RP 52/2026 rd

Regeringens proposition till riksdagen om genomförande av de rättsakter som bildar EU:s migrations- och asylpakt

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att utlänningslagen, lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel, lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet, lagen om främjande av integration, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning, lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete, straffregisterlagen, lagen om Migrationsverket, lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket, lagen om privata säkerhetstjänster, barnskyddslagen, lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn, lagen om förvaltningsdomstolarna, lagen om högsta förvaltningsdomstolen, lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen, lagen om ordnande av arbetskraftsservice och lagen om allmänt stöd ändras.

Syftet med propositionen är att i den nationella lagstiftningen införa de ändringar som förutsätts i rättsakterna i EU:s nya migrations- och asylpakt. Eftersom en stor del av rättsakterna är direkt tillämpliga förordningar, föreslås det att den överlappande nationella lagstiftningen upphävs. I fråga om bestämmelser som innehåller nationellt handlingsutrymme föreslås både ny nationell lagstiftning och ändring av den gällande lagstiftningen. Handlingsutrymme ingår i synnerhet i fråga om behöriga myndigheter, prövning av ansökningar om internationellt skydd, rättshjälp, sökande av ändring och mottagningstjänster. Största delen av de föreslagna lagändringarna gäller utlänningslagen och lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

Enligt propositionen är Gränsbevakningsväsendet, polisen, Tullen och skyddspolisen sådana screeningmyndigheter som avses i den så kallade screeningförordningen. I propositionen föreslås det att Migrationsverket får nya uppgifter när en sökande lämnar in en ansökan om internationellt skydd till Migrationsverket, som före inlämnandet också ska ge sökanden kostnadsfri rättslig rådgivning. I fråga om ändringssökandet hänför sig de huvudsakliga ändringarna till att besvärstiderna för vissa beslut om internationellt skydd förkortas och att det föreskrivs om förvaltningsdomstolarnas behandlingstider. Ändringarna i fråga om mottagandet hänför sig till avgränsning, begränsning och indragning av mottagningstjänster samt identifiering av mottagningstjänsternas klienter och begränsning av deras rörelsefrihet. Enligt förslaget revideras också systemet med företrädare för minderåriga sökande utan vårdnadshavare.

Genomförandet samordnas med målen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Det föreslås att det nationella handlingsutrymmet allmänt används i enlighet med målet i regeringsprogrammet så att missbruk av asylsystemet förebyggs och asylpolitiken skärps, vilket också inbegriper att de som fått avslag på sin ansökan ska avlägsna sig ur landet eller avlägsnas ur landet mer effektivt. Dessutom fullföljs också föresatsen i regeringsprogrammet om att Finlands system för att söka asyl effektiviseras och dess kvalitet utvecklas. Genom propositionen genomförs dessutom regeringsprogrammets mål i fråga om mottagningsverksamheten.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 12 juni 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL 1
MOTIVERING....14
1 Bakgrund och beredning....14
1.1 Bakgrund....14
1.2 Beredning....17
1.2.1 Beredningen av EU-rättsakterna....17
1.2.2 Beredningen av propositionen....20
2 EU-rättsakternas målsättning och huvudsakliga innehåll....21
2.1 Den allmänna målsättningen för EU:s migrations- och asylpakt....21
2.2 Förordningen om asyl- och migrationshantering....23
2.2.1 Syftet med förordningen om asyl- och migrationshantering....23
2.2.2 Konsekvenser vid bristande efterlevnad....23
2.2.3 Rättsligt bistånd och kostnadsfri rättslig rådgivning....23
2.2.4 Garantier för underåriga....24
2.2.5 Kriterier för att fastställa ansvarig medlemsstat....24
2.2.6 Beslut om överföring....24
2.2.7 Överklagande....25
2.2.8 Förvar och risk för avvikande....26
2.2.9 Utbyte av säkerhetsrelevant information....26
2.2.10 Behöriga myndigheter....26
2.2.11 Solidaritet....26
2.2.12 Beräkning av tidsfrister....29
2.2.13 Delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter....29
2.2.14 Tillämpning av förordningen om asyl- och migrationshantering....30
2.3 Förordningen om asylförfaranden....30
2.3.1 Syftet med förordningen om asylförfaranden....30
2.3.2 Förfarandet för beviljande av internationellt skydd och behöriga myndigheter....30
2.3.3 Sökandens skyldighet att anföra grunder för ansökan....31
2.3.4 Rätt att stanna kvar under det administrativa förfarandet....31
2.3.5 Rättsligt bistånd och kostnadsfri rättslig rådgivning....32
2.3.6 Särskilda förfarandegarantier....32
2.3.7 Underåriga och bedömning av åldern....33
2.3.8 Rättshandlingsförmåga....33
2.3.9 De inledande faserna i förfarandet....34
2.3.10 Behandling av ansökningar....35
2.3.11 Personlig intervju....35
2.3.12 Avvisande av ansökan utan prövning....36
2.3.13 Återkallande av ansökan....36
2.3.14 Påskyndat förfarande....37
2.3.15 Avslag på en ogrundad eller uppenbart ogrundad ansökan....37
2.3.16 Gränsförfarande....38
2.3.17 Efterföljande ansökningar....39
2.3.18 Säkra länder....40
2.3.19 Beslutsfattande och delgivning av beslut....41

2.3.20 Förfaranden för återkallande av internationellt skydd 41
2.3.21 Överklagande 42
2.3.22 Rätt att stanna kvar på medlemsstaternas territorium under överklagande samt verkställighet av beslut 43
2.3.23 Beräkning av tidsfrister 44
2.3.24 Utövande av delegering 44
2.3.25 Tillämpning av förordningen om asylförfaranden 44
2.4 Förordningen om ett gränsförfarande för återvändande 44
2.4.1 Gränsförfarande för återvändande 44
2.4.2 Tidsfrist för frivillig avresa 45
2.5 Skyddsgrundsförordningen 45
2.5.1 Skyddsgrundsförordningens syfte och tillämpningsområde 45
2.5.2 Bedömning av ansökningar om internationellt skydd 45
2.5.3 Förutsättningar för att betraktas som en person som får internationellt skydd 46
2.5.4 Innehållet i internationellt skydd 46
2.5.5 Direktivet om varaktigt bosatta 47
2.5.5.1 Beräkning av den bosättningstid som krävs 47
2.5.5.2 Försörjningsförutsättningen 47
2.5.6 Tillämpningen av förordningen 48
2.6 Krisförordningen 48
2.7 Eurodacförordningen 50
2.7.1 Eurodacförordningens syfte 50
2.7.2 Skyldighet att ta biometriska uppgifter 50
2.7.3 Bestämmelser om skydd för underåriga i Eurodacförordningen 51
2.8 Screeningförordningen 51
2.8.1 Screeningförordningens syfte 51
2.8.2 Screeningförordningens tillämpningsområde 51
2.8.3 Behöriga myndigheter 52
2.8.4 Åtgärder i screeningförfarandet 53
2.8.5 Rättigheter och skyldigheter för personer som genomgår screening 53
2.8.6 Avslutande av screening 53
2.8.7 Övervakning av grundläggande rättigheter vid screeningförfarande och gränsförfarande 53
2.9 Förordningen om åtkomst till informationssystem vid screening 54
2.10 Mottagandedirektivet 55
2.10.1 Allmänt 55
2.10.2 Mottagningens innehåll, definitioner och tillämpningsområde 55
2.10.3 Allmänna bestämmelser om mottagningsvillkor 56
2.10.4 Inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor 66
2.10.5 Sökande med särskilda mottagandebehov 67
2.10.6 Rättsmedel 71
2.10.7 Åtgärder för att effektivisera mottagningssystemet 72
3 Nuläge och bedömning av nuläget 73
3.1 Lägesbild över internationellt skydd samt migrationsantaganden 73
3.2 Allmänt om rättsakterna i pakten 74

3.3 Förordningen om asyl- och migrationshantering....74
3.3.1 Konsekvenser vid bristande efterlevnad....74
3.3.2 Kostnadsfri rättslig rådgivning och rättsligt bistånd....75
3.3.3 Garantier för underåriga....75
3.3.4 Principer för fastställande av ansvarig medlemsstat....75
3.3.5 Beslut om överföring....76
3.3.6 Ändringssökande....76
3.3.7 Förvar och risk för avvikande....77
3.3.8 Utbyte av säkerhetsrelevant information....77
3.3.9 Behöriga myndigheter....79
3.3.10 Solidaritet....79
3.4 Förordningen om asylförfaranden....80
3.4.1 Nationell lagstiftning som överlappar förordningen om asylförfaranden....80
3.4.2 Tillämpningsområdet för förfarandet för beviljande av internationellt skydd....80
3.4.3 Behöriga myndigheter och de inledande faserna i förfarandet....80
3.4.4 Registrering av invandrare vid massinvandring....81
3.4.5 Rätt att stanna kvar i landet under det administrativa förfarandet....82
3.4.6 Rättsligt bistånd och allmän rättslig rådgivning....83
3.4.7 Särskilda förfarandegarantier....86
3.4.8 Minderåriga....87
3.4.9 Åldersbedömning....87
3.4.10 Rättshandlingsförmåga....88
3.4.11 Prövningsförfarandets varaktighet....88
3.4.12 Asylsamtal....89
3.4.13 Återkallande och förfallande av ansökan....89
3.4.14 Avvisande av ansökan utan prövning....90
3.4.15 Avslag på uppenbart ogrundad ansökan....90
3.4.16 Gränsförfarande och begränsning av rörelsefriheten....91
3.4.17 Säkra länder....92
3.4.18 Ansökningar om internationellt skydd från medborgare i Europeiska unionen....92
3.4.19 Delgivningar....93
3.4.20 Förfaranden för att återkalla internationellt skydd....94
3.4.21 Ändringssökande....95
3.4.21.1 Anförande av besvär....95
3.4.21.2 Behörig förvaltningsdomstol i ärenden som gäller internationellt skydd....95
3.4.21.3 Ändringssökandets varaktighet i första instans....96
3.4.22 Verkställighet av beslut....96
3.5 Förordningen om ett gränsförfarande för återvändande....97
3.5.1 Upphörande av gränsförfarande....97
3.5.2 Tidsfrist för frivillig återresa....97
3.6 Skyddsgrundsförordningen....97
3.6.1 Nationell lagstiftning som överlappar skyddsgrundsförordningen....97
3.6.2 Internationellt skyddsbehov ”sur place”....98
3.6.3 Förvägrande eller återkallande av internationellt skydd på grund av vissa brott....98
3.6.4 Innehållet i internationellt skydd....99

3.6.4.1 Uppehållstillståndens längd 99
3.6.4.2 Systemet med företrädare för minderåriga som saknar vårdnadshavare 99
3.6.5 Ändringarna i direktivet om varaktigt bosatta 99
3.6.5.1 Beräkning av den vistelsetid som krävs 99
3.6.5.2 Försörjningsförutsättningen 100
3.7 Krisförordningen 101
3.8 Eurodacförordningen 102
3.8.1 Allmänt 102
3.8.2 Befogenheter att behandla uppgifter som grundar sig på nationell lagstiftning 104
3.8.3 Personuppgiftsansvarig för Eurodac och nationell åtkomstpunkt 104
3.8.4 Utsedd myndighet och kontrollmyndighet 105
3.8.5 Påföljder för lagstridig behandling av uppgifter 106
3.8.6 Medlemsstaternas skyldighet att ta biometriska uppgifter 106
3.8.7 Eurodacförordningen och minderåriga 107
3.9 Screeningförordningen 108
3.9.1 Allmänt 108
3.9.2 Nationellt handlingsutrymme 108
3.9.3 Screeningmyndigheter 109
3.9.4 Screeningmyndigheternas befogenheter 110
3.9.5 Utförandet av screening 111
3.9.5.1 Preliminära hälsokontroller och sårbarhet 111
3.9.5.2 Närvaroskyldighet och begränsning av rörelsefriheten 111
3.9.6 Övervakningsmekanismen för grundläggande rättigheter vid screeningförfarande och gränsförfarande 112
3.9.7 Ändringssökande 114
3.9.8 Närvaro av organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning 114
3.9.9 Nationell behandling av personuppgifter 115
3.10 Mottagandedirektivet och mottagningsverksamheten 117
3.10.1 Ordnande av mottagning 117
3.10.1.1 Mottagningskostnader 118
3.10.1.2 Mottagande vid massinvandring 119
3.10.2 Mottagningstjänster 119
3.10.2.1 Mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls 120
3.10.2.2 Information 122
3.10.2.3 Inkvartering och rätt att röra sig 123
3.10.2.4 Mottagningspenning 127
3.10.2.5 Social- och hälsovårdstjänster 132
3.10.2.6 Arbets- och studieverksamhet 134
3.10.2.7 Stöd för återresa 135
3.10.2.8 Avgifter för mottagningstjänster 135
3.10.3 Inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor 136
3.10.4 Sökande med särskilda mottagandebehov 137
3.10.4.1 Tillämpning av mottagningslagen på barn 137
3.10.4.2 Särskilda mottagandebehov och bedömning av dem 137

3.10.4.3 Företrädande av barn utan vårdnadshavare 139
3.11 Mottagandedirektivet och den sociala tryggheten 143
3.12 Tydligare ansvar för produktion av hälso- och sjukvårdstjänster vid mottagande och tagande i förvar 144
3.12.1 Allmänt 144
3.12.2 De offentliga hälso- och sjukvårdstjänsterna och tillgången till vård i välfärdsområdena 146
3.12.2.1 Primärvården 146
3.12.2.2 Specialiserad sjukvård 146
3.12.3 Vissa offentliga hälso- och sjukvårdstjänster för personer som omfattas av mottagningslagen 146
3.12.4 Personernas hälsotillstånd och servicebehov 147
3.12.5 Beredskap 148
3.12.6 Ordnande och produktion av hälso- och sjukvårdstjänster 149
4 Målsättning 150
5 Förslagen och deras konsekvenser 150
5.1 De viktigaste förslagen 150
5.1.1 Allmänt om förslagen i propositionen 150
5.1.2 Screening 151
5.1.3 Personuppgiftsansvarig och nationell åtkomstpunkt för Eurodac 151
5.1.4 Förfarande för beviljande av internationellt skydd 151
5.1.4.1 Förfarandets inledande skeden 152
5.1.4.2 Åldersbedömning 152
5.1.4.3 Undantag från rätten att vistas på finskt territorium under prövningen av ansökan 153
5.1.4.4 Avvisande av ansökan utan prövning 153
5.1.4.5 Handläggningstider när en domstol upphäver ett beslut om internationellt skydd och återsänder det till Migrationsverket för ny behandling 154
5.1.4.6 Gränsförfarande 154
5.1.4.7 Säkra länder 156
5.1.4.8 Ansökningar om internationellt skydd av medborgare i Europeiska unionen 156
5.1.5 Kostnadsfri rättslig rådgivning och rättshjälp 157
5.1.6 Sökande av ändring 158
5.1.7 Registrering av invandrare i flyktingslussar vid massinvandring 160
5.1.8 Asylsökandes rätt att arbeta och rätt till inkomstrelaterad dagpenning inom utkomstskyddet för arbetslösa 160
5.1.9 Ändring av direktivet om varaktigt bosatta 161
5.1.10 Tillämpning av passlagen 161
5.1.11 Solidaritet 162
5.1.12 Mottagande 162
5.1.12.1 Identifiering 162
5.1.12.2 Mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls 163
5.1.12.3 Mottagnings- och brukspenning 164
5.1.12.4 Avgifter som tas ut för mottagningstjänster 164

5.1.12.5 Begränsningar som gäller mottagningstjänster 165
5.1.13 Företrädarsystemet för barn utan vårdnadshavare 167
5.1.13.1 Allmänt 167
5.1.13.2 Mottagande 167
5.1.13.3 Integration 168
5.1.14 Hälso- och sjukvårdslagen 168
5.2 De huvudsakliga konsekvenserna 169
5.2.1 Paktens ekonomiska konsekvenser 169
5.2.1.1 Allmänt om de ekonomiska konsekvenserna 169
5.2.1.2 Informationssystem 171
5.2.1.3 Screening 173
5.2.1.4 Beviljande och återkallande av internationellt skydd samt fastställande av ansvarig stat 174
5.2.1.5 Rättsskydd 175
5.2.1.6 Solidaritet 178
5.2.2 Ekonomiska konsekvenser av mottagandet 179
5.2.2.1 Allmänt om de ekonomiska konsekvenserna av mottagandet 179
5.2.2.2 Mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls 179
5.2.2.3 Mottagningstjänster 181
5.2.2.4 Begränsningar som gäller mottagningstjänster 181
5.2.2.5 Företrädande av barn utan vårdnadshavare 182
5.2.3 Tydligare ansvar för produktion av hälso- och sjukvårdstjänster vid mottagande och tagande i förvar 183
5.2.4 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet 183
5.2.4.1 Allmänt 183
5.2.4.2 Migrationsverket 184
5.2.4.3 Gränsbevakningsväsendet, polisen, Tullen och Rättsregistercentralen 190
5.2.4.4 Domstolarna 192
5.2.4.5 Diskrimineringsombudsmannen 194
5.2.4.6 Rättshjälpsbyråerna 195
5.2.4.7 Välfärdsområdena, kommunerna och Folkpensionsanstalten 195
5.2.4.8 Livskraftscentralerna 197
5.2.5 Konsekvenser för myndigheternas informationssystem 198
5.2.6 Konsekvenser för informationshanteringen 199
5.2.7 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna 199
5.2.7.1 Allmänt 199
5.2.7.2 Förbud mot tillbakasändning 200
5.2.7.3 Tillgodoseende av rättsskyddet 201
5.2.7.4 Jämlikhet 203
5.2.7.5 Rörelsefrihet 204
5.2.7.6 Försörjning och omsorg 206
5.2.8 Konsekvenser för förverkligande av jämställdheten 207
5.2.9 Konsekvenser för olika människogrupper 207
5.2.9.1 Konsekvenser för personer som genomgår screening 207

5.2.9.2 Konsekvenser för sökande av internationellt skydd 208
5.2.9.3 Konsekvenser för personer som får internationellt skydd 212
5.2.9.4 Konsekvenser för minderåriga och sökande i sårbar ställning 213
5.2.9.5 Konsekvenser för personer som får tillfälligt skydd....217
5.2.9.6 Konsekvenser för offer för människohandel 217
5.2.9.7 Konsekvenser för personernas hälsotillstånd av att ansvaret för produktionen av hälso- och sjukvårdstjänster vid mottagande och tagande i förvar förtydligas 219
5.2.10 Konsekvenser för integrationen....220
5.2.11 Konsekvenser för samhället....221
5.2.12 Konsekvenser för den nationella säkerheten 221
5.2.13 Konsekvenser i landskapet Åland....223
5.2.14 Rätt till inkomstrelaterad dagpenning inom utkomstskyddet för arbetslösa 225
5.2.15 Sammantagna konsekvenser av tidigare ändringar i lagstiftningen om internationellt skydd 226
6 Alternativa handlingsvägar....226
6.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser 226
6.1.1 Förfarandets inledande skeden 226
6.1.2 Rättshjälp och kostnadsfri rättslig rådgivning 227
6.1.3 Åldersbedömning....227
6.1.4 Säkra länder 227
6.1.5 Delgivningar 228
6.1.6 Sökande av ändring....228
6.1.7 Mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls 228
6.1.8 Inkvartering av minderåriga på förläggningar för vuxna 228
6.1.9 Enskild inkvartering....229
6.1.10 Begränsning och indragning av mottagningstjänster....229
6.1.11 Screening 230
6.1.12 Övervakning av de grundläggande och mänskliga rättigheterna....230
6.2 Metoder som planeras eller som har genomförts av andra medlemsstater 230
6.2.1 Allmänt 230
6.2.2 Kostnadsfritt rättsligt bistånd i det administrativa skedet....231
6.2.3 Åldersbedömning....231
6.2.4 Säkra länder 231
6.2.5 Sökande av ändring....232
6.2.6 Screeningförordningen 232
6.2.7 Mottagande 233
7 Remissvar 236
7.1 Allmänt 236
7.2 Eurodac 237
7.3 Screening 237
7.4 Multidisciplinär åldersbedömning 238
7.5 Avvikelse från rätten att stanna kvar på finskt territorium 239
7.6 Ansökans inledande skeden och inlämnande av ansökan....239
7.7 Rättshjälp och kostnadsfri rättslig rådgivning 239

7.8 Gränsförfarande och avvisande utan prövning 240
7.9 Säkra tredjeländer 241
7.10 Prövningsförfarandets längd när förvaltningsdomstolen återförvisar ansökan för behandling....241
7.11 Sökande av ändring....241
7.12 Behörig förvaltningsdomstol i ärenden som gäller internationellt skydd....243
7.13 Asylsökandes rätt att arbeta 243
7.14 Mottagande 243
7.15 Företrädarsystemet....246
7.16 Integration....247
7.17 Hälso- och sjukvårdslagen....247
8 Specialmotivering....248
8.1 Utlänningslagen 248
8.2 Lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel 316
8.3 Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen....373
8.4 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet....377
8.5 Lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet 380
8.6 Lagen om främjande av integration 381
8.7 Hälso- och sjukvårdslagen 387
8.8 Lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning....388
8.9 Lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete 388
8.10 Straffregisterlagen....389
8.11 Lagen om Migrationsverket....390
8.12 Lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket 390
8.13 Lagen om privata säkerhetstjänster 390
8.14 Barnskyddslagen....390
8.15 Lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn 390
8.16 Lagen om förvaltningsdomstolarna 392
8.17 Lagen om högsta förvaltningsdomstolen....393
8.18 Lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen....393
8.19 Lagen om ordnande av arbetskraftsservice....394
8.20 Lagen om allmänt stöd....396
9 Bestämmelser på lägre nivå än lag 396
9.1 Bemyndigande att utfärda förordning om tredjeländer som anses vara säkra samt ursprungsländer....396
9.2 Upphävande av bemyndigandet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om genomförande av rättsmedicinsk undersökning 397
9.3 Upphävande av bemyndigandet att utfärda förordning om tillsättning av tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktingslussarna och om deras arbetsordningar 397
10 Ikraftträdande 397
11 Verkställighet och uppföljning 399
12 Förhållande till andra propositioner 399

12.1 Samband med andra propositioner 399
13 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning 400
13.1 Allmänt 400
13.2 Förbud mot tillbakasändning 402
13.3 Rättssäkerhet och domstolarnas oberoende 406
13.3.1 Inledning 406
13.3.2 Besvärstider 407
13.3.3 Förvaltningsdomstolens behandlingstider 409
13.3.4 Besvärsförbud 410
13.3.4.1 Besvärsförbud som gäller screening 410
13.3.4.2 Besvärsförbud vid återkallande av internationellt skydd 411
13.3.5 Rättshjälp i förvaltningsförfarande 412
13.3.6 Helheten av rättsskyddet med tanke på den som ansöker om internationellt skydd 413
13.4 Oundgänglig försörjning och omsorg 414
13.4.1 Mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls 414
13.4.2 Oundgänglig försörjning 415
13.4.3 Skyldigheter och påföljder 418
13.4.4 Retroaktivt uttag av avgiften för mottagningstjänster 424
13.4.5 Rätt till hälso- och sjukvård 425
13.5 Minderårigas rättigheter 426
13.5.1 Allmänt 426
13.5.2 Multidisciplinär åldersbedömning 427
13.5.3 Hörande av minderåriga 428
13.5.4 Mottagning 429
13.5.5 Förordnande av en företrädare i landskapet Åland 430
13.5.6 Kontroll av straffregisterutdrag beträffande företrädare för barn utan vårdnadshavare 430
13.6 Begränsning av rörelsefriheten 431
13.6.1 Allmänt 431
13.6.2 Åtgärder för begränsning av rörelsefriheten i enlighet med mottagningslagen 432
13.6.3 Gränsförfarande och gränsförfarande för återvändande 435
13.6.4 Screening 438
13.7 Rätt till arbete 439
13.8 Skyddet för privatlivet 440
13.8.1 Allmänt 440
13.8.2 Teknisk övervakning vid screeningförfarande 440
13.8.3 Reglering om behandling av personuppgifter och nationell behandling av personuppgifter 441
13.8.4 Behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter 445
13.8.5 Skyddet för hemfrid 446
13.8.6 Utvidgning av rätten till information i samband med styrning av och tillsyn över företrädarverksamhet 447
13.9 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter till andra än myndigheter 447

13.9.1 Allmänt 447
13.9.2 Avtal om produktion av mottagningstjänster 448
13.9.3 Multidisciplinär åldersbedömning 449
13.9.4 Hur länge mottagningstjänster tillhandahålls 451
13.9.5 Begränsningsåtgärder i samband med mottagningstjänster....452
13.10 Regional självstyrelse 452
13.11 Bemyndigande att utfärda förordningar....454
LAGFÖRSLAG....456
1. Lag om ändring av utlänningslagen....456
2. Lag om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel 482
3. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen 498
4. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.503
5. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet....506
6. Lag om ändring av lagen om främjande av integration 508
7. Lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen 513
8. Lag om ändring av 4 § i lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning 514
9. Lag om ändring av 2 § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete 515
10. Lag om ändring av 4 a § i straffregisterlagen 516
11. Lag om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket....517
12. Lag om ändring av 1 § i lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket 518
13. Lag om ändring av 28 § i lagen om privata säkerhetstjänster 519
14. Lag om ändring av 25 § i barnskyddslagen 520
15. Lag om ändring av lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn 521
16. Lag om ändring av 12 a och 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna 522
17. Lag om ändring av 6 § i lagen om högsta förvaltningsdomstolen....523
18. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen....524
19. Lag om ändring av 27 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice 526
20. Lag om ändring av 6 och 8 § i lagen om allmänt stöd....527
BILAGA 528
PARALLELLTEXTER....528
1. Lag om ändring av utlänningslagen....528
2. Lag om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel 591
3. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen 622
4. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.632
5. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet....636
6. Lag om ändring av lagen om främjande av integration 639

7. Lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen 647
8. Lag om ändring av 4 § i lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning 648
9. Lag om ändring av 2 § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete 649
10. Lag om ändring av 4 a § i straffregisterlagen 650
11. Lag om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket.....652
12. Lag om ändring av 1 § i lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket 653
13. Lag om ändring av 28 § i lagen om privata säkerhetstjänster 654
14. Lag om ändring av 25 § i barnskyddslagen 655
15. Lag om ändring av lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn 656
16. Lag om ändring av 12 a och 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna 658
17. Lag om ändring av 6 § i lagen om högsta förvaltningsdomstolen.....659
18. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen.....660
19. Lag om ändring av 27 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice 662
20. Lag om ändring av 6 och 8 § i lagen om allmänt stöd.....663

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

De rättsakter som bildar Europeiska unionens nya migrations- och asylpakt (nedan *pakten*) trädde i kraft den 11 juni 2024, och de börjar i huvudsak tillämpas två år efter detta, det vill säga i mitten av 2026. Efter år av förhandlingar kan antagandet av pakten betraktas som ett historiskt genombrott, som förser EU med en rättslig ram och rättsliga verktyg för att ytterligare förbättra den effektiva hanteringen av unionens yttre gränser genom att inrätta snabba och effektiva förfaranden för asyl och återvändande, samtidigt som starka skyddsåtgärder säkerställs för sökande. Den inrättar ett system för solidaritet för att gemensamt hantera migration, där ingen medlemsstat lämnas ensam under migrationstryck. Ett framgångsrikt antagande av pakten återspeglar också EU och dess medlemsstaters kollektiva åtagande att finna lösningar på gemensamma utmaningar, med förstärkt ömsesidigt förtroende.

Pakten innehåller följande tio heltäckande rättsakter:

1. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (nedan *mottagandedirektivet*)[1]

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU (nedan *skyddsgrundsförordningen*)[2]; rättelse antagen den 25 november 2025[3]

3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU (nedan *förordningen om asylförfaranden*)[4]; rättelse antagen den 25 november 2025[5]

4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1349 av den 14 maj 2024 om inrättande av ett gränsförfarande för återvändande och om ändring av förordning (EU) 2021/1148 (nedan *förordningen om ett gränsförfarande för återvändande*)[6]

5. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1350 av den 14 maj 2024 om inrättande av en unionsram för vidarebosättning och inresa av humanitära skäl samt om

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401346
[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401347
[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202590926
[4] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401348
[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202590922
[6] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401349

ändring av förordning (EU) 2021/1147 (nedan *vidarebosättningsförordningen*)[7]; rättelse antagen den 25 november 2025[8]

6. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 av den 14 maj 2024 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 (nedan *förordningen om asyl- och migrationshantering*)[9]; rättelse antagen den 25 november 2025[10]

7. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1352 av den 14 maj 2024 om ändring av förordningarna (EU) 2019/816 och (EU) 2019/818 i syfte att införa screening för tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna (nedan *förordningen om åtkomst till informationssystem vid screening*)[11]

8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 av den 14 maj 2024 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 (nedan *screeningförordningen*)[12]

9. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 av den 14 maj 2024 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 (nedan *Eurodacförordningen*)[13]; rättelse antagen den 25 november 2025[14]

10. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1359 av den 14 maj 2024 om hantering av kris- och force majeure-situationer på migrations- och asylområdet och om ändring av förordning (EU) 2021/1147 (nedan *krisförordningen*)[15]; rättelse antagen den 25 november 2025[16]

Kommissionen antog den 12 juni 2024 ett meddelande om en gemensam genomförandeplan, som kommer att ge unionen och dess medlemsstater stöd att effektivt förbereda sig för genomförandet av rättsakterna (Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén COM (2024)251 final,

[7] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401350
[8] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202590930
[9] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401351
[10] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202590929
[11] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401352
[12] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401356
[13] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401358
[14] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202590925
[15] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401359
[16] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202590921

12.6.2024[17]). Den gemensamma genomförandeplanen ger medlemsstaterna den flexibilitet de behöver för att anpassa skyldigheterna i pakten till sina nationella system med beaktande av att medlemsstaterna har olika utmaningar att ta itu med och befinner sig i olika stadier av förberedelserna. Som förordningen om asyl- och migrationshantering och förordningen om asylförfaranden föreskriver ska varje medlemsstat inrätta en nationell genomförandeplan som fastställer åtgärderna och tidsplanen för deras genomförande. I Finland utarbetades den nationella genomförandeplanen under inrikesministeriets ledning hösten 2024 i samarbete med berörda myndigheter.

Europeiska unionens asylbyrå EUAA har på basis av mottagandedirektivet tagit fram en förlaga för de beredskapsplaner som medlemsstaterna ska utarbeta som ett led i genomförandet av pakten. Målet är att förbättra medlemsstaterna beredskap för olika migrationssituationer. Finland har överlämnat sin nationella beredskapsplan i april 2025. Medlemsstaterna ska också enligt förordningen om asyl- och migrationshantering utarbeta nationella migrations- och asylstrategier utifrån kommissionens förlaga. Finlands strategi har behandlats i ministergruppen för den inre säkerheten och överlämnats i juni 2025. Kommissionen ska med utgångspunkt i de nationella strategierna utarbeta en femårig europeisk migrations- och asylstrategi. Den första strategin överlämnas den 29 januari 2026[18].

Under regeringsperioden 2023–2027 reviderar Finland sin migrations- och asyllagstiftning och genomförandet av pakten samordnas med målen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. I projektet utnyttjas alla skärpningar som rättsakterna i EU:s migrations- och asylpakt tillåter och genomförs regeringsprogrammets övergripande vision om att regeringen ser till att ändra de centrala bestämmelserna i Finlands asylpolitik så att de motsvarar en allmännordisk nivå. De mest nödställda ska i första hand bistås i ursprungsområdena. Mekanismen med asylsökande som baserar sig på passage av Europas gränser och ansökan om asyl i Finland minimeras. Målet är att förhindra missbruk av asylsystemet och att strama åt asylpolitiken, vilket även innefattar att de som fått avslag på sin ansökan lämnar landet eller avlägsnas ur landet.

Genom de lagändringar som hänför sig till genomförandet av pakten fullföljs också föresatsen om att Finlands system för asylsökande effektiviseras och dess kvalitet utvecklas. Genom propositionen fullföljs dessutom föresatsen i regeringsprogrammet om mottagande av sådana som ansöker om internationellt skydd samt om reform av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) (nedan *mottagningslagen*). Enligt föresatsen effektiviseras mottagningstjänsterna genom att utnyttja handlingsutrymmet i mottagandedirektivet och bästa praxis i andra EU-länder. Samtidigt fullföljs regeringsprogrammets föresats att begränsa mottagningstjänsterna till det minimum som tillåts enligt mottagandedirektivet i fråga om behandlingstiden för en ny ansökan och att se över systemet med företrädare för minderåriga asylsökande som anlänt utan vårdnadshavare samt att förtydliga företrädarens roll. Syftet med de nationella lagändringar som bereds inom projektet är att med beaktande av målen i regeringsprogrammet uppnå besparingar.

De rättsakter som bildar pakten är med undantag av mottagandedirektivet förordningar och nationellt direkt tillämplig lagstiftning. De överlåter dock ett visst nationellt handlingsutrymme åt medlemsstaterna, särskilt i fråga om bestämmelserna om prövning av asylansökningar och

[17] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:1d7a409a-2948-11ef-9290-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF
[18] https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/ce0d294e-5dd9-4e2a-bf68-53d9d16fc95a_en?filename=European%20Asylum%20and%20Migration%20Strategy.pdf

sökande av ändring. Rättsakterna i pakten medför behov av ändringar inte bara i den nationella lagstiftningen utan också i informationssystemen samt i de behöriga myndigheternas processer. Alla skeden i förfarandet måste göras effektivare samtidigt som kvaliteten utvecklas och sökandenas rättsskydd säkerställs.

1.2 Beredning

1.2.1 Beredningen av EU-rättsakterna

Kommissionen antog den 6 april 2016 ett meddelande för en reform av det gemensamma asylsystemet och ökade möjligheter till laglig inresa till Europa (COM (2016) 197 final[19], E 31/2016 rd). Meddelandet antogs under migrationskrisen i Europa 2015–2016, då det stod klart att systemet – inklusive Schengen- och Dublinsystemen – inte fungerar vid storskalig migration när antalet asylsökande är stort. Det var nödvändigt att snabbt ändra det gemensamma asylsystemet så att ingen stat med yttre gränser hamnar i en orimlig situation. I meddelandet ansåg kommissionen att följande åtgärder var nödvändiga för att utveckla det gemensamma europeiska asylsystemet (CEAS): inrätta ett hållbart och rättvist system för att avgöra vilken medlemsstat som ansvarar för att pröva asylansökan, förstärka Eurodacsystemet, åstadkomma mer konsekvens i EU:s asylsystem, förebygga sekundär förflyttning inom EU samt ett nytt uppdrag för EU:s dåvarande stödkontor för asylfrågor (EASO), nuvarande Europeiska unionens asylbyrå (EUAA). I meddelandet utlovades att nödvändiga förslag till lagstiftning läggs fram senare.

Det första rättsaktspaketet antogs den 4 maj 2016 och det innehöll förordningsförslag om den så kallade Dublinförordningen (COM (2016) 270 final[20], U 31/2016 rd[21]), Eurodacregistret (COM (2016) 272 final[22], U 30/2016 rd[23]) och EU:s asylbyrå (COM (2016) 271 final[24], U 29/2016 rd[25]). Den 13 juli 2016 antog kommissionen det andra rättsaktspaketet som innehöll ytterligare fyra förslag: förslaget till förordning om asylförfarandet (COM (2016) 467 final[26], U 34/2016 rd[27]), förslaget till skyddsgrundförordning (COM (2016) 466 final[28], U 35/2016 rd[29]), förslaget till omarbetning av mottagandedirektivet (COM (2016) 465 final[30], U 37/2016 rd[31]) och förslaget till vidarebosättningsförordning (COM (2016) 468 final[32], U 36/2016 rd[33]). Under

---

[19] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0197
[20] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0270
[21] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_31+2016.pdf
[22] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0272
[23] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Sidor/U_30+2016.aspx
[24] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:ce773c1e-1689-11e6-ba9a-01aa75ed71a1.0017.02/DOC_1&format=PDF
[25] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_29+2016.pdf
[26] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2c404d27-4a96-11e6-9c64-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF
[27] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_34+2016.pdf
[28] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:6d976705-4a95-11e6-9c64-01aa75ed71a1.0009.02/DOC_1&format=PDF
[29] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_35+2016.pdf
[30] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0465
[31] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_37+2016.pdf
[32] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0468
[33] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_36+2016.pdf

förhandlingarna kom man långt med förslagen som gällde skyddsgrundförordningen, mottagandedirektivet, asylbyrån samt vidarebosättning och nådde rentav preliminärt politiskt samförstånd med Europaparlamentet. Det slutliga antagandet uppsköts dock i väntan på att alla förslag skulle godkännas.

Kommissionen lade den 12 september 2018 fram ett förslag (COM (2018) 634 final[34], U 96/2018 rd[35]) till omarbetning av Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (nedan *återvändandedirektivet*). Rådet nådde en partiell allmän riktlinje om direktivet, då riktlinjen inte omfattade bestämmelserna om gränsförfarandet. Det ansvariga utskottet vid Europaparlamentet, LIBE, tog inte ställning till direktivet före parlamentsvalet.

Följande kommission antog den 23 september 2020 ett helhetsinriktat meddelande om en reform av migrations- och asylpolitiken (New Pact on Migration and Asylum, COM/2020/609 final[36], E 125/2020 rd). Meddelandet täckte alla centrala politikområden och angav riktningen för den nya lagstiftningsperioden. Särskilt fick det ny fart på reformen av det gemensamma asylsystemet, som blivit på hälft under den föregående lagstiftningsperioden.

Meddelandet åtföljdes av fem lagstiftningsförslag. Tre av förslagen var nya: förordningen om asyl- och migrationshantering (COM/2020/610 final[37], U 62/2020 rd[38]), krisförordningen (COM/2020/613 final[39], U 61/2020 rd[40]) och screeningförordningen (COM/2020/612 final[41], U 60/2020 rd[42]). Dessutom lämnades två ändrade förslag som gällde förslagen från 2016: förordningen om asylförfaranden (COM/2020/611 final[43]) och Eurodacförordningen (COM/2020/614 final[44]). I meddelandet uppgav kommissionen att sex av de tidigare förslagen kvarstår som sådana som underlag för fortsatta förhandlingar. Avsikten var också att fortsätta förhandlingarna om återvändandedirektivet i enlighet med det förslag som kommissionen lade fram under den föregående lagstiftningsperioden. Bestämmelserna om gränsförfarande flyttades dock till förordningen om asylförfaranden i enligt med förslaget till ändring av den.

---

[34] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:829fbece-b661-11e8-99ee-01aa75ed71a1.0019.02/DOC_1&format=PDF
[35] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_96+2018.pdf
[36] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:85ff8b4f-ff13-11ea-b44f-01aa75ed71a1.0010.02/DOC_1&format=PDF
[37] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2a12bbba-ff62-11ea-b31a-01aa75ed71a1.0010.02/DOC_1&format=PDF
[38] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_62+2020.pdf
[39] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020PC0613
[40] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_61+2020.pdf
[41] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:0e922ce2-ff62-11ea-b31a-01aa75ed71a1.0018.02/DOC_1&format=PDF
[42] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_60+2020.pdf
[43] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020PC0611
[44] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:267d38e8-ff62-11ea-b31a-01aa75ed71a1.0007.02/DOC_1&format=PDF

I anslutning till screeningen av tredjelandsmedborgare lämnade kommissionen den 2 mars 2021 ett kompletterande förordningsförslag (COM (2021) 96 final[45], U 21/2021 rd[46]) om ändring av bestämmelserna om den åtkomst till informationssystem som krävs vid screening. Samma år, den 14 december 2021, lämnade kommissionen till följd av den belarusiska regimens åtgärder hösten 2021, som handlade om instrumentalisering av migration och som riktades mot Polen, Lettland och Litauen, ett förslag till förordning om hantering av instrumentaliseringssituationer på migrations- och asylområdet (COM(2021) 890 final[47], U 15/2022 rd[48]). Syftet med förslaget var att göra det möjligt att avvika från vissa av unionens bestämmelser om asylförfarandet, mottagandet av asylsökande och återvändandet för att bemöta instrumentaliseringssituationer. Förslaget kombinerades senare med krisförordningen.

Förhandlingarna framskred långsamt, eftersom flera medlemsstater krävde att reformen av asylsystemet skulle godkännas som en helhet, det vill säga en paketlösning, varför inte heller de förslag beträffande vilka man nått långt i förhandlingarna kunde godkännas. Även Europaparlamentet försvarade en paketlösning. Den största frågan som delade medlemsstaterna under förhandlingarna handlade om att hitta balans särskilt mellan skyldigheter till åtgärder vid de yttre gränserna samt solidariska åtgärder. Särskilda frågor inom denna helhet gällde bland annat åtgärderna inom den solidariska mekanismen, såsom interna överföringar och andra stödåtgärder, en separat solidarisk mekanism i samband med eftersöknings- och räddningsåtgärder (SAR), kommissionens förslag till nya förpliktande yttregränsförfaranden (gränsförfarande och screening), samt förebyggande av vidarebosättning. Det enda förslag som lades fram separat från paketlösningen var förslaget till förordning om EU:s asylbyrå[49], som överlämnades den 15 december 2021.

Från med våren 2022 framskred förhandlingarna etappvis, varvid det centrala var att både de element som gäller skyldigheter och de solidariska elementen främjades tillika. Under förhandlingarna nåddes på så viss konkreta framsteg och rådets saknade allmänna riktlinjer nåddes under 2022 och 2023. Våren 2024 nåddes politiskt samförstånd om innehållet i hela paketet och rättsakterna trädde i kraft den 11 juni 2024. Rättelser av skyddsgrundsförordningen, förordningen om asylförfaranden, vidarebosättningsförordningen, förordningen om asyl- och migrationshantering, Eurodacförordningen och krisförordningen antogs den 25 november 2025. Genom rättelserna förenhetligas bland att begynnelsetidpunkten för tillämpningen och korrigerades till exempel uppenbara hänvisningsfel. Samtliga förordningar i pakten börjar tillämpas den 12 juni 2026.

Kommissionen lade våren 2025 fram två förslag, som skulle ändra förordningen om asylförfaranden. Kommissionens förslag av den 16 april 2025 gäller ändring av förordningen om asylförfaranden i anslutning till upprättandet av en förteckning över säkra ursprungsländer på unionsnivå (COM (2025) 186 final[50], U 20/2025 rd[51]). Enligt förslaget skulle säkra

---

45 https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2021/0096/COM_COM(2021)0096_SV.pdf

46 https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_21+2021.pdf

47 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0890

48 https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_15+2022.pdf

49 Europaparlamentets och rådets förordning av den 15 december 2021 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010

50 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:ce9d2b1d-1ab3-11f0-b1a3-01aa75ed71a1.0010.02/DOC_1&format=PDF

51 https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_20+2025.pdf

ursprungsländer på unionsnivå vara EU:s kandidatländer på vissa villkor samt de andra länder som förtecknas i en bilaga till förordningen om asylförfaranden. I förslaget ingår också möjlighet för medlemsländerna att börja tillämpa vissa punkten i förordningen om asylförfaranden före den 12 juni 2026, det vill säga före paktens egentliga ikraftträdande. Kommissionens andra förslag av den 20 maj 2025 gäller ändring av förordningen om asylförfaranden i anslutning till tillämpningen av begreppet säkert tredjeland (COM (2025) 259 final[52], U 26/2025 rd[53]). Förslaget grundar sig på artikel 77 i förordningen om asylförfaranden, enligt vilken kommissionen senast den 12 juni 2025 ska se över begreppet säkert tredjeland och vid behov föreslå eventuella riktade ändringar. Den föreslagna ändringarna gäller kravet på sökandens anknytning till tredjelandet samt borttagande av överklagandets automatiska suspensiva verkan när begreppet tredjeland tillämpas. Rådet nådde en allmän riktlinje om båda förslagen den 8 december 2025. Även Europaparlamentet fick sitt betänkande godkänt i december 2025. Trepartsmöten mellan Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen inleddes genast i december 2025. Förhandlingarna kunde slutföras före årsskiftet, och parlamentet antog de slutliga förordningsförslagen genom en omröstning den 10 februari 2026. Förordningarna publicerades i den officiella tidningen den 26 februari 2026, och de trädde i kraft genast följande dag.[54][55]

Behandlingen av återvändandedirektivet framskred inte till trepartsförhandlingar. I stället lade Europeiska kommissionen den 11 mars 2025 fram ett förslag som gällde återvändandeförordningen (COM (2025) 101 final[56]), beträffande vilket det har upprättats en U-skrivelse (U 15/2025 rd[57]) till riksdagen den 15 maj 2025. Förordningen skulle ersätta återvändandedirektivet och om den antas skulle den orsaka betydande ändringar i utlänningslagens (301/2004) bestämmelser om avlägsnande ur landet, och den kan också påverka de förslag som ingår i denna proposition.

1.2.2 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid inrikesministeriet. Inrikesministeriet tillsatte för tiden den 15 oktober 2024 – den 31 juli 2026 ett lagstiftningsprojekt för den nationella genomförandet av EU:s migrations- och asylpakt. Syftet med projektet var att skapa klarhet i och bereda de nationella författningsändringar som behövs för att genomföra pakten nationellt. I beredningen deltog inrikesministeriets migrations- och gränsbevakningsavdelningar. Beredningen skedde i samarbete med inrikesministeriets polisavdelning, enhet för internationella ärenden och enhet för nationell säkerhet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, utrikesministeriet, Migrationsverket, Gränsbevakningsväsendet, skyddspolisen, Polisstyrelsen, Domstolsverket, Rättstjänstverket, diskrimineringsombudsmannen samt dataombudsmannen. Under beredningen hördes dessutom andra myndigheter och organisationer. Inrikesministeriet deltog också den 8 april 2025 i den diskussion om det nationella genomförande av migrationspakten i Finland som det europeiska migrationsnätverket EMN ordnade.

---

[52] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025PC0259
[53] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_26+2025.pdf
[54] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202600463
[55] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202600464
[56] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9565bdd7-ff1a-11ef-9503-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF
[57] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Documents/U_15+2025.pdf

Den 7 augusti 2025 beslöts att projektets uppdrag utvidgas så att i samband med det genomförs dessutom de lagändringar som krävs på grund av det omarbetade direktivet som gäller mottagningsvillkor och som tidigare beretts i ett separat lagstiftningsprojekt för reform av mottagningslagen som tillsattes den 8 juli 2024 (SM020:00/2024). Inom ramen för projektet bereds dessutom de ändringar som behövs i mottagningslagen för att uppnå målen i regeringsprogrammet.

Den beredning som gäller systemet med företrädare för ensamkommande barn har gjorts i samarbete med arbets- och näringsministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet. Under beredningen har man hört förläggningarna, familjegrupphemmen, NTM-centralerna, organisationer och företrädare för ensamkommande barn. De ändringarna i lagen om främjande av integration (681/2023, nedan *integrationslagen*) som gäller systemet med företrädare har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. Ändringarna i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet.

Utkastet till regeringsproposition var ute på remiss mellan den 19 december 2025 och den 2 februari 2026. Under remissbehandlingen förlängdes tiden för lämnade av utlåtande till den 9 februari 2026. Utlåtande begärdes av sammanlagt 108 aktörer, och dessutom hade också andra aktörer möjlighet att yttra sig om utkastet till proposition i tjänsten Utlåtande.fi. Trots att remissbehandlingen delvis inföll under semesterperioden var det inte möjligt att förlänga den ytterligare. Genom den föreslagna lagstiftningen genomförs nationellt EU-lagstiftning som måste vara i kraft den 12 juni 2026. Omfattningen av den EU-lagstiftning som ska genomföras förutsatte omsorgsfull och omfattande beredning i statsrådet, varför det var nödvändigt att se till att det finns tillräckligt med tid även för riksdagsbehandlingen. I avsnitt 7 behandlas responsen i remissvaren och hur den har beaktats. Det har dessutom utarbetats ett sammandrag över remissvaren.

Beredningsunderlaget för regeringens proposition är tillgängligt på statsrådets projektsidor på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med koden SM032:00/2024. Innehållet i utlåtandena behandlas nedan i propositionen.

2 EU-rättsakternas målsättning och huvudsakliga innehåll

2.1 Den allmänna målsättningen för EU:s migrations- och asylpakt

Reformen av migrations- och asylpolitiken innebär ett historiskt genombrott. Pakten förser EU med en rättslig ram och rättsliga verktyg för att ytterligare förbättra den effektiva hanteringen av unionens yttre gränser genom att inrätta snabba och effektiva förfaranden för asyl och återvändande, samtidigt som starka skyddsåtgärder säkerställs för sökande. Den inrättar ett rättvist och effektivt system för solidaritet och ansvar för att gemensamt hantera migration, där ingen medlemsstat lämnas ensam under migrationstryck. De rättsakter som gäller asylsystemet är sammankopplade och kan inte fungera effektivt var för sig. Tillsammans skapar paktens rättsakter ett integrerat system som återspeglar den övergripande och balanserade europeiska strategin för migration. De rättsakter som ingår i pakten börjar i huvudsak tillämpas den 12 juni 2026.

Pakten svarar för effektiviseringen av kontrollen av EU:s yttre gränser genom screeningsförordningen, förordningen om asylförfaranden och förordningen om ett gränsförfarande för återvändande. Alla som saknar förutsättningar för inresa blir föremål för en screening av deras identitet, säkerhetsrisk, utsatthet och hälsa. Detta omfattar personer som gripits inom territoriet och som inte ännu har genomgått någon screening eller in- och

utresekontroll. Detsamma gäller alla som ansöker om internationellt skydd vid ett gränsövergångsställe. I ett andra skede kommer obligatoriska gränsförfaranden att tillämpas för dem som sannolikt inte är i behov av internationellt skydd, som utgör en säkerhetsrisk eller som vilseleder myndigheterna. Det framgångsrika genomförandet av de nya skyldigheterna kräver att screeningen och gränsförfaranden för asyl och återvändande fungerar tillsammans i en sömlös process, vilket säkerställer effektivt, strikt och rättvist beslutsfattande.

I det omarbetade mottagningsdirektivet föreskrivs det om en miniminivå på mottagningskraven, som syftar till att säkerställa en tillräcklig levnadsstandard och jämlika levnadsförhållanden i alla medlemsstater. Genom att harmonisera mottagningsvillkoren strävar EU efter att minska antalet sökande som senare förflyttar sig till en annan medlemsstat till följd av skillnader i mottagningsvillkoren.

Snabbare och mer harmoniserade förfaranden är kritiska för att bibehålla integriteten i hela asylsystemet, samt för att minska sekundära förflyttningar och förhindra missbruk. Förordningen om asylförfaranden och skyddsgrundsförordningen strömlinjeformar och främjar konvergens i bedömnings- och beslutsprocessen för enskilda asylansökningar i hela EU och stärker skyddsåtgärderna, rättigheterna och garantierna för sökande och personer som beviljats internationellt skydd. De ändringar som hänför sig till förfarandena ger en möjlighet för medlemsstaterna att bemöta aktuella utmaningar i samband med utdragna asylförfaranden och befintliga eftersläpningar.

EU:s migrations- och asylpolitik kan fungera endast om de som inte har rätt att stanna i EU verkligen återvänder till sina ursprungsländer. För att effektivisera återvändandet är strävan i pakten att förplikta medlemsstaterna att alla som fått ett avslag på ansökan om internationellt skydd också får ett beslut om återvändande samtidigt eller kort därefter.

En av de viktigaste prioriteringarna i pakten är att inrätta en effektiv och stabil ansvarsfördelning i hela unionen och minska incitament till sekundära förflyttningar. Genom förordningen om asyl- och migrationshantering inrättas rättvisare och effektivare ansvarsregler. Förfarandena görs effektivare genom att förkorta tidsfrister och genom att omvandla förfarandet för återtagande till en avisering. Det finns också nya skyldigheter för sökande för att minska missbruket av systemet. Som motpart till ansvarsreglerna kommer unionen för första gången att ha en permanent och juridiskt bindande men flexibel solidaritetsmekanism för att säkerställa att ingen medlemsstat lämnas ensam under migrationstryck.

Pakten fastställer och förtydligar även viktiga skyddsåtgärder och garantier för personer som ansöker om internationellt skydd och personer med särskilda behov, i synnerhet underåriga och barnfamiljer eller ensamstående kvinnor och mödrar. I alla nya rättsakter föreskrivs nya och förbättrade rättigheter. Skyddsåtgärderna och garantierna innefattar bland annat stärkta informationsrättigheter för personer som ansöker om internationellt skydd, så att de sökande kan förstå sina rättigheter och skyldigheter och konsekvenserna av att inte fullgöra skyldigheterna i god tid. Dessutom innefattar de en ny rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning under den administrativa fasen av förfarandet och tidigare identifiering av sårbarheter och speciella förfarande- och mottagningsbehov samt en oberoende mekanism för övervakning av grundläggande rättigheter under screeningfasen och gränsförfarandet. Till gränsförfarandet hänför sig också förstärkta garantier för ensamkommande barn.

2.2 Förordningen om asyl- och migrationshantering

2.2.1 Syftet med förordningen om asyl- och migrationshantering

I enlighet med principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning, enligt artikel 80 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), och med målet att stärka det ömsesidiga förtroendet syftar förordningen om asyl- och migrationshantering till att a) fastställa en gemensam ram för hantering av asyl och migration i unionen, och för det gemensamma europeiska asylsystemets funktion, b) inrätta en solidaritetsmekanism, c) ange kriterier och mekanismer för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd. När det gäller den gemensamma ramen för asyl- och migrationshantering och solidaritetsmekanismen är det fråga om helt ny EU-lagstiftning, medan bestämmelserna om fastställande av ansvarig medlemsstat handlar om en reform av befintlig EU-lagstiftning.

Förordningen om asyl- och migrationshantering ersätter Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning, nedan *Dublin III-förordningen*). Genom förordningen om asyl- och migrationshantering förtydligas ansvarskriterierna och reglerna för fastställande av vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd samt förebyggs sökandes otillåtna förflyttningar inom EU. Genom reformen förkortas tidsfristerna för förfaranden, vilket påskyndar och effektiviserar fastställandet av ansvarig medlemsstat. Sökanden förpliktas att ansöka om skydd i den första inresestaten och stanna där till den ansvariga medlemsstaten har fastställts och, i förekommande fall, överföringen till den ansvariga medlemsstaten verkställs. Sökanden ska också vara skyldig att befinna sig i den ansvariga medlemsstaten eller (när solidaritet tillämpas) i omfördelningsmedlemsstaten efter en överföring medan ansökan behandlas. Bristande efterlevnad leder till betydande konsekvenser, såsom att medlemsstaten tillgodoser endast sökandens grundläggande behov, och att sökanden inte har rätt till alla mottagningsvillkor. Återtagandeförfarandena effektiviseras för att överföra personer till den ansvariga medlemsstaten. Genom de reviderade reglerna säkerställs att sökandenas åtgärder inte leder till att ansvaret övergår från en medlemsstat till en annan. Reglerna om familjesammanhållning stärks.

2.2.2 Konsekvenser vid bristande efterlevnad

I artikel 18 i förordningen om asyl- och migrationshantering ingår bestämmelser om konsekvenser vid bristande efterlevnad. Enligt artikel 18.1 ska sökanden inte ha rätt till de mottagningsvillkor som anges i artiklarna 17–20 i mottagandedirektivet i någon annan medlemsstat än den där han eller hon är skyldig att befinna sig enligt artikel 17.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering från den tidpunkt då han eller hon har delgetts ett beslut om överföring till den ansvariga medlemsstaten. För att bestämmelsen ska tillämpas förutsätts att sökanden har underrättats om sina skyldigheter och konsekvenserna av bristande efterlevnad av dessa på behörigt sätt.

2.2.3 Rättsligt bistånd och kostnadsfri rättslig rådgivning

I artikel 21 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs om kostnadsfri rättslig rådgivning i förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat. Förordningen förutsätter inte att kostnadsfri rättslig rådgivning tillhandahålls i andra förfaranden för att fastställa ansvarig medlemsstat, det vill säga förfaranden vid framställningar om övertagande eller förfaranden som gäller aviseringar om återtagande. Rådgivningen ska omfatta tillhandahållande av

vägledning om och förklaringar av kriterierna och förfarandena för att fastställa ansvarig medlemsstat, inbegripet information om rättigheter och skyldigheter under alla skeden av det förfarandet, vägledning om och hjälp med tillhandahållande av information som skulle kunna bidra till att fastställa ansvarig medlemsstat samt vägledning om och hjälp med den mall som asylbyrån utarbetar och som avses i artikel 22.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Sökanden ska erhålla mallen, om det finns indikationer på att sökanden har familjemedlemmar eller släktingar i en medlemsstat, och sökanden ska fylla i den mallen med den information som han eller hon har tillgång till för att underlätta tillämpningen av artikel 39. Asylbyrån ska även utarbeta riktlinjer för identifiering och spårning av familjemedlemmar för att stödja den anmodande och den anmodade medlemsstatens tillämpning av artiklarna 25–28 och 34 i enlighet med artiklarna 39 och 40.

Kostnadsfri rättslig rådgivning enligt förordningen om asyl- och migrationshantering får förvägras om sökanden bistås och företräds av en juridisk rådgivare. Rättslig rådgivning får enligt artikel 21.3 tillhandahållas av aktörer som är ackrediterade enligt nationell rätt och enligt artikel 21.4 får medlemsstaterna organisera tillhandahållandet av rättslig rådgivning i enlighet med sina nationella system. En person får tillhandahålla rättslig rådgivning till flera sökande samtidigt.

Förordningen förpliktar inte till att tillhandahålla kostnadsfri rättslig rådgivning under det administrativa skedet av förfarandet. Medlemsstaterna ska dock enligt artikel 43 tillhandahålla rättsligt bistånd och biträde vid överklagandeförfarandet.

2.2.4 Garantier för underåriga

I artikel 23 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om garantier för underåriga, bland annat företrädare för ensamkommande barn samt åtgärder för att identifiera ett ensamkommande barns familjemedlemmar, syskon eller släktingar.

2.2.5 Kriterier för att fastställa ansvarig medlemsstat

Utgångspunkten vid tillämpningen av förordningen om asyl- och migrationshantering är att en ansökan om internationellt skydd behandlas av en enda medlemsstat. I del III i förordningen ingår bestämmelser om kriterier för att fastställa ansvarig medlemsstat samt om deras företrädesordning.

Om sökanden är ett ensamkommande barn ska enbart kriterierna i artikel 25 i förordningen tillämpas. Med hänsyn till vikten av familjeband inom rangordningen av ansvarskriterierna prioriteras därefter alla ärenden som inbegriper familjemedlemmar (artiklarna 26 och 27). För att säkerställa att ansökningar om internationellt skydd från medlemmar i samma familj prövas av en och samma medlemsstat och att familjemedlemmar inte skiljs åt, genomförs förfarandena för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva dessa ansökningar tillsammans (artikel 28). Därefter kommer utfärdande av uppehållshandlingar eller viseringar som kriterier för att fastställa ansvarig medlemsstat (artikel 29), examensbevis eller andra kvalifikationer (artikel 30), inresa efter upphävt viseringskrav (artikel 31), ansökan inom det internationella transitområdet på en flygplats (artikel 32) och inresa (artikel 33).

2.2.6 Beslut om överföring

I artikel 42.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om fattande av beslut om överföring som ett led i förfarandena för att fastställa ansvarig medlemsstat. Den fastställande medlemsstat vars framställan om övertagande av en sökande som avses

i artikel 36.1 a har godtagits eller som skickade en avisering om återtagande av personer som avses i artikel 36.1 b och c ska fatta ett beslut om överföring senast två veckor efter godtagandet eller bekräftelsen. I artikel 42.2 sägs att om den anmodade medlemsstaten eller den medlemsstat som tagit emot meddelandet godtar att överta en sökande eller bekräftar att den kommer att återta en person som avses i artikel 36.1 b eller c, ska den överförande medlemsstaten på ett enkelt språk och utan dröjsmål, skriftligen underrätta den berörda personen om beslutet att överföra honom eller henne till den ansvariga medlemsstaten och, i tillämpliga fall, om att den inte kommer att pröva hans eller hennes ansökan om internationellt skydd, om tidsfristerna för att verkställa överföringen och om skyldigheten att rätta sig efter beslutet enligt artikel 17.5.

I artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om fattande av beslut om överföring som ett led i förfarandena för omfördelning. Den medlemsstat som gynnas av solidariteten ska fatta ett beslut om överföring inom en vecka från omfördelningsmedlemsstatens bekräftelse. Den ska utan dröjsmål skriftligen underrätta den berörda personen om beslutet att överföra honom eller henne till den andra medlemsstaten, dock senast två dagar före överföringen om det rör sig om sökande och en vecka före överföringen om det rör sig om personer som beviljats internationellt skydd. Om den person som ska omfördelas är en sökande ska han eller hon följa omfördelningsbeslutet. För omfördelningsförfarandet ska i tillämpliga delar gälla också bestämmelserna om omfördelning i del III i förordningen om asyl- och migrationshantering: artiklarna 42.3, 42.4, 42.5, 43, 44, 46.1, 46.3, 47.2, 47.3, 48 och 50.

2.2.7 Överklagande

I artikel 43.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs om rätt till ett effektivt rättsmedel samt om hur omfattningen av detta rättsmedel ska begränsas. Omfattningen av ett sådant rättsmedel begränsas till en bedömning av om överföringen, för den berörda personen, skulle medföra en verklig risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan, om det finns omständigheter som hänför sig till tiden efter beslutet om överföring och som är avgörande för en korrekt tillämpning av denna förordning, och om artiklarna 25–28 och 34 har överträtts, när det gäller personer som övertagits i enlighet med artikel 36.1 a.

Enligt artikel 43.2 ska medlemsstaterna föreskriva en tidsperiod på minst en vecka men högst tre veckor efter meddelandet av ett beslut om överföring, inom vilken den berörda personen får utöva sin rätt till ett effektivt rättsmedel. Enligt artikel 43.3 ska den berörda personen ha rätt att inom en skälig tidsperiod från det att beslutet om överföring meddelats, dock under inga omständigheter inom en längre tidsperiod än den som föreskrivs av medlemsstaterna enligt punkt 2, begära att en domstol avbryter verkställigheten av beslutet om överföring i väntan på resultatet av överklagandet eller omprövningen. Medlemsstaterna får i nationell rätt föreskriva att begäran om avbrytande av verkställigheten av beslutet om överföring ska lämnas in tillsammans med överklagandet enligt punkt 1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns ett effektivt rättsmedel genom att inte verkställa överföringen förrän ett beslut har fattats om den första begäran om uppskov. Ett beslut om huruvida verkställigheten av beslutet om överföring ska avbrytas ska fattas inom en månad från den dag då begäran inkom till den behöriga domstolen. Om den berörda personen inte har utövat sin rätt att begära suspensiv verkan, ska överklagandet eller omprövningen av ett beslut om överföring inte avbryta verkställigheten av beslutet om överföring. Ett beslut om att inte avbryta verkställigheten av beslutet om överföring ska motiveras. Om suspensiv verkan beviljas ska domstolen sträva efter att besluta i sak om överklagandet eller omprövningen inom en månad från beslutet att bevilja suspensiv verkan.

2.2.8 Förvar och risk för avvikande

Del III i förordningen av asyl- och migrationshantering innehåller bestämmelser om förvar inför en överföring och tidsfrister i anslutning därtill. Enligt 44.2 i förordningen får medlemsstaterna, om en risk för avvikande föreligger eller om det är nödvändigt för att skydda nationell säkerhet eller allmän ordning, ta den berörda personen i förvar i syfte att säkerställa överföringsförfarandena i enlighet med förordningen, på grundval av en individuell bedömning av personens omständigheter, och endast om hållandet i förvar är proportionellt och andra, mindre ingripande alternativa åtgärder inte kan tillämpas verkningsfullt.

Enligt artikel 2.18 i förordningen om asyl- och migrationshantering avses med ”risk för avvikande” i den förordningen förekomsten av specifika skäl och omständigheter i ett enskilt fall, grundade på objektiva kriterier fastställda i nationell rätt, vilka ger anledning att anta att en berörd person som är föremål för förfaranden som fastställs i den förordningen kan komma att avvika.

2.2.9 Utbyte av säkerhetsrelevant information

I artikel 49 i förordningen om asyl- och migrationshantering ingår bestämmelser om utbyte av säkerhetsrelevant information. Vid tillämpning av artikel 41 i förordningen om asyl- och migrationshantering gäller att om den överförande medlemsstaten har information som tyder på att det finns rimliga skäl att anse att sökanden eller en annan person som avses i artikel 36.1 b eller c utgör en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i en medlemsstat, ska den medlemsstatens behöriga myndigheter ange förekomsten av denna information till den ansvariga medlemsstaten. Informationen ska utbytas mellan de medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter eller andra behöriga myndigheter genom lämpliga kanaler för sådant informationsutbyte.

2.2.10 Behöriga myndigheter

Enligt artikel 52.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska varje medlemsstat underrätta kommissionen om vilka behöriga myndigheter som är ansvariga för att fullgöra skyldigheterna enligt förordningen. Uppgifterna enligt förordningen handlar om tillämpningen av förfarandena för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd, säkerställa ett förfarande för att återförena familjemedlemmar och släktingar som befinner sig i olika medlemsstater, besvara begäran om information, framställningar om övertagande och aviseringar om återtagande samt, om tillämpligt, fullgöra sina skyldigheter enligt del IV om solidaritet.

2.2.11 Solidaritet

Genom förordningen om asyl- och migrationshantering införs en permanent och rättsligt bindande solidaritetsmekanism för att stödja medlemsstater som är utsatta för migrationstryck. Kommissionen ska årligen senast den 15 oktober anta den årliga europeiska asyl- och migrationsrapporten enligt artikel 9 och ett genomförandebeslut enligt artikel 11 om medlemsstater som är utsatta för migrationstryck, riskerar att utsättas för migrationstryck eller står inför en betydande migrationssituation. Samtidigt ska kommissionen lägga fram ett förslag till rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspool som är nödvändig för att hantera migrationssituationen under det kommande året på ett balanserat och effektivt sätt. Förslaget ska fastställa det totala antalet nödvändiga omfördelningar årligen och de ekonomiska bidragen till den årliga solidaritetspoolen, som åtminstone ska uppgå till a) 30 000 när det gäller omfördelningar, b) 600 miljoner euro när det gäller de ekonomiska bidragen. Kommissionens

förslag ska också fastställa preliminära årliga bidrag för varje medlemsstat med tillämpning av den referensnyckel som anges i artikel 66, i syfte att underlätta förfarandet för medlemsstatens utfästelser i fråga om solidaritetsbidrag (det s.k. utfästelseförfarandet).

Enligt artikel 13 ska medlemsstaterna under ett möte i högnivåforumet göra utfästelser om sina solidaritetsbidrag för den årliga solidaritetspoolen, som med stöd av artikel 57 inrättas före utgången av varje kalenderår genom en genomförandeakt som antas med kvalificerad majoritet. Den årliga solidaritetspoolen ska enligt artikel 56 bestå av följande typer av solidaritetsåtgärder (s.k. primära solidaritetsåtgärder), som ska anses vara likvärdiga: omfördelning, ekonomiska bidrag och alternativa solidaritetsåtgärder. Enligt artikel 57 ska medlemsstaterna ha full frihet att välja mellan typerna av solidaritetsåtgärder eller en kombination av dessa.

Med stöd av artikel 13.4 i förordningen kan det behövas ytterligare solidaritetsbidrag, om rådet, på initiativ av en medlemsstat eller på uppmaning av kommissionen, anser att solidaritetsbidragen till den årliga solidaritetspoolen är otillräckliga i förhållande till de fastställda behoven, inbegripet när betydande avdrag har beviljats i enlighet med artiklarna 61 och 62, eller om en eller flera medlemsstater som är utsatta för migrationstryck har större behov än väntat, eller den övergripande situationen kräver ytterligare solidaritetsstöd. I dessa situationer ska rådet med enkel majoritet på nytt sammankalla högnivåforumet för att begära ytterligare solidaritetsbidrag från medlemsstaterna. Varje utfästelseförfarande ska följa det förfarande som anges i artikel 57.

Med ”migrationstryck” avses enligt artikel 2.24 i förordningen om asyl- och migrationshantering en situation som uppstår till följd av att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer anländer landvägen, sjövägen eller luftvägen, eller lämnar in ansökningar, i en sådan omfattning att det ger upphov till oproportionerliga skyldigheter för en medlemsstat, med beaktande av den övergripande situationen i unionen, även för ett väl förberett asyl-, mottagnings- och migrationssystem, och kräver omedelbara åtgärder, i synnerhet solidaritetsbidrag enligt del IV i förordningen om asyl- och migrationshantering; med beaktande av särdragen för en medlemsstats geografiska läge omfattar migrationstryck situationer med ett stort antal anländande tredjelandsmedborgare eller statslösa personer eller med en risk för sådana ankomster även när sådana ankomster beror på återkommande landsättningar efter sök- och räddningsinsatser eller på tredjelandsmedborgares eller statslösa personers otillåtna förflyttningar mellan medlemsstaterna. Med ”betydande migrationssituation” avses enligt artikel 2.25 en situation som skiljer sig från migrationstryck och där den kumulativa effekten av tredjelandsmedborgares eller statslösa personers aktuella och tidigare årliga ankomster leder till att ett väl förberett asyl-, mottagnings- och migrationssystem når gränsen för sin kapacitet.

Medlemsstater som är utsatta för migrationstryck kan få stöd i form av omfördelning, ekonomiska bidrag eller alternativa solidaritetsåtgärder. Enligt artikel 58 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska en medlemsstat som i ett beslut enligt artikel 11 konstaterats vara utsatt för migrationstryck, efter antagandet av rådets genomförandeakt som avses i artikel 57, informera kommissionen och rådet om den avser att använda sig av den årliga solidaritetspoolen. Medlemsstaten ska inkludera information om den typ och nivå av solidaritetsåtgärder som behövs för att hantera situationen, varefter den ska ha tillgång till den årliga solidaritetspoolen i enlighet med artikel 60. EU-solidaritetssamordnaren ska utan dröjsmål och under alla omständigheter inom tio dagar från mottagandet av informationen sammankalla forumet på teknisk nivå för att operativt genomföra solidaritetsåtgärderna.

Om en medlemsstat inte har konstaterats vara utsatt för migrationstryck i ett beslut enligt artikel 11, men anser sig vara utsatt för migrationstryck, ska den enligt artikel 59 meddela

kommissionen om sitt behov av att använda den årliga solidaritetspoolen och informera rådet om detta. Medlemsstaten ska i en sådan situation lämna mera detaljerad information för att motivera sin situation. Kommissionen ska skyndsamt bedöma meddelandet och anta ett beslut om huruvida medlemsstaten ska anses vara utsatt för migrationstryck. Om kommissionen beslutar att den berörda medlemsstaten är utsatt för migrationstryck ska den medlemsstaten bli en gynnad medlemsstat, såvida den inte nekas tillgång till ibruktagande av den årliga solidaritetspoolen i enlighet med artikel 59.6. Kommissionen ska utan dröjsmål översända sitt beslut till den berörda medlemsstaten, Europaparlamentet och rådet, och om beslutet är positivt ska EU-solidaritetssamordnaren sammankalla forumet på teknisk nivå utan dröjsmål och inom två veckor för att operativt genomföra solidaritetsåtgärderna. EU-solidaritetssamordnare ska sammankalla forumet på teknisk nivå, såvida inte kommissionen anser, eller såvida inte rådet beslutar genom en genomförandeakt som antas inom två veckor från översändandet av kommissionens beslut, att den årliga solidaritetspoolen inte har tillräcklig kapacitet för att den berörda medlemsstaten ska kunna få tillgång till den årliga solidaritetspoolen eller att det föreligger andra objektiva skäl till att inte ge den medlemsstaten tillgång till den årliga solidaritetspoolen. Om rådet beslutar att det inte finns tillräcklig kapacitet i den årliga solidaritetspoolen ska artikel 13.4 tillämpas, och högnivåforumet ska sammankallas. Om kommissionen avslår en begäran från en medlemsstat om att anses vara utsatt för migrationstryck, får medlemsstaten lämna in ett nytt meddelande med ytterligare information.

Medlemsstater som är utsatta för migrationstryck och som inte har använt sig av den årliga solidaritetspoolen i enlighet artikel 58 eller som inte har meddelat att de har behov av att använda den årliga solidaritetspoolen i enlighet med 59, och medlemsstater som står inför en betydande migrationssituation kan på begäran få sina utfästa solidaritetsbidrag fullständigt eller partiellt nedsatta. I artikel 61 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om förfarandet i situationer där en medlemsstat är utsatt för migrationstryck, och i artikel 62 om förfarandet vid betydande migrationssituationer. Om en medlemsstat anser sig vara utsatt för migrationstryck eller stå inför en betydande migrationssituation, men saken har inte konstaterats i ett beslut av kommissionen enligt artikel 11, ska medlemsstaten lämna in mera detaljerad information för att motivera situationen. Kommissionen ska underrätta rådet om sin bedömning av begäran inom fyra veckor från mottagandet av begäran. I sista hand är det rådet som ger medlemsstaten tillstånd till fullständig eller partiell nedsättning. Rådet antar en genomförandeakt för att fastställa om medlemsstaten ska bemyndigas att avvika från rådets genomförandeakt som avses i artikel 57.

Enligt artikel 60.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering är de medlemsstater som har beviljats en fullständig nedsättning av solidaritetsbidrag i enlighet med artikel 61 eller 62 eller som själva är gynnade medlemsstater enligt artiklarna 58.1 och 59.4 inte skyldiga att genomföra sina utfästa solidaritetsbidrag enligt artikel 56.2 för ett visst år.

Enligt artikel 60.3 ska de bidragande medlemsstaterna inte vara skyldiga att genomföra sina utfästelser eller att tillämpa ansvarskompensationer om kommissionen, i ett beslut enligt artikel 11 eller artikel 59.4, har identifierat systembrister i den gynnade medlemsstaten när det gäller reglerna i del III i förordningen om asyl- och migrationshantering som skulle kunna få allvarliga negativa konsekvenser för förordningens funktionssätt.

I artikel 63 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om ansvarskompensation och i artikel 69 om förfarandet för frivillig ansvarskompensation. Det är fråga om sekundära solidaritetsåtgärder, där en medlemsstat tar på sig ansvaret för att pröva ansökningar om internationellt skydd från sådana personer som redan vistas på dess område och för vilka den gynnade medlemsstaten har fastställts vara ansvarig. Ansvarskompensationen kan vara frivillig eller obligatorisk. Frivillig ansvarskompensation kan tillämpas i stället för

omfördelning i situationen där en medlemsstat har utfäst sig till omfördelningar. Skyldigheten att delta i ansvarskompensation aktiveras till exempel om det inte ges tillräckligt med utfästelser till omfördelningar.

I artikel 60 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om operativt genomförande och samordning av solidaritetsbidrag. Genomförandet koordineras av EU-solidaritetssamordnaren, som kommissionen utsett med stöd av artikel 15 och som också är ordförande i EU:s solidaritetsforum på teknisk nivå enligt artikel 14, som består av företrädare för medlemsstaterna.

I artikel 67 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs om förfarandet inför omfördelning och i artikel 68 om förfarandet efter omfördelning. På omfördelningsförfarandet tillämpas i tillämpliga delar också bestämmelserna om överföringar i del III i förordningen om asyl- och migrationshantering. Omfördelningsförfarandet tillämpas inte om det finns rimliga skäl att anse att sökanden utgör ett hot mot den inre säkerheten.

2.2.12 Beräkning av tidsfrister

Enligt artikel 75 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska en frist som i förordningen uttrycks i dagar, veckor eller månader räknas från den tidpunkt då en händelse inträffar eller en åtgärd vidtas. Den dag då händelsen inträffade eller åtgärden vidtogs ska inte inräknas i perioden. En frist uttryckt i veckor eller månader ska löpa ut vid utgången av den dag i fristens sista vecka eller månad som infaller på samma veckodag eller samma datum i månaden som den dag då den händelse eller åtgärd från vilken fristen ska räknas inträffade eller vidtogs. Om en frist är uttryckt i månader och den dag då fristen skulle löpa ut inte förekommer i den sista månaden i den perioden, ska fristen löpa ut vid midnatt den månadens sista dag. Tidsfristerna ska omfatta lördagar, söndagar och officiella helgdagar i den berörda medlemsstaten. Om en frist löper ut på en lördag, söndag eller officiell helgdag ska nästa arbetsdag räknas som fristens sista dag.

2.2.13 Delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter

I artikel 78 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om utövande av delegeringen. Den befogenhet att anta delegerade akter med avseende på fastställande av familjeband för ensamkommande barn och personer i beroendeställning som avses i artiklarna 25.6 och 34.3 ges till kommissionen. De delegerade akterna kommer att antas före mitten av 2026.

Kommissionens ges genomförandebefogenheter i artiklarna 7.6, 23.7, 25.7, 34.4, 39.3, 40.4, 40.8, 41.5, 46.1, 46.4, 48.4, 50.1, 50.5, 52.4, 64.3 och 67.14 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Kommissionen har den 18 mars 2025 antagit genomförandebeslut (EU) 2025/503 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 vad gäller den mall som medlemsstaterna ska använda för att säkerställa att deras nationella asyl- och migrationshanteringsstrategier är jämförbara i fråga om specifika centrala delar. Beslutet trädde i kraft den 9 april 2025. Kommissionen har den 2 oktober 2025 också antagit genomförandeförordning (EU) 2025/2055 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 vad gäller asyl- och migrationshantering och om upphävande av kommissionens förordning (EG) nr 1560/2003. Genomförandeförordningen gäller bland annat informationsutbyte mellan medlemsstaterna samt framställningar om övertagande, aviseringar om återtagande och standardformuläret för återtagande. Förordningen börjar tillämpas den 12 juni 2026. Genomförandeakterna har antagits i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 77.2.

2.2.14 Tillämpning av förordningen om asyl- och migrationshantering

Förordningen om asyl- och migrationshantering ska i huvudsak tillämpas från och med den 12 juni 2026. Enligt artikel 85 i förordningen har artiklarna 7–15, 22.1 fjärde stycket, 23.7, 25.6, 25.7, 34.3 och 34.4, 39.3 andra stycket, 40.4, 40.8 andra stycket, 41.5, 46.1 femte stycket, 46.4, 48.4, 50.1 andra stycket, 50.5, 52.4, 56, 57, 64.3, 67.14, 78 och 84 tillämpats från och med den 11 juni 2024.

Enligt artikel 70 ska medlemsstaterna hålla kommissionen, särskilt EU-solidaritetssamordnaren, underrättad om genomförandet av solidaritetsåtgärderna, inklusive åtgärder för samarbete med ett tredjeland.

2.3 Förordningen om asylförfaranden

2.3.1 Syftet med förordningen om asylförfaranden

Förordningen om asylförfaranden innehåller bestämmelser om ett gemensamt förfarande för att bevilja och återkalla internationellt skydd och den ersätter Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning, nedan *direktivet om asylförfaranden*). Syftet med förordningen om asylförfaranden är att förenhetliga och effektivisera asylförfarandena i hela EU. I förordningen fästs särskild uppmärksamhet vid att sådana som är i behov av skydd beviljas skydd effektivt och enligt samma princip vid att ogrundade ansökningar prövas effektivt och att sådana som fått avslag på ansökan snabbt styrs till återvändandeprocessen. Strävan med förordningen är att förebygga missbruk och olagliga sekundära förflyttningar.

2.3.2 Förfarandet för beviljande av internationellt skydd och behöriga myndigheter

Med prövning av en ansökan om internationellt skydd avses prövning av om en ansökan om internationellt skydd kan tas upp till prövning eller prövning i sak av en sådan ansökan i enlighet med förordningen om asylförfaranden och skyddsgrundsförordningen (artikel 3.9). I förordningen om asyl- och migrationshantering kompletteras definitionen genom att konstatera att prövning av ansökan omfattar inte fastställande av ansvarig medlemsstat för att pröva ansökan (artikel 2.5 i förordningen om asyl- och migrationshantering). Förordningen om asylförfaranden är tillämplig på alla ansökningar om internationellt skydd som görs på medlemsstaternas territorium, inbegripet vid den yttre gränsen, i deras territorialvatten eller i deras transitområden, samt på återkallandet av internationellt skydd. Medlemsstaterna får besluta att tillämpa förordningen på ansökningar om skydd som inte ingår i tillämpningsområdet för skyddsgrundsförordningen (artiklarna 2 och 3.12).

Medlemsstater ska i enlighet med nationell rätt utse en beslutande myndighet som ska utföra de uppgifter som den tilldelas enligt förordningen om asylförfaranden samt skyddsgrundsförordningen, särskilt ta emot och pröva ansökningar om internationellt skydd samt fatta beslut om ansökningar om internationellt skydd och om återkallande av internationellt skydd. Den beslutande myndigheten ska under det administrativa förfarandet vara den enda myndighet som har befogenhet att besluta om huruvida en ansökan om internationellt skydd kan tas upp till prövning samt att pröva en ansökan i sak. Förutom den beslutande myndigheten ska medlemsstaterna utse myndigheter som tar emot och registrerar ansökningar. De myndigheter som tar emot ansökningar ska enligt förordningen åtminstone inbegripa polisen, invandringsmyndigheterna, gränsbevakningen och de myndigheter som ansvarar för förvarsanläggningar eller mottagningsanläggningar (artikel 4).

2.3.3 Sökandens skyldighet att anföra grunder för ansökan

Ett centralt tema i förordningen om asylförfaranden – och hela pakten – är att förtydliga och betona sökandenas skyldigheter vid prövningen av ansökningar om internationellt skydd. Sökanden ska samarbeta fullt ut med de behöriga myndigheter, vilket framförs tydligare i förordningen än i direktivet om asylförfaranden. Sökanden är för det första skyldig att göra ansökan i den stat som är ansvarig för prövningen av ansökan. Dessutom ska sökanden lägga fram alla väsentliga och behövliga faktorer för de behöriga myndigheterna i ett så tidigt skede som möjligt när ansökan prövas. Förfarandet utgår alltså från sökanden (artikel 9). Förordningen ingriper också i sökandens agerande, om sökanden försvårar prövningen av ansökan eller inte fullgör sina skyldigheterna. I förordningen om asylförfaranden har begreppet implicit återkallande av ansökningar (artikel 41) utvidgats så att det bättre omfattar även underlåtenhet att fullgöra skyldigheter. Det har också uttryckts klarare att påskyndat förfarande används i situationer där sökanden lämnar oriktiga uppgifter eller låter bli att lämna uppgifter som är väsentliga för ansökan.

För att sökanden ska ha möjlighet att fullgöra sina ovannämnda skyldigheter, ska sökanden ha rätt att få information om dem och om följderna av att inte fullgöra dem samt om sina rättigheter så snart ansökan har gjorts. Förordningen om asylförfaranden innehåller uttömmande bestämmelser om sökandens övriga rättigheter medan ansökan prövas (artikel 8).

2.3.4 Rätt att stanna kvar under det administrativa förfarandet

Enligt förordningen om asylförfaranden ska sökande ha rätt att stanna kvar på territoriet i den medlemsstat där de är skyldiga att befinna sig i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut om ansökan. Rätten att stanna kvar ska inte utgöra ett berättigande till uppehållstillstånd. Som ett undantag från rätten att stanna kvar under det administrativa förfarandet hänvisas i förordningen om asylförfaranden till rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna och till om personen är föremål för ett överlämnande till en annan medlemsstat i överensstämmelse med skyldigheter i enlighet med rambeslutet (artikel 10).

Rätten att stanna kvar under det administrativa förfarandet innehåller även nationellt handlingsutrymme, eftersom medlemsstaterna får föreskriva ett undantag från en sökandes rätt att stanna kvar på deras territorium under det administrativa förfarandet i vissa situationer. Det är möjligt att föreskriva om ett undantag för det första i vissa situationer som gäller en efterföljande ansökan, om sökandens första efterföljande ansökan har lämnats in endast för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från den medlemsstaten, och innehållet i den ansökan inte prövas i Finland, eller det är fråga om en andra eller ytterligare efterföljande ansökan (artiklarna 10.4 a och 56).

Undantag från en sökandes rätt att stanna kvar under det administrativa förfarandet kan också föreskrivas om sökanden utlämnas, överlämnas eller överförs, eller kommer att utlämnas, överlämnas eller överföras, till en annan medlemsstat, ett tredjeland, Internationella brottmålsdomstolen eller annan internationell domstol eller tribunal för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd, eller om sökanden utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten, utan att det påverkar tillämpningen av skyddsgrundsförordningens artiklar om uteslutande. Tillämpning av undantagen förutsätter att principen om non-refoulement inte överträds. (artikel 10.4 b och c)

2.3.5 Rättsligt bistånd och kostnadsfri rättslig rådgivning

Enligt förordningen om asylförfaranden är medlemsstaterna skyldiga att på sökandens begäran ordna kostnadsfri rättslig rådgivning efter att ansökan registrerats vid det administrativa förfarandet enligt kapitel III i förordningen om asylförfaranden. Förordningen förutsätter inte att kostnadsfri rättslig rådgivning tillhandahålls vid förfarandet för återkallande av internationellt skydd. I vissa situationer, såsom en andra eller ytterligare efterföljande ansökan, kan kostnadsfri rättslig rådgivning i det administrativa förfarandet uteslutas, om detta föreskrivs i nationell rätt (artikel 16.3). Kostnadsfri rättslig rådgivning ska inkludera tillhandahållandet av vägledning om och en förklaring av det administrativa förfarandet, inklusive information om rättigheter och skyldigheter under förfarandet, bistånd gällande inlämnandet av ansökan och vägledning om de olika förfaranden inom ramen för vilka ansökan kan prövas och anledningarna till att dessa förfaranden tillämpas samt de bestämmelser som avgör huruvida en ansökan kan tas upp till prövning och de rättsliga frågor som uppstår under förfarandet, inklusive information om hur ett beslut om avslag på en ansökan kan överklagas. I rättslig rådgivning ingår inte deltagande i intervjun. (artiklarna 8.2 d, 15 och 16)

Kostnadsfri rättslig rådgivning ska tillhandahållas av rättsliga rådgivare eller andra rådgivare som enligt nationell rätt är godkända eller tillåtna att rådge, bistå eller företräda sökandena, eller av icke-statliga organisationer som är ackrediterade enligt nationell rätt att tillhandahålla sökande rättsliga tjänster eller rättsligt biträde (artikel 19.1). En person får tillhandahålla rättslig rådgivning till flera sökande samtidigt (artikel 16.1).

I förordningen om asylförfaranden krävs inte kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde i det administrativa förfarandet, utan här medges nationellt handlingsutrymme (artikel 15). I förordningen krävs att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde tillhandahålls vid överklagande. Sådant kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde ska omfatta utarbetande av de inlagor som krävs enligt nationell rätt, förberedande av överklagandet och, vid en eventuell förhandling, deltagande i den förhandlingen i domstol. (artikel 17)

En rättslig rådgivare som rättsligt företräder en sökande i enlighet med villkoren i nationell rätt ska beviljas tillgång till de uppgifter i sökandens akt som ligger eller kommer att ligga till grund för ett beslut. Tillgång till uppgifterna eller till källorna i sökandens akt får nekas i enlighet med nationell rätt till exempel av orsaker som har att göra med den nationella säkerheten. Då ska domstolarna i överklagandeförfarandet ges tillgång till uppgifterna eller källorna. Dessutom ska det säkerställas att sökandens rätt till försvar respekteras, och därmed ska en rättslig rådgivare som rättsligt företräder sökanden och som genomgått säkerhetskontroll beviljas tillgång till uppgifterna eller källorna, i den mån uppgifterna är relevanta för prövningen av ansökan eller för beslutet om att återkalla internationellt skydd. (artikel 18)

2.3.6 Särskilda förfarandegarantier

Förordningen om asylförfaranden förutsätter att de behöriga myndigheterna gör en individuell bedömning av om sökanden är i behov av särskilda förfarandegarantier (artikel 20). Motsvarande bestämmelse ingick också i direktivet om asylförfaranden. Bedömningen av särskilda förfarandegarantier får basera sig på den bedömning av särskilda mottagandebehov som avses i mottagandedirektivet (artikel 25) och behöver inte vara utformad som ett administrativt förfarande. Om så krävs enligt nationell rätt får uppgifter enligt mottagandedirektivet göras tillgänglig för den beslutande myndigheten, om sökanden gett sitt samtycke. Bedömningen ska inledas så snart som möjligt efter det att en ansökan gjorts och slutföras inom 30 dagar.

Om en sökande har konstaterats vara i behov av särskilda förfarandegarantier ska han eller hon enligt förordningen få det stöd som behövs för att han eller hon ska kunna utnyttja de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som följer av förordningen under hela förfarandet för internationellt skydd (artikel 21). Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt, sexuellt eller könsrelaterat våld. Gränsförfarande eller påskyndade prövningsförfarande får inte tillämpas på en sådan sökande eller så ska tillämpandet upphöra, om det stöd som behövs inte kan ges.

2.3.7 Underåriga och bedömning av åldern

I förordningen om asylförfaranden har garantier för underåriga (artikel 22) och särskilda garantier för ensamkommande barn (artikel 23) separerats till egna artiklar. Direktivet om asylförfaranden innehöll endast en artikel om garantier för ensamkommande barn. Barnets bästa ska komma i främsta rummet när de behöriga myndigheterna tillämpar förordningen och den beslutande myndigheten ska göra en bedömning av barnets bästa i enlighet med artikel 26 i mottagandedirektivet. Förordningens bestämmelser om personliga intervjuer med underåriga sökande är mera exakt avgränsade än i direktivet om asylförfaranden. Den beslutande myndigheten ska ge en underårig tillfälle till en personlig intervju och redogöra för skälen till beslutet att inte ge en underårig tillfälle till en personlig intervju.

Förordningen om asylförfaranden innehåller noggrannare bestämmelser om tidsfristen för utseende av en företrädare för ett ensamkommande barn, företrädarens uppgifter, företrädarens kompetens, maximiantalet barn som en företrädare får företräda och tillsyn över företrädarverksamheten. En ny sak i förordningen är att det förutsätts att en tillfällig företrädare utses innan den egentliga företrädaren utses. En tillfällig företrädare ska utses så snart som möjligt och den egentliga företrädaren senast 15 arbetsdagar från den dag då ansökan görs. Tidsfristen får förlängas med 10 arbetsdagar på vissa villkor. Den tillfälliga företrädaren bistår ett ensamkommande barn i de inledande faserna i förfarandet. Företrädaren får inte ha ett kriminalregister och ska utföra sin uppgifter på behörig sätt. Under normala omständigheter får en företrädare ha ansvar för högst 30 ensamkommande barn samtidigt. I exceptionella situationer får antalet ensamkommande barn per företrädare ökas upp till högst 50 ensamkommande barn. Motsvarande bestämmelser ingår i mottagandedirektivet (artikel 27).

Den beslutande myndigheten får göra en multidisciplinär bedömning, inklusive en psykosocial bedömning, som ska utföras av kvalificerade yrkesutövare för att fastställa sökandens ålder, om det föreligger tvivel om huruvida en sökande är underårig. Om det efter den multidisciplinära bedömningen fortfarande föreligger tvivel avseende en sökandes ålder får medicinska undersökningar *(medical examnation, lääkärintarkastus)* användas som sista utväg för att fastställa sökandens ålder (artikel 25 i förordningen om asylförfaranden). Multidisciplinär bedömning av åldern är ny förpliktande reglering. Direktivet om asylförfaranden innehöll endast bestämmelser om medicinska undersökningar för att fastställa åldern.

2.3.8 Rättshandlingsförmåga

När det gäller en vuxen person som behöver hjälp för att utöva sin rättsliga handlingsförmåga får en vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne göra och lämna in en ansökan på den personens vägnar. Den vuxna personen i beroendeställning ska närvara vid inlämnandet av ansökan, utom om det finns motiverade skäl för att han eller hon inte kan eller bör närvara eller ansökan lämnas in med hjälp av ett formulär. (artikel 31 i förordningen om asylförfaranden).

Ett medföljande barn ska ha rätt att lämna in en ansökan i eget namn om han eller hon har rättslig handlingsförmåga enligt nationell rätt i den berörda medlemsstaten. Annars ska en rättslig vårdnadshavare eller en myndighet för skydd av barn, som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för den underåriga lämna in ansökan på den underårigas vägnar. Den underåriga ska närvara vid inlämnandet av ansökan, utom i de fall då det finns motiverade skäl för att den underåriga inte kan eller bör närvara eller ansökan lämnas in med hjälp av ett formulär. (artikel 32 i förordningen om asylförfaranden).

Ett ensamkommande barn ska ha rätt att lämna in en ansökan i eget namn om han eller hon har rättslig handlingsförmåga enligt nationell rätt i den berörda medlemsstaten. Annars ska en tillfällig företrädare eller en företrädare lämna in ansökan på en underårigs vägnar. Den underåriga ska närvara vid inlämnandet av ansökan, utom i de fall då det finns motiverade skäl för att den underåriga inte kan eller bör närvara eller ansökan lämnas in med hjälp av ett formulär. (artikel 33 i förordningen om asylförfaranden).

2.3.9 De inledande faserna i förfarandet

I förordningen om asylförfaranden har den inledande fasen i ansökan om internationellt skydd tydligare än i direktivet om asylförfaranden separerats i tre olika faser (göra, registrera och lämna in ansökan). En ansökan om internationellt skydd ska anses ha gjorts när en tredjelandsmedborgare eller statslös person, inbegripet ett ensamkommande barn, personligen till en behörig myndighet uttrycker en önskan om att erhålla internationellt skydd från en medlemsstat. (artikel 26 i förordningen om asylförfaranden) Sökandens rätt till mottagningsvillkor börjar från det att ansökan görs. (artikel 3 i mottagandedirektivet).

Ansökan ska registreras senast fem dagar efter det att ansökan gjorts. När det gäller personer som omhändertas i samband med en otillåten passage av en medlemsstats yttre gräns samt landsätts på en medlemsstats territorium efter en sök- och räddningsinsats görs registreringen först efter screening. I förordningen om asylförfaranden anges uttömmande vilka uppgifter som ska samlas in när ansökan registreras. Om uppgifterna redan har mottagits i samband med screeningen, ska de inte begäras in på nytt. Ytterligare uppgifter som krävs för prövningen av ansökan får samlas in också i samband med registreringen, om registreringen görs av den beslutande myndigheten eller en annan myndighet som bistår denna vid prövningen av ansökan. (artikel 27 i förordningen om asylförfaranden)

De biometriska uppgifter, de fingeravtrycksuppgifter och den ansiktsbild som ska föras in i Eurodac samlas in i samband med antingen screeningen eller registreringen av ansökan om internationellt skydd. Informationen ska uppdateras när det står klart vilken medlemsstat som ansvarar för prövningen av ansökan. (artiklarna 15, 16, 22 och 24 i Eurodacförordningen samt artikel 8.4 d i screeningförordningen)

När ansökan lämnas in ska sökanden lägga fram alla faktorer och eventuella handlingar som är tillgängliga för honom eller henne och som underbygger ansökan om internationellt skydd. I bestämmelsen om inlämnande av ansökan i förordningen om asylförfaranden hänvisas till skyddsgrundsförordningen, där det föreskrivs om dessa faktorer som underbygger ansökan om internationellt skydd. Inlämnandet av ansökan är en åtgärd som bygger på sökanden initiativ, och som sökanden har möjlighet, men å andra sidan också skyldighet, att vidta, och underlåtenhet att vidta den har konsekvenser. Vid normalt förfarande ska ansökan lämnas in senast 21 dagar och vid gränsförfarande senast fem dagar från det att ansökan registreras. Den behöriga myndigheten bestämmer tiden och platsen för inlämnande av ansökan. (artiklarna 28 och 51.1 samt artikel 4.2 i skyddsgrundsförordningen)

Efter att ansökan lämnats in ska sökanden tillhandahållas en handling, där förutom personuppgifterna nämns bland annat om att sökanden har rätt att stanna kvar på den medlemsstatens territorium i syfte att få ansökan prövad och uppgift om huruvida sökanden har rätt att fritt förflytta sig inom hela eller en del av den medlemsstatens territorium. Handlingen ska uppdateras vid behov. (artikel 29)

2.3.10 Behandling av ansökningar

Enligt förordningen om asylförfaranden ska den beslutande myndigheten fatta beslut efter vederbörlig bedömning av om en ansökan om internationellt skydd kan tas upp till prövning eller efter vederbörlig sakprövning av ansökan. Den beslutande myndigheten ska pröva ansökningarna objektivt, opartiskt och på individuell basis. Sökanden tillkommer huvudsaklig skyldighet att lägga fram alla tillgängliga faktorer som stödjer sökandens ansökan om internationellt skydd. Vid prövningen av en ansökan ska den beslutande myndigheten beakta dessa faktorer, liksom även relevant, precis och aktuell information vid tidpunkten för beslutet om ansökan som avser sökandens ursprungsland, säkert asylland eller säkert tredjeland. Den beslutande myndigheten ska också beakta sökandens individuella ställning och personliga omständigheter, inklusive sådana faktorer som sökandens bakgrund, ålder, kön, könsidentitet och sexuella läggning, för att – på grundval av sökandens personliga omständigheter – bedöma om de handlingar som sökanden har blivit utsatt för eller skulle kunna bli utsatt för skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada. Det ska också bedömas huruvida sökanden efter att ha lämnat ursprungslandet har ägnat sig åt en verksamhet vars enda syfte eller huvudsakliga syfte var att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd. (artikel 34)

Förordningen om asylförfaranden innehåller också bestämmelser om behandlingstiderna i de olika förfarandena som i huvudsak är uttömmande och mera omfattande än i direktivet om asylförfarandena. I normalt förfarande ska beslutet fattas senast sex månader från den dag då ansökan lämnades in, i påskyndat förfarande senaste tre månader från den dag då ansökan lämnades in, och om ansökan inte tas upp till prövning i regel senast två månader från den dag då ansökan lämnades inte. Myndigheten har möjlighet att förlänga ovannämnda behandlingstider i vissa situationer som anges särskilt i förordningen. (artikel 35)

I förordningen om asylförfaranden medges nationellt handlingsutrymme i fråga om behandlingstiderna för prövning av ansökningar som domstolen återförvisar till den beslutande myndigheten för förnyad behandling. Medlemsstaterna ska fastställa dessa tidsfrister, som ska vara kortare än de tidsfrister som anges i förordningen om asylförfaranden. (artikel 35.8)

2.3.11 Personlig intervju

Sökanden ska i regel ges tillfälle till en personlig intervju för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning, där sökanden ges möjlighet att förklara varför grunderna för att neka prövning av ansökan inte är tillämpliga på honom eller henne (artikel 11), eller till en intervju om innehållet i ansökan, där sökanden ges möjlighet att lägga fram de faktorer som krävs för att underbygga sin ansökan i enlighet med skyddsgrundsförordningen (artikel 12). Intervjuerna får också genomföras samtidigt, under förutsättning att sökanden har informerats om detta i förväg. Förordningen hindrar inte heller att intervjun om innehållet i ansökan genomförs samtidigt som ansökan lämnas in.

Förordningen om asylförfaranden innehåller bestämmelser om kraven på de personliga intervjuerna (artikel 13). Kraven är direkt tillämplig lagstiftning och lämnar knappt något utrymme för nationell prövning. Artikeln innehåller bestämmelser om bland annat

förhållandena under intervjuerna, sökandens rättsliga rådgivares närvaro och roll, tolkar, den person som genomför intervjun och hållande av intervjun via videokonferens. Artikeln innehåller också bestämmelser om situationer där intervjun inte behöver genomföras.

Förordningen om asylförfaranden innehåller också bestämmelser om rapportering och upptagning av intervjuer (artikel 14). På samma sätt som i direktivet om asylförfaranden föreskrivs det även i förordningen om asylförfaranden att det ska upprättas en ingående och objektiv rapport som innehåller alla väsentliga uppgifter från den personliga intervjun, eller en utskrift av intervjun eller en utskrift av upptagningen av en sådan intervju. Enligt förordningen ska intervjuerna tas upp genom ljudupptagning. Möjligheten att kommentera rapporten eller utskriften av intervjun antingen i samband med att intervjun avslutas eller inom en fastställd tidsfrist är förenad med nationell prövning.

2.3.12 Avvisande av ansökan utan prövning

På samma sätt som i direktivet om asylförfaranden föreskrivs det även i förordningen om asylförfaranden om vissa förutsättningar för att den beslutande myndigheten ska kunna neka prövning av en ansökan (artikel 38). Detta innebär att ansökan inte prövas i sak i dessa situationer.

I förordningen om asylförfaranden föreskrivs det att i situationer där det handlar om en efterföljande ansökan och där inga nya faktorer av relevans har framkommit eller lagts fram av sökanden ska den beslutande myndigheten neka prövning av ansökan (artikel 38.2). Medlemsstaterna kan dessutom i sin nationella rätt föreskriva att prövningen av en ansökan nekas, om begreppen första asylland eller säkert tredjeland kan tillämpas, en annan medlemsstat har beviljat sökanden skydd, en internationell brottmålsdomstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden säker omplacering till en medlemsstat eller ett tredjeland, eller otvetydigt vidtar åtgärder för detta ändamål, eller sökanden är föremål för ett beslut om återvändande i enlighet med artikel 6 i återvändandedirektivet och gjorde sin ansökan först efter sju arbetsdagar från den dag då han eller hon mottog beslutet om återvändande.

En ansökan prövas inte heller i de fall där någon annan medlemsstat är ansvarig för att pröva ansökan i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering. Då avvisas en ansökan om internationellt skydd dock inte för att den inte tas upp till prövning med stöd av artikel 38 i förordningen om asylförfaranden, utan i ärendet fattas ett beslut om överföring med stöd av förordningen om asyl- och migrationshantering. (artikel 39.1 a samt artikel 42.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering)

2.3.13 Återkallande av ansökan

Enligt förordningen om asylförfaranden kan en ansökan återkallas antingen uttryckligt (artikel 40) eller implicit (artikel 41). Inte heller i dessa situationer prövas ansökan. Vid uttryckligt återkallande återkallar sökanden ansökan på eget initiativ. Återkallandet av ansökan ska ske skriftligen av sökanden personligen eller lämnas in av den rättsliga rådgivare som rättsligt företräder honom eller henne i enlighet med nationell rätt. Enligt förordningen om asylförfaranden kan ett beslut med anledning av uttryckligt återkallande av en ansökan inte överklagas.

En ansökan kan anses vara implicit återkallad om 1) sökanden utan godtagbara skäl inte har lämnat in sin ansökan, trots att han eller hon har haft faktisk möjlighet att göra det, 2) sökanden vägrar att samarbeta genom att inte lämna den information som samlas in vid registreringen av ansökan eller genom att inte lämna sina biometriska uppgifter, 3) sökanden vägrar att uppge sin

adress, om han eller hon har en sådan, 4) sökanden inte, utan berättigat skäl, har varit närvarade vid en personlig intervju, eller utan berättigat skäl vägrade att svara på frågor under intervjun i sådan utsträckning att resultatet av intervjun var otillräckligt för att ett beslut skulle kunna fattas, 5) sökanden upprepade gånger inte har fullgjort de anmälningsskyldigheter som ålagts honom eller henne eller inte förblir tillgänglig för de behöriga administrativa eller rättsliga myndigheterna, eller 6) sökanden har lämnat in ansökan i en annan medlemsstat än den ansvariga medlemsstat som föreskrivs i förordningen om asyl- och migrationshantering och inte stannar kvar i den medlemsstaten i avvaktan på fastställandet av ansvarig medlemsstat eller genomförandet av överföringsförfarandet, om tillämpligt.

2.3.14 Påskyndat förfarande

Till skillnad från direktivet om asylförfaranden är det enligt förordningen om asylförfaranden obligatoriskt för medlemsstaterna att tillämpa påskyndat förfarande. Den beslutande myndigheten ska påskynda prövningen av en ansökan om internationellt skydd om 1) sökanden vid framläggandet av de faktiska omständigheterna endast har tagit med uppgifter som saknar betydelse för beviljandet av internationellt skydd, 2) sökanden har lämnat uppenbart osannolika uppgifter som grund för sin ansökan, 3) sökanden anses uppsåtligen ha vilselett myndigheterna bland annat genom att lämna oriktiga uppgifter eller falska handlingar eller genom att undanhålla relevanta uppgifter eller handlingar, särskilt med avseende på sin identitet eller sitt medborgarskap, som kunde ha påverkat beslutet i negativ riktning, eller sökanden, i ond tro, har förstört eller gjort sig av med en identitets- eller resehandling i syfte att förhindra att hans eller hennes identitet eller medborgarskap fastställs, 4) sökanden gör en ansökan enbart för att försena, hindra eller förhindra verkställigheten av ett beslut om att sökanden ska avlägsnas från en medlemsstats territorium, 5) ett tredjeland kan betraktas som ett säkert ursprungsland för sökanden, 6) det finns skälig anledning att betrakta sökanden som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaterna eller sökanden har med tvång utvisats av allvarliga skäl hänförliga till nationell säkerhet eller allmän ordning enligt nationell rätt, 7) ansökan är en efterföljande ansökan för vilken prövning inte kan nekas, 8) sökanden har rest in på en medlemsstats territorium på ett olagligt sätt eller olagligen har förlängt sin vistelse och, utan goda skäl, inte vare sig har uppsökt de behöriga myndigheterna eller gjort en ansökan om internationellt skydd så snart som möjligt med tanke på omständigheterna kring inresan, 9) sökanden har rest in på en medlemsstats territorium på ett lagligt sätt och utan goda skäl inte har gjort en ansökan om internationellt skydd så snart som möjligt, med tanke på grunderna för sin ansökan; dock med beaktande av behovet av internationellt skydd som uppstår på plats (sur place), eller 10) sökanden är medborgare i eller stadigvarande bosatt i ett sådant tredjeland att högst 20 procent av de personer som kommer därifrån beviljas internationellt skydd. (artikel 42.1) Det påskyndade prövningsförfarandet får tillämpas på ensamkommande barn endast i en del av de ovannämnda situationerna (artikel 42.3).

2.3.15 Avslag på en ogrundad eller uppenbart ogrundad ansökan

Den beslutande myndigheten ska avslå en ansökan som ogrundad om den har fastställt att sökanden inte uppfyller kraven för att beviljas internationellt skydd enligt skyddsgrundsförordningen. (artikel 39.3)

Genom nationell rätt får det föreskrivas att den beslutande myndigheten får förklara en ogrundad ansökan som uppenbart ogrundad, om någon av omständigheterna för påskyndat förfarande är tillämpliga vid tidpunkten för prövningens avslutande (artikel 39.4). Förklarande av en ansökan som uppenbart ogrundad är av betydelse särskilt vid fastställande av tiden för frivilligt återvändande och meddelande av inreseförbund. Rätten att stanna kvar under ett överklagande

påverkas inte av att ansökan förklaras uppenbart ogrundad, utan det som är av betydelse är om ansökan har avslagits vid påskyndat förfarande eller inte (artikel 68.3 a).

2.3.16 Gränsförfarande

Grundtanken bakom gränsförfarandet är densamma i förordningen om asylförfaranden som i direktivet om asylförfaranden: gränsförfarandet är ett asylförfarande, där vissa ansökningar om asyl som gjorts vid de yttre gränserna kan prövas så sökandena befinner sig vid gränsen, i ett transitområde eller i närheten av dessa under förfarandet. Jämfört med direktivet om asylförfaranden föreskrivs det betydligt noggrannare om detaljerna i gränsförfarandet i förordningen om asylförfaranden. (artiklarna 43–54)

Den största skillnaden jämfört med direktivet om asylförfaranden är att gränsförfarandet blir obligatoriskt för alla medlemsstater i fråga om vissa grunder, och det är inte möjligt att helt slopa gränsförfarandet i någon migrationssituation, trots att omfattande migrationssituationer har beaktats i bestämmelserna. Det obligatoriska gränsförfarandet gäller situationer där 1) sökanden kan anses ha uppsåtligen vilselett myndigheterna bland annat genom att lämna oriktiga uppgifter eller falska handlingar, 2) sökanden betraktas som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten, eller 3) sökanden kommer från ett land för vilket andelen beviljanden av internationellt skydd i EU i genomsnitt är endast 20 procent eller lägre. (artikel 45.1) Utöver de obligatoriska grunderna får medlemsstaterna besluta att i sin nationella rätt tillämpa gränsförfarandet i större utsträckning i fråga om alla ansökningar som gjorts vid de yttre gränserna, om innehållet i dem inte behöver prövas eller om det kan prövas inom ramen för påskyndat förfarande (artikel 44.1).

Gränsförfarandets maximala längd förlängs från de fyra veckorna enligt direktivet om asylförfaranden till 12 veckor. Enligt förordningen ska förfarandet dock vara så kort som möjligt. I den maximala behandlingstiden ingår också överklagandeförfarande i första instans. Medlemsstaterna ska i sin nationella rätt dela in tiden i en administrativ fas och överklagande. Besvärstiden ska också inkluderas i tiden. Gränsförfarandet upphör när sökanden inte längre har rätt att uppehålla sig i medlemsstaten. Gränsförfarandets behandlingstid på 12 veckor kan förlängas till 16 veckor, om det är fråga om en sökande som berörs av omfördelning till medlemsstaten i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering och ansökan har prövats inom ramen för gränsförfarande i den överförande medlemsstaten (artikel 51).

Efter gränsförfarandet börjar gränsförfarandet för återvändande, som är avsett för att ordna och genomföra återvändandet, och det får också pågår högst 12 veckor. (förordningen om ett gränsförfarande för återvändande)

Under gränsförfarandet får sökanden inte resa in på medlemsstatens territorium, så hans eller hennes rörelsefrihet ska begränsas. Enligt förordningen om asylförfaranden ska de åtgärder som medlemsstater vidtar för att förhindra irreguljär inresa på sitt territorium utformas i enlighet med mottagandedirektivet. Begränsningar av rörelsefriheten ska i första hand ordnas på något annat sätt än genom att ta personer i förvar, som ska vara det sista alternativet. I förordningen om asylförfaranden hänvisas till denna del till begränsningar av rörelsefriheten enligt artikel 9 i mottagandedirektivet, men det görs möjligt att beakta medlemsstaternas särskilda geografiska förhållanden när begränsningar genomförs. I förordningen förhåller man sig också mycket flexibelt till närheten av gränsen och konstaterar att sökande får visats förutom i närheten av gränsen även på andra anvisade områden inom medlemsstatens territorium. I artikel 9 i mottagandedirektivet förutsätts det att det fattas ett förvaltningsbeslut om hur rörelsefriheten begränsas vid gränsförfarande. Det beslutet får också överklagas. Begränsning av

rörelsefriheten hör i sig till förfarandet direkt med stöd av förordningen om asylförfaranden, och därför fattas inget beslut om det. (artiklarna 43.2 och 54)

Förordningen om asylförfaranden innehåller undantag från tillämpningen av gränsförfarandet. Gränsförfarandet får tillämpas på ensamkommande barn endast om sökanden betraktas som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten. Detta avviker från direktivet om asylförfaranden. Även vid gränsförfarandet ska enligt förordningen i fråga om ensamkommande barn alltid tillämpas de rättigheter som gäller förfarande och mottagande, såsom att överklagande automatiskt har uppskjutande inverkan, om asylansökan avslås. I övrigt har undantagen att göra med att till exempel det nödvändiga stödet eller särskilda mottagandeförhållanden inte kan ordnas för sökande i utsatt ställning under förfarandet. Även för barn och barnfamiljer ska det ordnas lämpliga mottagandeförhållanden, som det föreskrivs om i mottagandedirektivet. (artikel 53)

För gränsförfarandet del fastställs i förordningen om asylförfaranden en viss tillräcklig kapacitet för både EU och medlemsstaterna, som de fortlöpande ska upprätthålla för att kunna tillämpa gränsförfarandet. Kapaciteten består av både mottagandekapacitet och resurser som behövs för att behandla ansökningar. För EU har den tillräckliga kapaciteten fastställts i förordningen och den är 30 000 ansökningar. Finlands tillräckliga kapacitet har fastställts i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2024/2150 av den 5 augusti 2024 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 vad gäller tillräcklig kapacitet i medlemsstaterna och det högsta antalet ansökningar som ska prövas av en medlemsstat inom ramen för gränsförfarandet per år, och den är 170. Till kapaciteten räknas endast ansökningar som omfattas av den obligatoriska gränsförfarandet. Det högsta antalet ansökningar för Finlands del är 510. Om kapaciteten håller på att fyllas eller fylls, föreskrivs det i förordningen om vissa åtgärder som kan vidtas i så fall, bland annat behöver vissa grunder för gränsförfarande inte tillämpas. Medlemsstaterna ska dock alltid behandla sådana sökande inom ramen för gränsförfarande som kan betraktas som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten. (artiklarna 46–50)

I förordningen föreskrivs också allmänt om prioritering av ansökningar vid gränsförfarandet och särskilt om kapaciteten hållas på att fyllas. Barn och barnfamiljer ska alltid prioriteras. (artikel 44.2 och 44.3)

Medlemsstaterna ska också ordna övervakning av grundläggande rättigheter i samband med gränsförfarandet som uppfyller kriterierna i screeningförordningen. (artikel 43.4)

2.3.17 Efterföljande ansökningar

Jämfört med direktivet om asylförfaranden är det viktigaste förtydligandet i fråga om efterföljande ansökningar att som efterföljande ansökan betraktas alla ansökningar som lämnats in efter ett lagakraftvunnet beslut oberoende av i vilken medlemsstat det lagakraftvunnet beslutet har fattats, och var den efterföljande ansökan görs. Detta är direkt tillämplig och tvingande lagstiftning för alla medlemsstater och omfattar alla grunder på vilka den första ansökan har avslagits – också att sökanden själv har återkallat sin första ansökan. Huvudregeln vid prövningen förblir den samma: om nya grunder inte har lagts fram prövas ansökan inte eller så avslås den, och om ansökan prövas i sak, prövas den vid påskyndat förfarande. För att ansökan ska prövas på nytt ska de nya faktorer som lagts fram på ett avgörande sätt förbättra sökandens möjligheter att anses berättigad till internationellt skydd. Faktorerna ska kunna betraktas som nya endast om sökanden, utan egen förskyllan, var oförmögen att lägga fram dem i samband med den tidigare ansökan. (artikel 55)

När det gäller efterföljande ansökningar kan det föreskrivas om vissa undantag nationellt. Medlemsstaterna kan föreskriva att kostnadsfri rättslig rådgivning inte tillhandahålls i samband med vissa efterföljande ansökningar (se avsnitt 2.3.5 kostnadsfri rättslig rådgivning). Det är också möjligt att nationellt föreskriva om undantag från rätten att få stanna kvar på medlemsstatens territorium under den administrativa fasen när det gäller vissa efterföljande ansökningar (se avsnitt 2.3.4).

Medlemsstaterna får också föreskriva om inskränkning av materiella mottagningsvillkor i samband med efterföljande ansökningar. Inskränkningarna behandlas mera ingående i avsnitt 2.10.3 om inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor (artikel 23 i mottagandedirektivet).

2.3.18 Säkra länder

På samma sätt som i direktivet om asylförfaranden föreskrivs det också i förordningen om asylförfaranden om säkra länder. Största delen av bestämmelserna om säkra länder är direkt tillämpliga. Begreppen säkra länder i förordningen om asylförfaranden avser 1) första asylland, som är ett tredjeland där sökanden redan åtnjuter skydd (artikel 58), 2) säkert tredjeland, där sökanden har möjlighet att begära och, om villkoren är uppfyllda, få skydd (artikel 59), samt 3) säkert ursprungsland, det land där sökanden är medborgare eller stadigvarande bosatt och som ska betraktas som säkert (artikel 61). I förordningen om asylförfarande föreskrivs det särskilt om begreppet effektivt skydd, som fastställer nivån på det tillgängliga skyddet. (57 artikel)

Om begreppen första asylland eller säkert tredjeland tillämpas, prövas inte ansökan, och om begreppet säkert ursprungsland tillämpas, prövas ansökan vid påskyndat förfarande. Kommissionen föreslog våren 2025 en ändring i förfarandena som gäller säkert tredjeland. Man förhandlade om förslaget hela året och förhandlingarna kunde slutföras före årsskiftet, och det slutliga förordningsförslaget antogs i parlamentet den 11 februari 2026. Förordningen publicerades i den officiella tidningen den 26 februari 2026, och det trädde i kraft genast följande dag. I det antagna förslaget ändras kravet på sökandens anknytning till tredjelandet i förordningen om asylförfaranden så att begreppet kan tillämpas effektivare. Dessutom slopas överklagandets uppskjutande inverkan när begreppet säkert tredjeland tillämpas.

Jämfört med direktivet om asylförfaranden är den största ändringen när det gäller säkra länder att i förordningen görs det möjligt för EU att upprätta gemensamma förteckningar över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer (artiklarna 60 och 62). Våren 2025 föreslog kommissionen att vissa länder ska fastställas som säkra ursprungsländer på unionsnivå. Behandlingen av förslaget framskred samstämmig med ovannämnda förordningsförslag som gällde säkra tredjeländer. I den ändring av förordningen om asylförfaranden som antogs av Europaparlamentet den 11 februari 2026 och som trädde i kraft den 27 februari 2026 fastställs som säkra ursprungsländer EU:s kandidatländer på vissa villkor och i en bilaga till förordningen Bangladesh, Columbia, Egypten, Indien, Marocko och Tunisien samt det potentiella kandidatlandet Kosovo.

En ändring jämfört med direktivet om asylförfaranden kommer också att vara att ett land kan med stöd av förordningen fastställas som säkert tredjeland eller ursprungsland endast i fråga om specifika delar av dess territorium eller tydligt identifierbara kategorier av personer. Hela landet behöver alltså inte vara säkert för att vara ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland. (artiklarna 59.2 och 61.2)

Förutom förteckningarna på EU-nivå får medlemsstaterna fastställa egna förteckningar över säkra tredjeländer och ursprungsländer. En nationell förteckning över säkra ursprungsländer ska

upprättas om en medlemsstat vill tillämpa begreppet även på andra länder än sådana som finns på EU:s förteckning. Ett tredjeland kan i vissa fall betraktas som säkert enbart för en enskild sökande, trots att landet inte fastställts som säkert på EU-nivå eller i en medlemsstat. (artiklarna 59.4, 62 och 64) På samma sätt som i direktivet om asylförfaranden är det även i förordningen om asylförfaranden möjligt att tillämpa alla säkert land-begrepp endast om sökanden inte kan lägga fram faktorer som motiverar att begreppet inte är tillämpligt på honom eller henne, inom ramen för en individuell bedömning (artiklarna 58.2, 59.5 a och 61.5 c). Förteckningarna över säkra länder ändrar inte på detta.

2.3.19 Beslutsfattande och delgivning av beslut

Ett beslut om en ansökan om internationellt skydd ska vara skriftligt. Om prövning av en ansökan nekas eller om den avslås som ogrundad eller som uppenbart ogrundad med avseende på flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, som uttryckligen återkallad eller som implicit återkallad, ska de faktiska och rättsliga skälen till det anges i beslutet. (artikel 36)

Om prövning av en ansökan nekas eller om den avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad med avseende på både flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande, eller som implicit eller uttryckligen återkallad, ska medlemsstaterna som en del av beslutet om avslag på ansökan om internationellt skydd eller i en separat akt samtidigt eller utan onödigt dröjsmål därefter utfärda ett beslut om återvändande som är förenligt med återvändandedirektivet och är i överensstämmelse med principen om non-refoulement. (artikel 37)

Den beslutande myndigheten eller, i tillämpliga fall, andra behöriga myndigheter eller organisationer, ska informera sökandena på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå om ett beslut om internationellt skydd (artikel 8). Medlemsstaterna ska i nationell rätt fastställa metoden för kommunikation och den tidpunkt då meddelandet ska anses ha mottagits av sökanden (artikel 9). Beslutet ska delges sökanden så snart som möjligt i enlighet med nationell rätt i den berörda medlemsstaten. Om en företrädare eller rättslig rådgivare rättsligt företräder sökanden, får den behöriga myndigheten delge beslutet till honom eller henne i stället för till sökanden (artikel 36).

2.3.20 Förfaranden för återkallande av internationellt skydd

Med återkallande av internationellt skydd avses ett beslut av en beslutande myndighet eller en behörig domstol om att återkalla eller upphäva, inbegripet genom att vägra att förnya, det internationella skyddet (artikel 3.17 i förordningen om asylförfaranden och artikel 3.14 i skyddsgrundsförordningen).

Förordningen om asylförfaranden innehåller bestämmelser om förfaranden för återkallande av internationellt skydd. En utredning om återkallande av internationellt skydd kan inledas, om nya faktorer eller uppgifter framkommer som tyder på att det finns skäl att ompröva huruvida personen i fråga uppfyller kriterierna för internationellt skydd (artikel 65). Om prövningen för att återkalla internationellt skydd inleds ska personen i fråga underrättas skriftligen om att hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd håller på att omprövas och skälen för en sådan omprövning. Dessutom ska han eller hon informeras om skyldigheten att samarbeta med behöriga myndigheter, särskilt genom att göra ett skriftligt uttalande och inställa sig för en personlig intervju eller en utfrågning och svara på frågor. Han eller hon ska också informeras om eventuella följder av att inte samarbeta. Han eller hon ska ges möjlighet att i en skriftlig förklaring samt personlig intervju inom rimlig tid ange sina skäl till att hans eller hennes internationella skydd inte bör återkallas. Om han eller hon inte lämnar

in en skriftlig förklaring eller närvar vid den personliga intervjun utan giltig anledning, hindrar detta inte myndigheten från att fatta ett beslut om återkallande av internationellt skydd.

I samband med förfarandet ska den beslutande myndigheten eller den behöriga domstolen inhämta relevanta, precisa och uppdaterade uppgifter från nationella källor, unionskällor och internationella källor. Uppgifter får inte inhämtas från aktörer som påstås utöva förföljelse eller orsaka allvarlig skada på ett sådant sätt att sådana aktörer får information om den berörda personen är en person som beviljats internationellt skydd. Beslutet att återkalla det internationella skyddet ska lämnas skriftligen så snart som möjligt.

Ovannämnda förfarande ska inte tillämpas om personen otvetydigt avsäger sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd, blir medborgare i en medlemsstat, eller beviljas internationellt skydd i en annan medlemsstat. I dessa fall avslutas ärenden i enlighet med nationell rätt. (artikel 66)

2.3.21 Överklagande

Förordningen om asylförfaranden innehåller bestämmelser om överklagande av beslut som fattas i de förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd som föreskrivs i förordningen. Huvudregeln är alla beslut som fattats i förfaranden enligt förordningen får överklagas. Förordningen om asylförfaranden tillåter nationella bestämmelser om besvärsförbud om det internationella skyddet har återkallats för att personen själv har avsagt sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd, har blivit medborgare i en medlemsstat eller senare har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat. Det föreskrivs direkt i förordningen om besvärsförbud när ansökan uttryckligen återkallats. Om det i samband med beslutet också har fattats ett beslut om återtagande, ska det överklagas tillsammans med beslutet om internationellt skydd i samma domstol, i samma rättsliga förfarande och inom samma tidsfrister. (artikel 67.1 och 67.2) Förordningen om asylförfaranden är förpliktande för medlemsstaterna vid överklagande i första instans. Det är beroende av medlemsstaterna prövning hur de organiserar sina nationella domstolssystem och fastställer antalet överklagandeinstanser. Om det i nationell rätt föreskrivs en möjlighet att lämna in ett ytterligare överklagande mot ett första beslut om överklagande eller ett efterföljande beslut om överklagande, bör förfarandet och den suspensiva verkan av sådana överklaganden regleras i nationell rätt, i enlighet med unionsrätten och internationella skyldigheter. (led 89)

Enligt förordningen om asylförfaranden ska medlemsstaterna i sin nationella rätt ange tidsfrister för överklagande inom ramen för de tidsfrister som fastställts i förordningen. Besvärstiden ska vara mellan minst 5 dagar och högst 10, om det är fråga om ett beslut om 1) att neka en ansökan prövning , 2) att avslå en ansökan som implicit återkallad eller 3) att avslå en ansökan som ogrundad eller som uppenbart ogrundad, när ansökan har prövats vid påskyndat förfarande. I alla andra fall ska en tidsfrist mellan minst två veckor och högst en månad anges för överklagande. Till skillnad från vad som allmänt föreskrivs om tidsfrister i förordningen om asylförfaranden ska besvärstiden börja löpa från den dag då beslutet delges. (artikel 67.7 och 67.8)

Förordningen om asylförfaranden innehåller också bestämmelser om behandlingen av ett överklagande i domstol (artikel 67.3–6). Medlemsstaterna i sin nationella rätt föreskriva rimliga tidsfrister för domstolens prövning av överklaganden. Detta får inte påverka en tillräcklig och fullständig prövning av ett överklagande. (artikel 69)

2.3.22 Rätt att stanna kvar på medlemsstaternas territorium under överklagande samt verkställighet av beslut

På samma sätt som i direktivet om asylförfaranden är huvudregeln även i förordningen om asylförfaranden att sökande och personer som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd har automatiskt rätt att stanna kvar på medlemsstaternas territorium till dess att tidsfristen för överklagande i en domstol i första instans har löpt ut och, om de har utövat denna rätt inom utsatt tid, i avvaktan på resultatet av överklagandet (artikel 68.2).

Det föreskrivs uttömmande i förordningen om undantagen från denna huvudregel. En sökande och den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd har inte automatisk rätt att stanna kvar under överklagandet, om 1) ansökan har avslagits i ett påskyndat förfarande som ogrundad eller uppenbart ogrundad eller i ett gränsförfarande, med undantag för ensamkommande barn, 2) ett beslut om att neka prövning av en ansökan har fattats därför att a) på ansökan har tillämpats begreppet första asylland, b) på ansökan har tillämpats begreppet säkert tredjeland, c) en internationell brottmålsdomstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden säker omplacering till en medlemsstat eller ett tredjeland, d) sökanden är föremål för ett beslut om återvändande och gjorde sin ansökan först efter sju arbetsdagar från den dag då han eller hon mottog beslutet om återvändande, e) det handlar om en efterföljande ansökan där inga nya faktorer av relevans har lagts fram, eller f) sökanden har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat, 3) ansökan har avslagits som implicit återkallad, 4) en efterföljande ansökan har avslagits som ogrundad eller uppenbart ogrundad, eller 5) det internationella skyddet har återkallats därför att a) personen borde ha varit utesluten från att ha flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande, b) det finns skälig anledning att betrakta vederbörande person som har flyktingstatus som en fara för säkerheten i den medlemsstat där personen i fråga befinner sig, eller c) vederbörande person med flyktingstatus har genom en lagakraftvunnen dom dömts för ett synnerligen allvarligt brott och utgör en samhällsfara i den medlemsstat där han eller hon befinner sig. (artikel 68.3) När det gäller begreppet säkert tredje land samt dem som beviljats internationellt skydd i en medlemsstat har den ursprungliga förordningen ändrats genom kommissionens ändringsförslag som trädde i kraft den 27 februari 2026 och genom vilken överklagandets uppskjutande verkan ströks i fråga om tillämpningen av begreppet säkert tredje land samt i situationer där sökanden redan har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat.

När det gäller ovannämnda undantag ska en domstol enligt förordningen om asylförfaranden ha befogenhet att avgöra om sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd bör tillåtas att stanna kvar på medlemsstaternas territorium i avvaktan på resultatet av överklagandet (artikel 68.4). Enligt förordningen ska sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd ges en tidsfrist på minst fem dagar för att hos domstolen begära tillåtelse att stanna kvar på territoriet i avvaktan på resultatet av överklagandet, och han eller hon får inte under denna tid avlägsnas från medlemsstatens territorium. Om ovannämnda begäran har framställts till domstolen, ska personen i fråga tillåtas att stanna kvar i medlemsstaten i avvaktan på avgörandet. Verkställigheten av beslutet om återvändande avbryts automatiskt för den tid som sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd har rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium eller som domstolen tillåter. (artikel 68.1, 68.4 och 68.5)

I vissa fall av efterföljande ansökningar får medlemsstaterna i nationell rätt föreskriva om undantag från rätten att stanna kvar tills begäran om tillåtelse att stanna kvar på territoriet i avvaktan av resultat av överklagandet har framställts till domstolen. (artikel 68.6)

Enligt förordningen om asylförfaranden föreligger inte automatisk rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium, om en sökande, eller en person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd lämnar in ett ytterligare överklagande mot ett första eller efterföljande beslut om överklagande. Domstolen har dock möjlighet att tillåta sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd att stanna kvar, på dennes begäran eller ex officio, om principen om non-refoulement åberopas. (artikel 68.7)

2.3.23 Beräkning av tidsfrister

Om inte annat föreskrivs i en enskild paragraf i förordningen om asylförfarande ska en frist uttryckt i dagar, veckor eller månader som föreskrivs i förordningen räknas från den tidpunkt då en händelse inträffar eller en åtgärd vidtas. Den dag då händelsen inträffade eller åtgärden vidtogs ska inte inräknas i perioden. Tidsfristerna ska omfatta lördagar, söndagar och officiella helgdagar i den berörda medlemsstaten. Om en frist löper ut på en lördag, söndag eller officiell helgdag ska nästa arbetsdag räknas som fristens sista dag. Det finns mera detaljerade bestämmelse om en frist uttryck i veckor eller månader. (artikel 73)

2.3.24 Utövande av delegering

Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 60, 62 och 63 i situationer där ett fastställande av ett tredjeland som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland på unionsnivå tillfälligt har upphävts har getts till kommissionen för en period på fem år från och med den 11 juni 2024. (artikel 74)

2.3.25 Tillämpning av förordningen om asylförfaranden

Förordningen om asylförfaranden ska tillämpas på förfarandet för beviljande av internationellt skydd för ansökningar som lämnats in från och med den 12 juni 2026. Ansökningar som lämnats in före den dagen ska omfattas av direktivet om asylförfaranden. Förordningen om asylförfaranden ska tillämpas på förfarandet för återkallande av internationellt skydd, om prövningen av återkallande av internationellt skydd inleddes tidigast den 12 juni 2026. Om prövningen av återkallande av internationellt skydd inleddes före den 12 juni 2026 ska förfarandet för att återkalla internationellt skydd omfattas av direktivet om asylförfaranden. (artikel 79.3)

Varje medlemsstat ska utse en nationell kontaktpunkt för frågor som omfattas av förordningen om asylförfaranden och meddela kommissionen dess adress. (artikel 71)

2.4 Förordningen om ett gränsförfarande för återvändande

2.4.1 Gränsförfarande för återvändande

Förordningen om ett gränsförfarande för återvändande innehåller bestämmelser om det återvändandeförfarande som följer på gränsförfarandet (nedan *gränsförfarande för återvändande*). Det förhandlades om bestämmelserna om ett gränsförfarande för återvändande i samband med förordningen om asylförfaranden, förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen och i slutfasen av beredningen överfördes de till en separat förordning. Det är fråga om ett juridisk-tekniskt arrangemang, som säkerställer att asyllagstiftningen och Schengenlagstiftningen finns i olika rättsakter.

Gränsförfarandet för återvändande innebär ny EU-lagstiftning. Tidigare har tiden efter gränsförfarandet varit helt beroende av nationell prövning och rätt. Avsikten med

gränsförfarandet för återvändande är att säkerställa att beslut om avlägsnande verkställs i en situation där en ansökan om internationellt skydd har avslagits inom ramen för gränsförfarandet. (artikel 1) I förordningen föreskrivs det om en tidsperiod på högst 12 veckor under vilken avlägsnandet ska ske utan att en sökande som omfattas av gränsförfarandet tillåts juridiskt resa in på medlemsstatens territorium. Om avlägsnandet inte kan genomföras inom tidsfristen ska sökanden tillåtas resa in på medlemsstatens territorium och avlägsnandet fortsätter att verkställas enligt normalt förfarande. (artikel 4)

2.4.2 Tidsfrist för frivillig avresa

Inom ramen för gränsförfarandet för återvändande ska en person på begäran beviljas en tidsfrist på högst 15 dagar för frivillig avresa. Tidsfristen ska inte beviljas om finns risk för avvikande eller om ansökningarna inom ramen för gränsförfarandet har avslagits som uppenbart ogrundad eller om den berörda personen utgör en risk för allmän ordning, allmän säkerhet eller nationell säkerhet i medlemsstaterna. Tidsfristen för frivillig avresa får inte ge rätt att resa in på den berörda medlemsstatens territorium. Att tidsfristen beviljas begränsar inte heller personernas möjlighet att avresa frivilligt när som helst. (artikel 4.5)

2.5 Skyddsgrundsförordningen

2.5.1 Skyddsgrundsförordningens syfte och tillämpningsområde

I skyddsgrundsförordningen fastställs enhetliga regler för kriterierna för beviljande av internationellt skydd samt innehållet i de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till skyddsstatus för personer som åtnjuter internationellt skydd. Skyddsgrundsförordningen ersätter Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning, nedan *skyddsgrundsdirektivet*), och dess innehåll sammanfaller till stor del med direktivet. Förordningen är i princip direkt tillämplig lagstiftning och innehåller endast ringa nationellt handlingsutrymme. Enligt artikel 41 i förordningen ska hänvisningar till det upphävda direktivet anses som hänvisningar till förordningen och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II i förordningen.

Skyddsgrundsförordningen är tillämplig på fastställandet av när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd och på innehållet i det beviljade internationella skyddet. (artikel 2.1)

2.5.2 Bedömning av ansökningar om internationellt skydd

Jämfört med skyddsgrundsdirektivet betonas i skyddsgrundsförordningen mera sökandenas skyldighet att lägga fram alla faktorer som de har tillgång till och som underbygger ansökan om internationellt skydd. Enligt förordningen ska sökandena samarbeta fullt ut med den beslutande myndigheten och med andra behöriga myndigheter i anslutning till prövningen av ansökan. Utgångspunkten i skyddsgrundsförordningen är alltså sökandens eget ansvar för att lägga fram grunder för ansökan. I förordningen föreskrivs också till skillnad från skyddsgrundsdirektivet om skyldighet för sökandena att förbli närvarande och tillgängliga för myndigheterna på den medlemsstats territorium som ansvarar för att pröva deras ansökan under bedömningen av de relevanta faktorerna för ansökan. Bristande efterlevnad är förenad med konsekvenser. I förordningen om asylförfaranden föreskrivs det bland annat om möjlighet att implicit återkalla en ansökan (artikel 41 i förordningen om asylförfaranden). I skyddsgrundsdirektivet är

utgångspunkten att medlemsstaten är skyldig att pröva ansökan i samarbete med sökanden. (artikel 4.1)

Bestämmelser om medlemsstatens skyldigheter vid prövningen av en ansökan ingår i huvudsak i förordningen om asylförfaranden. I skyddsgrundsförordningen hänvisas det till förordningen om asylförfaranden till denna del. (se avsnitt 2.3.10) De bestämmelser som hänför sig till inverkan av upplevd förföljelse på bedömningen av välgrundad fruktan samt tillämpning av *benefit of the doubt*-principen avviker inte från skyddsgrundsdirektivets bestämmelser (artikel 4.3–5). I förordningen utgör de direkt tillämplig lagstiftning, liksom förordningens alla bestämmelser om bedömning av ansökan.

En del av de bestämmelser som i skyddsgrundsdirektivet omfattades av frivillig tillämpning är i förordningen direkt tillämplig lagstiftning. Direkt tillämplig är till exempel bestämmelsen om internationellt skyddsbehov ”sur place”, enligt vilken internationellt skydd inte behöver beviljas vid vissa grunder för förföljelse som framkommer efter avresan från ursprungslandet. Den beslutande myndigheten ska automatiskt bedöma saken med stöd av förordningen, och det behövs inte längre nationella bestämmelser om själva bedömningen. I skyddsgrundsförordningen åläggs medlemsstaterna också att i fråga om varje skyddsbehövande sökande bedöma om det finns ett internt skyddsalternativ för sökanden. (artiklarna 5 och 8)

2.5.3 Förutsättningar för att betraktas som en person som får internationellt skydd

Skyddsgrundsförordningen innehåller uttömmande bestämmelser om förutsättningarna för att betraktas som flykting och om förutsättningarna för subsidiärt skydd samt kraven för att beviljas flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande. Innehållet i bestämmelserna är detsamma som i skyddsgrundsdirektivet. De bestämmelser om möjlighet att inte bevilja eller återkallande av internationellt skydd om en person har gjort sig skyldig till vissa grova brott som tidigare ingick i direktivet och var förenade med nationell prövning är i förordningen förpliktande och direkt tillämplig lagstiftning i medlemsstaterna. (artiklarna 9–19)

2.5.4 Innehållet i internationellt skydd

I skyddsgrundsförordningen fastställs också de rättigheter och skyldigheter som tillkommer personer som beviljats internationellt skydd. Bestämmelserna täcker bland annat vilken information som ska ges till personer som beviljats internationellt skydd, sammanhållning av familjer, utfärdande av resehandlingar, förflyttning inom unionen, rätt att arbeta, tillträde till utbildning, socialtjänster, intressebevakning för ensamkommande barn, tillgång till bostad och integrationsåtgärder. (artiklarna 20–36)

En del av bestämmelserna är förenade med nationell prövning. Bland annat giltighetstiden för uppehållstillstånd för personer som beviljats internationellt skydd ska fastställas nationellt inom de gränser som anges i förordningen. Ett uppehållstillstånd ska ha en initial giltighetstid på minst tre år för personer som beviljats flyktingstatus och minst ett år för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande. När uppehållstillstånden löper ut ska de förnyas med minst tre år för personer som beviljats flyktingstatus och med minst två år för personer som beviljats status som subsidiärt skyddsbehövande, om det fortfarande föreligger ett skyddsbehov. Ett uppehållstillstånd ska utfärdas kostnadsfritt eller mot en avgift som inte överstiger den avgift som ska betalas av medborgare i den berörda medlemsstaten för utfärdande av identitetskort. (artikel 24)

2.5.5 Direktivet om varaktigt bosatta

2.5.5.1 Beräkning av den bosättningstid som krävs

I samband med antagandet av skyddsgrundsförordningen har också rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (nedan *direktivet om varaktigt bosatta*) ändrats. Direktivet har tidigare ändrats genom ett ändringsdirektiv av den 11 maj 2011 (2011/51/EU), genom vilket dess tillämpningsområde utökades med personer som beviljats internationellt skydd.

Ändringarna i direktivet hänför sig till artikel 4, där det föreskrivs om hur lång vistelse som krävs för att få ställning som varaktigt bosatt och om hur den beräknas i detalj. Enligt artikel 4.1 ska en medlemsstat bevilja ställning som varaktigt bosatt till tredjelandsmedborgare som varit lagligen och oavbrutet bosatta inom dess territorium i fem år omedelbart före inlämnandet av den relevanta ansökningen. Ändringarna gäller hur bosättningstiden enligt artikel 1 för sådana som beviljats internationellt skydd beräknas i vissa situationer.

För det första ändras artikel 4.2 som följer: ”I fråga om personer som beviljats internationellt skydd ska hänsyn tas till perioden mellan datumet för ansökan om internationellt skydd på grundval av vilken det internationella skyddet beviljades och datumet för beviljande av uppehållstillstånd enligt artikel 24 i förordning (EU) 2024/1347 vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.” Punkten har tidigare förpliktat medlemsstaterna att beakta minst hälften av denna bosättningstid, om perioden har varit högst 18 månader, men nu blir det obligatoriskt att beakta hela perioden mellan ansökan och beviljandet av uppehållstillstånd oberoende av hur längre behandlingen räcker.

För det andra fogas till artikeln en helt ny 3 a punkt, där första stycket är förpliktande: ”Om en person som beviljats internationellt skydd påträffas i en annan medlemsstat än den som beviljade internationellt skydd, utan att ha rätt att vistas eller bosätta sig där i enlighet med relevant nationell rätt, unionsrätt eller internationell rätt, ska den period för laglig vistelse i den medlemsstat som beviljade internationellt skydd som föregår en sådan situation inte beaktas vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.” I praktiken är det fråga om att olaglig vistelse i en annan medlemsstat innebär att bosättningstiden börjar räknas från början för en eventuell kommande ansökan om uppehållstillstånd för varaktigt bosatt.

För det tredje fogas till den ny punkten ett nytt valbart andra stycke: ”Genom undantag från första stycket, i synnerhet om den person som beviljats internationellt skydd visar att skälet till den otillåtna vistelsen eller bosättningen berodde på omständigheter som vederbörande inte rådde över, får medlemsstaterna i enlighet med sin nationella rätt föreskriva att beräkningen av den period som avses i punkt 1 inte ska avbrytas.” Medlemsstaterna får alltså föreskriva att första stycket inte ska tillämpas kategoriskt, utan det görs möjligt att pröva omständigheterna i varje enskilt fall.

2.5.5.2 Försörjningsförutsättningen

Enligt artikel 5.1 a i direktivet om varaktigt bosatta ska medlemsstaterna kräva att tredjelandsmedborgarna styrker att de för egen räkning och för de familjemedlemmar gentemot vilka de har försörjningsansvar förfogar över stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de ska kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Medlemsstaterna ska bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner, innan ansökan om

ställning som varaktigt bosatt lämnades in. Denna artikel har inte ändrats efter ikraftträdandet av direktivet.

2.5.6 Tillämpningen av förordningen

Skyddsgrundsförordningen ska tillämpas från och med den 12 juni 2026. (artikel 42)

Varje medlemsstat ska för tillämpningen av förordningen utse en nationell kontaktpunkt och meddela dess adress till kommissionen. (artikel 37)

2.6 Krisförordningen

Innehållet i krisförordningen utgör ny lagstiftning som behandlar krissituationer och force majeure-situationer på migrations- och asylområdet inom unionen genom tillfälliga åtgärder.

Med en krissituation avses enligt artikel 1.4 i förordningen a) en exceptionell situation med massankomst av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer till en medlemsstat via landvägen, sjövägen eller luftvägen, inbegripet personer som landsätts efter sök- och räddningsinsatser, i en sådan omfattning och av sådan karaktär, med beaktande av bland annat medlemsstatens befolkning, BNP och geografiska särdrag, inbegripet territoriets storlek, att det medför att medlemsstatens väl förberedda asylsystem, mottagningssystem, inklusive dess myndigheter för skydd av barn, eller återvändandesystem upphör att fungera, även om det sker till följd av en situation på lokal eller regional nivå, vilket kan få allvarliga följder för det gemensamma europeiska asylsystemets funktion, eller b) en instrumentaliseringssituation där ett tredjeland eller en fientlig icke-statlig aktör uppmuntrar eller underlättar tredjelandsmedborgares förflyttning till de yttre gränserna eller till en medlemsstat i syfte att destabilisera unionen eller en medlemsstat och när detta agerande riskerar att äventyra väsentliga funktioner i en medlemsstat, inbegripet upprätthållandet av lag och ordning eller skyddet av den nationella säkerheten. Med force majeure avses enligt artikel 1.5 onormala och oförutsebara omständigheter utanför en medlemsstatens kontroll, vars konsekvenser inte hade kunnat undvikas trots all vederbörlig omsorg, som hindrar den medlemsstaten från att fullgöra skyldigheterna enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och förordningen om asylförfaranden.

Enligt artikel 2 i krisförordningen får en medlemsstat lämna in en motiverad begäran till kommissionen för att dra nytta av solidaritetsåtgärder och för att möjliggöra eventuella undantag från de relevanta reglerna om asylförfarandet, samtidigt som respekten för sökandens grundläggande rättigheter säkerställs. Enligt artikel 3 ska kommissionen, i nära samarbete med den begärande medlemsstaten och i samråd med berörda unionsbyråer och internationella organisationer, särskilt UNHCR och IOM, skyndsamt bedöma situationen. Om villkoren är uppfyllda ska kommissionen utan dröjsmål och senast två veckor från inlämnandet av begäran anta ett genomförandebeslut som fastställer huruvida den begärande medlemsstaten står inför en krissituation eller en force majeure-situation. Kommissionen får också anta en rekommendation om tillämpningen av ett påskyndat förfarande för att bevilja internationellt skydd till vissa kategorier av sökande enligt artikel 14. Enligt artikel 4 ska kommissionen samtidigt med antagandet av kommissionens genomförandebeslut, i förekommande fall, lägga fram ett förslag till rådets genomförandebeslut, som i förekommande fall ska omfatta de särskilda undantag som den medlemsstaten ska ha godkännande att tillämpa, och en solidaritetsåtgärdsplan. Rådet ska bedöma förslaget och anta ett genomförandebeslut inom två veckor från mottagandet av det förslaget.

Tillämpning av undantagen enligt artiklarna 10–13 i krisförordningen förutsätter att medlemsstaten får godkännande för det genom rådets genomförandebeslut enligt artikel 4. En medlemsstat kan ges godkännande till undantag från vissa bestämmelser i förordningen om asylförfaranden, förordningen om ett gränsförfarande för återvändande och förordningen om asyl- och migrationshantering som gäller registrering av ansökningar, gränsförfarande, fastställande av ansvarig medlemsstat och tidsfrister för omfördelningar. Medlemsstaterna kan också tillåtas att utvidga tillämpningsområdet för gränsförfarande och avvika från skyldigheten ta emot omfördelningar i anslutning till fastställandet av ansvarig medlemsstat enligt förordningen om asyl- och migrationshantering eller att återta sökanden som den är ansvarig medlemsstat för. När en medlemsstat lämnar in en begäran får den underrätta kommissionen om att den anser att det är nödvändigt att tillämpa undantaget som gäller registreringen av ansökningar innan den får godkännande att göra detta.

Med solidaritetsåtgärder i krissituationer, som det föreskrivs om i artiklarna 8 och 9 i krisförordningen, avses omfördelningar enligt förordningen om asyl- och migrationshantering, ekonomiska bidrag, alternativa solidaritetsåtgärder och ansvarskompensation. Den solidaritet som ska tillhandahållas med stöd av krisförordningen är dock starkare än den ram som fastställts i förordningen om asyl- och migrationshantering. För det första riktas solidaritetsåtgärder till en medlemsstat som drabbats av en kris. För det andra är förfarandet snabbare. För det tredje ska medlemsstaternas alla omfördelningsbehov tillgodoses.

Enligt artikel 4 ska en solidaritetsåtgärdsplan innehålla det totala antalet solidaritetsåtgärder som ska tas från den årliga solidaritetspoolen enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och de ytterligare utfästelser som är nödvändiga, om de befintliga utfästelserna i den årliga solidaritetspoolen inte är tillräckliga.

Enligt artikel 9.1 b om ansvarskompensation i krisförordningen ska de bidragande medlemsstaterna, genom undantag från artikel 63.7 i förordningen om asyl- och migrationshantering, ta på sig ansvar utöver sin rättvisa andel. Detta gäller också för artikel 13, där det föreskrivs om undantag från skyldigheten att återta en sökande i en situation av extraordinär massankomst. I dessa situationer har en bidragande medlemsstat enligt artikel 9.4 i krisförordningen rätt till nedsättning av sina solidaritetsbidrag under de följande fem åren.

I artikel 9.2 om ansvarskompensation i krisförordningen föreskrivs det att om tillämpning av punkt 1 inte är tillräcklig för att täcka 100 procent av de omfördelningsbehov som identifieras i det genomförandebeslut av rådet som avses i artikel 4.3, ska EU:s högnivåforum för solidaritet skyndsamt sammankallas på nytt i enlighet med artikel 13.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering och i enlighet med det förfarande som anges i artikel 57 i den förordningen. I krissituationer tillämpas således vid behov utfästelseförfarandet enligt asyl- och migrationshantering.

Enligt artikel 11.10 i krisförordningen ska organisationer och personer som enligt nationell rätt får tillhandahålla rådgivning ha faktisk tillgång till sökande som hålls i förvarsanläggningar eller som befinner sig vid gränsövergångsställen. Medlemsstaterna får införa begränsningar av sådana åtgärder om det enligt nationell rätt är objektivt nödvändigt av hänsyn till säkerhet, allmän ordning eller den administrativa driften av en förvarsanläggning, under förutsättning att tillgången inte därigenom begränsas mycket kraftigt eller omöjliggörs helt.

2.7 Eurodacförordningen

2.7.1 Eurodacförordningens syfte

Eurodacförordningen ersätter Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 (nedan *den tidigare Eurodacförordningen*). Eurodacdatabasen över fingeravtryck har spelat en central roll framför allt för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att behandla en ansökan om internationellt skydd. I och med den nya Eurodacförordningen utvidgas informationssystemets uppgiftsinnehåll och användningsändamål avsevärt.

Eurodacförordningen innehåller uppgifter om Eurodac och dess förhållande till unionens asylärenden och migrationshantering. Tack vare de nya reglerna om Eurodac är det möjligt att samla in noggrannare och mer heltäckande uppgifter (även biometriska uppgifter) om olika kategorier av migranter, såsom person som ansöker om internationellt skydd och personer som på ett otillåtet sätt reser in till Europeiska unionen. På så vis får man information till stöd för beslutsfattandet och kan effektivisera tillsynen över migrationen och olaglig förflyttning.

I och med Eurodacförordningen utvidgas Eurodacs tillämpningsområde till nya kategorier av personer utöver asylsökande, och systemets uppgiftsinnehåll utökas avsevärt till även andra uppgifter om sökandena än fingeravtryck. I fortsättningen är Eurodac ett omfattande informationssystem för migrations- och asylärenden, som stödjer praktiskt verksamheten enligt den nya migrations- och asylpakten särskilt genom att fastställa ansvaret och följa vidare förflyttning samt varna för personer som kan utgöra ett hott mot den inre säkerheten. Eurodac blir en del av den europeiska interoperabilitetsramen, så att informationssystemen delar information mellan sig. Detta hjälper polis- och migrationsmyndigheterna att identifiera personer som är registrerade i Eurodac samt att förebygga missbruk.

Enligt led 82 och artikel 42 i Eurodacförordningen bör varje medlemsstat av rättssäkerhets- och öppenhetsskäl utse den myndighet som ska anses vara personuppgiftsansvarig i enlighet med förordning (EU) 2016/679 (nedan *dataskyddsförordningen*) och direktiv (EU) 2016/680 och som bör ha centralt ansvar för denna medlemsstats behandling av uppgifter, när det gäller nationella myndigheters behandling av personuppgifter i Eurodac.

Enligt artiklarna 2.1 k och 3.4 i Eurodacförordningen ska jämförelse med uppgifter i den gemensamma Eurodacdatabasen göras vid en enda nationell åtkomstpunkt i medlemsstaterna, det vill säga via ett utsett nationellt system.

Enligt artikel 5.1 i Eurodacförordningen ska medlemsstaterna för brottsbekämpande ändamål utse de myndigheter som är bemyndigade att göra en framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter i enlighet med denna förordning.

2.7.2 Skyldighet att ta biometriska uppgifter

I artikel 13 i Eurodacförordningen ingår bestämmelser om skyldighet för medlemsstaterna att ta biometriska uppgifter. Medlemsstaterna ska också kräva att biometriska uppgifter lämnas, och informera varje berörd person om denna skyldighet i enlighet med artikel 42. Administrativa åtgärder för att säkerställa efterlevnad av den skyldighet att lämna biometriska uppgifter ska fastställas i nationell rätt. Dessa åtgärder ska vara effektiva, proportionella och avskräckande och får inbegripa möjligheten att använda tvång som en sista utväg.

2.7.3 Bestämmelser om skydd för underåriga i Eurodacförordningen

Artikel 15.1 i Eurodacförordningen utvidgar det biometriska systemet genom att ålägga medlemsstaterna att ta fingeravtryck och ansiktsbilder av alla som är 6 år eller äldre. Den tidigare Eurodacförordningen förutsatte att dessa uppgifter skulle tas för alla som är 14 år eller äldre. Enligt förordningen får uppgifter som rör ett barn under 14 år dock endast användas för brottsbekämpande ändamål mot ett sådant barn om det utöver de skäl som avses i artikel 33.1 d finns skäl att anse att dessa uppgifter är nödvändiga för att förhindra, upptäcka eller utreda ett terroristbrott eller annat grovt brott som barnet misstänks ha begått.

Artikel 14 i förordningen innehåller särskilda bestämmelser om underåriga som inte ingick i den tidigare förordningen. Enligt förordningen ska tjänstemän som ansvarar för att ta biometriska uppgifter för underåriga ha utbildats särskilt så att de kan agera på ett barnvänligt och barnanpassat sätt. Den underåriga ska i förekommande fall åtföljas av en vuxen familjemedlem, en företrädare eller en person som är utbildad att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande under hela det förlopp då hans eller hennes biometriska uppgifter tas. En person med sådan utbildning får inte vara den tjänsteman som ansvarar för att ta de biometriska uppgifterna. Ingen form av våld får användas mot underåriga när biometriska uppgifter tas, men en sista utväg får dock en proportionell grad av tvång användas för att säkerställa att de fullgör sin skyldighet att lämna biometriska uppgifter. Om en underårig vägrar att lämna sina biometriska uppgifter och det finns rimliga skäl att anta att det finns risker för värnandet om och skyddet av den underåriga, ska den underåriga hänvisas till exempelvis de nationella myndigheterna för skydd av barn. Bestämmelser om konsekvenserna av att vägra lämna biometriska uppgifter ingår också i artikel 41.1 b i förordningen om asylförfaranden.

2.8 Screeningförordningen

2.8.1 Screeningförordningens syfte

I screeningförordningen ingår bestämmelser om screening av tredjelandsmedborgare som på ett otillåtet sätt reser in till medlemsstaterna.

Enligt artikel 1 i screeningförordningen ska målet med screening vara att stärka kontrollen av tredjelandsmedborgare som passerar de yttre gränserna, att identifiera alla tredjelandsmedborgare som genomgår screening och att kontrollera mot relevanta databaser huruvida de personer som genomgår screening skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. Screening ska också inbegripa preliminära hälsokontroller och kontroller av sårbarhet för att identifiera personer som är i behov av hälso- och sjukvård och personer som kan utgöra ett hot mot folkhälsan samt för att identifiera sårbara personer. Sådana kontroller ska underlätta hänvisningen av dessa personer till det tillämpliga förfarandet.

2.8.2 Screeningförordningens tillämpningsområde

Enligt artikel 5.1 i screeningförordningen ska förordningen tillämpas vid de yttre gränserna på alla tredjelandsmedborgare, oavsett om de har gjort en ansökan om internationellt skydd eller inte, som inte uppfyller inresevillkoren i artikel 6 i förordning (EU) 2016/399 (nedan *kodexen om Schengengränserna*) och som

> a) omhändertas i samband med en otillåten passage av en medlemsstats yttre gräns landvägen, sjövägen eller luftvägen, med undantag för tredjelandsmedborgare för vilka den berörda medlemsstaten inte är skyldig att ta biometriska uppgifter enligt artikel 22.1 och 22.4 i förordning (EU) 2024/1358 av andra skäl än deras ålder, eller

b) landsätts på en medlemsstats territorium efter en sök- och räddningsinsats.

Enligt artikel 5.2 i screeningförordningen ska screening tillämpas på alla tredjelandsmedborgare som har gjort en ansökan om internationellt skydd vid gränsövergångsställen vid de yttre gränserna eller i transitzoner och som inte uppfyller inresevillkoren i artikel 6 i kodexen om Schengengränserna.

Under pågående screening ska de personer som avses ovan inte ges tillstånd att resa in på en medlemsstats territorium.

Enligt artikel 7.1 i screeningförordningen ska medlemsstaterna genomföra screening av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt inom deras territorium endast om sådana tredjelandsmedborgare har passerat en yttre gräns för att resa in på medlemsstaternas territorium på ett otillåtet sätt och inte redan har genomgått screening i en medlemsstat.

Screening ska inte göras och screeningen ska avslutas eller avbrytas i följande fall:

- Tredjelandsmedborgare som har beviljats inresa in enligt artikel 6.5 i kodexen om Schengengränserna ska inte genomgå screening vid den yttre gränsen. Tredjelandsmedborgare som beviljas tillstånd till inresa enligt artikel 6.5 c i den förordningen och som gör en ansökan om internationellt skydd ska dock genomgå screening. (artikel 5.3)

- En medlemsstat får avstå från att genomföra screening på sitt territorium om en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på dess territorium omedelbart efter omhändertagandet skickas tillbaka till en annan medlemsstat enligt bilaterala avtal eller arrangemang eller enligt en bilateral samarbetsram. I ett sådant fall är det den medlemsstat till vilken den berörda tredjelandsmedborgaren har sänts tillbaka som ska genomföra screeningen (artikel 7.2)

- Screeningen vid den yttre gränsen och på medlemsstatens territorium ska avslutas, om det under screeningen framkommer att den berörda tredjelandsmedborgaren uppfyller inresevillkoren i artikel 6 i kodexen om Schengengränserna (artiklarna 5.3 andra stycket och 7.3)

- Screeningen vid den yttre gränsen och på medlemsstatens territorium får avbrytas om de berörda tredjelandsmedborgarna lämnar medlemsstaternas territorium för att återvända till sitt ursprungsland, hemvistland eller till ett annat tredjeland till vilket de berörda tredjelandsmedborgarna frivilligt beslutar sig för att återvända och återvändandet av dessa tredjelandsmedborgare godtas (artiklarna 5. 3 tredje stycket och 7.3).

2.8.3 Behöriga myndigheter

Enligt förordningen avses med screeningmyndigheter alla behöriga myndigheter som genom nationell rätt har utsetts att utföra en eller flera av uppgifterna enligt denna förordning, med undantag för hälsokontroller. Medlemsstaterna ska utse screeningmyndigheter och säkerställa att dessa myndigheters personal som genomför screening har tillräckliga kunskaper och har fått den utbildning som krävs i enlighet med artikel 16 i kodexen om Schengengränserna (artikel 8).

2.8.4 Åtgärder i screeningförfarandet

Vid screeningen ska identiteten på tredjelandsmedborgare verifieras eller fastställas i förekommande fall med hjälp av a) identitetshandlingar, resehandlingar eller annan dokumentation, b) uppgifter eller information som tillhandahållits av eller erhållits från den berörda tredjelandsmedborgaren, och c) biometriska uppgifter (artikel 14.1). Dessutom ska nationella databaser kunna användas för att verifiera identiteten.

2.8.5 Rättigheter och skyldigheter för personer som genomgår screening

Screeningförordningen innehåller garantier för att skydda tredjelandsmedborgare under screeningprocessen. Härigenom säkerställs att tredjelandsmedborgare behandlas enligt EU:s och internationella normer för de mänskliga rättigheterna. Förutom den allmänna skyddsklausulen om grundläggande rättigheter (artikel 3) omfattar dessa bestämmelser respekt för människovärdet och icke-diskriminering och säkerställande av rättvist bemötande oberoende av nationalitet eller ställning. Dessutom finns det bestämmelser om särskilt skydd för sårbara personer, såsom ensamkommande barn, som behöver korrekt identifiering och effektiv hänvisning till lämpliga stödtjänster (artiklarna 12 och 13). Tredjelandsmedborgare ska garanteras tillgång till information på ett språk som tredjelandsmedborgaren förstår eller rimligen kan förväntas förstå, och det ska säkerställas att individen informeras på behörigt sätt om sina rättigheter och förfaranden som påverkar dem (artikel 11). Den som genomgår screening får inte berövas friheten på ett orättmätigt eller godtyckligt sätt. De personuppgifter som samlats in under screeningen ska behandlas i enlighet med unionens tillämpliga dataskyddslagstiftning.

Enligt artikel 9.1 i screeningförordningen ska de tredjelandsmedborgare som genomgår screening hållas tillgängliga för screeningmyndigheterna under pågående screening. De ska uppge sitt namn, födelsedatum, kön och nationalitet och tillhandahålla handlingar och information i förekommande fall som kan styrka dessa uppgifter samt lämna biometriska uppgifter enligt vad som anges i förordning (EU) 2024/1358.

2.8.6 Avslutande av screening

Screeningen avslutas om de tredjelandsmedborgare som genomgår screening hänvisas till lämpligt förfarande för internationellt skydd, till ett förfarande som är förenligt med återvändandedirektivet, eller till de relevanta myndigheterna i en annan medlemsstat med avseende på tredjelandsmedborgare som ska omfördelas. Om inte alla kontroller har slutförts inom de tidsfrister (3 eller 7 dygn) som anges i artikel 8 i förordningen ska screeningen ändå avslutas med avseende på den berörda personen, som ska hänvisas till lämpligt förfarande. (artikel 18)

2.8.7 Övervakning av grundläggande rättigheter vid screeningförfarande och gränsförfarande

I artikel 10 i screeningförordningen föreskrivs det om skyldighet för medlemsstaterna att tillhandahålla en oberoende övervakningsmekanism för grundläggande rättigheter. Med dess hjälp följs efterlevnaden av grundläggande rättigheter (särskilt vad gäller tillgång till asylförfarandet, principen om non-refoulement, barnets bästa och förvar) i samtliga faser i screeningen och säkerställs att misstänkta fall av bristande respekt för grundläggande rättigheter hanteras på ett effektivt sätt och att utredningar inleds vid behov.

Enligt artikel 10.2 ska medlemsstaterna införa lämpliga skyddsåtgärder för att garantera övervakningsmekanismens oberoende. Nationella ombudsmän och nationella

människorättsinstitutioner, däribland OPCAT-tillsynsorgan, ska delta i driften av den oberoende övervakningsmekanismen och får utses att utföra alla eller delar av den oberoende övervakningsmekanismens uppgifter. Den oberoende övervakningsmekanismen får också involvera relevanta internationella och icke-statliga organisationer och offentliga organ som är oberoende av de myndigheter som genomför screening. I den mån en eller flera av dessa institutioner, organisationer eller organ inte är direkt delaktiga i den oberoende övervakningsmekanismen ska den oberoende övervakningsmekanismen inleda och upprätthålla nära förbindelser med dem.

Medlemsstaterna ska förse den oberoende övervakningsmekanismen med lämpliga finansiella medel. Enligt led 27 i screeningförordningen bör medlemsstaterna kunna använda sig av redan befintliga nationella övervakningsmekanismer för grundläggande rättigheter.

Även för gränsförfarandets del ska det föreskrivas om en oberoende mekanism för övervakning av grundläggande rättigheter, som uppfyller kriterierna enligt screeningförordningen (artikel 43.4 i förordningen om asylförfaranden). Avsikten är att övervakningsmekanismen för gränsförfarandets del ska vara ett komplement till Europeiska unionens asylbyrås och kommissionens gemensamma övervakningsmekanism enligt förordning (EU) 2021/2302, vars uppgift är att övervaka den operativa och tekniska tillämpningen av det gemensamma europeiska asylsystemet (Ceas) med målet att förhindra eller identifiera eventuella brister i medlemsstaternas asyl- och mottagningssystem.

När det gäller gränsförfarandet omfattar övervakningsmekanismen för grundläggande rättigheter i praktiken bland annat kontroller på platser för gränsförfarande. Avsikten med mekanismen är att övervaka förhållandena för personer som omfattas av ett gränsförfarande samt myndigheternas åtgärder och på så vis säkerställa att EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och unionsrätten iakttas fullt ut när ett gränsförfarande tillämpas.

2.9 Förordningen om åtkomst till informationssystem vid screening

Genom förordningen om åtkomst till informationssystem vid screening 2024/1352 ändras Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726, så att screeningmyndigheterna får använda uppgifter i Ecris-TCN för att utföra säkerhetskontroller. Genom ändringarna utvidgas användningsändamålet för Ecris-TCN samt ges till skillnad från de tidigare bestämmelserna nya nationella myndigheter rätt att göra sökningar i systemet. Till förordningen fogas bland annat en ny artikel 7c, där screeningsmyndigheterna ges rätt att få åtkomst till och söka i Ecris-TCN-uppgifter. I enlighet med artikel 7c i förordningen ska screeningsmyndigheter endast ha rätt att få åtkomst till de Ecris-TCN-uppgiftsposter i CIR för vilka en flaggning har lagts till som visar att den person som är föremål för screening har dömts för vissa brott som anges i förordningarna. Vid en träff ska den dömande medlemsstatens nationella myndigheter avge ett yttrande till screeningmyndigheterna om huruvida den personens vistelse på medlemsstatens territorium kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten. Genom förordningen om åtkomst till informationssystem vid screening ändras Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/818 om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, asyl och migration och om ändring av förordningarna (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 och (EU) 2019/816, så att screeningmyndigheterna ges möjlighet att använda den europeiska sökportalen (ESP) och den gemensamma databasen för identitetsuppgifter (CIR). Till förordning 2019/818 fogas en ny artikel 20a, enligt vilken screeningmyndigheterna

får utföra sökningar i CIR i syfte att identifiera eller verifiera identiteten avseende en person i enlighet med artikel 14 i screeningförordningen, förutsatt att förfarandet inleddes i den personens närvaro. Övriga ändringar är tekniska.

2.10 Mottagandedirektivet

2.10.1 Allmänt

Mottagandedirektivet innehåller bestämmelser om miniminivån på mottagningsvillkoren, som syftar till att ge dem som ansöker om internationellt skydd en tillräcklig levnadsstandard och jämförbara levnadsvillkor i alla medlemsstater. Direktivet är inte direkt tillämplig lagstiftning, utan det ska genomföras nationellt. Direktivet ger på vissa ställen medlemsstaterna ett stort nationellt handlingsutrymme.

Syftet med det omarbetade mottagandedirektivet är att ytterligare harmonisera mottagningsvillkoren i EU, minska incitamenten för otillåten vidare förflyttning samt att öka sökandenas egen aktivitet och förbättra deras eventuella integrationsutsikter.

2.10.2 Mottagningens innehåll, definitioner och tillämpningsområde

Artikel 1. I artikel 1 i mottagandedirektivet konstateras att i direktivet fastställs normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd i medlemsstaterna. Den omarbetade artikelns innehåll motsvarar formuleringen i den tidigare artikeln, och förutsätter inga ändringar i de nationella bestämmelserna.

Artikel 2. I artikel 2 i mottagandedirektivet definieras vad som i direktivet avses med ansökan om internationellt skydd, sökande, familjemedlemmar, underårig, ensamkommande barn, mottagningsvillkor, dagsersättning, förvar, förläggning, risk för avvikande, avvikande och företrädare samt sökande med särskilda mottagandebehov. I den omarbetade artikeln preciseras särskilt definitionerna av familjemedlemmar och företrädare. Nya definitioner som införs är materiella mottagningsvillkor, dagsersättning, risk för avvikande och avvikande. Definitionerna är förpliktande. De förklaras mer ingående i följande punkter.

Artikel 3. Artikel 3 i mottagandedirektivet innehåller bestämmelser om tillämpningsområdet. Direktivet är tillämpligt på alla tredjelandsmedborgare och statslösa personer som gör en ansökan om internationellt skydd på medlemsstaternas territorium, förutsatt att dessa tredjelandsmedborgare och statslösa personer får uppehålla sig på territoriet i egenskap av sökande. Direktivet är också tillämpligt på familjemedlemmar till en sökande, förutsatt att dessa familjemedlemmar omfattas av en sådan ansökan om internationellt skydd i enlighet med nationell rätt. Punkterna 1–2 i artikeln är förpliktande. Innehållet i punkterna har inte ändrats jämfört med tidigare. Enligt punkt 3 får medlemsstaterna besluta att tillämpa detta direktiv vid behandling av ansökningar om andra skyddsformer än de som omfattas av förordning (EU) 2024/1347. De nationella bestämmelserna behöver preciseras i enlighet med direktivets tillämpningsområde.

Artikel 4. I artikeln föreskrivs det om mer förmånliga bestämmelser. Artikelns innehåll har preciserats jämfört med tidigare. Artikeln är inte förpliktande, och förutsätter inga ändringar i de nationella bestämmelserna.

2.10.3 Allmänna bestämmelser om mottagningsvillkor

Artikel 5. I artikel 5 i mottagandedirektivet ingår bestämmelser om information. Sökande ska tillhandahållas information om de mottagningsvillkor som anges i direktivet samt om mottagningssystem. Informationen ska tillhandahållas så snart som möjligt och i god tid, så att sökandena i praktiken kan tillvarata rättigheterna och fullgöra de skyldigheter som föreskrivs i direktivet. Enligt skäl 12 i direktivets ingress bör medlemsstaterna i synnerhet informera sökande om de mottagningsvillkor som de inte har rätt till i en annan medlemsstat än den där de är skyldiga att befinna sig.

Enligt artikel 5.1 ska medlemsstaterna förse sökande med standardinformation om mottagningsvillkoren med hjälp av en förlaga som ska utarbetas av Europeiska unionens asylbyrå. Informationen ska tillhandahållas så snart som möjligt, dock senast tre dagar efter det att ansökan gjordes eller inom tidsfristen för registreringen av den i enlighet med förordningen om asylförfaranden. Enligt det tidigare direktivet skulle information om förmåner och skyldigheter i anslutning till mottagningsvillkoren tillhandahållas inom 15 dagar efter det att ansökan gjordes. Medlemsstaterna ska också se till att sökandena informeras om organisationer eller grupper av personer som tillhandahåller särskilt rättsligt bistånd och biträde, och om organisationer som kan bistå eller informera dem om gällande mottagningsvillkor, inklusive hälso- och sjukvård.

Artikel 5.2 gäller sättet att tillhandahålla information och har preciserats jämfört med tidigare. Direktivet förpliktar att ge informationen skriftligen i en koncis, tydlig, begriplig och lättillgänglig form, med användning av ett klart och tydligt språk, och på ett språk som sökanden förstår. Om nödvändigt ska den informationen även lämnas muntligen eller, när så är lämpligt, i visuell form såsom videor eller piktogram, och anpassas till sökandens behov. Ensamkommande barn ska tillhandahållas informationen på ett åldersanpassat sätt i närvaro av barnets företrädare eller den person som tillfälligt agerar som företrädare. Artikeln är förpliktande förutom när det gäller muntlig information. Regleringen förutsätter att den nationella lagstiftningen ändras.

Artikel 6. Enligt artikeln om dokumentation ska medlemsstaterna se till att sökanden tillhandahålls en handling i hans eller hennes eget namn som anger att en ansökan har gjorts och registrerats och som avses i artikel 29.1 i förordningen om asylförfaranden. Medlemsstaterna får inte kräva att sökande, enbart av det skälet att de ansöker om internationellt skydd eller enbart på grund av sin nationalitet, ska tillhandahålla onödig eller en oproportionerlig mängd dokumentation eller ställa andra administrativa krav på sökande innan de beviljas de rättigheter som de har rätt till enligt direktivet. I den omarbetade artikeln har strukits vissa preciserande bestämmelser om tillhandahållande av dokumentation. Artikel 6.3 har preciserats så att medlemsstaterna får förse sökande med en resehandling endast om det uppkommer allvarliga humanitära skäl eller andra tvingande skäl som kräver deras närvaro i en annan stat. Resehandlingens giltighet ska vara begränsad till syftet och den varaktighet som krävs med hänsyn till ändamålet för dess utfärdande.

Bestämmelser om handlingar som ska tillhandahållas den som ansöker om internationellt skydd ingår i artikel 29 i förordningen om asylförfaranden. I den nationella lagstiftningen krävs inte att utlänningar ska tillhandahålla handlingar, och det ställs inga administrativa krav på dem som villkor för att få mottagningstjänster. De ändringar som gjorts i artikeln förutsätter inte att utlänningslagen ändras. Bestämmelserna om tillhandahållande av handlingar i utlänningslagen bör upphävas.

Artikel 7. Artikeln gäller organisering av mottagningssystem. Medlemsstaterna får fritt organisera sina mottagningssystem i enlighet med direktivet. Sökande får röra sig fritt inom den berörda medlemsstatens territorium. I artikel 7.1 i det tidigare direktivet föreskrevs om rätt för de sökande att röra sig fritt på värdmedlemsstatens territorium eller inom ett område som har anvisats dem av den medlemsstaten, som inte ska påverka den omistliga privatlivssfären och ska ge tillräckligt utrymme för att garantera tillträde till alla förmåner enligt direktivet.

Artikel 7.2 har ändrats så att medlemsstaterna får anvisa sökande till förläggningar inom sitt territorium i syfte att hantera sina asyl- och mottagningssystem, under förutsättning att sökandena faktiskt tillförsäkras sina rättigheter enligt direktivet. Enligt det tidigare direktivet fick medlemsstaterna besluta om var den sökande ska bosätta sig, av hänsyn till allmänintresse eller allmän ordning eller för en skyndsam prövning av hans eller hennes ansökan. Artikel 7.3 är ny och enligt den ska medlemsstaterna beakta objektiva faktorer, inbegripet familjesammanhållning som avses i artikel 14 och sökandes särskilda mottagandebehov, vid anvisning eller förnyad anvisning av sökande till förläggningar.

I artikel 7.4 föreskrivs att medlemsstaternas tillhandahållande av materiella mottagningsvillkor får villkoras med att sökandena faktiskt är bosatta på de förläggningar som de anvisats till. Det tidigare direktivet förutsatte att ett sådant beslut skulle fattas på individuell grund och fastställas i nationell rätt. Enligt artikel 7.7 i det omarbetade mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna inte vara skyldiga att fatta administrativa beslut vid tillämpningen av artikeln. Enligt artikel 7.5 får medlemsstaterna införa mekanismer för att bedöma och tillgodose sina mottagningssystems behov, inbegripet mekanismer för att verifiera att sökandena faktiskt är bosatta på de förläggningar som de anvisats. Enligt skäl 17 i direktivets ingress bör sådana mekanismer inte inskränka sökandenas rörelsefrihet inom den berörda medlemsstatens territorium. Artikel 7.6 har preciserats så att medlemsstaterna ska kräva att sökande ger behöriga myndigheter inte bara sin adress, utan också sitt telefonnummer och, om en sådan finns, en e-postadress. Tidigare gällde sökandenas skyldighet att lämna uppgifter endast adressuppgifter.

Artikeln medger nationellt handlingsutrymme beträffande hur medlemsstaten organiserar sitt mottagningssystem och placerar sökande inom systemet samt övervakar sökandenas faktiska boende. Artikeln är förpliktande endast till den del den ställer villkor för tillgodoseendet av en sökandes rättigheter och möjligheterna att nå en sökande medan han eller hon omfattas av mottagningen. De nationella bestämmelserna om ordnande av mottagning bör preciseras.

Artikel 8. Mottagandedirektivet har utökats med en ny artikel som gäller anvisning av sökande till ett geografiskt område. Medlemsstaterna får anvisa sökande till ett geografiskt område inom sitt territorium där de kan röra sig fritt under hela förfarandet för internationellt skydd. Enligt artikel 8.2 är det möjligt att anvisa sökande till ett geografiskt område endast i syfte att säkerställa en snabb, effektiv och ändamålsenlig behandling av deras ansökningar eller för den geografiska fördelningen av dessa sökande med hänsyn till kapaciteten i de berörda geografiska områdena. Medlemsstaterna ska i enlighet med artikel 5 i direktivet informera sökande om deras anvisning till ett geografiskt område, inbegripet om områdets geografiska gränser.

Artikel 8.3 förpliktar medlemsstaterna att säkerställa att sökande har faktisk tillgång till sina rättigheter enligt direktivet och till förfarandegarantierna i förfarandet för internationellt skydd i det geografiska område till vilket dessa sökande anvisats. Det geografiska området ska vara tillräckligt stort, medge tillgång till nödvändig offentlig infrastruktur och inte påverka sökandenas omistliga privatlivssfär. Enligt artikel 8.4 ska medlemsstaterna inte vara skyldiga att fatta administrativa beslut om anvisning av sökande.

Enligt artikel 8.5 ska medlemsstaterna på begäran av en sökande bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt lämna det geografiska området av vederbörligen motiverade brådskande och allvarliga familjeskäl, eller för nödvändig medicinsk behandling. Om en sökande lämnar det geografiska området utan tillstånd får en medlemsstat inte påföra andra sanktioner än de som föreskrivs enligt mottagandedirektivet. Sökanden ska inte behöva begära tillstånd för att infinna sig till möten med myndigheter, om sökandens närvaro är nödvändig. De behöriga myndigheterna ska på förhand underrättas om sådana avtalade möten.

Enligt artikel 8.6 är anvisningen av sökanden till detta geografiska område inte längre tillämplig, om det, bland annat till följd av en sökandes överklagande eller begäran om prövning i enlighet med artikel 29, har fastställts att en sökande inte har beviljats faktisk tillgång till sina rättigheter enligt direktivet eller till förfarandegarantierna inom det geografiska området. Artikel 8.7 förpliktar medlemsstaten att fastställa tillämpningen av och villkoren för tillämpningen av denna artikel i nationell rätt. Kommissionen och asylbyrån ska underrättas om saken.

Artikeln är inte förpliktande. Artikeln medger nationellt handlingsutrymme och medlemsstaterna får föreskriva om anvisning av personer som söker internationellt skydd till ett geografiskt område i syfte att säkerställa en snabb, effektiv och ändamålsenlig behandling av deras ansökningar eller för den geografiska fördelningen av dessa sökande. Artikeln har ett samband med förordningen om asylförfaranden, varför det har ansetts nödvändigt att genomföra den. Artikeln överlåter åt nationellt avgörande hur det geografiska område där en sökande kan röra sig fritt avgränsas, bara området är tillräckligt stort och gör det möjligt att tillgodose sökandens rättigheter enligt direktivet. Genomförandet förutsätter att de nationella bestämmelserna ändras.

Artikel 9. Till mottagandedirektivet har det fogats en ny artikel om begränsningar av rörelsefriheten. I det tidigare direktivet föreskrevs det om rörelsefriheten som en del av artikel 7.

Enligt artikel 9.1 får medlemsstaterna besluta att en sökande får bo endast på en bestämd plats som är anpassad för att inkvartera sökande, av hänsyn till allmän ordning eller för att effektivt hindra sökanden från att avvika, när det finns risk för avvikande. Ett sådant beslut kan behövas särskilt i fall där en sökande inte har iakttagit skyldigheten enligt förordningen om asyl- och migrationshantering att stanna kvar i den medlemsstat där han eller hon är skyldig att befinna sig, eller i fall där en sökande har överförts till den medlemsstat där han eller hon är skyldiga att befinna sig, efter att ha avvikit till en annan medlemsstat. När det har beslutats att en sökande tillåts att bo endast på en bestämd plats ska tillhandahållandet av andra materiella mottagningsvillkor vara villkorat av att sökanden faktiskt är bosatt på den specifika platsen. Enligt skäl 19 i direktivets ingress kan den plats som anpassats för inkvartering vara en förläggning, ett privat hus, en lägenhet, ett hotell eller någon annan lokal som anpassats för att inkvartera sökande. Ett beslut om att sökanden får bo endast på en bestämd plats bör inte leda till att sökanden hålls i förvar. Enligt artikel 7.3 i det tidigare direktivet kunde som villkor för att bevilja de materiella mottagningsvillkoren ställas att de sökande bosätter sig på en bestämd plats, vilken fastställts av medlemsstaterna. Ett sådant beslut, som kunde vara av allmän karaktär, skulle fattas på individuell grund och fastställas i nationell rätt.

Enligt artikel 9.2 får medlemsstaterna vid behov kräva att sökande anmäler sig till de behöriga myndigheterna vid en viss angiven tidpunkt eller med rimliga intervall, utan att det på ett oproportionerligt sätt påverkar sökandenas rättigheter. Anmälningskrav får införas för att säkerställa att beslut om begränsningar av rörelsefriheten iakttas eller för att effektivt förhindra att sökande avviker.

I artikel 9.3 föreskrivs att på begäran av sökanden får medlemsstaterna bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt bo utanför den bestämda plats som anvisats i enlighet med punkt 1. Beslut om sådant tillstånd ska fattas på objektiv och opartisk grund efter prövning i det enskilda ärendet och ska motiveras om sådant tillstånd inte beviljas. Sökanden ska inte behöva begära tillstånd för att infinna sig till möten med myndigheter, om sökandens närvaro är nödvändig. Sökanden ska dock underrätta de behöriga myndigheterna om sådana möten. En motsvarande bestämmelse ingick i den tidigare artikel 7.4. Det tidigare direktivet förpliktande inte sökande att underrätta de behöriga myndigheterna om nödvändiga möten. Artikel 9.4 förpliktar till att ta hänsyn till relevanta aspekter av sökandens individuella situation, inbegripet sökandens särskilda mottagandebehov, i beslut om begränsningar av rörelsefriheten. Besluten ska vara proportionella. I skäl 21 till direktivet konstateras dessutom att i besluten bör utöver särskilda mottagandebehov och proportionalitetsprincipen även nödvändighetsprincipen beaktats.

I artikel 9.5 föreskrivs det om fattande av beslut som begränsar rörelsefriheten. I besluten ska anges de sakskäl och rättsliga skäl som legat till grund för beslutet. Sökande ska underrättas skriftligt om ett sådant beslut samt om förfarandena för att överklaga beslutet. Sökande ska dessutom underrättas om följderna av att inte efterleva de skyldigheter som beslutet innebär. Sökandena ska ges denna information på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå. Medlemsstaterna ska dessutom säkerställa att besluten prövas av en rättslig myndighet när besluten har tillämpats i mer än två månader, eller att besluten kan överklagas på begäran av den berörda sökanden i enlighet med artikel 29.

I skäl 22 i ingressen konstateras dessutom att i alla begränsningsåtgärder ska hänsyn tas till proportionalitetsprincipen, så att faktisk tillgång till mottagningsvillkoren alltid säkerställs, särskilt i fråga om hälso- och sjukvård, utbildning, sammanhållning av familjer och tillträde till arbetsmarknaden. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt eventuella kumulativa effekter av åtgärder.

Det är obligatoriskt att genomföra artikeln särskilt när det gäller gränsförfarandet. Enligt kommissionen ska artikeln genomföras i sin helhet, om den införs. Artikeln medger nationellt handlingsutrymme i fråga om till exempel till vilken målgrupp regleringen riktas, vad som avses med hänsyn till allmän ordning och risk för avvikande och hur en plats som är anpassad för att inkvartera sökande definieras. Artikeln hänför sig till förordningen om asyl- och migrationshantering och därför anses det nödvändigt att genomföra den. Begränsningarna av rörelsefriheten har dessutom ett samband med återvändandeförordningen, som bereds som bäst. Genomförandet förutsätter att de nationella bestämmelserna ändras.

Artikel 10. Artikeln innehåller bestämmelser om förvar. Enligt artikel 10.1 får medlemsstaterna inte hålla en person i förvar av enbart det skälet att personen är en sökande eller på grund av den sökandens nationalitet. Förvar ska endast grundas på en eller flera av de angivna grunderna för förvar. Till punkten har fogats ett krav på att förvar ska inte vara av straffrättslig karaktär. Artikel 10.2 är oförändrad. Om det på grundval av en individuell bedömning av ett ärende visar sig nödvändigt får en medlemsstat besluta att ta en sökande i förvar, om mindre ingripande åtgärder inte kan tillämpas verkningsfullt. Artikel 10.3 är ny. Enligt den ska när en sökande tas i förvar hänsyn tas till alla eventuella synliga tecken, utsagor eller beteenden som tyder på sårbar ställning. Dessutom ska bedömningen av sökandens särskilda mottagandebehov enligt artikel 25 slutföras utan onödigt dröjsmål, och resultaten av den ska beaktas när beslut fattas om huruvida personen i fråga fortsatt ska hållas i förvar eller om förhållandena för förvaret behöver justeras.

Enligt artikel 10.4 får förvar genomföras endast på grundval av ett eller flera av de skäl som nämns i punkten. Förteckningen har preciserats. Till den har fogats ett nytt led c, enligt vilket

en grund för tagande i förvar kan vara behov av att säkerställa att sökanden inte avviker i ett fall där sökanden inte har efterlevt begränsningar av rörelsefriheten enligt artikel 9. Till grunderna har dessutom fogats direkta hänvisningar till gränsförfarandet och förordningen om asyl- och migrationshantering. Artikel 10.5 är oförändrad. Enligt den ska medlemsstaterna fastställa alternativ till förvar i sin nationella rätt.

Artikeln är förpliktande. Bedömningen av särskilda mottagandebehov enligt artikel 10.3 genomförs i samband med denna proposition. Samtidigt ses hänvisningarna till gränsförfarandet och förordningen om asyl- och migrationshantering över. I övrigt kräver artikeln inte nationellt genomförande.

Artikel 11. I artikel 11 föreskrivs det om garantier för sökande som tas i förvar. Artikel 11.1 och 11. 2 motsvarar det som föreskrevs i det tidigare direktivet. I artikel 11.3 fastställs nya tidsfrister för prövning av förvarsbeslutets laglighet. Prövning på eget initiativ eller på begäran av sökanden eller bådadera ska slutföras senast inom 15 dagar, eller i undantagsfall senast inom 21 dagar. Tidsfristen räknas från det att sökanden tagits i förvar när den utförs på eget initiativ och från det att de aktuella förfarandena inletts när den utförs på begäran av sökanden. Dessutom, om prövningen inte har slutförts innan de ovannämnda tidsfristerna gått ut ska sökanden i fråga omedelbart friges. I artikel 11.5 har grunderna för förvar av underåriga utökats. I det nya direktivet har bestämmelserna om rättsligt bistånd och biträde för sökande som tagits i förvar flyttats till artikel 29 om överklagandeförfarande.

Artikeln är förpliktande. Den nationella lagstiftningen motsvarar artikelns krav på garantier för sökande som tagits i förvar och artikeln kräver således inte att de nationella bestämmelserna ändras.

Artikel 12. I artikel 12 föreskrivs det om förhållanden för förvar. Förvar ska som regel ske i särskilda förvarsanläggningar. Det har gjorts mindre preciseringar av artikelns innehåll. I huvudsak motsvarar den ändå den tidigare regleringen. Artikeln förutsätter inte att de nationella bestämmelserna ändras.

Artikel 13. I artikel 13 föreskrivs det om förvar av sökande med särskilda mottagandebehov. I artikel 13.1 andra stycket nämns som ett nytt villkor att om förvar av sökande med särskilda mottagandebehov skulle utgöra en allvarlig risk för deras fysiska och psykiska hälsa ska dessa sökande inte tas i förvar. Enligt artikel 13.2 får underåriga som regel inte tas i förvar, utan de ska placeras i lämplig inkvartering i enlighet med artiklarna 26 och 27. Enligt andra stycket får i undantagsfall underåriga, som en sista utväg, sedan det har konstaterats att andra, mindre ingripande alternativa åtgärder inte kan tillämpas verkningsfullt, och efter att förvar bedömts vara för deras eget bästa tas i förvar a) i fall med medföljande barn, om barnets förälder eller huvudsakliga omsorgsperson hålls i förvar, eller b) i fall med ensamkommande barn, om förvaret skyddar barnet. Medlemsstaten ska vidta alla åtgärder för att frige underåriga som hålls i förvar och placera dem i inkvartering som är lämplig för underåriga. I ett nytt stycke föreskrivs dessutom att underåriga ska ha rätt att gå i skola medan den hålls i förvar, utom när de hålls i förvar under mycket kort tid.

I artikel 13.3–4 sägs att om ensamkommande barn eller underåriga som åtföljer sin familj hålls i förvar ska de inkvarteras i lokaler som är anpassade till inkvartering av ensamkommande barn eller familjer. När ensamkommande barn inkvarteras ska det dessutom säkerställas att sådana anläggningar har personal som är kvalificerad att skydda rättigheterna för ensamkommande barn och tillgodose deras behov.

Artikeln är förpliktande till den del det föreskrivs om rättsliga garantier för sökande i sårbar ställning. Artikeln förutsätter inte att den nationella lagstiftningen ändras.

Artikel 14. Artikel 14 innehåller bestämmelser om familjesammanhållning under mottagandetiden. Definitionen av familj i artikel 2.3 har preciserats jämfört med tidigare. Enligt den nya definitionen ska begreppet familj också omfatta familjer som bildats utanför sökandenas ursprungsland men innan sökandena reste in till medlemsstatens territorium. Artikeln förutsätter inte att den nationella lagstiftningen ändras.

Artikel 15. I artikel 15 föreskrivs det om hälsoundersökning av folkhälsoskäl, som medlemsstaterna får begära att sökande ska genomgå. Bestämmelsen motsvarar den tidigare artikel 13. Artikeln är inte förpliktande. Nationella bestämmelser om hälsoundersökning av folkhälsoskäl ingår i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016). Artikeln kräver inte att de nationella bestämmelserna ändras.

Artikel 16. Bestämmelser om underårigas skolgång och studier ingick i artikel 14 i det tidigare direktivet, och enligt punkt 1 i den ska medlemsstaterna bevilja underåriga barn till sökande och underåriga sökande tillträde till utbildningssystemet på liknande villkor som de egna medborgarna, så länge som en utvisningsåtgärd mot dem eller deras föräldrar inte har verkställts. Uttrycket ”ska bevilja tillträde till utbildningssystemet på liknande villkor” har ersatts med uttrycket ”ska bevilja samma tillträde”. Artikel 16.1 i det nya mottagandedirektivet förutsätter dessutom att de särskilda behoven för underåriga, i synnerhet med avseende på respekten för barnets rätt till utbildning och tillgång till hälso- och sjukvård, ska beaktas. Utbildningen av underåriga ska som regel vara integrerad med utbildningen för medlemsstaternas egna medborgare och vara av samma kvalitet. Medlemsstaterna ska göra sitt yttersta för att säkerställa kontinuiteten i utbildningen av underåriga så länge som en utvisningsåtgärd mot dem eller deras föräldrar inte faktiskt har verkställts. Enligt det tidigare direktivet var det möjligt att tillhandahålla utbildning på förläggningar.

Enligt artikel 16.2 ska medlemsstaterna bevilja underåriga tillträde till ett utbildningssystem så snart som möjligt, dock senast två månader från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in, med hänsyn tagen till skollov. Medlemsstaterna ska tillhandahålla utbildning inom det allmänna utbildningssystemet. Som en tillfällig åtgärd får medlemsstaterna dock under en period på högst en månad tillhandahålla denna utbildning utanför det allmänna utbildningssystemet. Förberedande undervisning, inklusive språkundervisning, ska tillhandahållas för underåriga när det är nödvändigt för att underlätta deras tillträde till och deltagande i det allmänna utbildningssystemet. I artikel 16.3 sägs att när tillträde till det allmänna utbildningssystemet inte är möjligt på grund av den underåriges särskilda situation ska medlemsstaten i fråga erbjuda annan form av undervisning i enlighet med nationell rätt och praxis.

Artikeln är förpliktande. Bestämmelser om minderårigas skolgång och studier ingår i lagen om grundläggande utbildning (628/1998). Enligt undervisnings- och kulturministeriets bedömning motsvarar bestämmelserna i lagen om grundläggande utbildning bestämmelserna i det omarbetade direktivet, och artikeln förutsätter således inga ändringar i den nationella regleringen.

Artikel 17. Artikeln gäller sysselsättning. Den tidigare artikelns innehåll har preciserats. Enligt artikel 17.1 ska sökande ha tillträde till arbetsmarknaden senast sex månader från registreringen av ansökan om internationellt skydd, i stället för tidigare nio månader. Dessutom, om en medlemsstat har påskyndat sakprövningen av en ansökan om internationellt skydd i enlighet med artikel 42.1 a–f i förordningen om asylförfaranden, ska tillträde till arbetsmarknaden inte

beviljas eller, om det redan beviljats, upphävas. Enligt artikel 17.2 ska medlemsstaterna säkerställa att sökande som har tillträde till arbetsmarknaden får faktiskt tillträde till arbetsmarknaden. I den nya artikel 17.3 har tillfogats skyldighet att säkerställa att sökande som har tillträde till arbetsmarknaden ges samma behandling som deras egna medborgare när det gäller bland annat anställningsvillkor och föreningsfrihet.

Punkterna 4–7 i artikel 17 är nya. I artikel 17.4 föreskrivs det om situationer där likabehandlingen av sökande får begränsas. Sådana är till exempel deltagande i ledningen av organisationer som regleras av offentlig rätt och innehav av en tjänst som regleras av offentlig rätt, erhållande av stipendier och lån som avser utbildning och yrkesutbildning och tillträde till utbildning och yrkesutbildning. Dessutom behöver likabehandling enligt punkt 3 inte beviljas förrän minst tre månader från den dag då ansökan om internationellt skydd registrerades.

Enligt artikel 17.5 ska sökande som är anställda eller på grundval av tidigare anställning har rätt till sociala trygghetsförmåner behandlas på samma sätt som medlemsstatens egna medborgare i fråga om de grenar av social trygghet som avses i artikel 3.1 och 3.2 i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. I artikel 17.6 föreskrivs det om möjlighet att begränsa likabehandlingen inom grenar av social trygghet genom att utesluta sociala trygghetsförmåner som inte är beroende av anställningsperioder eller av avgifter.

I artikel 17.7 konstateras att rätten till likabehandling ska inte ge upphov till en rätt till bosättning i fall där sökanden har meddelats ett beslut som har medfört att sökandens rätt att stanna kvar har upphört. Enligt artikel 17.8 ska medlemsstaterna främja förfarandena för erkännandet av utländska kvalifikationer. Enligt artikel 17.9 får tillträde till arbetsmarknaden inte upphävas under ett överklagandeförfarande eller fram till dess att ett avslag har meddelats.

De bestämmelser som hänför sig till sökandens rätt att arbeta och upphävande av rätten att arbeta i artikel 17.1 och 17.9 förutsätter ändringar i den gällande lagstiftningen. Till övriga delar föreslås inga ändringar i de nationella bestämmelserna.

Artikel 18. I artikeln föreskrivs det om språkkurser och yrkesutbildning. I det tidigare direktivet föreskrevs det endast om yrkesutbildning. Enligt det omarbetade mottagandedirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att sökande kan delta i språkkurser, kurser i samhällsutbildning eller yrkesutbildningskurser som anses lämpliga för att hjälpa sökande att agera självständigt, samarbeta med behöriga myndigheter eller hitta arbete. Alternativt ska medlemsstaterna underlätta tillträdet till sådana kurser, oberoende av huruvida sökande har tillträde till arbetsmarknaden i enlighet med artikel 17. Om sökande har tillräckliga medel får medlemsstaterna kräva att de betalar eller bidrar till kostnaderna för kurser.

Artikeln är förpliktande. Den gällande regleringen motsvarar direktivets krav.

Artikel 19. Artikeln gäller allmänna regler om materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård. Med materiella mottagningsvillkor avses enligt definitionen i artikel 2.7 i direktivet mottagningsvillkor som omfattar inkvartering, mat, kläder och hygienprodukter och som tillhandahålls in natura, i form av ekonomiskt bidrag, i form av kuponger eller som en kombination av dessa, liksom dagersättning. Dagersättning är enligt artikel 2.8 en ersättning som regelbundet tillhandahålls sökande för att de ska kunna åtnjuta ett minimum av självständighet i sina dagliga liv, i form av ett penningbelopp, i form av kuponger, in natura eller som en kombination av dessa, förutsatt att sådan ersättning inbegriper ett penningbelopp. Det tidigare direktivet innehåller ingen bestämmelse om dagsersättning.

Artikel 19.1 har preciserats så att medlemsstaterna ska se till att materiella mottagningsvillkor är tillgängliga för sökande från och med den tidpunkt då de gör sin ansökan om internationellt skydd i enlighet med artikel 26 i förordning (EU) 2024/1348. Enligt det tidigare direktivet skulle materiella mottagningsvillkor säkerställas under tiden för ansökan om internationellt skydd. Artikel 19.2 har preciserats så att sökande ska säkerställas en tillräcklig levnadsstandard. Enligt den omarbetade punkten ska mottagningsvillkoren och hälso- och sjukvård ge sökande en tillräcklig levnadsstandard som säkerställer deras uppehälle och skyddar deras fysiska och psykiska hälsa samt respekterar deras rättigheter enligt stadgan. Artikel 19.1 och 19.2 är förpliktande.

Enligt artikel 19.3 får medlemsstaterna fastställa som villkor för att bevilja samtliga eller några av de materiella mottagningsvillkoren att sökandena inte har tillräckliga medel för att säkerställa en tillräcklig levnadsstandard som avses i punkt 2. I det tidigare direktivet ställdes som villkor att de sökande inte har tillräckliga medel för att säkerställa en levnadsstandard som täcker deras behov i fråga om hälsa och uppehälle. Även artikel 19.4 har kompletterats jämfört med tidigare. Enligt den får medlemsstaterna kräva att sökande täcker eller bidrar till kostnaderna för de materiella mottagningsvillkoren, om de har tillräckliga medel för det. Detta påverkar dock inte tillämpningen av punkt 2. Medlemsstaterna får också kräva att sökande täcker eller bidrar till kostnaderna för erhållen hälso- och sjukvård, om dessa sökande har tillräckliga medel för det. Enligt den omarbetade punkten kan detta inte förutsättas där hälso- och sjukvården erbjuds medlemsstatens egna medborgare kostnadsfritt. Enligt artikel 19.5 får medlemsstaterna kräva att sökanden ska återbetala kostnaderna för de materiella mottagningsvillkoren eller hälso- och sjukvården, om det framkommer senare att en sökande hade tillräckliga medel för att täcka kostnaderna. Punkten motsvarar den tidigare bestämmelsen.

Till artikeln har fogats en ny punkt 6, enligt vilken medlemsstaterna ska respektera proportionalitetsprincipen vid bedömningen av en sökandes tillgångar i fall där det krävs att sökanden ska täcka eller bidra till kostnaderna för de materiella mottagningsvillkoren och hälso- och sjukvård som erhållits eller där sökanden avkrävs en återbetalning. Hänsyn ska också tas till sökandens individuella förhållanden och behovet av att respektera hans eller hennes värdighet och personliga integritet. I artikel 19.7 sägs att om materiella mottagningsvillkor erbjuds i form av ekonomiskt bidrag eller kuponger ska beloppen bestämmas utifrån de nivåer som fastställts i syfte att säkerställa en tillräcklig levnadsstandard för de egna medborgarna. Det har gjorts ett tillägg till punkten, enligt vilket medlemsstaterna ska underrätta kommissionen och asylbyrån om dessa nivåer. Medlemsstaterna får behandla sökande mindre gynnsamt än de egna medborgarna, särskilt om det materiella stödet helt eller delvis tillhandahålls in natura eller om syftet med dessa nivåer, när de tillämpas för de egna medborgarna, är att säkerställa en levnadsstandard som är högre än den som krävs för sökande enligt direktivet.

I skäl 60 i mottagandedirektivets ingress preciseras nödvändigheten av att medlemsstaterna fastställer en nivå för materiella mottagningsvillkor som tillhandahålls i form av ekonomiska bidrag eller kuponger på grundval av relevanta referenser som tillämpas för säkerställande av tillräcklig levnadsstandard för egna medborgare, såsom – beroende på de nationella förhållandena – minimiinkomstförmåner, minimilön, minimipension, arbetslöshetsersättning och socialt stöd. Det är emellertid inte nödvändigt att det belopp som beviljas sökande är detsamma som för de egna medborgarna. Medlemsstaterna bör kunna behandla sökande mindre gynnsamt än de egna medborgarna enligt detta direktiv. Medlemsstaterna bör också ha möjlighet att anpassa nivån på de ekonomiska bidragen eller de kuponger som beviljas sökande i de regioner som avses i artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), under förutsättning att standarden på de mottagningsvillkor som föreskrivs i detta direktiv säkerställs.

Artikel 19.3–7 är inte förpliktande, men medlemsstaterna måste genomföra punkt 6, om punkt 4 eller 5, eller båda, införs. Den nationella regleringen behöver preciseras i fråga om de ändringar som gjorts i artikeln.

Artikel 20. I artikeln föreskrivs det om arrangemang för materiella mottagningsvillkor. Bestämmelserna i artikeln är förpliktande.

I artikel 20.1 föreskrivs det om tillhandahållande av inkvartering in natura och hur inkvartering ska tillhandahållas. Den har utökats med en bestämmelse enligt vilken inkvarteringen ska ge sökanden en tillräcklig levnadsstandard samt nödvändigt stöd för att ta hänsyn till sökandenas särskilda mottagandebehov. Artikel 20.2 motsvarar det tidigare direktivet. I det nya direktivet har punkt 3 ändrats så att hänsyn ska tas till ålder och kön och till situationen för sökande med särskilda mottagandebehov även när materiella mottagningsvillkor, utöver inkvartering, tillhandahålls.

Artikel 20.4, som gäller vidtagande av lämpliga åtgärder för att säkerställa att misshandel och våld förhindras när inkvartering tillhandahålls, har preciserats så att även våld med sexuella, könsrelaterade, rasistiska eller religiösa motiv ska förhindras. Den omarbetade bestämmelsen har dessutom preciserats så att lämpliga förhindrande åtgärder ska vidtas så långt det är möjligt. Till artikeln har fogats en ny punkt 5, enligt vilken det ska tillhandahållas separata sanitära inrättningar och en säker plats inom förläggningarna för kvinnliga sökande och deras underåriga barn.

Ordalydelsen i artikel 20.6 i det nya direktivet har ändrats så att vuxna sökande i beroendeställning, med särskilda mottagandebehov, ska så långt det är möjligt (finska ”aina kun se on mahdollista”) inkvarteras tillsammans med vuxna nära släktingar som redan befinner sig i samma medlemsstat, och som enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis ansvarar för dem. I det tidigare direktivet (artikel 18.5) användes på finska uttrycket ”on lähtökohtaisesti varmistettava” medan samma svenska formulering användes. Enligt artikel 20.7 ska flyttning av sökande från en anläggning till en annan ske endast om det är nödvändigt. Den finska texten har ändrats så att i den nya rättsakten används uttrycket ”on välttämätöntä” medan tidigare användes uttrycket ”on tarpeen”. Den svenska formuleringen har inte ändrats.

Artikel 20.8 gäller utbildning och sekretessplikt för förläggningarnas personal. I det nya direktivet har punkten preciserats så att även personer som tillhandahåller hälso- och sjukvård samt utbildning vid förläggningar ska ha lämplig utbildning. Till artikel 20.9 har det gjorts ett tillägg, enligt vilket medlemsstaterna får, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 17, tillåta sökande att utföra frivilligarbete utanför förläggningen, med förbehåll för villkor i nationell rätt.

Artikel 20.10 gäller möjlighet att avvika från de materiella mottagningsvillkoren. Den tidigare rättsakten har preciserats. Enligt punkten får en sökande undantagsvis tillhandahålla materiella mottagningsvillkor som avviker från dem som föreskrivs i artikel 20 under en rimlig tidsperiod som ska vara så kort som möjligt. Detta kan vara fallet när det krävs en bedömning av sökandens särskilda mottagandebehov, i enlighet med artikel 25 eller de normalt tillgängliga inkvarteringsmöjligheterna tillfälligtvis är uttömda, eller de normalt tillgängliga inkvarteringsmöjligheterna tillfälligtvis inte är tillgängliga på grund av ett oproportionerligt stort antal personer som ska inkvarteras eller på grund av en katastrof som orsakats av människan eller en naturkatastrof. Avvikande materiella mottagningsvillkor ska under alla förhållanden säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård i enlighet med artikel 22 och en levnadsstandard för alla sökande i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella skyldigheter.

I den nya rättsakten har till artikel 20.10 fogats skyldighet att utan dröjsmål underrätta kommissionen och asylbyrån om avvikande mottagningsvillkor som tillhandahålls sökande och i enlighet med artikel 32.2 om aktiveringen av sin beredskapsplan. Kommissionen och asylbyrån ska också underrättas så snart grunderna för att tillhandahålla dessa avvikande materiella villkor inte längre föreligger.

Den nationella regleringen måste ändras i enlighet med artikeln.

Artikel 21. En ny artikel 21 har fogats till mottagandedirektivet. Enligt den ska sökande som har underrättats om ett beslut att överföra dem till den ansvariga medlemsstaten i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering inte vara berättigade till de mottagningsvillkor som fastställs i artiklarna 17–20 i mottagandedirektivet i någon annan medlemsstat än den där de är skyldiga att befinna sig i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering. Medlemsstaten är dock fortfarande skyldig att säkerställa sökande en levnadsstandard i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella förpliktelser. Såvida inte ett separat beslut utfärdas ska det i överföringsbeslutet framgå att de berörda mottagningsvillkoren har dragits in i enlighet med artikeln. Sökanden ska underrättas om sina rättigheter och skyldigheter i förhållande till det beslutet.

Enligt skäl 47 i direktivets ingress bör det vara möjligt att inskränka en sökandes rätt till materiella mottagningsvillkor under vissa förhållanden, till exempel om en sökande har avvikit till en annan medlemsstat från den medlemsstat där sökanden är skyldig att befinna sig. Emellertid bör medlemsstaterna under alla omständigheter säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård och till en levnadsstandard för sökande som är i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och andra internationella skyldigheter, inbegripet 1989 års FN-konvention om barnets rättigheter. Medlemsstaterna bör i synnerhet tillgodose sökandens uppehälle och grundläggande behov, såväl när det gäller fysisk säkerhet och värdighet som beträffande relationer med andra människor, med vederbörlig hänsyn till den inneboende sårbarheten hos den person som ansöker om internationellt skydd och hos hans eller hennes familj eller omsorgsperson. Vederbörlig hänsyn bör också tas till sökande med särskilda mottagandebehov. Hänsyn bör också tas till de särskilda behoven för sökande som har upplevt sexuellt eller könsrelaterat våld, i synnerhet kvinnor, inbegripet genom att i olika skeden av förfarandet för internationellt skydd säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård, rättsligt bistånd samt lämplig traumarådgivning och psykosocial omsorg.

Bestämmelsen i artikeln är förpliktande och den ska genomföras nationellt. Bestämmelsen medger nationellt handlingsutrymme beträffande vad en levnadsstandard i enlighet med unionsrätten och internationella förpliktelser är i finländska förhållanden. I den nationella regleringen måste dessutom de krav som följer av grundlagen samt de grundläggande och mänskliga rättigheterna beaktas. Artikeln förutsätter att de nationella bestämmelserna ändras.

Artikel 22. Artikeln innehåller bestämmelser om hälso- och sjukvård. Artikeln är förpliktande. Regleringen i det tidigare direktivet har preciserats. Punkten har ändrats så att medlemsstaterna ska se till att sökande, oavsett var de är skyldiga att befinna sig i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering, får nödvändig hälso- och sjukvård, oavsett om den tillhandahålls av allmänläkare eller, vid behov, av specialistläkare. Hälso- och sjukvården ska vara av tillfredsställande kvalitet och innefatta åtminstone akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar, inbegripet allvarliga psykiatriska tillstånd, samt sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård som är nödvändig för att behandla ett allvarligt fysiskt hälsotillstånd. I skäl 46 i direktivets ingress sägs att för att hantera sådana aspekter av folkhälsa som rör sjukdomsprevention och skydd av sökandes hälsa, bör sökandes tillgång till hälso- och sjukvård även inbegripa preventiv medicinsk behandling, såsom vaccinationer.

Till artikeln har fogats en ny punkt 2, enligt vilken medlemsstaterna ska säkerställa att barn får samma typ av hälso- och sjukvård som de egna medborgarna som är underåriga. Medlemsstaterna ska dessutom säkerställa att särskild behandling som inleddes innan den underårige uppnådde myndighetsålder och som anses vara nödvändig, fås utan avbrott eller dröjsmål efter det att den underårige har uppnått myndighetsålder. I artikel 22.3 föreskrivs om skyldighet för medlemsstaten att sörja för nödvändig läkarhjälp eller annan hjälp för sökande med särskilda mottagandebehov, inklusive lämplig vård för psykiska besvär. I den omarbetade punkten är skyldigheten att sörja för vård kopplad till situationer där det krävs av medicinska skäl. Till punkten har dessutom gjorts ett tillägg enligt vilket annan hjälp kan betyda till exempel nödvändig rehabilitering och nödvändiga medicintekniska hjälpmedel.

Den nationella regleringen motsvarar artikeln. De nationella bestämmelserna behöver inte ändras.

2.10.4 Inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor

Artikel 23. Artikeln gäller inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor. Medlemsstaterna får inskränka eller dra in dagersättningen när det gäller sökande som är skyldiga att befinna sig på medlemsstaternas territorium i enlighet med artikel 17.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Om det är vederbörligen motiverat och proportionellt får medlemsstaterna även a) inskränka andra materiella mottagningsvillkor, eller b) dra in andra materiella mottagningsvillkor, om en person allvarligt eller vid upprepade tillfällen har brutit mot förläggningens regler eller har uppträtt våldsamt i förläggningen. Bestämmelsen preciserar de tidigare inskränkningarna av mottagningsvillkoren enligt artikel 20.

I artikel 23.2 uppräknas de situationer där medlemsstaterna får fatta beslut om inskränkning eller indragning. Förteckningen har preciserats och den tidigare artikel 20.2–4 har sammanslagits med den. Beslut får fattas om en sökande a) utan tillstånd lämnar ett geografiskt område inom vilket sökanden får röra sig fritt i enlighet med artikel 8 eller den bostad på en bestämd plats som anvisats av den behöriga myndigheten i enlighet med artikel 9, eller avviker, b) underlåter att samarbeta med de behöriga myndigheterna, eller inte uppfyller de förfarandekrav som de fastställt, c) har lämnat in en efterföljande ansökan enligt definitionen i förordningen om asylförfaranden d) har undanhållit ekonomiska tillgångar, och därför utan rätt fått del av materiella mottagningsvillkor, e) allvarligt eller vid upprepade tillfällen har brutit mot förläggningens regler eller har uppträtt våldsamt eller hotfullt i förläggningen, eller f) underlåter att delta i obligatoriska integrationsåtgärder, om sådana tillhandahålls eller möjliggörs av medlemsstaten, såvida det inte finns omständigheter som ligger utom sökandens kontroll. Inskränkning av mottagningsvillkoren på grund av vägran att delta i integrationsåtgärder är en ny bestämmelse. Det tidigare direktivet innehöll möjlighet att fastställa sanktioner för allvarliga brott mot de regler som gäller för förläggningarna samt för grovt våldsamt uppträdande i stället för att inskränka eller dra in mottagningsvillkor. Någon motsvarande bestämmelse ingår inte i det omarbetade direktivet.

Till artikeln har fogats en ny punkt 3, som förpliktar till att överväga om vissa eller alla de materiella mottagningsvillkor som dragits in eller inskränkts kan återinföras, om beslutet har fattats i en situation enligt punkt 2 a, b eller f. Om inte alla mottagningsvillkor återinförs ska det fattas ett vederbörligen motiverat beslut som delges sökanden.

I artikel 23.4 föreskrivs det om fattande av beslut om inskränkning och indragning. Besluten ska fattas på objektiv och opartisk grund efter prövning i det enskilda ärendet. De skäl som ligger till grund för beslutet ska anges. Beslut ska grundas på sökandens speciella situation,

särskilt när det gäller sökande med särskilda mottagandebehov, med beaktande av proportionalitetsprincipen. Enligt punkten ska medlemsstaterna säkerställa tillträde till hälso- och sjukvård i enlighet med artikel 22 och säkerställa en levnadsstandard för alla sökande i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella skyldigheter. I det tidigare direktivet förutsätts förutom tillträde till sjukvård även att värdiga levnadsvillkor säkerställs för alla sökande. Artikel 23.5 motsvarar den tidigare artikel 20.6. Enligt den ska medlemsstaterna se till att materiella mottagningsvillkor inte inskränks eller dras in förrän ett beslut har fattats i saken.

Artikeln är inte förpliktande. Den överlåter åt medlemsstatens prövning hur inskränkningar eller indragning av mottagningsvillkor genomförs i praktiken. Förutom artikel 23.4–5 begränsar även krav som följer av grundlagen samt de grundläggande och mänskliga rättigheterna det nationella genomförandet. Ibruktagande av det nationella handlingsutrymmet förutsätter att den nationella lagstiftningen ändras.

2.10.5 Sökande med särskilda mottagandebehov

Artikel 24. I artikeln föreskrivs det om sökande med särskilda mottagandebehov. Det är obligatoriskt att genomföra artikel. Enligt artikel 2.14 i direktivet avses med sökande med särskilda mottagandebehov en sökande som behöver särskilda villkor eller garantier för att kunna tillvarata de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som anges i direktivet.

I artikel 21 i det tidigare direktivet föreskrevs det om de allmänna principer enligt vilka medlemsstaterna i nationell rätt skulle beakta den speciella situationen för utsatta personer. Enligt artikel 24.1 i det omarbetade direktivet ska medlemsstaterna beakta den speciella situationen för sökande med särskilda mottagandebehov. Enligt artikeln har vissa sökande mer sannolikt särskilda mottagandebehov. Sådana sökande tillhör exempelvis någon av de följande kategorierna: a) Underåriga. b) Ensamkommande barn. c) Personer med funktionsnedsättning. d) Äldre. e) Gravida. f) Homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella personer. g) Ensamstående föräldrar med underåriga barn. h) Offer för människohandel. i) Personer med allvarliga sjukdomar. j) Personer med psykiatriska tillstånd, inklusive posttraumatiskt stressyndrom. k) Personer som har utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld, till exempel offer för könsrelaterat våld, kvinnlig könsstympning, barnäktenskap eller tvångsäktenskap, eller våld med sexuella, könsrelaterade, rasistiska eller religiösa motiv. I den motsvarande förteckningen i det tidigare direktivet nämndes inte homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella personer. Förteckningen har kompletterats så att den också omfattar personer med posttraumatiskt stressyndrom och personer som upplevt könsrelaterat våld.

De nationella bestämmelserna behöver ändras.

Artikel 25. Artikeln gäller bedömning av särskilda mottagandebehov. Artikeln är förpliktande och har samband med förordningen om asylförfaranden.

I den omformulerade artikel 25.1 föreskrivs att medlemsstaterna ska så snart som möjligt efter det att en person har ansökt om internationellt skydd individuellt bedöma huruvida sökanden har särskilda mottagandebehov, med hjälp av muntlig översättning när så krävs. Bedömning kan integreras i befintliga nationella förfaranden eller i den bedömning som avses i artikel 20 i förordningen om asylförfaranden. Bedömningen ska inledas genom att identifiera särskilda mottagandebehov på grundval av synliga tecken eller sökandenas utsagor eller beteende eller, i tillämpliga fall, utsagor från sökandens föräldrar eller företrädare. Bedömningen ska slutföras inom 30 dagar från det att ansökan om internationellt skydd gjordes eller, om den har integrerats

i den bedömning som avses i förordningen om asylförfaranden, inom den tidsfrist som fastställs i den förordningen. De särskilda mottagandebehov som identifierats på grundval av bedömningen ska tillgodoses. Om särskilda mottagandebehov framkommer i ett senare skede av förfarandet för internationellt skydd, ska medlemsstaterna bedöma och tillgodose de behoven. Medlemsstaterna ska se till att det, i det stöd som ges till sökande med särskilda mottagandebehov i enlighet med direktivet, tas hänsyn till deras särskilda mottagandebehov under hela förfarandet för internationellt skydd, och att deras situation följs upp på lämpligt sätt. I artikeln har artikel 22.1 i det tidigare direktivet preciserats. Särskilt de exakta tidsfristerna för bedömningarna är ny reglering. Bedömningen kan också integreras i den bedömning som avses i artikel 20 i förordningen om asylförfaranden.

Artikel 25.2 är ny och förutsätter att medlemsstaterna säkerställer att personal som bedömer de särskilda mottagandebehoven är utbildad och får fortbildning i att upptäcka tecken på att en sökande har särskilda mottagandebehov och att tillgodose de behoven när de har identifierats. Medlemsstaterna ska dessutom inbegripa information om arten av sökandens särskilda mottagandebehov i den akt om sökanden som innehas av de behöriga myndigheterna, tillsammans med en beskrivning av synliga tecken eller sökandens utsagor eller beteende som är av relevans för bedömningen av sökandens särskilda mottagandebehov samt de åtgärder som har identifierats för att tillgodose dessa behov och de myndigheter som har ansvar för att tillgodose dem.

Sökande ska hänvisas till lämplig läkare eller psykolog för vidare bedömning av deras psykiska och fysiska tillstånd, om det finns tecken på att deras psykiska eller fysiska hälsa kan påverka deras mottagandebehov. Sökandens samtycke till denna bedömning ska inhämtas i enlighet med nationell rätt, om sådan förutsätts. För att säkerställa att sökanden kan kommunicera med medicinsk personal, har sökanden rätt till tolk. Om bristen på en officiell tolk riskerar att fördröja behandlingen, kan vid behov någon annan person fungera som tolk med sökandens samtycke. De behöriga myndigheterna ska ta hänsyn till resultatet av undersökningen vid beslut om vilken typ av särskilt mottagningsstöd som kan ges till sökanden.

Artikel 25.3–4 motsvarar regleringen i det tidigare direktivet. Bedömningen behöver inte ha formen av ett administrativt förfarande och enbart sökande med särskilda mottagandebehov får komma i åtnjutande av det specifika stöd som tillhandahålls i enlighet med direktivet. Bedömningen av särskilda mottagandebehov ska inte heller påverka bedömningen av behovet av internationellt skydd enligt förordningen om asylförfaranden. Artikeln förutsätter att de nationella bestämmelserna ändras.

Artikel 26. Artikeln innehåller bestämmelser om underåriga. Enligt punkt 1 i den tidigare artikeln skulle barnets bästa vara en fråga av största vikt för medlemsstaterna när de genomför bestämmelser som gäller underåriga i direktivet. I det omarbetade direktivet motsvarar punkten det tidigare direktivet i den engelska versionen, trots att enligt den svenska översättningen av punkten ska medlemsstaterna i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa. Punkten förutsätter således inga ändringar.

I artikel 26.2 uppräknas de faktorer till vilka vederbörlig tillsyn särskilt ska tas vid bedömningen av ett barns bästa. Till artikel 26.2 b har gjorts ett tillägg, enligt vilket det vid bedömningen av den underåriges välbefinnande och sociala utveckling behöver tas särskild hänsyn till inte bara den underåriges bakgrund utan också behovet av stabilitet och kontinuitet i omsorgen. Led c har preciserats så att säkerhets- och trygghetshänsyn ska tas särskilt om det finns risk för att den underårige är offer för någon form av våld eller utnyttjande, inklusive människohandel. Tidigare hänvisades i ledet endast till offer för människohandel. Till artikel 26.3 har det gjorts ett tillägg enligt vilket underåriga ska ha tillgång till skolmaterial vid behov.

Artikel 26.4 har preciserats så att underåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter ges tillgång till rehabilitering, och det ska ges tillgång till lämplig vård för psykiska besvär och till kvalificerad rådgivning när så behövs. I den tidigare punkten förutsattes att det ges tillgång till lämplig psykisk vård och till kvalificerad rådgivning när så behövs. Innehållet i artikel 24.5 motsvarar det som föreskrevs tidigare.

Till artikeln har fogats en ny punkt 6, enligt vilken personer som arbetar med underåriga får inte vara registrerade för brott eller överträdelser relaterade till barn. De ska få förberedande och fortlöpande lämplig utbildning om underårigas rättigheter och behov, inbegripet de som rör eventuella tillämpliga skyddsnormer. De ska dessutom vara bundna av reglerna om tystnadsplikt, enligt nationell rätt, beträffande uppgifter som de får kännedom om genom sitt arbete. Punkten gäller också företrädare och tillfälliga företrädare enligt artikel 27. Artikel 24.4 i det tidigare direktivet har preciserats i fråga om utbildningens innehåll och omfattning samt så att även företrädare ska få utbildning. Artikeln är förpliktande och står i samband med förordningen om asylförfaranden. Den nationella regleringen behövs ändras i fråga om de ändringar som gjorts i artikeln.

Artikeln 27. Artikeln innehåller bestämmelser om ensamkommande barn. Artikeln är förpliktande och den står i samband med förordningen om asylförfaranden. I artikel 27.1–8 ingår bestämmelser om utseende av företrädare för ensamkommande barn. Punkterna är i huvudsak nya. I det tidigare direktivet föreskrevs det om utseende av företrädare i artikel 24.1.

Enligt artikel 2.5 avses med ensamkommande barn en underårig som anländer till medlemsstaternas territorium utan en medföljande vuxen som enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis ansvarar för den underårige, så länge den underårige inte faktiskt tas om hand av en sådan vuxen, inbegripet en underårig som har lämnats ensam utan medföljande vuxen efter det att vederbörande anlänt till medlemsstaternas territorium. Enligt artikel 2.13 avses med företrädare en fysisk person eller en organisation, inbegripet en offentlig myndighet, utsedd av de behöriga myndigheterna för att vid behov företräda, bistå och agera för ett ensamkommande barn. En företrädare ska ha den nödvändiga kompetensen och sakkunskapen, även i fråga om behandling av underåriga och deras särskilda behov. Företrädaren ska värna det ensamkommande barnets bästa och allmänna välbefinnande, så att det ensamkommande barnet kan tillvarata rättigheterna och fullgöra skyldigheterna enligt direktivet. Enligt skäl 43 i direktivets ingress bör den huvudsakliga rollen för en företrädare vara att garantera barnets bästa och företräda, bistå eller agera till förmån för ett ensamkommande barn. Företrädaren bör vara i stånd att förklara den information som lämnas till det ensamkommande barnet, hålla i kontakterna med behöriga myndigheter för att se till att det ensamkommande barnet får omedelbar tillgång till materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård.

I artikel 27.1 sägs att om en ansökan görs av en person som gör anspråk på att vara underårig, eller om det finns objektiva skäl att anta att personen är underårig, ska medlemsstaterna utse a) en person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare enligt detta direktiv till dess att en företrädare har utsetts, nedan *tillfällig företrädare,* b) en egentlig företrädare, så snart som möjligt och senast 15 arbetsdagar från och med den dag då ansökan gjordes. Företrädaren och den tillfälliga företrädaren ska träffa det ensamkommande barnet och ta hänsyn till barnets egen syn på sina behov. Till denna del har direktivet preciserats jämfört med det tidigare direktivet, enligt vilket medlemsstaterna skulle så snart som möjligt vidta åtgärder för att se till att ensamkommande barn har en företrädare som biträder och hjälper dem. Enligt artikel 27.1 tredje stycket behöver en medlemsstat inte utse en företrädare eller tillfällig företrädare, om medlemsstaten har bedömt att en sökande som gör anspråk på att vara underårig utan någon

som helst tvekan är över 18 år. Någon motsvarande bestämmelse ingick inte i det tidigare direktivet. Enligt artikel 27.1 fjärde stycket ska i beredskapsplaner som avses i artikel 32 inbegripas åtgärder att vidta för att säkerställa att företrädare och tillfälliga företrädare utses även i fall där medlemsstaterna ställs inför ett oproportionerligt stort antal ansökningar av ensamkommande barn. I artikel 27.1 femte stycket föreskrivs det om åtgärder som kan vidtas i fall där genomförandet av åtgärder enligt beredskapsplanen är otillräckligt för att hantera ett oproportionerligt stort antal ansökningar av ensamkommande barn, eller i andra undantagsfall. Då får företrädare utses med tio arbetsdagars fördröjning och antalet ensamkommande barn per företrädare ökas, upp till högst 50 barn. Kommissionen och asylbyrån ska underrättas om tillämpning av stycket. Det tidigare direktivet innehöll inga bestämmelser om utseende av företrädare i undantagsfall. I det tidigare direktivet förutsattes dock att behöriga myndigheter skulle utföra regelbundna bedömningar, inbegripet vad gäller tillgången till nödvändiga medel för att biträda det ensamkommande barnet. Enligt artikel 27.1 sjätte stycket ska åliggandena för företrädaren och den tillfälliga företrädaren upphöra om de behöriga myndigheterna, till följd av den åldersbedömning som avses i artikel 25.1 i förordningen om asylförfaranden, inte antar att sökanden är underårig eller anser att sökanden inte är underårig, eller om sökanden inte längre är ett ensamkommande barn. Någon motsvarande bestämmelse ingick inte i det tidigare direktivet.

Artikel 27.2 är ny och gäller utseende av tillfälliga företrädare. När en ansökan om internationellt skydd görs av ett ensamkommande barn, ska den tillfälliga företrädaren omedelbart underrättas om alla relevanta fakta som rör barnet. Personer vars intressen står i strid med, eller möjligen skulle kunna komma att stå i strid med, det ensamkommande barnets intressen, ska inte utses till tillfällig företrädare. Det ensamkommande barnet ska omedelbart underrättas om att en tillfällig företrädare har utsetts. I skäl 45 i direktivets ingress konstateras att den tillfälliga företrädaren kan till exempel vara en anställd vid en förläggning, en institution för barnomsorg, socialtjänsten eller vid en annan relevant organisation som utses för att utföra företrädarens uppgifter.

Artikel 27.3 konstateras att om en organisation utses till företrädare eller tillfällig företrädare ska den utse en fysisk person att utföra företrädarens uppgifter med avseende på det ensamkommande barnet i enlighet med vad som föreskrivs. Enligt artikel 27.4 får företrädaren vara samma person som den som föreskrivs i artikel 23.2 i förordningen om asylförfaranden.

Artikel 27.5 förpliktar de behöriga myndigheterna att omedelbart underrätta det ensamkommande barnet om att en företrädare utsetts för honom eller henne och om hur klagomål mot den företrädaren kan lämnas in på ett konfidentiellt och säkert sätt. Det ensamkommande barnet ska underrättas om saken på ett åldersanpassat sätt. De behöriga myndigheterna ska också underrätta den myndighet som ansvarar för att tillhandahålla mottagningsvillkor att en företrädare har utsetts för det ensamkommande barnet, och företrädaren om relevanta fakta om det ensamkommande barnet. Enligt det tidigare direktivet skulle endast det ensamkommande barnet underrättas om att företrädare har utsetts.

Enligt artikel 27.6 ska företrädaren eller den tillfälliga företrädaren endast bytas ut om det är nödvändigt och organisationer eller fysiska personer vars intressen står i strid med, eller kan komma att stå i strid med, det ensamkommande barnets intressen, ska inte utses till företrädare eller tillfällig företrädare. Punkt 6 har kompletterats så att företrädaren ska endast bytas ut om det är nödvändigt, i synnerhet när de behöriga myndigheterna anser att företrädaren inte har utfört sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Den nya artikel 27.7 förpliktar medlemsstaterna att se till en företrädare eller tillfällig företrädare ges ansvar för ett proportionellt och begränsat antal ensamkommande barn. Enligt artikeln är ett sådant antal under normala omständigheter högst 30 ensamkommande barn.

Enligt den nya artikel 27.8 ska medlemsstaterna säkerställa att det finns administrativa eller rättsliga myndigheter eller andra enheter med ansvar för att övervaka att företrädare och tillfälliga företrädare. Den aktören ska övervaka att företrädare och tillfälliga företrädare utför sina uppgifter på ett korrekt sätt. Övervakningen kan utföras bland annat genom att regelbundet granska dessa utsedda företrädares och personers kriminalregister. Dessa aktörer ska granska klagomål som ensamkommande barn har lämnat in mot sina utsedda företrädare eller utsedda personer. I artikel 27.9 föreskrivs om inkvartering av ensamkommande barn och i artikel 27.10 om spårande av familjemedlemmar. Det har inte gjorts några betydande ändringar i bestämmelsernas innehåll.

Bestämmelserna om ensamkommande barn är förpliktande och kräver att den nationella rätten ändras till de delar som den inte redan motsvarar kraven i direktivet.

Artikel 28. Artikeln gäller offer för tortyr och våld. Enligt artikel 28.1 ska medlemsstaterna se till att personer som utsatts för människohandel, tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld, inbegripet våld med sexuella, könsrelaterade, rasistiska eller religiösa motiv, ges nödvändig medicinsk och psykologisk behandling och vård för de skador som förorsakats av dessa gärningar. Vid behov ska sökande också ges nödvändiga rehabiliterings- och rådgivningstjänster. Dessa personer ska vid behov erbjudas muntlig översättning i enlighet med artikel 25.2. Tillgång till behandling och vård ska tillhandahållas så tidigt som möjligt efter det att dessa personers behov har identifierats.

I artikel 28.2 preciseras den utbildning som personer som arbetar med offer för tortyr och våld ska ha. Dessutom preciseras det att dessa anställda är bundna inte bara av reglerna om tystnadsplikt enligt nationell rätt utan också av tillämpliga yrkesetiska regler. Artikeln är förpliktande och genomförandet av den hänför sig på ett väsentligt sätt till bedömningen av särskilda mottagandebehov enligt artikel 25. Artikeln förutsätter inte att de nationella bestämmelserna ändras.

2.10.6 Rättsmedel

Artikel 29. Artikeln gäller överklagandeförfarande. Artikel 29.1 har preciserats. Medlemsstaterna ska se till att beslut i fråga om beviljande, indragning eller inskränkning av förmåner enligt direktivet som påverkar sökande individuellt kan överklagas enligt de förfaranden som fastställts i nationell rätt. I artikel 26.1 i det tidigare direktivet hänvisades till beslut som fattats enligt artikel 7. I det omarbetade direktivet hänvisas till tillstånd som avses i artikel 8.5 första stycket och beslut som fattas enligt artikel 9. I punkten konstateras vidare att åtminstone i sista instans ska möjlighet till överklagande eller prövning ges inför en rättslig myndighet, på finska ”on myönnettävä mahdollisuus hakea muutosta”. Tidigare användes uttrycket ”on annettava mahdollisuus hakea muutosta” Den svenska formuleringen har inte ändrats.

I artikel 29.2–6 föreskrivs det om rättsligt bistånd och biträde när det gäller förvar och prövning av förvar, undantag från beviljande av kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde samt rättsmedel i anslutning därtill, sökandens skyldighet att partiellt eller helt återbetala rättsligt bistånd eller biträde som tillhandahållits honom eller henne samt om specifika förfaranderegler som medlemsstaterna ska fastställa för kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde.

Artikeln är förpliktande med undantag av punkterna 3–5. De gällande nationella bestämmelserna uppfyller kraven i artikeln.

2.10.7 Åtgärder för att effektivisera mottagningssystemet

Artikel 30. Artikeln gäller behöriga myndigheter. Innehållet i artikeln motsvarar artikel 27 i det tidigare direktivet. Varje medlemsstat ska meddela kommissionen vilka myndigheter som ansvarar för att fullgöra skyldigheterna enligt detta direktiv. Medlemsstaterna ska också informera kommissionen om valet av ansvarig myndighet ändras. Artikeln kräver inga ändringar i de nationella bestämmelserna.

Artikel 31. Artikeln gäller system för styrning, tillsyn och kontroll av mottagningsvillkoren. Den tidigare artikel 28 har preciserats. Enligt artikel 31.1 ska medlemsstaterna införa relevanta förfaranden för att se till att lämplig styrning, tillsyn och kontroll av nivån på mottagningsvillkoren upprättas. Det har gjorts ett tillägg enligt vilket medlemsstaterna ska ta hänsyn till tillgängliga icke-bindande operativa normer, indikatorer, riktlinjer eller bästa praxis för mottagningsvillkor som utarbetats i enlighet med artikel 13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 av den 15 december 2021 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010, nedan *förordningen om EU:s asylbyrå*. Detta påverkar ändå inte medlemsstaternas behörighet att organisera sina mottagningssystem i enlighet med direktivet. Enligt den nya artikel 31.2 ska medlemsstaterna anpassa den övervakningsmekanism som anges i kapitel 5 i förordningen om asylbyrån. Artikeln är förpliktande och förutsätter att de nationella bestämmelserna ändras.

Artikel 32. Artikeln är ny och gäller beredskapsplanering. Artikeln förpliktar medlemsstaterna att upprätta en beredskapsplan i samråd med lokala och regionala myndigheter, organisationer i det civila samhället och internationella organisationer, enligt vad som är lämpligt. Beredskapsplanen ska ange vilka åtgärder som vidtas för att säkerställa mottagandet av sökande i sådana fall då en medlemsstat hamnar i en situation med ett oproportionerligt stort antal personer som ansöker om internationellt skydd. Planen ska också beakta ensamkommande barn. Beredskapsplanen ska även innehålla åtgärder för att åtgärda situationer som avses i artikel 20.10 b så snabbt som möjligt.

Enligt artikel 32.2 ska beredskapsplanen upprättas med hjälp av en förlaga som utarbetats av asylbyrån. I planen ska hänsyn tas till de särskilda nationella omständigheterna. Planen ska meddelas asylbyrån senast den 12 april 2025. Beredskapsplanen ska ses över när så krävs på grund av förändrade omständigheter och minst vart tredje år. När planen uppdateras ska den meddelas asylbyrån. Kommissionen och asylbyrån ska meddelas närhelst beredskapsplanen aktiveras. Enligt artikel 32.3 ska medlemsstaterna på asylbyråns begäran förse den med information om beredskapsplanerna. Asylbyrån ska, med medlemsstaternas samtycke, bistå dem med att utarbeta och se över sina beredskapsplaner. Artikeln förutsätter att den nationella regleringen ändras.

Artikel 33. Artikeln gäller personal och resurser. Artikeln är förpliktande. Enligt artikel 33.1 ska medlemsstaterna se till att personal vid myndigheter och andra organisationer som är direkt ansvariga för genomförandet av direktivet har fått nödvändig utbildning avseende sökandes behov. Enligt den tidigare artikel 29.1 skulle utbildning ges avseende både manliga och kvinnliga sökandes behov. I den omarbetade artikeln lyfter man fram underårigas behov i stället för olika kön. Punkten har dessutom kompletterats så att i utbildningen ska inbegripas relevanta centrala delar av det europeiska asylcurriculumet om mottagningsvillkor samt verktyget för identifiering av sökande med särskilda mottagandebehov, som har utarbetats av asylbyrån.

Enligt den tidigare punkt 2 skulle medlemsstaterna tilldela nödvändiga resurser i anslutning till genomförande av detta direktiv i nationell rätt. I det nya direktivet har punkten preciserats så att medlemsstaterna ska tilldela nödvändiga resurser, inbegripet nödvändig personal och

nödvändiga översättare och tolkar, för genomförandet av direktivet. I de fall då lokala och regionala myndigheter, organisationer i det civila samhället eller internationella organisationer deltar i genomförandet av direktivet, ska även de tilldelas nödvändiga resurser.

De nationella bestämmelser måste preciseras i enlighet med direktivet.

Artiklarna 34–38. Artiklarna 34–38 innehåller det tidigare direktivets slutbestämmelser. I artikel 34 föreskrivs det om övervakning och utvärdering av direktivet. I artikel 35 föreskrivs det om införlivande av direktivet och i artikel 36 om upphävande av det tidigare direktivet 2013/33/EU. I artikel 37 föreskrivs det om ikraftträdande av direktivet och i artikel 38 att direktivet riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

3.1 Lägesbild över internationellt skydd samt migrationsantaganden

Antalet ansökningar om internationellt skydd har minskat de senaste åren, vilket också stämmer överens med den övergripande europeiska trenden. År 2024 inlämnades i Finland sammanlagt 2 399 första ansökningar om internationellt skydd, vilket är 47 procent mindre än 2023. År 2024 var 570 av ansökningarna efterföljande ansökningar, vilket är ungefär en tredjedel färre än året innan. Mottagningssystemet omfattade i augusti 2025 cirka 4 700 klienter som sökt internationellt skydd. Av dem hade 1 970 fått ett lagakraftvunnet beslut i sitt ärende, men hade inte lämnat landet eller sökt internationellt skydd på nytt. Mottagningssystemet omfattade 371 personer som hade lämnat in en andra eller efterföljande ansökan om internationellt skydd. Under 2025 överfördes sammanlagt 510 personer som sökt internationellt skydd till kommunerna.

Enligt den framtidsprognos som Migrationsverket publicerade i juni 2025 antas antalet asylansökningar att förbli måttligt, och behovet av tillfälligt skydd fortsätta. Åren 2025 och 2026 kommer det enligt verkets uppskattning att lämnas in 1500–2 500 första ansökningar om internationellt skydd per år och 8 000–12 000 ansökningar om tillfälligt skydd per år. Antalet kommande ansökningar om internationellt skydd är svårt att uppskatta, eftersom antalet är beroende av mångahanda orsaker och förändringar i omvärlden. Å andra sidan begränsas ökningen av antalet ansökningar av det geografiska avståndet till Finland, inregränskontrollerna i Schengenområdet och det faktum att de största migrationsströmmarna riktar sig till Syd- och Centraleuropa i stället för Finland. Migrationsverket uppskattar antalet asylansökningar till 2 000–4 000 per år under åren 2027–2030.

I augusti 2025 var 59 förläggningar verksamma, varav 24 var förläggningar av institutionsmodell och 35 bostadsbaserade förläggningar. Det fanns 14 verksamma grupphem för minderåriga. Tre av förläggningarna drivs av Migrationsverket. Dessutom driver Migrationsverket två förvarsenheter. Migrationsverket har konkurrensutsatt de andra verksamma förläggningarna, och största delen av dem drivs av privata tjänsteproducenter. Mottagningssystemet omfattade den 4 augusti 2025 sammanlagt 19 066 personer, varav största delen av ukrainska medborgare. Över 50 procent av alla som omfattas av mottagningssystemet var privat inkvarterade i augusti 2025.

De barn som är klienter vid förläggningarna är antingen minderåriga som saknar vårdnadshavare eller minderåriga som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd tillsammans med sin familj. Barn som saknar vårdnadshavare inkvarteras i princip i grupphem eller stödboende för barn, medan minderåriga som ansöker tillsammans med sin familj befinner sig tillsammans med sin vårdnadshavare i antingen förläggningar för vuxna och familjer eller

enskild inkvartering. Åren 2020–2024 och fram till augusti 2025 inlämnades sammanlagt 1 194 första ansökningar om internationellt skydd av barn som saknar vårdnadshavare, medan det under samma tidsperiod inlämnades sammanlagt 3 150 första ansökningar av barn som kommit tillsammans med sin vårdnadshavare. I mars 2025 var cirka 21 procent (totalt 4 048 personer) av förläggningarnas klienter under 18 år. I mitten av augusti 2025 var 326 minderåriga utan vårdnadshavare som sökt internationellt skydd registrerade i grupphem.

Verksamheten inom hjälpsystemet för offer för människohandel drivs av förläggningen i Joutseno. År 2024 var sammanlagt 1 610 offer för människohandel registrerade i hjälpsystemet, varav 279 minderåriga barn till offer för människohandel. Alla klienter som är registrerade i hjälpsystemet omfattas ändå inte av mottagningstjänster, utan en del av dem har en i lagen om hemkommun (201/1994 avsedd hemkommun i Finland. Under det första halvåret 2025 började hjälpsystemet för offer för människohandel omfatta 88 nya klienter, varav 39 hade sökt internationellt skydd. Det får tjänster i den förläggning där de är skrivna.

Den inledande mottagningen av dem som får tillfälligt skydd ordnas i förläggningarna. Den som får tillfälligt skydd får ansöka om i lagen om hemkommun avsedd hemkommun och bli klient hos kommunen efter att ha vistats i Finland i minst ett år, om inte den som får tillfälligt skydd uppfyller någon annan förutsättningen enligt 4 § i lagen om hemkommun före det. Under åren 2022–2024 och under de första åtta månaderna 2025 har det lämnats in sammanlagt 85 963 ansökningar om tillfälligt skydd. Nästa alla sökande är ukrainska medborgare och 27 procent är minderåriga barn. Av de ukrainare som fortfarande vistas i Finland omfattas cirka 14 000 av mottagningssystemet och cirka 34 500 ukrainare har fått en hemkommun. Ungefär 5 200 ukrainare som omfattas av mottagningssystemet skulle ha rätt att ansöka om hemkommun, men har inte gjort det av olika orsaker.

3.2 Allmänt om rättsakterna i pakten

De rättsakter som ingår i pakten är med undantag av mottagandedirektivet direkt tillämpliga förordningar. Förordningarna innehåller emellertid tämligen mycket nationellt handlingsutrymme, som kräver ändringar i den nationella lagstiftningen. I detta avsnitt sätts särskild fokus på de faktorer och helheter som medför behov av sådana ändringar i lagstiftningen på nationell nivå som föreslås i denna regeringsproposition.

3.3 Förordningen om asyl- och migrationshantering

3.3.1 Konsekvenser vid bristande efterlevnad

Enligt Dublin III-förordningen, som upphävs genom förordningen om asyl- och migrationshantering, inverkar inte otillåten förflyttning av en sökande från en medlemsstat till en annan på sökandens mottagningsvillkor. I artikel 18 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs däremot om tydliga rättsliga konsekvenser för sökanden vid bristande efterlevnad. Enligt artikel 21 i mottagandedirektivet sörjer endast den medlemsstat där sökanden förutsätts befinna sig i enlighet med förordningen om asyl- och migrationsförfaranden för sökandens materiella mottagningsvillkor i deras helhet. Om sökanden befinner sig i en annan medlemsstat, ombesörjs endast de grundläggande behoven. Konsekvenser när det gäller mottagningsvillkoren och behoven av att ändra mottagningslagen behandlas mer ingår i avsnitt 3.10.3, som gäller mottagandedirektivet.

3.3.2 Kostnadsfri rättslig rådgivning och rättsligt bistånd

Artikel 21 i förordningen om asyl- och migrationshantering innehåller jämfört med Dublin III-förordningen ny förpliktande reglering om kostnadsfri rättslig rådgivning i förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat. Förordningen om asyl- och migrationshantering förpliktar inte att tillhandahålla sökande sådan kostnadsfri rättslig rådgivning i den administrativa fasen som för närvarande tillhandahålls med stöd av rättshjälpslagen (257/2002). Nuläget när det gäller rättslig rådgivning och rättsligt bistånd och behoven av lagändringar behandlas mer ingående i avsnitt 3.4.6, som gäller förordningen om asylförfaranden.

3.3.3 Garantier för underåriga

I artikel 23 i förordningen om asyl- och migrationshantering ingår bestämmelser om garantier för underåriga, inbegripet utseende av en företrädare för ensamkommande barn. Detta förutsätter att mottagningslagens bestämmelser om företrädande av minderåriga som saknar vårdnadshavare ändras. Systemet med företrädare och de behov av ändringar i mottagningslagen som gäller det granskas i avsnitt 3.10.4.3, som gäller mottagandedirektivet.

3.3.4 Principer för fastställande av ansvarig medlemsstat

I Dublin III-förordningen ingår som en ansvarsprincip familjemedlemmar som får internationellt skydd. Tillämpningsområdet för principen utvidgas genom förordningen om asyl- och migrationshantering till att omfatta även familjemedlemmar som uppehåller sig lagligt i EU på grundval av ett tillstånd till varaktig bosättning, som tidigare uppehållit sig i egenskap av person som beviljats internationellt, men senare har blivit medborgare i en medlemsstat, och barn födda efter familjemedlemmens ankomst till medlemsstatens territorium. I artikel 26.2 i förordning om asyl och migrationshantering sägs att om sökandens familjemedlem tidigare haft rätt till bosättning i egenskap av person som beviljats internationellt skydd, men senare har blivit medborgare i en medlemsstat, ska den medlemsstaten ansvara för prövningen av ansökan, förutsatt att de berörda personerna skriftligen uttryckt önskemål om detta. I 15 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen föreskrivs att så kallade grunduppgifter om en person ska raderas ur systemet tio år efter att personen har avlidit eller fått finskt medborgarskap eller uppgifterna om ärenden i anknytning till personen har raderats. Övriga uppgifter ska raderas senast fem år efter att uppehållsrätten upphörde eller den sista uppgiften antecknades i det sista anhängiga ärendet. Även i artikel 72 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det om lagring av vissa uppgifter. Uppgifter för att utreda grunden för uppehållstillstånd som föregår medborgarskap kan behövas även senare. Uppgifter som raderats ur den aktiva databasen i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden (nedan *UMA-systemet* enligt den nuvarande modellen) med stöd av 15 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen arkiveras i UMA-systemets arkivdatabas. Uppgifterna kan kontrolleras i arkivet, om det är nödvändigt vid tillämpningen av den aktuella principen för fastställande av ansvarig medlemsstat, och det finns inga behov av att ändra lagstiftningen.

Till artikel 30 i förordningen om asyl- och migrationshantering har som en ny ansvarsprincip tillfogats sökandens examensbevis eller kvalifikation som utfärdats av en utbildningsanstalt som är etablerad i en medlemsstat. Ansvar förutsätter att ansökan registreras mindre än sex år efter det att examensbeviset eller kvalifikationen utfärdades. I artikel 2.15 och artikel 2.16 i förordningen preciseras vilka examina, kvalifikationer och läroanstalter som uppfyller villkoren. Utbildningsprogrammet ska motsvara minst nivå 2 i den internationella standarden för utbildningsklassificering. Med den internationella standard för utbildningsklassificering som nämns i bestämmelsen avses International Standard Classification of Education (ISCED).

Utgångspunkt för att identifiera tillämplig examen eller kvalifikation är ISCED-klassificeringen, det vill säga utbildningen ska vara en del av Finlands utbildningssystem. Läroanstalten ska vara erkänd i enlighet med nationell rätt eller administrativ praxis på grundval av transparenta kriterier. Med transparenta kriterier hänvisas i finländsk kontext till det tillstånd att ordna utbildning som beviljas läroanstalter. Migrationsverket ska i samband med förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat säkerställa om sökanden har erhållit kvalifikationer eller avlagt examen i Finland. Det är möjligt att få information ur Utbildningsstyrelsens riksomfattande informationsresurs eller direkt från läroanstalten med stöd av 13 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen, och lagstiftningen behöver inte ändras.

3.3.5 Beslut om överföring

I samband med en överföring enligt Dublin III-förordningen fattas ett beslut om avvisning med stöd av 148 § 1 mom. 1 punkten i utlänningslagen. Migrationsverket ansvarar med stöd av 152 § i utlänningslagen för att beslutet fattas och polisen och gränskontrollmyndigheten med stöd av 151 § i den lagen för att beslutet verkställs. Inom ramen för lagstiftningsprojektet för avlägsnande ur landet är avsikten att ändra utlänningslagen så att det i fortsättningen fattas ett beslut om överföring i stället för ett beslut om avvisning. Migrationsverket ska ansvara för att beslutet om överföring fattas och polisen och gränskontrollmyndigheten för att det verkställs.

I 200 a § i utlänningslagen föreskrivs om förutsättningarna för verkställighet av ett beslut om avvisning. Avsikten är att separera beslut om överföring från beslut om avvisning, och därför är det nödvändigt att föreskriva särskilt om verkställigheten av beslut om överföring på det sätt som föreslås i denna proposition.

I samband med ett beslut om överföring fattas med stöd av utlänningslagen ett beslut om att avvisa en ansökan om internationellt skydd utan prövning. Enligt 103 § 2 punkten i utlänningslagen kan en ansökan om internationellt skydd avvisas utan prövning, om sökanden kan sändas till en annan stat som enligt rådets förordning om bestämmandet av den ansvariga staten är skyldig att pröva hans eller hennes asylansökan. Utlänningslagen bestämmelse grundar sig inte på Dublin III-förordningen, och inte heller förordningen om asyl- och migrationshantering, som ersätter den, innehåller några bestämmelser om avvisande utan prövning. Den nationella lagstiftningen behöver ändras i detta avseende. I fortsättningen fattas inte beslut om avvisande utan prövning i samband med en överföring. Upptagande till prövning och avvisande utan prövning är en del av förfarandet för beviljande av internationellt skydd, som det föreskrivs om i direktivet om asylförfaranden och den ersättande förordningen om asylförfaranden. De lagändringsbehov som hänför sig till avvisande av ansökan utan prövning behandlas i avsnitt 3.4.14 i fråga om förordningen om asylförfaranden.

3.3.6 Ändringssökande

Enligt artikel 43.2 om rättsmedel i förordningen om asyl- och migrationshantering ska medlemsstaterna föreskriva en tidsperiod på minst en vecka men högst tre veckor efter meddelandet av ett beslut om överföring, inom vilken den berörda personen får utöva sin rätt till ett effektivt rättsmedel. Besvärstiden i fråga om alla beslut som fattats med stöd av utlänningslagen bestäms i enlighet med 13 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Besvärstiden är alltså 30 dagar från delfåendet av beslutet, vilket överskrider den maximala tid som föreskrivs i förordningen om asyl- och migrationshantering. Artikel 43.2 i förordningen om asyl- och migrationshantering förutsätter således ny reglering, som föreslås i denna proposition.

Enligt artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska domstolen fatta ett beslut om huruvida verkställigheten av beslutet om överföring ska avbrytas inom en månad från den dag då ansökan om verkställighetsförbud gjordes. Enligt 199 § 4 mom. i utlänningslagen ska ett beslut om en ansökan om förbud mot eller avbrytande av verkställighet fattas inom sju dagar. Tidsfristen ska omfatta minst fem vardagar. I artikel 43.3 fjärde stycket i förordningen om asyl- och migrationshantering sägs att om suspensiv verkan beviljas ska domstolen sträva efter att besluta i sak om överklagandet eller omprövningen inom en månad från beslutet att bevilja suspensiv verkan. För närvarande innehåller den nationella lagstiftningen ingen tidsfrist för domstolarna för avgörandet av besvär. Tidsfristerna i förordningen om asyl- och migrationshantering är direkt tillämpliga, och förutsätter sålunda ingen lagändring. Till skillnad från Dublin III-förordningen begränsas rättsmedlen i artikel 43 i förordningen om asyl- och migrationshantering till att omfatta endast en bedömning av de faktorer som anges i artikel 43.1 andra stycket a–c. Rätten att söka ändring gäller inte endast beslut om överföring utan i enlighet med artikel 43.3 andra stycket c kan besvären i vissa situationer också gäller svaret på en begäran om överföring. Detta ändrar dock inte på nuläget, eftersom rätten att söka ändring på grund av Europadomstolens dom C-19/21 tidigare har utsträckts till situationer som avses i artikel 43.1 andra stycket c.

3.3.7 Förvar och risk för avvikande

Bestämmelserna om förvar jämte tidsfrister i förordningen om asyl- och migrationshantering är direkt tillämplig EU-lagstiftning, på samma sätt som i Dublin III-förordningen. Avsikten är att precisera utlänningslagens bestämmelser om förvar inom ramen för det lagstiftningsprojekt som gäller avlägsnande ur landet. Inom ramen för projektet är avsikten också att utreda om lindrigare säkringsåtgärder än förvar kan tillämpas i samband med beslut om överföring. Förordningen om asyl- och migrationshantering innehåller inga bestämmelser om lindrigare säkringsåtgärder.

Enligt artikel 44.2 i förordningen om asyl- och migrationshantering får medlemsstaterna ta den berörda personen i förvar i syfte att säkerställa överföringsförfarandena i enlighet med förordningen, om en risk för avvikande föreligger. ’Risk för avvikande’ definieras i artikel 2.18, där det också förutsätter att kriterier fastställda i nationell rätt. Kriterier för risk för avvikande har föreskrivits i utlänningslagens 121 a § (147/2025), som trädde i kraft den 6 maj 2025, så det finns inget behov av någon lagändring.

3.3.8 Utbyte av säkerhetsrelevant information

Till skillnad från i Dublin III-förordningen föreskrivs det i artikel 49 i förordningen om asyl- och migrationshantering särskilt om utbyte av säkerhetsrelevant information vid tillämpning av artikel 41. I artikel 41 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om inlämning av en avisering om återtagande i situationer där den ansvariga medlemsstaten i princip redan har fastställts. De brottsbekämpande myndigheterna eller andra behöriga myndigheter i den medlemsstat som genomför överföringen ska utbyta information genom lämpliga kanaler med den ansvariga medlemsstaten om personer som av rimliga skäl kan anses utgöra en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i en medlemsstat. Behöriga myndigheter för att förebygga, avslöja och utreda brott är polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet, skyddspolisen och Försvarsmakten. I samband med fastställandet av den ansvariga medlemsstaten är det i praktiken polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet och skyddspolisen av de behöriga myndigheterna som lämnar den ansvariga medlemsstaten säkerhetsrelevant information.

Lagen om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater (806/2024) tillämpas på informationsutbyte mellan de behöriga

brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott, om inte något annat uttryckligen föreskrivs i annan EU-lagstiftning. Lagen innehåller bestämmelser om polisens, Tullens och Gränsbevakningsväsendets utlämnande av information till de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat. Genom lagen har genomförts Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/977 om informationsutbyte mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och om upphävande av rådets rambeslut 2006/960/RIF (nedan *informationsutbytesdirektivet*), och skyddspolisen och Försvarsmakten hör inte till informationsutbytesdirektivets tillämpningsområde (RP 139/2024 rd). I lagens 10 § föreskrivs det om utlämnande av information på eget initiativ. Paragrafens 2 mom. förutsätter att tillgänglig information utlämnas på eget initiativ till enda kontaktpunkter eller utnämnda brottsbekämpande myndigheter i andra medlemsstater, om det kan antas att sådan information skulle kunna vara relevant för dessa medlemsstater i syfte att förebygga, avslöja eller utreda allvarliga brott. I 2 § 4 punkten definieras vad som avses med *allvarligt brott*. I lagens 10 § 1 mom. föreskrivs det om rätt för den behöriga myndigheten att på eget initiativ lämna ut information, om det med fog kan antas att sådan information skulle kunna vara nödvändig för de andra medlemsstaterna i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott.

Enligt 15 § i lagen om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater ”ska de behöriga brottsbekämpande myndigheterna använda Europols nätapplikation för säkert informationsutbyte (Siena) när de skickar framställningar om information eller tillhandahåller information på framställan eller på eget initiativ i enlighet med 2 eller 3 kap. i denna lag.” De behöriga brottsbekämpande myndigheterna får avvika från kravet att använda Siena på de villkor som anges uttömmande i 15 § 2 mom. Europols Siena är ett säkert system för förmedling av meddelanden, som möjliggör det informationsutbyte som behövs vid brottsutredning och kriminalunderrättelseinhämtning mellan Europol, dess medlemsländer och samarbetspartner. Lagens 15 § träder i kraft den 1 juni 2027. Fram till dess kan även andra kommunikationskanaler användas för informationsutbyte. Vid registreringar i Schengens informationssystem (SIS) och utbyte av tilläggsinformation i anslutning till registreringarna mellan Sirenekontoren i samarbetet mellan de medlemsländer som anslutit sig till Schengenavtalet och de fyra associerade länderna används det ärendehanteringssystem som tagits fram för hanteringen av registreringar, den så kallade Sirenekanalen. När lagens 15 § träder i kraft sker informationsutbytet endast via Siena.

För skyddspolisens del föreskrivs det om utlämnande av personuppgifter i internationellt samarbete i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Uppgifter får trots sekretessbestämmelserna lämnas ut till internationella datasystem i enlighet med 26–29 § (51 § 3 mom.). Enligt lagens 51 § 1 mom. får skyddspolisen trots sekretessbestämmelserna lämna ut personuppgifter till utländska säkerhets- och underrättelsetjänster och till utländska myndigheter som har till uppgift att skydda den nationella säkerheten, trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller att förebygga och utreda brott och föra brott till åtalsprövning, samt till Internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol) och Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol), om utlämnandet är nödvändigt för att skyddspolisen ska kunna utföra sina uppdrag. Enligt 2 mom. får skyddspolisen trots sekretessbestämmelserna lämna ut i 1 mom. avsedda uppgifter till de aktörer som avses i det momentet också om uppgifterna är nödvändiga för att de utländska myndigheterna i fråga ska kunna utföra sina uppdrag. Uppgifter får trots sekretessbestämmelserna lämnas ut till internationella datasystem i enlighet med 26–29 § (51 § 3 mom.).

På grund av vad som anförts ovan behövs det ingen ändring i den nationella lagstiftningen om utlämnande av och behandling av uppgifter för att uppfylla villkoren i artikel 49 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

3.3.9 Behöriga myndigheter

Enligt artikel 52.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska varje medlemsstat underrätta kommissionen om vilka behöriga myndigheter som är ansvariga för att fullgöra skyldigheterna enligt förordningen. Bestämmelser om Migrationsverkets behörighet vid fullgörandet av skyldigheterna enligt Dublin III-förordningen ingår i 116 § 1 mom. 3 punkten i utlänningslagen. Förordningen om asyl- och migrationsförvaltning medför behov av att ändra utlänningslagens behörighetsbestämmelser så att de täcker de uppgifter som beskrivs i artikel 52.1, inbegripet i tillämpliga delar även de helt nya solidariska uppgifterna.

3.3.10 Solidaritet

Solidaritet är en av EU:s grundläggande principer, som fastställs i artikel 80 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Bestämmelserna om solidaritet i förordningen om asyl- och migrationshantering är helt ny direkt tillämplig EU-lagstiftning. Genom förordningen införs en permanent och rättsligt bindande solidaritetsmekanism. Enligt artikel 13 ska medlemsstaterna i det av rådet sammankallade högnivåforumet göra utfästelser om sina solidaritetsbidrag för inrättandet av den årliga solidaritetspoolen, som godkänns med stöd av artikel 57 genom en genomförandeakt som antas årligen med kvalificerad majoritet. Ytterligare solidaritetsbidrag kan behövas med stöd av artikel 13.4.

Enligt 93 § 2 mom. i grundlagen svarar statsrådet för den nationella beredningen av beslut som fattas i Europeiska unionen och beslutar om Finlands åtgärder som hänför sig till dem, om inte beslutet kräver godkännande av riksdagen. För säkerställa tydligheten är det nödvändigt att föreskriva noggrannare i lag om det nationella genomförandet av förfarandet med solidaritetsbidrag än grundlagens bestämmelse.

Medlemsstaterna ska ha interna förfaranden för att besluta om utfästelser om solidaritetsbidrag. Utlänningslagstiftningen innehåller inga lämpliga bestämmelser.

Medlemsstater som är utsatta för migrationstryck kan få stöd från solidaritetspoolen i form av omfördelningar, ekonomiska bidrag och alternativa solidaritetsåtgärder. Användning av solidaritetspoolen förutsätter att kommissionen och rådet informeras om avsikten i en situation enligt artikel 58 i förordningen om asyl- och migrationshantering där en medlemsstat genom kommissionens beslut redan har konstaterats vara utsatt för migrationstryck. I en situation enligt artikel 59 i förordningen, där en medlemsstat inte har konstaterats vara utsatt för migrationstryck men den anser sig vara utsatt för migrationstryck, ska medlemsstaten meddela kommissionen om sitt behov av att använda den årliga solidaritetspoolen och informera rådet om detta. Både medlemsstater som är utsatta för migrationstryck och medlemsstater som står inför en betydande migrationssituation kan på begäran få en fullständig eller partiell nedsättning av sitt utfästa bidrag. I artikel 61 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om förfarandet i en situation där en medlemsstat är utsatt för migrationstryck och i artikel 62 om förfarandet i en betydande migrationssituation.

På nationell nivå är det nödvändigt att föreskriva om det förfarande och den behörighet som hänför sig till meddelanden och begäranden om användning av solidaritetspoolen och nedsättning av solidaritetsbidragen.

I artikel 13 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om EU-högnivåforumet för solidaritet och i artikel 14 om EU:s solidaritetsforum på teknisk nivå, som inrättas för solidaritet. Medlemsstaterna ska företrädas på den ansvars- och beslutsnivå som är lämplig för att utföra de uppgifter som tilldelats högnivåforumet. På motsvarande sätt ska företrädarna för de berörda myndigheterna i medlemsstaterna i forumet på teknisk nivå vara på en nivå som är tillräckligt hög för att de uppgifter som forumet tilldelas ska kunna utföras. Forumet på teknisk nivå ska sammanträda regelbundet och så ofta som behövs för att operativt genomföra solidaritetsmekanismen mellan medlemsstaterna och tillgodose solidaritetsbehoven med de bidrag som fastställts. Med beaktande av de behörighetsvillkor som förordningen om asyl- och migrationshantering ställer för dem som deltar i forumen och forumens uppgifter är utgångspunkten att en företrädare för inrikesministeriet deltar i högnivåforumet och en företrädare för Migrationsverket i forumet på teknisk nivå.

3.4 Förordningen om asylförfaranden

3.4.1 Nationell lagstiftning som överlappar förordningen om asylförfaranden

Utlänningslagens bestämmelser om förfarandet för beviljande och återkallande av internationellt skydd baserar sig på direktivet om asylförfaranden. En del av regleringen kommer direkt från allmänna lagar, såsom förvaltningslagen (434/2003) och lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Största delen av bestämmelserna i förordningen om asylförfaranden är direkt tillämplig lagstiftning, så en del av de nationella lagstiftningsändringar som den kräver innebär upphävande av överlappande nationell lagstiftning eller ändring av hänvisningar som de avser förordningen. Största delen av dessa ändringar gäller utlänningslagen. Till de bestämmelser som ska upphävas hör till exempel bestämmelserna om principer för prövning av ansökan, prövningsförfarandets maximala längd, största delen av bestämmelserna om samtal samt påskyndat förfarande.

3.4.2 Tillämpningsområdet för förfarandet för beviljande av internationellt skydd

Utlänningslagens 94 § 1 mom. gäller tillämpningsområdet för asylförfarandet, som i förordningen om asylförfaranden kallas förfarande för beviljande av internationellt skydd. Enligt bestämmelsen behandlas vid asylförfarandet en ansökan som företetts för en myndighet vid finska gränsen eller på finskt territorium och som grundar sig på ett behov av internationellt skydd. Genom bestämmelsen utvidgas tillämpningsområdet för direktivet om asylförfaranden, som är begränsat till begäranden om internationellt skydd som framställs av tredjelandsmedborgare och statslösa personer. Tillämpningsområdet för utlänningslagens 94 § har gjort det möjligt att behandla även EU-medborgares ansökningar om internationellt skydd enligt samma förfarande som tredjelandsmedborgare och statslösa sökande. Förordningen om asylförfaranden, liksom inte heller direktivet om asylförfaranden, innehåller inte några bestämmelser om unionsmedborgares ansökningar om internationellt skydd. Det har lämnats till nationell prövning att besluta om förfarandet för prövning av dessa. Det föreslås att utlänningslagen utvidgade tillämpningsområde inte ändras, så att det ringa antalet ansökningar från EU-medborgare kan behandlas i samma förfarande, vilket möjliggör effektiv myndighetsverksamhet i samband med olika förfaranden. Det föreslås dock andra ändringar i behandlingen av unionsmedborgares ansökningar (se 3.4.18).

3.4.3 Behöriga myndigheter och de inledande faserna i förfarandet

Enligt 95 § i utlänningslagen ska en ansökan om internationellt skydd lämnas in till polisen eller gränskontrollmyndigheten vid ankomsten till landet eller så snart som möjligt efter det. Det finns dock vissa undantag från huvudregeln. Myndigheterna ska registrera ansökan utan

dröjsmål. Till mottagandet av en asylansökan hör att inleda ärendet och att registrera grundläggande uppgifter om ansökan och den sökande i datasystemen.

När polisen eller gränskontrollmyndigheten tar emot en ansökan om internationellt skydd ska polisen eller gränskontrollmyndigheten inleda ett asylärende genom att registrera en S-anmälan i informationssystemet för polisärenden (nedan *Patja*). Personuppgifter och uppgifter om parter i fråga om personer som registrerats i en S-anmälan överförs via en teknisk anslutning direkt till det elektroniska ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. I en asylanmälan i UMA-systemet registreras åtminstone sökandens personuppgifter, sökandens språkkunskaper, uppgifter om asylärendet (inklusive gränsövergångsställe), den omedelbart uppgivna grunden för asylansökan samt uppgift om huruvida sökanden kommit på grund av Dublinöverföring. I anmälan antecknas dessutom uppgifter som sökandens resehandlingar och uppgifter om identitetshandlingar samt uppgift om huruvida handlingarnas äkthet har kontrollerats, uppgifter om internationellt skydd, uppgifter om familjeförhållanden i fråga om familjemedlemmar som söker internationellt skydd samtidigt samt grundläggande uppgifter om sökandens resväg samt om eventuellt visum och uppehållstillstånd. Av sökanden tas de biometriska kännetecken (fingeravtryck) som utlänningslagen förutsätter, och som förs in i UMA-systemet. Fingeravtryck förs också in i Eurodacsystemet, där man samtidigt utreder eventuella asylansökningar som lämnats in i andra medlemsstater. När ansökan registreras görs kontroller också i flera andra informationssystem.

Ansökan anses vara inlämnad när den registrerande myndigheten bekräftar ansökan och den överförs via UMA-systemet till Migrationsverket för handläggning. I utlänningslagen är görandet, registreringen och inlämnandet av ansökan om internationellt skydd inte lika tydligt uppdelat som i förordningen om asylförfaranden, varför förordningen orsakar ändringar i lagstiftningen vad gäller den inledande fasen i förfarandet. I praktiken kan en ansökan om internationellt skydd i fortsättningen i regel inte göras, registreras och lämnas in på samma gång, eftersom artikel 8.2 d i förordningen om asylförfaranden förpliktar medlemsstaterna att tillhandahålla kostnadsfri rättslig rådgivning för inlämnandet av ansökan. Dessutom förpliktar förordningen medlemsländerna att föreskriva om de behöriga myndigheterna i processen för ansökan om internationellt skydd.

3.4.4 Registrering av invandrare vid massinvandring

Utlänningslagens 133 § gör det möjligt att vid massinvandring registrera invandrare i en så kallad flyktingsluss. Förfarandet kan användas, om antalet invandrare undantagsvis är så stort att det inte är möjligt att vid sedvanligt förfarande klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna. I detta fall beslutar statsrådet om användning av en flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Statsrådet fattar beslutet för en bestämd tid, likväl för högst tre månader. Även andra invandrare än personer som ansöker om internationellt skydd kan styras till flyktingslussen. Polisen eller gränskontrollmyndigheten eller, under deras tillsyn, en tjänsteman som inrikesministeriet förordnat för uppgiften får i samband med registreringen ta upp i 131 § 1 mom. avsedda signalement på invandrarna. Avsikten med flyktingslussen är att invandrarnas rörlighet kan begränsas och under tiden för registreringen ska de uppehålla sig i flyktingslussen, om inte skäl som hänför sig till deras hälsotillstånd eller någon annan viktig personlig orsak förutsätter något annat. Registreringen ska utföras utan dröjsmål och inkvarteringen i flyktingslussen är avsedd att vara kortvarig. Den som inkvarteras på en flyktingsluss får de nyttigheter som behövs för den oundgängliga försörjningen. I och med den nya EU-lagstiftningen om screening är det inte längre möjligt att inrätta en flyktingsluss i enlighet med den gällande lagstiftningen i alla massinvandringssituationer, och det finns inte heller längre samma behov av den som förr. Sålunda föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i den nationella lagstiftningen.

3.4.5 Rätt att stanna kvar i landet under det administrativa förfarandet

I utlänningslagen är den rätt att stanna kvar på en viss medlemsstats territorium som avses i förordningen om asylförfaranden bunden till beslutet om avlägsnande ur landet. De enda undantagen från rätten att uppehålla sig i landet under prövningen av ansökan om internationellt skydd hänför sig till vissa situationer med efterföljande ansökningar, beträffande vilka det föreskrivs särskilt att ett tidigare beslut om avlägsnande ur land kan verkställas medan prövningen av ansökan pågår. I 200 a § 5–7 mom. i utlänningslagen ingår dessa verkställighetsbestämmelser som hänför sig till efterföljande ansökningar. Enligt 5 mom. i den paragrafen hindrar inte inlämning av en andra eller efterföljande ansökan att ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning med anledning av den tidigare efterföljande ansökan verkställs, om det tidigare beslutet har fattats med stöd av någon annan paragraf än 95 b §. I 6 mom. sägs att om en sökande återkallar sin ansökan om internationellt skydd, hindrar en efterföljande ansökan inte att ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning som har fattats med anledning av en tidigare ansökan verkställs. I 7 mom. föreskrivs dessutom att en första efterföljande ansökan som inte uppfyller förutsättningarna för att tas upp till prövning hindrar inte att ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning som fattats med stöd av en tidigare ansökan verkställs, om syftet med den efterföljande ansökan bara är att direkt förhindra eller fördröja verkställigheten av beslutet. Tillämpning av förordningen om asylförfaranden kräver att utlänningslagens systematik ändras så till vida att sökandens rätt att stanna kvar på den berörda medlemsstatens territorium binds till beslutet på ansökan om internationellt skydd i stället för beslutet om avlägsnande ur landet. Bestämmelser om rätt att stanna kvar under det administrativa förfarandet ingår i artikel 10 i förordningen om asylförfaranden och bestämmelser om överklagandets suspensiva verkan i artikel 68 i den förordningen.

Enligt artikel 10.3 i förordningen om asylförfaranden ska sökanden inte ha rätt att stanna kvar på den berörda medlemsstatens territorium under det administrativa förfarandet om personen är föremål för ett överlämnande till en annan medlemsstat i överensstämmelse med skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder som har utfärdats i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF. Enligt förordningen har medlemsstaterna inte prövningsrätt när det gäller överlämnande i detta avseende. Sökanden ska överlämnas, om ett sådant beslut fattas i överlämnandeförfarandet, trots att det administrativa förfarandet för internationellt skydd pågår. Bestämmelsen är direkt tillämplig EU-rätt. Det nämnda rambeslutet har genomförts nationellt genom lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003).

I situationer enligt artikel 10.4 i förordningen om asylförfaranden får medlemsstaterna föreskriva ett undantag från en sökandes rätt att stanna kvar på Finlands territorium under det administrativa förfarandet. Den gällande utlänningslagen innehåller ingen sådan reglering som artikel 10.4 b eller c. För närvarande har en anhängig ansökan om internationellt skydd i praktiken förhindrat eller åtminstone fördröjt förfarandet för att utlämna eller överföra en utlänning tills ett lagakraftvunnet beslut har fattats på ansökan om internationellt skydd. Detta har beroende på ärendet kunnat räcka från flera månader till flera år, vilket har fördröjts förfarandet för utlämning för brott. Tills vidare har motsvarande problem med fördröjt förfarande inte identifierats i förfarandena för överföring av dömda. Det kan dock inte betraktas som helt uteslutet att motsvarande problem inte skulle kunna uppstå i framtiden när det gäller överföringar av dömda, till exempel i samband med så kallade överföringar mot personens vilja.

Ibruktagande av det handlingsutrymme som ingår i artikel 10 i förordningen om asylförfaranden förutsätter ändringar i utlänningslagen.

3.4.6 Rättsligt bistånd och allmän rättslig rådgivning

Bestämmelser om utlänningars rätt till rättshjälp finns i rättshjälpslagen. I 9 § 3 mom. i utlänningslagen sägs att när domstolen behandlar ett ärende som avses i utlänningslagen kan den bevilja utlänningen rättshjälp utan att kräva utredning om sökandens ekonomiska ställning. Enligt 2 § 2 mom. i rättshjälpslagen beviljas rättshjälp personer som inte har hemkommun i Finland samt personer som inte har hemvist eller är bosatta i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om personens sak behandlas i en finsk domstol eller om det finns särskilda skäl att bevilja rättshjälp. Rättshjälpen omfattar juridisk rådgivning och behövliga åtgärder samt biträdande i domstol och hos andra myndigheter och befrielse från vissa kostnader i samband med behandlingen av ett ärende, så som bestäms i rättshjälpslagen.

Med stöd av 8 § i rättshjälpslagen lämnas rättshjälpen i regel av ett offentligt rättsbiträde, när det är fråga om förvaltningsfasen, det vill säga inlämnande av ansökan och behandling av den i Migrationsverket. Den som ansöker om rättshjälp kan dock hänvisas till ett privat biträde redan i förvaltningsfasen, om det finns en i lag föreskriven grund för det. I domstolsärenden kan till biträde dock också förordnas ett privat biträde som har gett sitt samtycke till uppdraget. Enligt 9 § 2 mom. i rättshjälpslagen får biträdet bytas ut på motiverad begäran av rättshjälpstagaren eller biträdet eller av grundad anledning.

Direktivet om asylförfaranden anger en miniminivå för beviljande av rättshjälp med statlig finansiering till dem som ansöker om internationellt skydd. När det gäller förfaranden i första instans ska medlemsstaterna enligt artikel 19 i direktivet se till att sökande på begäran får kostnadsfri rättslig information och information om förfarandet mot bakgrund av sökandens särskilda förhållanden. Enligt artikel 20 ska artikel 19 inte tillämpas, om en sökande får kostnadsfritt rättsligt bistånd i ett förfarande i första instans. I Finland har de som ansöker om internationellt skydd rätt till rättshjälp som finansieras med offentliga medel både vid behandlingen av ett förvaltningsärende och i domstolsfasen. Förordningen om asylförfaranden och förordningen om asyl- och migrationshantering förutsätter inte kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde i den administrativa fasen, utan här medges nationellt handlingsutrymme (artikel 15 i förordningen om asylförfaranden, artikel 43 i förordningen om asyl- och migrationshantering).

Enligt artikel 18.2 i förordningen om asylförfaranden får handlingsoffentligheten begränsas i enlighet med nationell rätt, om röjande av uppgifter eller källor till exempel skulle äventyra den nationella säkerheten. I sådana fall ska den beslutande myndigheten ge domstolarna i överklagandeförfarandet tillgång till uppgifterna eller källorna, och säkerställa att sökandens rätt till försvar respekteras. För att säkerställa sökandens rätt till försvar ska medlemsstaterna bevilja en rättslig rådgivare som rättsligt företräder sökanden och som genomgått säkerhetskontroll tillgång till uppgifterna eller källorna, i den mån uppgifterna är relevanta för prövningen av ansökan eller för beslutet om att återkalla internationellt skydd.

Ordalydelsen i artikel 23.1 andra stycket i det gällande direktivet om asylförfaranden avviker från motsvarande reglering i förordningen om asylförfaranden. Enligt direktivet får medlemsstaterna i synnerhet bevilja juridiska rådgivare eller andra rådgivare som genomgått säkerhetskontroll tillgång till uppgifterna eller källorna i fråga, i den mån uppgifterna är relevanta för prövningen av ansökan eller beslutet om att återkalla internationellt skydd. I direktivet preciseras inte hur medlemsstaterna ska säkerställa att rätten till försvar respekteras när rätten att få till tillgång till handlingarna begränsas med tillämpning av artikel 23.1 andra stycket i direktivet. Av direktivbestämmelsens ordalydelse framgår att införandet av det förfarande som anges i denna bestämmelse inte är den enda möjlighet som står till buds för att

trygga sökandens rätt till försvar, och medlemsstaterna är således inte skyldiga att införa ett sådant förfarande (EU-domstolen C-159/21 punkterna 42–43).

Ordalydelsen i artikel 18.2 andra stycket i förordningen är mera förpliktande än direktivet och förutsätter att medlemsstaterna som ett led i säkerställandet av sökandens rätt till försvar ska bevilja sökandens rättslig rådgivare som företräder sökanden och som genomgått säkerhetskontroll tillgång till uppgifter som är relevanta för prövningen av ansökan eller för beslutet om att återkalla internationellt skydd. Det materiella innehållet och målen för regleringen i artikel 18.2 b i förordningen om asylförfaranden motsvarar i övrigt artikel 23.1 b i direktivet om asylförfaranden, som unionsdomstolen tolkade i sina domar i ärendena C-159/21 och C-431/24. Inte heller i förordningens artikel preciseras vilka uppgifter eller källor som ska utlämnas till den rättsliga företrädaren.

I de situationer där sökanden anses äventyra den nationella säkerheten, kan ett beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd basera sig på skyddspolisens utlåtande. Handlingsoffentligheten begränsas med stöd av 11 § 2 mom. 1 punkten i lagen offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) (nedan *offentlighetslagen*). Sålunda uppfylls kravet i artikel 18.2 i förordningen om asylförfaranden på att begränsning av partsoffentligheten ska grunda sig på nationella rätt. Skyddspolistens utlåtande är uppbyggt av en partsoffentlig utlåtandedel (TL III) och en motiveringsdel som hemlighålls för parten (TL II), som innehåller motiveringen till utlåtandet. Utlåtandets motiveringsdel och det bakgrundsmaterial som använts för att utarbeta utlåtandet är skyddspolisens och andra myndigheters sådana handlingar som gäller upprätthållande av statens säkerhet som avses i 24 § 1 mom. 9 punkten i offentlighetslagen. Sökanden och dennes företrädare får information om innehållet i utlåtandedelen och sökanden hörs om saken i enlighet med förvaltningslagen. Domstolen får information om utlåtandets innehåll i dess helhet vid slutet hörande.

I skyddspolisens utlåtandeförfarande har de nationella förvaltningsdomstolarna full tillgång till det material som skyddspolisen använder vid utlåtandeförfarandet, det vill säga villkoret enligt artikel 18.2 a i förordningen om asylförfaranden är uppfyllt. Bestämmelser om förvaltningsdomstolarnas rätt att få uppgifter ingår i 50 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Bestämmelser om en parts rätt att ta del av rättegångsmaterial ingår i lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar (381/2007). Förvaltningsdomstolen får låta bli att lämna ut uppgifter i vissa fall när det är fråga om uppgifter som en part eller dennes företrädare inte har rätt att få enligt 11 § i offentlighetslagen. För att uppgifter inte ska lämnas ut förutsätts att det är nödvändigt för att skydda ett sådant intresse som avses i sekretessbestämmelserna och att genomförandet av en rättvis rättegång inte äventyras av att uppgifterna inte lämnas ut (9 § 3 mom. i lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar). Domstolen bekantar sig med det material som hemlighålls från parten även för att bedöma om det funnits grunder för sekretessen och för de slutsatser som dragits med stöd av det material som undantagits från partsoffentligheten.

Den tillämpande myndigheten ska i varje enskilt fall se efter vilka uppgifter som är relevanta för prövningen av ansökan eller för beslutet om att återkalla internationellt skydd och som kan inkluderas i utlåtandets partsoffentliga del för att sökandens rätt till försvar ska respekteras. På det sätt som konstateras i punkterna 55–56 i domen C-159/21 syftar rätten att få tillgång till de uppgifter som har tillförts akten till att göra det möjligt för den berörda personen, i förekommande fall genom en rådgivare, att inför behöriga myndigheter eller domstolar lägga fram sina synpunkter på dessa uppgifter och deras relevans för det beslut som har antagits eller kommer att antas. Rådgivaren kan inte ges möjlighet att få tillgång till dessa uppgifter, samtidigt som denne förbjuds att diskutera dem med sökanden, eftersom detta kan i praktiken leda till att uppgifterna inte kan användas under det administrativa förfarandet eller i besvärsfasen. Sålunda

bör alla uppgifter som är relevanta för beslutet ingå i den partsoffentliga delen av utlåtanden. Partsoffentligheten får dock fortfarande begränsas i situationer enligt artikel 18.2 första stycket i enlighet med offentlighetslagen och EU-domstolens domar C-159/21 och C-431/24.

Artikel 18.2 andra stycket i förordningen om asylförfaranden förutsätter att en rättslig rådgivare som rättsligt företräder sökanden har genomgått säkerhetskontroll (*security check*)[58]. För säkerhetsutredning enligt den finska säkerhetsutredningslagen (726/2014) används i EU:s lagstiftning i regel termen *background check*. Den säkerhetskontroll som avses i artikel 18.2 andra stycket i förordningen om asylförfaranden definieras inte och med säkerhetskontroll enligt artikeln avses inte nödvändigtvis säkerhetsutredning enligt säkerhetsutredningslagen. Man kan tolka saken så att strävan med säkerhetskontrollen är att identiteten och tillförlitligheten hos en rättslig rådgivare som företräder sökanden har verifierats för att säkerställa att de aktörer eller uppgifter som avses i artikel 18.2 i förordningen om asylförfaranden är säkra. Beroende på det är fråga om förvaltningsfasen eller besvärsfasen, är antingen domstolen eller Migrationsverket behörigt att lämna ut partsoffentliga uppgifter även till sökandens ombud. Domstolen eller Migrationsverket ska pröva vilken kontroll som behövs i vilken situation.

Enligt 11 § 2 mom. i offentlighetslagen begränsas partsoffentligheten för både sökanden och dennes ombud. Den partsoffentliga delen av utlåtanden ska på det sätt som beskrivs ovan innehålla alla uppgifter enligt artikel 18.2 andra stycket i förordningen om asylförfaranden som är relevanta för prövningen av ansökan eller för beslutet om att återkalla internationellt skydd. Med beaktande av vad som anförs ovan kan man anse att utredning om ombudets identitet samt till exempel medlemskap i advokatförbundet eller verksamhet som offentligt rättsbiträde kan räcka till för att säkerställa ombudets tillförlitlighet och uppfylla det krav på säkerhetskontroll som avses i förordningen. En advokat är en jurist som är hör till Finlands Advokatförbund och vars verksamhet övervakas både av den tillsynsnämnd som finns i anslutning till advokatförbundet och av justitiekanslern. En advokat är skyldig att iaktta god advokatsed. Yrkesbeteckningen advokat får användas endast av advokater som är införda i advokatförteckningen. Ett offentligt rättsbiträdes arbete består också i advokatverksamhet, och offentliga rättsbiträden är också skyldiga att iaktta god advokatsed i sin verksamhet. Till denna del står de under Finlands Advokatförbunds tillsyn.

Verkställigheten av artikel 18.2 i förordningen förutsätter inga nya bestämmelser.

Det finns inga exakta bestämmelser om tillhandahållande av allmän kostnadsfri rättslig rådgivning i den gällande nationella lagstiftningen om internationellt skydd. I praktiken har rådgivning ordnats på förläggningarna utöver att sökanden också får information från sitt eventuella rättsliga biträde som en del av rättshjälpen. Enligt förvaltningslagen har myndigheterna en rådgivningsskyldighet. Enligt lagens 8 § 1 mom. ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. I 15 § i mottagningslagen föreskrivs det om skyldighet att informera om mottagningstjänsterna, rättigheter och skyldigheter i samband med mottagandet, rättshjälp samt organisationer som bistår i frågor som hänför sig till mottagandet i samband med att ansökan registreras eller senast 15 dagar efter det att ansökan registrerats. Enligt 95 a § i utlänningslagen ska den som ansöker om internationellt skydd upplysas om asylförfarandet och om sina rättigheter och skyldigheter

[58] I den engelska översättningen av förordningen om asylförfarande används termen ”security check” och i den finska ”turvallisuusselvitys”, på samma sätt som i den finska säkerhetsutredningslagen (”turvallisuusselvityslaki”).

under förfarandet. Enligt motiveringen till paragrafen ska sökanden särskilt upplysas om de medel som står till hans eller hennes förfogande för att lägga fram de fakta som behövs som grunder för ansökan (RP 86/2008 rd). Informationen ska också omfatta konsekvenserna av om sökanden inte uppfyller sina skyldigheter eller inte samarbetar med myndigheterna. Sökanden ska bland annat upplysas om skyldigheten att hålla sig till sanningen och om påföljderna av att inte iaktta denna skyldighet. Dessutom ska sökanden informeras om att Migrationsverket kan anse att ansökan förfallit om sökanden inte har kontakt med den förläggning där han eller hon är registrerad eller med de myndigheter som behandlar ärendet. Enligt motiveringen till paragrafen ges informationen i praktiken i regel skriftligen så att den som tar emot ansökan ger sökanden en broschyr som Migrationsverket utarbetat för asylsökande. Vid behov klargörs också behandlingen av ansökan och sökandens rättigheter och skyldigheter under förfarandet kort för sökanden.

Migrationsverket har ordnat allmän rådgivning om asylprocessen i förläggningarna. I anvisningen om rådgivning om förfarandena i anslutning till asylprocessen i förläggningarna (*Turvapaikkaprosessiin liittyvä menettelytapaneuvonta vastaanottokeskuksissa,* MIGDno-2020-247), som Migrationsverket utarbetade den 18 februari 2020 beskrivs principerna för verksamheten. Med rådgivning om förfarandena i anslutning till asylprocessen avses allmän information som förläggningen lämnar om asylprocessen och de olika faserna i den, allmän information asylsökandens rättigheter och skyldigheter under asylprocessen samt allmän information om hur asylsökanden får kontakt med en aktör som tillhandahåller rättshjälp och vid behov hjälp med att börja omfattas av rättshjälp. Rådgivning om förfarandena är inte sådant personligt bistående av sökanden i sökandens eget ärende som rättshjälp, utan tillhandahållande av allmän information i anslutning till asylprocessen. Under rådgivningen om förfarandena berättar man bland annat om sökandens rätt att anlita ett biträde, olika aktörers tystnadsplikt, de olika faserna i asylförfarandet och hur man bör förfara på allmänt plan under förfarandet. Sökanden får sådan allmän information som liknar rådgivningen om förfarandet även av det rättsliga biträdet som en del av rättshjälpen.

Den rådgivning om förfarandena som hänför sig till asylprocessen är indelad i två olika delar, och dessutom ges sökanden rådgivning om förfarandena vid behov. Dessutom ges sökandena broschyren Information om asylprocessen. Det är frivilligt för sökanden att delta i rådgivningsträffen. Träffarna ordnas i grupp eller som individuella klientmöten. Rådgivningen ges på sökandens eget språk eller på ett språk som sökanden kan antas förstå tämligen bra. Förläggningen kan själv inom ramen för den interna arbetsfördelningen besluta vilken eller vilka arbetstagares uppgifter som omfattar rådgivning om förfarandena.

I artikel 21 i förordningen om asyl- och migrationshantering och i artikel 16 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det om rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning under det administrativa förfarandet. Finsk lagstiftning innehåller inga bestämmelser om sådant tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning som avses i förordningen, så verkställigheten av förordningarna förutsätter nya bestämmelser i detta avseende. Även tillhandahållandet av rättshjälp granskas i detta sammanhang, så att överlappande verksamhet kan undvikas.

3.4.7 Särskilda förfarandegarantier

I 96 a § i utlänningslagen föreskrivs det om skyldighet att ge stöd till sådana sökande som har konstaterats vara i utsatt ställning enligt 6 § i mottagningslagen eller som annars under asylförfarandet har konstaterats ha särskilda behov. Behovet av särskilt stöd bedöms som ett led i prövningen av ansökan. Enligt 6 § i mottagningslagen ska då lagen tillämpas de särskilda

behov som beror på en persons särskilt utsatta ställning beaktas hos personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel.

Artiklarna 20 och 21 i förordningen om asylförfaranden är direkt tillämplig rätt, och i fortsättningen är det inte nödvändigt att föreskriva om bedömning av särskilda förfarandegarantier i utlänningslagen. Särskilda mottagandebehov och bedömning av dem enligt artiklarna 24 och 25 i mottagandedirektivet föranleder dock ändringsbehov i mottagningslagen. De ändringar som görs i mottagningslagen stödjer bedömningen av sökandenas behov och stöd i anslutning till förfarandena och mottagandet.

3.4.8 Minderåriga

Enligt 6 § i utlänningslagen ska i beslutsfattande som sker med stöd av utlänningslagen och som gäller ett barn som är yngre än 18 år särskild uppmärksamhet fästas vid barnets bästa samt vid omständigheter som hänför sig till barnets utveckling och hälsa. Enligt 2 mom. ska barnet höras innan beslut fattas i ett ärende som gäller ett barn som har fyllt 12 år, om det inte är uppenbart onödigt. Barnets åsikter ska beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Även ett yngre barn kan höras, om barnet är så utvecklat att dess åsikter kan uppmärksammas. Enligt 3 mom. ärenden som gäller minderåriga barn behandlas i brådskande ordning.

Artikel 22.3 i förordningen om asylförfaranden förutsätter att den beslutande myndigheten ger en underårig tillfälle till en personlig intervju, förutom om detta inte utgör barnets bästa. Möjlighet till personlig intervju ska således i princip ger alla som är under 18 år, med beaktande av den minderårigas ålder och utvecklingsnivå. Åldern får dock inte vara ensam grund till att ett barn inte ges möjlighet till en personlig intervju. Den beslutande myndigheten ska redogöra för skälen till beslutet att inte ge en underårig tillfälle till en personlig intervju. Artikel 22.3 i förordningen om asylförfaranden förutsätter att utlänningslagen ändras.

3.4.9 Åldersbedömning

I 6 a § i utlänningslagen föreskrivs det om rättsmedicinsk undersökning för bedömning av åldern. Rättsmedicinsk undersökning kan genomföras för bestämning av åldern på en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd eller på en anknytningsperson, om det finns uppenbara skäl att misstänka att de uppgifter som personen lämnat om sin ålder inte är tillförlitliga. För att undersökningen ska få genomföras krävs det att den som ska undersökas har gett sitt skriftliga samtycke till undersökningen och att samtycket är baserat på vetskap och fri vilja. Om en person vägrar genomgå undersökning är följden att han eller hon betraktas som myndig, om det inte finns en godtagbar orsak till vägran. Vägran att genomgå undersökning kan inte ensam för sig utgöra en grund för att avslå en ansökan om internationellt skydd. I 6 b § i utlänningslagen föreskrivs det om genomförandet av en rättsmedicinsk undersökning. Undersökningen genomförs vid Institutet för hälsa och välfärd, på begäran av Migrationsverket. Två sakkunniga, till exempel legitimerade läkare eller tandläkare, ska ge ett gemensamt utlåtande om undersökningen, som lämnas till Migrationsverket. De åtgärder som undersökningen kräver kan på begäran av Institutet för hälsa och välfärd också utföras vid ett centralsjukhus, en kommunal hälsovårdscentral eller en verksamhetsenhet inom den privata hälso- och sjukvården. Närmare bestämmelser om genomförandet av undersökningen kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bedömning av åldern på den som ansöker om internationellt skydd är en del av utredningen av identiteten, som enligt 97 § i utlänningslagen är Migrationsverkets lagstadgade uppgift. Förutom de dokumentbevis och utlåtanden som sökanden presenterar ska Migrationsverket utreda identiteten till exempel i ett asylsamtal med den som ansöker om internationellt skydd.

Migrationsverket kan få uppgifter om identiteten även från andra myndigheter eller andra sådana medlemsstater som tillämpar bestämmelserna om fastställande av ansvarig medlemsstat, och om utlänningen har ansökt om skydd i någon annan sådan medlemsstat.

Utlänningslagen innehåller inga bestämmelser om en multidisciplinär bedömning. En multidisciplinär bedömning av åldern enligt artikel 25.1 i förordningen om asylförfaranden är den främsta metoden att bedöma en sökandes ålder i förhållande till de medicinska undersökningarna *(medical examination, lääkärintarkastukset)* enligt artikel 25.2, som kan användas som sista utväg för att bedöma sökandens ålder i samband med prövningen av ansökan. Artikel 25 i förordningen förutsätter att utlänningslagen ändras.

3.4.10 Rättshandlingsförmåga

Enligt 2 § i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) är omyndig den som inte har fyllt 18 år och den som har fyllt 18 år men förklarats omyndig. Enligt 14 § förvaltningslagen förs en omyndigs talan av den omyndigas intressebevakare, vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. En omyndig person som har fyllt aderton år för själv ensam sin talan i ett ärende som gäller hans eller hennes person, om den omyndiga kan förstå sakens betydelse. En minderårig som har fyllt femton år och hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare har rätt att var för sig föra talan i ett ärende som gäller den minderårigas person eller personliga fördel eller rätt.

Enligt 8 § i utlänningslagen ska förvaltningsärenden anhängiggöras personligen, om inte något annat bestäms nedan i lagen. Ett biträde får anlitas när ett ärende anhängiggörs. I ärenden enligt utlänningslagen förs barnets talan vanligtvis av barnets vårdnadshavare eller en företrädare som förordnats med stöd av mottagningslagen. I vissa situationer har barnet också kunnat förordnas en intressebevakare, vars rätt att föra tala dock vanligtvis är mera begränsad i ärenden enligt utlänningslagen.

Den nationella lagstiftningen innehåller bestämmelser om rättshandlingsförmåga (omyndighet). I utlänningslagen föreskrivs det särskilt om anhängiggörande av förvaltningsärenden. Artikel 31 i förordningen om asylförfaranden är beroende av prövning och förutsätter inga ändringar i nationell lagstiftning eller praxis. Artiklarna 32 och 33 i förordningen om asylförfaranden är av förpliktande karaktär, men bedöms inte förutsätta några ändringar i nationell lagstiftning eller praxis. En minderåriga som söker tillsammans med vårdnadshavaren och en minderårig som saknar vårdnadshavare har även för närvarande möjlighet att anhängiggöra en ansökan om internationellt skydd självständigt och vid behov blir det i ett enskilt fall aktuellt att bedöma om ansökan om ett rättligt biträde eller en intressebevakare behöver göras. I detta avseende har inga ändringsbehov identifierats i den nationella lagstiftningen.

3.4.11 Prövningsförfarandets varaktighet

Enligt 98 a § i utlänningslagen ska Migrationsverket fatta beslut om en ansökan om internationellt skydd inom sex månader från det att ansökan har lämnats in eller, om det förfarande som föreskrivs i förordningen om bestämmandet av den ansvariga staten tillämpas på ansökan, från tidpunkten för bestämmande av att Finland är den medlemsstat som är ansvarig för handläggningen, sökanden befinner sig på Finlands territorium och Migrationsverket har tagit ansvar för honom eller henne. I de specialfall som nämns i lagen får handläggningstiden förlängas till 15, 18 eller 21 månader. I övrigt, till exempel i fråga om avgörandet av ansökningar som förvaltningsdomstolarna återförvisar för ny handläggning har det inte fastställts några handläggningstider på lagnivå. Bestämmelser om prövningsförfarandets varaktighet finns i artikel 35 i förordningen om asylförfaranden, som till största delen är direkt tillämplig

lagstiftning, men som förutsätter att medlemsstaterna fastställer handläggningstider även för ansökningar som förvaltningsdomstolarna återförvisar till den beslutande myndigheten. Sålunda förutsätter bestämmelserna i förordningen att utlänningslagen ändras.

3.4.12 Asylsamtal

I 97 a § i utlänningslagen finns bestämmelser om asylsamtal. I Finland ansvarar Migrationsverket för att hålla asylsamtal. Under asylsamtalet utreds orsakerna till att sökanden har sökt internationellt skydd och det ska särskilt utredas hur sökanden förhåller sig till att eventuellt avlägsnas ur landet och sändas till ett säkert ursprungsland samt till att meddelas inreseförbud. Dessutom ska det utredas om det finns andra grunder än behov av internationellt skydd för att sökanden ska beviljas uppehållsrätt.

Asylsamtalet får spelas in i form av ljud och bild. Sökanden ska underrättas om inspelningen innan den påbörjas. I praktiken spelar Migrationsverket vanligen in alla asylsamtal i form av ljud. Det anses viktigt med tanke på både sökandens och intervjuarens rättsskydd. Enligt 12 § i offentlighetslagen har var och en rätt att ta del av de uppgifter som ingår i en handling och som gäller honom själv. Enligt 5 § i offentlighetslagen avses med handling även ett meddelande som avser ett visst objekt eller ärende och uttrycks i form av tecken som på grund av användningen är avsedda att höra samman och vilket kan uppfattas endast med hjälp av automatisk databehandling eller en ljud- eller bildåtergivningsanordning eller något annat hjälpmedel. Ljudinspelningen förvaras hos Migrationsverket tillsammans med uppgifterna om ansökan i fråga och är tillgänglig för sökanden eller dennes biträde under processen.

Ett protokoll ska upprättas över asylsamtalet. Enligt motiveringarna till regeringens proposition 86/2008 rd och Migrationsverkets asylanvisning ska de omständigheter som sökanden framfört och som inverkar på ärendet antecknas omsorgsfullt och objektivt i protokollet över asylsamtal. Om sökandens biträde ställer frågor ska både frågorna och sökandens svar antecknas i protokollet. Om sökanden vägrar svara på en fråga, ska också detta antecknas i protokollet. I protokollet över asylsamtal görs också anteckningar om eventuella starka känslotillstånd hos sökanden. Enligt motiveringarna till regeringspropositionen och asylanvisningen ska det också framgå av protokollet över asylsamtalet hur och på vilket språk utredningen har gjorts. Likaså ska tidpunkten för och pauserna under utredningen antecknas i protokollet. I protokollet görs en anteckning också om det vid tolkningen eller i växelverkan mellan sökanden och intervjuaren har framkommit omständigheter som kan bedömas ha inverkat på sökandens uppfattning om vad han eller hon berättat. Efter samtalet kan Migrationsverket gå igenom protokollet helt eller delvis tillsammans med sökanden, eller så behöver det inte granskas. I de två senare fallen ges sökanden en tidsfrist på minst två veckor inom vilken sökanden om han eller hon så vill kan lämna in tillägg och rättelser till protokollet. Migrationsverket kan inte fatta beslut i saken före tidsfristens utgång.

I förordningen om asylförfaranden ingår bestämmelser om personliga intervjuer, som i huvudsak är direkt tillämplig lagstiftning. Där fastställs kraven på personliga intervjuer och sätten att upprätta rapport över asylintervjuer samt betydelsen av upptagningar av intervjuer under processen. Bestämmelserna i förordningen om asylförfaranden förutsätter att utlänningslagen ändras, eftersom endast de omständigheter som hänför sig till genomgång av rapporten över asylintervjun är förenad med nationell prövning.

3.4.13 Återkallande och förfallande av ansökan

Bestämmelser om återkallande av ansökan om internationellt skydd ingår i 95 b § i utlänningslagen och bestämmelser om förfallande av ansökan i 95 c § i den lagen. En sökande

kan återkalla sin ansökan om internationellt skydd genom att personligen göra en skriftlig anmälan om det till Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten eller vid en förläggning till föreståndaren eller biträdande föreståndaren. Av anmälan ska entydigt framgå att sökandens avsikt är att återkalla sin ansökan. I samband med en anmälan om återkallande av ansökan ska den som tar emot en anmälan be sökanden uppge hur han eller hon förhåller sig till att eventuellt avlägsnas ur landet och meddelas inreseförbud, och det ska finnas två ojäviga vittnen till återkallandet. I samband med att Migrationsverket fattar beslut om att en ansökan förfaller, kan verket besluta att utlänningen ska avlägsnas ur landet och meddelas inreseförbud. Om en ansökan om internationellt skydd har återkallats med stöd av 95 b § får beslutet inte överklagas.

En ansökan om internationellt skydd förfaller, om sökanden har avlidit eller om sökanden har lämnat eller anses sannolikt ha lämnat Finland. Sökanden kan anses sannolikt ha lämnat Finland, om hans eller hennes vistelseort enligt uppgifter från förläggningen har varit okänd under minst två månader eller om personen inte på minst två månader har kunnat kontaktas med hjälp av de kontaktuppgifter som han eller hon senast uppgett. Om sökanden anmäler sig till den behöriga myndigheten efter det, ska sökanden upplysas om rätten att lämna in en ny ansökan.

I förordningen om asylförfaranden är återkallande och förfallande av ansökan indelade i uttryckligt återkallande av ansökan (artikel 40) och implicit återkallande av ansökan (artikel 41). I förordningen om asylförfaranden föreskrivs det inte att ansökan förfaller om sökanden har avlidit, så det är fortfarande nödvändigt att föreskriva om detta nationellt. I övrigt förutsätter bestämmelserna i förordningen om asylförfaranden att utlänningslagen ändras särskilt i fråga om överlappande lagstiftning.

3.4.14 Avvisande av ansökan utan prövning

Enligt 103 § i utlänningslagen får en ansökan om internationellt skydd avvisas utan prövning i fyra situationer. Ansökan kan avvisas utan prövning, om sökanden har kommit från ett sådant i 99 § definierat säkert asylland eller ett i 99 a § definierat säkert tredjeland dit han eller hon kan sändas tillbaka. Prövning behöver inte heller göras, om sökanden kan sändas till en annan stat som enligt rådets förordning om bestämmandet av den ansvariga staten är skyldig att pröva hans eller hennes asylansökan, eller om sökanden har fått internationellt skydd i en annan medlemsstat i Europeiska unionen dit han eller hon kan sändas. En ansökan om internationellt skydd kan också avvisas utan prövning, om sökanden har lämnat in en ny ansökan som inte uppfyller de i 102 § 3 mom. föreskrivna förutsättningarna för att tas upp till prövning. Bestämmelser om upptagande av ansökan till prövning ingår i artikel 38 i förordningen om asylförfaranden och den förutsätter att utlänningslagen ändras särskilt genom att överlappande lagstiftning upphävs. I utlänningslagen är det dock fortfarande nödvändigt att föreskriva om avvisande av ansökan utan prövning i de situationer som det enligt förordningen ska beslutas om nationellt.

3.4.15 Avslag på uppenbart ogrundad ansökan

Enligt 101 § i utlänningslagen kan en ansökan om internationellt skydd betraktas som uppenbart ogrundad när den har avslagits vid ett påskyndat förfarande enligt 104 §. Bestämmelser om påskyndat förfarande ingår i artikel 42 i förordningen om asylförfaranden, som är direkt tillämplig lagstiftning. I artikel 39 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det att den beslutande myndigheten får förklara en ansökan som uppenbart ogrundad, om någon av de omständigheter som avses i artikel 42.1 och 42.3 är tillämpliga vid tidpunkten för prövningens avslutande, och om det föreskrivs om detta i nationell rätt. Utlänningslagens 101 § om uppenbart ogrundad ansökan måste ändras för att beakta den direkt tillämpliga EU-lagstiftningen

3.4.16 Gränsförfarande och begränsning av rörelsefriheten

Bestämmelser om gränsförfarande och begränsning av rörelsefriheten i anslutning därtill ingår i 104 a–104 c § i utlänningslagen. Gränsförfarandet tillämpas, om en ansökan om internationellt skydd har gjorts vid ett gränsövergångsställe vid den yttre gränsen eller i samband med ett olovligt överskridande av den yttre gränsen och den kan avvisas utan prövning med stöd av 103 § eller avgöras vid påskyndat förfarande med stöd av 104 §. Syftet med gränsförfarandet är att asylutredningen görs vid gränsen, i transitzonen eller i närheten av dessa utan att sökanden i juridisk bemärkelse tillåts komma in i landet. Av denna orsak är ett väsentligt element i tillämpningen av gränsförfarandet att asylsökandens rörelsefrihet begränsas tills gränsförfarandet inte längre tillämpas. Det är fråga om begränsning av rörelsefriheten som ett led i det tillämpliga förfarandet, vilket skiljer den från en säkringsåtgärd som det fattas beslut om i ett enskilt fall, såsom förvar.

Begränsning av rörelsefriheten vid gränsförfarande har genomförts i utlänningslagen genom att föreskriva om skyldighet för sökanden att under gränsförfarandet vistas på området för en förläggning som anvisats sökanden, och det säkerställs med hjälp av hinder att sökanden stannar inom området i fråga. Sökanden har dessutom möjlighet att få tillstånd av Migrationsverket att avlägsna sig från området, till exempel av något vägande personligt skäl, och sökanden har möjlighet att överklaga detta beslut, om sökanden inte beviljas tillstånd. Sökanden har inte besvärsrätt i fråga om tillämpning av gränsförfarandet eller begränsning av rörelsefriheten. Å andra sidan kan sökanden också, om villkoren är uppfyllda, tas i förvar under gränsförfarandet för att tillämpningen av gränsförfarandet och prövningen av grunderna för ansökan ska kunna tryggas. Gränsförfarandet har tills vidare tillämpats på området för förläggningen i Joutseno.

Enligt utlänningslagen ska Migrationsverket avgöra ansökan inom fyra veckor från det att den lämnades in när gränsförfarandet tillämpas. Om ansökan avslås, fortsätter gränsförfarandet ytterligare fyra veckor för verkställigheten av avlägsnandet ur landet. Sökanden har i praktiken sju dagar på sig från delgivningen att överklaga beslutet, eftersom han eller hon ska ansöka om verkställighetsförbud hos förvaltningsdomstolen inom denna tid. Enligt utlänningslagen upphör gränsförfarandet också om förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten, eftersom det då är omöjligt att uppskatta handläggningstiden för besvären.

I förordningen om asylförfaranden föreskrivs det om ett för alla medlemsstater obligatoriskt gränsförfarande i vissa situationer. Dessutom kan medlemsstaterna tillämpa gränsförfarandet även i större utsträckning. Av förordningen om asylförfaranden följer också andra detaljerade bestämmelser om gränsförfarandet. Bestämmelserna i förordningen om asylförfaranden förutsätter att utlänningslagen ändras särskilt så att överlappande lagstiftning upphävs. Den handläggningstid på 12 veckor för gränsförfarandet som föreskrivs i förordningen om asylförfarandet måste också i den nationella lagstiftningen delas upp i tidsfrister för prövning av ansökan och sökande av ändring. Den totala tiden måste också omfatta besvärstid. Enligt förordningen om asylförfaranden upphör gränsförfaranden när sökanden inte längre har rätt att stanna kvar och inte tillåts att stanna kvar på medlemsstatens territorium. I 200 a § i utlänningslagen sägs att om det behövs besvärstillstånd av högsta förvaltningsdomstolen i ärendet hindrar besvären inte verkställigheten av beslutet, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Sökandens rätt att uppehålla sig upphör alltså alltid om förvaltningsdomstolen inte ändrar beslutet att avslå ansökan. Om högsta förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten av beslutet om avlägsnande ur landet börjar rätten att uppehålla sig på nytt. I förordningen om asylförfaranden avses dock med tidpunkten då gränsförfarandet upphör den första tidpunkt då sökanden inte längre har rätt att vistas i landet. Handläggningstiden på 12 veckor för gränsförfarandet kommer således att delas mellan prövning av ansökan och sökande av ändring i första instans. Även i anslutning till

begränsningen av rörelsefriheten måste det föreskrivas att sökanden ska ges ett överklagbart beslut om hur hans eller hennes rörelsefrihet begränsas vid gränsförfarandet. Begränsningen av rörelsefriheten vid gränsförfarandet följer i sig av den direkt tillämpliga förordningen om asylförfaranden, så det kommer fortfarande inte att fattas något beslut om den.

3.4.17 Säkra länder

Begreppet säkert land regleras i 99, 99 a och 100 § i utlänningslagen. Enligt 99 § i utlänningslagen kan en stat betraktas som ett säkert asylland för sökanden om villkoren är uppfyllda. Med säkert asylland avses en sådan stat där sökanden har fått och fortfarande kan få internationellt skydd. I förordningen om asylförfaranden används benämningen första asylland för detta begrepp. Enligt 99 a § i utlänningslagen kan en stat betraktas som ett säkert tredjeland för sökanden om villkoren är uppfyllda. Då är det fråga om stat där sökanden kunde ha fått internationellt skydd. I 99 § och 99 a § i utlänningslagen är det fråga om en stat som inte är sökandens ursprungsland. Begreppet säkert ursprungsland regleras i 100 § i utlänningslagen, enligt vilken en stat kan betraktas som ett säkert ursprungsland för sökanden när ansökan avgörs, om villkoren är uppfyllda. Som säkert ursprungsland kan betraktas en stat där han eller hon inte löper risk att utsättas för förföljelse eller allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. I förordningen om asylförfaranden föreskrivs det om begreppen säkert land, vilket förutsätter att de nationella bestämmelserna om dem upphävs. Det är frivilligt för medlemsstaterna att tillämpa begreppen första asylland och säkert tredjeland. Det måste fortfarande föreskrivas om tillämpningen av dem, det vill säga avslag på ansökan eftersom förutsättningar att ta upp den prövning saknas, i utlänningslagen.

I Finland används inte sådana nationella förteckningar över säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer som direktivet om asylförfaranden möjliggör. Möjligheten att tillämpa begreppen säkert tredjeland och säkert ursprungsland bedöms särskilt i fråga om varje ansökan. I praktiken betyder detta individuell prövning av Migrationsverket, där den aktuella statens säkerhet bedöms i förhållande till den enskilda sökandens personliga omständigheter. Sökanden tillfrågas om orsaken till att staten i fråga inte kan anses säker för honom eller henne. Utarbetandet av nationella förteckningar enligt artikel 64 i förordningen om asylförfaranden över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer förutsätter nationell lagstiftning.

3.4.18 Ansökningar om internationellt skydd från medborgare i Europeiska unionen

Utgångspunkten i utlänningslagen är att Europeiska unionens medlemsstater betraktas som säkra ursprungsländer och att dessa ansökningar behandlas vid påskyndat förfarande. I lagens 105 § sägs att om Migrationsverket anser att medlemsstaten i fråga inte är ett säkert ursprungsland för sökanden och inte avgör ansökan vid påskyndat förfarande eller anser att ansökan är uppenbart ogrundad ska Migrationsverket utan dröjsmål underrätta inrikesministeriet. Inrikesministeriet underrättar rådet om saken.

Varken det gällande direktivet om asylförfaranden eller förordningen om asylförfaranden innehåller några bestämmelser om behandling av asylansökningar av unionsmedborgare. I EU:s sekundärlagstiftning om internationellt skydd omfattar tillämpningsområdet endast tredjelandsmedborgare och statslösa personer. Bestämmelser om asyl för unionsmedborgare ingår i protokoll nr 24 om asyl för medborgare i europeiska unionens medlemsstater till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget)[59]. Enligt artikeln i protokollet betraktas medlemsstaterna som säkra ursprungsländer i förhållande till varandra för alla rättsliga

[59] Europeiska unionens officiella tidning, EUT C 115, 9.5.2008, s. 305-306.

och praktiska syften som har samband med asylärenden. Protokollets artikel utgår från att en medlemsstat endast i de fall som nämns i artikeln kan beakta en ansökan om internationellt skydd från en medborgare i en annan medlemsstat eller förklara den tillåten att behandlas. De situationer där artikeln gör det möjligt att behandla en ansökan hänför sig till att det har slagits fast eller det har inletts process för att slå fast att medlemsstaten i fråga allvarligt och fortlöpande åsidosätter mot unionens värden som avses i artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen. En medlemsstat kan också ensidigt besluta att ta upp en ansökan från en medborgare i en annan medlemsstat till behandling. Då antar man att ansökan är uppenbart ogrundad. Protokollet hör till EU:s primärrätt och är direkt tillämplig rätt i medlemsstaterna och ska tillämpas i första hand, om EU:s sekundärrätt eller medlemsstaternas nationella rätt står i konflikt med den. Tanken bakom protokollet är helt tydligt att medborgarna i unionens alla medlemsstater förutom att de är medborgare i sin egen nationalstat samtidigt är unionsmedborgare och som sådana ska ansökan om internationellt skydd i en annan medlemsstat jämställas med att personen i fråga ansöker om internationellt skydd i sin egen nationalstat.

Våren 2025 föreslog kommissionen att vissa länder skulle fastställas som säkra på unionsnivå (se punkterna 1.2.1 och 2.3.18). Kommissionen föreslog inte att EU:s medlemsstater skulle fastställas som säkra ursprungsländer på unionsnivå. När man beaktar detta samt tillämpningsområdet för de rättsakter som ingår i pakten, som inte omfattar medborgare i unionens medlemsstater, kan man konstatera att protokoll nr 24 till EUF-fördraget är inte avsett att tolkas så att innehållet ansökningar om internationellt skydd från medborgare i alla medlemsstater ska prövas, även om påskyndat förfarande tillämpas på grund av säkert ursprungsland. Det föreslås att utlänningslagen ändras för att bättre uppnå syftet med protokoll nr 24 till EUF-fördraget, som hör till EU:s primärrätt, när det gäller handläggningen av unionsmedborgares ansökningar om internationellt skydd.

3.4.19 Delgivningar

Enligt 204 § i utlänningslagen verkställs delgivningen av beslut som fattats med stöd av utlänningslagen som vanlig delgivning eller bevislig delgivning eller som offentlig delgivning på det sätt som bestäms närmare i utlänningslagen. På delgivningen av myndighetsbeslut tillämpas i övrigt förvaltningslagen, om inte något annat bestäms i utlänningslagen. I lagens 205 § föreskrivs om delgivning i Finland. Enligt 1 mom. verkställs vanlig delgivning genom brev. Mottagaren anses ha fått del av beslutet sju dagar efter det att brevet avsändes, om inget annat visas. Saken anses dock ha kommit till Migrationsverkets kännedom den dag då brevet anlänt. Vanlig delgivning får användas vid beslut som är positiva för sökanden. Enligt 2 mom. ska delgivningen i annat fall verkställas per post mot mottagningsbevis. Beslutet kan också överlämnas till mottagaren eller dennes företrädare. Över delgivningen ska det då upprättas ett skriftligt intyg där delgivningens verkställare och mottagare samt tidpunkten för delgivningen framgår. I 3 mom. sägs att om myndigheten anser att det finns skäl till det, kan delgivningen verkställas som stämningsdelgivning. På stämningsdelgivning tillämpas 11 kap. i rättegångsbalken. Stämningsdelgivning verkställs av polisen eller gränskontrollmyndigheten. Enligt 4 mom. ska trots bestämmelserna i 1 mom. delgivningen i ett ärende som gäller internationellt skydd alltid verkställas bevisligen på det sätt som föreskrivs i 2 och 3 mom. Delgivningen verkställs av Migrationsverket, eller på Migrationsverkets begäran av polisen, om polisen kan sköta delgivningsuppdraget på ett ändamålsenligt sätt. Om det har fattats ett beslut om att sökanden ska avlägsnas ur landet, verkställs delgivningen av polisen, eller på polisens begäran av Migrationsverket, om Migrationsverket kan sköta delgivningsuppdraget på ett ändamålsenligt sätt. I 5 mom. sägs att om delgivningens mottagare håller sig undan eller undviker delgivning eller om hans eller hennes vistelseort annars är okänd, tillämpas bestämmelsen om mellanhandsdelgivning i 61 § i förvaltningslagen.

Ett beslut på ansökan om internationellt skydd delges sökanden av antingen Migrationsverket eller polisen. Om sökanden har fått avslag, till vilket också hänför sig ett beslut om avlägsnande ur landet, delges beslutet vanligtvis av polisen. Beslutet delges på sökandens modersmål eller på ett språk som sökanden förstår. Delgivning som gäller internationellt skydd sker alltid bevisligen. Vanlig delgivning får användas endast vid delgivning av beslut som är positiva för sökanden. Stämningsdelgivning används endast av särskilda skäl och enligt bedömning av det enskilda fallet.

Enligt artikel 36.4 i förordningen om asylförfaranden får ett beslut delges en rättslig rådgivare som rättsligt företräder sökanden. En motsvarande bestämmelse om delgivningen av beslut har också ingår i direktivet om asylförfaranden (artikel 12.1 e). Utlänningslagen och den övriga nationella regleringen motsvarar förordningen om asylförfaranden i detta avseende. Utlänningslagen 205 § möjliggör delgivning av ett beslut till sökandens företrädare i stället för till sökanden (205 § 2 mom.). Enligt uppgifter från Migrationsverket har delgivning till en företrädare dock knappt alls tillämpats.

Enligt 12 § i förvaltningslagen får ombud och biträde anlitas i ett förvaltningsärende. Ett ombud ska förete fullmakt eller på något annat tillförlitligt sätt visa att han eller hon har rätt att företräda huvudmannen. Enligt lagens förarbeten avses med ombud avses en person som har rätt att på huvudmannens vägnar agera i ett ärende. Ombudet kan till exempel vara advokat eller offentligt rättsbiträde. Ett ombud behöver dock inte uppfylla några särskilda behörighetsvillkor, och således kan också andra än sådana som fått juridisk utbildning vara ombud i ett förvaltningsärende. Ett biträde verkar vid sidan av huvudmannen och bistår denne med juridisk hjälp. Enligt 9 § i utlänningslagen finns bestämmelser om utlänningars rätt till rättshjälp i rättshjälpslagen. Enligt 5 § 1 mom. i rättshjälpslagen omfattar rättshjälpen i enskilda fall de åtgärder av rättsbiträdet som krävs med hänsyn till fallets art och betydelse, värdet på föremålet för tvisten och omständigheterna som en helhet. Vilka åtgärder som är nödvändiga i en rättslig angelägenhet bestäms enligt förarbetena till rättshjälpslagen i respektive fall enligt särdragen i angelägenheten.

Migrationsverket har redan i nuläget tämligen omfattande möjligheter att använda sig av delgivning till sökandens företrädare i stället för till sökanden själv. Beslut om internationellt skydd kan delges sökandens rättsliga biträde, som fungerar som sökandens företrädare, eller företrädaren för ett barn som saknar vårdnadshavare. Detta är möjligt med avseende på de nationella bestämmelserna och unionens bestämmelser.

3.4.20 Förfaranden för att återkalla internationellt skydd

Bestämmelser om upphörande och återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande ingår i 107 och 108 § i utlänningslagen. Utlänningslagen innehåller inga detaljerade bestämmelser om förfarandet för att återkalla internationellt skydd, utan vid förfarandet tillämpas utlänningslagens allmänna bestämmelser samt allmänna lagar, såsom förvaltningslagen. I 107 och 108 § i utlänningslagen föreskrivs som en förutsättning att en individuell utredning görs under förfarandet. Med den direkt tillämpliga förordningen om asylförfaranden följer mera detaljerade bestämmelser om förfarandet för att återkalla internationellt skydd. Enligt artikel 66.6 i förordningen om asylförfaranden ska det förfarande som anges i artikeln inte tillämpas om tredjelandsmedborgaren eller den statslösa personen otvetydigt avsäger sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd, har blivit medborgare i en medlemsstat, eller senare har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat. Medlemsstaterna ska avsluta de ärenden som omfattas av denna punkt i enlighet med sin nationella rätt. I dessa situationer bestäms förfarandet enligt förvaltningslagen.

3.4.21 Ändringssökande

3.4.21.1 Anförande av besvär

I 13 kap. i utlänningslagen ingår bestämmelser om ändringssökande. Bestämmelserna i kapitlet gäller med några undantag alla beslut som fattas med stöd av utlänningslagen, inte endast beslut om internationellt skydd. Bestämmelser om överklagande i fråga om beviljande och återkallande av internationellt skydd ingår i artikel 67 i förordningen om asylförfaranden. Artikeln innehåller också direkt tillämpliga bestämmelser för domstolshandläggningen. Med beaktande av att utlänningslagens allmänna bestämmelser om ändringssökande gäller även annat ändringssökande än sådant som hänför sig till internationellt skydd, behöver utlänningslagen inte ändras i detta avseende med undantag för vissa hänvisningsbestämmelser. Det föreslås att paragrafen om besvärsförbud utökas med det besvärsförbud som förordningen om asylförfaranden möjliggör i fråga om vissa beslut om återkallande av internationellt skydd.

Utlänningslagen innehåller inga bestämmelser om besvärstid, så 13 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden tillämpas i fråga om besvärstiden. Besvärstiden i alla beslut som fattats med stöd av utlänningslagen är alltså 30 dagar från delfåendet av beslutet. Åren 2016–2021 var besvärstiderna för sökande av ändring i första instans 21 dagar från delfåendet i fråga om ärenden som gällde beviljande av internationellt skydd. En bestämmelse om detta ingick i utlänningslagen. Det måste på nytt föreskrivas om besvärstiden för vissa beslut om beviljande av internationellt skydd i utlänningslagen för att uppfylla villkoren i artikel 67.7 i förordningen om asylförfaranden.

3.4.21.2 Behörig förvaltningsdomstol i ärenden som gäller internationellt skydd

Den behöriga förvaltningsdomstolen i ärenden som gäller internationellt skydd bestäms med stöd av 193 § i utlänningslagen. Det gällande innehållet i 193 § i utlänningslagen föreskrevs genom lagen (16/2017) om ändring av 193 § och 197 § 2 mom. i utlänningslagen (RP 234/2016 rd[60]). Genom lagändringen decentraliserades behandlingen av besvärsärenden om internationellt skydd i första domstolsinstans, som hade koncentrerats till Helsingfors förvaltningsdomstol, till tre andra förvaltningsdomstolar utöver Helsingfors förvaltningsdomstol. Dessa domstolar är Östra Finlands förvaltningsdomstol, Norra Finlands förvaltningsdomstol och Åbo förvaltningsdomstol.

Den behöriga förvaltningsdomstolen fastställs utifrån Migrationsverkets asylenhets område. I enlighet med 193 § 4 mom. i utlänningslagen utfärdas närmare bestämmelser om områdena för Migrationsverkets asylenhet i Migrationsverkets arbetsordning. Migrationsverkets asylenhet har varit ett av verkets resultatenheter. I en resultatenhet kan det finnas resultatområden, ansvarsområden och andra grupper. Migrationsverkets asylenhet hade tidigare områden, som hade verksamhetsställen i Helsingfors, Villmanstrand, Kuhmo, Uleåborg och Åbo.

Det har genomförts en organisationsreform vid Migrationsverket den 1 juni 2024, och regleringen i 193 § 2 och 4 mom. i utlänningslagen motsvarar inte längre dagens organisation. Enheternas verksamhet och ansvarsområden ändrades och den asylenhet som nämns i 193 § i utlänningslagen finns inte längre. Migrationsverket har tills vidare löst fastställandet av behörig förvaltningsdomstol genom att precisera saken i sin arbetsordning. Enligt Migrationsverkets arbetsordning av den 9 maj 2025 är de i 193 § i utlänningslagen avsedda områdena för

[60] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_234+2016.pdf

asylenheten områdena för avdelningen för internationellt skydd och tillsynsavdelningen, och de är södra området, östra området, norra området och västra området.

3.4.21.3 Ändringssökandets varaktighet i första instans

Varken utlänningslagen eller lagen om rättegång i förvaltningsärenden innehåller några bestämmelser om varaktigheten av handläggningen av besvär i förvaltningsdomstolen. Bestämmelser om handläggningstid ingår endast i 199 § i utlänningslagen och de gäller avgörande av ansökan som avser verkställighet. I artikel 69 i förordningen om asylförfaranden åläggs medlemsstaterna att i sin nationella rätt föreskriva rimliga tidsfrister för domstolens prövning av besvär. Artikeln gäller även utifrån rubriken endast domstolen i första instans, liksom största delen av bestämmelserna om överklagande i förordningen om asylförfaranden. I utlänningslagen föreslås tidsfrister för förvaltningsdomstolen i ärenden som gäller internationellt skydd.

3.4.22 Verkställighet av beslut

I 200 a § i utlänningslagen föreskrivs det om verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning i ärenden som gäller internationellt skydd. Bestämmelserna om sökandens rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium under överklagande i direktivet om asylförfaranden har genomförts i Finland genom bestämmelserna om verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning, som är en del av beslutet om internationellt skydd. Huvudregeln, att ett beslut om avlägsnande ur landet, som får överklagas genom besvär, inte får verkställas förrän beslutet har vunnit laga kraft, ingår i 1 mom. Undantag från huvudregeln ingår i 2–4 mom., enligt vilka ett beslut om avlägsnande ur landet i vissa fall av avvisande av ansökan utan prövning enligt 103 § och påskyndat förfarande enligt 104 § samt sökandens återkallande av ansökan enligt 95 b § får verkställas redan innan beslutet vunnit kraft efter en viss tidsfrist, under vilken sökanden har haft möjlighet att ansöka om förbud mot verkställigheten hos domstolen, och domstolen har fattat beslut på denna ansökan. I 198 b § i utlänningslagen föreskrivs det att ansökan om förbud mot eller avbrytande av verkställighet ska göras inom sju dagar, som ska omfatta minst fem vardagar, från det att beslutet har delgivits sökanden. Enligt 199 § 4 mom. ska beslutet om ansökan fattas inom sju dagar, som ska omfatta minst fem vardagar.

I direktivet om asylförfaranden föreskrivs det inte om avlägsnande ur landet i anslutning till beslut om internationellt skydd. Rätten att stanna kvar i landet under överklagandet, undantagen från detta samt domstolens möjlighet att besluta om sökanden får stanna kvar på medlemsstatens territorium, om sökandens rätt att stanna kvar i medlemsstaten upphör till följd av beslutet, är kopplade till beslutet om internationellt skydd och effektiva rättsmedel. Även om det i praktiken är fråga om samma sak är rättsverkan av ett beslut som gäller internationellt skydd enligt direktivet kopplad till sökandens rätt att stanna kvar i landet under överklagandet, medan rättsverkan av ett beslut om avlägsnande ur landet har att göra med om sökanden faktiskt kan avlägsnas ur landet. Finlands sätt att kombinera besluten och direkt utsträcka rättsverkan till huruvida sökanden kan avlägsnas ur landet, det vill säga verkställa beslutet om avlägsnande ur landet, har i praktiken inverkat bland annat så att i situationer av en efterföljande ansökan har man fattat nya beslut om avlägsnande ur landet för sökanden. Man har gjort på detta sätt för att säkerställa att sökanden har haft möjlighet att framställa begäran enligt direktivet om asylförfaranden till domstolen om att få stanna kvar i landet under överklagandet, som hänför sig till sökandens rättsskydd. Ett nytt beslut om avlägsnande ur landet har också betytt en ny helhetsprövning av avlägsnandet ur landet.

Genom förordningen om asylförfaranden blir ovannämnda rätt att hos domstolen ansöka om tillstånd att stanna kvar i landet under överklagandet direkt tillämplig. Verkställigheten av ett

beslut om avlägsnande ur landet har likaså i förordningen kopplats direkt till huruvida sökanden har rätt att visats i landet under överklagandet. Sålunda kommer logiken vid ansökan om verkställighetsförbud att ändras, och när det gäller ett beslut om internationellt skydd kommer det att vara fråga om sökandens rätt att hos domstolen ansöka om rätt att vistas i Finland under ändringssökandet. Även om största delen av bestämmelserna om detta i förordningen om asylförfaranden är direkt tillämpliga ska medlemsstaterna föreskriva nationellt om tidsfrister för ansökningar till en domstol och domstolens beslut om ansökan. Utlänningslagen måste ändras på grund av detta.

3.5 Förordningen om ett gränsförfarande för återvändande

3.5.1 Upphörande av gränsförfarande

I 104 c i utlänningslagen föreskrivs det om upphörande av gränsförfarande. Enligt 1 mom. 5 punkten upphör gränsförfarandet fyra veckor från det att avvisningsbeslutet har blivit verkställbart, om förvaltningsdomstolen inte har förbjudit verkställigheten av beslutet. I praktiken betyder ovannämnda tidsfrist på fyra veckor den tid som polisen eller gränskontrollmyndigheten i egenskap av myndighet som ansvarar för avlägsnande ur landet har på sig att verkställa ett beslut om avlägsnande ur landet som fattats vid gränsförfarandet. Om verkställigheten inte lyckas inom tidsfristen på fyra veckor, ska sökanden tillåtas resa in till landet, och avlägsnandet ur landet fortsätter i enlighet med det normala förfarandet. I pakten föreskrivs det om den fas som följer på gränsförfarandet i förordningen om ett gränsförfarande för återvändande, som till exempel fastställer varaktigheten av återvändandeförfarandet efter gränsförfarandet. Sålunda förutsätter bestämmelserna i förordningen att utlänningslagen ändras och att nationell lagstiftning som överlappar EU:s lagstiftning upphävs.

3.5.2 Tidsfrist för frivillig återresa

I 147 a § i utlänningslagen föreskrivs det att i ett avvisnings- eller utvisningsbeslut ska det fastställas en tidsfrist på minst 7 och högst 30 dagar inom vilken tredjelandsmedborgaren frivilligt kan avlägsna sig ur landet. Tidsfristen kan av särskilda skäl förlängas. I paragrafen föreskrivs det särskilt om situationer där ingen tidsfrist fastställs. I fråga om ett beslut som gäller internationellt skydd fastställs ingen tidsfrist för frivillig återresa, om det är fråga om att en ansökan om internationellt skydd avvisas utan prövning enligt 103 § eller om en uppenbart ogrundad ansökan enligt 101 §. I förordningen om ett gränsförfarande för återvändande föreskrivs det om sökandens möjlighet att under vissa förutsättningar ansöka om tid för frivillig återresa, om hans eller hennes ansökan har avslagits vid ett gränsförfarande. I utlänningslagen måste det tas in närmare bestämmelser om förfarandet för ansökan om frivillig återresa i gränsförfarandesituationer.

3.6 Skyddsgrundsförordningen

3.6.1 Nationell lagstiftning som överlappar skyddsgrundsförordningen

Skyddsgrundsförordningen ersätter det tidigare skyddsgrundsdirektivet och den innehåller normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, för återkallande av statusen och för innehållet i det beviljade skyddet. Skyddsgrundsförordningen innehåller relativt litet nationellt handlingsutrymme, och den klart största delen av de ändringar i den nationella lagstiftningen som den kräver innebär upphävande av överlappande nationell lagstiftning huvudsakligen i utlänningslagen. Särskilt de bestämmelser i 6 kap. i utlänningslagen som gäller villkor för

beviljande och återkallande av internationellt skydd måste upphävas i egenskap av lagstiftning som överlappar EU:s lagstiftning.

3.6.2 Internationellt skyddsbehov ”sur place”

Enligt 88 b § 2 mom. i utlänningslagen behöver flyktingstatus inte beviljas i en situation där sökanden gör en efterföljande ansökan som grundar sig på omständigheter som sökanden själv avsiktligt har orsakat efter det att sökanden lämnade sitt ursprungsland, och som inte kan anses ge uttryck åt sökandens verkliga övertygelse, åsikter eller livssituation. Då kan sökanden beviljas uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd, som bland annat är kortare än uppehållstillstånd som beviljas på grund av flyktingstatus. I artikel 5 i skyddsgrundsförordningen föreskrivs det om internationellt skyddsbehov ”sur place”. I artikel 5.2 sägs att om risken för förföljelse eller allvarlig skada grundar sig på omständigheter som sökanden har skapat efter att ha lämnat ursprungslandet med det enda eller huvudsakliga syftet att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, får den beslutande myndigheten vägra att bevilja internationellt skydd. Även då ska det emellertid säkerställas att återsändningsförbudet uppfylls. Bestämmelserna i skyddsgrundsförordningen förutsätter att utlänningslagen ändras i fråga om såväl överlappande lagstiftning som artikel 5.2 i egenskap av förtydligande lagstiftning om uppehållstillstånd.

3.6.3 Förvägrande eller återkallande av internationellt skydd på grund av vissa brott

Genom lagen om ändring av utlänningslagen (666/2024) genomfördes de skärpningar som skyddsgrundsdirektivet möjliggör i utlänningslagen i fråga om förvägrande eller upphörande av internationellt skydd på grund av vissa brott. När det gäller förvägrande av internationellt skydd föreskrivs det om dessa skärpningar i 87 § 6 mom. 2 punkten (asyl) och 88 § 4 mom. (alternativt skydd) i utlänningslagen. När det gäller upphörande av skyddsstatus föreskrivs det om skärpningar i 107 § 1 mom. 6 och 8 punkten (flyktingstatus) och i 3 mom. i den paragrafen (alternativt skydd). Lagen om ändring av utlänningslagen 666/2024 innehåller en övergångsbestämmelse enligt vilken bestämmelserna i lagens 87 § 6 mom. 2 punkten, 88 § 4 mom., 107 § 1 mom. 6 och 8 punkten och 107 § 3 mom. tillämpas inte på brott som har begåtts före ikraftträdandet av denna lag. Lagen trädde i kraft den 2 januari 2025.

I skyddsgrundsförordningen föreskrivs det om förvägrande av internationellt skydd på grund av vissa brott i artikel 14.2 och artikel 14.1 e (flyktingstatus) och artikel 17.1 b (subsidiärt skyddsbehövande). Bestämmelser om återkallande av internationellt skydd på grund av vissa brott ingår i artikel 14.1 b och e i skyddsgrundsförordningen (flyktingstatus) och artikel 19.1 b (subsidiärt skyddsbehövande). I artikel 79 i förordningen om asylförfarande föreskrivs det att förordningen ska tillämpas på förfarandet för beviljande av internationellt skydd för ansökningar som lämnats in från och med den 12 juni 2026. Bestämmelser om ansökningar om internationellt skydd som lämnats in före den 12 juni 2026 ingår i direktivet om asylförfaranden. I Finland har direktivet genomförts genom bestämmelser i 6 kap. i utlänningslagen. I artikel 79 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det vidare att förordningen ska tillämpas på förfarandet för återkallande av internationellt skydd, om prövningen av återkallande av internationellt skydd inleddes tidigast den 12 juni 2026. Bestämmelser om prövningar av återkallande av internationellt skydd som inletts före den 12 juni 2026 ingår i direktivet om asylförfaranden. I Finland har detta genomförts i 107 § i utlänningslagen.

Förordningen om asylförfaranden eller skyddsgrundsförordningen innehåller ingen bestämmelser som motsvarar övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av utlänningslagen (666/2024), där det skulle föreskrivas att tidpunkten för brott som ligger till grund för förvägrande eller återkallande av internationellt skydd är av betydelse i förhållande till när

förordningarna träder i kraft eller börjar tillämpas. Förordningarna innehåller inte något nationellt handlingsutrymme beträffande förvägrande eller återkallande av internationellt skydd på grund av brott, men i skyddsgrundsförordningen har det överlåtits åt den beslutande myndigheten att bedöma brottets grovhet. Definitionen av grovt brott har behandlats även i Europadomstolens rättspraxis. Förordningarna i fråga är direkt tillämpliga från och med den 12 juni 2026.

Bestämmelser som överlappar EU:s lagstiftning måste upphävas i utlänningslagen, inklusive 87 § 6 mom. 2 punkten, 88 § 4 mom., 107 § 1 mom. 6 och 8 punkten samt 3 mom. i utlänningslagen.

3.6.4 Innehållet i internationellt skydd

3.6.4.1 Uppehållstillståndens längd

Med stöd av 53 § i utlänningslagen beviljas det första uppehållstillståndet för tre år när det grundar sig på flyktingskap och för ett år om det grundar sig på alternativt skydd. Ett nytt tidsbegränsar uppehållstillstånd beviljas för tre år om det grundar sig på flyktingskap beviljas och för två år om det grundar sig på alternativt skydd. Utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillståndens varaktighet motsvarar kraven i artikel 24 i skyddsgrundsförordningen, och behöver således inte ändras. Skyddsgrundsförordningen innehåller inga bestämmelser om beviljande av uppehållstillstånd eller uppehållstillståndets längd i situationer där personen inte beviljas eller ges skyddsstatus eller skyddsstatusen upphör eller återkallas. Enligt den gällande 89 § i utlänningslagen beviljas en utlänning som befinner sig i Finland och som inte har getts eller beviljats internationellt skydd tillfälligt uppehållstillstånd för högst ett år i sänder, om utlänningen inte kan avlägsnas ur landet därför att han eller hon hotas av dödsstraff, tortyr, förföljelse eller någon annan behandling som kränker människovärdet. Avsikten är inte att ändra denna längd på uppehållstillståndet.

3.6.4.2 Systemet med företrädare för minderåriga som saknar vårdnadshavare

I artikel 33 i skyddsgrundsförordningen ingår bestämmelser om förutsättningarna för att nationellt föreskriva om ett system med företrädare, varigenom intressebevakningen för ensamkommande barn säkerställs efter att de fått uppehållstillstånd. Systemet med företrädare och de ändringar som krävs i det i mottagningslagen och lagen om främjande av integration granskas i avsnitt 3.10.5.3, som gäller mottagandedirektivet.

3.6.5 Ändringarna i direktivet om varaktigt bosatta

3.6.5.1 Beräkning av den vistelsetid som krävs

Bestämmelser om den vistelse som förutsätts för beviljande av uppehållstillstånd ingår i 56 d § i utlänningslagen. Enligt 1 mom. beviljas EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta en tredjelandsmedborgare som efter att ha fått kontinuerligt uppehållstillstånd har varit lagligen och oavbrutet bosatt i landet i fem år omedelbart före inlämnandet av ansökan om uppehållstillstånd, om det inte finns några i denna lag nämnda hinder för att bevilja EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta.

Enligt 2 mom. avbryts den oavbrutna vistelsen i Finland inte av en oavbruten vistelse utanför Finland som är kortare än sex månader, om frånvaroperioderna inte överstiger tio månader totalt. Vistelsen i Finland kan av särskilda skäl anses vara oavbruten även om frånvaroperioderna varit längre än de ovannämnda tidsperioderna. Då beaktas emellertid inte frånvaroperioderna när vistelsetiden beräknas. Om den som ansöker om EU-uppehållstillstånd

för varaktigt bosatta är innehavare av ett EU-blåkort, avbryts inte den oavbrutna vistelsen av en oavbruten vistelse utanför Europeiska unionen som är kortare än tolv månader, om frånvaroperioderna inte överstiger arton månader totalt.

I 3 mom. anges närmare hur tiden på fem år beräknas. Enligt den beräknas den föreskrivna tiden på fem år från den första dagen för det första tidsbegränsade uppehållstillstånd som beviljats för kontinuerlig vistelse i landet eller från inresedagen, om tredjelandsmedborgaren vid inresan haft kontinuerligt uppehållstillstånd. I fråga om flyktingar och alternativt skyddsbehövande beräknas den föreskrivna tiden från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in.

Den första direktivändringen kräver inte att den nationella lagen ändras i fråga om när tiden börjar beräknas, eftersom den enligt den gällande lagen börjar räknas från och med ansökan. Enligt 56 d § 3 mom. i utlänningslagen inräknas i vistelsetiden för den som fått internationellt skydd också tiden mellan den dag då ansökan lämnades in och ett eventuellt positivt beslut. Detta har tidigare varit valbart i direktivet, men eftersom Finland redan har genomfört det fördelaktigare alternativet i den nationella lagen, förutsätts inga lagändringar när bestämmelsen blir förpliktande för medlemsstaterna. Det kan dock anses vara skäl att precisera bestämmelsen beträffande vilken ansökan det hänvisas till. Till lagen borde fogas ett uttryckligt omnämnande av att det alltid är fråga om den ansökan på grund av vilken internationellt skydd också har beviljats.

Den nya punkt 3 a i artikel 4 i direktivet om varaktigt bosatta innehåller däremot helt ny reglering och kräver således att den nationella lagen ändras till de förpliktande delarna. På grund av första stycket behöver 56 d § 2 mom. i utlänningslagen ändras så att om den som beviljats internationellt skydd i Finland vistas olagligt i en annan medlemsstat betyder det att den oavbrutna vistelsen avbryts och börjar räknas från början i Finland. Bestämmelsen är förpliktande och entydigt formulerad och den innehåller inget handlingsutrymme för medlemsstaterna. I enlighet med detta föreslås i denna propositionen en lagändring för att genomföra direktivet.

Andra stycket är däremot valbart för medlemsstaterna. I Finland har man ansett att det inte är motiverat att nationellt införa det undantag som stycket möjliggör och i denna proposition föreslås således inga lagändringar enligt det.

3.6.5.2 Försörjningsförutsättningen

I 39 § i utlänningslagen föreskrivs det om försörjningsförutsättningen. Enligt 1 mom. förutsätts det för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas att utlänningens försörjning är tryggad, om inte något annat föreskrivs i denna lag. I ett enskilt fall kan avvikelse göras från försörjningsförutsättningen, om det finns exceptionellt vägande skäl eller om ett barns bästa kräver det. Försörjningsförutsättningen tillämpas inte när uppehållstillstånd beviljas med stöd av 6 kap., om inte något annat följer av 114 § 3 mom., 114 a § 4 mom. eller 115 § 2 mom.

Det har inte föreskrivits om något särskilt undantag från försörjningsförutsättningen i fråga om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Den som ansöker om sådant tillstånd ska således i enlighet med 39 § 1 mom. visa att hans eller hennes försörjning är tryggad. Detta konstateras också uttryckligen i den regeringsproposition genom vilken direktivet om varaktigt bosatta ursprungligen genomfördes i Finland (RP 94/2006 rd). Vid tillämpningen av den allmänna paragrafen har man således nationellt genomfört kravet enligt artikel 5.1 a i direktivet om varaktigt bosatta att sökandena förfogar över stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de ska kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten.

I ljuset av dagens tolkning kan det dock anses att ordalydelsen i 39 § inte som sådan helt och hållet motsvarar artikel 5.1 a i direktivet. Enligt ledet ska medlemsstaterna *kräva* att sökandena förfogar över stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för de ska kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Direktivet innehåller inga undantag från kravet och inga andra bestämmelser som möjliggör fördelaktigare bemötande. Högsta förvaltningsdomstolen har genom sitt prejudikat av den 25 november 2025 (HFD 2025:75) bekräftat tolkningen att det är inte är möjligt att avvika nationellt från direktivets förutsättning som gäller tillräckliga medel. Sålunda bör det inte heller finnas några sådana undantag i den nationella lagen eller vid tillämpningen av den, och detta bör framgå entydigt på lagnivå.

Migrationsverket är medvetet om denna skillnad mellan direktivet och den nationella lagen och brukar försöka beakta den i sin tolkning. Med tanke på bland annat sökandenas rättsskydd, kraven i EU-rätten, lagstiftningens exakthet och noggranna avgränsning och rättssäkerheten är det dock inte godtagbart att den nationella lagen måste tillämpas striktare än ordalydelsen på grund av villkoren i direktivet. Lagen bör således ändras så att den motsvarar direktivet bättre.

3.7 Krisförordningen

Krisförordningen är helt ny EU-lagstiftning. Det har inte tidigare funnits någon separat reglering på unionsnivå för att svara på de situationer som hör till området för förordningen.

Enligt artikel 2 i krisförordningen får en medlemsstat lämna in en motiverad begäran till kommissionen för att dra nytta av solidaritetsåtgärder som möjliggör en korrekt hantering av situationen och för att möjliggöra eventuella undantag från de relevanta reglerna om asylförfarandet. Tillämpningen av undantag förutsätter att medlemsstaten får godkännande till det genom rådets genomförandebeslut enligt artikel 4. Enligt artikel 10.6 får en medlemsstat när den lämnar in en motiverad begäran underrätta kommissionen om att den anser att det är nödvändigt att tillämpa det undantag som avses i artikel 10.1 innan den får godkännande att göra detta.

Genom undantag från artikel 63.7 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska de bidragande medlemsstaterna vid tillämpningen av krisförordningen vid behov ta på sig ansvar utöver sin rättvisa andel ansökningar. Detta gäller också för artikel 13 i krisförordningen, där det föreskrivs om undantag från skyldigheten att återta en sökande i en situation av extraordinär massankomst. I dessa situationer ska en bidragande medlemsstat enligt artikel 9.4 i krisförordningen ha rätt till nedsättning av sin rättvisa andel i förhållande till framtida solidaritetsbidrag under de fem följande åren och enligt artikel 9.5 ska den underrätta kommissionen om den avser att utnyttja möjligheten till nedsättning.

Det är nödvändigt att föreskriva nationellt om befogenheten att besluta att lämna in en begäran enligt artikel 2.1 till kommissionen samt att lämna en underrättelse enligt artiklarna 10.6 och 9.5 till kommissionen.

I artikel 9.2 om ansvarskompensationer i krisförordningen föreskrivs att om tillämpning av punkt 1 inte är tillräcklig för att täcka 100 procent av omfördelningsbehoven, ska EU:s högnivåforum för solidaritet skyndsamt sammankallas på nytt i enlighet med artikel 13.4 i förordningen och asyl- och migrationshantering och i enlighet med det förfarande som anges i artikel 57 i den förordningen. I krissituationer tillämpas således vid behov utfästelseförfarandet enligt förordningen om asyl- och migrationshantering. Det är nödvändigt att föreskriva om det nationella förfarandet och befogenheterna i anslutning till

utfästelseförfarandet enligt förordningen om asyl- och migrationshantering, så som framgår av punkt 3.3.10.

I artikel 11.10 i krisförordningen föreskrivs det om rätt för organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning att besöka sökande som hålls i förvarsanläggningar eller som befinner sig vid gränsövergångsställen och om eventuell begränsning av denna rätt. Bestämmelser om bemötande av personer som tagits i förvar ingår i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002). Bestämmelser om övervakning och begränsning av besök ingår i lagens 15 § (814/2015) och enligt 4 mom. 2 punkten i den paragrafen kan besök vägras, om det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför sådan fara som inte kan avvärjas genom övervakning för säkerheten eller ordningen vid förvarsenheten eller för säkerheten för den som tagits i förvar eller för någon annan person.

3.8 Eurodacförordningen

3.8.1 Allmänt

Det nuvarande Eurodacsystemet är en europeisk databas för att jämföra asylsökandes fingeravtryck som inrättats genom den tidigare Eurodacförordningen. Denna databas gör det lättare för länder i EU+ att avgöra vilket land som ansvarar för att pröva en ansökan om internationellt skydd. EU+-länderna är EU:s 27 medlemsstater samt Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz.[61]

När en person ansöker om internationellt skydd i ett land i EU+ tas den personens fingeravtryck och överförs till Eurodacs centrala system inom 72 timmar. Systemet omfattar uppgifter om fingeravtryck för alla personer som ansöker om internationellt skydd och som är minst 14 år gamla. Uppgifter om fingeravtryck lagras i högst tio år. Det centrala systemet innehåller också uppgifter om personer som är minst 14 år gamla, och vars fingeravtryck togs i samband med en irreguljär passage av EU:s yttre gränser, och dessa uppgifter lagras i 18 månader.

Systemet gör det möjligt att fastställa om sökanden har ansökt om internationellt skydd eller har gripits i ett annat land i EU+ i samband med irreguljär passage av en yttre gräns. Om en persons fingeravtryck hittas i systemet är det också möjligt att få åtkomst till följande uppgifter:

- Det land i EU+ som sökanden tidigare har rest in i eller tidigare har bott i.

- Platsen och uppgifter om beslaget.

- Sökandens kön.

- Det referensnummer som används av landet i EU+.

- Det datum då fingeravtrycken togs.

När det gäller personer som ansöker om internationellt skydd kan ytterligare uppgifter omfatta följande:

---

[61] EASO 12/2021: Praktisk vägledning om registrering | Inlämning av ansökningar om internationellt skydd s. 70

- Plats och datum för ansökan om internationellt skydd.

- Om tillämpligt, information om en överföring från ett land till ett annat enligt Dublin III- förordningen och, närmare bestämt, ankomstdatumet efter denna överföring.

- Om tillämpligt, uppgifter om avresa från ländernas i EU+ territorium, antingen på sökandens eget initiativ eller efter en order om avlägsnande, och närmare bestämt datumet för denna avresa.

- Det datum då beslutet att pröva ansökan fattades, om ett land i EU+ beslutar sig för att ta ansvar för att pröva ansökan genom att tillämpa den diskretionära bedömningen i artikel 17.1 i Dublin III-förordningen.

Landet i EU+ utser de behöriga myndigheter som är behöriga att begära en jämförelse av Eurodacuppgifterna och som har tillgång till de fingeravtrycksuppgifter som lagras i systemet.[62]

De behöriga myndigheter som Finland utsett och anmält till kommissionen är Centralkriminalpolisen och Gränsbevakningsväsendet, och den nationella åtkomstpunkten finns vid Centralkriminalpolisen.[63] I praktiken är den nationella åtkomstpunkten enligt Eurodacförordningen ett informationssystem och för Finlands del är den nuvarande nationella åtkomstpunkten Centralkriminalpolisens fingeravtryckssystem TUNTO.

Genom den nya Eurodacförordningen utvidgas EU:s databas för identifiering och stöds myndigheterna i kampen mot olaglig migration, uppföljningen av sekundär förflyttning samt förbättrat återvändande av personer som invandrat irreguljärt. Genom reformen fogas till Eurodacdatabasen vid sidan av det ovannämnda också ansiktsbild och personuppgifter för såväl asylsökande och personer som irreguljärt passerat gränsen som personer som ansöker om tillfälligt skydd samt bland annat datum för deras inresa till Schengen. Bestämmelser om de nya uppgifter som ska fogas till databasen ingår i artikel 17 i Eurodacförordningen.

Medlemsstaterna ska registrera följande kategorier av personer i Eurodac:

- Asylsökande.
- Personer som irreguljärt passerat EU:s yttre gräns.

Samt nya kategorier som ska registreras i fortsättningen:

- Personer som landsatts efter en sök- och räddningsinsats.

---

[62] EASO 12/2021: Praktisk vägledning om registrering | Inlämning av ansökningar om internationellt skydd s. 71

[63] Förteckning över behöriga myndigheter som anmälts till kommissionen i enlighet med artikel 43 i förordning (EU) nr 603/2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter begär jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (OJ C, C/45, 08.02.2021, p. 1, CELEX: **https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021XC0208(01)**)

- Personer som har konstaterats vistas olagligt på någon medlemsstats territorium.
- Personer som har registrerats för genomförande av ett inreseförfarande enligt vidarebosättningsförordningen.
- Personer som har vidarebosatts i enlighet med ett nationellt program.
- Personer som beviljas tillfälligt skydd.

På så vis underlättas identifieringen av personer och ges myndigheterna mera information med vars hjälp asylförfarandena kan påskyndas och sekundära förflyttningar upptäckas bättre.

Fingeravtryck av personer som invandrat irreguljärt ska lagras i systemet fem år i stället för nuvarande 18 månader, så att uppgifter om personer som finns i systemet kan sökas för en längre tid. Detta inverkar effektivt på tillämpningen av asylreglerna även i vidare bemärkelse. I praktiken begränsar det missbruk och asylspekulation, eftersom det hindrar människor från att välja i vilken medlemsstat de vill få skydd, då deras identitet kan spåras vidare. Lagringstiden för uppgifter om asylsökande är 10 år.

Lagringstiden är fem år i fråga om sådana personer som omhändertas medan de vistas olagligt på en medlemsstats territorium, som har landsatts efter en sök- och räddningsinsats eller som har vidarebosatts i enlighet med unionens ram och nationella program. Förvaringstiden är tre år i fråga om personer som har vägrats vidarebosättning eller för vilka vidarebosättningsförfarandet har avbrutits. Uppgifter om personer som får tillfälligt skydd i fortsättningen lagras medan skyddet är i kraft (ska förnyas varje år).

3.8.2 Befogenheter att behandla uppgifter som grundar sig på nationell lagstiftning

Migrationsverket använder uppgifter som fås ur Eurodac för att behandla ansökningar som gäller utlänningsärenden. De uppgifter som fås ur Eurodac lagras i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden UMA och personuppgiftsansvarig för dem är Migrationsverket i enlighet vad som föreskrivs i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020). Bestämmelser om Migrationsverkets uppgifter finns i lagen om Migrationsverket (165/1995).

Polisens och Gränsbevakningsväsendet använder uppgifter som fås ur Eurodac i huvudsak för att identifiera asylsökande, för att stödja Dublinförfarandet och för att hantera fall av otillåten gränspassage. Dessutom kan de brottsbekämpande myndigheterna i mycket begränsad utsträckning använda uppgifter i Eurodac för att undersöka vissa allvarliga brott, så att användningen är begränsad till nödvändiga situationer i samband med bekämpning av allvarliga brott eller terrorism. Bestämmelser om polisens uppgifter ingår i polislagen (872/2011) och om Gränsbevakningsväsendets uppgifter i gränsbevakningslagen (578/2005). Nationellt föreskrivs det om Eurodac för polisens del med stöd av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) och för Gränsbevakningsväsendet del med stöd lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019).

Polisen eller Gränsbevakningsväsendet samlar in de uppgifter som avses i Eurodacförordningen av sökanden och för in dem på olika grunder i Eurodac. Migrationsverket kompletterar uppgifterna i Eurodac i fråga om ansvarig medlemsstat för internationellt skydd. Polisen och Gränsbevakningsväsendet är behöriga myndigheter för avlägsnande ur landet.

3.8.3 Personuppgiftsansvarig för Eurodac och nationell åtkomstpunkt

I Finland har det inte föreskrivits nationellt om vem som är personuppgiftsansvarig för Eurodac. I praktiken har den personuppgiftsansvariges uppgifter skötts av både Migrationsverket och

Polisstyrelsen. Enligt den nya Eurodacförordningen (skäl 82 och artikel 42) bör varje medlemsstat utse en personuppgiftsansvarig och underrätta kommissionen om detta. Eurodacförordningen förpliktar dock inte direkt till att föreskriva nationellt om den personuppgiftsansvarige. Enligt Eurodacförordningen bör varje medlemsstat av rättssäkerhets- och öppenhetsskäl utse den myndighet som ska anses vara personuppgiftsansvarig i enlighet med dataskyddsförordningen (EU) 2016/679 och direktiv (EU) 2016/680 och som bör ha centralt ansvar för denna medlemsstats behandling av uppgifter när det gäller nationella myndigheters behandling av personuppgifter i Eurodac.

Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för att uppgifter behandlas lagenligt i Eurodac (se (EU) nr 2024/1358 artiklarna 36, 40, 48 och 51) och för att den registrerades rättigheter tillgodoses (se (EU) nr 2024/1358 artiklarna 42 och 43).

På behandling av personuppgifter som utförts för tillämpning av Eurodacförordningen tillämpas i princip dataskyddsförordningen (EU) 2016/679. Endast när behandlingen utförs av medlemsstaternas utsedda behöriga myndigheter eller behöriga kontrollmyndigheter i syfte att förhindra, utreda, upptäcka eller lagföra terroristbrott eller andra grova brott tillämpas dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning (EU) 2016/680. Behandling av personuppgifter som utförs med stöd av Eurodacförordningen hör i huvudsak till området för utlänningstillsyn och migrationshantering. För att förtydliga ansvarsfördelningen mellan de behöriga myndigheterna och säkerställa att de registrerades rättigheter tillgodoses vore det motiverat att föreskriva om personuppgiftsansvaret i situationer där behandlingen av personuppgifter omfattas av dataskyddsförordningen.

På behandlingen av personuppgifter för förebyggande, avslöjande och utredning av brott eller förande av brott till åtalsprövning samt för skydd mot eller förhindrande av hot mot den allmänna säkerheten tillämpas lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018). Centralkriminalpolisens är den kontrollmyndighet som avses i Eurodacförordningen, vars uppgift är att säkerställa att det finns förutsättningar för jämförelser av uppgifter för brottsbekämpande ändamål. Det gällande rättsläget kan anses säkerställa tillgodoseendet av den registrerades rättigheter i fråga om sådan behandling av uppgifter som omfattas av dataskyddsdirektivet för brottsbekämpning, och det anses inte finnas något behov av att föreskriva om personuppgiftsansvar för behandlingen av uppgifter som omfattas av direktivet.

I Eurodacförordningen avses med nationell åtkomstpunkt ett av medlemsstaten utsett system, som står i kontakt med det centrala Eurodacsystemet, inte en myndighet eller en del av en myndighet. I enlighet med 18 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) finns den nationella åtkomstpunkten enligt Eurodacförordningen vid centralkriminalpolisen (fingeravtryckssystemet TUNTO). De fingeravtryck som lagras i Eurodac har samlats in och förts in nationellt i polisens TUNTO-system. I praktiken har den personuppgiftsansvariges uppgifter dock skötts av Migrationsverket och Polisstyrelsen, eftersom Migrationsverket inte har haft teknisk förmåga att behandla Eurodacs fingeravtrycksuppgifter. Migrationsverket har inte heller haft tillgång till logguppgifter i polisens TUNTO-system, så i praktiken har verket inte självständigt kunnat övervaka om uppgifterna behandlats lagenligt. Av denna orsak vore det skäl att Migrationsverket skulle administrera även den nationella åtkomstpunkten.

3.8.4 Utsedd myndighet och kontrollmyndighet

Enligt artikel 5.1 i Eurodacförordningen ska medlemsstaterna för brottsbekämpande ändamål utse de myndigheter som är bemyndigade att göra en framställan om jämförelse med

Eurodacuppgifter i enlighet med denna förordning. De utsedda myndigheterna ska vara de myndigheter i medlemsstaterna som ansvarar för att förhindra, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott. Dessa myndigheter är i Finland polisen, Gränsbevakningsväsendet, Tullen och Försvarsmakten. Bestämmelser om myndigheternas uppgifter och befogenheter ingår för polisens del i polislagen, för Gränsbevakningsväsendets del i gränsbevakningslagen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (108/2018), för Tullens del i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) samt för Försvarsmaktens del i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014, som upphävs genom lag 89/2025).

Eftersom myndigheternas uppgifter och befogenheter följer direkt av den gällande lagstiftningen är det inte nödvändigt att föreskriva nationellt om utsedda myndigheter enligt Eurodacförordningen eller deras befogenheter att göra framställningar för brottsbekämpande ändamål enligt Eurodacförordningen. Varje medlemsstat ska dock föra en förteckning över de operativa enheter inom dess utsedda myndigheter som är bemyndigade att göra en framställan om jämförelse med Eurodacuppgifter via den nationella åtkomstpunkten. Finland har underrättat kommissionen om polisens och Gränsbevakningsväsendets operativa enheter i september 2024.

I enlighet med 18 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) finns den nationella åtkomstpunkten enligt Eurodacförordningen vid Centralkriminalpolisen (fingeravtryckssystemet TUNTO) och Centralkriminalpolisens är den kontrollmyndighet som avses i Eurodacförordningen.

3.8.5 Påföljder för lagstridig behandling av uppgifter

Enligt artikel 59 i Eurodacförordningen ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att all behandling av uppgifter som registrerats i Eurodac som strider mot Eurodacs syfte enligt artikel 1 leder till effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner, inklusive administrativa eller straffrättsliga sanktioner, eller båda, enligt nationell rätt. Sådana sanktioner kan anses vara bland annat vite enligt 22 § i dataskyddslagen och 52 § i dataskyddslagen avseende brottmål, dataskyddsbrott enligt 38 kap. 9 § i strafflagen samt bestämmelserna om statens skadeståndsansvar och tjänstemannarättsliga påföljder, så det är inte nödvändigt att föreskriva nationellt om nya påföljder.

3.8.6 Medlemsstaternas skyldighet att ta biometriska uppgifter

I artikel 13 i Eurodacförordningen föreskrivs det om skyldighet för medlemsstaterna att ta biometriska uppgifter. Enligt Eurodacförordningen ska medlemsstaterna i sin nationella rätt fastställa administrativa åtgärder för att säkerställa efterlevnad av skyldigheten att lämna biometriska uppgifter. Dessa åtgärder ska vara effektiva, proportionella och avskräckande och får inbegripa möjligheten att använda tvång som en sista utväg.

I Finland ingår bestämmelser om upptagande av signalement i 131 § i utlänningslagen. Polisen och gränsbevakningsväsendet kan bestämma säkringsåtgärder i enlighet med 117 § i utlänningslagen. Förvar är på det sätt som föreskrivs i 121 § i utlänningslagen den metod som kommer i sista hand, om en person inte samtycker till att biometriska uppgifter tas. Syftet med lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) är att ordna bemötandet av utlänningar som tagits i förvar med stöd av 121 och 122 § i utlänningslagen i förvarsenheter som reserverats särskilt för detta ändamål.

Finlands nationella lagstiftning innehåller alltså redan nu administrativa åtgärder och tvångsmedel för att ta biometriska uppgifter, eftersom behovet av dem inte grundar sig enbart på den tidigare Eurodacförordningen. Behovet av att samla in biometriska uppgifter för Eurodac och det nationella systemet sammanfaller även i fortsättningen. Därmed finns det inget behov av att föreskriva nationellt om nya administrativa åtgärder för att ta biometriska uppgifter i samband med Eurodacförordningen. I detta sammanhang följer dessutom nya skyldigheter för sökanden av artiklarna 41 och 9 i förordningen om asylförfaranden: om en person inte samtycker till att lämna biometriska uppgifter, kan följden i praktiken vara att ansökan återkallas implicit.

3.8.7 Eurodacförordningen och minderåriga

Enligt 60 d § i utlänningslagen tar polisen eller gränsbevakningsväsendet sökandens fingeravtryck i samband med att en ansökan om internationellt skydd lämnas in. Sökanden ska också foga sin ansiktsbild till ansökan om uppehållstillstånd. I praktiken tas fingeravtryck i samband med registreringen av ansökan av alla som fyllt sex år, och förläggningarna ser till att det tas ett foto av alla som ansöker om internationellt skydd. Minimiåldern sex år för fingeravtryck har baserat sig på det som konstateras i förordning (EG) nr 444/2009 om standarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken i pass och resehandlingar som utfärdas av medlemsstaterna. Den nuvarande nationella praxisen för insamling av biometriska uppgifter motsvarar den nya Eurodacförordningen i fråga om minimiåldern sex år. I fortsättningen förutsätter förordningen att uppgifter om alla som fyllt sex år förs in i Eurodac.

Polisen eller gränskontrollmyndigheten registrerar en ansökan om internationellt skydd och i samband med registreringen tas de biometriska kännetecken av sökanden som utlänningslagen förutsätter. Enligt 14 § i utlänningslagen ska förvaltningsärenden anhängiggöras personligen. Enligt 14 § i förvaltningslagen förs en omyndigs talan av den omyndigas intressebevakare, vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. När biometriska uppgifter tas åtföljs en minderårig av vårdnadshavaren, om en sådan person är på plats. Nuvarande praxis motsvarar förordningen i detta avseende. I det skede då en ansökan om internationellt skydd av en minderåriga som saknar vårdnadshavare registreras har för närvarande ingen företrädare för barnet varit närvarande. I fortsättningen ska en minderåriga som saknar vårdnadshavare bistås av en tillfällig företrädare enligt artikel 27 i mottagandedirektivet och artikel 23 i förordningen om asylförfaranden när biometriska uppgifter tas. På så vis uppfylls kraven i förordningens förpliktande bestämmelser om en företrädare eller en person som är utbildad att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande under hela det förlopp då hans eller hennes biometriska uppgifter tas. Ändringsbehoven beaktas i ändringarna i mottagningslagen.

Enligt 104 § 1 mom. 7 punkten i utlänningslagen behandlas en ansökan om internationellt skydd vid påskyndat förfarande, om sökanden vägrar att fullgöra sin skyldighet att lämna fingeravtryck. Någon motsvarande bestämmelse ingår inte i förordningen om asylförfaranden. Enligt artikel 41.1 b i förordningen om asylförfaranden är dock vägran att lämna biometriska uppgifter en grund för att förklarad ansökan implicit återkallad. Den aktuella punkten är direkt tillämplig lagstiftning och medger inget handlingsutrymme. Det som föreskrivs i förordningen om asylärenden har anknytning till artikel 14.1 femte stycket i Eurodacförordningen, enligt vilket en tjänsteman som är särskilt utbildad för att ta underårigas biometriska uppgifter ska hänvisa en underårig till de behöriga nationella myndigheterna för skydd av barn, till de nationella hänskjutandemekanismerna eller till båda, om den underåriga vägrar att lämna sina biometriska uppgifter och det finns rimliga skäl att anta att det finns risker för värnandet om och skyddet av den underåriga. Polisen och gränsbevakningsväsendet svarar för att de biometriska uppgifter tas som ska tas i samband med ansökan om internationellt skydd. Exempelvis anställda hos polisen och gränsbevakningsväsendet är enligt 25 § i barnskyddslagen

skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till välfärdsområdet, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds. Med beaktande av det som föreskrivs i förordningen om asylförfaranden och barnskyddslagen har inga behov av ändringar i de nationella bestämmelserna identifierats i detta avseende.

3.9 Screeningförordningen

3.9.1 Allmänt

I viserings- och gränskontrollprocesserna fastställs i enlighet med kodexen om Schengengränserna i detalj förutsättningarna för laglig inresa. Kodexen om Schengengränserna innehåller dock inga bestämmelser om behandlingen av ärenden som gäller personer som har passerat den yttre gränsen på ett otillåtet sätt, innehållet i de inledande åtgärderna vid den yttre gränsen eller minimikraven på dem. Screening är ett helt nytt förfarande, som riktas till personer som inte uppfyller förutsättningarna för inresa eller som har sökt internationellt skydd. Enligt uppskattningar skulle antalet personer som ska genomgå screening i Finland vara cirka 500 personer per år vid den yttre gränsen och cirka 1 500 personer per år inom landet. Enligt myndigheternas preliminära uppskattningar skulle merparten av de personer som ska genomgå screening söka internationellt skydd.

3.9.2 Nationellt handlingsutrymme

En EU-förordning gäller som sådan, och får inte förklaras eller preciseras genom nationella bestämmelser. En förordning kan dock förutsätta kompletterande nationella bestämmelser.

Screeningförordningen förutsätter kompletterande nationell reglering som följer:

- Behöriga myndigheter och deras befogenheter (artiklarna 2.10, 6 och 7.1)

- Skyldighet för den person som genomgår screening att närvara under screeningen (artiklarna 6 och 7.1)

- Rätt att överklaga den information som antecknats i screeningformuläret under efterföljande asyl- eller återvändandeförfaranden (artikel 17.3)

- Inrättande av en oberoende övervakningsmekanism för grundläggande rättigheter (artikel 10)

Medlemsstaterna ska säkerställa

- att alla personer som genomgår screening får en levnadsstandard som garanterar deras uppehälle, skyddar deras fysiska och psykiska hälsa och respekterar deras rättigheter enligt stadgan (artikel 8.8)

- att den personal som genomför screening har tillräckliga kunskaper och har fått den utbildning som krävs i enlighet med artikel 16 i kodexen om Schengengränserna (artikel 8.9)

- att kvalificerad medicinsk personal genomför den preliminära hälsokontroll som föreskrivs i artikel 12 och att specialiserad personal vid screeningmyndigheterna som

är utbildad för det ändamålet genomför den preliminära sårbarhetskontrollen enligt den artikeln. De nationella barnskyddsmyndigheterna och de nationella myndigheter som ansvarar för att upptäcka och identifiera offer för människohandel eller liknande mekanismer ska också involveras i dessa kontroller vid behov (artikel 8.9)

- att endast vederbörligen bemyndigad personal vid de screeningmyndigheter som ansvarar för identifiering eller verifiering av identitet och för säkerhetskontrollen har tillgång till de uppgifter, system och databaser som föreskrivs i artiklarna 14 och 15. (artikel 8.9)

- vid behov, hänskjutande för inledande av civil- eller straffrättsliga förfaranden vid bristande respekt för eller efterlevnad av grundläggande rättigheter, i enlighet med nationell rätt (artikel 10.1)

- att den person som genomgår screening ges information om screeningen och som sina rättigheter och skyldigheter under den samt om ansökan om internationellt skydd (artikel 11.1 och 11.2)

- att ensamkommande barn åtföljs och bistås under screeningen på ett barnvänligt och åldersanpassat sätt och på ett språk som barnet förstår, av en företrädare eller, om någon företrädare inte har utsetts, av en person som är utbildad för att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande (artikel 13.3).

Dessutom möjliggör screeningsförordningen kompletterande nationell reglering som följer:

- Kontroll av föremål som en person innehar vid säkerhetskontroll (artikel 15.1)

- Sökningar i nationella databaser vid identifiering av en person eller verifiering av identiteten och vid säkerhetskontroll (artiklarna 14.2 och 15.2)

- Tillstånd för nationella, internationella och icke-statliga organisationer och organ att förse tredjelandsmedborgare med information om bland annat screeningen under screeningen (artikel 11.4)

- Begränsning av tillträde för organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning till tredjelandsmedborgarna under pågående screening, om sådana begränsningar är nödvändiga av hänsyn till säkerhet, allmän ordning eller den administrativa förvaltningen av ett gränsövergångsställe eller en anläggning där screening utförs, under förutsättning att sådant tillträde därigenom inte allvarligt begränsas eller helt omöjliggörs (artikel 8.6)

- Medlemsstatens beslut om att inte genomföra screening, om en tredjelandsmedborgare i enlighet med nationell straffrätt är föremål för nationella straffrättsliga förfaranden eller ett utlämningsförfarande (artikel 18.6).

Det nationella handlingsutrymmet och behovet av nationell kompletterande reglering beskrivs mera ingående nedan.

3.9.3 Screeningmyndigheter

Det ska föreskrivas om screeningmyndigheterna och deras uppgiftsfördelning genom lag. Screeningmyndigheter är Gränsbevakningsväsendet, polisen, Tullen och skyddspolisen. Enligt

3 § 21 punkten i utlänningslagen avses med gränskontrollmyndighet Gränsbevakningsväsendet och andra myndigheter som har rätt att genomföra av in- och utresekontroller enligt kodexen om Schengengränserna. Enligt 12 § 1 mom. i gränsbevakningslagen utfärdas bestämmelser om fördelningen av gränskontrolluppgifter mellan gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen på olika gränsövergångsställen genom förordning av statsrådet. Enligt den gällande lagen tar Polisen och Gränsbevakningsväsendet emot ansökningar om internationellt skydd och registrerar dem.

Det är motiverat att de myndigheter som ansvarar för gränskontrollerna vid de yttre gränserna också ansvarar för screeningen vid de yttre gränserna. I praktiken fördelas screeninguppgifterna vid de yttre gränserna på motsvarande sätt som ansvaret för gränskontrollerna fördelas. För närvarande sköter polisen gränskontrollen av flygtrafiken vid Halli, Jyväskylä, Kuopio och Tammerfors-Birkala flygplatser. Tullen sköter gränskontrollen av fiske- och lastfartyg i hamnarna med undantag för hamnarna i Dalsbruk, Nuijamaa och Villmanstrand samt gränskontrollen av godstrafiken tillsammans med Gränsbevakningsväsendet vid Imatra, Nuijamaa och Vaalimaa gränsövergångsställen. Gränsbevakningsväsendet sköter övriga än ovannämnda gränskontroller, det vill säga gränskontroller vid landgränsen mellan Finland och Ryssland, inom flygtrafiken och sjötrafiken samt gränskontroller inom landskapet Åland (statsrådets förordning om gränsövergångsställen och fördelningen av gränskontrolluppgifter vid dem (901/2006)).

Skyddspolisen har en mera begränsad roll än andra screeningmyndigheter. Avsikten med lagändringarna är inte att ändra myndigheternas befintliga beredskapsarrangemang i anslutning till registreringen av asylsökande.

3.9.4 Screeningmyndigheternas befogenheter

Gränsövergångstrafiken vid de yttre gränserna övervakas genom kontroller. Även fordon och föremål som innehas av personer som passerar gränsen får kontrolleras med iakttagande av medlemsstatens nationella rätt. Tredjelandsmedborgare genomgår en grundlig kontroll när de reser in till landet. I den ingår kontroll av inreseförutsättningarna, där man utreder tredjelandsmedborgarens identitet och nationalitet samt äktheten och giltigheten av den resehandling som berättigar till att passera gränsen, också genom sökningar i relevanta databaser. Dessutom utreds tredjelandsmedborgarens avreseort och destination samt syftet med den planerade vistelsen, och vid behov kontrolleras de handlingar som uppvisats till stöd för dessa saker. Samtidigt utreds det att tredjelandsmedborgaren, han eller hennes fordon och de varor han eller hon transporterar sannolikt inte äventyrar den allmänna ordningen, den inre säkerheten, folkhälsan eller internationella relationer i någon medlemsstat, bland annat genom sökningar i relevanta databaser.

Screeningåtgärderna vid den yttre gränsen och inom landet påminner i mycket stor utsträckning om gränskontrollåtgärderna enligt kodexen om Schengengränserna, men i screeningförordningen föreskrivs det noggrannare om bland annat upptäckande av sårbarheter, garantier för underåriga och databassökningar. Det måste föreskrivas nationellt om screeningmyndigheternas befogenheter att utföra screening. Det är motiverat att screeningmyndigheternas befogenheter vid screeningen motsvarar de befogenheter som utövas vid gränskontrollen med vissa undantag som beskrivs senare.

3.9.5 Utförandet av screening

3.9.5.1 Preliminära hälsokontroller och sårbarhet

Enligt artikel 12.1 i screeningförordningen ska personer som genomgår screening vid den yttre gränsen eller en inre gräns genomgå en preliminär hälsokontroll som ska utföras av kvalificerad medicinsk personal i syfte att fastställa eventuella behov av hälsovård eller isolering av folkhälsoskäl. Kvalificerad medicinsk personal får besluta, på grundval av de medicinska omständigheterna kring varje enskild tredjelandsmedborgares allmänna tillstånd, att det inte behövs någon ytterligare hälsokontroll under screeningen. Tredjelandsmedborgare som genomgår screening ska ha tillgång till akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar. Enligt 50 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) ska brådskande sjukvård ges till den patient som behöver det oberoende av var patienten är bosatt. Bestämmelser om rätt för personer som ansökt om internationellt skydd att använda hälso- och sjukvårdstjänster som ingår i mottagningstjänsterna finns i mottagningslagen. I lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs det om förebyggande av smittsamma sjukdomar och spridningen av dem. Gränskontrollmyndigheterna ser vid behov till att första hjälpen lämnas.

Genom screeningen ska man också hjälpa till att identifiera personer som är sårbara, så att man kan beakta eventuella särskilda behov när det tillämpliga förfarandet fastställs och genomförs. Enligt artikel 12 i förordningen ska en preliminär sårbarhetskontroll göras i syfte att identifiera personer beträffande vilka det kan finnas tecken på att de är sårbara eller offer för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller statslösa eller har särskilda mottagande- eller förfarandebehov i den mening som avses i återvändandedirektivet, artikel 25 i mottagandedirektivet och artikel 20 i förordningen om asylförfaranden. Sårbarhetskontrollen ska genomföras av specialiserad personal vid screeningmyndigheterna som är utbildad för det ändamålet. I gränskontrollmyndigheternas utbildningskrav ingår utbildning i hur man bemöter sårbara personer.

3.9.5.2 Närvaroskyldighet och begränsning av rörelsefriheten

Medlemsstaterna ska i sin nationella rätt fastställa bestämmelser för att säkerställa att personer som genomgår screening hålls tillgängliga för screeningmyndigheterna på de platser som avses i artikel 8 under den tid som screeningen pågår, i syfte att förebygga varje risk för avvikande, potentiella hot mot den inre säkerheten som ett sådant avvikande kan medföra eller potentiella hot mot folkhälsan som ett sådant avvikande kan medföra i enlighet med artikel 6. Motsvarande bestämmelser ska fastställas i enlighet med artikel 7.1 för att säkerställa att personer som vistas olagligt inom en medlemsstats territorium hålls tillgängliga för screeningmyndigheterna under den tid som screeningen pågår, i syfte att förebygga varje risk för avvikande och potentiella hot mot den inre säkerheten som ett sådant avvikande kan medföra. Det är således fråga om begränsning av rörelsefriheten som en del av det tillämpliga screeningförfarandet, vilket skiljer den från en säkringsåtgärd som det fattas beslut om i ett enskilt fall, såsom förvar.

Bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för bestämmande av säkringsåtgärder finns i 117 a § i utlänningslagen. Säkringsåtgärder som avses i lagen kan vidtas mot en utlänning, om det är nödvändigt och proportionerligt för att klarlägga förutsättningarna för hans eller hennes inresa eller vistelse i landet, för att bereda eller säkerställa verkställigheten av ett beslut om att han eller hon ska avlägsnas ur landet eller annars för att övervaka att utlänningen avlägsnar sig. Användningen av säkringsåtgärder förutsätter att de allmänna förutsättningarna föreligger.

I 118 § i utlänningslagen föreskrivs det om anmälningsskyldighet, varvid en utlänning kan åläggas att regelbundet anmäla sig hos polisen eller gränskontrollmyndigheten eller på en

förläggning. Enligt 119 § kan en utlänning åläggas att överlämna sitt resedokument och sin biljett till polisen eller gränskontrollmyndigheten. Utlänningen kan också åläggas att meddela var han eller hon är anträffbar. I 120 § föreskrivs det om ställande av säkerhet, och enligt den får en utlänning åläggas att ställa en sådan säkerhet hos staten för sina kostnader för vistelse och återresa som myndigheten bestämmer. Säkringsåtgärden som gäller ställande av säkerhet blir inte tillämplig som en del av screening.

Tagande i förvar är en säkerhetsåtgärd som vidtas som en sista utväg. För att förvar ska övervägas krävs utöver de allmänna förutsättningarna att de särskilda förutsättningarna i 121 § i utlänningslagen granskas. I 121 1 mom. i utlänningslagen sägs att om de övriga säkringsåtgärder som avses i utlänningslagen inte är tillräckliga, får en utlänning utifrån en individuell bedömning tas i förvar, om det med hänsyn till utlänningens personliga förhållanden eller övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att det föreligger risk för att han eller hon avviker, undviker eller på något annat sätt avsevärt försvårar fattandet av beslut som gäller honom eller henne eller verkställigheten av beslut om avlägsnande av honom eller henne ur landet, tagandet i förvar behövs för att utreda utlänningens identitet, utlänningen har eller misstänks ha gjort sig skyldig till brott och behöver tas i förvar för att beredningen eller verkställigheten av ett beslut om avlägsnande ur landet ska kunna säkerställas, medan utlänningen har varit tagen i förvar har han eller hon lämnat in en ny ansökan om internationellt skydd närmast i syfte att fördröja eller störa verkställigheten av ett beslut om avlägsnande ur landet, tagandet i förvar grundar sig på artikel 28 i rådets förordning om bestämmandet av den ansvariga staten, eller det med hänsyn till utlänningens personliga förhållanden och övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att han eller hon utgör ett hot mot den nationella säkerheten. När det är fråga om verksamhet som äventyrar den allmänna ordningen och den allmänna säkerheten eller den nationella säkerheten, stödjer sig frihetsberövande i fråga om utlänningar i regel på mekanismer enligt polis-, förundersöknings- och tvångsmedelslagarna på samma sätt som i fråga om finska medborgare.

Enligt 122 § i utlänningslagen krävs det för att ett barn ska få tas i förvar att de allmänna förutsättningarna för säkringsåtgärder och de särskilda förutsättningarna för tagande i förvar föreligger samt att de övriga säkringsåtgärder som det hänvisas till i paragrafen utifrån en individuell bedömning har konstaterats vara otillräckliga och tagande i förvar konstaterats vara nödvändigt som en sista utväg. Dessutom ska barnet ha hörts i enlighet med 6 § 2 mom. innan beslutet fattas och en socialarbetare i tjänsteförhållande som förordnats av det organ som svarar för socialvården ha getts tillfälle att bli hörd. När det gäller ett barn som ska tas i förvar tillsammans med sin vårdnadshavare krävs det dessutom att tagandet i förvar är nödvändigt för att upprätthålla familjebanden mellan barnet och dess vårdnadshavare. Enligt samma paragraf får ett barn under 15 år som saknar vårdnadshavare inte tas i förvar. Ett barn som fyllt 15 år och saknar vårdnadshavare och som söker internationellt skydd får inte tas i förvar förrän ett beslut om avlägsnande ur landet av barnet har blivit verkställbart. Ett barn som saknar vårdnadshavare och som tagits i förvar ska friges senast 72 timmar efter det att barnet togs i förvar. Av särskilda skäl kan tiden i förvar förlängas med högst 72 timmar.

3.9.6 Övervakningsmekanismen för grundläggande rättigheter vid screeningförfarande och gränsförfarande

Det måste utfärdas separata nationella bestämmelser om en nationell mekanism för grundläggande rättigheter. Exempelvis gränskontrollen eller asylprocessen är inte förenad med någon separat mekanism för att övervaka att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses. Enligt screeningförordningens ingress är den allmänna laglighetskontrollen inte i sig tillräcklig för att uppfylla kraven enligt förordningen. I screeningförordningens ingress konstateras att det förhållande att det finns rättsmedel i enskilda fall eller nationella system som övervakar

screeningens effektivitet är inte i sig tillräckligt för att uppfylla kraven om övervakning av grundläggande rättigheter enligt denna förordning. Av denna orsak måste de föreskrivas separat om de mekanismer som ska iakttas vid övervakningen av grundläggande fri- och rättigheter.

Utgångspunkten är att det mest effektiva med tanke på resursanvändningen och praktiken är att övervakningsmekanismen för grundläggande rättigheter är densamma vid screeningförfarandet och vid gränsförfarandet.

Den allmänna tillsynen över förvaltningen ankommer på de högsta laglighetskontrollmyndigheterna, det vill säga riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet. Specialombudsmännen, såsom diskrimineringsombudsmannen, övervakar myndigheternas verksamhet inom sina egna specialsektorer. Laglighetskontrollens uppgift är att övervaka lagligheten i myndigheternas verksamhet. Laglighetskontrollen omfattar också tillsyn över att tjänsteplikterna, föreskrifter och anvisningar, ett korrekt förfarande samt rättsskyddet enligt grundlagen och god förvaltningssed iakttas.

Den externa tillsynen kompletteras av myndigheterna egen interna tillsyn. Varje myndighet är skyldig att övervaka lagligheten och korrektheten i den egna verksamheten. Syftet med den interna laglighetskontrollen är att genomföra god förvaltning, som garanteras var och en i grundlagen, och att främja tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna, upprätthålla och förbättra korrektheten och kvaliteten i myndigheternas verksamhet samt upprätthålla och stärka medborgarnas förtroende för myndigheternas verksamhet och dess laglighet. Den interna laglighetskontrollen fungerar både förebyggande och som en kontrollmetod i efterhand. Genom laglighetskontrollen kan man hantera lagstridig verksamhet och göra den till föremål för behörigt förfarande.

Enligt 1 § 1 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen (1326/2014) finns det för främjande av likabehandling och förebyggande av diskriminering en diskrimineringsombudsman inom justitieministeriets förvaltningsområde. Enligt 2 mom. är diskrimineringsombudsmannen självständig och oberoende i sin verksamhet. Diskrimineringsombudsmannens självständiga och oberoende ställning innebär självständighet och oberoende bland annat när beslut fattas om inriktningen av ombudsmannens resurser och i fråga om beslutsfattandet om personalen.

Bestämmelser om diskrimineringsombudsmannens uppgifter och befogenheter ingår i 19 § i diskrimineringslagen (1325/2014) och i 3 § i lagen om diskrimineringsombudsmannen. I 3 § 2 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen ingår en hänvisning till uppgifter som enligt bestämmelser i annan lagstiftning ankommer på ombudsmannen. I 152 b § i utlänningslagen föreskrivs det om diskrimineringsombudsmannens uppgifter vid övervakningen av verkställigheten av avlägsnanden ur landet.

Enligt skäl 27 i screeningsförordningens ingress bör medlemsstaterna kunna använda sig av redan befintliga nationella övervakningsmekanismer för grundläggande rättigheter. I enlighet med denna utgångspunkt skulle den nya övervakningsuppgiften som gäller screeningförfarandet och gränsförfarandet (artikel 10.2 första stycket a i screeningförordningen och artikel 43.4 i förordningen om asylförfaranden) bli en uppgift för diskrimineringsombudsmannen. Till diskrimineringsombudsmannens uppgifter hör för närvarande liknande uppgifter som det är fråga om i anslutning till övervakningsmekanismen för grundläggande rättigheter enligt artikel 10.2 första stycke a i screeningförordningen.

I artikel 10.2 första stycket b i screeningförordningen föreskrivs det om hanteringen av motiverade anklagelser om bristande respekt för grundläggande rättigheter i de olika faserna av

screeningförfarandet eller gränsförfarandet. Det vore motiverat att motiverade anklagelser hanteras vid befintliga laglighetskontrollstrukturer.

3.9.7 Ändringssökande

Syftet med screeningen är att hänvisa tredjelandsmedborgare till sådana myndigheter som är behöriga att registrera ansökningar om internationellt skydd eller tillämpa åtgärder enligt återvändandedirektivet. Hänvisningen inbegriper således inte självständig prövningsrätt för screeningmyndigheten. Det är inte fråga om ett förvaltningsbeslut som kan överklagas, med undantag av informationen i screeningformuläret, som kan överklagas under efterföljande asyl- eller återvändandeförfaranden (artikel 17.3). Det är fråga om faktisk förvaltningsverksamhet, där det inte fattas några beslut. I vid bemärkelse kan faktisk förvaltningsverksamhet betraktas som ett förvaltningsärende.

Innan screeningformuläret översänds till de myndigheter som ansvarar för den fortsatta processen ska den person som genomgår screening ha möjlighet att meddela att uppgifterna i formuläret inte är korrekta. Screeningmyndigheterna ska registrera varje sådan upplysning under de relevanta uppgifterna enligt den här artikeln. Informationen i screeningformuläret ska registreras på ett sådant sätt att den kan bli föremål för administrativ och rättslig prövning under efterföljande asyl- eller återvändandeförfaranden (artikel 17.3).

3.9.8 Närvaro av organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning

Enligt artikel 8.6 i screeningförordningen ska organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning ha faktiskt tillträde till tredjelandsmedborgarna under pågående screening. Medlemsstaterna får införa begränsningar av denna tillgång på grundval av nationell rätt om sådana begränsningar är objektivt nödvändiga av hänsyn till säkerhet, allmän ordning eller den administrativa förvaltningen av ett gränsövergångsställe eller en anläggning där screening utförs, under förutsättning att sådant tillträde därigenom inte allvarligt begränsas eller helt omöjliggörs. Punkten avser inte en person som bistår den som genomgår screening och som den som genomgår screening har begärt eller som anvisats honom eller henne.

I den inledande fasen av screeningen ska det vara möjligt att tillåta dessa organisationers och personers närvaro på screeningplatsen, det vill säga gränsövergångsstället, polisens eller Tullens verksamhetsställe eller någon annan screeningplats, endast om det inte orsakar olägenhet eller fara för säkerheten eller den allmänna ordningen på screeningplatsen eller för administreringen av screeningplatsen. Huvudregeln är alltså att sådan närvaro ska begränsas, utom om chefen eller den ansvariga personen för screeningplatsen tillåter närvaro. Begränsning av närvaron gäller endast fysisk närvaro, så det ska vara möjligt att tillhandahålla rådgivning via olika kommunikationskanaler och informationsnät. Personalen på de verksamhetsställen som fungerar som screeningsplatser har dimensionerats så att den räcker till för att sköta till exempel nödvändiga uppgifter i anslutning till gränssäkerheten och gränskontroller. Möjliggörande av olika organisationers fysiska närvaro, såsom överenskommelse om tillträde, ledsagande och ändamålsenlig övervakning och stöd i lokalerna kräver resurser.

Någon motsvarande begränsning behövs inte i screeninginkvarteringen, eftersom dess lokaler sannolikt är bättre lämpade även för den rådgivning som avses i artikel 8 i screeningförordningen. Emellertid kan det också i screeninginkvarteringen uppstå behov av att begränsa närvaron av organisationer och personer som tillhandahåller råd och rådgivning med hänsyn till säkerheten eller den allmänna ordningen i screeninginkvarteringen eller administreringen av screeninginkvarteringen till exempel i en situation med centraliserad screening. Det ska fattas ett förvaltningsbeslut om nekad närvaro som ska vara förenat med

besvärsrätt. Begränsning av närvaron ska gälla endast fysisk närvaro, så det ska vara möjligt att tillhandahålla närvaro via kommunikationskanaler och informationsnät.

3.9.9 Nationell behandling av personuppgifter

Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) innehåller regler för behandling av personuppgifter och den lagstiftning som ger behörighet samt de ändamål för vilka varje myndighet har rätt att behandla uppgifter för att utföra sina lagstadgade uppgifter. När en myndighet behandlar personuppgifter i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden tillämpas på behandlingen av uppgifterna lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (FvUB 10/2020). Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen tillämpas enligt 1 § 1 mom. 1 punkten när personuppgifter behandlas för behandling av, beslut om och övervakning av utlänningars inresa och utresa samt vistelse. Screeningformuläret lagras i Migrationsverkets ärendehanteringssystem för utlänningsärenden (UMA), så i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen bör beaktas de ändringar som screeningförordningen förutsätter till exempel för lagring av screeningformuläret och för säkerställande av att behandlingen av personuppgifter fungerar mellan screeningmyndigheterna.

Lagens 3 § innehåller bestämmelser om de ändamål för vilka respektive myndighet får behandla uppgifter som den registrerat i UMA-systemet. Respektive myndighet får behandla de uppgifter den registrerat för skötseln av sina lagstadgade uppgifter och är personuppgiftsansvarig för de uppgifter som den registrerat i UMA-systemet. Polisen och Gränsbevakningsväsendet, som är screeningmyndigheter, får behandla de uppgifter de registrerat för det behandlingsändamål som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten. Skyddspolisen får behandla uppgifter den registrerat för den ändamål som anges i 1 § 1 mom. 1 punkten för att skydda den nationella säkerheten. Tullen, som angetts som screeningmyndighet, är inte för närvarande personuppgiftsansvarig för UMA-systemet, så Tullen kan inte med stöd av de nuvarande bestämmelserna registrera nödvändiga uppgifter som hänför sig till screeningen i UMA-systemet. Det är nödvändigt att komplettera bestämmelserna i detta avseende.

Enligt lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen får förläggningar behandla endast personuppgifter som gäller personer som sökt internationellt skydd och som genomgår screening. Även en förläggning kan anvisas som screeninginkvartering för person som genomgår screening, så förläggningen behöver behandla även uppgifter som sådana personer som genomgår screening men som inte har sökt internationellt skydd. Bestämmelserna behöver kompletteras i detta avseende.

I 4 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen föreskrivs det om behandling för något annat ändamål än det ursprungliga av uppgifter som registrerats i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. Det har inte bedömts att Tullen behöver möjlighet att behandla personuppgifter som samlats in för screening för något annat ändamål än det ursprungliga, så lagstiftningen behöver inte ändras i detta avseende.

I lagens 7 § ingår de personuppgifter som de personuppgiftsansvariga får behandla. Enligt lagens 8 § får uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter behandlas endast om behandlingen är nödvändig med tanke på behandlingsändamålet. I samband med screeningen registreras uppgifterna enligt screeningformuläret i UMA-systemet. Uppgifterna i formuläret ingår i de uppgifter som nämns i 7 § 1 mom. och 2 mom. 1 och 2 punkten. Under screeningen behandlar screeningmyndigheterna också hälsouppgifter om dem som genomgår screening, som kan anses utgöra särskilda kategorier av personuppgifter. Resultaten av den preliminära hälsokontrollen förmedlas till screeningmyndigheten, Migrationsverket eller

förläggningen, som för in uppgifterna i UMA-systemet. Behandlingen av uppgifterna kan anses vara nödvändig för ändamålet med screeningen i enlighet med lagens 8 §, eftersom enligt artikel 12 i screeningförordningen ska personer som genomgår screeningen också genomgå preliminär hälsokontroll och uppgifterna om den preliminära hälsokontrollen ska i enlighet med artikel 17 i screeningförordningen ifyllas i screeningformuläret. För identifiering eller verifiering av identiteten enligt artikel 14 i screeningförordningen kan biometriska uppgifter utnyttjas. Biometriska uppgifter, som utgör särskilda kategorier av personuppgifter, registreras dock inte i UMA-systemet som en del av screeningen.

I lagens 11 § föreskrivs det om rätt att få uppgifter mellan de personuppgiftsansvariga för UMA-systemet. Behandlingen av uppgifter som en annan personuppgiftsansvarig registrerat i UMA-systemet förutsätter sådan behandlingsrätt som fastställs i paragrafen. Migrationsverket och en förläggning behöver få behandla även sådana personuppgifter om dem som genomgått screening som Tullen registrerat. Förläggningen behöver få uppgifterna i syfte att ordna inkvartering och preliminär hälsokontroll för den som genomgår screening och för de fortsatta processerna.

Utförandet av den säkerhetskontroll som screeningförordningen förutsätter kräver sökningar i relevanta unionsdatabaser. Sökningarna förutsätter utlämnande av de personuppgifter som screeningmyndigheterna behandlat och rätt att behandla sökresultatet. Det måste också vara möjligt att göra sökningar i relevanta nationella databaser.

Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen innehåller en mera allmän bestämmelse om utlämnande av uppgifter till EU:s gemensamma informationssystem (14 §). Enligt bestämmelsen får Migrationsverket, utrikesministeriet, beskickningar, polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen, trots sekretessbestämmelserna, till Europeiska unionens gemensamma informationssystem, vilka inrättats genom förordningar som antagits med stöd av avdelning V kapitel 2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, lämna ut personuppgifter enligt vad som föreskrivs i de förordningarna. Avdelning V kapitel 2 täcker bestämmelser om EU:s politik som gäller gränskontroll, asyl och invandring och därmed också de informationssystem som används vid screeningförfarandet i fråga om migrationsförvaltningens behandlingsändamål. Bestämmelserna behöver inte preciseras i detta avseende.

Bestämmelser om raderingstidpunkterna för personuppgifter som behandlats med stöd av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen ingår i lagens 15 §, om inte något annat följer av internationella förpliktelser eller av lag. Screeningförordningen fastställer raderingstidpunkterna för personuppgifter som registrerats med stöd av förordningen, och de ska raderas i enlighet med de tidsfrister som anges i Eurodacförordningen. Raderingstidpunkterna bestäms således i enlighet med 15 § på det sätt som förordningen förutsätter i stället för enligt de raderingstidpunkter som anges i paragrafen. Bestämmelserna behöver inte preciseras i detta avseende.

Screeningmyndigheterna måste kunna kontrollera relevanta nationella databaser i samband med identifiering eller verifiering av identiteten eller säkerhetskontroller i enlighet med den nationella lagstiftningen. En sökning i ECRIS-TCN-systemet ger endast flaggningar som resultat, och systemet gör det inte möjligt att närmare granska de flaggade uppgifterna, och systemet kan således inte i sig utnyttjas för att kontrollera en persons bakgrund. För att screeningmyndigheten ska kunna bedöma vilket hot en tredjelandsmedborgare medför för den inre säkerheten både för den nationella screeningen och för utarbetande av ett yttrande som en annan medlemsstats screeningmyndighet begärt borde myndigheten vid behov kontrollera det nationella straffregistret på grund av en flaggning. Kontroll av nationella straffregisteruppgifter

på grund av flaggade uppgifter i ECRIS-TCN ska enligt artikel 7c i ECRIS-TCN-förordningen ((EU) 2019/816), som fogas till ECRIS-TCN-förordningen genom förordningen som gäller åtkomst till informationssystem (EU) 2024/1352, ske i enlighet med nationell rätt. Lagstiftningen måste ändras för att straffregisteruppgifter ska kunna utlämnas till screeningmyndigheterna för de ändamål som screeningförordningen förutsätter när Finland är dömande medlemsstat.

Enligt artikel 7c i ECRIS-TCN-förordningen ska nationella kriminalregisteruppgifter inte utlämnas som sådana till en annan medlemsstat, utan de används endast som underlag för bedömningen och det yttrande som avges till den nationella screeningmyndigheten i den andra medlemsstaten. Av denna orsak behöver de nationella bestämmelserna om utlämnande av straffregisteruppgifter utomlands inte bedömas närmare.

Screeningsmyndigheterna borde också få uppgifter ur bötesregistret för att göra säkerhetskontroller och polisen borde få uppgifter för att bedöma vilket hot en tredjelandsmedborgare medför. Bötesregisteruppgifter ska inte heller lämnas ut som sådana till en annan medlemsstat, utan de används som bakgrundsmaterial till bedömningen och utlåtandet.

När det gäller behandlingen av personuppgifter i andra nationella informationssystem pågår kartläggningen fortfarande.

3.10 Mottagandedirektivet och mottagningsverksamheten

3.10.1 Ordnande av mottagning

Bestämmelser om kraven på mottagandet av personer som ansöker om internationellt skydd ingår i mottagningslagen. Lagen syfte är enligt 1 § att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd samt till att trygga identifierandet av och hjälpen till offer för människohandel med iakttagande av respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- och rättigheterna och med beaktande av Europeiska unionens lagstiftning och de internationella fördrag som är förpliktande för Finland.

Enligt 8 § i mottagningslagen sköter Migrationsverket styrningen och planeringen samt övervakningen av mottagningsverksamheten och hjälpsystemet i praktiken. Förläggningen i Joutseno svarar för skötseln av hjälpsystemet för offer för människohandel. Enligt artikel 31 i mottagandedirektivet ska medlemsstaterna se till att lämplig styrning, tillsyn och kontroll av nivån på mottagningsvillkoren upprättas. Genomförandet av direktivet förutsätter inga nationella ändringar.

Enligt 9 § svarar Migrationsverket för driften av statliga förläggningar och flyktingslussar samt beslutar om inrättande och nedläggning av dem och om deras verksamhetsställen. Föreståndaren för en statlig förläggning eller flyktingsluss förutsätts ha en för uppgiften lämplig examen, god förtrogenhet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga och sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver. I paragrafen ingår dessutom ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket genom förordning av statsrådet får bestämmelser utfärdas om tillsättning av tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktingslussarna och om deras arbetsordningar. De statliga förläggningarna blev 2017 en del av Migrationsverket. Därmed behövs bemyndigandet inte längre.

Enligt 10 § avtalar Migrationsverket om inrättande och nedläggning av förläggningar och flyktingslussar och om deras verksamhetsställen med kommuner, samkommuner, andra offentligrättsliga samfund eller privata sammanslutningar eller stiftelser. Enligt 2 mom. ska

avtalet åtminstone innehålla bestämmelser om förläggningens och flyktingslussens lokaler och personal, ordnandet av mottagningstjänster med iakttagande av denna lag och allmänna förvaltningslagar, ersättning av kostnaderna, styrning och tillsyn, utvidgning, inskränkning och nedläggning av förläggningar och flyktingslussar, samt en beredskapsplan. I fråga om behörighetsvillkoren för föreståndare för icke-statliga förläggningar och flyktingslussar tillämpas 9 § 2 mom. När någon annan aktör än en myndighet utövar offentlig makt vid skötseln av sådana uppgifter enligt denna lag som hänför sig till mottagningstjänster, ska dessutom bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på aktören. Mottagningslagens 9 och 10 § behöver preciseras för att de ska motsvara förutsättningarna enligt mottagandedirektivet.

I 11 § i mottagningslagen ingår bestämmelser om ordnande av tagande i förvar av utlänningar. Enligt paragrafen kan en utlänning med stöd av 121 § i utlänningslagen tas i förvar vid en förläggning som upprätthålls av staten eller av en kommun. Bestämmelser om bemötandet av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter finns i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002), nedan *förvarslagen*. Syftet med förvarslagen är att ordna bemötandet av utlänningar som tagits i förvar med stöd av 121 och 122 § i utlänningslagen (301/2004) i förvarsenheter som reserverats särskilt för detta ändamål. Mottagningslagens bestämmelser är onödiga till denna del.

3.10.1.1 Mottagningskostnader

Enligt 7 § i mottagningslagen ersätter staten kostnader som orsakas av åtgärder som avses i mottagningslagen inom ramen för statsbudgeten. Migrationsverket betalar kostnaderna för inrättande och upprätthållande av förläggningar och flyktingslussar samt ersättning till tjänsteproducenten för ordnandet av mottagningstjänster. Kostnaderna ersätts för den tid under vilken en utlänning har rätt till mottagningstjänster med stöd av 12 och 14 §. Migrationsverket betalar ersättning till tjänsteproducenten för hjälp till sådana offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland. Förläggningarna ordnar endast en del av tjänsterna enligt mottagningslagen som egen verksamhet. Andra tjänster, såsom social- och hälsovårdstjänster som produceras av välfärdsområdena eller HUS-sammanslutningen, skaffas från offentliga eller privata tjänsteproducenter utanför förläggningarna. I lagen ingår inga bestämmelser om ersättningar till producenterna av andra tjänster eller om avtal om ersättningar. Mottagningslagen behöver ändras i detta avseende. Dessutom bör de paragrafer preciseras med stöd av vilka kostnaderna för ordnandet av mottagningstjänster ersätts.

Migrationsverket betalar på ansökan arvodet till en företrädare för ett barn som saknar vårdnadshavare och inte har uppehållstillstånd i Finland på basis av den tid som företrädaren har använt för uppgifterna och ersättning för de kostnader som orsakats av företrädandet. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för betalningen av arvodet och arvodets storlek, de kostnader som ersätts samt förfarandet vid betalningen av arvoden och ersättning för kostnader. Arvodet och kostnaderna för företrädaren för ett barn som fått uppehållstillstånd ersätts med stöd av 39 § i lagen om främjande av integration (681/2023), nedan *integrationslagen*. Ett barn som får tillfälligt skydd omfattas dock efter att ha fått uppehållstillstånd av mottagningstjänster tills han eller hon får en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun. Att arvodet och ersättningarna för kostnader till företrädaren för ett barn som fått tillfälligt skydd kopplas till erhållandet av hemkommun skapar klarhet angående vilken aktör som ansvarar för att betala arvode och ersättning till företrädaren. Mottagningslagen behöver ändras i detta avseende.

Kostnaderna för mottagningsverksamheten påverkas av antalet klienter som omfattas av systemet, klientkårens särdrag, förläggningens inkvarteringsform och innehållet i mottagningstjänsterna. År 2024 var de genomsnittliga totala mottagningskostnaderna 34 euro

per person per dygn. Det genomsnittliga dygnspriset på förläggningarna var 41 euro, dygnspriset på en förläggning som tillhandahåller måltider var 79 euro och det genomsnittliga dygnspriset i enskild inkvartering var 12 euro per dygn per person. I kostnaderna ingår också mottagningspenning. Det genomsnittliga dygnspriset för inkvartering i grupphem för ensamkommande barn var 291 euro och för tagande i förvar av utlänningar 321 euro per dygn.

3.10.1.2 Mottagande vid massinvandring

I 12 § i mottagningslagen sägs att om ett så stort antal i 109 eller 133 § i utlänningslagen avsedda utlänningar kommer till Finland att de inte kan placeras på förläggningarna eller det inte är möjligt att klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna vid sedvanligt förfarande, ska mottagningstjänsterna ordnas på flyktingslussar. Avsikten är att inkvarteringen på flyktingslussar ska vara kortvarig. Den som inkvarteras på en flyktingsluss får de nyttigheter som behövs för den oundgängliga försörjningen. Det har varit fråga om nationella bestämmelser som inte längre är ändamålsenliga när screeningförordningen träder i kraft. Det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs.

I 12 § i mottagningslagen föreskrivs dessutom att i en situation med massinvandring svarar Migrationsverket för beredskapen för att ordna mottagande av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Artikel 32 i mottagandedirektivet förpliktar medlemsstaterna att upprätta en nationell beredskapsplan och regelbundet uppdatera den. Inrikesministeriet har utarbetat den första beredskapsplanen tillsammans med Migrationsverket samt Polisstyrelsen och Gränsbevakningsväsendets stab, och lämnat den till asylbyrån inom föreskriven tid. I mottagningslagen bör det föreskrivas om vem som ansvarar för utarbetandet av den plan som avses i mottagandedirektivet och vem som ansvarar för att asylbyrån och kommissionen underrättas om när den tas i bruk och när den inte längre är i bruk.

3.10.2 Mottagningstjänster

Rätt till mottagningstjänster uppkommer direkt med stöd av mottagningslagen när en person söker internationellt skydd eller tillfälligt skydd och registreras som klient vid en förläggning. Hjälpinsatser enligt 38 a § för ett offer för människohandel som omfattas av hjälpsystemet ordnas på grund av en bedömning av behovet av individuellt stöd.

Enligt 13 § i mottagningslagen ordnas mottagningstjänsterna av den förläggning där den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd registreras som klient. Förläggningarna ordnar en del av tjänsterna som egen verksamhet och en del skaffas från utomstående offentliga och privata tjänsteleverantörer. Från utomstående aktörer skaffas sådana tjänster, såsom hälso- och sjukvårdstjänster, socialservice, tolkning och bevakning, som förläggningarna inte kan ordna som egen verksamhet, eller som det i lagstiftningen har föreskrivits att någon annan myndigheter ansvarar för. Migrationsverket har konkurrensutsatt en del av de tjänster som skaffas från utomstående aktörer och som förläggningarna är skyldiga att använda. Mottagningslagen borde förtydligas i fråga om ansvaret för att ordna och producera mottagningstjänster.

I 13 § i mottagningslagen föreskrivs det vidare om mottagningstjänsterna, till vilka hör inkvartering, mottagnings- och brukspenning, socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster, tolk- och översättartjänster samt arbets- och studieverksamhet. Inom ramen för mottagningstjänsterna kan också måltider ordnas. Dessutom kan fullt uppehälle ordnas i grupphem och enheter för stödboende avsedda för barn som saknar vårdnadshavare. Förteckningen över mottagningstjänster borde ändras i överensstämmelse med de ändringsförslag som ingår i propositionen.

3.10.2.1 Mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls

Enligt 14 § 1 mom. i mottagningslagen tillhandahålls mottagningstjänster personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Den som söker internationellt skydd får mottagningstjänster från och med det att ansökan görs. Den som får tillfälligt skydd får mottagningstjänster från och med ankomsten till landet. Mottagningstjänster tillhandahålls på det sätt som direktivet om tillfälligt skydd förutsätter även till dem som ännu inte har beviljats uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd, även om det i paragrafen till denna del hänvisas till den som får och inte den som söker skydd. Enligt 2 mom. har personer som på basis av ansökan om internationellt skydd fått uppehållstillstånd och personer som fått tillfälligt skydd och har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd och som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland rätt att få mottagningstjänster under en rimlig tid. År 2025 räckte det i genomsnitt 66 dygn från delgivningen av beslutet tills den som sökt internationellt skydd överfördes till en kommun (medianen 77 dygn) och för den som fått internationellt skydd var tiden 72 dygn från anteckningen om hemkommun i befolkningsdatasystemet. För att få hemkommun förutsätts ett besök hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Om klienten har en personbeteckning, kan hemkommunen i regel föras in i samband med besöket. Största delen av dem som får internationellt skydd får en personbeteckning samtidigt med beslutet om uppehållstillstånd. Om saken inte kan avgöras under besöket, är behandlingstiden för hemkommun från sex till åtta veckor från besöksdagen.

Artikel 10.4 i förordningen om asylförfaranden innehåller undantag som gäller det nationella handlingsutrymmet till exempel i fråga om rätten att stanna kvar på medlemsstatens territorium i samband med efterföljande ansökningar. Medlemsstaterna får föreskriva ett undantag från en sökandes rätt att stanna kvar på deras territorium under det administrativa förfarandet, om sökanden gör en efterföljande ansökan i enlighet med artikel 55, och de villkor som fastställs i artikel 56 är uppfyllda. Ett undantag från rätten att stanna kvar på deras territorium får föreskrivas, om en första efterföljande ansökan har lämnats in endast för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas från den medlemsstaten och inte prövas vidare på grund av att förutsättningar saknas, eller om en andra eller ytterligare efterföljande ansökan görs i någon medlemsstat efter ett slutligt beslut om att prövning av en tidigare efterföljande ansökan nekas eller att den avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad. I dessa situationer får sökanden inte rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium, varvid kriteriet ”får uppehålla sig på territoriet i egenskap av sökande” i artikel 3 om tillämpningsområde i mottagandedirektivet inte uppfylls, och sålunda uppkommer inte heller rätt till mottagningstjänster.

I praktiken motsvarar det undantag från rätten att stanna kvar på medlemsstatens territorium i samband med den första efterföljande ansökan som avses i artikel 10.4 a i förordningen om asylförfaranden 200 a § 7 mom. i den gällande utlänningslagen. Förarbetena till den bestämmelsen (RP 273/2018 rd s. 40) kan således utnyttjas för att identifiera sådana situationer där det i princip bedöms att förutsättningarna för att ta upp en ansökan till prövning inte uppfylls, och då inlämnande av en första efterföljande ansökan inte ger rätt att stanna kvar på Finlands territorium, och inte heller medför förutsättningar till mottagningstjänster för utlänningen (situationer enligt artikel 56 i förordningen om asylförfaranden). De omständigheter som beskrivs i förarbetena kan betraktas som exempel på situationer där mottagningstjänster inte tillhandahållas när det är fråga om en första efterföljande ansökan. Enligt förarbetena kan ett verkställbart beslut om avlägsnande ur landet verkställas omedelbart om de praktiska förberedelserna för avlägsnandet ur landet har inletts och den beräknade tidpunkten eller dagen för avlägsnandet ur landet är känd. I dessa situationer har utlänningen känt till skyldigheten att lämna landet baserad på det tidigare beslutet. En efterföljande ansökan som inte uppfyller förutsättningarna för att tas upp till prövning kan således anses ha lämnats in bara i syfte att

förhindra eller fördröja att det beslut om avlägsnande ur landet som fattats med stöd av det tidigare beslutet omedelbart verkställs. Om ansökan inte uppfyller förutsättningarna för att tas upp till prövning, kan det anses att syftet varit bara att undvika att beslutet verkställs och att sökanden får fortsätta vistas i landet. Det tydligaste exemplet är en situation där en efterföljande ansökan görs samma dag som avsikten är att verkställa avvisningsbeslutet. I enlighet med artikel 56 b i förordningen om asylförfaranden ska en andra eller senare efterföljande ansökan inte i någon situation medföra förutsättningar för mottagningstjänster till utlänningen. För att förhindra missbruk av systemet är det nödvändigt att ändra mottagningslagen i detta avseende.

I 14 a § i mottagningslagen föreskrivs det hur länge mottagningstjänster tillhandahålls i en situation där en person lämnar eller avlägsnas ur Finland efter att ha fått ett beslut om avlägsnande ur landet. I regel tillhandahålls tjänster tills en person som sökt internationellt skydd har avlägsnat sig ur landet efter att uppehållstillstånd förvägrats eller det tillfälliga skyddet upphört. Ett undantag utgörs av medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz som har sökt internationellt skydd. De tillhandahålls mottagningstjänster tills de har fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd eller högst sju dygn från delfåendet, om personen i fråga samtycker till att lämna landet under övervakning eller samtycker till att beslutet om avvisning verkställs innan den tidsfrist på 30 dagar som garanterats dessa medborgare har förflutit.

Enligt 14 a § 3 mom. i mottagningslagen tillhandahålls mottagningstjänster för en tredjelandsmedborgare som inte har gjort en ansökan om assisterad frivillig återresa i högst 30 dagar från det att beslutet om avlägsnande ur landet har blivit verkställbart och polisen har informerat förläggningen om att avlägsnandet inte kan verkställas genom myndighetsåtgärder. I praktiken har polisen lämnat mycket få sådana meddelanden, 29 meddelanden fram till början av augusti 2025, 115 meddelanden 2024, 249 meddelanden 2023 och 586 meddelanden 2022. Att antalet meddelanden minskat årligen kan till exempel ha att göra med att det skett små framsteg i fråga om återsändandet av irakiska och somaliska medborgare, som är centrala bland de personer inom mottagningssystemet som ska avlägsnas ur landet, och det har inte längre tolkats som omöjligt att avlägsna dem ur landet på det sätt som avses i lagen. I 3 mom. sägs att har en assisterad återresa trots ansökan inte genomförts eller har ansökan om assisterad återresa återtagits, upphör emellertid tillhandahållandet av mottagningstjänster senast 90 dagar efter det att ansökan gjordes, om inte tredjelandsmedborgaren har beviljats uppehållstillstånd. Denna bestämmelse har knappt alls tillämpats i praktiken, eftersom det till exempel finns situationer där återresa inte är möjlig och personen har kunnat få till exempel uppehållstillstånd enligt 51 § i utlänningslagen. Mottagningslagens 14 a § 3 mom. tillämpas inte på mottagningstjänster för barn som saknar vårdnadshavare.

Med tanke på effektiviseringen av mottaganingstjänsterna och mottagandedirektivet samt det handlingsutrymme som de andra rättsakterna i pakten medger är att motiverat att se över de nationella bestämmelserna om mottagare av mottagningstjänster samt hur länge mottagningstjänster tillhandahålls och fortsätter. Exempelvis smidig överföring till kommuner av dem som fått uppehållstillstånd, effektivare avlägsnanden ur landet och lämnande av landet, förhindrande av missbruk av systemet och minskade kostnader för mottagningen talar för behov av ändringar när det gäller mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls. Det är nödvändigt att ändra mottagningslagen.

När mottagningstjänsterna upphör ska personen i fråga lämna landet. Om personen ändå stannar kvar i landet utan tillstånd som berättigar till uppehälle, är det välfärdsområdets skyldighet att se till att hans eller hennes rätt till oundgänglig omsorg och försörjning tryggas. Tjänster tillhandahålls på grundval av individuell bedömning och individuella behov.

Största delen av dem som vistas i landet utan uppehållsrätt finns i huvudstadsregionen. Under beredningen av propositionen har inrikesministeriet utrett de kostnader som orsakas av personer som vistas i landet utan uppehållsrätt med Folkpensionsanstalten och välfärdsområdena i huvudstadsregionen samt Helsingfors stad. Enligt Folkpensionsanstalten samarbetar man med välfärdsområdena för att trygga oundgänglig försörjning för dem som vistas i landet utan uppehållsrätt i enlighet med social- och hälsovårdsministeriets anvisning från 2017. Folkpensionsanstalten beviljar grundläggande utkomststöd och välfärdsområdena kompletterande och förebyggande utkomststöd. År 2024 beviljande Folkpensionsanstalten den nödvändiga delen av utkomststödet till 1 121 personer som vistades i landet utan upprätthålsrätt till ett belopp av sammanlagt 1 555 715 euro, det vill säga i medeltal 115,70 euro per person per månad. Enligt uppgifter från Helsingfors stad var kostnaden för ekonomiskt stöd till personer som fått avslag på ansökan om internationellt skydd 2024 cirka 78,50 euro per person per månad. Välfärdsområdena ansvarar också för nödinkvartering, som ingår i brådskande socialvård, för dem som vistas i landet utan uppehållsrätt. I Helsingfors var kostnaden för nödinkvartering 41,40 euro per person per dygn. I Helsingfors tillhandahålls nödinkvartering för barnfamiljer och särskilt stöd till exempel på grund av hälsotillståndet för personer som vistas i landet utan uppehållstillstånd. De som vistas i landet utan uppehållsrätt har utöver brådskande vård enligt 50 § i hälso- och sjukvårdslagen rätt till hälso- och sjukvårdstjänster enligt 56 b § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). I princip ska personen själv betala vårdkostnaderna. Om kostnaderna inte kan tas ut eller om välfärdsområdet bedömer att personen är uppenbart medellös, får välfärdsområdet, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen ansöka om statlig ersättning hos Folkpensionsanstalten i enlighet med lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård (1201/2013).

3.10.2.2 Information

Enligt 15 § i mottagningslagen ska personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd informeras om mottagningstjänsterna, rättigheter och skyldigheter i samband med mottagandet, rättshjälp samt organisationer som bistår i frågor som hänför sig till mottagandet. Polisen eller gränskontrollmyndigheten ska ge sådana uppgifter till personer som söker internationellt skydd då de lämnar in sin ansökan och till personer som får tillfälligt skydd efter att de anlänt till landet. Uppgifterna ska ges så snart som möjligt, dock senast 15 dagar efter det att ansökan har lämnats in och efter att personuppgifterna har registrerats. Förläggningen ger uppgifterna efter registreringen vid förläggningen. Uppgifterna ska ges skriftligen på personens modersmål eller på ett språk som han eller hon kan antas förstå. Vid behov kan uppgifterna även ges muntligen.

Artikel 5 om information i direktivet är förpliktande. Mottagningslagen motsvarar redan i stor utsträckning den omarbetade artikeln. Bestämmelserna bör dock preciseras när det gäller tidsfristen för lämnande av information och information till ensamkommande barn. Dessutom bör ansvaret för lämnande av information förtydligas.

Den gällande mottagningslagen innehåller inga bestämmelser om förläggningarnas ordningsstadga. I motiveringen till lagen nämns dock skyldighet att iaktta förläggningens regler. Migrationsverket har gett förläggningarna anvisningar om ordningsstadgan. Enligt anvisningarna ska sökandena genom ordningsstadgan ges konkret information om hur man ska agera i förläggningen, och vad som kan väntas av en klient som är inkvarterad i förläggningen och av personalen. Enligt artikel 5 i mottagandedirektivet ska sökande tillhandahållas information om mottagningsvillkoren, så att sökandena i praktiken kan tillvarata rättigheterna och fullgöra de skyldigheter som föreskrivs i direktivet. Tillhandahållandet av denna information har väsentlig koppling till den inskränkning eller indragning av mottagningsvillkoren som mottagandedirektivet möjliggör. I mottagningslagen bör det

föreskrivas om förläggningens ordningsstadga, så att den som är registrerad som klient vid förläggningen har en klar uppfattning om vilka skyldigheter han eller hon ska fullgöra.

Den gällande mottagningslagen innehåller inga bestämmelser om tillhandahållande av vägledning och rådgivning vid förläggningarna. Vägledning och rådgivning är en väsentlig del av förläggningens uppgifter. Förläggningen vägleder och ger personer som söker internationellt skydd och som får tillfälligt skydd råd bland annat om de rättigheter och skyldighet samt den rättshjälp som hänför sig till mottagandet och behandlingen av ansökan samt i frågor med anknytning till frivillig återresa och övergång till en kommun samt klientens vardag. Alla arbetstagargrupper vid förläggningen ger vägledning och rådgivning. I förvaltningslagen föreskrivs det om myndigheternas allmänna skyldighet att ordna vägledning och rådgivning. Enligt förvaltningslagen ska utgångspunkten för myndigheternas verksamhet vara god förvaltningssed vid behandlingen av ärenden för alla kunder, även när det gäller invandrare. Enligt 8 § 1 mom. i förvaltningslagen ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. Om ett ärende inte hör till myndighetens behörighet, ska den enligt 8 § 2 mom. i mån av möjlighet hänvisa kunden till den behöriga myndigheten. Skyldigheten att tillhandahålla vägledning och rådgivning gäller också förläggningarna. Också artikel 5 i mottagandedirektivet förutsätter att sökande ges information om de mottagningsvillkor som berör honom eller henne samt om sökandenas rättigheter och skyldigheter under mottagandet. Mottagningslagen bör preciseras i detta avseende. Ändringen påverkar inte förläggningarnas nuvarande uppgifter.

3.10.2.3 Inkvartering och rätt att röra sig

Inkvartering på en förläggning

Enligt 16 § i mottagningslagen inkvarteras personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd på en förläggning. Vid inkvarteringen beaktas de inkvarterades ålder och kön. En sökande kan flyttas till en annan förläggning om det behövs för personens egen skull, förläggningens verksamhet eller behandlingen av ansökan om internationellt skydd. Inkvarteringen ska ordnas så att familjemedlemmar kan bo tillsammans om de så vill. Enligt paragrafen beslutar förläggningen om inkvartering och förflyttning. Innan beslut om förflyttning fattas, ska den som ska flyttas höras. Innan det beslutas att ett barn som saknar vårdnadshavare ska flyttas, ska också barnets företrädare höras. Dessutom kan Migrationsverket förbehålla sig rätten att besluta om inkvartering eller förflyttning, om det behövs för behandlingen av ansökan om internationellt skydd eller om man i ett ärende som gäller förflyttning enligt 1 mom. inte kan uppnå enighet om till vilken förläggning personen ska flyttas.

Mottagningslagens gällande bestämmelser motsvarar i stor utsträckning de krav som ställs på inkvarteringen av sökande i artiklarna 7 och 20 i det omarbetade mottagandedirektivet. Mottagningslagen bör dock preciseras i vissa avseende för att fullgöra de förpliktelser enligt direktivet som gäller bland annat särskilda mottagandebehov, säker inkvartering och familjesammanhållning.

Inkvartering av barn som saknar vårdnadshavare

I 17 § i mottagningslagen föreskrivs det om inkvartering av barn som saknar vårdnadshavare. Inkvarteringsalternativen för barn som saknar vårdnadshavare är grupphem, stödboende eller andra inkvarteringsställen som är avsedda för barn. På grupphemmens verksamhet tillämpas 59 § i barnskyddslagen, där det bland annat föreskrivs om det maximala antalet barn i en bostadsenhet samt minimiantalet anställda som är sysselsatta i vård- och fostringsuppgifter. I

bestämmelserna om grupphem har beaktats tillräcklig vård, fostran och omsorg för barnen. I en enhet för stödboende får barn som fyllt 16 år och saknar vårdnadshavare inkvarteras, om det är motiverat med tanke på barnets utveckling och välfärd. Även för stödboendenas del föreskrivs det om det maximala antalet barn per byggnad samt om minimiantalet ansvariga i vård- och fostringsuppgifter.

Barn kan också inkvarteras på andra inkvarteringsställen som är avsedda för barn, beträffande vilka bestämmelserna om det maximala antalet barn och minimiantalet anställda i grupphem och stödboenden tillämpas. Dylika olika inkvarteringsformer får användas, om lokalerna uttryckligen är avsedda för barn. I fråga om kompetenskraven för de anställda vid grupphem, enheter för stödboende och andra inkvarteringsställen för barn gäller bestämmelserna i 60 § i barnskyddslagen, enligt vilken en barnskyddsanstalt ska ha ett tillräckligt stort antal yrkesutbildade personer inom socialvården och tillräcklig annan personal för den vård och fostran som barn och unga personer behöver. I kompetenskraven för personalen i vård- och fostringsuppgifter ska hänsyn tas till de särskilda behoven bland verksamhetsenhetens klienter och verksamhetens art.

Artikel 27.9 i mottagandedirektivet gör det möjligt att inkvartera barn som fyllt 16 år även på förläggningar för vuxna och familjer. I mottagningslagen föreskrivs det inte särskilt om inkvartering av barn som saknar vårdnadshavare på förläggningar för vuxna och familjer. Om barn som fyllt 16 år skulle inkvarteras i enheter för vuxna utan någon vuxen som tar hand om dem, borde där, enligt kraven i mottagandedirektivet och till exempel förordningen om asylförfaranden, finnas en separat avdelning för barn med tillräcklig personal som ansvarar för vård- och fostringsuppgifterna. Ett sådant arrangemang motsvarar i praktiken stödboende enligt 17 § i mottagningslagen. Det föreslås inga ändringar i mottagningslagen i detta avseende.

Barn som saknar vårdnadshavare, både sådana som är under 16 år och sådana som har fyllt 16 år, har för närvarande dock inkvarterats på förläggningar för vuxna tillsammans med närstående vuxna som barnet känner från tidigare och som tar hand om barnet. Det finns inga uttryckliga bestämmelser om detta inkvarteringssätt i mottagningslagen. Kravet är att ett barn ska placeras i en enhet för vuxna är att barnet inkvarteras tillsammans med en närstående vuxen, som ansvarar för barnets dagliga vård, fostran, omsorg samt säkerhet. Arrangemanget har säkerställt familjesammanhållning och en trygg inkvartering för barnet. På förläggningar för vuxna och familjer finns inga personer som är sysselsatta i vård- och fostringsuppgifter som gäller barn. När det gäller barn som bor på förläggningar för vuxna och familjer vilar ansvaret för barnet alltid på barnets vårdnadshavare eller den vuxna som faktiskt tar hand om barnet. Mottagningslagen bör preciseras så att det på lagnivå föreskrivs om inkvartering av barn som saknar vårdnadshavare på en förläggning för vuxna tillsammans med en vuxen som ansvarar för barnet i situationer där det är förenligt med barnets bästa.

Enligt 13 § 3 mom. i mottagningslagen kan fullt uppehälle ordnas i grupphem och enheter för stödboende avsedda för barn som saknar vårdnadshavare. I lagens 41 § föreskrivs om uppgifterna för den som är företrädare för ett barn som saknar vårdnadshavare. Enligt 2 mom. ingår inte barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad i företrädarens uppgifter. I lagen preciseras dock inte till vem dessa uppgifter hör, och vad som är grupphemmens och stödboendenas uppgift utöver att inkvartera barn som saknar vårdnadshavare. I praktiken har grupphemmen och stödboendena skött den dagliga vården, fostran och omsorgen för barn som saknar vårdnadshavare. Häri har ingått till exempel dagligt stöd för barnets skolgång, säkerställande av barnets säkerhet och övervakning av att barnet inte försvinner. Artikel 26 i mottagandedirektivet förutsätter att barnets bästa beaktas i första hand när bestämmelserna i direktivet genomförs. Vid bedömningen av ett barns bästa ska särskild hänsyn tas till den underåriges välbefinnande och sociala utveckling, säkerhets- och trygghetshänsyn samt den

underåriges åsikter, beroende på hans eller hennes ålder och mognad. Enligt artikel 3.2 i FN:s konvention om barnets rättigheter har barn dessutom rätt till det skydd och den omvårdnad som behövs för deras välfärd. Mottagningslagen bör preciseras i detta avseende. Ändringen påverkar inte förläggningens uppgifter, men den preciserar både grupphemmets och företrädarens roll i barnets liv.

Enskild inkvartering

Enligt 18 § 1 mom. i mottagningslagen kan personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd själva ordna sin inkvartering. De ska då skriftligen uppge sin adress och lägga fram ett hyresavtal eller en annan utredning om den enskilda inkvarteringen för den förläggning där de är registrerade som klienter. Adressuppgifterna och hyresavtalet eller utredningen krävs för att andra mottagningstjänster ska kunna ges.

Den som bor i enskild inkvartering får mottagningstjänster från den förläggning där han eller hon är registrerad som klient. Övergången till enskild inkvartering är ett anmälningsförfarande. Uppgivande av adressen och framläggande av hyresavtalet eller utredningen är närmast formaliteter. I praktiken har förläggningen inga resurser att kontrollera sanningsenligheten hos den uppgivna adressen till enskild inkvartering eller om personen faktiskt bor på adressen i fråga. Skyldigheten att lägga fram ett hyresavtal eller en utredning har kunnat leda till situationer där klienten lägger fram den erforderliga utredning men i själva verket är inkvarterad på en annan adress än den som utredningen gäller.

Enligt 2 mom. beslutar föreståndaren för en förläggning om förflyttning av ett barn utan vårdnadshavare till enskild inkvartering efter att ha hört barnet och dess företrädare samt förläggningens socialarbetare. Förläggningen meddelar adressen för ett barn utan vårdnadshavare som bor i enskild inkvartering och uppgifter om de personer hos vilka barnet bor till välfärdsområdet på boningsorten eller till Helsingfors stad. Meddelandet ska åtföljas av rapporter av förläggningens socialarbetare och barnets företrädare om huruvida förhållandena i den enskilda inkvarteringen är lämpliga samt huruvida den eller de som tar hand om barnet kan sörja för barnets vård.

Enskild inkvartering för barn som saknar vårdnadshavare motsvarar mottagandedirektivets bestämmelser, enligt vilka barnets bästa kan kräva inkvartering även någon annanstans än på en förläggning avsedd för underåriga. Direktivet utgår ifrån att det i allmänhet för förenligt med barnets bästa att ett barn som saknar vårdnadshavare inkvarteras tillsammans med släktingar eller närstående som barnet känner sedan tidigare. I situationer där det har varit motiverat med tanke på barnets utveckling och välfärd har ett barn som fyllt 16 år också kunnat inkvarteras till exempel i folkhögskoleinkvartering. Migrationsverket har gett förläggningarna anvisningar om den utredning om enskild inkvartering för barn som saknar vårdnadshavare med vars hjälp man bedömer om den enskilda inkvarteringen är förenlig med barnets bästa. Enligt lagen beslutar föreståndaren för en förläggning om förflyttning av ett barn utan vårdnadshavare till enskild inkvartering efter att ha hört barnet och dess företrädare samt förläggningens socialarbetare. I praktiken har dock förläggningens socialarbetare hört både barnet och barnets företrädare när socialarbetaren gjort utredningen om enskild inkvartering. Föreståndaren har fattat beslutet om enskild inkvartering på framställning av socialarbetaren. Lagen borde preciseras i detta avseende.

Fall där klienter vid förläggningarna avviker

Alla som är registrerade som klienter vid förläggningarna kontaktar inte nödvändigtvis förläggningen regelbundet eller upprätthåller sina kontaktuppgifter. Detta kan avsevärt försvåra

möjligheterna att nå personen i fråga. De som får tillfälligt skydd har dessutom rätt att röra sig fritt inom EU, vilket gör det svårt att följa om de i själva verket fortfarande är klienter vid förläggningen. Migrationsverket har gett förläggningarna anvisningar om fall där såväl vuxna och familjer som barn avviker. Den gällande lagen innehåller ändå inga bestämmelser om åtgärder som förläggningen ska vidta om en person som registrerats som klient vid förläggningen avviker eller inte påträffas eller personen efter att han eller hon påträffats meddelar att han eller hon inte återvänder till förläggningen.

Mottagandedirektivets syfte är att förhindra att sökande avviker och förflyttar sig vidare. Enligt artikel 7 i direktivet får medlemsstaternas tillhandahållande av materiella mottagningsvillkor villkoras med att sökandena faktiskt är bosatta på de förläggningar som de anvisats till. För att säkerställa detta får mekanismer införas. Artikeln förutsätter också att sökandena ska meddela och upprätthålla sina kontaktuppgifter. Artikeln överlåter åt medlemsstaterna att avgöra vilka mekanismer som verifierar faktiskt boende. De får ändå inte begränsa sökandens rörelsefrihet på medlemsstatens territorium. Mottagningslagen måste ändras med beaktande av ovannämnda principer.

Rörelsefrihet

Enligt 41 § i utlänningslagen har utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Undantag från utlänningars rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort utgör säkringsåtgärderna tagande i förvar, anmälningsskyldighet och boendeskyldighet enligt 7 kap. i utlänningslagen, inkvartering i flyktingsluss vid massinvandring enligt 12 § i mottagningslagen samt gränsförfarande enligt 104 a § i utlänningslagen.

I den gällande mottagningslagen har redan genomförts artikel 7 i mottagandedirektivet, enligt vilken den som är klient vid en förläggning inte har rätt att välja på vilken förläggning han eller hon inkvarteras. Personen får mottagningstjänster från den förläggning där han eller hon har registrerats som klient. Genom att anvisa sökandena till en förläggning inom ett visst område kan Migrationsverket eller förläggningen hantera asyl- och mottagningssystemet. En person som omfattas av mottagningssystemet har dock rätt att ordna sin inkvartering självständig. Förläggningen har inte rätt att begränsa enskild inkvartering.

Artiklarna 8 och 9 i mottagandedirektivet utgör ny reglering, som syftar till att stödja ett effektivt mottagningssystem och förhindra att sökande avviker. Genom bestämmelserna begränsas sökandenas rätt att röra sig på medlemsstatens territorium. Det är inte obligatoriskt att anvisa sökandena till ett visst geografiskt område i enlighet med artikel 8. Eftersom anvisande till ett visst geografiskt område står i samband med förordningen om asylförfaranden (t.ex. artikel 9.4), anses det nödvändigt att ta i bruk det handlingsutrymme som direktivet medger. Det är motiverat att ta i bruk handlingsutrymmet för att säkerställa en effektiv behandling av ansökningarna om internationellt skydd och en jämn geografisk fördelning av de sökande som omfattas av mottagningstjänster. Genom anvisningsåtgärderna eftersträvas en jämn fördelning av de ansökningar som är under behandling och en effektiv hantering av ansökningsmassan och mottagningstjänsterna. Artikeln överlåter åt medlemsstaterna att avgöra hur det geografiska området där den sökande får röra sig fritt begränsas, bara området är tillräckligt stort och gör det möjligt att tillgodose sökandens rättigheterna. Direktivet medger också handlingsutrymme beträffande vilka sanktioner som kan påföras sökanden om han eller hon lämnar det geografiska området, bara sanktionerna är sådana som föreskrivs i direktivet. Till skillnad från nuläget gör införandet av artikeln det möjligt att anvisa eller förflytta även sökanden i enskild inkvartering till ett visst område. Det föreslås att mottagningslagen ändras.

Artikel 9 i direktivet gäller åtgärder för att begränsa sökandenas rörelsefrihet, och det är obligatoriskt att genomföra den för gränsförfarandets del. Till övriga delar är artikeln inte förpliktande. Artikeln har dock samband med bland annat förordningen om asyl- och migrationsförfaranden, för utöver gränsförfarandet är en kategori sökande som klart hör till artikelns tillämpningsområde sådana sökande som i enlighet med artikel 17.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering förutsätts uppehålla sig i en annan medlemsstat. I praktiken är syftet med artikeln att garantera myndigheterna metoder som ger smidigare ansökningsförfaranden när den allmänna ordningen eller procedurmässiga omständigheter som gäller internationellt skydd kräver det. Eftersom det för gränsförfarandets del är obligatoriskt att begränsa rörelsefriheten, och eftersom smidigare myndighetsverksamhet är en eftersträvansvärd sak, anses det nödvändigt att genomföra artikeln fullt ut i den nationella lagstiftningen. Artikeln överlåter åt medlemsstaterna att bestämma om begränsningen av rörelsefriheten, det vill säga i praktiken skyldighet att bo på en viss förläggning, kan förenas med anmälnings- eller närvaroskyldighet. Det föreslås att mottagningslagen ändras.

3.10.2.4 Mottagningspenning

Enligt 19 § i mottagningslagen beviljas mottagningspenning personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland i syfte att trygga den oundgängliga försörjning som en person behöver för ett människovärdigt liv samt för att främja personens möjligheter att klara sig på egen hand, om personen är i behov av stöd och inte kan få sin försörjning genom förvärvsarbete, andra inkomster eller tillgångar, genom omvårdnad från en sådan persons sida som är försörjningspliktig gentemot honom eller henne eller på något annat sätt. Mottagningspenningen består av mottagningspenningens grunddel och kompletterande mottagningspenning.

Enligt 23 § beviljar den förläggning där sökanden är registrerad som klient mottagnings- och brukspenning på ansökan. Vid beviljandet av mottagnings- och brukspenning iakttas i tillämpliga delar bestämmelserna om förfarandet i 3 kap. i lagen om utkomststöd (1412/1997). Vid återkrav av mottagnings- och brukspenning tillämpas bestämmelserna om återkrav i 4 kap. i lagen om utkomststöd. När klienten lämnar in ansökan ska han eller hon uppge sina egna och familjens faktiska disponibla inkomster och tillgångar under ansökningsmånaden. Vid behov begärs uppgifter om inkomster och tillgångar genom en begäran om tilläggsutredning. För att fastställa mottagningspenningen görs en beräkning, där som inkomster beaktas personens och familjens disponibla inkomster och tillgångar i enlighet med 11 och 12 § i lagen om utkomststöd. Efter mottagningslagens ikraftträdande har det gjorts ändringar i lagen om utkomststöd, där bestämmelserna om de inkomster och tillgångar som ska beaktas samt om tiden för vilken utkomststöd fastställs och beräkning har flyttats till lagens 2 kap. Mottagningslagen måste ändras så att lagen om utkomststöd kan tillämpas på ett ändamålsenligt sätt.

Beslut om beviljande av mottagnings- och brukspenning är förvaltningsbeslut, och när de fattas ska förvaltningslagen (434/2003) iakttas. Sökanden ges ett skriftligt beslut om mottagningspenning på finska eller på svenska, och en besvärsanvisning fogas till beslutet.

Mottagningspenningens grunddel

Mottagningspenningens grunddel är avsedd för oundgängliga vardagliga utgifter. Enligt 19 § 2 mom. i mottagningslagen täcker grunddelen utgifter för kläder, ringa avgifter för hälso- och sjukvård, utgifter för användning av lokaltrafik och telefon samt andra motsvarande utgifter som hänför sig till en persons och familjs dagliga uppehälle samt utgifter för kost i de fall där

förläggningen inte ordnar måltider. Andelen för utgifter för kost dras av från den mottagningspenning som betalas ut om förläggningen ordnar måltider. Som ringa avgifter för hälso- och sjukvård avses utgifter för det dagliga livet och den första hjälp som ges i familjen, vilka inte äventyrar en individs eller en familjs ekonomi. I dessa utgifter ingår bland annat utgifter för receptfria läkemedel och medicinska förnödenheter, så länge det i genomsnitt rör sig om små mängder.

Enligt 20 § i mottagningslagen är mottagningspenningens belopp skillnaden mellan utgifter som ska täckas med mottagningspenningens grunddel och utgifter för hälso- och sjukvård som är större än ringa samt de inkomster och tillgångar som står till förfogande. I mottagningslagen föreskrivs det om mottagningspenningens och brukspenningens storlek för olika persongrupper i euro. Mottagningspenningens grunddel är lika stor för personer som söker internationellt skydd, personer som får tillfälligt skydd och offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

MOTTAGNINGSPENNING / månad	Inga måltider	Med måltider på förläggningen
Ensamstående	300 euro	88 euro
Gemensamt hushåll, andra personer över 18 år	254 euro	72 euro
Barn i åldern 10–17 år som bor med sin familj	210 euro	60 euro
Barn under 10 år som bor med sin familj	191 euro	57 euro
Ensamförsörjare	336 euro	97 euro

Tabell 1. Mottagningspenningens belopp vid förläggningar för vuxna och familjer

Kompletterande mottagningspenning

Enligt 19 § 3 mom. i mottagningslagen beviljas kompletterande mottagningspenning för utgifter som på grund av sökandens eller dennes familjs särskilda behov eller förhållanden ansetts behövliga för att trygga den oundgängliga försörjning som en person behöver för ett människovärdigt liv samt för att främja personens möjligheter att klara sig på egen hand. Utgifterna kan vara av engångsnatur och hänföra sig till en viss händelse i livet eller de kan vara regelbundna, till exempel kostnader som en långvarig sjukdom orsakar och som stödjer klientens förmåga att klara sig på egen hand. Kompletterande mottagningspenning kan också beviljas för utgifter som är avsedda att täckas med mottagningspenningens grunddel. Kompletterande mottagningspenning är en förmån som baserar sig på prövning i det enskilda fallet, och beloppet av det beviljade stödet bestäms i varje enskilt fall enligt de individuella behov som sökanden anför.

Syftet med den kompletterande mottagningspenningen är att främja klientens hälsa, välbefinnande och möjligheter att klara sig och fungera självständigt samt att förhindra att situationen blir betydligt sämre. När beslut om kompletterande mottagningspenning fattas

behövs oftast en mera omfattande utredning av klientens helhetssituation än när det är fråga om mottagningspenningens grunddel. Den kompletterande mottagningspenningen kan spela en viktig roll när man svarar på behovet av särskilt stöd hos en klient i utsatt ställning och sörjer för att denne klarar sig.

Nyttigheter

Förläggningarna ger sina klienter en del av stödet i form av nyttigheter. Enligt motiveringen till mottagningslagen utgörs den andel som ges i form av nyttigheter av avgiftsfria informationsmedel och andra nyttigheter som tillhandahålls vid mottagandet, såsom basförnödenheter för inkvartering och måltider, städ- och rengöringsredskap samt hobbyutrustning. Dessutom ska förläggningen ha i lager till exempel konserver, kläder och skor som kan ges till personer i akut behov. För sådana situationer har förläggningarna i allmänhet begagnade varor som de fått som gåva. Dessutom kan personen ges en betalningsförbindelse eller ett presentkort som han eller hon vid behov kan skaffa till exempel baslivsmedel med. Värdet av det startpaket för inkvartering och måltider som ges en gång är cirka 150 euro (Hansel-pris år 2024). Det ökar en ensamståendes utkomst med cirka 50 procent under den första månaden. Värdet av dessa nyttigheter av bestående karaktär och deras andel av personens utkomst är svårt att beräkna exakt.

Brukspenning som beviljas barn som kommit till Finland utan vårdnadshavare

Enligt 21 § i mottagningslagen beviljas barn utan vårdnadshavare brukspenning i stället för mottagningspenning, om det grupphem eller stödboende som ansvarar för mottagandet av barn som saknar vårdnadshavare ordnar fullt uppehälle som inkluderar de utgifter enligt 19 § som ska täckas med mottagningspenningens grunddel och den kompletterande mottagningspenningen och utgifter för hälso- och sjukvård som är större än ringa.

Genom brukspenningen tryggas inte barnets försörjning. Den är avsedd för barnets eller den unga personens eget bruk, och syftet med den är att stödja barnets eller den unga personens utveckling mot självständighet. Brukspenningen för minderåriga utan vårdnadshavare är 26 euro per månad för barn under 16 år och 47 euro per månad för barn som fyllt 16 år. Beloppet av brukspenningen kan också vara mindre än så, om det är motiverat med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå. Om en person över 16 år har enskild inkvartering eller bor i stödboende som inte erbjuder fullt uppehälle, betalas denne mottagningspenning i stället för brukspenning. Mottagningspenningens belopp är detsamma som för en ensamstående vuxen, det vill säga 300 euro. Även minderåriga under 16 år som har enskild inkvartering beviljas samma mottagningspenning som en ensamstående vuxen.

Indexjustering av mottagningspenningen

Enligt 22 § i mottagningslagen justeras mottagningspenningens och brukspenningens belopp årligen enligt bestämmelserna i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Enligt 2 mom. motsvarar de belopp av mottagnings- och brukspenning som bestäms i 20 och 21 § det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket de folkpensioner som betalades i januari 2010 har beräknats.

Genom lagen om indexjustering åren 2024–2027 av vissa förmåner och belopp som är bundna till folkpensionsindex och levnadskostnadsindex (1296/2023), nedan lagen om indexjustering åren 2024–2027, som trädde i kraft vid ingången av 2024, frystes mottagningspenningens och brukspenningens belopp till 2023 års nivå. Lagen gäller till utgången av 2027, dock så att om poängtalet för folkpensionsindex under något av de år lagen är i kraft är minst 2009, ska lagen tillämpas endast till utgången av det året. I praktiken innebär detta att effekten av en utebliven

justering av förmånerna och beloppen på den reella nivån på förmånerna och beloppen skulle bli högst 10,2 procent.

Medan indexfrysningen är i kraft tillämpas inte 22 § i mottagningslagen. För att förtydliga lagen borde de föråldrade bestämmelserna upphävas. När indexfrysningen upphör återinförs bestämmelser uppdaterade med aktuella poängtal för folkpensionsindex i paragrafen.

Temporär lag om minskning av mottagningspenningen och brukspenningen

Det med folkpensionsindex justerade beloppet av mottagningspenningen och brukspenningen sänktes 2024 genom en temporär ändring (466/2024) av mottagningslagen. Genom ändringen sänktes det med folkpensionsindex justerade beloppet av mottagningspenning som beviljas personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland till samma nivå som beloppet av de kalkylerade utgifter för kost som hänför sig till utkomststödet och som beviljas som nödvändigt utkomststöd, detta så att mottagningspenningens belopp består av de kalkylerade utgifter för kost som hänför sig till utkomststödet och andra utgifter som ska täckas med mottagningspenningens grunddel.

Beloppet av mottagningspenningens grunddel för ensamstående vuxna sänktes från 348 euro till 300 euro per månad. Dessutom föreskrevs det om en separat grunddel av mottagningspenningen för ensamförsörjare och om en grunddel enligt åldersgrupp för barn. I propositionen bedömdes de sammantagna konsekvenserna av indexfrysningen och minskningen av mottagningspenningen. Ändringen var temporär för att det skulle vara möjligt att säkerställa att nivån på mottagningspenningens grunddel inte till följd av den indexfrysning som görs i mottagningspenningen sjunker under beloppet av de kalkylerade utgifter för kost som beviljas som nödvändigt utkomststöd. De kalkylerade utgifter för kost som hänför sig till utkomststödet och som beviljas som nödvändigt utkomststöd utgör 49 procent av utkomststödets grunddel. Detta belopp var 288 euro i månaden för ensamstående vuxna 2024. Nödvändigt utkomststöd beviljas till exempel personer som vistas i landet utan uppehållsrätt.

MOTTAGNINGSPENNING €/mån.	Måltider ingår inte i mottagningstjänsterna		Måltider ingår i mottagningstjänsterna	
	Grunddelens belopp 2023	Temporär lagändring	Grunddelens belopp 2023	Temporär lagändring
Ensamstående	348,50	300,00	102,15	88,00
Gemensamt hushåll, andra personer över 18 år	294,42	254,00	84,12	72,00
Barn i åldern 10–17 år som bor med sin familj	222,32	210,00	66,10	60,00
Barn under 10 år som bor med sin familj	222,32	191,00	66,10	57,00
Ensamförsörjare	348,50	336,00	102,15	97,00

Tabell 2: Ändring av beloppet av mottagningspenningens grunddel genom temporär lag

Genom den temporära lagändringen sänktes beloppet av brukspenning som betalas till barn utan vårdnadshavare från 30 euro till 26 euro för barn under 16 år och från 54 euro till 47 euro för barn i åldern 16–17 år.

Bestämmelserna om kompletterande mottagningspenning ändrades samtidigt enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 25/2024 rd). Utskottet ansåg att bestämmelserna om kompletterande mottagningspenning måste förtydligas så att det av lagen entydigt framgår att beviljandet av stöd och förutsättningarna för beviljande baserar sig på prövning och att bestämmelsen i 19 § 1 mom. i mottagningslagen om tryggande av den oundgängliga försörjning som en person behöver för ett människovärdigt liv samt om främjande av personens möjligheter att klara sig på egen hand också gäller den kompletterande mottagningspenningen.

Lagen gällde ursprungligen till utgången av 2025, men giltighetstiden förlängdes till den 11 juni 2026. Genom förlängningen av lagens giltighetstid ville man säkerställa att beloppet av mottagningspenningen hålls kvar på den nivå som föreskrevs genom den temporära lagen, och att det är möjligt att beakta ändringarna i lagen om utkomststöd i deras helhet när det föreskrivs om mottagningspenningens permanenta nivå.

Totalreformen av utkomststödet

Totalreformen av utkomststödet enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering trädde i huvudsak i kraft den 1 februari 2026. I samband med lagändringen sänktes nivån på utkomststödets grunddel. Utkomststödets grunddel sänktes med cirka tre procent för ensamstående och personer som fyllt 18 år och som bor hos sina föräldrar, för andra vuxna är sänkningen två procent. I grunddelen för barn gjordes mindre avrundningar, men ingen egentlig minskning. Ändringen uppskattas vara större för ensamstående än vad indexhöjningarna för 2026–2027 uppskattas vara. Justeringen av folkpensionsindex, som höjer nivån på utkomststödet, och social- och hälsovårdsministeriets proposition som syftar till att minska utkomststödets grunddel har beaktats när den permanenta nivån på mottagningspenningen bereds.

Utkomststödets grunddel kan dessutom i vissa situationer sänkas med 50 procent, om den som ansöker om utkomststöd trots uppmaningar inte agerar i enlighet med skyldigheterna. Den arbetsgrupp som berett reformen av lagen om utkomststöd anser att en grunddel som sänkts med 50 procent ännu kan betraktas som ett belopp som räcker till för att trygga den oundgängliga försörjningen och omsorgen som förutsätts i 19 § 1 mom. i grundlagen. Genom den temporära lagen har det föreskrivits att beloppet av mottagningspenningen är cirka 50 procent av beloppet av utkomststödets grunddel. På grund av minskningarna av utkomststödets grunddel förblir beloppet av mottagningspenningen trots indexfrysningen cirka 50 procent av beloppet av utkomststödets grunddel tills indexfrysningen upphör. Som permanent nivå på mottagningspenningen används beloppet av utkomststödets grunddel sänkt med 50 procent. Det väsentliga med tanke på propositionen är att indexhöjningarna av mottagningspenningen återinförs i början av 2028.

Referensbudget

Vad som är tillräcklig försörjning kan uppskattas på olika sätt, och det går inte att hitta en objektiv mätare. Som en riktgivande mätare har använts referensbudgetar som avspeglar den konsumtionsnivå som förutsätts för ett människovärdigt liv. Referensbudgetarna är nyttighetskorgar som består av varor och tjänster. I Finland har kalkyler som baserar sig på referensbudgetmetoden utarbetats av till exempel Åbo universitet och Institutet för hälsa och

välfärd[64]. Referensbudgetarna har fastställts utifrån människornas behov, varför de lämpar sig på att uppskatta till exempel vad som är tillräcklig försörjning.

Referensbudgetarna är uppbyggda för en mer heltäckande konsumtion än vad mottagningspenningens grunddel är avsedd för. Förläggningarnas klienter beviljas som mottagningstjänster bland annat boende och hälso- och sjukvård samt materiella nyttigheter i anslutning till hemmets dagligvaror, hobbyverksamhet, fritid och datakommunikation. När det gäller de utgifter som ska täckas med mottagningspenningens grunddel innehåller referensbudgeten många sådana kostnader som i princip inte kan betraktas som oundgängliga eller som förläggningarnas klienter får i form av antingen mottagningstjänster eller nyttigheter. Det är alltså svårt att komma fram till ett objektivt resultat vid uppskattningen av utgifterna, och referensbudgeterna kan inte utnyttjas direkt för att uppskatta vad som är tillräcklig försörjning för en person som är klient inom mottagningssystemet.

Det är dock möjligt att avskilja andelen för hälsosam mat från referensbudgetens matkostnader. Enligt den referensbudget som sammanställts av Institutet för hälsa och välfärd[65] var andelen för hälsosam mat 2022 240 euro per månad för en 45-årig ensamstående man och 210 euro per månad för en ensamstående 45-årig kvinna. Andelen för hälsosam mat kan användas som ett jämförelseobjekt när man ska uppskatta de kalkylerade livsmedelskostnadernas andel av mottagningspenningens grunddel. Även när det gäller livsmedelsutgifterna är tolkningen av referensbudgeten förenad med förbehåll. I kalkylerna antas bland annat att hushållens medlemmar är friska, självständiga och kan ta hand om sin hälsa. Dessutom måste man beakta den allmänna kostnadsökningen efter 2022.

3.10.2.5 Social- och hälsovårdstjänster

Enligt 25 § i mottagningslagen har personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland rätt till socialservice enligt 14 § i socialvårdslagen (1301/2014), om en yrkesutbildad person inom socialvården har bedömt det vara nödvändigt för dessa personer att få socialservice under den tid som de har rätt till mottagningstjänster eller är upptagna i hjälpsystemet. Enligt 2 mom. utförs dessutom det sociala arbete som avses i 15 § och den sociala handledning som avses i 16 § i socialvårdslagen vid förläggningen av yrkesutbildade personer inom socialvården. Arbetet omfattar rådgivning, handledning och utredning av sociala problem samt andra stödåtgärder som upprätthåller och främjar individens och familjens trygghet och förmåga att komma till rätta. Sådana uppgifter är till exempel att utreda sociala problem som offer för människohandel kan ha eller att tillhandahålla stöd i vardagen för personer med svår funktionsnedsättning eller äldre personer. Stöd ordnas i situationer där det nödvändigt och i nödvändig omfattning för att personens situation inte ska försämras. Till uppgifterna för förläggningens socialservice hör dessutom bland annat att ge handledning om frivillig återresa och övergång till en kommun, prövning i anslutning till beviljande av kompletterande mottagningspenning, att skaffa företrädare till barn som saknar vårdnadshavare samt att ge socialarbetarens utlåtanden i anslutning till asylprocessen och att samordna bedömningen av garantier i anslutning till förfarandena. Mottagandedirektivet förutsätter att de nationella

[64] Grahn Anna, Kuusela Anna, Mäkinen Lauri, Sarpila Outi, Mukkila Susanna (2023) Mitä ihmisarvoinen elämä maksaa Suomessa? Viitebudjettimenetelmään perustuvat laskelmat vuonna 2022. Institutet för hälsa och välfärd.

[65] Bakkum Boris, Grahn Anna, Jokela Justus, Mukkila Susanna, Mäkinen Lauri, Salminen Janne, Sarpila Outi (2022) Ruoka osana ihmisarvoista elämää 2020-luvun Suomessa. Institutet för hälsa och välfärd.

myndigheter i första hand ska ombesörja mottagandet av sådana personer som har särskilda mottagandebehov. Här spelar socialservicen en viktig roll. Under beredningen bedömde man att den gällande lagstiftningen uppfyller direktivets krav och att lagen inte behöver ändras i detta avseende.

Enligt 26 § i mottagningslagen har personer som söker internationellt skydd och offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland rätt till brådskande sjukvård, inbegripet brådskande mun- och tandvård, i enlighet med 50 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) samt rätt till andra hälso- och sjukvårdstjänster som en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården bedömt som nödvändiga. Personer som får tillfälligt skydd eller barn som söker internationellt skydd samt offer för människohandel som är barn och inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland får hälso- och sjukvårdstjänster på samma grunder som en person som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

Med brådskande vård avses omedelbar bedömning och vård som inte kan skjutas upp utan att sjukdomen förvärras eller kroppsskadan försvåras och som gäller akut sjukdom, kroppsskada, försämring av en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården bedömer alltid individuellt patientens behov av vård. Sådana tjänster som bedöms som nödvändiga ska åtminstone anses vara vård i samband med graviditet och förlossning, inklusive rådgivningsbyråtjänster för graviditetskontroller, tjänster för skydd mot graviditet samt abort. Tjänster som ska bedömas som nödvändigt är också nödvändig behandling av långvariga sjukdomar och andra sjukdomar samt medicinskt nödvändiga hjälpmedel. Som nödvändiga ska också betraktas sådana hälsokontroller och vaccinationer enligt lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) som enligt vad som konstaterats av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården med tanke på skyddet av folkhälsan behövs på grund av en smittsam sjukdom eller misstankar om en sådan, samt vård av personer som insjuknat i den smittsamma sjukdomen i fråga, såsom tuberkulos.

Vid varje förläggning arbetar en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, en sjukskötare eller hälsovårdare, vars mottagning en klient vid förläggningen kan besöka i hälsofrågor. Förläggningens sjukskötare eller hälsovårdare har en omfattande uppgiftsbeskrivning och en central roll vid den preliminära bedömningen av vårdbehov, i det självständiga vårdmottagningsarbetet, vid hänvisningen till fortsatt vård, uppföljningen av vårdkostnaderna och hanteringen av patientuppgifter. Behoven hos personer i utsatt ställning beaktas när hälso- och sjukvårdstjänster tillhandahålls. I 6 § i mottagningslagen föreskrivs det om lagens tillämpning på personer i utsatt ställning.

När en person registreras som klient vid en förläggning informeras han eller hon om rätten till hälsovård. Personen uppmanas att vid behov söka sig till förläggningens hälso- och sjukvårdsmottagning. Två veckor efter registreringen som klient vid förläggningen ordnas ett informationsmöte, där man berättar mera ingående om de hälso- och sjukvårdstjänster som de som får mottagningstjänster är berättigade till, om hälso- och sjukvårdssystemet i Finland samt om de viktigaste sjukdomarna, såsom smittsamma sjukdomar, munhälsovård samt psykiskt välbefinnande. Dessutom gör förläggningens sjukskötare eller hälsovårdare en inledande hälsoundersökning[66]. Målet med den inledande hälsoundersökningen är att få en allmän bild av hälsotillståndet hos den person som ansökt om asyl, utreda sjukdomar som kräver vård och behovet av hälso- och sjukvårdstjänster, identifiera särskilda behov som beror på att personen är i en sårbar ställning, hänvisa till nödvändiga lagstadgade tjänster och erbjuda förebyggande

[66] Inledande hälsoundersökning av asylsökande - Handbok

hälsorådgivning. Personer som uppvisar akuta symptom hänvisas till brådskande fortsatta undersökningar från den inledande undersökningen. Barn under skolåldern, gravida kvinnor och personer med funktionsnedsättning hänvisas till en inledande undersökning som utförs av en läkare. Barn hänvisas till rådgivningen eller skolhälsovården och gravida kvinnor till mödrarådgivningen. Infektionsproblem hos personer som söker internationellt skydd förebyggs i enlighet med anvisningar från Institutet för hälsa och välfärd. På basis av en riskbedömning upprättar den yrkesutbildade personen en remiss till screeningundersökningar.

I de hälso- och sjukvårdstjänster som med stöd av mottagningslagen tillhandahålls personer som söker internationellt skydd ingår hälsoinformation, inledande hälsoundersökning, behövliga screeningundersökningar av smittsamma sjukdomar samt vaccinationer, andra nödvändiga icke-brådskande tjänster och brådskande vård. Personer som får tillfälligt skydd och barn har i nuläget rätt till lika omfattande hälso- och sjukvårdstjänster som personer som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland. Samtliga mottagningstjänster är frivilliga för personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd.

Enligt det omarbetade mottagandedirektivet ska hälso- och sjukvårdstjänsterna innefatta åtminstone akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar, inbegripet allvarliga psykiatriska tillstånd, samt sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård som är nödvändig för att behandla ett allvarligt fysiskt hälsotillstånd. Barn ska säkerställas samma typ av hälso- och sjukvård som de egna medborgarna. Bedömningen är att de gällande bestämmelserna svarar på förpliktelserna enligt direktivet. Mottagandedirektivet förutsätter dessutom att särskilda mottagandebehov bedöms. Detta behandlas mer ingående i avsnitt 3.10.4.2.

3.10.2.6 Arbets- och studieverksamhet

Enligt 29 § i mottagningslagen ska möjligheter till arbete och studier ordnas vid andra förläggningar än transitförläggningar för att främja självständigt handlande hos personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Också vid transitförläggningar kan motsvarande möjligheter ordnas. Enligt 30 § 3 mom. i mottagningslagen ordnar Migrationsverket gruppansvarsförsäkring för personer som deltar i arbete och studier. Syftet med försäkringen är att ersätta skador som inträffat i arbets- och studieverksamheten. Försäkringen ger årligen upphov till kostnader på cirka 10 000 euro.

Som ett led i arbets- och studieverksamheten ordnar förläggningen dessutom en kurs om det finländska samhället för asylsökande och personer som fått internationellt skydd som överskridit läropliktsåldern. Syftet med kursen om det finländska samhället är att introducera den som är klient vid förläggningen i det finländska samhället och hur man agerar där. På kursen får klienterna kunskap om bland annat finsk lagstiftning, Finlands historia, den finska samhällsordningen samt kulturen och sederna i Finland. En del av kursen avläggs som nätstudier, för vilka kunden på en påteckning för studieprestation. Det bör föreskrivas genom lag att kursen är obligatorisk.

Det är utmanande att ordna och övervaka arbets- och studieverksamheten på förläggningarna. Den binder mycket av förläggningens resurser. Verksamheten har kunnat ordnas endast inom förläggningens område, vilket har begränsat verksamhetens art på ett väsentligt sätt. Begränsningen av arbetsverksamheten så att den inte ska tolkas som lönearbete har dessutom gjort att verksamheten främst består av städning av det egna rummet och de utrymmen som används. Justitiekanslersämbetet har i beslutet OKV/901/70/2022 tagit ställning till arbets- och studieverksamhetens omfattning, arbets- och studieverksamhetens förpliktande karaktär och påföljderna av vägran att delta i arbets- och studieverksamheten samt tydligheten och exaktheten hos Migrationsverkets anvisningar. Det föreslås att ordnandet av arbets- och

studieverksamhet slopas. Under mottagningsprocessen kan klienterna delta i till exempel språkundervisning som ordnas av frivilliga. När de får uppehållstillstånd börjar de omfattas av stödåtgärder enligt integrationslagen.

3.10.2.7 Stöd för återresa

Enligt 31 § i mottagningslagen kan som stöd för återresa till en tredjelandsmedborgare som sökt internationellt skydd, den som fått tillfälligt skydd eller som är offer för människohandel och som enligt lagen om hemkommun inte har någon hemort i Finland samt till den som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 51 § i utlänningslagen betalas bidrag och ersättning för skäliga rese- och flyttkostnader för återresan till hemlandet eller till något annat land där hans eller hennes inresa är garanterad. I praktiken har tolkningen av målgruppen av stödtagare medfört utmaningar, eftersom det har förblivit oklart till vem eller vilka bisatsen om avsaknad av hemkommun enligt lagen om hemkommun hänvisar. Av denna orsak är det skäl att förtydliga ordalydelsen. I 98 § i lagen om främjande av integration (681/2023) föreskrivs det om stödjande av återflyttning.

Enligt 2 mom. utfärdas närmare bestämmelser om bidraget och dess belopp samt om förfarandena vid beviljande av bidrag genom förordning av inrikesministeriet. Inrikesministeriet har vanligtvis utfärdat förordningen för två år i sänder. I inrikesministeriets förordning om bidrag åren 2024 och 2025 för frivillig återresa (1204/2023) graderades bidragen för att uppmuntra så snabb avresa från landet som möjligt och avhållande från att söka ändring i asylbeslutet i enlighet med regeringsprogrammet. Under beredningen av förordningen framkom behov av att göra det möjligt för Migrationsverket att stödja återvändande till betydande återvändandeländer i form av olika så kallade återvändandekampanjer tillsammans med inrikesministeriet när anslagen tillåter det. Det är känt att vissa EU-länder har genomfört kampanjer för att stödja frivillig återresa till exempelvis sådana tredjeländer till vilka det är utmanande att genomföra återsändningar. Med tanke på eventuella framtida situationer är det nödvändigt att ta in möjlighet för Migrationsverket att genomföra kampanjer i lagen.

Enligt 3 mom. beviljas bidrag och ersättning på återvändarens ansökan av den förläggning där han eller hon är registrerad som klient, och om återvändaren inte längre är registrerad som klient vid en förläggning, kan bidraget på ansökan beviljas av Migrationsverket. Rådgivningen om återresa har effektiviserats vid förläggningarna i enlighet med regeringsprogrammet så att alla klienter får inbjudan till ett möte om rådgivning om återresa efter asylsamtalet. För att Migrationsverket ska kunna stödja och effektivisera rådgivningen om återresa ännu bättre och bistå vid frivilliga återresa samt tillhandahålla förläggningarna stöd i brådskande situationer eller vid förändringar bör även Migrationsverket kunna ta emot ansökningar och bevilja bidrag på ansökan.

3.10.2.8 Avgifter för mottagningstjänster

Enligt 32 § i mottagningslagen är det möjligt att ta ut en skälig avgift för mottagningstjänster, som får vara högst lika stor som de faktiska kostnaderna. Den oundgängliga försörjning som en person behöver för tryggandet av ett människovärdigt liv eller uppfyllandet av sin lagstadgade underhållsskyldighet får inte äventyras av att avgiften tas ut. Bestämmelser om den maximala avgiften har utfärdats genom förordning av statsrådet. Hos personer som använder social-, hälso- och sjukvårdstjänster får det tas ut en avgift enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992). Bestämmelserna i 13 § i den lagen tillämpas inte på personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel. Avgiften påförs av förläggningens föreståndare. Avgifterna tas inte ut retroaktivt.

Enligt motiveringen till mottagningslagen kan en avgift för mottagningstjänster tas ut av en klient som bor på förläggningen och som har regelbundna förvärvsinkomster eller betydande förmögenhet eller andra inkomster. Avgiften täcker alla kostnader för mottagningen av den som är inkvarterad på förläggningen med undantag av de social- och hälso- och sjukvårdstjänster som förläggningen ordnar och för vilka ovannämnda klientavgift kan tas ut. Avgiften är lika stor för alla som är inkvarterade på en förläggning oberoende av i vilken förläggning eller i vilken av förläggningen ordnad inkvartering de bor. Att avgiften är densamma baserar sig på att en person som söker internationellt skydd eller som får internationellt skydd inte får välja själv på vilken förläggning han eller hon inkvarteras.

Förläggningarna bedömer förutsättningarna för avgifterna och betalningsförmågan separat för varje person och familj. Avgiften kan bestämmas månadsvis eller tills vidare, och storleken beräknas på basis av kalenderdagarna. Påförandet av avgiften baserar sig på klientens egen anmälan. När avgiften bestäms beaktas personens och familjens särskilda utgifter samt disponibla nettoinkomster och tillgångar. I lagen föreskrivs dock inte att inkomsterna och tillgångarna ska anmälas annars än när man ansöker om mottagningspenning. Lagen bör preciseras i detta avseende.

Det omarbetade mottagandedirektivet möjliggör retroaktivt återkrav av avgifter för mottagningstjänster, om det framgår att personen i fråga skulle ha haft inkomster och tillgångar för att betala avgiften vid den tiden då han eller hon har tillhandahållits mottagningstjänster. Sådana situationer där en person som söker internationellt skydd eller som får tillfälligt skydd har inkomster eller tillgångar som skulle möjliggöra retroaktivt återkrav är i praktiken få. I en sådan situation är det dock skäligt att avgiften kan återkrävas även retroaktivt. Det föreslås att mottagningslagen ändras i detta avseende.

Beloppet av den avgift som tas ur för mottagningstjänster sågs över hösten 2024. Avgiften för mottagningstjänster är enligt statsrådets gällande förordning högst 12 euro per dygn. Om även måltider ingår i de mottagningstjänster som en förläggning erbjuder, är avgiften för måltiderna högst 3 euro per måltid. Måltidsavgiften baserar sig på uppgifter från de förläggningar som tillhandahöll måltidstjänster 2023. Avsikten är att höja avgiften för mottagningstjänster gradvis så att den senast 2028 motsvarar priset på ett genomsnittligt inkvarteringsdygn. År 2026 höjs avgiften till 15 euro.

3.10.3 Inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor

I den gällande mottagningslagen föreskrivs det inte om några sådana åtgärder för att inskränka mottagningsvillkoren som det tidigare mottagandedirektivet möjliggjorde. I lagen föreskrivs det om minskning av mottagningspenningen om en person vägrar att delta i sådan arbets- och studieverksamhet som anvisats honom eller henne. Regleringen har baserat sig på nationella lösningar. I lagens 29 § 2 mom. sägs att om en boende vid en förläggning upprepade gånger utan grundad anledning vägrar delta i sådant arbete eller sådana studier som han eller hon anvisats, kan den mottagningspenning som betalas ut till honom eller henne minskas med högst 20 procent under högst två månaders tid. Avdraget får inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv eller för uppfyllandet av en lagstadgad underhållsskyldighet och det får inte heller i övrigt vara oskäligt. Den gällande mottagningslagen erbjuder inte förläggningarna några andra medel att ingripa i störande beteende eller underlåtenhet att fullgöra skyldigheterna från klienternas sida.

I artikel 23 i det omarbetade direktivet föreskrivs det om inskränkning eller indragning av materiella mottagningsvillkor. Artikeln är inte förpliktande. Eftersom reformen av mottagningslagen syftar till att minska missbruket av mottagningssystemet, anses det

nödvändigt att utnyttja handlingsutrymmet. Det är motiverat att genomföra artikeln i den nationella lagstiftningen också för att förtydliga sökandens ansvar och skyldigheter. Genom att föreskriva tydligt på lagnivå om inskränkningarna försöker man dessutom stödja förläggningarnas arbete för att förhindra missbruk av systemet. Artikeln medger nationellt handlingsutrymme beträffande hur mottagningsvillkoren inskränks eller indras, bara det är vederbörligen motiverat och proportionellt, och det säkerställs att sökandens grundläggande behov tillgodoses också medan tjänsterna är inskränkta eller indragna.

I artikel 21 i direktivet föreskrivs det om mottagningsvillkoren för en sökande som befinner sig i en annan medlemsstat än den där han eller hon förutsätts befinna sig. Enligt artikeln ska mottagningsvillkoren för den som fått ett beslut om överföring indras. Artikeln är förpliktande och den bör genomföras i den nationella lagstiftningen. Nationellt handlingsutrymme hänför sig till vad som i praktiken avses med indragning av mottagningsvillkoren för en sökande som fått ett beslut om överföring och hur de grundläggande behoven för en sökande som fått ett beslut om överföring ombesörjs.

Mottagningsvillkoren enligt direktivet, det vill säga inkvartering, mat, kläder, personlig hygien och en förmån för dagliga utgifter, tryggas i Finland med undantag för inkvartering genom mottagningspenningen och nyttigheter. Med mottagningsvillkor avses i Finland mottagningstjänster. Medlemsstaterna ska enligt såväl artikel 21 som artikel 23 säkerställa att sökanden som är föremål för inskränkning eller indragning av mottagningsvillkoren tillhandahålls den hälso- och sjukvård som direktivet förutsätter samt en levnadsstandard i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella förpliktelser. Det återstår att avgöra nationellt vad detta betyder i fråga om villkoren enligt Finlands mottagningssystem.

3.10.4 Sökande med särskilda mottagandebehov

3.10.4.1 Tillämpning av mottagningslagen på barn

Då mottagningslagen tillämpas på den som är yngre än 18 år ska enligt lagens 5 § särskild uppmärksamhet fästas vid faktorer som hänför sig till barnets bästa och barnets utveckling och hälsa. Vid bedömningen av barnets bästa ska bestämmelserna om bedömning av barnets bästa i barnskyddslagen (417/2007) beaktas. Enligt 2 mom. ska då de föreskrivna åtgärderna genomförs barnets önskemål och åsikt utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Endast i sådana fall där utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikt inte utredas. Ett barn som fyllt 12 år ska ges tillfälle att i enlighet med 34 § i förvaltningslagen bli hört i ett ärende som gäller barnet självt. Enligt 3 mom. ska ärenden som gäller barn behandlas skyndsamt. Under beredningen har man bedömt att artikel 26 i det omarbetade mottagandedirektivet inte kräver att 5 § i mottagningslagen ändras.

3.10.4.2 Särskilda mottagandebehov och bedömning av dem

I 6 § i mottagningslagen föreskrivs det om tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning. Enligt paragrafen ska då lagen tillämpas de särskilda behov som beror på en persons särskilt utsatta ställning, såsom på åldern eller det fysiska och psykiska tillståndet, beaktas hos personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel. En persons särskilt utsatta ställning och de särskilda behov som beror på den ska utredas individuellt inom en rimlig tid från det att ärendet blivit anhängigt. De särskilda behoven ska beaktas under hela den tid som ansökan om internationellt skydd behandlas, under den tid som tillfälligt skydd ges och under den tid som offer för människohandel får hjälptjänster enligt 4 kap.

De särskilda behoven enligt 6 § ska bedömas av en yrkesutbildad person inom socialvården eller hälso- och sjukvården så snabbt som möjligt efter det att ett ärende som gäller internationellt skydd, tillfälligt skydd eller hjälp till ett offer för människohandel har anhängiggjorts. Under normala förhållanden erbjuder förläggningen möjlighet till frivilliga inledande hälsoundersökningar inom ungefär två veckor från det att personen i fråga registrerades som klient vid förläggningen. Bedömning av behovet av socialservice görs endast i fråga om personer som behöver sådan. Enligt behovet görs bedömningen i multidisciplinärt samarbete.

Exempel på personer i utsatt ställning har räknats upp i bland annat mottagningslagens förarbeten (RP 266/2010 rd[67], RP 171/2014 rd[68]). Förteckningarna baserar sig på det mottagandedirektiv som gällde vid respektive tidpunkt. Förteckningarna är inte uttömmande, utan en persons utsatta ställning och de särskilda behov som följer av den utreds alltid individuellt. Artikel 24 i det omarbetade mottagandedirektivet utvidgar den grupp som mera sannolikt än andra bedöms ha särskilda mottagandebehov. Inte heller förteckningen i det omarbetade mottagandedirektivet är uttömmande, utan ett exempel. Det bör beaktas att alla som hör till de grupper som nämns i direktivet inte nödvändigtvis har särskilda mottagandebehov och i synnerhet att också andra än de som hör till de grupper som nämns i förteckningen kan ha särskilda mottagandebehov. Även i fortsättningen krävs individuell prövning vid bedömning av behoven och till exempel att den sammantagna effekten av stödbehov som inverkar samtidigt beaktas.

Mottagandedirektivet förutsätter att mottagningslagen ändras. Den inledande hälsoundersökningen inom ramen för förläggningens hälso- och sjukvårdstjänster anses uppfylla direktivets krav på bedömning av särskilda mottagandebehov. Den inledande hälsoundersökningen är frivillig för klienten. Eventuellt blir bedömningen av särskilda mottagandebehov för vissa personers del inte gjord inom den angivna tiden på 30 dagar, om sökanden inte deltar i den hälsoundersökning som erbjuds eller inte heller annars anlitar hälso- och sjukvårdstjänster. Det bör också påpekas att möjligheten att identifiera särskilda mottagandebehov är delvis beroende av vilka uppgifter klienten är redo att lämna om sin situation. I fortsättningen måste man tydligare än tidigare beakta att bedömningen av särskilda behov är en fortlöpande process. På så vis blir även behov som framgår senare beaktade på det sätt som direktivet förutsätter.

Beaktandet av särskilda behov förutsätter att förläggningens personal förmår identifiera behoven. För de yrkesutbildade personer som arbetar vid förläggningarna ordnas utbildning i att utreda och bedöma särskilda behov. Även det omarbetade mottagandedirektivet förutsätter att det ordnas fortlöpande utbildning för den personal som bedömer särskilda mottagandebehov.

I och med det omarbetade mottagandedirektivet och för att hålla sig inom den tidsfrist på 30 dagar för bedömningen som anges där effektiviseras bedömningen av särskilda mottagandebehov genom att i den inledande fasen undvika överlappningar vid bedömningen av särskilda behov samt genom att se till att förläggningarna har de personalresurser för hälso- och sjukvårdstjänster samt socialservice som saken kräver. Vid bedömningen kommer man att utnyttja de befintliga verksamhetsmodeller och anvisningar för utredning och bedömning av klienternas stödbehov som utarbetats för hälso- och sjukvårdstjänsterna och socialservicen. Eventuell vidareutveckling av verksamhetsmodellen samt utarbetandet av anvisningar och ordnandet av utbildning fortsätter. Samarbetet mellan de yrkesutbildade personer som ansvarar

[67] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/rp_266+2010.pdf
[68] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/rp_171+2014.pdf

för bedömningen av särskilda behov och vikten av att uppgifter som är nödvändiga med tanke på en persons hälsa och servicebehov framhävs.

I mottagningslagen föreskrivs det också om identifiering av och hjälp till offer för människohandel. Bestämmelser om offer för människohandel ingår i lagens 4 kap., så att det i 38 b § 3 mom. föreskrivs att hjälpinsatserna ska ordnas utifrån en bedömning av det individuella stödbehovet hos offret för människohandel. I denna proposition föreslås inga ändringar i 4 kap.

3.10.4.3 Företrädande av barn utan vårdnadshavare

Bestämmelser om förordnande av företrädare, företrädarens behörighet och uppgifter, befriande av en företrädare från sitt uppdrag och upphörande av företrädaruppdraget samt det arvode som betalas till företrädaren ingår i 7 § och 39–44 § i mottagningslagen samt 35–39 § i integrationslagen. För barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har uppehållstillstånd förordnas en företrädare enligt 39 § 3 mom. i mottagningslagen av tingsrätten. När barnet får uppehållstillstånd och övergår från mottagningssystemet till att omfattas av kommunens och välfärdsområdets tjänster, börjar företrädarverksamheten administreras enligt integrationslagen och omfattas av Närings-, trafik- och miljöcentralens ansvar (nedan *livskraftscentralen*). Ett barn som får tillfälligt skydd övergår från mottagningstjänsterna till att omfattas av kommunens och välfärdsområdets tjänster när barnet fått en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun. I 2 § 6 mom. i integrationslagen definieras de minderåriga utan vårdnadshavare som tillhandahålls tjänster enligt lagens 3 kap. samt för vilka en företrädare förordnas. Integrationslagens 2 § 6 mom. omfattar också barn utan vårdnadshavare som får tillfälligt skydd och som har en hemkommun.

Enligt 7 § i mottagningslagen betalar Migrationsverket på ansökan arvodet till en företrädare för ett barn som saknar vårdnadshavare och inte har uppehållstillstånd i Finland på basis av den tid som företrädaren har använt för uppgifterna och ersättning för de kostnader som orsakats av företrädandet. Enligt 39 § i integrationslagen betalar livskraftscentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (nedan *Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret*) företrädarens arvode när barnet har beviljats uppehållstillstånd. Det arvode och den kostnadsersättning som betalas till företrädare bestäms enligt statsrådets förordning (577/2024). I mottagningslagens bestämmelser om företrädare har det inte beaktats att ett minderårigt barn utan vårdnadshavare som får tillfälligt skydd har uppehållstillstånd men inte möjlighet att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun innan han eller hon har vistats i Finland minst ett år. I praktiken har Migrationsverket och Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret sinsemellan kommit överens om att Migrationsverket ansvarar för utbetalningen av företrädarnas arvoden tills ett barn som sökt internationellt skydd får del av ett positivt beslut om uppehållstillstånd eller tills ett barn som fått uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd får en anteckning om hemkommun i befolkningsdatasystemet. Därefter övergår utbetalningen av företrädarens arvode och kostnadsersättning till Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret. Det är nödvändigt att ändra mottagningslagen så att den börjar motsvara nuvarande praxis. Ändringen förtydligar på lagnivå vilken aktör som ansvarar för utbetalningen av arvode och kostnadsersättning till företrädaren för ett barn utan vårdnadshavare som får tillfälligt skydd.

Enligt artikel 27 i det omarbetade mottagandedirektivet ska en företrädare utses så snart som möjligt och senast inom 15 arbetsdagar. I tidsfristen ingår både görandet av ansökan och fattandet av beslutet om förordnande av en företrädare. Tidsfristen kan förlängas med 10 dagar på vissa villkor.

Enligt 39 § i mottagningslagen ska det för barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har uppehållstillstånd utan dröjsmål utses en företrädare, om barnet befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Förläggningens eller flyktingslussens föreståndare ska använda den talan som ankommer på vårdnadshavaren tills en företrädare för barnet har förordnats. Det har inte föreskrivits någon exakt tidsfrist för förordnandet av företrädare. Enligt uppgifter från Migrationsverket har det under normala förhållanden tagit 3–7 dygn för förläggningarna att göra ansökan om företrädare och i medeltal 11 dagar för tingsrätterna att fatta beslutet om förordnande av företrädare[69]. Den tid som det tar att förordna en företrädare påverkas av flera faktorer, såsom antalet barn som befinner sig i Finland utan företrädare, tillgången på företrädare och tolkar, hur snabbt förläggningen sänder ansökan till tingsrätten och hur länge tingsrättens beslutfattande räcker. Direktivets tidsfrist på 15 arbetsdagar motsvarar nuläget tämligen bra. Mottagningslagen behöver emellertid preciseras när det gäller tidsfristen. I fortsättningen måste uppmärksamhet fästas vid att hålla tidsfristen och verksamheten måste vid behov effektiviseras.

I direktivet föreskrivs det inte om några tidsfrister i situationer där en minderårig som saknar vårdnadshavare redan har fått uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd. Enligt artikel 33 i skyddsgrundsförordningen ska dock en företrädare utses så snabbt som möjligt efter att internationellt skydd har beviljats med beaktande av att den person som företrätt barnet i ansökningsfasen kan fortsätta i sitt uppdrag om man så beslutar. Enligt 35 § i integrationslagen ska en företrädare utses utan dröjsmål.

Enligt mottagningslagen ska förläggningens eller flyktingslussens föreståndare använda den talan som ankommer på vårdnadshavaren i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet tills en företrädare för barnet har förordnats. Förläggningens eller flyktingslussens föreståndare använder dock i regel inte den talan som ankommer på vårdnadshavaren till exempel vid förfarandet som gäller internationellt skydd för barnet, och behandlingen av ansökan om internationellt skydd framskrider således inte innan tingsrätten har fattat beslut om förordnande av företrädare. Artikel 27 i mottagandedirektivet förutsätter att en tillfällig företrädare utses. Mottagandedirektivets krav på att en tillfällig företrädare ska utses förutsätter att mottagningslagen ändras.

Förläggningen gör ansökan om förordnande av företrädare utifrån den uppgifter som de myndigheter som ansvarar för registreringen har meddelat, varefter tingsrätten beslutar om förordnande av företrädare. Om förläggningen börjar misstänka att personen i fråga inte är minderårig, kan förläggningen kontakta Migrationsverket innan ansökan om förordnande av företrädare görs. Om Migrationsverket bedömer att personen i fråga är klart myndig, anhängiggörs ingen ansökan om förordnande av företrädare. I oklara situationer har det dock alltid gjorts en ansökan om förordnande av företrädare. När en företrädare förordnas agerar förläggningen i praktiken utifrån de uppgifter som finns tillgängliga i UMA-systemet. I princip har en företrädare inte utsetts endast i sådana situationer där det har ansetts att personen i fråga uppenbart och objektivt bedömd är myndig. Enligt artikel 27 i mottagandedirektivet behöver en medlemsstat inte utse en företrädare när medlemsstaten har bedömt att en sökande som gör anspråk på att vara underårig utan någon som helst tvekan är över 18 år. Den gällande lagstiftningen och praxisen motsvarar det som föreskrivs i direktivet, och i detta avseende finns inget behov av lagändringar. Det föreslås ändå att mottagningslagen preciseras till de delar som

[69] Uppgifterna för 2020–2024 och för 2025 fram till början av augusti.

gäller upphörande av företrädaruppdraget när den som företräds blir myndig eller konstateras vara myndig efter att en företrädare förordnats.

Enligt 39 § 4 mom. i mottagningslagen svarar Migrationsverket för styrningen, planeringen och övervakningen av företrädarverksamheten. Som en del av styrningen svarar Migrationsverket också för att det ordnas utbildning för företrädarna. Bestämmelser om styrningen, planeringen och övervakningen av företrädarverksamheten ingår också i 36 § i integrationslagen. I fråga om den styrning, planering och övervakning av företrädarverksamheten som omfattas av integrationslagen har ansvaret ålagts livskraftscentralerna. Webbutbildningen Kompetent företrädare publicerades 2020 och ger dem som agerar som företrädare grundläggande information om företrädaruppdraget. Det rekommenderas att nya företrädare genomgår webbutbildningen, men det är ändå inte ett krav för att man ska kunna agera som företrädare. Företrädarna erbjuds också annan utbildning av varierande slag. Enligt artikel 26 i mottagandedirektivet måste företrädare få förberedande och fortlöpande lämplig utbildning om underårigas rättigheter och behov, inbegripet de som rör eventuella tillämpliga skyddsnormer. Mottagningslagen behöver preciseras i enlighet med direktivet.

Bestämmelserna om Migrationsverkets övervakningsuppgift när det gäller företrädarverksamheten infördes 2020 i samband med att lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) stiftades. I samband med lagändringen föreskrevs det inte närmare om hur Migrationsverket ska övervaka företrädarverksamheten. Enligt artikel 27.8 i mottagandedirektivet ska företrädarnas verksamhet övervakas bland annat genom att regelbundet granska företrädarnas kriminalregister och granska klagomål som ensamkommande barn har lämnat in mot sina utsedda företrädare. Genomförandet av direktivet förutsätter att de uppgifter som hänför sig till styrningen, planeringen och övervakningen av företrädarverksamheten preciseras. På motsvarande sätt måste integrationslagens 36 §, som gäller styrningen, planering och övervakning av företrädarverksamheten preciseras i fråga om inlämnandet av straffregisterutdrag. Även lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002) behöver ändras för att Migrationsverket och livskraftscentralerna ska ha fulla möjligheter att utföra den övervakningsuppgift som hänför sig till företrädarverksamheten när det gäller att granska straffregisterutdrag.

Enligt 40 § i mottagningslagen förordnas till företrädare en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. En person vars intressen står eller skulle kunna stå i strid med barnets intressen får inte förordnas till företrädare. I situationer enligt integrationslagen tillämpas det som föreskrivs om företrädarens behörighet i 40 § i mottagningslagen. Den gällande mottagningslagen anger inte hur företrädarens lämplighet för uppdraget ska bedömas eller vilket slags kunnande som förutsätts av företrädaren. Laglighetsövervakarna har fäst uppmärksamhet vid hur knapphändigt det föreskrivs om företrädarens behörighet, exempelvis riksdagens justitieombudsmans kansli lyfte upp detta i samband med remissbehandlingen av totalreformen av integrationslagen (RP 208/2022 rd). Enligt artikel 2.13 i mottagandedirektivet ska företrädaren ha den nödvändiga sakkunskapen för att sköta sin uppgift. Med beaktande av det ovannämnda är det nödvändigt att ändra mottagningslagen.

I mottagningslagen ingår inga bestämmelser om det maximala antalet barn som en enskild företrädare får företräda. I huvudsak har varje företrädare företrätt endast enstaka barn åt gången. Enligt artikel 27.7 i mottagandedirektivet ska medlemsstaterna ge en företrädare och en tillfällig företrädare ansvar för ett proportionellt och begränsat antal och en företrädare får ha ansvar för högst 30 barn samtidigt. Mottagandedirektivet förutsätter att i beredskapsplanerna intas åtgärder för att säkerställa att en företrädare och tillfällig företrädare utses i situationer där antalet personer som söker internationellt skydd har ökat avsevärt. Enligt artikel 27.1 i

mottagandedirektivet får antalet barn som företräds ökas upp till högst 50 barn. Det föreslås att mottagningslagen ändras i fråga om det maximala antalet barn som företräds. Även i fortsättningen är det viktigt att företrädaren företräder ett skäligt antal barn även i undantagssituationer, så att företrädaren kan sköta sitt uppdrag effektivt och vara lätt att nå. Skötseln av Migrationsverkets styrning, planering och övervakning av företrädarverksamheten förutsätter att det maximala antalet barn som en person företräder bedöms från fall till fall.

Enligt 41 § i mottagningslagen för företrädaren vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet. I företrädarens uppgifter ingår inte barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad. I 37 § i integrationslagen hänvisas det i fråga om företrädarens uppgifter till uppgifterna enligt 41 §i mottagningslagen. Företrädarens uppgifter anges på en mycket allmän nivå i den gällande mottagningslagen och integrationslagen. Detta har lett till att företrädarna sköter sina uppgifter på olika sätt och det har delvis varit svårt att övervaka deras verksamhet. Exempelvis i samband med remissbehandlingen av totalreformen av integrationslagen föreslog riksdagens justitieombudsmans kansli att det skulle föreskrivas noggrannare om uppgifter genom lag. Enligt mottagandedirektivets ingress bör den huvudsakliga rollen för en företrädare vara att garantera barnets bästa och företräda, bistå eller agera till förmån för ett ensamkommande barn. Företrädaren bör vara i stånd att förklara den information som lämnas till det ensamkommande barnet, hålla i kontakterna med behöriga myndigheter för att se till att det ensamkommande barnet får omedelbar tillgång till materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård. Det föreskrivs också om företrädarens uppgifter i artikel 23.6 och 23.8 i förordningen om asylförfaranden. Förordningen om asylförfaranden förtydligar företrädarens uppgift att garantera barnets rättigheter och bästa i varje skede av förfarandet för ansökan om internationellt skydd och mottagandet. Enligt förordningen om asylförfaranden ska företrädaren träffa barnet, höra barnets åsikter, bistå och företräda barnet och garantera att barnet har tillgång till sina rättigheter och säkerställa att barnet fullgör sina skyldigheter. Mottagandedirektivet och förordningen om asylförfaranden förutsätter att mottagningslagen ändras. Med tanke på en enhetlig reglering är det motiverat att göra motsvarande ändringar även i integrationslagen.

Enligt 42 § i mottagningslagen och 38 § i integrationslagen ska företrädaren befrias från sitt uppdrag, om det efter att en företrädare förordnats framgår att barnet har en vårdnadshavare i Finland, och om inte befriandet strider mot barnets fördel. En företrädare kan befrias från sitt uppdrag om han eller hon begär det eller på grund av sjukdom eller av någon annan orsak är förhindrad eller oförmögen att sköta sitt uppdrag eller om det finns andra särskilda skäl. Enligt direktivet ska företrädaren endast bytas ut om det är nödvändigt, i synnerhet när de behöriga myndigheterna anser att den företrädaren inte har utfört sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Direktivet förutsätter att mottagningslagen och integrationslagen ändras så att en företrädare kan befrias från sitt uppdrag om denne inte sköter sina uppgifter på behörigt sätt.

I 43 § i mottagningslagen och i 38 § i integrationslagen föreskrivs det om upphörande av företrädaruppdraget. Enligt mottagningslagen upphör företrädarens uppdrag när den som företräds uppnår myndighetsålder, varaktigt flyttar från Finland, eller en vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare utses i Finland för den som företräds. I situationer enligt integrationslagen tillämpas 43 § i mottagningslagen på upphörande av företrädaruppdraget. Mottagningslagens bestämmelse om upphörande av företrädaruppdrag när någon annan laglig företrädare utses för barnet har varit oklar och svårtolkad med avseende på tillämpningen. Riksdagens biträdande justitieombudsman har i ett avgörande från 2020[70] tagit ställning till inverkan på företrädaruppdraget om barnet omhändertas. Även biträdande justitiekanslern i

[70] https://www.oikeusasiamies.fi/r/fi/ratkaisut/-/eoar/3126/2019

statsrådet har i ett avgörande 2020[71] framfört att inrikesministeriet borde vidta åtgärder för att förtydliga bestämmelsen om upphörande av företrädaruppdraget. I riksdagens biträdande justitieombudsmans avgörande behandlas både inverkan av omhändertagande på företrädaruppdraget samt förordnandet av en intressebevakare för barnet i ett barnskyddsärende. I fallet hade kommunen ansett att företrädarens uppdrag hade upphört, eftersom företrädaruppdraget enligt 43 § i mottagningslagen upphör när en vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare utses i Finland för den som företräds. I motiveringen gick biträdande justitieombudsmannen in på företrädarens uppgifter och konstaterade att de är mycket omfattande. Företrädarens rätt och skyldighet att föra barnets talan i angelägenheter som gäller barnets person är enligt biträdande justitieombudsmannens begränsad i något annat avseende än att barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad har undantagits från företrädarens uppgifter. Om man ansåg att företrädarens uppdrag automatiskt upphör helt och hållet till följd av att barnet omhändertas, skulle man med avseende på barnets talan komma fram till en tolkning som strider mot barnets bästa och som också strider mot direktivet om asylförfaranden och mottagandedirektivet. Inte heller vårdnadshavarens uppgifter upphör när en intressebevakare förordnas för barnet för en viss uppgift eller när barnet omhändertas. Uppgiftens omfattning för en intressebevakare som förordnats med stöd av 22 § i barnskyddslagen fastställs genom tingsrättens beslut. Uppgiften kan vara begränsat till exempelvis företrädande i endast ett visst ärende. Av denna orsak kan en sådan tolkning inte anses vara förenlig med barnets bästa som innebär att en mycket begränsad uppgift som ges en intressebevakare leder till att företrädaruppdraget upphör helt och hållet. Den nuvarande ordalydelsen i 43 § i mottagningslagen tillsammans med dess förarbeten (RP 266/2010 rd[72]) är svårtolkad och oklar och har förletts oklarhet beträffande hur lagen ska tolkas. Det är nödvändigt att ändra mottagningslagen.

Enligt 44 § 1 mom. i mottagningslagen ska tingsrätten underrätta Migrationsverket och befolkningsdatasystemet om beslut som gäller förordnande till företrädare för barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel eller befriande av företrädare från uppdraget. Tingsrätten har i regel skickat meddelandet med e-post och den förläggning som gjort ansökan har fört in informationen i UMA-systemet. I 2 mom. sägs att har barnet förmögenhet som avses i 66 § i lagen om förmyndarverksamhet och som förvaltas av företrädaren, ska tingsrätten meddela förmyndarmyndigheten om att uppdraget som företrädare ska införas i registret över förmynderskapsärenden. I integrationslagen föreskrivs det om motsvarande underrättelseskyldighet i 35 §. Bestämmelser om rätt före företrädare för minderåriga barn att få uppgifter ingår i 58 § 4 mom. i mottagningslagen och i 93 § i integrationslagen. Mottagandedirektivet innehåller sådana nya förpliktande bestämmelser om utlämnandet av uppgifter som inte har föreskrivits nationellt. Artikel 27 i mottagandedirektivet förutsätter att mottagningslagen och integrationslagen ändras på samma sätt.

3.11 Mottagandedirektivet och den sociala tryggheten

Enligt den gällande lagstiftningen om social trygghet omfattas en person som ansöker om internationellt skydd inte av den bosättningsbaserade sociala tryggheten i Finland. Sökanden anses inte omfattas av den sociala tryggheten i egenskap av bosatt i Finland och inte heller i egenskap av arbetstagare. Enligt 2 § 4 mom. i lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall (16/2019) omfattas den som ansöker om asyl i Finland inte av lagens tillämpningsområde innan hans eller hennes ansökan om internationellt skydd har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut. På motsvarande sätt kan en asylsökande inte registrera sig

[71] https://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/oikeuskansleri/2020/5328
[72] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/rp_266+2010.pdf

som arbetssökande enligt den gällande lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Under ansökningsprocessen omfattas asylsökande av mottagningssystemet. Enligt den gällande nationella lagstiftningen har sökanden i regel rätt att förvärvsarbeta utan uppehållstillstånd efter att ha vistats i landet i tre månader från det att ansökan registrerades.

I artikel 17 i det omarbetade mottagandedirektivet finns bestämmelser om asylsökandes tillträde till arbetsmarknaden. Enligt direktivets artikel 17.5 ska sökande som är anställda eller på grundval av tidigare anställning har rätt till sociala trygghetsförmåner behandlas på samma sätt som medlemsstatens egna medborgare i fråga om de grenar av social trygghet som avses i artikel 3.1 och 3.2 i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. I direktivets artikel 17.6 föreskrivs det om en möjlighet att begränsa likabehandlingen inom den sociala tryggheten genom att utesluta sociala trygghetsförmåner som inte är beroende av anställningsperioder eller av avgifter. Mottagandedirektivets bestämmelser om likabehandling inom social trygghet är nya.

När det gäller lagstiftningen om social trygghet innebär möjligheten till begränsningar enligt direktivets artikel 17.6 att förmåner som grundar sig på anställningsperioder eller avgifter utan undantag hör till området för likabehandling. I Finlands system för social trygghet bör likabehandlingen inom utkomstskyddet för arbetslösa gälla för inkomstrelaterad dagpenning om arbetet uppfyller löntagarens arbetsvillkor enligt 5 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), och personerna ska omfattas av arbetspensions- och arbetsolycksfallsförsäkringen. Villkoret om likabehandling uppfylls i den gällande lagstiftningen när det gäller arbetspensions- och arbetsolycksfallsförsäkringen. I lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) begränsas inte möjligheten för asylsökande att ansluta sig till en arbetslöshetskassa. Enligt lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) betalas redan i nuläget både löntagarens och arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremier i Finland för arbete som utförs av asylsökande. Bestämmelserna om utkomstskydd för arbetslösa bör dock preciseras på grund av villkoren i direktivets artikel 17.5 och artikel 17.6 när det gäller rättigheterna till förmåner. Eftersom ett villkor för att få utkomstskydd för arbetslösa är att personen är arbetssökande förutsätter de punkterna också att bestämmelserna om registrering som arbetssökande ändras för utländska medborgare och statslösa.

3.12 Tydligare ansvar för produktion av hälso- och sjukvårdstjänster vid mottagande och tagande i förvar

3.12.1 Allmänt

Enligt 8 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård svarar välfärdsområdet för ordnandet av social- och hälsovården inom sitt område och har organiseringsansvaret för invånarnas social- och hälsovård. I fråga om rättigheterna för andra än välfärdsområdets invånare att få välfärdsområdets social- och hälsovårdstjänster gäller särskilda bestämmelser. Allmänna bestämmelser om hälso- och sjukvårdstjänsternas innehåll finns i hälso- och sjukvårdslagen.

Enligt 3 § i lagen om välfärdsområden (611/2021) är de vars hemkommun enligt lagen om hemkommun finns inom det område som välfärdsområdet omfattar invånare i välfärdsområdet. Personer som söker internationellt skydd, offer för människohandel som saknar hemkommun samt personer som får tillfälligt skydd och saknar hemkommun är inte invånare i välfärdsområdet, och välfärdsområdena har alltså i princip inget lagstadgat ansvar för att ordna hälso- och sjukvårdstjänster för dem. Enligt 7 § i lagen om välfärdsområden svarar välfärdsområdet för organiseringen av sina lagstadgade uppgifter.

Enligt 50 § i hälso- och sjukvårdslagen ska brådskande sjukvård, inbegripet brådskande mun- och tandvård, mentalvård, missbrukarvård och psykosocialt stöd, ges till den patient som behöver den oberoende av var patienten är bosatt. Dessutom utvidgar den lagens 15 a § välfärdsområdets hemkommunsbaserade ansvar att ordna tjänster för invånarna på ett betydande sätt. Enligt den paragrafen ska välfärdsområdet ordna elevhälsotjänster för elever och studerande som genomgår i 1 § i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) avsedd utbildning inom dess område oberoende av elevernas och de studerandes hemkommun.

I regeringens proposition om den längsta väntetiden för att få vård, dvs. den s.k. vårdgarantin (RP 134/2024 rd[73]), konstateras det att formuleringen ”på samma grunder som en person som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun” i 26 § 2 mom. i mottagningslagen kan tolkas så att mottagningslagens 26 § 2 mom. innebär en skyldighet att tillhandahålla icke-brådskande vård för den personkrets som momentet omfattar inom motsvarande längsta väntetider som de som föreskrivs i hälso- och sjukvårdslagen. I 26 § 1 mom. i mottagningslagen finns däremot ingen motsvarande bestämmelse om att tjänsterna ska tillhandahållas på samma grunder som för en person som har hemkommun. I praktiken uppsöker dock också de personer som omfattas av mottagningslagens 26 § 1 mom. förläggningarnas hälso- och sjukvårdstjänster på samma sätt som de som omfattas av 26 § 2 mom.

De hälso- och sjukvårdstjänster som hör till mottagningstjänsterna behandlas närmare ovan i avsnitt 3.10.2.5. Utifrån förarbetena till mottagningslagen (RP 266/2010 rd[74]) kan man göra tolkningen att hälsoinformation hör till den information om mottagningstjänsterna som ska ges enligt 15 § i mottagningslagen. Därmed kan 26 § 1 mom. i mottagningslagen tolkas så att den omfattar inledande hälsokontroll för smittsamma sjukdomar, screeningar, eventuella vaccinationer och brådskande och annan nödvändig icke-brådskande hälso- och sjukvård, inbegripet nödvändig mun- och tandvård. Tjänsterna enligt mottagningslagens 26 § 2 mom. omfattar alla tjänster enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Enligt 13 § i förvarslagen har en utlänning som tagits i förvar rätt till nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster. Beslut om medicinering, innehav av läkemedel, vård, undersökning och annan hälso- och sjukvård som gäller en utlänning som tagits i förvar fattas av en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som förvarsenheten tillhandahåller. Om vård eller undersökning inte kan produceras på behörigt sätt i förvarsenheten, ska förvarsenheten se till att den som tagits i förvar får vård och undersökning utanför förvarsenheten. I regel skickas personen för vård och undersökning på ordination av läkare. I brådskande fall ska den som tagits i förvar skickas för vård och undersökning också utan läkarordination. I nuläget produceras hälso- och sjukvårdstjänster för förvarsenheternas klienter centralt av förvarsenheten, producenten av hälso- och sjukvårdstjänster och välfärdsområdet.

År 2025 var de totala kostnaderna för hälso- och sjukvårdstjänster för dem som sökte internationellt skydd, dem som fick tillfälligt skydd och dem som tagits i förvar sammanlagt 44,2 miljoner euro. Av detta utgjorde den offentliga hälso- och sjukvård som välfärdsområdena producerade 30,1 miljoner euro, dvs. cirka 68 procent. De totala kostnaderna för privata hälso- och sjukvårdstjänster för dem som sökte internationellt skydd, dem som tagits i förvar och dem som fick tillfälligt skydd utgjorde sammanlagt cirka 14,1 miljoner euro 2025.

---

[73] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_134+2024.pdf.
[74] https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/rp_266+2010.pdf.

3.12.2 De offentliga hälso- och sjukvårdstjänsterna och tillgången till vård i välfärdsområdena

3.12.2.1 Primärvården

Enligt 51 a § i hälso- och sjukvårdslagen får den längsta väntetiden för att få vård inom den offentliga hälso- och sjukvården från och med den 1 januari 2025 vara högst 14 dygn för personer under 23 år och högst tre månader för personer som fyllt 23 år. Tidpunkten för den första vårdhändelsen inom primärvården utreddes för olika åldersgrupper under perioden mellan den 1 januari och 31 juli 2025 (uppgifterna uppdaterades den 15 januari 2026) för icke-brådskande besök på plats eller på distans som omfattades av vårdgarantin och som föregåtts av en bedömning av vårdbehovet. I avsnittet används statistik från Institutet för hälsa och välfärd som informationskälla.

Under den undersökta perioden registrerades 6 143 819 icke-brådskande besök av personer under 23 år, varav 1 612 876 (82 procent) inom 14 dygn från bedömningen av vårdbehovet. Andelen vårdhändelser inom tidsfristen varierade mellan välfärdsområdena och i Helsingfors stad. Andelarna var störst i Södra Savolax (99 procent), Södra Karelen (98 procent), Egentliga Tavastland (98 procent), Kymmenedalen (98 procent) och Päijänne-Tavastland (98 procent). Andelarna var minst i Mellersta Nyland (77 procent), Norra Savolax (78 procent), Västra Nyland (79 procent) och Birkaland (79 procent). I Helsingfors stad var andelen 96 procent.

För personer som fyllt 23 år registrerades under denna period 18 120 160 besök, varav 4 936 900 (83 procent) inom 14 dygn och 5 910 035 (100 procent) inom tre månader från bedömningen av vårdbehovet. Andelen vårdhändelser inom tidsfristen varierade mellan välfärdsområdena och i Helsingfors stad. Andelen besök som inföll inom tre månader var hundra procent i 16 välfärdsområden. Andelarna var minst i Norra Karelen (97 procent), Norra Österbotten (98 procent), Vanda och Kervo (98 procent), Kajanaland (99 procent) och Österbotten (99 procent). I Helsingfors stad var andelen 99 procent.

3.12.2.2 Specialiserad sjukvård

Uppgifterna om dem som väntar på icke-brådskande specialiserad sjukvård uppdateras i Institutet för hälsa och välfärds databaser varje månad enligt läget på månadens sista dag. I slutet av 2025 väntade 100 390 personer på icke-brådskande specialiserad sjukvård, varav 11 919 (12 procent) hade väntat i mer än ett halvt år. Inom kirurgi väntade 36 968 personer, inom ögonsjukdomar 20 228 personer och inom gynekologi och förlossningar 4 223 personer. I slutet av 2025 väntade 65 550 personer på en knä- eller fotledsprotesoperation, och hälften av dem (51 procent) hade väntat i mer än ett halvt år på specialiserad sjukvård. Antalet personer som väntade på en starroperation var 11 280, och hälften (51 procent) hade väntat i mer än ett halvt år på vård.

3.12.3 Vissa offentliga hälso- och sjukvårdstjänster för personer som omfattas av mottagningslagen

Enligt uppgifter från Migrationsverket den 11 augusti 2025 har Migrationsverket ingen specificerad information tillgänglig om vilka tjänster välfärdsområdena i praktiken i nuläget producerar i respektive område. Enligt Migrationsverkets enkät till förläggningarna är tillgången till barn- och mödrarådgivningsbyråns och skolhälsovårdens tjänster god i alla välfärdsområden.

Det finns inga nya undersökningar om hälso- och sjukvårdstjänster som ordnats inom den offentliga hälso- och sjukvården för personer som omfattas av mottagningslagen. Enligt en

enkät som Migrationsverket och Institutet för hälsa och välfärd utförde 2016 hade personer som sökte internationellt skydd i flera kommuner vägrats tillgång till kommunala social- och hälsovårdstjänster, som t.ex. barnrådgivningen och skolhälsovården, eller hade begränsad tillgång till tjänsterna.[75] År 2017 var barnrådgivningsbyråns tjänster tillgängliga för 0–6-åringar i 86 procent av kommunerna, men det förekom regionala skillnader i tillgången till tjänsterna och tjänsternas omfattning.[76] Enligt Institutet för hälsa och välfärds rapport från 2016 fanns det året förläggningar där barn i rådgivningsåldern blev utan tjänster eller där tjänster producerades för dem endast delvis.[77]

De som bodde på förläggningar, sökte internationellt skydd och var gravida eller hade fött barn fick 2017 till största delen offentliga mödrarådgivningstjänster, men det förekom regionala skillnader. Enligt Institutet för hälsa och välfärds undersökning om deltagandet erbjöd 84 procent av kommunerna kommunala mödrarådgivningstjänster, men i två kommuner gavs tjänsterna endast delvis. Enligt undersökningen erbjöd 91 procent av kommunerna motsvarande utbud av tjänster för dem som sökte internationellt skydd som för befolkningen i övrigt.[78] I Institutet för hälsa och välfärds undersökning 2017 uppgav sex kommuner på olika håll i Finland att de studerandehälsovårdstjänster som erbjöds personer som söker internationellt skydd motsvarade de tjänster som erbjöds andra studerande. Största delen av dem som svarade visste inte vad studerandehälsovårdstjänsterna för de personerna inkluderade. Enligt vad som beskrivs ovan har tidigare undersökningar avslöjat brister i tjänsterna för personer som söker internationellt skydd.

3.12.4 Personernas hälsotillstånd och servicebehov

I Finland har det gjorts flera undersökningar om hälsan och välfärden bland invandrare och personer med utländsk bakgrund[79], men det finns inte lika mycket forskning uttryckligen om personer som söker internationellt skydd, som söker och får tillfälligt skydd eller som blivit offer för människohandel. I undersökningar om hälsotillståndet och välfärden bland personer med utländsk bakgrund har man konstaterat att många betydande såväl fysiska som psykiska folkhälsoproblem och deras riskfaktorer är vanligare särskilt i de grupper med utländsk bakgrund där det finns många inflyttade med flyktingbakgrund.[80]

Det finns relativt lite information om ukrainare som flytt till Finland, och det har inte gjorts några omfattande undersökningar i Finland om ukrainarnas fysiska eller psykiska hälsa.

---

[75] Tuomisto et al. 2016, s. 16. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131609/URN_ISBN_978-952-302-747-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

[76] Seppälä Tiittala, s. 2.

[77] Helve et al. 2016, s. 22–23. https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/b940a5d1-20ca-41ff-930c-d5acee686e10/content

[78] https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/62984cb1-65b2-4b21-a1a6-5195823fb060/content

[79] Se t.ex. Kuusio H. & Seppänen, A. & Jokela S. & Somersalo L. & Lilja E. 2020. Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa. FinMonik-tutkimus. Raportti 1. Helsingfors: Institutet för hälsa och välfärd; Castaneda, Anu E.; Rask, Shadia; Koponen, Päivikki; Mölsä, Mulki; Koskinen, Seppo (2012). Invandrarnas hälsa och välbefinnande. Undersökning om invånare i Finland med rysk, somalisk och kurdisk bakgrund (på finska, sammandrag på svenska). Institutet för hälsa och välfärd.

[80] Kuusio H. & Seppänen, A. & Jokela S. & Somersalo L. & Lilja E. 2020. Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa. FinMonik-tutkimus. Raportti 1. Helsingfors: Institutet för hälsa och välfärd och Nieminen, Tarja, Sutela, Hanna, Hannula, Ulla – Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Statistikcentralen 2015, s. 160.

UNCHR publicerade 2025 en rapport om social- och hälsovårdstjänsterna för ukrainare.[81] Rapporten tar upp funktionsnedsättning, kroniska sjukdomar och behov med anknytning till psykisk hälsa eller psykosocialt stöd. Enligt en befolkningsundersökning för asylsökande som kommit till Finland 2018 upplevde asylsökandena betydande psykisk och fysisk belastning. Enligt rapporten hade 83 procent upplevt traumatiska händelser, och cirka hälften led av symtom på grund av traumatiska upplevelser. Nästan hälften hade långvariga fysiska sjukdomar eller hälsoproblem som t.ex. sjukdomar i cirkulationsorganen, stöd- och rörelseorganen och andningsorganen. Hos en fjärdedel konstaterades också fetma, huvudvärk och ryggsmärtor. Olycksfall och skador på grund av våld var relativt vanliga. Kvinnornas hälsotillstånd försämrades särskilt på grund av problem med den sexuella och reproduktiva hälsan, t.ex. mensvärk och förlossningsproblem. En del hade också traumatiska upplevelser med anknytning till den sexuella hälsan. Inom många delområden hade kvinnorna i genomsnitt sämre hälsa och välbefinnande än männen. Befolkningsundersökningen visade att smittsamma sjukdomar var sällsynta och vaccinationstäckningen hög. Undersökningen visade dock att de asylsökande ofta hade dålig munhälsa.[82]

Regionala och utbildningsrelaterade skillnader påverkar hälsotillståndet och det upplevda servicebehovet i betydande mån. En del av dem som omfattas av mottagningssystemet är i grunden friska och funktionsförmögna, och de behöver också på lång sikt endast brådskande hälso- och sjukvårdstjänster, t.ex. behandling av skador eller akuta infektionssjukdomar. Vissa är dock t.ex. gravida eller lider av kroniska sjukdomar. De faktorer som påverkar den psykiska hälsan för personer med flyktingbakgrund är i stort sett samma faktorer som för befolkningen i övrigt, men särskilt de som flytt undan krig kan belastas av traumatiska upplevelser i hemlandet och har kanske förlorat närstående och sociala relationer samtidigt som de utsätts för stressfaktorer efter att ha kommit till Finland. Vårdkontakter bryts och eventuella psykiska problem kanske inte behandlas, och dessutom kan fysiska sjukdomar belasta den psykiska hälsan. De händelser som lett till flykten från hemlandet eller vistelselandet är ofta traumatiserande och försämrar funktionsförmågan, vilket i kombination med den nya livsmiljön kan kräva specialkompetens inom hälso- och sjukvårdstjänsterna.

3.12.5 Beredskap

Enligt 12 § i mottagningslagen svarar Migrationsverket för beredskapen för att ordna mottagande av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd i en situation med massinvandring. Enligt 50 § i ordnandelagen ska ett välfärdsområde i samråd med kommunerna inom sitt område och de andra välfärdsområdena i samarbetsområdet för social- och hälsovården genom beredskapsplaner och andra åtgärder i förväg skaffa sig beredskap inför störningssituationer och undantagsförhållanden. Social- och hälsovårdsministeriet styr beredskapen inom social- och hälsovården.

---

[81] https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/8a11de0c-51e3-4c54-a5e8-44917cadc2c5_en?filename=Navigating%20Health%20and%20Well-Being%20Challenges%20for%20Refugees%20from%20Ukraine_en.pdf.

[82] Skogberg, N., Mustonen, K.-L., Koponen, P., Tiittala, P., Lilja, E., Ahmed Haji Omar, A., Snellman, O., & Castaneda, A. (red.) (2019). Turvapaikanhakijoiden terveys ja hyvinvointi: Tutkimus Suomeen vuonna 2018 tulleista turvapaikanhakijoista. Institutet för hälsa och välfärd. Rapport 12/2019. Undersökningen är tills vidare den mest omfattande nationella befolkningsundersökningen om asylsökande.

3.12.6 Ordnande och produktion av hälso- och sjukvårdstjänster

Den gällande lagstiftningen har lett till oklarhet om vem som ansvarar för att ordna och producera tjänster för personer som får tjänster med stöd av mottagningslagen och förvarslagen.[83] Dessutom har personer i mottagningssystemet i nuläget ofta en delvis bättre ställning än välfärdsområdets invånare när det gäller t.ex. tillgång och väntetider eftersom de har möjlighet att anlita privata tjänsteproducenter.

Enligt 6 § 1 mom. i lagen om välfärdsområden sköter välfärdsområdet de uppgifter som det ska sköta enligt lag. Välfärdsområdet kan dessutom inom sitt område åta sig att sköta uppgifter som stöder dess lagstadgade uppgifter. Skötseln av en uppgift som välfärdsområdet åtagit sig får inte till sin omfattning vara sådan att den äventyrar skötseln av välfärdsområdets lagstadgade uppgifter.

Lagstiftningen om ordnande av social- och hälsovård och hälso- och sjukvårdslagen utgår från att välfärdsområdet ordnar hälso- och sjukvårdstjänster för sina egna invånare, dvs. för personer som har hemkommun inom det område som välfärdsområdet omfattar. Undantag från detta förutsätter särskilda bestämmelser. Med stöd av 50 § i hälso- och sjukvårdslagen ska välfärdsområdena ge brådskande vård till den patient som behöver det oberoende av var patienten är bosatt. När det gäller icke-brådskande tjänster är endast elevhälsotjänster enligt hälso- och sjukvårdslagen tjänster som ska tillhandahållas oberoende av personens hemkommun. Lagen har tolkats så att välfärdsområdet ska ordna dessa tjänster också för personer som omfattas av mottagningssystemet. Enligt 15 a § i hälso- och sjukvårdslagen ska välfärdsområdet ordna elevhälsotjänster för elever och studerande som genomgår i 1 § i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) avsedd utbildning inom dess område oberoende av elevernas och de studerandes hemkommun. Med elevhälsotjänster avses de skolhälsovårdstjänster som avses i 16 §, de studerandehälsovårdstjänster för studerande vid gymnasier och inom yrkesutbildning som avses i 17 § och de psykologtjänster som avses i 17 a § i hälso- och sjukvårdslagen samt de kuratorstjänster som avses i 27 c § i socialvårdslagen.

I praktiken har välfärdsområdena i nuläget producerat en del av hälso- och sjukvårdstjänsterna för asylsökande. Ordnandet och produktionen av tjänster varierar dock mellan välfärdsområdena och det förekommer oklarheter i det avseendet. I nuläget har Migrationsverket upphandlat hälso- och sjukvårdstjänster avtalsbaserat också av privata tjänsteproducenter. Privata tjänsteproducenter kan dock inte producera alla hälso- och sjukvårdstjänster i enlighet med mottagningslagen, t.ex. brådskande vård. Välfärdsområdena har producerat jour (brådskande vård), specialiserad sjukvård, mun- och tandvård, rådgivningstjänster, skolhälsovård och studerandehälsovård för klienter på förläggningarna inom sina områden. Välfärdsområdena har också producerat andra nödvändiga tjänster för dem som omfattas av förläggningarnas tjänster. Välfärdsområdena har inte ingått avtal med Migrationsverket, utan fakturerat förläggningen i efterhand för tjänster som tillhandahållits förläggningens klienter. Det har varit oklart vilka skyldigheter välfärdsområdena har att producera tjänster för personer inom mottagningssystemet.

I den gällande lagstiftningen föreskrivs ingen skyldighet för välfärdsområdena att producera hälso- och sjukvårdstjänster för personer inom mottagningssystemet annat än i de särskilt föreskrivna fall som beskrivs ovan. Särskilt vid massinvandring kan det framkomma situationer där människor inte får de tjänster de har rätt till, eftersom förläggningarnas egen kompetens och

[83] Se utredningen om ordnande och produktion av hälso- och sjukvårdstjänster enligt mottagningslagen och förvarslagen.

kapacitet inte räcker till för att tillhandahålla alla tjänster, och alla tjänster inte ens kan köpas av privata tjänsteproducenter. Exempelvis den mest krävande specialiserade sjukvården och rådgivningstjänsterna produceras endast av välfärdsområdena. Därmed behöver lagstiftningen utvecklas så att det föreskrivs mer ingående om välfärdsområdenas skyldighet som producenter av hälso- och sjukvårdstjänster. Ansvaret för att producera hälso- och sjukvårdstjänster och hur välfärdsområdena ersätts för tjänster bör preciseras också i mottagningslagen.

4 Målsättning

Propositionens målsättning överensstämmer till stora delar med paktens allmänna mål. Med förslagen eftersträvas särskilt effektivare kontroll av de yttre gränserna och effektivare förfaranden för internationellt skydd. Andra centrala mål är att förhindra missbruk av hela systemet och irreguljär sekundär förflyttning från Finland till andra delar av Europa. På det sättet eftersträvas också en stärkning av i synnerhet den inre säkerheten.

Målet är att göra beslutsförfarandet resultatrikt, effektivt och snabbt samtidigt som man säkerställer prövningens kvalitet. Kvaliteten gäller särskilt början av prövningsprocessen. Genom att stärka den aspekten vill man också säkerställa ett effektivt ändringssökande. När omständigheterna kring ansökan utreds omsorgsfullt från första början kan man undvika upprepade utredningar vid både Migrationsverket och domstolen. En effektiv handläggning av ansökningar som grundar sig på ett högklassigt utredningsarbete ligger i både sökandens och myndigheternas intresse.

Ett viktigt mål är också att sökande som fått avslag på sin ansökan och inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium återvänder snabbt.

Målet med förslagen om mottagande är att trygga den tillräckliga levnadsstandard som mottagandedirektivet förutsätter för personer som ansöker om internationellt skydd. När det gäller mottagande strävar man efter att harmonisera mottagningsförhållandena med förhållandena i andra EU-medlemsstater för att förebygga sekundär förflyttning till Finland på grund av skillnader i förhållandena.

Genom propositionen stärks också sökandenas garantier, bl.a. genom ändringar i företrädarsystemet för barn som anländer utan vårdnadshavare och genom att kostnadsfri rättslig rådgivning tillhandahålls om förfarandets förlopp och olika skeden redan i början av förfarandet.

5 Förslagen och deras konsekvenser

5.1 De viktigaste förslagen

5.1.1 Allmänt om förslagen i propositionen

Propositionens centrala syfte är att föreslå nationella författningsändringar som behövs för att genomföra pakten nationellt. Eftersom de flesta rättsakterna i pakten är direkt tillämpliga förordningar innehåller propositionen förslag om att upphäva många nationella bestämmelser som överlappar med EU-lagstiftningen. Bestämmelser som ska upphävas finns särskilt 6 kap. i utlänningslagen. Utöver upphävande föreslås många tekniska ändringar som gäller hänvisningar och som delvis beror på de bestämmelser som upphävs. I paktens rättsakter ingår också ett visst nationellt handlingsutrymme, och därför föreslås också ny nationell lagstiftning och ändringar i den gällande lagstiftningen. Nationellt handlingsutrymme ingår i synnerhet i bestämmelserna om behöriga myndigheter, prövning av asylansökningar, ändringssökande, identifiering av

mottagningstjänsternas klienter, begränsning och indragning av mottagningstjänster samt geografisk anvisning och begränsning av rörelsefriheten. Största delen av lagändringarna gäller utlänningslagen och mottagningslagen.

5.1.2 Screening

I utlänningslagen föreslås nya bestämmelser om screeningmyndigheter, arbetsfördelningen mellan dem och befogenheter vid screeningförfarandet. I utlänningslagen föreslås bestämmelser om begränsning av rörelsefriheten för personer som genomgår screening och om den tekniska övervakning som utförs på grund av detta. Till utlänningslagen fogas dessutom bestämmelser om rådgivning som tillhandahålls vid screeningförfarandet, om att tillfälligt företräda en minderårig, om att ordna uppehälle för den som genomgår screening, om preliminär hälsokontroll och om att begränsa närvaron av organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning. Till lagen fogas också bestämmelser om en oberoende övervakningsmekanism för de grundläggande rättigheterna vid screeningen och gränsförfarandet.

I lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen görs ändringar som gör det möjligt för Tullen att använda informationssystemet UMA. I propositionen föreslås också ändringar i straffregisterlagen. De personuppgiftslagar som gäller screeningmyndigheterna ändras för att uppgifter som behövs för säkerhetskontrollen vid screening ska kunna lämnas ut ur bötesregistret om avgöranden som gäller vissa brott och för att nationella informationssystem ska kunna användas för säkerhetskontrollen. Syftet med ändringarna är att möjliggöra utlämnande av uppgifter för ändamål som avses i screeningförordningen.

5.1.3 Personuppgiftsansvarig och nationell åtkomstpunkt för Eurodac

I propositionen föreslås att Migrationsverket ska utses till personuppgiftsansvarig för Eurodacsystemet. Enligt Eurodacförordningen bör varje medlemsstat av rättssäkerhets- och öppenhetsskäl utse den myndighet som ska anses vara personuppgiftsansvarig i enlighet med förordning (EU) 2016/679 och direktiv (EU) 2016/680 och som bör ha centralt ansvar för denna medlemsstats behandling av uppgifter när det gäller nationella myndigheters behandling av personuppgifter i Eurodac. I propositionen föreslås det att Migrationsverket ska ansvara för Eurodacs nationella åtkomstpunkt, dvs. informationssystem. Enligt Eurodacförordningen ska varje medlemsstat ha en enda nationell åtkomstpunkt, vilket i samband med Eurodacförordningen betyder det utsedda nationella system som ska användas för kommunikationen med Eurodac.

Enligt förslaget finns bestämmelser om den personuppgiftsansvarige och den nationella åtkomstpunkten för Eurodac i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen. Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet ändras i sin tur så att den nationella åtkomstpunkten, dvs. informationssystemet, inte längre är placerad hos polisen.

5.1.4 Förfarande för beviljande av internationellt skydd

De viktigaste ändringarna i förfarandet för beviljande av internationellt skydd med anledning av pakten gäller hur de inledande skedena i förfarandet ordnas och de behöriga myndigheterna i de skedena, bedömning av åldern hos den som söker internationellt skydd, gränsförfarandet, fastställandet av säkra länder samt rätten att vistas på finskt territorium under det administrativa förfarandet för prövning av ansökan. Grunderna för att neka prövning av en ansökan, dvs. avvisa den, och handläggningstidernas längd för ansökningar som en domstol återsänt till Migrationsverket medger också nationellt handlingsutrymme. I handläggningen av ansökningar

om internationellt skydd av medborgare i Europeiska unionen föreslås ändringar som inte har någon direkt koppling till pakten.

5.1.4.1 Förfarandets inledande skeden

De inledande skedena i förfarandet för beviljande av internationellt skydd är desamma i både förordningen och direktivet om asylförfaranden. En person *gör* en ansökan när personen uttrycker en önskan om att erhålla internationellt skydd, en myndighet *registrerar* ansökan i myndigheternas informationssystem och en sökande *lämnar in* en ansökan när denne för den behöriga myndigheten lägger fram faktorer och bevis som underbygger ansökan. Enligt den gällande utlänningslagen och förordningen om asylförfaranden kan alla dessa tre skeden utföras samtidigt, om den kostnadsfria rättsliga rådgivning som förordningen förutsätter kan tillhandahållas för sökanden innan ansökan lämnas in. I praktiken skulle rådgivningen vara besvärlig och dyr att ordna alla dagar dygnet runt. I propositionen föreslås det att inlämningsskedet åtskiljs från det skede där ansökan görs och registreras och att inlämningsskedet ska ordnas av Migrationsverket. Att lämna in ansökan är en åtgärd som sökanden initierar och ska ges möjlighet till. Samtidigt är sökanden också skyldig att lämna in en ansökan, och när skyldigheten inte fullgörs får det följder som t.ex. att ansökan implicit återkallas. Enligt förslaget anger Migrationsverket tiden och platsen för inlämnandet.

I propositionen föreslås dessutom att inlämnandet ska kunna ordnas med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där Migrationsverket och sökanden har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Då ska Migrationsverket först säkerställa att sökanden fortfarande är på finskt territorium. I vissa situationer kan ansökan också lämnas in på en blankett om sökanden inte kan lämna in ansökan på något annat sätt på grund av allvarliga orsaker som inte beror på honom eller henne och som föreskrivs särskilt. I vissa situationer lämnas en efterföljande ansökan fortfarande in till den myndighet som registrerar ansökan, dvs. till polisen eller gränskontrollmyndigheten, i samband med registreringen. Dessa situationer gäller en första efterföljande ansökan som anses ha gjorts endast för att förhindra eller fördröja verkställigheten av ett beslut som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas ur landet och alla andra eller ytterligare efterföljande ansökningar. Enligt förordningen om asylförfaranden behöver inte heller kostnadsfri rättslig rådgivning tillhandahållas i dessa situationer, och alla förfarandets inledande skeden kan alltså skötas på en och samma gång. Förordningen om asylförfaranden medger handlingsutrymme när det gäller hur de inledande skedena ordnas och vilka myndigheter som är behöriga. Handlingsutrymmet kan användas så länge man ser till att vissa villkor som anges i förordningen är uppfyllda, t.ex. att kostnadsfri rättslig rådgivning tillhandahålls innan ansökan lämnas in. När det gäller inlämnandet föreslås det att handlingsutrymmet används så att man kan säkerställa effektiva förfaranden som ändå garanterar rättsskyddet och möjliggöra snabbt avlägsnande när en efterföljande ansökan har gjorts för att försena eller hindra verkställigheten av ett beslut om omedelbart avlägsnande.

5.1.4.2 Åldersbedömning

I propositionen föreslås det att åldern hos den som ansöker om internationellt skydd i första hand ska bedömas med en metod för multidisciplinär åldersbedömning. Multidisciplinär åldersbedömning hör till den förpliktande regleringen i förordningen om asylförfaranden och förutsätter att utlänningslagen ändras. För den multidisciplinära åldersbedömning som avses i artikel 25 i förordningen om asylförfaranden begär Migrationsverket enligt förslaget av förläggningen ett utlåtande om åldern hos den som ansöker om internationellt skydd. I förslaget beaktas det nationella handlingsutrymmet när det gäller vad som föreskrivs om multidisciplinär åldersbedömning. Villkoren i förordningen om asylförfaranden har tagits i beaktande, t.ex. att

en multidisciplinär åldersbedömning ska utföras av kvalificerade yrkesutövare och inkludera en psykosocial bedömning, och att bedömningen inte får baseras uteslutande på den bedömdas utseende eller beteende. Handlingsutrymmet har använts genom att förslaget tar hänsyn till den nationella verksamhets- och servicemiljön. I och med förslaget har man också ansett att det är befogat att göra vissa ändringar i de nationella bestämmelserna om rättsmedicinsk åldersbedömning.

5.1.4.3 Undantag från rätten att vistas på finskt territorium under prövningen av ansökan

I propositionen föreslås det att ett undantag från rätten för den som söker internationellt skydd att stanna kvar på finskt territorium fogas till utlänningslagen. Undantaget gäller situationer där sökanden enligt ett lagakraftvunnet beslut på grund av brott ska utlämnas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, till ett tredjeland eller till en internationell domstol i vilken Finland är part. Undantaget gäller också situationer där beslut har fattats om att sökanden för verkställighet av ett frihetsstraff ska förflyttas till en annan stat, eller om sökanden anses utgöra en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten. Dessutom är undantaget tillämpligt om en första efterföljande ansökan har lämnats in endast för att fördröja verkställigheten av ett beslut om avlägsnande från landet, och prövningen av ansökan inte fortsätter i enlighet med förordningen om asylförfaranden, eller om ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan och en tidigare ansökan redan har nekats prövning eller avslagits som ogrundad eller uppenbart ogrundad. Det viktigaste i förslaget är att sökanden, utan att det begränsar principen om förbud mot tillbakasändning, i de ovannämnda situationerna inte har rätt att stanna kvar på finskt territorium under prövningen av en ansökan om internationellt skydd och kan avlägsnas ur landet. Förslaget bygger på det nationella handlingsutrymmet.

Det är befogat att använda det nationella handlingsutrymmet eftersom det främjar den inre säkerheten och den nationella säkerheten i Finland, särskilt när det handlar om utlämnande av brottsmisstänkta, förflyttning av dömda eller personer som utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten. Det kan anses önskvärt att personer som är misstänkta eller dömda för brott eller utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten avlägsnar sig ur landet eller effektivt avlägsnas ur landet. Genom att använda sig av det nationella handlingsutrymmet kan man förebygga möjligheter till missbruk i samband med ansökan om internationellt skydd. Särskilt när det gäller efterföljande ansökningar kan det betraktas som befogat att begränsa personens rätt att stanna kvar på finskt territorium efter att behovet av skydd har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut och prövningen av ansökan inte fortsätter i enlighet med artikel 55.7 i förordningen om asylförfaranden. Till den delen bidrar användningen av det nationella handlingsutrymmet till att minska de ogrundade ansökningarna. Undantaget som gäller efterföljande ansökningar ingår dessutom redan i den gällande nationella lagstiftningen. Bestämmelser om undantaget finns i 200 a § 5–7 mom. i den gällande utlänningslagen. Att föreskriva nationellt på det sätt som föreslås i propositionen sänder en tydlig signal om att den som inleder en ansökan om internationellt skydd inte automatiskt får rätt att stanna kvar på finskt territorium under prövningen av ansökan. De nationella behoven och principen om förbud mot tillbakasändning har beaktats när handlingsutrymmet tagits i användning.

5.1.4.4 Avvisande av ansökan utan prövning

När det gäller de olika förfarandena medger förordningen om asylförfaranden nationellt handlingsutrymme särskilt vid avvisande av ansökan utan prövning. Prövningen av en ansökan ska nekas, dvs. den ska avvisas, direkt med stöd av förordningen om det handlar om en efterföljande ansökan som inte underbyggts med nya motiveringar. De övriga grunderna som anges i förordningen kan införas genom nationell lagstiftning. Största delen av de grunderna är

redan i nuläget enligt den gällande utlänningslagen grunder för avvisande av ansökan utan prövning. Dessa är första asylland, som motsvarar utlänningslagens term säkert asylland, säkert tredjeland och en situation där någon annan medlemsstat än den som prövar ansökan har beviljat sökanden internationellt skydd. Dessa föreslås fortfarande vara grunder för att neka prövning av en ansökan. Två andra grunder som kan införas nationellt är att en internationell brottmålsdomstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden säker omplacering till antingen en medlemsstat eller ett tredjeland och att sökanden gör sin ansökan först efter sju arbetsdagar från att ha mottagit ett beslut om återvändande i enlighet med återvändandedirektivet. Det föreslås att det nationella handlingsutrymmet utnyttjas också för de två sistnämnda grunderna, och att de införs nationellt som grunder för avvisande utan prövning. För att göra förfarandet effektivare och förebygga att systemet missbrukas är det viktigt att handlingsutrymmet används.

5.1.4.5 Handläggningstider när en domstol upphäver ett beslut om internationellt skydd och återsänder det till Migrationsverket för ny behandling

Förordningen om asylförfaranden förutsätter att medlemsstaterna fastställer tidsfrister för avslutandet av prövningsförfarandet om en domstol upphäver Migrationsverkets beslut och återförvisar ärendet. Handläggningstiderna ska enligt förordningen om asylförfaranden vara kortare än de handläggningstider som anges för det administrativa skedet. I propositionen föreslås fyra olika handläggningstider för olika förfaranden: åtta dagar samt en månad om prövning av ansökan har nekats, två månader om ansökan har prövats i ett påskyndat förfarande och tre månader om ansökan har prövats i ett normalt förfarande. Den senare handläggningstiden kan förlängas till fem månader om det av orsaker som inte beror på Migrationsverket inte är möjligt att avsluta undersökningsförfarandet inom tidsfristen på tre månader. Tidsfristen räknas i båda fallen från det att domstolens beslut vunnit laga kraft. Syftet med de föreslagna tidsfristerna är att göra förfarandet effektivare och förkorta förfarandets totala längd när det handlar om ansökningar som domstolen återsänt för ny prövning. Motsvarande tidsfrister för en första prövning är enligt förordningen om asylförfaranden tio dagar samt två månader för ansökningar som nekats prövning, tre månader för ansökningar som prövas i ett påskyndat förfarande och sex månader för ansökningar som prövas i ett normalt förfarande. De föreslagna tidsfristerna kräver att Migrationsverket gör prioriteringar och planerar sina resurser för att kunna uppnå effektiviseringsmålet.

5.1.4.6 Gränsförfarande

I förordningen om asylförfaranden finns bestämmelser om gränsförfarandet som delvis är förpliktande för medlemsstaterna och delvis medger nationellt handlingsutrymme. Den största förändringen är att gränsförfarandet blir obligatoriskt för alla medlemsstater när vissa grunder föreligger. Det obligatoriska gränsförfarandet gäller situationer där sökanden kan anses ha uppsåtligen vilselett myndigheterna bl.a. genom att lämna oriktiga uppgifter eller falska handlingar, sökanden betraktas som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten eller sökanden kommer från ett land för vilket andelen beviljanden av internationellt skydd i EU i genomsnitt är endast 20 procent eller lägre. Gränsförfarandet får tillämpas på ensamkommande barn endast om sökanden är en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten, vilket innebär att tillämpningen på minderåriga inskränks jämfört med den gällande nationella regleringen. Utöver de obligatoriska grunderna kan medlemsstaterna besluta att i sin nationella lagstiftning tillämpa gränsförfarandet mer omfattande på alla ansökningar som görs vid den yttre gränsen om de kan nekas prövning, dvs. avvisas, eller prövas i ett påskyndat förfarande. I propositionen föreslås det att handlingsutrymmet i fråga om grunderna för gränsförfarandet används så att gränsförfarandet tillämpas i alla de ovannämnda situationer som förordningen tillåter och där gränsförfarandet är tillämpligt. Detta motsvarar också i stor utsträckning omfattningen av tillämpningsområdet för

den gällande lagstiftningen när det är fråga om grunder för påskyndat förfarande som inte kan tillämpas vid den yttre gränsen. Det är också värt att notera att de ansökningar som omfattas av det obligatoriska gränsförfarandet för att andelen beviljanden är under 20 procent mycket sannolikt inkluderar ansökningar som ingår i det nationella handlingsutrymmet. Exempelvis när det gäller sökande som inte lägger fram några grunder som är relevanta för internationellt skydd eller som kommer från ett land som fastställts som säkert ursprungsland är det antagligen fråga om ett land för vilket andelen beviljanden i vilket fall som helst är lägre än 20 procent. När man dessutom beaktar omvärlden i fråga om migration samt säkerhetsläget, som förändrats under de senaste tio åren, är det befogat att använda det nationella handlingsutrymmet.

Enligt förordningen om asylförfaranden tar gränsförfarandet 12 veckor. I denna tid ingår också sökande av ändring till dess att sökanden har rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium. Medlemsstaterna ska i sin nationella lagstiftning dela in den 12 veckor långa handläggningstiden i det administrativa skedet och överklagandeskedet. Besvärstiden ska också inkluderas i handläggningstiden. I propositionen föreslås det att ansökan ska avgöras och beslutet delges inom fem veckor från registreringen av ansökan. Den föreslagna tiden motsvarar den gällande utlänningslagen, där tidsfristen för att avgöra en ansökan är fyra veckor och för att delge beslutet sju dagar. Den föreslagna tidsfristen på fem veckor medger flexibilitet som myndigheterna ömsesidigt kan komma överens om. I propositionen föreslås det också att tidsfristen ska kunna förlängas med fyra veckor vilket förordningen om asylförfaranden möjliggör, om det gäller en sökande som överförs till medlemsstaten genom omfördelning i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering och ansökan har prövats i ett gränsförfarande i den överförande medlemsstaten. I sådana fall behövs mer tid för att pröva ansökan, eftersom en del av den utsatta tiden för gränsförfarandet hinner löpa i den överförande medlemsstaten vid omfördelning, vilket förkortar den återstående tillgängliga tiden i Finland. I och med att tidsfristen förlängs har Migrationsverket möjlighet att pröva ansökan i ett gränsförfarande om villkoren är uppfyllda.

I förordningen om asylförfaranden åläggs medlemsstaterna att i samband med gränsförfarandet även ordna övervakning av grundläggande rättigheter på ett sätt som uppfyller kriterierna i screeningförordningen. I propositionen föreslås det att diskrimineringsombudsmannen ska övervaka att de grundläggande rättigheterna tillgodoses i gränsförfarandet liksom i screeningen.

En central del av gränsförfarandet är att sökanden inte får resa in på medlemsstatens territorium medan gränsförfarandet pågår. Därför måste sökandens rörelsefrihet begränsas. Enligt förordningen om asylförfaranden ska alla åtgärder som medlemsstater vidtar för att förhindra irreguljär inresa på sitt territorium utformas i enlighet med mottagandedirektivet, dock med beaktande av medlemsstatens särskilda geografiska förhållanden. Begränsningar av rörelsefriheten ska i första hand ordnas på något annat sätt än genom att ta personer i förvar, som ska vara det sista alternativet. Mottagandedirektivet förutsätter att det fattas ett förvaltningsbeslut om hur rörelsefriheten begränsas vid gränsförfarandet. Det beslutet får också överklagas. Begränsning av rörelsefriheten hör i sig till förfarandet direkt med stöd av förordningen om asylförfaranden, och därför fattas inget beslut om det. I propositionen föreslås det att rörelsefriheten fortfarande ska begränsas i gränsförfarandet på det sätt som föreskrivs i 104 b § i den gällande utlänningslagen. Till skillnad från den gällande lagstiftningen fattas ett ovannämnt förvaltningsbeslut om begränsningsåtgärden, och bestämmelser om detta finns i samma paragraf. Begränsningen av rörelsefriheten fortsätter i återvändandeförfarandet efter gränsförfarandet i enlighet med förordningen om ett gränsförfarande för återvändande, i regel på samma sätt som i gränsförfarandet. Preciserande bestämmelser om detta föreslås också i utlänningslagen. En person i ett gränsförfarande för återvändande har enligt förordningen om ett gränsförfarande för återvändande rätt att begära en tidsfrist för frivillig avresa. Förfarandet för begäran om tidsfrist ska införas nationellt. I propositionen föreslås det att en tidsfrist för

frivillig avresa i gränsförfarandet för återvändande ska kunna begäras hos gränskontrollmyndigheten, som ska fatta ett beslut utifrån begäran.

5.1.4.7 Säkra länder

Förordningen om asylförfaranden möjliggör både gemensamma EU-förteckningar över säkra länder och medlemsstaternas egna förteckningar. Förteckningar kan upprättas över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer. Det måste finnas en förteckning över länderna för att begreppet säkra ursprungsländer ska kunna tillämpas. Därför utarbetades på unionsnivå EU:s gemensamma förteckning över säkra ursprungsländer, som trädde i kraft den 27 februari 2026. Unionens kandidatländer, det potentiella kandidatlandet Kosovo samt Bangladesh, Indien, Tunisien, Egypten, Marocko och Colombia fastställdes som säkra ursprungsländer. Utöver EU:s gemensamma förteckning kan medlemsstaterna också ha egna förteckningar så länge villkoren i förordningen om asylförfaranden uppfylls. Ett tredjeland kan i vissa fall betraktas som säkert enbart för en enskild sökande, trots att landet inte fastställts som säkert på EU-nivå eller i en medlemsstat. I propositionen föreslås det att statsrådet genom förordning ska kunna fastställa de länder som i Finland i enlighet med förordningen om asylförfaranden nationellt betraktas som säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer. Förordningen bereds vid inrikesministeriet i samarbete med Migrationsverket och andra relevanta aktörer. Fastställandet av länder grundar sig på landinformation som Migrationsverket bedömer.

För ett effektivt förfarande och för att förebygga eventuellt missbruk av systemet är det viktigt att nationella förteckningar kan upprättas över säkra länder. Sökandenas profil i Finland kan avvika från den allmänna profilen i EU, och då kan nationella lösningar och förteckningar över säkra länder behövas. Att upprätta nationella förteckningar genom förordning av statsrådet är ett effektivt sätt att fastställa länderna, när man beaktar skyldigheten att fortlöpande granska säkerhetssituationen i tredjeländer. Förändringar i säkerhetssituationerna kan också förutsätta snabba ändringar i förordningarna, vilket är möjligt med statsrådets förordning. Även om Finland inför nationella förteckningar över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer får begreppen i enlighet med förordningen om asylförfaranden endast tillämpas om sökanden inom ramen för en individuell bedömning inte kan lägga fram faktorer som motiverar att begreppen inte är tillämpliga på honom eller henne. Individuell prövning gäller alltså fortfarande, och fastställande och tillämpning av nationella förteckningar innebär inget undantag från det.

5.1.4.8 Ansökningar om internationellt skydd av medborgare i Europeiska unionen

I propositionen föreslås det att handläggningen av ansökningar om internationellt skydd av medborgare i Europeiska unionen ändras så att den bättre motsvarar EU:s primärrätt. Ändringen har ingen koppling till genomförandet av pakten. Den gällande utlänningslagen utgår från att EU:s medlemsstater betraktas som säkra ursprungsländer, och ansökningar som lämnas in av medborgare i de länderna handläggs i ett påskyndat förfarande med stöd av 104 §. I EU:s sekundärrätt finns inga bestämmelser om handläggning av asylansökningar från unionsmedborgare, utan tillämpningsområdet för EU-lagstiftningen om internationellt skydd omfattar endast tredjelandsmedborgare och statslösa. Bestämmelser om asyl för unionsmedborgare finns i protokoll nr 24 till EUF-fördraget, som gäller asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater. Enligt artikeln i protokollet betraktas medlemsstaterna som säkra ursprungsländer i förhållande till varandra för alla rättsliga och praktiska syften som har samband med asylärenden. Protokollets artikel utgår från att en medlemsstat endast i de fall som nämns i artikeln kan beakta en ansökan om internationellt skydd från en medborgare i en annan medlemsstat eller förklara den tillåten att behandlas.

I propositionen föreslås det att unionsmedborgares ansökningar om internationellt skydd ska lämnas obeaktade i stället för att grunderna för ansökan prövas i ett påskyndat förfarande. Om någon av punkterna i den enda artikeln i protokoll nr 24 till EUF-fördraget är tillämplig kan en ansökan prövas. I protokollets artikel avses huvudsakligen situationer där en viss medlemsstat allvarligt och ihållande åsidosätter unionens värden som anges i artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen. Enligt förslaget ska dock förordningen om asylförfaranden tillämpas på handläggningen, eftersom antalet ansökningar från unionsmedborgare är så litet att det skulle vara administrativt tungt att skapa ett separat förfarande för handläggningen av dem. Man avstår dock från den intervju för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning som det föreskrivs om i förordningen om asylförfaranden. Migrationsverket hör sökanden i samband med att ansökan lämnas in. Ändringen syftar till att bättre beakta innehållet i EU:s primärrätt.

5.1.5 Kostnadsfri rättslig rådgivning och rättshjälp

I propositionen föreslås det att tillgången till rättshjälp begränsas till nödvändiga åtgärder i ett sådant förvaltningsförfarande för beviljande av internationellt skydd som avses i förordningen om asylförfaranden och i ett sådant förvaltningsförfarande för fastställande av den ansvariga medlemsstaten som avses i förordningen om asyl- och migrationshantering. I stället för en bedömning av behovet i enlighet med rättshjälpslagen bedöms alltså nödvändigheten i dessa förfaranden. När man bedömer om en åtgärd är nödvändig beaktas ärendets natur och betydelse samt omständigheterna som helhet. I båda de ovannämnda förfarandena har medlemsstaterna enligt förordningarna handlingsutrymme att föreskriva om tillhandahållande av kostnadsfritt rättsligt bistånd och om biståndets innehåll samt om rättsligt biträde i det administrativa förfarandet. Vid överklagandeförfarandet ska medlemsstaterna på begäran av sökanden i regel tillhandahålla kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde.

Sökanden har rätt att under det administrativa förfarandet begära kostnadsfri rättslig rådgivning i enlighet med förordningen om asylförfaranden och förordningen om asyl- och migrationshantering, och myndigheterna ska ordna den senast efter att ansökan registrerats och innan ansökan lämnas in. I propositionen föreslås det att Migrationsverket ska ge denna kostnadsfria rättsliga rådgivning till sökandena, och att rådgivningen ska innehålla information om förfarandet för beviljande av internationellt skydd, om anvisningarna för tillämpningen av grunderna och förfarandena för att fastställa den ansvariga medlemsstaten och om sökandens rättigheter och skyldigheter i förfarandena. Migrationsverket ska ordna rådgivningen så att de som ger den har en oberoende och självständig roll i förhållande till beslutsfattandet. Dessutom ska Migrationsverket säkerställa att de som ger rättslig rådgivning är tillräckligt förtrogna med förfarandet för beviljande av internationellt skydd och förfarandet för att fastställa den ansvariga medlemsstaten, så att de kan ge sökandena korrekt och aktuell rådgivning av hög kvalitet.

Medlemsstaterna kan ordna kostnadsfri rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och rättsligt biträde i det administrativa skedet i enlighet med sina nationella system. Att erbjuda både rättsligt bistånd och kostnadsfri rättslig rådgivning är delvis överlappande verksamhet, och därmed föreslås det att tillhandahållandet av rättshjälp som bekostas med offentliga medel begränsas till endast nödvändiga åtgärder. Under det administrativa förfarandet är det viktigt att sökanden får information om de olika skedena i förfarandet och vad som förväntas av honom eller henne särskilt när det gäller att lägga fram grunderna för ansökan. Det här stödet kan ges med hjälp av kostnadsfri rättslig rådgivning. Genom rättshjälpen får sökanden mer individuell rådgivning som anses vara nödvändig. Dessutom har Migrationsverket en omfattande och tydlig utredningsskyldighet i förfarandet, vilket kan anses minska behovet av att anlita biträden under det administrativa förfarandet åtminstone om sökanden inte har några specialbehov som t.ex. beror på sårbarhet.

5.1.6 Sökande av ändring

Såväl i förordningen om asylförfaranden som i förordningen om asyl- och migrationshantering ingår ett visst nationellt handlingsutrymme för medlemsstaterna i fråga om ändringssökande. Medlemsstaterna ska bl.a. i sin nationella rätt föreskriva en tidsfrist för överklagande inom ramen för de tidsfrister som fastställs i förordningen. Förordningen om asylförfaranden förutsätter dessutom att en tidsfrist fastställs för behandling av besvär i en domstol i första instans. Dessutom har medlemsstaterna nationellt handlingsutrymme att föreskriva om besvärsförbud, när det är fråga om vissa beslut om att återkalla internationellt skydd.

Enligt förordningen om asylförfaranden ska besvärstiden vara minst fem dagar och högst tio dagar om en ansökan nekas prövning eller avslås i vissa snabba förfaranden där sökanden inte har någon automatisk rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium för överklagandet. Besvärstiden för ett beslut om överföring som fattats i ett förfarande enligt förordningen om asyl- och migrationshantering ska vara minst en vecka och högst tre veckor. I andra ärenden som gäller internationellt skydd ska en tidsfrist på minst två veckor och högst en månad föreskrivas för överklagande. I propositionen föreslås det att besvär över avslag på ansökningar i de ovannämnda snabba förfarandena ska anföras inom 10 dagar och över beslut om överföring inom två veckor. I andra beslut som gäller internationellt skydd bestäms besvärstiden fortfarande enligt 13 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, och är 30 dagar. Om detta föreskrivs inte särskilt. Med tanke på rättsskyddet föreslås det att det nationella handlingsutrymmet används så att den längsta möjliga besvärstiden tillämpas på nästan alla ärenden. Det kan anses befogat att handlingsutrymmet används för att förkorta besvärstiden vid beslut om överföring enligt förordningen om asyl- och migrationshantering, eftersom ansökan i sig inte avgörs utan endast överförs till den stat som huvudsakligen ansvarar för att pröva den.

Förordningen om asylförfaranden tillåter nationella bestämmelser om besvärsförbud om det internationella skyddet har återkallats för att personen själv har avsagt sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd, har blivit medborgare i en medlemsstat eller senare har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat. I propositionen föreslås i utlänningslagen bestämmelser om besvärsförbud när internationellt skydd återkallas på de ovannämnda grunderna. Grunderna är mycket entydiga, och återkallandet leder inte till rättskränkningar eller brott mot förbudet mot tillbakasändning i de situationerna. Enligt förordningen om asylförfaranden tillämpas inte det föreskrivna förfarandet för återkallande i dessa situationer. Det är fråga om en åtgärd som initieras av sökanden eller en situation där sökanden får skydd i en annan EU-medlemsstat eller medborgarskap i någon medlemsstat. Personen ska ha rätt att själv besluta att avsäga sig sin internationella skyddsstatus. Då måste myndigheten vara säker på att personen otvetydigt gör det. Syftet med EU:s gemensamma asylsystem är inte att samma person ska få internationellt skydd i flera olika stater, särskilt i en EU-medlemsstat, eller att ge internationellt skydd till unionsmedborgare.

I propositionen föreslås i enlighet med skyldigheten i förordningen om asylförfaranden att handläggningstider för besvär som gäller internationellt skydd föreskrivs för förvaltningsdomstolarna, som ska sträva efter att behandla besvären inom de tiderna. Enligt förordningen kan medlemsstaterna själva fritt fastställa handläggningstidernas längder, så länge det inte påverkar en tillräcklig och fullständig prövning av ett överklagande. Enligt förslaget ska förvaltningsdomstolen *sträva efter* att behandla besvär inom de föreskrivna tidsfristerna. Formuleringen har att göra med domstolens oberoende ställning och sökandens rättsskydd.

I propositionen föreslås tre olika tidsfrister i utlänningslagen beroende på i vilket förfarande beslutet om ansökan har fattats. Den sammanlagda handläggningstiden i gränsförfarandet enligt förordningen om asylförfaranden, 12 veckor, ska i den nationella lagstiftningen fördelas mellan

det administrativa förfarandet och överklagandet. Gränsförfarandet avslutas när sökanden inte längre har rätt att stanna på finskt territorium. Enligt förslaget ska förvaltningsdomstolen sträva efter att behandla besvär senast inom 12 veckor från registreringen av ansökan, när ansökan har prövats vid Migrationsverket i ett gränsförfarande. I praktiken har förvaltningsdomstolen i regel cirka 6 veckor på sig att behandla besvären. Om det handlar om andra beslut som fattats i snabba förfaranden och sökanden inte har automatisk rätt att stanna kvar i landet för överklagandet ska förvaltningsdomstolen sträva efter att pröva besvären inom tre månader från det att de anfördes. I samband med den kategorin föreslås det också att förvaltningsdomstolen ska sträva efter att behandla besvären inom 6 månader om förvaltningsdomstolen inte har tillåtit ändringssökanden att stanna kvar i landet i väntan på resultatet av ändringssökandet. I alla andra ärenden som gäller beviljande och återkallande av internationellt skydd ska förvaltningsdomstolen enligt förslaget sträva efter att behandla besvär inom sex månader från det att besvären anfördes. Enligt förslaget ska förvaltningsdomstolen sträva efter att behandla besvär inom samma tidsfrister också när det genom det överklagade beslutet samtidigt har fattats beslut om uppehållstillstånd på någon annan grund, inreseförbud eller återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland. Också besvär över beslut om återvändande som fattas som en del av ett beslut som gäller internationellt skydd ska enligt förordningen om asylförfaranden behandlas i samma rättsliga förfarande och inom samma tidsfrister.

I de föreslagna behandlingstidernas längd beaktas särskilt förfarandets sammanlagda längd och i det sammanhanget också de stigande mottagningskostnaderna för sökande när förfarandet drar ut på tiden. I förordningen om asylförfaranden föreskrivs handläggningstider för Migrationsverket som delvis motsvarar och delvis är kortare än de föreslagna behandlingstiderna i förvaltningsdomstolen. De föreslagna behandlingstiderna för förvaltningsdomstolen kan påverka sökandens rättsskydd genom att förvaltningsdomstolarna tilldelas tillräckliga resurser.

Vid beslut om internationellt skydd förändrar förordningen om asylförfaranden logiken i fråga om när ett beslut om avlägsnande är verkställbart. I fortsättningen har sökanden eller i vissa fall en person vars internationella skydd har återkallats rätt att genom en ansökan begära att domstolen tillåter vistelse i Finland under den tid ändringssökandet pågår, om beslutet inte automatiskt ger rätt till vistelse under den tid ändringssökandet pågår. Verkställigheten av ett beslut om återvändande avbryts automatiskt med stöd av förordningen om asylförfaranden så länge som sökanden eller en person vars internationella skydd har återkallats har rätt att vistas i Finland, eller domstolen tillåter det, och det behövs ingen separat ansökan om verkställighetsförbud. Även om det i praktiken är fråga om samma sak är rättsverkan av ett beslut som gäller internationellt skydd kopplad till sökandens rätt att vistas i landet under den tid ändringssökandet pågår, medan rättsverkan av ett beslut om avlägsnande ur landet har att göra med om sökanden faktiskt kan avlägsnas ur landet. Även om största delen av bestämmelserna om detta i förordningen om asylförfaranden är direkt tillämpliga ska medlemsstaterna föreskriva nationellt om tidsfrister för ansökningar till förvaltningsdomstolen och förvaltningsdomstolens beslut om ansökan.

I propositionen föreslås bestämmelser i utlänningslagen om att ansökan om att stanna kvar på finskt territorium under den tid ändringssökandet pågår ska göras till förvaltningsdomstolen inom sju dagar från det att beslutet delgavs. Enligt förslaget ingår fem vardagar i den tidsfristen. Enligt förordningen om asylförfaranden ska tidsfristen vara minst fem dagar, och förslaget uppfyller alltså den skyldigheten. Förvaltningsdomstolen ska fatta beslut om en sådan ansökan inom sju dagar. Enligt förslaget ingår fem vardagar i den tidsfristen. De föreslagna tiderna är desamma som föreskrivs i den gällande utlänningslagen för en ansökan som avser verkställighet.

Också enligt förordningen om asyl- och migrationshantering ska medlemsstaterna föreskriva nationellt om tidsfristen för en begäran om avbrytande av verkställigheten av beslut om överföring. I propositionen föreslås det att denna ansökan ska göras inom sju dagar från det att beslutet har delgivits. Enligt förslaget ingår fem vardagar i den tidsfristen. Enligt förordningen om asyl- och migrationshantering får tidsfristen inte vara längre än den föreskrivna tidsfristen för att anföra besvär.

Det föreslås att det nationella handlingsutrymmet i tidsfristerna för ansökningar och beslut om dem används så att tidsfristerna motsvarar den gällande nationella lagstiftningen.

I propositionen föreslås också en ändring i utlänningslagens paragraf om hur den behöriga förvaltningsdomstolen bestäms i ärenden som gäller internationellt skydd. Ändringen beror huvudsakligen på att ordalydelsen inte längre motsvarar Migrationsverkets organisation. Ändringen beror inte på genomförandet av pakten. Enligt förslaget ska termen *Migrationsverkets asylenhets område* i den gällande utlänningslagen ersättas med termen *Migrationsverkets verksamhetsområde*. Avsikten är inte att ändra paragrafens innehåll om att närmare bestämmelser om verksamhetsområdena ska utfärdas i Migrationsverkets arbetsordning, och inte av en enskild tjänsteman, vilket är något som riksdagens lagutskott förutsatte i ett betänkande från 2016 (LaUB 15/2016 rd). Det föreslås dock bestämmelser om Migrationsverkets och Domstolsverkets samarbete bl.a. kring beslut om Migrationsverkets verksamhetsområden. Paragrafen ska fortfarande gälla samma ärendekategorier som den gällande paragrafen. Det föreslås främst terminologiska preciseringar på grund av EU-lagstiftningen.

Det föreslås också att de direkt tillämpliga EU-rättsakterna beaktas i bestämmelserna om domstolens sammansättningar, så att samma sammansättningar fortfarande är tillämpliga trots att den rättsliga grunden ändras.

5.1.7 Registrering av invandrare i flyktingslussar vid massinvandring

I propositionen föreslås det att man frångår de flyktingslussar som ska inrättas genom ett särskilt beslut av statsrådet vid massinvandring. Screening enligt screeningförordningen och den avslutande registreringen av ansökan om internationellt skydd täcker det som gjorts i flyktingslussarna. Förordningen innehåller också direkt tillämplig lagstiftning bl.a. om hur länge en utlännings rörelsefrihet får begränsas på grund av screening. Det behövs inte längre något separat beslut av statsrådet för att begränsa också rörelsefriheten, och det är inte ens möjligt att tillämpa lagstiftning som är oförenlig med EU-rätten. Vid massinvandring eller andra störningssituationer kan screeningen och registreringen av ansökningar om internationellt skydd centraliseras och utföras någon annanstans än på gränsövergångsstället eller polisinrättningen. Det behövs dock inget separat beslut av statsrådet, utan det handlar om sedvanlig myndighetsverksamhet som ordnas inom ramen för EU-rätt och nationell rätt. Enligt förslaget ska den nationella lagstiftningen om flyktingslussar upphävas.

5.1.8 Asylsökandes rätt att arbeta och rätt till inkomstrelaterad dagpenning inom utkomstskyddet för arbetslösa

Enligt förslaget uppkommer ingen rätt att arbeta, eller rätten upphör om den redan har uppkommit, när prövningen av grunderna för en utlännings ansökan om internationellt skydd har påskyndats på vissa grunder som anges i artikel 42 i förordningen om asylförfaranden. Sökande som fått ett beslut enligt 48 § i mottagningslagen om indragning av mottagningstjänster för personer som fått ett beslut om överföring enligt artikel 42 i förordningen om asyl- och migrationshantering har inte heller rätt att arbeta. De föreslagna bestämmelserna grundar sig på

förpliktande bestämmelser i artikel 17 i mottagandedirektivet och på artikel 18 i förordningen om asyl- och migrationshantering, som är direkt tillämplig. Dessutom föreskrivs det om att rätten att arbeta upphör om sökanden inte har rätt att vistas i Finland under den tid ändringssökandet pågår. Även de ovannämnda föreslagna bestämmelserna grundar sig på förpliktande bestämmelser i artikel 17 i mottagandedirektivet.

Enligt förslaget ska en asylsökande som anslutit sig till en arbetslöshetskassa och efter att ha fått rätt att arbeta har arbetat i 12 månader under sin tid som medlem kunna registreras som arbetssökande. Då kan inkomstrelaterad dagpenning betalas till personen om de övriga villkoren är uppfyllda. Möjligheten att registrera sig som arbetslös arbetssökande och den åtföljande möjligheten att få inkomstrelaterad dagpenning om personen uppfyller arbetsvillkoret enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa uppfyller mottagandedirektivets förpliktande bestämmelser om likabehandling.

I lagen om allmänt stöd (48/2026) föreslås dessutom en avgränsning enligt vilken allmänt stöd inte betalas till asylsökande innan ett beslut om internationellt skydd har vunnit laga kraft. Det nationella handlingsutrymmet i artikel 17.6 i mottagandedirektivet, som medger begränsningar i likabehandlingen inom den sociala tryggheten genom att vägra sökandena sociala trygghetsförmåner som inte är beroende av anställningsperioder eller av avgifter, används. Till skillnad från inkomstrelaterad dagpenning är det allmänna stödet inte en förmån som grundar sig på anställningsperioder eller avgifter, och därför kan det uteslutas från likabehandlingen enligt mottagandedirektivet. De föreslagna bestämmelserna grundar sig därmed dels på det nationella handlingsutrymmet i mottagandedirektivet, dels på förpliktande bestämmelser.

5.1.9 Ändring av direktivet om varaktigt bosatta

För det första föreslås en ändring i utlänningslagen som gäller förutsättningarna för uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Ändringen beror på att direktivet om varaktigt bosatta har ändrats i samband med pakten. Om den som beviljats internationellt skydd vistas utan uppehållsrätt i en annan medlemsstat i Europeiska unionen avbryts beräkningen av den vistelsetid som krävs i den medlemsstat som beviljat skydd. Direktivändringen möjliggör också prövning från fall till fall där man särskilt beaktar om den obehöriga vistelsen beror på omständigheter som den som beviljats skydd inte kan påverka. För tydlighetens skull föreslås inga bestämmelser om detta. Man kan anta att vistelsen mycket sällan åtminstone på ett bevisligt sätt beror på omständigheter som personen inte har möjlighet att påverka. I vilket fall som helst förhindrar obehörig vistelse endast ett tillstånd för varaktigt bosatta i Finland, eller skjuter upp det, vilket minskar situationens orimlighet om vistelsen exceptionellt har berott på en omständighet som personen inte kan påverka. Den föreslagna ändringen påverkar t.ex. inte personens rätt att fortsättningsvis få internationellt skydd. I detta sammanhang preciseras det också att vistelsetiden alltid börjar räknas från och med den ansökan som ledde till att internationellt skydd beviljades. Ändringen har ingen direkt koppling till direktivändringen, utan preciserar mer allmänt bestämmelsens ordalydelse för att den ska motsvara syftet. Dessutom föreslås en ändring i utlänningslagens allmänna försörjningsförutsättning för att precisera tillämpningen på ansökningar om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta så att den bättre ska motsvara direktivet. I direktivet är kravet på tillräckliga medel ovillkorligare än utlänningslagens 39 §, som för närvarande är tillämplig som sådan.

5.1.10 Tillämpning av passlagen

I propositionen föreslås också att tillämpningen av passlagens 20 § utvidgas till att omfatta resedokument som avses i utlänningslagen. När ett pass utfärdas i enlighet med ansökan, ges sökanden enligt passlagens 20 § inte något separat förvaltningsbeslut eller någon

besvärsanvisning. Förslaget gör det möjligt för Migrationsverket att avstå från att separat delge sökanden ett fullständigt positivt beslut om resedokument. I stället är det beviljade resedokumentet samtidigt ett beslut i ärendet. Ändringen har ingen koppling till genomförandet av pakten, men effektiviserar avsevärt Migrationsverkets förfarande för att bevilja resedokument.

5.1.11 Solidaritet

Genom förordningen om asyl- och migrationshantering införs en permanent och rättsligt bindande solidaritetsmekanism för att stödja medlemsstater som är utsatta för migrationstryck. Alla medlemsstater ska delta i solidaritetsmekanismen men har full frihet att välja någon av eller en kombination av de typer av solidaritetsåtgärder som anges i förordningen. Solidaritetsbidragen kan därmed bestå av omfördelning, ekonomiska bidrag, alternativa solidaritetsåtgärder eller en kombination av dessa.

Krisförordningen innehåller tillfälliga åtgärder för att hantera kris- och force majeure-situationer på migrations- och asylområdet. Om en medlemsstat anser sig befinna sig i en krissituation eller en force majeure-situation enligt krisförordningen får den lämna in en motiverad begäran till kommissionen för att dra nytta av solidaritetsåtgärder och för att möjliggöra undantag från de relevanta reglerna om asylförfarandet, samtidigt som respekten för sökandens grundläggande rättigheter säkerställs.

Förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen är direkt tillämplig EU-lagstiftning, men låter medlemsstaterna avgöra i vilket förfarande beslut fattas på nationell nivå om utfästelser om solidaritetsbidrag eller underrättelser och begäranden som gäller utnyttjande av solidaritet och undantagsmöjligheter. I utlänningslagen föreslås bestämmelser om att statsrådet vid sitt allmänna sammanträde ska besluta om Finlands åtaganden gällande solidaritetsbidrag enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen. Statsrådet ska enligt förslaget också vid sitt allmänna sammanträde besluta om underrättelser och begäranden till Europeiska kommissionen och Europeiska unionens råd gällande utnyttjande av solidaritet enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen och utnyttjande av möjligheter till undantag enligt krisförordningen.

5.1.12 Mottagande

5.1.12.1 Identifiering

I propositionen föreslås det att regelbunden identifiering på förläggningen ska vara ett villkor för att få mottagningstjänster. Personer som ansöker om internationellt skydd ska identifiera sig 2–4 gånger i månaden. Identifieringskravet gäller också personer som får tillfälligt skydd, eftersom de tjänster som direktivet om tillfälligt skydd förutsätter ordnas nationellt i mottagningssystemet. Personer som får tillfälligt skydd ska enligt förslaget identifiera sig en gång i månaden. Identifieringsskyldigheten gäller inte personer under 18 år och inte heller personer som arbetar. Dessutom förutsätts personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd uppdatera sina kontaktuppgifter. Om en person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd utan grundad anledning försummar att identifiera sig, kan personens mottagningstjänster avslutas fem dagar efter det att identifieringen försummades. En person som återvänder till förläggningen registreras på nytt som klient i mottagningssystemet. De föreslagna bestämmelserna grundar sig på det nationella handlingsutrymmet i mottagandedirektivet. De föreslagna ändringarna betonar att den som söker internationellt skydd ska kunna nås av myndigheterna, och de förebygger också sekundära förflyttningar och möjligheter att missbruka mottagningssystemet. Det är befogat att använda det nationella

handlingsutrymmet eftersom regelbunden identifiering är ett sätt att säkerställa att den som får mottagningstjänster fortsättningsvis är förläggningens klient och att mottagningstjänsterna inte tillhandahålls utan grund t.ex. för personer som redan lämnat landet utan att meddela om det. Regelbunden identifiering bidrar också till att myndigheterna kan nå den som får mottagningstjänster, vilket kan anses främja fungerande förfaranden.

5.1.12.2 Mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls

Enligt förslaget ska den som gjort en efterföljande ansökan om internationellt skydd inte tillhandahållas mottagningstjänster, om avvikelse görs från sökandens rätt att stanna kvar på finskt territorium med stöd av 102 § i utlänningslagen. För den som gjort en första efterföljande ansökan uppkommer rätt till mottagningstjänster endast om sökanden har lagt fram nya faktorer som avses i artikel 55.3 i förordningen om asylförfaranden. För den som gjort en andra eller ytterligare efterföljande ansökan uppkommer dock rätten till mottagningstjänster aldrig på nytt om en efterföljande ansökan som gjorts tidigare har nekats prövning eller avslagits som ogrundad eller uppenbart ogrundad. Ändringen grundar sig på mottagandedirektivet och förordningen om asylförfaranden. Förslaget är kopplat till handlingsutrymmet i förordningen om asylförfaranden, som används i utlänningslagen för att föreskriva om de avvikelser som förordningen möjliggör från rätten att stanna kvar på medlemsstatens territorium under den tid som ansökan om internationellt skydd prövas. Det nationella handlingsutrymmet används för att förebygga möjligheter till missbruk. Att handlingsutrymmet används för att begränsa mottagningstjänsterna sänder en tydlig signal om att en efterföljande ansökan inte automatiskt ger rätt till mottagningstjänster. Syftet är att förebygga missbruk av mottagningssystemet, eftersom den som gör en ny ansökan om internationellt skydd i regel inte får rätt till mottagningstjänster. Förslaget skärper de gällande bestämmelserna.

Enligt förslaget ska mottagningstjänster tillhandahållas i högst 60 dagar efter det att en tredjelandsmedborgare inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium. Tjänsterna upphör dock innan tidsfristen gått ut om personen lämnar Finland eller avlägsnas från Finland. För personer som gjort en efterföljande ansökan om internationellt skydd tillhandahålls mottagningstjänster i högst 14 dagar efter det att en tredjelandsmedborgare inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium. En kortare tidsfrist är befogad eftersom man i de flesta fall redan har hunnit förbereda avlägsnandet av den som får mottagningstjänster. Ändringen är nationell lagstiftning och är inte kopplad till genomförandet av direktivet. Bestämmelserna går utöver miniminivån i EU-rättsakten, och anses vara motiverade för att främja att utlänningar som fått avslag och beslut om avlägsnande ur landet avlägsnas. Målet är att utlänningar som inte har rätt att stanna kvar på finskt territorium ska avlägsna sig ur landet eller effektivt avlägsnas ur landet. För barn som saknar vårdnadshavare tillhandahålls ändå mottagningstjänster tills barnet lämnar landet.

Enligt förslaget ska mottagningstjänsternas varaktighet för personer som fått uppehållstillstånd anges mer exakt än i nuläget under den tid då övergången till kommunen ordnas. Mottagningstjänster tillhandahålls dock i högst tre månader från det att villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun uppfylls. Om en person som fått tillfälligt uppehållstillstånd inte på ansökan beviljas hemkommun enligt lagen om hemkommun upphör mottagningstjänsterna dock inte, med hänsyn till minimiförutsättningarna i direktivet om tillfälligt skydd. Maximitiden tre månader för övergång till kommunen tillämpas inte på barn utan vårdnadshavare som får mottagningstjänster under den tid då övergången till kommunen ordnas. Målet med ändringen är att effektivisera övergången till kommunerna för dem som fått uppehållstillstånd, genom att på lagnivå föreskriva om tydliga tidsfrister för mottagningstjänsterna för dem som fått uppehållstillstånd. Ändringen klargör och främjar övergången till kommunerna för dem som fått uppehållstillstånd, vilket minskar

mottagningskostnaderna. Ändringen är nationell lagstiftning och är grundar sig inte på genomförandet av direktivet.

Trots de föreslagna tidsfristerna ska förläggningens föreståndare kunna besluta att mottagningstjänsterna fortsätter under en skälig tid av exceptionellt vägande skäl. Ändringen är nationell lagstiftning och är inte kopplad till genomförandet av direktivet. Bestämmelserna går utöver miniminivån i EU-rättsakten. Målet är att stödja övergången till kommunen och avlägsnandet av en utlänning från landet och att säkerställa att myndigheterna vet var en utlänning vistas under den tid som avlägsnandet förbereds.

5.1.12.3 Mottagnings- och brukspenning

Det föreslås att mottagningspenningens och brukspenningens belopp sänks permanent till den nivå som fastställdes i en temporär lag (466/2024). Det nationella handlingsutrymmet har använts för att bestämma beloppet av det ekonomiska bidraget. Direktivet förutsätter att beloppet av det ekonomiska bidrag som tryggar mottagningsvillkoren bestäms utifrån de nivåer som nationellt har fastställts som en tillräcklig levnadsstandard för de egna medborgarna. I förslaget har utkomststödets grunddel sänkt med 50 procent använts som nationellt fastställd jämförelsenivå. Förslaget om kompletterande mottagningspenning säkerställer i enlighet med grundlagsutskottets utlåtande GrUU 25/2024 rd att en persons eller personens familjs rätt till försörjning och omsorg som är oundgänglig för ett människovärdigt liv inte äventyras. De föreslagna ändringarna grundar sig på föresatserna i regeringsprogrammet.

Om mottagningssystemet skulle belastas av ett oproportionerligt stort antal sökande eller någon annan störningssituation i anslutning till invandring föreslås det att den oundgängliga försörjningen för den som får mottagningstjänster ska kunna tryggas kortvarigt med nyttigheter i stället för mottagningspenning. Det handlar om en situation där det är omöjligt att fatta individuella beslut om mottagningspenning och personens oundgängliga försörjning måste säkerställas på andra sätt. Personen ska inte ha rätt att få mottagningspenning retroaktivt. Försörjningen ska kunna ersättas med nyttigheter endast om inrikesministeriet har tagit i bruk en beredskapsplan enligt EU:s migrations- och asylpakt. Förslaget bygger på det nationella handlingsutrymmet i mottagandedirektivet. Det är befogat att använda handlingsutrymmet för att man ska kunna säkerställa att den oundgängliga försörjningen och omsorgen tryggas för alla som omfattas av mottagningssystemet också i störningssituationer i anslutning till invandring.

5.1.12.4 Avgifter som tas ut för mottagningstjänster

Enligt gällande lag får avgifter tas ut för mottagningstjänster. I propositionen föreslås det att avgifter för mottagningstjänster också ska kunna tas ut retroaktivt för tre månader. Någon avgift ska dock inte tas ut eller beloppet ska nedsättas om den oundgängliga försörjning som behövs för att trygga ett människovärdigt liv eller uppfyllandet av en lagstadgad underhållsskyldighet äventyras av att avgiften tas ut. Den som får mottagningstjänster åläggs dessutom en skyldighet att anmäla sina och familjens disponibla inkomster och tillgångar. Den föreslagna ändringen grundar sig på det nationella handlingsutrymmet i mottagandedirektivet. Bestämmelsernas syfte är att förebygga missbruk av mottagningssystemet. En person som får mottagningstjänster ska retroaktivt betala en ersättning för sina mottagningstjänster om det visar sig att personen har haft tillräckliga medel för att stå för sin oundgängliga försörjning och hälso- och sjukvård. Det är befogat att använda handlingsutrymmet eftersom myndigheterna på det sättet kan ingripa också retroaktivt om någon som får mottagningstjänster har fått en ogrundad förmån. För mottagningssystemets ekonomiska hållbarhet är det motiverat att tillhandahålla tjänster endast för personer som inte kan trygga sin oundgängliga omsorg och försörjning på något annat sätt.

I genomförandet beaktas direktivets villkor, såsom proportionalitetsprincipen och personens individuella situation.

5.1.12.5 Begränsningar som gäller mottagningstjänster

Enligt förslaget ska mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd sänkas med 20 procent om personen utan grundad anledning upprepade gånger underlåter att iaktta skyldigheten att identifiera sig, inte uppdaterar sina kontaktuppgifter, upprepade gånger eller allvarligt stör den allmänna ordningen vid förläggningen eller i dess omedelbara närhet eller utgör en fara för andras säkerhet eller upprepade gånger vägrar att genomgå en anvisad kurs om det finländska samhället. Mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd sänks med 20 procent om personen utan grundad anledning underlåter att iaktta skyldigheten att vistas inom ett visst avgränsat geografiskt område eller kravet att bo på en viss förläggning. Dessutom sänks mottagningspenningens grunddel med 20 procent om personen har gjort en efterföljande ansökan eller om utlänningen får mottagningstjänster efter ett beslut om avlägsnande ur landet. Migrationsverket fattar beslutet om sänkning av mottagningspenningen. Förslaget grundar sig på det nationella handlingsutrymmet i artikel 23 i mottagandedirektivet. Det är befogat att använda det nationella handlingsutrymmet eftersom det görs för att förebygga missbruk av mottagnings- och asylsystemet och sekundära förflyttningar. Det är ändamålsenligt att inte bara föreskriva om skyldigheter för mottagare av mottagningstjänster, utan också om påföljder för brott mot skyldigheterna. Genom att använda det nationella handlingsutrymmet ger man myndigheterna möjlighet att ingripa i situationer där personer som får mottagningstjänster inte fullgör sina skyldigheter. Målet är att mottagningssystemet ska fungera bättre och vara säkrare. Ett mål är också att bidra till enkla förfaranden för internationellt skydd. Villkoren i mottagandedirektivet har tagits i beaktande, t.ex. att besluten ska vara proportionella och att särskilda mottagandebehov ska beaktas. När det gäller personer som ska avlägsnas ur landet är ändringen som gäller sänkning av mottagningspenningen nationell lagstiftning och grundar sig inte på mottagandedirektivet. Dessa personer som ska avlägsnas ur landet omfattas inte längre av mottagandedirektivets tillämpningsområde, och därmed är det också befogat att sänka mottagningspenningen.

Mottagningstjänsterna för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd dras enligt förslaget in på beslut av Migrationsverket, om en person som inte har rätt att stanna kvar på finskt territorium försummar sin skyldighet enligt 145 a § i utlänningslagen att samarbeta under förfarandet för avlägsnande ur landet eller om en person har fått sin mottagningspenning sänkt efter att upprepade gånger eller allvarligt ha stört den allmänna ordningen vid förläggningen eller i dess omedelbara närhet eller utgjort en fara för andras säkerhet och fortsätter samma beteende. Personens rätt till mottagningstjänster upphör inte för att tjänsterna dras in, utan den förläggning där personen registreras som klient tryggar den försörjning och omsorg som är oundgänglig för ett människovärdigt liv genom att ordna inkvartering och måltider och bevilja nyttigheter under den tid som beslutet om indragning gäller. Personen beviljas varken mottagningspenningens grunddel eller brukspenning. Kompletterande mottagningspenning kan beviljas endast om det är nödvändigt i en exceptionell situation. Migrationsverket fattar beslutet om indragning av mottagningstjänster. Beslut om nyttigheter som tryggar den dagliga försörjningen fattas på förläggningen. Förslaget om personer som brutit mot den allmänna ordningen och säkerheten på förläggningen grundar sig på det nationella handlingsutrymmet i artikel 23 i mottagandedirektivet. Det är befogat att använda det nationella handlingsutrymmet eftersom det ger myndigheterna möjlighet att ingripa i situationer där personer som får mottagningstjänster inte fullgör sina skyldigheter. Målet är att mottagningssystemet ska fungera bättre och vara säkrare och att missbruk av mottagnings- och asylsystemet ska kunna förebyggas. Villkoren i mottagandedirektivet, t.ex. proportionalitet och

säkerställande av en levnadsstandard i enlighet med unionsrätten och internationella förpliktelser, har tagits i beaktande när handlingsutrymmet använts. Den ändring som gäller personer som fått beslut om att de ska avlägsnas ur landet bygger på nationell lagstiftning och är inte kopplad till genomförandet av direktivet. Dessa personer som ska avlägsnas ur landet omfattas inte längre av mottagandedirektivets tillämpningsområde, och därmed är det också befogat att dra in mottagningstjänsterna.

Enligt förslaget dras mottagningstjänsterna in på beslut av Migrationsverket också för personer som söker internationellt skydd och som fått ett beslut om överföring enligt artikel 42 i förordningen om asyl- och migrationshantering, om Finland inte är den stat där personen enligt artikel 17 i den förordningen förutsätts befinna sig. Den föreslagna bestämmelsen grundar sig på artikel 21 i mottagandedirektivet och på förordningen om asyl- och migrationshantering, som innehåller direkt tillämplig reglering. Också personens rätt att arbeta i Finland dras in genom beslutet. Det nationella handlingsutrymmet har använts i förslaget om hur den indragning av mottagningsvillkor som avses i direktivet ska genomföras. I genomförandet har man beaktat villkoren i mottagandedirektivet och grundlagen t.ex. att en levnadsstandard i enlighet med unionsrätten och internationella förpliktelser ska säkerställas för sökande som fått ett beslut om överföring.

Enligt förslaget ska Migrationsverket kunna placera personer som söker internationellt skydd i ett visst geografiskt område om det behövs för att administrera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet. Sökandena ska i enlighet med artikel 9.4 i förordningen om asylförfaranden stanna kvar på det anvisade geografiska området. En sökande har rätt att avlägsna sig från det geografiska området om det är nödvändigt för att få mottagningstjänster eller för ett möte med en myndighet eller någon annan aktör som är nödvändig för behandlingen av ett ärende som gäller internationellt skydd eller för att delta i en domstolsbehandling. Då ska sökanden underrätta förläggningen på förhand. Förläggningen kan bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt avlägsna sig från området på grund av en nära anhörigs allvarliga sjukdom eller begravning, eller av något annat vägande personligt skäl. Anvisandet till det geografiska området gäller tills det inte längre anses vara nödvändigt för att administrera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet, dock högst 12 månader från det att det inleddes. Förslaget grundar sig på mottagandedirektivet. Det är fråga om att utnyttja det nationella handlingsutrymme som direktivet tillåter. Handlingsutrymmet används för att säkerställa att de behöriga myndigheterna kan handlägga ansökningar effektivt och fördela personer i mottagningsinkvartering jämnt inom Finland.

Enligt förslaget kan man kräva att personer som söker internationellt skydd bor på en bestämd förläggning om det behövs av skäl som hänför sig till allmän ordning eller förfarandemässiga omständigheter i fråga om ansökan. I det senare fallet är syftet att förhindra att sökanden avviker när det föreligger en sådan risk för avvikande som avses i 121 a § i utlänningslagen. Man kan kräva att sökanden bor på en bestämd förläggning och anmäler sig där 1–4 gånger per dygn eller är närvarande vid vissa tidpunkter. Migrationsverket, polisen eller gränskontrollmyndigheten fattar beslut om begränsning av rörelsefriheten. Sökanden har trots begränsningarna rätt att få mottagningstjänster och nödvändiga social- och hälsovårdstjänster och att delta i nödvändiga möten med myndigheter och domstolar. Begränsningen av rörelsefriheten är i kraft i högst 12 månader. Förslaget grundar sig på det nationella handlingsutrymmet i mottagandedirektivet. Det har en koppling till det gränsförfarande som avses i förordningen om asylförfaranden och till screeningförordningen. Begränsningen av rörelsefriheten vid ett gränsförfarande är direkt tillämplig lagstiftning, och därför måste begränsningsåtgärderna i mottagandedirektivet införlivas i den nationella lagstiftningen. Det nationella handlingsutrymmet har använts i förslaget om hur begränsningen av rörelsefriheten ska tillämpas. Målet är att myndigheterna ska kunna handlägga ansökningar så effektivt som möjligt och t.ex. säkerställa att handläggningen

av ansökningar fortsätter i en situation som äventyrar den allmänna ordningen och när det finns en risk för avvikande. Handlingsutrymmet används fullt ut så att myndigheterna har möjlighet att ålägga inte bara en skyldighet att bo på förläggningen utan också en skyldighet att anmäla sig där som en del av begränsningsåtgärderna, vilket effektiviserar användningen av dem.

5.1.13 Företrädarsystemet för barn utan vårdnadshavare

5.1.13.1 Allmänt

Målet med de föreslagna ändringarna i företrädarsystemet för barn utan vårdnadshavare är att främja likabehandlingen av barn utan vårdnadshavare och stödja tillgodoseendet av barnets bästa och rättigheter i alla situationer. Förslagen syftar till att stödja Migrationsverkets styrnings-, planerings- och tillsynsuppgifter. Ändringarna ökar insynen i företrädarsystemet, effektiviserar tillsynen och ingripandet i missbruk och främjar myndigheternas hantering av ärenden som gäller barn utan vårdnadshavare.

5.1.13.2 Mottagande

Enligt förslaget ska en företrädare utses för barn utan vårdnadshavare så snart som möjligt, dock senast 15 vardagar efter det att ansökan om internationellt skydd har gjorts. Medlemsstaterna är förpliktade att genomföra tidsfristen i enlighet med direktivet. I situationer där invandringen ökar kraftigt eller någon annan exceptionell situation råder kan tidsfristen förlängas med 10 vardagar. Inrikesministeriet ska underrätta Europeiska kommissionen och Europeiska unionens asylbyrå om förlängningen av tidsfristen. Förslaget grundar sig på mottagandedirektivet. Det nationella handlingsutrymmet har använts för att förlänga tidsfristen. Det är befogat att använda handlingsutrymmet eftersom målet är beredskap inför t.ex. situationer med massinvandring.

För barn utan vårdnadshavare utses en sådan tillfällig företrädare som avses i artikel 23.2 a i förordningen om asylförfaranden innan en ordinarie företrädare förordnas. Den tillfälliga företrädaren sköter företrädarens uppgifter tills en ordinarie företrädare har förordnats för barnet. Förläggningens föreståndare utser en socialarbetare på förläggningen eller en arbetstagare som ansvarar för barnets vård- och fostringsuppgifter på förläggningen till tillfällig företrädare. Förslaget grundar sig på mottagandedirektivet, förordningen om asyl- och migrationshantering, förordningen om asylförfaranden och screeningförordningen, och är förpliktande för medlemsstaterna att genomföra. Målet är att säkerställa att barn utan vårdnadshavare företräds och biträds från början av processen för ansökan om internationellt skydd.

Enligt förslaget kan en enskild företrädare samtidigt företräda högst 30 barn. I exceptionella situationer kan antalet barn som företräds höjas till högst 50. Ändringen grundar sig på mottagandedirektivet och förordningen om asylförfaranden. Det nationella handlingsutrymmet används för att öka det maximala antalet barn som företräds. Det är befogat att använda handlingsutrymmet eftersom målet är beredskap inför t.ex. situationer med massinvandring.

Enligt förslaget ska en företrädare kunna befrias från sitt uppdrag om denne inte sköter sina uppgifter på behörigt sätt. Ändringen grundar sig på mottagandedirektivet och förordningen om asylförfaranden. Detta är förpliktande EU-rätt. Syftet med ändringen är att precisera grunderna för att befria en företrädare från uppgifterna.

Enligt förslaget ska företrädarens uppdrag inte längre upphöra automatiskt om det förordnas en vårdnadshavare för barnet i Finland, utan det ska ansökas separat om befrielse från uppdraget. Företrädarens uppdrag kan alltså fortsätta också efter att en vårdnadshavare förordnats, om det

är för barnets bästa. I förslaget beaktas avgörandena från riksdagens biträdande justitieombudsman (EOAK/3126/2019) och biträdande justitiekanslern (OKV/393/1/2019) om när uppdraget som företrädare upphör. Ändringen grundar sig på nationell lagstiftning och är inte kopplad till genomförandet av direktivet. Ändringen klargör hur företrädarens uppdrag påverkas om en vårdnadshavare förordnas.

Enligt förslaget upphör företrädaruppdraget när den som företräds fyller 18 år men också om den som företräds annars konstateras ha uppnått myndighetsålder. Ändringen grundar sig på mottagandedirektivet och förordningen om asylförfaranden. Ändringen gör den gällande lagen tydligare.

5.1.13.3 Integration

Enligt förslaget ska en ny företrädare förordnas med stöd av integrationslagen i sådana fall när det inte har förordnats en företrädare för barnet med stöd av 39 § i mottagningslagen, t.ex. när barnet har kommit till Finland inom flyktingkvoten. Dessutom ska en företrädare utses när en företrädare som förordnats med stöd av mottagningslagen behöver bytas efter att uppehållstillstånd har beviljats eller efter att ett barn som får tillfälligt skydd har fått hemkommun som avses i lagen om hemkommun. Ändringen grundar sig på nationell lagstiftning och är inte kopplad till genomförandet av direktivet. Ändringen klargör i vilka situationer en företrädare ska förordnas med stöd av integrationslagen.

Enligt förslaget är den kommunala socialmyndigheten i landskapet Åland behörig myndighet vid ansökan om förordnande av företrädare och relaterade beslut. Tidigare har det i landskapet Åland inte funnits i integrationslagen avsedda minderåriga barn som kommit utan vårdnadshavare och för vilka en företrädare borde ha utsetts. Med tanke på likabehandlingen av denna grupp är det viktigt att föreskriva att det för dem förordnas en företrädare enligt integrationslagen oberoende av om de är bosatta på det finländska fastlandet eller på Åland. Förslaget grundar sig på nationell lagstiftning och är inte kopplat till genomförandet av direktivet.

Bestämmelserna om befriande av en företrädare från sitt uppdrag och om upphörande av företrädaruppdraget ändras på motsvarande sätt som i mottagningslagen. Till bestämmelserna fogas en hänvisning om att en kommun som hör till landskapet Åland är den behöriga myndighet som i landskapet Åland gör ansökan om befrielse från uppdraget som företrädare. Ändringen grundar sig på nationell lagstiftning och är inte kopplad till genomförandet av direktivet.

I propositionen föreslås det att Migrationsverket på eget initiativ och utan dröjsmål ska underrätta en företrädare som avses i integrationslagen om omständigheter som gäller det barn som företräds och som bedöms vara av betydelse vid skötseln av företrädarens uppgifter. Bestämmelserna motsvarar ändringen i mottagningslagen och grundar sig på mottagandedirektivet.

I integrationslagen föreslås motsvarande bestämmelser om företrädarens tystnadsplikt som i mottagningslagen. Enligt skyddsgrundsförordningen är företrädaren bunden av de regler om tystnadsplikt som finns enligt nationell rätt, avseende uppgifter som denne får kännedom om genom sitt arbete. Detta är förpliktande reglering.

5.1.14 Hälso- och sjukvårdslagen

I propositionen föreslås ändringar i hälso- och sjukvårdslagen så att välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen ska avtala med Migrationsverket om produktion av hälso- och

sjukvårdstjänster enligt 26 § i mottagningslagen och 13 § i förvarslagen för personer som med stöd av de lagarna har rätt till hälso- och sjukvårdstjänster. Ersättningen till välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen bestäms på grundval av det avtal som ingås med Migrationsverket. Om det inte har avtalats särskilt om ersättningarna, bestäms ersättningen enligt kostnaderna för att producera tjänsterna.

5.2 De huvudsakliga konsekvenserna

5.2.1 Paktens ekonomiska konsekvenser

5.2.1.1 Allmänt om de ekonomiska konsekvenserna

Rättsakterna i pakten bildar en omfattande helhet som inkluderar åtgärder för en effektivare bevakning av de yttre gränserna, snabba och effektiva asyl- och återvändandeförfaranden, starka garantier för sökande och ett rättvist, fungerande system för ansvarsfördelning och solidaritet där ingen medlemsstat som är utsatt för migrationstryck lämnas i sticket. Paktens rättsakter kräver ändringar i den nationella lagstiftningen och dessutom i informationssystemen, de behöriga myndigheternas och domstolarnas processer och personalresurserna. Den omfattande reformen kräver också att de behöriga myndigheterna bl.a. utbildar sin centrala personal, uppdaterar anvisningar, anpassar olika interna processer och informerar om förändringarna, eventuellt på flera olika språk. De nya processerna och skedena i förfarandet ökar också bland annat anlitandet av tolktjänster och kostnaderna för det. Alla skeden i förfarandet måste göras effektivare samtidigt som kvaliteten utvecklas och sökandenas rättsskydd säkerställs.

Det nationella genomförandet av pakten stöds med medel ur EU:s fonder för inrikes frågor (BMVI, AMIF) under programperioden 2021–2027. Sammanlagt 29,12 miljoner euro i BMVI-finansiering för särskilda åtgärder och 25,52 miljoner euro i AMIF-finansiering för särskilda åtgärder kan sökas. Finansiering för särskilda åtgärder kräver en nationell medfinansiering på 10 procent.

Genomförandet av pakten orsakar engångskostnader särskilt för utveckling av informationssystemen. Myndigheterna orsakas permanenta kostnader främst för administration av informationssystem och nya uppgifter inom bl.a. screening, inlämning av ansökningar och kostnadsfri rättslig rådgivning. Dessutom förkortas handläggningstiderna och besvärstiderna i samband med ansökan, och bl.a. domstolarna får en helt ny tidsfrist för behandling av besvär. EU-finansieringen utnyttjas fullt ut när ändringarna genomförs. Man strävar efter att finansiera personalökningarna med både EU-medel och ämbetsverkens ramfinansiering och även genom att effektivisera verksamheten. De permanenta ekonomiska konsekvenserna kommer att preciseras efter att pakten har trätt i kraft 2027 och 2028, när de nya processerna och förfarandena har införts.

Det uppskattas att besparingar i mottagningskostnaderna kan uppnås om pakten genomförs effektivt. Snabba förfaranden, kortare tidsfrister och begränsningar av mottagningstjänsterna i vissa situationer säkerställer att tiden i mottagningssystemet blir så kort som möjligt. Besparingarna är kalkylmässiga och grundar sig på aktuella uppskattningar av antalet sökande. En del av besparingarna ingår i sparbesluten i regeringsprogrammet.

Antalet personer som söker internationellt skydd är relevant för bedömningen av andra ekonomiska konsekvenser än sådana som har att göra med utvecklingen av informationssystem. Enligt Migrationsverkets framtidsprognos från juni 2025 uppskattas antalet ansökningar om internationellt skydd förbli moderat, dvs. 2 000–4 000 per år 2027–2030. Migrationsverket uppskattar att antalet första ansökningar om internationellt skydd 2025 och 2026 kommer att

vara 1 500–2 500 per år. I denna proposition bedöms de ekonomiska konsekvenserna med 2 000 nya sökande per år, viket är en bra beskrivning av nuläget och den sjunkande trend som pågått under en tid.

Kostnaderna för genomförandet täcks inom den befintliga ramen. Beslut om eventuella tilläggsanslag fattas i vanlig ordning i samband med budgeten eller planen för de offentliga finanserna.

Engångsbehovet av anslag på grund av pakten uppskattas vara sammanlagt 48,7 miljoner euro 2025–2028 och fördelas enligt följande:

Helhet	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Informationssystem	7 523 000 €	17 477 000 €	15 385 000 €	6 160 000 €
Förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd och fastställande av ansvar	537 000 €	1 293 000 €	284 000 €	
Totalt	**8 060 000 €**	**18 770 000 €**	**15 669 000 €**	**6 160 000 €**

Tabell 3: Engångsbehov av anslag på grund av pakten 2025–2028

Det permanenta anslagsbehovet på grund av pakten uppskattas vara sammanlagt 6,7 miljoner euro 2026 och 10,1 miljoner euro från 2028 och framåt enligt följande:

Helhet	**2026**	**2028 (permanent)**
Informationssystem	350 000 €	1 427 000 €
Screening	667 000 €	1 334 000 €
Förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd och fastställande av ansvar	1 805 000 €	2 094 000 €
Rättsskydd	3 953 000 €	5 240 000 €
Totalt	**6 774 000 €**	**10 095 000 €**

Tabell 4: Permanent anslagsbehov på grund av pakten från och med 2026

Solidariteten medför också permanenta kostnader för Finland. De årliga kostnaderna beror på de sammanlagda fastställda omfördelningarna och ekonomiska bidragen till EU:s

solidaritetspool. Finlands andel av den första solidaritetspoolen, som inrättats för 2026, är 5 940 000 euro i ekonomiskt bidrag. Det permanenta anslagsbehovet är uppskattningsvis 8 496 000 euro i ekonomiskt bidrag. Mottagningskostnaderna behandlas i avsnitt 5.2.2.

Genomförandet av pakten uppskattas generera kalkylerade besparingar på cirka 9,8 miljoner euro 2026 och 17,6 miljoner euro från och med 2027. I tabellen nedan specificeras de kalkylerade besparingar som kan uppnås till följd av att pakten genomförs.

Helhet	**2026**	**2027 (permanent)**
Förkortning av det påskyndade förfarandet	100 000 €	200 000 €
Föreskrivna tidsfrister för förvaltningsdomstolarna	1 900 000 €	3 400 000 €
Begränsning av mottagandet vid efterföljande ansökningar (ingår redan i regeringsprogrammet)	3 500 000 €	6 200 000 €
Begränsning av mottagandet för utlänningar som inte längre har rätt att stanna på finskt territorium	4 300 000 €	7 800 000 €
Totalt	**9 800 000 €**	**17 600 000 €**

Tabell 5: Uppskattade kalkylerade besparingar till följd av att pakten genomförs

5.2.1.2 Informationssystem

För att pakten ska kunna genomföras krävs betydande ändringar i informationssystemen, som också innebär betydande kostnader. EU-finansieringen utnyttjas fullt ut för att täcka informationssystemkostnaderna.

Ändringarna i Migrationsverkets informationssystem kräver betydande resurser, och engångskostnaderna beräknas uppgå till sammanlagt 39,9 miljoner euro åren 2025–2028. Kostnaderna för administrationen av informationssystemen beräknas uppgå till cirka 4,4 miljoner euro. I informationssystemen ingår också en separat applikation för intressentgrupper som utvecklas för förläggningarna.

Eurodacsystemet kräver mycket utvecklingsarbete som är utmanande på grund av tidsschemat och beroendeförhållandena mellan myndigheterna. Kostnaderna för att förnya Eurodacsystemet beräknas uppgå till sammanlagt cirka 15,6 miljoner euro åren 2025–2028, varav 13,9 miljoner euro för Migrationsverket och 1,4 miljoner euro för polisen. Gränsbevakningsväsendet och möjligtvis Tullen skulle enligt en preliminär bedömning använda polisens och Migrationsverkets system för att sköta sina uppgifter, och uppskattas därför inte ha några kostnader för införandet av Eurodacsystemet. Gränsbevakningsväsendets uppskattade engångskostnader i beredningsskedet är 50 000 euro för anskaffningar som har att göra med Eurodacregistrering. Enligt en preliminär bedömning har interoperabiliteten med informationssystemet för viseringar inga ekonomiska konsekvenser, utan utrikesministeriet genomför de ändringar som behövs i informationssystemen som en del av den sökfunktion som ingår i interoperabilitetsramen.

Också systemet UMA utvecklas för att det ska stödja förenklingen av förfarandena. Nya skeden och förfaranden som screeningen, de nya grunderna för det påskyndade förfarandet, de nya tidsfristerna och de säkra länderna kräver utvecklingsarbete.

När det gäller screeningen uppskattas utvecklingen av Migrationsverkets informationssystem UMA kosta cirka 2 miljoner euro. Polisens informationssystemkostnader är uppskattningsvis cirka 3,4 miljoner euro.

I takt med att planeringen och beredningen av ändringarna i informationssystemen gått framåt har det visat sig att endast en liten del av ändringarna kan genomföras senast sommaren 2026. Kritiska ändringar, som t.ex. krävs för Eurodac, kan genomföras men kommer att innebära mer manuellt arbete sommaren 2026 och några månader framåt på grund av det sätt på vilket ändringarna genomförs. Det här kan bedömas påverka särskilt Migrationsverkets produktivitet tillfälligt. Kraftiga prioriteringar måste också göras i den övriga systemutvecklingen, och endast en bråkdel av de planerade ändringarna för effektivare handläggning kommer att kunna genomföras. Även detta kommer att påverka produktiviteten.

Ändringarna i straff- och bötesregistersystemen kostar 95 000 euro för Rättsregistercentralen.

Enligt en preliminär bedömning ökar övervakningen av lagenligheten i behandlingen av personuppgifter dataombudsmannens arbetsmängd med ett årsverke (cirka 90 000 euro).

Myndigheternas behov av engångsanslag för informationssystem uppskattas vara sammanlagt 46,5 miljoner euro 2025–2028 och det permanenta behovet 4,6 miljoner euro enligt följande:

Informationssystem	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Permanent**
Migrationsverket	4 603 000 €	13 982 000 €	15 385 000 €	5 910 000 €	4 453 000 €
Ämbetsverket Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen					90 000 €
Rättstjänstverket	1 420 000 €				
Rättsregistercentralen		95 000 €			
Polisstyrelsen	1 350 000 €	3 400 000 €			100 000 €
Gränsbevakningsväsendet	50 000 €				
Skyddspolisen				250 000 €	
Domstolarna	100 000 €				
Totalt	**7 523 000 €**	**17 477 000 €**	**15 385 000 €**	**6 160 000 €**	**4 643 000 €**

Tabell 6: Myndigheternas behov av engångsanslag och permanenta anslag för informationssystem 2025–2028

5.2.1.3 Screening

Enligt en preliminär uppskattning skulle Gränsbevakningsväsendet årligen göra cirka 500 screeningar, vilket innebär en arbetsinsats på cirka 4 årsverken. Personalkostnaderna för screeningen är uppskattningsvis 308 000 euro per år. Screeningkostnaderna beror på antalet personer som ska genomgå screening, och därför stiger kostnaderna t.ex. vid massinvandring.

Polisen uppskattas behöva en resursökning på cirka 6 årsverken för screeningen. Personalkostnaderna för screeningen är uppskattningsvis 480 000 euro per år. Utöver detta får Centralkriminalpolisens Sirenekontor mer arbete med att ge yttranden om allmän ordning och säkerhet.

Enligt Tullens preliminära bedömningar har de föreslagna ändringarna inga betydande konsekvenser för antalet årsverken. Kostnaderna för den hårdvara eller de informationssystemintegreringar som screeningförfarandet förutsätter har ännu inte kunnat bedömas fullständigt. Anskaffningen av AFIS-hårdvara kostar cirka 5 000 euro för Tullen.

Uppgiften som screeningmyndighet uppskattas medföra ett permanent behov av tilläggsresurser på sammanlagt 7 årsverken för skyddspolisen. Fem årsverken behövs för IKT-personal och den IKT-utveckling som är nödvändig för att genomföra screeningen, vilket inbegriper att bygga upp och utveckla den behövliga kapaciteten och kontinuerligt upprätthålla den. Två årsverken behövs för administrativa processer, vilket inbegriper bl.a. dataanalysen, föredragningsförfarandet, utlämnandet av uppgifter samt processerna för ändringssökande. De uppgifter som Skyddspolisen lämnar ut till andra myndigheter har i regel en hög säkerhetsklassificering (TL II), vilket kräver tillräckliga resurser för att säkerställa sekretessen och behandla uppgifter i olika skeden av processen. Skyddspolisens permanenta behov av tilläggsresurser för att sköta uppgiften som screeningmyndighet enligt vad som beskrivs ovan uppgår till sammanlagt 546 000 euro.

Under beredningen har man uppskattat att största delen av de personer som omfattas av screeningförfarandet ansöker om internationellt skydd. Screeningmyndighetens ansvar för kostnaderna för preliminära hälsokontroller gäller personer som genomgår screening och inte har ansökt om internationellt skydd. Enligt det föreslagna 16 g § 2 mom. avtalar screeningmyndigheterna och Migrationsverket om detta. Uppskattningarna av antalet personer som genomgår screening och inte ansöker om internationellt skydd varierar. Enligt Polisstyrelsens preliminära uppskattning varierar antalet personer mellan 60 och 130 per år, för Gränsbevakningsväsendet proportionellt färre. Kostnadsansvaret kan uppgå till cirka 3 600–7 920 euro per år, alltså cirka 60 euro per kontroll, och dessutom uppkommer administrativa kostnader och eventuella resekostnader. Den preliminära hälsokontrollen utförs i regel på tjänstetid, men om en preliminär hälsokontroll behöver ordnas utanför tjänstetid ökar det kostnaderna. Sättet att utföra kontrollen (på plats eller på distans) och antalet personer som genomgår screening påverkar väsentligt de slutliga kostnaderna för hälsokontrollerna. Det är krävande att effektivt och ändamålsenligt organisera preliminära hälsokontroller för andra än dem som ansöker om internationellt skydd, och det förutsätter resurser av Migrationsverket.

Myndigheternas permanenta anslagsbehov på grund av screeningen uppskattas vara 0,7 miljoner euro 2026 och 1,3 miljoner euro från 2027 och framåt enligt följande:

Screening	**2026**	**2027 (permanent)**
Polisstyrelsen	240 000 €	480 000 €
Gränsbevakningsväsendet	154 000 €	308 000 €
Skyddspolisen	273 000 €	546 000 €
Totalt	**667 000 €**	**1 334 000 €**

Tabell 7: Myndigheternas permanenta anslagsbehov för screening från och med 2026

I den utsträckning det är möjligt söks finansiering för kostnaderna ur EU:s fonder.

5.2.1.4 Beviljande och återkallande av internationellt skydd samt fastställande av ansvarig stat

Genomförandet av pakten påverkar de myndigheter som är behöriga att bevilja och återkalla internationellt skydd och fastställa den ansvariga staten. De striktare tidsfrister som föreskrivs för olika förfaranden särskilt i förordningen om asylförfaranden och förordningen om asyl- och migrationshantering, betoningen och ändringen av vissa skeden i förfarandet samt de striktare skyldigheterna att höra sökande i olika skeden bedöms medföra kostnader för personal, utbildning, utrustning och lokaler utöver de informationssystemkostnader som beskrivs ovan. Bland annat de kortare handläggningstiderna när en ansökan avvisas utan prövning eller handläggs i ett påskyndat förfarande har uppskattats kräva en permanent ökning på 12 årsverken, cirka 750 000 euro, för Migrationsverket. De nya skyldigheterna i förfarandet för att fastställa ansvar och förfarandet för återtagande samt de kortare handläggningstiderna kräver en permanent ökning på uppskattningsvis sex årsverken dvs. 420 000 euro för Migrationsverket och två årsverken dvs. 180 000 euro för polisen. Samtidigt kan de åtstramade lagstadgade handläggningstiderna också bedömas spara mottagningskostnader. Exempelvis förkortningen av handläggningstiden i det påskyndade förfarandet från fem månader till tre månader skulle innebära kalkylerade besparingar på cirka 230 000 euro beräknat enligt antalet beslut 2024 i påskyndade förfaranden (112 st.) och den genomsnittliga mottagningskostnaden per sökande och dygn (34 euro). I förordningen om asylförfaranden är återkallande av internationellt skydd förenat med en striktare skyldighet att höra sökanden än i den gällande nationella lagstiftningen som grundar sig på direktivet om asylförfaranden. Sökanden ska ges möjlighet till en personlig intervju om man överväger att återkalla skyddsstatus. En eventuell ökning av antalet intervjuer bedöms medföra en permanent ökning på minst tre årsverken, dvs. 210 000 euro, för Migrationsverket. Ändringarnas största kostnadseffekter bedöms gälla Migrationsverket.

Samtidigt som kostnaderna bedöms stiga åtminstone under de första åren som förordningarna tillämpas möjliggör den nya regleringen också en effektivisering och omorganisering av förfarandena. Effektivare förfaranden kan också bedömas spara kostnader på lång sikt. Det är svårt att exakt bedöma hur stora besparingarna kan bli. Till exempel Migrationsverkets föreslagna nya uppgift att hantera inlämnandet av ansökningar bedöms kräva ett tilläggsinsats på tre årsverken, dvs. cirka 210 000 euro. När en ansökan lämnas in samlas förhandsuppgifter som är till nytta i senare skeden av prövningen, särskilt i förberedelserna inför sökandens intervju, vilket kan bedömas förkorta intervjuerna med 1–2 timmar och effektivisera den samlade processen avsevärt om insamlingen av uppgifter sköts på rätt sätt. En del av kostnaderna kan täckas genom att produktiviteten och effektiviteten förbättras.

Myndigheternas permanenta anslagsbehov på grund av förfarandena och fastställandet av ansvar uppskattas vara sammanlagt 3,1 miljoner euro 2026 och 2,1 miljoner euro från 2028 och framåt enligt följande:

Förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd och fastställande av ansvar	**2026**	**2028**
Migrationsverket	2 917 000 €	1 914 000 €
Polisstyrelsen	180 000 €	180 000 €
Totalt	**3 097 000 €**	**2 094 000 €**

Tabell 8: Myndigheternas permanenta anslagsbehov på grund av förfaranden och fastställande av ansvar från och med 2026

I den utsträckning det är möjligt söks finansiering för kostnaderna ur EU:s fonder. En del av de personalresurser som behövs har redan anvisats till ett visst EU-finansierat projekt.

5.2.1.5 Rättsskydd

Rättshjälp och kostnadsfri rättslig rådgivning

Inom den offentliga rättshjälpen avslutades 2024 cirka 1 400 ärenden och den genomsnittliga tidsåtgången för dem var cirka åtta timmar. År 2024 fattades cirka 500 beslut om utbetalning till privata biträden, och det genomsnittliga priset var cirka 1 750 euro. Åren 2022–2023 var det genomsnittliga priset högre.

Effektivare processer och särskilt snabbare ändringssökande bedöms öka kostnaderna. Enligt uppskattning bör antalet offentliga rättsbiträden ökas så att minst fem har jour samtidigt. Vid ändringssökande har sökanden också rätt att välja ett privat rättsbiträde, vilket oftast är dyrare än att anlita ett offentligt rättsbiträde. Det går inte att exakt uppskatta hur många sökande som väljer ett privat rättsbiträde. Jouren kräver tilläggsresurser på 1,9 miljoner euro per år för offentliga rättsbiträden, beredskap och åtgärdsersättningar. Även för dessa kostnader kan finansiering ur EU:s fonder utnyttjas åtminstone delvis.

En sökande har också möjlighet att få sådan kostnadsfri rättslig rådgivning som avses i förordningen om asylförfaranden och förordningen om asyl- och migrationshantering. Enligt förslaget ska Migrationsverket ge kostnadsfri rättslig rådgivning till sökandena, och rådgivningen ska innehålla information om förfarandet för beviljande av internationellt skydd, om tillämpningen av grunderna och förfarandena för att fastställa den ansvariga medlemsstaten och om sökandens rättigheter och skyldigheter i förfarandena. Den kostnadsfria rättsliga rådgivningen tillför ett nytt element i förfarandet och stärker sökandens rättsskydd, eftersom förfarandets olika skeden förklaras för sökanden genast i början mycket mer detaljerat än i nuläget. Enligt beräkningar som grundar sig på Migrationsverkets antaganden förutsätter den

rättsliga rådgivningen en permanent tilläggsresurs på fem årsverken, dvs. cirka 350 000 euro per år. I den utsträckning det är möjligt söks finansiering för kostnaderna ur EU:s fonder.

Domstolarna

De behandlingstider som föreskrivs för förvaltningsdomstolarna bedöms öka deras kostnader avsevärt. I den gällande lagstiftningen finns inga bestämmelser om behandlingstider för förvaltningsdomstolarna när det gäller internationellt skydd, med undantag för tiden för att avgöra en ansökan som avser verkställighet. I enlighet med det som förutsätts i förordningen om asylförfaranden föreslås nu bestämmelser om förvaltningsdomstolarnas behandlingstider för alla ärendekategorier som gäller internationellt skydd. Tidsfristen för fastställande av ansvarig medlemsstat följer direkt av förordningen om asyl- och migrationshantering. Med de föreslagna tidsfristerna på tre och sex månader bedöms det permanenta behovet av tilläggsresurser i förvaltningsdomstolarna uppgå till 33 årsverken eller cirka 2,9 miljoner euro från och med 2027, och 19,5 årsverken eller 1,7 miljoner euro 2026. Utöver dessa behandlingstider ska förvaltningsdomstolen enligt förslaget behandla besvär inom sex veckor om ansökan har prövats i ett gränsförfarande. Gränsförfarandet har tillämpats sedan september 2024 och under det första året i cirka 50 fall.

Förslaget ändrar inte på fördelningen av besvär som gäller internationellt skydd på fyra förvaltningsdomstolar som det föreskrivs i utlänningslagen. De föreslagna behandlingstiderna kommer att påverka olika förvaltningsdomstolar på olika sätt eftersom de genomsnittliga behandlingstiderna har varierat mellan förvaltningsdomstolarna. Vid förvaltningsdomstolarna finns redan i nuläget två olika ärendekategorier för ärenden som gäller internationellt skydd: internationellt skydd, som till största delen omfattar de förfaranden som är knutna till den föreslagna behandlingstiden på sex månader, och internationellt skydd/påskyndat förfarande, som till största delen omfattar förfarandena med den föreslagna behandlingstiden på tre månader. Enligt förslaget kan förvaltningsdomstolen också förlänga behandlingen av besvären från tre månader till sex månader om ändringssökanden inte har tillåtits att stanna kvar på finskt territorium i väntan på resultatet av ändringssökandet. Endast i cirka 10 procent av fallen förbjuds verkställigheten i påskyndade behandlingar, som förslaget gäller.

	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Helsingfors förvaltningsdomstol	**6,6**	**9,1**	**7,9**	**6,7**	**5,1**	**5,6**
Internationellt skydd	9,7	12,0	12,5	11,0	9,0	7,8
Internationellt skydd/påskyndad behandling	3,9	6,1	5,6	4,3	3,6	3,8
Östra Finlands förvaltningsdomstol	**9,2**	**9,4**	**6,0**	**5,1**	**5,5**	**5,9**
Internationellt skydd	11,4	11,2	7,2	5,8	5,6	6,1
Internationellt skydd/påskyndad behandling	4,3	5,3	3,3	1,8	5,2	4,5
Norra Finlands förvaltningsdomstol	**7,8**	**12,1**	**13,3**	**16,3**	**8,1**	**9,1**
Internationellt skydd	10,1	15,6	17,0	18,2	8,9	9,3

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Internationellt skydd/påskyndad behandling	4,1	4,9	8,6	9,6	5,2	5,5
Åbo förvaltningsdomstol	**9,4**	**16,1**	**19,5**	**13,1**	**12,4**	**7,9**
Internationellt skydd	13,3	17,6	22,9	16,1	16,3	10,1
Internationellt skydd/påskyndad behandling	4,0	9,5	12,4	10,2	8,0	6,2
Totalt	**7,9**	**10,9**	**11,4**	**9,4**	**7,9**	**6,5**
Internationellt skydd	10,9	13,7	15,9	12,4	10,6	7,9
Internationellt skydd/påskyndad behandling	4,0	6,1	6,9	6,3	5,1	4,6

Tabell 9: förvaltningsdomstolarnas genomsnittliga behandlingstider i månader 2020–2025

Även om de lagstadgade behandlingstiderna bedöms kräva permanenta tilläggsresurser vid förvaltningsdomstolarna kan den effektiviserade samlade behandlingen och de förkortade behandlingstiderna bedömas medföra besparingar i mottagningskostnaderna. Med den föreslagna behandlingstiden på sex månader skulle besparingen 2024 ha varit cirka 3,4 miljoner euro räknat enligt antalet beslut i det normala förfarandet (805 st.), den genomsnittliga mottagningskostnaden per sökande och dygn (34 euro), den genomsnittliga behandlingstiden vid förvaltningsdomstolarna (10,6 mån.) och antagandet att 90 procent av sökandena överklagar ett avslag på ansökan. Det normala förfarandet är av större betydelse för besparingarna eftersom sökanden i det förfarandet har rätt att stanna kvar i Finland under förvaltningsdomstolens behandling.

Ekonomiska konsekvenser bedöms också uppkomma om förvaltningsdomstolen inte håller sig till de lagstadgade tidsfristerna. Enligt lagen om gottgörelse för dröjsmål vid rättegång (362/2009) har ändringssökanden rätt till en gottgörelse på 1 500 euro per år för varje år som rättegången har fördröjts av orsaker som domstolen eller myndigheten är ansvarig för. Gottgörelsen ges på beslut av domstolen. Utdömandet av gottgörelser torde dock påverkas av att förvaltningsdomstolen enligt förslaget ska sträva efter att hålla de föreskrivna behandlingstiderna.

Oberoende övervakningsmekanism för de grundläggande rättigheterna

Enligt screeningförordningen ska medlemsstaterna förse den oberoende övervakningsmekanismen för de grundläggande rättigheterna med lämpliga finansiella medel. Screeningen bedöms årligen kunna omfatta cirka 2 000 personer. För Finlands del är den tillräckliga kapaciteten för gränsförfarandet 170 sökande åt gången, vilket kan innebära högst några hundra sökande per år. Det är sannolikare att antalet sökande som prövas i gränsförfarandet förblir oförändrat, dvs. färre än 100 sökande per år. Antalet personer som deltar i förfarandena påverkar också personalbehovet och hur övervakningen genomförs.

Övervakningsuppgiften innebär permanenta resursbehov för diskrimineringsombudsmannen framför allt i form av personalresurser. Uppgiften är ny för diskrimineringsombudsmannen. Uppgiften bedöms i inledningsskedet förutsätta ett årsverke från och med ingången av 2026. Uppgiftens karaktär förutsätter tillräckligt med personal för datainsamling, analys, kontroller,

strukturellt främjande, spegling av den nationella situationen mot internationella förpliktelser och rättspraxis samt intensiv kontakt med olika aktörer och verkställande myndigheter som arbetar med grundläggande rättigheter. Kontrollerna kräver resurser bl.a. eftersom de i regel förutsätter resor till olika delar av Finland. Eftersom övervakningsmekanismen ska övervaka flera olika förfaranden behövs också tillräcklig personal så att övervakningen håller hög kvalitet i varje förfarande som övervakas. Också förfarandenas karaktär, i synnerhet snabbheten, påverkar resursbehoven eftersom övervakningen måste utföras vid rätt tidpunkt för att vara verkningsfull och effektiv. Efter att övervakningsmekanismen för de grundläggande rättigheterna har inlett sin verksamhet kan de permanenta kostnaderna och behoven bedömas närmare. Det är möjligt att ansöka om och få finansiering ur EU-fonder för övervakningsmekanismen för de grundläggande rättigheterna. EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) har i sin vägledning betonat utnyttjandet av EU-finansiering.

Behandlingen av motiverade anklagelser som gäller respekten för grundläggande rättigheter i form av förvaltningsklagan hos screeningmyndigheterna och Migrationsverket, som ansvarar för gränsförfarandet, kräver en arbetsinsats på uppskattningsvis totalt 2,5 årsverken, varav 0,5 hos Gränsbevakningsväsendet, 1 hos polisen, 0,5 hos Tullen och 0,5 hos Migrationsverket. Vid bedömningen av screeningmyndigheternas resursbehov har det uppskattade antalet screeningförfaranden jämförts med det årliga antalet gränskontroller och klagomål om dem. Kostnaderna finansieras inom ramen för den befintliga ramfinansieringen.

Myndigheternas permanenta anslagsbehov för rättsskyddet uppskattas uppgå till sammanlagt 4 miljoner euro 2026 och det permanenta behovet till 5,2 miljoner euro enligt följande:

Rättsskydd	**2026**	**2027**
Migrationsverket	263 000 €	350 000 €
Rättstjänstverket	1 900 000 €	1 900 000 €
Domstolarna	1 700 000 €	2 900 000 €
Diskrimineringsombudsmannen	90 000 €	90 000 €
Totalt	**3 953 000 €**	**5 240 000 €**

Tabell 10: Myndigheternas permanenta anslagsbehov för rättsskydd från och med 2026

De förkortade behandlingstiderna i förvaltningsdomstolarna innebär besparingar i mottagningskostnaderna. Med de föreslagna tidsfristerna skulle den kalkylerade besparingen med de genomsnittliga faktiska behandlingstiderna 2024 ha varit 3,4 miljoner euro.

5.2.1.6 Solidaritet

Genom förordningen om asyl- och migrationshantering införs en permanent och rättsligt bindande solidaritetsmekanism för att stödja medlemsstater som är utsatta för migrationstryck. Alla medlemsstater ska delta i solidaritetsmekanismen, men de kan enligt artikel 56 i förordningen välja om de genomför sina solidaritetsåtgärder i form av omfördelning, ekonomiska bidrag, alternativa åtgärder (t.ex. materiellt stöd eller expertstöd) eller en

kombination av de ovannämnda. Solidaritetsåtgärderna är desamma i både krisförordningen och förordningen om asyl- och migrationshantering.

Kommissionen lägger varje år fram ett förslag till rådets genomförandeakt om inrättande av den årliga solidaritetspoolen. Förslaget ska fastställa det totala antalet nödvändiga omfördelningar årligen och de ekonomiska bidragen till den årliga solidaritetspoolen på unionsnivå, som åtminstone ska uppgå till a) 30 000 när det gäller omfördelningar, b) 600 miljoner euro när det gäller de ekonomiska bidragen. På EU:s högnivåforum för solidaritet ska medlemsstaterna göra sina utfästelser, och därefter antas solidaritetspoolen genom rådets genomförandeakt. Utöver att den årliga poolen inrättas kan det behövas ytterligare utfästelser.

Utfästelseförfarandet åstadkommer en ekonomisk förpliktelse som medlemsstaten ska ha beredskap för i sin nationella budget. Solidaritetsutfästelserna samordnas i fortsättningen med budgetförfarandet. Statsrådets beslut om solidaritet beaktas i budgetförfarandet och vid behov söks finansiering i ett tilläggsbudgetförfarande. I planen för de offentliga finanserna bedöms finansieringsbehoven på längre sikt i den mån det är möjligt.

Den andel av de solidaritetsbidrag som ska lämnas av varje medlemsstat ska beräknas enligt en formel som baseras på folkmängd och bruttonationalprodukt, enligt de senaste uppgifterna från Eurostat. Finlands andel av solidaritetspoolen 2026 är 1,4160 procent, vilket motsvarar 5 940 000 euro i ekonomiskt bidrag. Den permanenta effekten är uppskattningsvis 8 496 000 euro per år från och med 2027. Finansieringsandelarna av poolen för ett visst år betalas alltid i början av det år som följer på det året. Finansieringen för den pool som inrättats för 2026 ska alltså betalas i början av 2027.

Omfördelningen av personer som söker internationellt skydd orsakar motsvarande kostnader som för asylsökande. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147 av den 7 juli 2021 om inrättande av Asyl-, migrations- och integrationsfonden har den medlemsstat dit en person omfördelas rätt att ur fonden motta ett belopp på 10 000 euro per person. Beloppet höjs till 12 000 euro om personen är en minderårig utan vårdnadshavare. Den medlemsstat som står för omfördelningskostnaderna får en ersättning på 500 euro per person som omfördelats.

5.2.2 Ekonomiska konsekvenser av mottagandet

5.2.2.1 Allmänt om de ekonomiska konsekvenserna av mottagandet

De kostnader som föranleds av att genomföra lagändringarna när det gäller mottagande finansieras inom den befintliga ramen. Beslut om eventuella tilläggsanslag fattas i vanlig ordning i samband med beslutsfattandet om budgeten och planen för de offentliga finanserna. All EU-finansiering som kan sökas utnyttjas fullt ut.

5.2.2.2 Mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls

En begränsning av vem som har rätt till mottagningstjänster och hur länge tjänsterna tillhandahålls uppskattas generera kalkylerade besparingar på totalt cirka 34 miljoner euro om året i utgifterna för mottagande. Av dessa besparingar härrör omkring 14 miljoner euro från de ändringar som genomförandet av pakten medför.

Uppskattningen av kostnadsbesparingarna beror på hur antalet personer som söker internationellt skydd och tillfälligt skydd utvecklas samt på utformningen av myndighetspraxis och dess smidighet vid tillämpningen av de föreslagna ändringarna.

I förslaget begränsas rätten till mottagningstjänster för dem som gjort en efterföljande ansökan. Den som gjort en efterföljande ansökan ska inte tillhandahållas mottagningstjänster, om avvikelse görs från sökandens rätt att stanna kvar på finskt territorium med stöd av 102 § i utlänningslagen. Personer som gjort en första efterföljande ansökan om internationellt skydd får i fortsättningen mottagningstjänster, om ansökan inte anses ha lämnats för att förhindra eller försena ett omedelbart avlägsnande ur landet och om ansökan innehåller sådana i förordningen om asylförfaranden avsedda nya faktorer som kräver en fortsatt prövning. För den som gjort en andra eller ytterligare efterföljande ansökan uppkommer rätten till mottagningstjänster inte på nytt, om en tidigare inlämnad efterföljande ansökan har nekats prövning eller avslagits som ogrundad eller uppenbart ogrundad. På basis av Migrationsverkets antaganden kommer antalet ansökningar på vilka begränsningen tillämpas att vara 500 under de närmaste åren. Detta innebär besparingar på cirka 6,2 miljoner euro årligen i utgifterna för mottagande. Kostnadsbesparingen härrör från att gruppen i fråga i fortsättningen inte har rätt till mottagningstjänster efter en efterföljande ansökan.

Det föreslås att mottagningstjänsternas varaktighet begränsas till 60 dagar för de tredjelandsmedborgare som inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium. För personer som gjort en efterföljande ansökan om internationellt skydd upphör dock mottagningstjänsterna senast 14 dagar efter det att dessa personer inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium. På basis av Migrationsverkets antaganden kommer begränsningen av varaktighet under de närmaste åren att tillämpas på cirka 480 personer som fått som fått avslag och beslut om avlägsnande ur landet och cirka 150 personer som gjort en efterföljande ansökan och fått avslag och beslut om avlägsnande ur landet. Detta innebär besparingar på cirka 7,8 miljoner euro årligen i utgifterna för mottagande.

Det är sannolikt att en del av utlänningarna stannar åtminstone tillfälligt i landet efter att mottagningstjänsterna har upphört. Om personer som stannat olagligt i landet uppsöker tjänster eller förmåner som tillhandahålls av kommunerna, välfärdsområdena och Folkpensionsanstalten medför de tjänster och förmåner som beviljas dem och det tillhörande administrativa arbetet kostnader, vilkas utveckling är svår att uppskatta. De statliga ersättningar som Folkpensionsanstalten med stöd av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård betalar till välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen kan uppskattas öka. De tjänster som beviljas personer som vistas olagligt i landet och de relaterade kostnaderna beskrivs närmare i kapitlet om nuläget i punkt 3.10.2.1.

Betydande kostnadsbesparingar med tanke på mottagningssystemet uppstår också i och med de ändringar som föreslås i tjänsternas varaktighet för personer som får tillfälligt skydd. Det förutsätts att dessa personer övergår till kommunen inom tre månader från att förutsättningarna för hemkommun enligt lagen om hemkommun har uppfyllts. I nuläget stannar omkring 16 procent av dem som får tillfälligt skydd kvar i mottagningssystemet och ansöker inte om anteckning om hemkommun trots att de uppfyller förutsättningarna för hemkommun. Enligt Migrationsverkets antaganden innebär detta att 1 600 personer som får tillfälligt skydd inom de närmaste åren ska ansöka om hemkommunsanteckning och övergå till kommunen. Detta innebär besparingar på cirka 19,8 miljoner euro i utgifterna för mottagande. Det bör dock beaktas att kostnader som är minst lika stora uppskattas överföras till kommunerna och välfärdsområdena. En tidigare övergång till kommunen kan dock påskynda sysselsättningen och integrationen av personer som får tillfälligt skydd, vilket kan minska kostnaderna i anslutning till utbetalda förmåner. Det har bedömts att konsekvenserna för kommunerna som helhet blir små.

5.2.2.3 Mottagningstjänster

Lagändringarna har betydande konsekvenser för förläggningarnas uppgifter och resurser, varför genomförandet av ändringarna kan kräva en ny konkurrensutsättning av förläggningsverksamheten. En ny konkurrensutsättning skulle öka kostnaderna för mottagandet. Detta beror både på den allmänna prisstegringen och på det ökade personalbehov som lagändringarna medför. Migrationsverket bedömer behovet av konkurrensutsättning under våren 2026.

Genom att permanent sänka mottagningspenningens grunddel och brukspenningen till en lägre nivå uppskattar man uppnå besparingar på 2 miljoner euro mellan den 12 juni och den 31 december 2026 och 3,6 miljoner euro i permanenta besparingar. Besparingarna ingår i den justerade ramen 2025–2027.

Sänkningen av mottagningspenningens grunddel har inverkat på kostnaderna för den kompletterande mottagningspenningen. Den kompletterande mottagningspenningens andel av de totala kostnaderna för mottagningspenningen var 2,6 procent i januari 2024, medan motsvarande andel i december 2025 var 7,2 procent. I början av 2024 beviljades cirka 4,50 euro i kompletterande mottagningspenning per månad per klient (beräknat på basis av klientantalet 35 415, 1.1.2024). I december 2025 var motsvarande belopp cirka 12,20 euro per klient (beräknat på basis av klientantalet 16 503, 22.12.2025). Beloppet har sjunkit något från början av 2025, vilket bedöms bero på att den praktiska tillämpningen av den nya lagen har etablerats efter lagens genomförande. Uppskattningen är dock att kostnaderna för den kompletterande mottagningspenningen under 2026 och 2027 ökar med cirka 1,2 miljoner euro per år jämfört med 2024.

Skyldigheten att identifiera sig på förläggningarna har ekonomiska konsekvenser och ökar behovet av resurser. Kostnadernas omfattning beror särskilt på hur ofta en person som registrerats som klient vid en förläggning ska identifiera sig och hur identifieringen och dess uppföljning ordnas i praktiken. Kostnadseffekterna beror på hur många klienter med olika identifieringsansvar det finns vid varje förläggning. Om det vid en förläggning finns många personer som ansöker om internationellt skydd och personer med enskild inkvartering, innebär detta också en ökad arbetsmängd och ett ökat resursbehov. Det bör noteras att omkring 76 procent av klienterna inom mottagandet är personer som får tillfälligt skydd.

Slopandet av skyldigheten att ordna arbets- och studieverksamhet sparar på basis av det nuvarande antalet personer som söker internationellt skydd årligen cirka 0,5 miljoner euro för mottagningssystemet. Arbets- och studieverksamheten har i regel ordnats som egen verksamhet vid förläggningen eller genom att köpa verksamheten från en extern tjänsteleverantör

Det retroaktiva uttaget av avgifter för mottagningstjänster uppskattas inte ge några betydande besparingar. Den retroaktiva uttaget uppskattas gälla färre än 10 personer per år. Eftersom uttaget av avgiften inte får äventyra tryggandet av den oundgängliga försörjningen eller uppfyllandet av en lagstadgad underhållsskyldighet för en person, ska en sänkt eller slopad avgift ha företräde framför beviljandet av mottagningspenning.

5.2.2.4 Begränsningar som gäller mottagningstjänster

En sänkning av mottagningspenningen berör en begränsad grupp, i regel under en kort tid, och därför uppskattas en sänkt mottagningspenning inte ge upphov till betydande besparingar. Helhetsbedömningen och de administrativa besluten gällande en sänkning av mottagningspenningen kommer att öka arbetsmängden för Migrationsverket och personalen

inom socialvården vid förläggningarna, men det är svårt att på förhand bedöma resursbehovet. Antalet beslut om sänkt mottagningspenning och den kostnadsbesparing eller kostnadsökning som dessa innebär beror på hur många mottagare av mottagningstjänster som försummar sina skyldigheter.

En indragning av mottagningstjänsterna innebär att en persons försörjning tryggas genom inkvartering, måltider och nyttigheter. Kostnaderna för indragning av mottagningstjänsterna uppskattas till 79 euro[84] per dygn jämfört med det genomsnittliga dygnspriset för mottagande 34 euro 2024. Det är dock omöjligt att beräkna en exakt kostnad, eftersom nyttigheterna beviljas på basis av individuella behov. Tjänsterna kan dras in för en person som inte har rätt att stanna kvar på finskt territorium och som inte samarbetar för att främja avlägsnande ur landet eller för klienter vid förläggningar som upprepade gånger eller allvarligt bryter mot förläggningens ordningsstadga. Ändringen i utlänningslagen som gäller skyldigheten att samarbeta trädde i kraft senvåren 2025, varför det fortfarande är för tidigt att bedöma hur många som bryter mot skyldigheten. Under 2024 mottog Migrationsverket från förläggningarna 20 avvikelseanmälningar, vilka kan bedömas uppfylla kriterierna för allvarlig överträdelse av den allmänna ordningen och säkerheten vid förläggningen. Om man uppskattar att mottagningstjänsterna under ett år dras in för totalt 50 mottagare av mottagningstjänster under högst två månader, innebär detta en ökning av utgifterna för mottagande på cirka 0,1 miljoner euro.

Antalet personer som ansökt om internationellt skydd och fått ett beslut om överföring enligt förordningen om asyl- och migrationshantering var 2024 totalt 323 och överföringen av en sökande räckte i genomsnitt 30 dagar. Om man uppskattar att antalet personer som ska överföras förblir på samma nivå och att mottagningstjänsterna dras in för största delen av dem som har fått ett beslut om överföring, ger indragandet av mottagningstjänster för personer som fått ett beslut om överföring upphov till en ytterligare kostnad på cirka 0,4 miljoner euro per år. Det är dock omöjligt att beräkna en exakt kostnad för indragningen av mottagningstjänster, eftersom nyttigheterna beviljas på basis av individuella behov.

5.2.2.5 Företrädande av barn utan vårdnadshavare

De uppgifter som föreslås i den nya 39 a § i mottagningslagen, såsom tillsyn, kan leda till en måttlig ökning av resursbehoven eller behovet av en omfördelning av personalresurserna vid Migrationsverket. Kostnadseffekterna bedöms emellertid inte vara betydande.

I 35 § 2 mom. i integrationslagen föreslås en bestämmelse om att en kommun som hör till landskapet Åland kan ansöka om en företrädare för ett i 2 § 6 mom. avsett barn utan vårdnadshavare. Tidigare har det på Åland i praktiken inte funnits barn som kommit utan vårdnadshavare och som skulle få internationellt skydd eller vara kvotflyktingar eller annars ha motsvarande ställning. Även till kommunerna på Åland har det emellertid flyttat barn som får tillfälligt skydd och det är möjligt att även andra barn anvisas en kommunplats på Åland eller annars flyttar till Åland. I och med lagändringen ska det också för barn som bor på Åland och saknar vårdnadshavare, till exempel barn som får internationellt skydd, ansökas om förordnande av en företrädare enligt integrationslagen. Till företrädarna betalas det i enlighet med 39 § i integrationslagen arvode och kostnadsersättning, om vilka det föreskrivs i statsrådets förordning

[84] Eftersom nyttigheter beviljas på basis av individuella behov, är priset per dygn endast en riktgivande uppskattning. För uppskattningen har man använt det genomsnittliga priset 79 euro per dygn, vilket inkluderar mottagningspenning. I beräkningen bör det beaktas att personen redan omfattas av mottagningssystemet.

om arvode och kostnadsersättning till företrädare för barn utan vårdnadshavare (577/2024). På Åland bor det för närvarande enstaka i 2 § 6 mom. i lagen avsedda barn utan vårdnadshavare, vilket innebär att förordnandet av en företrädare för dem med stöd av integrationslagen medför en relativt liten kostnad på årsnivå. Dessutom är det skäl att beakta att ändringen inte har några betydande konsekvenser för de offentliga finanserna, eftersom ett barn utan vårdnadshavare också för närvarande kan ha någon slags ansvarig arbetstagare eller intressebevakare på Åland, vars arbetsmängd kan minska i motsvarande mån när en företrädare enligt integrationslagen tar ansvar för de uppgifter som föreskrivits för denne.

5.2.3 Tydligare ansvar för produktion av hälso- och sjukvårdstjänster vid mottagande och tagande i förvar

År 2025 var de totala kostnaderna för hälso- och sjukvårdstjänster för dem som sökte internationellt skydd, dem som fick tillfälligt skydd och dem som tagits i förvar sammanlagt 44,2 miljoner euro. Av dessa utgjorde den offentliga hälso- och sjukvård som välfärdsområdena producerade 30,1 miljoner euro. Migrationsverket ersätter de kostnader för hälso- och sjukvård som uppstår för välfärdsområdena.

Hälso- och sjukvård	19 644 245 euro
Tandvård	2 039 452 euro
Rådgivning och skolhälsovård	266 904 euro
Specialiserad sjukvård	5 861 001 euro
Mentalvårdstjänster	1 075 274 euro
Övriga kostnader för hälso- och sjukvård	1 250 549 euro
Sammanlagt	**30 137 425 euro**

Tabell 11: Hälso- och sjukvårdstjänster som välfärdsområdena producerade för förläggningarna 2024

Propositionens konsekvenser för kostnaderna för de hälso- och sjukvårdstjänster som välfärdsområdena producerar för förläggningarna är svåra att förutse. Avtalen mellan Migrationsverket och respektive välfärdsområde kommer att avgöra prisnivån för, omfattningen av och mängden på de tjänster som välfärdsområdena producerar för förläggningarna.

5.2.4 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

5.2.4.1 Allmänt

Det centrala målet med akterna i pakten är att skapa gemensamma förfaranden på EU-nivå och att göra dessa förfaranden så snabba och effektiva som möjligt. Akterna medför tilläggsarbete för myndigheterna i form av bl.a. screening av tredjelandsmedborgare, rättslig rådgivning och multidisciplinär åldersbedömning, men samtidigt möjliggör reformerna också en förenkling av ansökningsprocesserna. Samtidigt kan informationsutbytet och Eurodacreformerna anses underlätta arbetet då uppgifter från andra medlemsstater blir mer lättillgängliga.

Förordningarna innehåller många bestämmelser som överlappar bestämmelserna i den gällande utlänningslagen, och därför ska en betydande andel av bestämmelserna i utlänningslagen hävas, i synnerhet i 6 kap. I förordningarna ingår också ett omfattande nationellt handlingsutrymme, vilket ska regleras i den nationella lagstiftningen. Den som tillämpar lagen ska alltså utöver den nationella lagstiftningen – huvudsakligen utlänningslagen – också tillämpa förordningarna direkt, vilket utgör en ny situation i fråga om ärenden som gäller internationellt skydd Redan detta kan anses medföra tilläggsarbete för de myndigheter som tillämpar lagen, liksom även för andra tillämpare. Samtidigt finns det vissa ärenden som kvarstår oförändrade trots att den rättsliga grunden ändras, vilket betyder att dessa ärenden i praktiken inte ändras. Sådana bestämmelser är t.ex. aspekter i anslutning till asylsamtal.

5.2.4.2 Migrationsverket

Förfarandets inledande skede

I och med förordningen om asylförfaranden ska det inledande skedet av ansökan om internationellt skydd också på nationell nivå delas in i faserna att göra, registrera och lämna in ansökan. På grund av de skyldigheter som hör till de olika faserna i det inledande skedet är det inte ändamålsenligt att fortsätta med det förfarande som används i Finland, där alla tre faser i praktiken sköts samtidigt av den registrerande myndigheten. Enligt förslaget till proposition är det Migrationsverket som ansvarar för inlämnandet av ansökan, dvs. i praktiken sammanställer grunderna för asylansökan. Migrationsverket ska inrätta ett förfarande för inlämnande av ansökan, vilket speciellt i det inledande skedet kräver arbete, resurser och omfördelning av resurserna. Inrättandet av förfarandet kräver också samarbete mellan myndigheterna för att säkerställa en tydlig arbetsfördelning i det inledandet skedet. Även om den nya uppgiften kan anses medföra tilläggsarbete för Migrationsverket, kan den samtidigt anses effektivisera processen som helhet. Förhandsuppgifter om den sökande som behövs i den fortsatta prövningen kan samlas in redan i det inledande skedet, vilket bl.a. stärker myndighetens möjlighet till förberedelser inför utredningen av ärendet i den personliga intervjun. Dessa förberedelser kan vara av betydelse i synnerhet vid bedömningen av trovärdigheten. I propositionen föreslås att Migrationsverket kan sköta inlämnandet också med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring. Detta tillför behövlig flexibilitet i verksamheten och underlättar resursplaneringen.

Det föreslås dessutom att Migrationsverket ges befogenhet att registrera ansökningar i störningssituationer där man beslutat avbryta screeningen och registreringen. I allmänhet handlar detta om situationer med massinvandring. Om ansvarsfördelningen vid förfarandets inledande avtalas separat för varje situation. De föreslagna ändringarna medför tilläggsarbete för Migrationsverket och möjligheten att utföra detta arbete bör i situationen i fråga speglas mot bl.a. den aktuella kön av ansökningar om internationellt skydd vid Migrationsverket.

Kostnadsfri rättslig rådgivning

Enligt förslaget ska Migrationsverket åläggas den nya uppgiften att ordna kostnadsfri rättslig rådgivning. För de sökande ska före inlämnandet av ansökan och efter registrering av ansökan på begäran ordnas kostnadsfri rättslig rådgivning i enlighet med förordningen om asylförfarande och förordningen om asyl- och migrationshantering. Rådgivningens huvudsakliga syfte är att ge sökanden information om förfarandet för beviljande av internationellt skydd, om anvisningarna för tillämpningen av grunderna och förfarandena för att fastställa den ansvariga medlemsstaten och om sökandens rättigheter och skyldigheter i förfarandena. Den nya uppgiften ökar Migrationsverkets uppgifter, kräver mer resurser eller en omfördelning av resurserna samt utbildning av de tjänstemän som sköter uppgiften. Den rättsliga rådgivningen

ges i huvudsak till flera sökande samtidigt, vilket ger möjlighet att påverka de resurser som behövs för uppgiften.

Förfaranden för att fastställa den ansvariga medlemsstaten och solidaritet

Bestämmelser om förfarandena för att fastställa den ansvariga medlemsstaten har tidigare funnits i Dublin III-förordningen, vilken är direkt tillämplig EU-lagstiftning, liksom den ersättande förordningen om asyl- och migrationshantering. Migrationsverkets uppgifter när det gäller dessa förfaranden motsvarar i stor utsträckning nuläget. Bestämmelserna om solidaritet i förordningen om asyl- och migrationshantering utgör däremot helt ny EU-reglering och de medför operativa uppgifter i anslutning till omfördelning och ansvarskompensation, samt tillhörande medverkan i EU-solidaritetsforumet på teknisk nivå. Alla dessa uppgifter är nya för Migrationsverket. Enligt Migrationsverkets uppskattning har identifieringen av enskilda ansökningar i samband med omfördelning och ansvarskompensation ändå inte någon betydande inverkan på verkets arbetsmängd, eftersom identifieringen kan göras med hjälp av informationssystem. Migrationsverket ska också medverka i det nätverk av ansvariga enheter som EU:s asylbyrå inrättar i enlighet med artikel 54 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Polisen och gränskontrollmyndigheten deltar i genomförandet av omfördelning utifrån sina befogenheter. Det är omöjligt att uppskatta hur mycket arbetsmängden för olika myndigheter eventuellt ökar i situationer med migrationstryck enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och i krissituationer enligt krisförordningen.

Minderåriga och åldersbedömning

Enligt förordningen om asylförfaranden ska den beslutande myndigheten ge den underåriga möjlighet till en personlig intervju. Antalet personliga höranden av medsökande uppskattas öka. Detta medför tilläggsarbete för Migrationsverket t.ex. i form av bokning och ordnande av intervjuer och genomförande av de egentliga intervjuerna. Migrationsverket kan behöva utbilda fler personer som kan genomföra höranden av minderåriga barn på det sätt som förutsätts i förordningen om asylförfaranden.

Det utlåtande som enligt förslaget ska begäras för den multidisciplinära ålderbedömningen är en ny uppgift för förläggningarna. Också för Migrationsverket är den multidisciplinära åldersbedömningen ett nytt sätt att utreda sökandens ålder. Den nya uppgiften kräver t.ex. utbildning av personalen och utarbetande av anvisningar. Enligt Migrationsverkets bedömning leder det nya sättet att bedöma sökandens ålder till ett ökat behov av personalresurser, vilka är svåra att uppskatta eftersom man inte kan förutspå det slutliga antalet ålderbedömningar. Enligt förslaget kan det utlåtande som ska begäras för den multidisciplinära åldersbedömningen också utarbetas av yrkesutbildade personer vid verksamhetsenheter inom den offentliga eller privata social- och hälsovården. Detta kan också medföra utbildningsbehov för aktörer utanför Migrationsverket. Medan beredningen av propositionen pågick utarbetade Institutet för hälsa och välfärd t.ex. rekommendationer, anvisningar, en modell för utlåtande och ett processdiagram till stöd för de yrkesutbildade personer som genomför multidisciplinära åldersbedömningar. Detta bedöms effektivisera och samordna uppgifterna för t.ex. Migrationsverket, förläggningarna och andra relevanta myndigheter.

Rätt att stanna i landet under det administrativa förfarandet

Enligt förslaget åläggs Migrationsverket uppgiften att på begäran ge ett utlåtande i ärenden som gäller utlämning till följd av brott eller överföring för verkställighet av ett frihetsstraff. På motsvarande sätt ges den behöriga myndighet eller den domstol som behandlar utlämningen eller överföringen möjlighet att begära ett utlåtande av Migrationsverket i nämnda situationer.

Detta är en ny uppgift och ett nytt förfarande för Migrationsverket och de behöriga myndigheterna samt för domstolarna. Ändringen bedöms dock inte medföra någon betydande ökning av Migrationsverkets eller de behöriga myndigheternas eller domstolarnas arbete med tanke på t.ex. det begränsade antalet fall som omfattas av begäran om utlåtande. Förslaget bedöms effektivisera och försnabba utlämningsförfarandena, eftersom den rätt som en utlänning som är föremål för en begäran om utlämning har att stanna kvar i landet under prövningen av ansökan om internationellt skydd har fördröjt förfaranden i fråga.

De föreslagna bestämmelserna om avvikelser från rätten att stanna kvar på finskt territorium under prövningen av ansökan kan enligt utrikesministeriets bedömning öka antalet begäranden om verkställighetsförbud vid de internationella mekanismerna för rättskipning och prövning som behandlar klagomål om kränkning av de mänskliga rättigheterna, såsom Europadomstolen eller FN:s övervakningsorgan. En eventuell ökning av mängden klagomål till de internationella rättskipnings- och prövningsorganen som behandlar klagomål om kränkning av de mänskliga rättigheterna ökar arbetsbördan för utrikesministeriet, inrikesministeriet och Migrationsverket. Det är dock utmanande att uppskatta omfattningen av en eventuell ökning av klagomålen.

Handläggningstider för prövning av ansökan

I förordningen om asylförfaranden föreskrivs det om handläggningstider för Migrationsverket. Tidsfristerna varierar beroende på förfarandena. I förordningen finns det bestämmelser om exakta tidsfrister för handläggningen av ansökningar om internationellt skydd, och i utlänningslagen införs tidsfrister för prövningsförfarandets längd när en domstol upphäver ett beslut om internationellt skydd och återsänder det till Migrationsverket för ny behandling. Tidsfristerna kräver en planering av resursanvändningen vid Migrationsverket, så att resurserna allokeras mer ändamålsenligt, och en harmonisering av skedena i förfarandet. Migrationsverket har under de senaste åren haft svårt att hålla sig inom de lagstadgade tidsfristerna och de högsta laglighetsövervakarna har framfört flera anmärkningar om saken. För att kunna möta tidsfristerna behöver eventuell tomgång i behandlingen av ansökningar minimeras, så att den aktiva handläggningen görs så effektiv som möjligt i stället för att passivt låta ansökningarna vänta i en kö. Vid Migrationsverket utförs ständigt arbete som syftar till att utveckla och effektivisera processerna, varför detta egentligen inte medför nytt arbete. För att lättare kunna uppnå de nya lagstadgade handläggningstiderna bör de köer av ansökningar om internationellt skydd som för tillfället belastar Migrationsverket handläggas så långt det är möjligt innan man börjar tillämpa paktens rättsakter och bestämmelserna i denna proposition. Enligt sin egen bedömning uppnår Migrationsverket detta mål våren 2026.

Säkra länder

I propositionen föreslås det att bestämmelser om förteckningar över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer får utfärdas nationellt genom förordning av statsrådet, i stället för att Migrationsverket avgör tillämpningen från fall till fall och egentliga förteckningar saknas. Ett utarbetande av nationella förteckningar förutsätter att Migrationsinstitutet bedömer landsinformationen enligt de förutsättningar som föreskrivs i förordningen om asylförfaranden och ständigt granskar säkerhetsläget i de länder som upptas i den nationella förteckningen. Detta bedöms i viss mån medföra tilläggsarbete för Migrationsverket. Samtidigt följer dock Migrationsverket under alla omständigheter upp utreseländernas säkerhetsläge, och länderna behöver inte fastställas fortlöpande. På basis av Migrationsverkets bedömning bereder inrikesministeriet en förordning av statsrådet om nationella förteckningar, vilka ska revideras om säkerhetsläget avsevärt förändras i ett tredjeland eller ursprungsland som bedömts som säkert, eller om det fattas beslut om förteckningarna på unionsnivå som kräver ändringar i de

nationella förteckningarna. Den arbetsmängd som detta medför för ministeriet anses inte vara stor.

Migrationsverket som kontaktpunkt

Enligt förslaget ska Migrationsverket fungera som nationell kontaktpunkt eller som samarbetspart när det gäller skyddsgrundsförordningen och förordningen om asylförfaranden. Rollen som kontaktpunkt bedöms inte avsevärt öka Migrationsverkets arbetsmängd. Det handlar framför allt om att säkerställa informationsflödet i vissa invandringssituationer.

Migrationsverket som personuppgiftsansvarig och nationell åtkomstpunkt för Eurodac

Enligt Eurodacförordningen bör varje medlemsstat av rättssäkerhets- och öppenhetsskäl utse den myndighet som ska anses vara personuppgiftsansvarig i enlighet med förordning (EU) 2016/679 och direktiv (EU) 2016/680 och som bör ha centralt ansvar för denna medlemsstats behandling av personuppgifter när det gäller nationella myndigheters behandling av personuppgifter i Eurodac.

I Eurodacförordningen avser nationell åtkomstpunkt det utsedda informationssystem i medlemsstaten som ska kommunicera med Eurodacs centrala system, inte en myndighet eller en del av en myndighet.

I nuläget finns det ingen fastställd personuppgiftsansvarig för Eurodac i nationell finsk lag. Fingeravtryck som ska lagras i Eurodacsystemet har samlats in och lagrats nationellt i polisens system TUNTO. Enligt inrikesministeriets beslut från 2014 är Migrationsverket personuppgiftsansvarig för Eurodac. I praktiken har dock den personuppgiftsansvariges uppgifter skötts av Migrationsverket och Polisstyrelsen, eftersom Migrationsverket inte har tillgång till polisens metoder för behandling av Eurodacs fingeravtrycksuppgifter eller åtkomst till logguppgifterna för centralkriminalpolisens system TUNTO. Migrationsverket har alltså i praktiken inte självständigt kunnat övervaka den lagenliga behandlingen av uppgifterna.

I fortsättningen kompletterar Migrationsverket uppgifterna för Eurodac och använder uppgifterna ur systemet för att fastställa den medlemsstat som är ansvarig för att behandla en ansökan. Den nationella åtkomstpunkten, dvs. det informationssystem som kommunicerar med Eurodacs centrala system, finns i fortsättningen vid Migrationsverket. Migrationsverket bygger ett nytt system för datakommunikation som nationell åtkomstpunkt och administrerar detta i fortsättningen. I fortsättningen har Migrationsverket således beredskap att sköta skyldigheterna som personuppgiftsansvarig för Eurodac.

Den personuppgiftsansvariga ska behandla uppgifterna på ett lagligt sätt enligt Eurodacförordningen och kunna påvisa detta. Den personuppgiftsansvariga ansvarar för att tillgodose den registrerades rättigheter enligt Eurodacförordningen, såsom den registrerades rätt till tillgång till och rättelse, komplettering och radering av sina personuppgifter samt begränsning av behandlingen av personuppgifter.

Mottagande

Kopplingen av mottagningstjänsternas varaktighet till utlänningars rätt att stanna kvar på finskt territorium minskar avsevärt det antal personer som omfattas av mottagningstjänster. Detta bedöms minska arbetsmängden för Migrationsverket och förläggningarna. Ett smidigt informationsflöde mellan olika myndighetsaktörer är viktigt för att information om rätten för mottagare av mottagningstjänster att stanna kvar på finskt territorium ska vara tillgänglig för

relevanta aktörer. Vid informationsförmedlingen ska man så långt som möjligt utnyttja automatisering. En tät kontakt dels mellan myndigheterna och dels med förläggningarna betonas. Utvecklingen av informationssystem bedöms medföra betydande fördelar för myndighetsverksamheten när det gäller både uppgifter som rör mottagande och t.ex. uppföljning av avlägsnande ur landet. Intensifieringen av kontakten mellan myndigheterna och mottagningssystemet och utvecklingen av informationssystemen kan anses ha positiva effekter på processen för internationellt skydd och effektiviteten i helheten för avlägsnande ur landet.

Regelbunden identifiering av mottagaren av mottagningstjänster, delgivande av förläggningens ordningsstadga och uppföljning av eventuella brott mot den, sänkning av mottagningspenningen och indragning av mottagningstjänsterna är nya åtgärder som kräver utveckling av nya förfaranden vid i synnerhet Migrationsverket och förläggningarna, men beroende på åtgärden också vid polisen och gränsbevakningsväsendet. Förfarandena kräver korrekt och rättidig registrering av anteckningar och åtgärder i informationssystem, vilket förutsätter informationssystemutveckling vid Migrationsverket för att vara möjligt.

Enligt förslaget ska förläggningarna åläggas flera nya uppgifter som ökar både det administrativa arbetet och behovet av klientarbete samt klienthandledning och rådgivning. Detta bedöms också öka behovet av tolkning vid förläggningarna. Regelbunden identifiering av klienten vid förläggningen och uppföljning av identifieringen och anmälan av eventuella överträdelser, klientarbete som föranleds av att mottagningstjänsterna upphör, uppföljning och dokumentation av eventuella försummelser av den allmänna ordningen och säkerheten och det praktiska arbetet till följd av indragna mottagningstjänster utgör exempel på tilläggsuppgifter för förläggningarna. Dessa arbeten bedöms kunna medföra ett behov av tilläggsresurser. Migrationsverket ska också bedöma förläggningarnas personalresurser på nytt, eftersom de gällande konkurrensutsatta avtalen och den personaldimensionering som ingår i dem inte möjliggör uppfyllandet av alla krav i pakten. I och med lagändringen ansvarar Migrationsverket för att ordna den preliminära hälsokontroll som ingår i screeningen. Migrationsverket ska också förhandla med välfärdsområdena när det gäller avtal om hälsovård. Propositionen medför således administrativ belastning för Migrationsverket och förutsätter att nya verksamhetsmodeller utvecklas.

Trycket riktar sig främst mot förläggningens socialservice, som ska kunna bedöma både tillräckligheten i den sökandes oundgängliga försörjning och effekten av särskilda mottagandebehov på de beslut som fattas för sökanden och på sökandens tjänster. Enligt en enkät som Migrationsverket lät genomföra vid förläggningarna har sänkningen av mottagningspenningen och de ökade ansökningarna om kompletterande mottagningspenning redan lett till en betydande ökning av arbetsmängden inom socialservicen. Antalet beslut om kompletterande mottagningspenning har ökat med 23 procent sedan mottagningspenningen sänktes. Detta innebär mindre arbetstid för socialservice, socialt arbete och social vägledning, men också för t.ex. handledning i frivillig återresa och övergång till kommunen samt det multiprofessionella arbete som utförs på förläggningen.

De åtgärder som förknippas med kravet på att bo på en bestämd förläggning kräver att det fattas ett förvaltningsbeslut. Besluten bedöms öka arbetsmängden något för Migrationsverket. Det är sannolikt att det i synnerhet för personer som enligt artikel 17.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering är skyldiga att befinna sig i en annan medlemsstat relativt regelbundet uppstår ett behov av beslutsfattande. Om man däremot fastställer begränsningar för en större grupp på en gång, på basis av hot mot den allmänna ordningen, kan detta leda till en överraskande men samtidigt kortvarig ökning av Migrationsverkets arbetsmängd. Antalet sökande som hänvisas till gränsförfarandet har efter införandet av förfarandet varit ytterst måttligt, och de tillhörande besluten om begränsad rörelsefrihet anses inte leda till någon

betydande ökning av arbetsmängden. Det bör dock noteras att också polisen och gränsbevakningsmyndigheten föreslås som beslutsfattande aktörer i fråga om kravet på att bo på en bestämd förläggning enligt 50 § i mottagningslagen. Således kan detaljerna i anslutning till beslutsfattandet avtalas mellan myndigheterna, och Migrationsverket ansvarar inte nödvändigtvis för besluten i alla fall.

Genom ändringarna i bestämmelserna om stöd för frivillig återresa ges Migrationsverket starkare förutsättningar att utveckla systemet för frivillig återresa och stärka rådgivningen om återresa. Ändringarna främjar beredskapen samt smidigheten och flexibiliteten i processerna för frivillig återresa och rådgivning om återresa. Förtydligandet av målgruppen för frivillig återresa minskar för sin del Migrationsverkets uppgifter. De föreslagna ändringarna förtydligar dessutom tillämpningen av lagstiftningen i praktiken.

Företrädande av barn utan vårdnadshavare

Mottagandedirektivet, förordningen om asylförfaranden, screeningförordningen, förordningen om asyl- och migrationshantering och skyddsgrundsförordningen preciserar bl.a. företrädarens uppgifter och de krav som ställs på företrädarverksamheten. De föreslagna lagändringarna gällande företrädarverksamheten har positiva konsekvenser för myndigheternas verksamhet såtillvida att de förtydligar förhållandena mellan olika myndigheter. Förordnandet av en tillfällig företrädare och skötsel av uppgifterna medför i viss mån extra arbete och en omfördelning av befintliga resurser för förläggningarna. Ändringen bedöms dock stärka effektiviteten i asylförfarandet genom att möjliggöra fortsatt behandling av ansökan om internationellt skydd innan den ordinarie företrädaren förordnas. De närmare bestämmelserna om kraven för företrädarens behörighet främjar behandlingen av ansökan om internationellt skydd för barn. Genom att förtydliga företrädarens uppgifter på lagnivå förbättras företrädarsystemets funktion och kvalitet samt främjas tillsynen av företrädarnas verksamhet. Ändringarna kan också förebygga missbruk av företrädarsystemet. I propositionen föreslås det inga ändringar i myndigheternas befogenheter. De nya kraven på tillsynen över företrädarverksamheten och ordnandet av utbildning kan leda till en måttlig ökning av Migrationsverkets arbetsmängd, t.ex. så att tillräckliga resurser riktas till tillsynsuppgifterna.

Tidsfristen på 15 vardagar för förordnande av en företrädare bedöms inte medföra någon betydande ökning av arbetet vid förläggningarna, med tanke på att förfarandet för förordnande av företrädare också i nuläget genomförs i sin helhet inom cirka 15 dagar. Motsvarande bestämmelser om tidsfrist föreslås inte i integrationslagen. Den föreslagna förutsättningen för utseendet av tillfällig företrädare i 39 § bedöms inte heller märkbart öka förläggningens arbetsmängd under normala förhållanden, med tanke på att en arbetstagare som hör till förläggningens personal, förläggningens föreståndare, också enligt gällande mottagningslag för vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet. Arbetet som tillfällig företrädare utgör för den socialarbetare som hör till förläggningens personal eller den arbetstagare som ansvarar för barnets vård och fostran en ny, om än kortvarig uppgift, som från fall till fall kan kräva en måttlig ökning av personalresurserna eller en omfördelning av befintliga personalresurser vid vissa förläggningar.

Ansökningar om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

Det nya 5 mom. som föreslås i 39 § i utlänningslagen bedöms ha högst ringa konsekvenser för Migrationsverkets verksamhet. I momentet införs det krav som följer av direktivet att försörjningsförutsättningen tillämpas på ansökningar om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, utan undantag. Det handlar om ett förtydligande som i praktiken motsvarar gällande praxis, vilken ges ett tydligt stöd i lag.

De ändringar som föreslås i 56 d § i utlänningslagen förväntas inte heller ha några betydande konsekvenser för Migrationsverkets verksamhet. Fall där myndigheterna fått kännedom om en olaglig vistelse i en annan medlemsstat i EU, vilken sedan påverkar hur vistelsetiden räknas, blir sannolikt sällsynta. Sådana fall torde också i sig själva vara sällsynta. Dessutom är antalet ansökningar om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta över huvud taget få i nuläget (t.ex. 2024 endast 330 ansökningar) och största delen av dessa sökande är inte personer som beviljats internationellt skydd. Det är möjligt att det framtida antalet sökande ökar till följd av de skärpningar av rätten till permanent uppehåll som trädde i kraft den 8 januari 2026, men det finns inga skäl att anta att de tillämpliga fallen blir annat än sporadiska.

5.2.4.3 Gränsbevakningsväsendet, polisen, Tullen och Rättsregistercentralen

Screening

De föreslagna bestämmelserna förutsätter utbildning av personalen vid Gränsbevakningsväsendet och vid situationer med massinvandring också resursfördelning. Screeningförfarandet stärker Gränsbevakningsväsendets förmåga att identifiera personer som utgör ett hot mot den inre säkerheten. Den övergripande närvaroskyldighet under screeningen som föreskrivs för den person som genomgår screening är en central ändring, som främjar utredningen av personens ärende. Skyldigheterna enligt screeningförordningen att identifiera en person och utföra en säkerhetskontroll av denna ger större möjligheter än i nuläget att i synnerhet på EU-nivå kontrollera säkerhetshot som har samband med en person. Dessutom kan man utreda huruvida den person som genomgår screening utgör ett eventuellt hot mot folkhälsan. Ändringarna stöder också det samarbete och informationsutbyte som sker med myndigheter i andra EU-medlemsstater. Informationssystemlösningarna för screeningförfarandet betjänar fortsättningsvis myndighetsfunktionernas flexibilitet, kostnadseffektivitet och smidiga informationsförmedling också på EU-nivå.

Enligt polisens bedömning förbättrar förslagen i propositionen möjligheten att grundligare utreda en utländsk persons identitet. Ändringarna stärker datatillförlitligheten i de register som innehåller identitetsuppgifter. De yttranden som ska lämnas till screeningmyndigheter i andra länder kräver personalresurser vid polisen. De korta tidsfristerna för att lämna yttrandet kan kräva arbete av jourkaraktär.

För Tullens del förutsätter de föreslagna ändringarna en utveckling av Tullens verksamhet, såsom personalutbildning, planering av organisatoriska strukturer och kedjor för beslutsfattande samt definition av den personal som ska utföra kontrollerna i enlighet med screeningförordningen. I samband med den föreslagna regleringen bör man beakta bristen på lokaler som kan användas vid screening samt inrättandet av förvaringslokaler. Förläggningen i Joutseno räcker inte till för att geografisk täcka behoven i hela Finland.

Den föreslagna uppgiften som screeningmyndighet är en ny lagstadgad uppgift för skyddspolisen. Avsikten är att uppgiften som screeningmyndighet vid skyddspolisen ska utföras med hjälp av effektiva informationssystem så att andelen manuellt arbete blir så liten som möjligt.

De föreslagna ändringarna har konsekvenser för Migrationsverkets arbetsmängd och resurser. Screeningförfarandet ska enligt planen genomföras som en ny helhet inom UMA-systemet, vilket underlättar informationsutbytet mellan myndigheterna i de olika processerna.

Genomförandet av screeningförordningen medför tilläggsuppgifter och tilläggsutgifter för Rättsregistercentralen. Genomförandet av förordningen förutsätter ändringar i

informationssystemen, personalresurser och utbildning av systemanvändarna. Utlämnande av uppgifter ur straff- och bötesregistren till nationella screeningmyndigheter förutsätter en ställvis omfattande utveckling av Rättsregistercentralens rutiner och informationssystem. Detta beror särskilt på screeningsmyndigheternas behov att få uppgifter ur straff- och bötesregistren också utanför tjänstetid, även om personer som saknar personbeteckning. Uppgifterna ur båda registren behöver lämnas ut snabbt för att den nationella screeningmyndigheten ska kunna följa de tidsfrister för lämnande av yttrande eller genomförande av screening som föreskrivs i förordningen. Dessutom ska det vara möjligt att ur registren endast lämna ut uppgifter om de avgöranden i grova brott och terroristbrott för vilka screeningmyndigheten kan få en träff på uppgifter i Ecris-TCN vid sökning via ESP.

Inledande skeden i förfarandet för beviljande av internationellt skydd

De föreslagna ändringarna i de inledande skedena i förfarandet påverkar i praktiken inte uppgifterna för polisen och gränskontrollmyndigheten som tar emot och registrerar ansökningarna. Polisen och gränskontrollmyndigheten är fortfarande behöriga att sköta uppgifterna i fråga. Liksom i nuläget frågar polisen och gränskontrollmyndigheten i samband med registrering preliminärt efter sökandens grunder till ansökan om internationellt skydd för att efter registreringen kunna hänvisa sökanden till rätt förfarande: ordinarie asylförfarande eller gränsförfarande.

Beslut om tidsfrist för frivillig avresa i gränsförfarande för återvändande

Det är fråga om en ny uppgift. Enligt Gränsbevakningsväsendets uppskattning varierar antalet personer som begär en tidsfrist för frivillig avresa årligen, varför det inte kan göras någon exakt bedömning. Ändringen medför tilläggsarbete på grund av de nya beslut som ska fattas, men tillämpningsområdet för frivillig avresa bedöms vara smalt. De ändringar som behövs för uppgiftens utförande ska göras i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden i samverkan med Gränsbevakningsväsendet.

Kontroll av straffregisterutdrag beträffande företrädare för barn utan vårdnadshavare

Genomförandet av mottagandedirektivet har konsekvenser för Rättsregistercentralen. Förordningen om asylförfaranden och genomförandet av mottagandedirektivet förutsätter att straffregisterutdragen för företrädare för barn utan vårdnadshavare regelbundet kan kontrolleras av medlemsstatens myndigheter. I propositionen föreslås det att de myndigheter som utövar tillsyn över företrädarverksamheten, Migrationsverket och livskraftscentralerna, ska ha möjlighet att begära att företrädarna visar upp ett i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen avsett straffregisterutdrag. Företrädaren ska vara skyldig att lämna in utdraget i fråga till dessa myndigheter. Begäran om att lämna in straffregisterutdrag och kontroll av detta utdrag efter förordnandet av företrädaren kan bli aktuellt t.ex. när en ansenligt lång tid har förflutit sedan förordnandet och företrädaren inte har tilldelats nya personer att företräda, eller om det på basis av straffregisterutdraget finns skäl att ifrågasätta företrädarens behörighet för uppdraget t.ex. på grund av klagomål. Förslaget kan i någon mån öka den mängd begäran om straffregisterutdrag som görs hos Rättsregistercentralen.

Antalet personer som agerar företrädare för barn utan vårdnadshavare är dock inte betydande. Under 2023 fanns det t.ex. 86 företrädare enligt integrationslagen och under 2024 var motsvarande antal 99. I regel är det samma personer som agerar företrädare enligt mottagandelagen. I praktiken tilldelas befintliga personer som agerar företrädare för barn utan vårdnadshavare ofta nya barn att företräda. Således är situationer där det förflutit en ansenligt lång tid sedan kontrollen av företrädarens straffregisterutdrag sällsynta. Under de senaste åren

har antalet barn utan vårdnadshavare inte heller varit betydande i Finland. Mellan 150 och 300 minderåriga barn utan vårdnadshavare har under de senaste åren anlänt till Finland. Med hänsyn till det som nämns ovan kan man bedöma att det på årsnivå kan förekomma enskilda fall där Migrationsverket eller livskraftscentralen begär om kontroll av straffregisterutdrag beträffande företrädare. Den föreslagna ändringen bedöms ha högst ringa konsekvenser för Rättsregistercentralen. Förslaget om kontroll av straffregisterutdrag bedöms således varken öka Rättsregistercentralens arbetsbörda i någon större utsträckning eller behovet av personalresurser. Rättsregistercentralen ska bl.a. genomföra behövliga ändringar i sina elektroniska tjänster så att företrädarna kan anhålla om straffregisterutdrag via de elektroniska tjänsterna.

5.2.4.4 Domstolarna

De tidsfrister som föreslås för förvaltningsdomstolar vid behandling av besvär har direkta konsekvenser för arbetet vid de förvaltningsdomstolar som behandlar ärenden som gäller internationellt skydd. De föreslagna behandlingstiderna kan anses vara strama jämfört med de nuvarande genomsnittliga behandlingstiderna vid förvaltningsdomstolarna. Bestämmelserna om tidsfrister förutsätter i praktiken att alla besvär som gäller ärendekategorierna i fråga behandlas inom ramen för de föreslagna lagstadgade behandlingstiderna, varvid den genomsnittliga behandlingstiden ska vara kortare än den föreskrivna tidsfristen. I nuläget bedöms det vara nästan omöjligt att hålla sig inom de föreslagna behandlingstiderna på tre och sex månader, om det ordnas ett muntligt hörande i ärendet. På grund av biträdenas och tolkarnas schema kan muntliga förhandlingar oftast inte bokas in på kort varsel, utan den muntliga förhandlingen genomförs i genomsnitt 2–3 månader efter att ett interimistiskt beslut har fattats om ordnande av muntlig förhandling efter att myndigheten och den som ändringssökande har hörts. De tidigare ändringarna i utlänningslagen, såsom ändringen gällande protokoll över asylsamtalet, har bedömts kunna öka antalet anklagelser om fel i förfarandet i besvären och leda till att man vid förvaltningsdomstolen går igenom inspelningarna av samtalen eller oftare ordnar muntliga förhandlingar.

Behandlingstider som föreskrivs i lag kan över huvud taget anses problematiska, särskilt på grund av domstolarnas oavhängighet. Tidsfristerna får därför inte vara alltför optimistiska med tanke på resurserna. På grund av detta och för att säkerställa sökandens rättsskydd är det viktigt att tilldela domstolen tillräckliga resurser. Vid förvaltningsdomstolarna finns också andra ärendekategorier, vilkas besvär ska behandlas inom rimliga tidsfrister. Det finns också ärendekategorier som bedöms vara brådskande, som t.ex. barnskyddsärenden. Om domstolarna inte tilldelas de resurser som behövs för behandling av besvär som gäller internationellt skydd inom de föreslagna tidsfristerna, är det möjligt att behandlingstiderna för andra ärendekategorier än internationellt skydd förlängs.

Antalet sökanden av ändring påverkas väsentligt av hur antalet ansökningar om internationellt skydd utvecklas. Också i nuläget varierar antalet ärenden som gäller internationellt skydd. För tillfället ses en utveckling där besvären i dessa ärenden kommer att öka under slutet av 2025 och början av 2026, eftersom Migrationsverket handlägger de ansökningar som står i kö innan paktens rättsakter börjar tillämpas. Också detta inverkar eventuellt på förvaltningsdomstolens förmåga att börja behandla besvär inom de föreskrivna tidsfristerna, trots att tidsfristerna endast gäller ansökningar som lämnats in den 12 juni 2026 eller senare. Vid förvaltningsdomstolarna har man inte kunnat förbereda sig på den ökning av antalet besvär som Migrationsverkets tilläggsresurser har gett upphov till och detta kan leda till en fördröjd behandling av äldre besvär som inte omfattas av pakten och därmed inte heller de föreslagna bestämmelserna i utlänningslagen.

Också de sökandeprofiler som kommer till landet och de därmed tillämpbara förfarandena påverkar i hög grad förvaltningsdomstolens förmåga att hålla sig inom de föreslagna tidsfristerna. Ifall det sker en betydande ökning av påskyndade ärenden, såsom tillämpningen av påskyndat förfarande samt avvisande av ansökan utan prövning, kommer detta att öka antalet besvär som ska behandlas inom tidsfristen tre månader. Enligt förslaget har förvaltningsdomstolen dock möjlighet att förlänga behandlingen av ett besvär med tre månader i de fall där ändringssökanden inte tillåts att stanna kvar på finskt territorium under den tid ändringssökandet pågår. På basis av statistiken för 2022–2024 har domstolen i cirka 10 procent av fallen förbjudit verkställigheten av ett beslut i fall där sökanden inte automatiskt har rätt att stanna i landet under den tid ändringssökandet pågår. Utifrån tidigare statistik kan man bedöma att behandlingstiden för de flesta ärenden kommer att vara det föreslagna sex månader.

Utöver utökade resurser ställer en behandling inom de föreslagna tidsfristerna krav på förvaltningsdomstolarna, liksom den övriga regleringen inom pakten ställer krav på andra myndigheter, vilka omfattar utveckling och effektivisering av verksamheten samt noggrannare kontroll av besvär utan att ge avkall på kraven på en rättvis rättegång och en grundlig utredning av ärendena. Förslagen har således eventuellt betydande konsekvenser för organiseringen, prioriteringen och effektiviseringen av arbetet vid förvaltningsdomstolarna. För tillfället finns det vid förvaltningsdomstolarna två olika ärendekategorier för besvär som gäller internationellt skydd: internationellt skydd och internationellt skydd/påskyndat förfarande. Den senare omfattar alla de beslut som kan genomföras snabbare. De föreslagna behandlingstiderna medför en ny kategori bland ärendekategorierna, eftersom behandlingstiden vid gränsförfarande avviker från behandlingstiden vid påskyndat förfarande. Detta kan eventuellt ha konsekvenser också för förvaltningsdomstolarnas ärendehanteringssystem och arbetets organisering. Förvaltningsdomstolarnas ärendehanteringssystem har för tillfället inga verktyg som lämpar sig för uppföljning av de behandlingstider som nu föreslås.

Dessutom är det möjligt att ett överskridande av de behandlingstider som föreskrivs i lag leder till ökade krav på gottgörelse för dröjsmål vid rättegång och en ökad mängd gottgörelser som betalas med statsmedel (1 500 euro/gottgörelse/år). Detta kan innebära en ytterligare ökning av arbetsmängden vid förvaltningsdomstolarna och ökade kostnader för staten. Domstolen fattar beslut om gottgörelse till sökanden. I prövningen är det också möjligt att beakta orsakerna till att den lagstadgade behandlingstiden har överskridits. Enligt förslaget ska förvaltningsdomstolen sträva efter att möta de föreskrivna tidsfristerna. Enligt formuleringen i förordningen om asylförfaranden ska medlemsstaterna, utan att det påverkar en tillräcklig och fullständig prövning av ett överklagande, i sin nationella rätt föreskriva rimliga tidsfrister för domstolens prövning av beslut.

De föreslagna tidsfristerna har ändå en positiv inverkan på effektiviteten i den totala processen, dess längd och i synnerhet besparingarna i mottagningskostnader.

De ändringar som föreslås i mottagningslagen, såsom åtgärderna för begränsning av mottagningstjänsterna, kan öka det antal som söker ändring vid förvaltningsdomstolarna. Förslagen om att begränsa mottagningstjänsterna medför nya besvärsslag som kan påverka domstolarnas arbetsbörda. I nuläget är antalet ändringssökanden mycket måttligt. Under 2024 söktes ändring i beslut om mottagningsverksamhet i totalt 17 ärenden. Bland besvären gällde 14 beviljandet av mottagningspenning, två gällde den avgift som tas ut för mottagningstjänster och ett gällde stödet för frivillig återresa. Enligt vad som föreslås i mottagningslagen och integrationslagen ska företrädarens uppdrag inte längre upphöra automatiskt om det förordnas en vårdnadshavare för barnet i Finland, utan det ska ansökas separat om befrielse från uppdraget. Ändringen kan leda till en måttlig ökning av antalet ansökningsärenden gällande företrädarverksamhet vid tingsrätterna. Den tidsfrist på 15 dagar, vilken följer av förpliktande

EU-rätt, som föreslås i mottagandelagen för förordnandet av företrädare för minderårig bedöms inte ha några betydande konsekvenser för tingsrätterna. Enligt statistik från Migrationsverket har det under normala omständigheter tagit 3–7 dygn för förläggningarna att ansöka om företrädare och i medeltal 11 dygn för tingsrätterna att fatta beslutet om förordnande av företrädare. Ändringarna avseende företrädarsystemet i mottagandelagen och integrationslagen bedöms således inte ha några betydande konsekvenser för tingsrätternas arbetsbörda eller resursbehov.

De förkortade besvärstiderna i vissa ärenden som gäller internationellt skydd och fastställande av ansvar kan inte anses ha några betydande konsekvenser för domstolarna. I ärenden med förkortade besvärstider har de sökande inte automatiskt rätt att stanna kvar på finskt territorium under ändringssökandet, utan de ska anhålla separat om detta. Besvären ska i vilket fall som helst lämnas in samtidigt som ansökan i fråga. Tidsfristen för att göra ansökan om uppskov med verkställigheten av ett beslut om överföring enligt förordningen om asyl- och migrationshantering eller den nya ansökan om att stanna kvar på finskt territorium föreslås vara densamma som i gällande lag, varför praxis egentligen inte ändras i detta avseende. Avgränsningen av rättshjälpen till enbart nödvändiga åtgärder anses inte ha några betydande konsekvenser för domstolsprocessen, eftersom den sökande i vilket fall som helst har rätt till kostnadsfri rättshjälp i det administrativa skedet, vilket kan anses försnabba utredningen av ärendet också i besvärsskedet.

5.2.4.5 Diskrimineringsombudsmannen

Den oberoende övervakningsmekanism för de grundläggande rättigheterna som förutsätts i screeningförordningen och förordningen om asylförfaranden medför en ny uppföljningsuppgift för diskrimineringsombudsmannen. Diskrimineringsombudsmannens byrå övervakar den screening som sker vid den yttre gränsen och i inlandet samt gränsförfarandet på ett övergripande sätt med tanke på tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna, såsom tillgång till asylförfarande, principen om non-refoulement, barnets bästa och relevanta regler om förvar. Den nya övervakningsuppgiften är ett tillägg till ombudsmannens nuvarande uppgifter som omfattar uppföljandet och främjandet av utlänningars ställning och rättigheter samt övervakningen av verkställigheten av avlägsnande ur landet.

Diskrimineringsombudsmannen genomför övervakningsuppgiften självständigt och oberoende enligt egen bedömning på det mest ändamålsenliga sättet i respektive fall, t.ex. genom att utnyttja sin rätt att få uppgifter och utredningar samt genom inspektioner. Vid genomförandet av övervakningen beaktas snabbheten i de förfaranden som följs, vilket förutsätter flexibilitet i övervakningsverksamheten och möjlighet att vid inspektionen betona strukturella frågor. Övervakningen enligt övervakningsmekanismen för de grundläggande rättigheterna kan t.ex. tillämpas punktvis i stället för att varje person som genomgår screening eller gränsförfarande behandlas separat. Omfattningen av inspektionen påverkar uppgiftens resursbehov även om det handlar om en ny uppgift för diskrimineringsombudsmannen.

Övervakningen av att de grundläggande rättigheterna tillgodoses förutsätter tillträde till både handlingar och informationssystem samt andra material. Övervakningen av de grundläggande rättigheterna innebär dessutom inspektioner på plats som också kan vara oanmälda. De förfaranden som inspekteras befinner sig på ett geografiskt omfattande område och täcker i regel t.ex. gränsövergångsställen, polisstationer, förvarsenheten i Joutseno, enheten för ensamkommande minderåriga samt relevanta förvarsenheter.

Diskrimineringsombudsmannen ska i enlighet med sina uppgifter bl.a. ge rekommendationer och utlåtanden i situationer där detta anses behövligt. Övervakningen av de nya förfarandena

förutsätter ett tätare samarbete och informationsutbyte och speciellt i början av verksamheten samordning kring praktiska frågor. Enligt screeningförordningen ska nationella ombudsmän och nationella människorättsinstitutioner delta i driften av den oberoende övervakningsmekanismen. Den oberoende övervakningsmekanismen får också involvera bl.a. oberoende internationella och icke-statliga organisationer och offentliga organ. Om en eller flera av dessa institutioner, organisationer eller organ inte är direkt delaktiga i den oberoende övervakningsmekanismen, ska den oberoende övervakningsmekanismen inleda och upprätthålla nära förbindelser med dem. Diskrimineringsombudsmannens byrå ska inleda och upprätthålla nära förbindelser med ovannämnda aktörer. Detta förutsätter ett tätare samarbete och informationsutbyte mellan parterna i fråga.

Diskrimineringsombudsmannen är en självständig och oberoende myndighet. Diskrimineringsombudsmannens byrå fattar självständigt beslut om hur resurserna fördelas mellan de olika behörigheterna. Ombudsmannen beslutar också om hur verksamheten inom den övervakningsuppgift som nu föreskrivs ska riktas och prioriteras.

5.2.4.6 Rättshjälpsbyråerna

Den föreslagna avgränsningen av rättshjälpen till endast nödvändiga åtgärder i det administrativa skedet påverkar arbetet för de rättshjälpsbyråer och offentliga rättsbiträden som i regel tillhandahåller rättshjälp i det administrativa skedet såtillvida att nödvändigheten hos varje enskild åtgärd måste bedömas. I bedömningen ska hänsyn tas till ärendets natur och betydelse samt omständigheterna i sin helhet. Nödvändighetsbedömningen handlar till största delen om att bedöma huruvida det är nödvändigt för biträdet att delta i den personliga intervjun.

En kortare besvärstid vid sökande av ändring kräver snabbare reaktioner, i synnerhet under perioder med många lediga vardagar och helgdagar. I synnerhet tiden mellan jul och trettondag utgör en sådan period. Detta stöder utvecklingen av en eventuell riksomfattande jour för rättsbiträden. Under tiden för ändringssökande har den sökande också rätt att välja ett privat rättsbiträde. Detta kan i någon mån anses balansera arbetsmängden för de offentliga rättsbiträdena.

5.2.4.7 Välfärdsområdena, kommunerna och Folkpensionsanstalten

De ändringar som föreslås i mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls bedöms öka antalet personer som omfattas av välfärdsområdenas, kommunernas och Folkpensionsanstaltens tjänster. En ökning av de personer som vistas olagligt i landet utanför mottagningssystemet minskar myndighetsarbetet i mottagningssystemet, men kan medföra ökade resursbehov för Folkpensionsanstalten, välfärdsområdena och kommunerna. Genom de föreslagna ändringarna i hur länge de som fått uppehållstillstånd erhåller mottagningstjänster eftersträvas en snabbare övergång till kommunen. Ändringen främjar övergång till kommunen för dem som fått tillfälligt skydd. Ändringen kan föranleda en tillfällig servicebelastning inom välfärdsområdenas social- och hälsovårdstjänster, vid Folkpensionsanstalten och i kommunerna när de personer som före lagändringen omfattats av mottagningstjänsterna övergår till kommunen. En snabbare övergång till kommunen kan påverka de övergripande integrationsfrämjande tjänsterna som samordnas av kommunen och t.ex. kräva en uppdatering av processerna för myndighetssamarbete och informationsutbyte. Det har bedömts att konsekvenserna för kommunerna som helhet blir små. Genom en övergångsbestämmelse om mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls strävar man efter att trygga myndigheternas möjlighet att sköta t.ex. övergångsskedet vid övergång till kommunen på ett effektivt sätt.

På Folkpensionsanstalten kan personer som vistas olagligt i landet och ansöker om brådskande och nödvändigt utkomststöd endast sköta sina ärenden på ett serviceställe. Ärendet kräver ofta tolkning och separat identifiering och det behövs flera besök. I sitt svar på inrikesministeriets begäran om uppgifter påpekade Folkpensionsanstalten att arbetsfördelningen mellan Folkpensionsanstalten och välfärdsområdena när det gäller tryggandet av oundgänglig försörjning för personer som vistas olagligt i landet är förenad med vissa utmaningar som medför administrativa kostnader och, ur klientens perspektiv, rättsskyddsaspekter. Dessa konsekvenser framhävs om klientgruppen i fråga ökar. I och med de föreslagna ändringarna i hur länge de som fått uppehållstillstånd erhåller mottagningstjänster upphör mottagningstjänsterna i enlighet med tydligt föreskrivna tidsfrister efter beviljandet av uppehållstillstånd. Personen omfattas därefter av utkomststödet från Folkpensionsanstalten. Ändringen påverkar inte beviljandet av bosättningsbaserade förmåner. Rätten till bosättningsbaserad förmån uppstår när de förmånsspecifika villkoren uppfylls, oberoende av om personen omfattas av mottagningstjänster eller har övergått till kommunen.

Social- och hälsovårdsministeriet uppmärksammade i sitt svar på inrikesministeriets begäran om uppgifter att man i samband med eventuella konsekvenser bör beakta hälso- och sjukvårdens bärkraft, och när det gäller socialservice även bristen på personal inom välfärdsområdena. Socialvårdstjänster tillhandahålls på basis av en individuell bedömning och denna bedömning görs av yrkesutbildade personer inom socialvården, där bristen på personal för närvarande är en stor utmaning. Social- och hälsovårdsministeriet betonade vidare att man bör beakta att välfärdsområdena inte har tillgång till sådana fastigheter som kan anvisas för tillfällig inkvartering i stor skala. Samtidigt bör man ta hänsyn till att största delen av de personer vilkas mottagningstjänster upphör till följd av förslaget enligt Migrationsverkets statistik bor i enskild inkvartering. De föreslagna ändringarna riktar sig särskilt till de välfärdsområden på vilkas område det har inrättats förläggningar med ett stort antal klienter. De personer som stannar i Finland utan uppehållsrätt bedöms förflytta sig till de större kommunerna som tillhandahåller fler tjänster. Detta kan leda till ett ökat behov av tjänster i de berörda kommunerna och välfärdsområdena.

Ändringen i hälso- och sjukvårdslagen förtydligar välfärdsområdenas och Migrationsverkets roller och ansvar i produktionen av hälso- och sjukvårdstjänster enligt mottagningslagen och förvarslagen. Välfärdsområdenas produktionsansvar gäller tjänster som välfärdsområdena redan i nuläget delvis producerar för personer som omfattas av mottagningssystemet. Enligt förslaget gäller produktionsansvaret också tjänster som välfärdsområdena ordnar för invånarna i sina områden. Produktionsansvaret gäller däremot inte särskilda tjänster i anslutning till asylprocessen, såsom medicinska undersökningar i anslutning till tidigare förföljelse eller allvarlig skada enligt artikel 24 i förordningen om asylförfaranden. Det är dock möjligt att genom avtal skaffa också dessa tjänster från välfärdsområdet.

Välfärdsområdena ersätts för de tjänster de producerar på basis av det avtal som ingått med Migrationsverket. Om det inte har avtalats särskilt om ersättningarna, bestäms ersättningen enligt kostnaderna för att producera tjänsterna. Även om propositionen inte orsakar betydande ekonomiska konsekvenser för välfärdsområdena, kräver ändringen dock sannolikt tilläggsresurser inom välfärdsområdena samt en uppdatering av serviceprocesserna och samarbetspraxis. Propositionen kan för sin del orsaka en tillfällig administrativ belastning på både välfärdsområdena och Migrationsverket.

Välfärdsområdenas resurser för produktion av primärvårdstjänster i förhållande till invånarnas behov varierar mellan olika välfärdsområden. Vissa välfärdsområden har fortfarande en betydande brist på både läkare och vårdpersonal. Den ökande klientmängden kan till följd av efterfrågan på tjänster påverka uppfyllandet av vårdgarantin i situationer där rekrytering av

tilläggspersonal inte är möjlig. Placeringen av förläggningarna och antalet platser på dessa tar inte hänsyn till välfärdsområdets storlek eller dess verkliga möjligheter att svara på ett ökande behov av tjänster.

Under de senaste åren har andelen digitala tjänster inom mottagningsverksamheten för välfärdsområdenas öppenvårdstjänster ökat kraftigt. Det är oklart hur väl behovet av hälso- och sjukvårdstjänster hos personer som omfattas av mottagningstjänster kan uppfyllas genom digitala tjänster och om lagförslaget till dessa delar ökar behovet av att utöka antalet mottagningsbesök.

I ett längre tidsperspektiv stöder sannolikt kontakten med Finlands offentliga hälsovårdssystem och dess tjänster redan under mottagningsskedet integrationen av de personer som stannar i Finland som användare av tjänster inom den offentliga hälso- och sjukvården. På längre sikt kan detta för sin del ha en positiv inverkan på välfärdsområdenas verksamhet, eftersom utnyttjandet av tjänster blir smidigare. Även om antalet personer som omfattas av lagförslaget är litet i förhållande till hälso- och sjukvårdens totala klientel, kan ändringen vid välfärdsområdena kräva en större kompetens att bemöta människor från olika kulturer, kunskap om invandrings- och flyktingprocesser och förmåga att identifiera särskilda behov hos personer som omfattas av mottagningslagen, såsom vård av psykiska problem.

Propositionen gäller endast tjänster inom hälso- och sjukvården, vilket utmanar logiken i välfärdsområdenas verksamhet, vilken strävar efter att i allt högre grad ordna tjänster på basis av en integration av social- och hälsovården. Servicebehoven hos klienter i mottagningssystemet är ofta en helhet som kräver multiprofessionell kompetens, och redan i nuläget ansvarar välfärdsområdet för att tillhandahålla socialvårdstjänster för klienter i mottagningssystemet, såsom barnskydd. Propositionen förutsätter således att separata verksamhetsanvisningar utarbetas för välfärdsområdena när det gäller samarbetet mellan hälso- och sjukvården och den socialvård som ordnas vid förläggningarna, vilken avviker avsevärt från välfärdsområdenas normala interna processer.

Propositionen kan delvis underlätta välfärdsområdenas administrativa arbete i samband med identifiering av personer, eftersom mottagningssystemet bär ansvar för personers identifiering och förmedlar information om omfattningen av rätten till vård till välfärdsområdena, vilka därefter ansvarar för att tillhandahålla vården. I nuläget upplever välfärdsområdena utmaningar i utredningen av personers status och rätt till vård, varför propositionen för sin del kan underlätta dessa utmaningar och ha positiva konsekvenser för välfärdsområdenas verksamhet. Om en person söker sig till välfärdsområdenas tjänster utan dokument och hänvisning från mottagningssystemet, kan bristen på hänvisning från mottagningssystemet för välfärdsområdet utgöra ett tecken på att personen som sökt sig till service kanske vistas olagligt i landet på det sätt som avses i 3 § 27 punkten i utlänningslagen.

5.2.4.8 Livskraftscentralerna

I propositionen föreslås små ändringar i livskraftscentralernas uppgifter enligt 36 § i integrationslagen. Den tillsynsuppgift som där föreskrivs utökas genom de tillägg som föreslås i 35 § 6 mom. och 36 § 2 mom. I fortsättningen omfattar livskraftscentralernas tillsynsuppgift också behandling av de klagomål som avses i 35 § 6 mom. och den kontroll av företrädarnas straffregisterutdrag som avses i 36 § 2 mom. I egenskap av tillsynsåtgärder enligt 36 § utgör dessa åtgärder nya uppgifter för livskraftscentralerna, men på grundval av gällande lag ligger de på ett naturligt sätt i linje med den tillsyn över företrädarverksamheten som hör till livskraftscentralens uppgift. Såväl klagomål enligt 35 § 6 mom. Som den kontroll av straffregisterutdrag som avses i 36 § 2 mom. bedöms vara sällsynta. De föreslagna ändringarna

kan leda till en måttlig ökning av livskraftscentralernas arbetsbörda. Ökningen bedöms dock vara så liten att de föreslagna ändringarna inte medför något ökat behov av personalresurser.

5.2.5 Konsekvenser för myndigheternas informationssystem

Genomförandet av pakten kräver omfattande ändringar i olika myndigheters informationssystem. I synnerhet i informationssystemet UMA kommer man att göra mycket utvecklingsarbete på grund av ändringarna i lagstiftningen.

Eurodacförordningen medför betydande ändringsbehov i myndigheternas informationssystem. Ändringarna i informationssystemen och de eventuella anskaffningarna av ny utrustning är betydande. Det utvecklingsbehov som rör Eurodac identifieras således som avsevärt när det gäller arbetsmängd, tidsplaner och beroenden mellan myndigheterna.

Centralkriminalpolisen är även i fortsättningen den kontrollmyndighet som avses i artikel 6.1 i Eurodacförordningen. Kontrollmyndigheten säkerställer att villkoren för en framställan om jämförelse som görs för brottsbekämpande ändamål uppfylls, och vidarebefordrar framställan via den nationella åtkomstpunkt som avses i artikel 3.4 i Eurodacförordningen till Eurodacs centrala system. Enligt förslaget fastställs åtkomstpunkten i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen så att informationssystemet administreras av Migrationsverket. Den roll som Centralkriminalpolisens TUNTO-system har som myndigheternas gemensamma biometriska system förändras inte, men den direkta kontakten med Eurodacs centrala system sker i fortsättningen inte längre via TUNTO utan via den nya nationella åtkomstpunkten i det system som byggs av Migrationsverket.

I fortsättningen styrs den nationella datakommunikationen och uppgifterna som lagrats i TUNTO-systemet via Migrationsverkets ärendehanteringssystem för utlänningsärenden UMA till Eurodacs centrala system. Ändringen förtydligar UMA-systemets roll som det centraliserade ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. Datakommunikationen till Eurodac-systemet genomförs ändå på grund av strukturen i säkerhetsnätet TUVE från UMA-systemet via en separat komponent i informationssystemet.

De ändringar som föreslås i mottagningslagen kräver både utveckling av UMA-systemet och ändringar i övriga informationssystem som används av förläggningarna. Finansministeriet förutsätter att Migrationsverket utvecklar s.k. intressentgruppsapplikationer för användarna av ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. Dessa applikationer ska fungera utanför TUVE-nätet. En betydande del av dessa intressentgruppsanvändare består av privata serviceproducenter som upprätthåller förläggningarna. I praktiken innebär detta att förläggningarna måste avveckla sin direkta användning av UMA-systemet och övergå till den nya intressentgruppsapplikationen som är under utveckling. Applikationen kommer inte att vara klar när förslaget träder i kraft i juni 2026. Förläggningarnas möjlighet att använda UMA-systemet direkt upphör sannolikt senast den 31 mars 2027. Utvecklingen av ersättande funktioner för förläggningarna inom tidfristen är förknippad med betydande osäkerhet. Eftersom förläggningarna inom kort kommer att sluta använda UMA-systemet, lönar det sig inte längre att göra sådana systemändringar som följer av lagändringarna och som förutsätter arbete utanför Migrationsverket. Detta innebär manuellt arbete för förläggningarna. Under tidsperioden mellan lagens ikraftträdande och implementeringen av intressentgruppsapplikationen fås dessutom ingen tillförlitlig statistik över t.ex. införandet av begränsningsåtgärder.

5.2.6 Konsekvenser för informationshanteringen

I lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019, nedan informationshanteringslagen) föreskrivs bland annat om ordnande och beskrivning av informationshantering, interoperabiliteten mellan informationslager, genomförande av tekniska gränssnitt och elektroniska förbindelser som möjliggör visning av informationsmaterial samt tillgodoseendet av informationssäkerheten. Genom informationshanteringslagen säkerställs en enhetlig hantering samt informationssäker behandling av myndigheternas informationsmaterial så att offentlighetsprincipen uppfylls.

Eftersom informationshanteringslagen innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter som sker via tekniska gränssnitt och elektronisk förbindelse, finns det inget behov att föreskriva om utlämnande via teknisk anslutning i speciallagstiftning. De bestämmelser som föreslås i straffregisterlagen om utlämnande av uppgifter ur straffregistret till screeningmyndigheterna inkluderar av denna orsak ingen bestämmelse om hur uppgifter lämnas ut.

I propositionen föreslås inga ändringar i de gällande bestämmelserna om offentlighet och sekretess i fråga om handlingar.

Sökningar i brottsbekämpande syfte i de centrala systemen genomförs via frågesystemet Renki. För Tullens del förutsätter ärendehantering i samband med brottsbekämpning att en ny lösning för ärendehantering (ärendehanteringssystem och frågesystem) utvecklas.

Uppgifter ur bötesregistret lämnas ut manuellt under tjänstetid. I och med det nya systemet TAPSA ska det inom de närmaste åren också bli möjligt att lämna ut uppgifter ur bötesregistret dygnet runt.

Datainnehållet i de uppgifter som behandlas i informationssystemet Eurodac definieras i den direkt tillämpliga Eurodacförordningen, liksom också behandlingsåtgärder, insamling, lagring, rättelse och radering av uppgifter. Utöver alla fingeravtryck ska medlemsstaterna i Eurodac-systemet lagra en persons ansiktsbild som ny biometrisk uppgift och flera andra personuppgifter samt eventuella kopior av resedokument eller identitetshandlingar för att underlätta utredningen av identiteten och vid behov bevilja resedokument för återvändande av personer som vistas olagligt i landet. Dessutom ska medlemsstaterna i Eurodac lagra information om huruvida en person på basis av säkerhetskontrollen vid screeningen kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten, huruvida personen är beväpnad, våldsam eller om det finns indikationer på att den berörda personen är inblandad i terrorism eller grov brottslighet (artikel 17.2 i, artikel 22.3 d).

5.2.7 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

5.2.7.1 Allmänt

Den föreslagna regleringen är av betydelse med tanke på flera grundläggande och mänskliga rättigheter som omfattas av grundlagen, människorättskonventionerna och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. De viktigaste är rätten till jämlikhet, rättsskydd, rörelsefrihet, personlig frihet och skydd för privatlivet samt rätten till omsorg/social trygghet. De rättigheter som hänför sig till rättsskyddet, såsom rätten att få sitt ärende behandlat hos en myndighet och rätten att söka ändring, har också samband med det ovillkorliga förbudet mot tillbakasändning (non-refoulement) och förbudet mot kollektiv utvisning. Bestämmelser om dessa rättigheter finns förutom i grundlagen också bland annat i Europakonventionen och i stadgan om de grundläggande rättigheterna.

Den föreslagna oberoende övervakningsmekanismen för de grundläggande rättigheterna vid screeningen och gränsförfarandet stärker tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna för personer som genomgår screening och de som ansöker om internationellt skydd. Med hjälp av mekanismen övervakas efterlevnaden av unionsrätten och internationell rätt, inbegripet stadgan om de grundläggande rättigheterna, särskilt vad gäller tillgång till asylförfarandet, principen om non-refoulement, barnets bästa och relevanta regler om förvar, inbegripet relevanta bestämmelser om förvar i nationell rätt, under screeningen och gränsförfarandet. Med hjälp av övervakningsmekanismen kan man ingripa i eventuella brister i de grundläggande rättigheterna som upptäcks genom att ge råd, yttranden och rekommendationer både när det gäller enskilda situationer och strukturer för att åtgärda bristerna. Målet är att man utifrån de observationer som gjorts vid övervakningen och rekommendationer kan säkerställa att de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses fullt ut i förfarandena och möjliga brister uppdagas. En effektiv och verkningsfull övervakningsmekanism tillsammans med de tillämpande myndigheternas korrigerande åtgärder främjar således tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna för de personer som är föremål för förfarandena. I sista hand tryggas tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna av de tillämpande myndigheterna, till vilka övervakningsmekanismen riktar sina rekommendationer. Eventuella observationer och rekommendationer kan ha positiva konsekvenser också för andra förfaranden som gäller internationellt skydd.

5.2.7.2 Förbud mot tillbakasändning

Liksom vid nästan alla reformer av utlänningslagen, ska också de nu föreslagna bestämmelserna granskas med beaktande av förbudet mot tillbakasändning enligt 9 § 4 mom. i grundlagen, enligt vilket en utlänning inte får utvisas, utlämnas eller återsändas, om han eller hon på grund av detta riskerar dödsstraff, tortyr eller någon annan behandling som kränker människovärdet. Förbudet mot tillbakasändning grundar sig på artikel 33.1 i Genèvekonventionen (FördrS 77 och 78/1968). Förbudet mot tillbakasändning ingår också i många internationella människorättskonventioner. Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna (FördrS 18 och 19/1990; sådan den lyder senare ändrad i FördrS 71 ja 72/1994, FördrS 85 och 86/1998, FördrS 8 och 9/2005, FördrS 6 och 7/2005, FördrS 50 och 51/2010, FördrS 52 och 53/2018 samt FördrS 45 och 46/2021) innehåller inte någon uttrycklig bestämmelse om förbud mot tillbakasändning, men principen har härletts från konventionen i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas (Europadomstolen) tillämpningspraxis. Enligt Europadomstolens etablerade rättspraxis får ingen utlämnas eller utvisas till ett land där han eller hon löper risk för att artikel 2 (rätt till liv) eller artikel 3 (förbud mot tortyr) i Europakonventionen åsidosätts (F.G. mot Sverige, 43611/11, 110–111 §). Av betydelse är också artiklarna 2, 6 och 7 i internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 7 och 8/1976) samt artikel 3 i konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (FördrS 59 och 60/1989), artikel 16 i den internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden (FördrS 20 och 21/2023) samt artikel 19 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor som övervakar genomförandet av konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (FördrS 67 och 68/1986), kommittén för barnets rättigheter som övervakar genomförandet av konventionen om barnets rättigheter (FördrS 59 och 60/1991) och kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning som övervakar genomförandet av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FördrS 26 och 27/2016) har dessutom i sin avgörandepraxis tillämpat förbud mot tillbakasändning, ifall utvisning utsätter en person för risk för allvarlig och irreparabel skada. Enligt FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna har varje person som utsatts för förföljelse rätt att söka asyl och åtnjuta skydd i en annan stat. Rätten att söka asyl grundar sig på att förbudet mot tillbakasändning förutsätter att staten utreder en persons skyddsbehov före tillbakasändningen. Med stöd av

internationella människorättskonventioner ska utlänningar garanteras ett processuellt skydd när deras rätt att resa in i eller fortsatt uppehålla sig i landet avgörs.

Ändringarna som föreslås i denna proposition inverkar inte på en persons rätt att ansöka om internationellt skydd. Förslagen ändrar inte på huvudregeln att alla ansökningar som gjorts i Finland tas emot och prövas i Finland. En annan huvudregel är att den sökande har rätt att vistas i Finland medan ansökan prövas. I denna proposition föreslås ändå undantag enligt förordningen om asylförfaranden, vilka kan föreskrivas genom nationell lagstiftning. I fråga om efterföljande ansökningar finns redan undantag i 200 a § 5–7 mom. i den gällande utlänningslagen. De nya undantagen gäller utlämnanden på grund av brott och förflyttningar för verkställighet av ett frihetsstraff, eller situationer där sökanden anses utgöra en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten. Den sökande avlägsnas dock inte heller i dessa situationer från Finland utan bedömning av förbudet mot tillbakasändning. Utöver att bedömningen av förbudet mot tillbakasändning ska ingå i utlämnings- eller överföringsförfarandet ska Migrationsverket enligt förslaget ge ett utlåtande om tillämpligheten i förbudet mot tillbakasändning. I praktiken förhindrar förbudet mot tillbakasändning utlämnande eller överföring till en sådan stat gentemot vilken den sökande har framfört grunder till förföljelse eller allvarlig skada före prövning av ansökan om internationellt skydd och eventuellt ändringssökande.

5.2.7.3 Tillgodoseende av rättsskyddet

Enligt 21 § i grundlagen, som gäller rättsskydd, har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Rätten till effektiva rättsmedel tryggas också i flera internationella människorättskonventioner, såsom artikel 13 i Europeiska människorättskonventionen och artikel 47 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Europadomstolen har i sin rättspraxis tillämpat artikel 13 i Europakonventionen i samband med asylförfaranden. Europadomstolen har ansett att en alltför kort tidsfrist för att lämna in ansökan eller anföra besvär mot ett senare beslut om avlägsnande ur landet i praktiken kan göra förfarandet ineffektivt och därmed bryta mot kraven i artikel 13 i Europakonventionen tillsammans med artikel 3 (I.M. mot Frankrike, nr 9152/09, punkterna 136–160, 2.2.2012; R.D. mot Frankrike, nr 34648/14, punkterna 55–56, 16.6.2016). De tillsynsorgan som övervakar genomförandet av människorättskonventionerna har gett Finland rekommendationer om rättshjälp under asylförfarandet (FN:s människorättskommitté CCPR/C/FIN/CO/7, FN:s kommitté mot tortyr CAT/C/FIN/CO/8).

Förslagen ingriper inte i rätten att få sin sak behandlad eller söka ändring. Också i det fallet att den sökande på grund av att ovannämnda undantag tillämpas inte får stanna kvar i landet medan ansökan prövas, behandlas ansökan i normal ordning och sökanden kan söka ändring i beslutet trots att han eller hon inte längre vistas i Finland. Dessutom har en utlänning möjlighet att vid ett förfarande som gäller utlämnande eller överföring lyfta fram relevanta aspekter och vid behov använda sig av rättsmedel i samband med dessa förfaranden. De övriga undantagen från rätten att stanna kvar på finskt territorium som ingår i förslaget omfattar åtminstone ett beslut om avlägsnande ur landet, i vars samband man bedömt t.ex. förbudet mot tillbakasändning. I situationer med efterföljande ansökningar har personen dessutom i samband med tidigare ansökan om internationellt skydd haft möjlighet att i samband med den första ansökan och det relaterade ändringssökandet lägga fram de aspekter och grunder som har betydelse med tanke på ansökan om internationellt skydd.

I verkställigheten av beslutet om tillbakasändning föreslås inga ändringar som påverkar den sökandes rättsskydd. Om ovannämnda undantag inte är tillämpliga, avbryts verkställigheten av

beslutet om tillbakasändning automatiskt för den tid som sökanden har rätt att stanna kvar i landet. Om förfarandet inte omfattar en automatisk rätt att stanna kvar i landet under ändringssökandet, har sökanden rätt att hos förvaltningsdomstolen begära rätt att stanna kvar i landet under denna tid.

När det gäller gränsförfarandet kan man anse att sökandens rättsskydd stärks, eftersom den sökande har rätt att överklaga de begränsningsåtgärder som begränsar hans eller hennes rörelsefrihet under gränsförfarandet. Det är också möjligt att överklaga övriga beslut i anknytning till kravet på att bo på en bestämd förläggning enligt 50 § i mottagningslagen.

Den föreslagna avgränsningen av kostnadsfri rättshjälp till endast nödvändiga åtgärder i det administrativa skedet kan inte anses ha några betydande konsekvenser för den sökandes rättsskydd. Den sökande har dock rätt till rättshjälp och, i anslutning till denna, personlig rådgivning om sin ansökan även om åtgärdernas nödvändighet ska bedömas. Vissa åtgärder, såsom att träffa sökanden eller sätta sig in i hans eller hennes ärende, kan anses vara nödvändiga för att kunna bedöma nödvändigheten i andra åtgärder. Den sökande får dock annan rättslig rådgivning, eftersom Migrationsverket lämnar rättslig rådgivning om förfarandet och den sökandes rättigheter och skyldigheter om sökanden så önskar. Också lämnandet av annan information under förfarandet accentueras i och med de nya bestämmelserna. Eftersom det föreslås att besvärstiden i vissa påskyndade förfaranden förkortas, accentueras rådgivningen om ändringssökande för sökanden också i samband med mottagande av beslutet, liksom i övriga skeden. Tidsfristen för att göra ansökan om uppskov med verkställigheten av ett beslut om överföring enligt förordningen om asyl- och migrationshantering eller den nya ansökan om att stanna kvar på finskt territorium motsvarar enligt förslaget gällande lag vad beträffar ansökan som avser verkställighet. Besväret ska också i nuläget lämnas in samtidigt som ansökan som avser verkställighet.

De behandlingstider som föreslås för förvaltningsdomstolarna kan anses främja sökandens rättsskydd då sökanden snabbare kan söka ändring i beslut. Vetskapen om förfarandets totala längd avhjälper osäkerhet och stärker den sökandes rättsskydd.

Screeningmyndigheten ska i början av screeningen informera den person som genomgår screening om screeningförfarandet samt om hans eller hennes rättigheter och skyldigheter i förfarandet. Organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning har under vissa villkor rätt att närvara på screeningplatsen eller screeninginkvarteringsstället för att ge råd till personer som genomgår screening.

I screeningförfarandet behandlas personuppgifterna för den som genomgår screening. I screeningförordningen och de relaterade förordningarna om informationssystem beaktas den registrerades rättigheter på det sätt som dataskyddslagstiftningen förutsätter samt rätten till ändringssökande och andra rättsmedel. I screeningförordningen betonas dessutom respekten för grundläggande och mänskliga rättigheter i alla skeden av screeningen.

En person kan söka ändring i de nya beslut som fattas med stöd av mottagningslagen, såsom sänkning av mottagningspenningen, indragning av mottagningstjänsterna och kravet på att bo på en bestämd förläggning, på samma sätt som vid övriga beslut som fattas med stöd av mottagningslagen. Ett förvaltningsbeslut meddelas också för beviljande av nyttigheter för att trygga försörjningen under den period då mottagningstjänsterna är indragna. En person kan dessutom begära omprövning hos Migrationsverket om han eller hon inte beviljas tillstånd att avlägsna sig från ett visst geografiskt område eller om han eller hon anser att det skett ett fel i fastställandet av retroaktivt uttag av avgifter för mottagningstjänster. I ett beslut som fattats med

anledning av en omprövningsbegäran får dessutom ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

Att i rätt tid få tillgång till uppgifter om såväl förfarandena som den sökandes rättigheter och skyldigheter i olika förfaranden och under mottagandet hör till de aspekter som ökar sökandens rättsskydd. I förslaget betonas också myndigheternas skyldighet att informera dem som ansöker om internationellt skydd och dem som är klienter vid en förläggning om deras rättigheter och skyldigheter under mottagandet. Informationsskyldigheten accentueras särskilt när en person åläggs skyldigheter vars försummelse kan leda till en begränsning av personens rättigheter. Sådana situationer enligt förslaget är t.ex. retroaktivt uttag av avgifter för mottagningstjänster, sänkning av mottagningspenningen och indragning av mottagningstjänsterna. En person som är föremål för ovannämnda begränsningsåtgärder har också rätt att föra beslutet om begränsningsåtgärder till domstol för behandling. Tillgodoseendet av rättsskyddet stöds också av bestämmelsen om att retroaktivt uttag av avgifter för mottagningstjänster, sänkning av mottagningspenningen och indragning av mottagningstjänsterna inte ska tillämpas om följderna för personen är oskäliga eller om det äventyrar den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv.

5.2.7.4 Jämlikhet

Rättsakterna i pakten försätter personkategorier i olika situationer i olika ställning med tanke på vilka förfaranden som riktas mot dem och vilka rättigheter de tilldelas. De olika rättigheter som är förknippade med olika förfaranden och situationer väljs inte godtyckligt, utan de baserar sig på bestämmelser antingen i förordningarna eller i den nationella lagstiftningen.

Ställningen hos en utlänning som har registrerats som klient vid en förläggning skiljer sig från ställningen hos en finsk medborgare eller en utlänning med uppehållstillstånd som bor i Finland. Personer som ansöker om internationellt skydd och de som får tillfälligt skydd, och saknar hemkommun enligt lagen om hemkommun, vistas i regel tillfälligt och under en kort tid i Finland. Med stöd av mottagningslagen har de dessutom en mer begränsad rätt till tjänster som tryggar försörjning och omsorg än invånarna i en kommun. I de föreslagna ändringarna beaktas de individuella omständigheternas inverkan på mottagningstjänsterna upphörande, retroaktivt uttag av avgifter för mottagningstjänster och fastställande av åtgärder för begränsning av mottagningstjänsterna. De individuella omständigheterna och situationen beaktas också vid beviljandet av oundgänglig försörjning. Vid tillhandahållandet av mottagningstjänster ska man beakta barnets bästa och de särskilda behoven hos mottagaren av mottagningstjänster.

I fråga om propositionens konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna ligger fokus på tillgodoseendet av rätten till hälso- och sjukvård. I nuläget kan en del personer inom mottagningssystemet snabbare få tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster som ordnas av förläggningarna och produceras av privata serviceproducenter jämfört med tjänster inom den offentliga hälso- och sjukvården. Lagförslaget kan således delvis försämra tillgodoseendet av rätten till hälso- och sjukvård för vissa personer inom mottagningssystemet jämfört med nuläget, ifall t.ex. fördröjningarna i tjänsterna ökar. Personer inom mottagningssystemet får dock redan i nuläget offentliga hälso- och sjukvårdstjänster och propositionen ingriper inte i omfattningen av hälso- och sjukvårdstjänsterna för dessa personer. Därmed kan propositionens negativa konsekvenser bedömas vara små. Det bör också noteras att tillgången till hälso- och sjukvårdstjänster kan variera beroende på vilken förläggning personerna är registrerade vid. Propositionen kan således också stärka det jämlika tillgodoseendet av rätten till hälso- och sjukvårdstjänster för klienter vid förläggningarna.

Propositionen bedöms stärka en mer jämlik rätt till hälso- och sjukvårdstjänster för personer inom mottagningssystemet oberoende av inom vilken region den förläggning där personen är registrerad är belägen. En ökning av tjänster inom den offentliga hälso- och sjukvården under mottagningsskedet kan också stödja integrationen i det finländska samhället för de personer inom mottagningssystemet som stannar i Finland, vilket för sin del stöder främjandet av jämlikhet. I och med propositionen försätts personer som omfattas av mottagningssystemet och personer för vilka den offentliga hälso- och sjukvården bär organiseringsansvaret i en sinsemellan mer jämlik ställning gällande hälso- och sjukvårdstjänster, eftersom de personer som omfattas av propositionen befinner sig i samma position som invånarna i välfärdsområdet i fråga om avtalade hälso- och sjukvårdstjänster. Samtidigt bör man dock notera att servicenivån varierar beroende på välfärdsområde.

5.2.7.5 Rörelsefrihet

Enligt 9 § 1 mom. i grundlagen som gäller rörelsefrihet har utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Av betydelse för rörelsefriheten är också åtagandena i de internationella människorättskonventionerna, såsom artikel 5.1 (rätt till frihet och säkerhet) i Europakonventionen och artikel 2 (rätt att fritt röra sig) i protokoll 4 till Europakonventionen samt artikel 9 (rätt till frihet och personlig säkerhet) och artikel 12 (rätt att fritt röra sig) i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Europadomstolen har behandlat skillnaden mellan frihetsberövande (artikel 5.1 i Europakonventionen) och inskränkning av rörelsefriheten (artikel 2 i protokoll 4 till Europakonventionen) i flera domar. Väsentliga frågor vid bedömningen är enligt domstolen de individuella omständigheterna samt åtgärdens natur, varaktighet, konsekvenser och genomförandesätt Grundlagsutskottet har konstaterat att frihetsberövande, som hör till tillämpningsområdet för artikel 5 i Europakonventionen, inte är något entydigt begrepp och att dess förhållande till bestämmelser om mindre inskränkningar i rörelsefriheten enligt fjärde tilläggsprotokollet i viss mån är suddigt och beroende av graden av frihetsberövande (GrUU 17/2024 rd, stycke 37, GrUU 44/2022 rd, stycke 35, GrUU 48/2016 rd, GrUU 4/2013 rd).

I denna proposition föreslås åtgärder som begränsar en persons rörelsefrihet. I paktens olika rättsakter betonas att den sökande under behandlingen av ansökan ska vara tillgänglig för medlemsstaternas myndigheter i den medlemsstat som ansvarar för prövningen av ansökan. Detta är utgångspunkten för den sökandes skyldigheter, om vilka det föreskrivs bl.a. i förordningen om asylförfaranden och förordningen om asyl- och migrationshantering. För försummelse av skyldigheterna föreskrivs följder som t.ex. begränsningar av rörelsefriheten. Samtidigt kan dessa begränsningar också vara förknippade med det skede eller det förfarande som tillämpas, såsom screening eller gränsförfarande.

Enligt artikel 9.1 i screeningförordningen ska personer som genomgår screening hållas tillgängliga för screeningmyndigheterna under pågående screening: högst sju dygn under screening som sker vid den yttre gränsen och högst tre dygn vid screening som sker i inlandet. Vid screening som sker vid den yttre gränsen får en person enligt artikel 6 i screeningsförordningen inte ges tillstånd att resa in på en medlemsstats territorium. Medlemsstaterna ska i sin nationella rätt fastställa bestämmelser för att säkerställa att de personer som genomgår screening håller sig på screeningplatsen under den tid som screeningen pågår, i syfte att förebygga varje risk för avvikande, potentiella hot mot den inre säkerheten som ett sådant avvikande kan medföra samt, vid screening vid den yttre gränsen, potentiella hot mot folkhälsan som ett sådant avvikande kan medföra.

Begränsning av rörelsefriheten vid screening innebär att en person inte kan röra sig fritt, utan att hans eller hennes vistelse är begränsad till ett av myndigheten anvisat ställe, där hinder eller

teknisk övervakning kan användas för att genomföra begränsningen. Det handlar ändå om en kortvarig begränsning som syftar till att begränsa en persons rörelsefrihet så lite som möjligt samtidigt som screeningförordningens syfte realiseras.

Syftet med gränsförfarandet enligt förordningen om asylförfaranden är att omedelbart pröva sådana ansökningar som sannolikt är ogrundade vid de yttre gränserna eller i dess närhet utan att sökanden kan röra sig vidare från medlemsstaten till andra delar av Europa. Det viktiga vid tillämpning av gränsförfarandet är dock att den sökande inte ges tillstånd att resa in i landet under förfarandet, dvs. begränsningen av rörelsefriheten är enligt artikel 54 i förordningen om asylförfaranden obligatorisk under tillämpningen av förfarandet. Denna juridiska fiktion innebär inte att sökanden inte omfattas av medlemsstatens jurisdiktion och faktiskt befinner sig på statens territorium. Personen får bara inte röra sig fritt på statens territorium under förfarandet. I Finland genomförs förfarandet enligt en modell där en sökande som är föremål för ett gränsförfarande ska vistas på ett anvisat område vid en förläggning, där vistelsen säkerställs genom hinder.

Grundlagsutskottet har bedömt åtgärderna för begränsning av rörelsefriheten vid gränsförfarande och konstaterade i sitt utlåtande GrUU 17/2024 rd att det med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna kan påvisas godtagbara grunder för de begränsningar av rörelsefriheten som gäller gränsförfarandet. Grunderna hänför sig till förhindrande av missbruk, effektiv behandling av ogrundade ansökningar och behovet av att effektivisera övervakningen av sekundär förflyttning vid EU:s yttre gränser. Bestämmelserna i förordningen om asylförfaranden ändrar inte på detta faktum – i synnerhet då man beaktar att gränsförfarandet blir obligatoriskt i alla medlemsstater. Det föreslås att begränsningen av rörelsefriheten vid gränsförfarande genomförs med hjälp av samma åtgärder som tidigare. Med tanke på de grundläggande rättigheterna kan man anse att den sökandes rättigheter stärks, eftersom det fattas ett förvaltningsbeslut om begränsningsåtgärden, vilket den sökande kan överklaga. Besvärsrätten gäller dock inte själva tillämpningen av gränsförfarandet.

I propositionen föreslås också andra begränsningar av rörelsefriheten som syftar till att stödja myndigheternas möjligheter att hantera migrationen. Kravet på att bo på en bestämd förläggning i 50 § i mottagningslagen är enligt förslaget förknippat med orsaker i anslutning till allmän ordning eller förfarandemässiga aspekter i ansökan, för att kunna förhindra att sökanden avviker när det föreligger en sådan risk för avvikande som avses i 121 a § i utlänningslagen. Det handlar snarare främst om ett verktyg för hantering av migrationen än en sanktion mot en enskild persons verksamhet. Sanktionen för en sökandes beteende som hotar den allmänna ordningen och säkerheten är fortfarande tagande i förvar.

Det centrala för fastställandet av de föreslagna begränsningarna är dels bestämmelsen i 5 § i utlänningslagen om att utlänningarnas rättigheter inte får begränsas mer än vad som är nödvändigt, dels rättsprinciperna inom förvaltningen enligt 6 § i förvaltningslagen. Kravet på att bo på en bestämd förläggning innebär ur de sökandes perspektiv att de medan kravet är i kraft inte själva kan välja sin boningsort, utan får mottagningstjänster på den förläggning som anvisats dem. Detta påverkar i sig inte den nuvarande situationen, där den sökande anvisas en förläggning som tillhandahåller tjänster – skillnaden är att enskild inkvartering inte är möjlig och att den anvisade förläggningen är en anstaltsliknande central som bl.a. producerar färdiga måltidstjänster. Kravet omfattar samtidigt också en eventuell anmälningsskyldighet eller närvaroskyldighet vid den anvisade förläggningen. I praktiken innebär detta att den sökande t.ex. ska anmäla sig på förläggningen mellan en och fyra gånger per dag, vilket säkerställer att den sökande är tillgänglig för myndigheterna. På motsvarande sätt kan den sökande åläggas att vistas på förläggningen under bestämda tider, t.ex. mellan nio på kvällen och nio på morgonen, och att han eller hon under denna tid inte får avlägsna sig från förläggningen. De påförda

begränsningarna av rörelsefriheten gäller i regel korta tidsperioder, t.ex. när man behöver trygga en framgångsrik inledning av processen för ansökan om internationellt skydd hos en viss sökandekategori, eller när en person vid tillämpning av förordningen om asyl- och migrationshantering ska överföras till en annan medlemsstat. Således gäller den åtgärd som riktar sig mot sökanden endast under den tid som den är nödvändig, och i högst 12 månader, och sökandens rättigheter begränsas inte mer än vad som är nödvändigt.

Den sökandes eget agerande och beteende påverkar vilka eventuella tilläggsåtgärder som kan riktas mot honom eller henne. Om den sökande bryter mot de begränsningar som påförts honom eller henne, kan man enligt prövning från fall till fall påföra påföljder för dessa överträdelser, såsom säkringsåtgärder i enlighet med utlänningslagen. Den sökandes eget agerande påverkar alltså de tilläggsåtgärder som eventuellt riktas mot sökanden.

Enligt mottagningslagen kan ändring sökas i beslut som grundar sig på 50 § i mottagningslagen. Beslutet ska dock till följd av dess natur omedelbart iakttas. Vid påförande av åtgärder som begränsar rörelsefriheten är det viktigt att ta hänsyn till sökandens personliga situation, dvs. om påförandet av begränsningar över huvud taget är nödvändigt, och om det är nödvändigt så ska begränsningen inte vara oskälig i förhållande till dess syfte. Besvärsrätten och principerna om prövning vid begränsningsåtgärder har betydelse för tillgodoseendet av sökandens grundläggande rättigheter och rättsskydd.

5.2.7.6 Försörjning och omsorg

Syftet med mottagningstjänsterna är att trygga tillgodoseendet av oundgänglig försörjning och omsorg för personer som ansöker om internationellt skydd under den tid som de har rätt att vistas i Finland. Efter att det konstaterats att det inte längre finns förutsättningar för personens vistelse i landet, förväntas utlänningen avlägsna sig ur landet självmant eller avlägsnas av myndigheterna. För mottagningstjänsterna varaktighet föreslås tydliga tidsfrister. De tydliga tidsfristerna bedöms främja möjligheten för mottagningstjänsternas klienter att förbereda sig på tjänsternas upphörande. I förslaget ingår liksom i gällande lag en möjlighet att fortsätta tillhandahållandet av tjänster under en skälig tid av exceptionellt vägande skäl. Barn som saknar vårdnadshavare berörs inte av den begränsade varaktigheten för mottagningstjänster.

En begränsning av mottagningstjänsternas varaktighet kan öka antalet utlänningar som vistas olagligt i landet utanför mottagningssystemet. Inte heller i nuläget blir en utlännings vistelse i landet laglig på grund av att han eller hon omfattas av mottagningstjänster och i de nya bestämmelserna föreslås inga ändringar i detta. Enligt 19 § 1 mom. i grundlagen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv dock rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. En utlännings rätt till den oundgängliga försörjning och omsorg som tryggas i grundlagen upphör inte när mottagningstjänsterna upphör. En utlänning har rätt att få sin försörjning tryggad genom tjänster som tillhandahålls av Folkpensionsanstalten, kommunen och välfärdsområdet.

Förslaget om att mottagningstjänsterna upphör för en person som beviljats uppehållstillstånd när förutsättningarna för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun uppfylls påverkar framför allt rätten för den som får tillfälligt skydd att välja om han eller hon ska övergå från mottagningssystemet till kommunen eller inte. I princip kan man bedöma att en så snabb övergång som möjligt från förläggningen till kommunen stöder personens välbefinnande och främjar integrationen. Mottagningssystemet är avsett endast för kortvarig vistelse, varför förläggningens tjänster är mer begränsade än de tjänster som tillhandahålls av kommunen eller välfärdsområdet. Rätten till mottagningstjänster är dock inte obegränsad och vistelse inom

mottagningssystemet kan inte betraktas som ändamålsenligt i en situation där personen har rätt att få sin försörjning och sitt välbefinnande tryggat via andra kanaler.

Enligt förslaget kan mottagningspenningen sänkas endast om detta inte äventyrar en persons oundgängliga försörjning och lagstadgade underhållsskyldighet. Motsvarande förutsättning gäller också indragning av mottagningstjänsterna. Av betydelse är att en person kan undvika både en sänkning av mottagningspenningen och en indragning av mottagningstjänsterna, om han eller hon iakttar de ålagda skyldigheterna. Besluten om begränsningsåtgärder är förvaltningsbeslut, varvid personen kan föra beslutet till domstol för prövning. Förslaget främjar säkerheten för andra personer som omfattas av mottagningssystemet och förläggningens personal. Vid förläggningen kan detta handla om säkerheten för barn, barnfamiljer eller andra sårbara personer. Förläggningen ska vara en trygg plats för alla som bor där.

5.2.8 Konsekvenser för förverkligande av jämställdheten

Bestämmelserna om asylförfarandet i pakten och utlänningslagen har skrivits i en könsneutral form och de föreslagna lagändringarna påverkar inte jämställdheten mellan könen. Den övergripande tanken med förfarandena för internationellt skydd är en individuell prövning som tar hänsyn till varje sökandes särskilda situation.

Könsfördelningen mellan klienterna i mottagningssystemet är för närvarande mycket jämn, ungefär hälften av alla klienter i systemet är kvinnor och hälften män. Största delen av de män som omfattas av systemet är under 40 år. Kvinnornas åldersfördelning är jämnare. Merparten av de klienter som söker internationellt skydd, cirka 67 procent, är män. Därför kan det bedömas att t.ex. de föreslagna åtgärderna för att begränsa mottagningstjänsterna oftare kan komma att beröra unga män som ansökt om internationellt skydd.

5.2.9 Konsekvenser för olika människogrupper

5.2.9.1 Konsekvenser för personer som genomgår screening

Införandet av screeningförfarandet innebär ett nytt obligatoriskt förfarande för alla tredjelandsmedborgare som ansöker om internationellt skydd vid den yttre gränsen och som inte uppfyller inresevillkoren enligt kodexen om Schengengränserna. Screeningförfarandet ska också tillämpas på tredjelandsmedborgare som inte uppfyller inresevillkoren och som omhändertagits i samband med irreguljär passage av den yttre gränsen eller som har landsatts efter en sök- och räddningsinsats, oavsett om de ansöker om internationellt skydd eller inte. Screeningförfarandet ska också tillämpas på tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium, om de har passerat en yttre gräns på ett otillåtet sätt och inte redan har genomgått screening i en medlemsstat.

Syftet med screeningförfarandet är att identifiera personerna, bedöma de risker som de eventuellt medför för den nationella säkerheten och folkhälsan samt effektivt hänvisa dem till lämpliga förfaranden, dvs. förfarandet för ansökan om internationellt skydd eller förfaranden för avlägsnande ur landet. Syftet med screeningen är också att förhindra sekundära förflyttningar av personer som ansökt om internationellt skydd till en annan medlemsstat. Screeningen har flera drag som är typiska för gränskontroller, såsom identifiering av en person eller verifiering av en persons identitet och registrering i lämpliga informationssystem. I screeningförfarandet utreds emellertid t.ex. också en persons personliga situation, såsom sårbar ställning och preliminärt dessutom personens hälsotillstånd. Ur den persons synvinkel som genomgår screening gör screeningförfarandet det möjligt att i ett tidigare skede få information om personens sårbarhet och eventuella särskilda behov.

Screeningförfarandet beräknas pågå från några timmar till högst sju dygn (den yttre gränsen) eller tre dygn (på finskt territorium i inlandet). Detta innebär att personen under hela screeningen ska kunna nås av screeningmyndigheterna på screeningplatsen. Den person som genomgår screening har inte rätt att under screeningen avlägsna sig från screeningförfarandet eller att röra sig utanför screeningplatsen eller screeninginkvarteringsstället, vilket innebär att personens rörelsefrihet begränsas. Samtidigt tillgodoses dock hans eller hennes grundläggande behov på screeningplatsen och vid behov på screeninginkvarteringsstället. I screeningförfarandet identifieras också sårbara personer så att deras särskilda behov ska kunna beaktas.

Screeningförfarandet har ingen direkt inverkan på ansökan om internationellt skydd, utan behovet av internationellt skydd utreds efter screeningförfarandet. Vid behandlingen av en ansökan om internationellt skydd kan dock de uppgifter som erhållits vid screeningen användas för att fastställa ett lämpligt förfarande och påskynda utredningen.

5.2.9.2 Konsekvenser för sökande av internationellt skydd

Förfaranden för beviljande av internationellt skydd och fastställande av ansvar

Ett grundläggande drag för ett gott asylförfarande kan anses vara att sökanden oberoende av medlemsstat får en effektiv och jämlik behandling som respekterar de grundläggande rättigheterna. Man måste tillgodose sökandenas rättsskydd och rättssäkerhet samt se till att ansökningarna behandlas individuellt. Det föreslagna medför inga ändringar i dessa principer, även om saker och ting delvis ordnas på ett annat sätt. Alla ansökningar tas fortfarande emot, de behandlas individuellt, sökandena har rätt till rättslig rådgivning eller rättshjälp och rätt att överklaga besluten.

Syftet med rättsakterna i pakten är att skapa gemensamma förfaranden inom hela Europeiska unionen. Detta kan anses vara till fördel för dem som ansöker om internationellt skydd, eftersom ansökningarna i princip prövas enligt samma regler och principer i hela unionen. Tidsfristerna för de olika förfarandena säkerställer att alla ansökningar prövas effektivt inom fastställd tid, så att sökandena också bättre kan bedöma när ett beslut på deras ansökan är att vänta. Också de tidsfrister som föreskrivs för förvaltningsdomstolarna gör ändringssökandet mer transparent för sökanden då det är närmare känt när ett beslut är att vänta. En effektivare och snabbare helhetsprocess är i regel till fördel för den sökande. Pakten kommer också att ytterligare stärka och förtydliga skyddsåtgärderna och garantierna för personer som ansöker om internationellt skydd och för personer med särskilda behov, särskilt minderåriga och barnfamiljer eller ensamstående kvinnor och ensamstående mödrar. Skyddsåtgärderna och garantierna ska bl.a. omfatta stärkta informationsrättigheter för personer som ansöker om internationellt skydd, så att de kan förstå sina rättigheter och skyldigheter och konsekvenserna av bristande efterlevnad av skyldigheterna i tid, en ny rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning under det administrativa skedet av förfarandet och tidigare identifiering av sårbarheter och särskilda behov i samband med förfarandet och mottagandet samt införande av en oberoende mekanism för övervakning av respekten för de grundläggande rättigheterna under screeningen och gränsförfarandet.

I de nya bestämmelserna har man försökt förtydliga rättigheterna, men också skyldigheterna, för dem som söker internationellt skydd. Brott mot skyldigheterna har tydliga konsekvenser, såsom uttryckligt eller implicit återkallande av ansökan, vilket kan anses förtydliga ansökningsprocesserna också för sökandena själva och redan från början uppmuntra till samarbete med myndigheterna. Rättigheterna, men i synnerhet de mer preciserade skyldigheterna, förutsätter dock att sökanden redan genast i början av förfarandet tydligt underrättas om dem och om konsekvenserna vid bristande efterlevnad av dem. Rättsakterna i

pakten förpliktar till detta och ett av de huvudsakliga syftena med bl.a. kostnadsfri rättslig rådgivning är att klargöra för sökanden dennes rättigheter och skyldigheter under förfarandena.

Syftet med den kostnadsfria rättsliga rådgivningen är att förbättra sökandenas rättsskydd i en situation där sökandenas skyldigheter och påföljderna i samband med dem ökar t.ex. i och med implicit återkallande av ansökan. Enligt förslaget ska Migrationsverket ge kostnadsfri rättslig rådgivning i det administrativa skedet. Sökandena kan t.ex. ha erfarenheter av förföljelse från statliga aktörers sida, vilket kan göra det svårare att skapa förtroende i en situation där den som ger rådgivning är en myndighet. Även om den tjänsteman som ger kostnadsfri rättslig rådgivning enligt den föreslagna regleringen ska ha en oberoende och självständig roll i förhållande till beslutsfattandet, kan ur sökandens synvinkel det faktum att den myndighet som ger rådgivning samtidigt är beslutsfattande myndighet försvaga upplevelsen av att rådgivningen är opartisk. Förtroendet kan dock främjas genom att man säkerställer att sökandena förstår att funktionen organisatoriskt är åtskild från beslutsfattandet och att syftet med rådgivningen är att ge allmän rådgivning om det förfarande som fastställs i EU-förordningarna och att den inte är avsedd att vara personligt rättsligt bistånd för vilket sökanden har möjlighet att få rättshjälp.

Den föreslagna avgränsningen av rättshjälpen i det administrativa skedet endast till nödvändiga åtgärder kan inte anses ha betydande konsekvenser för den som ansöker om internationellt skydd. Sökanden ska trots allt ha rätt till rättshjälp också i det administrativa skedet. Nödvändighetsbedömningen har större inverkan på arbetet för det rättsbiträde som ger rättshjälpen, när han eller hon bedömer om åtgärden är nödvändig. För att lämna rättshjälp och bedöma om åtgärderna är nödvändiga kan det t.ex. anses vara nödvändigt att rättsbiträdet sätter sig in i sökandens ärende och nästan utan undantag också träffar sökanden en första gång.

Exempelvis hälsoskäl eller andra individuella mänskliga orsaker som hänför sig till en sårbar ställning eller risken att falla offer för människohandel kan med stöd av 94 § 3 mom. i utlänningslagen fortfarande leda till att uppehållstillstånd beviljas i ett förfarande som gäller beviljande av internationellt skydd, om internationellt skydd inte skulle beviljas. Prövningen av dessa grunder för uppehållstillstånd i samband med förfarandet hänför sig dock endast till när Finland som ansvarig medlemsstat prövar en ansökan om internationellt skydd. I förfarandet för fastställande av ansvarig medlemsstat prövas däremot inte längre andra grunder för uppehållstillstånd, eftersom det inte finns någon rättslig grund för detta i förordningen om asyl- och migrationshantering. Enligt förordningen om asyl- och migrationshantering blir en medlemsstat som utfärdar en uppehållshandling till en sökande ansvarig medlemsstat, vilket innebär en skyldighet att handlägga asylansökan. Det är således inte möjligt att fatta beslut om överföring på den grunden att en annan stat är ansvarig stat och samtidigt bevilja personen uppehållstillstånd, eftersom den stat som fattar beslutet om överföring då skulle bli ansvarig stat. I samband med fastställandet av ansvarig medlemsstat har Migrationsverket inte på någon grund beviljat en sökande uppehållstillstånd i Finland, utan i de fall där behovet av uppehållstillstånd har konstaterats vid förfarandet har Finland tagit på sig ansvaret för att pröva ansökan om internationellt skydd. Sådana situationer har varit mycket sällsynta. Efter 2017 har detta skett i färre än tio fall, varav det i en del av fallen har varit fråga om ett uppehållstillstånd som sökts samtidigt med en separat ansökan. För sökandens del innebär ändringen att eventuella andra grunder för uppehållstillstånd prövas i den ansvariga medlemsstaten i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstaten.

Huvudregeln är fortfarande att sökanden har rätt att vistas i landet under den tid som hans eller hennes ansökan prövas och, beroende på förfarandet, åtminstone tills han eller hon har kunnat begära tillstånd av domstolen att stanna kvar i landet under den tid ändringssökandet pågår och även fått ett beslut av domstolen om denna begäran. Det föreslås dock vissa undantag från denna rätt som hänför sig till utlämning eller överföring av en sökande till en annan medlemsstat, ett

tredjeland, en internationell brottmålsdomstol eller någon annan internationell domstol för lagföring eller verkställighet av ett straff som inbegriper frihetsberövande eller ett beslut om tagande i förvar, till att sökanden anses utgöra en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten eller till efterföljande ansökningar. I fråga om efterföljande ansökningar motsvarar förslaget den gällande lagstiftningen. Sökanden har under prövningen av en efterföljande ansökan i vissa situationer vid den efterföljande ansökan kunnat avlägsnas ur landet med stöd av ett tidigare lagakraftvunnet beslut om avvisning. I fråga om de två andra situationerna är det fråga om en ny situation. Vid förfarandet och avlägsnandet ur landet ska man dock se till att förbudet mot tillbakasändning inte överträds. Ur sökandens synvinkel kan detta innebära att han eller hon inte lämnas ut, överförs eller skickas tillbaka till en sådan stat där han eller hon anses riskera att bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada. Liksom också i fråga om efterföljande ansökningar ska med stöd av den gällande lagstiftningen Migrationsverket göra en bedömning av iakttagandet av förbudet mot tillbakasändning.

I andra undantagssituationer än de som nämns ovan och beroende på förfarandet har sökanden fortfarande antingen automatisk rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium under den tid ändringssökandet pågår eller rätt att av domstolen begära tillstånd att stanna kvar i landet under denna tid. Även om rättsakterna i pakten, i synnerhet förordningen om asylförfaranden, förutsätter en ändring av utlänningslagens logik om att rätten att stanna kvar i landet är bunden till verkställigheten av ett beslut om återvändande så att det binds till ett beslut om internationellt skydd, har detta ingen direkt inverkan på sökanden. Sökanden kan fortfarande av domstolen begära tillstånd att stanna kvar i landet under den tid ändringssökandet pågår och om domstolen tillåter detta, avbryts verkställigheten av beslutet om återvändande automatiskt. Sökanden ska se till att han eller hon ansöker om tillstånd inom utsatt tid.

Mottagande

De ändringar som föreslås i mottagningslagen förbättrar individens möjlighet att få information om sina rättigheter och skyldigheter. Detta bedöms främja tillgodoseendet av individens rättigheter och minska sådant beteende vid förläggningarna som baserar sig på felaktig eller bristfällig information t.ex. när det gäller övergången till kommunen, frivillig återresa eller sekundära förflyttningar. Personens eget ansvar för efterlevnaden av de skyldigheter som ålagts honom eller henne ökar. För underlåtenhet att iaktta skyldigheterna föreslås nya påföljder, som personen bör vara medveten om. Nya metoder för att ingripa t.ex. i ordningsstörningar på förläggningarna förbättrar trygghetskänslan för de individer som nu måste stå ut med andra klienters osakliga uppförande.

Skyldigheten för en vuxen som söker internationellt skydd att identifiera sig bedöms främja kontakten med förläggningen särskilt för dem som bor i enskild inkvartering. Detta kan bidra till att eventuella problem uppdagas i ett tidigare skede. Samtidigt gäller skyldigheten att identifiera sig inte förvärvsarbetande, av vilka en stor del bor i enskild inkvartering. Lagändringen förutsätter emellertid också att kontaktuppgifterna hålls uppdaterade, vilket gör det betydligt lättare att nå också förvärvsarbetande och till exempel säsongsarbetare.

Hur länge mottagningstjänster tillhandahålls fastställs i lagen tydligare än för närvarande. Den gällande lagen har orsakat tolkningsskillnader mellan förläggningarna och polisinrättningarna. I fråga om personer som beviljats uppehållstillstånd på basis av ansökan om internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd ska en klar tid ha fastställts för övergången till kommunen. Ändringen förenhetligar praxis som gäller individer. Individens personliga förhållanden, såsom särskilda mottagandebehov, ska beaktas även i fortsättningen. De föreslagna ändringarna som gäller mottagarna av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls begränsar mottagningstjänsternas målgrupp och hur länge de

tillhandahålls jämfört med nuläget. Tidsfristen för t.ex. hur länge mottagningstjänster tillhandahålls är dock tydligare och enhetligare än för närvarande, vilket bedöms öka individens möjligheter att förutse när tjänsterna upphör.

Enligt Migrationsverkets enkät till förläggningarna i början av hösten 2025 har sänkningen av mottagningspenningens grunddel påverkat i synnerhet familjernas försörjning. Utifrån förläggningarnas svar har 86 procent av klienterna i stället för kompletterande mottagningspenning fått något annat brådskande stöd för kostutgifter, såsom en matkasse, en betalningsförbindelse eller ett presentkort. Klienterna har också sökt mathjälp utanför förläggningen. Enligt enkäten har den ekonomiska rådgivningen vid förläggningarna ökat med cirka 45 procent. Bibehållandet av beloppet av mottagningspenningens grunddel på den nuvarande sänkta nivån bedöms öka klienternas ekonomiska oro och ångest. Samtidigt visar det ökade beviljandet av kompletterande mottagningspenning att förläggningarna har tryggat klienternas oundgängliga försörjning i situationer där det har varit nödvändigt. De ändringar som görs i utlänningslagen och mottagningslagen förkortar tiden inom mottagningssystemet, vilket bedöms ha en positiv inverkan på situationen för de personer som omfattas av mottagningssystemet.

Om en person bryter mot sina skyldigheter enligt lag, kan verkningarna av sänkningen av mottagningspenningen kumuleras, i synnerhet om beslutet om sänkning av mottagningspenningen är i kraft länge. Förläggningen ska regelbundet bedöma hur förändringar i personens förhållanden och situation inverkar på sänkningen av mottagningspenningen.

En sänkning av mottagningspenningen med 20 procent motsvarar mängden hälsosam mat som fastställts i referensbudgeten för en ensamboende vuxen man. Vid behov beviljar förläggningen dessutom den som är föremål för sänkning av mottagningspenningen kompletterande mottagningspenning för nödvändiga utgifter eller ger nyttigheter. Under den tid som mottagningstjänsterna dragits in säkerställer förläggningen genom att bevilja nyttigheter att personens oundgängliga försörjning tryggas. Eftersom det ofta inte är möjligt att trygga försörjningen med enbart nyttigheter, avses med nyttigheter också betalningsförbindelser och presentkort. Förläggningen kan dessutom undantagsvis bevilja personen kompletterande mottagningspenning, t.ex. för att säkerställa att personen kan köpa nödvändiga läkemedel som ordinerats honom eller henne.

Sänkningen av mottagningspenningen och i synnerhet indragningen av mottagningstjänsterna begränsar personens möjligheter att göra val i anslutning till vardagen. Det bör noteras att en person kan undgå både sänkning av mottagningspenningen och indragning av mottagningstjänsterna, om han eller hon handlar i enlighet med sina skyldigheter enligt lag. I forskningslitteraturen om sysselsättningseffekterna[85] har det konstaterats att den indirekta inverkan av sanktioner, dvs. risken för att en sanktion påförs, är en viktigare faktor med tanke på sysselsättningseffekterna än den direkta effekten av själva sanktionen. För de personer som påförs sanktioner kan effekten dock vara den motsatta och särskilt upprepade sanktioner kan försvaga engagemanget och förtroendet för samhället, öka förekomsten av psykosociala symptom och fördjupa risken för fattigdom.

I propositionen föreslås bestämmelser om begränsning av rörelsefriheten för personer som söker internationellt skydd. Kravet på att bo på en bestämd förläggnings område försätter sökandena

[85] Exempelvis: Lombardi, S. (2019) Threat effect of monitoring and unemployment insurance sanctions – evidence from two reforms. Working paper 2019:22. Walsh, T (2023). Job search and the Threat of Unemployment Benefit Sanctions.

i en delvis ojämlik ställning, om t.ex. på grund av den allmänna ordningen endast en del av de boende vid förläggningen omfattas av ett sådant krav. Samtidigt kan sådana begränsningar i princip anses vara kortvariga, t.ex. sådana som fastställts för att säkerställa att det inledande skedet av ansökan görs, och de pågår inte långa tider. De begränsningar som hänför sig till de förfarandemässiga omständigheterna i ansökan är i sin tur delvis föranledda av sökandens eget handlande, t.ex. i situationer enligt förordningen om asyl- och migrationshantering, varvid ett avvikande förfarande från övriga sökande är motiverat. Sökandenas ställning påverkas också av hur ofta de förutsätts anmäla sig vid förläggningen eller vilken tid de förutsätts vara närvarande vid förläggningen. Begränsningarna kan i vilket fall som helst anses inverka på valfriheten för de sökande som berörs av dem, eftersom de måste anmäla sig eller vara på plats på förläggningen vid vissa överenskomna tidpunkter.

En begränsning av rörelsefriheten i samband med gränsförfarandet är enligt förordningen obligatoriskt och myndigheterna har inte prövningsrätt i fråga om det. Liksom i nuvarande praxis, övervakas under gränsförfarandet inte den sökande själv eller t.ex. var personen befinner sig på förläggningen i realtid eller i övrigt aktivt, t.ex. genom kameraövervakning eller annan elektronisk övervakning, utan sökanden ska kunna röra sig fritt inom det område som anvisats honom eller henne. För en sökande som är föremål för begränsning av rörelsefriheten på grund av gränsförfarandet är levnadsutrymmet också i fortsättningen mer begränsat än för sådana sökande vilkas ansökningar prövas vid normalt asylförfarande, men samtidigt har sannolikt få av dem som just anlänt till Finland hunnit skapa sådana band till landet som de behöver kunna upprätthålla och som påverkas av begränsningen av rörelsefriheten. Dessutom ska sökandena vid gränsförfarandet fortfarande ha möjlighet att använda telefon eller andra anordningar med vilka de kan hålla kontakt utanför förläggningen.

I och med lagändringen ska sådana sökande inte längre ha rätt att arbeta som fått ett beslut enligt 48 § i mottagningslagen om indragning av mottagningstjänster för personer som fått beslut om överföring eller för vilka prövningen av ansökan påskyndas på vissa grunder som anges i artikel 42 i förordningen om asylförfaranden, såsom när en person har gett inkonsekventa, motstridiga eller uppenbart felaktiga eller osannolika uttalanden, avsiktligt vilselett myndigheterna eller lämnat in en ansökan endast för att fördröja eller förhindra avlägsnande ur landet. I andra situationer föreskrivs det i och med genomförandet av mottagandedirektivet att om sökanden har rätt att stanna i Finland under tiden för ändringssökandet i enlighet med artikel 68 i förordningen om asylförfaranden eller artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering, ska rätten att arbeta fortgå tills rätten att stanna i Finland upphör och beslutet om ändringssökande har delgetts. En sökande som fått ett beslut om överföring underrättas om att han eller hon inte har rätt att arbeta som en del av det beslut om indragning av mottagningstjänsterna som ges honom eller henne. En sökande som har tagits in i ett påskyndat förfarande ska informeras i samband med förfarandet.

5.2.9.3 Konsekvenser för personer som får internationellt skydd

Förslaget till ändring av 56 d § i utlänningslagen som grundar sig på en ändring av direktivet och som gäller varaktigt bosatta innebär att en person som vistats utan uppehållsrätt i en annan medlemsstat och som fått internationellt skydd kan förlora möjligheten att få EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta eller att personen åtminstone får det först senare. Fallen skulle emellertid sannolikt vara mycket sällsynta, vilket konstateras i avsnittet om myndighetskonsekvenser. Dessutom påverkar ändringen inte t.ex. personens ställning i fråga om internationellt skydd eller möjlighet att få något annat uppehållstillstånd. Det är sannolikt i merparten av fallen också fråga om att personen själv medvetet bidragit till situationens uppkomst genom att vistas i en annan medlemsstat utan uppehållsrätt.

5.2.9.4 Konsekvenser för minderåriga och sökande i sårbar ställning

Allmänt

Enligt artikel 3.1 i konventionen om barnets rättigheter ska vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa (FN:s konvention om barnets rättigheter, FördrS 59 och 60/1991). Enligt artikel 37 i konventionen får frihetsberövande av ett barn endast användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid. I propositionen har man strävat efter att trygga barnets bästa och skyddet för familjelivet (10 och 22 § i grundlagen). Barn ska också i samband med internationell migration behandlas framför allt som barn.[86] Särskild uppmärksamhet ska fästas vid att barnets bästa tillgodoses i alla beslut som gäller ett barn, också i situationer där ett gränsförfarande tillämpas på en minderårig sökande. De aspekter som hänför sig till den allmänna övervakningen av invandringen kan inte gå före barnets bästa.[87] Vid bedömningen av barnets bästa ska hänsyn tas till den minderårigas välbefinnande och sociala utveckling, särskilt med beaktande av den minderårigas bakgrund, till säkerhetsaspekter, särskilt när det finns risk för att den minderåriga kan vara offer för människohandel, samt till den minderårigas åsikter i enlighet med barnets ålder och utvecklingsnivå. Barnets bästa har också behandlats i de slutsatser och rekommendationer av FN:s kommitté för barnets rättigheter som gäller Finland. Kommittén övervakar genomförandet av konventionen om barnets rättigheter. Kommitténs senaste rekommendationer för Finland gavs i maj 2023 (CRC/C/FIN/CO/5–6). Kommitténs rekommendationer gäller bl.a. barnets bästa och respekt för barnets åsikter samt asylsökande barn, flyktingbarn och invandrarbarn.

I fortsättningen ska skyldigheten att personligen höra ett barn som söker internationellt skydd för en minderårig inte vara bunden till ålder, vilket bedöms främja tillgodoseendet av barnets rättigheter. Ur den minderårigas synvinkel bedöms ändringen ha en positiv effekt. Ändringen stöder tillgodoseendet av barnets bästa och förenhetligar hörandepraxisen för minderåriga i ärenden som gäller internationellt skydd.

Införandet av multidisciplinär åldersbedömning bedöms främja tillgodoseendet av barnens rättigheter och bästa. När man i fortsättningen bedömer åldern övergripande och ur flera olika yrkesutbildade personers och vetenskapsområdens synvinkel, kan man i bedömningen effektivare än tidigare beakta också icke-medicinska kriterier. Den tvåstegsbedömning av ålder som förutsätts i förordningen om asylförfaranden stöder det primära utnyttjandet av mindre invasiva metoder, vilket stöder tillgodoseendet av barnets rättigheter och bästa.

De föreslagna ändringarna i fråga om avvikelse från rätten att stanna kvar på finskt territorium under den tid som ansökan prövas kan också gälla barn till den del det är fråga om barn som med sin familj ansöker om internationellt skydd när de gör en efterföljande ansökan (föreslagits till 102 § 1 mom. 4 och 5 punkten i utlänningslagen). Också i dessa situationer ska barnets bästa beaktas.

Eurodacförordningen utvidgar målgruppen för insamling av biometriska uppgifter från nuvarande 14-åringar till 6-åringar. Genom att samla in biometriska uppgifter kan man skydda barn som riskerar att separeras från sin familj. Utvidgandet av den grupp som är föremål för

[86] Gemensam allmän kommentar från kommittén för skydd av migrerande arbetares och deras familjemedlemmars rättigheter och FN:s kommitté för barnets rättigheter, nr 22, punkt 11.
[87] Ibid, punkt 33.

registrering av biometriska uppgifter ger myndigheterna ytterligare verktyg för att identifiera barn och hjälper också till att spåra försvunna barn som kan ha fallit offer för t.ex. människohandel och sexuellt utnyttjande eller annan brottslighet. Lagringen av biometriska uppgifter i Eurodac hjälper till att fastställa barnens identitet och hjälper medlemsstaterna att spåra eventuella familjemedlemmar i en annan medlemsstat och andra band till en annan medlemsstat samt att spåra försvunna barn, inbegripet för brottsbekämpande ändamål. Effektiva identifieringsförfaranden hjälper medlemsstaterna att garantera ett adekvat skydd av barn.

I artikel 13 i screeningförordningen föreskrivs det om garantier för underåriga. Enligt artikel 13.1 ska under screeningen barnets bästa alltid komma i främsta rummet i enlighet med artikel 24.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. En företrädare eller en tillfällig företrädare ska utses att företräda och bistå ensamkommande barn under screeningen.

Sårbar ställning och särskilda förfarandebehov kan inverka på hur den som ansöker om internationellt skydd kan redogöra för grunderna för sin ansökan. Identifieringen av sårbarhet redan i början av förfarandet är en utmaning som man försöker påverka på många olika sätt med början från screeningfasen ända till förläggningen och prövningen av ansökan.

Ansvar/solidaritet

I förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs särskilt om garantier för underåriga t.ex. i fråga om genomförandet av överföringar. Innan ett ensamkommande barn överförs ska den överförande medlemsstaten underrätta den ansvariga medlemsstaten eller omfördelningsmedlemsstaten, som ska bekräfta att alla lämpliga åtgärder som avses i artiklarna 16 och 27 i mottagandedirektivet och artikel 23 i förordningen om asyl- och migrationshantering kommer att vidtas utan dröjsmål, inbegripet utseendet av en företrädare i den ansvariga medlemsstaten eller omfördelningsmedlemsstaten. Alla beslut om att överföra ett ensamkommande barn ska föregås av en individuell bedömning av barnets bästa.

Vid omfördelning av personer som ansöker om internationellt skydd som en del av genomförandet av solidariteten ska sårbara personer komma i främsta rummet.

Mottagande

Ändringarna i mottagningslagen förtydligar bedömningen av särskilda mottagandebehov. Förteckningen i mottagandedirektivet utvidgar den grupp som mest sannolikt bedöms ha särskilda mottagandebehov. Den föreslagna ändringen av tidsfristen på 30 dagar stöder ett enhetligt förfarande för bedömning av personers särskilda behov och den tid som används för detta.

Kravet på att förläggningens klienter regelbundet ska identifiera sig vid förläggningarna bedöms framför allt göra det enklare att nå klienter i enskild inkvartering och därigenom stödja en bättre identifiering av de särskilda mottagandebehoven hos dem som bor i enskild inkvartering och hänvisningen av dem till de stödtjänster som behövs. Detta bidrar också till att medsökande barns bästa bättre kan tillgodoses. I ändringen beaktas barnets rätt att gå i skola. Identifieringsskyldigheten gäller således inte barn. Om barnets vårdnadshavare bryter mot identifieringsskyldigheten, kan de påföljder som följer av detta emellertid indirekt också inverka på barnet. Om det på förläggningen uppstår oro för barnets välbefinnande eller var barnet befinner sig, kan förläggningen vid behov göra en barnskyddsanmälan eller kontakta polisen för att hitta barnet.

Enligt förslaget ska begränsningen av hur länge mottagningstjänster tillhandahålls inte tillämpas på barn som saknar vårdnadshavare. Upphörandet av mottagningstjänsterna kan dock gälla medsökande barn i en familj. Ansvaret för barnets vård, fostran, välbefinnande och säkerhet ligger i första hand hos barnets föräldrar också i en situation där familjen beslutar att stanna kvar och vistas olagligt i landet utanför mottagningssystemet. Då svarar välfärdsområdet för tryggandet av familjens oundgängliga omsorg och försörjning. Om det när tjänsterna upphör bedöms att barnets bästa i en enskild situation är hotat, ska förläggningen göra en barnskyddsanmälan om saken. Övergången till kommunen i fråga om personer som får tillfälligt skydd innebär att barn som får tillfälligt skydd börjar omfattas av läroplikten, vilket kan anses vara positivt med tanke på barnets bästa.

De begränsningar som föreslås i 6 kap. i mottagningslagen berör också barn både direkt och indirekt genom de begränsningar som gäller barnens föräldrar. I en situation där ett barn försummar de skyldigheter som tagits in i lagen ska det först föras en pedagogisk diskussion med barnet om de rättigheter och skyldigheter som barnet har och om konsekvenserna av att skyldigheterna inte iakttas. Vid fastställandet av påföljder ska barnets bästa beaktas. Vid prövning av sänkning av mottagningspenningen för vuxna ska hänsyn tas till föräldrarnas underhållsskyldighet. Vid ett beslut om indragning av mottagningstjänster för vuxna som påverkar barnet t.ex. på grund av att boningsorten ändras ska barnets bästa beaktas.

De särskilda mottagandebehoven hos en person ska beaktas både vid fastställandet av begränsningar och vid indragningen av mottagningstjänster. Sättet att genomföra begränsningsåtgärderna kan vid behov anpassas så att personens särskilda behov beaktas. Om en persons sårbarhet inverkar på hans eller hennes förmåga att förstå de skyldigheter som ålagts honom eller henne, ska detta beaktas vid bedömningen av begränsningens proportionalitet. Att bedöma införandet av begränsningar kan vara utmanande, om det bakom beteendet hos en klient som bryter mot reglerna eller beter sig våldsamt t.ex. finns problem med den mentala hälsan. Då ska förläggningen söka andra lösningar i ärendet.

Företrädande av barn utan vårdnadshavare

I synnerhet de ändringar som föreslås i fråga om företrädarens uppgifter, behörighet, befriande av företrädaren från uppdraget och upphörande av företrädaruppdraget främjar förenhetligandet av företrädandet av barn utan vårdnadshavare och tillgodoseendet av barnets bästa och rättigheter. De lagändringar som görs i företrädarsystemet främjar också tillgodoseendet av barnets bästa och rättigheter för barn utan vårdnadshavare som är offer för människohandel och för deras barn.

De föreslagna ändringarna i mottagningslagen i fråga om styrningen, planeringen och tillsynen av företrädarverksamheten samt utbildningen av företrädarna och bedömningen av företrädarens behörighet främjar tillgodoseendet av barnets bästa. Tillsynsuppgiften ökar övervakningen av företrädarna och gör den regelbunden, vilket bedöms stödja tillgodoseendet av barnets bästa. Likaså främjar den tidsfrist på 15 vardagar som gäller förordnande av företrädare och skyldigheten att utse en tillfällig företrädare för barnet innan den egentliga företrädaren förordnas att barnets bästa tillgodoses i alla förfaranden som gäller internationellt och tillfälligt skydd för barnet, i det inledande skedet av identifieringen som offer för människohandel och vid mottagandet. De ändringar som gäller företrädarens uppgifter förtydligar företrädarens uppgifter och förenhetligar skötseln av och tillsynen över företrädarnas uppgifter. Närmare bestämmelser om företrädarens uppgifter stärker barnets bästa, eftersom risken för att barnets bästa och rättigheter är beroende av en företrädare som inte sköter sina uppgifter minskar. En noggrannare reglering av företrädarens uppgifter på lagnivå främjar ingripandet i eventuella brister, problem och missbruk som uppdagats i företrädarverksamheten.

De föreslagna ändringarna förtydligar de situationer där företrädaren kan befrias från sitt uppdrag och de situationer där företrädarens uppgifter upphör så att säga automatiskt. Syftet med ändringarna är att undvika sådana situationer där det har rått oklarhet om hur företrädarens uppgifter ska fortsätta. Med tanke på tillgodoseendet av barnets bästa kan det anses vara en förbättring att det på lagnivå tillräckligt tydligt föreskrivs om de situationer där befrielse från uppdraget som företrädare kan sökas eller om de situationer där företrädarens uppgifter automatiskt upphör utan ansökan. Ändringarna främjar också barnets rätt att få information om de förfaranden som gäller honom eller henne. Skyldigheten att informera företrädaren om alla relevanta omständigheter som berör det barn som ska företrädas stöder tillgodoseendet av barnets bästa och rättigheter.

Förordnande av en företrädare också i en situation där barnet redan har någon annan laglig företrädare stärker tillgodoseendet av barnets bästa framför allt i ärenden enligt mottagningslagen och utlänningslagen. Genom ändringen säkerställs det att barnets bästa inte hamnar i skuggan av andra myndighetsuppgifter vid ansökan om internationellt skydd (i fråga om mottagningslagen) och främjandet av integrationen (i fråga om integrationslagen). Samtidigt kan de sällsynta fall när ett barn utöver en företrädare också har någon annan laglig företrädare, t.ex. en intressebevakare inom barnskyddet, leda till att barnet får svårt att förstå de olika aktörernas roll och ansvar i barnets liv. I sådana situationer är det viktigt att företrädarna samarbetar med varandra i syfte att förebygga negativa konsekvenser för barnet.

Kravet på företrädarnas kompetens har positiva konsekvenser med tanke på barnets bästa, eftersom det på detta sätt säkerställs att företrädarna är medvetna om de särskilda behov, rättigheter och skyldigheter som gäller barn som får internationellt skydd och som anlänt till landet som minderåriga utan vårdnadshavare samt om de administrativa förfaranden som hänför sig till deras ställning. När det gäller företrädarens uppgifter nämns det i integrationslagen att barnets integrationsrelaterade behov ska tillgodoses.

Förenhetligandet av mottagningslagen och integrationslagen bedöms ha positiva konsekvenser med tanke på de barn som kommit till landet som minderåriga i utsatt ställning utan vårdnadshavare. Genom att kontinuiteten i systemet med företrädare stärks kommer risken för sådana avbrott som inverkar negativt på barnets utveckling och känsla av trygghet att minska. De ändringar som föreslås i integrationslagen har positiva konsekvenser med tanke på barnets rättigheter och beaktandet av barnets bästa. Barnets bästa och en jämlik behandling av barnet på olika håll i riket stärks av att det också för barn utan vårdnadshavare som bor i kommuner i landskapet Åland ska ansökas om och förordnas en företrädare enligt integrationslagen. Detta försätter barnen i en jämlik ställning med barn som bor på det finländska fastlandet och främjar skötseln av deras ärenden vid olika myndigheter och i andra sammanhang. Den ändring som mest direkt stärker barnets rättigheter kan anses vara den att välfärdsområdet eller den kommun som hör till landskapet Åland ska underrätta barnet när en företrädare har förordnats för barnet. Barnet ska också underrättas om hur barnet kan göra en anmälan om företrädarens agerande. Även preciseringen i integrationslagen av befriande av en företrädare från sitt uppdrag stärker barnets bästa, eftersom risken för att barnets bästa och rättigheter är beroende av en företrädare som inte sköter sina uppgifter minskar.

Gränsförfarande

På basis av statistik och den snävare tillämpningen av gränsförfarandet på minderåriga kan det bedömas att i praktiken alla minderåriga sökande som i framtiden omfattas av gränsförfarandet kommer till Finland med sin familj och att de också i gränsförfarandet inkvarteras tillsammans med familjen. Fram till den 15 januari 2026 hade gränsförfarandet tillämpats endast på två minderåriga, vilka båda sökte internationellt skydd med sin familj. Det föreslås inga ändringar

i begränsningen av rörelsefriheten i samband med gränsförfarandet, utan begränsningsförfarandet ska gälla barnfamiljer på samma sätt som i nuläget. Enligt förslaget kommer inte heller en praxis som kan jämföras med tagande i förvar i fråga, utan det område vid förläggningen som används vid gränsförfarandet ska även i fortsättningen vara sådant där också minderåriga har möjlighet att röra sig och vistas utomhus på det sätt som de önskar. Även möjligheten till skolgång bör fortsättningsvis tryggas. Eftersom gränsförfarandet endast tillämpas på ansökningar som lämnas in vid den yttre gränsen, kan det inte anses att förfarandet skulle komma att omfatta barn vars band i Finland skulle brytas genom en begränsning av rörligheten. I och med den nya regleringen kommer varaktigheten av gränsförfarandet att förlängas, men det är ändå inte fråga om en begränsning av rörelsefriheten på obestämd tid, och tillämpningen av gränsförfarandet måste genast upphöra t.ex. om behövligt stöd inte kan ges en minderårig. Det är också värt att notera att vid tillämpningen av gränsförfarandet på minderåriga och deras familjemedlemmar ska enligt förordningen prövningen av deras ansökningar prioriteras.

5.2.9.5 Konsekvenser för personer som får tillfälligt skydd

Mottagningslagen förpliktar i fortsättningen också personer som får tillfälligt skydd att identifiera sig regelbundet på förläggningen. Personens tjänster kan upphöra om han eller hon inte iakttar skyldigheten att identifiera sig. Den som får tillfälligt skydd har ett giltigt uppehållstillstånd och med stöd av direktivet om tillfälligt skydd rätt att röra sig i EU-länderna. Identifiering en gång i månaden begränsar dock inte rätten för den som får tillfälligt skydd att röra sig mer än vad som är nödvändigt för att säkerställa att den som får tillfälligt skydd fortfarande är klient vid förläggningen och t.ex. inte har återvänt till Ukraina eller flyttat till ett annat EU-land. En person har inte rätt att få mottagningspenning för den tid då hans eller hennes tjänster är indragna. Om personen däremot återvänder till förläggningen, registreras han eller hon på nytt som klient i mottagningssystemet.

Begränsningen av mottagandet av personer som får tillfälligt skydd kan ses som ett stöd för deras integration och välfärd. Av dem som får tillfälligt skydd söker cirka 16 procent fortfarande inte hemkommun när de har rätt till det. Detta innebär att en del av dem som får tillfälligt skydd kan ha kunnat vistas inom ramen för mottagningssystemet i över tre år. En utdragen tid i mottagningssystemet kan orsaka olika former av servicesvikt. Som kommuninvånare har en person som får tillfälligt skydd bl.a. rätt till mer omfattande socialtjänster och till utkomststöd som beviljas av Folkpensionsanstalten.

Lagändringarna som gäller mottagningspenning, retroaktivt uttag av avgiften för mottagningstjänster, sänkning av mottagningspenningen och indragning av mottagningstjänster gäller också personer som får tillfälligt skydd på motsvarande sätt som personer som söker internationellt skydd. I fråga om begränsningsåtgärder hänför sig ändringarna däremot endast i tillämpliga delar till personer som får tillfälligt skydd. Exempelvis gäller kravet på att bo på en bestämd förläggning eller att vistas inom ett visst geografiskt område inte personer som får tillfälligt skydd.

5.2.9.6 Konsekvenser för offer för människohandel

I förfarandet för fastställande av ansvarig medlemsstat prövas inte längre andra grunder för uppehållstillstånd med stöd av 94 § 3 mom. i utlänningslagen, eftersom det inte finns någon rättslig grund för detta i förordningen om asyl- och migrationshantering. Artikel 42 i förordningen om asyl- och migrationshantering förpliktar en medlemsstat att fatta ett beslut om överföring när den inte är den stat som ansvarar för prövningen av en ansökan om internationellt skydd. I artikel 16.3 i förordningen föreskrivs det om den enda situation där ett beslut om

överföring inte kan fattas. Om det är omöjligt för den fastställande medlemsstaten att överföra en sökande till en medlemsstat, eftersom det finns välgrundade skäl att anta att sökanden, till följd av överföringen till den medlemsstaten, skulle utsättas för en verklig risk för kränkning av sina grundläggande rättigheter motsvarande omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, och det inte är möjligt att fastställa en ansvarig medlemsstat på andra grunder, ska enligt artikel 16.3 medlemsstaten själv bli den medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan om internationellt skydd. Vid bedömningen av risken att bli föremål för sådan behandling som avses i artikel 4 i stadgan om de grundläggande rättigheterna ska också eventuell risk att bli offer för människohandel beaktas.

Mellan medlemsstaterna råder principen om ömsesidigt förtroende som, särskilt när det gäller området med frihet, säkerhet och rättvisa, innebär att var och en av medlemsstaterna, utom under exceptionella omständigheter, anser att alla de andra medlemsstaterna iakttar unionsrätten och, särskilt, de grundläggande rättigheter som erkänns i unionsrätten. Principen gör det möjligt att skapa och upprätthålla ett område utan inre gränser (EU-domstolens yttrande 2/13 punkt 191). Med beaktande av att Migrationsverket ytterst sällan har tagit på sig ansvaret för prövning av en ansökan om internationellt skydd till följd av att 94 § 3 mom. i utlänningslagen förutsatt en utredning av grunderna för uppehållstillstånd i samband med fastställandet av ansvaret, kan ändringen inte anses ha några betydande konsekvenser för offer för människohandel eller andra sökande i utsatt ställning. Förfarandet för att fastställa den ansvariga medlemsstaten ska grunda sig på det förfarande som föreskrivs i förordningen om asyl- och migrationshantering med respekt för EU:s gemensamma asylsystem, och till förfarandet i fråga hör inte prövning av andra grunder för uppehållstillstånd. Uppehållstillstånd av individuella mänskliga orsaker eller som offer för människohandel med stöd av 52 och 52 a § i utlänningslagen kan också sökas med en separat ansökan om uppehållstillstånd.

Ett offer för människohandel som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd får mottagningstjänsterna från den förläggning där han eller hon är registrerad som klient. Begränsningen av mottagningstjänsterna för personer som ansökt om internationellt skydd och som inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium eller som gjort en efterföljande ansökan kan också gälla personer som upptagits i hjälpsystemet för offer för människohandel. I praktiken ska en sådan person när mottagningstjänsterna upphör fortfarande ha rätt till hjälpinsatser som ordnas av hjälpsystemet, om det inte med stöd av 38 f § i lagen finns grund för att avföra personen från hjälpsystemet. På detta sätt kan fler personer än tidigare komma att omfattas av hjälpinsatser, och deras tjänster ordnas via Joutsenos hjälpsystem för offer för människohandel i stället för att de skulle få sina tjänster från förläggningarna. Lagändringen kan således öka antalet personer som efter att mottagningstjänsterna upphört söker sig till hjälpsystemet för att få tjänster. En ökning av antalet personer som vistas i landet olagligt utanför mottagningssystemet kan också öka utnyttjandet och risken att bli utsatt för utnyttjande eller människohandel.

Om ett offer för människohandel som har upptagits i hjälpsystemet och som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd försummar sin skyldighet att identifiera sig på förläggningen, kan också hans eller hennes tjänster dras in. Personen registreras dock på nytt som klient vid förläggningen, om han eller hon kommer tillbaka till förläggningen eller kontaktar hjälpsystemet.

Enligt lagen kan ingen avgift tas ut för hjälpinsatser för offer för människohandel, varför avgiften för mottagningstjänster eller det retroaktiva uttaget av avgiften inte ska gälla offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland. Retroaktivt uttag av avgiften kan i teorin gälla offer för människohandel som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, om personen har tillräckliga inkomster eller

tillgångar. En sådan situation skulle dock vara mycket sällsynt. I en sådan situation ska förläggningen säkerställa att avgiften inte äventyrar personens oundgängliga försörjning och inte heller annars är oskälig.

Åtgärder som gäller begränsning av mottagningstjänsterna kan också gälla en person som har upptagits i hjälpsystemet för offer för människohandel och som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, om han eller hon inte iakttar de skyldigheter som åläggs honom eller henne i lag. Ett undantag är de personer som fått ett beslut om överföring och vars mottagningstjänster inte dras in, om det finns grundad anledning att misstänka att personen i fråga kan ha blivit utsatt för människohandelsbrott. Hjälpsystemet kan utifrån en individuell behovsprövning ordna hjälpinsatser för offer för människohandel för att tillgodose de servicebehov som följer av att de blivit offer för människohandel. Vid prövningen av begränsningar ska hänsyn tas till att begränsningarna inte får vara oskäliga eller äventyra personens oundgängliga försörjning. De ska inte heller orsaka en situation där de stödåtgärder som beviljats ett offer för människohandel som hjälpinsats begränsas eller där hjälpsystemet på grund av de begränsningar som påförts personen tvingas att säkerställa eller komplettera personens grundläggande behov.

5.2.9.7 Konsekvenser för personernas hälsotillstånd av att ansvaret för produktionen av hälso- och sjukvårdstjänster vid mottagande och tagande i förvar förtydligas

Enligt Migrationsverkets statistik fick cirka 38 procent av dem som sökte internationellt skydd ett positivt beslut 2024. De som får tillfälligt skydd kan ansöka om hemkommun efter ett års vistelse i Finland. När det gäller dessa personer har ändringen i hälso- och sjukvårdslagen positiva konsekvenser med tanke på vårdens kontinuitet. Det finns rikligt med forskningsbaserad information om betydelsen och de positiva effekterna av kontinuitet i vården för patienterna inom primärvården, för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården samt för servicesystemet. Kontinuitet i vården förbättrar patienternas vård- och livskvalitet och behandlingsresultat, särskilt när patienterna har långvariga sjukdomar. De som gynnas mest av kontinuitet i vården är de som har problem som är svåra att behandla eller som på grund av sin ålder eller sjukdom är särskilt sköra. Att bekanta sig med tjänsterna och systemet redan under mottagningsfasen stöder dessutom deras integrering som användare av den offentliga hälso- och sjukvården i Finland, vilket på längre sikt kan ha en positiv inverkan på dessa personers sociala välbefinnande.

Förslaget förtydligar välfärdsområdenas och Migrationsverkets roller och ansvar i produktionen av hälso- och sjukvårdstjänster enligt mottagningslagen och förvarslagen, vilket kan ha positiva konsekvenser med tanke på tillgången till tjänster och därigenom också med tanke på personernas hälsotillstånd. Propositionen kan bidra till att öka tydligheten i genomförandet av hälso- och sjukvårdstjänster samt patientsäkerheten i en situation där uppgifterna om den vårdbehövande personens hälso- och sjukvård finns i ett patientdatasystem. På så sätt är uppgifterna om tidigare behandlingar eller eventuell medicinering lättare tillgängliga jämfört med nuläget, där patientuppgifterna kan vara spridda på olika serviceproducenter.

Den personkrets som propositionen omfattar ska i fråga om de tjänster som överenskommits i avtalet vara i samma jämlika ställning som invånarna i välfärdsområdena när det gäller tillgången till tjänster och t.ex. eventuella väntetider. Avsikten är inte att propositionens personkrets ska få hälso- och sjukvårdstjänster snabbare än invånarna i välfärdsområdena. I och med propositionen kan väntetiden för att få vård för den personkrets som propositionen omfattar i vissa fall således förlängas jämfört med nuläget, om personen tidigare har anlitat en privat serviceproducent och i och med propositionen övergår till att få vård hos en offentlig serviceproducent. I enlighet med vad som anförts ovan finns det variationer i servicenivån

mellan olika välfärdsområden, och därför kan propositionens konsekvenser för människor och hälsotillstånd variera beroende på i vilket välfärdsområdes förläggning personen är registrerad.

I normala fall bedöms propositionen inte ha några betydande konsekvenser för de personer som omfattas av välfärdsområdenas organiseringsansvar, eftersom välfärdsområdena redan i nuläget har producerat tjänster för personkretsen i mottagningssystemet, och antalet personer som omfattas av lagförslaget är relativt litet i förhållande till hela klientelet inom hälso- och sjukvården. En eventuell massinvandring kan ha betydande konsekvenser för de offentliga hälso- och sjukvårdstjänsterna och därigenom för de hälso- och sjukvårdstjänster som hör till välfärdsområdenas organiseringsansvar. I den beskrivna situationen kan antalet personer som kommit till landet vara stort, bland dem kan det finnas många personer som är i behov av tjänster eller så kan de som anlänt till landet ha ett akut dåligt hälsotillstånd. Parterna ska i avtalet komma överens om produktionen av hälso- och sjukvårdstjänster också i situationer med massinvandring. Genom lag 822/2025 gjordes ändringar i lagen om ordnande av social- och hälsovård som gäller förberedelser, beredskap och hantering av störningssituationer under normala förhållanden och undantagsförhållanden. Ändringarna möjliggör beredskap för störningssituationer med större omfattning än ett enskilt välfärdsområde eller för riksomfattande störningssituationer, såsom massinvandring. I välfärdsområdenas beredskap och beredskapsplanering bör situationer med massinvandring beaktas och med de ändringar som gjordes genom lag 822/2025 är det möjligt att bättre än tidigare förbereda sig på situationer med massinvandring.

5.2.10 Konsekvenser för integrationen

Den föreslagna regleringen och även rättsakterna i pakten gäller till största delen det skede då en person anländer till Finland och eventuellt ansöker om internationellt skydd samt de förfaranden som hänför sig till denna ansökan. Förslagen har därför mycket små konsekvenser för integrationen.

Syftet med förslaget är att påskynda övergången till kommunen av personer som beviljats uppehållstillstånd och personer som får tillfälligt skydd. En person som beviljats uppehållstillstånd och som uppfyller förutsättningarna för att få hemkommun har möjlighet att utnyttja rätten till kommunernas, välfärdsområdenas och Folkpensionsanstaltens betydligt mer omfattande tjänster och förmåner för kommuninvånarna. Övergången till dessa tjänster kan bedömas påskynda personens integration och förankring i det finländska samhället.

Avskaffandet av arbets- och studieverksamheten kan inverka på personens språkkunskaper och därigenom på förutsättningarna för integration. Vid förläggningarna har det ordnats studieverksamhet i genomsnitt två timmar i veckan, varför konsekvenserna till denna del inte bedöms vara särskilt betydande. Dessutom är avsikten att mottagandet ska pågå endast en kort tid, varefter den som beviljats uppehållstillstånd börjar omfattas av de integrationsåtgärder som ordnas av kommunerna. Den som får tillfälligt skydd är enligt förslaget fortfarande berättigad till integrationsåtgärder som ordnas av arbets- och näringsbyrån genast efter att ha beviljats uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd.

Förenhetligandet av mottagningslagen och integrationslagen med anknytning till företrädarsystemet och förtydligandet av företrädarnas uppgifter kan bedömas ha positiva konsekvenser för integrationen av minderåriga barn utan vårdnadshavare som stannar i Finland. Ändringen av 35, 37 och 38 § i integrationslagen så att mottagningslagen och integrationslagen till de delar som gäller företrädarsystemet är så enhetliga som möjligt, har positiva konsekvenser med tanke på minderåriga barn i utsatt ställning som kommit till landet utan vårdnadshavare.

Genom att kontinuiteten i systemet med företrädare stärks minskar risken för sådana avbrott som inverkar negativt på barnets utveckling och trygghetskänsla.

5.2.11 Konsekvenser för samhället

Genomförandet av pakten säkerställer att medlemsstaternas asyl-, mottagnings- och migrationssystem är väl förberedda och har tillräckliga resurser, och att förfarandena är effektiva så att unionen är beredd och kan anpassa sig till förändringar i omvärlden. Man reagerar proaktivt på situationer och försöker förhindra att trycket på asyl-, mottagnings- och migrationssystemen hopar sig, vilket minimerar de negativa samhälleliga konsekvenserna. Samtidigt stärker fördelningen av unionens interna ansvar samhällets hållbarhet även under ett migrationstryck och mildrar de sociala konsekvenserna av kriser.

Ansökan om och beviljande av internationellt skydd medför konsekvenser som allmänt berör samhället. Det ligger inte bara i den sökandes, utan också i samhällets intresse, att internationellt skydd beviljas dem som verkligen behöver det genom så smidiga förfaranden som möjligt, och att de som fått avslag på ansökan snabbt avlägsnas ur landet. Detta påverkar också trovärdigheten i hela förfarandet. Reformerna av pakten ökar trovärdigheten i hela asylsystemet, förbättrar insynen i asylförfarandet och förenhetligar tillämpningen av bestämmelserna genom att etablera förfaranden och regler på unionsnivå.

Genomförandet av pakten avser att i möjligaste mån förhindra missbruk av systemen, irreguljär migration till unionen och otillåtna sekundära förflyttningar mellan medlemsstaterna, vilket främjar den allmänna acceptansen för systemet. Detta har positiva återverkningar också för Finland och det finländska samhället.

5.2.12 Konsekvenser för den nationella säkerheten

De frågor som gäller beviljande av internationellt skydd och omfattande förflyttning från ett land till ett annat har konsekvenser som starkt berör samhället och den nationella säkerheten. Ett av paktens centrala teman är att förebygga sekundära förflyttningar inom unionen och att identifiera eventuella säkerhetshot genast vid ankomsten till Schengenområdet. Väsentligt när det gäller att identifiera säkerhetshot är i synnerhet den nya regleringen om screening av tredjelandsmedborgare samt Eurodacförordningen, på basis av vilken Eurodacdatabasen förnyas till en databas för hantering av migration. Systemet effektiviserar övervakningen och bidrar till att skapa en bättre lägesbild.

Medlemsstaterna ska i Eurodacsystemet registrera uppgifter om huruvida en person på basis av säkerhetskontrollerna vid screeningen kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten, huruvida personen är beväpnad eller våldsam eller om det finns indikationer på att personen är inblandad i terrorism eller grov brottslighet, dvs. göra en så kallad säkerhetsflaggning (eng. ”security flag”). För att bekämpa terroristbrott och andra grova brott är det synnerligen viktigt att de brottsbekämpande myndigheterna har tillgång till så fullständig och aktuell information som möjligt för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Målet är också att effektivisera systemet för återvändande. I Eurodacsystemet ska det tydligt antecknas att en ansökan om internationellt skydd har avslagits och att den aktuella tredjelandsmedborgaren eller statslösa personen inte har rätt att stanna med stöd av förordningen om asyl- och migrationshantering och inte har tillåtits stanna i landet. Den utökade användningen av Eurodacsystemet i förfaranden för återvändande bidrar till att förbättra identifieringen och minska oklarheter i fråga om identiteten. Mer omfattande insamling och utbyte av uppgifter mellan medlemsstaterna kan påskynda återvändandet, förkorta tiden för

tagande i förvar, minska den administrativa bördan och effektivisera myndighetsarbetet. Detta kan bidra till att förebygga olaglig invandring och eventuellt relaterade brott, vilket i sin tur kan öka den inre säkerheten. Samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter och informationssystemens interoperabilitet stärker Europeiska unionens gemensamma funktionsförmåga.

Vid screeningförfarandet kan under vissa förutsättningar straffregisteruppgifter om den person som genomgår screening utredas när det är fråga om terroristbrott och andra former av grova brott. Dessutom kan andra medlemsstater på vissa villkor kontrollera sina nationella straffregisteruppgifter och på grundval av dem avge ett yttrande om den risk som en brottsdömd person kan utgöra för den nationella säkerheten. Denna reglering kan bedömas ha stor betydelse med tanke på den nationella säkerheten. EU-omfattande informationssystem gör det möjligt att med större säkerhet identifiera en person som genomgår screening, vilket för sin del minskar missbruk i samband med inresa och vistelse i landet, och på så sätt främjar en ändamålsenlig myndighetsbehandling av ärendet för den person som genomgår screening.

Genom den reglering av screeningmyndigheterna och deras uppgifter som föreslås i propositionen främjas den allmänna ordningen och säkerheten samt den nationella säkerheten i samhället. De föreslagna screeningmyndigheterna kan i screeningförfarandet i ett tidigare skede och på ett mer heltäckande sätt identifiera personer som anländer till Finland och vars vistelse i landet skulle kunna äventyra den allmänna ordningen och säkerheten eller den nationella säkerheten. En säkrare och effektivare identifiering av en utlännings identitet kan bidra till att påskynda avlägsnandet ur landet.

Genomförandet av screeningförordningen främjar verksamhetsförutsättningarna för Tullens brottsbekämpning och den övergripande säkerheten i samhället, då man effektivare kan ingripa mot personer som vistas och verkar utan tillstånd på territoriet.

På basis av uppgifterna i screeningen hänvisas sökanden till gränsförfarandet, om han eller hon har ansökt om internationellt skydd vid den yttre gränsen och anses utgöra en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i medlemsstaten. Begränsningen av rörelsefriheten i samband med gränsförfarandet och ett snabbt genomförande av hela förfarandet skulle bidra till att personer som anses utgöra en fara för säkerheten snabbt avlägsnas ur landet med beaktande av förbudet mot tillbakasändning. Detta har betydande konsekvenser för den nationella säkerheten. Ett av paktens viktigaste mål är att utnyttja gränsförfarandet med tanke på säkerheten i hela Europa.

Också genom att förfarandet för beviljande av internationellt skydd förkortas till följd av de korta handläggningstider som föreskrivs för Migrationsverket i förordningen om asylförfaranden och de behandlingstider som i denna proposition föreslås för förvaltningsdomstolen kan de som fått ett negativt beslut också i övrigt än vid gränsförfarandet avlägsnas ur landet snabbare än för närvarande. Även detta kan anses främja den övergripande säkerheten, då sökandena inte behöver vänta på sitt slutliga beslut till och med i flera år.

Den föreslagna regleringen i mottagningslagen om begränsning av rörelsefriheten har samband med frågor som gäller den nationella säkerheten. Begränsningsåtgärderna är avsedda för situationer där det anses att den allmänna ordningen äventyras eller när det finns risk för att sökanden avviker. Genom kravet att sökanden ska vistas på en bestämd förläggnings område kan t.ex. myndigheterna ges möjlighet att slutföra de olika skedena i ansökningsprocesserna så att man säkerställer att sökandena är tillgängliga. Exempelvis i en situation där det inom ett visst område överraskande finns ett stort antal sökande kan man därigenom säkerställa att förfarandets inledande skede kan slutföras för den aktuella gruppen av sökande. På detta sätt

tryggas t.ex. att identiteten för sökande som kommer till Finland kan klarläggas och att orsakerna till inresan kan utredas. På motsvarande sätt, om sökanden förutsätts befinna sig i en annan medlemsstat, har det betydelse också med tanke på den nationella säkerheten att sökanden kan överföras till den ansvariga staten.

I förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs särskilt om utbyte av information som är av betydelse för säkerheten. Om den medlemsstat som genomför överföringen förfogar över uppgifter som tyder på att det finns rimliga skäl att anse att sökanden eller någon annan person som är föremål för överföring utgör en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i en medlemsstat, ska de behöriga myndigheterna i den medlemsstaten underrätta den ansvariga medlemsstaten om att sådana uppgifter finns. De brottsbekämpande myndigheterna eller andra behöriga myndigheter i de berörda medlemsstaterna ska utbyta information med varandra via lämpliga kanaler för sådant informationsutbyte. Före omfördelningen ska den gynnade medlemsstaten också se till att det inte finns någon rimlig anledning att anse att den berörda personen utgör ett hot mot den inre säkerheten. Om en person som omfördelas anses utgöra ett hot mot den inre säkerheten, ska förfarandet avbrytas och omfördelningen inte genomföras.

Polisen har fäst uppmärksamhet vid att en betydande ökning av antalet personer som vistas olagligt utanför mottagningssystemet kan ha konsekvenser för den allmänna ordningen och säkerheten. Personerna kan sannolikt sämre nås av myndigheterna när de står utanför mottagningssystemet. Ur polisens synvinkel kan detta försvåra bekämpningen av olaglig vistelse i landet. De som står utanför mottagningssystemet och fortfarande befinner sig olagligt i landet kan också vara mer benägna än tidigare att bli en del av brottslig verksamhet eller offer för brottslig verksamhet. Risken att bli offer för människohandel eller andra former av utnyttjande kan öka i deras fall.

Syftet med sänkningen av mottagningspenningen och indragningen av mottagningstjänsterna är att ge Migrationsverket och förläggningarna nya möjligheter att ingripa i ordningsstörningar vid förläggningarna. I nuläget har de enda möjligheterna att ingripa varit att diskutera med klienten, flytta klienten till en annan förläggning eller att kalla polisen till platsen samt att i vissa situationer ta personen i förvar. Möjligheten att sänka mottagningspenningen och i allvarligare eller upprepade situationer dra in mottagningstjänsterna kan bedömas öka säkerheten för förläggningens klienter och personal. Samtidigt kan nya skyldigheter och begränsningsåtgärder i enskilda fall väcka negativa beteendemönster och förutsätta att polisen ingriper i situationen. I allvarliga situationer, som t.ex. inbegriper våld, kommer man fortfarande att förlita sig på polisen och överväga att ta klienten i förvar.

5.2.13 Konsekvenser i landskapet Åland

Landskapet Åland har varit demilitariserat sedan 1856. Demilitariseringen och neutraliseringen på Åland baserar sig på konventionen angående Ålandsöarnas icke-befästande och neutralisering (FördrS 1/1922) och fördraget mellan Finland och de Socialistiska Rådsrepublikernas Förbund angående Ålandsöarna (FördrS 24/1940). Landskapet Åland är ett demilitariserat och neutraliserat område med stöd av internationella avtal.

I 18 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) föreskrivs om ärenden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet och i 27 § föreskrivs om ärenden som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om allmän ordning och säkerhet med de undantag som nämns i 27 § 27, 34 och 35 punkten samt brand- och räddningsväsendet.

Enligt 27 § 2 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet bland annat i fråga om rätten att vistas i landet, att välja boningsort och att färdas från en ort till en annan.

Gränssäkerheten hör till rikets behörighet med stöd av 27 § 34 punkten. Gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland fastställs utifrån gränsbevakningslagen, sjöräddningslagen, självstyrelselagen för Åland och republikens presidents förordning om Gränsbevakningsväsendets uppgifter på Åland (255/2024, nedan överenskommelseförordningen). Enligt 1 § i överenskommelseförordningen föreskrivs i förordningen om Gränsbevakningsväsendets uppgifter och befogenheter i landskapet Åland och sådan handräckning som landskapsmyndigheterna ger Gränsbevakningsväsendet, så att självstyrelselagen för Åland, gränsbevakningslagen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet beaktas.

Det finns bestämmelser om polisverksamheten i landskapet Åland i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland (56/2020, nedan överenskommelseförordningen om polisen). I 1 § 1 mom. i förordningen föreskrivs det att dels landskapet, dels riket ska svara för polisväsendet i landskapet Åland i enlighet med denna förordning. Enligt paragrafens 2 mom. ska landskapets polis upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt utföra övriga uppgifter som hör till polisen, om inte något annat föreskrivs särskilt i lag eller förordning eller bestäms med stöd av 4 §. Ålands polismyndighet är en landskapsmyndighet som lyder under Ålands landskapsregering. Enligt 1 § 3 mom. i förordningen ska rikets polis i landskapet svara för statens säkerhet och sköta de uppgifter som hör till skyddspolisen och centralkriminalpolisen.

I denna proposition föreslås inga nya uppgifter för polisen i landskapet. Det föreslås att Gränsbevakningsväsendet och Tullen ansvarar för screeningen inom landskapet Åland. Gränsbevakningsväsendet och Tullen kan dock i sina uppgifter i anslutning till screeningförfarandet samarbeta med Ålands polismyndighet i enlighet med etablerad praxis i enlighet med vad som särskilt föreskrivs om detta i självstyrelselagen för Åland, landskapslagarna och överenskommelseförordningar som gäller Åland.

I de paragrafer som gäller förordnande av företrädare (35 §) och befriande av en företrädare från sitt uppdrag och upphörande av företrädaruppdraget (38 §) beaktas Ålands förvaltningsstruktur, som avviker från det övriga riket, vilket förtydligar tillämpningen av lagen på Åland. För kommunerna i landskapet Åland är uppgiften att förordna en företrädare ny, men arbetsmängden är mycket liten med nuvarande antal barn och liten också i situationer där antalet barn är större. Det bedöms att uppgiften kan skötas med nuvarande personalresurser till exempel inom socialvården, där integrationen av invandrare främjas och ett barn utan vårdnadshavare också annars är klient. När företrädarens uppgifter och befriandet av företrädaren från sitt uppdrag (37 och 38 §) definieras noggrannare än i den gällande lagen blir det möjligt att noggrannare följa upp företrädarens agerande och lättare för myndigheterna att ingripa i eventuella problemsituationer. Behandlingen av anmälningar som gäller företrädarnas klandervärda agerande samt begäran om och kontroll av straffregisterutdrag också i andra situationer än när en företrädare utses är nya uppgifter för livskraftscentralen. Motsvarande ändringar som gäller Migrationsverkets tillsyns- och styrningsuppgifter (ny 39 a §), preciseringen av företrädarens uppgifter (41 §) och befriande av en företrädare från sitt uppdrag (42 §) föreslås också i mottagningslagen. Mängden extra arbete som medförs av de föreslagna ändringarna i både integrationslagen och mottagningslagen bedöms dock vara liten och möjlig att sköta med befintliga resurser. Det tillägg som föreslås i 35 § 6 mom. om att välfärdsområdet eller den kommun som hör till landskapet Åland ska underrätta barnet om att en företrädare har utsetts och om hur det kan göras en anmälan om företrädaren bedöms inte medföra betydande extra arbete för myndigheten. Redan nu får barnet information om att en företrädare har förordnats,

vilket innebär att den nya uppgiften för välfärdsområdena är framför allt att ge information om hur det går till när klagomål anförs över företrädarens agerande. Ändringen framhäver myndighetens skyldighet att informera barnet om hur anmälan om företrädarens agerande kan göras. Ändringen förtydligar lagstiftningen och tryggar också parternas rättsskydd. I praktiken motsvarar ändringen nuläget och medför inte extra arbete eller kostnader.

5.2.14 Rätt till inkomstrelaterad dagpenning inom utkomstskyddet för arbetslösa

Av de inkomstregisteruppgifter som Datarummet vid Statens ekonomiska forskningscentral har tillgång till och av de uppgifter om uppehållstillstånd som Migrationsverket har producerat för det framgår att 2019–2024 arbetade uppskattningsvis sammanlagt cirka 200 asylsökande så att arbetsvillkoret enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa uppfylldes innan asylärendet avgjordes. Antalet personer som eventuellt uppfyllde arbetsvillkoret var störst 2020 (cirka 60 personer). Åren 2023 och 2024 var antalet personer ungefär 20 per år. För 2025 finns inga statistiska uppgifter att tillgå. Antalet personer som uppfyller det föreslagna kravet på tiden i arbete för att få registrera sig som arbetssökande har 2019–2024 varit sammanlagt cirka 280 personer. För 2025 finns inga statistiska uppgifter att tillgå. Det finns inte heller tillgång till uppgifter om hur många av personerna i fråga som hade anslutit sig till en arbetslöshetskassa eller hur många som fortsatte att arbeta. Rätten till inkomstrelaterad dagpenning ska inte tillämpas på personer som inte är medlemmar i en arbetslöshetskassa. De har inte heller behov av att anmäla sig som arbetssökande för att få arbetslöshetsförmån. Om antalet asylsökande senare ökar betydligt, ökar det sannolikt i någon mån de uppskattade konsekvenserna.

För att en asylsökande ska kunna registrera sig som arbetssökande krävs det utöver en tillräcklig arbetshistoria att personen har varit medlem i en arbetslöshetskassa medan han eller hon varit i arbete. På grund av dessa omständigheter bedöms den föreslagna ändringen ha endast en mycket liten inverkan på arbetskraftsmyndigheternas arbetsmängd. Merarbetet föranleds av arbetskraftsmyndighetens utredning om förutsättningarna för registrering som arbetssökande uppfylls och av ordnandet av den arbetssökandes serviceprocess. Det faktum att asylsökande redan med stöd av den gällande lagstiftningen har rätt att registrera sig som arbetssökande efter att ha fått uppehållstillstånd minskar redan i sig inverkan. På basis av de föreslagna ändringarna tidigareläggs rätten att registrera sig som arbetssökande i regel med högst några månader. På basis av de föreslagna ändringarna är det också möjligt att endast ett mycket litet antal sådana personer registrerar sig som arbetssökande som med stöd av ett senare avgörande av arbetslöshetskassan inte skulle ha rätt till förtjänstskydd. Också när det gäller dem är det i regel fråga om några månader tills rätten att registrera sig som arbetssökande också annars uppstår, om de beviljas uppehållstillstånd.

Registreringen som arbetssökande ökar på motsvarande sätt den arbetssökandes skyldigheter och främjar kravet på motprestationer för arbetslöshetsförmåner. På motsvarande grunder som för arbetskraftsmyndighetens del beräknas också det merarbete som orsakas arbetslöshetskassorna vara ringa.

Arbetssökandet och rätten till inkomstrelaterad dagpenning som grundar sig på den föreslagna ändringen gäller en tidsmässigt kort period. Inverkan av ändringarna upphör när en persons asylärende har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut. På denna grund och med beaktande av att antalet personer i fråga uppskattats vara mycket litet, bedöms också ändringarnas inverkan på utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa vara mycket liten. Eftersom det inte finns några statistiska uppgifter om asylsökandes anslutning till en arbetslöshetskassa, har utgifterna inte uppskattats i euro.

Av de personer som omfattas av ändringen av rätten till inkomstrelaterad dagpenning var åren 2019–2024 uppskattningsvis cirka åtta procent kvinnor och 92 procent män. Av dem var uppskattningsvis cirka 14 procent i åldern 18–24 år, cirka 66 procent i åldern 25–38 år och cirka 19 procent i åldern 39–64 år.

5.2.15 Sammantagna konsekvenser av tidigare ändringar i lagstiftningen om internationellt skydd

Under den pågående regeringsperioden har det gjorts flera ändringar i lagstiftningen om internationellt skydd. Ändringarna har grundat sig på sådana bestämmelser i de gällande direktiven där det fortfarande funnits outnyttjat nationellt handlingsutrymme. Gränsförfarandet enligt förfarandedirektivet och de grunder för påskyndat förfarande som ännu inte tagits in i utlänningslagen togs i bruk. När det gäller handlingsutrymmet enligt skyddsgrundsdirektivet förkortades längden på de uppehållstillstånd som beviljas på grund av internationellt skydd till det minimum som direktivet tillåter och grunderna för uteslutning och upphörande av flyktingstatus som saknades i den nationella lagstiftningen infördes. Dessa hänförde sig till äventyrande av samhällets säkerhet och den nationella säkerheten och att personen gjort sig skyldig till ett särskilt grovt brott. I utlänningslagen togs också in en möjlighet enligt skyddsgrundsdirektivet att låta bli att bevilja flyktingstatus i en situation där sökanden lämnar in en ny ansökan, vars skäl han eller hon själv uppsåtligen har skapat efter att ha lämnat ursprungslandet och som inte kan anses utgöra ett uttryck för sökandens verkliga övertygelse, åsikter eller livssituation. Dessutom gjordes det möjligt att det protokoll som upprättats över ett asylsamtal i enlighet med förfarandedirektivet inte längre kontrolleras vid samtalet. Också bestämmelserna om verkställbarheten av beslut om utvisning ändrades så att utvisningsbeslut i vissa situationer som gäller ansökan om internationellt skydd kan verkställas snabbare än för närvarande, inom samma tid som beslut om avvisning. I fråga om mottagande sänktes mottagningspenningen tillfälligt.

I anslutning till pakten kan det konstateras att största delen av ovannämnda ändringar som direkt hänför sig till internationellt skydd skulle ha börjat tillämpats i Finland direkt med stöd av förordningen senast sommaren 2026. Vissa, t.ex. tillämpningsområdet för gränsförfarandet och uppehållstillståndens längd, är förenade med ett nationellt handlingsutrymme som enligt förslaget ska tillämpas på samma sätt som i de nationella bestämmelserna som grundar sig på direktivet.

Utöver de ändringar som gäller internationellt skydd har det gjorts andra ändringar i utlänningslagen som har konsekvenser för personer som söker eller får internationellt skydd i Finland. Det centrala målet med ändringarna i utlänningslagen har varit att förebygga missbruk av asylsystemet samt att skydd endast ska beviljas dem som behöver det. Syftet med ändringarna har dessutom varit att stärka den inre säkerheten. Eftersom ändringarna har varit i kraft endast en kort tid är det inte möjligt att bedöma de sammantagna konsekvenserna. Konsekvenserna av de ändringar som gjorts i utlänningslagen, liksom även konsekvenserna av denna proposition, kommer att följas upp i framtiden.

6 Alternativa handlingsvägar

6.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

6.1.1 Förfarandets inledande skeden

Vid beredningen bedömdes även alternativet att de tre skedena i början av förfarandet skulle genomföras på samma gång liksom för närvarande. Kravet på kostnadsfri rättslig rådgivning i

förordningen om asylförfaranden verkade dock i praktiken förhindra detta. För att kravet på rättslig rådgivning i förordningen ska uppfyllas, bör rättslig rådgivning göras tillgänglig för sökanden på dennes begäran innan ansökan lämnas in. Eftersom ansökningar kan göras och registreras hos polisen eller gränskontrollmyndigheten alla dagar i veckan och dygnet runt, skulle ordnandet av rättslig rådgivning ha blivit mycket kostsamt och eventuellt ha förutsatt omförhandling av tjänstekollektivavtal beroende på vem som skulle ha gett rådgivningen.

6.1.2 Rättshjälp och kostnadsfri rättslig rådgivning

I fråga om kostnadsfri rättslig rådgivning bedömdes också ett alternativ där rättshjälpen skulle ha ersatt den rättsliga rådgivningen. Då skulle sökanden ha behövt få rådgivning av ett rättsbiträde mycket snabbt efter att ansökan registrerats, eftersom ansökan ska lämnas in inom 21 dagar från registreringen och enligt förordningen om asylförfaranden ska rättslig rådgivning fås innan ansökan lämnas in. Att ordna rättslig rådgivning på detta sätt skulle dock ha blivit påfallande kostsamt, eftersom det skulle ha krävt betydande extra resurser för den offentliga rättshjälpen. Migrationsverket bedömdes ha den bästa sakkunskapen när det gäller att genomföra rådgivningen jämfört med andra aktörer. Dessutom möjliggör centraliseringen av rådgivningsprocessen till Migrationsverket smidiga och effektiva arrangemang.

6.1.3 Åldersbedömning

I beredningen bedömdes ett alternativ där en multidisciplinär åldersbedömning på begäran av Migrationsverket skulle ha genomförts t.ex. i välfärdsområdet, på ett universitetssjukhus eller i det multidisciplinära samarbetet vid Institutet för hälsa och välfärd i stället för på förläggningen. Vid beredningen konstaterades dessa alternativ, som den aktör som i regel gör bedömningen, fördröja förfarandet och vara dyrare. På basis av utredningsarbetet beslutade man dock att i propositionen föreslå att förläggningarna kan begära ett utlåtande för den multidisciplinära åldersbedömningen av en verksamhetsenhet inom den privata eller offentliga social- och hälsovården, t.ex. om bedömningens oberoende inte annars kan garanteras i tillräcklig utsträckning.

6.1.4 Säkra länder

Vid beredningen bedömdes möjligheterna att fastställa säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer också nationellt på lagnivå, genom förordning av inrikesministeriet, genom beslut av statsrådet, genom beslut av ministeriet eller genom beslut av den fastställande myndigheten, dvs. Migrationsverket.

Vid beredningen av förslaget bedömdes det i viss mån vara ett långsamt och stelt förfarande med tanke på eventuella ändringar att fastställa säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer i lag. Ändringar i förteckningarna på unionsnivå kan dessutom kräva ändringar i den nationella lagstiftningen. Fastställandet på lagnivå ansågs dock öka förutsägbarheten och motsvara en bestämmelse om unionens förteckningar på lagnivå. Europeiska unionens domstol ansåg i sitt avgörande (C-758/24 och C-759/24) att säkra ursprungsländer kan fastställas i lag, under förutsättning att detta fastställande kan bli föremål för effektiv domstolskontroll. Med tanke på att situationen i de tredjeländer och ursprungsländer som fastställts som säkra måste ses över kontinuerligt, ansågs det, trots det som anförts ovan, inte ändamålsenligt att fastställa länderna på lagnivå. För närvarande fattas beslut om tillämpning av begreppet säkert tredjeland eller ursprungsland av Migrationsverket. I regeringens proposition föreslogs i beredningsskedet först att säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer ska fastställas genom förordning av inrikesministeriet, eftersom ministeriets förordning ansågs vara ett administrativt snabbare och smidigare sätt att föreskriva om fastställandet av säkra länder. På basis av justitiekanslerns

yttrande omprövades dock frågan och bemyndigandet att utfärda förordning föreslås nu för statsrådet. Det kan inte anses vara ett ärende av teknisk natur.

6.1.5 Delgivningar

Som en del av beredningen utreddes eventuella ändringsbehov i samband med delgivningar, såsom om det finns behov av att ändra lagstiftningen om delgivning av avslag på ansökan om internationellt skydd. Utifrån utredningsarbetet var bedömningen att det inte kunde identifieras några behov av ändringar i de nuvarande arrangemangen eller lagstiftningen och att det inte heller gick att påvisa tydliga kostnadsfördelar, fördelar med avseende på ökad smidighet eller andra fördelar med ändringarna. Vid beredningen identifierades dock behovet av en mer regelbunden uppföljning av hur delgivningarna genomförs och det konstaterades att eventuella behov av effektivisering snarare hänför sig till planeringen av den operativa verksamheten och utvecklingen av informationssystemen.

6.1.6 Sökande av ändring

Under beredningen övervägdes olika, närmast längre behandlingstider än vad som föreslagits, för förvaltningsdomstolarna för behandling av besvär. På grundval av diskussionerna med de olika instanserna kom man emellertid fram till de föreslagna behandlingstiderna på tre och sex månader, eftersom förfarandets totala längd därigenom betydligt förkortas och det påskyndar avlägsnandet ur landet av personer som fått ett negativt beslut. De föreslagna tidsfristerna är delvis desamma och delvis längre än i kommissionens ursprungliga förslag till förordningen om asylförfaranden från 2016 (COM (2016) 467 final[88], 13.7.2016). Kommissionen föreslog då en behandlingstid på sex månader för behandling av besvär som gäller en ansökan som avslagits i ett normalt förfarande eller för återkallande av skydd, en behandlingstid på två månader om det var fråga om snabba förfaranden där sökanden inte skulle ha automatisk rätt att stanna i landet under den tid ändringssökandet pågår samt en behandlingstid på en månad för besvär som gäller efterföljande ansökningar.

6.1.7 Mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls

Under beredningen övervägdes olika alternativ för att förkorta den tid som mottagningstjänster tillhandahålls. Utgångspunkten för beredningen var i enlighet med regeringsprogrammet minimikraven i mottagandedirektivet. Rätten till minimivillkor för mottagande enligt mottagandedirektivet gäller tredjelandsmedborgare som har ansökt om internationellt skydd så länge som de tillåts uppehålla sig på territoriet i egenskap av sökande. Vid beredningen av propositionen hördes polisen som den myndighet som genomför avlägsnande ur landet och syftet var att beakta dels målet att uppnå kostnadsbesparingar genom att förkorta den tid som mottagningstjänster tillhandahålls, dels också målet att främja avlägsnandet ur landet av personer som fått avslag på sin ansökan. I propositionen beslutade man att föreslå att mottagningstjänster tillhandahålls i högst 60 respektive 14 dagar efter det att en person inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium.

6.1.8 Inkvartering av minderåriga på förläggningar för vuxna

Under beredningen utreddes möjligheten att inkvartera över 16 år gamla minderåriga utan vårdnadshavare på en förläggning för vuxna och familjer. Enligt artikel 27.9 i

[88] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2c404d27-4a96-11e6-9c64-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF

mottagandedirektivet får medlemsstaterna placera ensamkommande barn som är 16 år eller äldre i förläggningar för vuxna sökande, förutsatt att detta är till barnets bästa. Det är fråga om reglering som lämnar rum för skönsmässig bedömning. Enligt artikel 26.2 i direktivet ska vid bedömningen av ett barns bästa hänsyn bl.a. tas till den underåriges välbefinnande och sociala utveckling, med hänsyn till den underåriges bakgrund och behovet av stabilitet och kontinuitet i omsorgen. Enligt förordningen om asylförfaranden bör dessutom mottagningsanläggningar för underåriga och deras familjemedlemmar vara lämpade för deras behov med full respekt för mottagandedirektivet (skäl 67 i ingressen) och underåriga bör tillhandahållas särskilda mottagningsvillkor (skäl 36 i ingressen). Också den handbok som utarbetats av Europeiska unionens asylbyrå och den allmänna kommentaren från kommittén för barnets rättigheter nr 23 (CRC/C/G) innehåller vägledning om vad som bör beaktas vid inkvartering av ensamkommande barn. Vid beredningen konstaterades det att det inom ramen för nationell lagstiftning, EU-lagstiftning eller annan internationell reglering inte är möjligt att inkvartera barn utan vårdnadshavare som fyllt 16 år på förläggningar för vuxna. Vid inkvartering av minderåriga ska hänsyn tas till deras ålder, barnets bästa och rättigheter och mottagningsvillkor som motsvarar behoven, och en tillräcklig levnadsstandard ska garanteras för den minderåriga med beaktande av den fysiska, mentala, andliga, moraliska och sociala utvecklingen. Av denna orsak kan ett barn utan vårdnadshavare inkvarteras på en förläggning för vuxna endast tillsammans med en närstående vuxen som ansvarar för barnet eller om det på förläggningen finns en separat avdelning för barn utan vårdnadshavare med tillräckligt med personal med ansvar för vård och fostran. En separat avdelning skulle i praktiken motsvara det stödboende som föreskrivs i 17 § i mottagningslagen. Vid beredningen bedömdes det att mottagningslagen kan kompletteras med bestämmelser om att ett minderårigt barn utan vårdnadshavare kan inkvarteras på en förläggning för vuxna tillsammans med en närstående vuxen som ansvarar för omsorgen om barnet.

6.1.9 Enskild inkvartering

Under beredningen utreddes i enlighet med svensk modell slopandet av enskild inkvartering så att förutsättningen för att få mottagningspenning är inkvartering på en förläggning. Utgångspunkten för alternativet var att den som själv ordnar sin inkvartering inte har rätt till mottagningspenning. Ändringen kan genomföras med stöd av artikel 7 i mottagandedirektivet. Enligt Migrationsverkets statistik bor cirka 53 procent av de personer som är klienter vid förläggningarna för närvarande i enskild inkvartering. Av dem får 46 procent mottagningspenning. År 2024 var det genomsnittliga dygnspriset för enskild inkvartering 12 euro per dygn inklusive mottagningspenning. Utan mottagningspenning var det genomsnittliga dygnspriset 9 euro. Samtidigt var det genomsnittliga dygnspriset för inkvartering på en förläggning 41 euro per dygn. Avskaffandet av mottagningspenningen för dem som bor i enskild inkvartering skulle med det nuvarande antalet klienter spara systemet cirka 5 miljoner euro på årsnivå. Om emellertid t.ex. 10 procent av dem som bor i enskild inkvartering efter slopandet av mottagningspenningen väljer att övergå till inkvartering på förläggning innebär det på årsnivå en ökning på cirka 10,5 miljoner euro i omkostnaderna för mottagandet. Dessutom bör behovet av ytterligare mottagningskapacitet för över tusen personer beaktas. Eftersom nästan hälften av dem som bor i enskild inkvartering får mottagningspenning, skulle antalet personer som övergår till inkvartering på förläggningar sannolikt vara större än 10 procent. Avskaffandet av mottagningspenningen för dem som bor i enskild inkvartering ansågs inte vara en ändamålsenlig åtgärd.

6.1.10 Begränsning och indragning av mottagningstjänster

I fråga om den inskränkning av mottagningsvillkoren som avses i artikel 23 i mottagandedirektivet övervägde man vid beredningen huruvida inskränkningen av

mottagningsvillkoren skulle kunna genomföras genom att flytta personen till en förläggning som serverar måltider, slopa beviljandet av mottagningspenning och i princip trygga den övriga försörjningen med nyttigheter. Direktivet förutsätter dock att mottagningsvillkoren för sökanden i vissa situationer kan återinföras, om de omständigheter som beslutet grundar sig på inte längre föreligger. Således skulle det alternativ som förutsätter förflyttning av en person i praktiken inte ha varit genomförbart. Vid beredningen av indragningen av mottagningstjänster bedömdes ett alternativ där rätten till mottagningstjänster upphör helt och hållet. Tryggandet av personens oundgängliga försörjning och omsorg skulle då vara på välfärdsområdets ansvar. Med beaktande av välfärdsområdenas bärkraft och målet att främja avlägsnandet ur landet av personer som fått ett negativt beslut, kom man vid beredningen fram till att det är motiverat att också personer vars mottagningsvillkor har dragits in på det sätt som avses i direktivet ska omfattas av mottagningssystemet. Deras rätt till tjänster kan dock begränsas. I beredningen beaktades dessutom kostnaderna för den föreslagna begränsningen av mottagningstjänsterna samt att mottagandedirektivet förutsätter att det görs en åtskillnad mellan indragna mottagningsvillkor och inskränkta mottagningsvillkor.

6.1.11 Screening

Under beredningen övervägdes olika alternativ till den föreslagna regleringen. I beredningen bedömdes ett alternativ där Migrationsverket skulle ha varit screeningmyndighet. Utifrån utredningsarbetet ska Migrationsverket inte vara screeningmyndighet, utan på det sätt som anges nedan delta i ordnandet av underhållet av de personer som genomgår screening. I stället för att begränsa rörelsefriheten för den person som genomgår screening utreddes det hur säkringsåtgärderna enligt utlänningslagen lämpar sig för screeningförfarandet och skyldigheten enligt screeningförordningen att genom nationell lagstiftning förhindra risken för avvikande. Av alternativen är den föreslagna begränsningen av rörelsefriheten en lättare åtgärd än tagande i förvar och ingriper mindre i en persons grundläggande rättigheter. Tagande i förvar kvarstår i fortsättningen som en metod som kan användas när förutsättningarna uppfylls och en begränsning av rörelsefriheten inte lämpar sig.

6.1.12 Övervakning av de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Utredningen av motiverade anklagelser om kränkning av grundläggande rättigheter övervägdes till en början som en uppgift för diskrimineringsombudsmannen. Vid beredningen kom man dock fram till att behandlingen av motiverade anklagelser också kan ordnas så att screening- och gränsförfarandemyndigheternas interna laglighetsövervakning sköter utredningen av anklagelserna.

6.2 Metoder som planeras eller som har genomförts av andra medlemsstater

6.2.1 Allmänt

Rättsakterna i migrationspakten genomförs samtidigt i alla medlemsstater och de träder i kraft vid samma tidpunkt inom hela unionen. Därför är det svårt att göra en traditionell jämförelse av olika länders situation och lösningar, och delvis omöjligt, eftersom de planerade lösningarna nödvändigtvis inte ens är klara för medlemsstaterna själva. I detta avsnitt strävar man dock efter att i ljuset av de uppgifter som finns att tillgå förtydliga de lösningar som planeras av andra medlemsstater samt att ge bakgrunden till befintliga förfaranden i fråga om de helheter som i och med denna regeringsproposition föreslås bli införlivade i den nationella lagstiftningen i Finland.

6.2.2 Kostnadsfritt rättsligt bistånd i det administrativa skedet

Förordningen om asylförfaranden eller förordningen om asyl- och migrationshantering förutsätter inte att kostnadsfritt rättsligt bistånd som bekostas med offentliga medel tillhandahålls i det administrativa skedet. Förordningarna i pakten börjar tillämpas sommaren 2026, men genomförandet av dem pågår fortfarande i många medlemsstater. Därför är de andra medlemsstaternas planer på att tillhandahålla eller begränsa rätten till rättsligt bistånd i det administrativa skedet samt att tillhandahålla kostnadsfri rättslig rådgivning ännu inte tillgängliga för allmänheten.

För närvarande får de som ansöker om internationellt skydd kostnadsfritt rättsligt bistånd under hela förfarandet t.ex. i *Nederländerna*, *Belgien* och *Sverige*. I *Tyskland* tillhandahålls rättsligt bistånd för personer som ansöker om internationellt skydd i det administrativa skedet endast under s.k. förfarande på flygfältet (kan jämföras med gränsförfarandet), om ansökan anses uppenbart ogrundad och sökanden inte har någon juridisk rådgivare. I *Frankrike* tillhandahålls inte kostnadsfritt rättsligt bistånd i det administrativa skedet. Sökandena kan dock få rättsligt bistånd via organisationer eller privata rättsbiträden på egen bekostnad. I *Estland* tillhandahålls inte heller rättsligt bistånd med offentliga medel i det administrativa skedet, men kostnadsfritt rättsligt bistånd finns tillgängligt via vissa civilsamhällesorganisationer.

6.2.3 Åldersbedömning

Många medlemsstater har redan i flera år bedömt åldern hos dem som ansöker om internationellt skydd med hjälp av metoder för multidisciplinär åldersbedömning. Även EUAA har betonat vikten av ett holistiskt, dvs. ett övergripande, tillvägagångssätt, för att utreda åldern. Exempelvis i *Italien* finns det bestämmelser i lag om multidisciplinär åldersbedömning sedan 2017. I Italien består den multidisciplinära åldersbedömningen av en intervju, en psykologisk eller neuropsykiatrisk utredning och pediatrisk undersökning. Bilddiagnostik används som ett medel i sista hand för att bedöma åldern. I *Grekland* är multidisciplinär åldersbedömning redan i bruk och den görs i första hand vid förläggningarnas specialenheter. Bedömningen omfattar först en fysisk undersökning av en sakkunnig inom hälso- och sjukvården och därefter en psykologisk undersökning utförd av en psykolog eller socialarbetare. Om det även efter detta råder tvivel om åldern, kan åldern utredas med hjälp av bilddiagnostik. I *Nederländerna* bedöms den sökandes ålder av tre tjänstemän och bedömningen omfattar t.ex. intervjuer och bedömning av det fysiska utseendet. Om de tre tjänstemännens bedömning inte ger ett enhälligt resultat, kan man låta sökanden genomgå en läkarundersökning och bilddiagnostik. I *Sverige* är utgångspunkten likaså att utreda åldern t.ex. med hjälp av en intervju och socialsektorns bedömning innan sökanden hänvisas till en läkarundersökning som inkluderar bilddiagnostik. I *Frankrike* bedöms åldern i en social intervju som utförs av utbildad personal. Minst två experter deltar i intervjun. Om resultatet av bedömningen är oklart, kan åldern utredas med hjälp av bilddiagnostik.

6.2.4 Säkra länder

Nationella förteckningar över säkra tredjeländer används i fem medlemsstater och nationella förteckningar över säkra ursprungsländer i 22 medlemsstater. I medlemsstaterna är det vanligtvis asylmyndigheten eller den behöriga beslutsmyndigheten, som oftast är inrikes- eller migrationsministeriet, som ansvarar för att upprätta förteckningen. Förteckningen godkänns oftast antingen av vederbörande tillsynsmyndighet eller av samma myndighet som har upprättat den. I vissa medlemsstater deltar utrikesministeriet i utarbetandet av förteckningen eller godkännandet av den. Som jämförelse kan man konstatera att t.ex. i *Sverige* utarbetas ett förslag om säkra ursprungsländer av svenska Migrationsverket, och myndighetens chef beslutar om

godkännandet av förteckningen. Någon nationell förteckning över säkra tredjeländer är inte i användning. I *Estland* utarbetas och godkänns ett förslag om säkra tredjeländer och ursprungsländer av polis- och gränsbevakningsväsendet (Politsei- och Piirivalveametis). I *Nederländerna* utarbetas ett förslag om säkra ursprungsländer av asyl- och migrationsministeriet (Ministerie van Asiel en Migratie), som också beslutar om saken. Någon förteckning över säkra tredjeländer är inte i användning. I *Tyskland* anges säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer i asyllagen och dess bilagor. Förbundsregeringen (Bundesregierung) ska vartannat år lämna in en rapport till förbundsdagen (Bundestag) om huruvida kraven på säkra ursprungsländer fortfarande uppfylls för de länder som ingår i förteckningen.

6.2.5 Sökande av ändring

I många medlemsstater tillämpas redan behandlingstider även för besvärsdomstolarna, och i allmänhet bestäms behandlingstiderna för besvär enligt det förfarande som ligger till grund för prövningen av asylansökan. I flera medlemsstater är behandlingstiden för ansökningar som prövats i ett s.k. vanligt förfarande 5–6 månader (t.ex. Österrike, Italien och Frankrike). Vid gränsförfarande – även kallat flygplatsförfarande eller förfarande vid gränsen – är behandlingstiden några dagar (t.ex. Frankrike) upp till några veckor (t.ex. Nederländerna, Österrike och Tyskland). Behandlingstiderna för ansökningar som har avgjorts i ett påskyndat förfarande är i allmänhet 5–6 veckor (t.ex. Frankrike och Nederländerna). Sverige har för närvarande inga behandlingstider för domstolarna, men den svenska regeringens mål är att 90 procent av besvären över asylbeslut ska behandlas inom 4 månader. På sista tiden har målet inte nåtts.

6.2.6 Screeningförordningen

Det är tills vidare inte möjligt att få information om andra staters nationella lagstiftningslösningar och andra lösningar, eftersom det nationella genomförandet fortfarande pågår i de olika medlemsstaterna. Som en del av beredningsarbetet har en förfrågan om de planerade alternativen skickats till samarbetsmyndigheterna i Sverige, Danmark, Estland, Lettland och Litauen.

I *Lettland* pågår lagberedningsarbetet. Enligt planen säkerställs det att de personer som genomgår screening vid den yttre gränsen kan nås av myndigheterna genom att man inrättar en ny förläggning vid den yttre gränsen med en kapacitet på cirka 450 personer. Personer som genomgår screening tillåts inte komma in i Lettland.

I *Sverige* finns för närvarande ingen gällande lagstiftning och lagberedningen gällande genomförandet av screeningförordningen pågår. Enligt preliminär uppfattning måste Sverige enligt de initiala bedömningarna ändra sin lagstiftning, eftersom bestämmelserna om tagande i förvar inte direkt motsvarar kraven i screeningförordningen.

I *Estland* finns planer på att placera personer som omfattas av screening-, gräns- eller återvändandeförfarande i en särskild inkvartering avsedd för dem. Personer som genomgår screening är skyldiga att stanna i den inkvartering som anvisats dem. Genom lagstiftningsändringarna möjliggörs en noggrannare reglering av inkvarteringen, såsom att en person som är föremål för gränsförfarande kan lämna inkvarteringen vid vissa klockslag. Enligt den estniska modellen anses tagande i förvar vara det alternativ som tillämpas i sista hand. Närmare bestämmelser om förfarandet utfärdas av Estlands polis- och gränsbevakningsväsende (Politsei- och Piirivalveamet). Genom detta bestäms åtminstone för hur många timmar en person får avlägsna sig från inkvarteringslokalerna samt besökstiderna, ordningsstadgan för inkvarteringslokalen och vilka föremål som är förbjudna i inkvarteringen.

Enligt 34 § 1 mom. i den *danska* utlänningslagen (*udlændingeloven*) kan tills beslut om huruvida en utlänning ska nekas inresa, avvisas, överföras eller utvisas har fattats, utlänningens pass, övriga resedokument och biljett tas i besittning för att säkerställa personens närvaro. Dessutom kan utlänningen åläggas att betala en av myndigheten fastställd garanti, vistas på en av myndigheten anvisad plats och anmäla sig hos myndigheterna. Den danska polisen eller det danska migrationsverket (Udlændingestyrelsen) kan ålägga en utlänning att regelbundet anmäla sig till en myndighet, om det är nödvändigt för att säkerställa dennes närvaro eller medverkan, när något av följande villkor uppfylls: 1. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd med stöd av asyl, men bidrar inte till utredningen av ärendet, 2. utlänningen underlåter att komma till en intervju som ordnas av en myndighet utan giltig orsak, 3. utlänningen har uppfört sig våldsamt eller hotfullt i utlänningarnas inkvarteringslokaler mot de anställda i inkvarteringslokalen eller mot andra inkvarterade eller 4. utlänningen iakttar inte danska migrationsverkets bestämmelse om en viss boningsort. Enligt den gällande lagstiftningen kan en utlänning tas i förvar om vissa villkor uppfylls. För det nationella genomförandet av screeningförordningen bereds i Danmark en ändring i lagstiftningen om tagande i förvar.

6.2.7 Mottagande

Under beredningen utredde och utvärderade en stor del av medlemsstaterna fortfarande sina framtida lösningar, och det har i beredningsskedet inte nödvändigtvis varit möjligt att få närmare uppgifter om planerna. En del av de bestämmelser som nu genomförs i Finland har dock ingått i det tidigare mottagandedirektivet (2013/33/EU). Sådana är i synnerhet direktivets tillämpningsområde och bestämmelserna om inskränkning av de materiella mottagningsvillkoren. Bestämmelserna om inskränkning har visserligen preciserats avsevärt i det omarbetade direktivet. För propositionen har insamlats information genom diskussioner med myndigheterna i Sverige, Tyskland, Frankrike och Nederländerna. Utifrån diskussionerna verkar dessa länders planer vara mycket liknande som Finlands planer.

EU:s medlemsstater har ordnat mottagandet av personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd i enlighet med sina egna historiska, ekonomiska och samhälleliga förutsättningar och mål. Således är praxis i olika EU-länder inte direkt jämförbara med varandra eller i praktiken direkt tillämpliga i en annan medlemsstat. Det är likväl viktigt att känna till nivån på medlemsstaternas mottagningstjänster för att kunna minska det egna systemets attraktionskraft och oönskade förflyttningar mellan medlemsstaterna bland personer som söker internationellt skydd.

Det *svenska* mottagningssystemet erbjuder tjänster för både personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd. Inkvartering för personer som får tillfälligt skydd ordnas i samarbete med kommunerna. Kommunerna ansvarar också för att ordna mottagandet av minderåriga utan vårdnadshavare. Social- och hälsovårdstjänsterna för dem som omfattas av mottagningstjänsterna ordnas av landskapet. Den som får mottagningstjänster söker sig självständigt till social- och hälsovårdstjänsterna. Sökanden har rätt att arbeta genast efter att ha gjort ansökan.

Det svenska mottagningssystemet genomgår som bäst en stor förändring. I mars 2025 trädde en lag i kraft, enligt vilken endast sökande som inkvarteras på förläggningarna får mottagningspenning. Cirka 60 procent av klienterna i mottagningssystemet bor i enskild inkvartering. Fram till juni hade antalet klienter vid förläggningarna ökat med cirka 10 procent. Tidsfristen för flytt till en förläggning var i september 2025. Endast cirka 30 procent av dem som bor i enskild inkvartering får mottagningspenning, och därför bedöms lagändringen inte ha någon större inverkan.

Sverige avser att införa de mekanismer som artikel 7 i mottagandedirektivet möjliggör för att säkerställa det faktiska boendet. Sveriges planer är att den som bor på en förläggning i fortsättningen ska identifiera sig en gång om dagen på förläggningen, med undantag för veckosluten. Identifieringen görs med ett elektroniskt nyckelkort, med vilket den sökande också kan komma in på förläggningen. Identifieringsskyldigheten gäller inte dem som bor i enskild inkvartering. De som bor i enskild inkvartering bör dock förnya sitt klientkort med tre månaders mellanrum.

Sverige planerar att införa anvisning av sökande till ett geografiskt område enligt artikel 8 i mottagandedirektivet. Enligt en preliminär bedömning ska anvisning göras till landskapens område (12 st.). Avsikten är att på sökandens klientkort sätta in en QR-kod, med vars hjälp polisen vid behov kan kontrollera om personen befinner sig inom det område till vilket han eller hon anvisats. Anvisningen har ingen inverkan på den enskilda inkvarteringen. Om sökanden bryter mot skyldigheterna i artikel 7 eller 8 kan han eller hon enligt planen påföras begränsningar av rörelsefriheten enligt artikel 9. Sverige vet dock ännu inte vad detta i praktiken skulle innebära, eftersom artiklarna 7 och 8 redan i stor utsträckning tillåter samma åtgärder som artikel 9. En tydlig skillnad i artikel 9 är ett separat beslut och antalet dagliga anmälningar.

Den svenska planen för genomförandet av artikel 21 verkar liknande som i Finland. En sökande som fått ett beslut om överföring får begränsade mottagningstjänster från förläggningen och sökandens utkomst tryggas med nyttigheter. Sverige har redan genomfört de flesta inskränkningarna i artikel 23. Inskränkningarna hänför sig till mottagningspenningen. I samband med genomförandet av direktivet är avsikten att verkställa åtgärder som gäller anvisning till ett område och begränsning av rörelsefriheten. Avsikten är dock inte att begränsa mottagningsvillkoren med anledning av att sökanden underlåtit att delta i integrationsåtgärder. Avsikten är inte heller att med stöd av artikel 23 begränsa mottagningstjänsterna för dem som lämnat in en efterföljande ansökan.

År 2016 gjordes en ändring i den svenska mottagningslagen om att mottagningstjänsterna upphör med ett lagakraftvunnet och verkställbart beslut om avlägsnande ur landet eller med att tidsfristen för frivillig återresa har löpt ut för sådana vuxna som inte har barn att försörja. Syftet med lagändringen var att minska kostnaderna för mottagningsverksamheten och öka kapaciteten. Dessutom var målet att öka incitamenten för frivillig återresa för dem som hade fått ett beslut om avlägsnande ur landet. Enligt en utredning[89] publicerad av den svenska regeringen 2024 minskade sannolikheten för återresa efter 2016, medan sannolikheten för att den asylsökande skulle försvinna ökade. Dessutom har polisen rapporterat att lagändringen har försvårat verkställigheten av beslut om avlägsnande ur landet. Om polisen möter asylsökande som har ett lagakraftvunnet beslut om avlägsnande ur landet, tas de ofta i förvar, vilket är en betydligt dyrare inkvarteringsform än en förläggning.

De *tyska* företrädarna har påpekat att genomförandet av mottagandedirektivet är en utmaning, eftersom mottagandet är på delstaternas ansvar i Tyskland. Det finns 16 delstater och var och en av dem har sina egna särdrag och därigenom olika sätt att ordna mottagningsverksamheten.

I Tyskland får den sökande för närvarande rätt att arbeta efter nio månaders vistelse i landet. Preliminärt är avsikten att man i fortsättningen ska få rätt att arbeta redan efter tre månader.

---

[89] Mottagandelagen – En ny lag för ordnat asylmottagande och effektiv återvändande. Finns på adressen: Mottagandelagen – Regeringen.se

Praxis i fråga om artikel 7 varierar mellan de olika delstaterna. Tyskland har redan genomfört anvisning av sökande till ett geografiskt område, men förfarandet överensstämmer inte helt med artikel 8 i det omarbetade direktivet. Anvisning till ett geografiskt område innebär att den sökande endast får tjänster i den delstat inom vars område förläggningen är belägen. Det finns planer på att införa ett betalkort, vars användning skulle vara begränsad till den enskilda delstatens territorium. Införandet är dock beroende av delstaterna och det är inte säkert att betalkortet tas i bruk överallt.

Tyskland har inte genomfört begränsningar enligt det tidigare direktivet. Begränsande åtgärder bereds för närvarande och begränsningarna i artikel 23 kommer sannolikt att genomföras i sin helhet. Delstaterna har dock fortfarande mycket utrymme för skönsmässig bedömning.

Tyskland tillhandahåller mottagningstjänster tills man lämnar landet. I Tyskland kan mottagningstjänsterna dras in eller begränsas, om en person har beviljats skyddsstatus i en annan medlemsstat, en annan EU-medlemsstat är ansvarig för prövningen av personens ansökan eller om avlägsnandet ur landet inte kan genomföras av skäl som beror på personen själv.

I *Nederländerna* är nästan alla sökande inkvarterade på förläggningar. Rätten att arbeta börjar när personen har vistats i landet sex månader efter att ansökan gjordes. Rätten till mottagningstjänster upphör 28 dagar efter det att den behöriga myndigheten eller domstolen har meddelat avslag. Besvärsrätten och besvärstiden inverkar på hur länge mottagningstjänster tillhandahålls.

I Nederländerna tillämpas redan en skyldighet enligt artikel 7 att identifiera sig på förläggningen en gång i veckan. Nästan alla sökande är inkvarterade på förläggningar, vilket gör det lätt att ordna identifieringsskyldigheten. Vid förläggningarna kan det dessutom finnas separata avdelningar, där identifieringsskyldigheten gäller oftare, en gång om dagen eller två gånger om dagen. Även anvisning av sökande till ett geografiskt område enligt artikel 8 är redan i bruk. Det är i praktiken svårt att göra skillnad mellan artiklarna 8 och 9, eftersom redan den nuvarande regleringen förpliktar de sökande att söka tjänster vid en viss förläggning och det i praktiken inte finns någon enskild inkvartering.

Nederländerna inkvarterar personer som fått ett överföringsbeslut på en viss förläggning eller på en viss avdelning på förläggningen. Måltider och andra nyttigheter ingår i inkvarteringen. Det är ännu oklart vilken servicenivå som i fortsättningen kommer att tillhandahållas personer som fått ett beslut om överföring. Beslutet om överföring och beslutet om begränsning av tjänsterna fattas inte med ett och samma beslut, men de meddelas samtidigt.

Nederländerna har infört en stor del av begränsningarna enligt artikel 23. Begränsningar kan föreläggas av förläggningens föreståndare. En begränsningsåtgärd föregås dock alltid av en diskussion. Därefter kan mottagningspenningen sänkas. Dessutom kan man förhindra tillträde till förläggningen i 1–2 veckor. Under denna tid ska det dock ordnas alternativ inkvartering för sökanden. I extrema fall kan sökanden placeras i en särskild övervakningsförläggning, där rörelsefriheten begränsas högst 14 veckor åt gången. Syftet är att påverka den sökandes beteende. De sökande som placeras på förläggningen genomgår noggrann screening. Övervakningsförläggningen är öppen, dvs. man kan lämna förläggningen, men sökanden förlorar då sin rätt till mottagningstjänster. I denna särskilda förläggning kan inkvarteras cirka 30 sökande åt gången. Överföring till en övervakningsförläggning hänför sig i allmänhet till sökandens dåliga beteende. Enligt erfarenheterna har sökande som placerats på en övervakningsförläggning ofta utmaningar i anslutning till (den psykiska) hälsan, varför behovet av samarbete med hälso- och sjukvården accentueras.

Frankrike genomför som bäst stora ändringar i lagstiftningen om mottagande. Avsikten är att utveckla i synnerhet informationsutbytet och informationssystemen.

Frankrike har redan genomfört artikel 8 i det omarbetade direktivet. Den sökandes mottagningsvillkor kan inskränkas om han eller hon inte följer anvisningen till ett geografiskt område. Anvisningen av sökande till ett geografiskt område hänför sig i synnerhet till en jämn fördelning av de sökande till olika områden. Mottagningstjänsterna kan dessutom begränsas, om personen lämnar inkvarteringen eller inte följer asylmyndigheternas föreskrifter. Enligt uppgifter från Frankrike används begränsningarna mycket och de har visat sig fungera. Ett skriftligt beslut om begränsningen fattas. Sökanden kan ge ett bemötande om beslutet.

Frankrike tillämpar redan också artikel 9 i det omarbetade direktivet. En sökande kan ges ett beslut som begränsar rörelsefriheten i en situation där sökanden utgör ett hot mot den allmänna ordningen eller om det vid registreringen av en ansökan om internationellt skydd finns en träff på sökanden i fråga i Eurodacsystemet. Rörelsefriheten kan även begränsas för en person som ska återsändas och som gjort en efterföljande ansökan. Den myndighet som fattar beslutet fastställer det område där personen får vistas och röra sig. Detta område kan variera individuellt från t.ex. förläggningens område till den kommun där förläggningen är belägen. Personen kan också förordnas att vistas på sin inkvarteringsplats minst tre timmar om dagen. Besluten är tidsbegränsade.

7 Remissvar

7.1 Allmänt

Totalt 76 instanser lämnade ett yttrande (senast den 11 februari 2026). Dessa instanser var Ålands landskapsregering, Fackförbundet Pro rf, Amnesty International Finländska sektionen rf, Diakonissanstalten, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, riksdagens justitieombudsman, Finlands näringsliv rf, Södra Karelens välfärdsområde, Södra Savolax välfärdsområde, ETU – Edustajat yksintulleille turvapaikanhakijalapsille ry, Helsingfors förvaltningsdomstol, Helsingfors stads social-, hälsovårds- och räddningssektor, polisinrättningen i Helsingfors, HUS-sammanslutningen, Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab, Östra Finlands förvaltningsdomstol, Julkiset Oikeusavustajat ry, Juristiliitto – Juristförbundet ry, Riksarkivet, Folkpensionsanstalten, Mellersta Finlands välfärdsområde, centralkriminalpolisen, Kyrkostyrelsen, högsta förvaltningsdomstolen, Konflikti – Poliittisen sosiaalityön rihmasto, Kotokunta Oy, kommunikationsministeriet, barnombudsmannens byrå, Centralförbundet för Barnskydd rf, Livskraftscentralen i Sydvästra Finland, Luona Oy, Västra Nylands välfärdsområde, Migrationsverket, MIELI Psykisk Hälsa Finland rf, justitiekanslern i statsrådet, justitieministeriet, Rättstjänstverket, Rättsregistercentralen, undervisnings- och kulturministeriet, Flyktingrådgivningen rf, Paremmin Yhdessä ry, Rädda Barnen rf, NTM-centralen i Norra Österbotten, Norra Finlands förvaltningsdomstol, Polisstyrelsen, Befälsförbundet rf, Gränsbevakningsväsendet, Brottspåföljdsmyndigheten, Brottsofferjouren, Satakunta välfärdsområde, Siirtolaisuusinstituuttisäätiö – Stiftelsen för Migrationsinstitutet sr, social- och hälsovårdsministeriet, skyddspolisen, Finlands Advokater, Finlands Kommunförbund rf, Finlands Flyktinghjälp rf, Finlands Röda Kors, Finlands UNICEF rf, Företagarna i Finland rf, Åklagarmyndigheten, Institutet för hälsa och välfärd, arbets- och näringsministeriet, dataombudsmannens byrå, Tullen, Domstolsverket, Åbo förvaltningsdomstol, Turvapaikanhakijoiden tuki ry, Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret UF, utrikesministeriet, UNHCR Northern Europe, finansministeriet, Vanda och Kervo välfärdsområde, Egentliga Finlands välfärdsområde, Väestöliitto ry och diskrimineringsombudsmannen. Också en privatperson lämnade in ett yttrande. Efter remissbehandlingen konstaterades det att det ännu var nödvändigt att begära ett yttrande av

Helsingfors tingsrätt och högsta domstolen. Helsingfors tingsrätt lämnade sitt yttrande den 20 februari 2026. Högsta domstolen meddelade den 17 mars 2026 att domstolen inte lämnar något yttrande i ärendet.

I merparten av yttrandena ansågs propositionen vara nödvändig för att möjliggöra tillämpningen av rättsakterna i EU:s migrations- och asylpakt. I många yttranden kritiserades användningen av det nationella handlingsutrymmet och ifrågasattes hur den föreslagna regleringen kommer att fungera med beaktande av att det i propositionen enligt remissinstanserna inte föreslås tillräckliga resurser för olika aktörer. Enligt propositionen är avsikten att kostnaderna täcks genom fullt utnyttjande av EU-finansiering samt inom ramen för myndigheternas ramfinansiering och genom effektivisering av verksamheten.

7.2 Eurodac

I remissvaren om Eurodac ansågs det att förslagets innehåll i fråga om den nationella åtkomstpunkten förtydligar den roll som systemet i fråga har. I remissvaren lyftes fram kostnaderna för systemutvecklingen och framfördes utförligt preciserande synpunkter på vissa punkter i propositionen. I remissvaren konstaterades det att Migrationsverket i och med reformen måste garanteras tillräckliga resurser särskilt med tanke på att verkets verksamhet för närvarande är överbelastad i flera ärendegrupper. Remissvaren innehöll samtidigt också ett påpekande om att man vid den fortsatta beredningen måste precisera bedömningen av den personuppgiftsansvariges handlingsutrymme och motiveringen till hur den personuppgiftsansvariges ansvar riktas. Också fastställandet av Migrationsverket som personuppgiftsansvarig bör bedömas på nytt mot bakgrund av dessa preciseringar. I yttrandet om Eurodac nämndes att situationen för ensamkommande minderåriga barn förbättras och att barnets bästa stärks av att barnet åtföljs av en företrädare eller en tillfällig företrädare när biometriska kännetecken tas.

Utifrån remissvaren om Eurodac kompletterades motiveringen i propositionen särskilt i fråga om den del som gäller Eurodacsystemets personuppgiftsansvarige. Dessutom preciserades motiveringen i fråga om olika myndigheters informationssystem.

7.3 Screening

När det gäller remissvaren om screeningmyndigheternas verksamhet konstaterade Ålands landskapsregering att Gränsbevakningsväsendets och Tullens samarbete med Ålands polismyndighet inte får leda till mer arbete för Ålands polismyndighet. I skyddspolisens yttrande föreslogs en ändring av 16 a § så att skyddspolisen deltar i den säkerhetskontroll som avses i artikel 15.2 och kan delta i identifieringen av en person enligt artikel 14. I remissvaren om screeningblanketten fästes det uppmärksamhet vid att den föreslagna 16 h § bör förtydligas i fråga om sökandens anmälan och förutsättningarna för ändringssökande. Riksdagens justitieombudsman föreslog i sitt yttrande att det till den föreslagna 16 c § fogas en sådan bestämmelse som den som föreslås i 15 § i mottagningslagen om att den person som genomgår screening genom sin underskrift ska bekräfta att han eller hon har fått uppgifterna. De föreslagna bestämmelserna har ändrats utifrån remissvaren.

I remissvaren som gällde den föreslagna 16 d § om närvaroskyldighet för den person som genomgår screening lyfte man fram rättsmedlen för de personer som genomgår screening och att begränsningen av rörelsefriheten kan påminna om tagande i förvar eller frihetsberövande. I remissvaren framfördes det att de personer som genomgår screening på grund av individuella skäl kan ha behov av att avlägsna sig från screeningplatsen eller screeninginkvarteringsstället. I remissvaren tog man också ställning till prioriteringen av Migrationsverkets lokaler när det

gäller inkvartering samt beaktandet av barnens särskilda behov. Justitiekanslern konstaterade i fråga om begränsningarna av rörelsefriheten att motiveringen till den föreslagna 16 d § bör preciseras. Justitiekanslern och diskrimineringsombudsmannen konstaterar i sina yttranden att liknande tillstånd att avlägsna sig från området som i gränsförfarandet kan bli aktuella också i screeningförfarandet. Vid den fortsatta beredningen har motiveringen till paragrafen ändrats så att den bättre beskriver förfarandet i anslutning till möjligheterna att avlägsna sig från screeninginkvarteringsstället.

När det gäller den föreslagna 16 g § om preliminär hälsokontroll understödde av remissinstanserna social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd att det föreskrivs att organiseringsansvaret åläggs Migrationsverket. I sitt yttrande motsatte sig Migrationsverket organiseringsansvaret och föreslog att det i fråga om andra än personer som söker internationellt och tillfälligt skydd och som genomgår screening ska föreskrivas att organiseringsansvaret åläggs välfärdsområdena. Social- och hälsovårdsministeriet och Migrationsverket konstaterade att motiveringen bör preciseras. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterade vidare att det inte är övertygat om att ifyllandet av screeningmyndighetens blankett uppfyller kravet på en preliminär hälsokontroll. Dessutom gavs remissyttranden om bestämmelser om en preliminär sårbarhetskontroll. Förslaget har ändrats i fråga om fördelningen av organiseringsansvaret mellan screeningmyndigheterna och Migrationsverket och till motiveringen har fogats en mer ingående beskrivning av hälsokontrollen. Det föreskrivs inte separat om en preliminär sårbarhetskontroll, men en beskrivning av dess innehåll har fogats till motiveringen.

Remissvaren behandlade också begränsningarna av närvaron av organisationer som tillhandahåller rådgivning i fråga om förordningens ordalydelse och besvärsrätten. Justitiekanslern ansåg att det föreslagna förbudet skulle kunna vara motiverat, men att en hållbarare motivering bör läggas fram för besvärsförbudet. Motiveringen har preciserats. Remissvaren behandlade också övervakningsmekanismen för de grundläggande rättigheterna vid screening- och gränsförfarandet. I remissvaren betonades diskrimineringsombudsmannens tillräckliga resurser och justitieministeriet konstaterade att om diskrimineringsombudsmannen inte tillförsäkras tillräckliga resurser i samband med lagberedningen, bör man överväga om det finns förutsättningar att fastställa att uppgiften ska skötas av diskrimineringsombudsmannen. Diskrimineringsombudsmannen yttrade sig i fråga om utredningen av motiverade anklagelser att formuleringen inte verkar tillräcklig. Dessutom gavs remissvar om de föreslagna ändringarna i personuppgiftslagstiftningen. När det gäller bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna yttrade sig Polisstyrelsen och polisinrättningen i Helsingfors om allokeringen av årsverken och Migrationsverket yttrade sig om kostnaderna för statligt ägda förläggningar med hinder. Till bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna har fogats ett avsnitt om ansökan om EU-finansiering. Den föreslagna personuppgiftslagstiftningen har ändrats utifrån remissvaren.

7.4 Multidisciplinär åldersbedömning

Flera remissinstanser, såsom Institutet för hälsa och välfärd, social- och hälsovårdsministeriet, Brottspåföljdsmyndigheten, Rädda Barnen rf och Helsingfors stad, lyfte fram synpunkter på förfarandet för multidisciplinär åldersbedömning och oberoendet hos de personer som genomför bedömningen. Justitiekanslern konstaterade i sitt yttrande att den föreslagna ändringen i 6 a § innebär att en offentlig förvaltningsuppgift kan anförtros en privat enhet och att ändringen därför bör motiveras och regleras noggrannare med beaktande av 124 § i grundlagen. Utifrån remissvaren preciserades 6 a och 6 b § i utlänningslagen särskilt i fråga om rollfördelningen mellan Migrationsverket och förläggningarna samt kompletterades motiveringen till lagstiftningsordningen i fråga om 124 § i grundlagen.

7.5 Avvikelse från rätten att stanna kvar på finskt territorium

Flera remissinstanser, liksom många civilsamhällesorganisationer, understödde inte de föreslagna ändringarna i fråga om avvikelse från rätten att stanna kvar på finskt territorium. Enligt justitieministeriets yttrande får det utlåtandeförfarande som föreslås i 102 § i utlänningslagen inte vara bindande för de behöriga myndigheter som ansvarar för förfarandet vid utlämning och överföring. Vid sidan av justitieministeriet lyfte Brottspåföljdsmyndigheten och Åklagarmyndigheten i sina yttranden fram behovet av att precisera de aktörer som kan begära utlåtande av Migrationsverket i ett ärende som gäller utlämning eller överföring. I Migrationsverkets yttrande lyftes det fram preciseringsbehov som hänför sig till specialmotiveringen och det påpekades om ett eventuellt ändringsbehov som gäller 200 a § i utlänningslagen. Efter den egentliga remissbehandlingen begärdes ett yttrande också av högsta domstolen och Helsingfors tingsrätt. Högsta domstolen lämnade inget yttrande i ärendet. Enligt yttrandet från Helsingfors tingsrätt bör det i den nationella lagstiftningen i varje lag föreskrivas självständigt om det som föreslås i den föreslagna 102 § i utlänningslagen, till den del som det i dem föreslås bestämmelser om utlämning (och överföring) eller åtminstone till lagarna om utlämning fogas en hänvisning till den föreslagna 102 § i utlänningslagen. I justitieministeriets och Helsingfors tingsrätts yttrande framfördes behovet av att föreskriva om tillräcklig rätt att få uppgifter. Utifrån remissvaren preciserades i 102 § t.ex. de aktörer som begär utlåtande, preciserades specialmotiveringen och gjordes den föreslagna ändringen i 200 a § 2 mom. i utlänningslagen. Det föreslogs inga ändringar i fråga om de omständigheter som lyftes fram i Helsingfors tingsrätts yttrande, eftersom de föreslagna ändringarna kan genomföras utan ändringar i anslutning till rätten att få uppgifter och projektets tidtabell inte möjliggjorde en mer ingående granskning av lagstiftningen om utlämning och överföringar.

7.6 Ansökans inledande skeden och inlämnande av ansökan

I många yttranden ansågs förtydligandet av de inledande skedena av ansökan och överföringen av inlämnandet av ansökan till Migrationsverket vara en bra ändring, eftersom ändringen om den fungerar anses bidra till att effektivisera prövningen av ansökan om internationellt skydd och bl.a. till att sårbarhetsfaktorer tidigare identifieras. Särskilt civilsamhällesorganisationerna och diskrimineringsombudsmannen yttrade sig om saken. Polisstyrelsen konstaterade däremot i sitt yttrande att ändringen ur dess synvinkel inte kommer att öka myndighetsarbetets effektivitet, och föreslog att förfarandena i fråga om ansökans inledande skede bör förbli oförändrade. Vid den fortsatta beredningen ansågs fördelarna med ändringen vara mer vägande, och inga ändringar i förslaget lades fram.

7.7 Rättshjälp och kostnadsfri rättslig rådgivning

I de flesta yttrandena motsatte man sig avgränsningen av rättshjälpen i det administrativa skedet och det ansågs vara särskilt problematiskt med tanke på sökandens rättsskydd, eftersom det i propositionen samtidigt föreslås också andra ändringar som försämrar rättsskyddet. Samtidigt konstaterades det att kostnadsfri rättslig rådgivning inte kan ersätta individuell rättshjälp. Avgränsningen av rättshjälpen ansågs förskjuta tyngdpunkten i förfarandet från utredningen i det administrativa skedet till besvärsskedet och leda till en ökning av att antalet besvär och antalet ärenden som förvaltningsdomstolen återförvisar. I och med den tidigare lagändringen (lagen om ändring av utlänningslagen 247/2025) granskas intervjuprotokollet i regel inte längre efter intervjun. I flera yttranden påpekades det att sökandena på grund av avgränsningen av rättshjälpen inte längre har sakkunnigt stöd för att granska protokollet och att förvaltningsdomstolarna i besvärsskedet allt oftare behöver gå igenom samtalsinspelningarna. Dessutom ansågs en förtrolig relation till rådgivaren vara central för att lyfta fram sårbarheter, och avgränsningen av rättshjälpen bedömdes därför försämra en tidig identifiering av

sårbarheter samt försämra förfarandets kvalitet och rättsskyddet. Remissvaren om avgränsningen av rättshjälpen har beaktats vid den fortsatta beredningen på så sätt som det framställs i avsnitt 7.11.

De flesta av remissinstanserna ansåg att Migrationsverkets roll som tillhandahållare av kostnadsfri rättslig rådgivning de facto inte är självständig och oberoende i förhållande till beslutsfattandet. Ur sökandenas synvinkel kan det faktum att Migrationsverket samtidigt är beslutsfattande organ dessutom försvaga den upplevda opartiskheten i rådgivningen. Utifrån remissvaren kompletterades konsekvensbedömningarna i propositionen.

Migrationsverket påpekade i sitt yttrande att verket med stöd av den föreslagna bestämmelsen ska ge kostnadsfri rättslig rådgivning utan begränsningar också när samma sökande ber om rådgivning flera gånger. Verket föreslog att det föreskrivs om en tidsgräns för rådgivningen i enlighet med artikel 19.4 i förordningen om asylförfaranden. Vid den fortsatta beredningen ansåg man dock att införandet av en tidsgräns inte är det enda och inte heller det mest ändamålsenliga sättet att lösa detta eventuella problem. Med anledning av remissvaren ändrades den föreslagna 95 a § så att rådgivning ges vid behov. Innehållet i rådgivningen definieras i förordningarna och enligt dem ska rådgivning ges på den sökandes begäran. Om den sökande emellertid redan har fått den information som han eller hon behöver och orsaken till de upprepade förfrågningarna inte är t.ex. servicens kvalitet eller sökandens svårighet att förstå den information som han eller hon fått, kan detta beaktas när man överväger hur rådgivningen ska ordnas. Sökanden kan vid behov hänvisas till rättshjälp, om de upprepade förfrågningarna t.ex. beror på sökandens utsatta ställning.

Vid den fortsatta beredningen upptäcktes också ett behov av att precisera vad som avses med att rådgivning inte ges, om sökanden i enlighet med ordalydelsen i förordningarna företräds av en rättslig rådgivare. Dessutom preciserades specialmotiveringen under den fortsatta beredningen.

Enligt artikel 18.2 i förordningen om asylförfaranden kan partsoffentligheten begränsas i enlighet med nationell rätt, om röjande av uppgifter eller källor skulle äventyra t.ex. den nationella säkerheten. I sådana fall ska den beslutande myndigheten ge domstolarna i överklagandeförfarandet tillgång till uppgifterna eller källorna och säkerställa att sökandens rätt till försvar respekteras. För att säkerställa sökandens rätt till försvar ska ett ombud som genomgått säkerhetskontroll ges tillgång till uppgifterna eller källorna i den mån uppgifterna är relevanta för prövningen av ansökan eller för beslutet om att återkalla skydd. Av remissinstanserna ansåg Flyktingrådgivningen rf, Finlands Advokatförbund, Norra Finlands förvaltningsdomstol, Åbo förvaltningsdomstol, Helsingfors förvaltningsdomstol och Östra Finlands förvaltningsdomstol att artikel 18.2 i förordningen om asylförfaranden förutsätter en noggrannare beskrivning av hur den nationella lagstiftningen kan svara på eventuella nya förfarandekrav. Justitieministeriet påpekade i sitt yttrande att propositionsutkastet inte beskriver hur kravet på säkerhetskontroll ska genomföras i praktiken. Med anledning av remissvaren har beskrivningen av nuläget i propositionen till denna del preciserats och motiverats mer omfattande än tidigare, varför genomförandet av bestämmelsen enligt den nuvarande tolkningen inte förutsätter ändringar i lagstiftningen. Det bör dock noteras att det är fråga om en tolkning av förordningens innehåll som kan preciseras när domstolens rättspraxis utvecklas.

7.8 Gränsförfarande och avvisande utan prövning

I yttrandena om gränsförfarandet kritiserades den föreslagna användningen av det nationella handlingsutrymmet, eftersom remissinstanserna anser att tillämpningsområdet för förfarandet kommer att utvidgas till skillnad från det som nämns i propositionen. Detta ansågs vara

problematiskt i synnerhet med tanke på de tidsfrister som direkt följer av förordningen och begränsningen av rörelsefriheten i anslutning till dem. Om gränsförfarandet yttrade sig t.ex. justitiekanslern, diskrimineringsombudsmannen och flera civilsamhällesorganisationer. Vid den fortsatta beredningen av propositionen har man strävat efter att förtydliga det faktiska tillämpningsområdet för gränsförfarandet bl.a. genom att förtydliga förutsättningarna för de ansökningar som blir föremål för förfarandet och redogöra för behovet av att använda det nationella handlingsutrymmet. Grunderna för den nationella och den inre säkerheten 2024 hänför sig fortfarande till tillämpningen av gränsförfarandet. I fråga om gränsförfarandet har man dessutom vid den fortsatta beredningen förtydligat bedömningen av förfarandets konsekvenser för barnen; särskilt barnombudsmannen och Rädda Barnen rf fäste uppmärksamhet vid bedömningen av konsekvenserna för barnen.

Användningen av det nationella handlingsutrymmet fullt ut i regleringen om avvisande utan prövning kritiserades i en del av yttrandena. Exempelvis Flyktingrådgivningen rf ansåg att det i propositionen inte finns några grunder för att införa bredaste möjliga tillämpningsområde.

7.9 Säkra tredjeländer

När det gäller fastställande av säkra tredjeländer ifrågasatte justitiekanslern att inrikesministeriet bemyndigas att utfärda förordning vid fastställandet av säkra länder. Vid den fortsatta beredningen omprövades frågan och det föreslås nu att säkra länder fastställs genom förordning av statsrådet.

7.10 Prövningsförfarandets längd när förvaltningsdomstolen återförvisar ansökan för behandling

I fråga om prövningsförfarandets längd påpekade Migrationsverket i sitt yttrande att den föreslagna regleringen inte beaktar verkets rätt att ansöka om besvärstillstånd hos högsta förvaltningsdomstolen. Verket ansåg detta vara problematiskt. Vid den fortsatta beredningen ändrades lagförslaget så att besvärstillståndsförfarandet beaktas.

7.11 Sökande av ändring

I remissvaren kritiserades särskilt användningen av det nationella handlingsutrymmet i fråga om besvärstider och det föreslogs att besvärstiderna ska fastställas så att de motsvarar de maximitider som förordningarna tillåter. Liksom det konstaterades i propositionsutkastet beaktas vid beräkningen av tidsfrister så som förordningarna förpliktar också veckoslut och helgdagar, vilket kan leda till att antalet faktiska vardagar i vissa situationer blir få. I yttrandena fästes uppmärksamhet vid att korta besvärstider kan försvaga tillgången till effektiva rättsmedel i ett asylförfarande där behovet av rättsskydd har accentuerats. Det lyftes särskilt fram en situation där sökanden inte har ett biträde i det administrativa skedet och biträdet måste sätta sig in i ärendet och göra upp en besvärsskrift på mycket kort tid. Detta ansågs kunna leda till att förfarandena i strid med vad som eftersträvats i stället för att förkortas de facto blir längre, t.ex. till följd av att kvaliteten på besvären försämras eller antalet s.k. besvär in blanco ökar.

Dessutom påpekades det i yttrandena att tidsfristerna i förordningen om asylförfaranden och förordningen om asyl- och migrationshantering beräknas på olika sätt. Remissinstanserna framförde att denna skillnad tydligt bör framgå av den nationella lagstiftningen. Vid den fortsatta beredningen fogades en informativ bestämmelse till 190 c § för att beakta det avvikande beräkningssättet i förordningen om asylförfaranden.

I en del av yttrandena föreslogs det också att tidsfristen för en ansökan som gäller verkställighet av ett beslut om överföring och tidsfristen för den nya föreslagna ansökan om att stanna kvar på finskt territorium ska fastställas i enlighet med de maximitider som förordningarna tillåter.

Högsta förvaltningsdomstolen framförde i sitt yttrande sin åsikt om att den föreslagna ansökan om att stanna kvar på finskt territorium och tidsfristen för dess avgörande inte ska gälla fortsatt ändringssökande. I yttrandet konstaterades dessutom att förhållandet mellan de föreslagna tidsfristerna för inlämnande av ansökan och för avgörande av ansökan och tidsfristen på 30 dagar för ansökan om besvärstillstånd förblev oklart. Vid den fortsatta beredningen omprövades ärendet och beslutet blev att föreslå att tidsfristerna för inlämnande och avgörande av ansökan ska gälla endast förvaltningsdomstolen som besvärsdomstol i första instans.

Justitiekanslern ansåg i sitt yttrande att behovet av ett besvärsförbud enligt det föreslagna nya 191 § 2 mom. är oklart, eftersom ändring i praktiken inte söks eller besvär lämnas utan prövning i situationer där personen inte längre har ett rättsligt intresse (t.ex. när personen avstår från sin skyddsstatus eller får skydd i en annan medlemsstat). Enligt justitiekanslern främjar ett besvärsförbud inte heller en persons rätt att själv besluta att avstå från sin status, och i bedömningen bör det beaktas att det är fråga om en subjektiv rättighet. Motiveringen till besvärsförbudet kompletterades under den fortsatta beredningen.

De föreslagna behandlingstiderna för förvaltningsdomstolen ansågs i alla yttranden av domstolarna samt i yttrandena av Domstolsverket, justitieministeriet och Juristförbundet vara för korta. I riksdagens justitieombudsmans, justitieministeriets och Domstolsverkets yttranden konstaterades det att bestämmelser om tidsfrister utan tilläggsresurser leder till att behandlingen av andra ärenden fördröjs, vilket kan strida mot 21 § i grundlagen. Alla förvaltningsdomstolar betonade att tidsfristerna endast kan uppnås med betydande tilläggsresurser. Också Juristförbundet framhöll att tidsfristerna i stor utsträckning påverkar andra ärenden och förutsätter tillräckliga resurser.

Justitieministeriet och riksdagens biträdande justitieombudsman påpekade att den föreslagna paragrafen om domstolarnas behandlingstider å ena sidan innehåller tidsfrister som endast är avsedda att vara målsatta och samtidigt å andra sidan en bestämmelse som begränsar överskridandet av dem. Justitieministeriet ansåg det motiverat att om EU-rätten förutsätter bestämmelser om behandlingstiderna, ska de vara målsatta och tillräckligt flexibla med beaktande av de konstitutionella utgångspunkterna. Justitiekanslern påpekade dessutom att en förlängning av tidsfristen verkar förutsätta ett interimistiskt beslut, och att användningen av det nationella handlingsutrymmet för att förkorta besvärstiden eller domstolarnas skyldighet att iaktta målsatta tidsfrister inte verkar vara förenliga med grundlagsutskottets linje.

Amnesty och Flyktingrådgivningen betonade i sina yttranden behovet av att på nationell nivå föreskriva tillräckligt långa tidsfrister för domstolarnas behandling enligt förordningen om asylförfaranden, så att rättsskyddet förverkligas och domstolarnas belastning inte blir oskäligt stor.

Med anledning av yttrandena omprövades vid den fortsatta beredningen i synnerhet hur rättshjälpen och ändringarna i ändringssökandet som helhet inverkar på sökandens rättsskydd. Det beslutades att besvärstiden förlängs till tio dagar när ansökan har avslagits i vissa snabba förfaranden och till två veckor när ett beslut om överföring enligt förordningen om asyl- och migrationshantering har fattats. I tidsfristen på sju dagar för en ansökan om avbrytande av verkställigheten av ett beslut om överföring och en ansökan om att stanna kvar på finskt territorium beaktas i enlighet med den gällande lagen att tidsfristen ska omfatta fem vardagar. Bestämmelserna i 193 a § om behandlingstiden för domstolarna preciserades och man beslutade

att endast föreslå målsatta tidsfrister för behandlingen. I fråga om rättshjälp som bekostas med offentliga medel föreslås det att möjligheten till rättshjälp kvarstår för alla, men att rättshjälpen begränsas till att endast omfatta nödvändiga åtgärder av rättsbiträdet.

7.12 Behörig förvaltningsdomstol i ärenden som gäller internationellt skydd

Under remissbehandlingen konstaterades det att när det i samband med ett ärende som gäller återkallande av skyddsstatus också fattas beslut om avlägsnande ur landet och inreseförbud, bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen delvis med stöd av 192 § och delvis med stöd av den föreslagna 193 §. Detta skulle leda till att besvären eventuellt styrs till olika förvaltningsdomstolar. Även Migrationsverket uppmärksammade detta i sitt yttrande. Vid den fortsatta beredningen föreslogs en precisering av bestämmelsen så att alla avgöranden kan fattas med en beslutshandling och behandlingen av besvären koncentreras till en enda förvaltningsdomstol.

7.13 Asylsökandes rätt att arbeta

I största delen av yttrandena motsatte man sig förslaget om begränsning av rätten att arbeta för dem som söker internationellt skydd. Justitiekanslern ansåg i sitt yttrande att den valda regleringslösningen bör motiveras närmare med tanke på 18 § i grundlagen. Enligt propositionsutkastet ska rätten att arbeta börja först sex månader efter det att ansökan registrerats för alla som söker internationellt skydd. Vid den fortsatta beredningen beslutade man att behålla regleringen i den gällande lagen, enligt vilken rätten att arbeta börjar tre månader efter registreringen av ansökan, om sökanden har ett giltigt resedokument, och i annat fall efter sex månader. På grund av den förpliktande regleringen i mottagandedirektivet och förordningen om asyl- och migrationshantering har vissa personer som fått ett beslut om överföring och sökande för vilka prövningen av ansökan påskyndas på vissa grunder som anges i artikel 42 i förordningen om asylförfaranden inte rätt att arbeta. Under den fortsatta beredningen noterades också behovet av att ändra 81 c § 7 mom. i utlänningslagen som gäller varaktigheten av rätten att arbeta så att det motsvarar den förpliktande regleringen i artikel 17.9 i mottagandedirektivet.

7.14 Mottagande

I Migrationsverkets yttrande konstaterades det att 6 § i mottagningslagen delvis är oklar i fråga om dess tillämpningsområde. Vid den fortsatta beredningen förtydligades paragrafen och specialmotiveringen så att den målgrupp som avses framgår tydligare, med beaktande av att det i denna proposition inte föreslås några ändringar i 4 kap. i mottagningslagen.

Justitiekanslern fäste i sitt yttrande uppmärksamhet vid ändringen av 10 § i mottagningslagen och konstaterade att de villkor som anges i 124 § i grundlagen inte till alla delar beaktas i propositionen. Vid den fortsatta beredningen preciserades bestämmelserna i 10 § i mottagningslagen i fråga om minimiinnehållet i avtal som ingås med privata serviceproducenter, utgångspunkterna för Migrationsverkets övervakning, rätten att utföra inspektioner och påföljderna vid avtalsbrott samt serviceproducentens ansvar. Till propositionen fogades dessutom den hänvisningsbestämmelse om skadeståndsansvar som saknas i lagen. I den gällande lagen föreskrivs redan om behörighetsvillkoren för dem som sköter förvaltningsuppgifter, men vid den fortsatta beredningen preciserades ytterligare de övriga förutsättningar som krävs av serviceproducentens personal.

Finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet tog i sitt yttrande ställning till förtydligandet av ansvaret för ordnande och produktion av mottagningstjänster i mottagningslagen. Vid den fortsatta beredningen förtydligades regleringen så att

Migrationsverket svarar för mottagningsverksamheten som helhet och därmed också för ordnandet av mottagningstjänster.

Flera civilsamhällesorganisationer understödde inte de ändringsförslag som gällde mottagaren av mottagningstjänster. Däremot ansåg många remissinstanser, såsom finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, UF-centret och Finlands Kommunförbund rf det vara ett bra mål att effektivisera övergången till kommunen för dem som fått uppehållstillstånd. T.ex. finansministeriet understödde att de utlänningar som fått uppehållstillstånd och hemkommun i Finland så snabbt som möjligt övergår till kommunerna för att bo och omfattas av de tjänster som kommunerna och välfärdsområdena erbjuder. I Migrationsverkets yttrande framfördes ett förslag till bestämmelsen om övergången till kommuner för personer som beviljats uppehållstillstånd, som enligt verkets uppfattning skulle förtydliga tolkningen av lagen. Enligt Polisstyrelsen är begränsningen av den tid som mottagningstjänster tillhandahålls för de personer som inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium utmanande med tanke på avlägsnandet ur landet och att utlänningen kan nås. Enligt justitiekanslerns yttrande bör propositionen i fråga om det som föreslås i 14 a § 5 mom. i mottagningslagen kompletteras med beaktande av 124 § i grundlagen. Vid den fortsatta beredningen preciserades 14 a § med beaktande av remissvaren och motiveringen till lagstiftningsordningen kompletterades till den del det var nödvändigt att bedöma om en offentlig förvaltningsuppgift kan anförtros någon annan än en myndighet.

Dessutom lyfte flera remissinstanser, såsom arbets- och näringsministeriet, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Finlands Kommunförbund rf samt välfärdsområdena och Helsingfors stad fram synpunkter i anslutning till ändringen av övergången till kommunen för personer som fått uppehållstillstånd. Remissinstanserna i fråga ansåg att det var nödvändigt med en övergångsbestämmelse vad beträffar ändringen av övergången till kommunen för dem som fått uppehållstillstånd. Vid den fortsatta beredningen kompletterades propositionen med en övergångsbestämmelse som gäller 14 och 14 a § i mottagningslagen.

Migrationsverket, Folkpensionsanstalten och Kotokunta Oy konstaterade i sina yttranden att identifiering som en förutsättning för att få mottagningstjänster bör understödas. T.ex. Migrationsverket, Flyktingrådgivningen, Luona Oy, Turvapaikanhakijoiden tuki ry, diskrimineringsombudsmannen och barnombudsmannen påpekade dock att identifiering 2–4 gånger i månaden varken är ändamålsenligt eller nödvändigt. Migrationsverket, Luona Oy och Finlands Röda Kors lyfte fram de betydande kostnads- och resursmässiga konsekvenserna av identifieringen samt de oskäliga resekostnader som identifieringsskyldigheten medför för dem som bor i enskild inkvartering. Flera remissinstanser, såsom barnombudsmannen, social- och hälsovårdsministeriet, Rädda Barnen rf och Centralförbundet för Barnskydd lyfte dessutom i sina yttranden fram konsekvenserna av identifieringsskyldigheten för barn. Identifiering flera gånger i månaden förutsätter att barnen är frånvarande från skolan, vilket inte är förenligt med barnets bästa. Identifieringsskyldigheten för personer som får tillfälligt skydd ansågs också vara onödig. Vid den fortsatta beredningen ändrades identifieringsskyldigheten så att vuxna som ansöker om internationellt skydd ska vara skyldiga att identifiera sig 2–4 gånger i månaden och personer som får tillfälligt skydd en gång i månaden. Identifieringsskyldigheten ska inte gälla barn eller förvärvsarbetande. Utifrån justitiekanslerns yttrande preciserades regleringen dessutom så att det bättre framgår vad som avses med avvikelse från identifieringsskyldigheten.

Migrationsverket lyfte i sitt yttrande fram den förändrade verksamhetsmiljön för mottagandet, som medför att Migrationsverket i själva verket till stor del beslutar om inkvartering och förflyttning av klienter. Vid den fortsatta beredningen ändrades propositionen så att Migrationsverket beslutar om inkvartering och förflyttning som hänför sig till administrationen av asyl- och mottagningssystemet. Rädda Barnen rf ansåg det vara positivt att man i

inkvarteringen i fortsättningen bättre än tidigare beaktar de inkvarterades ålder, kön och särskilda mottagandebehov samt säkerhet.

Remissinstanserna förhöll sig kritiska till att nivån på mottagningspenningen permanent fastställs till den temporära lagens nivå. Enligt remissvaren tyder de konsekvenser som lyfts fram i propositionen på att mottagningspenningens nivå inte räcker till för att trygga den oundgängliga försörjning och omsorg som enligt 19 § 1 mom. i grundlagen behövs för ett människovärdigt liv. I propositionen föreskrivs det på det sätt som förutsätts i grundlagsutskottets utlåtande GrUU 25/2024 rd om att kompletterande mottagningspenning vid behov kan användas för att trygga den oundgängliga försörjning som en mottagare av mottagningstjänster behöver för ett människovärdigt liv.

Justitieministeriet lyfte i sitt yttrande fram brister i förslaget om förläggningens betalkort. Det var inte möjligt att rätta regleringen så att den överensstämmer med kraven inom den tidtabell som propositionen förutsätter. Eftersom biträdande justitiekanslern i sitt beslut OKV/725/70/2022 förutsatt att det ska föreskrivas om betalkort, fortsätter beredningen av regleringen om betalkort i ett separat projekt.

T.ex. Paremmin Yhdessä ry och MIELI Psykisk Hälsa Finland rf förhöll sig kritiska till begränsningen av hälso- och sjukvården för vuxna som får tillfälligt skydd. Vanda och Kervo välfärdsområde lyfte fram att begränsningen skulle överföra kostnaderna för hälso- och sjukvården till välfärdsområdena. Kotokunta Oy ansåg dock att ändringen var mycket välkommen. Vid den fortsatta beredningen avstod man från förslaget att begränsa hälso- och sjukvården för vuxna som får tillfälligt skydd.

Flera remissinstanser ansåg att regleringen om åtgärder för att begränsa mottagningstjänsterna är oändamålsenlig och oskälig. Justitiekanslern och justitieministeriet fäste i sina yttranden uppmärksamhet vid att det vid sänkningen av mottagningspenningen är fråga om betydande utövning av offentlig makt. Dessutom var regleringen om sänkning av mottagningspenningen inte tillräckligt exakt och noggrant avgränsad. Justitiekanslern fäste också uppmärksamhet vid användningen av det nationella handlingsutrymmet. Vid den fortsatta beredningen överfördes sänkningen av mottagningspenningen att skötas av Migrationsverket. Dessutom preciserades grunderna för sänkning av mottagningspenningen och indragning av mottagningstjänster och de avgränsades noggrannare. Samtidigt preciserades bestämmelserna om förläggningens förordnande av administrativa sanktioner samt ordningsstadga. Motiveringen till lagstiftningsordningen preciserades i fråga om 19 § 1 mom. och 124 § i grundlagen. Utifrån justitiekanslerns yttrande preciserades i propositionen dessutom förläggningens styrnings- och rådgivningsskyldighet, skyldigheten att ordna en kurs om det finländska samhället samt Migrationsverkets beslutsansvar vid retroaktivt uttag av avgiften för mottagningstjänster.

Migrationsverket fäste i sitt yttrande uppmärksamhet vid exaktheten i bestämmelserna om indragning av mottagningstjänster för personer som fått beslut om överföring. Vid den fortsatta beredningen preciserades hänvisningarna till förordningen om asyl- och migrationshantering, tillfogades en bestämmelse om återkallande av rätten att arbeta och förtydligades beviljandet av nyttigheter under den tid som mottagningstjänsterna dragits in. Regleringen preciserades i fråga om 19 § 1 mom. och 124 § i grundlagen. I mottagningslagens bestämmelse om anvisning till ett geografiskt område upptäcktes redan under remissbehandlingen behov av preciseringar. I sitt yttrande föreslog Finlands Advokater att propositionen bör kompletteras särskilt med tanke på konsekvensbedömningen av anvisning till ett geografiskt område och behovet av en sådan ändring. Enligt Amnestys yttrande bör behovet av anvisning till ett geografiskt område ännu undersökas. Vid den fortsatta beredningen gjordes ändringar i 49 § i mottagningslagen (anvisande av personer som söker internationellt skydd till ett visst geografiskt område) där man

beaktade förutsättningarna att lagen ska vara noggrant avgränsad och exakt. Dessutom preciserades regleringen genom ett tillägg av en separat 56 a § som gäller sökande av ändring i en situation där en person har begärt tillstånd att avlägsna sig från ett visst geografiskt område. Vid den fortsatta beredningen slopades förslaget om ett separat besvärsförbud. Eftersom det inte meddelas något förvaltningsbeslut om anvisning till ett geografiskt område, ansågs det inte nödvändigt att föreskriva om besvärsförbud.

Mottagningslagens 50 § om begränsning av rörelsefriheten konstaterades redan under remissbehandlingen vara alltför vagt formulerad. Vid den fortsatta beredningen avgränsades paragrafen noggrannare t.ex. genom att fastställa en maximilängd för begränsningsåtgärderna och genom att fastställa ramvillkor för anmälningsskyldigheten.

Social- och hälsovårdsministeriet och Folkpensionsanstalten lyfte i sina yttranden fram kravet i artikel 17.5 i mottagandedirektivet, enligt vilket sökanden ska ha lika rätt till social trygghet på grundval av tidigare anställning. Under den fortsatta beredningen bereddes en ändring av lagen om ordnande av arbetskraftsservice så att en asylsökande kan registreras som arbetssökande, om han eller hon är medlem i en arbetslöshetskassa och under sin tid som medlem har arbetat i minst 12 månader. Genom ändringen möjliggörs utbetalning av inkomstrelaterad dagpenning, om också de övriga förutsättningarna för utbetalning uppfylls. Samtidigt föreslås det att lagen om allmänt stöd ändras så att asylsökande fortfarande inte har rätt till allmänt stöd på grund av arbetslöshet.

7.15 Företrädarsystemet

De ändringar som föreslås i mottagningslagen och som gäller företrädarverksamhet ansågs i huvudsak vara välkomna och främja barnets bästa. Centralförbundet för Barnskydd föreslog dock i sitt yttrande att det nationella företrädarsystemet borde granskas i större utsträckning, särskilt med tanke på intressebevakningen och som en verksamhet som är oberoende av Migrationsverket. Enligt Domstolsverkets yttrande ansågs den föreslagna tidsfristen på 15 vardagar för förordnande av företrädare vara problematisk med tanke på domstolens oberoende. Flera remissinstanser, såsom justitiekanslern, barnombudsmannen och ETU ry, lyfte i sina yttranden fram synpunkter och ändringsbehov i fråga om bestämmelserna om tillfälliga företrädare. Enligt justitiekanslerns yttrande bör behörighetsvillkoren för tillfälliga företrädare skrivas in i lagen så noggrant som möjligt. På basis av remissvaren kompletterades propositionen särskilt med de föreslagna ändringarna i 39 § 4 mom. i mottagningslagen.

Justitieministeriet och Rättsregistercentralen framförde i sina yttranden synpunkter på de bestämmelser som enligt förslaget ska fogas till 39 a § 2 mom. i mottagningslagen och 36 § 2 mom. i integrationslagen. Både justitieministeriet och Rättsregistercentralen påpekade i sina yttranden att straffregisteruppgifter enligt 3 § i straffregisterlagen får lämnas ut endast på det sätt som föreskrivs i straffregisterlagen, och i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen föreskrivs om en enskild persons rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för en uppgift som avses i 2 § i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). Företrädarens uppdrag omfattas emellertid inte av tillämpningsområdet för 2 § i den lagen, varvid ett utdrag inte kan lämnas ut med stöd av 6 § 2 mom. i straffregisterlagen. Justitieministeriet och Rättsregistercentralen framförde motsvarande anmärkningar också om 40 § 2 mom. i den gällande mottagningslagen. Utifrån yttrandena föreslås det att lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn ändras så att uppdraget som företrädare i fortsättningen ska ingå i lagens tillämpningsområde. Dessutom föreslås det att det till lagen fogas en ny 5 c §, där det föreskrivs om de situationer som gäller förordnande av företrädare där företrädaren ska överlämna ett utdrag till tingsrätten. I den nya 5 c § föreskrivs

också om Migrationsverkets och livskraftscentralens rätt att begära att företrädaren visar upp ett utdrag.

7.16 Integration

Ålands landskapsregering påpekade i sitt yttrande att kommunerna i landskapet Åland bör få motsvarande rätt att få information i UMA-systemet som välfärdsområdena och Helsingfors stad. Livskraftscentralerna i Norra Finland, Inre Finland och Nyland föreslog i sitt gemensamma yttrande att rätten att få information enligt 91 § 1 mom. i integrationslagen ska utökas med Migrationsverket och förläggningarna. Dessutom konstaterade justitieministeriet i sitt yttrande att 35 § 3 mom., 38 § 3 mom. och 95 § i integrationslagen bör förtydligas och förenhetligas så att de motsvarar bestämmelserna i mottagningslagen. Livskraftscentralerna påpekade i sitt gemensamma yttrande användningen av enhetliga begrepp i propositionen samt föreslog vissa tekniska och förtydligande ändringar i förslaget till integrationslag. Utifrån yttrandena föreslås det att rätten att få information kompletteras för kommunerna i landskapet Åland och livskraftscentralerna.

Justitiekanslern konstaterade i sitt yttrande att det utkast till regeringsproposition om ändring av lagen om främjande av integration som samtidigt är på remiss och som bereds vid arbets- och näringsministeriet bör beaktas i avsnittet ”Förhållande till andra propositioner”. Avsnittet har kompletterats utifrån yttrandet.

Både Ålands landskapsregering och justitieministeriet yttrade sig om de föreslagna ändringarna i 35–38 § i integrationslagen. I yttrandena påpekades det att om det föreskrivs om nya förvaltningsuppgifter för kommunerna i landskapet Åland, har landskapets kommuner också rätt till ersättning från staten. Domstolsverket påpekade i sitt yttrande att det förslag enligt vilket man i fortsättningen ska ansöka om befriande av en företrädare, om en vårdnadshavare förordnas för barnet i Finland, torde öka antalet ansökningsärenden i anslutning till företrädarsystemet vid tingsrätterna. I det gemensamma yttrandet av livskraftscentralerna i Norra Finland, Inre Finland och Nyland framfördes det att de bestämmelser som föreslås i mottagningslagen om utseende av en tillfällig företrädare och om tidsfristen för förordnande av en företrädare också bör införas i integrationslagen. Dessutom föreslog livskraftscentralerna att man i lagen ska beakta att företrädaren kan ha vissa nödvändiga uppgifter också efter barnets död.

Det är viktigt att beakta att kommunerna i landskapet Åland med stöd av 69 § 2 mom. i den gällande integrationslagen har möjlighet att ansöka om ersättning för kostnader för ordnande av boende eller stöd för barn eller unga personer som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare. Förslaget om att befria en företrädare har bedömts kunna måttligt öka antalet ansökningsärenden i anslutning till företrädarverksamheten vid tingsrätterna. Ändringen bedöms således inte ha några betydande konsekvenser för tingsrätternas arbetsmängd eller resursbehov. Dessutom är det viktigt att beakta att avsikten med propositionen i första hand är att endast göra de ändringar som är nödvändiga med tanke på genomförandet av pakten.

7.17 Hälso- och sjukvårdslagen

I fråga om den ändring som föreslås i hälso- och sjukvårdslagen konstaterade Västra Nylands välfärdsområde och Helsingfors stad att det finns skäl att bedöma om det är ändamålsenligt att Migrationsverket behåller ansvaret för att ordna tjänsterna. I HUS-sammanslutningens yttrande konstaterades det att det i stället för avtal är enklare att direkt i lagen föreskriva om skyldigheten att tillhandahålla tjänster. Helsingfors stad konstaterade att den inte stöder den föreslagna ändringen. I en del av yttrandena (Södra Karelens välfärdsområde, Satakunta välfärdsområde

och Paremmin Yhdessä ry) understöddes förtydligandet av välfärdsområdenas och Migrationsverkets roller och ansvar. Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab och Egentliga Finlands välfärdsområde bedömde i sina yttranden att organiseringsansvaret blir tydligare jämfört med nuläget. MIELI Psykisk Hälsa Finland rf ansåg i sitt yttrande att den föreslagna regleringen av produktionsansvaret är problematisk. Migrationsverket framförde i sitt yttrande att bestämmelserna om innehållet i avtalet bör vara mer detaljerade än vad som föreslås. Dessutom konstaterade Migrationsverket att omnämnandet av medicinska undersökningar och hälsoinformation enligt artikel 24 i förordningen om asylförfaranden som inte omfattas av tillämpningsområdet bör strykas. Institutet för hälsa och välfärd framförde i sitt yttrande sin oro över att vården av asylsökande kräver specialkompetens av personalen och att resurserna bör vara tillräckliga.

Finansministeriet ansåg att det vid den fortsatta beredningen är motiverat att utveckla regleringen så att ersättningen baserar sig på kostnaderna för att producera tjänsten i stället för att avtala om priser i första hand. Vid den fortsatta beredningen bedömdes de praktiska konsekvenserna av ändringen vara liten. I praktiken, om enighet inte kan nås om priset i avtalet, ersätts kostnaden på basis av produktionskostnaderna. Vid den fortsatta beredningen ändrades regleringen så att ersättningen för kostnaderna för att producera tjänsten bestäms i enlighet med det som föreslås i 7 § i mottagningslagen.

Överföringen av organiseringsansvaret, som lyftes fram i remissvaren, har bedömts redan under förberedelsefasen för propositionen. Under förberedelsefasen konstaterades det att överföringen av organiseringsansvaret i samband med detta projekt inte kan genomföras bl.a. på grund av projektets tidtabell. Därför övervägdes inte överföringen av organiseringsansvaret vid den fortsatta beredningen av propositionen.

8 Specialmotivering

8.1 Utlänningslagen

3 §. *Definitioner.* Det föreslås att en del av definitionerna ändras i paragrafen och att nya definitioner fogas till paragrafen för att säkerställa tydligheten. En definition föreslås bli upphävd.

Enligt förslaget ändras 12 a-punkten så att det till den fogas en informativ hänvisning till skyddsgrundsförordningen, där det föreskrivs om alternativt skydd och beviljande av status som alternativt skyddsbehövande.

Det föreslås att det till paragrafen fogas en ny 14 a-punkt som definierar vad som avses med asylsökande och en ny 14 b-punkt som definierar asylförfarandet. Termerna används i utlänningslagen, men inte i den egentliga författningstexten i EU-rättsakterna. Med asylsökande avses enligt den nya 14 a-punkten en person som har gjort en ansökan om internationellt skydd om vilken ett lagakraftvunnet beslut ännu inte har fattats. Med asylförfarande avses enligt förslaget förfarandet för beviljande av internationellt skydd som avses i förordningen om asylförfaranden.

Förordningen om bestämmandet av den ansvariga staten som definieras i 16 punkten upphävs genom förordningen om asyl- och migrationshantering och det anses inte längre ändamålsenligt att denna EU-rättsakt definieras i paragrafen med definitioner. Därför föreslås det att 16 punkten i paragrafen upphävs.

I paragrafen föreslås en ny 28 punkt. I punkten definieras screeningförordningen.

I paragrafen föreslås en ny 29 punkt. I den definieras en person som genomgår screening, med vilken avses en tredjelandsmedborgare som enligt artikel 5 eller 7 i screeningförordningen omfattas av screening.

I paragrafen föreslås en ny 30 punkt. I punkten definieras screeningplatsen som en plats som screeningmyndigheten anvisat den som genomgår screening och där uppgifterna enligt screeningförfarandet utförs. Med screeningplats avses en lämplig plats som anvisats av medlemsstaten enligt artikel 8.1 och 8.2 där screeningen ska utföras. Screeningförfarandet ska genomföras omedelbart vid ett gränsövergångsställe eller polisens eller Tullens verksamhetsställe, varefter den person som genomgår screening hänvisas till ett ändamålsenligt fortsatt förfarande. Screeningförfarandet kan också utföras på någon annan lämplig plats som förvaltas av screeningmyndigheter, såsom en gräns- eller sjöbevakningsstation. I en situation med centraliserad screening som definieras nedan kan screeningplatsen också vara en temporär lösning som inrättas i närheten av screeningmyndighetens verksamhetsställe. I samband med den kan det också finnas ett screeninginkvarteringsställe som definieras nedan.

I paragrafen föreslås en ny 31 punkt. I punkten definieras screeninginkvarteringsstället, med vilket avses ett ställe som screeningmyndigheten anvisat den person som genomgår screening och som lämpar sig för inkvartering. Stället ska uppfylla kravet enligt artikel 8.8 på att den levnadsstandard som erbjuds de personer som genomgår screening ska garantera deras uppehälle, skydda deras fysiska och psykiska hälsa och respektera deras rättigheter enligt stadgan om de grundläggande rättigheterna. Screeninginkvarteringsstället kan vara en förläggning eller en nödinkvartering som inrättats av screeningmyndigheten. Enligt förslaget hänvisar screeningmyndigheten den person som genomgår screening till förläggningen i enlighet med Migrationsverkets anvisningar eller efter att ha konsulterat förläggningen.

I paragrafen föreslås en ny 32 punkt. I punkten definieras centraliserad screening, med vilken avses ett screeningförfarande där de uppgifter som ingår i screeningförfarandet genom beslut av screeningmyndigheterna utförs på en eller flera screeningplatser på grund av olaglig inresa, en i 3 § 7 punkten i lagen om smittsamma sjukdomar avsedd exceptionell epidemi eller av någon annan motsvarande orsak.

I 27 punkten föreslås en teknisk ändring.

6 §. *Tillämpning av lagen på minderåriga.* Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. med en informativ hänvisning till förordningen om asylförfaranden. I artikel 22.3 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs om hörande av minderåriga i ärenden som gäller internationellt skydd. Enligt artikeln ska den beslutande myndigheten ge en underårig tillfälle till en personlig intervju, även när en ansökan gjorts på hans eller hennes vägnar i enlighet med artiklarna 32 och 33.1, förutom om detta inte utgör barnets bästa. Den gällande utlänningslagen förutsätter att ett barn som har fyllt 12 år ska höras innan beslut om barnet fattas och ett yngre barn kan höras, om barnet är så utvecklat att dess åsikter kan uppmärksammas. I fråga om minderåriga som söker internationellt skydd med sin vårdnadshavare utvidgar förordningen således skyldigheten att höra minderåriga i förhållande till nuläget. Även i nuläget har minderåriga utan vårdnadshavare som söker internationellt skydd i princip hörts personligen i samband med förfarandet. I fråga om dem har ändringen i praktiken inga konsekvenser för nuläget.

I fortsättningen är det huvudregeln att ett minderårigt barn ska intervjuas personligen i ett ärende som gäller internationellt skydd. Enligt förslaget ska Migrationsverket från fall till fall bedöma om det finns skäl att avvika från huvudregeln på grund av barnets bästa. Förordningen om asylförfaranden förutsätter att den beslutande myndigheten redogör för skälen till beslutet att

inte ge en minderårig tillfälle till en personlig intervju. Förordningen förutsätter dock inte att det fattas något egentligt separat beslut i ärendet. Skälen för att en personlig intervju inte ordnades ska antecknas i beslutet om ansökningsärendet. I beslutet lyfter Migrationsverket fram de skäl utifrån vilka en personlig intervju inte ansågs vara förenlig med barnets bästa. På detta sätt har sökanden möjlighet att i samband med ändringssökande ifrågasätta de skäl på grund av vilka det inte ordnades någon personlig intervju.

Det nuvarande 3 mom., enligt vilket ärenden som gäller minderåriga barn ska behandlas i brådskande ordning, blir som sådant ett nytt 4 mom.

6 a §. *Åldersbedömning.* Det föreslås att paragrafen ändras med stöd av artikel 25 i förordningen om asylförfaranden. I paragrafen föreslås bestämmelser om åldersbedömning. Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar det ändrade innehållet i paragrafen. Enligt artikel 25.2 i förordningen om asylförfaranden kan medicinska undersökningar användas som en sista utväg för att fastställa sökandens ålder. Därför föreslås det att bestämmelserna om rättsmedicinsk åldersbedömning i behövliga delar flyttas till den nya 6 c §.

I 1 mom. föreskrivs det enligt förslaget om bedömning av åldern hos den som ansöker om uppehållstillstånd i Finland eller hos anknytningspersonen. I fråga om personer som ansöker om uppehållstillstånd gäller åldersbedömningen situationer där uppehållstillstånd söks i Finland. I praktiken har åldersbedömningar också i nuläget gjorts endast för utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd i Finland. Ändringen av målgruppen har således inga konsekvenser för rättsläget. Med tanke på exaktheten är det dock motiverat att precisera målgruppen för åldersbedömningen på det föreslagna sättet.

En åldersbedömning kan göras om det finns en misstanke om åldern. Med *misstanke om åldern* avses att det finns relevanta omständigheter som ger anledning att betvivla åldern hos den som ansöker om uppehållstillstånd eller hos anknytningspersonen. Misstanken kan gälla huruvida personen antingen är minderårig eller har uppnått myndighetsåldern. Utgångspunkten ska vara den ålder som personen uppgett, om det inte finns tillförlitliga bevis på åldern eller om det inte i övrigt finns någon grundad misstanke om att personens verkliga ålder inte kan vara den som uppgetts. Även i fortsättningen behöver åldersbedömning göras endast om det finns skäl att misstänka tillförlitligheten hos de uppgifter om åldern som den som ansöker om uppehållstillstånd eller anknytningspersonen lämnat. Om en person som ansöker om uppehållstillstånd i Finland eller en anknytningsperson som påstår sig vara minderårig enligt den behöriga myndighetens bedömning utan något tvivel har fyllt 18 år, behöver ingen åldersbedömning göras. På motsvarande sätt behöver en åldersbedömning inte göras, om personen utan något tvivel ska anses vara minderårig. Avsikten är inte att ändra tröskeln för att göra en åldersbedömning jämfört med nuläget.

Liksom i nuläget ska Migrationsverket utreda sökandens ålder som en del av sin lagstadgade uppgift att utreda identiteten. Åldern ska i första hand utredas med hjälp av handlingar och register samt genom hörande av Migrationsverket som en del av den normala prövningen av ansökan om uppehållstillstånd. Migrationsverket beaktar också uppgifter från andra myndigheter och andra medlemsstater samt vid behov till exempel även familjemedlemmars uttalanden. Informationsgången mellan migrationsmyndigheterna har en betydande roll med tanke på misstankar som gäller åldern samt med tanke på en smidig och effektiv bedömning av åldern.

I 1 mom. finns dessutom som informativ bestämmelse en hänvisning till artikel 25 i förordningen om asylförfaranden. I artikel 25 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det om åldersbedömning av personer som söker internationellt skydd. Enligt artikeln ska det för

den som söker internationellt skydd först göras en multidisciplinär åldersbedömning och först därefter kan en rättsmedicinsk åldersbedömning göras, om det efter den multidisciplinära åldersbedömningen fortfarande föreligger tvivel om utlänningens ålder. I enlighet med förordningen om asylförfaranden ska åldersbedömningen dock avslutas när Migrationsverket har tillräckligt med information för att bedöma sökandens ålder.

Enligt 2 mom. gör Migrationsverket en bedömning av åldern hos den som söker internationellt skydd efter att ha fått ett utlåtande om den multidisciplinära åldersbedömningen och vid behov om den rättsmedicinska åldersbedömningen, och en bedömning av åldern hos den som söker uppehållstillstånd eller hos anknytningspersonen efter att ha fått ett utlåtande om den rättsmedicinska åldersbedömningen. Utlåtandet är en av de omständigheter som Migrationsverket ska beakta när det bedömer sökandens ålder.

Enligt förslaget ska paragrafen inte längre föreskriva om rättsmedicinsk åldersbedömning, varvid innehållet i gällande 2–3 mom. inte heller behöver finnas i paragrafen. Ändringen är motiverad också därför att det i artikel 25.4–25.6 i förordningen om asylförfaranden på motsvarande sätt som i gällande 2–3 mom. föreskrivs om myndighetens informationsskyldighet, den undersökta personens samtycke och vägran att delta i undersökningen. Artikel 25.4–25.6 i förordningen om asylförfaranden är direkt tillämplig lagstiftning. I den nya 6 c § hänvisas i behövliga delar till förordningen om asylförfaranden.

6 b §. *Multidisciplinär åldersbedömning.* Enligt förslaget ändras paragrafen på basis av artikel 25.1 i förordningen om asylförfaranden. I paragrafen föreskrivs det om det utlåtande som begärs av förläggningen för den multidisciplinära åldersbedömningen. Enligt förslaget ska bestämmelserna i gällande 6 b § till behövliga delar flyttas till den nya 6 c §. Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar det ändrade innehållet i paragrafen.

Enligt 1 mom. begär Migrationsverket av förläggningen för den multidisciplinära åldersbedömning som avses i artikel 25 i förordningen om asylförfaranden ett utlåtande om åldern hos den som ansöker om internationellt skydd. Förläggningens yrkesutbildade personal inom social- och hälsovården utarbetar ett utlåtande genom multiprofessionellt samarbete. Migrationsverket kan till förläggningen framställa en begäran om åldersbedömning, om det med stöd av 6 a § finns anledning att tvivla på sökandens ålder. Med tanke på sökandens och myndigheternas rättsskydd är det motiverat att Migrationsverket framställer en begäran om utlåtande för multidisciplinär åldersbedömning omedelbart efter att ha bedömt att det finns ett behov av åldersbedömning i ärendet. Information om bedömningen ska ges den sökande som är föremål för bedömningen samt dennes vårdnadshavare eller en i 39 § i mottagningslagen avsedd företrädare eller tillfällig företrädare eller någon annan laglig företrädare. Migrationsverket svarar för att informera sökanden.

Förläggningen ska utarbeta utlåtandet utan dröjsmål. Utlåtandet ska utarbetas genom multiprofessionellt samarbete. Multiprofessionellt samarbete innebär ett utlåtande som utarbetas i samarbete mellan minst en yrkesutbildad person inom socialvården och en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Av utlåtandet ska framgå den bedömning av sökandens ålder som gjorts av de yrkesutbildade personer som svarat för beredningen av utlåtandet. Av utlåtandet ska också framgå om det utifrån bedömningen inte går att dra slutsatser om sökandens ålder. Utlåtandet ska utan dröjsmål lämnas till Migrationsverket med beaktande av sekretessbestämmelserna. Uppgift om utlåtandet och själva utlåtandet ska föras in i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. Migrationsverket ska utan dröjsmål delge utlåtandet till sökanden samt dennes vårdnadshavare eller företrädare eller tillfälliga företrädare eller någon annan laglig företrädare. Sökanden och dennes vårdnadshavare eller företrädare eller tillfälliga företrädare eller någon annan laglig företrädare ska beredas tillfälle att bli hörd

med anledning av utlåtandet i enlighet med 34 § i förvaltningslagen. Det finns ingen separat besvärsrätt i fråga om ett utlåtande om multidisciplinär åldersbedömning. Sökanden kan bestrida utlåtandet som en del av sökandet av ändring i ett beslut om internationellt skydd.

Utlåtandet om sökandens ålder förutsätter att förläggningen gör en i artikel 25.1 i förordningen om asylförfaranden avsedd multidisciplinär åldersbedömning. Metoderna för den multidisciplinära åldersbedömningen väljs från fall till fall med beaktande av exempelvis det material som Institutet för hälsa och välfärd utarbetat. Vid bedömningen kan vid behov utnyttjas t.ex. uppgifter som samlats in vid den preliminära hälsokontroll som förläggningen ordnar eller uppgifter som förläggningen och yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården samlat in i annan verksamhet. De uppgifter som är väsentliga för utarbetandet av respektive utlåtande och de åtgärder som krävs för att samla in uppgifterna bestäms från fall till fall. I enlighet med förordningen om asylförfaranden kan en multidisciplinär åldersbedömning grunda sig till exempel på intervjuer och en bedömning av det fysiska utseendet. Bedömningen inbegriper också en psykosocial bedömning. Vid bedömningen kan uppmärksamhet fästas t.ex. vid sökandens fysiska, psykologiska, utvecklingsmässiga samt miljörelaterade och kulturella faktorer. Bedömningen ska vara helhetsbetonad. Bedömningen får inte basera sig enbart på sökandens fysiska karaktär eller beteende och den ska inte omfatta medicinska metoder.

Enligt 2 mom. kan förläggningen vid behov begära det utlåtande som avses i 1 mom. också av en verksamhetsenhet inom den offentliga eller privata social- och hälsovården. Förläggningen kan begära ett utlåtande om den inte självständigt kan utarbeta utlåtandet utan dröjsmål, till exempel i en situation med omfattande invandring eller om antalet minderåriga utan vårdnadshavare ökar kraftigt. Därtill ska uppmärksamhet ägnas åt eventuella intressekonflikter. Till exempel en sådan tillfällig företrädare för ett barn utan vårdnadshavare som avses i 39 § 4 mom. i mottagningslagen kan inte samtidigt eller efter att ha varit tillfällig företrädare delta i utarbetandet av utlåtandet. Med tanke på oberoendet och barnets bästa är det motiverat att en person som varit tillfällig företrädare inte samtidigt eller efter det att uppdraget som tillfällig företrädare upphört deltar i åldersbedömningen. Även i övrigt ska förläggningen när en intressekonflikt uppstår begära utlåtandet av en verksamhetsenhet inom socialvården eller hälso- och sjukvården utanför förläggningen.

I enlighet med de förslag i denna proposition som gäller mottagningslagen ska välfärdsområdena ersättas för de tjänster de producerar, inklusive för utlåtandet om sökandens ålder, enligt avtalet som ingåtts med Migrationsverket. Om det inte har avtalats särskilt om ersättningarna, bestäms ersättningen enligt kostnaderna för att producera tjänsterna.

Enligt 3 mom. har vårdnadshavaren eller en i 39 § i mottagningslagen avsedd företrädare eller tillfällig företrädare eller någon annan laglig företrädare för den som söker internationellt skydd rätt att närvara i situationer som hänför sig till utarbetandet av utlåtandet och som förutsätter att sökanden är personligen närvarande. Enligt artikel 23.6 b i förordningen om asylförfaranden ska den tillfälliga företrädaren och enligt artikel 23.7 b företrädaren vid behov bistå sökanden i samband med förfarandet för åldersbedömning. Det är motiverat att föreskriva om rätt att närvara också för barnets vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för barnet. Med situationer som hänför sig till utarbetandet av utlåtandet avses i praktiken konkreta situationer som i respektive ärende som bedöms är nödvändiga för att utlåtandet om sökandens ålder ska kunna utarbetas.

6 c §. *Rättsmedicinsk åldersbedömning.* I den nya 6 c § föreskrivs det om genomförande av rättsmedicinska åldersbedömningar. Innehållet motsvarar huvudsakligen 6 b § i den gällande lagen. Ändringarna baserar sig på artikel 25 i förordningen om asylförfaranden och på ändringar i den nationella lagstiftningen om välfärdsområden.

I 1 mom. föreskrivs det om genomförande av rättsmedicinska undersökningar. Momentet motsvarar 6 b § 1 mom. i den gällande lagen. Bestämmelserna om undersökningens målgrupp, de sakkunniga som genomför undersökningen, omständigheter som hänför sig till genomförandet av undersökningen och avgivande av utlåtande om undersökningen förblir oförändrade. Dessa frågor har behandlats i förarbetena till utlänningslagen (549/2009) RP 240/2009 rd s. 35–37.

När det gäller personer som söker internationellt skydd görs en rättsmedicinsk undersökning först i en sådan situation där Migrationsverket inte kan bedöma sökandens ålder efter att ha fått utlåtandet om den multidisciplinära åldersbedömningen. Ändringen baserar sig på artikel 25.2 i förordningen om asylförfaranden. Eftersom förordningen om asylförfaranden innehåller bestämmelser om inrättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd och anknytningspersoner eller andra som ansöker om uppehållstillstånd inte omfattas av förordningens tillämpningsområde, ska deras åldern dock utredas endast på det sätt som föreskrivs i 6 c §.

I 2 mom. föreslås en teknisk ändring till den del det i momentet föreskrivs om de aktörer som på begäran av Institutet för hälsa och välfärd kan vidta de åtgärder som behövs för undersökningen. De åtgärder som behövs för undersökningen kan vidtas av en *verksamhetsenhet* inom den offentliga eller privata hälso- och sjukvården. Ändringen är motiverad eftersom de kommunala hälsovårdscentraler som nämns i den gällande paragrafen inte längre finns efter ikraftträdandet av lagen om välfärdsområden (611/2021). Ändringen påverkar inte rättsläget. Även i fortsättningen kan de åtgärder som behövs för undersökningen vidtas av ett centralsjukhus, välfärdsområdets hälsovårdscentral eller en verksamhetsenhet inom den privata hälso- och sjukvården. Det är fråga om att uppdatera de termer som används i momentet.

I 2 mom. föreskrivs enligt förslaget att vårdnadshavaren eller en i 39 § i mottagningslagen avsedd företrädare eller tillfällig företrädare eller någon annan laglig företrädare för den som blir bedömd har rätt att vara närvarande när den multidisciplinära åldersbedömningen genomförs. Innehållet motsvarar i övrigt 6 b § 2 mom. i den gällande lagen, men till momentet fogas ett omnämnande av tillfälliga företrädare. Ändringen baserar sig på artiklarna 23.6 b och 23.7 b i förordningen om asylförfaranden.

I paragrafen föreskrivs det inte längre om att en tjänsteman vid Migrationsverket ska verifiera identiteten på den som blir undersökt i samband med åtgärderna. Bestämmelsen om verifiering av identiteten anses inte ändamålsenlig med beaktande av att verifieringen av identiteten kan utföras på mer tillbörliga sätt än av en tjänsteman vid Migrationsverket. Migrationsverket ska även i fortsättningen fästa uppmärksamhet vid att identiteten hos den som undersöks verifieras på behörigt sätt.

Paragrafens 3 mom. innehåller en hänvisning till artikel 25.4–25.6 i förordningen om asylförfaranden. Enligt 3 mom. tillämpas vid rättsmedicinska åldersbedömningar av den som söker uppehållstillstånd i Finland eller anknytningspersoner vad som föreskrivs i artikel 25.4–25.6 i förordningen om asylförfaranden. I artikel 25.4 föreskrivs det om skyldigheten att informera om läkarundersökningar, i artikel 25.5 om den undersöktas samtycke och i artikel 25.6 om följderna av vägran att delta i en undersökning. Artikel 25.5–25.6 motsvarar till innehållet det som föreskrivs i 6 a § 2–3 mom. i den gällande lagen. Artikel 25 i procedurförordningen är direkt tillämplig förpliktande lagstiftning. Därför behöver det inte längre föreskrivas nationellt om dem. Förordningen om asylförfaranden tillämpas dock endast på personer som söker internationellt skydd. Eftersom paragrafen också innehåller bestämmelser om bedömning av åldern hos den som söker uppehållstillstånd i Finland eller hos

en anknytningsperson genom rättsmedicinsk undersökning, anses det dock för tydlighetens skull nödvändigt att till denna del foga en hänvisning till förordningen om asylförfaranden till utlänningslagen.

Enligt 6 b § 3 mom. i den gällande lagen får närmare bestämmelser om genomförandet av undersökningen utfärdas genom förordning av statsrådet. I den nya 6 c § finns inte längre något bemyndigande att utfärda förordning. Beslut om valet av de metoder som används i respektive undersökning fattas från fall till fall av en legitimerad läkare eller tandläkare som genom sin yrkeskompetens kan anses ha de bästa möjligheterna att bedöma vilka metoder som behövs. Ändringen är motiverad också med tanke på att det med stöd av bemyndigandet att utfärda förordning inte en enda gång har utfärdats närmare bestämmelser om genomförandet av undersökningar efter att bemyndigandet trädde i kraft den 1 juli 2010.

9 §. *Rättshjälp.* Enligt förslaget fogas till paragrafen ett nytt 2 mom. som föreskriver om åtgärder som ingår i rättshjälp i det administrativa förfarandet för beviljande av internationellt skydd i enlighet med förordningen om asylförfaranden och i det administrativa förfarandet för att fastställa den ansvariga medlemsstaten i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering. I dessa administrativa förfaranden ingår i rättshjälpen sådana åtgärder av ett rättsbiträde som är nödvändiga i ärendet. Enligt 1 § 2 mom. i rättshjälpslagen omfattar rättshjälpen juridisk rådgivning och behövliga åtgärder samt biträdande i domstol och hos andra myndigheter och befrielse från vissa kostnader i samband med behandlingen av ett ärende, så som föreskrivs i rättshjälpslagen. I förarbetena till lagen (RP 82/2001 rd) konstateras det att med behövliga åtgärder avses t.ex. upprättande av behövliga handlingar samt biträdande i avtals- och förlikningsförhandlingar. Enligt 5 § 1 mom. i rättshjälpslagen omfattar rättshjälpen i enskilda fall de åtgärder av rättsbiträdet som krävs med hänsyn till fallets art och betydelse, värdet på föremålet för tvisten och omständigheterna som en helhet. Enligt förarbetena till lagen ska åtgärderna i det enskilda fallet begränsas så att de omfattar enbart sådana åtgärder som är nödvändiga för att sköta ärendet. Som nödvändiga åtgärder kunde allmänt taget anses sådana åtgärder som en person som är kapabel att själv betala sin rättshjälp normalt skulle vidta i ett motsvarande ärende. Vilka åtgärder som är nödvändiga i en rättslig angelägenhet bestäms i respektive fall enligt särdragen i angelägenheten. Därför ska när åtgärderna och frågan om de är nödvändiga bedöms beaktas det aktuella fallets art och betydelse, värdet på det omtvistade objektet och omständigheterna som en helhet. I förarbetena konstateras det dessutom särskilt att vid bedömningen av nödvändigheten kan uppmärksamhet fästas vid sökandens personliga egenskaper och i vilken mån han eller hon själv kan vidta de åtgärder som ärendet kräver. Det är således möjligt att t.ex. begränsa åtgärderna till enbart behövlig rådgivning och upprättande av nödvändiga handlingar, om sökanden efter detta själv kan sköta sin sak hos myndigheten eller domstolen.

Enligt förslaget ska det vid bedömningen av de åtgärder som ingår i rättshjälpen i förvaltningsförfarandet för beviljande av internationellt skydd och i förvaltningsförfarandet för fastställande av ansvar enligt förordningen om asyl- och migrationshantering göras en bedömning av åtgärdens nödvändighet i stället för en bedömning av behovet. För närvarande bestämmer biträdet i varje enskilt fall vilka åtgärder som är nödvändiga i enlighet med sökandens individuella situation. I allmänhet träffar man sökanden, går igenom hans eller hennes individuella situation, asylgrunderna och vilka omständigheter som är väsentliga med tanke på asylärendet samt eventuella sårbarhetsfaktorer. Biträdet deltar i asylsamtalet om det finns behov av det. I alla samtal finns inte ett sådant behov. Efter samtalet kan sökanden bistås till exempel vid granskningen av samtalsprotokollet, vid inlämnandet av tilläggsutredningar och bevis till Migrationsverket på begäran och i övrigt enligt behov. I enlighet med vad som nu föreslås kräver ovannämnda åtgärder nödvändighetsprövning i stället för behovsprövning.

Enligt den föreslagna bestämmelsen som förutsätter nödvändighet ska åtgärden vara sådan att sökandens rättsskydd äventyras utan den.

En enskild tidskrävande åtgärd som framhävs i förvaltningsförfarandet för beviljandet av internationellt skydd och förvaltningsförfarandet för fastställande av ansvarig medlemsstat enligt förordningen om asyl- och migrationshantering är biträdets deltagande i den personliga intervjun. Den föreslagna nödvändighetsbedömningen gäller också främst denna åtgärd, eftersom åtminstone det första mötet mellan sökanden och biträdet samt besvarandet av myndigheternas begäranden om utredning kan anses vara nödvändiga.

Vid bedömningen av om åtgärden är nödvändig ska ärendets art och betydelse samt omständigheterna som en helhet beaktas. I synnerhet omständigheterna kan påverkas av sökandens förmåga att förstå syftet med förfarandet och sitt eget ansvar för utredningen av ärendet samt förmåga att tillräckligt tydligt redogöra för grunderna för sin ansökan om internationellt skydd. Till exempel sökandens särskilt utsatta ställning, traumatisering, tortyrerfarenheter, analfabetism, funktionsnedsättning samt ålder är omständigheter som ska beaktas när sökandens förmåga att i tillräcklig grad redogöra för sina grunder bedöms när ansökan prövas. Ovannämnda omständigheter som ska beaktas hänför sig i synnerhet till bedömningen av om biträdets närvaro är nödvändig vid den personliga intervjun.

Både i förfarandet för att fastställa den ansvariga medlemsstaten och i förfarandet för beviljande av internationellt skydd har sökanden rätt till kostnadsfri rättslig rådgivning. Enligt den föreslagna 95 a § i utlänningslagen ska Migrationsverket på begäran ge sökandena ovan nämnda kostnadsfria rättsliga rådgivning, som ger sökandena information om förfarandet för beviljande av internationellt skydd, om anvisningarna för tillämpningen av grunderna och förfarandena för att fastställa den ansvariga medlemsstaten och om sökandens rättigheter och skyldigheter i förfarandena. I dessa förfaranden är det således inte nödvändigt att inkludera allmän rådgivning om förfarandet i rättshjälpen. Med beaktande av Migrationsverkets omfattande utredningsskyldighet enligt artikel 34 i förordningen om asylförfaranden är det inte heller nödvändigt att i rättshjälpen inkludera omfattande utredning av omständigheter som påverkar ansökan, till exempel landinformation.

Utgångspunkten är att rättshjälp i skedet med förvaltningsförfarande ges av offentliga rättsbiträden Enligt 8 § 1 mom. i rättshjälpslagen lämnas rättshjälpen av ett offentligt rättsbiträde. I domstolsärenden kan till biträde dock också förordnas ett privat biträde som har gett sitt samtycke till uppdraget. Enligt momentet kan ett privat biträde förordnas i de situationer som avses i 14 § i lagen om Rättstjänstverket (1133/2023).

2 a kap. Det föreslås att det till lagen fogas ett nytt 2 a kap. med rubriken Screening vid de yttre gränserna och inom Finlands territorium. I kapitlet samlas de bestämmelser som behövs för genomförandet av screeningförordningen.

16 §. *Screeningmyndigheter.* Det föreslås att det till lagen i stället för den tidigare upphävda 16 § fogas en ny 16 §, där det i 1 mom. föreskrivs om screeningmyndigheter som avses i artikel 2.10 i screeningförordningen. Dessa är Gränsbevakningsväsendet, polisen, Tullen och skyddspolisen.

16 a §. *Arbetsfördelning mellan screeningmyndigheterna*. Det föreslås att det till lagen fogas en ny 16 a §, med bestämmelser om arbetsfördelningen mellan screeningmyndigheterna. I 1 mom. föreskrivs det att Gränsbevakningsväsendet utför screening enligt artikel 5 i screeningförordningen. I paragrafen föreskrivs att Tullen utför screening enligt artikel 5 när den genomför in- och utresekontroller med stöd av 31 § i tullagen. Grunden är

Gränsbevakningsväsendets och Tullens uppgifter som gränskontrollmyndigheter och de uppgifter i anslutning till de yttre gränserna som föreskrivits för dem. I praktiken ansvarar Gränsbevakningsväsendet i första hand för screeningen vid gränsövergångsställena och för screeningen av personer som passerat terränggränsen. Tullen svarar dock för screeningen av personer när den ansvarar för gränskontrollerna vid ett gränsövergångsställe. För närvarande ansvarar Tullen för in- och utresekontrollerna av fiske- och lastfartyg i vissa hamnar.

Screening enligt artikel 5 i screeningförordningen innebär screening av tredjelandsmedborgare som ansöker om internationellt skydd vid den yttre gränsen. Därtill innebär det screening av tredjelandsmedborgare som inte uppfyller inresevillkoren och som omhändertagits i samband med irreguljär passage av den yttre gränsen eller som har landsatts efter en sök- och räddningsinsats, oavsett om de ansöker om internationellt skydd eller inte.

I 2 mom. föreskrivs att polisen utför screening enligt artikel 7 och screening enligt artikel 5 i screeningförordningen när den genomför in- och utresekontroller med stöd av 2 kap. 21 § i polislagen. Enligt förslaget ska polisen således i första hand svara för screeningen i inlandet. I praktiken sker polisens screening enligt artikel 5 vid de gränsövergångsställen där polisen utför in- och utresekontroller. I en situation med nuvarande ansvar för gränskontroll innebär detta screening av personer som påträffas i trafiken över de yttre gränserna på flygplatser i inlandet.

Screening enligt artikel 7 i screeningförordningen innebär screening av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium, om de olagligen passerat den yttre gränsen och inte redan har screenats i en medlemsstat, oavsett om de ansöker om internationellt skydd eller inte.

I 3 mom. föreskrivs att polisen ger screeningmyndigheterna i en annan medlemsstat i Europeiska unionen ett yttrande enligt artikel 7 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726. Enligt artikel 7 c är det fråga om ett yttrande där det bedöms om en persons närvaro på en medlemsstats territorium kan utgöra ett hot mot den inre säkerheten. Yttrandet ska ges inom två dagar om screeningen sker i inlandet eller inom tre dagar om screeningen sker vid den yttre gränsen.

I 4 mom. föreskrivs om arbetsfördelningen mellan screeningmyndigheterna i situationer där kontroller vid de inre gränserna tillfälligt har återinförts. I en sådan situation fördelas ansvaret för screening av personer som anländer via de inre gränserna enligt ansvaren för in- och utresekontroll. I detta fall är det i regel huvudsakligen Gränsbevakningsväsendet som ansvarar för gränskontrollen vid de inre gränserna. Polisen och Tullen deltar vanligtvis i gränskontrollen vid de inre gränserna vid de gränsövergångsställen där de även annars är verksamma och i övrigt enligt särskild överenskommelse.

Enligt 5 mom. deltar skyddspolisen i utförandet av säkerhetskontroller enligt artikel 15.2 i screeningförordningen och kan delta i identifieringen av personer enligt artikel 14 i den förordningen. Enligt förslaget har Skyddspolisen rätt att vidta också andra åtgärder som är nödvändiga för utförande av säkerhetskontroller. Skyddspolisen kan i samband med screeningförfarandet t.ex. intervjua de personer som genomgår screening eller delta i en intervju som någon annan myndighet ordnar för den person som genomgår screening. Enligt förslaget genomför skyddspolisen inte andra uppgifter som ingår i screeningen och skyddspolisen har inte sådant organiseringsansvar som avses i 16 f §.

Enligt 6 mom. ansvarar Gränsbevakningsväsendet och Tullen för screeningen inom landskapet Åland. Screeningförfarandet omfattas i enlighet med 27 § 2 och 26 punkten i självstyrelselagen för Åland av rikets lagstiftningsbehörighet. Paragrafen innehåller en informativ hänvisning till att Gränsbevakningsväsendet och Tullen i sina uppgifter i anslutning till screeningförfarandet kan samarbeta med Ålands polismyndighet. Bestämmelser om sådant samarbete finns bland annat i självstyrelselagen för Åland, landskapslagarna och överenskommelseförordningar som gäller Åland.

Enligt 7 mom. kan Gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen komma överens om tillfälliga och kortvariga undantag från screeningansvaret. Behov av att avvika från indelningen enligt 1 mom. kan uppstå t.ex. vid störningar i samhället, såsom vid omfattande invandring eller instrumentaliserad inresa. På basis av 7 mom. kan uppgifter inte genom avtal överföras permanent till en annan myndighet och undantagets varaktighet ska vara begränsad.

16 b §. *Befogenheter vid screening hos tjänstemän som är screeningmyndigheter*. Enligt förslaget fogas en ny 16 b § till lagen. Befogenheterna för en tjänsteman som är screeningmyndighet ska i tillämpliga delar motsvara de befogenheter för in- och utresekontroll som anges i 28 § i gränsbevakningslagen och som är nödvändiga för att utföra de uppgifter som ingår i screeningförfarandet. Det är således fråga om befogenheter enligt den gällande lagstiftningen som ska införlivas i den nya administrativa processen. Enligt förslaget delas befogenheterna in i 1 och 2 mom. så att 1 mom. innehåller snäva befogenheter som inte inbegriper användning av tvångsmedel. Alla screeningmyndigheter ska ha befogenheter enligt 1 mom. Bestämmelserna begränsar inte screeningmyndigheternas befogenheter att utföra andra föreskrivna uppgifter.

I 1 mom. föreskrivs det om befogenheterna för en tjänsteman som är screeningmyndighet. I 1 mom. 1 punkten föreskrivs det om rätten att genomföra sådan identifiering av den som genomgår screening som avses i artikel 14 i screeningförordningen. Identifiering eller verifiering av identiteten enligt artikel 14 i screeningförordningen kan göras med stöd av screeningförordningen, om den inte har gjorts med stöd av kodexen om Schengengränserna.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs det om rätten att genomföra sådan säkerhetskontroll genom sökningar i databaser som avses i artikel 15.2 i screeningförordningen. Säkerhetskontroll enligt artikel 15.2 i screeningförordningen utförs med stöd av screeningförordningen, om den inte har utförts som en del av de kontroller som avses i artikel 8.3 i kodexen om Schengengränserna. Det är endast fråga om sökningar i databaser, såsom sökningar i SIS-systemet, Ecris-TCN-systemet eller ETIAS-bevakningslistan. Det är således inte fråga om ett tvångsmedel som riktar sig mot en person enligt den nationella lagstiftningen. Vid sökningarna ska arrangemangen enligt artikel 16 i screeningförordningen iakttas. I artikeln fastställs under vilka förutsättningar uppgifter som motsvarar träffar från olika informationssystem får behandlas vid säkerhetskontroll. Till exempel enligt artikel 16.4 får uppgifter som är flaggade i Ecris-TCN-systemet endast användas för den säkerhetskontroll som avses i artikel 15 och för sökning i nationella kriminalregister enligt artikel 7 c i förordning (EU) 2019/816.

I 1 mom. 3 punkten föreskrivs det om rätten att registrera uppgifter som erhållits i samband med screeningförfarandet med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen. Enligt 1 § 1 mom. 1 punkten i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen tillämpas lagen för behandling av, beslut om och övervakning av utlänningars inresa och utresa samt vistelse. Enligt 3 § i den lagen får polisen, skyddspolisen och Gränsbevakningsväsendet behandla de uppgifter som de registrerat för ändamål som anges i 1 § 1 mom. 1 punkten. Med stöd av de ändringar som görs i lagen kan även Tullen behandla de uppgifter som den registrerat för dessa ändamål. Enligt 3 § 2 mom. är

varje myndighet personuppgiftsansvarig i fråga om de uppgifter som den registrerat i UMA-systemet. Screeningmyndigheterna sparar de blanketter som de fyllt i och är personuppgiftsansvariga i fråga om uppgifterna i dem. Enligt 8 § i lagen är behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter tillåten endast om behandlingen är nödvändig med tanke på ändamålet med uppgiftsbehandlingen. Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen möjliggör också informationsutbyte mellan de personuppgiftsansvariga i systemet, varvid screeningmyndigheterna kan lämna ut uppgifter i de screeningblanketter som de har sparat också till Migrationsverket. För att säkerställa ett smidigt informationsutbyte vid screening föreslås det också att lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen kompletteras. Nuläget i fråga om lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen beskrivs närmare i avsnitt 3.9.9.

I 2 mom. föreskrivs om befogenheter som endast kan utövas av tjänstemän vid Gränsbevakningsväsendet, polisen eller Tullen som utför screeninguppgifter. I bestämmelsen preciseras det att utövandet av befogenheterna i likhet med in- och utresekontrollen inte förutsätter brottsmisstanke. I 2 mom. 1 punkten föreskrivs det om rätten att förhindra att den person som ska screenas avlägsnar sig från screeningförfarandet. I artiklarna 6 och 7 i screeningförordningen föreskrivs det om medlemsstaternas skyldighet att nationellt utfärda bestämmelser för att säkerställa att de personer som ska genomgå screening hålls tillgängliga för myndigheterna. Enligt artikel 9.1 i screeningförordningen är den person som ska genomgå screening skyldig att hållas tillgänglig för screeningmyndigheterna under pågående screening.

I 2 mom. 2 punkten föreskrivs det om rätten att tillfälligt omhänderta handlingar, föremål och fordon samt inspektera och genomsöka dem. Genom bestämmelsen genomförs verifieringen av identiteten enligt artikel 14.1 a och b i screeningförordningen. Enligt artikel 9 i screeningförordningen är den person som genomgår screening skyldig att lämna handlingar som hänför sig till hans eller hennes identitet till screeningmyndigheterna.

I 2 mom. 3 punkten föreskrivs det om rätten att företa kroppsvisitation för att söka efter föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter med iakttagande av bestämmelserna i 8 kap. 30 § 1 punkten och 33 § i tvångsmedelslagen samt i enlighet med 28 a § i gränsbevakningslagen, 2 kap. 21 § i polislagen och 31 § i tullagen. I 28 a § i gränsbevakningslagen föreskrivs det om beslut om kroppsvisitation och om protokollet som upprättas över kroppsvisitationen. I 2 kap. 21 § i polislagen och 31 § i tullagen föreskrivs det om rätten att utföra kroppsvisitation vid gränskontroll och i dessa paragrafer hänvisas det ytterligare till att kroppsvisitation ska utföras i enlighet med 28 a § i gränsbevakningslagen. Genom bestämmelsen möjliggörs erhållande av biometriska uppgifter enligt artikel 14.1 c och säkerhetskontroll av personer och föremål som de besitter enligt artikel 15.1 i screeningförordningen.

I 3 mom. föreskrivs det enligt förslaget om beslut om användning av tvångsmedel enligt 2 mom. 1 och 2 punkten. Nivån för beslut grundar sig på bestämmelserna i den gällande lagstiftningen. Enligt förslaget fattas beslutet av den gränsbevakningsman som tjänstgör som chef för gränsövergångsstället eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad, en polisman som hör till befälet eller en tullman som tjänstgör som chef för tullkontoret eller en till uppgiften förordnad tullman som tjänstgör som chef för tullbrottsbekämpningen eller tullövervakningen. I paragrafen föreskrivs det också att i brådskande fall förhindras det att en person avlägsnar sig och genomförs omhändertagandet av den polisman, gränsbevakningsman eller tullman som utför screeninguppdraget och denne ska utan dröjsmål föra ärendet till ovan nämnda tjänsteman för avgörande.

16 c §. *Rådgivning vid screeningförfarande*. Det föreslås att en ny 16 c § fogas till lagen. Enligt förslaget föreskrivs för screeningmyndigheterna en skyldighet att i början av screeningen informera de personer som genomgår screening om uppgifter enligt artikel 11 i screeningförordningen. Den som genomgår screening ska i början av screeningen informeras om sina rättigheter och skyldigheter i screeningförfarandet. Informationen ges till den som genomgår screening på ett språk som det finns grundad anledning att anta att personen förstår. Med detta kan avses både personens modersmål och något annat språk som personen kan antas förstå. I praktiken ska rådgivning ges av den myndighet som ansvarar för personens screeningförfarande. Därtill föreskrivs det att personen genom sin underskrift ska bekräfta att han eller hon har fått uppgifterna. Om personen vägrar bekräfta att han eller hon har fått uppgifterna, görs en anteckning om detta i personens uppgifter.

16 d §. *Närvaro på screeningplatsen och screeninginkvarteringsstället i fråga om den som genomgår screening*. Det föreslås att en ny 16 d § fogas till lagen. Enligt artikel 9 i screeningförordningen är tredjelandsmedborgare som genomgår screening skyldiga att hållas tillgängliga under pågående screening. Enligt artikel 6 i screeningförordningen får personer som genomgår screening vid den yttre gränsen inte ges tillstånd att resa in på en medlemsstats territorium. Således ska en person som genomgår screening vid den yttre gränsen inte släppas in i landet i juridisk bemärkelse. Paragrafen grundar sig på artikel 6 i screeningförordningen, som förpliktar medlemsstaterna att i sin nationella rätt fastställa bestämmelser för att säkerställa att personer som genomgår screening vid den yttre gränsen hålls tillgängliga för de myndigheter som ansvarar för att genomföra screeningen på de platser som avses i artikel 8 under den tid som screeningen pågår, i syfte att förebygga varje risk för avvikande, potentiella hot mot den inre säkerheten som ett sådant avvikande kan medföra eller potentiella hot mot folkhälsan som ett sådant avvikande kan medföra. I fråga om personer som genomgår screening i inlandet grundar sig paragrafen på artikel 7, som förpliktar medlemsstaterna att i sin nationella rätt fastställa bestämmelser för att säkerställa att dessa tredjelandsmedborgare hålls tillgängliga för de myndigheter som ansvarar för att genomföra screeningen under den tid som screeningen pågår, i syfte att förebygga varje risk för avvikande och potentiella hot mot den inre säkerheten som ett sådant avvikande kan medföra.

I 1 mom. föreslås en informativ hänvisning till artikel 8.3 och 8.4 i screeningförordningen som gäller screeningförfarandets längd. Screening vid den yttre gränsen som avses i artikel 5 ska slutföras inom sju dagar och screening inom finskt territorium som avses i artikel 7 ska slutföras inom tre dagar. När det gäller screeningförfarandets längd är det också värt att notera att i enlighet med artikel 27.7 i förordningen om asylförfaranden registreras ansökningar om internationellt skydd i fråga om tredjelandsmedborgare som genomgår screening med stöd av artikel 5.1 i screeningförordningen först efter det att screeningen har avslutats. Detta gäller således personer som gripits i samband med olovlig passage av den yttre gränsen eller personer som kommit till landet till följd av en sök- och räddningsinsats. I fråga om andra personer som ska genomgå screening gäller för registrering av en ansökan om internationellt skydd den tidsfrist för registrering på högst fem dagar som anges i artikel 27.1. Screeningmyndigheterna ska se till att de personer som genomgår screeningen har möjlighet till vila och vistelse utomhus när screeningen inte kan genomföras till exempel inom en tid som motsvarar den normala gränskontrollen. Detta framhävs när screeningförfarandets längd närmar sig dess maximitid. Bestämmelser om uppehälle under screeningförfarandet för dem som genomgår screening finns nedan.

I artikel 18 i screeningförordningen föreskrivs om slutförande av screeningen. Screeningen slutförs när den har genomgåtts, dock senast vid utgången av de tidsfrister som anges i artikel 8 (3 eller 7 dygn). Även om alla kontroller inte har slutförts inom dessa tidsfrister måste screeningen avslutas och personen hänvisas till det tillbörliga förfarandet.

Enligt förslaget föreskrivs det i 2 mom. att den som genomgår screening under den tid screeningförfarandet pågår är skyldig att vistas på den screeningplats och det screeninginkvarteringsställe som screeningmyndigheten anvisat honom eller henne. Det är inte fråga om en säkringsåtgärd som avses i 117 a §, 118 § och 120 a § i utlänningslagen och som är förenad med individuell prövning. Enligt förslaget kan det säkerställas med hinder, såsom stängsel och låsta portar, att de som genomgår screening stannar på screeninginkvarteringsstället. Begränsningen av rörelsefriheten för en person som genomgår screening är en skyldighet av samma slag som begränsningen av rörelsefriheten enligt 104 b §. På grund av screeningens korta varaktighet avviker den från begränsningen av rörelsefriheten enligt 104 b §. Den som genomgår screening ska tydligt informeras om gränserna för screeninginkvarteringsställets område. Kommunikationen hos den som genomgår screening begränsas inte, utan personen kan fritt vara i kontakt exempelvis med aktörer som tillhandahåller rättsligt bistånd. Den som genomgår screening kan bli föremål för säkringsåtgärder enligt utlänningslagen, om personen bryter mot eller försöker bryta mot sin skyldighet att vistas på det screeninginkvarteringsställe som anvisats honom eller henne. Den som genomgår screening ska informeras om gränserna för screeninginkvarteringsställets område och om följderna av att avlägsna sig från området på sitt modersmål eller på ett språk som det finns grundad anledning att anta att personen förstår.

Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att säkerställa att de som genomgår screening inte på nytt rör sig från det screeninginkvarteringsställe som anvisats dem till finskt territorium eller vidare till andra EU-medlemsstater. Därför ska det på screeninginkvarteringsstället finnas faktiska och effektiva förutsättningar för att de som genomgår screening inte ska avlägsna sig utan myndigheternas tillsyn. Rättigheterna för den som genomgår screening får inte begränsas mer än nödvändigt, men dock så att screeningförfarandets syfte att förebygga risken för flykt verkställs.

I 3 mom. föreskrivs det att screeningmyndigheten kan övervaka området med hjälp av teknisk övervakning. Med teknisk övervakning avses observation eller avlyssning med hjälp av en teknisk anordning samt automatisk upptagning av ljud eller bild. Enligt förslaget kan screeningmyndigheten använda teknisk övervakning för att säkerställa ordningen och begränsningen av rörelsefriheten på screeninginkvarteringsstället. Användningen av teknisk övervakning begränsas så att teknisk övervakning inte får utföras i inkvarterings-, sanitets- eller omklädningslokaler. Det är således fråga om t.ex. övervakning av screeninginkvarteringsställets gårdsområde och ytterdörrar. Liksom i fråga om begränsningen av rörelsefriheten ska också den som övervakas underrättas om den tekniska övervakningen. Enligt förslaget ska den som övervakas underrättas om den tekniska övervakningen med lämplig skyltning. Utöver detta kan den som genomgår screening informeras om övervakningen samtidigt som han eller hon informeras om gränserna för screeninginkvarteringsställets område.

I 4 mom. föreskrivs det att på behandlingen av upptagningar från teknisk övervakning tillämpas vad som särskilt föreskrivs om behandlingen av personuppgifter hos respektive screeningmyndighet som utför teknisk övervakning. Screeningmyndigheten är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som behandlas vid teknisk övervakning. Bestämmelser om behandling av personuppgifter som fåtts vid teknisk övervakning finns i 15 a § i Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag och i 14 § i Tullens personuppgiftslag. I dessa bestämmelser görs de preciseringar som behövs på det sätt som beskrivs nedan. Enligt 11 § i polisens personuppgiftslag får polisen behandla personuppgifter för sådana övervakningsuppgifter som polisen ska utföra enligt särskilda bestämmelser i lag.

Behandlingen grundar sig på artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen, enligt vilken behandlingen av personuppgifter är tillåten för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den

personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. På behandlingen av personuppgifter som erhållits genom screeningmyndigheternas tekniska övervakning tillämpas andra bestämmelser i screeningmyndigheternas personuppgiftslagar som gäller t.ex. behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga ändamålet, radering av personuppgifter och den registrerades rättigheter.

I 5 mom. föreskrivs det att den som genomgår screening inte har rätt att avlägsna sig från det screeninginkvarteringsställe som anvisats honom eller henne, utom för att få brådskande hälso- och sjukvård. Enligt screeningförordningen får personer som passerat den yttre gränsen och som ska genomgå screening inte beviljas tillstånd att resa in på medlemsstatens territorium. Dessa personer som ska genomgå screening med stöd av artikel 5 i screeningförordningen uppfyller inte inresevillkoren enligt kodexen om Schengengränserna. Även om personer som ska genomgå screening med stöd av artikel 7 i screeningförordningen redan vistas i Finland förpliktar artikel 7 medlemsstaterna att fastställa bestämmelser för att säkerställa att personerna som ska genomgås screening hålls tillgängliga för de myndigheter som ansvarar för att genomföra screeningen under den tid som screeningen pågår. Syftet med screeningen är att identifiera personer som eventuellt utgör ett hot mot den nationella säkerheten. Såsom konstateras ovan omfattar screeningförfarandet bland annat sådan säkerhetskontroll som avses i artiklarna 15 och 16 i screeningförordningen. Vid denna kontroll görs till exempel sökningar i informationssystem för att utreda om den person som ska genomgå screening ger träffar i Interpols och Europols uppgifter eller i Ecris-TCN-systemet, som innehåller uppgifter om tredjelandsmedborgare som har dömts för brott i någon EU-medlemsstat. Efter att systemet för resetillstånd Etias har införts kontrolleras också Etias bevakningslista. Enligt artikel 34 i Etias-förordningen (2018/1240) består Etias bevakningslista av uppgifter om personer som misstänks ha begått eller deltagit i ett terroristbrott eller annat grovt brott eller personer för vilka det utifrån en allmän personbedömning finns faktiska indikationer på eller rimliga skäl att anta att de kommer att begå ett terroristbrott eller annat grovt brott.

Jämfört med gränsförfarandet är screeningförfarandet tidsmässigt betydligt kortare, 3–7 dagar jämfört med gränsförfarandet som för närvarande varar fyra veckor och i och med pakten förlängs till 12 veckor. Begränsningen av rörelsefriheten för den som ska genomgå screening har således jämfört med gränsförfarandet inte lika betydande konsekvenser för förverkligandet av personens privat- och familjeliv. Under 2025 söktes i gränsförfarandet inte ett enda tillstånd att avlägsna sig enligt 104 b §. Den som genomgår screening har inget behov av att avlägsna sig från screeninginkvarteringsstället där det erbjuds måltider och inkvartering. Också andra nödvändiga förnödenheter, såsom hygienartiklar, ska tillhandahållas den som genomgår screening. På grund av dess korta varaktighet är det inte aktuellt att i screeningförfarandet göra det möjligt för minderåriga att avlägsna sig för skolgång.

I det föreslagna 5 mom. finns ett undantag från skyldigheten att vistas på screeninginkvarteringsställets område för att få brådskande hälso- och sjukvård. Med brådskande hälso- och sjukvård avses således vård enligt 50 § i hälso- och sjukvårdslagen, till exempel sjukvård i jourform som inte kan ges på screeninginkvarteringsstället. I detta fall kontaktar myndigheterna den lokala aktör som ger jourvård för att få handledning. Personer som ska genomgå screening och som har ansökt om internationellt skydd har som en del av mottagningstjänsterna rätt till hälso- och sjukvårdstjänster som ordnas vid förläggningen. Det kan således också vara fråga om en situation där den som ska genomgå screening inte kan få den hälsovård eller de undersökningar som han eller hon behöver. Det fattas inte något beslut om rätten för den som ska genomgå screening att avlägsna sig för att få brådskande hälso- och sjukvård, utan det är fråga om en rättighet för den som ska genomgå screening. Detta jämställs med rätten enligt 104 b § 3 mom. att i samband med gränsförfarande avlägsna sig från förläggningens område för att få tillgång till mottagningstjänster, närmare bestämt för att få

sjukvård som ordnas utanför förläggningen (RP 30/2024, s. 65). Screeningmyndigheten ordnar transport till den hälso- och sjukvård som ges utanför screeninginkvarteringsstället.

16 e §. *Tillfällig företrädare för minderåriga*. Det föreslås att en ny 16 e § fogas till lagen. I artikel 13 i screeningförordningen föreskrivs det om utseende av en företrädare för en minderårig person som genomgår screening. Enligt artikel 13.3 ska medlemsstaterna så snart som möjligt vidta åtgärder för att säkerställa att ensamkommande barn åtföljs och bistås under screeningen på ett barnvänligt och åldersanpassat sätt och på ett språk som barnet förstår, av en företrädare eller, om någon företrädare inte har utsetts, av en person som är utbildad för att värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande. Den personen ska vara den person som utsetts att tjänstgöra tillfälligt som företrädare enligt mottagandedirektivet, om en sådan person har utsetts enligt det direktivet.

Enligt det förslag till 39 § 4 mom. i mottagningslagen som ingår i denna regeringsproposition förordnar förläggningens föreståndare utan dröjsmål en arbetstagare som hör till förläggningens personal till uppdraget som sådan tillfällig företrädare som avses i artikel 23.2 a i förordningen om asylförfaranden. Med en arbetstagare som hör till förläggningens personal avses en socialarbetare eller en arbetstagare som ansvarar för barnets vård- och fostringsuppgifter. Det föreslås en informativ hänvisning till bestämmelsen i mottagningslagen.

Mottagningslagens bestämmelse om tillfälliga företrädare tillämpas på minderåriga utan vårdnadshavare som genomgår screening och som ansöker om internationellt skydd. På minderåriga som genomgår screening utan vårdnadshavare och som inte ansöker om internationellt skydd tillämpas barnskyddslagen (417/2007). Screeningmyndigheten ska underrätta välfärdsområdets barnskyddsmyndighet om den minderårigas situation antingen till jouren under tjänstetid eller utanför tjänstetid till social- och krisjouren där barnets behov av barnskydd bedöms. Om ett minderårigt barn befinner sig i Finland utan en vuxen som ombesörjer barnet, skydd eller mat, och barnet inte ansöker om internationellt skydd eller tillfälligt skydd, hör behörigheten till barnskyddsmyndigheten, som fortsätter att utreda helhetssituationen och tryggar barnets grundläggande behov.

16 f §. *Uppehälle för den som genomgår screening*. Enligt förslaget ska en ny 16 f § fogas till lagen. I paragrafen föreslås bestämmelser om hur uppehället för den som genomgår screening ska ordnas nationellt. Paragrafen baserar sig på kravet i artikel 8.8 i screeningförordningen på att den som genomgår screening får en levnadsstandard som garanterar tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna. Bestämmelser om ordnandet av de tjänster som erbjuds personer som genomgår screening under screeningförfarandet ska utfärdas genom lag.

I 1 mom. föreskrivs det att screeningmyndigheten svarar för uppehället för personer som vistas på en screeningplats eller på ett av screeningmyndigheten inrättat screeninginkvarteringsställe. I paragrafen föreskrivs det vidare att Migrationsverket svarar för ordnandet av inkvartering och måltider för personer som genomgår screening om en förläggning har anvisats som screeninginkvarteringsställe för den som genomgår screening. I momentet föreskrivs dessutom att screeningmyndigheten ansvarar för transporten av personer som genomgår screening från screeningplatsen till screeninginkvarteringsstället. Genom bestämmelsen preciseras ansvarsfördelningen mellan screeningmyndigheterna och Migrationsverket i fråga om uppehället för den som genomgår screening.

I 2 mom. föreskrivs att avvikelse från ansvaren enligt 1 mom. kan göras vid centraliserad screening eller i övrigt tillfälligt genom överenskommelse mellan screeningmyndigheten och Migrationsverket. Bestämmelsen möjliggör också till exempel att en person som genomgår screening och som inte har ansökt om internationellt skydd inte behöver transporteras till en

förläggning om screeningförfarandet kan slutföras snabbt och avlägsnandet av personen ur landet inleds, utan personen kan inkvarteras i nödinkvartering som ordnas av screeningmyndigheten. Detta gör det möjligt att effektivt rikta myndigheternas resurser till de centrala uppgifterna i screeningförfarandet i stället för till transporter som kräver tid och personal. I de avvikelser som avses i 2 mom. ska de särskilda behoven hos personer som eventuellt är i en sårbar ställning beaktas.

16 g §. *Preliminär hälsokontroll av den som genomgår screening.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny 16 g § med bestämmelser om organiseringsansvaret för den preliminära hälsokontroll som avses i artikel 12.1 i screeningförordningen. Den preliminära hälsokontrollen enligt screeningförordningen är tvingande lagstiftning. Den preliminära hälsokontrollen är en väsentlig del av de kontroller som utförs under screeningförfarandet och den ska utföras inom tidsfristerna för screening. Den preliminära hälsokontrollen stöder uppnåendet av målen för screeningförfarandet samt hänvisandet av den som genomgår screening till ett ändamålsenligt förfarande. Enligt artikel 12.1 i screeningförordningen ska tredjelandsmedborgare som genomgår screening enligt artiklarna 5 och 7 genomgå en preliminär hälsokontroll som ska utföras av kvalificerad medicinsk personal i syfte att fastställa eventuella behov av hälsovård eller isolering av folkhälsoskäl. Enligt ordalydelsen gäller den preliminära hälsokontrollen således alla som genomgår screening oberoende av om personen har sökt internationellt skydd eller inte. Kvalificerad medicinsk personal får besluta, på grundval av de medicinska omständigheterna kring varje enskild tredjelandsmedborgares allmänna tillstånd, att det inte behövs någon ytterligare hälsokontroll under screeningen. I enlighet med ordalydelsen i förordningen är hälsokontrollen till sin karaktär preliminär, och detta framgår även av kommissionens uttalande av den 2 maj 2024 som anger att det är fråga om en ”a prima facie individual assessment”-bedömning. Begreppet hälsokontroll som används i screeningförordningen förekommer inte t.ex. i förordningen om asylförfaranden och mottagandedirektivet, där uttrycken medicinsk undersökning eller bedömning av särskilda mottagandebehov används. Definitionen av kvalificerad medicinsk personal har preciserats i skäl 36 i ingressen till screeningförordningen och begreppet omfattar således också andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården än läkare. Den preliminära hälsokontrollen utförs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

I artikel 12 i screeningförordningen konstateras det vidare att personer som genomgår screening ska ha tillgång till akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar. Nationella bestämmelser om förutsättningarna för att få hälso- och sjukvård finns i hälso- och sjukvårdslagen. Bestämmelser om välfärdsområdets skyldighet att ordna hälso- och sjukvårdstjänster för personer som vistas olagligt i landet finns i lagen om ordnande av social- och hälsovård. Den som söker internationellt skydd har rätt till hälso- och sjukvårdstjänster enligt 26 § i mottagningslagen från den tidpunkt då ansökan görs. Screeningmyndigheten ansvarar på screeningplatsen för att den som genomgår screening hänvisas till sådan brådskande vård som avses i 50 § i hälso- och sjukvårdslagen. Screeningmyndigheten ska anmäla misstänkta fall av smittsamma sjukdomar till välfärdsområdets smittskyddsläkare enligt de anvisningar som getts. Detta motsvarar till exempel nuvarande praxis vid gränskontroll och medför inga ändringsbehov.

I 1 mom. föreskrivs att Migrationsverket svarar för att ordna preliminära hälsokontroller enligt artikel 12.1 i screeningförordningen. Den preliminära hälsokontrollen av en person som söker internationellt skydd ska genomföras som en del av mottagningstjänsterna enligt mottagningslagen. I regel ska den preliminära hälsokontrollen genomföras redan på screeningplatsen, för att screeningförfarandet ska kunna hållas så kort som möjligt och den som genomgår screening snabbt ska kunna hänvisas till nästa tillbörliga förfarande. Avsikten är dock

inte att preliminära hälsokontroller ska ordnas dygnet runt, utan under tjänstetid. Utgångspunkten är att den preliminära hälsokontrollen genomförs med en hälsoenkät och vid behov i övrigt via distanskontakt till hälso- och sjukvårdspersonal, till exempel per telefon eller via videolänk, utifrån anvisningar som utarbetats av Migrationsverket och Institutet för hälsa och välfärd. Vid screeningplatsen ska screeningmyndigheten låta den som genomgår screening fylla i en hälsoenkät som Migrationsverket utarbetat i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd för att kartlägga personens eventuella behov av hälso- och sjukvård. Ifyllandet av hälsoenkäten inleder den preliminära hälsokontrollen i screeningen. I fråga om personer som söker internationellt skydd fortsätter hälsokontrollen vid förläggningen som en del av mottagandetjänsterna. Sökanden genomgår en hälsokontroll vid förläggningen inom 30 dagar efter att ansökan gjordes. Hälsoenkäten ger förläggningen förhandsinformation om hälsotillståndet hos den som söker internationellt skydd och kan hjälpa till att identifiera de personer som vid förläggningen så snart som möjligt ska hänvisas till en hälso- eller sjuksköterskas mottagning för en egentlig hälsokontroll.

Det finns inga uttryckliga bestämmelser om hälso- och sjukvårdstjänster som tillhandahålls på distans, men det finns särskilda bestämmelser om hälso- och sjukvårdstjänster som genomförs med olika frågeformulär för vissa ändamål, till exempel i 70 a § i hälso- och sjukvårdslagen. I fråga om personer som inte har ansökt om internationellt skydd kan en preliminär hälsokontroll göras på distans för att konstatera ett eventuellt behov av hälso- och sjukvård innan screeningen avslutas och avlägsnandet ur landet inleds. I sista hand bestäms sättet på vilket den preliminära hälsokontrollen genomförs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården med iakttagande av god vårdpraxis.

I 2 mom. bestäms om fördelningen av ersättningsansvaret. I 2 mom. föreskrivs det enligt förslaget att med avvikelse från vad som i 1 mom. föreskrivs om organiseringsansvaret bestäms ersättningen för preliminära hälsokontroller som Migrationsverket ordnar för andra än personer som genomgår screening och söker internationellt skydd utifrån ett avtal mellan screeningmyndigheten och Migrationsverket. Migrationsverket svarar således för ordnandet av hälso- och sjukvårdstjänster, antingen som egen tjänsteproduktion eller genom att skaffa den av ett välfärdsområde eller en privat tjänsteproducent. Screeningmyndigheten svarar för kostnaderna för de preliminära hälsokontrollerna för andra än personer som genomgår screening och söker internationellt skydd, om inte något annat avtalas med stöd av det föreslagna 3 mom.

I 3 mom. föreskrivs om en möjlighet att avvika från ansvaren enligt 1 och 2 mom. vid centraliserad screening eller i övrigt tillfälligt genom överenskommelse mellan screeningmyndigheten och Migrationsverket. Undantaget är liknande som i 16 f §.

I artikel 12.3–12.5 i screeningförordningen föreskrivs det vidare om preliminär sårbarhetskontroll. Syftet med den preliminära sårbarhetskontrollen är att identifiera om en tredjelandsmedborgare kan vara en statslös person, sårbar eller ett offer för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling, eller har särskilda behov i den mening som avses i direktiv 2008/115/EG, artikel 25 i direktiv (EU) 2024/1346 och artikel 20 i förordning (EU) 2024/1348. Den preliminära sårbarhetskontrollen kan verkställas direkt utan nationell reglering. I enlighet med förordningen utförs den preliminära sårbarhetskontrollen av specialiserad personal vid screeningmyndigheterna som utbildats för ändamålet. Den föreslås inte vara en del av den preliminära hälsokontrollen, eftersom det inte krävs att kvalificerad vårdpersonal deltar i den preliminära sårbarhetskontrollen. Den preliminära sårbarhetskontrollen utförs således av den screeningmyndighet som ansvarar för personen i fråga i enlighet med 16 a §. Vidare innebär begränsningen i 16 a § 5 mom., som gäller skyddspolisens uppgifter, att skyddspolisen inte utför preliminära sårbarhetskontroller.

Screeningmyndigheternas uppgifter har sedan tidigare redan omfattat identifiering av sårbarhet. Till exempel i fråga om gränskontroller förpliktar artikel 16 i kodexen om Schengengränserna medlemsstaterna att se till att utbildningskraven för gränskontrolltjänstemän omfattar särskild utbildning för att upptäcka och hantera situationer som rör utsatta personer, exempelvis underåriga utan medföljande vuxen och offer för människohandel. Screeningmyndigheternas utbildning ges som en del av myndigheternas grundutbildning och fortbildning. Med den preliminära sårbarhetskontrollen strävar man således efter att identifiera exempelvis personer med funktionsnedsättning, gravida kvinnor, offer för människohandel, minderåriga utan vårdnadshavare samt offer för tortyr, våldtäkt eller annat allvarligt psykiskt, fysiskt, sexuellt eller könsrelaterat våld. Eftersom det inom tidsfristerna för screeningförfarandet inte är möjligt att på ett heltäckande sätt identifiera alla sårbarheter hos en person, är strävan på grund av granskningens preliminära karaktär att identifiera tecken på att det finns sårbarheter. Identifieringen och utredningen av sårbarheter fortsätter efter screeningförfarandet i det följande förfarandet. Om sårbarheter upptäcks ska uppgift om dem antecknas på screeningblanketten.

16 h §. *Anmälan om felaktiga uppgifter på screeningblanketten.* Det föreslås att en ny 16 h § fogas till lagen. Enligt artikel 17.3 i screeningförordningen ska informationen i screeningformuläret registreras på ett sådant sätt att den kan bli föremål för administrativ och rättslig prövning under efterföljande asyl- eller återvändandeförfaranden. Avsikten är att screeningformuläret lagras i UMA-informationssystemet.

Efter att screeningen har avslutats lämnas screeningformuläret till de myndigheter som avses i artikel 18.1, 18.2, 18.3 och 18.4 i screeningförordningen, dvs. till de myndigheter som ansvarar för återsändandet eller registreringen av ansökan om internationellt skydd. Innan formuläret skickas vidare ska den som genomgår screening ha möjlighet att meddela att uppgifterna i formuläret inte är korrekta. Uppgifterna i formuläret, med undantag för den information som avses i artikel 17.1 h om huruvida sökningar i relevanta databaser i enlighet med artikel 15 ledde till träffar, ska göras tillgängliga för den berörda personen, antingen på papper eller i elektronisk form. Enligt skäl 32 i ingressen till screeningförordningen bör upplysningarna från den som genomgår screening registreras på screeningformuläret utan att slutförandet av screeningen försenas. Screeningmyndigheterna ska registrera sådana upplysningar på screeningformuläret i den relevanta information som avses i artikel 17.2 d. I praktiken ska screeningmyndigheten tillsammans med den som genomgår screening gå igenom de uppgifter som registrerats på formuläret och säkerställa att uppgifterna inte är felaktiga. Screeningformuläret utgör inte ett förvaltningsbeslut, eftersom det i den inte fattas beslut om en persons förmåner, rättigheter eller skyldigheter. Hänvisningen till följande förfarande, såsom gränsförfarandet, handlar om faktisk förvaltningsverksamhet.

I paragrafen föreskrivs det att om den som genomgår screening gör en sådan upplysning till förläggningen som avses i artikel 17.3 i screeningförordningen, ska upplysningen förmedlas till screeningmyndigheten. Syftet med förslaget är att säkerställa att en upplysning som felaktigt meddelats en annan myndighet förmedlas till screeningmyndigheten så att upplysningen registreras på screeningformuläret.

16 i §. *Närvaro av organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning*. Enligt förslaget fogas en ny 16 § till lagen. Enligt artikel 8.6 i screeningförordningen ska organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning ha faktiskt tillträde till tredjelandsmedborgarna under pågående screening. Med stöd av artikeln får medlemsstaterna införa begränsningar av denna tillgång på grundval av nationell rätt om sådana begränsningar är objektivt nödvändiga av hänsyn till säkerhet, allmän ordning eller den administrativa förvaltningen av en anläggning där screening utförs. Tillträdet får inte begränsas allvarligt eller helt omöjliggöras.

Det i 8 § i utlänningslagen avsedda biträdet för den som genomgår screening har rätt att närvara vid screeningen. Rätten till ett biträde gäller såväl vid det inledande skedet av screeningen vid ett gränsövergångsställe, ett poliskontor, ett tullkontor eller någon annan motsvarande screeningplats som i fråga om personens vistelse på screeninginkvarteringsstället. Denna rätt kan begränsas endast med stöd av annan lagstiftning. Den föreslagna bestämmelsen begränsar inte heller tillsynsorganens rättigheter enligt annan lagstiftning eller internationella överenskommelser, såsom möjligheten enligt artikel 6 i förordningen om asylförfaranden för FN:s flyktingkommissariat eller en organisation som verkar för flyktingkommissariatets räkning att ta kontakt med personer som ansöker om internationellt skydd.

Anlitande av ett biträde är dock en annan sak än den rådgivning som avses i artikel 8.6 i screeningförordningen. När det gäller organisationer eller personer som tillhandahåller rådgivning är det fråga om närvaro för att ge allmän rådgivning, till exempel för att dela ut broschyrer. Sådan allmän verksamhet vid ett gränsövergångsställe, ett verksamhetsställe för polisen eller Tullen eller vid någon annan screeningplats kan inverka på säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen vid verksamhetsstället. Också omständigheter som hänför sig till verksamhetsställets lokalsäkerhet ska beaktas. Till denna del innebär säkerhet också att man i lokalerna behandlar myndigheternas sekretessbelagda uppgifter. Exempelvis vid ett gränsövergångsställe behandlas därtill uppgifter om andra som passerar gränsen och i samma lokaler vistas andra som passerar gränsen, vars ärenden utreds vidare. Likaså framhävs t.ex. i en situation med omfattande invandring eller instrumentaliserad inresa behovet av att hantera antalet personer vid screeningplatsen också på grunder som hänför sig till den allmänna ordningen. Då kan det exempelvis vara fråga om att förebygga våldsamma situationer och att rikta myndigheternas resurser till utförandet av uppgifterna enligt screeningförordningen. Ett behov av att begränsa närvaron av organisationer som tillhandahåller rådgivning kan komma i fråga också i en pandemisituation, då möten mellan människor bör kunna begränsas med hänsyn till allmän ordning.

Utgångspunkten är därför att närvaron av organisationer och personer som tillhandahåller sådan allmän rådgivning i det första skedet av screeningen vid screeningplatsen, dvs. vid ett gränsövergångsställe, ett poliskontor, ett tullkontor eller någon annan motsvarande screeningplats, förutsätter att detta tillåts separat. Enligt förslaget kan chefen för gränsövergångsstället eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad, en polisman som hör till befälet och en tullman som tjänstgör som chef för tullkontoret på begäran tillåta att organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning närvarar vid screeningen om närvaron inte äventyrar säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen vid gränsövergångsstället, polisens verksamhetsställe, tullkontoret eller någon annan screeningplats. Bestämmelser om detta föreslås i 1 mom. Eftersom tillåtandet av närvaron är förenad med myndigheternas prövningsrätt ska den tjänsteman som avses i 1 mom. beakta nödvändigheten och proportionaliteten.

Syftet med bestämmelsen är att i första skedet av screeningen begränsa rådgivningsorganisationernas och -personernas fysiska närvaro på screeningplatsen i lokaler som reserverats för skötseln av screeningmyndigheternas uppgifter. Däremot är det alltid möjligt att t.ex. ge råd per telefon eller med hjälp av meddelandeapplikationer. Information kan erbjudas t.ex. genom broschyrer som tillhandahålls på screeningplatsen eller genom broschyrer som finns tillgängliga elektroniskt utan att företrädare för rådgivningsorganisationer eller andra personer som erbjuder rådgivning är närvarande.

Tillgången till information för de som genomgår screening säkerställs genom den föreslagna 16 c §, enligt vilken screeningmyndigheten är skyldig att i början av screeningen informera den

som genomgår screening om screeningförfarandet samt om hans eller hennes rättigheter och skyldigheter i förfarandet.

Efter det första skedet i screeningen vid övergången till screeninginkvarteringsstället finns det inte längre motsvarande begränsningar i fråga om den fysiska närvaron av organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning. I det skedet flyttas de som genomgår screening i praktiken till ett screeninginkvarteringsställe där det inte finns motsvarande aspekter som gäller säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen.

Ett avslag på en begäran är inte ett överklagbart beslut, eftersom bedömningen grundar sig på de faktiska förhållandena på screeningplatsen och gäller en relativt kort tid i början av screeningen. Bestämmelser om besvärsförbud föreslås i 191 §.

I 2 mom. finns det bestämmelser om närvaroförbud i fråga om screeninginkvarteringsstället. Enligt förslaget har organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning i regel tillträde till ett screeninginkvarteringsställe för att ge allmän rådgivning. Denna rätt kan dock begränsas i enlighet med artikel 8.6 i screeningförordningen med hänsyn till säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen på screeninginkvarteringsstället. Beslutet fattas av chefen för gränsövergångsstället eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad, en polisman som hör till befälet eller en tullman som tjänstgör som chef för tullkontoret. I artikel 8.6 i screeningförordningen föreskrivs det om en begränsning som gäller gränsövergångsstället eller screeningplatsen. Syftet med 2 mom. är att säkerställa förvaltningen av den nödinkvartering som fungerar som screeninginkvarteringsställe och som inrättats av screeningmyndigheten. Det är t.ex. fråga om ett screeninginkvarteringsställe som har inrättats ett gränsövergångsställes omedelbara närhet.

Beslutet får överklagas enligt 190 § 1 mom. Beslutet kan verkställas trots att ändring har sökts, vilket det föreskrivs om i 202 §.

De föreslagna bestämmelserna om begränsning av dessa organisationers och personers fysiska närvaro på screeningplatsen och screeninginkvarteringsstället ska i sin helhet anses uppfylla villkoren i artikel 8.6 i screeningförordningen. Det är inte fråga om att begränsa tillträdet allvarligt eller att göra det helt omöjligt.

16 j §. *Oberoende övervakningsmekanism för de grundläggande rättigheterna*. Det föreslås att en ny 16 j § fogas till lagen. Paragrafens grundar sig på artikel 10 i screeningförordningen och artikel 43.4 i förordningen om asylförfaranden.

Enligt artikel 10.1 i screeningförordningen ska medlemsstaterna anta relevanta bestämmelser för utredning av anklagelser om bristande respekt för grundläggande rättigheter i samband med screening. Medlemsstaterna ska också, vid behov, säkerställa hänskjutande för inledande av civil- eller straffrättsliga förfaranden vid bristande respekt för eller efterlevnad av grundläggande rättigheter, i enlighet med nationell rätt. I Finland anses bl.a. den allmänna laglighetsövervakningen, bestämmelserna om tjänstebrott, skadeståndssystemet för skada som orsakats vid utövning av offentlig makt samt myndigheternas interna laglighetskontroll uppfylla kraven i punkt 1 i artikeln. Det bör dock föreskrivas särskilt om en mekanism för uppföljning av de grundläggande fri- och rättigheterna i screeningförfarandet och gränsförfarandet.

De myndigheter som ansvarar för förfarandena har det primära ansvaret för tryggandet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna i screeningförfarandet och gränsförfarandet. Enligt 118 § i grundlagen svarar en tjänsteman för att hans eller hennes ämbetsåtgärder är lagliga. Enligt 14 § i statstjänstemannalagen (750/1994) ska en tjänsteman

utföra sina uppgifter på behörigt sätt och utan dröjsmål. Ett behörigt sätt inbegriper i regel effektivitet, hushållning med resurser, noggrannhet och opartiskhet. Det allmänna ska dessutom enligt 22 § i grundlagen (731/1999) se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

I 1 mom. i den föreslagna paragrafen föreskrivs att diskrimineringsombudsmannen ansvarar för övervakningsuppgifterna enligt den oberoende övervakningsmekanism som avses i artikel 10.2 a i screeningförordningen och artikel 43.4 i förordningen om asylförfaranden. Diskrimineringsombudsmannens uppgifter för närvarande är t.ex. övervakning av verkställigheten av avlägsnanden ur landet enligt 152 b § samt rätten enligt 209 § att på begäran bli hörd i enskilda ärenden som gäller asylsökande eller utvisning av utlänningar. Bestämmelser om diskrimineringsombudsmannens oberoende finns i 1 § 2 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen. Ombudsmannen ska genomföra sina uppföljningsuppgifter på ett ändamålsenligt sätt i respektive fall enligt egen bedömning, till exempel genom att utnyttja sina rättigheter att få information och utredningar samt genom inspektioner.

Bestämmelser om den oberoende övervakningsmekanismens övervakningsuppgifter finns i artikel 10.2 i screeningförordningen, bland annat i fjärde och femte styckena. På diskrimineringsombudsmannens uppgifter tillämpas dessutom i tillämpliga delar 3 § 1 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen, där det bl.a. föreskrivs om att ge råd och utlåtanden.

I 2 mom. föreskrivs det om hantering av sådana motiverade anklagelser som avses i artikel 10.2 första styckets underpunkt b. Den myndighet som ansvarar för screeningförfarandet eller gränsförfarandet svarar för hantering och utredning av sådana anklagelser. Enligt 53 a § i förvaltningslagen får var och en anföra förvaltningsklagan över att en myndighet, den som är anställd hos en myndighet eller någon annan som sköter en offentlig förvaltningsuppgift har förfarit lagstridigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet. Förvaltningsklagan anförs hos den myndighet som övervakar verksamheten. Till exempel behandlar staben för Gränsbevakningsväsendet klagomål som gäller verksamheten hos en tjänsteman vid Gränsbevakningsväsendets gräns- eller sjöbevakningssektion. Migrationsverket behandlar klagomål som gäller dess tjänstemän. Den myndighet som övervakar verksamheten kan dock också vara utomstående. Till exempel om ett klagomål gäller hela Migrationsverkets verksamhet behandlas klagomålet av inrikesministeriet.

För hanteringen och utredningen av motiverade anklagelser svarar den myndighet som ansvarar för screeningförfarandet eller gränsförfarandet i ett klagomålsförfarande på det sätt som föreskrivs i 8 a kap. i förvaltningslagen. Den myndighet som övervakar verksamheten svarar för att hanteringen och utredningen av motiverade anklagelser sker på tillbörligt sätt.

Enligt 3 mom. tillämpas på diskrimineringsombudsmannens rätt att få uppgifter för skötseln av uppgiften enligt 1 mom. vad som föreskrivs i 4 § 1 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen. Med stöd av 4 § 1 mom. i den lagen har diskrimineringsombudsmannen trots sekretessbestämmelserna rätt att av myndigheter och andra som sköter offentliga förvaltningsuppgifter få den information som är nödvändig för att ombudsmannen ska kunna utföra sina uppgifter enligt utlänningslagen. Bestämmelser om information till diskrimineringsombudsmannen finns i 208 §.

På diskrimineringsombudsmannens rätt att få information av bl.a. myndigheter och andra som sköter offentliga förvaltningsuppgifter om omständigheter som behövs för skötseln av uppgiften enligt 1 mom. tillämpas 5 § i lagen om diskrimineringsombudsmannen. Enligt den paragrafen har diskrimineringsombudsmannen rätt att av myndigheter få redogörelser, med vissa begränsningar som hänför sig till vägran att vittna. Myndigheten är skyldig att svara på begäran

om redogörelse inom utsatt tid på basis av förvaltningens allmänna principer och tjänsteplikten. I 10 § i förvaltningslagen föreskrivs det dessutom om samarbete mellan myndigheter.

Därtill tillämpas 11 § i lagen om diskrimineringsombudsmannen, där det föreskrivs om vite. Diskrimineringsombudsmannen kan förena skyldigheten att ge information och redogörelser enligt 4 och 5 § med vite. Vite får dock inte föreläggas en person som det finns anledning att misstänka för brott, om uppgifterna gäller en omständighet som har samband med brottsmisstanken. Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden dömer ut vite som diskrimineringsombudsmannen förelagt.

Enligt förslaget har diskrimineringsombudsmannen rätt att för kännedom få de screeningformulär som upprättats vid screeningförfarandet och de beslut om begränsning av rörelsefriheten vid gränsförfarandet som avses i 50 § i mottagningslagen. På begäran ska diskrimineringsombudsmannen också få andra behövliga uppgifter om screeningförfarandet och gränsförfarandet som den uppföljningsuppgift som avses i 16 j § 1 mom. förutsätter. Bestämmelser om detta föreslås ingå i 208 §.

I 4 mom. föreskrivs det om diskrimineringsombudsmannens rätt att utföra inspektioner för skötseln av uppgiften enligt 1 mom. På inspektioner tillämpas vad som föreskrivs om inspektionsrätt i 6 § 1 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen. I det momentet hänvisas till 39 § i förvaltningslagen, där 1 mom. föreskriver att en myndighet ska underrätta en part som direkt berörs av ärendet om tidpunkten då en inspektion som faller under myndighetens behörighet inleds, såvida syftet med inspektionen inte äventyras av en sådan underrättelse. Enligt artikel 10.2 femte stycket i screeningförordningen ska den oberoende övervakningsmekanismen utföra sina uppgifter på grundval av kontroller på plats och slumpmässiga och oanmälda kontroller. Således är det nödvändigt att särskilt föreskriva att inspektionerna också kan vara oanmälda på förhand.

Enligt 39 § 2 mom. i förvaltningslagen ska den som förrättar inspektion också utan dröjsmål avfatta en skriftlig inspektionsberättelse över inspektionen. Av inspektionsberättelsen ska det framgå inspektionens förlopp och inspektionsförrättarens viktigaste iakttagelser. Inspektionsberättelsen ska delges en part som har rätt att närvara vid inspektionen. Inspektionsberättelsen lämpar sig inte särskilt väl för sådana slumpmässiga och oanmälda inspektioner som görs på plats som avses i screeningförordningen och förordningen om asylförfaranden, utan resultatet av dem är snarare att utlåtanden, råd eller rekommendationer ges till myndigheten. Således ska 39 § 2 mom. i förvaltningslagen inte tillämpas på inspektioner.

I 5 mom. föreskrivs det om sådana årliga rekommendationer till medlemsstaten som avses i artikel 10.2 tredje stycket. Diskrimineringsombudsmannen kan årligen ge statsrådet rekommendationer utifrån sina observationer i övervakningsuppdraget, till exempel som en del av den årliga berättelse till statsrådet som avses i 8 § 1 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen. Därtill kan ombudsmannen ge myndigheten råd, utlåtanden och rekommendationer i sina uppgifter enligt 1 mom.

Enligt artikel 10.2 sjätte stycket i screeningförordningen ska tillträde till relevanta platser och tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter endast ges till personer som handlar för den oberoende övervakningsmekanismens räkning och för vilka ett lämpligt säkerhetsgodkännande har utfärdats av en behörig myndighet i enlighet med nationell rätt. Enligt 6 mom. tillämpas på säkerhetsgodkännande vad som föreskrivs i säkerhetsutredningslagen (726/2014).

35 §. *Identifiering som villkor för beviljande av uppehållstillstånd.* I 2 och 3 mom. föreslås tekniska ändringar som korrigerar hänvisningarna. Hänvisningen i 2 mom. till uppehållstillstånd

som beviljas med stöd av 87 och 88 § ändras till en hänvisning till uppehållstillstånd som beviljas på grund av internationellt skydd, eftersom bestämmelser om dessa inte längre finns i utlänningslagen utan i skyddsgrundsförordningen. Samma ändring gäller också hänvisningen till 87 och 88 § i 3 mom. Dessutom förtydligar ändringen det gällande rättsläget i fråga om beviljande av uppehållstillstånd trots avsaknad av resedokument när det är fråga om kvotflyktingar som fått uppehållstillstånd i Finland. Hänvisningen till 89 § i 2 mom. ändras till en hänvisning till 113 a §, där det enligt förslaget föreskrivs om beviljande av uppehållstillstånd vid tillämpning av förbudet mot tillbakasändning.

39 §. *Försörjningsförutsättning vid beviljande av uppehållstillstånd.* I 1 mom. föreslås en teknisk ändring som korrigerar hänvisningen. Avsikten är inte att ändra momentets innehåll. I det gällande momentet föreskrivs bland annat att försörjningsförutsättningen inte tillämpas när uppehållstillstånd beviljas med stöd av 6 kap., om inte något annat följer av 114 § 3 mom., 114 a § 4 mom. eller 115 § 2 mom. Gällande 6 kap. innehåller bestämmelser om beviljande av uppehållstillstånd också på grund av internationellt skydd. När rättsakterna i pakten har blivit tillämpliga finns bestämmelser om beviljande av internationellt skydd och uppehållstillstånd på grund av det i skyddsgrundsförordningen. Det föreslås att momentet ändras så att det utöver 6 kap. särskilt nämns beviljande av uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd.

Enligt förslaget fogas också ett nytt 5 mom. till paragrafen. Enligt det föreslagna momentet tillämpas inte i 1 mom. avsedda undantag som grundar sig på barnets bästa och exceptionellt vägande skäl när det är fråga om en ansökan om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta enligt 56 d §. Därtill ska försörjningen i detta fall vara tryggad oberoende av på vilka grunder sökanden vistas eller tidigare har vistats i Finland.

Syftet med det föreslagna momentet är att ändra den nationella lagen så att den motsvarar artikel 5.1 a i direktivet om varaktigt bosatta. Enligt underpunkten ska medlemsstaterna *kräva* att sökande förfogar över stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Direktivet innehåller uttömmande bestämmelser om villkoren för uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Direktivet innehåller inga undantag från kravet på tillräckliga försörjningsmedel och inte heller andra bestämmelser som möjliggör en mer fördelaktig behandling när det uttryckligen är fråga om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta och inte om ett nationellt permanent tillstånd. Högsta förvaltningsdomstolen har genom sitt förhandsbeslut den 25 november 2025 (HFD 2025:75) fastställt tolkningen att det inte är möjligt att nationellt avvika från direktivets krav på tillräckliga försörjningsmedel. Således ska det inte i den nationella lagen finnas sådana undantag. I och med det föreslagna momentet är det direkt på lagnivå klart att när en person ansöker om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta krävs alltid en tryggad försörjning och en utredning som verifierar den.

Utifrån de uppgifter som fåtts har Migrationsverket varit medvetet om denna skillnad och som regel strävat efter att beakta den i sin tolkning och sina anvisningar. Med tanke på bl.a. sökandenas rättsskydd, kraven i EU-rätten, lagstiftningens exakthet och noggranna avgränsning eller rättssäkerheten är det dock inte godtagbart att den nationella lagen måste tillämpas striktare än ordalydelsen på grund av villkoren i direktivet. Lagen bör således ändras så att den motsvarar direktivet.

I det föreslagna momentet betonas också för tydlighetens skull att tillämpningen av försörjningsförutsättningen i fråga om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta i enlighet med direktivets ordalydelse inte är beroende av på vilka grunder sökanden vistas eller tidigare har vistats i Finland under de fem år som krävs för att ansöka om tillstånd. Således ska försörjning i detta sammanhang alltid krävas av till exempel den som fått flyktingstatus eller av en finsk

medborgares familjemedlem på motsvarande sätt som av andra sökande, även om de annars har befriats från kravet i fråga. Ändringen i fråga beror inte på att formuleringen i 39 § i sig skulle vara problematisk med tanke på direktivet, utan mer allmänt på utlänningslagens regleringslogik och de tolkningar som den möjliggör och på grund av vilka det är skäl att anse att en så exakt reglering som möjligt är motiverad i detta fall.

Om en utlänning inte har tryggad försörjning, kan han eller hon ansöka om ett uppehållstillstånd i fråga om vilket det inte krävs eller i fråga om vilket undantag kan göras åtminstone i enskilda fall.

40 §. *Uppehållsrätt.* Det föreslås att paragrafens 4 mom. ändras. Dessutom fogas ett nytt *5* mom. till paragrafen.

I 4 mom. föreslås en hänvisning till artikel 10 i förordningen om asylförfaranden, där det föreskrivs om huvudregeln att stanna kvar i landet tills beslut har fattats om ansökan om internationellt skydd, samt till 102 § i utlänningslagen, där det enligt förslaget föreskrivs om nationella undantag från huvudregeln i artikel 10.1 i förordningen om asylförfaranden.

Till paragrafen fogas också ett *nytt 5 mom*. I momentet föreskrivs att bestämmelser om rätten för den som söker internationellt skydd att vistas i Finland när gränsförfarande tillämpas finns i artikel 43.2 i förordningen om asylförfaranden. En informativ bestämmelse behövs, eftersom sökande som är föremål för gränsförfarandet enligt artikel 43.2 i förordningen om asylförfaranden inte får tillåtas att resa in på medlemsstatens territorium, varvid man i dessa situationer också avviker från huvudregeln, dvs. rätten att vistas i landet. I gränsförfarandet är det faktum att den sökande inte lagligen anses ha rest in på en medlemsstats territorium en juridisk fiktion som enbart påverkar sökandens rätt till inresa och vistelse och de förfaranden som tillämpas på sökanden. Även i gränsförfarandet omfattas sökandena i vilket fall som helst av statens jurisdiktion och befinner de facto innanför statens gränser. Enligt förslaget blir det nuvarande 5 mom. det nya 6 mom.

52 c §. *Beslut om betänketid.* I 2 mom. föreslås en författningsteknisk ändring när författningsnumret stryks i hänvisningen till lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel. I den föreslagna 6 b § hänvisas det till lagen för första gången.

53 §. *Det första tidsbegränsade uppehållstillståndets längd.* Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 8 mom. där det föreskrivs om längden på det första tillfälliga uppehållstillståndet på högst ett år i situationer där uppehållstillstånd har beviljats med stöd av 113 a §. Ändringen grundar sig på att 89 § föreslås bli upphävd och dess innehåll flyttat till den nya 113 a § samt till 53, 55 och 112 §. Ändringen är teknisk och ändrar inte den gällande lagstiftningen innehållsmässigt.

54 §. *Beviljande av fortsatt tillstånd.* Det föreslås att 2 mom. ändras, eftersom bestämmelser om upphävande och återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande finns i skyddsgrundsförordningen och förordningen om asylförfaranden, varvid 107 och 108 § föreslås bli upphävda som nationell lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen. Enligt förslaget ändras hänvisningen till 107 och 108 § i lagen till en hänvisning till artiklarna 14 och 19 i skyddsgrundsförordningen samt till artikel 66.6 i förordningen om asylförfaranden, i vilka det föreskrivs om återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande.

55 §. *Det fortsatta tillståndets längd.* Det föreslås att 1 mom. ändras. Till momentet fogas en ny bestämmelse där det föreskrivs att längden på ett nytt tillfälligt uppehållstillstånd som beviljats

med stöd av 113 a § ska vara högst ett år. Ändringen grundar sig på att 89 § föreslås bli upphävd och dess innehåll flyttat till den nya 113 a § samt till 53, 55 och 112 §. Ändringen är teknisk och ändrar inte den gällande lagstiftningen innehållsmässigt.

56 d §. *Beviljande av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta.* Det föreslås att det till 2 mom. fogas en bestämmelse som genomför den ändring i direktivet om varaktigt bosatta som är förpliktande för medlemsstaterna. Avsikten är att föreskriva att en person som fått internationellt skydd i Finland och som påträffas utan uppehållsrätt i en annan medlemsstat inte i en senare ansökan om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta kan åberopa en laglig och oavbruten vistelse i Finland före situationen. Den nya bestämmelsen anger att om den som beviljats internationellt skydd påträffas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen så att han eller hon inte har uppehållsrätt där avbryts den oavbrutna vistelsen oberoende av hur länge eller av vilken orsak han eller hon har vistats utanför Finland.

Den föreslagna bestämmelsen formuleras så enhetligt som möjligt med resten av 2 mom. som förblir i kraft, så att det i momentet talas om avbrytande av den oavbrutna vistelsen. Konsekvenserna är dock i praktiken de samma som med direktivets ordalydelse. Det är klart att om man talar om ett krav på *oavbruten* vistelse, innebär ett avbrott att räkningen börjar från början. Med andra ord innebär det att den vistelse som föregick situationen inte räknas med till någon del. Med beaktande av de övriga bestämmelserna i momentet anges det i det nya momentet för tydlighetens skull att den oavbrutna vistelsen avbryts oberoende av hur länge eller av vilken orsak personen har vistats utomlands. Det väsentliga i den nya bestämmelsen är således endast vistelsen utan uppehållsrätt, och t.ex. behöver inte vistelsens längd eller orsaker utredas särskilt, om de inte är kända. Enbart olagligt arbete innebär däremot inte att bestämmelsen ska tillämpas, om personen ändå hade haft uppehållsrätt.

I bestämmelsen antecknas i enlighet med ordalydelsen i direktivet att det är fråga om en situation där en person som beviljats internationellt skydd har *påträffats* i en annan medlemsstat. Migrationsverket behöver således inte på eget initiativ försöka utreda lagligheten av en eventuell känd vistelse, om personen inte har påträffats i en annan medlemsstat och konstaterats vistas där utan uppehållsrätt.

I direktivet nämns rätten att vistas eller bo i enlighet med relevant *nationell lagstiftning eller unionsrätt eller internationell rätt.* Det är inte nödvändigt att ta in en sådan förteckning över rättsnormer som ska beaktas i lagen, eftersom det är klart att det i vilket fall som helst är fråga om hela rättsordningen i en annan medlemsstat och uppehållsrätten enligt den. Migrationsverket kan inte självständigt tolka ärendet, utan ska ha kännedom om att en myndighet i en annan medlemsstat som har träffat en person som fått internationellt skydd har ansett att vistelsen är olaglig och vidtagit åtgärder enligt denna uppfattning.

När en person som fått internationellt skydd i Finland vistas olagligt i en annan medlemsstat, tillämpas återvändandedirektivet på honom eller henne. Enligt artikel 2.1 ska direktivet tillämpas på tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium. Olaglig vistelse omfattar också situationer där en person har uppehållsrätt i en annan medlemsstat, om personen inte har uppehållsrätt i den stat där personen påträffas. I praktiken kan det t.ex. vara fråga om att den som fått internationellt skydd har vistats längre i en annan Schengenstat än vad det uppehållstillstånd som beviljats av Finland möjliggör (90 dagar inom 180 dagar) och polisen i den staten träffar honom eller henne.

Enligt artikel 6.1 i återvändandedirektivet ska medlemsstaterna utfärda beslut om att tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium ska återvända. I artikel 6.2 i direktivet beaktas dock situationer där det i en medlemsstat påträffas en tredjelandsmedborgare

som vistas olagligt men som dock har uppehållsrätt i en annan medlemsstat. Enligt punkten ska tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium och som innehar ett giltigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse utfärdat av en annan medlemsstat ofördröjligen bege sig till den medlemsstatens territorium. Om den tredjelandsmedborgare som berörs av detta krav inte följer detsamma eller om dennes omedelbara avresa krävs med hänsyn till allmän ordning eller nationell säkerhet, ska punkt 1 tillämpas. Den mest typiska situationen där den föreslagna bestämmelsen ska tillämpas är således sannolikt en sådan där en myndighet i en annan medlemsstat har påträffat en person som fått internationellt skydd och som vistas olagligt på dess territorium och framställt ifrågavarande krav för denne, varefter personen på eget initiativ har återvänt till Finland.

När den som fått internationellt skydd senare ansöker om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, räknas hans eller hennes oavbrutna uppehållstid tidigast från det att hans eller hennes olagliga vistelse upptäcktes i den andra medlemsstaten. Den räknas tidigast från den tidpunkten därför att räknandet av uppehållstiden därtill bl.a. förutsätter att personen ett gällande kontinuerligt uppehållstillstånd. Om personen således till exempel hade begett sig till en annan medlemsstat så att tillståndet hade hunnit löpa ut, skulle räknandet av tiden börja först från det att ett eventuellt nytt tillstånd beviljas.

Det föreslås att det till 3 mom. i enlighet med direktivet fogas ett uttryckligt krav på att beräkningen av uppehållstiden alltid börjar från den ansökan på basis av vilken status som internationellt skydd och uppehållstillstånd i anslutning till den har beviljats. Enligt den föreslagna ändringen beräknas tidsfristen i fråga om flyktingar och alternativt skyddsbehövande från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in, *om flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har beviljats på basis av ansökan i fråga*.

Syftet med tillägget är att lagens ordalydelse på så sätt bättre ska motsvara direktivets ordalydelse och syfte samt att det entydigt ska förhindras att en asylsökandes oavbrutna vistelsetid börjar från en eventuell tidigare ansökan som har lett till ett negativt beslut i fråga om internationellt skydd. I och med den nya ordalydelsen är det klart att den som fått internationellt skydd först på basis av en senare ansökan inte till denna del kan åberopa sin tidigare resultatlösa ansökan. Detta gäller också situationer där sökanden på basis av en tidigare ansökan har beviljats något annat tillstånd än ett sådant som grundar sig på internationellt skydd. Om Migrationsverkets beslut däremot ändras i och med förvaltningsdomstolens avgörande så att sökanden beviljas internationellt skydd, beräknas tiden från det att ansökan i fråga lämnades in.

57 §. *Hinder för beviljande av permanent uppehållstillstånd och EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta*. Det föreslås att 4 mom. ändras. I momentet finns en hänvisning till 108 § 1 mom. i utlänningslagen, som föreslås bli upphävd som en bestämmelse som överlappar EU-lagstiftningen. I stället för en hänvisning till 108 § 1 mom. i utlänningslagen föreslås i paragrafen en hänvisning till artikel 14.1 b och c samt till artikel 19.1 b och c i skyddsgrundsförordningen, i vilka det föreskrivs om återkallande av internationellt skydd i de situationer som avses i gällande 108 § 1 mom. Ändringen är teknisk och ändrar inte den gällande lagstiftningen innehållsmässigt.

58 §. *Återkallande av uppehållstillstånd.* I 4 och 8 mom. föreslås tekniska ändringar som gäller hänvisningarna. I gällande 4 mom. hänvisas till 108 § i lagen, som föreslås bli upphävd som en bestämmelse som överlappar EU-lagstiftningen. I stället för en hänvisning till 108 § 1 mom. i utlänningslagen föreslås i momentet en hänvisning till artikel 14.1 b och c samt till artikel 19.1 b och c i skyddsgrundsförordningen, i vilka det föreskrivs om återkallande av internationellt

skydd i de situationer som avses i gällande 108 § 1 mom. Ändringen är teknisk och ändrar inte den gällande lagstiftningen innehållsmässigt.

Enligt gällande 8 mom. återkallas ett tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd, om personens flyktingstatus har upphört enligt det som föreskrivs i 107 § 1 mom. 6–8 punkten eller om personens status som alternativt skyddsbehövande har upphört enligt det som föreskrivs i 107 § 3 mom. Det föreslås att 107 § upphävs som en bestämmelse som överlappar EU-lagstiftningen. I artikel 14 i skyddsgrundsförordningen föreskrivs det om återkallande av flyktingstatus. Enligt artikel 14.1 b ska flyktingstatus återkallas om den berörda tredjelandsmedborgaren eller statslösa personen borde ha varit eller är utesluten från att vara flykting i enlighet med artikel 12. Punkten innehåller således återkallande av flyktingstatus enligt utlänningslagen (flyktingstatus borde inte ha beviljats) och upphörande av flyktingstatus (flyktingstatus beviljas inte). I artikel 19 i skyddsgrundsförordningen föreskrivs det om status som alternativt skyddsbehövande. I artikel 19.1 b föreskrivs om återkallande av status om det efter beviljande av status som alternativt skyddsbehövande konstateras att ifrågavarande tredjelandsmedborgare eller statslösa person borde ha varit eller är utesluten från att betecknas som alternativt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17. På motsvarande sätt ingår i artikel 19.1 b i utlänningslagen avsett återkallande och upphörande av status som alternativt skyddsbehövande i uteslutningssituationer. I stället för hänvisningar till 107 § 1 mom. 6–8 punkterna och 107 § 3 mom. föreslås i momentet en hänvisning till motsvarande bestämmelser i skyddsgrundsförordningen, dvs. i tillämpliga delar till artikel 14.1 b, d och e samt artikel 19.1 b i skyddsgrundsförordningen. Enligt gällande 8 mom. ska därtill ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta återkallas, om personens flyktingstatus har upphört enligt det som föreskrivs i 107 § 1 mom. 6 punkten eller om personens status som alternativt skyddsbehövande har upphört enligt det som föreskrivs i 107 § 3 mom. Enligt förslaget ändras hänvisningarna i tillämpliga delar till artikel 14.1 b och artikel 19.1 b i skyddsgrundsförordningen. Också i fråga om 8 mom. är ändringen teknisk och ändrar inte den gällande lagstiftningen innehållsmässigt.

60 d §. *Biometriska kännetecken för uppehållstillståndskort*. Det föreslås att 1 mom. ändras. I det gällande momentet föreskrivs det att polisen eller gränsbevakningsväsendet vid inlämning av ansökan om internationellt skydd tar fingeravtryck av sökandens samtliga fingrar för uppehållstillståndskortet. Med inlämning av ansökan avses i den gällande utlänningslagen alla åtgärder i förfarandets inledande skede, när sökanden gör ansökan, polisen eller gränskontrollmyndigheten registrerar den, och sökanden preliminärt anger sin grund för sin ansökan om internationellt skydd. I förordningen om asylförfaranden görs en tydligare åtskillnad mellan de tre inledande skedena i förfarandet. Med inlämnande av ansökan avses i förordningen om asylförfaranden det skede då sökanden lämnar in alla behövliga uppgifter och tillgängliga handlingar som behövs för att motivera ansökan. I denna regeringsproposition föreslås det att ansökan lämnas in till Migrationsverket. Det är dock fortfarande ändamålsenligt att ta biometriska kännetecken för uppehållstillståndskortet samtidigt som ansökan registreras, varvid fingeravtryck tas också för andra funktioner. Det föreslås att momentet ändras så att inlämning av ansökan om internationellt skydd ersätts med registrering av ansökan om internationellt skydd.

81 b §. *Rätt att arbeta och rätt att utöva näring utan uppehållstillstånd.* Det föreslås att 2 mom. ändras och att det till paragrafen också fogas ett nytt 3 mom., varvid gällande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom. De föreslagna bestämmelserna baserar sig på artikel 17 och 21 i mottagandedirektivet.

Enligt förslaget ändras 2 mom. så att hänvisningen till 102 § i utlänningslagen ändras till en hänvisning till artikel 55 i förordningen om asylförfaranden, eftersom det föreslås att gällande 102 § ändras. Det föreslås att 2 mom. 1 och 2 punkten ändras jämfört med den gällande

paragrafen så att vistelsetiden räknas från registreringen av ansökan i enlighet med artikel 17.1 i mottagandedirektivet. Den föreslagna ändringen ändrar i praktiken inte rättsläget enligt den gällande lagen, eftersom inlämnandet och registreringen av ansökan sker samtidigt i enlighet med 95 § i den gällande lagen.

I det nya 3 mom. föreskrivs det om ett undantag från rätten att förvärvsarbeta i fråga om personer som söker internationellt skydd. Rätt att förvärvsarbeta uppkommer inte om prövningen av en ansökan om internationellt skydd påskyndas i enlighet med artikel 42.1 a–42.1 f i förordningen om asylförfaranden. Ändringen baserar sig på artikel 17.1 andra stycket i mottagandedirektivet, som är en förpliktande bestämmelse.

81 c §. *Rätt att inleda arbete samt rättens varaktighet.* Det föreslås att 7 mom. ändras och att det till paragrafen fogas ett nytt 8 mom., varvid nuvarande 8 mom. blir 9 mom.

Det föreslås att 7 mom. ändras så att det motsvarar artikel 17.9 i mottagandedirektivet, enligt vilken tillträde till arbetsmarknaden inte får upphävas under ett överklagandeförfarande om sökanden har rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium under det förfarandet och fram till dess att ett avslag har meddelats i överklagandeärendet. I artikel 68 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det om sökandens rätt att stanna kvar i Finland under den tid ändringssökandet pågår. Bestämmelser om uppskov med verkställigheten av ett beslut om överföring finns i artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering, som i praktiken innebär rätt att stanna i Finland under tiden för ändringssökande.

Ett nytt 8 mom. fogas till paragrafen. Detta är en informativ bestämmelse vars syfte är att göra det lättare för den som tillämpar lagen att identifiera att rätten att arbeta för den som fått ett beslut om överföring upphör, om Migrationsverket har fattat ett beslut enligt 48 § i mottagningslagen om återkallande av mottagningstjänster för den som fått ett beslut om överföring.

87 §. *Beviljande och återkallande av internationellt skydd.* Det föreslås att paragrafen och dess rubrik ändras. Enligt förslaget föreskrivs det i paragrafen att bestämmelser om förutsättningarna för beviljande och återkallande av internationellt skydd finns i skyddsgrundsförordningen. Detta är en informativ bestämmelse vars syfte är att göra det lättare för den som tillämpar lagen att hitta den EU-författning som berör helheten.

Bestämmelser om innehållet i den gällande paragrafen finns i skyddsgrundsförordningen och den är direkt tillämplig EU-lagstiftning. Bestämmelser om innehållet i gällande 1 mom. finns i artikel 3.5 i skyddsgrundsförordningen, bestämmelser om innehållet i 2 mom. i artikel 12.2 i skyddsgrundsförordningen, bestämmelser om innehållet i 3 mom. i artikel 12.3 i skyddsgrundsförordningen, bestämmelser om innehållet i 4 mom. i artikel 12.1 a i skyddsgrundsförordningen, bestämmelser om innehållet i 5 mom. i artikel 12.1 b i skyddsgrundsförordningen samt bestämmelser om innehållet i 6 mom. i artikel 14.1 d och e samt i artikel 14.2 i skyddsgrundsförordningen. Enligt förslaget ska dessa bestämmelser inte längre finnas i den nationella lagen eftersom de överlappar EU-lagstiftningen.

87 a §. *Handlingar som betraktas som förföljelse.* Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om dess innehåll finns i artikel 9 i skyddsgrundsförordningen.

87 b §. *Orsaker till förföljelse.* Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om dess innehåll finns i artikel 10 i skyddsgrundsförordningen.

88 §. *Alternativt skydd.* Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om innehållet i 1 mom. finns i artiklarna 3.6 och 15 i skyddsgrundsförordningen, bestämmelser om innehållet i 2 mom. i artikel 17.1 i skyddsgrundsförordningen, bestämmelser om innehållet i 3 mom. i artikel 17.2 i skyddsgrundsförordningen och bestämmelser om innehållet i 4 mom. i artikel 17.3 i skyddsgrundsförordningen.

88 b §. *Behov av internationellt skydd efter utresan.* Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om dess innehåll finns i artikel 5 i skyddsgrundsförordningen, som i sin helhet är direkt tillämplig lagstiftning och inte inbegriper nationellt handlingsutrymme. Prövningen av huruvida internationellt skydd ska nekas, eftersom risken för förföljelse eller allvarlig skada grundar sig på omständigheter som sökanden har skapat efter att ha lämnat ursprungslandet med det enda eller huvudsakliga syftet att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, har i förordningen överlåtits till den beslutande myndigheten. Bestämmelser om det beslut som fattas i ett sådant fall föreslås i den nya 113 a §.

88 c §. *Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada.* Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om dess innehåll finns i artikel 6 i skyddsgrundsförordningen.

88 d §. *Givande av skydd.* Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om dess innehåll finns i artikel 7 i skyddsgrundsförordningen.

88 e §. *Internt flyktalternativ.* Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om dess innehåll finns i artikel 8 i skyddsgrundsförordningen.

89 §. *Beviljande av uppehållstillstånd vid tillämpning av förbudet mot tillbakasändning.* Det föreslås att paragrafen upphävs och att dess innehåll flyttas och blir en del av andra bestämmelser i utlänningslagen där det föreskrivs om beviljande av uppehållstillstånd, uppehållstillståndets art och varaktighet. Det föreslås att bestämmelser om beviljande av uppehållstillstånd vid tillämpning av förbudet mot tillbakasändning tas in i den nya 113 a § under underrubriken Beviljande av uppehållstillstånd och behörighet i 6 kap. Liksom i fråga om andra uppehållstillstånd föreskrivs det om beviljande av tillfälligt uppehållstillstånd på den grunden i 112 §, som gäller beviljande av tillfälligt uppehållstillstånd. Bestämmelser om uppehållstillståndets och det fortsatta tillståndets längd finns i 53 och 54 §, varvid det föreslås att bestämmelser om längden på ifrågavarande uppehållstillstånd och det fortsatta tillstånd som beviljas på samma grunder också ska finnas i dessa paragrafer. Den föreslagna ändringen överensstämmer med logiken i hela utlänningslagen och i synnerhet med logiken i 6 kap. och motsvarar också bestämmelserna om andra uppehållstillstånd.

94 §. *Förfarande för beviljande av internationellt skydd*. Det föreslås att paragrafen och dess rubrik ändras så att de bättre motsvarar EU-lagstiftningen. I 1 mom. föreslås en informativ bestämmelse om att bestämmelser om förfarandet för beviljande av internationellt skydd finns i förordningen om asylförfaranden. Med det förfarande som föreskrivs i paragrafen avses alltså prövningen av en ansökan om internationellt skydd i den medlemsstat som ansvarar för prövningen av ansökan. I artikel 3.9 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs att med prövning av en ansökan om internationellt skydd avses prövning av om en ansökan om internationellt skydd kan tas upp till prövning eller prövning i sak av en sådan ansökan i enlighet med förordningen om asylförfaranden och skyddsgrundsförordningen. I definitionen i artikel

2.5 i förordningen om asyl- och migrationshantering konstateras det dessutom att prövning av en ansökan om internationellt skydd inte inbegriper fastställande av den ansvariga medlemsstaten i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering. Den paragraf som föreslås bli ändrad gäller sådan prövning av om en ansökan kan tas upp till prövning eller prövning i sak av en sådan ansökan som avses i förordningen om asylförfaranden och som inte inbegriper fastställande av den medlemsstat som ansvarar för ansökan.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser som motsvarar innehållet i gällande 1 mom. Bestämmelsen har möjliggjort och gör det fortfarande möjligt att i förfarandet för beviljande av internationellt skydd pröva också ansökningar om internationellt skydd från andra än tredjelandsmedborgare och statslösa personer. I praktiken innebär detta att EU-medborgares ansökningar om internationellt skydd behandlas i samma förfarande som tredjelandsmedborgares och statslösa sökandes ansökningar. Varken i förordningen om asylförfaranden eller i direktivet om asylförfaranden föreskrivs det om EU-medborgares ansökningar om internationellt skydd eller om behandlingen av dem. Det har lämnats till nationell prövning att besluta om förfarandet för prövning av dessa. Det föreslås inte att utlänningslagen utvidgade tillämpningsområde ska ändras för att det ringa antalet ansökningar från EU-medborgare ska kunna behandlas i samma förfarande och på så sätt möjliggöra effektiv myndighetsverksamhet i genomförandet av de olika förfarandena. I behandlingen av ansökningar från EU-medborgare föreslås andra ändringar som föreslås i 105 § och genom vilka EU:s primärrätt beaktas bättre. Bestämmelser om innehållet i gällande 2 mom. finns i artikel 26 i skyddsgrundsförordningen, som är direkt tillämplig EU-lagstiftning.

I 3 mom. föreskrivs på samma sätt som i det gällande 3 mom. att beviljandet av uppehållsrätt prövas och avgörs i samband med förfarandet även på andra grunder som framkommer. I rättspraxis har man med stöd av 3 mom. av hävd prövat i huvudsak uppehållstillstånd som beviljas med stöd av 51, 52 och 52 a §. Högsta förvaltningsdomstolen har i sina prejudikat från 2014 hänvisat till förarbetena till utlänningslagen (RP 28/2003 rd), med stöd av vilka man med grunderna för uppehållstillstånd i 94 § 3 mom. i första hand avser grunderna för uppehållstillstånd i anslutning till internationellt skydd samt hälsoskäl och andra omständigheter som väsentligt inverkar på bedömningen av avlägsnande ur landet. I prejudikaten i fråga har man tagit ställning särskilt till uppehållstillstånd för arbetstagare och uppehållstillstånd som grundar sig på familjeband och konstaterat att dessa enligt utlänningslagen är avsedda att sökas genom en separat ansökan om uppehållstillstånd. Enligt högsta förvaltningsdomstolen är det inte fråga om en sådan grund för uppehållstillstånd i anslutning till ett avgörande i ett asylärende som avses i 94 § 3 mom. i utlänningslagen. (HFD:2014:23 och HFD 2014:24). När det gäller uppehållstillstånd för offer för människohandel har högsta förvaltningsdomstolen i sina prejudikat från 2017 konstaterat att när en ansökan om internationellt skydd för offer för människohandel har avslagits ska det separat bedömas om personen på grund av en orsak som hänför sig till grunderna för ansökan är i behov av uppehållstillstånd enligt 52 a eller 52 § i utlänningslagen. Då ska det först övervägas om de förutsättningar för beviljande av uppehållstillstånd för offer för människohandel som anges i 52 a § i utlänningslagen uppfylls (HFD:2017:42 och HFD:2017:43). Liksom hela paragrafen gäller också 3 mom. ett förfarande där det i enlighet med förordningen om asylförfaranden och skyddsgrundsförordningen prövas om en ansökan om internationellt skydd kan tas upp till prövning eller där en sådan ansökan prövas i sak. Prövningen av övriga grunder för uppehållstillstånd görs således inte i förfarandet för fastställande av ansvar. Den medlemsstat som ansvarar för behandlingen av ansökan ska också ansvara för att bedöma eventuella andra grunder för uppehållstillstånd i enlighet med sin nationella lagstiftning, om sökanden inte beviljas internationellt skydd.

95 §. *Utarbetande, registrering och inlämnande av ansökan om internationellt skydd.* Det föreslås att paragrafen ändras. Samtidigt ändras också paragrafens rubrik så att den bättre

motsvarar paragrafens ändrade innehåll. I 1 mom. föreslås bestämmelser om de myndigheter hos vilka en ansökan om internationellt skydd kan göras. Enligt artikel 26 i förordningen om asylförfaranden ska en ansökan om internationellt skydd anses ha gjorts när en tredjelandsmedborgare personligen till en behörig myndighet uttrycker en önskan om att erhålla internationellt skydd från en medlemsstat. Om myndigheten hyser tvivel om huruvida ett visst uttalande ska betraktas som en ansökan om internationellt skydd ska personen uttryckligen frågas om han eller hon önskar erhålla internationellt skydd. Enligt artikel 4.2 i förordningen om asylförfaranden ska de myndigheter som tar emot ansökningar åtminstone inbegripa polisen, invandringsmyndigheterna, gränsbevakningen och de myndigheter som ansvarar för förvarsanläggningar eller mottagningsanläggningar. Enligt förslaget kan ansökan i Finland göras hos polisen, gränskontrollmyndigheten, Migrationsverket eller personalen vid en förvarsenhet. Dessa myndigheter anses uppfylla villkoren i förordningen om asylförfaranden. I Finland är Migrationsverket en myndighet som också svarar för mottagningsanläggningarna. Enligt förslaget kan ansökan inte göras till personalen vid en förläggning som drivs av en privat aktör, eftersom det inte är fråga om en myndighet. I Finland upprätthålls förvarsanläggningar endast av statliga eller kommunala myndigheter och således kan ansökan också göras till personalen vid dessa. Mottagandet av en ansökan kräver inga åtgärder av myndigheten enligt förordningen om asylförfaranden. Den tidsfrist på fem dagar inom vilken ansökan ska registreras, som föreskrivs om i artikel 27.1 i förordningen om asylförfaranden, börjar visserligen löpa från den tidpunkt då ansökan görs. I artikel 27.3 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det att om en ansökan görs till en myndighet som har till uppgift att ta emot ansökningar om internationellt skydd och som inte är ansvarig för att registrera ansökningar, ska den myndigheten utan dröjsmål och senast inom tre arbetsdagar från det att ansökan gjordes underrätta den myndighet som är ansvarig för att registrera ansökningar. Sökandens rätt till mottagningstjänster börjar också när ansökan har gjorts.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska polisen eller gränskontrollmyndigheten registrera en ansökan om internationellt skydd. Detta motsvarar bestämmelsen om registrering av ansökan i den gällande lagen. Bestämmelser om innehållet i registreringen av ansökan, de uppgifter som ska samlas in och tidsfrister finns i artikel 27 i förordningen om asylförfaranden. I artikel 27.4 föreskrivs att om uppgifterna samlas in av den beslutande myndigheten eller en annan myndighet som bistår denna vid prövningen av ansökan, får den också vid tidpunkten för registreringen samla in ytterligare uppgifter som krävs för prövningen av ansökan. I denna proposition föreslås det att det i 116 § föreskrivs att polisen och gränskontrollmyndigheten kan bistå den beslutande myndigheten och således i samband med registreringen också samla in andra uppgifter som är viktiga med tanke på prövningen av ansökan. Myndigheterna ska komma överens om vilka uppgifter som ska samlas in i samband med registreringen utöver vad som föreskrivs i artikel 27 i förordningen om asylförfaranden.

I 3 mom. föreslås ändringar jämfört med gällande lag. Enligt förslaget ska ansökan lämnas in till Migrationsverket. Bestämmelser om inlämnande av ansökan finns i artikel 28 i förordningen om asylförfaranden. Med inlämnande av ansökan avses det skede då sökanden ska lämna in alla tillgängliga uppgifter och eventuella handlingar som stöder sökandens ansökan om internationellt skydd. Att lämna in ansökan är en åtgärd som sökanden initierar och ska ges möjlighet till. Samtidigt är sökanden också skyldig att lämna in en ansökan, och när skyldigheten inte fullgörs får det följder. Ansökan kan bland annat indirekt avslås som återkallad, om ansökan inte lämnas in. Ansökan ska lämnas in senast 21 dagar efter registreringen av ansökan och vid gränsförfarande inom 5 dagar.

Enligt den gällande lagen ska alla ovannämnda tre inledande skeden i förfarandet göras vid samma tidpunkt som ansökan görs hos polisen eller gränskontrollmyndigheten. Även förordningen om asylförfaranden gör det möjligt att slå samman alla skeden så att de görs

samtidigt, men vissa andra förpliktande bestämmelser i förordningen, såsom tillhandahållandet av kostnadsfri rättslig rådgivning till sökanden innan ansökan lämnas in, försvårar i praktiken genomförandet av skedena samtidigt. Även det att inlämnandet av ansökan är det första tillfället för sökanden att berätta närmare om de grunder som anförs som stöd för ansökan talar för att ansökan ska lämnas in till Migrationsverket, som också prövar ansökan. Migrationsverket kan utnyttja detta skede på bästa möjliga sätt och samla in information som är nyttig med tanke på prövningen redan i ett tidigt skede av prövningen av ansökan. Detta kan också anses effektivisera förfarandet som helhet. Migrationsverket kan också sammanslå inlämnandet av ansökan med den personliga intervju som ingår i prövningen av ansökan. I synnerhet i situationer med sådana intervjuer för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning som avses i artikel 11 i förordningen om asylförfaranden eller påskyndat förfarande skulle ordnandet av personliga intervjuer enligt artikel 12 i samband med inlämnandet effektivisera förfarandet och göra det möjligt att snabbt avgöra uppenbart ogrundade ansökningar och också avlägsna sökande som fått avslag ur landet.

Ansökan ska i regel lämnas in personligen. Artikel 28.3 i förordningen om asylförfaranden ger medlemsstaterna möjlighet att i nationell rätt föreskriva att en ansökan ska anses ha lämnats in personligen när den behöriga myndigheten kontrollerar att sökanden är fysiskt närvarande på medlemsstatens territorium vid tidpunkten för registreringen eller inlämnandet av en ansökan. Enligt förslaget fastställer Migrationsverket tidpunkten och sättet för inlämnande. Enligt förslaget föreskrivs det i 3 mom. att kan göra det möjligt att lämna in ansökan också med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring, om ämbetsverket det vara ändamålsenligt och kan försäkra sig om att sökanden fysiskt befinner sig inom finskt territorium. Det väsentliga är att säkerställa att syftet med inlämnandet, det vill säga att framföra grunderna för asyl, uppnås och att sökandens rättsskydd inte äventyras. När Migrationsverket överväger på vilket sätt inlämnandet ska ske ska det beakta bland annat om sökanden befinner sig i en utsatt ställning som beror på sökandens ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd eller om det finns andra personliga orsaker som kan inverka på framförandet av grunderna och således talar för personligt inlämnande i samma lokal som en tjänsteman vid Migrationsverket. Särskilt i fråga om minderåriga sökande ska barnets bästa beaktas. Sökandens åsikt om ärendet kan beaktas, men möjligheten att ordna inlämnandet med hjälp av video eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring ska dock inte vara beroende av sökandens samtycke, utan enligt förslaget har Migrationsverket prövningsrätt i denna fråga. Migrationsverket ska vid inlämnande av ansökan som sker med hjälp av videokonferens eller någon annan teknisk dataöverföring se till att inlämnandet kan ske på ett informationssäkert sätt. Detta omfattar säkerställande av att både de lokaler och den tekniska förbindelse som används är säkra och att tillräcklig sekretess därigenom säkerställs i ärendet.

Artikel 28.4 i förordningen om asylförfaranden ger också medlemsstaterna möjlighet att i nationell rätt föreskriva en möjlighet för sökanden att lämna in en ansökan med hjälp av ett formulär, om han eller hon inte kan inställa sig personligen på grund av omständigheter som ligger utanför hans eller hennes kontroll, såsom avtjänande av fängelsestraff eller långvarig sjukhusvistelse. Enligt förslaget ska det föreskrivas också om denna möjlighet i 3 mom. Tröskeln för att lämna in ansökan med ett formulär ska dock vara hög med beaktande också av möjligheten att ordna inlämnandet med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring.

I 4 mom. föreskrivs det att ansökan dock med avvikelse från 3 mom. lämnas in till den myndighet som registrerar ansökan om det är fråga om vissa situationer med en efterföljande ansökan. I dessa situationer görs alla tre skeden, dvs. görandet, registreringen och inlämnandet av ansökan samtidigt. Paragrafens 4 mom. ska tillämpas om det är fråga om en första efterföljande ansökan som anses ha gjorts endast för att fördröja eller förhindra verkställigheten

av ett beslut som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas ur landet eller om det är fråga om en andra eller ytterligare efterföljande ansökan. I dessa situationer med efterföljande ansökningar som avses i 4 mom. får tillhandahållandet av kostnadsfri rättslig rådgivning uteslutas nationellt enligt artikel 16.3 i förordningen om asylförfaranden. I denna proposition föreslås i 95 a § 3 mom. en sådan bestämmelse om nekande av kostnadsfri rättslig rådgivning. Bestämmelserna i det föreslagna 4 mom. behövs i synnerhet i situationer där en efterföljande ansökan görs när avlägsnandet ur landet redan pågår. Om ansökan lämnas in som en separat åtgärd till en annan myndighet, avbryts avlägsnandet ur landet och kan fördröjas avsevärt.

En ansökan kan anses ha lämnats in endast i syfte att förhindra eller fördröja omedelbar verkställighet av ett avvisningsbeslut som meddelats med stöd av ett tidigare beslut till exempel när de praktiska förberedelserna för avlägsnande ur landet har inletts och tidpunkten eller dagen för avlägsnandet ur landet är känd och ansökan har lämnats in först efter det att sökanden har meddelats om att de praktiska förberedelserna för avlägsnande ur landet har inletts och om den uppskattade tidpunkten eller dagen för avlägsnandet ur landet. Det tydligaste exemplet är en situation där en efterföljande ansökan görs samma dag som avsikten är att verkställa avvisningsbeslutet.

För att 4 mom. ska kunna tillämpas måste det vara klart för den registrerande myndigheten att det är fråga om antingen en första efterföljande ansökan i syfte att fördröja avlägsnandet ur landet eller en andra eller ytterligare efterföljande ansökan. Om det i samband med registreringen inte finns uppgifter om att sökanden har en eller flera tidigare ansökningar i andra EU-medlemsstater, kan bestämmelsen i momentet inte tillämpas. I detta fall lämnar sökanden sin ansökan till Migrationsverket. I denna bestämmelse är det uttryckligen fråga om inlämnande av ansökan och bedömningen av huruvida Migrationsverket tar upp en efterföljande ansökan för prövning görs därefter utifrån de uppgifter som den registrerande myndigheten har samlat in i samband med inlämnandet av ansökan.

Paragrafens 5 och 6 mom. motsvarar till sitt innehåll 4 och 5 mom. i den gällande paragrafen.

I 7 mom. föreskrivs det enligt förslaget om Migrationsverkets möjlighet att bistå polisen och gränskontrollmyndigheten vid registreringen i samband med centraliserad screening i uppgifter som gäller registrering av en ansökan om internationellt skydd. Med centraliserad screening avses ett screeningförfarande där de uppgifter som ingår i screeningförfarandet genom beslut av screeningmyndigheterna utförs på en eller flera screeningplatser på grund av olaglig inresa, en exceptionell epidemi enligt 3 § 7 punkten i lagen om smittsamma sjukdomar eller av någon annan motsvarande orsak. Bestämmelser om detta ska enligt förslaget finnas i 3 § 32 punkten. Migrationsverkets bistånd kan behövas i synnerhet i situationer med omfattande olaglig inresa. Myndigheterna ska komma överens in innehållet i biståndet och denna möjlighet ska beaktas också i myndigheternas beredskapsplanering. Migrationsverket har tidigare bistått med registreringen av inresande vid flyktingslussar som inrättats i samband med omfattande invandring till exempel åren 2015–16. Då har biståndet baserat sig på inrikesministeriets förordnande, som det föreskrivs om i 133 § 3 mom. Det föreslås att lagstiftningen om flyktingslussar upphävs.

95 a §. *Kostnadsfri rättslig rådgivning.* Det föreslås att paragrafen ändras. Också paragrafens rubrik ändras. I paragrafen föreslås bestämmelser om den aktör som tillhandahåller kostnadsfri rättslig rådgivning, förfaranden i anslutning till den kostnadsfria rättsliga rådgivningen samt detaljerade bestämmelser om nekande av kostnadsfri rättslig rådgivning. De föreslagna bestämmelserna grundar sig på artiklarna 15, 16 och 19 i förordningen om asylförfaranden och artikel 21 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

Enligt förslaget föreskrivs det i 1 mom. om Migrationsverkets skyldighet att ge kostnadsfri rättslig rådgivning till personer som ansöker om internationellt skydd. Bestämmelser om innehållet i den kostnadsfria rättsliga rådgivningen finns i artikel 16.2 i förordningen om asylförfaranden och i artikel 21.6 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Kostnadsfri rättslig rådgivning ska ges i förfarandet för beviljande av internationellt skydd och i förfarandet för fastställande av den ansvariga medlemsstaten. Enligt artikel 19.1 i förordningen om asylförfaranden och artikel 21.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska den som tillhandahåller kostnadsfri rättslig rådgivning vara godkänd att tillhandahålla rättslig rådgivning enligt nationell rätt. För att verksamheten ska kunna ordnas flexibelt kan Migrationsverket utöva sin prövningsrätt i fråga om med vilken bakgrund eller med vilken kravnivå på uppgiften rättslig rådgivning kan ges. Migrationsverket ska dock säkerställa att de som ger rättslig rådgivning är tillräckligt förtrogna med förfarandet för beviljande av internationellt skydd och förfarandet för att fastställa den ansvariga medlemsstaten, så att de kan ge sökandena korrekt och aktuell rådgivning av hög kvalitet. Innehållet i den avgiftsfria rättsliga rådgivningen bestämmer nivån på den kompetens som krävs. Tillräcklig förtrogenhet och yrkesskicklighet kan säkerställas till exempel genom introduktioner eller utbildningar. Som stöd för fastställandet av befattningsbeskrivningen kan man också utnyttja dokumentet Practical Guide on Free Legal Counselling, som utarbetats av Europeiska unionens asylbyrå[90]. I syfte att undvika intressekonflikter förutsätts det i 1 mom. att den som ger rättslig rådgivning ska ha en oberoende och självständig roll i förhållande till beslutsfattandet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om förfaranderegler i fråga om den kostnadsfria rättsliga rådgivningen i enlighet med artikel 19.2 i förordningen om asylförfaranden och artikel 21.5 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Enligt skäl 16 i ingressen till förordningen om asylförfaranden bör sökande på begäran få kostnadsfri rättslig rådgivning under det administrativa förfarandet så snart som möjligt efter registrering av en ansökan om internationellt skydd. Sökanden kan i alla skeden av förfarandet begära kostnadsfri rättslig rådgivning av den behöriga myndigheten, som förmedlar begäran till den aktör som tillhandahåller kostnadsfri rättslig rådgivning. Exempelvis i samband med registreringen av ansökan kan rådgivning således i enlighet med den föreslagna 95 § begäras av polisen eller gränskontrollmyndigheten eller av Migrationsverket i samband med att ansökan lämnas in eller därefter. Den som ger rättslig rådgivning ska efter att ha fått begäran försäkra sig om att sökanden har informerats om hur och när han eller hon kan få rättslig rådgivning.

I 2 mom. föreskrivs enligt förslaget därtill att den rättsliga rådgivningen ska ordnas vid behov, vid rätt tidpunkt och på tillbörligt sätt med beaktande av sökandens individuella situation samt så att rådgivningens faktiska tillgänglighet och informationssäkerhet säkerställs. Artikel 16 i förordningen om asylförfaranden och artikel 21 i förordningen om asyl- och migrationshantering förutsätter att kostnadsfri rättslig rådgivning ges och i dem föreskrivs det om vad som ska ingå i rådgivningen. Behovet av rådgivning och rådgivningens omfattning ska dock avgöras separat i varje enskilt fall utifrån ärendets art och de individuella omständigheter som hänför sig till det. Med rätt tidpunkt avses i synnerhet att sökanden ska få rådgivning inom de tidsfrister som gäller förfarandet. Med den rättsliga rådgivningens tillgänglighet avses bland annat att rådgivningen ska ges på sökandens modersmål eller på ett språk som sökanden rimligen kan förväntas förstå. Efter prövning från fall till fall kan rättslig rådgivning också ges med anlitande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk metod för dataöverföring där deltagarna har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra, förutsatt att datasäkerheten säkerställs. Migrationsverket ska ägna särskild uppmärksamhet åt förutom verksamhetens

[90] European Union Agency for Asylum, Practical Guide on Free Legal Counselling, Organisation of the provision of free legal counselling, 1.10.2025

effektivitet även sökandens personliga egenskaper och omständigheter när sättet att ordna rättslig rådgivning prövas. Säkerställandet av verksamhetens effektivitet förutsätter att rådgivningen i regel ges till flera sökande samtidigt. Vid bedömningen av sökandens personliga egenskaper och omständigheter ska Migrationsverket fästa uppmärksamhet t.ex. vid sökandens läs- och skrivförmåga, ålder, funktionsnedsättning och andra sårbarhetsfaktorer som kan inverka på sökandens förmåga att ta emot och förstå den rådgivning som getts.

I 3 mom. föreskrivs det på det sätt som förutsätts i artikel 19.3 i förordningen om asylförfaranden om detaljerade bestämmelser om uteslutandet av tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning i enlighet med artikel 16.3. Den föreslagna regleringen baserar sig också på artikel 21.7 i förordningen om asyl- och migrationshantering, enligt vilken tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning i förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat får uteslutas om sökanden redan bistås och företräds av en juridisk rådgivare.

Enligt 3 mom. 1 punkten ges kostnadsfri rättslig rådgivning inte om ansökan är en första efterföljande ansökan vars syfte endast är att direkt förhindra eller fördröja omedelbar verkställighet av ett lagakraftvunnet beslut om avlägsnande ur landet som fattats med stöd av en tidigare ansökan. I detta fall lämnas ansökan också in till den registrerande myndigheten i stället för till Migrationsverket. Enligt 3 mom. 2 punkten ges kostnadsfri rättslig rådgivning inte om ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan. Det är motiverat att anta att den som lämnat en andra eller ytterligare efterföljande ansökan känner till förfarandena och har fått kostnadsfri rättslig rådgivning eller kostnadsfri rättshjälp i samband med de tidigare ansökningarna.

Enligt 3 mom. 3 punkten ges kostnadsfri rättslig rådgivning inte om sökanden redan har ett ombud. Vid ordnandet av kostnadsfri rättslig rådgivning är syftet inte att skapa överlappande funktioner där sökanden kan begära rättslig rådgivning både av sitt ombud och av Migrationsverket. Enligt artikel 16.3 c i förordningen om asylförfaranden får tillhandahållandet av kostnadsfri rättslig rådgivning uteslutas om sökanden redan bistås och biträds av en rättslig rådgivare. Enligt artikel 21.7 i förordningen om asyl- och migrationshantering får tillhandahållande av kostnadsfri rättslig rådgivning i förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat uteslutas om sökanden redan bistås och företräds av en juridisk rådgivare. I Finlands lagstiftningsram motsvarar den juridiska rådgivaren/biträdet som avses i bestämmelserna och som bistår och företräder sökanden det ombud som avses i 12 § i förvaltningslagen. I förarbetena till förvaltningslagen anges att ”med ombud avses en person som har rätt att på huvudmannens vägnar agera i ett ärende. Ombudet kan t.ex. vara advokat eller offentligt rättsbiträde. Ett ombud behöver dock inte uppfylla några särskilda behörighetsvillkor, och således kan också andra än sådana som fått juridisk utbildning vara ombud i ett förvaltningsärende.” (RP 72/2002 rd).

Enligt 8 § i förvaltningslagen (434/2003) ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd utan kostnad i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. De begränsningar i fråga om den kostnadsfria rättsliga rådgivningen som föreskrivs i 3 mom. begränsar inte rådgivningsskyldigheten enligt förvaltningslagen.

I den gällande paragrafen föreskrivs det om informerande av personer som söker internationellt skydd och bestämmelser om detta finns i artiklarna 8.2 och 35.7 c i förordningen om asylförfaranden. Artiklarna i fråga är direkt tillämplig EU-lagstiftning.

95 b §. *Återkallande av ansökan om internationellt skydd.* Det föreslås att paragrafen ändras för att beakta bestämmelserna om återkallande av ansökan i förordningen om asylförfaranden.

Bestämmelser om uttryckligt återkallande av en ansökan om internationellt skydd finns i artikel 40 i förordningen om asylförfaranden. Enligt förslaget ska en informativ bestämmelse om detta ingå i 1 mom. I den artikeln i förordningen hänvisas det till att återkallandet av ansökan ska ske skriftligen av sökanden personligen eller lämnas in av den rättsliga rådgivare som rättsligt företräder honom eller henne i enlighet med nationell rätt. Det är således nödvändigt att nationellt föreskriva närmare om förfarandet och de behöriga myndigheterna.

I 1 och 2 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs det om förfarandet vid uttryckligt återkallande. Detta förfarande behöver inte ändras. Enligt förslaget ska innehållet i gällande 1 och 2 mom. ingå i 2 och 3 mom. Enligt det föreslagna 2 mom. är Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten och förläggningens föreståndare eller biträdande föreståndare fortfarande behöriga aktörer att ta emot en anmälan om återkallande. Enligt 3 mom. ska den som tar emot en anmälan om återkallande fortfarande be sökanden uppge hur han eller hon förhåller sig till att eventuellt avlägsnas ur landet och meddelas inreseförbud och begära två ojäviga vittnen till återkallandet som kan vara tjänstemän eller arbetstagare vid Migrationsverket eller vid förläggningen eller polis- eller gränskontrollmyndigheter.

Bestämmelsen i det gällande 3 mom. behövs inte längre i paragrafen, eftersom bestämmelser om skyldigheten att fatta ett beslut om återvändande om en ansökan om internationellt skydd har återkallats finns i artikel 37 i förordningen om asylförfaranden. Bestämmelser om Migrationsverkets behörighet att fatta ett sådant beslut om återvändande som avses i artikeln finns i 152 § i utlänningslagen och bestämmelser om meddelande av inreseförbud i 150 § i utlänningslagen, och det gällande 3 mom. behövs således inte.

95 c §. *Förfallande av ansökan om internationellt skydd*. Det föreslås att paragrafen ändras och att det i den föreskrivs om att ansökan förfaller när sökanden avlider under det administrativa förfarandet. Bestämmelser om att ansökan förfaller om sökanden avlider finns inte i förordningen om asylförfaranden, varvid det måste utfärdas nationella bestämmelser om detta.

I 1 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs det om att ansökan om internationellt skydd förfaller, om sökanden försvinner. Enligt artikel 41.1 e i förordningen om asylförfaranden ska en ansökan om internationellt skydd förklaras som implicit återkallad om sökanden försvinner. Eftersom bestämmelsen i fråga är direkt tillämplig lagstiftning, föreslås inga andra nationella bestämmelser om en situation där sökanden försvinner. I den punkten i artikeln föreskrivs det att en ansökan ska förklaras som implicit återkallad om sökanden upprepade gånger inte har fullgjort de anmälningsskyldigheter som ålagts honom eller henne i enlighet med artikel 9.4 eller inte förblir tillgänglig för de behöriga administrativa eller rättsliga myndigheterna, såvida han eller hon inte kan visa att underlåtenheten att förbli tillgänglig berodde på särskilda omständigheter som han eller hon inte rådde över. Artikel 9.4 gäller sökandens skyldighet att anmäla sig till de behöriga myndigheterna vid en viss angiven tidpunkt eller med rimliga intervall eller stanna på ett anvisat geografiskt område inom medlemsstatens territorium. Med anmälningsskyldigheter enligt den föreslagna 50 § i mottagningslagen avses en skyldighet för sökanden att anmäla sig vid en förläggning 1–4 gånger per dag eller en skyldighet att vara närvarande vid en förläggning vid en viss tid eller vissa tider på dygnet. Bestämmelser om skyldigheten att identifiera sig vid förläggningen föreslås i 13 a § i mottagningslagen, och med detta avses en skyldighet för alla sökande att med vissa intervaller identifiera sig vid förläggningen. Också försummelse av skyldigheten att anmäla sig eller identifiera sig kan indikera att sökanden inte längre är tillgänglig för myndigheterna i enlighet med artikel 9.4 i förordningen om asylförfaranden.

I gällande 1 mom. föreskrivs att sökanden kan anses sannolikt ha lämnat Finland, om hans eller hennes vistelseort enligt uppgifter från förläggningen har varit okänd under minst två månader,

eller om personen inte på minst två månader har kunnat kontaktas med hjälp av de kontaktuppgifter som han eller hon senast uppgett. I förordningen definieras inte närmare vad som avses med upprepade försummelser av anmälningsskyldigheten. Detta ska avgöras av den beslutande myndigheten och beror också på hur ofta sökanden har förordnats att identifiera sig eller anmäla sig vid förläggningen. Ordalydelsen kan tolkas så att minst två försummelser avses.

96 §. *Kort över anhängigt ansökningsärende.* Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om handlingar som ska lämnas till personer som söker internationellt skydd finns i artikel 29 i förordningen om asylförfaranden. Dessutom är omnämnandet av det kort som utfärdas till kvotflyktingar onödigt, eftersom beslut om dem som tas in inom flyktingkvoten fattas innan de anländer till Finland, varvid uppehållstillståndskortet redan finns vid ankomsten till landet och något separat intyg över att ansökan är anhängig inte behövs. Ett sådant kort som avses i paragrafen har inte heller utfärdats till personer som söker tillfälligt skydd, och således behövs bestämmelsen inte heller till denna del.

96 a §. *Särskilda förfarandegarantier.* Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om dess innehåll finns i artikel 20 och 21 i förordningen om asylförfaranden.

97 §. *Asylutredning.* Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom bestämmelser om dess innehåll i huvudsak finns i EU-lagstiftningen. I gällande 1 mom. föreskrivs att Migrationsverket utreder identitet, resrutt och inresa för en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd, vilket är en del av screeningen enligt screeningförordningen. Bestämmelser om utredning av identiteten vid screening finns i artikel 14 i screeningförordningen och med stöd av artikel 17 ska på screeningformuläret anges bl.a. skälen till den irreguljära ankomsten eller inresan samt information om resvägar, inklusive t.ex. uppgifter om avreseort, tidigare bosättningsorter och tredjeländer som fungerat som transitländer. Enligt artikel 27 i förordningen om asylförfaranden ska man i samband med registreringen av en ansökan om internationellt skydd registrera vissa personuppgifter som är relevanta för förfarandet för internationellt skydd och för fastställandet av ansvarig medlemsstat, bland annat uppgifter om vissa familjemedlemmar. Det kan finnas behov av att fortsätta utredningen av identiteten ännu i samband med prövningen av ansökan. I 116 § 1 mom. föreslås en ny punkt med stöd av vilken Migrationsverket vid behov fortsätter att utreda identiteten efter att ansökan registrerats och samlar sådana uppgifter om andra familjemedlemmar och anhöriga som inte ännu har utretts i samband med registreringen av ansökan.

Bestämmelser om innehållet i det gällande 2 mom. finns i förordningen om asylförfaranden. I artikel 11 i förordningen föreskrivs det om innehållet i intervjun för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning och i artikel 12 om innehållet i den egentliga intervjun. Enligt artikel 13.6 i förordningen ska de personliga intervjuerna genomföras av den beslutande myndighetens personal. Bestämmelserna är direkt tillämpliga. I gällande 3 mom. föreskrivs att polisen kan delta i asylsamtalen, om Finlands nationella säkerhet eller internationella förbindelser eller allmän ordning eller säkerhet kräver det. En sådan bestämmelse finns inte i förordningen om asylförfaranden. Enligt förordningen om asylförfaranden kan en annan myndighet bistå den beslutande myndigheten vid prövningen av ansökan. I 116 § 2 mom. föreslås för polisen och gränskontrollmyndigheten behörighet att bistå Migrationsverket vid utredningen av grunderna för ansökan och andra uppgifter som är viktiga med tanke på prövningen av ansökan som hör till den beslutande myndighetens uppgifter. För tydlighetens skull föreslås det att gällande 97 § 3 mom. flyttas till 116 § 4 mom. I 116 § föreslås allmänna bestämmelser om behörighet i anslutning till internationellt skydd.

97 a §. *Granskning av intervjuprotokollet*. Det föreslås att paragrafen ändras. Också paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar det innehåll som i förordningen om asylförfaranden överlåtits till nationell prövning. I paragrafen föreslås bestämmelser endast om omständigheter som hänför sig till granskningen av det protokoll över asylsamtalet som Migrationsverket utarbetat och i fråga om vilka medlemsstaterna har getts handlingsutrymme i förordningen om asylförfaranden.

I 1 mom. föreslås som en informativ bestämmelse en hänvisning till artiklarna 11–14 i förordningen om asylförfaranden, där det föreskrivs om personliga intervjuer som gäller internationellt skydd.

I 2 mom. föreskrivs det om granskning av intervjuprotokollet i enlighet med gällande 4 mom. Förslaget innehåller inga ändringar i den gällande regleringen om granskning av protokollet (RP 10/2025 rd), som gjordes genom en ändring av utlänningslagen (247/2025). Migrationsverket kan även i fortsättningen efter prövning antingen låta bli att granska intervjuprotokollet helt eller delvis, varvid sökanden ges en tidsfrist på minst två veckor för inlämnande av tillägg och korrigeringar, eller granska protokollet i sin helhet vid intervjun, varvid sökanden inte ges någon separat tidsfrist för komplettering av protokollet.

I fråga om det gällande 2 mom. är omnämnandet av hur sökanden förhåller sig till eventuell avvisning, utvisning eller inreseförbud onödigt, eftersom bestämmelser om hörande av utlänningar i ärenden avseende nekad inresa, avvisning, utvisning eller meddelande av inreseförbud finns i 145 § i utlänningslagen. Migrationsverket ska även i fortsättningen säkerställa att en sökande som fått ett avvisnings- eller utvisningsbeslut har hörts innan beslutet fattas.

I den gällande paragrafen föreskrivs om omständigheterna för den personliga intervjun och bestämmelser om dessa fins i artikel 13.3 i förordningen om asylförfaranden. I den artikeln föreskrivs det också i övrigt om kraven gällande personliga intervjuer, bland annat om att hålla asylsamtal på distans. Bestämmelser om utarbetande av intervjuprotokoll och upptagningar finns i artikel 14 i förordningen om asylförfaranden. I artikel 23.8 e i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det om minderårigas företrädares närvaro vid samtalet.

97 b §. *Inhämtande av information i enskilda ärenden som gäller internationellt skydd.* Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om innehållet i 1 mom. finns i artikel 7.2 i förordningen om asylförfaranden och bestämmelser om innehållet i 2 mom. finns i artikel 24.1 i förordningen om asylförfaranden.

98 §. *Undersökningsförfarandets längd när en domstol upphäver ett beslut om internationellt skydd och återsänder det till Migrationsverket för ny behandling*. Det föreslås att paragrafen ändras. Också paragrafens rubrik ändras. Enligt förslaget ska det i paragrafen föreskrivas om tidsfrister för avslutandet av prövningsförfarandet i en situation där en domstol upphäver Migrationsverkets beslut och återsänder ärendet för ny behandling. Handläggningstiderna ska enligt artikel 35 i förordningen om asylförfaranden vara kortare än de handläggningstider som anges för det administrativa skedet i artikeln i fråga. I den gällande paragrafen föreskrivs det om avgörande av en ansökan om internationellt skydd och bestämmelser om detta finns i artiklarna 34, 37 och 39 i förordningen om asylförfaranden och i artikel 4 i skyddsgrundsförordningen. Artiklarna i fråga är direkt tillämplig EU-lagstiftning.

Enligt 1 punkten är handläggningstiden för en ansökan som har avslagits för att grunder för att ta upp den till prövning har saknats, dvs. som har nekats prövning med stöd av artikel 38.1 a, 38.1 b, 38.1 c eller 38.1 d i förordningen om asylförfaranden eller med stöd av en grund som

avses i artikel 38.2, en (1) månad från det att domstolens beslut har vunnit laga kraft. Samma villkor gäller alla tidsfrister som föreslås i paragrafen. Således beaktas också situationer där Migrationsverket eller sökanden ansöker om besvärstillstånd hos högsta förvaltningsdomstolen. Paragrafens 1 punkt gäller ansökningar som har avslagits för att grunder för att ta upp dem till prövning har saknats, dvs. som har nekats prövning för att ett land som inte är en medlemsstat har ansetts vara ett första asylland eller ett säkert tredjeland för sökanden, en annan medlemsstat än den som prövar ansökan har beviljat sökanden internationellt skydd, eller en internationell brottmålsdomstol har tillhandahållit sökanden säker omplacering. Därtill gäller denna handläggningstid efterföljande ansökningar, som har avslagits för att grunder för att ta upp dem till prövning har saknats, dvs som har nekats prövning. I en sådan situation ska ansökan vara en efterföljande ansökan till stöd för vilken det inte har framkommit eller inte har framlagts några sådana nya relevanta omständigheter som avses i artikel 55.3 och 55.5 i förordningen om asylförfaranden och som hänför sig till prövningen av huruvida sökanden kan anses vara en person som beviljats internationellt skydd med stöd av skyddsgrundsförordningen eller om inga nya omständigheter har framkommit i anslutning till en grund för att vägra pröva ansökan som tidigare tillämpats.

Enligt 2 punkten ska undersökningsförfarandet slutföras inom åtta (8) dagar från det att domstolens beslut vunnit laga kraft, om prövning av ansökan har nekats, dvs. ansökan inte har prövats, på en grund som avses i artikel 38.1 e i förordningen om asylförfaranden. Punkten i fråga gäller situationer där sökanden har meddelats ett beslut om återsändande enligt artikel 6 i återvändandedirektivet och lämnar in ansökan först sju arbetsdagar efter den dag då sökanden har fått beslutet om återsändande. Vid tillämpningen av punkten förutsätts det också att sökanden har informerats om följderna av att ansökan inte lämnas in inom den utsatta tiden och att inga nya relevanta fakta har framkommit efter utgången av den utsatta tiden.

Enligt 3 punkten är handläggningstiden för en ansökan som har prövats i ett påskyndat förfarande enligt artikel 42 i förordningen om asylförfaranden två (2) månader från det att domstolens beslut har vunnit laga kraft.

Enligt 4 punkten är handläggningstiden för en ansökan som har prövats i ett normalt förfarande enligt artikel 39.3 i förordningen om asylförfaranden tre (3) månader från det att domstolens beslut har vunnit laga kraft. I fråga om handläggningstiden för ansökningar som har prövats i ett normalt förfarande föreslås därtill ett undantag i situationer där undersökningsförfarandet inte kan avslutas inom tidsfristen på tre månader av orsaker som inte beror på Migrationsverket. Sådana orsaker kan vara t.ex. att sökanden insjuknat eller orsaker som beror på intervjuarrangemangen, såsom svårigheter i tillgången på tolkar eller en stor, plötslig ökning i antalet personer som ska intervjuas. I sådana fall ska undersökningsförfarandet slutföras senast fem (5) månader efter förvaltningsdomstolens beslut.

98 a §. *Beslut om ansökan om internationellt skydd*. Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om längden på undersökningsförfarandet i fråga om internationellt skydd finns i artikel 35 i förordningen om asylförfaranden. Artikeln i fråga är direkt tillämplig lagstiftning. Bestämmelser om undersökningsförfarandets längd när en domstol upphäver den beslutande myndighetens beslut och återsänder ärendet till den beslutande myndigheten för ny prövning föreslås i 98 § i utlänningslagen.

99 §. *Säkert asylland*. Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om säkra asylländer finns i artikel 58 i förordningen om asylförfaranden. I förordningen om asylförfaranden används begreppet första asylland för ett säkert asylland.

99 a §. *Säkert tredjeland*. Det föreslås att paragrafen upphävs som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen, eftersom bestämmelser om säkra tredjeländer finns i artikel 59 i förordningen om asylförfaranden.

100 §. *Fastställande av säkra länder på nationell nivå*. Det föreslås att paragrafen ändras och att det föreskrivs om hur säkra länder fastställs på nationell nivå. I den gällande paragrafen föreskrivs det om begreppet säkert ursprungsland, som det föreskrivs om i artikel 61 i förordningen om asylförfaranden. Artikeln i fråga är direkt tillämplig EU-lagstiftning. Också paragrafens rubrik ändras.

I 1 mom. föreslås som informativ bestämmelse en hänvisning till artikel 64 i förordningen om asylförfaranden, där det föreskrivs om fastställande av tredjeländer som säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer på nationell nivå.

Enligt förslaget föreskrivs det i 2 mom. att statsrådet genom förordning får utse de länder som i Finland ska betraktas nationellt som säkra tredjeländer på det sätt som avses i artikel 59 i förordningen om asylförfaranden och som säkra ursprungsländer på det sätt som avses i artikel 61 i förordningen om asylförfaranden. De nationella förteckningarna över säkra länder kompletterar unionens förteckningar. Genom förordningen föreskrivs det inte på nationell nivå att sådana länder är säkra som redan på unionsnivå fastställts som säkra. Unionens förteckningar är bindande för länderna som sådana.

Fastställandet av länder grundar sig på landinformation som Migrationsverket bedömer. Med detta avses Migrationsverkets normala förfarande för tolkning av landinformation som ämbetsverket sammanställt i samband med förfaranden som gäller internationellt skydd. Enligt förslaget ansvarar inrikesministeriet för beredningen av förordningen och beredningen ska ske i samarbete med Migrationsverket och andra väsentliga aktörer.

Även om en förordning av statsrådet eller ett ministerium kan innehålla bestämmelser som till sitt innehåll kan karakteriseras som administrativa bestämmelser, ska utfärdandet av förordningen basera sig på ett bemyndigande i lag. Därför föreslås det i propositionen att bestämmelser om utfärdande av förordningen ska ingå i utlänningslagen. Enligt artikel 59.3 och artikel 61.3 i förordningen om asylförfaranden ska bedömningen av om ett tredjeland får fastställas som ett säkert tredjeland grunda sig på ett urval av informationskällor och vid bedömningen ska det beaktas vad som föreskrivs om skydd mot förföljelse och allvarlig skada i förordningen. Även om Finland inför nationella förteckningar över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer får begreppen i enlighet med artikel 59.5 a och artikel 61.5 c i förordningen om asylförfaranden endast tillämpas om sökanden inom ramen för en individuell bedömning inte kan lägga fram faktorer som motiverar att begreppen inte är tillämpliga på honom eller henne. Individuell prövning gäller alltså fortfarande, och fastställande och tillämpning av nationella förteckningar innebär inget undantag från det.

Den föreslagna paragrafen förutsätter inte att nationella landförteckningar tas i bruk. Med stöd av artikel 59.4 b i förordningen om asylförfaranden är det möjligt att tillämpa begreppet säkert tredjeland också i enskilda fall i fråga om en viss sökande, om landet inte på unionsnivå eller medlemsstatsnivå har fastställts som ett säkert tredjeland, förutsatt att villkoren i punkt 1 i artikeln uppfylls i fråga om sökanden i fråga. I fråga om säkra ursprungsländer finns det inte likadana bestämmelser i förordningen om asylförfaranden. Således kan begreppet säkert ursprungsland tillämpas endast på ett land som har fastställts som säkert antingen på unionsnivå eller på nationell nivå. I Finland är det därmed möjligt att tillämpa endast ursprungsländer som fastställts som säkra på unionsnivå om detta anses vara tillräckligt. Våren 2025 föreslog kommissionen att vissa länder på unionsnivå ska fastställas som säkra ursprungsländer.

Förhandlingar om förslaget fördes hela året och en överenskommelse nåddes före årsskiftet. Förordningen trädde i kraft den 27 februari 2026. På unionsnivå fastställdes som säkra länder förutom unionens kandidatländer också det potentiella kandidatlandet Kosovo samt Marocko, Tunisien, Egypten, Bangladesh, Indien och Colombia.

Enligt 4 mom. ska Migrationsverket i enlighet med artikel 64.4 i förordningen om asylförfaranden lämna till kommissionen och asylbyrån uppgifter om de tredjeländer som på nationell nivå har utsetts till säkra tredjeländer eller säkra ursprungsländer samt om övriga säkra tredjeländer på vilka begreppet i fråga har tillämpats.

101 §. *Uppenbart ogrundad ansökan*. Enligt förslaget görs i paragrafen en teknisk ändring. Det föreslås att den nuvarande hänvisningen till 104 § i utlänningslagen ersätts med en hänvisning till artikel 42 i förordningen om asylförfaranden, där det föreskrivs om prövning av en ansökan om internationellt skydd i ett påskyndat förfarande. Ändringen beror också på artikel 39.4 i förordningen om asylförfaranden, enligt vilken den beslutande myndigheten får bemyndigas enligt nationell rätt att förklara en ogrundad ansökan som uppenbart ogrundad. Det föreslås att gällande 104 § upphävs som en bestämmelse som överlappar EU-lagstiftningen.

102 §. *Rätt att stanna kvar på finskt territorium i samband med ansökningar om internationellt skydd*. Det föreslås att paragrafen ändras. Också paragrafens rubrik ändras. I paragrafen föreslås bestämmelser om undantag från sökandens rätt att stanna kvar på finskt territorium i samband med ansökningar om internationellt skydd.

I den gällande paragrafen föreskrivs det om nya ansökningar, som i EU-lagstiftningen kallas efterföljande ansökningar, och om vilka det föreskrivs i artikel 55 i förordningen om asylförfaranden. Artikeln i fråga är direkt tillämplig EU-lagstiftning.

Bestämmelser om sökandens rätt att stanna kvar i landet under det administrativa förfarandet finns i artikel 10.1 i förordningen om asylförfaranden. I artikel 10.4 i förordningen om asylförfaranden ingår nationellt handlingsutrymme. Medlemsstaterna får föreskriva undantag från en sökandes rätt att stanna kvar på deras territorium under det administrativa förfarandet i de situationer som avses i artikel 10.4. I de situationer som föreslås i 1 mom. används till denna del det nationella handlingsutrymme som möjliggörs i artikeln. Artikel 10.3 ger däremot inget nationellt handlingsutrymme, utan innehåller ett absolut undantag från rätten att stanna kvar i landet enligt artikel 10.1. Enligt nämnda artikel 10.3 har sökanden inte rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium under det administrativa förfarandet om personen är föremål för ett överlämnande till en annan medlemsstat i överensstämmelse med skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder som har utfärdats i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF. Rambeslutet i fråga har i Finland genomförts nationellt huvudsakligen genom lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003).

I 1 mom. föreskrivs det att sökanden, med avvikelse från artikel 10.1 i förordningen om asylförfaranden, i de fem föreslagna situationerna inte har rätt att stanna kvar på finskt territorium under den tid som ansökan om internationellt skydd prövas och kan avlägsnas ur landet. I momentet nämns beaktandet av förbudet mot tillbakasändning.

I 1 punkten föreskrivs det om ett undantag från rätten att stanna kvar på finskt territorium under den tid som en ansökan om internationellt skydd prövas, om det genom ett lagakraftvunnet beslut har bestämts att sökanden ska utlämnas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, till ett tredjeland, till en internationell brottmålsdomstol eller till någon annan internationell domstol för åtgärder. Utlämning för brott innebär utlämning av en person till en annan stat

antingen för lagföring eller verkställighet av ett frihetsstraff. Situationerna gäller utlämning av en utlänning för brott till en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller till ett tredjeland eller till en internationell brottmålsdomstol eller till någon annan internationell domstol i vilken Finland är part. I ärenden som gäller utlämning av utlänningar tillämpas bestämmelserna om utlämning, dvs. lagen om utlämning för brott (456/1970), lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna (1383/2007), lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003), lagen om tillämpning av bestämmelserna om utlämning för brott och utbyte av straffregisteruppgifter i handels- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket (470/2021) och lagen om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen och om tillämpning av stadgan. (1284/2000). Bestämmelser om utlämning ingår också i många internationella konventioner, av vilka den viktigaste är europeiska konventionen om utlämning för brott (FördrS 32/1971). I den föreslagna bestämmelsen avses med tredjeländer stater som inte är medlemsstater i Europeiska unionen eller stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Avsikten med ändringen är inte att ändra den nationella utlämningslagstiftningen. Regleringen förtydligar dock avsevärt förhållandet mellan utlämningslagstiftningen och ansökningsförfarandet i fråga om internationellt skydd.

I 2 punkten föreskrivs det om ett undantag från rätten att stanna kvar på finskt territorium under den tid som en ansökan om internationellt skydd prövas, om sökanden genom ett lagakraftvunnet beslut ska förflyttas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller till ett tredjeland för verkställighet i en främmande stat av en åtgärd som gäller frihetsstraff eller frihetsberövande som dömts ut av en finsk domstol. Det är fråga om förflyttning av en utlänning till en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller till ett tredjeland för verkställighet av straffrättsliga påföljder. I ärenden som gäller förflyttning av utlänningar tillämpas bestämmelserna om detta, dvs. lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/1963), lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder (21/1987) och lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om överföring av dömda personer inom Europeiska unionen och om tillämpning av rambeslutet (1169/2011). Bestämmelser om överföringar ingår också i internationella överenskommelser, såsom överenskommelsen om samarbete mellan Finland och Thailand vid verkställighet av domar i brottmål (FördrS 38/1992). Avsikten med ändringen är inte att ändra den nationella lagstiftningen om överföringar av dömda personer. Den föreslagna regleringen förtydligar dock avsevärt förhållandet mellan lagstiftningen om förflyttning och ansökningsförfarandet i fråga om internationellt skydd. Det föreslagna motsvarar till sitt innehåll det som i 1 punkten föreskrivs om utlämningsförfarandet och förenhetligar således förfarandena också till denna del.

Enligt artikel 10.5 i förordningen om asylförfaranden får en medlemsstat utlämna, överlämna eller överföra en sökande till ett tredjeland eller en internationell domstol eller tribunal i enlighet med punkt 4 b endast om den behöriga myndigheten anser att ett sådant beslut att utlämna, överlämna eller överföra inte kommer att resultera i direkt eller indirekt refoulement i strid med den medlemsstatens skyldigheter enligt internationell rätt och unionsrätten. Ett utlämningsbeslut som verkställs innan beslut fattas i ett ärende som gäller internationellt skydd får således inte leda till brott mot förbudet mot tillbakasändning. Nämnda artikel 10.5 är inte tillämplig på utlämning, överlämning eller överföring till en annan medlemsstat i Europeiska unionen enligt punkt 4 b eller på överlämning till en annan medlemsstat i Europeiska unionen enligt punkt 3. Med beaktande av bland annat artikel 3 i Europeiska människorättskonventionen och artikel 3 i konventionen mot tortyr samt artikel 19 i stadgan om de grundläggande rättigheterna och 9 § 4 mom. i grundlagen, kan det dock konstateras att förbudet mot

tillbakasändning ska iakttas också i ärenden som gäller utlämning eller överföring till en annan medlemsstat i Europeiska unionen.

Det centrala är att även om man samtycker till utlämning enligt 1 punkten eller förflyttning enligt 2 punkten i en situation där det ännu inte i det administrativa förfarandet har meddelats ett beslut om sökandens ansökan om internationellt skydd, kan utlämningen eller förflyttningen ske endast om den behöriga myndigheten anser att utlämningen eller förflyttningen inte bryter mot förbudet mot tillbakasändning. Som det konstateras i artikel 10.5 får utlämningen eller överföringen inte resultera i direkt eller indirekt återvändande i strid med medlemsstatens skyldigheter enligt internationell rätt och unionsrätten. Enligt artikel 21 i skyddsgrundsförordningen ska principen om förbud mot tillbakasändning respekteras i enlighet med unionsrätten och internationell rätt. Ett ovillkorligt förbud mot tillbakasändning ingår även i 9 § 4 mom. i grundlagen.

I 3 punkten föreskrivs det om ett undantag från rätten att stanna kvar på finskt territorium, om sökanden anses utgöra en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten. Detta får dock inte begränsa tillämpningen av artiklarna 12 och 17 i skyddsgrundsförordningen. I praktiken förutsätter 3 punkten en bedömning av att sökanden har ansetts utgöra en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten. Punkten kan således bli tillämplig t.ex. i en situation där personen har vistats i Finland med ett uppehållstillstånd som antingen har återkallats eller inte har förlängts och det i samband med ett negativt beslut har fattats beslut om att personen ska avlägsnas ur landet. Även när en person för första gången ansöker om internationellt skydd i en sådan situation, har det dock redan tidigare fattats ett beslut om avlägsnande ur landet och i samband med beslutet om avlägsnande ur landet har till exempel ett förbud mot tillbakasändning bedömts.

De sista två punkterna i 1 mom. gäller efterföljande ansökningar. I 4 punkten konstateras enligt förslaget att avvikelse från rätten att stanna kvar på finskt territorium kan göras om en första efterföljande ansökan har lämnats in endast för att fördröja eller förhindra verkställigheten av ett sådant beslut som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas ur landet och prövningen av ansökan i fråga inte fortsätter i enlighet med artikel 55.7 i förordningen om asylförfaranden. I praktiken är det fråga om situationer som anges i 200 a § 7 mom. i den gällande utlänningslagen. Punkten lämpar sig för situationer där de praktiska förberedelserna för avlägsnandet ur landet redan har inletts och den beräknade tidpunkten eller dagen för avlägsnandet ur landet redan är känd. Dessutom förutsätts det att sökanden inte har lagt fram nya omständigheter för sin ansökan. Momentets 4 punkt blir tillämplig om en första efterföljande ansökan har lämnats in först efter det att sökanden har underrättats om att de praktiska förberedelserna för avlägsnande ur landet har inletts samt om den beräknade tidpunkten för avlägsnandet ur landet eller den exakta tidpunkten för avlägsnandet ur landet. En situation som kan komma i fråga är exempelvis att en första efterföljande ansökan görs samma dag som avsikten är att verkställa avlägsnandet ur landet. Enligt förslaget gäller 5 punkten situationer där det är fråga om en andra eller en därefter följande efterföljande ansökan efter ett sådant lagakraftvunnet beslut där prövning av en tidigare efterföljande ansökan har nekats eller avslagits som ogrundad eller uppenbart ogrundad.

Det bör noteras att i de situationer som avses i 1 mom. 4 och 5 punkten avviker man de facto också från den rätt att stanna kvar i landet som avses i artikel 68.5 d i förordningen om asylförfaranden tills sökanden har haft möjlighet att hos en domstol begära tillstånd att stanna kvar på finskt territorium och få ett domstolsbeslut om denna begäran. När man i en situation som avses i 1 mom. 4 eller 5 punkten avviker från sökandens rätt att stanna kvar på finskt territorium under den tid som ansökan om internationellt skydd behandlas och sökanden kan avlägsnas ur landet, kan artikel 68.5 d i förordningen om asylförfaranden inte ens bli tillämplig.

Även i dessa situationer ska förbudet mot tillbakasändning beaktas. I de situationer som avses i 1 mom. 4 och 5 punkten begränsar förslaget sökandens rätt att stanna kvar och vänta på resultatet av ändringssökandet.

Enligt 2 mom. ger Migrationsverket på begäran av en behörig myndighet eller en domstol ett utlåtande i ett ärende som gäller utlämning eller överföring av en sökande som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. Begäran om utlåtande framställs av den behöriga myndighet eller domstol som behandlar utlämnings- eller överföringsärendet. I utlämningslagstiftningen avses med den behöriga myndighet som begär utlåtande en åklagare eller justitieministeriet och med den behöriga domstolen avses högsta domstolen eller Helsingfors tingsrätt. I lagstiftningen om överföringar avses med den behöriga myndighet som begär utlåtande Brottspåföljdsmyndigheten och med den behöriga domstolen avses Helsingfors förvaltningsdomstol. Den behöriga myndigheten eller domstolen ska begära ett utlåtande om huruvida utlämningen eller överföringen till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, ett tredjeland eller en internationell domstol som avses i 1 mom. 1 punkten är möjlig på ett sådant sätt att beslutet om utlämning inte leder till direkt eller indirekt återsändande som strider mot Finlands förpliktelser enligt internationell rätt och unionsrätten. Exempelvis i ett ärende som gäller utlämning av en tredjelandsmedborgare ska högsta domstolen begära att Migrationsverket lämnar ett utlåtande i ärendet efter det att det har framkommit att utlänningen har en anhängig ansökan om internationellt skydd, centralkriminalpolisen har utfört en utlämningsundersökning, utlänningen i sitt bemötande har meddelat att han eller hon motsätter sig utlämningen och bemötandet behandlas av högsta domstolen. Om ett utlåtande redan har fåtts på begäran av justitieministeriet, behöver högsta domstolen inte längre begära utlåtande. I ett ärende som gäller förflyttning av en dömd kan en begäran om utlåtande komma i fråga om förflyttningen av en person som dömts till fängelsestraff som dömts ut i Finland till en annan stat har inletts på Brottspåföljdsmyndighetens initiativ. I sådana situationer har den dömde rätt att anföra besvär över förflyttningsbeslutet till Helsingfors förvaltningsdomstol, som ska begära Migrationsverkets utlåtande i ärendet när det har framkommit att utlänningen har en anhängig ansökan om internationellt skydd. Om ett utlåtande redan har fåtts på begäran av Brottspåföljdsmyndigheten, behöver Helsingfors förvaltningsdomstol inte längre begära utlåtande. I ett utlämningsärende som gäller verkställighet av en europeisk arresteringsorder ska utlåtande begäras av den behöriga åklagaren. Om ett utlåtande redan har fåtts på begäran av åklagaren, behöver Helsingfors tingsrätt inte längre begära utlåtande.

Den som ansöker om internationellt skydd ska ha möjlighet att i sin ansökan om skydd föra fram de omständigheter som han eller hon personligen åberopar i fråga om behovet av skydd och på motsvarande sätt i ett ärende som gäller utlämning eller överföring ska personen i fråga i bemötande- eller besvärsskedet ha möjlighet att framföra sin åsikt. De behöriga myndigheterna och domstolarna ska även i fortsättningen vid utlämnings- eller överföringsförfarandet fatta ett beslut som hör till deras behörighet och som också inbegriper bedömning av förbudet mot tillbakasändning. I denna bedömning kan de behöriga myndigheterna och domstolarna i fråga också utnyttja Migrationsverkets utlåtande. Det föreslås inga ändringar i det nuvarande förfarandet för utlämning och överföring till andra delar än de som gäller begäran om utlåtande till Migrationsverket.

Det bör noteras att den föreslagna bestämmelsen endast gäller situationer där en ansökan om internationellt skydd redan är anhängig när ett ärende som gäller utlämning eller överföring blir anhängigt eller situationer där en ansökan om internationellt skydd blir anhängig medan ett ärende som gäller utlämning eller överföring är anhängigt. Avsikten är inte att tillämpa förfarandet i fall där den person som är föremål för utlämningen eller överföringen redan har beviljats skyddsstatus i Finland.

Migrationsverket ska uttala sig om huruvida det finns hinder för utlämning eller förflyttning av en sökande. För att kunna beakta förbudet mot tillbakasändning är det nödvändigt att begära utlåtande. Enligt förslaget ska Migrationsverket i utlåtandet ange om utlämningen eller överföringen till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, ett tredjeland eller en internationell domstol som avses i 1 mom. 1 punkten är möjlig på ett sådant sätt att beslutet om utlämning eller överföring inte direkt eller indirekt leder till återsändande som strider mot Finlands förpliktelser enligt internationell rätt och unionsrätten. Förslaget motsvarar artikel 10.5 i förordningen om asylförfaranden. Migrationsverket är behörig myndighet i fråga om den bedömning av förbudet mot tillbakasändning som görs i samband med en ansökan om internationellt skydd. Därför är det motiverat att Migrationsverket ges behörighet att yttra sig om huruvida det med tanke på förbudet mot tillbakasändning finns hinder för utlämningen eller överföringen.

Migrationsverket tar ställning till förbudet mot tillbakasändning för det första i förhållande till sökandens hemland eller permanenta bosättningsland, eftersom risken för förföljelse eller allvarlig skada alltid bedöms i förhållande till sökandens hemland eller permanenta bosättningsland i förfarandet som gäller internationellt skydd. Vid bedömningen ska det dock beaktas att tillämpningsområdet för förbudet mot tillbakasändning är mer omfattande än för beviljandet av internationellt skydd, och förbudet mot tillbakasändning tillämpas av hävd också när en utlänning sänds tillbaka till en annan stat än sin medborgarstat (sitt hemland) (HFD 2009:22, HFD 2015:100 och HFD 2016:53). Eftersom bedömningen av förbudet mot återsändande också omfattar indirekt återsändande, beaktar Migrationsverket också om utlämnandet eller överföringen kan leda till att sökanden återsänds till ett sådant land från vilket han eller hon kan sändas (*indirekt återsändas)* till ett land där han eller hon kan bli föremål för gärningar som avses i 147 § i utlänningslagen. Den föreslagna ändringen påverkar inte de behöriga myndigheternas och domstolarnas behörighet att på egen hand bedöma förbudet mot tillbakasändning i ett ärende som gäller utlämning eller överföring i enlighet med bestämmelserna i lagstiftningen om förfarandena i fråga och med beaktande av 9 § i grundlagen.

Enligt 19 § i förvaltningslagen (434/2003) inleds ett förvaltningsärende genom att yrkandena med grunderna för dem anges. I samband med att en ansökan om internationellt skydd lämnas in ska sökanden lämna in alla tillgängliga uppgifter och eventuella handlingar som stöder sökandens ansökan om internationellt skydd. Enligt förslaget i denna proposition lämnas en ansökan om internationellt skydd i regel in till Migrationsverket och i vissa fall med efterföljande ansökningar till den myndighet som ansvarar för registreringen av ansökan. I det skede då ansökan lämnas in har sökanden i varje fall möjlighet att berätta om de grunder som han eller hon anfört till stöd för sin ansökan. Inlämnandet av ansökan sker på sökandens initiativ. Sökandens skyldighet att i det skede då ansökan lämnas in föra fram alla omständigheter som inverkar på ett ärende som gäller ansökan om internationellt skydd gäller också situationer där ett ärende som gäller utlämning och överföring samtidigt är anhängigt. Utifrån åtminstone de uppgifter som fåtts i inlämningsskedet gör Migrationsverket en bedömning av om det med tanke på förbudet mot tillbakasändning finns hinder för utlämning eller överföring av sökanden i situationer som avses i 1 mom. 1 eller 2 punkten. Migrationsverkets bedömning grundar sig på de omständigheter som framförts i samband med ansökan om internationellt skydd och Migrationsverket tar inte ställning till utlämningen eller överföringen av sökanden till övriga delar. Prövningen av utlämningen eller överföringen ankommer även i fortsättningen till övriga delar på de behöriga myndigheter och domstolar som har samband med den. I fråga om Migrationsverkets bedömning motsvarar förfarandet den preliminära undersökning som görs i samband med efterföljande ansökningar. Om Migrationsverket bedömer att det finns ett i 2 mom. avsett hinder för utlämning eller överföring innebär det att utlämning eller överföring av sökanden i praktiken inte kan ske innan ett beslut har fattats om ansökan om internationellt skydd och ett verkställbart beslut om avlägsnande ur landet har fattats i anslutning till det. Då

har sökanden rätt att stanna på finskt territorium under den tid ansökan prövas i enlighet med artikel 10.1 i förordningen om asylförfaranden och kan inte avlägsnas ur landet.

Migrationsverket gör den bedömning som krävs för utlåtandet utifrån de uppgifter som lämnats i samband med ansökan om internationellt skydd och som Migrationsverket har tillgång till när begäran om utlåtande framställs. Migrationsverket kan t.ex. bedöma om det finns ett hinder för utlämning eller överföring på den grunden att bedömningar om iakttagandet av förbudet mot tillbakasändning inte kan göras utifrån de aktuella uppgifterna, utan bedömningen förutsätter en noggrannare prövning av ansökan. Till exempel om en utlänning som är föremål för ett utlämningsförfarande framför att han eller hon är i behov av skydd i förhållande till sin medborgarstat och begäran om utlämning har framställts av myndigheterna i medborgarstaten, förutsätts det att ansökan prövas närmare i enlighet med förordningen om asylförfaranden. Det att Migrationsverket i det utlåtande som avses i 2 mom. bedömer att det finns ett hinder för utlämning eller överföring av sökanden hindrar dock inte till exempel att ansökan därefter behandlas i ett påskyndat förfarande enligt artikel 42 i förordningen om asylförfaranden.

Migrationsverkets utlåtande innehåller inte uppgifter om huruvida personen har en anhängig ansökan om internationellt skydd. Utlåtandet fokuserar endast på en bedömning av om det i ärendet föreligger en risk för brott mot förbudet mot tillbakasändning.

I 3 mom. föreslås som en informativ bestämmelse en hänvisning till artikel 10.3 i förordningen om asylförfaranden, där det föreskrivs att sökanden inte har rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium under det administrativa förfarandet om personen är föremål för ett överlämnande till en annan medlemsstat i överensstämmelse med skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder som har utfärdats i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF. I de situationer som avses i paragrafen tillämpas vad som i 2 mom. föreskrivs om begäran om utlåtande.

103 §. *Avvisande av ansökan utan prövning.* Det föreslås att paragrafen ändras. I paragrafen föreslås bestämmelser om avvisande av ansökan när grunder för att ta upp ansökan till prövning saknas i situationer där nationellt handlingsutrymme har lämnats i artikel 38 i förordningen om asylförfaranden När ansökan avvisas för att grunder för att ta upp den till prövning saknas undersöks de motiveringar som framlagts till stöd för ansökan inte alls. Artikel 38.2 i förordningen om asylförfaranden är direkt tillämplig lagstiftning enligt vilken prövning av en ansökan ska nekas om denna är en efterföljande ansökan där inga nya faktorer av relevans för prövningen av sökandens rätt att anses berättigad till internationellt skydd eller avseende den grund för att neka prövning av ansökan som tidigare tillämpats, har framkommit eller lagts fram av sökanden.

I artikel 38.1 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det att medlemsstaterna enligt nationell rätt i vissa situationer kan neka prövning av en ansökan om grunder för att ta upp den till prövning saknas. Nationell prövningsrätt har lämnats i följande situationer: 1) ett land som inte är en medlemsstat anses vara ett första asylland för sökanden i enlighet med artikel 58 i förordningen om asylförfaranden, om det inte är uppenbart att sökanden inte kommer att tillåtas resa in eller resa in på nytt i det landet; 2) ett land som inte är en medlemsstat anses vara ett säkert tredjeland för sökanden i enlighet med artikel 59 i förordningen om asylförfaranden, om det inte är uppenbart att sökanden inte kommer att tillåtas resa in eller resa in på nytt i det landet; 3) en annan medlemsstat än den som prövar ansökan har beviljat sökanden internationellt skydd; 4) en internationell brottmålsdomstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden säker omplacering till en medlemsstat eller ett tredjeland, eller otvetydigt vidtar åtgärder för detta ändamål, såvida inte nya relevanta omständigheter har uppstått som inte har beaktats av domstolen eller tribunalen eller där det inte fanns någon rättslig möjlighet att ta upp

omständigheter som är relevanta för internationellt erkända människorättsnormer inför den internationella brottmålsdomstolen eller tribunalen; och 5) den berörda sökanden är föremål för ett beslut om återvändande i enlighet med artikel 6 i återvändandedirektivet och gjorde sin ansökan först efter sju arbetsdagar från den dag då han eller hon mottog beslutet om återvändande, under förutsättning att han eller hon hade informerats om konsekvenserna av att inte göra en ansökan inom den tidsfristen och att inga nya relevanta faktorer har framkommit efter utgången av den perioden. Det föreslås att alla ovannämnda situationer ska tillämpas nationellt. Enligt förslaget föreskrivs det i paragrafen att utöver de bestämmelser som direkt följer av artikel 38 i förordningen om asylförfaranden kan prövning av en ansökan om internationellt skydd nekas för att grunder för att ta upp den till prövning saknas, om någon av grunderna i artikel 38.1 är tillämplig.

104 §. *Tillämpning av påskyndat förfarande.* Det föreslås att paragrafen upphävs som överlappande lagstiftning, eftersom bestämmelser om tillämpning av påskyndat förfarande i ärenden som gäller internationellt skydd finns i artikel 42 i förordningen om asylförfaranden.

104 a §. *Gränsförfarande.* Det föreslås att paragrafen ändras. Innehållet i den gällande paragrafen ändras så att det i paragrafen föreskrivs om de omständigheter i anslutning till gränsförfarandet där artiklarna 43–54 i förordningen om asylförfaranden lämnar nationellt handlingsutrymme.

I 1 mom. föreslås en informativ hänvisning till ovannämnda de artiklar i förordningen om asylförfarande som föreskriver om gränsförfarandet och bl.a. om obligatorisk tillämpning av det.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om tillämpningsområdet för gränsförfarandet. Enligt artikel 45.1 i förordningen om asylförfaranden ska en ansökan som gjorts vid den yttre gränsen prövas inom ramen för ett gränsförfarande, om sökanden anses ha vilselett myndigheterna, anses vara en fara för medlemsstatens nationella säkerhet eller om sökanden kommer från ett land i fråga om vilket skydd beviljas i färre än 20 procent av fallen. När det gäller ensamkommande barn föreskrivs det i artikel 53.1 i förordningen att gränsförfarandet endast ska tillämpas på sökande som anses utgöra en risk för den nationella säkerheten i medlemsstaten. Utöver dessa obligatoriska grunder för gränsförfarandet kan medlemsstaterna nationellt besluta att tillämpa gränsförfarandet i alla de situationer där prövning av en ansökan kan nekas för att grunder för att ta upp den till prövning saknas samt i tillämpliga situationer med påskyndat förfarande. Enligt det föreslagna momentet ska gränsförfarandet tillämpas i alla situationer där prövning av ansökan kan nekas för att grunder för att ta upp den till prövning saknas samt i alla situationer med påskyndat förfarande som kan tillämpas på den som ansökt om internationellt skydd vid den yttre gränsen. Utanför tillämpningsområdet för gränsförfarandet faller således artikel 42.1 h och i i förordningen om asylförfaranden, som gäller påskyndat förfarande i fråga om sökande som redan vistas olagligt eller lagligt i landet. Dessa punkter är inte tillämpliga, eftersom gränsförfarandet endast kan tillämpas på personer som ansöker om internationellt skydd vid den yttre gränsen. Också artikel 38.1 d och e, som gäller nekande av prövning av ansökan, blir mycket sällan tillämpliga vid den yttre gränsen.

I 3 mom. föreskrivs att om villkoren uppfylls tillämpas gränsförfarande på en sökande som överförs till Finland genom omfördelning i enlighet med artikel 67.11 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Artikel 52.2 i förordningen om asylförfaranden gör det möjligt för medlemsstaterna att fortsätta att tillämpa gränsförfarandet, om det är fråga om en sökande som omfördelas i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering och om gränsförfarandets handläggningstid på 12 veckor inte ännu har gått ut.

Enligt förslaget föreskrivs det i 4 mom. att diskrimineringsombudsmannen övervakar tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna i gränsförfarandet i enlighet med artikel 10.2 stycke 1 a i screeningförordningen. Närmare bestämmelser om tillsynen över de grundläggande fri- och rättigheterna i fråga om screening finns i 16 j §, som i tillämpliga delar ska tillämpas också vid gränsförfarandet.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om tidsfrister i anslutning till gränsförfarandet. Enligt artikel 51 i förordningen om asylförfaranden får gränsförfarandet pågå i högst 12 veckor och detta ska omfatta även ändringssökande i första instans, vilket det föreskrivs om i förordningen om asylförfaranden. Enligt artikel 51.2 i förordningen om asylförfaranden ska medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning fastställa tidsfrister för prövningen av ansökan och för ändringssökandet. Enligt förordningen är 12 veckor den maximala varaktigheten för förfarandet och ett kortare förfarande ska eftersträvas i alla skeden. Även enligt förordningen ska gränsförfarandet vara så kort som möjligt. Enligt förslaget ska ansökan avgöras och beslutet delges inom fem veckor från registreringen av ansökan vid tillämpning av gränsförfarande. Även om Migrationsverket inte kan avgöra ansökan inom tidsfristen på fem veckor, fortsätter prövningen av ansökan fortfarande i gränsförfarandet, och sökanden får ännu inte komma in i landet. Enligt artikel 51.2 i förordningen om asylförfaranden är maximilängden för gränsförfarandet 12 veckor, varefter sökanden får resa in på medlemsstatens territorium först om ansökan inte har kunnat avgöras. Ett undantag från detta är om tillämpningen av gränsförfarandet har frångåtts på någon annan grund före det. Bestämmelser om tidsfrister för ändringssökande finns enligt förslaget i 193 a §.

Därtill föreslås det att om en sökande överförs till Finland genom omfördelning i enlighet med artikel 67.11 i förordningen om asyl- och migrationshantering kan Migrationsverket förlänga prövningen av ansökan med fyra veckor. Vid omfördelning hinner en del av den utsatta tiden för gränsförfarandet löpa i den överförande medlemsstaten, vilket förkortar den återstående tillgängliga tiden i Finland. I och med att tidsfristen förlängs har Migrationsverket möjlighet att pröva ansökan i ett gränsförfarande om villkoren är uppfyllda.

I 5 mom. föreskrivs också om en möjlighet att förlänga Migrationsverkets handläggningstid för prövning av ansökan vid gränsförfarande, om Finland genom ett genomförandebeslut av rådet som avses i artikel 4 i krisförordningen har fått tillstånd att använda ett i artikel 11.1 i krisförordningen avsett undantag från prövningstiden vid gränsförfarandet. Enligt artikel 11.1 i krisförordningen får gränsförfarandets maximala varaktighet förlängas med sex veckor. Användningen av undantaget är möjligt i krissituationer eller force majeure-situationer som avses i krisförordningen och i enlighet med det förfarande som anges i förordningen. Det föreslås att ifrågavarande period på sex veckor fördelas jämnt mellan prövningen av ansökan och ändringssökandet, vilket innebär att båda dessa kan förlängas med tre veckor. Enligt förslaget föreskrivs det om tidsfristen för ändringssökande i 193 a § 5 mom.

I 6 mom. föreskrivs det enligt förslaget om underrättande av Europeiska kommissionen om den tillräckliga kapacitet som angetts för medlemsstaterna enligt artikel 47 i förordningen om asylförfaranden och kommissionens genomförandebeslut ((EU) 2024/2150, som tillämpas till och med den 14 oktober 2027) uppnås, eller om det årliga högsta antalet ansökningar som avses i artikel 50 i förordningen om asylförfaranden uppnås, och Finland vill utnyttja möjligheten enligt förordningen om asylförfaranden att tillfälligt upphäva tillämpningen av gränsförfarandet på vissa grunder. I dessa fall ska underrättelsen lämnas till kommissionen av inrikesministeriet. Till det årliga högsta antalet ansökningar räknas endast de ansökningar som omfattas av det obligatoriska gränsförfarande som definieras i förordningen, och uppfyllande av kapaciteten berättigar inte till avvikelse från tillämpningen av gränsförfarandet i fråga om ansökningar som hör till de som undersöks i gränsförfarandet på basis av det nationella handlingsutrymmet.

104 b §. *Begränsning av rörelsefriheten vid gränsförfarande*. Det föreslås att paragrafen ändras. Även paragrafens rubrik föreslås bli ändrad så att den motsvarar den EU-lagstiftning som gäller ärendet. Enligt artikel 54.1 i förordningen om asylförfaranden ska medlemsstaten som en allmän regel kräva att sökanden under gränsförfarandet vistas vid eller i närheten av den yttre gränsen eller transitområdena. Den åtgärd för begränsning av rörelsefriheten som en medlemsstat väljer ska grunda sig på den begränsning av rörelsefriheten som föreskrivs i artikel 9 i mottagandedirektivet, dock med beaktande till alla delar av den berörda medlemsstatens särskilda geografiska förhållanden. När förutsättningarna uppfylls och som en sista utväg för att begränsa sökandens rörelsefrihet är också förvar fortfarande möjligt. I artikel 43 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det att sökanden under gränsförfarandet inte har rätt att resa in på medlemsstatens territorium. I 1 mom. föreslås en informativ hänvisning till artiklarna 43 och 54 i förordningen om asylförfaranden.

I 2–4 mom. föreslås bestämmelser om hur rörelsefriheten i regel ska begränsas vid gränsförfarande. Begränsningsåtgärden och förutsättningarna för den motsvarar det som föreskrivs i den gällande paragrafen. Avsikten är inte att ändra lagen och praxisen till denna del. Enligt förslaget fogas till paragrafen ett nytt 5 mom. där det föreskrivs om beslutet som fattas om begränsningsåtgärderna. Det föreslås att ett beslut enligt 50 § i mottagningslagen fattas om begränsningsåtgärderna. Eftersom begränsningen av rörelsefriheten enligt förfarandeförordningen är en del av gränsförfarandet och den inte inbegriper myndighetsprövning, gäller beslutet endast de åtgärder för begränsning av rörelsefriheten som väljs, och vid denna prövning beaktas sökandens personliga situation, såsom sökandens särskilda mottagningsbehov. Även besvärsrätten gäller den begränsningsåtgärd som valts genom beslutet.

104 c §. *Återvändandeförfarande vid tillämpning av gränsförfarande*. Det föreslås att paragrafen ändras. Också paragrafens rubrik ändras. Bestämmelser om avslutande av gränsförfarandet finns i artiklarna 51 och 53 i förordningen om asylförfaranden, och nationella bestämmelser om avslutande av gränsförfarandet kan inte längre utfärdas.

I 1 mom. föreslås en informativ bestämmelse om att bestämmelser om återvändandeförfarandet efter gränsförfarandet finns i förordningen om ett gränsförfarande för återvändande.

I 2 mom. föreskrivs det enligt förslaget att den i 104 b § i utlänningslagen avsedda begränsningen av rörelsefriheten i anslutning till gränsförfarandet fortsätter i återvändandeförfarandet efter gränsförfarandet. I artikel 4.1 och 4.2 i förordningen om ett gränsförfarande för återvändande konstateras att en person vars ansökan har avslagits inom ramen för gränsförfarandet inte får tillåtas att resa in på medlemsstatens territorium och att personen under gränsförfarandet för återvändande ska vistas på platser vid eller i närheten av den yttre gränsen eller i transitområden. Till skillnad från artikel 54 i förordningen om asylförfaranden hänvisas det i artikel 4 i förordningen om ett gränsförfarande för återvändande inte till artikel 9 i mottagandedirektivet, och det fattas således inget nytt förvaltningsbeslut om de begränsningar i rörelsefriheten som hänför sig till gränsförfarandet för återvändande, utan begränsningen av rörelsefriheten fortsätter automatiskt när gränsförfarandet för återvändande inleds. Enligt artikel 5 i förordningen om ett gränsförfarande för återvändande kan även förvar tillgripas under gränsförfarandet för återvändande om villkoren uppfylls.

105 §. *Ansökan om internationellt skydd av medborgare i Europeiska unionen.* Det föreslås att paragrafen ändras så att behandlingen av unionsmedborgares ansökningar om internationellt skydd bättre motsvarar innehållet i FEUF:s protokoll nr 24 om asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater, vilket hör till EU:s primärrätt. Enligt förslaget ändras också paragrafens rubrik så att den motsvarar de termer som används i EU-lagstiftningen.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att en unionsmedborgares ansökan om internationellt skydd i regel ska lämnas obeaktad till sitt innehåll. Om någon av punkterna i den enda artikeln i protokoll nr 24 till EUF-fördraget är tillämplig kan en ansökan prövas. De tre punkterna i artikeln gäller situationer där det har konstaterats att en medlemsstat allvarligt och kontinuerligt bryter mot unionens värden enligt artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen eller där det har inletts en process där detta kommer att konstateras. Beslut om dessa fattas antingen i rådet eller i Europeiska rådet. Enligt den fjärde punkten kan en medlemsstat också ensidigt besluta att ta upp en ansökan från en medborgare i en annan medlemsstat till prövning. Då är antagandet enligt artikeln att ansökan är uppenbart ogrundad. Det är således möjligt att ta upp en enskild ansökan till behandling, även om antagandet är att alla EU-medlemsstater är säkra för alla unionsmedborgare. I 1 mom. föreskrivs det också att Migrationsverket utan dröjsmål ska underrätta inrikesministeriet om det tar upp en ansökan till prövning och att inrikesministeriet underrättar rådet om saken. Enligt artikeln i protokoll 24 till EUF-fördraget ska en medlemsstat omedelbart underrätta rådet om den tar upp en ansökan till prövning.

I 2 mom. föreskrivs det att förordningen om asylförfaranden tillämpas på handläggningen av ansökan. Antalet ansökningar från unionsmedborgare är så litet att det skulle vara administrativt tungt att skapa ett separat förfarande för handläggningen av dem. Handläggningen och beslutsfattandet i fråga om ansökan motsvarar i övrigt förordningen om asylförfaranden, men den intervju för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning som avses i artikel 11 i förordningen genomförs inte. Också om detta ska det enligt förslaget föreskrivas i 2 mom. Bestämmelsen i fråga kan jämföras med artikel 13.11 e i förordningen om asylförfaranden, där det föreskrivs att intervjun för att avgöra om ansökan kan tas upp till prövning inte behöver genomföras om den beslutande myndigheten bedömer att prövning av ansökan ska nekas på grund av att en annan EU-medlemsstat har beviljat sökanden internationellt skydd. I detta fall har sökanden dock möjlighet att skriftligen lämna ytterligare uppgifter till stöd för sin ansökan. I varje fall ska Migrationsverket träffa sökanden när ansökan lämnas in. Således uppfylls också skyldigheten att höra parten enligt 34 § i förvaltningslagen.

106 §. *Flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande.* Det föreslås att paragrafen ändras. Bestämmelser om flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande som beviljas i förfarandet för beviljande av internationellt skydd finns i artiklarna 13 och 18 i skyddsgrundsförordningen. Enligt förslaget ska paragrafen således inte längre föreskriva om internationell skyddsstatus som beviljas i ett sådant fall. Nationellt ska det fortfarande föreskrivas om flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande som beviljas dem som fått uppehållstillstånd inom flyktingkvoten eller på grund av familjeband. Bestämmelsernas innehåll ändras inte till dessa delar. I 1 mom. föreskrivs det om beviljande av flyktingstatus till en utlänning som tagits till Finland inom flyktingkvoten och som beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskap samt till en sådan familjemedlem till en flykting som fått uppehållstillstånd i Finland på grund av familjeband och som ska betraktas som flykting. I 2 mom. föreskrivs det om beviljande av status som alternativt skyddsbehövande till en utlänning som tagits till Finland inom flyktingkvoten och som beviljats uppehållstillstånd i på grund av alternativt skydd samt till en sådan familjemedlem till en person som beviljats alternativt skydd som fått uppehållstillstånd i Finland på grund av familjeband och som behöver alternativt skydd. I 3 mom. föreslås som en informativ bestämmelse en hänvisning till artiklarna 13 och 18 i skyddsgrundsförordningen, där det föreskrivs om beviljande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande vid förfarandet för beviljande av internationellt skydd.

107 §. *Upphörande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande*. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom bestämmelser om återkallande av skyddsstatus finns i artiklarna 14 och 19 i skyddsgrundsförordningen. Bestämmelser om kravet på prövning på

individuell basis finns i artikel 34.2 i förordningen om asylförfaranden samt i artiklarna 14.4 och 19.2 i skyddsgrundsförordningen.

108 §. *Återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande.* Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom bestämmelser om återkallande av skyddsstatus finns i artiklarna 14 och 19 i skyddsgrundsförordningen. Bestämmelser om kravet på prövning på individuell basis finns i artikel 34.2 i förordningen om asylförfaranden samt i artiklarna 14.4 och 19.2 i skyddsgrundsförordningen.

110 §. *Beviljande av uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd.* Det föreslås att 3 mom. ändras, eftersom det i det gällande momentet hänvisas till 87 §, som föreslås bli upphävd som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen. Ändringen är teknisk och avsikten är inte att ändra bestämmelsens innehåll. I momentet föreslås i stället för den tidigare hänvisningen en uttrycklig bestämmelse om att uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd inte beviljas, om det finns grundad anledning att misstänka att utlänningen har gjort sig skyldig till ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten enligt definitionerna i internationella fördrag om sådana brott eller till ett annat grovt brott utanför Finland än ett politiskt brott innan han eller hon beviljades tillfälligt skydd i Finland eller till en gärning som strider mot Förenta nationernas syften och principer.

112 §. *Beviljande av tillfälligt uppehållstillstånd.* Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras, eftersom 89 § föreslås bli upphävd av tekniska skäl och dess innehåll flyttat till andra bestämmelser i utlänningslagen. I 1 mom. 3 punkten hänvisas det till den föreslagna nya 113 a §, där det föreskrivs om grunden för uppehållstillstånd när en utlänning inte kan avlägsnas ur landet på grund av hot om dödsstraff, tortyr, förföljelse eller annan behandling som kränker människovärdet. Uppehållstillståndet som beviljas utlänningen är i detta fall tillfälligt. Ändringen är teknisk och ändrar inte den gällande lagstiftningen innehållsmässigt.

113 §. *Beviljande av kontinuerligt uppehållstillstånd.* I 1 mom. föreslås en teknisk ändring som korrigerar hänvisningen. Avsikten är inte att ändra momentets innehåll. I det gällande momentet hänvisas det till erhållande av uppehållstillstånd på basis av asyl eller alternativt skydd. Bestämmelser om uppehållstillstånd som beviljas på grund av internationellt skydd finns i artikel 24 i skyddsgrundsförordningen. Således föreslås det att det i momentet hänvisas till denna artikel i skyddsgrundsförordningen i fråga om internationellt skydd, dvs. asyl och alternativt skydd.

113 a §. *Beviljande av uppehållstillstånd vid tillämpning av förbudet mot tillbakasändning.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf där det föreskrivs om grunden för beviljande av uppehållstillstånd vid tillämpning av förbudet mot tillbakasändning. Bestämmelsen motsvarar gällande 89 § i fråga om grunden för uppehållstillstånd. Hänvisningarna till 87 § 2, 3 och 6 mom., 88 § 2–4 mom. samt 107 och 108 § i den gällande 89 § ändras till hänvisningar till motsvarande artiklar i skyddsgrundsförordningen. I paragrafen föreslås dessutom en hänvisning till det beslut som fattas med stöd av artikel 5.2 i skyddsgrundsförordningen och som gäller ett behov av internationellt skydd i en sur place-situation som grundar sig på sökandens avsiktliga verksamhet och vars enda syfte har varit att missbruka asylsystemet. I 1 mom. föreskrivs det således om beviljande av uppehållstillstånd till en utlänning i Finland som på de grunder som anges i artikel 5.2 i skyddsgrundsförordningen, på de grunder för uteslutning som anges i artikel 12.2 eller 12.3 eller på de grunder som anges i artikel 14.2 nekas internationellt skydd, eftersom det finns grundad anledning att anta att sökanden utgör en fara för Finlands säkerhet eller eftersom sökanden genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen grovt brott och anses utgöra en fara för Finlands säkerhet, eller på de grunder för uteslutning som anges i artikel 17.1–17.3 nekas internationellt skydd, om han eller hon inte kan avlägsnas ur landet på grund

av att denne hotas av dödsstraff, tortyr, förföljelse eller annan behandling som kränker människovärdet.

I 2 mom. föreskrivs det om beviljande av uppehållstillstånd till en utlänning som befinner sig i Finland och vars flyktingstatus har återkallats med stöd av de grunder för återkallande av flyktingstatus som anges i artikel 14 i skyddsgrundsförordningen eller vars status som alternativt skyddsbehövande har återkallats med stöd av de grunder för återkallande av status som alternativt skyddsbehövande som anges i artikel 19 i skyddsgrundsförordningen om han eller hon inte kan avlägsnas ur landet på grund av denne hotas av dödsstraff, tortyr, förföljelse eller annan behandling som kränker människovärdet.

116 §. *Behörighet i anslutning till internationellt skydd.* Det föreslås att paragrafen ändras. Också paragrafens rubrik ändras. I paragrafen föreslås bestämmelser förutom om Migrationsverkets behörighet i fråga om internationellt skydd även om polisens och gränskontrollmyndighetens behörighet i fråga om internationellt skydd.

I 1 mom. föreskrivs det på samma sätt som i den gällande paragrafen om Migrationsverkets behörighet i fråga om internationellt skydd. I 1 punkten föreskrivs det att Migrationsverket är en sådan beslutande myndighet som avses i artikel 3 led 16 i förordningen om asylförfaranden. Enligt den artikeln avses med beslutande myndighet en myndighet med domstolsliknande uppgifter eller en administrativ myndighet i en medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökningar om internationellt skydd och behörig att fatta beslut inom ramen för det administrativa förfarandet. Enligt förordningen har den beslutande myndigheten uteslutande behörighet att besluta om enskilda ansökningar om internationellt skydd.

I 2 punkten föreslås en bestämmelse om att Migrationsverket vid behov fortsätter att utreda identiteten efter registreringen av ansökan. Utredningen av identiteten inleds redan innan en ansökan om internationellt skydd registreras vid screening enligt screeningförordningen, och den utgör en väsentlig del av screeningen. I artikel 14 i screeningförordningen föreskrivs det om utredning av identiteten vid screening. Uppgifterna ska antecknas på screeningformuläret, vars uppgifter används vid förfarandet för beviljande av internationellt skydd som följer efter screeningen. Enligt artikel 27 i förordningen om asylförfaranden registreras i samband med registreringen av en ansökan om internationellt skydd fortfarande vissa personuppgifter som kan komma från screeningformuläret. Även om identiteten utreds på ett omfattande sätt innan ansökan prövas, kan det dock finnas behov av att fortsätta utredningen ännu i samband med prövningen av ansökan, om identiteten har blivit oklar eller nya omständigheter framkommer. Säkerställandet av att identiteten är korrekt är en väsentlig del av bedömningen av grunderna för ansökan. I 2 punkten föreskrivs det dessutom om Migrationsverkets behörighet att samla uppgifter om familjemedlemmar och andra anhöriga. Med stöd av artikel 4.2 b är sökanden också skyldig att för att underbygga sin ansökan lämna uppgifter om sin bakgrund, som också anses omfatta relevanta familjemedlemmarnas och andra släktingars bakgrund. Bestämmelser om det föreslagna innehållet i 1 mom. 2 punkten finns i 97 § i den gällande lagen, som föreslås bli upphävd som lagstiftning som delvis överlappar EU-lagstiftningen.

I 3 och 4 punkterna föreskrivs det att Migrationsverket beviljar och återkallar uppehållstillstånd som beviljas på grund av internationellt skydd samt beslutar om återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande. Innehållet i punkterna är motsvarande som i 1 mom. 1 och 2 punkten i den gällande paragrafen. Bestämmelser om den myndighet som är behörig att bevilja och återkalla uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd ska fortfarande finnas i den nationella lagen, eftersom frågan i skyddsgrundsförordningen lämnas till nationell prövning. I förordningen om asylförfaranden har det likaså lämnats nationell prövning i fråga den behöriga myndigheten när det gäller återkallande av flyktingstatus och

status som alternativt skyddsbehövande. Avsikten är inte att ändra behörigheten som grundar sig på den gällande paragrafen.

I 1 mom. 3 punkten i den gällande paragrafen hänvisas det till Dublin III-förordningen, som upphävs genom förordningen om asyl- och migrationshantering. Enligt förslaget föreskrivs det i 1 mom. 5 punkten att Migrationsverket tillämpar de mekanismer för att fastställa den medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan som avses i del III i förordningen om asyl- och migrationshantering och svarar för utbyte av uppgifter enligt artikel 51 i den förordningen. Del III i förordningen om asyl- och migrationshantering gäller kriterier och förfaranden för att fastställa ansvarig medlemsstat, vilka är förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat och förfarande vid framställningar om övertagande och aviseringar om återtagande.

Med beaktande av utlänningslagens systematik föreslås det i 152 § i utlänningslagen särskilda bestämmelser om Migrationsverkets behörighet att fatta sådana beslut om överföring som avses i artiklarna 42.1 och 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering, i enlighet med vad som föreslås i lagstiftningsprojektet om avlägsnande ur landet. I Migrationsverkets behörighet ingår enligt förslaget inte att utse en företrädare för en minderårig enligt artikel 23.2 i förordningen om asyl- och migrationshantering, utan företrädaren förordnas av tingsrätten i enlighet med 39 § 3 mom. i mottagningslagen. I tillämpningen av förfarandena ingår inte heller beslut om tagande i förvar enligt artikel 44 i förordningen om asyl- och migrationshantering som i enlighet med 123 § i utlänningslagen fattas inom polisen av en polisman som hör till befälet vid en polisinrättning, vid centralkriminalpolisen eller vid skyddspolisen och inom gränsbevakningsväsendet av en anhållningsberättigad tjänsteman eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad. Kostnadsfri rättslig rådgivning enligt artikel 21 i förordningen om asyl- och migrationshantering ges enligt förslaget av Migrationsverket och i enlighet med vad som föreslås i denna proposition ska bestämmelser om detta finnas i 95 a § i utlänningslagen. Inte heller åtgärder som hänför sig till verkställighet av avlägsnande ur landet ingår i tillämpningen av förfarandena. I lagstiftningsprojektet om avlägsnande ur landet föreslås det att 151 § i utlänningslagen ändras så att där föreskrivs om polisens och gränskontrollmyndighetens behörighet att verkställa de beslut om överföring som avses i artiklarna 42.1 och 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

I 1 mom. 5 punkten föreskrivs det också att Migrationsverket svarar för utbyte av uppgifter enligt artikel 51 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Utbyte av uppgifter kan behövas exempelvis för att fastställa ansvarig medlemsstat eller för behandlingen av en ansökan om internationellt skydd.

I 1 mom. 6 punkten föreskrivs det om Migrationsverkets nya uppgifter i anslutning till den solidaritet som avses i del IV i förordningen om asyl- och migrationshantering. Enligt förslaget svarar Migrationsverket för de förfaranden för omfördelning som avses i del IV i förordningen om asyl- och migrationshantering samt för de förfaranden för ansvarskompensation som avses i förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen.

I artikel 67 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om förfarandet inför omfördelning och i artikel 68 om förfarandet efter omfördelning. I artikel 63 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om ansvarskompensationer och i artikel 69 om förfarandet för förfarandet för ansvarskompensationer enligt artikel 63.1 och 63.2. Migrationsverkets uppgifter omfattar i praktiken uppgifter på operativ nivå, såsom identifiering av enskilda ansökningar som kan omfördelas som gynnad medlemsstat eller för vilka ansvaret tas i situationer där ansvarskompensationen är bindande med stöd av artikel 63 i förordningen om asyl- och migrationshantering eller artikel 9 i krisförordningen. Till uppgifterna på operativ nivå som anknyter till frivillig ansvarskompensation hör exempelvis att framställa en begäran

till en annan medlemsstat om att i stället för omfördelning ta ansvar för behandlingen av sådana ansökningar om internationellt skydd i fråga om vilka Finland har fastställts vara ansvarigt.

Bestämmelsen i 7 punkten avses motsvara 2 mom. i den gällande paragrafen. Punkten gäller behörigheten att besluta om beviljande av uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller alternativt skydd, när det gäller utlänningar som tas till Finland inom flyktingkvoten. Det föreslås att Migrationsverket fortfarande är den behöriga myndigheten att fatta beslut i ärendet efter att ha fått ett utlåtande från skyddspolisen.

I 2 mom. föreskrivs det om möjligheten för polisen och gränskontrollmyndigheten, som enligt förslaget fortfarande ska registrera en ansökan om internationellt skydd, att bistå Migrationsverket vid utredning av grunderna för ansökan och andra uppgifter som är viktiga med tanke på prövningen av ansökan och som hör till den beslutande myndighetens uppgifter. De uppgifter som ska utredas i samband med registreringen räknas upp i artikel 27 i förordningen om asylförfaranden. I artikel 27.4 i den förordningen föreskrivs att om uppgifterna samlas in av den beslutande myndigheten eller en annan myndighet som bistår denna vid prövningen av ansökan, får den också vid tidpunkten för registreringen samla in ytterligare uppgifter som krävs för prövningen av ansökan. Även om grunderna för en ansökan om internationellt skydd läggs fram i större utsträckning först i det skede då ansökan lämnas in efter registreringen, är det nödvändigt att preliminärt samla in dessa också i samband med registreringen, i synnerhet för att hänvisandet till gränsförfarandet ska lyckas. I denna proposition föreslås det att Finland ska tillämpa gränsförfarandet i alla situationer som förordningen om asylförfaranden möjliggör. I fråga om vissa grunder är det omöjligt att hänvisa till gränsförfarandet, om det inte under registreringen fås preliminära uppgifter om sökandens grunder. Det är också av betydelse att grundernas trovärdighet utreds så tidigt som möjligt. I egenskap av myndighet som bistår den beslutande myndigheten kan polisen och gränskontrollmyndigheten med stöd av det föreslagna momentet preliminärt utreda grunderna och även andra uppgifter som särskilt avtalas mellan myndigheterna och som är viktiga med tanke på prövningen av ansökan. Genom den föreslagna bestämmelsen säkerställs att nuvarande praxis, som har visat sig vara effektiv, fortsätter. Det är i vilket fall som helst Migrationsverkets uppgift att närmare utreda grunderna, liksom enligt den gällande lagen.

Enligt förslaget flyttas innehållet i 97 § 3 mom. i den gällande lagen till 3 mom. Under den senaste tiden har polisen knappt deltagit i samtalen med stöd av den paragrafen, men det måste anses viktigt att möjligheten kvarstår i lagen också t.ex. i anslutning till olika störningssituationer. Detta förbjuds inte särskilt i EU-lagstiftningen och förordningen om asylförfaranden. Till 4 mom. flyttas innehållet i 117 § i den gällande lagen ändrat genom hänvisningar till förordningen om asyl- och migrationshantering. I artikel 46.1 femte stycket i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det att den överförande medlemsstaten vid behov förser den berörda personen med en laissez-passer. Det har överlåtits till nationell beslutanderätt att avgöra vilken myndighet som utfärdar en laissez-passer. Enligt den gällande lagen utfärdar polisinrättningen ifrågavarande laissez-passer och avsikten är inte att ändra behörigheten.

116 a §. *Bistånd från Europeiska unionens asylbyrå.* Det föreslås att 4 mom. ändras, eftersom det i det gällande momentet hänvisas till 97 §, som föreslås bli upphävd. Ändringen är teknisk och avsikten är inte att ändra bestämmelsens innehåll. I det gällande momentet föreskrivs det om befogenheterna i Finland för en medlem i en asylstödgrupp som utplacerats i Finland när medlemmen bistår Migrationsverket. I momentet föreslås i stället för den tidigare hänvisningen en uttrycklig bestämmelse om att biståndet gäller utredningen av grunderna för ansökan, andra uppgifter som är viktiga med tanke på prövningen av ansökan och den ansvariga medlemsstaten.

116 b §. *Kontaktpunkter*. Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf där det föreskrivs om nationella kontaktpunkter eller samarbetsparter som förutsätts i förordningarna. I paragrafen föreskrivs det att Migrationsverket är en sådan nationell kontaktpunkt som avses i artikel 37 i skyddsgrundsförordningen och i artikel 71.1 i förordningen om asylförfaranden.

116 c §. *Beslut om åtaganden som gäller solidaritetsbidrag*. Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf där det föreskrivs att statsrådet vid sitt allmänna sammanträde beslutar om Finlands åtaganden gällande solidaritetsbidrag enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen.

Genom förordningen om asyl- och migrationshantering införs en permanent och rättsligt bindande solidaritetsmekanism för att stödja medlemsstater som är utsatta för migrationstryck. Alla medlemsstater ska delta i mekanismen men enligt artikel 57.4 har de full frihet att välja någon av eller en kombination av de typer av solidaritetsåtgärder som anges i artikel 56.2. Solidaritetsbidragen kan därmed bestå av omfördelning, ekonomiska bidrag, alternativa solidaritetsåtgärder eller en kombination av dessa.

Kommissionen ska senast den 15 oktober varje år på basis av artikel 12 i förordningen om asyl- och migrationshantering lämna ett förslag till rådets genomförandeakt om inrättande av en solidaritetsreserv för att hantera migrationssituationen under det kommande året. Enligt artikel 13 ska rådet sammankalla ett EU-högnivåforum för solidaritet, under vars möte medlemsstaterna ska göra utfästelser om sina solidaritetsbidrag för inrättandet av den årliga solidaritetspoolen enligt artikel 57 i förordningen. De solidaritetsåtgärder som ingår i den solidaritetsåtgärdsplan som fastställs med stöd av krisförordningen ska i princip tas från den årliga solidaritetspool som inrättas enligt förordningen om asyl- och migrationshantering. Med stöd av artikel 13.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering och artikel 4.5 b iv-punkten i krisförordningen kan det vara nödvändigt att ge ytterligare solidaritetsbidrag.

Förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen är direkt tillämplig EU-lagstiftning, men låter medlemsstaterna avgöra i vilket förfarande beslut fattas på nationell nivå om utfästelser om solidaritetsbidrag.

Enligt 93 § 2 mom. i grundlagen svarar statsrådet för den nationella beredningen av beslut som fattas i Europeiska unionen och beslutar om Finlands åtgärder som hänför sig till dem, om inte beslutet kräver godkännande av riksdagen. Enligt förarbetena till lagen ska statsrådets beredningsansvar täcka alla de EU-institutioner där beslutsfattandet är baserat på medlemsstaternas ställningstaganden och således förutsätter nationell beredning. Statsrådets befogenhet täcker samtliga ärenden och ärendegrupper som är föremål för beslut i Europeiska unionen. Till statsrådets befogenheter hör bland annat att utforma Finlands ståndpunkt. (RP 1/1998 rd, s. 147) För tydlighetens skull är det nödvändigt att i lag föreskriva närmare än i grundlagen om det nationella beslutsfattandet i anslutning till förbindelseförfarandet som gäller solidaritet.

Enligt förslaget bereder inrikesministeriet statsrådets beslut om solidaritet, vid behov i samarbete med andra myndigheter.

Utfästelseförfarandet åstadkommer en ekonomisk förpliktelse som medlemsstaten ska ha beredskap för i sin nationella budget. Solidaritetsutfästelserna samordnas i fortsättningen med budgetförfarandet. Statsrådets beslut om solidaritetsåtgärder beaktas i budgetförfarandet och vid behov söks finansiering i ett tilläggsbudgetförfarande. I planen för de offentliga finanserna bedöms finansieringsbehoven på längre sikt i den mån det är möjligt.

117 §. *Beslut om utnyttjande av solidaritet och av möjligheter till undantag.* Det föreslås att paragrafen ändras. Också paragrafens rubrik ändras. I paragrafen föreslås det att statsrådet vid sitt allmänna sammanträde beslutar om underrättelser och begäranden till Europeiska kommissionen och Europeiska unionens råd gällande utnyttjande av solidaritet enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen och utnyttjande av möjligheter till undantag enligt krisförordningen. Det föreslås att bestämmelser som motsvarar paragrafens gällande innehåll tas in i det föreslagna nya 116 § 4 mom.

Kommissionen ska årligen senast den 15 oktober fatta ett genomförandebeslut enligt artikel 11 i förordningen om asyl- och migrationshantering för att fastställa om en viss medlemsstat under det kommande året är utsatt för eller löper risk för att utsättas för migrationstryck eller befinner sig i en betydande migrationssituation. Medlemsstater som är utsatta för migrationstryck kan få stöd från solidaritetspoolen genom omfördelningar, ekonomiska bidrag eller alternativa solidaritetsåtgärder. Enligt artikel 58 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska en medlemsstat som har konstaterats vara utsatt för migrationstryck informera kommissionen och rådet om den avser att använda sig av den årliga solidaritetspoolen. Medlemsstaten ska inkludera information om den typ och nivå av solidaritetsåtgärder som behövs för att hantera situationen och kan därefter använda sig av poolen i enlighet med artikel 60. Om en medlemsstat inte har konstaterats vara utsatt för migrationstryck i ett beslut enligt artikel 11 men anser sig vara utsatt för migrationstryck ska den enligt artikel 59 i förordningen om asyl- och migrationshantering meddela kommissionen om sitt behov av att använda den årliga solidaritetspoolen och informera rådet om detta. I denna situation ska medlemsstaten lämna mer detaljerad information för att motivera sin situation.

Medlemsstater som är utsatta för migrationstryck och som inte har använt sig av den årliga solidaritetspoolen i enlighet med artikel 58 eller meddelat behov av att använda sig av den årliga solidaritetspoolen i enlighet med artikel 59, och medlemsstater med en betydande migrationssituation, får begära en fullständig eller partiell nedsättning av sina utfästa bidrag. I artikel 61 i förordningen om asyl- och migrationshantering föreskrivs det om förfarandet i situationer där en medlemsstat utsätts för migrationstryck och i artikel 62 om förfarandet vid betydande migrationssituationer. Om en medlemsstat anser sig vara utsatt för migrationstryck eller stå inför en betydande migrationssituation, men detta inte ha konstaterats på förhand i kommissionens beslut enligt artikel 11, ska medlemsstaten lämna mer detaljerad information för att motivera sin situation.

Om en medlemsstat anser sig befinna sig i en krissituation eller en force majeure-situation enligt artikel 1 i krisförordningen får den enligt artikel 2.1 i krisförordningen med tanke på dessa exceptionella omständigheter lämna in en motiverad begäran till kommissionen för att dra nytta av solidaritetsåtgärder och för att möjliggöra undantag från de relevanta reglerna om asylförfarandet, samtidigt som respekten för sökandens grundläggande rättigheter säkerställs.

I artikel 9.7 i krisförordningen föreskrivs att om en annan medlemsstat, till följd av de åtgärder som krävs för att stödja den medlemsstat vilken står inför en krissituation och som ingår i det genomförandebeslut av rådet som avses i artikel 4.3, anser sig vara utsatt för migrationstryck eller befinna sig i en betydande migrationssituation i den mening som avses i förordningen om asyl- och migrationshantering eller i en krissituation, får den berörda medlemsstaten begära solidaritetsåtgärder, fullständiga eller partiella nedsättningar av sina solidaritetsbidrag i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering, eller solidaritets- och stödåtgärder i enlighet med krisförordningen.

Förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen är direkt tillämplig EU-lagstiftning, men låter medlemsstaterna avgöra i vilket förfarande beslut fattas på nationell nivå

om underrättelser och begäranden som gäller utnyttjande av solidaritet och undantagsmöjligheter. För att säkerställa tydligheten är det nödvändigt att föreskriva om det nationella beslutsfattandet i lag. Kompletterande nationell lagstiftning behövs också för att förordningarna ska kunna tillämpas effektivt vid situationer med migrationstryck samt kris- och force majeure-situationer.

I 116 c § föreslås det att beslut om Finlands åtaganden gällande solidaritetsbidrag fattas vid statsrådets allmänna sammanträde. För enhetlighetens skull ska beslutsfattandet ske vid statsrådets allmänna sammanträde också när Finland behöver utnyttja solidariteten i situationer som avses i förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen eller möjligheterna till undantag i de situationer som avses i krisförordningen.

Det föreslagna sättet att fatta beslut är också förenligt med det beslutsförfarande som tillämpas nationellt i andra motsvarande situationer. Beslut om stöd som begärs av Europeiska asylbyrån och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån fattas vid statsrådets allmänna sammanträde. Enligt 116 a § i utlänningslagen (816/2022) kan statsrådet vid sitt allmänna sammanträde besluta att till Europeiska unionens asylbyrå sända en i förordningen om asylbyrån avsedd begäran om utplacering av asylstödgrupper. Enligt 15 a § i gränsbevakningslagen (1245/2020) fattar statsrådets allmänna sammanträde beslut om framställning av begäran till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån om en snabb gränsinsats som avses i artikel 37.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan *gräns- och kustbevakningsförordningen*. Om ett hot som riktas mot den allmänna ordningen, den inre säkerheten eller folkhälsan emellertid ovillkorligen förutsätter att begäran framställs utan dröjsmål, får begäran framställas av inrikesministern innan frågan avgörs av statsrådets allmänna sammanträde. Statsrådets allmänna sammanträde fattar beslut om åtgärder när Finland tar emot bistånd som avses i artikel 42 i gräns- och kustbevakningsförordningen i en situation som kräver brådskande insatser vid den yttre gränsen.

Utvecklingen av olika situationer följs upp under ledning av inrikesministeriet som en del av prognos- och beredskapsåtgärderna. Möjligheterna att använda sig av den solidaritet som avses i förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen och de möjligheter till undantag som avses i krisförordningen beaktas i myndigheternas beredskapsplanering. Inrikesministeriet ska vid behov, i samarbete med andra myndigheter, bereda statsrådets beslut om underrättelser och begäranden till Europeiska kommissionen och rådet som gäller utnyttjande av solidaritet och möjligheter till undantag.

131 §. *Upptagande av signalement.* Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 6 mom. som till innehållet motsvarar det gällande 133 § 5 mom. Enligt förslaget föreskrivs det i det nya 6 mom. att en behörig tjänsteman från en främmande stat som ingår i en enhet i Finland som i enlighet med gräns- och kustbevakningsförordningen utplacerats från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen och en i Finland utplacerad medlem i en i förordningen om asylbyrån avsedd asylstödgrupp får bistå polisen och gränskontrollmyndigheten med upptagande av signalement enligt 1 mom. under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten. Samma stödgrupper har också enligt gällande 95 § 5 mom. möjlighet att bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter som gäller registrering av utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd. Innehållet i detta föreslås inte bli ändrat.

Det föreslås att 133 § i den gällande lagen upphävs, eftersom det i och med den nya EU-lagstiftningen om screening inte längre är möjligt att inrätta flyktingslussar i enlighet med den gällande lagstiftningen. Bestämmelsen i det föreslagna nya 6 mom. behövs dock fortfarande för

olika störningssituationer för vilka Finland kan begära bistånd från den permanenta styrkan vid den europeiska gräns- och kustbevakningen enligt gräns- och kustbevakningsförordningen eller från asylstödgruppen enligt förordningen om asylbyrån.

133 §. *Registrering av invandrare vid massinvandring.* Det föreslås att paragrafen upphävs. I och med den nya EU-lagstiftningen om screening är det inte längre möjligt att inrätta flyktingslussar i alla situationer med omfattande invandring i enlighet med den gällande lagstiftningen. Det finns inte heller något behov av detta, eftersom t.ex. screening enligt screeningförordningen redan innehåller en skyldighet för dem som genomgår screening att vara tillgängliga för myndigheten under hela screeningen. Vid omfattande invandring eller andra störningssituationer kan screeningen och registreringen av ansökningar om internationellt skydd dock centraliseras och utföras någon annanstans än på gränsövergångsstället eller vid polisens verksamhetsställe. Det behövs dock inget separat beslut av statsrådet om detta, utan det handlar om sedvanlig myndighetsverksamhet som ordnas inom ramen för EU-rätten och den nationella lagstiftningen.

133 a §. *Tillämpning av passlagen.* Det föreslås att paragrafen ändras så att det fogas till den en ny hänvisning till tillämpning av passlagen (671/2006). Utöver vad som föreskrivs i den gällande paragrafen föreslås det att också 20 § i passlagen ska tillämpas på resedokument som avses i 8 kap. i utlänningslagen.

I 20 § i passlagen föreskrivs det att sökanden inte ges något separat förvaltningsbeslut eller någon besvärsanvisning när ett pass utfärdas i enlighet med ansökan. Ett undantag från detta är pass som i de fall som avses i 11 § 2 mom. utfärdas utan alla vårdnadshavares samtycke, eller om ett pass utfärdas med avvikelse från ansökan. I dessa fall ska sökanden utöver passet få ett separat förvaltningsbeslut med besvärsanvisning. Som det konstateras i förarbetena till passlagen (RP 25/2005 rd) är utgångspunkten i förvaltningslagen att ett förvaltningsbeslut i regel ska ges skriftligen. I fråga om pass har man emellertid avvikit från denna praxis, eftersom passen i majoriteten av fallen utfärdas i enlighet med ansökan. När passet utfärdas i enlighet med sökandens ansökan är själva passet ett beslut i ärendet. Också i utlänningslagen finns det redan motsvarande bestämmelser i 33 a § och 60 g § som gäller uppehållstillståndskort.

I den föreslagna ändringen av 133 a § är det fråga om att utvidga tillämpningen av 20 § i passlagen också till sådana resedokument som avses i 8 kap. i utlänningslagen. Detta gör det möjligt för Migrationsverket att avstå från att separat delge sökanden ett fullständigt positivt beslut om resedokument. I stället är det beviljade resedokumentet samtidigt ett beslut i ärendet. Utgångspunkten är att när en person beviljas internationellt skydd ger denna status personen rätt att få ett resedokument som beviljats av Finland, eftersom en person som får internationellt skydd inte kan anses kunna sköta ärenden med myndigheterna i sitt hemland. Nästan alla beslut om sådana resedokument är positiva. Ett undantag utgörs till exempel av situationer där man har sökt ett resedokument utan en sådan begränsning i giltighetsområdet som avses i 136 a § i utlänningslagen, men ett resedokument utan begränsningar inte beviljas. Ändringen gör det möjligt för Migrationsverket att effektivisera förfarandet för utfärdande av resedokument, vilket också innebär att sökanden snabbare får resedokument. När ett resedokument beviljas på ett avvikande sätt från sökandens ansökan eller ett resedokument inte beviljas krävs det fortfarande ett skriftligt förvaltningsbeslut med besvärsanvisning.

135 §. *Beviljande av resedokument för flykting.* I 1 mom. föreslås det en teknisk ändring av hänvisningen. I fråga om flyktingstatus stryks hänvisningen till 106 §, eftersom det bedöms att det inte i 135 § för tydlighetens skull behövs någon egentlig hänvisning till en specifik bestämmelse i fråga om flyktingstatus. Bestämmelser om flyktingstatus finns förutom i utlänningslagen också i skyddsgrundsförordningen.

136 a §. *Giltighetsområdet för främlingspass och för resedokument för flykting.* I 1 mom. föreslås en teknisk ändring. Det föreslås att hänvisningen i momentet till 89 § i utlänningslagen ändras till en hänvisning till 113 a §, eftersom 89 § föreslås bli upphävd och bestämmelser om beviljande av uppehållstillstånd vid tillämpning av förbudet mot tillbakasändning föreslås i den nya 113 a §.

147 a §. *Frivillig återresa.* Det föreslås att 2 mom. ändras och att ett nytt moment fogas till paragrafen. I 2 mom. föreslås en teknisk ändring i hänvisningen. I den gällande paragrafen hänvisas det i fråga om nekande av prövning av en ansökan om internationellt skydd till 103 §. Bestämmelser om en del av villkoren för nekande av prövning finns i artikel 38.2 i förordningen om asylförfaranden och de är direkt tillämpliga. Bestämmelser om andra villkor föreslås vidare i 103 §. Således föreslås det att det till 2 mom. fogas en hänvisning utöver till 103 § i utlänningslagen också till artikel 38.2 i förordningen om asylförfaranden.

Till paragrafen fogas också ett nytt 3 mom., och det nuvarande 3 mom. blir 4 mom. I det nya 3 mom. föreskrivs det om beviljande av en tidsfrist för frivillig återresa i enlighet med artikel 4.5 i förordningen om ett gränsförfarande vid återvändande. I momentet föreskrivs det om gränskontrollmyndighetens behörighet att fatta ett beslut enligt artikel 4.5 i förordningen om ett gränsförfarande för återvändande om huruvida en sökande i ett gränsförfarande för återvändande på begäran beviljas en tidsfrist för frivillig återresa till hemlandet eller till ett tidigare permanent bosättningsland. Även själva begäran om beviljande av frivillig återresa görs till gränskontrollmyndigheten, som också verkställer avlägsnandet ur landet när ansökan har avslagits i gränsförfarandet. En bedömning av om en sökande som är i ett gränsförfarande för återvändande kan återvända frivilligt kan inte göras utan gränskontrollmyndighetens bedömning av de faktiska möjligheterna att återvända, och därför är gränskontrollmyndigheten den aktör som är bäst lämpad att fatta beslut i ärendet. Gränsbevakningsväsendet har redan för närvarande tillgång till UMA-registrets ärendekategori som gäller avlägsnande ur landet (460) och rätt att inleda och avgöra ärenden i denna kategori. Gränskontrollmyndigheten ska fatta beslutet inom en skälig tid.

190 c §. *Besvärstid i vissa ärenden som gäller internationellt skydd.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny 190 c § med bestämmelser om tidsfrister för anförande av besvär i vissa ärenden som gäller internationellt skydd. I artikel 67.7 i förordningen om asylförfaranden förpliktas medlemsstaterna att i sin nationella lagstiftning föreskriva tidsfrister inom vilka sökande, personer som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd och personer som beviljats alternativt skydd ska lämna in överklaganden mot de beslut som de har fått. När det är fråga om ett beslut genom vilket en ansökan avslås på grund av att den inte kan tas upp till prövning, dvs. ansökan nekas prövning som implicit återkallad eller som ogrundad eller uppenbart ogrundad, ska tidsfristen enligt förordningen om asylförfaranden vara minst fem och högst tio dagar om ansökan har prövats i ett påskyndat förfarande. I fråga om alla andra beslut om beviljande eller återkallande av internationellt skydd ska besvärstiden enligt förordningen om asylförfaranden vara minst två veckor och högst en månad. I fråga om gränsförfarandet föreskrivs det om tidsfristen i artikel 51 i förordningen om asylförfaranden. Enligt punkt 2 första stycket i den artikeln är maximitiden för gränsförfarandet 12 veckor från det att ansökan registreras till dess att sökanden inte längre har rätt att stanna kvar och inte tillåts stanna kvar på medlemsstatens territorium. Enligt punkt 2 andra stycket i den artikeln ska medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning föreskriva om prövningsförfarandets och ändringssökandets varaktighet.

Enligt förslaget föreskrivs det i 1 mom. om en besvärstid på tio dagar i det fall att ansökan har avslagits på grund av att den inte kan tas upp till prövning, dvs. om ansökan har nekats prövning som implicit återkallad eller prövats i ett påskyndat förfarande och avslagits. I fråga om det sistnämnda avslås ansökan som ogrundad eller uppenbart ogrundad. Momentet omfattar även

ett beslut om avslag som fattats i gränsförfarandet, eftersom det vid gränsförfarandet enligt förslaget och när villkoren är tillämpliga fattas beslut om att neka prövning av en ansökan med stöd av artikel 38 i förordningen om asylförfaranden och 103 § samt om grunderna för ansökan om någon av villkoren för påskyndat förfarande i artikel 42 är tillämplig.

Besvärstiden för andra beslut än de som nämns i det föreslagna 1 mom. är 30 dagar enligt 13 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

I samband med internationellt skydd prövas och avgörs beviljande av uppehållsrätt även på vissa andra grunder som framkommer. I 2 mom. föreskrivs det enligt förslaget att besvär ska anföras inom den tidsfrist som anges i 1 mom. också i sådana situationer som avses här. I 2 mom. föreskrivs det därtill att besvär över inreseförbud som det fattats beslut om i samma beslut ska anföras enligt tidsfristen i 1 mom. Bestämmelser om besvärstiden i fråga om ett beslut om avlägsnande ur landet som fattats i samma beslut finns i artikel 67.1 i förordningen om asylförfaranden. Enligt sista stycket i artikel 67.1 ska ett beslut om återvändande som fattats som en del av ett beslut om internationellt skydd överklagas tillsammans, i samma domstol, i samma rättsliga förfarande och inom samma tidsfrister. En informativ bestämmelse om detta föreslås i 2 mom.

Bestämmelser om beräkning av besvärstiden finns i artikel 67.8 i förordningen om asylförfaranden, enligt vilken tidsfristen börjar löpa från den dag då beslutet delges sökanden eller den person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd. En informativ bestämmelse om detta föreslås i paragrafens 3 mom. Delgivningsdagen räknas således med i besvärstiden i avvikelse från 2 § i lagen om beräknande av laga tid. Det bör noteras att artikel 67.8 i förordningen om asylförfaranden tillämpas på beräknandet av tiden också i fråga om sådana besvär gällande internationellt skydd på vilka besvärstiden på 30 dagar enligt 13 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden tillämpas. Enligt artikel 73 i förordningen om asylförfaranden omfattar tidsfristerna lördagar, söndagar och officiella helgdagar. Om en frist löper ut på en lördag, söndag eller officiell helgdag ska nästa arbetsdag räknas som fristens sista dag.

190 d §. *Besvärstid vid beslut om överföring.* Enligt förslaget fogas till lagen en ny 190 d §, vars 1 mom. innehåller bestämmelser om tidsfristen för anförande av besvär över ett i artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering avsett beslut om överföring. I dessa situationer ska besvär anföras inom två veckor. Enligt artikel 43.2 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska medlemsstaterna föreskriva en tidsperiod på minst en vecka men högst tre veckor efter meddelandet av ett beslut om överföring, inom vilken den berörda personen får utöva sin rätt till ett effektivt rättsmedel.

Bestämmelser om beräkning av tidsfrister finns i artikel 75 i förordningen om asyl- och migrationshantering, enligt vilken en frist ska räknas från den tidpunkt då en händelse inträffar eller en åtgärd vidtas så att den dag då händelsen inträffade eller åtgärden vidtogs inte ska inräknas i perioden. Detta avviker från beräkningen av besvärstiderna i ärenden som gäller internationellt skydd enligt artikel 67.8 i förordningen om asylförfaranden. Den föreslagna beräkningen av besvärstiden för beslut om överföring börjar således dagen efter delgivningen. Enligt artikeln i fråga omfattar tidsfristerna lördagar, söndagar och officiella helgdagar. Om en frist löper ut på en lördag, söndag eller officiell helgdag ska nästa arbetsdag räknas som fristens sista dag.

I 2 mom. föreskrivs det enligt förslaget att besvär över inreseförbud och återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland som det fattats beslut om i samma beslut också ska anföras enligt tidsfristen i 1 mom. När det gäller ett beslut om överföring kan återkallande av

ett resedokument komma i fråga om en person som fått internationellt skydd i Finland omfördelas från Finland till en annan medlemsstat i EU.

191 §. *Besvärsförbud*. Det föreslås att det till paragrafen i stället för den upphävda 9 punkten fogas en ny 9 punkt, där det föreskrivs om besvärsförbud i fråga om ett i 16 i § 1 mom. avsett beslut om närvaron på screeningplatsen av organisationer eller personer som tillhandahåller rådgivning. Enligt det momentet tillåts inte närvaro på screeningplatsen i screeningens inledande skede om närvaron äventyrar säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen vid gränsövergångsstället, polisens verksamhetsställe, tullkontoret eller någon annan screeningplats. Besvärsförbudet grundar sig på artikel 8 i screeningförordningen, enligt vilken medlemsstaterna får införa begränsningar av denna tillgång på grundval av nationell rätt om sådana begränsningar är objektivt nödvändiga, under förutsättning att sådant tillträde därigenom inte allvarligt begränsas eller helt omöjliggörs. Grunden för besvärsförbudet är att beslutsfattandet är brådskande. Detta framhävs särskilt i de situationer som nämns i motiveringen till 16 i §, såsom omfattande invandring eller instrumentaliserad inresa eller pandemisituationer. I skäl 22 i ingressen till screeningförordningen konstateras det att screeningen bör slutföras så snabbt som möjligt. Som det konstateras i motiveringen till den föreslagna 16 i § kan man inte med stöd av den paragrafen begränsa rådgivning som ges per telefon eller anlitande av ett biträde eller ombud enligt 8 §.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. där det föreskrivs om besvärsförbud i situationer där internationellt skydd har återkallats i situationer som anges i artikel 66.6 i förordningen om asylförfaranden. Punkten gäller situationer där en tredjelandsmedborgare eller statslös person otvetydigt avsäger sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd, har blivit medborgare i en medlemsstat eller senare har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat. Enligt artikel 66.6 i förordningen om asylförfaranden tillämpas i dessa fall inte förfarandet som grundar sig på individuell prövning som föreskrivs i samma artikel. Förfarandet i dessa fall bestäms enligt förvaltningslagen, dvs. det förutsätts inget hörande, om det exempelvis är uppenbart onödigt. Besvärsförbudet baserar sig på artikel 67.1 andra stycket i förordningen om asylförfaranden, som möjliggör nationella bestämmelser om besvärsförbud. I dessa situationer är det fråga om en åtgärd som initieras av sökanden eller en situation där sökanden får skydd i en annan medlemsstat eller en annan medlemsstats medborgarskap. Syftet med systemet är inte att samma person ska få internationellt skydd i flera olika stater, särskilt i flera EU-medlemsstater, eller att ge internationellt skydd till unionsmedborgare.

193 §. *Behörig förvaltningsdomstol i ärenden som gäller internationellt skydd.* Det föreslås att 193 § i utlänningslagen ska ändras. I den gällande bestämmelsen hänvisas det till ansökan om asyl eller ansökan om uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd. Enligt förslaget görs det i bestämmelsen en terminologisk ändring i förhållande till gällande 1 mom. 1 punkten så att det hänvisas till ansökan om internationellt skydd i enlighet med artikel 3.12 i förordningen om asylförfaranden. Avsikten med ändringen är inte att ändra nuvarande praxis.

Paragrafens 1 mom. 2 punkt motsvarar 1 mom. 2 punkten i den gällande lagen.

Paragrafens 1 mom. 3 punkt gäller bestämmande av den behöriga förvaltningsdomstolen när Migrationsverkets beslut gäller ett beslut om överföring som avses i artikel 42.1 eller artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering. I fråga om beslut som fattats med stöd av Dublin III-förordningen, som föregick förordningen om asyl- och migrationshantering, har den behöriga förvaltningsdomstolen tidigare bestämts i enlighet med 193 § 1 mom. 3 punkten.

I 1 mom. 4 punkten föreskrivs det om det som ingår i 1 mom. 3 punkten i den gällande paragrafen. Till denna del görs i bestämmelsen endast en terminologisk ändring. I 1 mom. 3

punkten i den gällande paragrafen hänvisas det till asylförfarandet, som i och med tillämpningen av förordningarna blir ett förfarande för beviljande av internationellt skydd. Enligt förslaget föreskrivs det i 1 mom. 4 punkten därtill om bestämmande av den behöriga förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i 2 mom. om Migrationsverkets beslut gäller avlägsnande ur landet, meddelande av inreseförbud eller återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland och beslutet hänför sig till en överföring som avses i artikel 42.1 eller artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Det föreslås att det till lagen fogas en ny 193 b §, där det i 2 mom. föreskrivs att besvär ska avgöras inom den tidsfrist som anges i artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering också när det genom det överklagade beslutet samtidigt har fattats beslut om inreseförbud eller återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att säkerställa att besvären behandlas i sin helhet vid en enda förvaltningsdomstol.

I 1 mom. 5 punkten föreskrivs det om bestämmande av den behöriga förvaltningsdomstolen i situationer där Migrationsverkets beslut gäller återkallande av internationellt skydd och därtill anknytande återkallande av resedokument för flykting eller främlingspass, avlägsnande ur landet eller meddelande av inreseförbud. Enligt artikel 3.17 i förordningen om asylförfaranden avses med ”återkallande av internationellt skydd” ett beslut av en beslutande myndighet eller en behörig domstol om att återkalla eller upphäva, inbegripet genom att vägra att förnya, det internationella skyddet i enlighet med skyddsgrundsförordningen. Inte heller i den nationella lagstiftningen är det nödvändigt att skilja mellan upphävande och återkallande, utan termen ”återkallande av internationellt skydd” kan användas när det hänvisas till någondera åtgärden. I punkten förenas 1 mom. 4 och 5 punkterna i den gällande paragrafen. Om det genom beslutet som överklagas fattas beslut också om avlägsnande ur landet och inreseförbud bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen enligt förslaget på basis av 2 mom.

Om det i samband med ett ärende som gäller upphävande eller återkallande av skyddsstatus också fattas beslut om uppehållstillstånd som sökts på någon annan grund, ska det enligt nuvarande praxis upprättas två beslutshandlingar, eftersom den behöriga förvaltningsdomstolen bestäms på olika sätt i dessa beslut. Detta förfarande fördröjer beslutsprocessen. Således föreslås det att det i 193 § 1 mom. 6 punkten föreskrivs om bestämmande av den behöriga förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i 2 mom. i situationer där Migrationsverkets beslut gäller uppehållstillstånd som sökts på någon annan grund och som har avgjorts i samband med ett ärende som gäller internationellt skydd. Syftet med förslaget är att effektivisera processen både vid Migrationsverket och vid förvaltningsdomstolen.

Det föreslås att paragrafen ändras också för att den gällande paragrafen inte motsvarar Migrationsverkets nuvarande organisation. Enligt förslaget ska det i 2 och 3 mom. hänvisas till Migrationsverket och dess verksamhetsområden. Användningen av ordet ”verksamhetsområde” kan motiveras med att det inte längre hänvisas till områdesindelningen. Således är bestämmelsen inte bunden till ämbetsverkets vid respektive tidpunkt gällande organisation (avdelningarna, enheterna och deras namn kan ändras). Bestämmelser om verksamhetsområdena finns inte i lagen om Migrationsverket (156/1995) eller i förordningen om Migrationsverket (193/2002), utan närmare bestämmelser om Migrationsverkets verksamhetsområden utfärdas fortfarande i Migrationsverkets arbetsordning. Beslut om verksamhetsområdena kan inte fattas av en enskild tjänsteman, eftersom detta i sista hand också kan bestämma vilken förvaltningsdomstol som är behörig, vilket inte kan anses ändamålsenligt med tanke på oberoendet i utövningen av dömande makt (LaUB 15/2016 rd).

I 3 mom. föreskrivs det enligt förslaget om samarbetsskyldigheten mellan Migrationsverket och Domstolsverket när Migrationsverket beslutar om verksamhetsområdena i sin arbetsordning. Vikten av samarbete mellan Migrationsverket och justitieministeriet har tidigare betonats i

regeringens proposition (RP 234/2016 rd). Domstolsverket ska se till att domstolarna kan utöva domsrätten på ett högklassigt sätt samt att domstolarnas förvaltning är ordnad på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Därför är samarbetet mellan Migrationsverket och Domstolsverket av största vikt när Migrationsverket beslutar om verksamhetsområden och andra frågor som påverkar förfarandet för ändringssökande och domstolars verksamhet. För att samarbetet ska genomföras systematiskt föreslås det att samarbetsskyldigheten ska föreskrivas i lag. Det föreslås att innehållet i det gällande 3 mom. flyttas till 193 a § 4 mom.

193 a §. *Behandling i förvaltningsdomstolen av ärenden som gäller internationellt skydd.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny 193 a §, där det föreskrivs om tidsfrister för förvaltningsdomstolens behandling av besvär som gäller internationellt skydd. Bestämmelsen grundar sig på artikel 69 i förordningen om asylförfaranden, enligt vilken medlemsstaterna i sin nationella rätt ska föreskriva tidsfrister för domstolens prövning av beslut i enlighet med artikel 67. I paragrafen föreslås tre olika behandlingstider för förvaltningsdomstolen beroende på det förfarande som tillämpats vid Migrationsverkets prövning.

Enligt det inledande stycket i 1 mom. ska förvaltningsdomstolen *sträva efter* att behandla besvären inom de föreskrivna tidsfristerna. Formuleringen har att göra med domstolens oberoende ställning och sökandens rättsskydd. Även i det sista stycket i artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering, där det föreskrivs om domstolens tidsfrist för att pröva ett överklagande av ett beslut om överföring, används samma formulering: domstolen ska ”sträva efter att besluta i sak”. Enligt artikel 69 i förordningen om asylförfaranden ska medlemsstaterna fastställa tidsfrister för domstolens prövning av beslut i enlighet med artikel 67.1 i förordningen om asylförfaranden*, utan att det påverkar en tillräcklig och fullständig prövning av ett överklagande*. I vissa situationer kan ärendet vara förenat med komplicerade fakta eller rättsliga omständigheter, varvid en tillräcklig och fullständig utredning av besvären och i sista hand sökandens rättsskydd kan kräva mer tid för behandlingen av besvären.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska domstolen sträva efter att behandla besvären inom 12 veckor från registreringen av ansökan, om ansökan har prövats vid Migrationsverket i ett gränsförfarande. Enligt artikel 51.2 i förordningen om asylförfaranden ska gränsförfarandets maximala längd på 12 veckor i den nationella lagstiftningen fördelas mellan förvaltningsförfarandet och överklagande i första instans. Den föreslagna behandlingstiden vid förvaltningsdomstolen inbegriper också ett eventuellt avgörande om en ansökan om att stanna kvar på finskt territorium enligt den föreslagna 198 c §. Det föreslås att det föreskrivs om tidsfristen så att förvaltningsdomstolen har möjlighet att använda all den tid som återstår av den totala tidsfristen på 12 veckor. Det är omöjligt att föreskriva om en exakt tid, eftersom den återstående tiden kan variera med beaktande av att Migrationsverket t.ex. kan ha fattat beslutet och beslutet kan ha delgetts sökanden inom en kortare tid än de fem veckor som föreslås i 104 a § 5 mom. eller med beaktande av att sökanden kan ha anfört besvär i ärendet inom en kortare tid än de tio dagar som föreskrivs i 190 c §. Om förvaltningsdomstolen har tillåtit att sökanden stannar kvar på finskt territorium under den tid ändringssökandet pågår och inte kan behandla ärendet före utgången av den maximala tiden på 12 veckor för gränsförfarandet, får sökanden enligt artikel 51.2 i förordningen om asylförfaranden resa in på medlemsstatens territorium. Behandlingen av besvären fortsätter då inom den tidsfrist som föreslås i 2 punkten.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs det om en tidsfrist på tre månader för behandlingen av besvär, om Migrationsverkets beslut har fattats på de grunder som avses i artikel 68.3 i förordningen om asylförfaranden. I den punkten i förordningen om asylförfaranden avses beslut genom vilka 1) ansökan avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad i ett påskyndat förfarande, 2) ansökan nekas prövning, eftersom begreppet första asylland eller säkert tredjeland kan tillämpas, en annan medlemsstat har beviljat sökanden internationellt skydd, en internationell

brottmålsdomstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden säker omplacering till en medlemsstat eller ett tredjeland, sökanden är föremål för ett beslut om återvändande och gör sin ansökan om internationellt skydd först efter sju arbetsdagar från den dag då han eller hon mottog beslutet om återvändande eller det är fråga om en efterföljande ansökan där inga nya faktorer av relevans för prövningen av ansökan har lagts fram, 3) ansökan avslås som implicit återkallad, 4) en efterföljande ansökan avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad eller 5) det internationella skyddet återkallas eftersom flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande inte borde ha beviljats eller inte beviljas på basis av uteslutande i enlighet med artikel 12 eller 17 i skyddsgrundsförordningen eller det finns skälig anledning att betrakta ifrågavarande person som fått flyktingstatus som en fara för säkerheten i den medlemsstat där personen i fråga befinner sig eller ifrågavarande person som beviljats flyktingstatus genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott och utgör en samhällsfara i den medlemsstat där personen i fråga befinner sig.

I 1 mom. 3 punkten föreskrivs för förvaltningsdomstolen en behandlingstid på sex månader för alla andra besvär än sådana som anförs över beslut om beviljande av internationellt skydd enligt 1 och 2 punkten. Behandlingstiden på sex månader enligt 3 punkten gäller också andra återkallanden än återkallanden av internationellt skydd enligt 2 punkten.

Den behandlingstid på tre månader som föreslås för förvaltningsdomstolen i 1 mom. 2 punkten hänför sig till sådana beslut av Migrationsverket på basis av vilka ändringssökanden inte automatiskt har rätt att stanna kvar i Finland under den tid som ändringssökandet pågår, utan han eller hon ska separat hos förvaltningsdomstolen begära att få stanna i landet i väntan på resultatet av ändringssökandet. Således föreslås det att det föreskrivs i 2 mom. att om förvaltningsdomstolen inte tillåter vistelse i landet under tiden för ändringssökande, ska förvaltningsdomstolen sträva efter att behandla besvären inom sex månader från det att besvären anfördes. I dessa situationer fastställs tidsfristen direkt med stöd av lagen och förvaltningsdomstolen ska inte fatta något separat interimistiskt beslut om förlängning av behandlingstiden. Den som anför besvär, dvs. sökanden eller den person vars internationella skydd har återkallats, kan i dessa situationer avlägsnas ur landet och tillhandahållandet av mottagningstjänster för sökande kan avslutas redan under behandlingen av besvären.

Enligt förslaget föreskrivs det i 3 mom. att besvären ska avgöras inom de föreskrivna tidsfristerna också när det genom det överklagade beslutet samtidigt har fattats beslut om uppehållstillstånd på någon annan grund, om inreseförbud eller om återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland. Bestämmelser om ett beslut om återvändande som fattats i samma beslut finns direkt i artikel 67.1 sista stycket i förordningen om asylförfaranden, enligt vilket ett beslut om återvändande som fattats som en del av ett beslut om internationellt skydd ska överklagas tillsammans med det relaterade beslutet i samma domstol, i samma rättsliga förfarande och inom samma tidsfrister. En informativ bestämmelse om detta föreslås i samma moment. Genom bestämmelsen i 3 mom. säkerställs det att besvär över alla beslut som fattats i samma beslut anförs och att besvären behandlas som en helhet i samma förvaltningsdomstols beslut.

Till 4 mom. flyttas enligt förslaget 193 § 3 mom. och 196 § 5 mom. i den gällande lagen, där det föreskrivs om förvaltningsdomstolens och högsta förvaltningsdomstolens skyldighet att behandla besvär skyndsamt i ärenden som avses i 193 § 1 mom. 1–3 punkten. På grund av de behandlingstider som föreskrivs för förvaltningsdomstolen gäller skyndsam behandling i förvaltningsdomstolen framöver endast 193 § 1 mom. 2 punkten, som handlar om avslag på ansökan om erhållande av tillfälligt skydd. I fråga om högsta förvaltningsdomstolen gäller den skyndsamma behandlingen den föreslagna 193 § 1 mom. 1–4 punkten.

I 5 mom. föreskrivs om handläggningstiden för besvär vid gränsförfarande, om Finland genom ett i artikel 4 i krisförordningen avsett genomförandebeslut av rådet har fått tillstånd att använda ett i artikel 11.1 i krisförordningen avsett undantag. Enligt artikel 11.1 i krisförordningen får gränsförfarandets maximala varaktighet förlängas med sex veckor. Användningen av undantaget är möjligt i krissituationer eller force majeure-situationer som avses i krisförordningen och i enlighet med det förfarande som anges i förordningen. Enligt förslaget har förvaltningsdomstolen då möjlighet att använda all den tid som återstår av 18 månader för behandlingen av ärendet. I dessa situationer fastställs tidsfristen direkt med stöd av lagen och förvaltningsdomstolen ska inte fatta något separat interimistiskt beslut om förlängning av behandlingstiden. Enligt förslaget föreskrivs det om tidsfristen för behandlingen av ansökan i 104 a § 5 mom.

193 b §. *Behandling i förvaltningsdomstolen av ärenden som gäller beslut om överföring.* Enligt förslaget fogas en ny 193 b § till lagen. I 1 mom. föreslås en informativ bestämmelse där det föreskrivs att bestämmelser om tidsfristen för behandling av besvär över beslut om överföring enligt artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering finns i artikel 43.3 i den förordningen.

I 2 mom. föreskrivs det att förvaltningsdomstolen ska sträva efter att avgöra avgöras inom den tidsfrist som anges i artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering också om det genom det överklagade beslutet samtidigt har fattats beslut om inreseförbud eller återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland. Enligt artikel 56.2 första stycket led a led ii i förordningen om asyl- och migrationshantering får en person som beviljats internationellt skydd i de situationer som anges i punkten omfördelas internt, varvid ett beslut om överföring enligt artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering också kan fattas för den som beviljats internationellt skydd. Då kan det i samband med beslutet om överföring också beslutas om återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att säkerställa att besvären behandlas som en helhet i samma beslut av förvaltningsdomstolen.

196 §. *Besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.* Det föreslås att 5 mom. upphävs och att dess innehåll flyttas till det nya 193 a § 4 mom., eftersom det i 193 a § föreskrivs om domstolens behandling av ärenden som gäller internationellt skydd och skyndsam behandling lämpar sig bättre för ämnesområdet i den paragrafen.

198 a §. *Förfallande i förvaltningsdomstolen av ett ärende som gäller internationellt skydd.* Det föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningen till 95 c § i utlänningslagen ändras till en hänvisning till artikel 41.1 e i förordningen om asylförfaranden som gäller implicit återkallande. I den punkten föreskrivs det om implicit återkallande av en ansökan om sökanden upprepade gånger inte har fullgjort de anmälningsskyldigheter som ålagts honom eller henne i enlighet med artikel 9.4 i förordningen eller inte förblir tillgänglig för de behöriga administrativa eller rättsliga myndigheterna, såvida han eller hon inte kan visa att underlåtenheten att förbli tillgänglig berodde på särskilda omständigheter som han eller hon inte rådde över. Punkten motsvarar förfallande av ansökan enligt 95 c § i den gällande lagen. Om sökanden avlider förfaller i allmänhet behandlingen av ärendet enligt 81 § 3 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

198 b §. *Ansökan som avser verkställighet.* Det föreslås att paragrafen ändras så att den motsvarar bestämmelserna om uppskov med verkställigheten i pakten. Detta innebär att 1 mom. ändras. Verkställigheten av ett beslut om återvändande avbryts automatiskt med stöd av förordningen om asylförfaranden så länge som sökanden eller en person vars internationella skydd har återkallats har rätt att vistas i Finland, eller domstolen tillåter det. I fråga om beslut

om internationellt skydd ändras logiken i och med förordningen om asylförfaranden och i fortsättningen har sökanden eller en person vars internationella skydd har återkallats rätt att begära att domstolen tillåter vistelse i Finland under den tid ändringssökandet pågår, om beslutet inte automatiskt ger rätt till vistelse under den tid ändringssökandet pågår. I fråga om beslut om internationellt skydd föreskrivs det i den nya 198 c § om ansökan om att stanna kvar i landet under den tid ändringssökandet pågår.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att det i momentet föreskrivs om tidsfristen för ansökan om uppskov med verkställigheten av ett beslut om överföring enligt artiklarna 42.1 och 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Bestämmelser om detta finns i artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering, där det överlåts åt medlemsstaterna att i nationell rätt besluta om tidsfristen för ansökan. Enligt punkten ska tidsfristen vara skälig, men högst densamma som tidsfristen för anförande av besvär. Således föreslås det i momentet att tidsfristen för uppskov med verkställigheten av ett beslut om överföring är sju dagar inklusive fem vardagar. Tidsperioden är således densamma som den tidsfrist för ansökan gällande verkställighet i den gällande lagen.

198 c §. *Ansökan om att stanna kvar på finskt territorium.* Enligt förslaget föreskrivs det i den nya 198 c § om ansökan om att stanna kvar på finskt territorium. I artikel 68 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det om överklagandets suspensiva verkan i ärenden som gäller internationellt skydd. Enligt förslaget ska en informativ bestämmelse om detta ingå i 1 mom. I artikel 68.2 föreskrivs huvudregeln om rätten att vistas i landet under den tid som överklagandet pågår. Enligt den ska sökande och personer som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd ha rätt att stanna kvar på medlemsstaternas territorium till dess att tidsfristen inom vilken de kan utöva rätten till ett effektivt rättsmedel inför en domstol i första instans har löpt ut och, om de har utövat denna rätt inom utsatt tid, i avvaktan på resultatet av överklagandet. Artikel 68 i förordningen, liksom största delen av förordningens bestämmelser om överklagande, gäller huvudsakligen överklagande i första instans. I artikel 68.7 föreskrivs det att en sökande, eller en person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd, som lämnar in ett ytterligare överklagande mot ett första eller efterföljande beslut om överklagande inte ska ha rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium, utan att det påverkar möjligheten för en domstol att tillåta vistelse om vissa villkor är uppfyllda. Således kan sökanden också hos högsta förvaltningsdomstolen begära tillstånd att stanna kvar på finskt territorium under den tid som ansökan om besvärstillstånd och eventuella besvär behandlas.

I artikel 68.3 i förordningen om asylförfaranden finns bestämmelser om undantag till huvudregeln i 2 punkten. Enligt artikel 68.3 har en sökande och den person som är föremål för ett återkallande av internationellt inte ha automatisk rätt att stanna kvar i landet under överklagandet om 1) ansökan avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad i ett påskyndat förfarande eller i ett gränsförfarande, utom om sökanden är minderårig utan vårdnadshavare, 2) ansökan nekas prövning, eftersom begreppet första asylland eller säkert tredjeland kan tillämpas, en annan medlemsstat har beviljat sökanden internationellt skydd, en internationell brottmålsdomstol eller tribunal har tillhandahållit sökanden säker omplacering till en medlemsstat eller ett tredjeland, sökanden är föremål för ett beslut om återvändande och gör sin ansökan om internationellt skydd först efter sju arbetsdagar från den dag då han eller hon mottog beslutet om återvändande eller det är fråga om en efterföljande ansökan där inga nya faktorer av relevans för prövningen av ansökan har lagts fram, 3) ansökan avslås som implicit återkallad, 4) en efterföljande ansökan avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad eller 5) det internationella skyddet återkallas eftersom flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande inte borde ha beviljats eller inte beviljas på basis av uteslutande i enlighet med artikel 12 eller 17 i skyddsgrundsförordningen eller det finns skälig anledning att betrakta ifrågavarande person som fått flyktingstatus som en fara för säkerheten i den medlemsstat där

personen i fråga befinner sig eller ifrågavarande person som beviljats flyktingstatus genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott och utgör en samhällsfara i den medlemsstat där personen i fråga befinner sig. I artikel 68.4 och 68.5 föreskrivs det att en domstol ska ha befogenhet att avgöra om en sökande eller person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd bör tillåtas att stanna kvar på medlemsstatens territorium i avvaktan på resultatet av överklagandet och vilka förfaranden som ska tillämpas för en sådan begäran.

I fråga om beslut om internationellt skydd ändras således logiken i fråga om verkställbarheten av avlägsnande ur landet i och med förordningen om asylförfaranden och i fortsättningen har sökanden eller i vissa fall en person vars internationella skydd har återkallats rätt att genom ansökan begära att domstolen tillåter vistelse i Finland under den tid ändringssökandet pågår, om beslutet inte automatiskt ger rätt till vistelse under den tid ändringssökandet pågår. Verkställigheten av ett beslut om återvändande avbryts automatiskt med stöd av förordningen om asylförfaranden så länge som sökanden eller en person vars internationella skydd har återkallats har rätt att vistas i Finland, eller domstolen tillåter det, och det behövs ingen separat ansökan om verkställighetsförbud. Om domstolen inte tillåter sökandens vistelse i Finland under tiden för ändringssökande, är beslutet om återsändande verkställbart. Då tillämpas också 123 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Nationellt bör det föreskrivas om tidsfristen för ansökan om att stanna kvar i landet. Tidsfristen gäller endast ansökan till förvaltningsdomstolen, eftersom artikel 68.5 i förordningen om asylförfaranden gäller sökande av ändring i första instans. Medlemsstaterna får föreskriva om senare överklagande i sin nationella lagstiftning. I 2 mom. föreskrivs det att en ansökan om att stanna kvar på finskt territorium ska lämnas in till förvaltningsdomstolen inom sju dagar, inklusive fem vardagar. Tidsperioden är således densamma som den tidsfrist för ansökan gällande verkställighet i den gällande lagen. Enligt förslaget är besvärstiden i dessa fall tio dagar, varvid besvärstiden i vissa sällsynta fall där julen infaller så att flera lediga dagar och helgdagar följer efter varandra i praktiken är kortare än tidsfristen för ansökan om att stanna kvar på territoriet.

Ett ärende som gäller att stanna kvar på finskt territorium under den tid ändringssökandet pågår kan till sina rättsverkningar jämställas med ett verkställighetsförordnande. Med tanke på detta torde ett beslut om att stanna kvar på finskt territorium under tiden för ändringssökande kunna jämställas med ett annat förordnande om verkställigheten enligt 123 § 1 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Således bestäms också domstolens sammansättning i ärendet enligt vad som föreskrivs i lagen om förvaltningsdomstolarna och i lagen om högsta förvaltningsdomstolen.

199 §. *Avgörande av ansökan som avser verkställighet och ansökan om att stanna kvar på finskt territorium.* Det föreslås att paragrafen ändras så att det i 1 mom. hänvisas både till ansökan som avser verkställighet enligt 198 b § och till ansökan om att stanna kvar på finskt territorium enligt 198 c §. Paragrafens rubrik ändras också så att den motsvarar det nya innehållet. Enligt förslaget ändras momentet också så att det täcker både 1 och 3 mom. i den gällande paragrafen genom att termen förvaltningsdomstol används.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 2 mom. i gällande paragraf. I fråga om tidsfristen hänvisas det i 3 mom. endast till ansökan till förvaltningsdomstolen om att stanna kvar på finskt territorium enligt 198 c § 2 mom. och i momentet föreskrivs om en tidsfrist på sju dagar för avgörande av ansökan på samma sätt som i gällande lag. Enligt förslaget ska tidsfristen omfatta minst fem vardagar. I fråga om en ansökan som avser verkställighet enligt det föreslagna 198 b § 1 mom. som hänför sig till ett beslut om överföring enligt förordningen om asyl- och

migrationshantering föreslås i 3 mom. en informativ bestämmelse som hänvisar till artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering, där det föreskrivs om avgörande i domstol av en ansökan om uppskov med verkställigheten av ett beslut om överföring. Enligt artikeln ska ett sådant beslut avgöras inom en månad från mottagandet av ansökan.

200 a §. *Verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning i ärenden som gäller internationellt skydd.* Det föreslås att paragrafen ändras så att dess innehåll motsvarar bestämmelserna om sökandens rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium under tiden för ändringssökandet i förordningen om asylförfaranden. I artikel 68.1 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det att verkningarna av ett beslut om återvändande automatiskt och tillfälligt ska upphävas så länge som sökanden eller en person som är föremål för ett återkallande av internationellt skydd har rätt att stanna kvar på territoriet eller tillåts att stanna kvar i enlighet med den artikeln. Således avbryts verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut automatiskt med stöd av förordningen om asylförfaranden så länge som sökanden eller en person vars internationella skydd har återkallats har rätt att stanna kvar i landet eller tillåts att stanna genom en domstols beslut. När rätten inte längre finns eller vistelsen inte tillåts kan avvisnings- eller utvisningsbeslutet verkställas. Liksom i den gällande lagen föreskrivs det att om det behövs besvärstillstånd av högsta förvaltningsdomstolen i ärendet hindrar besvären inte verkställigheten av beslutet, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. I detta fall har högsta förvaltningsdomstolen tillåtit att personen stannar kvar på finskt territorium under behandlingen av ansökan om besvärstillstånd och eventuella besvär. I 1 mom. föreskrivs om detta.

I 2 mom. föreskrivs det om verkställighet av ett tidigare avvisnings- eller utvisningsbeslut som meddelats innan ansökan gjordes i situationer där man avviker från rätten att vistas i landet medan ansökan prövas och ändring söks. Enligt förslaget föreskrivs det om dessa i möjligheter till avvikelser i 102 §. Således flyttas gällande 200 a § 5–7 mom. till 102 §. I samband med efterföljande ansökningar är det fråga om verkställighet av ett tidigare beslut om avvisning eller utvisning som vanligtvis har fattats med anledning av den första ansökan. I fråga om de första ansökningarna är det fråga om att man med stöd av den föreslagna 102 § 1 mom. 3 punkten avviker från sökandens rätt att vistas i landet under den tid som ansökan prövas, varvid ett tidigare beslut om utvisning kan verkställas. Den gällande paragrafens 9 mom. är en informativ bestämmelse och det föreslås inga bestämmelser om dess innehåll i den ändrade paragrafen.

200 b §. *Verkställighet av beslut om överföring.* Enligt förslaget fogas till lagen en ny 200 b §, med en informativ bestämmelse om att bestämmelser om verkställighet av ett beslut om överföring enligt artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering finns i artikel 43.3 i den förordningen. Enligt artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska medlemsstaterna säkerställa att det finns ett effektivt rättsmedel genom att inte verkställa överföringen förrän ett beslut har fattats om den första begäran om uppskov. I andra stycket i den artikeln föreskrivs att om den berörda personen inte har utövat sin rätt att begära suspensiv verkan, ska överklagandet eller omprövningen av ett beslut om överföring inte avbryta verkställigheten av beslutet om överföring. Enligt artikel 43.3 första stycket i förordningen om asyl- och migrationshantering ska en ansökan om uppskov med verkställigheten av ett beslut om överföring avgöras inom en månad från den dag då begäran inkom till den behöriga domstolen.

202 §. *Särskilda verkställighetsbestämmelser.* Till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. där det föreskrivs om verkställbarheten av ett i 16 i § 2 mom. avsett beslut om att förbjuda en organisation eller person som tillhandahåller rådgivning att närvara på screeninginkvarteringsstället trots att ändringssökande. Verkställbarheten behövs för att säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen på screeningplatsen inte ska äventyras.

208 §. *Information till diskrimineringsombudsmannen.* I gällande 1 mom. föreskrivs det att diskrimineringsombudsmannen ska informeras om de beslut enligt denna lag som gäller beviljande av uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd eller tillfälligt skydd, avvisning eller utvisning av en utlänning eller nekad inresa. I och med pakten fattas beslut om beviljande av internationellt skydd med stöd av skyddsgrundsförordningen. Enligt förslaget ska det i momentet också nämnas beslut om överföring enligt förordningen om asyl- och migrationshantering, som i den gällande lagen hör till beslut om avvisning av utlänningar. Därför föreslås det att det till 1 mom. också fogas en hänvisning till skyddsgrundsförordningen.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att diskrimineringsombudsmannen ska informeras också om screeningblanketter som avses i artikel 17 i screeningförordningen och om beslut om begränsning av rörelsefriheten vid gränsförfarande enligt 50 § i mottagningslagen. Screeningblanketten lämnas till diskrimineringsombudsmannen samtidigt som den skickas vidare till de behöriga myndigheterna (artikel 17.3 tredje stycket i screeningförordningen). I praktiken ska man i fråga om screeningblanketter och beslut om tillämpning av gränsförfarande göra på samma sätt som exempelvis med planer för verkställighet av avlägsnande ur landet, för vilka en separat anmälan ska göras till diskrimineringsombudsmannen i UMA-systemet.

På det sättet får diskrimineringsombudsmannen screeningblanketterna och besluten om begränsning av rörelsefriheten vid gränsförfarande för kännedom. Till paragrafens sista mening fogas diskrimineringsombudsmannens rätt att på begäran få sådana andra uppgifter om screeningen och gränsförfarandet som behövs för skötseln av den uppgift att övervaka de grundläggande rättigheterna som föreskrivs om i 16 j § 1 mom. UMA-systemets funktioner bör anpassas så att de motsvarar rätten till information enligt screeningförordningen.

8.2 Lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel

3 §. *Definitioner.* Det föreslås att definitionerna i paragrafen ändras.

Definitionen i 1 mom. 1 punkten ändras så att med person som söker internationellt skydd avses en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som avses i artikel 3.13 i förordningen om asylförfaranden och som har gjort en ansökan om internationellt skydd för vilken det ännu inte har fattats ett lagakraftvunnet beslut. Det är fråga om en informativ bestämmelse. Personens rätt till mottagningstjänster börjar i enlighet med artikel 3 i mottagandedirektivet från den tidpunkt då personen lämnar in sin ansökan om internationellt skydd.

Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras så att hänvisningen till flyktingslussar stryks. Dessutom föreslås det att 1 mom. 6 punkten om flyktingslussar upphävs. I propositionen föreslås det att bestämmelserna om flyktingslussar i 12 § upphävs.

Det föreslås att det till 1 mom. fogas en ny 10 punkt, genom vilken den definition av gränskontrollmyndighet som används i den gällande lagen förtydligas. Enligt förslaget avses med gränskontrollmyndighet Gränsbevakningsväsendet och andra myndigheter som har rätt att genomföra in- och utresekontroller enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna). Definitionen motsvarar definitionen av gränskontrollmyndighet i utlänningslagen.

6 §. *Tillämpning av lagen på personer med särskilda mottagandebehov.* Det föreslås att paragrafen ändras. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar paragrafens ändrade innehåll. I paragrafen föreskrivs det om särskilda mottagandebehov. I den gällande paragrafen föreskrivs det om tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning. Den föreslagna

formuleringen motsvarar de begrepp som används i artiklarna 24 och 25 i mottagandedirektivet. Artiklarna är förpliktande bestämmelser. Ändringarna hänför sig till terminologin och bestämmelserna om tidsfristen för bedömning av särskilda mottagandebehov.

Enligt 1 mom. ska vid tillämpningen av lagen särskilda mottagandebehov hos personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd beaktas. Beaktandet av särskilda mottagandebehov begränsas till endast de personer i fråga om vilka det med tanke på mottagningstjänsterna har identifierats ett behov av särskilda arrangemang i anslutning till mottagandebehoven. Den föreslagna ändringen baserar sig på artikel 24 i mottagandedirektivet. En person som har särskilda mottagandebehov ska vid behov hänvisas till ändamålsenliga tjänster och stöd för att säkerställa att han eller hon kan dra nytta av de rättigheter som hänför sig till mottagandet och iaktta de skyldigheter som hänför sig till dem. Bedömningen av särskilda mottagandebehov görs för varje person som söker internationellt skydd och som får tillfälligt skydd, men specifikt stöd ska ges endast till dem som inom mottagningstjänsterna identifieras vara i behov av det. Som stöd för bedömningen kan man använda direktivets förteckning över personer som mer sannolikt har särskilda mottagandebehov, såsom underåriga, ensamkommande barn, personer med funktionsnedsättning, äldre, gravida kvinnor, personer som hör till sexuella minoriteter och könsminoriteter, ensamstående föräldrar med underåriga barn, offer för människohandel, personer med allvarliga sjukdomar eller psykiska tillstånd, personer som har utsatts för tortyr, våldtäkt eller könsrelaterat våld, kvinnlig könsstympning, barnäktenskap eller tvångsäktenskap, eller våld med sexuella, könsrelaterade, rasistiska eller religiösa motiv. Förteckningen över kategorier i direktivet är inte uttömmande. Det bör noteras att enbart tillhörighet till ovannämnda kategorier inte nödvändigtvis visar att det finns särskilda mottagandebehov och att också andra än de som hör till kategorierna kan ha särskilda mottagandebehov. Särskilda mottagandebehov kan också bero på en kombination av flera samtidiga stödbehov.

Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket särskilda mottagandebehov ska bedömas individuellt. Bedömningen ska göras så snart som möjligt, dock senast inom 30 dagar från det att ett ärende som gäller internationellt skydd eller tillfälligt skydd har blivit anhängigt. Bedömningen inleds med identifiering av särskilda mottagandebehov med hjälp av synliga tecken eller utlåtanden av den som bedömningen gäller eller personens beteende eller i tillämpliga delar utlåtanden av en minderårig persons vårdnadshavare eller företrädare. Den inledande hälsoundersökning som förläggningen ordnar är ett sätt att bedöma de särskilda mottagandebehoven. Under normala förhållanden ska alla personer som registrerar sig som klienter vid förläggningen erbjudas inledande hälsoundersökning. Den inledande hälsoundersökningen ska göras så snart som möjligt, dock senast inom 30 dagar från det att ansökan om internationellt skydd eller tillfälligt skydd har gjorts. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska ansvara för bedömningen. I exceptionella situationer, t.ex. vid omfattande invandring, kan man använda förteckningen i artikel 24 i direktivet över personer som mer sannolikt har särskilda mottagandebehov och i första hand rikta den inledande hälsoundersökningen till dem som hör till dessa kategorier. Den personal som bedömer de särskilda mottagandebehoven ska vid behov hänvisa sökande till lämplig läkare eller psykolog för vidare bedömning, om det finns tecken på att deras psykiska eller fysiska hälsa kan påverka deras mottagandebehov. Behovet av brådskande stöd bör dock tillgodoses omedelbart.

De särskilda mottagandebehoven ska beaktas också i fråga om utlänningar som tagits i förvar. Enligt artikel 10.3 i mottagandedirektivet ska medlemsstaterna, när de tar en person som söker internationellt skydd i förvar, ta hänsyn till alla eventuella synliga tecken, utsagor eller beteenden som tyder på att sökanden har särskilda mottagandebehov. Vidare sägs det i den punkten att om den bedömning som anges i artikel 25 ännu inte har slutförts, ska den slutföras utan onödigt dröjsmål, och resultaten av den ska beaktas när beslut fattas om huruvida personen

i fråga fortsatt ska hållas i förvar eller om förhållandena för förvaret behöver justeras. Den gällande 6 § i mottagningslagen tillämpas i förvarsenheternas verksamhet också för närvarande med stöd av 1 § 2 mom. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002). Avsikten är således inte att ändra rättsläget till denna del. Praxisen motsvarar i stor utsträckning nuläget.

Enligt 2 mom. ska förläggningen, om särskilda mottagandebehov uppstår i ett senare skede, bedöma dessa behov och svara på dem. De särskilda mottagandebehoven ska beaktas under hela den tid som en person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd får mottagningstjänster. De särskilda mottagandebehoven ska bedömas så snart som möjligt också efter det att t.ex. en myndighet som uträttar ärenden med klienten, klienten själv, en anhörig eller närstående till klienten eller en företrädare för ett barn utan vårdnadshavare tar kontakt med förläggningen och berättar om klientens eventuella stödbehov.

Personens särskilda mottagandebehov ska dokumenteras på behörigt sätt. En behörig dokumentering främjar ett kontinuerligt beaktande av särskilda mottagandebehov, men också bedömningen av behovet av särskilda förfarandegarantier enligt artikel 20 i förordningen om asylförfaranden och att sökande får det stöd som förutsätts enligt artikel 21 i förordningen om asylförfaranden. Att utnyttja de uppgifter som registrerats vid bedömningen av särskilda mottagandebehov vid bedömningen av förfarandegarantier minskar myndighetsarbetet och gör förfarandena smidigare. Om sökanden bedöms behöva specifikt stöd t.ex. i ett förfarande som gäller internationellt skydd eller i ett återvändandeförfarande, ska stödbehovet anmälas till den behöriga myndigheten, såsom Migrationsverket, polisen eller gränskontrollmyndigheten. Uppgifterna ska lämnas till den del de anses nödvändiga i ett förfarande som gäller internationellt skydd eller avlägsnande ur landet för en enskild klient. På dokumentering och utlämnande av uppgifter tillämpas lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen samt andra väsentliga bestämmelser om utlämnande av uppgifter, såsom lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023), nedan *kunduppgiftslagen*. Enligt förarbetena till 8 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (RP 18/2019 rd) får den personuppgiftsansvarige behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, såsom social- eller hälsouppgifter, om det är nödvändigt med tanke på ändamålet med behandlingen. Exempelvis hälsouppgifter kan vara nödvändiga inte bara vid mottagande och tagande i förvar utan också vid behandlingen av en ansökan om internationellt skydd. Utgångspunkten är att uppgifter kan lämnas ut endast till den del de hänför sig till skötseln av respektive myndighets lagstadgade uppgifter. Utlämnandet av uppgifter som anses nödvändiga bedöms från fall till fall. Enligt 4 § i kunduppgiftslagen är kunduppgifterna inom social- och hälsovården permanent sekretessbelagda. Enligt 6 § i kunduppgiftslagen får undantag från tystnadsplikten och sekretessen göras med kundens samtycke eller om det föreskrivs om det i kunduppgiftslagen eller någon annan lag. Det bör fästas vikt vid att begäran om samtycke och registreringen av samtycket inte utgör ett hinder för utlämnande av behövliga uppgifter mellan olika myndighetsaktörer.

Med beaktande av artikel 25.2 i mottagandedirektivet ska Migrationsverket regelbundet ordna fortbildning för förläggningens personal i identifiering och bedömning av särskilda mottagningsbehov.

7 §. *Ersättning för kostnader.* Det föreslås att paragrafen ändras.

Paragrafens 1 mom. motsvarar 1 mom. i gällande paragraf. I 2 mom. stryks hänvisningarna till flyktingslussar och 12 §, eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar i 12 § upphävs. Momentet preciseras så att Migrationsverket ersätter kostnaderna för produktionen av mottagningstjänster för den tid under vilken utlänningen har rätt att få mottagningstjänster

utöver med stöd av 14 § också med stöd av 14 a §. Vidare föreslås det att det till momentet fogas en bestämmelse om att ersättning betalas också för den tid under vilken förläggningen är ett sådant screeninginkvarteringsställe som avses i 3 § 1 mom. 31 punkten i utlänningslagen. Närmare bestämmelser om det uppehälle och den preliminära hälsokontroll som ska ordnas under screeningen föreslås i 16 f och 16 g § i utlänningslagen.

I 3 mom. preciseras Migrationsverkets ansvar för det arvode som ska betalas till en företrädare för ett barn som får tillfälligt skydd och för att ersätta kostnaderna för verksamheten. Enligt 3 mom. i den gällande paragrafen betalar Migrationsverket på ansökan arvodet till en företrädare för ett barn som saknar vårdnadshavare och inte har uppehållstillstånd i Finland och ersättning för de kostnader som orsakats av företrädandet. Arvode och kostnadsersättningar till en företrädare för ett barn som fått uppehållstillstånd betalas med stöd av 39 § i lagen om främjande av integration (681/2023). Ett barn som får tillfälligt skydd omfattas dock efter att ha fått uppehållstillstånd av mottagningstjänster tills barnet får en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun. I fortsättningen bestäms den aktör som ansvarar för betalningen av arvodet till en företrädare för ett barn som får tillfälligt skydd förutom utifrån uppehållstillstånd också utifrån om barnet har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland. Genom ändringen förtydligas regleringen. Ändringen har inga direkta praktiska konsekvenser för nuvarande tillämpningspraxis i fråga om avgifter, eftersom arbets- och näringsministeriet och Migrationsverket har kommit överens om att betalningen av företrädarens arvoden överförs till Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret först när barnet överförs till kommunen. Arrangemanget har till denna del motsvarat utbetalningen av arvoden till företrädare för barn som fått internationellt skydd.

I 3 mom. föreslås dessutom en lagteknisk ändring som gäller de närmare bestämmelser om företrädares arvoden och kostnader som ersätts som utfärdats genom förordning av statsrådet. Enligt den gällande lagen utfärdas genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser om grunderna för betalningen av arvodet och arvodets storlek, de kostnader som ersätts samt förfarandet vid betalningen av arvoden och ersättning för kostnader. Formuleringen ”utfärdas” ändras till ”får utfärdas”. Formuleringen överensstämmer således med integrationslagen. Bestämmelser om arvoden och kostnadsersättningar till företrädare enligt både integrationslagen och mottagningslagen finns i statsrådets förordning om arvode och kostnadsersättning till företrädare för barn utan vårdnadshavare (577/2024).

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom., vars syfte är att förtydliga ersättningen till välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen för kostnaderna för tillhandahållande av social- och hälsovårdstjänster enligt mottagningslagen. Ersättningen för de social- och hälsovårdstjänster enligt 25 och 26 § som välfärdsområdet tillhandahåller bestäms utifrån ett avtal mellan välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen och Migrationsverket. Om det inte har avtalats om ersättning ska Migrationsverket betala en ersättning som motsvarar kostnaderna för att producera tjänsten. I praktiken ska Migrationsverket betala ersättning till välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen t.ex. till ett belopp som motsvarar kostnaderna för brådskande vård enligt 50 § i hälso- och sjukvårdslagen, även om det inte särskilt har avtalats om att sådan vård ska ges. När välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen ger nödvändig vård ska de säkerställa att den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd har blivit skickad till mottagningen av förläggningen. Ersättning betalas inte i situationer där det är fråga om nödvändig hälso- och sjukvård som en person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd självständigt söker sig till utan en remiss från förläggningen. Ersättning för annan service som tillhandahålls av en offentlig eller privat serviceproducent bestäms enligt vad som särskilt har avtalats. Genom ändringen införs gällande praxis på lagnivå, enligt vilken Migrationsverket ersätter offentliga eller privata serviceproducenter för kostnaderna för tillhandahållandet av mottagningstjänster.

9 §. *Statliga förläggningar.* Det föreslås att paragrafen ändras. Det föreslås att 1 och 2 mom. ändras så att hänvisningen till flyktingslussar stryks, eftersom det i propositionen föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar i 12 § upphävs. Paragrafens rubrik ändras i överensstämmelse med detta.

I 2 mom. upphävs det allmänna bemyndigandet att utfärda förordning om tillsättning av tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktingslussarna och om deras arbetsordningar. Med stöd av bemyndigandet har statsrådets förordning om tillsättning av tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktingslussarna och om deras arbetsordningar och avgifter för mottagningstjänster (975/2011) utfärdats. Också bemyndigandet att utfärda förordning i 32 § 1 mom. gäller statsrådets förordning i fråga. De statliga förläggningarna blev 2017 en del av Migrationsverket. Det är inte längre nödvändigt att utfärda en separat förordning om tillsättning av tjänster och om arbetsordningar vid statliga förläggningar och flyktingslussar.

I stället för i statsrådets förordning föreslås det att bestämmelser om tjänster vid statliga förläggningar, tillsättning av tjänster, tjänstledighet, arbetsfördelning inom förläggningarna, behandling och avgörande av ärenden samt annan organisering av verksamheten ska finnas i Migrationsverkets arbetsordning. Migrationsverket ska se till att verkets arbetsordning fortfarande möjliggör flexibla förfaranden som stöder hela mottagningssystemets verksamhet vid tillsättningen av tjänster vid de statliga förläggningarna, den interna arbetsfördelningen, behandlingen och avgörandet av ärenden samt annan organisering av verksamheten. Migrationsverket ska i enlighet med 8 § också styra och övervaka verksamheten vid statliga förläggningar.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket en föreståndare för en förläggning som sköter uppgifter som avses i 2 mom. inom ramen för sin behörighet svarar för att den förläggning som han eller hon leder har tillräcklig personal för verksamheten och att de krav som ställs på förläggningens verksamhet i denna lag och i den övriga lagstiftningen iakttas. Dessutom ska de statliga förläggningarna följa de anvisningar som Migrationsverket meddelat med stöd av 8 §. Syftet med momentet är att säkerställa att det vid förläggningarna finns tillräckligt med sådan personal som verksamheten kräver. Med personal som verksamheten kräver avses personal som har sådan yrkeskompetens som anges i denna lag eller i någon annan lag och som har fått behövlig introduktion i uppgiften. Om det inte särskilt föreskrivs i lag om de behörighetskrav som uppgiften förutsätter, ska Migrationsverket fastställa den behörighet som behövs för uppgiften. Kravet på tillräcklig personal baserar sig på artikel 33 i mottagandedirektivet. Kravet på tillräcklig och behörig personal gäller också tolkar och översättare som anlitas av förläggningen och andra som tillhandahåller tjänster utanför förläggningen. Förläggningarnas personal ska dessutom ha den utbildning som behövs för att tillgodose de särskilda mottagandebehoven hos personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd. Vid introduktionen av förläggningarnas personal ska centrala delar av det europeiska asylcurriculumet om mottagningsvillkor samt verktyget för identifiering av sökande med särskilda mottagandebehov som har utarbetats av asylbyrån som avses i artikel 33.1 i mottagandedirektivet användas. En föreståndare för en förläggning svarar också för att de krav som ställs på förläggningens verksamhet och klientarbetet i denna lag och i den övriga lagstiftningen iakttas. Lagenligheten i förläggningens verksamhet kan säkerställas t.ex. genom att genomföra egenkontroll proaktivt.

10 §. *Avtal om produktion av mottagningstjänster.* Det föreslås att paragrafen och dess rubrik ändras. I paragrafen preciseras den gällande regleringen enligt vilken Migrationsverket avtalar om inrättande och nedläggning av icke-statliga förläggningar och om deras verksamhetsställen. I paragrafen stryks hänvisningen till flyktingslussar, eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar i 12 § upphävs.

Med stöd av den gällande lagen och de bestämmelser som nu föreslås kan Migrationsverket av serviceproducenter inom den offentliga, privata eller tredje sektorn skaffa sådana mottagningstjänster som enligt denna lag hör till förläggningens uppgifter. Migrationsverket kan inte genom avtal överföra utövning av offentlig makt som hör till myndigheten eller begränsa de rättigheter som enligt denna lag tillkommer personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd utan en uttrycklig bestämmelse i lag. Genom mottagningstjänsterna tryggas den oundgängliga försörjning och omsorg som förutsätts i 19 § i grundlagen för personer som söker internationellt skydd och får tillfälligt skydd. Mottagningstjänsterna är därtill förenade med åtgärder som begränsar rättigheterna för mottagare av mottagningstjänster. Produktionen av mottagningstjänster kan till många delar förstås som en sådan offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter endast genom lag eller med stöd av lag anförtros andra än myndigheter, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. I denna proposition föreslås nya åtgärder i anslutning till personers rättigheter och skyldigheter som förläggningens uppgifter. I fråga om dem lyfts grunderna för överföring av den offentliga förvaltningsuppgiften fram i specialmotiveringen för respektive uppgift. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Enligt förarbetena till grundlagen och grundlagsutskottets praxis har t.ex. på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på något annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter betraktats som betydande utövning av offentlig makt. Propositionen har beretts så att det har föreskrivits att all betydande utövning av offentlig makt ska skötas av en myndighet.

Enligt förarbetena till grundlagen ska man vid bedömningen av ändamålsenligheten särskilt uppmärksamma dels förvaltningens effektivitet och övriga interna behov, dels enskilda personers och sammanslutningars behov. Ordnandet av mottagningstjänster är väsentligt förknippat med stora variationer i antalet klienter beroende på hur många personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd som anländer till landet. Att skaffa mottagningstjänster av en privat serviceproducent gör det möjligt att flexibelt och effektivt dimensionera mottagningskapaciteten enligt antalet klienter i respektive situation. Samtidigt säkerställs det att personer som söker internationellt skydd och får tillfälligt skydd i alla situationer kan tryggas oundgänglig försörjning och omsorg enligt 19 § 1 mom. i grundlagen samt sådana förhållanden som mottagandedirektivet och direktivet om tillfälligt skydd förutsätter. Det är ändamålsenligt att skaffa mottagningstjänster i synnerhet för att man på så sätt kan svara för en tillräcklig tillgång till tjänsterna och för tjänsternas tillgänglighet. Genom att skaffa tjänster säkerställer man dessutom att mottagningstjänster tillhandahålls i rätt tid och att individuella behov beaktas bättre när tjänsterna ges.

Bestämmelser om kompetenskraven för dem som sköter offentliga förvaltningsuppgifter i anslutning till mottagningstjänster finns i lag. Bestämmelser om kompetenskraven för en föreståndare för en förläggning finns i 9 §. Enligt 17 § gäller i fråga om kompetenskraven för de anställda vid grupphem, enheter för stödboende och andra inkvarteringsställen för barn utan vårdnadshavare bestämmelserna i 60 § i barnskyddslagen. På en förläggning utförs socialt arbete och social handledning av en i 25 § i lagen avsedd yrkesutbildad person inom socialvården, och bestämmelser om kompetenskraven finns i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015). Dessutom tillhandahålls de hälso- och sjukvårdstjänster som avses i 26 § av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, om vars kompetenskrav det föreskrivs i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994). Tillstånds- och tillsynsverket styr och övervakar på riksnivå yrkesutövningen i fråga om yrkesutbildade personer inom socialvården och yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

När någon annan än en myndighet utövar offentlig makt vid skötseln av uppgifter enligt denna lag i anslutning till mottagningstjänster, tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar på personen i fråga. Dessutom tillämpas de allmänna förvaltningslagarna, med stöd av sina bestämmelser om tillämpningsområde, myndighetsdefinition eller skyldigheten för en enskild att betjäna på ett visst språk, även på privata serviceproducenter när de fullgör offentliga förvaltningsuppgifter. En serviceproducent som är huvudman för en förläggning ska således i ärenden som gäller tillhandahållande och förvägran av mottagningstjänster, beredning, beslutsfattande och verkställighet av beslut om dem iaktta både de allmänna förvaltningslagarna och bestämmelserna i denna lag.

I den föreslagna paragrafen preciseras ytterligare minimiinnehållet i de avtal som Migrationsverket ingår med serviceproducenter inom den offentliga, privata och tredje sektorn samt styrningen av och övervakningen över verksamheten. Syftet med ändringen är att säkerställa att regleringen uppfyller kraven i 124 § i grundlagen på överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter.

I 1 mom. föreskrivs det om Migrationsverkets möjlighet att ingå avtal om produktion av mottagningstjänster med serviceproducenter inom den offentliga, privata eller tredje sektorn. I enlighet med den gällande lagen kan avtal ingås med kommuner, samkommuner, andra offentligrättsliga samfund eller privata sammanslutningar eller stiftelser. Ändringen utvidgar eller begränsar inte de grupper av aktörer med vilka avtal kan ingås, utan förtydligar regleringen. I praktiken är största delen av huvudmännen för de förläggningar som Migrationsverket konkurrensutsatt privata företag. Utöver avtal om den praktiska förläggningsverksamheten ska Migrationsverket svara för anskaffningen av sådana mottagningstjänster som gäller hela mottagningssystemet och som förläggningen inte kan producera i sin egen verksamhet. Sådana tjänster är t.ex. vissa social- och hälsovårdstjänster som omfattas av välfärdsområdets och HUS-sammanslutningens organiseringsansvar. Paragrafen innehåller dessutom en informativ hänvisning enligt vilken Migrationsverket behåller ansvaret för styrningen, planeringen och övervakningen enligt 8 § i denna lag också när mottagningstjänsterna produceras av en icke-statlig förläggning.

I 2 mom. föreskrivs det om de minimikrav som åtminstone ska ingå i avtalet mellan Migrationsverket och serviceproducenten. Genom minimikraven i avtalet säkerställs det att Migrationsverket kan fullgöra sina skyldigheter och förbereda sig på de risker som är förenade med anskaffningen av tjänster. Genom de ändringar som föreslås i förteckningen preciseras och kompletteras den gällande lagens förteckning över minimikraven för avtal med serviceproducenter.

Enligt den föreslagna 2 mom. 1 punkten ska i fråga om produktion av mottagningstjänster i avtalet fastställas tjänstens centrala innehåll, omfattning och kvalitet. Enligt den föreslagna 3 punkten ska det i avtalet anges att mottagningstjänsterna ska produceras med iakttagande av denna lag och allmänna förvaltningslagar. En serviceproducent som är huvudman för en förläggning ska i ärenden som gäller tillhandahållande och förvägran av mottagningstjänster, beredning, beslutsfattande och verkställighet av beslut om dem iaktta bestämmelserna i både denna lag och allmänna förvaltningslagar.

Enligt den föreslagna 3 punkten ska det i avtalet avtalas om grunderna för hur kostnaderna bestäms och ersätts. Enligt den föreslagna 4 punkten ska det i avtalet avtalas om praktiska arrangemang genom vilka Migrationsverket sköter den styrning och övervakning som verket med stöd av 8 § ansvarar för. Migrationsverket ska styra och övervaka alla mottagningstjänster som verket ansvarar för oberoende av hur tjänsterna produceras. Utgångspunkten för styrningen och övervakningen är att säkerställa att mottagningstjänsterna tillhandahålls i enlighet med

gällande lagstiftning, avtalsvillkor och kraven på god förvaltning. Migrationsverket ska dessutom ha en omfattande rätt att få uppgifter om produktionen av tjänster och serviceproducentens bokföring. Övervakningen kan genomföras t.ex. genom styrnings- och kontrollbesök vid förläggningarna. Migrationsverket kan dessutom kräva att förläggningarna utövar egenkontroll och följer upp olika mätare för tillhandahållandet av tjänster, såsom regelbunden insamling av klientrespons.

Enligt den föreslagna 5 punkten ska det i avtalet dessutom avtalas om påföljder vid serviceproducentens avtalsbrott och om villkoren och förfarandena för uppsägning och hävning av avtalet.

Det föreslås att bestämmelserna i 3 mom. i den gällande paragrafen flyttas till en ny 11 §, där det föreskrivs om krav på produktion av mottagningstjänster. Bestämmelserna i 4 mom. flyttas till en ny 11 a §, där det föreskrivs om straffrättsligt tjänsteansvar och skadeståndsansvar.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om de villkor som ska avtalas utöver de som föreslås i 2 mom., om det är fråga om inrättande och upprätthållande av en förläggning. Enligt den föreslagna 1 punkten ska i avtalet anges de krav som gäller förläggningens lokaler och personal. I avtalet ska definieras vad som krävs av förläggningens kontors- och bostadsutrymmen. Lokalerna ska t.ex. uppfylla kraven från olika myndigheter, såsom brandinspektörer, hälsoinspektörer och byggnadstillsynen, och lokalerna ska ha behövliga tillstånd. I avtalet ska preciseras vem som ansvarar för lokalerna och för tillstånd i anslutning till lokalerna.

I avtalet ska det fastställas en tillräcklig personaldimensionering för förläggningen med beaktande av antalet klienter samt de kompetenskrav som föreskrivs för personalen med stöd av denna lag eller någon annan lag. Handledning och rådgivning ges dessutom vid förläggningen av sådana arbetstagare om vars kompetenskrav det inte föreskrivs genom lag. I avtalet kan Migrationsverket i enlighet med nuvarande praxis förutsätta att de arbetstagare som arbetar med styrning t.ex. har en för uppgiften lämplig examen inom social-, hälsovårds-, fostrings- eller vårdbranschen och att en viss del av arbetstagarna dessutom har av Tillstånds- och tillsynsverket beviljad rätt att utöva socionomyrket eller sjuksköter- eller hälsovårdaryrket som legitimerad yrkesutbildad person. I avtalet ska dessutom beaktas hur variationen i antalet klienter påverkar förläggningens lokaler och personal.

Enligt 2 punkten ska det i avtalet avtalas om utvidgning, inskränkning och nedläggning av förläggningar samt om beredskap för omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring. På grund av mottagningsverksamhetens natur ska Migrationsverket och serviceproducenten avtala om villkor och förfaranden för utvidgning, inskränkning och nedläggning av verksamheten samt om säkerställande av kontinuiteten i tjänsterna när verksamheten upphör. Beredskapen för omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring förutsätter att det utarbetas en beredskapsplan för störningssituationer.

Enligt det föreslagna 4 mom. har Migrationsverket rätt att av serviceproducenten avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter och utredningar som är nödvändiga för övervakningen över tjänsterna samt rätt att inspektera de lokaler som förläggningen förfogar över. Inspektionsrätten gäller dock inte lokaler som mottagaren av mottagningstjänster använder för boende, om det inte är nödvändigt att inspektera lokalerna för att trygga klientens ställning och rättigheter samt ändamålsenliga tjänster. Migrationsverket kan således inspektera förläggningens allmänna utrymmen, såsom ett kontor eller utrymmen för gemensamt bruk i en förläggning i form av en anläggning, men kan inte kräva att det rum eller den lägenhet som klienten använder för boende inspekteras, om det inte är nödvändigt för att trygga klientens ställning, rättigheter eller tjänster. I fråga om inspektionen tillämpas i övrigt bestämmelserna i

39 § i förvaltningslagen (434/2003). Genom förslaget preciseras utgångspunkterna för Migrationsverkets övervakning och inspektionsrätt i förhållande till producenten av mottagningstjänster på lagnivå.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. enligt vilket serviceproducenten svarar för att mottagningstjänsterna är lagenliga och avtalsenliga. Serviceproducenten ska ansvara för att förläggningen har den personal som verksamheten kräver och att de krav som ställs på den i denna lag och i annan lagstiftning samt Migrationsverkets anvisningar iakttas i förläggningens verksamhet. Om en serviceproducent bryter mot lag eller avtal, kan Migrationsverket ge en anmärkning eller ett föreläggande om rättelse, förelägga avtalsvite, begränsa verksamhetens omfattning eller avbryta verksamheten till den del det är nödvändigt samt häva avtalet i fråga om en väsentlig överträdelse. Avtalet kan hävas i fråga om ett väsentligt, allvarligt avtalsbrott. Migrationsverket ska se till att tjänsterna för förläggningens klienter fortsätter när avtalet upphör.

11 §. *Krav på produktion av mottagningstjänster.* Det föreslås att paragrafen ändras. I paragrafen stryks bestämmelserna om tagande i förvar. Bestämmelser om bemötandet av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter finns i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002). I paragrafen ska det i stället föreskrivas om krav på produktion av mottagningstjänster. Paragrafens rubrik ändras i överensstämmelse med detta.

Enligt 1 mom. ska Migrationsverket säkerställa att serviceproducenten har tillräckliga professionella, verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar att producera mottagningstjänster. Serviceproducenten ska ha tillräcklig kompetens med hänsyn till innehållet i och omfånget av mottagningstjänsterna, ha den yrkesutbildade personal som verksamheten förutsätter samt även annars ha tillräckliga verksamhetsförutsättningar. Kravet på tillräcklig och behörig personal gäller också tolkar och översättare som anlitas av förläggningen och andra som tillhandahåller tjänster utanför förläggningen. Förläggningarnas personal ska dessutom ha den utbildning som behövs för att tillgodose de särskilda mottagandebehoven hos personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd. Vid introduktionen av förläggningarnas personal ska centrala delar av det europeiska asylcurriculumet om mottagningsvillkor samt verktyget för identifiering av sökande med särskilda mottagandebehov som har utarbetats av asylbyrån som avses i artikel 33.1 i mottagandedirektivet användas. Serviceproducenten ska dessutom vara tillräckligt solvent för att kunna sörja för verksamheten och dess kontinuitet och fullgöra sina lagstadgade skyldigheter.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., till vilket flyttas bestämmelserna i 10 § 3 mom. i den gällande lagen, enligt vilka 9 § 2 mom. tillämpas i fråga om behörighetsvillkoren för föreståndare för icke-statliga förläggningar. Föreståndaren för en förläggning förutsätts ha en för uppgiften lämplig examen, god förtrogenhet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga och sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver.

11 a §. *Straffrättsligt tjänsteansvar och skadeståndsansvar.* Det föreslås att en ny 11 a § fogas till lagen. Till paragrafen överförs bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar i 10 § 4 mom. i den gällande lagen. Enligt paragrafen ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på någon annan aktör än en myndighet, när aktören utövar offentlig makt vid skötseln av sådana uppgifter enligt denna lag som hänför sig till mottagningstjänster. I paragrafen föreskrivs det dessutom att skadeståndslagen ska tillämpas på skadeståndsansvar. I den gällande lagen har det saknats en hänvisningsbestämmelse om skadeståndsansvar.

12 §. *Beredskap för omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring.* Det föreslås att paragrafen ändras. Paragrafens rubrik ändras i överensstämmelse med detta.

Det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar i 1 mom. i den gällande paragrafen slopas. Efter att screeningförordningen trätt i kraft är det inte längre ändamålsenligt med nationella bestämmelser. Bestämmelser om centraliserad screening finns i 3 § 1 mom. 32 punkten i utlänningslagen.

Bestämmelserna i det gällande 2 mom. flyttas till ett nytt 1 mom. Enligt det föreslagna 1 mom. svarar Migrationsverket för planeringen och samordningen av mottagandet av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd med tanke på beredskapen för omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring. I den gällande paragrafen föreskrivs det endast om beredskap för massinvandring. Invandring kan dock också vara förenad med andra störningssituationer som Migrationsverket bör förbereda sig på. Målet med beredskapen är att upprätthålla och trygga den nationella mottagningskapaciteten och mottagningstjänsterna vid olika störningssituationer i anslutning till invandring. Detta inbegriper t.ex. en snabb ökning av mottagningskapaciteten i en situation med omfattande invandring eller t.ex. beredskap för en katastrof eller naturkatastrof som orsakats av människan.

Migrationsverket ska utarbeta och upprätthålla en nationell beredskapsplan för mottagande av personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd. För att regionala särdrag och skillnader ska kunna beaktas bör planer dock utarbetas också på regional nivå. Beredskapsplanerna ska hållas aktuella och genom beredskapsövningar ska det säkerställas att de fungerar. Beredskapen omfattar dessutom samordning av andra myndigheters och aktörers planer och utbildning i anslutning till beredskap. Till Migrationsverkets beredskap hör också att följa upp och förutse migrationen till Finland.

I 2 mom. föreskrivs det i enlighet med 3 mom. i den gällande paragrafen att Migrationsverket planerar och utför sina uppgifter i anslutning till beredskapen för omfattande invandring i samarbete med andra myndigheter och aktörer. Med andra aktörer avses t.ex. sådana serviceproducenter inom offentliga, privata och tredje sektorn som avses i 10 § 1 mom. och som driver icke-statliga förläggningar. För att man också regionalt ska kunna förbereda sig effektivt på omfattande störningssituationer i anslutning till invandring som berör olika sektorer, bör beredskapen ske i förvaltningsövergripande samarbete med t.ex. Tillstånds- och tillsynsverket och välfärdsområdena.

Enligt 13 § i beredskapslagen samordnar varje ministerium förberedelserna inom sitt eget ansvarsområde. Beredskap som genomförs i samarbete innebär i praktiken t.ex. att Migrationsverket med regionala aktörer avtalar om olika aktörers roller vid omfattande invandring eller andra störningssituationer i anslutning till invandring, gör gemensamma riskbedömningar och övningar med aktörerna samt utreder vilka lokaler som står till förfogande för mottagningsverksamheten för att trygga invandrarnas oundgängliga försörjning och omsorg i området i fråga. I planeringen ska också kunna inkluderas den insats som aktörer inom tredje sektorn, såsom Finlands Röda Kors eller privata sammanslutningar och stiftelser, kan bidra med vid organiseringen av mottagandet i samband med omfattande invandring.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om den beredskapsplan som förutsätts i EU:s migrations- och asylpakt och som baserar sig på artikel 32 i mottagandedirektivet. Artikeln förpliktar medlemsstaterna att upprätta en beredskapsplan för att säkerställa mottagandet av och förfarandena för personer som söker internationellt skydd i en situation där antalet sökande blir oproportionerligt stort. Planen ska meddelas Europeiska unionens asylbyrå. Enligt förslaget ska

inrikesministeriet svara för utarbetandet av beredskapsplanen och för meddelandet till Europeiska unionens asylbyrå. Planen ska upprättas utifrån en förlaga som utarbetats av asylbyrån. Planen ska ses över när omständigheterna förändras och minst vart tredje år. Inrikesministeriet ska involvera de aktörer som behövs för att upprätta en beredskapsplan.

Inrikesministeriet beslutar om ibruktagandet av en beredskapsplan enligt EU:s migrations- och asylpakt. Planen ska tas i bruk i en situation där mottagningssystemet eller asylsystemet är belastat på grund av det stora antalet sökande eller någon annan störningssituation i anslutning till invandring. Andra störningssituationer i anslutning till invandring kan vara t.ex. katastrofer eller naturkatastrofer som orsakats av människan. Ibruktagandet av planen kan innebära t.ex. de undantagsåtgärder i fråga om mottagningspenning som föreslås nedan i 19 § och förordnande av företrädare i 39 §. Ibruktagandet av planen ska gälla personer som söker internationellt skydd, personer som får tillfälligt skydd och sådana utlänningar som genomgår centraliserad screening och som inte har sökt internationellt skydd. Inrikesministeriet ska också besluta att avveckla ibruktagandet av planen när det inte längre är motiverat att tillhandahålla mottagningstjänster som avviker från det normala. Om ibruktagandet eller avvecklandet av planen gäller personer som söker internationellt skydd ska inrikesministeriet underrätta Europeiska kommissionen och Europeiska unionens asylbyrå om saken.

13 §. *Mottagningstjänster.* I paragrafen föreskrivs det om mottagningstjänsternas innehåll. Det föreslås att paragrafen ändras.

Till 1 mom. fogas en bestämmelse om Migrationsverkets organiseringsansvar. Migrationsverket ansvarar för mottagningshelheten och därmed också för ordnandet av mottagningstjänster. Dessutom föreslås det att momentet ändras så att personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd får mottagningstjänster via den förläggning där de registreras som klienter. Förläggningen har till uppgift att samordna tillhandahållandet av tjänster och säkerställa att klienten får de nödvändiga tjänster som han eller hon behöver.

Det föreslås att arbets- och studieverksamhet stryks från de mottagningstjänster som räknas upp i 2 mom. i enlighet med förslaget till ändring av 29 § som gäller arbets- och studieverksamhet. Dessutom föreslås det att det till momentet fogas handledning och rådgivning. Närmare bestämmelser om handledning och rådgivning föreslås i den nya 15 a §.

Det föreslås att 3 mom. ändras så att daglig omvårdnad, omsorg och fostran av barn som saknar vårdnadshavare ordnas i grupphem och enheter för stödboende avsedda för barn. I momentet föreskrivs dessutom i enlighet med den gällande lagen att fullt uppehälle kan ordnas i grupphem och enheter för stödboende. I 41 § i den gällande lagen konstateras det att barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad inte ingår i uppgifterna för en företrädare för ett barn som saknar vårdnadshavare. I lagen har det dock inte preciserats vem som ska ansvara för vård, fostran och övrig omvårdnad om ett barn utan vårdnadshavare. Ändringen motsvarar gällande praxis och preciserar både grupphemmets och företrädarens roll i barnets liv. Om ett barn utan vårdnadshavare tillsammans med en släkting eller någon annan närstående inkvarteras på en förläggning för vuxna och familjer i enskild inkvartering enligt 18 §, ska den släkting eller någon annan närstående som inkvarteras med barnet svara för barnets dagliga omvårdnad, omsorg och fostran. Barnets dagliga omvårdnad, omsorg och fostran ska genomföras på det sätt som avses i 1 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983).

Artikel 26 i mottagandedirektivet förutsätter att barnets bästa ska beaktas i första hand vid genomförandet av bestämmelserna i direktivet. Vid bedömningen av barnets bästa ska enligt artikel 26.2 b, c och d den underåriges välbefinnande och sociala utveckling beaktas, med särskild hänsyn till den underåriges bakgrund och behovet av stabilitet och kontinuitet i

omsorgen, säkerhets- och trygghetshänsyn, särskilt om det finns risk för att den underårige är offer för någon form av våld eller utnyttjande, inklusive människohandel, samt den underåriges åsikter, beroende på hans eller hennes ålder och mognad.

Det föreslås att paragrafens 4 mom. upphävs. I paragrafen föreskrivs inte längre om ordnande av mottagningstjänster under gränsförfarande. Det föreslås att bestämmelserna om detta flyttas till 50 § om krav på att bo på en bestämd förläggning.

13 a §. *Identifiering och uppdatering av kontaktuppgifter.* Det föreslås en ny 13 a § i lagen. I paragrafen föreskrivs det om skyldigheten för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd att med jämna mellanrum identifiera sig vid den förläggning där de är registrerade som klienter och om skyldigheten att uppdatera sina kontaktuppgifter.

Enligt det föreslagna 1 mom. är en förutsättning för att få mottagningstjänster att vuxna som fyllt 18 år och som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd identifierar sig regelbundet. Regelbunden identifiering är en förutsättning för att personens rätt till mottagningstjänster ska kvarstå. Förslaget baserar sig på artikel 7.4 i mottagandedirektivet, enligt vilken medlemsstaternas tillhandahållande av materiella mottagningsvillkor får villkoras med att sökandena faktiskt är bosatta på de förläggningar som de anvisats till. Enligt punkt 5 får medlemsstaterna också införa mekanismer för att bedöma och tillgodose sina mottagningssystems behov, inbegripet mekanismer för att verifiera att sökandena faktiskt är bosatta på de förläggningar som de anvisats till. Enligt skäl 17 i ingressen till direktivet bör sådana mekanismer inte inskränka sökandenas rörelsefrihet inom den berörda medlemsstatens territorium. Enligt förslaget är ett skäligt intervall för identifiering av personer som söker internationellt skydd 2–4 gånger i månaden. Det föreslagna intervallet för identifiering kan anses vara ett ändamålsenligt sätt att säkerställa att personen är klient vid förläggningen och med tanke på kostnaderna och de praktiska arrangemangen också möjligt att genomföra.

Identifieringsskyldigheten ska också gälla personer som får tillfälligt skydd. Eftersom personer som får tillfälligt skydd vistas i Finland med uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd och med stöd av direktivet om tillfälligt skydd har rätt att röra sig fritt i EU-länder, är de dock skyldiga att identifiera sig endast en gång i månaden. Syftet med identifieringen är att säkerställa att den som får tillfälligt skydd fortfarande är klient vid förläggningen, inte att i enlighet med mottagandedirektivet kontrollera personens faktiska närvaro. Skyldigheten att identifiera sig en gång i månaden är således skälig också i fråga om personer som får tillfälligt skydd.

Identifieringsskyldigheten gäller inte personer under 18 år eller förvärvsarbetande. Fullgörandet av skyldigheten skulle förutsätta frånvaro från skolan eller arbetsplatsen, vilket inte kan anses skäligt. Identifieringsskyldigheten ska till övriga delar gälla alla klienter i mottagningssystemet, även dem som bor i enskild inkvartering. Om personen på grund av särskilda mottagandebehov eller av någon annan individuell orsak är inkvarterad t.ex. på ett vårdhem, kan identifieringen skötas på platsen i fråga. Migrationsverket ska ge förläggningarna anvisningar om ett enhetligt tillvägagångssätt och om identifieringsintervallet.

Enligt 1 mom. ska personen dessutom meddela förläggningen sina kontaktuppgifter och uppdatera kontaktuppgifterna. Skyldigheten gäller alla mottagare av mottagningstjänster, även barn och förvärvsarbetande. Personen ska meddela förläggningen sina kontaktuppgifter, såsom adress, telefonnummer och eventuell e-postadress samt senare ändringar i dem. Personen ska de facto inkvartera sig på den adress han eller hon har uppgett och det räcker inte med enbart en poste restante-adress. Förläggningen ska föra in kontaktuppgifterna i klientens klientuppgifter. Förslaget baserar sig på artikel 7.6 i mottagandedirektivet, som är förpliktande för medlemsstaterna.

De föreslagna åtgärderna syftar till att minska missbruk av systemet. Identifieringsskyldigheten och skyldigheten att uppdatera kontaktuppgifterna framhäver dessutom skyldigheten för personer som söker internationellt skydd att vara anträffbara, vilket är viktigt särskilt med tanke på asylförfarandet och verkställigheten av avlägsnande ur landet.

Identifieringen kan enligt 2 mom. genomföras personligen vid förläggningen eller på något annat tillförlitligt sätt som Migrationsverket bestämmer. Personlig identifiering är det primära sättet, och t.ex. enbart telefonsamtal är inte ett tillräckligt identifieringssätt. Identifieringen innebär dock inte detsamma som sådan identitetskontroll på ett tillförlitligt sätt som hör till myndighetens behörighet, utan mottagaren av mottagningstjänster kan identifieras t.ex. med förläggningens klientkort med foto. Migrationsverket ska ge förläggningarna anvisningar om de förfaranden och metoder för identifiering som används för att säkerställa att personerna fortfarande är klienter vid förläggningen. Identifieringsskyldigheten kan bindas t.ex. till förfaranden som gäller mottagningspenning eller till andra klientbesök på förläggningen eller till klientarbete. Vid en förläggning i form av en bostad kan identifieringen göras t.ex. också under besök som gäller underhåll av fastigheten eller andra hembesök. Migrationsverket kan också utveckla metoder för identifiering med hjälp av teknik.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs att om en person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd utan grundad anledning försummar att identifiera sig vid förläggningen, kan personens klientrelation vid förläggningen avslutas fem vardagar efter det att identifieringen försummades. Förläggningen ska försöka nå personen, t.ex. per telefon, innan klientrelationen avslutas. Om personen trots försöket inte nås eller om personen meddelar att han eller hon inte kommer att återvända till förläggningen, avslutas personens klientrelation. När klientrelationen avslutas upphör personens rätt till mottagningstjänster. En person ska inte ha rätt till mottagningspenning eller andra mottagningstjänster under den tid han eller hon inte har kunnat nås vid förläggningen eller efter att klientrelationen har upphört. Om en person dock återvänder till förläggningen efter att klientrelationen har upphört, registreras personen på nytt som klient i mottagningssystemet. Beroende på inkvarteringssituationen på förläggningen kan man bli tvungen att flytta personen till en annan förläggning. En person ska inte återregistreras som klient vid förläggningen, om hans eller hennes rätt till tjänster har upphört under hans eller hennes frånvaro på det sätt som avses i 14 a §. Bestämmelser om påföljder för försummelse att identifiera sig eller uppdatera kontaktuppgifter föreslås i 45 §, som gäller sänkning av mottagningspenningen.

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd bör förstå sina skyldigheter så att de kan handla i enlighet med dem. I propositionen ingår flera förslag som syftar till att säkerställa att en person som registrerats som klient vid en förläggning får den information han eller hon behöver om sina rättigheter och skyldigheter.

Enligt det föreslagna 4 mom. kan genom Migrationsverkets beslut avvikelse göras från skyldigheten att identifiera sig vid omfattande invandring eller andra störningssituationer i anslutning till invandring. I sådana situationer kan det vara svårt eller rentav omöjligt att samordna och följa upp identifieringen. Ett beslut om avvikelse från identifieringsskyldigheten är inte individuellt, utan det gäller alla förläggningar och deras klienter. Beslutet ska fattas temporärt och i den mån det är möjligt för viss tid. Migrationsverket ska meddela förläggningarna när identifieringsskyldigheten återinförs. Förläggningen ska informera klienterna om undantag från identifieringsskyldigheten och om återinförande av skyldigheten. Under tiden då avvikelse från identifieringsskyldigheten görs får klienterna inga konsekvenser av att de inte regelbundet besöker förläggningen. De ska dock fortfarande uppdatera sina kontaktuppgifter. Undantaget förutsätter inte att en beredskapsplan enligt 12 § tas i bruk eller att Europeiska kommissionen och Europeiska unionens asylbyrå underrättas.

14 §. *Mottagare av mottagningstjänster.* Det föreslås att paragrafen ändras. I 1 mom. föreskrivs det på samma sätt som i den gällande paragrafen om de persongrupper som tillhandahålls mottagningstjänster. Det föreslås att bestämmelserna om hur länge mottagningstjänster tillhandahålls i 2 och 3 mom. i den gällande paragrafen till behövliga delar flyttas till 14 a §.

Enligt 1 mom. ska mottagningstjänster tillhandahållas tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Liksom i den gällande lagen ska personer som söker internationellt skydd få mottagningstjänster från och med att ansökan görs. Personer som får tillfälligt skydd kan få mottagningstjänster från och med inresan. Med en person som söker internationellt skydd avses i enlighet med artikel 3.13 i förordningen om asylförfaranden och artikel 2.2 i mottagandedirektivet en sådan tredjelandsmedborgare eller en statslös person som har gjort en ansökan om internationellt skydd för vilken det ännu inte har fattats ett lagakraftvunnet beslut. Dessutom bör det noteras att mottagandedirektivet tillämpas på tredjelandsmedborgare och statslösa personer som gör en ansökan om internationellt skydd på medlemsstaternas territorium, inklusive vid den yttre gränsen, i deras territorialvatten eller i ett transitområde, förutsatt att dessa tredjelandsmedborgare och statslösa personer får uppehålla sig på territoriet i egenskap av sökande. Med personer som får tillfälligt skydd avses på det sätt som avses i artikel 2 i direktivet om tillfälligt skydd medborgare i tredje land eller statslösa personer. Mottagningstjänster ska således i fortsättningen inte ges medborgare i Europeiska unionen. Eftersom medborgare i Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz i enlighet med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har rätt att uppehålla sig och röra sig i Europeiska unionens medlemsstater och deras ställning är jämförbar med unionsmedborgarnas, ska de inte heller tillhandahållas mottagningstjänster.

Om en utlänning redan har haft uppehållstillstånd och en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland, ska Migrationsverket och Folkpensionsanstalten säkerställa att tjänster inte tillhandahålls samtidigt i två system.

I det nya 2 mom. föreskrivs det om tillhandahållande av mottagningstjänster i fråga om efterföljande ansökningar om internationellt skydd. Bestämmelsen utgör ett undantag från 1 mom. Den som gjort en efterföljande ansökan om internationellt skydd tillhandahålls inte mottagningstjänster, om avvikelse görs från sökandens rätt att stanna kvar på finskt territorium med stöd av 102 § i utlänningslagen. Ändringen skärper de gällande bestämmelserna.

Enligt artikel 56 i förordningen om asylförfaranden får medlemsstaterna utan att det påverkar principen om non-refoulement medge ett undantag från rätten att stanna kvar på deras territorium. Undantaget gäller en första efterföljande ansökan som har lämnats in endast i syfte att försena eller hindra ett beslut om avlägsnande ur landet och ansökan inte prövas vidare i enlighet med artikel 55.7 eller om sökanden har lämnat in en andra eller ytterligare efterföljande ansökan i någon medlemsstat efter ett slutligt beslut om att prövning av en tidigare efterföljande ansökan nekas eller att den avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad. När det är fråga om en sådan första efterföljande ansökan som innehåller nya faktorer i enlighet med artikel 55.3 i förordningen om asylförfaranden, dvs. en materiell prövning av ansökan, anses sökanden dock ha rätt att stanna kvar på finskt territorium under den tid ansökan behandlas och också rätt till mottagningstjänster. Motsvarande rätt att stanna kvar på finskt territorium uppkommer dock inte i och med att en andra eller ytterligare efterföljande ansökan görs, om prövning av en tidigare efterföljande ansökan har nekats eller ansökan har avslagits som ogrundad eller uppenbart ogrundad. De som hör till gruppen i fråga får således inte heller rätt till mottagningstjänster i och med den nya ansökan om internationellt skydd.

14 a §. *Hur länge mottagningstjänster tillhandahålls.* I paragrafen föreskrivs på samma sätt som i den gällande lagen om hur länge mottagningstjänster ska tillhandahållas. Paragrafen ändras till

den del det är fråga om hur länge mottagningstjänster maximalt tillhandahålls i olika situationer. Ändringarna innebär en begränsning av hur länge mottagningstjänster tillhandahålls i förhållande till nuläget. Liksom enligt den gällande lagen upphör mottagningstjänsterna med stöd av lagen och det meddelas inget separat beslut i ärendet. I paragrafen föreskrivs det också om fortsatta mottagningstjänster av exceptionellt vägande skäl.

I 1 mom. föreskrivs det om hur länge en utlänning ska få mottagningstjänster efter att uppehållstillstånd har beviljats. Enligt momentet ska personer som sökt internationellt skydd och som har fått uppehållstillstånd och som uppfyller villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun eller personer som får tillfälligt skydd och som uppfyller villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun tillhandahållas mottagningstjänster under den tid då övergången till kommunen ordnas, dock högst 3 månader från det att villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun uppfylls. Tidsfristerna omfattar situationer där en utlänning har beviljats uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd eller tillfälligt skydd samt situationer där mottagaren av mottagningstjänster under behandlingen av en ansökan om internationellt skydd eller under tiden för ett uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund. Momentet ersätter 14 § 2 och 3 mom. i den gällande lagen.

Det föreslås att den tidsperiod då mottagningstjänster tillhandahålls ska fastställas noggrannare än för närvarande, under den tid då övergången till kommunen ordnas. När det gäller mottagare av mottagningstjänster som inkvarteras i enskild inkvartering kan övergången till kommunen i princip anses ha ordnats efter att mottagaren har fått en anteckning om hemkommun i befolkningsdatasystemet. När det gäller en person som inkvarteras på en förläggning anses övergången till kommunen ha ordnats när han eller hon har flyttat bort från förläggningen. Mottagaren av mottagningstjänster ska ansöka om anteckning om hemkommun hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och utan dröjsmål övergå till kommunen. Vid behov och t.ex. i fråga om personer med särskilda mottagandebehov kan ansökan om anteckning om hemkommun göras med stöd av förläggningen.

Mottagningstjänsterna upphör efter att uppehållstillstånd beviljats senast 3 månader efter det att den som beviljats uppehållstillstånd uppfyller villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun. I praktiken räknas tidsfristen från delgivningen av beslutet om uppehållstillstånd, men dessutom ska villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun beaktas t.ex. i fråga om olika typer av uppehållstillstånd. Det bör beaktas att den som får mottagningstjänster kan uppfylla villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun också på någon annan i 4 § i lagen om hemkommun avsedd grund än vistelsens längd eller uppehållstillstånd. Villkoren för att få hemkommun kan uppfyllas t.ex. om det är fråga om en familjemedlem till en sådan person som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland. I fråga om tidsfristen ska man således beakta de omständigheter från fall till fall som framgår av situationen i fråga.

Syftet med den föreslagna maximitiden på 3 månader är att säkerställa att en person som beviljats uppehållstillstånd och som uppfyller villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun utan dröjsmål övergår från mottagningssystemet till kommunens och välfärdsområdets tjänster. Tre månader kan anses vara en skälig tid för att sköta de åtgärder som övergången till kommunen förutsätter.

Migrationsverket ska informera utlänningen om tidsgränsen för mottagningstjänsterna i samband med delgivningen av beslutet om uppehållstillstånd. De maximitider för mottagningstjänster som avses i momentet ska inte tillämpas på minderåriga barn utan vårdnadshavare.

När denna proposition lämnas har ett betydande antal personer som får tillfälligt skydd omfattats av mottagningstjänster. Personer som får tillfälligt skydd har utan undantag fått en hemkommun efter att ha ansökt om det hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ett år efter att de flyttat till Finland. Villkoren för att få en hemkommun kan uppfyllas redan tidigare t.ex. om den som fått tillfälligt uppehållstillstånd är familjemedlem till en sådan person som redan har en hemkommun. Om den som fått tillfälligt uppehållstillstånd inte på ansökan beviljas hemkommun, upphör mottagningstjänsterna dock inte. Enligt artikel 13.1 i direktivet om tillfälligt skydd ska medlemsstaterna se till att personer som åtnjuter tillfälligt skydd får lämplig inkvartering eller, om så krävs, medel till att skaffa sig bostad. Således är det motiverat att fortsätta mottagningstjänsterna för en person som får tillfälligt skydd även efter den tidsfrist på 3 månader som anges i 1 mom., om personen inte på ansökan beviljas hemkommun.

I 2 mom. föreskrivs det om maximitiden för mottagningstjänster i situationer där en tredjelandsmedborgare inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium. Momentet ersätter 14 a § 1 och 3 mom. i den gällande lagen. Till skillnad från nuläget är den avgörande tidpunkten i fråga om mottagningstjänsternas längd i fortsättningen den tidpunkt då personen inte längre anses ha rätt att stanna kvar på finskt territorium. Enligt den gällande lagen ansågs tidpunkten för avlägsnandet ur landet vara den avgörande tidpunkten. Avgörande för en person som fått tillfälligt skydd är tidpunkten för delgivning av ett avslag på en ansökan om tillfälligt skydd eller tidpunkten för när ett uppehållstillstånd som beviljats på grund av tillfälligt skydd upphör eller återkallas, vilket innebär att också rätten att vistas i Finland, dvs. rätten att stanna kvar på finskt territorium, upphör. Rätten för utlänningar att söka ändring och möjligheterna för myndigheterna och utlänningen att effektivt ordna utresan talar dock för att mottagningstjänsterna inte ska upphöra omedelbart, utan de kan fortgå högst 60 dagar efter det att utlänningen inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium. Tjänsterna upphör i vilket fall som helst innan tidsfristen på 60 dagar har löpt ut, om personen avlägsnar sig eller avlägsnas från Finland.

I 3 mom. föreskrivs det om en kortare tid för mottagningstjänster än i 2 mom. i sådana situationer där en tredjelandsmedborgare har fått mottagningstjänster under behandlingen av en efterföljande ansökan om internationellt skydd. Mottagningstjänster kan tillhandahållas den som gjort en efterföljande ansökan i högst 14 dagar efter det att han eller hon inte har rätt att stanna kvar på finskt territorium. En kortare tid för mottagningstjänster är motiverad, eftersom det är fråga om en efterföljande ansökan och myndigheterna i princip redan har hunnit bereda avlägsnandet av mottagaren av mottagningstjänster ur landet under den föregående ansökan. En tydlig tidsfrist för när mottagningstjänsterna upphör gör det också möjligt för personen själv att på eget initiativ ordna sin utresa ur landet. Den som gjort en efterföljande ansökan kan över huvud taget få mottagningstjänster endast om avvikelse från sökandens rätt att stanna kvar på finskt territorium inte har gjorts med stöd av 102 § i utlänningslagen. Om en person på basis av en ansökan om internationellt skydd har börjat tillhandahållas mottagningstjänster och det senare framgår att det är fråga om en sökande som har gjort en efterföljande ansökan och vars rätt att stanna kvar på finskt territorium med stöd av 102 § i utlänningslagen frångås, kan tillhandahållandet av tjänsterna avslutas utan tidsfrist.

Målet med de tidsfrister som föreslås i 2 och 3 mom. är att förkorta den tid som mottagningstjänster tillhandahålls, minska kostnaderna och effektivt genomföra bestämmelserna i mottagandedirektivet. Med tanke på den tid som mottagningstjänster tillhandahålls är det viktigt att Migrationsverket och domstolarna behandlar ansökningarna effektivt. De föreslagna tidsfristerna främjar dock möjligheterna för mottagaren av mottagningstjänster att lämna landet genom att hålla hans eller hennes vistelseort känd för myndigheterna under beredningen av assisterad frivillig återresa eller avlägsnande ur landet och genom att möjliggöra t.ex. rådgivning om återvändande. De behöriga myndigheterna kan vid

behov överväga att vidta säkringsåtgärder enligt 7 kap. i utlänningslagen. Utlänningen ska beroende på situation avlägsna sig från förläggningens område senast efter 60 eller 14 dagar. Om utlänningen inte samtycker till att avlägsna sig, kan polisen på förläggningens begäran avlägsna honom eller henne från förläggningens område med stöd av 2 kap. 5 § i polislagen. Med tanke på den praktiska operativa verksamheten är det viktigt att informationssystemen utvecklas så att information om den tidpunkt då en person inte längre har rätt att vistas i Finland och kan avlägsnas ur landet är tydligt synlig i systemet och att information om ändringar förmedlas till de behöriga myndigheterna och till den förläggning där utlänningen är klient.

Förläggningen ska informera klienten om tidpunkten då tjänsterna upphör och erbjuda effektiv rådgivning om återvändande.

Enligt 4 mom. ska bestämmelserna i 2 och 3 mom. om hur länge mottagningstjänster tillhandahålls inte tillämpas på minderåriga barn som saknar vårdnadshavare. Minderåriga barn som saknar vårdnadshavare ska tillhandahållas mottagningstjänster tills barnet har lämnat landet. Förslaget motsvarar den gällande regleringen. Ett barn utan vårdnadshavare som sökt internationellt skydd får inte beslut om avlägsnande ur landet, om det inte har bedömts vara möjligt för barnet att återvända till sitt hemland eller till ett sådant tredjeland där barnet har uppehållsrätt, bland annat genom att säkerställa att barnet på tillbörligt sätt tas emot i landet i fråga. På motsvarande sätt genomförs avlägsnandet ur landet inte i fråga om ett minderårigt barn utan vårdnadshavare som fått tillfälligt skydd, om inte bestämmelserna i artikel 10 i återvändandedirektivet kan iakttas vid avlägsnandet. Därför är det motiverat att mottagningstjänsterna för barn utan vårdnadshavare ska vara bundna till tidpunkten för avlägsnandet ur landet. Detta stöds också av att åtgärder för avlägsnande av minderåriga utan vårdnadshavare kan kräva särskilda arrangemang och därför mer tid.

Bestämmelserna i 2 mom. i den gällande paragrafen om hur länge mottagningstjänster tillhandahålls medborgare i Europeiska unionen och därmed jämförbara personer, dvs. medborgare i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz, slopas. Det har varit fråga om nationell reglering. Enligt artikel 3.1 i mottagandedirektivet är direktivet tillämpligt på alla tredjelandsmedborgare och statslösa personer, om de får uppehålla sig på territoriet i egenskap av sökande. Den grupp som anges i 2 mom. i den gällande paragrafen omfattas således inte av direktivets tillämpningsområde, eftersom de inte är tredjelandsmedborgare eller statslösa. Ändringen motsvarar alleuropeisk praxis och förenhetligar regleringen mellan unionens medlemsstater.

Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. enligt vilket förläggningens föreståndare kan besluta att fortsätta tillhandahållandet av mottagningstjänster under en skälig tid av exceptionellt vägande skäl trots de tidsgränser som annars föreskrivs i paragrafen. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak 14 a § 4 mom. i den gällande lagen. I och med den föreslagna ändringen är det enligt momentet möjligt att fortsätta tillhandahållandet av mottagningstjänster av exceptionellt vägande skäl i stället för av särskilda skäl som anknyter till klientens person. Syftet med ändringen är att göra det möjligt att fortsätta tillhandahållandet av mottagningstjänster i en situation som inte orsakas av mottagaren själv. På motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen är det vid fortsatt tillhandahållande av mottagningstjänster inte fråga om ett ansökningsärende som en klient vid förläggningen har inlett, utan förläggningens föreståndare kan fortsätta att tillhandahålla tjänster, om det finns exceptionellt vägande skäl för det. Förläggningen ska informera sökanden om att mottagningstjänsterna fortsätter. Tjänsterna kan med stöd av momentet fortsätta endast kortvarigt. Bedömningen av exceptionellt vägande skäl förutsätter prövning från fall till fall.

Ett exceptionellt vägande skäl kan anses vara t.ex. att övergången till kommunen för en person som fått uppehållstillstånd fördröjs på grund av personens behov av särskilt stöd på grund av hälsotillstånd, ålder eller skada. När det gäller t.ex. offer för människohandel eller sökande i utsatt ställning kan övergången till kommunen i vissa fall förutsätta en kommunplats som livskraftscentralen ordnar eller, om en sådan kommunplats inte finns att tillgå, stöd från förläggningen för att kunna övergå till kommunen. Som exceptionellt vägande skäl kan också betraktas t.ex. att det med hänsyn till personens hälsotillstånd, utsatta ställning eller barnets bästa är uppenbart oskäligt att tjänsterna upphör för en person som fått ett beslut om avlägsnande ur landet. Det kan t.ex. vara fråga om gravida som snart ska föda eller personer vars hälsotillstånd plötsligt har försämrats så att det är motiverat att fortsätta tjänsterna kortvarigt. Som exceptionellt vägande skäl kan också betraktas en situation där en person eller en grupp av personer snart ska lämna landet och det inte kan anses ändamålsenligt för individen eller myndigheterna att övergå till kommunen för en mycket kort tid.

Ett exceptionellt vägande skäl kan också anses vara en situation där personens återresa eller återsändande äventyras om tjänsterna inte fortsätter. Det kan t.ex. vara fråga om en situation där returflyget för en person som sökt sig till programmet för frivillig återresa inställs. Ett villkor är då att den som sökt sig till programmet för frivillig återresa själv främjar att resan genomförs. Tjänsterna kan också fortsätta om polisen eller gränskontrollmyndigheten inte kan verkställa avlägsnandet av en person ur landet innan mottagningstjänsterna upphört och verkställigheten av avlägsnandet förutsätter att myndigheterna fortfarande känner till personens vistelseort. I dessa situationer kan som exceptionellt vägande skäl anses t.ex. att personen inte har de resedokument som behövs för att avlägsna sig ur landet. I synnerhet en situation där polisen anser att åläggande av anmälningsskyldighet eller boendeskyldighet enligt 7 kap. i utlänningslagen är nödvändigt och proportionerligt för att en säkringsåtgärd ska kunna bestämmas på en förläggning kan anses vara ett exceptionellt vägande skäl. Polisen eller gränskontrollmyndigheten ska göra en anmälan om behovet av att tjänsterna fortsätter. Anmälan ska göras via en datasystemförbindelse, såsom ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden, till den förläggning där personen är klient. Anmälan är inte ett förvaltningsbeslut. Förläggningens föreståndare kan besluta att tjänsterna ska fortsätta som längst fram till den kända eller uppskattade tidpunkten för avlägsnandet ur landet eller verkställigheten av avlägsnandet ur landet. Syftet med de fortsatta tjänsterna är att främja de faktiska arrangemang som leder till avlägsnandet ur landet.

15 §. *Information.* Det föreslås att paragrafen ändras.

Till 1 mom. fogas en skyldighet att informera personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd om påföljder vid försummelse av skyldigheter.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket ska ge i 1 mom. avsedda uppgifter om mottagningsvillkoren till personer som söker internationellt skydd inom tre dagar från det att ansökan gjordes eller senast då ansökan registreras. Enligt den föreslagna 95 § i utlänningslagen kan en ansökan om internationellt skydd i fortsättningen göras hos polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket. Migrationsverket ansvarar för driften av de statliga förläggningarna, vilket innebär att också en anställd vid en statlig förläggning eller förvarsenhet kan ta emot en ansökan om internationellt skydd och informera sökanden om mottagningsvillkoren. Tidsfristen för lämnande av uppgifter baserar sig på artikel 5.1 andra stycket i mottagandedirektivet. I momentet föreskrivs dessutom att personer som får tillfälligt skydd ska ges uppgifterna i enlighet med den gällande lagen då ansökan om tillfälligt skydd registreras. Uppgifterna kan också ges vid en icke-statlig förläggning där en person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd registreras som klient, om uppgifterna kan ges inom utsatt tid på 3 dagar. Genom att ge uppgifter i ett

tillräckligt tidigt skede säkerställs att de personer som söker internationellt skydd och får tillfälligt skydd är medvetna om sina rättigheter och kan uppfylla sina skyldigheter.

I praktiken ska polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket ge personer som söker internationellt skydd det material om mottagningsvillkor som utarbetats av Europeiska asylbyrån. Skyldigheten att använda det material som utvecklats av Europeiska asylbyrån grundar sig på artikel 5.1 andra stycket i mottagandedirektivet. Med mottagningsvillkor avses nationellt mottagningstjänster. Till personer som får tillfälligt skydd ges Migrationsverkets broschyr om mottagningstjänster. Det material som ges till personen ska innehålla uppgifter om mottagningstjänster, såsom inkvartering, försörjning och hälso- och sjukvård. Materialet ska också innehålla information om sökandens rätt till rättshjälp i ärenden som gäller mottagningstjänster och rätt att arbeta och gå i skola. Likaså ska nämnas skyldigheten att uppdatera sina kontaktuppgifter och att regelbundet identifiera sig vid förläggningen, allmän ordning och säkerhet vid förläggningen samt ordningsregler. Uppgifter ska också ges om påföljder för brott mot skyldigheterna. Broschyren ska dessutom innehålla de kontaktuppgifter som är mest centrala ur sökandens synvinkel och information om de organisationer som bistår sökanden.

Enligt 3 mom. ska personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd få uppgifterna skriftligen i begriplig och tydlig form på sitt modersmål eller på ett språk som personen rimligen kan förväntas förstå. Uppgifterna kan ges på papper eller i elektronisk form. Informationen ska ges i en koncis, tydlig, begriplig och lättillgänglig form. Eftersom syftet med mottagningstjänsterna är att trygga grundläggande behov, försörjning och omsorg för personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd och underlåtenhet att iaktta de skyldigheter som hör till mottagandet kan medföra påföljder för personen, bör det alltid säkerställas att personen har fått information om sina rättigheter och skyldigheter. Därför föreskrivs det i paragrafen också att uppgifterna vid behov kan ges muntligen. Informationen kan ges t.ex. i visuell form, med hjälp av videor eller piktogram. Informationen bör anpassas till sökandens behov. Uppgifterna kan ges muntligen t.ex. för att beakta sökandens särskilda mottagandebehov. Detta är nödvändigt i synnerhet i de fall där den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inte själv kan läsa. I andra situationer är det möjligt att ge uppgifterna muntligen endast i undantagsfall, om uppgifterna inte kan ges skriftligen inom den tidsfrist som anges i 2 mom., eftersom det språk som sökanden förstår eller rimligen kan förväntas förstå är ett sällsynt språk. Sökanden ska i en sådan situation bekräfta att han eller hon förstår uppgifterna efter att ha fått dem. Informationen ska så snart som möjligt översättas till språket i fråga och ges till sökanden, om det inte är uppenbart att den inte längre behöver ges. Förutsättningarna för att ge uppgifterna muntligen baserar sig på artikel 5 i mottagandedirektivet.

I 3 mom. föreskrivs det vidare att personen genom sin underskrift ska bekräfta att han eller hon har fått uppgifterna. Personens bekräftelse ska antecknas i hans eller hennes klientuppgifter. Om en person vägrar bekräfta att han eller hon har fått uppgifterna, antecknas vägran i klientuppgifterna.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket ska ge ett barn som saknar vårdnadshavare uppgifterna på ett sätt som är lämpligt med beaktande av barnets ålder och utvecklingsnivå. Uppgifterna ska ges i närvaro av en företrädare eller en tillfällig företrädare som förordnats för barnet i fråga. Tillägget baserar sig på artikel 5.2 andra stycket i mottagandedirektivet. Uppgifterna om mottagningstjänster ska ges med hjälp av det material som Europeiska asylbyrån har utarbetat för barn utan vårdnadshavare.

15 a §. *Handledning och rådgivning.* Det föreslås att en ny 15 a § fogas till lagen. Syftet med paragrafen är att förtydliga förläggningens uppgifter i förhållande till lämnande av information enligt 15 §. Enligt förvaltningslagen har myndigheterna en rådgivningsskyldighet. Enligt 8 § 1 mom. ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. Bestämmelser om hänvisning till rätt myndighet finns också i förvaltningslagen. Om ett ärende inte hör till myndighetens behörighet, ska den enligt 8 § 2 mom. i mån av möjlighet hänvisa kunden till den behöriga myndigheten. Genom paragrafen fullgörs dessutom skyldigheten enligt artikel 5 i mottagandedirektivet att tillhandahålla sökanden information om de mottagningsvillkor som gäller sökanden och om sökandens rättigheter och skyldigheter under mottagandet.

Enligt förslaget ska förläggningen ordna handledning och rådgivning för personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd. Information om rättigheter och skyldigheter i anslutning till mottagandet samt rådgivning i anslutning till användningen av tjänsterna är en viktig del av förläggningens arbete. Rådgivningsskyldigheten enligt 8 § i förvaltningslagen gäller endast uppgifter som hör till myndighetens behörighet. Förläggningens skyldighet att handleda och ge klienten råd är dock mer omfattande än endast de ärenden som hör till mottagningstjänsterna. Förläggningen ska ge klienten råd också i andra frågor som gäller vardagen. Genom rådgivning med låg tröskel förebyggs negativa fenomen som t.ex. hänför sig till att mottagaren av mottagningstjänster saknar språkkunskaper och har dålig kännedom om samhället och arbetslivet. Förläggningen ska vid behov hänvisa klienten till behörig myndighet. Utgångspunkten är att handledning är mer omfattande än rådgivning och att handledningen omfattar både att vägleda klienten till rätt stöd och tjänst och att samordna klientens tjänster så att de bildar en fungerande, ändamålsenlig och oavbruten servicekedja. Samordningen av tjänsterna är särskilt viktig t.ex. vid övergången till kommunen och när ett barn utan vårdnadshavare fyller 18 år.

Förläggningen ska ge en person som är registrerad som klient vid förläggningen mer noggrann information än vad som föreskrivs i 15 § om mottagningstjänsterna och om mottagarens rättigheter och skyldigheter samt introducera personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd i förläggningens rutiner, regler och säkerhetsanvisningar. Förläggningen ska också handleda och ge råd till personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd i frågor som gäller behandlingen av ansökan, assisterad frivillig återresa, ansökan om mottagnings- och brukspenning, övergång till kommunen och andra frågor som gäller klientens vardag.

Processen med att informera om möjligheten till assisterad frivillig återresa inleds genast när mottagandet inleds. Personen ska ha en klar bild av att rätten att vistas i Finland upphör om han eller hon fått ett negativt och lagakraftvunnet beslut. Förläggningen ska ge klienterna handledning och rådgivning om möjligheten till återresa och om stödformerna för frivillig återresa. Förläggningen ska fästa särskild uppmärksamhet vid att barn och personer med särskilda mottagandebehov får handledning och rådgivning som motsvarar deras behov.

Rådgivningen och handledningen hör till arbetsuppgifterna för alla som arbetar vid förläggningen. Handledning ska vid behov ordnas också genom multiprofessionellt samarbete. Den föreslagna ändringen utvidgar inte förläggningarnas nuvarande uppgifter.

16 §. *Inkvartering på en förläggning.* I paragrafen föreskrivs om inkvartering och förflyttning av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Det föreslås att paragrafen ändras.

Enligt artikel 7.2 i mottagandedirektivet får medlemsstaterna anvisa sökande till förläggningar inom sitt territorium i syfte att hantera sina asyl- och mottagningssystem. En förutsättning för att anvisa sökande till förläggningar är att alla sökande faktiskt tillförsäkras sina rättigheter enligt direktivet.

I enlighet med 1 mom. i den gällande paragrafen ska personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras på en förläggning. En person har inte rätt att välja på vilken förläggning han eller hon inkvarteras. För ordnande av inkvartering för en utlänning som har ansökt om internationellt skydd eller tillfälligt skydd ska polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket hänvisa sökanden till en förläggning i enlighet med Migrationsverkets anvisningar. Placeringen på en viss förläggning påverkas förutom av var ansökan har gjorts också av situationen på förläggningarnas inkvarteringsställen, behoven vid asylutredning och beslutsfattandet i asylfrågor samt av orsaker som hänför sig till sökanden. Migrationsverket kan t.ex. med tanke på behoven vid asylutredning och beslutsfattandet i asylfrågor eller behovet av inkvarteringskapacitet meddela anvisningar om inkvartering som förläggningarna ska iaktta när de fattar beslut om inkvartering och förflyttning.

I 1 mom. föreskrivs i enlighet med den gällande lagen att de inkvarterades ålder och kön ska beaktas vid inkvarteringen. Det föreslås att det till momentet fogas ett omnämnande av att sökandens särskilda mottagandebehov ska beaktas när inkvartering ordnas. Sökandens särskilda mottagandebehov beaktas med stöd av 6 § i den gällande lagen, men tillägget stärker genomförandet av artiklarna 7 och 20 i mottagandedirektivet. Det föreslås att bestämmelserna om att flytta sökande flyttas till 2 mom.

I 1 mom. föreskrivs fortsättningsvis i enlighet med den gällande lagen att inkvarteringen ordnas så att familjemedlemmarna kan bo tillsammans om de så vill. I artikel 14 i mottagandedirektivet föreskrivs det att om en medlemsstat tillhandahåller en bostad till sökande, ska den vidta lämpliga åtgärder till stöd för största möjliga sammanhållning av de familjer som befinner sig på dess territorium. Enligt direktivet ska sådana åtgärder vidtas med sökandens medgivande. Enligt artikel 26.5 i mottagandedirektivet, som gäller underåriga sökande, ska medlemsstaterna dessutom se till att underåriga barn till sökande eller sökande som är underåriga inkvarteras med sina föräldrar eller med den vuxne som ansvarar för dem och sina ogifta underåriga syskon, förutsatt att detta är till de underårigas bästa. Enligt artikel 27.9 i direktivet, som gäller ensamkommande barn, ska syskon i möjligaste mån hållas samman, varvid den berörde underåriges bästa ska beaktas, särskilt hans eller hennes ålder och mognad. Enligt artikel 20.6 i direktivet ska medlemsstaterna dessutom så långt det är möjligt se till att vuxna sökande i beroendeställning, med särskilda mottagandebehov, inkvarteras tillsammans med vuxna nära släktingar som enligt medlemsstatens lag eller praxis ansvarar för dem.

Dessutom föreslås det att det till 1 mom. fogas en skyldighet i enlighet med artikel 20.4 i direktivet att vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att inkvarteringen genomförs tryggt. Förläggningen ska när den ordnar inkvartering vidta lämpliga åtgärder för att alltid när det är möjligt säkerställa att arrangemangen förebygger misshandel och våld, inklusive sexuellt, könsrelaterat, rasistiskt eller religiöst motiverat våld. Sådana åtgärder är t.ex. behövlig sektionering av inkvarteringslokaler för olika klientgrupper, tillräcklig belysning på förläggningens område, låsning av rum och beaktande av barns och andra utsatta personers särskilda behov ur säkerhetssynvinkel. Enligt artikel 20.5 i direktivet ska kvinnor och deras underåriga barn tillhandahållas separata sanitära inrättningar och en säker plats inom dessa förläggningar. Detta innebär t.ex. inkvarteringslokaler som män inte har fritt tillträde till.

Enligt den föreslagna 16 d § i utlänningslagen kan inkvartering av en utlänning som genomgår screening ordnas vid en förläggning, som då är det screeninginkvarteringsställe som definieras

i 3 § 1 mom. 31 punkten i utlänningslagen. Förläggningen ska utgöra ett screeninginkvarteringsställe t.ex. i situationer där screeningen vid gränsen eller vid en polisinrättning fördröjs så att en utlänning som genomgår screening bör inkvarteras eller om antalet utlänningar som ska genomgå screening blir så stort att det finns behov av centraliserad screening enligt 3 § 1 mom. 32 punkten i utlänningslagen. Screeninginkvarteringsstället kan vara en förläggning som redan är i drift eller en förläggning som inrättats för centraliserad screening, en enhet för nödinkvartering eller någon annan plats som är anpassad för inkvartering. En förläggning som används som screeninginkvarteringsställe ska alltid när det är möjligt uppfylla de villkor för inkvartering på förläggningen som anges i 1 mom. Om antalet invandrare är mycket högt kan man bli tvungen att använda tältinkvartering eller motsvarande tillfällig inkvartering.

Paragrafens 2 mom. gäller inkvartering och förflyttning av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd från en förläggning till en annan. Mottagaren av mottagningstjänster har inte rätt att själv välja hur han eller hon ska inkvarteras. Enligt förslaget kan personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd flyttas till en annan förläggning, om det är nödvändigt för personens egen skull, förläggningens verksamhet eller administrationen av asyl- eller mottagningssystemet. Den föreslagna ändringen baserar sig på artikel 20.7 i mottagandedirektivet, enligt vilken en medlemsstat ska se till att flyttning av sökande från en anläggning till en annan sker endast om det är nödvändigt. Enligt artikel 7.2 i direktivet får sökande dessutom anvisas till förläggningar i syfte att hantera medlemsstaternas asyl- och mottagningssystem.

En situation som kräver nödvändiga klientförflyttningar och som gäller hanteringen av asyl- eller mottagningssystemet kan t.ex. innebära en situation där förläggningens inkvarteringsställen tillfälligt är överbelastade och en del av klienterna därför måste flyttas till en annan förläggning. Även asylutredningen kan bli överbelastad regionalt och en förflyttning av klienter till ett annat område effektiverar då behandlingen av ansökningarna. Dessutom kan en minskning av förläggningsverksamheten och nedläggning av vissa förläggningar förutsätta att klienter flyttas från en förläggning till en annan. En förflyttning till en annan förläggning kan också göras på begäran av den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, om han eller hon har grundad anledning till det. En grundad anledning kan anses vara t.ex. att han eller hon har släktingar vid en annan förläggning eller att han eller hon känner sig otrygg på den plats där han eller hon nu bor. En person kan flyttas till en annan förläggning också om det är nödvändigt för förläggningen t.ex. för att minska spänningar mellan etniska grupper. Förflyttningar bör undvikas efter det att en person har förflyttats från en transitförläggning till en vanlig förläggning. På detta sätt tryggas möjligheten till ett så normalt liv och boende som möjligt under asylförfarandet. Förflyttning av barn, barnfamiljer och i synnerhet barn utan vårdnadshavare bör undvikas för att trygga kontinuiteten i de mänskliga relationerna, skolgången och vården. Enligt artikel 27.9 i mottagandedirektivet ska ensamkommande barn förflyttas så sällan som möjligt.

I enlighet med förvaltningslagen ska förläggningen höra personen före förflyttningen. Också företrädaren för ett barn utan vårdnadshavare ska höras. Personen ska ges tillräckligt med tid att förbereda sig för förflyttningen. Enligt artikel 20.7 i mottagandedirektivet ska sökanden ges möjlighet att underrätta sina juridiska rådgivare om förflyttningen och sin nya adress. När barn och barnfamiljer förflyttas ska kontinuiteten i barnets skolgång beaktas, och barn ska inte förflyttas under skolterminen utan ytterst nödvändiga skäl. Om en person motsätter sig förflyttningen eller vägrar att förflytta sig kan förläggningen vid behov begära handräckning av polisen för att avlägsna personen från förläggningen eller dess område.

Det föreslås att 3 mom. ändras så att Migrationsverket beslutar om inkvartering eller förflyttning, om det behövs för administrationen av asyl- eller mottagningssystemet. Bestämmelserna baserar sig på artikel 7.2 i mottagandedirektivet. Genom ändringen ändras lagstiftningen så att den motsvarar den förändrade verksamhetsmiljön för mottagningssystemet, där Migrationsverket de facto beslutar om en stor del av förflyttningarna av klienter. Sådana situationer är t.ex. förflyttningar från transitförläggningar till vanliga förläggningar, förflyttningar för att balansera systemets användningsgrad och förflyttningar som görs när förläggningar inrättas eller läggs ned. I fortsättningen ska Migrationsverket också besluta om t.ex. inkvartering och förflyttning av klienter som fått ett beslut om överföring i situationer där mottagningstjänsterna dras in.

Enligt förslaget ska förläggningen besluta om inkvartering och förflyttning som hänför sig till förläggningens verksamhet och mottagaren av mottagningstjänster själv. Förläggningen ska i enlighet med förläggningens verksamhet och behov besluta hur personer och familjer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska inkvarteras på förläggningen. Förläggningen ska vid behov också besluta om förflyttning av en person från ett rum eller en lägenhet till ett annat rum eller en annan lägenhet. Förläggningen ska dock iaktta skyldigheterna enligt 1 mom och Migrationsverkets anvisningar. Förläggningen beslutar i enskilda situationer också om förflyttning av en person från en förläggning till en annan. Den förläggning som flyttar personen ska förhandla om förflyttningen med den förläggning som tar emot personen. Förflyttningar ska föreslås endast i välmotiverade fall, och därför ska den mottagande förläggningen i princip godkänna begäran om förflyttning. Den förläggning som flyttar personen ska ge den mottagande förläggningen alla behövliga uppgifter om orsakerna till förflyttningen och om de uppgifter om klienten som är väsentliga med tanke på förflyttningen. Migrationsverket ska ge de förläggningar som flyttar personer anvisningar om vid vilken förläggning det finns ledigt utrymme och vid vilken förläggning det finns beredskap att beakta särskilda mottagandebehov, t.ex. i fråga om tillgänglighet eller de tjänster som välfärdsområdet tillhandahåller. I enlighet med den gällande lagen har Migrationsverket fortfarande rätt att förbehålla sig rätten att besluta när man inte kan uppnå enighet i ett ärende som gäller en förflyttning som förläggningen beslutat om. På detta sätt säkerställs det t.ex. att mottagarens särskilda mottagandebehov tillgodoses och att sökandens säkerhet garanteras i alla situationer.

16 a §. *Allmän ordning och säkerhet vid förläggningen.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf där det föreskrivs om allmän ordning och säkerhet vid förläggningen samt om förläggningens ordningsstadga. Förslaget hänför sig till artikel 23.2 e i mottagandedirektivet, och i fråga om ibruktagandet av den har medlemsstaterna getts nationellt handlingsutrymme. I paragrafen föreskrivs det tydligt på lagnivå om vilken verksamhet som är förbjuden vid förläggningarna och vilka närmare bestämmelser om allmän ordning och säkerhet som får utfärdas vid förläggningarna. Målet är att främja allmän ordning och säkerhet vid förläggningen.

Enligt 1 mom. får klienten får inte störa den allmänna ordningen vid förläggningen eller i dess omedelbara närhet eller utgöra en fara för andras säkerhet. Med förläggningens omedelbara närhet avses förläggningens omedelbara fysiska närhet, såsom gårdsområdet eller gatuområdet. Med störning av den allmänna ordningen avses t.ex. störande beteende som visar likgiltighet för andra, såsom intag av berusningsmedel, så att beteendet i samband med det stör det normala livet för förläggningens övriga klienter. Med äventyrande av andras säkerhet avses t.ex. hotfullt beteende eller gester eller våldsamt beteende som äventyrar säkerheten eller trygghetskänslan för övriga boende eller arbetstagare på förläggningen.

Enligt 2 mom. får till förläggningen inte medföras eller på förläggningen innehas sådana föremål eller ämnen som enligt någon annan lag inte får innehas eller som kan orsaka fara för klientens eller en annan persons liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom, om det är

sannolikt att ämnet eller föremålet kommer att användas på ett sådant sätt. Eftersom människor bor och tillbringar ett normalt liv på förläggningen är det dock inte möjligt att helt förbjuda t.ex. redskap som används vid matlagning. Med stöd av 60 § kan förläggningen omhänderta föremål eller ämnen som sannolikt kommer att användas för att skada den boendes eller någon annans säkerhet eller egendom.

Enligt 3 mom. fastställer Migrationsverket en ordningsstadga för förläggningen som innehåller närmare bestämmelser än denna lag om allmän ordning och säkerhet vid förläggningen, brandsäkerhet, innehav av farliga ämnen och föremål och förläggningens och klienternas egendom samt andra motsvarande enskilda omständigheter i anslutning till upprätthållandet av ordningen vid förläggningen och ordnandet av verksamheten. Med andra motsvarande enskilda omständigheter i anslutning till upprätthållandet av ordningen vid förläggningen eller ordnandet av verksamheten avses t.ex. omständigheter som hänför sig till bostadsutrymmenas renlighet, besök på förläggningen eller inkvartering. Ordningsreglerna får inte begränsa det normala livet på förläggningen. När Migrationsverket fastställer ordningsstadgan säkerställs det att förläggningarnas verksamhet är enhetlig. Förläggningarna är mycket olika i fråga om förhållanden, lokaler och områden. Migrationsverket ska vid fastställandet av ordningsstadgan beakta dess lämplighet för förläggningar i form av en anläggning och förläggningar i form av en bostad samt förläggningar avsedda för minderåriga.

Enligt 4 mom. ska förläggningen delge i enlighet med 15 § 3 och 4 mom. den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ordningsstadgan när han eller hon registrerar sig som klient vid förläggningen. Ordningsstadgan ska delges personen utan dröjsmål eller så snart som möjligt så att personen i enlighet med artikel 5.1 i mottagandedirektivet i praktiken kan tillvarata sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter.

17 §. *Inkvartering av barn utan vårdnadshavare.* Det föreslås att ett nytt 5 mom. fogas till paragrafen.

I 5 mom. föreskrivs det om inkvartering av barn utan vårdnadshavare på en förläggning för vuxna eller familjer tillsammans med en närstående vuxen som ansvarar för omsorgen om barnet. Det finns inga uttryckliga bestämmelser i den gällande lagen. Barn utan vårdnadshavare har dock i vissa situationer inkvarterats på förläggningar för vuxna tillsammans med de närstående vuxna som ansvarar för och tar hand om dem. En tydligare och enhetligare tillämpningspraxis samt säkerställande av att barnets bästa tillgodoses förutsätter att lagen ändras. Enligt artikel 26.5 i mottagandedirektivet ska medlemsstaterna dessutom se till att underåriga barn till sökande eller sökande som är underåriga inkvarteras med sina föräldrar eller med den vuxne som ansvarar för dem och sina underåriga syskon enligt den berörda medlemsstatens lag eller praxis, förutsatt att detta är till de berörda underårigas bästa. Enligt artikel 27.9 andra stycket i direktivet ska syskon i möjligaste mån hållas samman, varvid den berörde underåriges bästa ska beaktas, särskilt hans eller hennes ålder och mognad.

I det nya 5 mom. föreskrivs det om de förutsättningar under vilka ett barn utan vårdnadshavare kan inkvarteras på en förläggning för vuxna eller familjer. En förutsättning är att barnet inkvarteras tillsammans med en för barnet närstående vuxen. Med närstående vuxen avses en myndig person som barnet redan känner. Personen är dock inte barnets officiella vårdnadshavare, eftersom barnet i så fall inte skulle vara utan vårdnadshavare. En närstående vuxen kan vara t.ex. ett myndigt syskon, en moster, farbror, morbror eller far- eller morförälder till barnet. En ytterligare förutsättning är att den närstående vuxna personen kan sörja för barnets dagliga vård, fostran, omvårdnad och trygghet. Eftersom det vid en förläggning för vuxna och familjer inte finns personer som arbetar med vård och fostran av barn, är det alltid den närstående vuxna personen som de facto tar hand om barnet som ansvarar för barnet. Om

förläggningens personal upptäcker brister i omvårdnaden om eller tryggheten för barnet, ska den vidta ändamålsenliga åtgärder för att trygga barnets bästa.

De föreslagna bestämmelserna främjar familjesammanhållningen och en trygg inkvartering av barnet. Utgångspunkten är att barn utan vårdnadshavare fortfarande inkvarteras i enlighet med 1, 2 eller 3 mom. Det ska vara möjligt att inkvartera barnet på en förläggning för vuxna eller familjer tillsammans med en närstående vuxen endast om det anses vara förenligt med barnets bästa. Barnets bästa ska bedömas individuellt för varje barn i enlighet med 5 §.

18 §. *Enskild inkvartering.* I paragrafen föreskrivs det om rätten för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd att själva ordna sin inkvartering i s.k. enskild inkvartering. Det föreslås att paragrafen ändras.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att skyldigheten för den som övergår till enskild inkvartering att skriftligen uppge sin adress och lägga fram ett hyresavtal eller en annan utredning om den enskilda inkvarteringen för förläggningen slopas. Bestämmelser om att meddela sina kontaktuppgifter föreslås i den nya 13 a §. Inlämnandet av ett hyresavtal eller en annan utredning har inte haft någon praktisk betydelse för övergången till enskild inkvartering och kravet har närmast ökat oklarheterna om personernas inkvarteringsförhållanden. En övergång till enskild inkvartering är ett anmälningsförfarande, och förläggningen har i praktiken inte rätt att begränsa eller förhindra en övergång till enskild inkvartering. Bestämmelser om situationer där enskild inkvartering kan begränsas föreslås i 6 kap. i denna lag.

Dessutom slopas kravet på att uppge sin adress och lämna in hyresavtalet eller lägga fram en annan utredning om inkvarteringen för att få andra mottagningstjänster. I fortsättningen är en förutsättning för att få mottagningstjänster att man regelbundet identifierar sig vid förläggningen och uppdaterar sina kontaktuppgifter enligt 13 a §. Enligt den gällande lagen beviljas inte ekonomiskt stöd för enskild inkvartering.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att föreståndaren för en förläggning på förslag av en socialarbetare beslutar om förflyttning av ett barn utan vårdnadshavare till enskild inkvartering. Innan förslaget görs ska förläggningens socialarbetare höra barnet och barnets företrädare. Enligt den gällande lagen har föreståndaren haft till uppgift att höra barnet, företrädaren och förläggningens socialarbetare i ärendet. Bestämmelserna ändras så att de motsvarar det praktiska förfarandet. I det förslag som socialarbetaren uppgör ska det bedömas huruvida enskild inkvartering lämpar sig för barnet med beaktande av barnets ålder och funktionsförmåga. I förslaget ska det också bedömas om boende med den eller de personer som tar barnet till sig är förenligt med barnets bästa och svarar mot barnets behov av omvårdnad, omsorg och fostran. Om barnet vill inkvarteras t.ex. på en utbildningsinstitution ska det dessutom bedömas om inkvarteringsarrangemanget är motiverat med tanke på barnets utveckling och välbefinnande. När bedömningen görs ska barnets önskemål och åsikt beaktas i enlighet med 5 § 2 mom. i denna lag. Ett beslut om enskild inkvartering av barn ska fattas skriftligen. Utgångspunkten är att utredningen om enskild inkvartering och beslutet om den ska göras innan barnet förflyttas till enskild inkvartering.

I enlighet med den gällande lagen ska förläggningen meddela adressen för ett barn utan vårdnadshavare som bor i enskild inkvartering och uppgifter om de personer hos vilka barnet bor till välfärdsområdet på bostadsorten eller till Helsingfors stad. Enligt förslaget ska meddelandet åtföljas av beslutet om enskild inkvartering, av vilket det ska framgå huruvida förhållandena i den enskilda inkvarteringen är lämpliga för barnet. I fortsättningen ska dock inga rapporter om den enskilda inkvarteringen sändas till välfärdsområdet eller Helsingfors stad, eftersom de inte har ansvar för frågor som gäller barnets inkvartering.

Förläggningen ska i enlighet med gällande praxis regelbundet följa upp förutsättningarna för fortsatt enskild inkvartering av barnet. Om inkvarteringsförhållandena eller vården, omvårdnaden och fostran gällande ett barn som bor i enskild inkvartering konstateras vara bristfälliga eller olämpliga, förutsätter fortsatt enskild inkvartering att de brister som upptäckts avhjälps. Boendet i enskild inkvartering kan fortsätta endast om det är förenligt med barnets bästa. Om en socialarbetare bedömer att barnets boende i enskild inkvartering strider mot barnets bästa, kan förläggningens föreståndare besluta att den enskilda inkvarteringen ska upphöra. Detta innebär att barnet ska flytta tillbaka till den inkvartering som förläggningen ordnar. Om barnet eller den som inkvarterar barnet vägrar detta, kan förläggningen göra en barnskyddsanmälan om saken.

19 §. *Mottagningspenning.* Det föreslås att 3 mom. ändras och att ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen.

Det föreslås att 3 mom. ändras så att kompletterande mottagningspenning kan beviljas för utgifter som på grund av personens eller dennes familjs särskilda behov eller förhållanden anses behövliga för att trygga den oundgängliga försörjning som behövs för ett människovärdigt liv samt för att främja möjligheterna att klara sig självständigt. Ändringen baserar sig på grundlagsutskottets utlåtande GrUU 25/2024 rd. Enligt utlåtandet måste bestämmelserna om kompletterande mottagningspenning förtydligas så att det av lagen entydigt framgår att beviljandet av stöd och förutsättningarna för beviljande baserar sig på prövning och att bestämmelsen i 19 § 1 mom. i mottagningslagen om tryggande av den oundgängliga försörjning som en person behöver för ett människovärdigt liv samt om främjande av personens möjligheter att klara sig på egen hand också gäller den kompletterande mottagningspenningen. Syftet med ändringen är att säkerställa att personens eller familjens rätt till den oundgängliga omsorg och försörjning som en person behöver för ett människovärdigt liv inte äventyras. Enligt den gällande lagen kan kompletterande mottagningspenning beviljas när personen eller hans eller hennes familj har sådana särskilda utgifter som avses i bestämmelsen och beviljandet av enbart mottagningspenningens grunddel inte räcker till för att trygga klientens försörjning på det sätt som avses i mottagningslagen.

Det föreslås att ordalydelsen "beviljas” i det inledande stycket i momentet i den temporära lagen (466/2024) ändras till "kan beviljas", eftersom beviljandet av kompletterande mottagningspenning baserar sig på individuell prövning och bedömning av personens helhetssituation. Stöd beviljas inte om utgiften inte anses vara behövlig som resultat av prövningen. Behovet av utgiften bör prövas både i fråga om grunden för utgiften och utgiftens storlek. Vid prövningen bör man särskilt se till att barnens behov tryggas. För att få kompletterande mottagningspenning ska personen lägga fram en tillräcklig utredning om behovet i anslutning till särskilda situationer eller förhållanden. De utgifter som på grund av personens eller dennes familjs särskilda behov eller förhållanden anses behövliga ska beaktas till behövliga belopp.

Utgångspunkten är att klienten ska täcka de grundläggande dagliga utgifterna med mottagningspenningens grunddel. I vissa situationer ska utgifter som hör till grunddelen dock bedömas med tanke på personens eller familjens särskilda förhållanden eller behov. Som en persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden har ansetts t.ex. en långvarig eller svår sjukdom eller utgifter som föranleds av ett barns behov och andra därmed jämförbara förhållanden eller behov. Utgifterna kan vara av engångsnatur och hänföra sig till en viss händelse i livet eller de kan vara regelbundna, t.ex. kostnader som en långvarig sjukdom orsakar och som stöder klientens förmåga att klara sig på egen hand. Syftet med den kompletterande mottagningspenningen är att främja en persons och familjs sociala trygghet, välbefinnande och

förmåga att klara sig på egen hand samt att förebygga utslagning och förhindra en betydande försämring av situationen.

Om en person har använt mottagningspenningens grunddel för andra utgifter än de som avses i 19 § 2 mom. i mottagningslagen, har han eller hon inte rätt till kompletterande mottagningspenning. Om en person har grundad anledning till att vara medellös, kan kompletterande mottagningspenning också beviljas för utgifter som ska täckas med mottagningspenningens grunddel. Om det inte finns någon sådan anledning och om anledningen trots utredning inte kan klarläggas, ska förläggningen trygga personens grundläggande behov t.ex. genom att ge sökanden baslivsmedel. I dessa situationer bör man särskilt se till att barns särskilda behov tryggas.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket den oundgängliga försörjningen för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan tryggas kortvarigt efter ankomsten till landet med nyttigheter i stället för mottagningspenning, om inrikesministeriet har beslutat att en beredskapsplan enligt 12 § 3 mom. ska tas i bruk. Det är fråga om omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring. Enligt artikel 20.10 i mottagandedirektivet får medlemsstaterna, i vederbörligen motiverade fall och under en rimlig tidsperiod som ska vara så kort som möjligt, undantagsvis tillhandahålla materiella mottagningsvillkor som avviker från dem som föreskrivs i artikeln, om de normalt tillgängliga inkvarteringsmöjligheterna tillfälligtvis är uttömda, eller de normalt tillgängliga inkvarteringsmöjligheterna tillfälligtvis inte är tillgängliga på grund av ett oproportionerligt stort antal personer som ska inkvarteras eller på grund av en katastrof som orsakats av människan eller en naturkatastrof. Under mottagningsvillkor som avviker från de normala bör under alla omständigheter alla sökande garanteras tillgång till hälso- och sjukvård i enlighet med artikel 22 i direktivet och en levnadsstandard som är förenlig med unionsrätten, inbegripet stadgan om de grundläggande rättigheterna, och internationella förpliktelser.

Genom den föreslagna ändringen blir det möjligt att kortvarigt avstå från att bevilja mottagningspenning vid de förläggningar där det på grund av en exceptionell situation inte är möjligt. När antalet utlänningar som genomgår screening vid den yttre eller inre gränsen ökar kraftigt kan det finnas behov av sådan centraliserad screening som avses i 3 § 1 mom. 32 punkten i utlänningslagen. Då utgör förläggningen ett screeninginkvarteringsställe. Om antalet personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd blir oproportionerligt stort och den tillgängliga förläggningskapaciteten fylls, kan man dessutom bli tvungen att utvidga mottagningssystemet genom att inrätta nya förläggningar. I en sådan situation ska förläggningarna trygga den oundgängliga försörjningen och omsorgen för alla utlänningar som tas emot. Förläggningarnas personalresurser räcker inte nödvändigtvis till för att fatta individuella beslut om mottagningspenning. Under den centraliserade screeningen eller vid nyinrättade förläggningar finns det inte nödvändigtvis heller de informationssystem som behövs för att fatta beslut om mottagningsbidrag.

I stället för mottagningspenning tryggas människors oundgängliga försörjning genom att man ger nyttigheter såsom mat, hygienartiklar och kläder. En person kan också ges en betalningsförbindelse eller ett presentkort, om det inte är möjligt att trygga försörjningen endast med nyttigheter. Dessutom kan det ordnas måltider för personerna. Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd har inte rätt till retroaktiv mottagningspenning för den tid under vilken deras oundgängliga försörjning har tryggats med nyttigheter eller betalningsförbindelser. Ersättandet av mottagningspenningen med nyttigheter gäller nya klienter som omfattas av systemet. Beviljandet av mottagningspenning ska inte avbrytas för de klienter som redan har fått det första beslutet om mottagningspenning.

Tillhandahållandet av nyttigheter ska slopas omedelbart när personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan beviljas mottagningspenning. Det är fråga om ett kortvarigt arrangemang som i fråga om centraliserad screening varar högst den tid som screeningen pågår. Vid en förläggning är det fråga om högst några veckor tills förläggningens informationssystem har fåtts i funktion.

En förutsättning för att frångå beviljande av mottagningspenning är att inrikesministeriet beslutar om ibruktagande av en beredskapsplan enligt 12 § 3 mom. Om ibruktagandet av planen gäller personer som söker internationellt skydd, ska Europeiska unionens asylbyrå och Europeiska kommissionen underrättas om detta. Inrikesministeriet ska också underrätta asylbyrån och Europeiska kommissionen när de temporära åtgärderna enligt beredskapsplanen slopas. Migrationsverket ska, efter att ha hört inrikesministeriet, handleda förläggningarna i fråga om vid vilka förläggningar beslut om mottagningspenning temporärt kan frångås och när beslut ska börja fattas på nytt.

20 §. *Mottagningspenningens belopp.* Det föreslås att 2 mom. ändras. Genom de föreslagna ändringarna blir mottagningspenningens grunddel enligt den temporära lagen (466/2024) en del av den permanenta lagstiftningen.

Det materiella stöd som klienter vid förläggningar ges består av en del som ges som penningmedel och en del som ges i form av nyttigheter. Som nyttigheter ges avgiftsfria medier, basförnödenheter för inkvartering och måltider samt städ- och rengöringsredskap. Vid behov ges som nyttigheter också kläder, hygienartiklar och baslivsmedel som hör till de utgifter som ska täckas med mottagningspenningens grunddel. Om förläggningen ordnar måltider för klienterna är den förmån som beviljas som mottagningspenning mindre till sitt belopp. I det materiella stödet räknas inte den inkvartering som ordnas som mottagningstjänst med. Förläggningarnas klienters försörjning och välfärd tryggas förutom genom materiella understöd också genom andra mottagningstjänster och det stöd och den handledning som förläggningen tillhandahåller.

Mottagandedirektivet förutsätter att beloppet av det ekonomiska bidrag som tryggar mottagningsvillkoren bestäms utifrån de nivåer som nationellt har fastställts som en tillräcklig levnadsstandard för de egna medborgarna. Som jämförelsenivå för den nationella sociala tryggheten används utkomststödets grunddel sänkt med 50 procent, som är på samma nivå som det föreslagna beloppet av mottagningspenning. Social- och hälsovårdsministeriet har vid beredningen av regeringens proposition om utkomststöd (RP 116/2025 rd) bedömt att storleken på det utkomststöd som betalas efter sänkningen med 50 procent fortfarande uppfyller det krav på tryggande av försörjningen som förutsätts i 19 § 1 mom.

Enligt 2 mom. 1 punkten är mottagningspenningen för ensamstående 300 euro per månad. Om personen bor på en förläggning med måltidsservice är mottagningspenningen 88 euro.

Enligt 2 mom. 2 punkten är den grunddel som beviljas andra personer över 18 år 254 euro per månad i förläggningar som inte tillhandahåller måltidsservice. I förläggningar med måltidsservice är mottagningspenningen 72 euro. Den grunddel som anges för andra personer över 18 år tillämpas på myndiga personer som inte är ensamstående eller ensamförsörjare. Detta innebär i praktiken vuxna som av olika orsaker bor i gemensamma hushåll. Utgångspunkten för fastställandet av mottagningspenningen är boendearrangemangen och personens försörjningsplikt. En förutsättning för tillämpningen är att boendet i gemensamt hushåll är verkligt, dvs. att personerna bildar ett gemensamt matlag och att bruksvaror används gemensamt.

Den föreslagna 2 mom. 3 punkten gäller i enlighet med vad som föreskrivs genom en temporär lag mottagningspenningens grunddel för barn i åldern 10–17 år som bor tillsammans med sin familj. För dem är mottagningspenningen 210 euro per månad i förläggningar som inte tillhandahåller måltidsservice. I förläggningar med måltidsservice är mottagningspenningen 60 euro per månad för barn i åldern 10–17 år.

I den föreslagna 2 mom. 4 punkten föreskrivs det att beloppet av mottagningspenningen för barn under 10 år som bor tillsammans med sin familj är 191 euro per månad i förläggningar som inte tillhandahåller måltidsservice. I förläggningar med måltidsservice är mottagningspenningen för barn under 10 år 57 euro per månad.

Enligt den föreslagna 5 punkten är beloppet av mottagningspenningens grunddel för ensamförsörjare 336 euro i förläggningar som inte tillhandahåller måltidsservice. I förläggningar med måltidsservice är mottagningspenningen för ensamförsörjare 97 euro. En ensamförsörjare är skyldig att vid sidan av sin egen försörjning sköta sitt minderåriga barns eller adoptivbarns försörjning. Därför kan en ensamförsörjare antas ha utgifter som gäller hela hushållet och som det inte finns någon annan vuxen i hushållet som deltar i och som inte beaktas i tillräcklig utsträckning i grunddelen för ensamstående vuxna.

21 §. *Brukspenning.* Det föreslås att 2 mom. ändras. Genom den föreslagna ändringen blir beloppet av brukspenningen enligt den temporära lagen (466/2024) en del av den permanenta lagstiftningen.

I paragrafen föreskrivs det om brukspenning som beviljas minderåriga utan vårdnadshavare. Barn utan vårdnadshavare beviljas brukspenning i stället för mottagningspenning, om förläggningen ordnar fullt uppehälle som inkluderar de utgifter enligt 19 § som ska täckas med mottagningspenningens grunddel och den kompletterande mottagningspenningen och utgifter för hälso- och sjukvård som är större än ringa. Brukspenningen är en förmån som kan jämföras med fickpengar.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att brukspenningen för barn utan vårdnadshavare blir 26 euro per månad för barn under 16 år och 47 euro per månad för barn som fyllt 16 år. Brukspenningen kan också vara mindre än så, om det är motiverat med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå.

22 §. *Justering av mottagnings- och brukspenningen.* Enligt paragrafen justeras mottagningspenningens och brukspenningens belopp årligen enligt bestämmelserna i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Lagen om indexjustering åren 2024–2027 av vissa förmåner och belopp som är bundna vid folkpensionsindex och levnadskostnadsindex (1296/2023) har fryst mottagningspenningens och brukspenningens belopp till 2023 års nivå. Under den tid indexfrysningen är i kraft tillämpas inte 22 §.

Det föreslås att 2 mom. upphävs, eftersom det poängtal som anges där är föråldrat på grund av indexfrysningen av mottagningspenningen och brukspenningen. Enligt den gällande lagen motsvarar mottagnings- och brukspenningens belopp det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket de folkpensioner som betalades i januari 2010 har beräknats. När indexfrysningen upphör bör det i mottagningslagen föreskrivas ett nytt poängtal för folkpensionsindex för justering av mottagningspenningens och brukspenningens belopp. Det uppdaterade momentet med uppdaterade uppgifter om poängtalet för folkpensionsindex ska då återinföras i paragrafen.

23 §. *Beviljande och återkrav av mottagnings- och brukspenning.* Det föreslås att 3 mom. ändras så att bestämmelserna om fastställande av utkomststöd och förfarandet i 2 och 3 kap. i lagen om

utkomststöd iakttas i tillämpliga delar vid beviljandet av mottagnings- och brukspenning. I den gällande lagen hänvisas det endast till 3 kap. i lagen om utkomststöd. Lagen om utkomststöd har dock ändrats efter att mottagningslagen stiftades så att t.ex. bestämmelserna om fastställande och beräkning av stöd har flyttats från 3 kap. till 2 kap.

23 a §. *Anmälan av inkomster och tillgångar.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny 23 a § där det föreskrivs om skyldigheten för klienter vid en förläggning att lämna uppgifter om sina inkomster och tillgångar till den förläggning där de är registrerade som klienter.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och deras familjemedlemmar lämna alla sådana uppgifter om sina inkomster och tillgångar som de känner till och som påverkar beviljandet av mottagningspenning och brukspenning samt tillhandahållandet av andra mottagningstjänster till den förläggning där de är registrerade som klienter. Anmälningsskyldigheten gäller alla som registrerats som klienter vid förläggningen, även dem som inte ansöker om mottagningspenning. Uppgifterna ska användas för att bedöma om en person kan beviljas mottagningspenning eller brukspenning. Uppgifterna ska dessutom användas för att bedöma om det av en mottagare av mottagningstjänster som har regelbundna förvärvsinkomster eller betydande förmögenhet eller andra inkomster ska tas ut en avgift för mottagningstjänster eller en avgift för mottagningstjänster som tas ut retroaktivt enligt 32 §. Klienten ska informeras om skyldigheten att anmäla inkomster och tillgångar på det sätt som avses i 15 § 2 och 3 mom.

Den förläggning som beslutar om beviljande av mottagningspenning eller brukspenning eller om avgifter som tas ut för mottagningstjänster ska få alla uppgifter och utredningar som är av betydelse med tanke på behandlingen och som gäller personens och familjens inkomster, förmögenhet och övriga förhållanden. Uppgifter som är nödvändiga med tanke på ärendet kan vara bl.a. kvitton och verifikat över avgifter som har betalats eller ska betalas, inkomst- och kontoverifikat och motsvarande handlingar som behövs när mottagningspenning beviljas eller beslut om avgifter för mottagningstjänster fattas. Anmälningsskyldigheten gäller också inkomster och tillgångar från utlandet, om de står till personens förfogande i Finland. Det faktiska behovet av mottagningspenning påverkas av hela familjens utgifter samt inkomster och tillgångar, och därför ska mottagaren av mottagningstjänster också anmäla familjens disponibla inkomster och tillgångar. I familjen till den som får mottagningstjänster kan det ingå personer som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

I 1 mom. föreskrivs det vidare att en person omedelbart ska anmäla förändringar i uppgifterna om inkomster och förmögenhet till förläggningen. Eftersom det administrativt sett kan vara ändamålsenligt att fatta beslut om mottagningspenning, brukspenning eller avgifter för mottagningstjänster för en längre tidsperiod än en månad, är det nödvändigt att personen är skyldig att anmäla sådana förändringar i sina inkomster och utgifter och andra förändringar i förhållandena som kan ha en höjande eller nedsatt effekt på beslutet. En klient vid förläggningen som trots förläggningens begäran om utredning inte anmäler sina inkomster eller tillgångar beviljas inte mottagningspenning eller brukspenning. Dessutom kan mottagningspenning som redan beviljats personen återkrävas i enlighet med 23 §.

29 §. *Tillhandahållande av basinformation om det finländska samhället.* Det föreslås att paragrafen ändras. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras på motsvarande sätt. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillhandahållande av basinformation om det finländska samhället.

Det föreslås att bestämmelserna om arbets- och studieverksamhet i paragrafen slopas. Då behandlingstiden för ansökningar om internationellt skydd förkortas är det inte ändamålsenligt att ordna arbets- och studieverksamhet. Personer som är klienter vid en förläggning kan t.ex.

delta i språkundervisning som ordnas av frivilliga. Den skyldighet att se till att det egna rummet och bostadsutrymmena är rena som ingår i arbetsverksamheten ska i fortsättningen utgöra en del av den ordningsstadga för förläggningar som föreskrivs i 16 a §.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om att förläggningen ska ordna en kurs för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd med basinformation om det finländska samhället. Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska ges information t.ex. om det finländska samhällets värderingar och normer, de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, jämlikheten och jämställdheten mellan könen. Informationen kan ges t.ex. i form av skriftligt material, en specifik närvarokurs eller som webbstudier. Informationen ska i möjligaste mån ges på personens modersmål eller på ett språk som personen rimligen kan förväntas förstå.

Enligt förslaget ska det vara förpliktande för en mottagare av mottagningstjänster som fyllt 18 år att avlägga kursen. Vägran att avlägga kursen utan grundad anledning kan leda till den sänkning av mottagningspenningen som föreslås i 6 kap. Personen ska informeras om att kursen är förpliktande i förläggningens ordningsstadga. Alla vuxna som är registrerade som klienter vid förläggningen ska vara skyldiga att delta i kursen. Skyldigheten gäller också dem som inkvarteras i enskild inkvartering. Om information ges både som närvaro- och webbstudier, är det endast obligatoriskt att avlägga webbstudier. Förläggningen ska när kursen ordnas beakta personer som har särskilda mottagandebehov, såsom personer som inte är läs- och skrivkunniga. Man ska avtala med mottagaren av mottagningstjänster om hur han eller hon avlägger kursen. Uppgifter om sättet att avlägga kursen och om att kursen har avlagts ska antecknas i klientens klientuppgifter. Det bör beaktas att personer under 18 år deltar i den undervisning som kommunen ordnar och därigenom får information om det finländska samhället. Deltagandet i kursen är således inte förpliktande för dem.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att genom Migrationsverkets beslut kan undantag göras från skyldigheten att ordna kurser vid omfattande invandring eller andra störningssituationer i anslutning till invandring. Det kan vara svårt att ordna kurser vid omfattande invandring och belasta förläggningarna i onödan. En annan störningssituation i anslutning till invandring kan t.ex. vara en epidemi som hindrar att stora grupper av människor sammankallas. Undantaget från skyldigheten att ordna kurser gäller vid behov antingen alla förläggningar som finns i systemet eller enheter som Migrationsverket särskilt utsett. Undantaget förutsätter inte att en beredskapsplan enligt 12 § tas i bruk eller att Europeiska kommissionen och Europeiska unionens asylbyrå underrättas.

30 §. *Försäkringsskyddet för personer som deltar i arbete och studier.* Det föreslås att paragrafen upphävs. Eftersom det föreslås att bestämmelserna om arbets- och studieverksamhet i 29 § upphävs, är det inte längre nödvändigt att föreskriva om försäkringsskyddet för personer som deltar i arbete och studier.

31 §. *Assisterad frivillig återresa.* Det föreslås att paragrafen ändras. Också paragrafens rubrik ändras så att det tydligare än för närvarande framgår skillnaden mellan assisterad frivillig återresa och tidsfristen för frivillig återresa enligt 147 a § i utlänningslagen och oberoende återvändande under eller efter tidsfristen för frivillig återresa.

I 1 mom. förtydligas den grupp av personer vars frivilliga återresa kan stödjas. Enligt den gällande bestämmelsen kan till en tredjelandsmedborgare som sökt internationellt skydd, den som fått tillfälligt skydd eller som är offer för människohandel och som enligt lagen om hemkommun inte har någon hemort i Finland samt till den som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 51 § i utlänningslagen som stöd för återresa betalas bidrag och ersättning för skäliga

rese- och flyttkostnader för återresan till hemlandet eller till något annat land där hans eller hennes inresa är garanterad. Bestämmelsen har delvis varit oklar i fråga om vilka klientgrupper som exakt avses med formuleringen.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att förutsättningen att en person inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland gäller alla de klientgrupper som nämns i momentet. Det är fråga om en preciserande teknisk ändring, och avsikten är inte att ändra rättsläget till denna del. Dessutom uppdateras begreppet hemort till hemkommun. Också begreppet ”som fått tillfälligt skydd” ändras till person som får tillfälligt skydd, vilket motsvarar definitionen i 3 § 2 punkten.

I 2 mom. möjliggörs för Migrationsverket att ordna kampanjer för återresa till specifika länder. Inrikesministeriet bör höras innan kampanjen ordnas. Genom kampanjer kan man undantagsvis stödja en viss grupps oberoende återvändande med större bidragsbelopp än normalt. Närmare bestämmelser om det exceptionella bidraget och dess belopp, om målgruppen för bidraget samt om förfarandena vid beviljande av bidrag utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Till momentets bemyndigande att utfärda förordning fogas ett nytt omnämnande av bidragets målgrupp.

Till början av 3 mom. fogas Migrationsverkets behörighet att behandla en ansökan om assisterad frivillig återresa och att på basis av ansökan bevilja bidrag. Syftet med ändringen är att ge Migrationsverket bättre möjligheter att stödja och effektivera rådgivningen om återvändande och assisterad frivillig återresa samt att erbjuda förläggningarna stöd i situationer med brådska eller förändringar. Migrationsverket ger närmare anvisningar om hur ansökan och beslut om assisterad frivillig återresa ska göras.

I 3 mom. stryks momentets andra mening som onödig, där det konstateras att om återvändaren inte längre är registrerad som klient vid en förläggning, kan bidraget på ansökan beviljas av Migrationsverket. Den ändring som föreslås i början av momentet omfattar också dessa situationer.

32 §. *Avgifter för mottagningstjänster och retroaktivt uttag av avgifter.* Det föreslås att paragrafens 3 mom. ändras. Dessutom föreslås det att nya 4 och 5 mom. fogas till paragrafen. Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar de ändringar som görs.

Det föreslås att bestämmelsen om förbud mot retroaktivt uttag av avgifter stryks i 3 mom. Bestämmelser om retroaktivt uttag av avgifter föreslås i ett nytt 5 mom.

I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom. enligt vilket avgiften tas ut till fullt belopp om mottagaren av mottagningstjänster inte anmäler sina inkomster och tillgångar i enlighet med 23 a §. Personen ska motivera varför avgiften ska tas ut till nedsatt belopp eller efterskänkas helt och hållet. Om den avgift som tas ut för mottagningstjänster tas ut felaktigt, kan klienten begära omprövning av avgiften i enlighet med 56 §.

I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom. där det föreskrivs om retroaktivt uttag av avgifter för mottagningstjänster. Enligt förslaget kan avgiften tas ut retroaktivt för högst tre månader, om det i efterhand framgår att mottagaren av mottagningstjänster skulle ha haft tillräckliga inkomster eller tillgångar för att betala avgiften. Förslaget baserar sig på artikel 19.5 i mottagandedirektivet. Mottagaren av mottagningstjänster ska anmäla sina inkomster och tillgångar till förläggningen i enlighet med vad som föreslås i 23 a §. Om det dock framgår att en person inte har anmält sina disponibla inkomster och tillgångar under den tid då mottagningstjänster har tillhandahållits honom eller henne och han eller hon har haft tillräckliga

inkomster eller tillgångar för att betala den avgift som tas ut för mottagningstjänster, kan avgiften för mottagningstjänster tas ut retroaktivt av honom eller henne. Avgiften kan tas ut retroaktivt för högst tre månader. Om döljandet av inkomster och tillgångar uppfyller brottsrekvisitet för bedrägeri enligt strafflagen (39/1889), kan förläggningen göra en polisanmälan om saken.

Enligt förslaget beslutar Migrationsverket om retroaktivt uttag av avgifter. Förläggningens föreståndare ska lämna in en ansökan om retroaktivt uttag av en avgift för mottagningstjänster till Migrationsverket inom sex månader från det att han eller hon har fått kännedom om mottagningstjänster som tillhandahållits avgiftsfritt utan grund. I praktiken ska förläggningens socialservice bereda en ansökan om retroaktivt uttag av avgiften som förläggningens föreståndare sänder till Migrationsverket för avgörande. Migrationsverket beslutar om retroaktivt uttag av avgiften. En person ska ha möjlighet att begära omprövning av retroaktivt uttag av en avgift i enlighet med 56 § i denna lag.

Enligt förslaget ska till ansökan fogas en tillräcklig utredning om tillhandahållandet av mottagningstjänster, den betalningsskyldige och dennes förutsättningar att betala avgiften. När avgiften tas ut retroaktivt ska det beaktas att avgiften i enlighet med 1 mom. i den gällande paragrafen inte ska tas ut eller avgiften ska nedsättas, om den oundgängliga försörjning som en person behöver för tryggandet av ett människovärdigt liv eller uppfyllandet av sin lagstadgade underhållsskyldighet äventyras av att avgiften tas ut vid tidpunkten för uttaget eller i framtiden. Det ska inte heller annars vara oskäligt att ta ut avgiften retroaktivt. Retroaktivt uttag av avgiften får t.ex. inte leda till behov av mottagningspenning eller kompletterande mottagningspenning. Regleringen baserar sig på artikel 19.6 i mottagandedirektivet, enligt vilken medlemsstaterna ska respektera proportionalitetsprincipen vid bedömningen av en sökandes tillgångar i fall där det krävs att sökanden ska täcka eller bidra till kostnaderna för de materiella mottagningsvillkoren och hälso- och sjukvård som erhållits eller där sökanden avkrävs en återbetalning. Medlemsstaterna ska också ta hänsyn till sökandens individuella förhållanden och behovet av att respektera hans eller hennes värdighet och personliga integritet, inbegripet sökandens särskilda mottagandebehov.

39 §. *Förordnande av företrädare.* Paragrafen ändras så att den motsvarar artikel 27 i mottagandedirektivet. I paragrafen föreskrivs det om förordnande av företrädare och tillfälliga företrädare samt om tidsfrister.

I 1 mom. förtydligas i vilka situationer som nämns i paragrafen det är fråga om barn som inte har uppehållstillstånd. Den gällande bestämmelsen har delvis varit oklar i fråga om huruvida det med *barn som inte har uppehållstillstånd* hänvisas endast till barn som är offer för människohandel eller också till barn som söker internationellt skydd och får tillfälligt skydd. Genom ändringen förtydligas det vem som hör till bestämningen "som inte har uppehållstillstånd". Enligt den nya formuleringen ska en företrädare utses för barn som söker internationellt skydd, barn som får tillfälligt skydd eller sådana barn som är offer för människohandel och inte har uppehållstillstånd. Ändringen är lagteknisk såtillvida att avsikten inte är att ändra rättsläget.

Paragrafens 1 mom. ändras så att företrädaren ska utses så snart som möjligt, dock senast 15 vardagar efter det att ansökan har gjorts. Enligt den gällande paragrafen ska en företrädare utses utan dröjsmål. Ändringen baserar sig på artikel 27.1 i mottagandedirektivet och artikel 23.2 b i förordningen om asylförfaranden. Tidsfristen räknas från det att ansökan om internationellt skydd har gjorts. Eftersom det i paragrafen också föreskrivs om förordnande av en företrädare enligt mottagningslagen för barn som får tillfälligt skydd och barn som är offer för människohandel, förutsätts det också för deras del att en företrädare utses inom 15 vardagar. I

fråga om barn utan vårdnadshavare som söker tillfälligt skydd räknas tidsfristen från det att ansökan om tillfälligt skydd har gjorts. I fråga om barn som är offer för människohandel räknas tidsfristen från det att barnet har upptagits som klient i hjälpsystemet för offer för människohandel.

Tidsfristen kan förlängas till högst 25 vardagar, om inrikesministeriet har fattat beslut om ibruktagande av en beredskapsplan enligt 12 §. Inrikesministeriet ska underrätta Europeiska kommissionen och Europeiska unionens asylbyrå om förlängningen av tidsfristen. Ändringen baserar sig på artikel 27.1 fjärde, femte och sjätte stycket i mottagandedirektivet. I enlighet med förslaget i 12 § ska inrikesministeriet svara för att åtgärder enligt artikel 32 i mottagandedirektivet vidtas i samband med omfattande invandring. Eftersom mottagandedirektivets tillämpningsområde endast omfattar personer som söker internationellt skydd, förutsätts anmälan om att tidsfristen förlängs endast i fråga om dem. Inrikesministeriet ska inte göra någon anmälan om förlängningen av tidsfristen tillämpas i fråga om personer som får tillfälligt skydd eller som har upptagits som klienter i hjälpsystemet för offer för människohandel.

I 1 mom. stryks hänvisningen till någon annan laglig företrädare. I fortsättningen ska en företrädare enligt mottagningslagen utses för ett barn som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare. Enligt 22 § i barnskyddslagen (417/2007) kan det i ett barnskyddsärende förordnas en intressebevakare för ett barn som i vårdnadshavarens ställe för barnets talan. På förordnande av intressebevakare i vårdnadshavarens ställe tillämpas enligt 22 § i barnskyddslagen lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). En domstol kan i dessa situationer förordna en intressebevakare t.ex. endast för ett visst uppdrag eller en rättegång. Om t.ex. en intressebevakare inom barnskyddet förordnas för ett barn utan vårdnadshavare, undanröjer detta inte behovet av att utse en företrädare enligt mottagningslagen, eftersom intressebevakarens uppgift ofta är snävare än företrädarens enligt mottagningslagen, och intressebevakarens uppgifter inte motsvarar innehållet i företrädarens uppgifter i fråga om förfarandet för internationellt skydd eller mottagningsprocessen. Av denna anledning ska det för ett barn som anländer till landet utan vårdnadshavare utses en företrädare enligt mottagningslagen, även om det för barnet redan har förordnats t.ex. en intressebevakare inom barnskyddet eller någon annan laglig företrädare. Avsikten med ändringen är inte att ändra rättsläget, eftersom det i praktiken redan nu har utsetts en företrädare enligt mottagningslagen för alla barn som anländer till landet utan vårdnadshavare. Ändringen förtydligar dock på lagnivå de situationer där det för ett minderårigt barn utan vårdnadshavare ska utses en företrädare enligt mottagningslagen.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att de ändringar som föreslås i 1 mom. i fråga om tidsfrister beaktas. Förläggningen ska utan dröjsmål göra en ansökan om förordnande av en företrädare efter att ha hört barnet på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom. Ändringen främjar att den tidsfrist på 15 vardagar som föreslås i 1 mom hålls. Ansökan om förordnande av en företrädare för en person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska göras av den förläggning där barnet är registrerat som klient. Förläggningen i Joutseno, som upprätthåller hjälpsystemet för offer för människohandel, svarar även i fortsättningen för anhängiggörandet av en ansökan om företrädare för offer för människohandel som inte får tillfälligt skydd eller söker internationellt skydd.

I 2 mom. stryks den punkt enligt vilken förläggningens föreståndare ska använda den talan som ankommer på vårdnadshavaren tills en företrädare för barnet har förordnats. I fortsättningen föreskrivs det i 4 mom. om förande av barnets talan innan en egentlig företrädare förordnas.

Paragrafens 3 mom. motsvarar gällande lag.

Bestämmelser om innehållet enligt 4 mom. i den gällande paragrafen och om utbildning av företrädare finns i fortsättningen i den nya 39 a §. I den ändrade 39 § finns samlade bestämmelser om omständigheter som hänför sig till förordnandet av företrädare och således är det tydligare att ta in helheter som hänför sig till företrädarverksamhetens administration, styrning, utbildning, planering och tillsyn i en egen paragraf.

I det ändrade 4 mom. föreskrivs det om förordnande av en tillfällig företrädare. Ändringen baserar sig på artikel 27 i mottagandedirektivet, artikel 23 i förordningen om asyl- och migrationshantering, artikel 23 i förordningen om asylförfaranden och artikel 13 i screeningförordningen. Enligt momentet ska förläggningens föreståndare innan en företrädare förordnas utan dröjsmål förordna en arbetstagare som hör till förläggningens personal till en sådan tillfällig företrädare som avses i artikel 23.2 första stycket led a i förordningen om asylförfaranden. Med en arbetstagare som hör till förläggningens personal avses en socialarbetare eller en arbetstagare som ansvarar för barnets vård- och fostringsuppgifter. Förslaget motsvarar de exempel på personer som kan agera som tillfällig företrädare som räknas upp i ingressen till mottagandedirektivet. Förläggningens föreståndare ska innan den tillfälliga företrädaren förordnas säkerställa att företrädarens intresse inte står i strid med barnets bästa.

Syftet med att förordna en tillfällig företrädare är i synnerhet att säkerställa att barn utan vårdnadshavare som söker internationellt skydd företräds och biträds redan i det inledande skedet av förfarandet för internationellt skydd. Med beaktande av vad som ovan föreslås om tidsfristen för förordnande av företrädare ska den tillfälliga företrädaren sköta uppdraget i högst 15 vardagar. I praktiken hänför sig den tillfälliga företrädarens uppgifter till det inledande skedet av ansökningsförfarandet för internationellt skydd, såsom att bistå barnet under screeningen och i det inledande skedet av ansökan om internationellt skydd, såsom i det skede då ansökan registreras, med beaktande av bland annat artikel 14 i Eurodacförordningen. Den tillfälliga företrädaren ska ge barnet behövliga uppgifter om de förfaranden och tidsfrister som gäller barnet. En tillfällig företrädare ska också utses för ett barn utan vårdnadshavare som får tillfälligt skydd och för ett offer för människohandel utan vårdnadshavare som inte har uppehållstillstånd, eftersom ett barn utan vårdnadshavare behöver en företrädare som omyndig också i andra förfaranden.

I enlighet med 39 a § svarar Migrationsverket för administrationen av företrädarverksamheten, inklusive styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten samt för utbildningen av företrädarna. De uppgifter som hänför sig till administration av företrädarverksamheten omfattar också tillfälliga företrädare.

39 a §. *Administration av företrädarverksamheten.* Det föreslås att till lagen fogas en ny 39 a §, där det föreskrivs om administration av företrädarverksamheten. Med administration avses styrning, planering, tillsyn, utbildning av företrädare samt praktisk administration av företrädarverksamheten.

Enligt 1 mom. svarar Migrationsverket för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten samt för utbildningen av företrädarna enligt mottagningslagen. Utöver de uppgifter som föreskrivs i det gällande 39 § 4 mom. föreslås det att Migrationsverket ska ha en uppgift som gäller utbildning av företrädarna. Syftet med ändringen är dock inte att ändra det gällande nuläget till den del det är fråga om samarbete med livskraftscentralen. Enligt 36 § i integrationslagen svarar livskraftscentralen för styrningen, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten för barn utan vårdnadshavare som fått uppehållstillstånd. Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret har sedan den 1 januari 2025 administrerat och utvecklat en webbutbildning för företrädare för alla som avser bli företrädare för minderåriga som kommit till landet utan vårdnadshavare.

Migrationsverkets styrningsuppgift omfattar t.ex. utarbetande av anvisningar för företrädarna och rådgivning till företrädarna. Migrationsverket ansvarar för att företrädare för barn utan vårdnadshavare i mottagningssystemet erbjuds utbildning som motsvarar deras kompetensbehov. Den utbildning som erbjuds företrädarna ska innefatta grundutbildning och fortbildning. I fortsättningen ska Migrationsverket tydligare ansvara för att utbildning finns tillgänglig i enlighet med kompetensbehoven hos företrädare för personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som kommit som minderåriga utan vårdnadshavare och som inte har uppehållstillstånd. Migrationsverket ska även i fortsättningen i samarbete med Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret och livskraftscentralerna uppdatera utbildningsmaterialet samt ordna årliga utbildningsdagar för företrädarna om de teman som vid respektive tidpunkt konstaterats vara behövliga. Företrädarnas utbildning och de anvisningar som utarbetas för företrädarna ska omfatta de uppgifter som är väsentliga med tanke på företrädarens uppgift, såsom barnets rättigheter, relevant lagstiftning, bedömning av barnets bästa, frågor som gäller barnets rätt att föra talan samt förfaranden i anslutning till ansökan om internationellt skydd. Ändringarna baserar sig på artiklarna 2.13 och 26.6 i mottagandedirektivet. Även förordningen om asylförfaranden, förordningen om asyl- och migrationshantering och screeningförordningen innehåller bestämmelser om utbildning av företrädare.

Migrationsverkets planeringsuppgift omfattar t.ex. uppföljning av att det i olika områden finns tillräckligt med kompetenta företrädare. Migrationsverket ska styra förläggningarna i sökandet av företrädare och vid behov sköta rekryteringen av nya företrädare i samarbete med förläggningarna och livskraftscentralen.

Migrationsverkets tillsynsuppgift omfattar t.ex. kontroll av företrädarnas straffregisterutdrag och behandling av begäranden om utredning och klagomål som gäller företrädarna och ingripande vid brister i företrädarnas verksamhet. Tillsynsuppgiften omfattar också uppföljning av de tidsfrister för förordnande av företrädare som anges i 39 § och av det maximala antalet barn som kan företrädas.

I 2 mom. föreskrivs det att företrädaren på begäran ska visa upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993) för Migrationsverket. Enligt gällande 40 § 2 mom. har straffregisterutdrag krävts endast i samband med förfarandet för förordnande av företrädare, varvid straffregisterutdraget ska uppvisas för tingsrätten. I den nya 39 a § föreskrivs det om uppvisande av straffregisterutdrag för Migrationsverket. Ändringen baserar sig på artikel 27.8 i mottagandedirektivet, som är en förpliktande bestämmelse. I denna proposition föreslås det också att lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002) ändras. Ändringen av den lagen är en förutsättning för att Migrationsverket ska kunna sköta sin tillsynsuppgift. Begäran om att visa upp ett straffregisterutdrag kan bli aktuellt t.ex. när en mycket lång tid har förflutit sedan företrädaren förordnades och företrädaren inte har tilldelats nya personer att företräda, eller om det i fråga om straffregistret finns skäl att ifrågasätta företrädarens behörighet för uppdraget t.ex. på grund av ett klagomål som anförts över företrädaren. Det är en ny uppgift för Migrationsverket att kontrollera företrädarnas straffregisterutdrag som en tillsynsåtgärd. Bestämmelser om uppvisande av straffregisterutdrag för tingsrätten ska även i fortsättningen finnas i 40 § i mottagningslagen.

Enligt 3 mom. svarar den förläggning där barnet har registrerats som klient för den praktiska administrationen av företrädarverksamheten. Momentet motsvarar till sitt innehåll gällande 39 § 4 mom. Den praktiska administrationen omfattar t.ex. uppgifter i anslutning till ansökan om att bli företrädare och befriande av en företrädare från sitt uppdrag samt stödjande av företrädare i det praktiska arbetet, såsom ordnande av behövliga lokaler och tolktjänster för möten mellan företrädaren och barnet. Förläggningen ska introducera företrädarna i uppdraget och säkerställa

att företrädarna har tillgång till alla uppgifter som behövs för skötseln av uppdraget. Förläggningen ska föra in uppgifter om företrädaren och svara för uppdateringen av uppgifterna om företrädaren i registret över företrädare i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. Administrationsuppgifterna motsvarar gällande praxis, och de ökar eller ändrar inte förläggningarnas arbete jämfört med nuläget.

40 §. *Företrädarens behörighet.* Paragrafen ändras så att den motsvarar mottagandedirektivet, förordningen om asylförfaranden, förordningen om asyl- och migrationshantering och screeningförordningen.

Till 1 mom. fogas ett omnämnande av att vid bedömningen av en företrädares lämplighet för uppdraget ska bland annat den föreslagna företrädarens kompetens och sakkunskap samt uppgiftens art och omfattning beaktas. Ändringen baserar sig på artikel 2.13 i mottagandedirektivet och artikel 23.9 i förordningen om asylförfaranden. Även förordningen om asyl- och migrationshantering och screeningförordningen innehåller förpliktande bestämmelser om företrädarens behörighet. Målet är att förtydliga de omständigheter som bör beaktas vid bedömningen av behörigheten. Företrädarens tillräckliga kompetens och sakkunskap främjar t.ex. behandlingen av ett ärende som gäller barnets ansökan om internationellt skydd. Med bedömning av arten och omfattningen av företrädarens uppdrag avses t.ex. huruvida företrädaren kan förbinda sig till att vara företrädare för barnet för den tid som krävs och tillgodose barnets behov. Längden på och innehållet i företrädarens uppdrag kan variera avsevärt t.ex. beroende på om det är fråga om ett litet barn eller en ung person som snart blir myndig. I mottagningsskedet ska företrädaren ha tillräcklig kunskap och förståelse särskilt för förfaranden i samband med ansökan om internationellt skydd, fenomen som hänför sig till människohandel, stödjande av barnens välbefinnande samt särskilda behov hos barn utan vårdnadshavare. När barnet får uppehållstillstånd ska företrädaren också ha tillräcklig information om övergången till kommunen och välfärdsområdets tjänster. Företrädarens lämplighet kan inte bedömas enbart utifrån en viss examen eller arbetserfarenhet. Vid bedömningen kan man dock beakta t.ex. företrädarens tidigare erfarenhet av arbete med barn och unga, kännedom om myndighetsprocesser eller lagstiftningsexpertis.

Av den som föreslås till företrädare förutsätts att han eller hon har genomgått den utbildning för företrädare som är i bruk vid respektive tidpunkt. Utöver företrädarutbildningen ska företrädaren på eget initiativ upprätthålla sitt kunnande t.ex. genom att sätta sig in i anvisningarna för företrädarna och delta i fortbildning som ordnas för företrädarna enligt behov. Vid bedömningen av en företrädares lämplighet ska företrädarens förmåga att upprätthålla och utveckla den kompetens och sakkunskap som behövs för uppdraget i enlighet med kraven i barnets situation beaktas.

Till företrädare kan inte utses en person som har eller kan ha en intressekonflikt med barnet. Den egentliga företrädaren ska verka utan bindningar till polisen, gränskontrollmyndigheten och Migrationsverket eller till andra myndigheter som ansvarar för förfaranden i anslutning till internationellt skydd, beviljande av uppehållstillstånd eller avlägsnande ur landet. Den egentliga företrädaren ska i princip inte heller ha bindningar till aktörer som tillhandahåller mottagningstjänster. Därför kan en person som arbetar vid en förläggning eller hos en aktör som tillhandahåller mottagningstjänster inte förordnas till egentlig företrädare. Företrädaren ska agera självständigt i förhållande till de myndigheter som beslutar om barnets angelägenheter. På så sätt kan företrädaren opartiskt försvara barnets bästa i alla beslut som gäller barnet.

Paragrafens 2 mom. motsvarar gällande lag.

Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. där det föreskrivs om det maximala antalet barn som en enskild företrädare kan företräda samtidigt. En enskild företrädare kan samtidigt företräda högst 30 barn. Vid bedömningen av företrädarens behörighet ska uppmärksamhet fästas vid antalet barn som ska företrädas. Ändringen baserar sig på artikel 27.7 i mottagandedirektivet och artikel 23.10 i förordningen om asylförfaranden. Det maximala antalet innebär dock inte att varje företrädare i princip samtidigt kan företräda 30 barn, utan det ska från fall till fall bedömas om en enskild företrädare har faktiska möjligheter att sköta sitt uppdrag. Varje företrädare kan endast företräda ett sådant antal barn att företrädaren kan sätta sig in i barnens ärenden fullt ut och sköta ärendena effektivt. I mottagningsskedet ska vid bedömningen av antalet barn som kan företrädas särskild uppmärksamhet fästas vid att behandlingen av ett ärende som gäller barnets ansökan om internationellt skydd inte fördröjs av orsaker som beror på företrädaren. Antalet barn som kan företrädas kan variera från fall till fall och det lämpliga antalet barn som kan företrädas beror t.ex. på om företrädaren sköter uppgifterna vid sidan av annat arbete eller som sin huvudsakliga uppgift. Uppmärksamhet ska också fästas vid situationen för de barn som ska företrädas. Genom att begränsa antalet barn som kan företrädas säkerställs det att företrädaren kan sköta sitt uppdrag effektivt.

Det maximala antalet barn som kan företrädas kan höjas till högst 50. Inrikesministeriet ska underrätta Europeiska kommissionen och Europeiska unionens asylbyrå om en höjning av det maximala antalet. Ändringen baserar sig på artikel 27.1 fjärde, femte och sjätte stycket i mottagandedirektivet. I enlighet med förslaget i 12 § ska inrikesministeriet svara för att åtgärder enligt artikel 32 i direktivet vidtas i samband med omfattande invandring. Eftersom mottagandedirektivets tillämpningsområde endast omfattar personer som söker internationellt skydd, förutsätts anmälan om att det maximala antalet höjs endast i fråga om dem. Inrikesministeriet ska inte göra någon anmälan om en höjning av det maximala antalet tillämpas i fråga om personer som får tillfälligt skydd eller som har upptagits som klienter i hjälpsystemet för offer för människohandel.

41 §. *Företrädarens uppgifter.* Paragrafen ändras så att de uppgifter som föreskrivs för företrädaren förtydligas. De föreslagna ändringarna innehåller inga sådana uppgifter som inte redan med stöd av den gällande lagen kan anses höra till företrädarens uppgifter. Uppgifterna skrivs dock in mer exakt och noggrant avgränsat på lagnivå, vilket främjar Migrationsverkets möjligheter att utföra t.ex. sina styrnings- och tillsynsuppgifter effektivt och ingripa i eventuella missbruk. Närmare bestämmelser om uppgifterna främjar företrädarens förståelse för sitt ansvar och förenhetligar företrädarnas verksamhet. De föreslagna ändringarna baserar sig förutom på mottagandedirektivet och förordningen om asylförfaranden också på FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 59/1991) och på den allmänna kommentaren nr 6 från kommittén för barnets rättigheter om tolkningen av konventionen (CRC/GC/2005/6).

Det föreslås att 1 mom. ändras så att de uppgifter som ankommer på företrädaren preciseras och att företrädarens huvudsakliga uppgifter räknas upp i punkterna 1–5. Den föreslagna förteckningen är inte uttömmande. Enligt 1 punkten ska företrädaren föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person. Vid förande av barnets talan tillämpas 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen och 25 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Företrädaren ska föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person eller personliga intresse eller rätt, såsom förfarandet för internationellt skydd, utbildning, social- och hälsovård och andra centrala frågor som gäller barnets liv. I praktiken innebär förande av talan att företrädaren har rätt att inleda ett ärende hos en myndighet eller domstol, delta i utredningen och behandlingen av ärendet samt söka ändring i besluten. Punkten motsvarar det gällande 41 § 1 mom.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska företrädaren föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets förmögenhet och ekonomi. På skötseln av ekonomiska angelägenheter tillämpas lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Skötseln av ekonomiska angelägenheter omfattar t.ex. ansökan om förmåner, såsom brukspenning eller mottagningspenning. Om barnet har en betydande förmögenhet ska företrädaren förvalta förmögenheten på det sätt som föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet. Företrädaren ansvarar dock inte för barnets dagliga användning av pengar, utan för den ska de personer som ansvarar för barnets fostran handleda och ge råd. Punkten motsvarar det gällande 41 § 1 mom.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska företrädaren se till att barnets bästa tryggas. Det är fråga om bestämmelser som förtydligar företrädarens uppgifter. Företrädarens uppgift ska vara att säkerställa barnets bästa och att barnets rättsliga, sociala, hälsomässiga, psykiska, materiella och utbildningsmässiga behov tillgodoses på behörigt sätt bl.a. så att företrädaren är kontaktperson mellan barnet, myndigheterna och andra aktörer. Med andra aktörer avses t.ex. aktörer som ansvarar för tillhandahållandet av social- och hälsovårdstjänster för barn. För att en förtroendefull relation ska uppstå ska företrädaren träffa barnet. Företrädaren ska se till att barnet förstår den information som ges till barnet t.ex. i fråga om mottagningstjänster och ansökan om internationellt skydd. Företrädaren ska ha rätt att närvara i alla planerings- och beslutsprocesser, inklusive vid behandlingen av besvärsärenden, vårdarrangemang och åtgärder som syftar till att finna en permanent lösning på barnets situation. Företrädaren ska säkerställa att barnets åsikt och önskemål beaktas i avgöranden som gäller barnet. Genom ändringen förtydligas företrädarens roll med tanke på barnets bästa på lagnivå. Ändringen baserar sig på artiklarna 26.1 och 2.13 i mottagandedirektivet.

Enligt 4 punkten ska företrädaren bistå barnet vid kontakten med barnets familjemedlemmar och andra anhöriga. Ändringen motsvarar nuvarande praxis och det som i förarbetena till den gällande mottagningslagen (RP 266/2010 rd) har skrivits in om företrädarens uppgifter till denna del. Dessutom beaktar ändringen artikel 23.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Med familjemedlem avses familjemedlemmar enligt 37 § i utlänningslagen. En annan anhörig kan vara t.ex. ett syskon eller en far- eller morförälder, en moster, morbror, faster, farbror eller kusin till ett barn som är i landet utan vårdnadshavare. Företrädaren ska hjälpa barnet att hitta sin familj om barnet så önskar samt bistå barnet vid kontakten. Företrädaren ska t.ex. kunna börja spåra barnets familjemedlemmar via Finlands Röda Kors personförfrågan, om barnet inte exakt vet var familjen finns och inte har några kontaktuppgifter för att få tag på familjen. Punkten förtydligar på lagnivå företrädarens roll. Bistående vid kontakten med barnets familjemedlemmar eller andra anhöriga kan i vissa fall också främja barnets möjligheter att återvända till sina familjemedlemmar eller andra anhöriga. Enligt 105 b § i utlänningslagen svarar Migrationsverket även i fortsättningen för spårandet av en förälder till en minderårig utan vårdnadshavare eller av någon annan som svarat för den faktiska vårdnaden om barnet.

Enligt 5 punkten ska företrädaren bistå barnet vid förfaranden enligt utlänningslagen (301/2004). Företrädaren ska övervaka att barnets bästa tillgodoses t.ex. under behandlingen av en ansökan om internationellt skydd, inklusive ett eventuellt besvärsskede. Företrädaren ska vid behov tillsammans med ett biträde informera barnet om de förfaranden och tidsfrister som gäller barnet samt bistå vid registreringen och inlämnandet av ansökan eller vid behov lämna in ansökan på barnets vägnar. Företrädaren ska bistå barnet med att förbereda sig inför barnets asylsamtal, delta i asylsamtalet och förklara syftet med asylsamtalet för barnet. Företrädaren ska också bistå barnet i förfarandet för bedömning av ålder enligt utlänningslagen. För skötseln av uppgifterna ska företrädaren träffa barnet. Målet är att förtydliga företrädarens roll särskilt i förfarandet för internationellt skydd. Uppgifterna räknas inte upp uttömmande i detta sammanhang. Ändringarna baserar sig bl.a. på artikel 23 i förordningen om asylförfaranden.

I 2 mom. föreskrivs det om företrädarens skyldighet att höra barnet på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom. innan ett beslut som gäller barnets person eller förmögenhet enligt 1 mom. fattas. Till sitt innehåll motsvarar 2 mom. gällande 1 mom. och ändringen påverkar inte rättsläget.

Enligt 3 mom. ingår inte barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad i företrädarens uppgifter. Innehållet motsvarar gällande 2 mom. De anställda vid förläggningen som ansvarar för barnets vård och fostran eller den vuxna som har hand om barnet svarar även i fortsättningen för barnets dagliga vård, fostran och övriga omvårdnad, om barnet inkvarteras i enskild inkvartering eller på en förläggning för vuxna och familjer. I 3 mom. föreskrivs det inte längre om företrädarens redovisningsskyldighet, eftersom det föreskrivs om detta i lagen om förmyndarverksamhet och det således inte behöver föreskrivas särskilt om detta i mottagningslagen. Redovisningsskyldigheten enligt lagen om förmyndarverksamhet gäller företrädare i situationer där ett barn har en betydande mängd egendom. I allmänhet har barn utan vårdnadshavare inte förmögenhet eller egendom när de anländer till landet. Därför är ändringen motiverad.

42 §. *Befriande av en företrädare från sitt uppdrag.* I paragrafen föreskrivs om situationer där en företrädare ska befrias från sitt uppdrag på ansökan. Det föreslås att 1 och 2 mom. ändras.

I 1 mom. föreskrivs det också i fortsättningen att företrädaren ska befrias från sitt uppdrag, om det efter att företrädaren har förordnats framkommer att barnet har en vårdnadshavare i Finland, om inte befriandet strider mot barnets bästa. Det har varit möjligt att förordna en företrädare för barnet t.ex. i en situation där vårdnadshavaren utan barnets vetskap har vistats i Finland eller anlänt till Finland efter barnets inresa. Innan företrädaren befrias från sitt uppdrag ska det utredas om det faktiskt är fråga om barnets vårdnadshavare och om det finns hinder för att företrädaren befrias från sitt uppdrag med tanke på barnets bästa. Att en företrädare befrias från sitt uppdrag kan strida mot barnets bästa t.ex. i situationer där vårdnaden inte är säkerställd t.ex. på grund av att det saknas tillräcklig skriftlig bevisning eller om vårdnadshavaren inte omedelbart efter ankomsten till landet kan sköta barnets angelägenheter i tillräcklig utsträckning. Att befria företrädaren från sitt uppdrag kan strida mot barnets bästa också i sådana situationer där barnets vårdnadshavare endast är på ett kort besök i Finland. Till exempel med tanke på en smidig behandling av ett ansökningsärende som gäller internationellt skydd för ett barn är det viktigt att företrädarens uppgift inte automatiskt upphör när myndigheterna får kännedom om att den som möjligen är vårdnadshavare för barnet vistas i Finland. Om det inte råder tvivel om vårdnaden och det inte strider mot barnets bästa att företrädaren befrias från sitt uppdrag, ska den förläggning där barnet har registrerats som klient ansöka om att företrädaren befrias från sitt uppdrag.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att ansökan om att företrädaren ska befrias från sitt uppdrag i fortsättningen ska göras om det efter förordnandet av företrädaren förordnas en vårdnadshavare för barnet. För närvarande föreskrivs det i 43 § om hur förordnande av vårdnadshavare påverkar företrädarens uppgifter. Enligt paragrafen upphör företrädarens uppdrag automatiskt om det för barnet utses en vårdnadshavare i Finland. I fortsättningen ska företrädarens uppdrag inte längre upphöra automatiskt om det förordnas en vårdnadshavare för barnet i Finland, utan det ska ansökas separat om befrielse från uppdraget. När det förordnas en vårdnadshavare för barnet ska det säkerställas att det inte strider mot barnets bästa att uppdraget som företrädare upphör och att den vårdnadshavare som förordnats för barnet de facto kan sköta alla de uppgifter som ankommer på honom eller henne. Ändringen förtydligar hur förordnandet av vårdnadshavare påverkar företrädarens uppgifter och följer riksdagens biträdande justitieombudsmans (EOAK/3126/2019) och justitiekanslerns (OKV/393/1/2019) avgöranden. Innehållet i avgörandena beskrivs i denna proposition i specialmotiveringen till 43 §.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att företrädaren kan befrias från sitt uppdrag om han eller hon inte sköter sina uppgifter på behörigt sätt. Att uppgifterna inte sköts på behörigt sätt kan t.ex. avse att företrädaren försummar sina uppgifter eller att företrädarens verksamhet är bristfällig eller strider mot barnets bästa och situationen inte förbättras trots Migrationsverkets styrning. Om företrädaren inte anses sköta sina uppgifter på behörigt sätt ska Migrationsverket för förläggningen föreslå att förläggningen lämnar in en ansökan om befrielse av företrädaren till tingsrätten och ansöker om en ny företrädare för barnet. Ändringen baserar sig på artikel 27.6 i mottagandedirektivet och artikel 23.9 andra stycket i förordningen om asylförfaranden. Syftet med ändringen är att precisera de skäl att befria en företrädare från uppdraget som avses i 1 mom.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att omnämnandet av någon annan laglig företrädare stryks. I fortsättningen kan ansökan om befrielse från uppdraget som företrädare göras av företrädaren, av barnet självt om han eller hon har fyllt 15 år, av den förläggning där barnet har registrerats som klient eller av barnets vårdnadshavare. Enligt förarbetena till lagen (RP 266/2010 rd) har med någon annan laglig företrädare i detta sammanhang avsetts ett organ enligt 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) i det fall att barnet har omhändertagits. Hänvisningen baserar sig på en bestämmelse som har upphävts med stöd av lagen om ändring av socialvårdslagen (588/2022). Ändringen överensstämmer med de ändringar som föreslås i 43 §. En annan laglig företrädare för ett barn utan vårdnadshavare kan dock även i fortsättningen vid behov t.ex. anföra klagomål till förläggningen eller Migrationsverket över brister i agerandet hos en företrädare enligt mottagningslagen.

43 §. *Upphörande av företrädaruppdraget.* Det föreslås att paragrafen ändras. I paragrafen föreslås bestämmelser om upphörande av företrädaruppdraget utan särskild ansökan.

Det föreslås att 1 punkten ändras så att företrädarens uppdrag upphör när den som företräds fyller 18 år eller konstateras ha uppnått myndighetsålder. Med konstaterande av att den som företräds har uppnått myndighetsålder avses situationer där den som företräds efter det att företrädaren förordnats konstateras vara minst 18 år antingen i ett förfarande för bedömning av ålder enligt utlänningslagen eller på något annat sätt. Preciseringen motsvarar till sitt innehåll motiveringen till den gällande mottagningslagen (RP 266/2010 rd) till den del det i motiveringen beskrivs att den som företräds, efter en rättsmedicinsk undersökning för att utreda ålder, konstateras vara 18 år. Ändringen baserar sig på artikel 27.1 sjunde stycket i mottagandedirektivet och artiklarna 25.1 och 23.2 i förordningen om asylförfaranden. Ändringen förtydligar tolkningen av lagen.

Enligt 2 punkten upphör företrädarens uppdrag när den som företräds varaktigt flyttar från Finland.

Det föreslås att 3 punkten i den gällande paragrafen slopas. Enligt 3 punkten i den gällande paragrafen upphör företrädarens uppdrag när en vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare utses i Finland för den som företräds. Bestämmelser om hur förordnande av vårdnadshavare påverkar företrädandet finns i 42 § som föreslås i denna proposition. Enligt förarbetena till lagen (RP 266/2010 rd) har med någon annan laglig företrädare avsetts ett organ enligt 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) i det fall att barnet har omhändertagits. Hänvisningen baserar sig på en bestämmelse som har upphävts med stöd av lagen om ändring av socialvårdslagen (588/2022). Dessutom har den gällande 3 punkten orsakat motstridiga tolkningar som har kunnat leda till en problematisk situation för de barn som företräds. Den gällande bestämmelsen har delvis varit oklar och mångtydig, och därför är det motiverat att förtydliga regleringen.

I riksdagens biträdande justitieombudsmans avgörande (EOAK/3126/2019) har tolkningen av 3 punkten i den gällande paragrafen bedömts. I avgörandet behandlas både inverkan av omhändertagande av barn på företrädarens uppdrag och förordnandet av en intressebevakare för barnet i stället för vårdnadshavaren i ett barnskyddsärende. I avgörandet konstateras det att en intressebevakare enligt 22 § i barnskyddslagen kan förordnas för barnet för att föra vårdnadshavarens talan i ärenden som gäller barnskyddet. För ett barn kan det också förordnas någon annan laglig företrädare till exempel med stöd av 55 § i adoptionslagen (22/2012) eller 4 kap. 8 § i förundersökningslagen (805/2011). Riksdagens biträdande justitieombudsman har inte ansett det vara förenligt med barnets bästa att tolka så att även ett mycket begränsat uppdrag för en intressebevakare helt och hållet skulle medföra att uppdraget som företrädare enligt mottagningslagen upphör. Också om företrädarens uppgift automatiskt anses upphöra helt och hållet till följd av omhändertagandet av barnet, skulle man med tanke på barnets talan komma fram till en tolkning som strider mot barnets bästa och som också strider mot direktivet om asylförfaranden och mottagandedirektivet. I och med ändringen upphör företrädarens uppdrag inte automatiskt vid ett omhändertagande. Om ett barn omhändertas, övergår med stöd av 45 § i barnskyddslagen rätten att besluta om barnets angelägenheter till socialvårdsmyndigheten. Företrädarens uppdrag upphör inte heller när det för barnet förordnas en intressebevakare enligt 22 § i barnskyddslagen eller någon annan laglig företrädare för att bevaka barnets bästa och föra vårdnadshavarens talan i ett avgränsat ärende. En intressebevakare som förordnats för barnet enligt barnskyddslagen eller någon annan laglig företrädare åsidosätter företrädarens uppdrag eller rätt att föra barnets talan endast till den del som förordnandet av intressebevakare och företrädarens uppdrag enligt mottagningslagen överlappar varandra. Om förordnandet av en intressebevakare eller någon annan laglig företrädare upphör, återgår företrädarens uppdrag till sin ursprungliga omfattning, om det inte finns något annat hinder som baserar sig på lag eller myndighetsföreskrifter.

44 §. *Anmälningsskyldighet.* Det föreslås att paragrafen ändras på basis av de ändringar som gjorts i mottagandedirektivet. Utöver preciseringen av bestämmelserna om tingsrättens anmälningsskyldighet i den gällande paragrafen föreskrivs det i paragrafen också om Migrationsverkets, polisens, gränsmyndighetens och förläggningarnas anmälningsskyldighet.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att det till momentet fogas en bestämmelse om tingsrättens skyldighet att även underrätta förläggningen om beslut som gäller förordnande av företrädare eller befriande från uppdraget. Ändringen är motiverad eftersom den säkerställer informationsgången direkt från tingsrätten till den förläggning som ansvarar för mottagningstjänsterna för barnet.

Paragrafens 2 mom. motsvarar gällande lag.

Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. där det föreskrivs att en företrädare eller tillfällig företrädare utan dröjsmål ska informeras om sådana omständigheter som gäller det barn som företräds och som bedöms vara av betydelse för skötseln av företrädarens uppgifter enligt 41 §. Anmälningsskyldigheten gäller Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten och förläggningen. Ändringen baserar sig på artikel 27.5 c i mottagandedirektivet och artikel 23.5 i förordningen om asylförfaranden. Bestämmelser om företrädarens rätt att få uppgifter finns även i fortsättningen i 58 § i mottagningslagen.

Till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket den förläggning där barnet är registrerat som klient ska underrätta ett barn utan vårdnadshavare om att en företrädare har förordnats för honom eller henne. Ändringen baserar sig på artikel 27.5 a i mottagandedirektivet och artikel 23.5 a i förordningen om asylförfaranden. I samband med anmälan om att en företrädare har förordnats ska förläggningen också informera ett barn utan vårdnadshavare om hur klagomål

över företrädaren kan anföras. I praktiken kan ett klagomål gälla t.ex. företrädarens klandervärda eller annars osakliga agerande. Bestämmelser om förvaltningsklagan finns i förvaltningslagen.

6 kap. Det föreslås att det till lagen fogas ett nytt 6 kap. i stället för det tidigare upphävda 6 kap. med rubriken Begränsningar som gäller mottagningstjänster. I kapitlet samlas de bestämmelser som behövs för genomförandet av de bestämmelser i mottagandedirektivet som begränsar mottagningsvillkoren och rörelsefriheten.

45 §. *Sänkning av mottagningspenningen.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny 45 § med bestämmelser om sänkning av mottagningspenningen. Ändringen baserar sig på artikel 23 i mottagandedirektivet.

Enligt 1 mom. sänks mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd genom beslut av Migrationsverket med 20 procent, om personen utan grundad anledning underlåter att iaktta de skyldigheter eller begränsningar som ålagts honom eller henne. Målet är att främja iakttagandet av reglerna och ge förläggningen verktyg för att ingripa i situationer där en klient vid förläggningen inte iakttar de skyldigheter som gäller honom eller henne. Sänkning av mottagningspenningen är en administrativ sanktion och bestämmanderätten för den ska betraktas som betydande utövning av offentlig makt. Därför föreslås det att sänkning av mottagningspenningen ska vara Migrationsverkets uppgift.

Den sänkning av mottagningspenningens grunddel med 20 procent som föreskrivs i paragrafen kan anses skälig och den anses i princip inte äventyra den oundgängliga försörjningen. Med tanke på förenhetligandet av tillämpningspraxis och den person som är föremål för sänkningen av mottagningspenningen kan en klart definierad procentsats på lagnivå anses motiverad. Sänkningen av mottagningspenningen kan gälla både mottagningspenningens grunddel till fullt belopp och mottagningspenningens grunddel i en förläggning med måltidsservice.

Mottagandedirektivet gäller personer som söker internationellt skydd, men nationellt omfattas också personer som får tillfälligt skydd av mottagningstjänster. I direktivet om tillfälligt skydd (2001/55/EG) fastställs minimivillkor för personer som får tillfälligt skydd, dvs. beviljande av uppehållstillstånd, arbete, utbildning, inkvartering, socialservice, utkomstskydd, sjukvård och familjeåterförening. Direktivet om tillfälligt skydd innehåller inga bestämmelser som gäller begränsningar eller indragning av mottagningstjänster. Direktivet hindrar dock inte att bestämmelser om dem utfärdas, om det utkomstskydd och de övriga minimivillkor som anges i direktivet uppfylls. För att främja en enhetlig behandling och iakttagandet av skyldigheterna för en person som registrerats som klient hos en förläggning anses det motiverat att utsträcka sänkningen av mottagningspenningen i tillämpliga delar också till personer som får tillfälligt skydd.

I 1 mom. 1–4 punkten föreskrivs det om de grunder på vilka mottagningspenningens grunddel sänks. Enligt 1 punkten sänks mottagningspenningens grunddel om personen utan grundad anledning upprepade gånger underlåter att iaktta sin skyldighet enligt 13 a § att identifiera sig vid förläggningen. Om en mottagare av mottagningstjänster försummar att identifiera sig, ska förläggningen diskutera med honom eller henne om påföljderna av att inte identifiera sig. Om personen igen försummar att identifiera sig utan grundad anledning, ska Migrationsverket besluta om sänkning av mottagningspenningen. Punkten ska tillämpas också i det fall att personen återvänder till förläggningen efter det att personens klientrelation vid förläggningen redan har avslutats i enlighet med 13 a §. Förslaget baserar sig på artikel 23.2 b i mottagandedirektivet.

Enligt 2 punkten sänks mottagningspenningens grunddel om personen utan grundad anledning inte uppdaterar sina kontaktuppgifter på det sätt som förutsätts i 13 a §. Den behöriga myndigheten eller förläggningen ska underrätta Migrationsverket om att samarbetsskyldigheten inte har iakttagits. Bestämmelsen baserar sig på artikel 23.2 b i mottagandedirektivet. I artikeln nämns också de förfarandekrav som den behöriga myndigheten har fastställt. Bestämmelser om påföljder vid överträdelse av dessa krav finns dock i förordningen om asylförfaranden.

Enligt 3 punkten sänks mottagningspenningens grunddel, om personen utan grundad anledning upprepade gånger eller allvarligt bryter mot 16 a § 1 eller 2 mom. Den föreslagna bestämmelsen är ett verktyg för förläggningen att ingripa t.ex. i störande beteende. Bestämmelsen baserar sig på artikel 23.2 e i mottagandedirektivet. Det är fråga om upprepade brott om en person bryter mot 16 a § 1 eller 2 mom. mer än en gång trots att förläggningens personal har diskuterat beteendet och dess påföljder med personen. Störning av den allmänna ordningen på förläggningen innebär t.ex. upprepad och störande användning av berusningsmedel eller upprepad skadegörelse på förläggningens egendom. Med allvarlig fara för andras säkerhet avses ett beteende som väsentligt försämrar trygghetskänslan hos de övriga klienterna eller personalen vid förläggningen eller begränsar andra klienters möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda. Det kan t.ex. vara fråga om en enskild hotfull eller våldsam situation som äventyrar eller bryter mot den berörda personens personliga integritet eller säkerhet. Allvarlig fara för andras säkerhet kan också innebära t.ex. uppenbar likgiltighet för brandsäkerheten eller hotfullt beteende eller språkbruk. Förläggningen ska i första hand ingripa i klientens beteende genom att diskutera och påminna klienten om påföljderna för förseelserna. Om klienten efter att ha diskuterat med förläggningen fortsätter att bryta mot 16 a § 1 eller 2 mom., ska förläggningen underrätta Migrationsverket, som beslutar om en sänkning av mottagningspenningen. När en administrativ sanktion påförs ska förbudet mot dubbel straffbarhet beaktas. Mottagningspenningen kan inte sänkas på grund av en gärning för vilken en förundersökning, åtalsprövning eller ett brottmål som är anhängigt vid en domstol är anhängigt eller för vilken åtalet har avgjorts i domstol genom ett lagakraftvunnet beslut.

Enligt 4 punkten sänks mottagningspenningens grunddel om personen utan grundad anledning upprepade gånger vägrar att genomgå den kurs som avses i 29 § och som är riktad till honom eller henne. Förläggningen ska visa personen hur kursen ska genomföras och inom vilken tid kursen ska ha avlagts. Om en person upprepade gånger vägrar att genomgå kursen, ska förläggningen underrätta Migrationsverket om saken. Med underlåtelse att genomgå kursen avses också att personen utan grundad anledning vägrar att avlägga kursen inom utsatt tid. De föreslagna bestämmelserna ersätter 29 § 2 mom. i den gällande lagen. Förslaget baserar sig på artikel 23.2 f i mottagandedirektivet.

Enligt 2 mom. sänks mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd genom beslut av Migrationsverket med 20 procent, om personen utan grundad anledning avlägsnar sig från ett visst geografiskt område som avses i 49 § eller inte iakttar kravet enligt 50 § på att bo på en bestämd förläggning. Om det framgår att en person utan tillstånd och utan grundad anledning vistas utanför det geografiska område som anvisats honom eller henne eller även för en kort tid avlägsnar sig från det geografiska område som anvisats honom eller henne utan grundad anledning, sänks mottagningspenningens grunddel för personen. Att personen avlägsnat sig från ett visst geografiskt område kan verifieras t.ex. om myndigheten träffar personen utanför det geografiska område som anvisats honom eller henne. Det är fråga om underlåtelse att iaktta ett beslut som gäller krav på att bo på en bestämd förläggning t.ex. om personen inte iakttar sin anmälningsskyldighet eller inte är närvarande vid förläggningen vid vissa tidpunkter. Som grundad anledning betraktas t.ex. att Migrationsverket har beviljat sökanden ett i 49 § 4 mom. avsett tillstånd att tillfälligt avlägsna sig från ett avgränsat geografiskt område eller om sökanden har någon annan i 49 § 4 mom. avsedd grund för att

avlägsna sig från det geografiska området. Som grundad anledning betraktas också de grunder som anges i 50 § 2 mom. Förslaget baserar sig på artikel 23.2 a i mottagandedirektivet. Eftersom de bestämmelser som föreslås i 49 och 50 § endast gäller personer som söker internationellt skydd, gäller bestämmelserna i 2 mom. inte personer som får tillfälligt skydd.

Enligt 3 mom. kan beslut om sänkning av mottagningspenningen fattas för högst två månader i sänder. Med tanke på den person som är föremål för åtgärden kan maximitiden på två månader anses vara skälig för att han eller hon ska kunna korrigera sitt beteende. Ett nytt beslut om sänkning av mottagningspenningen kan dock fattas efter utgången av den föreskrivna tiden på två månader, om någon av de grunder som anges i 1 mom. 1–4 punkten blir tillämplig. Om det under beslutets giltighetstid sker förändringar i förhållandena eller stödbehovet för den som får sänkt mottagningspenning, ska förläggningen underrätta Migrationsverket om detta.

I 4 mom. föreskrivs det om skälighetsprövning av sänkningen av mottagningspenningen. Artikel 23.1 och 23.4 i mottagandedirektivet förutsätter att en begränsning av mottagningstjänsterna ska vara proportionell och inte äventyra personens försörjning. Bestämmelsen motsvarar förpliktelserna i grundlagen och internationella överenskommelser. Enligt momentet får en sänkning av mottagningspenningen inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskälig. Sänkningen av mottagningspenningen ska grunda sig på en helhetsbedömning av mottagarens individuella situation och omständigheterna. Vid prövningen ska Migrationsverket beakta t.ex. begränsningarnas proportionalitet i förhållande till det klandervärda agerandet samt vid behov barnets bästa och särskilda mottagandebehov. Migrationsverket ska i bedömningen också beakta orsaker som inte beror på personen själv och som gäller brott mot skyldigheterna. Prövning ska vid behov också göras under begränsningstiden, om personens situation eller förhållanden förändras. Förläggningen ska underrätta Migrationsverket om personens förändrade situation. En sänkning av mottagningspenningen ska inte vidtas eller slopas om omständigheterna förändras, om åtgärden äventyrar den försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv för personen eller om begränsningen annars anses oskälig. Av ett beslut om en begränsning ska tydligt framgå den prövning som gjorts i ärendet.

När Migrationsverket beslutar om sänkning av mottagningspenningens grunddel ska det ge den som begränsningen gäller tillfälle att bli hörd i enlighet med 34 § i förvaltningslagen. Migrationsverket kan också begära ett utlåtande av förläggningen om de faktorer som påverkar sänkningen av mottagningspenningen eller indragningen av mottagningstjänsterna med beaktande av att förläggningen kan ha uppgifter som kan inverka på helhetsbedömningen av sänkningen av mottagningspenningen. För beslutsfattandet kan också förläggningens anteckningar om klientarbete och avvikelserapporter användas. Ändring i ett beslut om sänkning av mottagningspenningen får sökas i enlighet med 55 §. Som bilaga till beslutet om sänkning av mottagningspenningen ska personen ges en besvärsanvisning. Bestämmelser om förmedling av delgivning av beslut föreslås i 63 a §.

Förläggningen är skyldig att på det sätt som avses i 15 § informera den som får mottagningstjänster om de skyldigheter och begränsningar som gäller honom eller henne och om följderna av att de inte iakttas.

46 §. *Sänkning av mottagningspenningen för personer som ska avlägsnas ur landet och för personer som gjort en efterföljande ansökan.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny 46 § där det föreskrivs om sänkning av mottagningspenningens grunddel för personer som ska avlägsnas ur landet och för personer som gjort en efterföljande ansökan.

Enligt 1 mom. beslutar Migrationsverket om en sänkning med 20 procent av mottagningspenningen för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, om de får mottagningstjänster efter det att de inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium. I praktiken är det i dessa situationer fråga om utlänningar som ska avlägsnas ur landet och som inte längre har rätt att vistas i Finland. Således omfattas de inte heller av mottagandedirektivets tillämpningsområde och de kan åläggas begränsningar i fråga om mottagningstjänster som fastställs i den nationella lagstiftningen. Eftersom en sådan utlänning i enlighet med vad som föreslås i 14 a § 2 och 5 mom. i denna proposition dock kan få mottagningstjänster också efter det att han eller hon inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium enligt förordningen om asylförfaranden, kan det anses motiverat att han eller hon inte har rätt till fullständiga mottagningstjänster.

Enligt momentet sänks mottagningspenningens grunddel också om den som söker internationellt skydd har gjort en efterföljande ansökan. Om den som gjort en efterföljande ansökan tillhandahålls mottagningstjänster, får han eller hon således sänkt mottagningspenning. Förslaget baserar sig på artikel 23.2 c i mottagandedirektivet och på förordningen om asylförfaranden. För dem som lämnat in en efterföljande ansökan föreslås i denna proposition undantag från deras rätt att stanna kvar på en medlemsstats territorium under den tid som ansökan om internationellt skydd behandlas. Således är det också motiverat att begränsa mottagningstjänsterna för deras del.

Enligt 2 mom. gäller beslutet om sänkning av mottagningspenningens grunddel tills utlänningen har avlägsnat sig ur landet. Dessutom bör det noteras att mottagningspenning inte betalas till en person under den tid som mottagningstjänsterna dras in enligt 47 §, och därför är beslutet om sänkning av mottagningspenningen inte heller längre i kraft under den tid som mottagningstjänsterna dras in.

I 3 mom. föreskrivs det om skälighetsprövning av sänkningen av mottagningspenningen. Artikel 23.1 och 23.4 i mottagandedirektivet förutsätter att en begränsning av mottagningstjänsterna ska vara proportionell och inte äventyra personens försörjning. Bestämmelsen motsvarar förpliktelserna i grundlagen och internationella överenskommelser. Enligt momentet får en sänkning av mottagningspenningen inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskälig. Sänkningen av mottagningspenningen ska grunda sig på en helhetsbedömning av mottagarens individuella situation och omständigheterna. Vid prövningen ska Migrationsverket beakta barnets bästa och särskilda mottagandebehov. Prövning ska vid behov också göras under begränsningstiden, om personens situation eller förhållanden förändras. Förläggningen ska underrätta Migrationsverket om personens förändrade situation. En sänkning av mottagningspenningen ska inte vidtas eller slopas om omständigheterna förändras, om åtgärden äventyrar den försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv för personen eller om begränsningen annars anses oskälig. Av ett beslut om en begränsning ska tydligt framgå den prövning som gjorts i ärendet.

När Migrationsverket beslutar om sänkning av mottagningspenningens grunddel ska det ge den som begränsningen gäller tillfälle att bli hörd i enlighet med 34 § i förvaltningslagen. Migrationsverket kan också begära ett utlåtande av förläggningen om de faktorer som påverkar sänkningen av mottagningspenningen eller indragningen av mottagningstjänsterna med beaktande av att förläggningen kan ha uppgifter som kan inverka på helhetsbedömningen av sänkningen av mottagningspenningen. För beslutsfattandet kan också förläggningens anteckningar om klientarbete och avvikelserapporter användas. Ändring i ett beslut om sänkning av mottagningspenningen får sökas i enlighet med 55 §. Som bilaga till beslutet om

sänkning av mottagningspenningen ska personen ges en besvärsanvisning. Bestämmelser om förmedling av delgivning av beslut föreslås i 63 a §.

Förläggningen är skyldig att på det sätt som avses i 15 § informera den som får mottagningstjänster om de skyldigheter och begränsningar som gäller honom eller henne och om följderna av att de inte iakttas.

47 §. *Indragning av mottagningstjänster.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny 47 § med bestämmelser om indragning av mottagningstjänster. Under den tid som mottagningstjänsterna dras in kvarstår personens rätt till mottagningstjänster, men personens mottagningstjänster begränsas med beaktande av mottagandedirektivet, unionsrätten och internationella förpliktelser. Enligt artikel 23 i mottagandedirektivet ska sökande i alla situationer säkerställas åtminstone akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar samt en levnadsstandard i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella skyldigheter.

Enligt 1 mom. beslutar Migrationsverket om indragning av mottagningstjänster för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. I 1–2 punkten definieras de situationer på basis av vilka tjänsterna dras in.

Enligt 1 punkten indras mottagningstjänsterna för personer som inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium och som har försummat sin skyldighet enligt 145 a § i utlänningslagen att samarbeta under förfarandet för avlägsnande ur landet. De utlänningar som inte har rätt att stanna kvar på finskt territorium omfattas inte av mottagandedirektivets tillämpningsområde. De kan således omfattas av begränsningar som fastställs i den nationella lagstiftningen. Enligt 145 a § i utlänningslagen ska en utlänning samarbeta med de behöriga myndigheterna genom alla skeden av ett förfarande för avlägsnande ur landet. Enligt 145 a § 2 mom. i utlänningslagen ska utlänningen i samband med delgivningen av ett beslut om avlägsnande ur landet informeras om skyldigheten att samarbeta och om eventuella följder av underlåtenhet att fullgöra skyldigheten. Den som sökt internationellt skydd ska i detta sammanhang också informeras om att mottagningstjänsterna indras om han eller hon inte iakttar samarbetsskyldigheten. Polisen eller gränskontrollmyndigheten ska underrätta Migrationsverket om den som sökt internationellt skydd inte iakttar denna skyldighet.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska mottagningstjänsterna dras in för personer för vilka mottagningspenningens grunddel har sänkts med stöd av 45 § 1 mom. 3 punkten och personen fortsätter att bryta mot 16 a § 1 eller 2 mom. Mottagningstjänsterna ska dras in om personens agerande visar uppenbar likgiltighet för förläggningens allmänna ordning eller för säkerheten för övriga klienter eller personal vid förläggningen. Den föreslagna bestämmelsen stöder förläggningarnas möjlighet att ingripa i upprepade och allvarliga överträdelser enligt 16 a § 1 eller 2 mom. genom en effektivare och mer begränsande påföljd än en sänkning av mottagningspenningens grunddel. Som upprepade överträdelser tolkas att mottagningspenningen för en person har sänkts och att personen fortsätter att bryta mot 16 a § 1 eller 2 mom. Punkten baserar sig på artikel 23.1 b i mottagandedirektivet. Under den tid som mottagningstjänsterna dras in ska förläggningen trygga personens försörjning i alla situationer.

I 2 mom. föreskrivs det om tryggande av personens oundgängliga försörjning och omsorg under den tid mottagningstjänsterna dras in. När mottagningstjänsterna dras in beviljas personen inte mottagningspenningens grunddel eller kompletterande mottagningspenning enligt 19 § eller brukspenning enligt 21 §. Han eller hon kan beviljas kompletterande mottagningspenning enligt 19 § endast om det är nödvändigt i en exceptionell situation. Med exceptionella och nödvändiga situationer avses att det inte är möjligt att trygga personens försörjning och omsorg med andra

medel. Det kan t.ex. vara fråga om en situation där en person inte annars på apoteket får nödvändiga läkemedel som förskrivits till honom eller henne.

Enligt förslaget ska den förläggning där personen registreras som klient trygga personens försörjning och omsorg genom att ordna inkvartering och måltider samt genom att bevilja nyttigheter. Indragningen av mottagningstjänster kan förutsätta att personen flyttas till en förläggning som utöver inkvarteringen ordnar måltider för honom eller henne. Migrationsverket beslutar om inkvartering och förflyttning av en person som en del av helhetsbedömningen av indragningen av mottagningstjänster. Indragning av mottagningstjänster för personer som inkvarteras i enskild inkvartering innebär i praktiken att de anvisas ett inkvarteringsställe på förläggningen. Den förläggning där personen registreras som klient ska på ansökan trygga personens övriga utgifter som är oundgängliga med tanke på försörjning och omsorg med nyttigheter. Med nyttigheter avses också betalningsförbindelser eller t.ex. presentkort. När förläggningen beviljar nyttigheter ska den beakta klientens helhetssituation samt i enlighet med 5 och 6 § barnets bästa och särskilda mottagandebehov. Eftersom beviljandet av nyttigheter är ett beslut som kräver individuell prövning, ska beslutet fattas av en sådan yrkesutbildad person inom socialvården som avses i 25 §. Migrationsverket ska i enlighet med 8 § styra, följa upp och övervaka att personers försörjning tryggas också under den tid mottagningstjänsterna dras in. Övervakningen kan ske t.ex. med stickprov i klientinformationssystemen. Andra mottagningstjänster än de som nämns i denna paragraf, såsom social- och hälsovård samt tolkning, ska fortfarande ordnas i enlighet med 3 kap. i denna lag.

Enligt 3 mom. fattas beslut om indragning av mottagningstjänster i de situationer som avses i 1 mom. 2 punkten för högst två månader åt gången. Fortsatt indragning av mottagningstjänsterna efter det att begränsningen har varat i två månader ska endast göras i exceptionella situationer. Vid behov ska det bedömas om grunderna för tagande i förvar uppfylls i fråga om personen.

Enligt 4 mom. gäller indragningen av mottagningstjänsterna tills grunderna enligt 1 mom. 1 punkten anses ha upphört eller en domstol förbjuder eller avbryter verkställigheten av avlägsnande av en utlänning ur landet. Om utlänningen börjar iaktta samarbetsskyldigheten enligt 145 a § i utlänningslagen, ska polisen eller gränskontrollmyndigheten underrätta Migrationsverket om detta. Migrationsverket ska då upphöra med att dra in mottagningstjänsterna. Indragningen av mottagningstjänsterna upphör också om en domstol har förbjudit eller avbrutit verkställigheten av avlägsnande av en utlänning ur landet. Då är det tillåtet för utlänningen att vistas i landet på det sätt som avses i förordningen om asylförfaranden, och det finns inte längre någon grund för att dra in utlänningens mottagningstjänster. I praktiken är det fråga om situationer där en utlänning har rätt att stanna kvar på en medlemsstats territorium för att vänta på resultatet av ett överklagande.

Migrationsverket ska utan dröjsmål underrätta den förläggning där personen är registrerad som klient om att indragningen av mottagningstjänsterna upphör. Förläggningen ska omedelbart informera klienten om saken och ordna hans eller hennes tjänster i enlighet med 3 kap. i denna lag. En person som registrerats som klient vid en förläggning ska ha rätt till mottagningspenning från och med den dag då den situation som ligger till grund för indragningen av mottagningstjänsterna inte längre föreligger. Mottagningspenning kan också beviljas i efterhand, om uppgiften om att begränsningen upphört av någon anledning inte gått i realtid från Migrationsverket till förläggningen.

I 5 mom. föreskrivs det om skälighetsprövning av indragningen av mottagningstjänsterna. Artikel 23.1 och 23.4 i mottagandedirektivet förutsätter att en begränsning av mottagningstjänsterna ska vara proportionell och inte äventyra personens försörjning. Bestämmelsen motsvarar förpliktelserna i grundlagen och internationella överenskommelser.

Enligt momentet får en indragning av mottagningstjänsterna inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskälig. Indragningen av mottagningstjänster ska grunda sig på en helhetsbedömning av mottagarens individuella situation och omständigheterna. Vid prövningen ska Migrationsverket beakta t.ex. begränsningens proportionalitet i förhållande till det klandervärda agerandet. En indragning av mottagningstjänster får inte vara oskälig med beaktande av personens situation, vilket kan innebära t.ex. bedömning av om indragningen står i rätt proportion till det klandervärda agerandet samt vid behov beaktande av barnets bästa och särskilda mottagandebehov. I bedömningen beaktas också orsaker som inte beror på personen själv och som gäller brott mot skyldigheterna. Prövning ska vid behov också göras under begränsningstiden, om personens situation eller förhållanden förändras. Förläggningen ska underrätta Migrationsverket om personens förändrade situation. En indragning av mottagningstjänsterna ska inte vidtas eller slopas om omständigheterna förändras, om åtgärden äventyrar den försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv för personen eller om begränsningen annars anses oskälig. Av ett beslut om en begränsning ska tydligt framgå den prövning som gjorts i ärendet.

När Migrationsverket beslutar om indragning av mottagningstjänster ska det ge den som begränsningen gäller tillfälle att bli hörd i enlighet med 34 § i förvaltningslagen. Migrationsverket kan också begära ett utlåtande av förläggningen om de faktorer som påverkar indragningen av mottagningstjänsterna med beaktande av att förläggningen kan ha uppgifter som kan inverka på helhetsbedömningen av indragningen av mottagningstjänsterna. För beslutsfattandet kan också förläggningens anteckningar om klientarbete och avvikelserapporter användas.

Artikel 29 i mottagandedirektivet förutsätter att sökanden har rätt att överklaga ett beslut om indragning av mottagningstjänster. Både Migrationsverkets beslut om indragning av mottagningstjänster och förläggningens beslut om beviljande av nyttigheter och betalningsförbindelser får överklagas i enlighet med 55 §. Bestämmelser om förmedling av delgivning av Migrationsverkets beslut föreslås i 63 a §. Förläggningen är skyldig att på det sätt som avses i 15 § informera den som får mottagningstjänster om de skyldigheter och begränsningar som gäller honom eller henne och om följderna av att de inte iakttas.

48 §. *Indragning av mottagningstjänster för personer som fått beslut om överföring.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny 48 § där det föreskrivs om indragning av mottagningstjänster och om upphörande av rätten att arbeta för personer som fått ett beslut om överföring enligt artikel 42 i förordningen om asyl- och migrationshantering. De föreslagna bestämmelserna baserar sig på artikel 21 i mottagandedirektivet och på förordningen om asyl- och migrationshantering. Bestämmelserna avviker från den indragning av mottagningstjänster som föreslås i 47 §. Bestämmelser om sökandens skyldighet att vistas i en viss stat och om följderna av att denna skyldighet inte iakttas finns i förordningen om asyl- och migrationshantering och mottagandedirektivet, vilka är förpliktande för medlemsstaterna.

Enligt 1 mom. beslutar Migrationsverket om indragning av mottagningstjänster för personer som söker internationellt skydd och som fått ett beslut om överföring enligt artikel 42 i förordningen om asyl- och migrationshantering, om Finland inte är den stat som personen ska vara skyldig att befinna sig i med stöd av artikel 17 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Mottagningstjänsterna dras in från den tidpunkt då sökanden har fått del av beslutet att överföra honom eller henne till den ansvariga medlemsstaten. I momentet finns dessutom en informativ bestämmelse om att närmare bestämmelser om förutsättningarna för indragning av mottagningstjänster finns i artikel 18 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

Enligt artikel 21 i mottagandedirektivet och artikel 18 i förordningen om asyl- och migrationshantering är sökanden inte berättigad till mottagningsvillkor enligt artiklarna 17–20 i mottagandedirektivet i någon annan medlemsstat än den där sökanden är skyldig att befinna sig från den tidpunkt då sökanden har underrättats om ett beslut att överföra sökanden till den ansvariga medlemsstaten i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering. Motsvarande bestämmelser finns i artikel 18.1 i förordningen om asyl- och migrationshantering, där det hänvisas till artikel 21 i mottagandedirektivet. Artikel 17 i mottagandedirektivet gäller rätten att arbeta, artikel 18 språkkurser och yrkesutbildning och artikel 19 samt artikel 20 materiella mottagningsvillkor. Med materiella mottagningsvillkor avses i Finland mottagningstjänster, såsom inkvartering, mat, kläder och hygienartiklar, som med undantag av inkvartering tryggas med mottagningspenning. Enligt artikel 21 i mottagandedirektivet ska sökande trots att mottagningstjänsterna dras in i alla situationer säkerställas en levnadsstandard i enlighet med unionsrätten, inbegripet stadgan, och internationella skyldigheter. Dessutom ska sökanden enligt artikel 22 tillhandahållas nödvändig hälso- och sjukvård oavsett var sökanden är skyldig att befinna sig i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering.

Enligt artikel 21 i mottagandedirektivet upphör rätten till mottagningsvillkor från den tidpunkt då sökande har underrättats om ett beslut att överföra dem till den ansvariga medlemsstaten. Således ska ett beslut om överföring och ett beslut om indragning av mottagningstjänster för den som fått beslut om överföring delges samtidigt. I Migrationsverkets beslut ska sökanden underrättas om att mottagningstjänsterna dras in i enlighet med det föreslagna 2 mom. I beslutet fastslås också att rätten att arbeta upphör. Sökanden har inte rätt att arbeta i någon annan medlemsstat än den där han eller hon är skyldig att befinna sig.

I 2 mom. föreskrivs det om tryggande av oundgänglig försörjning och omsorg för personer som fått beslut om överföring under den tid mottagningstjänsterna dras in. När mottagningstjänsterna dras in beviljas personen inte mottagningspenningens grunddel eller kompletterande mottagningspenning enligt 19 § eller brukspenning enligt 21 §. Han eller hon kan beviljas kompletterande mottagningspenning enligt 19 § endast om det är nödvändigt i en exceptionell situation. Med exceptionella och nödvändiga situationer avses att det inte är möjligt att trygga personens försörjning med andra medel. Personen får t.ex. inte annars på apoteket nödvändiga läkemedel som förskrivits till honom eller henne.

Den förläggning där personen registreras som klient ska trygga personens försörjning och omsorg genom att ordna inkvartering och måltider samt genom att bevilja nyttigheter. I praktiken kan indragningen av mottagningstjänster förutsätta att personen flyttas till en förläggning som utöver inkvarteringen ordnar måltider för honom eller henne. Då beslutar Migrationsverket om inkvartering och förflyttning av en person i enlighet med 16 § och säkerställer att barnets bästa och sökandens eventuella särskilda mottagandebehov beaktas när förflyttningen görs. Den förläggning där personen registreras som klient ska på ansökan bevilja personen nyttigheter som tryggar den oundgängliga försörjningen. Med nyttigheter avses i detta sammanhang också betalningsförbindelser eller t.ex. presentkort. När förläggningen beviljar nyttigheter ska den beakta klientens helhetssituation samt i enlighet med 5 och 6 § barnets bästa och särskilda mottagandebehov. Eftersom beviljandet av nyttigheter är ett beslut som kräver individuell prövning, ska beslutet fattas av en sådan yrkesutbildad person inom socialvården som avses i 25 §. Migrationsverket ska i enlighet med 8 § styra, följa upp och övervaka indragningen av mottagningstjänster. Andra mottagningstjänster än de som nämns i denna paragraf, såsom social- och hälsovård samt tolkning, ska fortfarande ordnas i enlighet med 3 kap. i denna lag. En minderårig ska fortfarande ha rätt att gå i skola.

Artikel 29 i mottagandedirektivet förutsätter att sökanden har rätt att överklaga ett beslut om indragning av mottagningstjänster. Både Migrationsverkets beslut om indragning av

mottagningstjänster och förläggningens beslut om beviljande av nyttigheter får överklagas i enlighet med 55 §.

49 §. *Anvisande av personer som söker internationellt skydd till ett visst geografiskt område.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny 49 §, enligt vilken Migrationsverket kan besluta om anvisande av personer som söker internationellt skydd till ett visst geografiskt område. Ändringen baserar sig på artikel 8 i mottagandedirektivet, som innehåller nationellt handlingsutrymme. Genom att använda handlingsutrymmet stöder man Migrationsverkets möjligheter att behandla ansökningar om internationellt skydd effektivt, att fördela asylsökande som omfattas av mottagningstjänster jämnt inom Finland och att säkerställa att de tjänster som behövs är tillräckliga.

Enligt 1 mom. kan Migrationsverket besluta om anvisande av personer som söker internationellt skydd till ett visst klart avgränsat geografiskt område, om det behövs för att administrera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet. Migrationsverket ska i varje enskilt fall fastställa gränserna för det geografiska området när det fattar beslut om anvisning av sökande till ett visst geografiskt område. Tydliga gränser förebygger situationer som lämnar rum för tolkning. I praktiken bedömer Migrationsverket behovet av att anvisa sökande till ett geografiskt område och informerar förläggningarna om behovet. Därefter ansvarar de berörda förläggningarna för de praktiska arrangemangen kring anvisandet av personer och informerar de sökande som berörs.

Migrationsverkets beslut att anvisa sökande till ett visst geografiskt område gäller kategoriskt vissa sökande eller grupper av sökande som anges i beslutet. En grupp sökande kan t.ex. vara alla de sökande vilkas ansökan vid Migrationsverkets preliminära sortering av ansökningar har ansetts kunna prövas vid normalt asylförfarande. Av beslutet följer direkt med stöd av förordningen om asylförfaranden sökandens skyldighet att stanna inom det geografiska område som anvisats honom eller henne. Det fattas inget individuellt förvaltningsbeslut om detta för varje sökande.

Det bör noteras att det *behov av att administrera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet* som avses i 1 mom. inte motsvarar det behov som föreslås i 16 § 3 mom. i mottagningslagen i denna proposition. De föreslagna bestämmelsernas tillämpningsområde och syfte skiljer sig från varandra. Lagens 16 § 3 mom. baserar sig på artikel 7.2 i mottagandedirektivet och de bestämmelser som föreslås i denna paragraf grundar sig på artikel 8 i mottagandedirektivet. Anvisande av sökande till ett visst geografiskt område är avsett som ett verktyg för Migrationsverket att säkerställa att de olika skedena i asylförfarandet framskrider effektivt eller att mottagningskapaciteten kan utnyttjas fullt ut. Det bör dock beaktas att anvisande av personer som söker internationellt skydd till ett geografiskt område i praktiken samtidigt i enlighet med 16 § kan förutsätta ett beslut av förläggningen eller Migrationsverket om förflyttning av sökanden till en annan förläggning, om anvisandet till det geografiska området förutsätter förflyttning från en förläggning till en annan.

Anvisande till ett geografiskt område kan behövas t.ex. om Migrationsverket bedömer att mottagningstjänsterna inom ett visst område har belastats eller om behandlingen av ansökningar om internationellt skydd riskerar att fördröjas eller redan har fördröjts inom något av Migrationsverkets verksamhetsområden. Till exempel säkerställandet av tillgången till nödvändiga social- och hälsovårdstjänster enligt mottagningslagen kan vara en grund för anvisande till ett geografiskt område för att kunna förhindra överbelastning av servicekapaciteten inom ett enskilt område. Anvisande till ett geografiskt område gör det också möjligt att avgränsa det geografiska läget för enskild inkvartering, om det behövs t.ex. för att förhindra överbelastning av mottagningstjänsterna inom ett visst område. Även en smidig

behandling av ansökningarna om internationellt skydd kan i vissa situationer förutsätta att de sökande anvisas till ett geografiskt område, även om Migrationsverket i regel behandlar ansökningarna regionövergripande. Till exempel en snabb och effektiv behandling av ansökningarna, med gott resultat, kan förutsätta att de sökande anvisas till ett geografiskt område så att Migrationsverket smidigt ska kunna nå dem för deltagande i asylsamtalet. Genom regleringen strävar man i dessa fall efter att säkerställa att villkoren enligt förordningen om asylförfaranden, såsom att iaktta tidsfristerna, efterlevs.

I 2 mom. finns en informativ hänvisning till artikel 9.4 i förordningen om asylförfaranden, där det föreskrivs om skyldigheten för den som söker internationellt skydd att stanna kvar på det geografiska område som anvisats honom eller henne. Artikel 9.4 i förordningen om asylförfaranden är direkt tillämplig lagstiftning. I praktiken kan sökanden röra sig fritt inom det geografiska område som anvisandet gäller. Anvisandet till ett geografiskt område har inte heller några konsekvenser för tillgången till mottagningstjänster enligt mottagningslagen. Sökanden ska få mottagningstjänster av den förläggning där han eller hon har registrerats som klient. Sökanden kan fortfarande ordna sin inkvartering själv i enskild inkvartering, men inkvarteringen ska finnas inom det geografiska område som anvisats sökanden.

Enligt 3 mom. ska det geografiska området vara tillräckligt omfattande, såsom ett landskap, en kommun eller ett välfärdsområde, så att sökandens privatliv, tillgången till mottagningstjänster och de särskilda förfarandegarantier som avses i artikel 21 i förordningen om asylförfaranden kan tryggas. Genom att området ska vara tillräckligt omfattande säkerställs det att anvisandet till det geografiska området så lite som möjligt påverkar det normala livet för den som ansöker om internationellt skydd. Enligt artikel 8.3 i mottagandedirektivet ska det geografiska området vara tillräckligt stort, medge tillgång till offentlig infrastruktur och inte påverka sökandenas omistliga privatlivssfär. Ett tillräckligt omfattande geografiskt område säkerställer tillgodoseendet av sökandens rättigheter och tillgången till nödvändiga mottagningstjänster.

Eftersom ett olovligt avlägsnande från området har konsekvenser, ska sökanden ges tydlig information om områdets gränser och om följderna av att sökanden olovligt avlägsnar sig från området. När informationen ges ska man beakta sökandens läskunnighet samt sökandens modersmål och de språk som det finns grundad anledning att anta att sökanden förstår. Informationen kan ges skriftligen t.ex. i form av en karta eller någon annan visuell anvisning och muntligen, genom att informera sökanden t.ex. om vad anvisande till ett geografiskt område innebär, var sökanden får tjänster enligt mottagningslagen och vad ett olovligt avlägsnande från området leder till. Informationen ska ges av den förläggning där sökanden är registrerad som klient.

Enligt 4 mom. kan Migrationsverket bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt avlägsna sig från det geografiska området på grund av en nära anhörigs allvarliga sjukdom eller begravning, eller av något annat vägande personligt skäl. Migrationsverket ska motivera sitt beslut att vägra tillstånd att avlägsna sig från det geografiska området. Förläggningen ska underrätta sökanden om att tillstånd att avlägsna sig har godkänts eller vägrats. Bestämmelser om sökande av ändring i avslag på ansökan om tillstånd finns i den nya 56 a §.

Enligt 4 mom. har sökanden också rätt att avlägsna sig från det geografiska området, om det är nödvändigt för att få mottagningstjänster eller för ett möte med en myndighet eller någon annan aktör som är nödvändig för behandlingen av ett ärende som gäller internationellt skydd eller för att delta i en domstolsbehandling. Sökanden ska på förhand underrätta den förläggning där sökanden är registrerad som klient om sådana avlägsnanden. Som någon annan aktör som är nödvändig för behandlingen av ett ärende som gäller internationellt skydd kan betraktas t.ex. ett möte med sökandens juridiska biträde, om mötet inte kan ordnas på det geografiska området

eller med hjälp av tekniska förbindelser. Med tanke på tillgången till mottagningstjänster kan det anses nödvändigt att avlägsna sig från området, om tjänsten i fråga inte kan tillhandahållas inom det geografiska område till vilket sökanden har anvisats eller t.ex. med hjälp av tekniska förbindelser. Det kan t.ex. vara fråga om att få sådan nödvändig hälso- eller sjukvård som inte kan ordnas inom det geografiska området i fråga.

I 5 mom. föreskrivs det om upphörande av anvisandet till ett geografiskt område och om hur länge anvisandet kan gälla. Migrationsverket ska konstatera att anvisandet har upphört när det inte längre anses vara nödvändigt för att administrera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet. Det kan t.ex. vara fråga om att en snabb och effektiv behandling av ansökningar om internationellt skydd, med gott resultat, inte längre förutsätter att de sökande anvisas till ett geografiskt område eller att det med tanke på mottagningssystemets kapacitet inte längre är nödvändigt att anvisa sökande till ett geografiskt område. Eftersom anvisandet till ett geografiskt område begränsar sökandens möjligheter att röra sig fritt inom Finland, är det motiverat att föreskriva om en maximitid för anvisandet. Anvisandet till ett visst geografiskt område gäller högst 12 månader från det att det inleddes. Den föreslagna tiden på 12 månader kan anses motiverad med beaktande av de behandlingstider som anges i förordningen om asylförfaranden. Den föreslagna tiden på 12 månader omfattar det krav på 6 månaders handläggningstid för ansökningar om internationellt skydd som föreskrivs i förordningen om asylförfaranden och, i enlighet med skyldigheten i förordningen om asylförfaranden, den i denna proposition föreslagna handläggningstiden på 6 månader för förvaltningsdomstolarna inom vilken förvaltningsdomstolarna ska sträva efter att behandla besvär som gäller internationellt skydd.

50 §. *Krav på att bo på en bestämd förläggning av skäl som hänför sig till allmän ordning eller förfarandemässiga omständigheter.* Det föreslås att en ny 50 § fogas till lagen. I paragrafen föreskrivs det om åtgärder i anslutning till begränsning av rörelsefriheten enligt artikel 9 i mottagandedirektivet. Det är inte fråga om en säkringsåtgärd som motsvarar 117 a §, 118 § och 120 a § i utlänningslagen och som är förenad med individuell prövning.

I 1 mom. föreskrivs det om Migrationsverkets, polisens eller gränskontrollmyndighetens möjlighet att kräva att personer som söker internationellt skydd bor på en bestämd förläggning av skäl som hänför sig till allmän ordning, eller om förfarandet i fråga om personens ansökan kräver det, eftersom det i praktiken föreligger en sådan risk för avvikande som avses i 121 a § i utlänningslagen. Syftet med kravet är att sökanden vid behov ska vara lättare tillgänglig för myndigheterna. Kravet på sökanden innebär att det inte är möjligt att bo i enskild inkvartering under den tid åtgärden är i kraft. Sökanden kan åläggas att anmäla sig vid förläggningen en till fyra gånger per dygn eller att vara närvarande vid förläggningen vid vissa tidpunkter, till exempel från klockan nio på kvällen till klockan nio på morgonen. Man ingriper inte i möjligheten för personer som söker internationellt skydd att röra sig utanför förläggningen på något annat sätt. Den föreslagna bestämmelsen baserar sig på artikel 9 i mottagandedirektivet om åtgärder för begränsning av rörelsefriheten.

I artikel 9 i mottagandedirektivet definieras inte termen allmän ordning. Europeiska kommissionen har dock konstaterat att syftet med termen är att täcka situationer där åtgärder som begränsar rörelsefriheten kan vidtas som en del av ett större samhälleligt eller regionalt fenomen som hänför sig till den allmänna säkerheten utan motsvarande individuell prövning som i fråga om säkringsåtgärder, vilka hänför sig till sökandens eget beteende. De åtgärder som avses i artikel 9 hänför sig t.ex. till att sökanden hör till en viss grupp av sökande på grund av den rådande situationen eller t.ex. det förfarande som står till buds, i stället för att det skulle vara fråga om sökandens personliga omständigheter. Med begreppet allmän ordning avses med andra ord inte i detta sammanhang det hot som en enskild sökande utgör för sin omgivning, utan

det är fråga om ett mer allmänt fenomen eller en situation där t.ex. en plötslig, samtidig tillströmning av ett större antal sökande till ett visst område kan anses äventyra den allmänna ordningen. Det behöver inte vara fråga om en egentlig situation med omfattande invandring, utan t.ex. en tillfällig stor ökning av antalet sökande inom ett visst område eller vid ett gränsövergångsställe, och därför riktas åtgärderna för begränsning av rörelsefriheten till denna grupp för att trygga den allmänna ordningen. Det är framför allt fråga om ett verktyg för myndigheterna att hantera överraskande invandringssituationer och säkerställa att ansökningsprocesserna löper smidigt t.ex. under utredandet av villkoren för inresa för en viss grupp sökande. Att en enskild sökande utgör en del av en större grupp sökande kan alltså anses vara en tillräcklig orsak att rikta åtgärder som hänför sig till begränsning av rörelsefriheten mot sökanden, och det görs ingen egentlig individuell bedömning i ärendet annat än i fråga om 2 mom. i den föreslagna paragrafen. Äventyrande av allmän ordning på det sätt som avses här kan antas vara en omständighet som råder under kort tid.

På motsvarande sätt bör det föreslagna omnämnandet av förfarandemässiga omständigheter och risken för avvikande enligt 121 a § i utlänningslagen förstås i vidare bemärkelse än via sökandens personliga omständigheter. Förfarandemässiga omständigheter kan t.ex. avse situationer där sökanden redan har ansökt om internationellt skydd i en medlemsstat och i enlighet med artikel 17.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering är skyldig att befinna sig i en annan medlemsstat eller med stöd av samma punkt har överförts till Finland, där sökanden är skyldig att befinna sig. Då kan redan det faktum att sökanden befinner sig eller har befunnit sig i fel stat anses indikera att det finns en risk för avvikande. Också i mottagandedirektivet lyfts situationerna i artikel 17.4 i förordningen om asyl- och migrationshantering fram som ett särskilt exempel på situationer där en begränsning av rörelsefriheten kan tillämpas. Enligt artikel 54.1 i förordningen om asylförfaranden ska dessutom sökandens rörelsefrihet i enlighet med artikel 9 i mottagandedirektivet begränsas vid tillämpningen av ett gränsförfarande, och tillämpningen av förfarandet i sig kan anses innebära en risk för avvikande. I fråga om gränsförfarande föreslås det dock fortfarande bestämmelser om begränsning av rörelsefriheten i 104 b § i utlänningslagen, eftersom det också är förenat med andra skyldigheter som följer av förordningen om asylförfaranden. Det centrala i den paragraf som föreslås i mottagningslagen är att redan de förfarandemässiga aspekterna av en ansökan om internationellt skydd i vissa situationer visar att det finns en risk för avvikande, vilket talar för åtgärder i anslutning till begränsning av rörelsefriheten, och att det då inte heller görs någon egentlig individuell bedömning på det sätt som avses i 118 och 120 a § i utlänningslagen.

I 1 mom. hänvisas det till Migrationsverkets, polisens eller gränskontrollmyndighetens beslut, dvs. sökanden ska ges ett överklagbart beslut om han eller hon är föremål för åtgärder för begränsning av rörelsefriheten i enlighet med denna paragraf. Enligt artikel 43.2 i förordningen om asylförfaranden ska rörelsefriheten för personer som är föremål för ett gränsförfarande begränsas. På grund av den skyldighet som följer av förordningen ska ett beslut om gränsförfarande endast gälla sättet att genomföra begränsningen av rörelsefriheten. Således kan sökanden anföra besvär endast över sådana begränsningar av rörelsefriheten som konkret riktas mot sökanden, dvs. över hur begränsningarna genomförs med stöd av 104 b § i utlänningslagen, inte över att åtgärder för att begränsa rörelsefriheten över huvud taget används. I fråga om andra begränsningar än sådana som bestäms på grund av ett gränsförfarande kan besvär anföras också över att begränsningen bestämts. Av beslutet ska framgå varför och hur rörelsefriheten begränsas och hur sökandens eventuella särskilda mottagandebehov har beaktats när beslutet om begränsningen har fattats. Av beslutet ska dessutom framgå hur länge begränsningen av rörelsefriheten varar och vad som kan följa av brott mot begränsningen. När det gäller krav på att bo på en bestämd förläggning är det fråga om sådana beslut som på grund av sin natur bör iakttas omedelbart. Eftersom de begränsningar som har bestämts med stöd av den nu föreslagna

paragrafen framför allt beror på allmänna förfarandemässiga orsaker eller orsaker som hänför sig till den rådande allmänna invandringssituationen och inte på orsaker som hänför sig till sökanden personligen, föreslås det inga närmare bestämmelser på lagnivå om de tjänstemän som hos de behöriga myndigheterna fattar beslut.

I 2 mom. i den föreslagna paragrafen föreskrivs det att de åtgärder enligt 1 mom. som hänför sig till begränsning av rörelsefriheten ska vara proportionella med beaktande av sökandens personliga situation. Till exempel de särskilda mottagandebehov som sökanden eventuellt har kan inverka på hur ofta sökanden ska anmäla sig vid förläggningen eller vid vilken förläggning sökanden förordnas att bo. I momentet föreskrivs det också att eventuella begränsningar som bestämts för sökanden inte ska utgöra ett hinder för deltagande i på förhand avtalade myndighetsmöten, såsom asylsamtal. Sökanden ska underrätta förläggningen om sådana möten. Begränsningarna ska inte heller utgöra ett hinder för att få mottagningstjänster, såsom nödvändiga social- och hälsovårdstjänster, om t.ex. det att man får medicinsk vård hindrar att man anmäler sig vid förläggningen vid en viss tid. Omfattningen av de åtgärder för begränsning av rörelsefriheten som riktas mot en person som söker internationellt skydd kan bedömas på nytt, om hans eller hennes personliga situation kräver det.

De begränsningar av rörelsefriheten som föreslås i 1 mom. är bundna till orsaker som inte beror på sökanden, såsom förfarandemässiga omständigheter gällande ansökan om internationellt skydd eller ett mer omfattande fenomen som gäller invandring. Iakttagandet av begränsningen är dock beroende av sökandens eget agerande, så ett beslut om begränsning av rörelsefriheten utesluter inte användning av eventuella säkringsåtgärder enligt utlänningslagen som baserar sig på individuell prövning. Ett sista verktyg vid brott mot kravet kan vara tagande i förvar av sökanden i enlighet med 121 § i utlänningslagen.

I 3 mom. föreskrivs det om när begränsningen av rörelsefriheten upphör. Enligt förslaget ska en begränsning vara i kraft högst 12 månader från det att åtgärden inleddes. Begränsningarna ska dock genast konstateras upphöra när de inte längre anses nödvändiga av skäl som hänför sig till allmän ordning eller förfarandemässiga omständigheter i fråga om ansökan. Att den rådande situationen ändrats kan t.ex. innebära att villkoren för inresa eller vistelse i landet för en stor grupp sökande som samtidigt anlänt till Finland har utretts. Att det förfarande som ska tillämpas på ansökan har ändrats kan också innebära att det inte längre finns behov av begränsningar, om en sökande t.ex. överförs från ett gränsförfarande till ett normalt förfarande innebär det att hans eller hennes rörelsefrihet inte längre bör begränsas av orsaker som hänför sig till gränsförfarandet. De förfaranden under vilka begränsningen av rörelsefriheten är avsedd att tillämpas är i regel kortvariga. Det enda undantaget från detta är gränsförfarandet, vars maximilängd enligt förordningen om asylförfaranden är 12 veckor. Maximilängden för det gränsförfarande för återvändande som följer på gränsförfarandet har i förordningen om ett gränsförfarande för återvändande också fastslagits till 12 veckor. Vid ovan nämnda påskyndade prövningsförfaranden är den maximala administrativa fasen enligt förordningen om asylförfaranden tre månader, och vid behov kan förfarandet inklusive ändringssökande vara högst sex månader. Å andra sidan är maximitiden för den så kallade Dublinprocessen från begäran om återtagande till den tidpunkt då sökanden avlägsnas ur landet enligt förordningen om asyl- och migrationshantering i normala fall 12 månader. Största delen kan dock behandlas snabbare än så. Migrationsverket, polisen eller gränskontrollmyndigheten bestämmer att begränsningen upphör, beroende på vilken myndighet som behandlar ärendet i det skede då begränsningen inte längre behövs.

55 §. *Ändringssökande.* I paragrafen föreskrivs om rätten att söka ändring i andra beslut som avses i denna lag än tingsrättens beslut.

Det föreslås att paragrafens 2 mom. upphävs. I det gällande momentet föreskrivs det att en besvärsskrift enligt 1 mom. också kan lämnas in till förläggningens föreståndare som utan dröjsmål ska lämna in den och sitt eget utlåtande till förvaltningsdomstolen. I den föreslagna 15 a § ingår en skyldighet att ge handledning och rådgivning, med stöd av vilken förläggningen ska bistå personen i fråga att lämna in sin besvärsskrift till förvaltningsdomstolen. Skyldigheten för förläggningens föreståndare att ge ett utlåtande om besvärsskriften till förvaltningsdomstolen har i praktiken varit otydlig. I propositionen föreslås det dessutom att beslut om indragning av mottagningstjänster och begränsning av rörelsefriheten ska fattas vid Migrationsverket i stället för vid förläggningen. Förläggningens föreståndare ska inte vara tvungen att ge ett utlåtande i ett ärende i fråga om vilket beslut inte har fattats vid förläggningen.

56 §. *Sökande av ändring i fråga om avgift för mottagningstjänster och retroaktivt uttag av avgifter.* Det föreslås att paragrafen ändras. Innehållet i den gällande paragrafen ändras så att det motsvarar ändringarna i 32 §. Det föreslås också att paragrafens rubrik ändras.

En betalningsskyldig som anser att det har skett ett fel i samband med påförandet av en avgift får i enlighet med den gällande lagen begära omprövning hos den föreståndare för en förläggning som har påfört avgiften. I paragrafen föreslås ett tillägg enligt vilket omprövning av retroaktivt uttag av avgifter får begäras hos Migrationsverket. Begäran om omprövning ska göras inom sex månader från det att avgiften påförts. Till övriga delar förblir paragrafen likadan som nu.

Sökande av ändring ska fortfarande ske på det sätt som föreskrivs om sökande av ändring i en avgift i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Bestämmelser om ändringssökande ska dock finnas i denna lag, eftersom lagen om grunderna för avgifter till staten endast gäller statliga myndigheters prestationer. Mottagningstjänster kan även ordnas av andra än kommuner och staten.

56 a §. *Sökande av ändring i fråga om tillstånd att avlägsna sig från ett visst geografiskt område.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny 56 a § där det föreskrivs om sökande av ändring i fråga om tillstånd att avlägsna sig från ett visst geografiskt område. Enligt paragrafen får omprövning av ett beslut om att neka tillstånd enligt 49 § 4 mom. begäras hos Migrationsverket. Ändringen baserar sig på artikel 29.1 i mottagandedirektivet, enligt vilken möjlighet till överklagande eller prövning inför en rättslig myndighet ska ges åtminstone i sista instans. Direktivet förutsätter inte att ändringssökandet ska ske genom ett besvärsförfarande i domstol. Det kan anses motiverat att föreskriva om begäran om omprövning med tanke på minskningen av den administrativa bördan, eftersom begäran om omprövning minskar behovet av att tillgripa ett tyngre besvärsförfarande i domstol. Även förvaltningsutskottet har tidigare i sitt betänkande (FvUB 3/2010 rd) konstaterat att omprövningsförfarandet minskar förvaltningsdomstolarnas arbetsbörda och förstärker förtroendet för förvaltningsmyndighetens åtgärder. Enligt förvaltningslagen ska en begäran om omprövning lämnas in till den myndighet som har fattat det ursprungliga förvaltningsbeslutet. Enligt den föreslagna 49 § kan Migrationsverket besluta om anvisande av personer som söker internationellt skydd till ett geografiskt område och Migrationsverket kan också bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt avlägsna sig från det geografiska området. Därför är det också motiverat att föreskriva att omprövning av ett tillstånd att avlägsna sig från ett geografiskt område ska begäras hos Migrationsverket.

Ändringssökande i fråga om avslag på ansökan om tillstånd att avlägsna sig från ett visst geografiskt område anses inte vara jämförbart med ändringssökande i fråga om 104 b § i utlänningslagen, eftersom anvisande till ett geografiskt område enligt 49 § i denna lag är en lindrigare begränsning av rörelsefriheten. När Migrationsverket beslutar om anvisande av

personer som söker internationellt skydd till ett geografiskt område begränsas sökandens rörelsefrihet inte till området för en viss förläggning, såsom i 104 b § i utlänningslagen, utan det är fråga om ett klart större område, såsom ett landskap, en kommun eller ett välfärdsområde. Eftersom det geografiska området ska vara tillräckligt omfattande och inte får kränka sökandens privatliv, kan det anses motiverat att bestämmelser om ändringssökande i fråga om avslag på ansökan om tillstånd utfärdas som omprövningsförfarande.

Enligt paragrafen får i Migrationsverkets beslut med anledning av omprövningsbegäran ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär. Med stöd av 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Den rätt att söka ändring som ingår i garantierna för en rättvis rättegång och god förvaltning ska enligt 21 § 2 mom. i grundlagen tryggas genom lag. Enligt förarbetena till revideringen av de grundläggande fri- och rättigheterna är ändringssökande huvudregeln enligt grundlagen, och endast smärre undantag från denna regel kan föreskrivas genom lag (RP 309/1993 rd). Grundlagsutskottet har betonat vikten av att det rättsskydd som tryggas i 21 § faktiskt tillgodoses (GrUU 17/2024 rd). Personer som söker internationellt skydd får begära omprövning av ett beslut om avslag på ansökan om tillstånd enligt 49 § 4 mom. hos Migrationsverket. Migrationsverkets beslut med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Sökanden har således möjlighet att föra sitt ärende till behandling också i domstol. Det att förvaltningsdomstolens beslut om avslag på ansökan om tillstånd inte kan föras till högsta förvaltningsdomstolen för avgörande kan anses vara ett litet undantag i förhållande till huvudregeln för rätten att söka ändring med beaktande av att det är fråga om noggrant avgränsade situationer, en snäv persongrupp och ett ärende med tydligt innehåll.

58 §. *Rätt att få uppgifter.* Det föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningarna till flyktingslussar i paragrafen stryks. I propositionen föreslås det att bestämmelserna om flyktingslussar i 12 § upphävs. Dessutom ersätts termen asylsökande som används i 2 mom. med termen person som söker internationellt skydd.

60 §. *Omhändertagande av ämnen och föremål.* Det föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningarna till flyktingslussar i paragrafen stryks. I propositionen föreslås det att bestämmelserna om flyktingslussar i 12 § upphävs. Paragrafens 2 mom. motsvarar 2 mom. i gällande paragraf.

61 §. *Inspektion av rum som en boende förfogar över.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att hänvisningen till flyktingslussar stryks. I propositionen föreslås det att bestämmelserna om flyktingslussar i 12 § upphävs.

63 §. *Antecknande av åtgärder om omhändertagande av ämnen och föremål och inspektion av rum som en boende förfogar över.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att hänvisningen till flyktingslussar stryks. I propositionen föreslås det att bestämmelserna om flyktingslussar i 12 § upphävs.

63 a §. *Förmedling av delgivning av beslut.* Det föreslås att en ny 63 a § fogas till lagen. I paragrafen föreskrivs om förmedling av delgivning av beslut av Migrationsverket i anslutning till de begränsningar som föreslås i 6 kap. till den som berörs.

Enligt den föreslagna paragrafen ska förläggningen delge personer som får mottagningstjänster Migrationsverkets beslut om sänkning av mottagningspenningen enligt 45 och 46 §, om

indragning av mottagningstjänster enligt 47 §, om indragning av mottagningstjänster för personer som fått beslut om överföring enligt 48 § och om kravet på att bo på en bestämd förläggning enligt 50 §. Ett beslut om begränsningar ska delges personen som bevislig delgivning. Det är utmanande för Migrationsverket att ordna bevislig delgivning så att beslutet kan ges i rätt tid och på ett effektivt sätt. Förläggningen har därtill möjlighet att mer flexibelt och ingående än Migrationsverket ge personen handledning och rådgivning i anslutning till verkställandet av begränsningarna. Det är fråga om en uppgift som bistår Migrationsverket och som inte inbegriper prövnings- eller beslutanderätt. Förläggningen ska delge sökanden beslutet på det sätt som avses i 15 §. Förläggningen ska se till att delgivningen av beslutet kan verifieras på ett tillförlitligt sätt och registreras på behörigt sätt i personens klientuppgifter.

8.3 Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

1 §. *Lagens tillämpningsområde och ändamålet med behandlingen av personuppgifter.* Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras så att lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen också tillämpas för ändamålet att ordna inkvartering för och preliminär hälsokontroll av personer som genomgår screening. Även om behandlingen av personuppgifter vid screening har ansetts ingå i 1 mom. 1 punkten, behövs en ändring av 3 punkten för att förläggningen ska kunna behandla alla uppgifter om de som genomgår screening. Förläggningen får enligt 3 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen behandla de uppgifter den registrerat för behandlingsändamål som anges i 1 § 1 mom. 3 punkten. Ändringen gör det möjligt för förläggningen att registrera och behandla uppgifter om de som genomgår screening. I utlänningslagen har Migrationsverket ålagts en uppgift i anslutning till uppehälle för personer som genomgår screening. Enligt den föreslagna 16 f § i utlänningslagen kan inkvartering av en utlänning som genomgår screening ordnas vid en förläggning. Om en förläggning har anvisats som screeninginkvarteringsställe för den som genomgår screening, ska förläggningen kunna behandla också uppgifter om sådana personer som genomgår screening som inte har sökt internationellt skydd.

Enligt 16 g § i utlänningslagen svarar Migrationsverket för den preliminära hälsokontrollen av den som genomgår screening. Förläggningen behöver också få uppgifter om den som genomgår screening från det formulär som har fyllts i på basis av den preliminära hälsokontrollen. Eftersom rätten att få uppgifter mellan de personuppgiftsansvariga för ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden är bunden till de ändamål som avses i 1 § 1 mom., ska till 3 punkten fogas också ordnande av hälsokontroll.

3 §. *Personuppgiftsansvariga och ansvarsfördelningen i fråga om ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden.* Det föreslås att 2 mom. 6 punkten ändras så att bestämmelsen om flyktingslussar som personuppgiftsansvariga stryks, eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen.

I 6 punkten föreskrivs det däremot om Tullen som ny personuppgiftsansvarig. Tullen ska ha rätt att behandla uppgifter enligt 1 § 1 mom. 1 punkten. Rätten att behandla uppgifter gör det möjligt för Tullen att behandla personuppgifter i informationssystemet UMA i ärenden som gäller utlänningars inresa och utresa samt vistelse samt för ändamål som gäller beslut om och övervakning av dem för skötseln av Tullens lagstadgade uppgifter.

Momentets nya 6 punkt baserar sig på artiklarna 17 och 18 i screeningförordningen. I egenskap av screeningmyndighet ska Tullen ha rätt att registrera uppgifterna i screeningformuläret i informationssystemet UMA och att översända formuläret till de relevanta myndigheter som tredjelandsmedborgaren hänvisas till. Andra screeningmyndigheter har redan rätt att behandla personuppgifter för de ändamål som avses i 1 § 1 punkten i lagen. Ändringen förenhetligar

regleringen i fråga om den behandling av uppgifter som screeningmyndigheterna utför i samband med screening i informationssystemet UMA.

Till 2 mom. 11 punkten fogas dessutom ett omnämnande av myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland. Syftet med förslaget är att göra det möjligt att använda informationssystemet UMA i kommunerna i landskapet Åland för behandlingsändamål som gäller verksamhet i anslutning till företrädande av barn utan vårdnadshavare. Enligt den gällande 3 § 2 mom. 11 punkten får välfärdsområdenas myndighet och Helsingfors stad behandla de uppgifter som de registrerat i informationssystemet UMA för att utföra sina lagstadgade uppgifter för behandlingsändamål i anslutning till företrädande av barn med uppehållstillstånd som är utan vårdnadshavare. I enlighet med gällande 3 § 3 mom. är välfärdsområdenas myndigheter och Helsingfors stad personuppgiftsansvariga för informationssystemet UMA i fråga om de uppgifter som de registrerat.

Enligt den föreslagna 35 § i integrationslagen är i fortsättningen den behöriga myndigheten i landskapet Åland i fråga om ansökan om förordnande av företrädare och i beslut som gäller den kommunerna i landskapet. Dessutom kan en kommun i landskapet med stöd av den föreslagna 38 § i integrationslagen i fortsättningen också ansöka om befriande av en företrädare från sitt uppdrag. Kommuner som hör till landskapet Åland ska således i fortsättningen ha motsvarande uppgifter i anslutning till företrädande av minderåriga med uppehållstillstånd utan vårdnadshavare som välfärdsområdena och Helsingfors stad. Med stöd av denna uppgift ska myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland också ha motsvarande rättigheter i informationssystemet UMA som välfärdsområdenas myndigheter och Helsingfors stad. Kommuner som hör till landskapet Åland kan med stöd av denna uppgift i fortsättningen i informationssystemet UMA registrera uppgifter t.ex. om en ansökan om förordnande av företrädare samt om en företrädare som förordnats för barnet. Den kommun som hör till landskapet Åland ska i egenskap av ansvarig myndighet för ansökan om förordnande av företrädare svara för de uppgifter i anslutning till dessa ärenden som kommunen registrerat i informationssystemet UMA.

4 §. Behandling för något annat ändamål än det ursprungliga av uppgifter som registrerats i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. Det föreslås att 1 mom. 5 punkten upphävs, eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen.

7 §. *Personuppgifter som får behandlas.* Det föreslås att 1 mom. ändras, eftersom det i det gällande momentet hänvisas till utlänningslagens 96 §, som föreslås bli upphävd som lagstiftning som överlappar EU-lagstiftningen. Utlänningslagens 96 § gäller kort som utfärdas till personer som sökt internationellt skydd och som visar att hans eller hennes ansökningsärende är anhängigt i Finland. Ändringen är teknisk och avsikten är inte att ändra bestämmelsens innehåll. I momentet föreslås i stället för den tidigare hänvisningen till 96 § en uttrycklig bestämmelse om att den personuppgiftsansvarige för de ändamål som anges i 1 § får behandla uppgifter om det kort över ett anhängigt ansökningsärende som gäller en person som söker internationellt skydd.

11 §. *Rätt att få uppgifter mellan de personuppgiftsansvariga för ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden.* Det föreslås att 1 och 3 mom. ändras. Till 1 mom. 1 och 2 punkten fogas Tullen för att rätten att få uppgifter mellan de personuppgiftsansvariga ska motsvara det nya myndighetsansvaret och behandlingsändamålen. Personuppgiftsansvaret eller rätten att behandla personuppgifter som en myndighet själv registrerat ger inte i sig myndigheten rätt till information i fråga om uppgifter som andra myndigheter registrerat i informationssystemet, och därför bör bestämmelser om rätten att få uppgifter utfärdas. För att säkerställa att screeningen

och de fortsatta processerna efter den fungerar ska nödvändiga myndigheter ha rätt till information också i fråga om de uppgifter som Tullen registrerat i informationssystemet UMA. Paragrafen baserar sig på artikel 18 i screeningförordningen. Screeningformuläret ska kunna översändas till de relevanta myndigheter som tredjelandsmedborgaren hänvisas till när screeningen slutförs. Både Migrationsverket och förläggningarna kommer att behöva sådana uppgifter i screeningformuläret om den som genomgår screening som anges i punkterna 1, 2 och 3 i artikel 17 i screeningförordningen.

Till 1 mom. 2 punkten fogas dessutom ett omnämnande av förläggningens uppgifter i anslutning till screening, så att förläggningen har rätt att få sådana uppgifter om screeningen som andra myndigheter har registrerat i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden oberoende av om den som genomgår screening har sökt internationellt skydd eller inte.

I 1 mom. 1, 2, 4 och 7 punkten stryks också omnämnandena av flyktingslussar, eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen. Av samma orsak stryks 3 punkten. I och med de föreslagna ändringarna blir 4–8 punkten i det gällande momentet 3–7 punkten. Innehållet i 5, 6 och 8 punkten i det gällande momentet ändras inte.

Till 1 mom. 1, 6 och 7 punkten fogas dessutom ett omnämnande av myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland. Tilläggen behövs för att rätten att få uppgifter mellan de personuppgiftsansvariga ska motsvara det tillägg som gjorts i 3 § 2 mom. 11 punkten. De tillägg som föreslås i 1 och 6 punkten behövs för att Migrationsverket och livskraftscentralen ska ha rätt att få och tillgång till de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av deras uppgifter och som kommuner som hör till landskapet Åland eventuellt i fortsättningen registrerar i informationssystemet UMA med stöd av de uppgifter som avses i 35 och 38 § i integrationslagen. Avsikten är alltså uttryckligen att göra det möjligt för Migrationsverket och livskraftscentralen att få tillgång till uppgifterna, inte att ålägga kommunerna i landskapet att lämna ut uppgifter. Det tillägg som föreslås i 7 punkten behövs för att kommuner som hör till landskapet Åland ska ha rätt till och tillgång till de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av kommunens uppgifter och som andra myndigheter har registrerat i informationssystemet UMA.

Eftersom Tullen fogas till lagen som personuppgiftsansvarig för informationssystemet UMA, fogas för tydlighetens skull till paragrafens 3 mom. i fråga om rätten att få uppgifter en informativ hänvisning till lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen.

13 §. *Annan rätt att få uppgifter.* I paragrafen föreskrivs det om annan rätt att få uppgifter än den rätt att få uppgifter mellan de personuppgiftsansvariga som avses i 11 §. Det föreslås att paragrafen ändras. I 1 och 4 mom. stryks omnämnandena av flyktingslussar, eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen. Till 3 mom. fogas en hänvisning till Tullens rätt att få uppgifter enligt lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen på motsvarande sätt som för Gränsbevakningsväsendet och polisen. Paragrafens 2 mom. överensstämmer med 2 mom. i gällande lag.

I 4 mom. 1 punkten hänvisas det till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat, dvs. Dublin III-förordningen, som upphävs genom förordningen om asyl- och migrationshantering. Momentet ändras så att det i momentet hänvisas till förordningen om asyl- och migrationshantering och artiklarna i dess jämförelsetabell.

Ändringen gäller endast ändring av hänvisningsbestämmelsen och ändrar inte det nuvarande rättsläget. Samtidigt blir 6–9 punkten i det gällande 4 mom. 5–8 punkt.

Det föreslås att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som nämns i gällande 4 mom. 9 punkten, ändras till Tillstånds- och tillsynsverket. Det nya Tillstånds- och tillsynsverket inledde sin verksamhet vid ingången av 2026. I och med den ändring som föreslås i 4 mom. blir 9 punkten 8 punkt.

Till 1 mom. fogas dessutom ett omnämnande av myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland. Tillägget beror på det tillägg som föreslås i 3 § och behövs för att myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland ska ha rätt att för skötseln av sina uppgifter få nödvändiga uppgifter av företrädare som förordnats för barn utan vårdnadshavare. Kommuner som hör till landskapet Åland kan för skötseln av de uppgifter som avses i de föreslagna 35 och 38 § i integrationslagen behöva sådana uppgifter av företrädaren som hänför sig till förordnande till eller befriande från uppdraget.

14 c §. Personuppgiftsansvarig och nationell åtkomstpunkt för Eurodac.

Till lagen fogas en ny paragraf om den personuppgiftsansvarige för Eurodac-systemet. Personuppgiftsansvarig är Migrationsverket. Migrationsverket använder för närvarande uppgifter från Eurodac i synnerhet för behandling av asylansökningar. Migrationsverket kompletterar uppgifterna i Eurodac och använder uppgifterna ur systemet för att fastställa den medlemsstat som är ansvarig för att behandla en asylansökan.

I Finland finns det inga tidigare nationella bestämmelser om Eurodacs personuppgiftsansvariga. I enlighet med den nya Eurodacförordningen (skäl 82 och artikel 42) ska medlemsstaten utse en personuppgiftsansvarig och underrätta kommissionen om detta. Eurodacförordningen förpliktar dock inte direkt till nationella bestämmelser om den personuppgiftsansvarige.

Den personuppgiftsansvarige ansvarar för den lagliga behandlingen av uppgifterna i Eurodac (se artiklarna 36, 40, 48 och 51 i Eurodacförordningen) och för tillgodoseendet av den registrerades rättigheter (se artiklarna 42 och 43 i Eurodacförordningen).

Den personuppgiftsansvarige ansvarar i sin egen verksamhet för tillgodoseendet av den registrerades rättigheter enligt kapitel III i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, samt för de skyldigheter och det ansvar som de personuppgiftsansvariga har enligt artiklarna 5.2, 24 och 25 och 31–34. Den personuppgiftsansvarige ska fullgöra skyldigheterna enligt dataskyddsförordningen.

Den personuppgiftsansvarige ska behandla uppgifterna på ett lagligt sätt enligt Eurodacförordningen och kunna påvisa detta. Den personuppgiftsansvarige ansvarar för att tillgodose den registrerades rättigheter enligt Eurodacförordningen, såsom den registrerades rätt till tillgång till och rättelse, och radering av sina personuppgifter, begränsning av behandlingen av personuppgifter samt komplettering av ofullständiga personuppgifter. Migrationsverkets förmåga att behandla uppgifter i Eurodac och ansvara för tillgodoseendet av den registrerades rättigheter ska möjliggöras genom den allokering av resurser och systemutveckling som behövs.

Enligt anvisningen från dataombudsmannens byrå ska den personuppgiftsansvariges ansvar utgöra en del av det operativa ansvaret. När det föreskrivs om den personuppgiftsansvarige i lag, ska man vara särskilt uppmärksam på definieringen och försäkra sig om att ansvaret avser

rätt aktör. En risk med definieringen av den personuppgiftsansvarige är att denne endast har definierats formellt, utan att aktörens faktiska roll vid behandlingen av personuppgifter på praktisk nivå har identifierats. Till personuppgiftsansvarig ska utses en aktör som de facto utövar den personuppgiftsansvariges bestämmanderätt och som kan fullgöra den personuppgiftsansvariges skyldigheter.[91]

Migrationsverket bör utses till personuppgiftsansvarig för Eurodac, eftersom verket fattar beslut som grundar sig på personers rättigheter och skyldigheter utifrån uppgifter från Eurodac. De uppgifter som fås ur Eurodacsystemet registreras i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden UMA, och i fråga om dessa uppgifter är Migrationsverket personuppgiftsansvarig på det sätt som föreskrivs i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen.

Migrationsverkets tekniska åtkomst också till andra myndigheters (polisens och Gränsbevakningsväsendets) behövliga logguppgifter och behandling av uppgifter bör säkerställas med tillräckliga resurser och tekniska åtgärder för att verket också i praktiken ska kunna övervaka att Eurodacsystemets uppgifter behandlas lagenligt.

I 2 mom. föreskrivs det om den nationella åtkomstpunkten. Med detta hänvisas det till artikel 3.4 i Eurodacförordningen, där det föreskrivs att varje medlemsstat i fortsättningen ska ha en enda nationell åtkomstpunkt i Eurodacsystemet. Den nationella åtkomstpunkten, vilket i praktiken innebär ett datakommunikationssystem som är anslutet till Eurodacs centrala system, ska finnas vid Migrationsverket. Migrationsverket ska utgående från ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden UMA bygga en separat systemkomponent, där verket ansvarar för de personuppgifter, åtkomsthantering och de logguppgifter som behandlas, som en sådan nationell åtkomstpunkt som avses i Eurodacförordningen. För att Migrationsverkets ska kunna fullgöra sina skyldigheter som personuppgiftsansvarig ska verket ha en sådan nationell åtkomstpunkt som avses i Eurodacförordningen och som administreras av verket.

8.4 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

3 §. *Definitioner*. Det föreslås att 5 punkten ändras, eftersom den tidigare Eurodacförordningen upphävs genom artikel 62 i Eurodacförordningen. Bestämmelser om Eurodac finns i fortsättningen i Eurodacförordningen.

13 §. *Behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga.* Enligt artikel 5.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Dataskyddslagstiftningen gör det dock möjligt att behandla personuppgifter också för andra ändamål om det föreskrivs om detta i lag och behandlingen är behövlig och står i proportion till ändamålet.

I 13 § föreskrivs det om andra ändamål med behandlingen än det ursprungliga för vilka polisen får behandla uppgifter. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. enligt vilket polisen får behandla personuppgifter som avses i 5–8 § för utförande av den säkerhetskontroll vid screening som avses i artikel 15 i screeningförordningen. Enligt artikel 15.1 i screeningförordningen ska personer som genomgår screening genomgå en säkerhetskontroll för att verifiera om de skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. I samband med säkerhetskontrollen ska det göras sådana sökningar i EU:s databaser som anges i artikel 15.2,

[91] Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017.

och enligt förordningen får sökningar också göras i relevanta nationella databaser. De screeningmyndigheter som anges i den föreslagna 16 § i utlänningslagen, polisen, Gränsbevakningsväsendet, Tullen och skyddspolisen, utför säkerhetskontrollen som en del av screeningförfarandet. När det gäller sökningar i nationella databaser kan det uppstå ett behov av att behandla personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga. Uppgifter som avses i 5–8 § får behandlas i syfte att utföra säkerhetskontroll vid screening, om det är nödvändigt för att utreda det ovannämnda hotet. I 5–8 § föreskrivs det om behandling av personuppgifter i undersöknings- och övervakningsuppgifter samt för förebyggande och avslöjande av brott.

Det föreslagna 5 mom. behövs också för att säkerställa att screeningmyndigheterna för säkerhetskontrollen vid screeningen får uppgifter ur sådana register i vilka flera myndigheter registrerar uppgifter, även uppgifter som registrerats av andra myndigheter och som omfattas av andras personuppgiftsansvar. Enligt 33 § 1 mom. 1 punkten i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet får Gränsbevakningsväsendet lämna ut personuppgifter till polisen i de fall som avses i 13 §. I 21 § 1 mom. 5 punkten i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen föreskrivs det på motsvarande sätt om utlämnande av uppgifter till polisen i de fall som avses i 13 §. Bestämmelser om motsvarande rätt för polisen att lämna ut uppgifter till Tullen och Gränsbevakningsväsendet finns i 22 § 1 mom. 4 och 6 punkten i denna lag. Det föreslagna 5 mom. om syftet att utföra säkerhetskontroll vid screening säkerställer således också informationsutbytet mellan screeningmyndigheterna i fråga om uppgifter i sådana gemensamma databaser där en annan screeningmyndighet är personuppgiftsansvarig i fråga om sina egna uppgifter.

16 §. *Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem.* Det föreslås att 1 mom. 4 punkten ändras så att polisen har rätt att få uppgifter ur bötesregistret för den säkerhetskontroll som avses i artikel 15 i screeningförordningen och för det yttrande som avses i artikel 7c i förordning (EU) 2019/816 om Ecris-TCN-systemet. För säkerhetskontrollen ska sökningar göras i relevanta databaser i unionen och sökningar får också göras i relevanta nationella databaser. För att bedöma om en tredjelandsmedborgare utgör ett hot mot den inre säkerheten är det nödvändigt att göra en sökning också i det nationella bötesregistret. Också skyddspolisen ska ha rätt att få uppgifter på det sätt som föreskrivs i 16 § i enlighet med 52 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. När det gäller motiveringen till ändringen hänvisas det till motiveringen till ändringarna i straffregisterlagen. Polisen bör också få uppgifter för att avge ett yttrande, eftersom polisen enligt utlänningslagen har till uppgift att till screeningmyndigheterna i en annan medlemsstat ge ett yttrande enligt artikel 7c i förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726.

Bestämmelser om att få uppgifter finns i screeningmyndigheternas egna lagar om tillgång till information i enlighet med 49 § 1 mom. 5 punkten i lagen om verkställighet av böter, vilket innebär att uppgifter i enlighet med 2 mom. inte längre får lämnas ut efter det att tre år har förflutit från det att en lagakraftvunnen dom eller något annat slutligt myndighetsavgörande har avkunnats eller meddelats.

18 §. Rätt att få uppgifter ur vissa europeiska informationssystem för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristbrott och allvarliga brott. Enligt 18 § 2 mom. finns vid centralkriminalpolisen den nationella åtkomstpunkt som avses i Eurodacförordningen, med hänvisning till artikel 3.2 i den tidigare Eurodacförordningen. Det föreslås att 18 § 2 mom. ändras, eftersom det i fortsättningen föreslås att den nationella åtkomstpunkt som avses i

Eurodacförordningen ska finnas vid Migrationsverket och att bestämmelser om detta ska finnas i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen.

För närvarande baserar sig datakommunikationen direkt på e-post mellan centralkriminalpolisens system TUNTO och Eurodacs centrala system. Även om det i fortsättningen föreslås att den nationella åtkomstpunkt som avses i Eurodacförordningen, dvs. det system som är anslutet till Eurodac, ska finnas vid Migrationsverket, ändrar detta inte rättsläget på något annat sätt.

I fortsättningen styrs den nationella datakommunikationen och uppgifterna som lagrats i TUNTO-systemet via Migrationsverkets ärendehanteringssystem för utlänningsärenden UMA och dess systemlösning till Eurodacs centrala system. Jämförelser för brottsbekämpande ändamål ska göras via polisens frågesystem Renki. Centralkriminalpolisens system TUNTO ändras inte i fråga om registrering av biometriska uppgifter och registrering av personer. Centralkriminalpolisen ska fortfarande ansvara för de jämförelser av fingeravtryck som alla myndigheter behöver och i fortsättningen också med stöd av sin behörighet för sådana jämförelser av ansiktsbilder som kräver utlåtande.

Enligt det gällande 3 mom. är centralkriminalpolisen dessutom den kontrollmyndighet som avses i artikel 6.1 i Eurodacförordningen. Det föreslås att momentet upphävs. Bestämmelser om centralkriminalpolisens uppgift som kontrollmyndighet finns i 2 mom., där det för närvarande redan föreskrivs om rätten att göra jämförelser av uppgifter om fingeravtryck.

Enligt artikel 6.1 i Eurodacförordningen kan den utsedda myndigheten och kontrollmyndigheten ingå i samma organisation om detta tillåts enligt nationell rätt, men kontrollmyndigheten ska agera oberoende när den utför sina arbetsuppgifter enligt denna förordning. Kontrollmyndigheten ska vara åtskild från de operativa enheter som avses i artikel 5.3 och får inte ta instruktioner från dessa vad avser resultatet av kontrollen. Centralkriminalpolisen ansvarar för att säkerställa att kontrollmyndigheten har möjlighet att sköta sina uppgifter oberoende på det sätt som förutsätts i förordningen.

Rätten att få uppgifter för brottsbekämpande ändamål ska på motsvarande sätt som för närvarande kopplas till den nationella strafflagen och lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen. Sådana inskränkningar i behandlingsändamålen för uppgifter som anges i den nationella lagstiftningen gäller inte uppgifterna i Eurodacsystemet, vilka därmed kan användas för brottsbekämpande ändamål under de förutsättningar som föreskrivs i Eurodacförordningen (se RP 35/2021 rd, s. 38).

31 §. *Övrigt utlämnande av personuppgifter till utlandet.* I 2 mom. föreslås en ny 4 punkt. I punkten föreskrivs det att polisen trots sekretessbestämmelserna till de nationella screeningmyndigheter som avses i artikel 2.10 i screeningförordningen i en annan medlemsstat i Europeiska unionen får lämna ut personuppgifter om det yttrande som avses i 16 a § 3 mom. i utlänningslagen. Ändringsbehovet grundar sig på polisens uppgift enligt utlänningslagen att till screeningmyndigheterna i en annan medlemsstat ge ett yttrande enligt artikel 7c i förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726. Utarbetandet av yttrandet förutsätter att uppgifterna i de nationella kriminalregistren granskas utifrån de uppgifter i Ecris-TCN som har försetts med en flaggning. Uppgifter ur straffregistret ska användas endast som bakgrundsmaterial till yttrandet och de ska inte som sådana lämnas ut till

screeningmyndigheterna i andra medlemsstater. Den ändring som har fogats till genom förordningen om åtkomst till informationssystem vid screening träder i kraft i juni 2026.

I 3 punkten föreslås en teknisk ändring.

8.5 Lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

5 §. *Definitioner*. Det föreslås att 6 punkten ändras, eftersom den tidigare Eurodacförordningen upphävs genom artikel 62 i Eurodacförordningen. Bestämmelser om Eurodac finns i fortsättningen i Eurodacförordningen.

15 a §. *Behandling av personuppgifter för utförande av teknisk övervakning.* Paragrafen ändras så att den också gäller behandling av personuppgifter vid teknisk övervakning av screeninginkvarteringsställen, eftersom Gränsbevakningsväsendet i egenskap av screeningmyndighet kan utföra teknisk övervakning också på screeninginkvarteringsställen. Ett screeninginkvarteringsställe hör inte nödvändigtvis alltid till de områden som avses i 29 § i gränsbevakningslagen, vilket innebär att de ändringar som föreslås i utlänningslagen innebär en utvidgning av användningsområdet för teknisk övervakning.

Behandlingen av personuppgifter vid teknisk övervakning omfattas av tillämpningsområdet för den allmänna dataskyddsförordningen och grundar sig på artikel 6.1 e i förordningen, enligt vilken behandling av personuppgifter är tillåtet för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Teknisk övervakning är ett sätt att säkerställa att den som genomgår screening under den tid screeningförfarandet pågår vistas på den screeningplats och det screeninginkvarteringsställe som screeningmyndigheten anvisat honom eller henne.

16 §. *Behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga.* I 1 mom. föreskrivs det om andra ändamål än det ursprungliga för vilka Gränsbevakningsväsendet får behandla personuppgifter. Det föreslås att det till 16 § fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket Gränsbevakningsväsendet får behandla personuppgifter som avses i 7–11 § för utförande av den säkerhetskontroll vid screening som avses i artikel 15 i screeningförordningen. De ursprungliga användningsändamålen för dessa uppgifter är gränskontroll samt upprätthållande av gränssäkerheten och gränsordningen, utredning av brott samt upprätthållande av allmän ordning och säkerhet samt förebyggande och avslöjande av brott. Det föreslagna 3 mom. motsvarar till sitt innehåll de ändringar som föreslås i 13 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och i 15 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen. Liksom i det föreslagna nya 13 § 5 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet är syftet också med det föreslagna nya 16 § 3 mom. här att göra det möjligt att utnyttja uppgifter i nationella databaser som en del av screeningen så som artikel 15.2 i screeningförordningen tillåter. I det föreslagna 3 mom. ställs som villkor för behandlingen av uppgifter att behandlingen är nödvändig.

Det kan vara nödvändigt att behandla personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga, när det till skillnad från det ursprungliga ändamålet med behandlingen ska göras sökningar i nationella databaser också i syfte att utföra säkerhetskontroll vid screening. Ändringen behövs också för att säkerställa att Gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen, som är screeningmyndigheter, för säkerhetskontrollen vid screeningen får uppgifter ur sådana register i vilka flera myndigheter registrerar uppgifter, även uppgifter som registrerats av andra myndigheter och som omfattas av andras personuppgiftsansvar.

22 §. *Rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem*. Det föreslås att 1 mom. 6 punkten ändras så att Gränsbevakningsväsendet har rätt att få behövliga uppgifter ur bötesregistret för den säkerhetskontroll som avses i artikel 15 i screeningförordningen. För säkerhetskontrollen ska sökningar göras i relevanta databaser i unionen och sökningar får också göras i relevanta nationella databaser. För att bedöma om en tredjelandsmedborgare utgör ett hot mot den inre säkerheten är det nödvändigt att göra en sökning också i det nationella bötesregistret. När det gäller motiveringen till ändringen hänvisas det till motiveringen till ändringarna i straffregisterlagen.

Bestämmelser om att få uppgifter finns i screeningmyndigheternas egna lagar om tillgång till information i enlighet med 49 § 1 mom. 5 punkten i lagen om verkställighet av böter, vilket innebär att uppgifter i enlighet med 2 mom. inte längre får lämnas ut efter det att tre år har förflutit från det att en lagakraftvunnen dom eller något annat slutligt myndighetsavgörande har avkunnats eller meddelats.

8.6 Lagen om främjande av integration

2 §. *Tillämpningsområde.* I 3 mom. 1 punkten görs en teknisk ändring och hänvisas till skyddsgrundsförordningen i stället för till utlänningslagen. Enligt det som föreslås i propositionen ska bestämmelserna om villkor för internationellt skydd upphävas i utlänningslagen, eftersom de ingår i skyddsgrundsförordningen.

I 3 mom. 2 punkten görs dessutom en teknisk ändring och i stället för till 89 § i utlänningslagen hänvisas det till 113 a § i utlänningslagen, där det enligt förslaget i fortsättningen i enlighet med 89 § i den gällande utlänningslagen föreskrivs om beviljande av uppehållstillstånd vid tillämpning av förbudet mot tillbakasändning.

Det är fråga om tekniska ändringar som syftar till att säkerställa att lagens tillämpningsområde förblir detsamma som i nuläget.

35 §. *Förordnande av företrädare.* I 1 mom. stryks hänvisningen till annan laglig företrädare på motsvarande sätt som i 39 § i mottagningslagen och preciseras att det med stöd av integrationslagen förordnas en företrädare för ett barn som avses i 2 § 6 mom. i integrationslagen och som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller utan i 39 § i mottagningslagen avsedd företrädare. Genom ändringen förtydligas det att en ny företrädare ska förordnas med stöd av integrationslagen i sådana fall när det inte har förordnats en företrädare för barnet med stöd av 39 § i mottagningslagen, till exempel när barnet har kommit till Finland inom flyktingkvoten. Dessutom ska en företrädare utses med stöd av integrationslagen i sådana fall när en företrädare som förordnats med stöd av mottagningslagen behöver bytas efter det att uppehållstillstånd har beviljats eller efter det att ett barn som får tillfälligt skydd har fått hemkommun. Detta motsvarar gällande praxis. Ett här avsett barn som kommit utan vårdnadshavare kan ha någon annan företrädare, till exempel en intressebevakare inom barnskyddet, men en sådan företrädare har ofta ett betydligt snävare uppdrag än en företrädare enligt mottagningslagen och integrationslagen.

Till 2 mom. fogas en hänvisning till en kommun som hör till landskapet Åland. Kommunernas socialtjänst k.f. ansvarar för socialservicen på Åland. I landskapet Åland ska kommunens socialmyndighet vara behörig myndighet i fråga om ansökan om förordnande av företrädare och beslut som gäller detta. Av denna anledning preciseras integrationslagen. Tidigare har det i landskapet Åland i praktiken inte funnits sådana i 2 § 6 mom. i integrationslagen avsedda minderåriga barn som kommit utan vårdnadshavare och för vilka en sådan företrädare borde ha utsetts. Det har dock funnits ett litet antal barn som kommit utan vårdnadshavare och som får

tillfälligt skydd. Med tanke på likabehandlingen av denna mycket sårbara grupp är det viktigt att föreskriva att det för dessa barn förordnas en företrädare enligt integrationslagen oberoende av om de är bosatta på det finländska fastlandet eller på Åland. I 4 mom. finns det inget behov av att särskilt nämna den kommun som hör till landskapet Åland, eftersom begreppet kommun också omfattar kommunerna på Åland.

Kommunerna i landskapet Åland har med stöd av 69 § 2 mom. i den gällande integrationslagen möjlighet att hos staten ansöka om ersättning för ordnande av boende eller stöd för barn eller unga som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare. Kommunerna i landskapet kan med stöd av detta ansöka om ersättning för ett minderårigt barn utan vårdnadshavare för kostnader för ordnande av stöd för minderåriga inom socialvården.

Till 3 mom. fogas för tydlighetens skull en precisering enligt vilken ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten på det sätt som föreskrivs i rättegångsbalken. Paragrafens 3 mom. motsvarar då 39 § 3 mom. i mottagningslagen. Ändringen behövs dessutom eftersom det i 95 § i integrationslagen föreskrivs om sökande av ändring i beslut som avses i lagen på ett annat sätt.

I 4 och 5 mom. föreslås inga ändringar.

Enligt förslaget ska det till paragrafen fogas ett nytt 6 mom. där det föreskrivs om underrättelseskyldigheten gentemot barn utan vårdnadshavare för välfärdsområdet eller den kommun som hör till landskapet Åland. Momentet motsvarar det föreslagna 44 § 4 mom. i mottagningslagen. De ändringar som föreslås i mottagningslagen föranleds av artikel 27.5 a i mottagandedirektivet, och för enhetlighetens skull föreslås motsvarande ändringar i integrationslagen. I momentet föreskrivs det om skyldigheten för välfärdsområdet och den kommun som hör till landskapet Åland att underrätta ett barn utan vårdnadshavare om att en företrädare har utsetts och om hur det är möjligt att anföra ett klagomål över företrädaren. I praktiken kan ett klagomål gälla t.ex. företrädarens klandervärda eller annars osakliga agerande. Bestämmelser om förvaltningsklagan finns i förvaltningslagen. Välfärdsområdet eller den kommun som hör till landskapet Åland ska ge barnet uppgifterna på ett sätt som beaktar barnets ålder och utvecklingsnivå och på ett sätt som säkerställer att barnet förstår uppgifterna.

36 §. *Administration av företrädarverksamheten.* Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar rubriken för den 39 a § som föreslås bli fogad till mottagningslagen i denna proposition.

I 1 mom. föreslås inga ändringar, men tillsynsuppgiften kommer att utvidgas i och med de tillägg som föreslås i 35 § 6 mom. och 36 § 2 mom. Tillsynsuppgiften omfattar t.ex. begäran om utredning som gäller företrädarna samt ingripande vid brister i företrädarnas verksamhet. På motsvarande sätt som i nuläget omfattar tillsynsuppgiften även i fortsättningen att följa upp att företrädarna deltar i utbildningar på behörigt sätt och att en företrädare inte företräder för många personer i förhållande till sina resurser. I fortsättningen omfattar tillsynsuppgiften också behandling av de klagomål som avses i 35 § 6 mom. och den kontroll av företrädarnas straffregisterutdrag som avses i 36 § 2 mom. I övrigt är avsikten inte att göra några ändringar i uppgifterna i anslutning till administrationen av företrädarverksamheten. De uppgifter i anslutning till administrationen av företrädarverksamheten som baserar sig på den gällande lagen beskrivs också i motiveringen till revideringen av integrationslagen (RP 208/2022 rd).

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket livskraftscentralen kan kräva att företrädaren visar upp ett straffregisterutdrag. I 37 § föreskrivs det om företrädarens behörighet genom en hänvisning till 40 § i mottagningslagen. En förutsättning för att en person

ska kunna förordnas till företrädare är enligt 40 § 2 mom. i mottagningslagen att personen för tingsrätten har uppvisat ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen. Det är naturligt att den första kontrollen av straffregisterutdraget utförs i samband med att en företrädare förordnas att sköta ett uppdrag. En företrädare kan emellertid sköta sitt uppdrag i åratal och då kan det hända att företrädarens straffregisterutdrag har förändrats under denna tid, vilket kan utgöra ett hinder för företrädarens behörighet. Till exempel enligt artikel 33.2 andra stycket c i skyddsgrundsförordningen får företrädarna inte ha begått brott och överträdelser relaterade till barn eller brott och överträdelser som föranleder allvarliga tvivel om deras förmåga att ha en ansvarsfull roll när det gäller barn. Det föreslås att det till mottagningslagen fogas en bestämmelse om att företrädaren på begäran för Migrationsverket ska visa upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. i straffregisterlagen. Med tanke på tillsynen över företrädarverksamheten är det nödvändigt att motsvarande bestämmelse tas in i integrationslagen för livskraftscentralernas del.

Bestämmelser om de uppgifter som ska antecknas i registerutdraget finns i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen. Med stöd av 6 § 3 mom. i straffregisterlagen antecknas i det utdrag som avses i 6 § 2 mom. i den lagen dessutom uppgifter inhämtade genom sådan begäran som avses i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (214/2012).

En begäran om att visa upp ett straffregisterutdrag och kontroll av utdraget efter att en företrädare förordnats kan komma i fråga t.ex. när det har gått mycket lång tid sedan företrädaren förordnades och det för företrädaren inte har förordnats nya barn som ska företrädas eller om det med tanke på straffregistret finns skäl att misstänka att företrädaren inte är behörig för uppdraget t.ex. i samband med ett klagomål som anförts över företrädaren. Livskraftscentralen ska begära ett straffregisterutdrag senast när det har gått fem år sedan det föregående utdraget visades upp. Kontrollen av företrädarnas straffregisterutdrag som en sådan tillsynsåtgärd som avses i paragrafen är en ny uppgift för livskraftscentralen, men den lämpar sig naturligt för den uppgift i anslutning till tillsynen över företrädarverksamheten som hör till livskraftscentralen med stöd av den gällande lagen.

37 §. *Företrädarens behörighet och uppgifter*. I 37 § i den gällande integrationslagen föreskrivs det att på behörigheten och uppgifterna för en företrädare som förordnas med stöd av integrationslagen tillämpas 40 och 41 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

I 40 § i mottagningslagen föreslås ändringar som gäller företrädarens behörighet på grund av de ändringar som gjorts i mottagandedirektivet. Behörighetsvillkoren för en företrädare som förordnats med stöd av mottagningslagen och integrationslagen bör överensstämma med varandra så att samma person kan fortsätta som företrädare för ett barn efter det att uppehållstillstånd har beviljats eller efter det att ett barn som får tillfälligt skydd har fått en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun. I 40 § i mottagningslagen föreslås ett krav på att det vid bedömningen av lämpligheten bland annat ska tas hänsyn till den föreslagna företrädarens kompetens och sakkunskap samt uppdragets art och omfattning. Härmed avses till exempel att personen slutfört Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentrets webbutbildning Osaava edustaja och andra utbildningar som ordnas i samarbete mellan Migrationsverket och livskraftscentralerna. I 40 § i mottagningslagen beskrivs närmare vad som avses. I 40 § i mottagningslagen föreslås bestämmelser om det maximala antalet barn som samtidigt kan företrädas av en företrädare. I fortsättningen ska ett motsvarande maximalt antal också tillämpas på företrädare som omfattas av integrationslagen. Välfärdsområdet ska kontrollera antalet barn som företräds i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden när det ansöker om en företrädare i enlighet med 35 §. Av denna anledning är det fortfarande skäl att i

integrationslagen hänvisa till mottagningslagen i fråga om företrädarens behörighet, och i lagen föreslås inga ändringar till denna del.

I 41 § i mottagningslagen föreslås det också ändringar i företrädarens uppgifter på grund av de ändringar som gjorts i mottagandedirektivet. Vid preciseringen av företrädarens uppgifter utnyttjas också FN:s konvention om barnets rättigheter och den allmänna kommentar nr 6 från FN:s kommitté för barnets rättigheter (2005) som ska användas vid tolkningen av konventionen. De ändringar som görs i mottagningslagen förtydligar företrädarens uppgifter och för enhetlighetens skull är det nödvändigt att föreskriva om företrädarnas uppgifter på motsvarande sätt också i integrationslagen.

Ändringarna innebär att företrädaren alltjämt ska föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person med iakttagande av 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen och 25 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Dessutom preciseras lagen så att företrädaren har till uppgift att föra talan och företräda barnet i angelägenheter som gäller barnets eventuella förmögenhet och i andra ekonomiska angelägenheter på det sätt som föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Skötseln av ekonomiska angelägenheter omfattar till exempel ansökan om förmåner och ersättningar. Om barnet har en betydande förmögenhet ska företrädaren förvalta förmögenheten på det sätt som föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet. Företrädaren ansvarar dock inte för barnets dagliga användning av pengar, utan för den ansvarar de personer som ansvarar för barnets fostran.

I lagen sägs det tydligare än tidigare att företrädaren har till uppgift att i sitt uppdrag se till att barnets bästa tryggas och att barnets rättsliga, sociala, hälsorelaterade, psykiska och materiella behov samt utbildningsbehov och integrationsrelaterade behov tillgodoses på behörigt sätt. Förteckningen motsvarar 41 § 1 mom. 3 punkten i mottagningslagen. I förteckningen nämns dessutom säkerställandet av att barnets integrationsrelaterade behov tillgodoses, eftersom integrationslagen tillämpas på barn som fått uppehållstillstånd eller barn som får tillfälligt skydd och som fått hemkommun och eftersom dessa barn omfattas av kommunens och välfärdsområdets integrationsfrämjande tjänster. Detta innebär att företrädaren bör sträva efter att säkerställa att andra myndigheter och aktörer främjar barnets integration i sin verksamhet.

Företrädaren ska också bistå barnet vid kontakten med barnets familjemedlemmar och andra anhöriga. En familjemedlem kan vara en förälder till den person som kommit till Finland som minderårig utan vårdnadshavare eller personens minderåriga barn. En annan anhörig kan vara till exempel ett syskon, en far- eller morförälder, en moster, morbror, faster, farbror eller kusin till ett barn som är i landet utan vårdnadshavare.

En ny uppgift för företrädaren är också att bistå i ärenden enligt utlänningslagen. Bestämmelsen motsvarar den föreslagna 5 punkten i mottagningslagen. I integrationslagens kontext kan uppgiften t.ex. hänföra sig till behandling av fortsatt uppehållstillstånd, bistående i frågor som gäller familjeåterförening eller bistående i situationer där flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande återkallas. Även enligt artikel 33.2 b i skyddsgrundsförordningen ((EU) 2024/1347) ska företrädaren bistå och, i tillämpliga fall, företräda det ensamkommande barnet om det ensamkommande barnets flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande återkallas.

38 §. *Befriande av en företrädare från sitt uppdrag och upphörande av företrädaruppdraget.* I 1 mom. föreskrivs det, liksom i den gällande paragrafen, att en företrädare ska befrias från sitt uppdrag om det efter att företrädaren har förordnats framkommer att barnet har en vårdnadshavare i Finland, om inte befriandet strider mot barnets bästa. Företrädaren kan också befrias från sitt uppdrag om denne begär det eller på grund av sjukdom eller någon annan orsak

är förhindrad att sköta sitt uppdrag. Dessutom föreslås att det till 1 mom., på motsvarande sätt som i 39 § i mottagningslagen, fogas en bestämmelse om att en företrädare ska befrias från sitt uppdrag, om en vårdnadshavare förordnas för barnet.

Enligt den gällande lagen upphör företrädarens uppdrag automatiskt, om det förordnas en vårdnadshavare för barnet i Finland. Enligt den föreslagna ändringen ska företrädarens uppdrag inte längre upphöra automatiskt, om det förordnas en vårdnadshavare för barnet i Finland, utan det ska ansökas separat om befrielse från uppdraget. När det förordnas en vårdnadshavare för barnet ska det säkerställas att det inte strider mot barnets bästa att uppdraget som företrädare upphör och att den vårdnadshavare som förordnats för barnet de facto kan sköta alla de uppgifter som ankommer på företrädaren. Ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 42 § i mottagningslagen, och den beskrivs närmare i specialmotiveringen till den bestämmelsen.

Dessutom föreslås det att företrädaren kan befrias från sitt uppdrag om företrädaren inte sköter sina uppgifter på behörigt sätt. Detta motsvarar förslaget i 42 § i mottagningslagen. Den ändring som föreslås i mottagningslagen grundar sig på artikel 27.6 i mottagandedirektivet, enligt vilken företrädaren eller den person som är lämpad att tillfälligt agera som företrädare endast ska bytas ut om det är nödvändigt, i synnerhet när de behöriga myndigheterna anser att den företrädaren eller personen inte har utfört sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Ett särskilt skäl till att befria en företrädare kan vara en konflikt mellan företrädaren och barnet eller att företrädaren till exempel på grund av sjukdom är oförmögen att sköta sitt uppdrag. Avsikten är att de ändringar som föreslås i integrationslagen ska motsvara de ändringar som görs i mottagningslagen så att bestämmelserna om befrielse av en företrädare från sitt uppdrag är desamma under hela den tid en person är företrädare, oberoende av om mottagningslagen eller integrationslagen tillämpas på företrädaren.

Till 2 mom. fogas en hänvisning till den kommun som hör till landskapet Åland och som i landskapet Åland är behörig myndighet för ansökan om befrielse från uppdraget som företrädare. Kommunernas socialtjänst k.f. ansvarar för socialservicen på Åland. Kommunerna i landskapet Åland har med stöd av 69 § 2 mom. i den gällande integrationslagen möjlighet att hos staten ansöka om ersättning för ordnande av boende eller stöd för barn eller unga som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare. Kommunerna i landskapet kan med stöd av detta ansöka om ersättning för ett minderårigt barn utan vårdnadshavare för kostnader för ordnande av stöd för minderåriga inom socialvården.

I övrigt ändras 2 mom. inte. Även någon annan laglig företrädare för barnet kan alltjämt föreslå att företrädaren befrias från uppdraget. En intressebevakare enligt 22 § i barnskyddslagen kan förordnas för barnet för att föra vårdnadshavarens talan i ärenden som gäller barnskyddet. För ett barn kan det också förordnas någon annan laglig företrädare till exempel med stöd av 55 § i adoptionslagen (22/2012) eller 4 kap. 8 § i förundersökningslagen (805/2011). Om en sådan eller någon annan laglig företrädare märker att företrädarens agerande är klandervärt, vore det bra om denne diskuterar saken med välfärdsområdet eller livskraftscentralen innan ansökan om befrielse görs. En skillnad jämfört med motsvarande bestämmelse i mottagningslagen är att företrädarens uppdrag med stöd av integrationslagen kan vara betydligt längre tid om barnet har kommit till Finland som mycket ungt, eftersom företrädarens uppdrag i mottagningsskedet varar till dess barnet får uppehållstillstånd eller, vid tillfälligt skydd, till dess barnet får hemkommun, varefter bestämmelserna om företrädarens uppdrag finns i integrationslagen.

Till 3 mom. fogas för tydlighetens skull en precisering enligt vilken ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten på det sätt som föreskrivs i rättegångsbalken. Paragrafens 3 mom. motsvarar då 42 § 3 mom. i mottagningslagen. Ändringen behövs dessutom eftersom

det i 95 § i integrationslagen föreskrivs om sökande av ändring i beslut som avses i lagen på ett annat sätt.

I 4 och 5 mom. föreslås inga ändringar.

41 §. *Regional planering och utveckling och regionalt genomförande av anvisande till kommun.* Det föreslås att flyktingslussar stryks i 2 mom. Det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen.

43 §. *Anvisande till kommun.* Det föreslås att 1 mom. 2 punkten ändras så att det i stället för personer i utsatt ställning hänvisas till personer som har särskilda mottagandebehov. Ändringen behövs för att hänvisningen i 1 mom. 2 punkten ska motsvara den terminologi som föreslås bli ändrad i 6 § i mottagningslagen. Det är fråga om en teknisk ändring.

58 §. *Regional samarbetsgrupp för invandring och integrationsfrämjande.* Det föreslås att flyktingslussar stryks i paragrafen., eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen.

83 §. *Rätt att regionalt få uppgifter för anvisande till kommun.* Det föreslås att flyktingslussar stryks i 2 och 3 mom. Det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen.

86 §. *Rätt att få information för tillhandahållande av integrationsfrämjande tjänster.* Det föreslås att flyktingslussar stryks i 1 och 2 mom. Det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen.

91 §. *Rätt att få information för styrnings- och tillsynsuppgifter.* Till 1 mom. fogas Migrationsverket och förläggningen, eftersom livskraftscentralerna kan behöva uppgifter också av dessa myndigheter för att sköta uppgifter i anslutning till styrningen av och tillsynen över företrädare. Rätten att få information hänför sig till skötseln av de uppgifter som avses i 55 § 1 mom. 6 punkten i integrationslagen och är begränsad till den information som är nödvändig för skötseln av dessa uppgifter. Enligt 55 § 1 mom. 6 punkten i integrationslagen ansvarar livskraftscentralen för styrning och övervakning av verksamheten för företrädare som avses i 35 §. I enlighet med 36 § i den gällande integrationslagen svarar livskraftscentralen för styrningen av och tillsynen över företrädarverksamheten i fråga om företrädare för minderåriga utan vårdnadshavare som fått uppehållstillstånd.

Med stöd av den 39 a § som föreslås bli fogad till mottagningslagen svarar Migrationsverket för styrningen av och tillsynen över företrädarverksamheten enligt mottagningslagen. Enligt 39 § 1 mom. i mottagningslagen, som föreslås bli preciserad genom propositionen, ska det utses en företrädare för barn som söker internationellt skydd, barn som får tillfälligt skydd eller sådana barn som är offer för människohandel och inte har uppehållstillstånd. Dessutom ska det i enlighet med 35 § 1 mom. i integrationslagen, som föreslås bli preciserad genom propositionen, utses en företrädare för ett barn som fått uppehållstillstånd med stöd av integrationslagen och som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller utan i 39 § i mottagningslagen avsedd företrädare. En företrädare ska utses med stöd av integrationslagen också när en företrädare som förordnats med stöd av mottagningslagen behöver bytas efter det att uppehållstillstånd har beviljats eller efter det att ett barn som får tillfälligt skydd har fått hemkommun. I regel ska en företrädare som förordnats med stöd av mottagningslagen dock fortsätta som företrädare för barnet efter det att uppehållstillståndet har beviljats. Migrationsverket ska svara för styrningen av och tillsynen över företrädarens verksamhet tills barnet har fått uppehållstillstånd eller ett barn som får tillfälligt skydd har fått en hemkommun. Därefter svarar livskraftscentralen för

styrningen av och tillsynen över företrädarens verksamhet. För att sköta styrnings- och tillsynsuppgiften kan livskraftscentralen av Migrationsverket behöva information om eventuella observationer som gjorts i samband med styrningen av och tillsynen över företrädarverksamheten enligt mottagningslagen.

Dessutom ansöker förläggningen med stöd av 39 § i mottagningslagen om förordnande av en företrädare. Ansökan om förordnande av företrädare kan vara förenad med bedömningar av företrädarens behörighet samt av om företrädaren har tillgång till sådana kunskaper och färdigheter som är väsentliga med tanke på företrädarverksamheten. Dessutom kan förläggningen med stöd av 42 § i mottagningslagen ansöka om befrielse från uppdraget som företrädare. Även i dessa skeden kan det finnas uppgifter som är nödvändiga för att livskraftscentralen ska kunna sköta styrnings- och tillsynsuppgiften. Av dessa orsaker ska livskraftscentralen ha rätt att av Migrationsverket och förläggningen få uppgifter som gäller tillsynen över företrädarverksamheten. Rätten att få information underlättar skötseln av livskraftscentralens lagstadgade uppgifter och gör informationsgången mellan myndigheterna smidigare.

93 §. *Rätt till information för en företrädare för en minderårig.* Det föreslås att flyktingslussar stryks i 1 mom. Det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen. Dessutom föreslås det att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket Migrationsverket på eget initiativ och utan dröjsmål ska underrätta företrädaren om sådana omständigheter som gäller det barn som företräds och som bedöms vara av betydelse vid skötseln av företrädarens uppgifter enligt 37 §. Momentet motsvarar det som föreslås i 44 § 3 mom. i mottagningslagen. Migrationsverket ska t.ex. meddela att en minderårig utan vårdnadshavare lämnar in en ny ansökan om uppehållstillstånd eller fortsatt uppehållstillstånd.

95 §. *Sökande av ändring.* Till 1 mom. fogas för tydlighetens skull en precisering enligt vilken omprövning får begäras i andra beslut som avses i denna lag än tingsrättens beslut. Bestämmelser om begäran av omprövning finns i förvaltningslagen. Preciseringen behövs, eftersom omprövning av tingsrättens beslut enligt 35 och 38 § i integrationslagen inte får begäras och besluten inte kan överklagas hos förvaltningsdomstolen.

I 2 mom. görs en författningsteknisk ändring i och med att författningsnumret stryks i hänvisningen till lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Ändringen beror på att en hänvisning till nämnda lag tas in i 37 § i lagförslaget.

96 a §. *Sekretess.* Det föreslås att det i lagen tas in en ny paragraf om sekretess. Enligt artikel 33.2 andra stycket b i EU:s skyddsgrundsförordning ((EU) 2024/1347) ska företrädare vara bundna av de regler om tystnadsplikt som finns enligt nationell rätt, avseende uppgifter som de får kännedom om genom sitt arbete. Detta har varit praxis redan tidigare, men för tydlighetens skull är det skäl att föreskriva om saken på lagnivå. Bestämmelsen motsvarar 59 § i mottagningslagen, som även den gäller sekretess. Integrationslagen innehåller inte bara bestämmelser om företrädare utan också bestämmelser om andra aktörer som inte är myndigheter. Till dessa hör till exempel tjänsteproducenter som tillhandahåller integrationsfrämjande tjänster. Tystnadsplikten ska gälla också dem.

8.7 Hälso- och sjukvårdslagen

72 a §. *Vissa hälso- och sjukvårdstjänster inom migrationssystemet.* Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf där det föreskrivs om välfärdsområdenas, Helsingfors stads och HUS-sammanslutningens skyldighet att avtala med Migrationsverket om produktion av hälso- och sjukvårdstjänster enligt 26 § i mottagningslagen och 13 § i förvarslagen.

Enligt 1 mom. ska välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen med Migrationsverket avtala om produktion av hälso- och sjukvårdstjänster enligt 26 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel och 13 § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter för personer som med stöd av de lagarna har rätt till hälso- och sjukvårdstjänster.

I praktiken har endast välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen i Finland möjlighet att producera till exempel en betydande del av tjänsterna inom den specialiserade sjukvården. Således är det motiverat att noggrannare än för närvarande föreskriva om välfärdsområdenas skyldigheter att avtala om produktionen av dessa hälso- och sjukvårdstjänster. Det bör noteras att skyldigheten enligt paragrafen att avtala om produktion av tjänster inte innebär organiseringsansvar för hälso- och sjukvårdstjänster enligt 7 § i lagen om välfärdsområden. Skyldigheten enligt paragrafen att ingå avtal förpliktar välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen att avtala om produktion av vissa hälso- och sjukvårdstjänster på det sätt som parterna närmare kommer överens om. Parterna ska i avtalet komma överens om produktionen av dessa hälso- och sjukvårdstjänster i situationer med omfattande invandring.

Produktionsansvaret omfattar hälso- och sjukvårdstjänster enligt 26 § i mottagningslagen och 13 § i förvarslagen på det sätt som välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen närmare avtalar med Migrationsverket. Bestämmelserna i paragrafen innebär inte att välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen nödvändigtvis har till uppgift att producera alla dessa tjänster, om Migrationsverket bedömer att det finns ett mer kostnadseffektivt sätt att producera tjänsterna, såsom förläggningarnas egen serviceproduktion eller köp av tjänster från andra serviceproducenter. Utanför paragrafen lämnas hälsoinformation (15 a § i mottagningslagen) och medicinska undersökningar i anslutning till tidigare förföljelse eller allvarlig skada enligt artikel 24 i förordningen om asylförfaranden.

Paragrafens 2 mom. innehåller en informativ hänvisning till mottagningslagen. Enligt momentet finns bestämmelser om ersättning för tjänster enligt 1 mom. i 7 § i mottagningslagen. Enligt 2 § i lagen om välfärdsområden är välfärdsområdena offentligrättsliga samfund. Välfärdsområdenas uppgift är att ordna social- och hälsovårdstjänster och att ordna räddningsväsendet och syftet med dem är inte att eftersträva vinst. De ersättningar som överenskommits i avtalen får inte överstiga kostnaderna för produktionen av tjänsterna.

8.8 Lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning

4 §. *Definitioner.* I 10 punkten görs en ändring i fråga om hänvisningen till skyddsgrundsdirektivet. Enligt artikel 41 i skyddsgrundsförordningen upphävs skyddsgrundsdirektivet från och med den 12 juni 2026, då skyddsgrundsförordningen börjar tillämpas. Definitionen av internationellt skydd i artikel 2 a i skyddsgrundsdirektivet motsvarar definitionen i artikel 3.3 i skyddsgrundsförordningen. Genom hänvisningsändringen ändras inte innehållet i punkten.

8.9 Lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

2 §. *Tillämpningsområde.* I 2 mom. 1 punkten görs en ändring i fråga om hänvisningen till skyddsgrundsdirektivet. Enligt artikel 41 i skyddsgrundsförordningen upphävs skyddsgrundsdirektivet från och med den 12 juni 2026, då skyddsgrundsförordningen börjar tillämpas. I skyddsgrundsförordningen föreskrivs det på samma sätt som i

skyddsgrundsdirektivet om förutsättningarna för beviljande av internationellt skydd och om innehållet i internationellt skydd. Genom hänvisningsändringen ändras inte innehållet i punkten.

8.10 Straffregisterlagen

4 a §. Till 1 mom. fogas en ny 9 punkt där det föreskrivs om utlämnande av uppgifter om personer ur straffregistret för en sådan säkerhetskontroll som avses i artikel 15 i screeningförordningen och för ett sådant yttrande som avses i artikel 7c i förordning (EU) 2019/816 om Ecris-TCN-systemet. Enligt artikel 15 i screeningförordningen ska tredjelandsmedborgare som genomgår screening genomgå en säkerhetskontroll för att verifiera om de skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. För säkerhetskontrollen ska sökningar göras i relevanta databaser i unionen och sökningar får också göras i relevanta nationella databaser. För att bedöma om en tredjelandsmedborgare utgör ett hot mot den inre säkerheten är det nödvändigt att göra en sökning också i det nationella straffregistret.

Screeningmyndigheterna har för utförande av säkerhetskontroller enligt artikel 7c i förordningen om Ecris-TCN rätt att få tillgång till uppgifterna i Ecris-TCN. Screeningmyndigheterna definieras nationellt i 16 § i utlänningslagen, och i paragrafen fastställs de myndigheter som har tillgång till Ecris-TCN-systemet. Screeningmyndigheterna behöver på basis av de sökningar som gjorts i Ecris-TCN-systemet och de flaggningar som fåtts kontrollera uppgifterna i anslutning till dem ur det nationella straffregistret både för säkerhetskontrollen vid screeningen i Finland och för det yttrande som avses i artikel 7c i förordningen om Ecris-TCN-systemet och som begärts av en myndighet i en annan medlemsstat i en situation där Finland är dömande medlemsstat. Rätt att få straffregisteruppgifter ska endast finnas om screeningmyndigheten i Finland har gjort en sökning i Ecris-TCN-systemet och systemet har gett en träff i Finland eller om en medlemsstats screeningmyndighet har fått en träff i Finland i Ecris-TCN-systemet och screeningmyndigheten ska utarbeta ett yttrande enligt artikel 7c i förordningen om Ecris-TCN-systemet.

Screeningen ska enligt artikel 8.3 i screeningförordningen genomföras inom sju dagar och enligt artikel 8.4 inom tre dagar från det att tredjelandsmedborgaren påträffades. Även säkerhetskontrollen ska genomföras inom dessa tidsgränser. Screeningmyndigheten ska få uppgifter ur det nationella straffregistret med iakttagande av förordningens tidsgränser för bedömning av det hot som den som genomgår screening kan utgöra. Straffregisterlagen gör det för närvarande möjligt att lämna ut uppgifter om personer för vissa ändamål. Utlämnandet av uppgifter har grundat sig på en begäran till Rättsregistercentralen som har lämnat ut uppgifterna inom ramen för tjänstetid om förutsättningarna uppfylls. De strikta tidsgränser som screeningen ställer kan dock förutsätta att straffregisteruppgifter lämnas ut också t.ex. under veckoslut. Bestämmelser om elektronisk överföring av uppgifter vid utlämnande av uppgifter finns i 5 kap. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019). För att en säkerhetskontroll ska kunna genomföras inom de tidsfrister som anges i screeningförordningen, ska för utlämnande av uppgifterna utnyttjas ett tekniskt gränssnitt mellan informationssystem enligt 22 § eller en elektronisk förbindelse enligt 23 §.

Enligt artikel 7c i Ecris-TCN-förordningen ska de berörda nationella myndigheterna i den dömande medlemsstaten avge ett yttrande till screeningmyndigheterna när en sökning i Ecris-TCN ger en träff. Kontrollen av uppgifterna i de nationella kriminalregistren på grundval av en Ecris-TCN-flaggning ska ske i enlighet med nationell rätt. Yttrandet ska skrivas inom två dagar om screeningen sker på medlemsstatens territorium eller inom tre dagar om screeningen äger rum vid de yttre gränserna. För att yttrandet ska kunna ges inom två eller tre dagar, förutsätter detta tillgång till uppgifterna i straffregistret också utanför de normala tjänstetiderna. För att yttrandet ska kunna ges i tid ska uppgifterna också lämnas ut via tekniska gränssnitt eller en

elektronisk förbindelse. Uppgifter ur straffregistret ska endast användas som bakgrundsmaterial till yttrandet och lämnas inte ut till andra medlemsstater.

I 8 punkten föreslås en teknisk ändring.

Till paragrafen fogas ett nytt 7 mom. där det fastställs vilka uppgifter om brott som får lämnas ut till screeningmyndigheterna. Utlämnandet ska begränsas till att gälla de uppgifter om flaggning som hänför sig till domar enligt artikel 15.4 i screeningförordningen. Domarna gäller i synnerhet terroristbrott och andra grova brott. Brottet bör ingå i de brott som förtecknas i bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226 och bör enligt nationell rätt kunna bestraffas med fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år. Till denna del avgränsas de uppgifter som erhålls på samma sätt som de uppgifter som fås som resultat av sökningar i Ecris-TCN-systemet.

8.11 Lagen om Migrationsverket

2 §. *Uppgifter.* Det föreslås att flyktingslussar stryks i 2 mom. 3 punkten, eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen.

8.12 Lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* Det föreslås att flyktingslussar stryks i 2 mom., eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen. I den svenskspråkiga versionen av momentet stryks orden ”för asylsökande”, som inte finns i den gällande finskspråkiga lagtexten.

8.13 Lagen om privata säkerhetstjänster

28 §. *Rätt att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet.* Det föreslås att flyktingslussar stryks i 1 mom. 9 punkten, eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen.

8.14 Barnskyddslagen

25 §. *Anmälningsskyldighet.* Det föreslås att flyktingslussar stryks i 1 mom. 10 punkten, eftersom det föreslås att bestämmelserna om flyktingslussar upphävs i utlänningslagen och mottagningslagen.

8.15 Lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn

2 §. *Tillämpningsområde.* Paragrafens 2 mom. föreslås bli utökat med en ny 7 punkt som gäller sådana företrädare för barn utan vårdnadshavare som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel och i lagen om främjande av integration. Enligt föreslagna nya 7 punkten ska lagen på de villkor som anges i 1 mom. tillämpas även på sådana företrädare som avses i de nämnda lagarna. Uppgiften som företrädare enligt de lagarna består varaktigt och i väsentlig grad av arbete utan vårdnadshavarens närvaro och i personlig kontakt med minderåriga. Förslaget att foga en ny 7 punkt till momentet medför även ett behov av vissa tekniska ändringar i 5 och 6 punkten.

5 c §. *Straffregisterutdrag beträffande företrädare för barn utan vårdnadshavare*. I lagen föreslås en ny paragraf om straffregisterutdrag beträffande företrädare. Enligt 1 mom. ska företrädaren, om det är fråga om en sådan företrädare för ett barn utan vårdnadshavare som avses i mottagningslagen eller i lagen om främjande av integration, visa upp för tingsrätten ett i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen avsett straffregisterutdrag i enlighet med 40 § 2 mom. mottagningslagen. Enligt 40 § 2 mom. i mottagningslagen är en förutsättning för att en person ska kunna förordnas till företrädare att personen för tingsrätten har uppvisat ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen. Det naturliga när en företrädare förordnas att sköta en uppgift är att det är tingsrätten som utför den första kontrollen av straffregisterutdraget beträffande företrädaren.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. har Migrationsverket på basis av sin tillsynsuppgift enligt 39 a § i mottagningslagen och livskraftscentralen på basis av sin tillsynsuppgift enligt 36 § i lagen om främjande av integration rätt att begära att företrädaren visar upp ett i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen avsett straffregisterutdrag. Den föreslagna regleringen grundar sig på förpliktande EU-lagstiftning som förutsätter ändringar i den nationella lagstiftningen.

Bestämmelser om vilka uppgifter som ska antecknas i registerutdraget finns i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen. Med stöd av 6 § 3 mom. i straffregisterlagen ska dessutom uppgifter inhämtade genom sådan begäran som avses i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (214/2012) antecknas i det utdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen.

Enligt gällande 40 § 2 mom. i mottagningslagen krävs straffregisterutdrag i samband med förfarandet för förordnande av företrädare. Som ett led i förfarandet ska ett straffregisterutdrag uppvisas för tingsrätten. Straffregisterutdraget kontrolleras alltså innan företrädaren förordnas till uppdraget. Hur länge uppdraget som företrädare pågår varierar. Uppdragets längd påverkas bland annat av den minderåriges ålder, eftersom ett uppdrag som företrädare fortgår tills den minderårige har uppnått myndig ålder. Efter att en företrädare förordnats kan uppdraget med andra ord pågå i flera år. Därför är det motiverat att de myndigheter som har tillsynen över företrädarverksamheten – Migrationsverket och livskraftscentralerna – enligt lag ska ha rätt att begära uppvisande av ett i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen avsett straffregisterutdrag, så att företrädarens behörighet för uppdraget vid behov kan kontrolleras också efter det att företrädaren har förordnats till nämnda uppdrag. Också med tanke på det företrädda barnets säkerhet är det viktigt att straffregisterutdraget avseende företrädaren kan kontrolleras i ett senare skede. Till exempel enligt artikel 33.2 andra stycket c i skyddsgrundsförordningen får företrädare inte ha begått brott och överträdelser relaterade till barn eller brott och överträdelser som föranleder allvarliga tvivel om deras förmåga att ha en ansvarsfull roll när det gäller barn. Enligt artikel 23.9 i förordningen om asylförfaranden får företrädare inte ha ett kriminalregister, särskilt inte vad gäller brott mot barn. Enligt artikel 27.8 i mottagandedirektivet ska medlemsstaterna dessutom säkerställa att det finns administrativa eller rättsliga myndigheter eller andra enheter med ansvar för att övervaka att företrädare utför sina uppgifter på ett korrekt sätt, inbegripet genom att regelbundet granska dessa utsedda företrädares kriminalregister.

Enligt propositionen fogas en ny 39 a § till mottagningslagen, enligt vilken Migrationsverket har tillsynen över företrädarverksamheten. I nya 39 a § föreslås också en skyldighet för företrädare att på begäran lämna ett straffregisterutdrag till Migrationsverket. Enligt 36 § i den gällande lagen om främjande av integration svarar även livskraftscentralen för tillsynen över företrädarverksamheten. I propositionen föreslås den paragrafen få ett nytt 2 mom. som innehåller en skyldighet för företrädare att på begäran lämna ett straffregisterutdrag till livskraftscentralen. Migrationsverket och livskraftscentralerna avses med andra ord ha till uppgift att utöva tillsyn över företrädarverksamheten och regelbundet kontrollera företrädares

kriminalregister i enlighet med artikel 27.8 i mottagandedirektivet. En begäran om att visa upp ett straffregisterutdrag och kontroll av utdraget efter att en företrädare förordnats kan komma i fråga till exempel när det har gått mycket lång tid sedan företrädaren förordnades och det för företrädaren inte har förordnats några nya barn som ska företrädas eller om det med tanke på straffregistret finns skäl att misstänka att företrädaren inte är behörig för uppdraget, till exempel på grund av en anmälan om företrädaren. Den nya tillsynsuppgift som föreslås för Migrationsverket och livskraftscentralerna, inbegripet kontroll av företrädares straffregisterutdrag efter att de förordnats, grundar sig på förpliktande EU-lagstiftning. Genomförandet av EU-bestämmelserna förutsätter att Migrationsverket och livskraftscentralerna i nationell lag ges rätt att kontrollera företrädares straffregisterutdrag också efter att de förordnats.

Den centrala principen i FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 60/1991) är att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet när myndighetsbeslut, lagar eller samhällspolitiska lösningar som rör barn fattas. Enligt artiklarna 19 och 34 i konventionen ska barn särskilt skyddas särskilt mot våld och sexuellt utnyttjande. Vidare har var och en enligt artikel 5 i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 19/1990) rätt till frihet och personlig säkerhet. Enligt 19 § i grundlagen ska det allmänna stödja dem som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Främjandet av barnens välfärd täcker också skydd mot våld, underkastelse och utnyttjande (RP 309/1993 rd). Enligt artikel 22.1 i förordningen om asylförfaranden ska barnets bästa komma i främsta rummet när de behöriga myndigheterna tillämpar förordningen. Motsvarande bestämmelser finns i artikel 25.6 i direktivet om asylförfaranden och artikel 20.5 i skyddsgrundsförordningen.

Barn som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare är särskilt utsatta och beroende av att myndigheterna ser till deras säkerhet. Personlig kontakt med barnet är en väsentlig del av uppdraget som företrädare, och så som konstateras ovan kan uppdraget fortgå i flera år. Enligt gällande reglering kontrolleras företrädares straffregisterutdrag endast som ett led i det förfarande där företrädare förordnas. För att man i fråga om minderåriga som är utan vårdnadshavare ska kunna trygga barnets säkerhet och utveckling samt förebygga utnyttjande är det viktigt att de myndigheter som har tillsynen över företrädarverksamheten regelbundet kan kontrollera företrädares straffregisterutdrag. Att möjliggöra kontroll av straffregisterutdrag är särskilt viktigt när det finns skäl att misstänka att företrädaren inte är behörig att sköta uppgiften.

8.16 Lagen om förvaltningsdomstolarna

12 a §. *Sammansättning i vissa ärenden.* Enligt propositionen fogas ärenden som gäller internationellt skydd till 1 mom. 8 punkten i paragrafen. Bestämmelser om internationellt skydd finns i utlänningslagen samt i relevanta direkt tillämpliga EU-rättsakter, särskilt skyddsgrundsförordningen och förordningen om asylförfaranden.

12 b §. *Domförhet med en ledamot.* Enligt propositionen stryks hänvisningarna till utlänningslagen ur 1 mom. 5 punkten, eftersom bestämmelser om internationellt skydd också finns i direkt tillämpliga EU-rättsakter, särskilt skyddsgrundsförordningen och förordningen om asylförfaranden. I punkten föreslås dessutom en hänvisning till beslut om överföring som avses i artiklarna 42.1 och 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Det är i huvudsak fråga om beslut som fattas i samband med i den förordningen avsedda förfaranden för återtagande samt fastställande av ansvar. Enligt propositionen är det också möjligt att fatta ett beslut om överföring av en person som redan får internationellt skydd i Finland, i sådana situationer där ett förfarande för omfördelning tillämpas och Finland är den medlemsstat som gynnas av solidariteten. Enligt 103 § 2 punkten i utlänningslagen kan en ansökan om

internationellt skydd avvisas utan prövning, om sökanden kan sändas till en annan stat som enligt rådets förordning om bestämmandet av den ansvariga staten är skyldig att pröva hans eller hennes asylansökan. Framöver ska beslut att avvisa ansökan utan prövning inte fattas i samband med överföring, eftersom det saknas rättslig grund för detta i EU-lagstiftningen. I praktiken ändras alltså inte det rådande rättsläget till följd av den föreslagna ändringen.

8.17 Lagen om högsta förvaltningsdomstolen

6 §. Enligt propositionen stryks hänvisningarna till utlänningslagens 6 kap. ur 6 § 4 mom., eftersom bestämmelser om internationellt skydd också finns i direkt tillämpliga EU-rättsakter, särskilt skyddsgrundsförordningen och förordningen om asylförfaranden. Enligt förslaget innehåller momentet ett särskilt omnämnande av sådana beslut om överföring som avses i artiklarna 42.1 och 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering och som enligt den förordningen kan fattas också för andra än personer som ansöker om internationellt skydd. Enligt propositionen är det alltså också möjligt att fatta ett beslut om överföring av en person som redan får internationellt skydd i Finland, i sådana situationer där ett förfarande för omfördelning tillämpas och Finland är den medlemsstat som gynnas av solidariteten.

8.18 Lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

14 §. *Behandling av personuppgifter som erhållits genom teknisk övervakning.* Paragrafen ändras så att den också gäller behandling av personuppgifter vid teknisk övervakning av screeninginkvarteringsställen, eftersom Tullen i egenskap av screeningmyndighet kan utföra teknisk övervakning bland annat på sådana ställen. De ändringar som föreslås i utlänningslagen medför att användningsområdet för teknisk övervakning utvidgas.

Behandlingen av personuppgifter vid teknisk övervakning omfattas av tillämpningsområdet för den allmänna dataskyddsförordningen och grundar sig på artikel 6.1 e i förordningen, enligt vilken behandling av personuppgifter är tillåtet för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Teknisk övervakning är ett sätt att säkerställa att den som genomgår screening under den tid screeningförfarandet pågår vistas på den screeningplats och det screeninginkvarteringsställe som screeningmyndigheten anvisat honom eller henne.

15 §. *Behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga*. Lagens 15 § innehåller bestämmelser om vilka andra ändamål än det ursprungliga som Tullen får behandla uppgifter för. Enligt förslaget utökas paragrafen med ett nytt 4 mom. enligt vilket Tullen får behandla personuppgifter som avses i 7–10 § för utförande av sådana säkerhetskontroller vid screening som avses i artikel 15 i screeningförordningen. Lagens 7–10 § innehåller bestämmelser om behandling av personuppgifter vid utredning och övervakning samt för förebyggande och avslöjande av brott. I föreslagna 4 mom. ställs som villkor för behandlingen av uppgifter att behandlingen är nödvändig.

Materiellt motsvarar föreslagna 4 mom. de ändringar som föreslås i 13 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och i 16 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Gränsbevakningsväsendet. Liksom i föreslagna nya 13 § 5 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet är syftet med här föreslagna nya 15 § 4 mom. att göra det möjligt att utnyttja uppgifter i nationella databaser som en del av screeningen så som artikel 15.2 i screeningförordningen tillåter. Behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga kan vara nödvändigt när man behöver göra sökningar i databaser i syfte att utföra säkerhetskontroll vid screening, vilket inte motsvarar det ursprungliga ändamålet med behandlingen. Ändringen behövs också för att säkerställa att Tullen, polisen och

Gränsbevakningsväsendet, som är screeningmyndigheter, för säkerhetskontroller vid screening får uppgifter ur sådana register i vilka flera myndigheter för in uppgifter, även uppgifter som förts in av andra myndigheter och som omfattas av andras personuppgiftsansvar.

16 §. *Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem*. Det föreslås att 1 mom. 10 punkten ändras så att Tullen har rätt att få uppgifter ur bötesregistret för den säkerhetskontroll som avses i artikel 15 i screeningförordningen. För säkerhetskontrollen ska sökningar göras i relevanta databaser i unionen och sökningar får också göras i relevanta nationella databaser. För att bedöma om en tredjelandsmedborgare utgör ett hot mot den inre säkerheten är det nödvändigt att göra en sökning också i det nationella bötesregistret. I fråga om motiveringen till ändringen hänvisas läsaren till motiveringen till ändringarna i straffregisterlagen.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter finns i screeningmyndigheternas egna lagar i enlighet med 49 § 1 mom. 5 punkten i lagen om verkställighet av böter, vilket innebär att uppgifter i enlighet med 2 mom. inte får lämnas ut efter det att tre år har förflutit från det att en lagakraftvunnen dom eller något annat slutligt myndighetsavgörande har avkunnats eller meddelats.

8.19 Lagen om ordnande av arbetskraftsservice

27 §. *Inledande av jobbsökning.* Enligt förslaget ändras paragrafen på basis av punkterna 5 och 6 i artikel 17 i mottagandedirektivet. Enligt dem ska medlemsstaterna se till att sökande som är anställda eller på grundval av tidigare anställning har rätt till sociala trygghetsförmåner behandlas på samma sätt som deras egna medborgare i fråga om de grenar av social trygghet som bygger på anställningsperioder. Medlemsstaterna får inte begränsa likabehandlingen genom att neka sådana sociala trygghetsförmåner som är beroende av anställningsperioder eller av avgifter. Finland kan således inte begränsa löntagares rätt till inkomstrelaterad dagpenning. Enligt artikel 17.9 i mottagandedirektivet fortsätter den sökandes rätt att få tillträde till arbetsmarknaden och rätt till likabehandling under ett överklagandeförfarande om sökanden har rätt att stanna kvar på medlemsstatens territorium under det förfarandet.

I 5 kap. 2 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa fastställs att rätt till inkomstrelaterad dagpenning har en medlem av en löntagarkassa (*försäkrad*) som har varit försäkrad åtminstone de 12 närmast föregående månaderna och som under de kalendermånader han eller hon varit försäkrad har uppfyllt arbetsvillkoret. En löntagares arbetsvillkor blir i regel uppfyllt då löntagaren under de närmast föregående 28 månaderna har sammanlagt minst 12 arbetsvillkorsmånader. Som en arbetsvillkorsmånad räknas en sådan kalendermånad under vilken personen fått minst 930 euro i stabiliserad lön som omfattas av en försäkring. Som en arbetsvillkorsmånad räknas också två sådana separata kalendermånader då den stabiliserade lön som omfattas av en försäkring och som betalats under vardera av dessa månader är mindre än 930 euro men minst 465 euro. Lönen ska följa kollektivavtalet. Om det inte finns något kollektivavtal för branschen, ska lönen för heltidsarbete vara minst 1 463 euro i månaden (2026). Bestämmelserna om vad som inräknas i arbetsvillkoret omfattar också detaljerade bestämmelser om när granskningsperioden förlängs och om vilka inkomster som inte räknas in i arbetsvillkorsmånaden.

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa innehåller 1 kap. 8 a § 1 mom. huvudregeln att arbetslösa arbetssökande som är bosatta i Finland har rätt till förmåner enligt den lagen. Lagens 1 kap. 8 a § 3 mom. innehåller ett undantag till huvudregeln enligt vilket en arbetslös arbetssökande som inte är finsk medborgare, som inte omfattas av EU:s bestämmelser om samordning av de sociala trygghetssystemen eller den nordiska konventionen om social

trygghet och som har arbetat i minst sex månader i Finland under sin oavbrutna vistelse, har rätt till inkomstrelaterad dagpenning om vistelsen i Finland fortgår, även om personen inte är bosatt i Finland. Utbetalning av den inkomstrelaterade dagpenningen förutsätter att personen uppfyller alla villkor för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning. De viktigaste av dessa är arbetsvillkoret och registrering som arbetssökande. Bakgrunden till bestämmelsen är verkställigheten av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2011/98 av den 13 december 2011 om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat tillstånd för tredjelandsmedborgare att vistas och arbeta på en medlemsstats territorium och om en gemensam uppsättning rättigheter för arbetstagare från tredjeland som vistas lagligen i en medlemsstat (nedan *direktivet om ett kombinerat tillstånd*[92]) och direktivets krav med avseende på utkomstskydd för arbetslösa (se RP 161/2013 rd).

Ett villkor för inkomstrelaterad dagpenning är alltså också att personen är arbetssökande. För närvarande utgör beviljat uppehållstillstånd ett villkor för inledande av jobbsökning för utländska medborgare och personer utan medborgarskap. Därför registrerar inte arbetskraftsmyndigheten en sådan person som arbetssökande som på basis av asylansökan har fått rätt att arbeta, men vars asylansökan är under behandling.

Paragrafens 3 mom. föreslås bli utökat med en ny 3 punkt. I punkten anges ett nytt villkor enligt vilket en utländsk medborgare eller statslös person kan registreras som arbetssökande om denna har rätt att arbeta på basis av en ansökan om internationellt skydd och är medlem i en arbetslöshetskassa som avses i 1 § i lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) och har under den tid som medlemskapet i kassan varat arbetat minst 12 månader. När det är fråga om nämnda personer ska alltså arbetskraftsmyndigheten i samband med registreringen som arbetssökande utreda om arbetsvillkoret på 12 månader uppfylls, så att endast arbete under den tid som medlemskapet i arbetslöshetskassan varat räknas. Dessutom bör arbetskraftsmyndigheten utreda om medlemskapet i arbetslöshetskassan är i kraft. Arbetskraftsmyndigheten behöver inte utreda eller räkna om de villkor uppfylls som avser uppfyllandet av arbetsvillkoret, utan det är fortsättningsvis arbetslöshetskassan som avgör om arbetsvillkoret och förutsättningarna för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning uppfylls.

Också de övriga i paragrafen angivna förutsättningarna för registrering som arbetssökande ska uppfyllas. Om en enskild kund inte kan registreras som arbetssökande, meddelar arbetskraftsmyndigheten beslut om att registrering avslås med stöd av 27 § 4 mom. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Bestämmelser om sökande av ändring i beslut om att registrering som arbetssökande avslås finns i 146 § i den nämnda lagen.

Genom att den föreslagna nya 3 punkten fogas till 27 § 3 mom. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice kan asylsökande registreras som arbetssökande, varvid asylsökande som vistas i Finland omfattas av 1 kap. 8 a § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa genom att de blir sådana arbetslösa arbetssökande som avses i den lagen. I 1 kap. 8 a § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa är kraven att vistelsen i Finland har fortgått utan avbrott, att den sökande har arbetat i sex månader och att vistelsen i Finland fortgår. Tidskravet på sex månader beror på de tidsgränser som anges i direktivet om ett kombinerat tillstånd och påverkar

---

[92]Direktivet om ett kombinerat tillstånd har omarbetats, utan att några ändringar av relevans för det föreliggande lagförslaget gjorts i bestämmelserna om social trygghet, genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1233 av den 24 april 2024 om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat tillstånd för tredjelandsmedborgare att vistas och arbeta på en medlemsstats territorium och om en gemensam uppsättning rättigheter för arbetstagare från tredjeland som vistas lagligen i en medlemsstat.

inte det arbetsvillkor på 12 månader som är en allmän förutsättning för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning. Kravet på sex månaders arbete uppfylls därför undantagslöst, till följd av de allmänna förutsättningarna för inkomstrelaterad dagpenning. För vistelsens del gäller kravet att den asylsökandes vistelse i Finland ska vara oavbruten för att den asylsökande ska bibehålla rätten att få tillträde till arbetsmarknaden. I överensstämmelse med mottagandedirektivet har en sådan arbetssökande rätt till inkomstrelaterad dagpenning när villkoren uppfylls.

8.20 Lagen om allmänt stöd

6 §. *Rätt till allmänt stöd på basis av boende eller Europeiska unionens lagstiftning.* I 6 § 2 mom. föreslås en lagteknisk ändring så att det i momentet hänvisas till lagens 8 § 1 punkt. Genom ändringen bevaras nuläget i fråga om arbetssökande som har rätt att förvärvsarbeta på basis av ett tillfälligt uppehållstillstånd och som har uppfyllt det arbetsvillkor som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

8 §. *Begränsningar som gäller utlänningar.* Enligt gällande 8 § har en person som inte är finsk medborgare inte rätt till allmänt stöd, om personen har rätt att förvärvsarbeta på basis av ett tillfälligt uppehållstillstånd. I gällande lag begränsas däremot inte rätten till allmänt stöd för personer som är registrerade som arbetssökande och vars rätt att arbeta grundar sig på en asylansökan som är anhängig. De sistnämnda har för närvarande inte rätt till allmänt stöd därför att de inte registreras som arbetssökande med stöd av lagen om ordnande av arbetskraftsservice.

Enligt mottagandedirektivet ska asylsökande ha rätt till sociala trygghetsförmåner på basis av ett tidigare anställningsförhållande. I det finländska systemet med utkomstskydd för arbetslösa är det i praktiken fråga om en rätt till inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Rätten till allmänt stöd är inte beroende av arbetsperioder eller avgifter. Enligt mottagandedirektivet kan rätten till förmåner som betalas på den sistnämnda grunden begränsas.

Enligt föreslagna 8 § i lagen om allmänt stöd har en person vars rätt att arbeta grundar sig på en anhängig asylansökan inte rätt till allmänt stöd. Arbetskraftsmyndigheten ger Folkpensionsanstalten ett arbetskraftspolitiskt utlåtande som är bindande för denna.

Lagtekniskt omstruktureras 8 § till att lyda som en förteckning och en hänvisning till 8 § 1 punkten föreslås ingå i 6 §. Genom ändringen av den sistnämnda bestämmelsen bevaras nuläget i fråga om arbetssökande som har rätt att förvärvsarbeta på basis av ett tillfälligt uppehållstillstånd och som har uppfyllt det arbetsvillkor som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Deras rätt till allmänt stöd förblir därmed oförändrad.

9 Bestämmelser på lägre nivå än lag

9.1 Bemyndigande att utfärda förordning om tredjeländer som anses vara säkra samt ursprungsländer

Genom förordning av statsrådet kan nationella bestämmelser utfärdas om fastställande av säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer. Bemyndigandebestämmelsen ingår enligt förslaget i 100 § 2 mom. i utlänningslagen.

Genom förordning av statsrådet kan man fastställa nationella förteckningar över säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer i enlighet med artiklarna 59, 61 och 64 i förordningen om asylförfaranden. Det är fråga om ett ärende av samhällelig och politisk betydelse som kan

anses kräva en förordning av statsrådet. För närvarande beslutar Migrationsverket om tillämpningen av begreppen säkert tredjeland och säkert ursprungsland separat för varje enskild sökande. Fastställande av säkra länder genom förordning främjar transparensen i beslutsfattandet som gäller enskilda ansökningar och harmoniserar tillämpningen av begreppen. Särskilt definitionen av säkra tredjeländer kan också ha konsekvenser för Finlands internationella relationer eller förutsättningar att verka i internationellt samarbete.

Bemyndigandet att utfärda förordning lämnar utrymme för prövning när det gäller utfärdande av förordning. Enligt bestämmelserna i förordningen om asylförfaranden är det inte nödvändigt med reglering om nationella förteckningar. När det gäller säkra ursprungsländer ska det finnas en förteckning, men utöver EU:s gemensamma förteckning är det inte nödvändigt att föra en nationell förteckning om staterna i EU:s förteckning är tillräckliga. Begreppet säkert tredjeland kan även tillämpas på enskilda ansökningar utan någon förteckning alls utifrån en bedömning från fall till fall. Säkerhetsläget i länderna i fråga bör granskas kontinuerligt och utfärdandet av en förordning bör basera sig på landsuppgifter som Migrationsverket sammanställt. Närmare bestämmelser om de källor som används vid bedömningen finns i artikel 59.3 och artikel 61.3 i förordningen om asylförfaranden. Statsrådets förordningar bör ändras om de strider mot eventuella förteckningar på unionsnivå.

9.2 Upphävande av bemyndigandet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om genomförande av rättsmedicinsk undersökning

Enligt 6 b § 3 mom. i den gällande utlänningslagen kan närmare bestämmelser om genomförandet av en rättsmedicinsk undersökning för bestämning av åldern utfärdas genom förordning av statsrådet. Det föreslås att det ifrågavarande bemyndigandet att utfärda förordning ska upphävas. Valet av de metoder som används i undersökningar som gäller bestämning av ålder görs av en legitimerad läkare eller tandläkare separat för varje enskilt fall. På grundval av bemyndigandet att utfärda förordning som föreskrivs i 6 b § 3 mom. har det inte en enda gång getts närmare bestämmelser om genomförandet av undersökningar sedan det trädde i kraft den 1 juli 2010.

9.3 Upphävande av bemyndigandet att utfärda förordning om tillsättning av tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktingslussarna och om deras arbetsordningar

Enligt 9 § 2 mom. i den gällande mottagningslagen får bestämmelser utfärdas om tillsättning av tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktingslussarna och om deras arbetsordningar genom förordning av statsrådet. Det föreslås att det ifrågavarande bemyndigandet att utfärda förordning ska upphävas. De statliga förläggningarna överfördes till Migrationsverket år 2017, och det är inte längre nödvändigt att utfärda någon separat förordning. Tillsättningen av tjänster vid de statliga förläggningarna och deras arbetsordningar kan regleras i Migrationsverkets arbetsordning. Med stöd av bemyndigandet har statsrådet utfärdat en förordning om tillsättning av tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktingslussarna och om deras arbetsordningar och avgifter för mottagningstjänster (975/2011). Statsrådets förordning i fråga omfattas också av bemyndigandet att utfärda förordning enligt 32 § 1 mom. i mottagningslagen. Statsrådets förordning föreslås bli ändrad på grund av att bemyndigandet att utfärda förordning upphävs.

10 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 12 juni 2026, då bestämmelserna i pakten börjar tillämpas.

Tre övergångsbestämmelser föreslås för ikraftträdandet av utlänningslagen. Bestämmelserna om förfarandena för beviljande av internationellt skydd och ändringssökande enligt den

gällande utlänningslagen tillämpas på ansökningar som lämnas in före den föreslagna lagens ikraftträdande. Bestämmelserna som gäller när den föreslagna lagen träder i kraft föreslås även bli tillämpade på upphävande av internationellt skydd, dvs. upphävande eller återkallande av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, om en utredning skulle ha inletts om detta före den föreslagna lagens ikraftträdande. Övergångsbestämmelsen följer bestämmelsen om tillämpningens början i artikel 79.3 i förordningen om asylförfaranden. Utredningen inleds genom förfarandet för upphävande av det internationella skyddet när det egentliga prövningsförfarandet inleds. Övergångsbestämmelsen föreslås endast gälla procedurbestämmelser som gäller prövning av ansökan och återkallande av status samt bestämmelser om ändringssökande, eftersom skyddsgrundsförordningen, där det föreskrivs om förutsättningar för internationellt skydd, tillämpas genast från och med den 12 juni 2026. I praktiken innebär detta nästan ingen skillnad, eftersom Finland har infört allt spelrum som skyddsgrundsdirektivet tillåter och som nu tillämpas direkt genom förordningen. Den konkreta förändringen är att lagstiftningsgrunden ändras.

Den nya bestämmelsen om uppehållstillstånd för varaktigt bosatta som föreslås i 56 d § 2 mom. i utlänningslagen tillämpas endast på sådan vistelse utan uppehållsrätt som har skett efter lagens ikraftträdande. Ändringen av direktivet som ligger till grund för lagändringen har formulerats så att den hänvisar till något som sker först efter att dess tillämpning har börjat ("en person påträffas"). Dessutom finns det skäl att anse att myndigheternas praktiska utredningsmöjligheter och även personernas möjligheter att beakta den ändrade lagen i sina egna handlingar stöder en sådan övergångsbestämmelse. På motsvarande sätt kan bestämmelsens förebyggande inverkan på obehörig vistelse endast gälla sådan verksamhet som sker efter lagens ikraftträdande.

När det gäller ikraftträdandet av utlänningslagen föreslås övergångsbestämmelser även i fråga om reglering av rätten att arbeta. Enligt förslaget tillämpas den 81 b § som gällde vid lagens ikraftträdande på ansökan om internationellt skydd om ansökan har lämnats in före lagens ikraftträdande och prövas i ett påskyndat förfarande. Med beaktande av bestämmelserna om tillämpningen av förordningen om asylförfaranden och att förordningen om asylförfaranden föreskriver om grunderna för påskyndat förfarande enligt artikel 42 kan bestämmelserna i den nya 81 b § 3 mom. inte tillämpas på ansökningar som lämnats in före den 12 juni 2026. Eftersom förordningen om asylförfaranden även reglerar rätten att stanna kvar i landet under tiden för ändringssökandet, förutsätter tillämpningen av 81 c § 7 mom. (arbetsrättens upphörande) likaså en övergångsbestämmelse. Enligt artikel 85.2 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska förordningen tillämpas från och med den 12 juni 2026, varför ovannämnda övergångsbestämmelser endast gäller ansökningar som omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om asylförfaranden.

Det föreslås ingen övergångsbestämmelse i 39 § 5 mom. i utlänningslagen, även om försörjningsförutsättningen ändras till att bli mer ovillkorlig än tidigare när det gäller ordalydelsen i lagen. Såsom det konstateras ovan är det fråga om att införa den etablerade och av högsta förvaltningsdomstolen fastställda praxisen (HFD 2025:75) i lagen. Migrationsverket instruerar även i nuläget de sökande att utkomsten alltid ska vara säkerställd när man ansöker om tillstånd för varaktig bosättning. Enbart ändringen påverkar således inte behandlingen eller avgörandet av en ansökan som är anhängig vid tidpunkten för lagens ikraftträdande, till exempel så att en sökande som uppfyllde förutsättningarna vid tidpunkten för ansökan skulle kunna få ett negativt beslut eller att han eller hon skulle behöva lämna in nya utredningar eller uppgifter. Därför finns det ingen anledning att anse att övergångsbestämmelsen är nödvändig och motiverad med tanke på sökandens rättsskydd och/eller smidigheten i myndighetsverksamheten. Övergångsbestämmelsen är snarare ägnad att orsaka juridisk oklarhet. Migrationsverket bör då tillämpa den tidigare gällande lagen, som den emellertid inte

kan tillämpa i enlighet med ordalydelsen, eftersom lagen inte motsvarar direktivets absoluta ordalydelse, vilket även högsta förvaltningsdomstolen har konstaterat.

För ikraftträdandet av mottagningslagen föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken 14 och 14 a § i lagen ska tillämpas först den 1 september 2026. Övergångsperioden gör det möjligt att de berörda myndigheterna garanteras beredskap att organisera sina uppgifter på det sätt som ändringarna förutsätter och att informera om ändringarna. Övergångsbestämmelsen främjar också möjligheterna för enskilda som berörs av ändringen att förbereda sig för ändringen och att för egen del bereda nödvändiga åtgärder. Det stora antalet enskilda som berörs av ändringarna och lagens ikraftträdande under sommarsemesterperioden talar också för en övergångsbestämmelse.

11 Verkställighet och uppföljning

Lagarnas funktion och konsekvenser följs upp av inrikesministeriets migrationsavdelning. För Migrationsverkets del genomförs uppföljningen som en del av Migrationsverkets resultatbaserade styrning och annat samarbete. Dessutom har inrikesministeriet den 26 februari 2026 inrättat ett projekt (SM003:00/2026) som granskar smidigheten i förfarandena för ansökan om internationellt skydd i samarbete med alla myndigheter och aktörer som deltar i processen. Därför kommer även förslagen enligt denna proposition att bedömas och följas upp genast efter att de trätt i kraft.

Enligt 8 § i mottagningslagen sköter Migrationsverket styrningen och planeringen samt övervakningen av mottagningsverksamheten och hjälpsystemet i praktiken. Migrationsverket ska styra förläggningarna i anslutning till den föreslagna lagändringen och förläggningarna ska informera de personer som registrerats som klienter vid förläggningen om deras rättigheter och skyldigheter.

12 Förhållande till andra propositioner

12.1 Samband med andra propositioner

Det nationella genomförandet av förordningen om asyl- och migrationshantering sker i huvudsak genom den aktuella regeringspropositionen. De ändringar som gäller beslut om överföring i 9 kap. i utlänningslagen och de preciseringar som gäller säkringsåtgärderna i 7 kap. i utlänningslagen bereds emellertid i projektet för utveckling av bestämmelserna om avlägsnande ur landet i utlänningslagen som grundar sig på regeringsprogrammet (SM035:00/2024). Båda regeringspropositionerna lämnas samtidigt till riksdagen för behandling. I båda propositionerna föreslås ändringar i 131, 147 a, 193, 198 b och 200 b §. Man strävar efter att samordna propositionerna så bra som möjligt redan i beredningsskedet, men på grund av propositionernas omfattning kan det ännu i riksdagsbehandlingsskedet finnas behov av att säkerställa deras förenlighet. Lagarna föreslås träda i kraft samtidigt.

40 § 1 mom. 1, 3 och 6 punkten i utlänningslagen har ändrats genom lag 1206/2022. Ändringarna träder i kraft senare vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet samtidigt som EES- och ETIAS-systemen införs. EES- och ETIAS-systemen införs vid en tidpunkt som fastställs av kommissionen, när de förutsättningar för införandet som föreskrivs i förordningarna är uppfyllda.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen, 131 § i utlänningslagen och 2 kap. 1 § i polislagen (RP 121/2025 rd)

föreslås att 131 § 5 mom. i utlänningslagen ändras. I denna proposition föreslås att ett nytt 6 mom. fogas till 131 §. Förslagen bör vid behov samordnas i riksdagen.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av bestämmelserna om terroristbrott (RP 163/2025 rd) föreslås ändringar i rubriken till 18 § samt i 1 och 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. I samband med denna proposition föreslås även tekniska ändringar i genomförandet av Eurodac med avseende på det inledande stycket till 18 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Riksdagen bör beakta de föreslagna ändringarna med tanke på 18 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och vid behov samordna ändringarna.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av polislagen och till lagar som har samband med den (RP 182/2025 rd) föreslås det att 13 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen, 16 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet samt 16 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen ändras. Ändringen berör samma lagbestämmelser som det föreslås att ändras även i denna proposition. Förslagen bör vid behov samordnas i riksdagen.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till sådana ändringar i lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde som hänför sig till totalreformen av dataskyddslagstiftningen (RP 9/2026 rd) föreslås det att 4 a § 1 mom. 1 punkten i straffregisterlagen ändras. I denna proposition föreslås att 1 mom. 8 punkten i den paragrafen ändras. Förslagen bör vid behov samordnas i riksdagen.

Integrationstjänsterna förnyas i arbets- och näringsministeriets lagstiftningsprojekt (TEM099:00/2024). Avsikten är att regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2026. I propositionen i fråga föreslås att 58 § i integrationslagen upphävs samt att 2 § 3 mom., 91 § 1 mom. och 95 § 1 mom. i integrationslagen ändras, vilka också föreslås bli ändrade i denna proposition. De ändringar som föreslås i propositionen i fråga avses träda i kraft den 1 januari 2027.

I justitieministeriets lagstiftningsprojekt (OM045:00/2023) bedöms hur aktuella och fungerande de gällande bestämmelserna om förvaltningsdomstolarnas sammansättning är samt behovet av att revidera dem. I projektet beaktas även bestämmelserna i pakten. Avsikten är att regeringen ska lämna en proposition till riksdagen i slutet av maj 2026.

I social- och hälsovårdsministeriets projekt (STM074:00/2024), som genomför skrivningarna om integrationsstöd och språktillägg i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering, föreslås det att ett nytt 2 mom. ska fogas till 8 § i lagen om allmänt stöd. Avsikten är att en regeringsproposition om detta lämnas till riksdagen under vecka 16 år 2026.

13 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

13.1 Allmänt

Bestämmelser i grundlagen som är väsentliga för propositionen är åtminstone 3 § 3 mom. om oberoende domstolar, 6 § om jämlikhet, 7 § om personlig frihet, 9 § om rörelsefrihet och förbud mot tillbakasändning, 10 § om skyddet för privatlivet, 16 § om kulturella rättigheter, 18 § om rätten till arbete, 19 § om rätten till social trygghet, 21 § om rättsskydd, 22 § om respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och 124 § om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Eftersom det är fråga om genomförande av EU-rättsakter har den föreslagna

nationella lagen även bedömts med tanke på skyldigheterna enligt EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. De viktigaste artiklarna med tanke på förslaget är rätten till frihet och säkerhet (artikel 6), rätten till respekt för privatlivet och familjelivet (artikel 7), rätten till asyl (artikel 18), förbud mot avlägsnande och kollektiva utvisningar (artikel 19), förbud mot diskriminering (artikel 21), barnets rättigheter (artikel 24) och rätten till effektiva rättsmedel (artikel 47).

EU-rätten har företräde framför nationell rätt (EU-domstolens etablerade och återkommande rättspraxis, se till exempel C-6/64, EU:C:1964:66, s. 1159 och 1160, C-573/17, EU:C:2019:530, punkt 53 med hänvisningar till rättspraxis). Principen om lojalt samarbete förutsätter att medlemsstaterna säkerställer att de skyldigheter som följer av fördragen och unionens institutioner fullgörs och att de avstår från alla åtgärder som kan äventyra förverkligandet av unionens mål (artikel 4.3 i EU-fördraget). Enligt grundlagsutskottet är det i och för sig klart att unionslagstiftningen enligt EU-domstolens etablerade rättspraxis har företräde framför nationell rätt i överensstämmelse med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (se till exempel GrUU 14/2018 rd, s. 12–13 och GrUU 20/2017 rd, s. 6), och i den finländska lagstiftningen ska man inte gå in för lösningar som strider mot EU-lagstiftningen (GrUU 15/2018 rd, s. 49, GrUU 14/2018 rd, s. 13, GrUU 26/2017 rd, s. 42 och GrUU 26/2024, stycke 58).

Enligt EU-domstolens etablerade rättspraxis är det inte tillåtet att lagstifta nationellt inom förordningens tillämpningsområde, om inte förordningen explicit förpliktar eller bemyndigar till kompletterande nationell reglering eller andra beslut (dom 10.10.1973, Variola, 34/73, dom 2.2.1977, Amsterdam Bulb, 50/76). Grundlagsutskottet har ansett det vara viktigt att det i den mån som EU-lagstiftningen kräver reglering på det nationella planet eller möjliggör sådan tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas. Grundlagsutskottet har framhållit att det finns anledning att i regeringspropositionen, särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna, tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet. (Se till exempel GrUU 58/2022 rd, stycke 4 med där hänvisad utlåtandepraxis.)

Grundlagsutskottet har när det har bedömt bestämmelser om myndigheternas befogenheter utgått från att regleringen av myndigheters befogenheter är betydelsefull med tanke på rättsstatsprincipen i grundlagens 2 § 3 mom. (GrUU 51/2006 rd). Enligt momentet ska all utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Utgångspunkten är att utövning av offentlig makt alltid ska ha en behörighetsgrund som i sista hand återgår på en av riksdagen stiftad lag (RP 1/1998 rd, s. 75/I) När en myndighet tilldelas nya uppgifter ska de vara lämpliga för denna myndighet. För lagar gäller det allmänna kravet på att en lag ska vara exakt och noga avgränsad. Regleringen av befogenheterna är enligt utskottets uppfattning i allmänhet av betydelse också med avseende på de grundläggande fri- och rättigheter som tryggas i grundlagen (se GrUU 67/2016 rd och GrUU 10/2016 rd). Bestämmelserna i pakten omfattar skyldigheter att utse vissa behöriga myndigheter, men överlåter utnämningssättet för nationell prövning. De föreslagna nya uppgifterna för myndigheterna kompletterar de ifrågavarande myndigheternas uppgifter enligt den gällande lagstiftningen. I propositionen föreslås det inga ändringar i myndigheternas huvudsakliga befogenheter.

Enligt 9 § 4 mom. i grundlagen regleras rätten för utlänningar att resa in i Finland och att vistas i landet genom lag. Enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd, s. 56) utgår man från den gällande huvudregeln i internationell rätt, enligt vilken en utlänning allmänt taget inte har rätt att slå sig ned i ett annat land. Enligt internationella konventioner om mänskliga rättigheter ska man säkerställa processuellt skydd för utlänningar

när deras rätt att resa in i Finland och att vistas i landet avgörs. Ur kravet på bestämmelser i lag kan man enligt förarbetena till reformen härleda dels ett förbud mot diskriminering och godtycklighet i behandlingen av utlänningar, dels ett krav på att kriterierna för och beslutsförfarandet vid ankomsten till Finland och vistelse här måste regleras med hänsyn till att utlänningarnas rättssäkerhet garanteras. Detta har också betonats av grundlagsutskottet (till exempel GrUU 27/2016 rd, s. 2).

I 6 § i grundlagen anges förutom det traditionella kravet på juridisk jämlikhet även tanken om faktisk jämställdhet. Paragrafen innehåller bland annat en allmän likabehandlingsklausul (1 mom.) och ett diskrimineringsförbud (2 mom.). Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av bland annat ursprung eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. I grundlagsutskottets tolkningspraxis har man ansett att invandrarställningen motsvarar ett ursprung som uttryckligen nämns som en förbjuden diskrimineringsgrund i 6 § 2 mom. i grundlagen (GrUU 55/2016, s. 4).

Människor eller grupper av människor kan inte godtyckligt genom lag ges en gynnsammare eller ogynnsammare ställning än andra (RP 309/1993 rd, s. 46). Jämlikhetsklausulen kräver ändå inte att alla människor i alla avseenden ska behandlas lika, om inte förhållandena är likadana. Det väsentliga är om en differentiering kan motiveras på ett acceptabelt sätt med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Jämlikhetsaspekterna har betydelse såväl när medborgarna ges fördelar eller rättigheter genom lag som när de påförs skyldigheter. Samtidigt är det typiskt för lagstiftningen att den på grund av ett visst godtagbart samhälleligt intresse behandlar människor olika, bl.a. för att främja faktisk jämlikhet. I sin praxis har grundlagsutskottet konstaterat att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning följer av den allmänna jämlikhetsprincipen när en reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (GrUU 11/2012 rd, s. 2 , GrUU 2/2011 rd, s. 2 , GrUU 64/2010 rd, s. 2, GrUU 35/2010 rd, s. 2, GrUU 5/2008 rd, s. 5, GrUU 38/2006 rd, s. 2, GrUU 1/2006 rd, s. 2, GrUU 15/2001, s. 3). Det viktigaste är huruvida särbehandlingen i det enskilda fallet kan motiveras på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 75/2014 rd, GrUU 67/2014 rd, GrUU 31/2014 rd, GrUU 46/2006 rd, s. 2, GrUU 16/2006 rd, s. 2, GrUU 73/2002 rd). Ur grundlagens likabehandlingsbestämmelser har grundlagsutskottet i olika sammanhang härlett kravet att särbehandlingar inte får vara godtyckliga och att skillnaderna inte får bli oskäliga (se t.ex. GrUU 47/2018 rd, GrUU 20/2017 rd, GrUU 58/2014 rd, GrUU 7/2014 rd, s. 5–6, GrUU 11/2012 rd, s. 2, GrUU 37/2010 rd, s. 3, GrUB 11/2009 rd, s. 2, GrUU 18/2006 rd, s. 2). Grundlagsutskottet har konstaterat bland annat i fråga om förutsättningarna för att bevilja eller vägra uppehållstillstånd att grundlagens jämlikhetsbestämmelse inte förutsätter enhetlig reglering av dessa för olika grupper av sökande (GrUU 18/2024 rd, stycke 16).

13.2 Förbud mot tillbakasändning

I 9 § 4 mom. i grundlagen föreskrivs det om begreppet förbud mot tillbakasändning. Enligt den får en utlänning inte utvisas, utlämnas eller återsändas, om han eller hon till följd härav riskerar dödsstraff, tortyr eller någon annan behandling som kränker människovärdet. Enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna har bestämmelsen en koppling i sak till konventionen om flyktingars rättsliga ställning (FördrS 77/1968), även om begreppen flykting eller asyl inte nämns i bestämmelsen. Förbudet mot tillbakasändning avser att täcka alla verkliga situationer där en utlänning genom en finsk myndighets försorg överförs till en annan stat (RP 309/1993 rd, s. 56/II). Ur grundlagssynvinkel är förbudet mot tillbakasändning till sin natur ett absolut förbud (GrUU 37/2022 rd, stycke 20, se även GrUU 20/2017 rd, s. 7–8 och GrUU 26/2024 rd, stycke 18–19). Stadgandet ska betraktas som ett förbud mot att från Finland överföra en person också till en sådan stat där han riskerar att bli överlämnad till en tredje stat

och som en följd av detta riskerar t.ex. dödsstraff eller tortyr. (RP 309/1993 rd, s. 56). Med tanke på förbudet mot tillbakasändning är det inte avgörande vilken nationell reglering eller vilka myndigheters åtgärder tillbakasändningen av en utlänning grundar sig på.

Då man avgör frågan om utlänningars rätt att komma till Finland och fortsätta att vistas i landet ska förfarandet skyddas i enlighet med konventionerna om mänskliga rättigheter (RP 309/1993 rd, s. 56). Om asylansökan inte prövas på ett ändamålsenligt sätt, är det i praktiken omöjligt för myndigheten att få information om en persons eventuella risk att till exempel bli förföljd eller torterad. Rätten att ansöka om asyl omfattar principen om iakttagande av förbudet mot tillbakasändning. Iakttagandet av förbudet mot tillbakasändning kräver att staten utreder personens behov av skydd innan denne sänds tillbaka.

Grundlagsutskottet har särskilt betonat att skyldigheterna som gäller tillbakasändning även förutsätter en individuell bedömning av den sökandes situation, beaktande av barnets bästa och förverkligande av skyddet för familjelivet (se GrUU 16/2022 rd, GrUU 34/2016 rd, s. 4, GrUU 8/2018 rd, s. 3). Iakttagandet av förbudet mot tillbakasändning förutsätter en tillräcklig individuell utredning av ärendet och inget förfarande får äventyra det. Grundlagsutskottet har också framhållit att bestämmelserna i utlänningslagen ska tillämpas så att de i enskilda fall inte står i strid med förbudet mot tillbakasändning (GrUU 6/2016 rd). Utskottet har särskilt när det gäller förbudet mot tillbakasändning uttryckligen konstaterat att det absoluta rättsliga kravet i grundlagen också måste beaktas när beslut avseende utvisning fattas (se GrUU 18/2018 rd och GrUU 20/2017 rd). Utlänningslagen innehåller också en uttrycklig bestämmelse om att man inte får verkställa ett beslut, om tillbakasändningen av utlänningen medför en risk för att denne behandlas i strid med förbudet mot tillbakasändning.

Enligt artikel 3 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna får ingen torteras eller behandlas eller bestraffas på ett omänskligt eller förnedrande sätt. Enligt Europeiska människorättsdomstolens praxis bryter staten mot konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna om den utlämnar en person till ett annat land under omständigheter som är förbjudna enligt artikel 3 (se till exempel Soering mot Förenade kungariket 7.7.1989). Enligt artikel 19.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna får ingen avlägsnas, utvisas eller utlämnas till en stat där han eller hon löper en allvarlig risk att utsättas för dödsstraff, tortyr eller andra former av omänsklig eller förnedrande bestraffning eller behandling. EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna tryggar rätten till asyl och ger skydd vid återsändande, utvisning och utlämning. Enligt artikel 18 i stadgan om de grundläggande rättigheterna garanteras rätten till asyl med iakttagande av reglerna i Genèvekonventionen och protokollet om flyktingars rättsliga ställning och i enlighet med fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter tryggar inte uttryckligen rätten till asyl, utan dess skydd begränsas till de rättigheter som ingår i den, särskilt till artikel 3, som förbjuder tillbakasändning av en utlänning inom statens jurisdiktion till en stat där denne löper särskild risk för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (N.D. och N.T. mot Spanien, § 188). Om staten misstänker att asylansökan är ogrundad är staten ändå i enlighet med artikel 3 skyldig att antingen genomföra en materiell asylutredning eller grundligt bedöma om personen i mottagarlandet har tillgång till ett ändamålsenligt asylförfarande med skydd mot förbudet mot tillbakasändning (Ilias och Ahmed mot Ungern, 47287/15, § 138).

Den asylsökande ska också ha rätt att ansöka om verkställighetsförbud och få vänta på slutresultatet av beslutet i fråga i Finland före tillbakasändningen, om domstolen meddelar verkställighetsförbud (bland annat artiklarna 3 och 13 i konventionen om mänskliga rättigheter). När det gäller beslut om utvisning i allmänhet har det ansetts att när artikel 13 i konventionen om mänskliga rättigheter läses tillsammans med artikel 2 (rätten till liv) och artikel 3 (förbudet

mot tortyr) i den konventionen krävs det att personen i praktiken ska ha effektiva rättsmedel och att rättsmedlet har en uppskjutande verkan när personen har framfört ett motiverat påstående om att hans eller hennes rättigheter enligt artikel 2 och/eller 3 kränks till följd av utvisningen. Grundlagsutskottet har tidigare bedömt verkställandet av beslut om avvisning som föreslagits i utlänningslagen med avseende på 21 § i grundlagen som gäller rättssäkerhet (se GrUU 47/2014 rd, s. 3/I, GrUU 4/2004 rd, s. 10–12). Utskottet ansåg då inte att möjligheten till omedelbart verkställande av beslut om avvisning i sig strider mot 21 § i grundlagen (se även GrUU 16/2000 rd, s. 6/1). Utskottet konstaterade emellertid att rättssäkerhetsriskerna minimeras efter att besvär har anförts om verkställbarheten av beslutet förblir beroende av domstolens beslut med anledning av ansökan om verkställighetsförbud. Med tanke på rättssäkerheten har grundlagsutskottet emellertid också fäst vikt vid regleringens tydlighet. (GrUU 18/2018 rd, s. 2–3).

Propositionen innehåller förslag enligt vilka bedömningen av förbudet om tillbakasändning före avlägsnandet av sökanden ur landet inte görs genom ett beslut om internationellt skydd och sökanden därmed inte heller har möjlighet att ifrågasätta bedömningen av förbudet om tillbakasändning genom ändringssökande och eventuell ansökan om verkställighetsförbud vid domstol när han eller hon befinner sig i Finland. I propositionen föreslås att ett undantag till 102 § i utlänningslagen ska införas i fråga om den sökandes rätt att stanna kvar på finskt territorium under den tid som ansökan om internationellt skydd prövas, om det genom ett lagakraftvunnet beslut har beslutats att sökanden på grund av brott ska utlämnas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, till ett tredjeland eller till någon internationell domstol i vilken Finland är part. Undantaget gäller även när det har beslutats att sökanden ska förflyttas till en annan stat för verkställighet av ett frihetsstraff eller då sökanden utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten. Dessutom föreslås undantaget bli tillämpat om den första efterföljande ansökan har lämnats in endast för att fördröja verkställigheten av ett beslut om avlägsnande ur landet och prövningen av ansökan i fråga inte fortsätter i enlighet med förordningen om asylförfaranden, eller om ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan efter ett lagakraftvunnet beslut om att prövning av en tidigare efterföljande ansökan nekas eller att den avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad. De sistnämnda undantagen för senare ansökningar är redan en del av den gällande nationella lagstiftningen. Bestämmelser om dessa finns i 200 a § 5–7 mom. i den gällande utlänningslagen.

Enligt de föreslagna bestämmelserna kan alltså en person som ansökt om internationellt skydd i vissa fall i princip inte stanna i Finland i väntan på Migrationsverkets beslut i ärendet. Detta innebär också att personen inte nödvändigtvis befinner sig i landet under besvärsförfarandet. Besvärsrätten begränsas dock inte enligt förslaget, utan personen kan inleda ett besvärsärende även efter att denne avlägsnats ur landet. Förslaget grundar sig på de undantagsmöjligheter som föreskrivs i artikel 10.4 i förordningen om asylförfaranden och vars tillämpning har lämnats för medlemsstaternas nationella prövning. Det centrala i artikeln i fråga är att undantagen inte kan tillämpas om det leder till att förbudet mot tillbakasändning överträds.

I de föreslagna bestämmelserna om utlämning och överföring beaktas det absoluta förbudet mot tillbakasändning genom att det föreskrivs om en skyldighet för Migrationsverket att på begäran uttala sig om eventuella hinder för utlämning eller överföring i förfarandet för utlämning eller överföring, om utlänningen samtidigt har en anhängig ansökan om internationellt skydd. Vid bedömningen av den sökandes individuella situation avses Migrationsverket pejla läget i det land till vilket utlämning eller överföring förbereds och bedömningen avses gälla huruvida det finns hinder för utlämning eller överföring med tanke på förbudet mot tillbakasändning. Eftersom personen har en ansökan om internationellt skydd anhängig i detta fall, tar Migrationsverket i första hand ställning till förbudet mot tillbakasändning i förhållande till den sökandes hemland eller permanenta bosättningsland, eftersom möjligheten till förföljelse eller

allvarlig olägenhet alltid bedöms i förhållande till den sökandes hemland eller permanenta bosättningsland i förfarandet om internationellt skydd. Eftersom bedömningen av förbudet mot tillbakasändning även omfattar indirekt tillbakasändning, föreslås Migrationsverket också beakta om utlämningen eller överföringen kan leda till att den sökande återsänds till ett sådant land från vilket han eller hon kan skickas till ett sådant land där han eller hon kan bli föremål för gärningar som avses i 147 § i utlänningslagen. Bedömningen föreslås basera sig på Migrationsverkets aktuella uppgifter. Bedömningen ska alltid basera sig på personens individuella situation och när en person lämnar in en ansökan om internationellt skydd ska denne ha möjlighet att personligen lyfta fram alla de omständigheter som gör att denne behöver skydd. I praktiken hindrar ett förbud mot tillbakasändning utlämning eller överföring till den sökandes hemland eller permanenta bosättningsland innan ansökan om internationellt skydd behandlas och ändring eventuellt söks eller beslut om verkställighet fattas, om förbudet mot tillbakasändning inte redan tidigare hade utretts i förfarandet i fråga eller i förfarandet om avlägsnande ur landet.

I förfarandet för utlämning eller överföring ska det enligt förslaget också göras en bedömning av förbudet mot tillbakasändning som en del av utlämnings- eller överföringsförfarandet i enlighet med tillämplig lagstiftning. Som en del av behandlingen av ett ärende som gäller utlämning eller överföring föreslås personen ha möjlighet att framföra sina åsikter och tillgripa rättsmedel i förfaranden som gäller dem. Iakttagandet av förbudet mot tillbakasändning föreslås också vara bindande för de behöriga myndigheter som behandlar utlämningen eller överföringen.

Om det inte är fråga om ovannämnda fall av utlämning eller överföring ska ett beslut om återvändande fattas för personen enligt återvändandedirektivet för att personen ska kunna avlägsnas ur landet. Huvudregeln är att beslutet om återvändande måste vara verkställbart för att avlägsnande ur landet ska kunna genomföras. Enligt 102 § 1 mom. 3 punkten i den föreslagna utlänningslagen har en sökande inte rätt att stanna kvar på finskt territorium under den tid som ansökan om internationellt skydd prövas om sökanden anses utgöra en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten. Även då har myndigheterna en skyldighet att se till att förbudet mot tillbakasändning inte överträds. Eftersom man i dessa situationer åtminstone har fattat ett beslut om avlägsnande av utlänningen ur landet, har man i samband med detta beslut även bedömt förbudet mot tillbakasändning och gjort den helhetsbedömning som utlänningslagen förutsätter. I allmänhet gäller situationerna personer som på grund av ett brott fått ett beslut om avlägsnande ur landet och som i samband med avlägsnandet ur landet, i sista minuten, ansöker om internationellt skydd.

Det är motiverat att ta i bruk det nationella spelrummet, eftersom det främjar Finlands inre och nationella säkerhet, särskilt till den del det är fråga om utlämning av brottsmisstänkta, förflyttning av dömda eller om personer som utgör en fara för den allmänna ordningen och säkerheten. Målet kan anses vara att brottsmisstänkta, dömda och personer som utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten avlägsnar sig eller avlägsnas effektivt ur landet. Genom de föreslagna bestämmelserna förebyggs möjligheter till missbruk i fråga om ansökan om internationellt skydd särskilt i dessa situationer.

De föreslagna bestämmelserna kan betraktas som proportionella åtgärder för att bekämpa säkerhetshot och ingripa i missbruk av asylförfarandet. De föreslagna bestämmelserna äventyrar inte iakttagandet av förbudet mot tillbakasändning. De föreslagna undantagen väljs inte heller slumpmässigt utan grundar sig på nationell lagstiftning i enlighet med unionsrätten, för vars införande det finns vägande samhällsgrunder. Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Ansvaret för att skapa faktiska förutsättningar för utövandet av de grundläggande rättigheterna och för

genomförandet av det rättsskydd som avses i 21 § i grundlagen ligger således i första hand på de behöriga myndigheterna. Till den del som denna proposition föreslår undantag från en persons rätt att stanna på finskt territorium under tiden prövning av ansökan om internationellt skydd pågår, framhävs myndigheternas skyldighet att bedöma om förutsättningarna för att tillämpa undantag uppfylls. I praktiken innebär detta en bedömning av att förbudet mot tillbakasändning inte överträds.

13.3 Rättssäkerhet och domstolarnas oberoende

13.3.1 Inledning

Förslagen som gäller kortare besvärstider, behandlingstiderna i förvaltningsdomstolarna, besvärsförbud samt begränsning av rättshjälp är betydelsefulla med tanke på rättsskyddsregleringen i 21 § i grundlagen. Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Av 21 § 1 mom. i grundlagen följer kravet att ett beslut om beviljande av asyl ska kunna överlämnas till domstol eller annat oavhängigt rättskipningsorgan för behandling (GrUU 16/2000 rd, s. 2/II). Till de garantier för rättvis rättegång som uttryckligen nämns i 21 § 2 mom. i grundlagen hör rätten att söka ändring, och dessutom hör rätten till rättshjälp enligt grundlagsutskottets praxis till de andra garantier för rättvis rättegång som avses i bestämmelsen i grundlagen (se GrUU 58/2002 rd, s. 2 samt GrUU 24/2016 rd, s. 2).

Bestämmelserna i 21 § i grundlagen förhindrar inte att det i lag föreskrivs mindre undantag från de rättigheter som tryggas i dem, så länge sådana undantag inte ändrar rättsskyddsgarantins ställning som huvudregel och i enskilda fall inte äventyrar individens rättssäkerhet (se till exempel GrUU 33/2012 rd, GrUU 68/2014 rd, s. 3/I och GrUU 24/2016 rd, s. 3).

Förslagen är relevanta förutom med avseende på 21 § i grundlagen även med avseende på artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, artikel 6 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna, artikel 2 i sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och artikel 14 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (MP-konventionen). Enligt artikel 6.1 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna är var och en berättigad till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol som upprättats enligt lag när hans civila rättigheter och skyldigheter eller en anklagelse mot honom för brott prövas.

Grundlagsutskottet har vid bedömningen av reformerna av förvaltningsprocessen och ändringarna i förvaltningens rättsskyddssystem betonat behovet av att bedöma det förvaltningsrättsliga besvärssystemet som helhet (GrUU 32/2012 rd). Utskottet har fäst särskild uppmärksamhet vid behovet att se till att systemet för att söka ändring överlag garanterar både att det finns tillgänglig och tillräcklig rättssäkerhet och att ärendena behandlas så snabbt det går med hänsyn till kravet på rättssäkerhet. Dessutom har utskottet inskärpt att tillämpningen av systemet i alla ärendekategorier bör bygga på en samordnad och konsekvent bedömning av behovet av rättssäkerhet. (GrUU 24/2016 rd, s. 4) Utskottet har ansett det uppenbart att nivån på det grundlagsfästa skyddet för grundläggande rättigheter kan vara högre än den lägsta nivå som följer av människorättsförpliktelserna (se till exempel GrUU 59/2014 rd, s. 4/I och GrUU 24/2016 rd, s. 2). Särskilt 1 mom. i grundlagens 21 § ställer längre gående krav på individens rättigheter att få beslut om individuella rättigheter och skyldigheter behandlade av ett oavhängigt rättskipningsorgan än motsvarande människorättsbestämmelser (se t.ex. GrUU

12/1997 rd, s. 1). Människorättskonventionernas karaktär av definition på miniminivån för internationella rättigheter innebär att människorättskonventionens innehåll inte kan användas som motivering för försämring av det bättre skydd som internationell lagstiftning ger individens rättigheter. Enligt artikel 53 i Europakonventionen får ingenting i konventionen tolkas som en begränsning av eller en avvikelse från någon av de mänskliga rättigheter och grundläggande friheter som kan vara skyddade i de höga fördragsslutande parternas lagar eller i någon annan konvention till vilken de är parter. (GrUU 24/2016 rd, s. 2).

13.3.2 Besvärstider

I propositionen föreslås att ett besvär över ett beslut i ett ärende som gäller internationellt skydd ska anföras inom tio dagar från delfåendet av beslutet, om beslutet har fattats i ett sådant förfarande att sökanden inte har automatisk rätt att stanna i landet under besvärstiden. Enligt förslaget ska besvär anföras om ett beslut om överföring enligt förordningen om asyl- och migrationshantering inom två veckor från det att beslutet delgetts. I ovan nämnda snabba förfaranden ska besvärstiden enligt förordningen för asylförfaranden vara minst fem och högst tio dagar. Enligt förordningen om asyl- och migrationshantering ska besvärstiden för beslut om överföring vara minst en vecka och högst tre veckor. I andra beslut om internationellt skydd är besvärstiden enligt förslaget fortfarande 30 dagar enligt 13 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Tidsfristerna för rättegång är en del av helheten för rättvis rättegång som tryggas i 21 § 2 mom. om rättsskydd i grundlagen (GrUU 41/2000 rd). I skäl 87 i ingressen till förordningen om asylförfaranden hänvisas det till artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna som gäller effektiva rättsmedel och opartiska domstolar, och det konstateras att beslut bör vara föremål för ett effektivt rättsmedel inför en domstol i enlighet med alla krav och villkor i artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna. För att säkerställa att förfarandet är effektivt föreslås det att sökanden ska lämna in sin ansökan om ändring inom en fastställd tidsfrist. Sökanden bör även ha rätt till kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde för att han eller hon ska kunna iaktta dessa tidsfrister och för att garantera en effektiv möjlighet till rättslig prövning. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och Europeiska unionens domstol har bedömt om besvärstiderna är tillräckliga med tanke på rättsskyddets effektivitet i vissa fall som gäller påskyndade asylförfaranden. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna ansåg i målet I.M. mot Frankrike (9152/09) att 48 timmars besvärstid gjorde det mycket svårt att tillgripa rättsmedel. Europeiska unionens domstol ansåg däremot i målet Samba Diouf (C-69/10) att den allmänna besvärstiden på 15 dagar inte var oskälig för ändringssökanden. Unionens lagstiftare har ansett att en besvärstid på 5–10 dagar är godtagbar med avseende på EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

I sina utlåtanden om Dublinförordningen har grundlagsutskottet ansett att en besvärstid på sju dagar är ganska kort, särskilt med beaktande av att det är fråga om situationer där behovet av rättsskydd för personer som ansöker om internationellt skydd är särskilt utpräglat (GrUU 34/2016 rd, s. 4). Samtidigt handlade det överklagade beslutet enligt utskottets uppfattning inte om ett materiellt avgörande av asylansökan, utan om ett ärende av förfarandekaraktär (jfr GrUU 68/2014 rd). Enligt utskottet kan besvärsregleringen emellertid vara betydelsefull även med tanke på till exempel skyddet av familjelivet eller förbudet mot tillbakasändning, varför rättsskyddsintresset i frågan inte enbart är kopplat till förfarandet (GrUU 8/2018 rd, s. 4–5). Grundlagsutskottet har tidigare också ansett att förkortning av besvärsfristen från 30 dagar till 21 dagar är en betydande förkortning (GrUU 24/2016 rd, s. 4).

Att fastställa en tillräcklig tid för sökande av ändring hör till de garantier för rättvis rättegång som enligt 21 § 2 mom. i grundlagen tryggas i lag. En tillräcklig tid för sökande av ändring är

också ett villkor för att var och en har möjlighet att genomföra rätten enligt 21 § 1 mom. i grundlagen att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol. Grundlagsutskottet har tidigare fäst vikt vid att kortare tidsfrister kan försvåra genomförandet av en effektiv rätt att söka ändring om besvärstiden inte ger tillräckligt med tid för att bereda besvärsskrivelsen (GrUU 24/2016 rd, s. 4, GrUU 8/2018 rd, s. 4). Besvärstiden ska dimensioneras så att den som har rätt att besvära sig de facto kan bedömas ha möjlighet att till exempel ordna ett eventuellt biträde och en tolk, komma överens om möte med dessa samt bereda besvären (bland annat GrUU 2/2021 rd, stycke 20, GrUU 15/2021 rd, stycke 10).

Med undantag för besvärstiden för beslut om överföring enligt förordningen om asyl- och migrationshantering är de föreslagna besvärstiderna de längsta tider som EU-lagstiftningen tillåter. Även när det gäller beslut om överföring enligt förordningen om asyl- och migrationshantering är besvärstiden längre än den kortaste möjliga besvärstid på en vecka som förordningen möjliggör. Beslut om överföring handlar i huvudsak om att överföra sökanden till den europeiska stat som har ansvaret för prövningen av ansökan. När det gäller beslut om överföring är det gynnsamt med en kortare besvärstid eftersom ansökan i detta skede inte har utretts materiellt, utan beslutet gäller vilken EU-medlemsstat eller europeisk stat, som tillämpar ansvarsbestämning enligt förordningen om asyl- och migrationshantering, som ska ansvara för prövningen av ansökan (jfr. GrUU 68/2014 rd). Med tanke på den sökandes rättsskydd bör det snabbt fastställas vilken medlemsstat som har ansvaret för behandlingen av ansökan för att garantera sökande effektiv tillgång till förfaranden för beviljande av internationellt skydd. I beslut om överföring är det viktigt med principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna, enligt vilken varje medlemsstat anser att alla andra medlemsstater, såvida det inte är fråga om exceptionella omständigheter, iakttar unionsrätten och särskilt de grundläggande rättigheterna som erkänts i unionsrätten. Detta är av grundläggande betydelse i unionens rätt, eftersom det gör det möjligt att upprätthålla ett område utan inre gränser.

Vid påskyndade förfaranden och avvisande av ansökan utan prövning, inbegripet fastställande av den ansvariga staten, har den betydelsefulla tidsfristen i praktiken varit lämnande av ansökan som avser verkställighet. Den har också förutsatt att sökanden lämnar in besvär inom samma tidsfrist på sju dagar, inklusive fem vardagar. I enlighet med den gällande utlänningslagen har sökanden i regel även med de föreslagna besvärstiderna minst några dagar på sig att överklaga även efter att tidsfristen för ansökan som avser verkställighet har löpt ut. Efter detta är det även möjligt att ansöka om verkställighetsförbud, även om sökanden efter utgången av tidsfristen för ansökan som avser verkställighet kan avlägsnas ur landet och inte automatiskt har rätt att stanna och invänta förvaltningsdomstolens beslut om ansökan.

För att sökandens rättsskydd ska förverkligas i enlighet med 21 § i grundlagen så att han eller hon faktiskt kan lämna in sitt besvär inom en kort tidsfrist, ska sökanden hela tiden vara medveten om förfarandena och tidsfristerna i anslutning till dem. Både i förordningen om asylförfaranden och i förordningen om asyl- och migrationshantering betonas den sökandes rätt att få information om förloppet av förfarandena samt sina rättigheter och skyldigheter i dessa. Det juridiska biträdets roll framhävs också i situationer där besvär måste lämnas inom en kort tid. Det kan anses underlätta anförandet av besvär att sökanden också har rätt till avgiftsfri rättshjälp under förvaltningsförfarandet, så att ombudsmannen redan under prövningen av ansökan har möjlighet att bekanta sig med sökandens ärende. På grund av den korta tidsfristen för besvär gäller myndighetens skyldighet att informera om ändringssökandet och tidsfristerna för detta även delgivningen av beslutet. Tillräckliga resurser för rättshjälp och möjlighet till snabb beredning av besvär är också en central faktor för att rättsskyddet ska kunna förverkligas. Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Ansvaret för att skapa faktiska förutsättningar för

utövandet av de grundläggande rättigheterna och därmed för genomförandet av det rättsskydd som avses i 21 § i grundlagen ligger således i första hand på de behöriga myndigheterna.

13.3.3 Förvaltningsdomstolens behandlingstider

Förordningen om asylförfaranden förutsätter att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning fastställer tidsfrister inom vilka domstolen ska behandla besvär. Detta ska göras utan att det begränsar en adekvat och grundlig utredning av ändringssökandet. I propositionen föreslås en tidsfrist på tre månader för förvaltningsdomstolen att pröva besvären, om det är fråga om ett sådant beslut enligt vilket sökanden inte automatiskt har rätt att stanna på medlemsstatens territorium under tiden för ändringssökandet och om han eller hon inte har beviljats en sådan rätt på ansökan. I övriga fall föreslås behandlingstiden vara sex månader. Utöver dessa tidsfrister föreslås ännu en separat tidsfrist för behandling av besvär i gränsförfarande. Gränsförfarandet omfattas av kravet på en total tidsfrist på 12 veckor enligt förordningen om asylförfaranden, som ska fördelas mellan det administrativa skedet och ändringssökandet.

Enligt grundlagsutskottet ska det i princip inte fastställas tidsfrister för avgörande av besvärsärenden för domstolarna (GrUU 8/2018 rd, s. 5, GrUU 2/2021 rd, stycke 22, GrUU 15/2021 rd, stycke 11, GrUU 61/2024 rd, stycke 13). Enligt grundlagsutskottet är de tidsfrister som fastställts för domstolsbehandling av betydelse inte bara med avseende på bestämmelserna om rättsskydd i 21 § i grundlagen utan också med avseende på domstolarnas oberoende enligt 3 § 3 mom. i grundlagen (GrUU 61/2024 rd, stycke 13, GrUU 4/2004 rd, s. 12). Med domstolarnas oberoende avses att domstolarna i sin rättspraxis ska vara oberoende av inflytande från andra parter. Detta gäller såväl lagstiftare, utövare av regeringsmakt och myndigheter som till exempel parter i en rättstvist. Domstolen är också oberoende inom rättsväsendet. Oberoende domstolar är en viktig del av kravet på en rättvis rättegång, vilket tillförsäkras medborgarna som en grundläggande och mänsklig rättighet. (RP 1/1998 rd, s. 77)

Ur sökandens perspektiv kan det anses öka rättsskyddet att man känner till den maximala tiden för besvär och att man får ett beslut om besväret inom en rimlig tid. Med tanke på den sökandes rättsskydd är det också av betydelse att behandlingstiderna inte skiljer sig avsevärt mellan olika förvaltningsdomstolar i olika delar av Finland. Grundlagsutskottet har konstaterat att det är problematiskt med avseende på de sökandes rättssäkerhet om besvärshandläggningen förlängs (GrUU 24/2016 rd, s. 3). Grundlagsutskottet har också ansett det viktigt att man i lagstiftningen fäster uppmärksamhet vid domstolarnas möjligheter att agera på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål i enlighet med 21 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 73/2022 rd, stycke 7, även till exempel GrUU 16/2019 rd, s. 4, GrUU 29/2017 rd, s. 3), men har samtidigt uppmärksammat att det enda syftet med lagberedningen i ett regleringssamband som är känsligt med tanke på de grundläggande och mänskliga rättigheterna inte får vara enbart att påskynda och effektivisera behandlingen (se även GrUU 34/2016 rd, s. 3–4, GrUU 8/2018 rd, s. 3, GrUU 2/2021 rd, stycke 18).

För att säkerställa ändringssökandens rättssäkerhet föreslås i propositionen bestämmelser om behandlingstider så att förvaltningsdomstolen ska *sträva efter* att behandla besväret inom de föreskrivna tidsfristerna. Den tid som fastställts som mål anknyter förutom till sökandens rättsskydd även till domstolens oberoende. Om det till exempel är fråga om ett rättsligt ärende eller ett ärende som är komplext i fråga om fakta bör domstolen kunna överskrida den föreskrivna tidsfristen för att ärendet ska kunna avgöras på ett ändamålsenligt och tillräckligt grundligt sätt. Domstolen är tvungen att ge ett beslut i ärendet. I bestämmelsen om behandlingstider i förordningen om asylförfaranden betonas också en ändamålsenlig och grundlig utredning av ändringssökandet som inte får begränsas av behandlingstiderna.

De föreslagna behandlingstiderna syftar inte enbart till att effektivisera det övergripande förfarandet utan i större utsträckning till att förhindra missbruk av asylsystemet. För att snabbt få bort de som lämnat in en ogrundad ansökan från förfarandet och vid behov även ur landet, om rätt att vistas i landet saknas, ska detta mål stödas i alla skeden, både i prövningen av ansökan och i ändringssökandet. Ett effektivt förfarande och ändringssökande minskar tillsammans också antalet efterföljande ansökningar när vistelsetiden i landet förkortas. Med de föreslagna behandlingstiderna på flera månader har man emellertid strävat efter att även beakta förvaltningsdomstolens faktiska möjlighet att behandla besvären inom den föreslagna tiden. Den faktiska möjligheten att behandla besvär inom de behandlingstider som föreskrivs i lagen är också relaterad till domstolens oberoende ställning som tryggas i grundlagen och som ytterligare kan tryggas även med rätt resurstilldelning för förvaltningsdomstolarna. Tillräckliga resurser är också viktiga för att säkerställa att behandling utan ogrundat dröjsmål som förutsätts i 21 § i grundlagen förverkligas när det gäller andra ärenden, särskilt ärenden som det föreskrivs ska behandlas skyndsamt, och att behandlingen av dem inte fördröjs på grund av de tidsfrister som föreskrivs för denna ärendegrupp i lagen. Behandlingen av enskilda besvär bedöms sällan ta flera månader om förvaltningsdomstolarna har tillräckliga resurser för att behandla besvären omedelbart efter att de har lämnats in. En stor del av den totala behandlingstiden inväntar besvären vanligtvis behandlingsåtgärder i behandlingskön.

13.3.4 Besvärsförbud

Begränsningar av rätten att ansöka om ändring ska regleras genom specificerade besvärsförbud (GrUU 21/2011 rd, s. 2 och GrUU 20/2005 rd, s. 8). Ett besvärsförbud ska alltid motiveras i en regeringsproposition (GrUU 10/2012 rd, s. 7) och bedömas med tanke på de allmänna förutsättningarna för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna. De viktigaste av dem är i detta sammanhang att begränsningen är godtagbar med tanke på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna, att den bestämmelse som begränsar den grundlagsenliga rätten till rättsskydd är exakt och noga avgränsad samt att begränsningen är proportionell. Propositionen innehåller förslag till besvärsförbud i vissa situationer.

13.3.4.1 Besvärsförbud som gäller screening

Enligt artikel 8.6 i screeningförordningen ska organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning ha faktiskt tillträde till tredjelandsmedborgarna under pågående screening. Medlemsstaterna får införa begränsningar av denna tillgång på grundval av nationell rätt om sådana begränsningar är objektivt nödvändiga av hänsyn till säkerhet, allmän ordning eller den administrativa förvaltningen av ett gränsövergångsställe eller en anläggning där screening utförs. Tillträdet får inte begränsas allvarligt eller helt omöjliggöras.

I propositionen föreslås det bestämmelser i 16 h § 1 mom. i utlänningslagen om att närvaro av nämnda organisationer eller personer i det första skedet av screeningen på screeningplatsen kräver uttrycklig tillåtelse. Chefen för gränsövergångsstället eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad, en polisman som hör till befälet eller en tullman som tjänstgör som chef för tullkontoret kan på begäran i enskilda situationer tillåta att organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning närvarar vid screeningen på screeningplatsen. Tillåtelse av närvaro får inte äventyra säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen vid screeningplatsen. Som screeningplatser fungerar gränsövergångsställen, polisens och Tullens verksamhetsställen eller andra screeningplatser som inrättas separat. Gränsövergångsställena är avsedda för gränsövergång och deras lokaler lämpar sig inte för vistelse för allmän rådgivning. Polisstationerna och Tullens verksamhetsställen har separata lokaler för allmänhetens ärenden, men screeningförfarandet avses ske i andra lokaler än dessa.

Enligt den nya 9 punkten i 191 § 1 mom. i den föreslagna utlänningslagen har man inte besvärsrätt i fråga om beslut om avslag på en begäran om att närvara på screeningplatsen. Besvärsförbudet är motiverat på grund av att det vid avslag på en närvarobegäran är fråga om en prövning som beror på screeningplatsens individuella förhållanden. Närvaron på screeningplatsen bör bedömas från fall till fall med tanke på tryggande av säkerheten, upprätthållande av den allmänna ordningen eller förvaltningen vid screeningplatsen. Avslag på en begäran om att närvara på screeningplatsen avses gälla den fysiska närvaron på screeningplatsen av organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning. Däremot finns det inga begränsningar för rådgivning som sker till exempel per telefon eller via meddelandeapplikationer. Besvärsförbudet påverkar således inte organisationers och personers faktiska möjlighet att tillhandahålla rådgivning till personer som screenas.

Besvärsförbudet kan inte anses påverka rättsskyddet för den som screenas, eftersom personen enligt förvaltningslagen har rätt till biträde vid screeningförfarandet. Ett utsett biträde kan också vara en representant för den organisation som tillhandahåller rådgivning eller en person som tillhandahåller rådgivning. Dessutom är screeningmyndigheten enligt 16 c § i det första lagförslaget skyldig att i början av screeningen informera den person som genomgår screening om screeningförfarandet samt om hans eller hennes rättigheter och skyldigheter i förfarandet.

13.3.4.2 Besvärsförbud vid återkallande av internationellt skydd

Enligt artikel 67.1 andra stycket i förordningen om asylförfaranden kan medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning föreskriva att de fall av återkallande av internationellt skydd som avses i artikel 66.6 inte kan överklagas. Enligt artikel 66.6 återkallas det internationella skyddet om en person otvetydigt avsäger sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd, har blivit medborgare i en medlemsstat, eller senare har beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat.

I propositionen föreslås en bestämmelse i 191 § 2 mom. i utlänningslagen om besvärsförbud när internationellt skydd har återkallats på ovannämnda grunder. Det är fråga om väl avgränsade lagstadgade situationer för vilka besvärsrätt saknas. Det är också fråga om mycket noga avgränsade och exakt definierade situationer, och återkallande av skyddet i dessa situationer leder inte till rättskränkning eller brott mot förbudet mot tillbakasändning. Återkallande av internationellt skydd föranleds antingen av en åtgärd på sökandens initiativ eller en situation där sökanden får skydd eller medborgarskap i en EU-medlemsstat.

En person ska ha rätt att själv besluta om att avsäga sig sitt erkännande som en person som beviljats internationellt skydd. Även om myndigheten ska beakta att det i ett ärende som gäller internationellt skydd är fråga om en konstaterande åtgärd och att skydd ska beviljas om personen uppfyller förutsättningarna, ska det dessutom beaktas att ingen kan tvingas behålla sin skyddsstatus. Då en person avstår från sin status ska myndigheten se till att det uttryckligen är fråga om ett entydigt återkallande. Om en person entydigt avstår från sin status i fråga om internationellt skydd, har personen sannolikt någon anledning att avstå från statusen och en vilja att få ärendet avgjort snabbt. Då beslutet genast vinner laga kraft blir situationen tydlig även för den som har avstått från statusen. Ett besvärsförbud kan inte anses ha någon inverkan på en persons rättsskydd, eftersom personen emellertid alltid har möjlighet att ansöka om internationellt skydd på nytt om han eller hon anser att det behövs. Om en sökande tidigare har avstått från sin status föreslås det inte påverka beviljandet av skydd i en sådan situation, utan bedömningen ska basera sig på de grunder som personen framför och andra aktuella omständigheter, såsom aktuella landsuppgifter. Besvärsförbudet anses vara motiverat i de övriga situationerna enligt förslaget särskilt eftersom syftet med skyddssystemet och i synnerhet unionens gemensamma asylsystem inte är att personer ska få internationellt skydd i flera olika

stater, särskilt i en EU-medlemsstat, eller att ge unionsmedborgare internationellt skydd. I dessa fall har personen samtidigt fått en status med minst samma nivå av rättigheter antingen i Finland eller i en annan EU-medlemsstat. Det föreslagna förbudet mot ändringssökande kan anses godtagbart och det kan anses uppfylla villkoren enligt proportionalitetskravet.

13.3.5 Rättshjälp i förvaltningsförfarande

I propositionen föreslås det att rätten till rättshjälp begränsas till enbart nödvändiga åtgärder i ett sådant förvaltningsförfarande för beviljande av internationellt skydd som avses i förordningen om asylförfaranden och i ett sådant förvaltningsförfarande för fastställande av ansvarig medlemsstat som avses i förordningen om asyl- och migrationshantering. I fråga om dessa ärenden föreslås man övergå från bedömning av vilka åtgärder som behövs enligt rättshjälpslagen till en nödvändighetsbedömning. I båda förfarandena har medlemsstaterna enligt förordningarna utrymme att besluta om avgiftsfri rättshjälp och rättslig representation och innehållet i förvaltningsförfaranden. Vid ansökan om ändring ska medlemsstaterna i regel på sökandens begäran erbjuda denne avgiftsfri rättshjälp och rättslig representation.

Rätten till - vid behov på den offentliga maktens bekostnad - rättslig hjälp i domstolsärenden ingår i sig i begreppet rättvis rättegång som garanteras i 21 § 2 mom. i grundlagen (se RP 309/1993 rd, s. 78–79). Om parten har ett framhävt rättsskyddsintresse i ett förvaltningsärende kan rätten till rättshjälp också ses som en del av de garantier för god förvaltning som avses i samma punkt i grundlagen (GrUU 24/2016 rd, s. 5). Enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska var och en ha möjlighet att erhålla rådgivning, låta sig försvaras och företrädas och avgiftsfri rättshjälp ska ges till personer som inte har tillräckliga medel, om denna hjälp är nödvändig för att ge dem en effektiv möjlighet att få sin sak prövad inför domstol.

Rättshjälpen begränsades år 2016 i fråga om det administrativa skedet i asylförfarandet så att rättshjälpen inte omfattade närvaro av ett biträde vid asylintervjun, såvida inte närvaron av ett biträde var nödvändig av särskilt vägande skäl. Grundlagsutskottet ansåg att denna begränsning av rättshjälpen var en betydande försämring av rättsskyddet för asylsökande som garanteras i 21 § i grundlagen. Enligt grundlagsutskottet lindrades förslagets konsekvenser dock av att det fortfarande var möjligt för ett biträde att närvara vid asylintervjun av särskilt vägande skäl. Enligt grundlagsutskottet möjliggjorde denna möjlighet till undantag, om den tolkas rätt, beviljande av rättshjälp i situationer där den är absolut nödvändig med avseende på sökandens rättssäkerhet. Ett minimikrav var enligt utskottet att rättshjälpen för en minderårig asylsökande som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare garanteras heltäckande också i asylintervjun. Detta krav var ett villkor för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. (GrUU 24/2016, s. 5–6)

Även om förordningen om asylförfaranden och förordningen om asyl- och migrationshantering inte föreskriver att rättshjälp ska ges avgiftsfritt under prövningen av ansökan eller under fastställandet av vilken medlemsstat som är ansvarig för prövningen av ansökan, föreskriver de som ett nytt element att juridisk rådgivning ska ges avgiftsfritt under förvaltningsförfarandena som gäller dessa. Den avgiftsfria juridiska rådgivning som avses i förordningarna omfattar information om hur förfarandet för beviljande av internationellt skydd går till, anvisningar om tillämpningen av grunderna och förfarandena för fastställande av den ansvariga medlemsstaten samt information om sökandens rättigheter och ansvar i förfarandena. I propositionen föreslås det att Migrationsverket ska ge denna avgiftsfria juridiska rådgivning, som sökanden har rätt att få i alla skeden av förfarandet redan innan ansökan lämnas in. Rådgivningen ordnas på ämbetsverket så att de som ger rådgivning har en roll som är oberoende och självständig i förhållande till beslutsfattandet.

Det som nu föreslås utesluter inte helt möjligheten att få avgiftsfri rättshjälp i förvaltningsförfarandet, och inte ens någon viss del av den. Förslaget beaktar emellertid den ökade information som sökanden får om förfarandena och deras skeden samt dennes rättigheter och skyldigheter i dem genom ovan nämnda juridiska rådgivning. Sökanden avses fortfarande ha rätt till avgiftsfri rättshjälp i förvaltningsförfarandet, även om rättsbiträdet inte anser att alla åtgärder, till exempel deltagande i personligt hörande, är nödvändiga för att utreda sökandens ärende. Vissa åtgärder, såsom att bekanta sig med sökandens ärende och eventuellt träffa honom eller henne, kan anses nödvändiga för att man ens ska kunna göra en bedömning av om andra åtgärder är nödvändiga. Rättshjälpens mervärde för den sökande är att få personlig rådgivning i sitt ärende och om grunderna för ansökan. Det kan anses att sökanden fortfarande har rätt till detta, även om åtgärderna bör bedömas närmare. Att rättshjälpen begränsas till endast nödvändiga åtgärder kan således inte anses utgöra en försämring av den sökandes rättsskydd.

Det är viktigt att ett sakkunnigt biträde ger råd och bekantar sig med den sökandes ärende redan under prövningen av ansökan såväl med tanke på rättsskyddet som med tanke på ett eventuellt senare förvaltningsdomstolsförfarande. Då ett ärende har utretts ordentligt i förvaltningsskedet främjar det en effektiv behandling av besvären, vilket i sin tur bidrar till att förvaltningsdomstolarna hålls inom tidsfristerna och längden på hela förfarandet förkortas. (jfr GrUU 24/2026 rd, s. 5).

13.3.6 Helheten av rättsskyddet med tanke på den som ansöker om internationellt skydd

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad i en behörig domstol. Även om ovan nämnda ändringar som gäller rättsskyddet inte allena försämrar rättsskyddet för den som söker internationellt skydd ska de också bedömas som en helhet för att man ska kunna dra en slutsats om rättsskyddets tillräcklighet. Såsom grundlagsutskottet har konstaterat vid ett flertal tillfällen hindrar bestämmelserna i 21 § i grundlagen inte att det i lag föreskrivs mindre undantag från de rättigheter som tryggas i dem, så länge sådana undantag inte ändrar rättsskyddsgarantins ställning som huvudregel och i enskilda fall inte äventyrar individens rättssäkerhet (se till exempel GrUU 33/2012 rd, GrUU 68/2014 rd, s. 3/I och GrUU 24/2016 rd, s. 3).

För den som söker internationellt skydd omfattar rättsskyddshelheten de föreslagna besvärstiderna, tillgången till rättshjälp och bestämmelserna om domstolens behandlingstider. Av dessa kan särskilt besvärstiderna som förkortas och begränsningen av rättshjälpen i förvaltningsskedet till endast nödvändiga åtgärder bedömas vara mest betydelsefulla med tanke på rättsskyddet. Det föreslås att besvärstiderna i nästan alla ärendegrupper ska vara de längsta tider som förordningarna tillåter. Här har man vid användningen av det nationella spelrummet beaktat följande krav utifrån de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Vad gäller besvärstidernas tillräcklighet har det för sökandens del emellertid betydelse om han eller hon faktiskt har möjlighet att bereda besvär (bland annat GrUU 2/2021 rd, stycke 20, GrUU 15/2021 rd, stycke 10). Förslaget om att sökanden fortfarande ska ha rätt till rättshjälp även i förvaltningsskedet, om än endast för nödvändiga åtgärder, underlättar beredningen av besvären även på kortare tid, om sökanden redan när besvären upprättas har ett biträde som känner till ärendet. En begränsning av rättshjälpen till endast nödvändiga åtgärder anses inte ha någon inverkan på detta. Med tanke på att rättsskyddet bibehålls blir det centralt att få tillräcklig rättshjälp i rätt tid.

De målsatta behandlingstiderna främjar ett adekvat domstolsförfarande utan dröjsmål, vilket också kan anses vara en central del av rättsskyddet för den som söker internationellt skydd. De föreslagna bestämmelserna om domstolarnas behandlingstider som grundar sig på målsatta tider stärker också sökandens rättsskydd genom att beakta eventuella ärenden som gäller komplexa

rättsliga frågor eller fakta samt en adekvat och grundlig behandling av dessa. De målsatta tiderna kan också anses vara förenliga med 3 § 3 mom. i grundlagen om domstolarnas oberoende. Med tanke på en effektiv behandling av besvär i domstolen som strävar att följa de målsatta tiderna är det också betydelsefullt att få rättshjälp redan i förvaltningsskedet.

13.4 Oundgänglig försörjning och omsorg

13.4.1 Mottagare av mottagningstjänster och hur länge mottagningstjänster tillhandahålls

Genom förslaget avgränsas den grupp som utgör mottagare av mottagningstjänster. I fortsättningen uppstår det i princip inte någon ny rätt till mottagningstjänster för dem som lämnat in en efterföljande ansökan i och med att en ny ansökan blir anhängig, eftersom tillgången till mottagningstjänsterna föreslås vara bunden till om sökanden har rätt att stanna kvar på finskt territorium under tiden ansökan prövas. Enligt förordningen om asylförfaranden har man rätt att stanna kvar på finskt territorium under den tid ansökan prövas i samband med en efterföljande ansökan endast om den första efterföljande ansökan inte har gjorts för att fördröja eller förhindra omedelbart avlägsnande ur landet och det inte har lagts fram sådana nya grunder i ansökan som medför att prövningen av ansökan fortsätter. När det gäller en andra eller ytterligare efterföljande ansökan föreligger det ingen rätt att stanna kvar på finskt territorium om en tidigare efterföljande ansökan nekas för att den saknar förutsättningar eller den avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad. De föreslagna ändringarna begränsar dock inte i någon situation förbudet mot tillbakasändning.

I fråga om efterföljande ansökningar kan det anses motiverat att begränsa rätten till mottagningstjänster, på samma sätt som det i denna proposition föreslås att rätten att stanna kvar på finskt territorium ska begränsas, eftersom behovet av skydd i dessa situationer redan har utretts genom ett lagakraftvunnet beslut. Syftet med förslaget är att förhindra möjligheter till missbruk i anknytning till ansökan om internationellt skydd och mottagningssystemet. Upprepade och ogrundade förnyade ansökningar kan också vara ett sätt att fördröja avlägsnandet ur landet. Målet är att minska systemets attraktionskraft så att utlänningar som inte har rätt att stanna i Finland lämnar landet på ett effektivare sätt. Förebyggande av missbruk samt effektivt avlägsnande ur landet säkerställer att tjänsterna riktas till personer med ett genuint behov av skydd. Mottagningstjänsterna är avsedda att vara tillfälliga och i princip engångstjänster. Mottagningstjänsterna ordnas med begränsade resurser, varför systemets effektivitet stöds genom att tjänsterna huvudsakligen riktas till dem som för första gången ansöker om internationell skydd. Den föreslagna regleringen grundar sig på unionsrätten och är således i princip inte godtycklig. Det kan anses föreligga godtagbara grunder för den föreslagna ändringen och förslaget ska som helhet bedömt inte anses vara oskäligt. Begränsningen av den grupp som mottar mottagningstjänster enligt förslaget grundar sig på tydliga omständigheter som kan konstateras objektivt.

Förslaget begränsar dessutom den tid som mottagningstjänsternas tillhandahålls från den nuvarande. För dem som har lämnat sin första ansökan om internationellt skydd tillhandahålls mottagningstjänsterna i högst 60 dagar efter det att utlänningen inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium. I praktiken omfattar gruppen sådana utlänningar som har fått ett beslut om avslag på ansökan om uppehållstillstånd och beslut om avlägsnande ur landet. För dem som har lämnat en efterföljande ansökan tillhandahålls mottagningstjänsterna i högst 14 dagar efter det att utlänningen inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium. Personer som tillhör dessa grupper omfattas inte av mottagningsdirektivets tillämpningsområde. De kan med fog placeras i en annan ställning än andra som söker internationellt skydd eller de som får tillfälligt skydd, som har rätt att vistas i Finland så länge de antingen är sökande, med vissa undantag, eller erhåller skydd. De som fått ett beslut om avslag på uppehållstillstånd och ett beslut om

avlägsnande ur landet ska lämna landet. Med beaktande av mottagningstjänsternas tillfälliga karaktär kan det anses motiverat med tydliga bestämmelser på lagnivå om hur länge mottagningstjänster tillhandahålls. De föreslagna tydliga tidsfristerna främjar ett enhetligt förfarande och förutsägbarheten i myndighetsverksamheten. Tydliga tidsfrister främjar en utlännings möjligheter att förbereda sig på att mottagningstjänsterna upphör. Riktad information som ges i tillräckligt god tid säkerställer att personerna inte får en felaktig uppfattning om mottagningstjänsternas fortsättning.

Hur länge mottagningstjänster tillhandahålls för personer som fått ett avslagsbeslut har tidigare begränsats genom de ändringar som gjorts i lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (637/2010) och i mottagningslagen (673/2015). Begränsningarna har motiverats till exempel med att omsorgsplikten enligt mottagningslagen anses upphöra när ansökan om internationellt skydd har avgjorts och beslutet om avlägsnande ur landet är verkställbart (RP 170/2014 rd, s. 28). I sina utlåtanden om begränsning av mottagningstjänster har grundlagsutskottet framhållit att även om en person inte längre omfattas av mottagandet av asylsökande går personen inte miste om sin rätt att enligt 19 § 1 mom. i grundlagen få oundgänglig försörjning och omsorg (GrUU 47/2014 rd, GrUU 26/2010 rd). I propositionen föreslås inga ändringar i fråga om den oundgängliga försörjning och omsorg som tryggas i grundlagen. När mottagningstjänsterna upphör ansvarar välfärdsområdena och Folkpensionsanstalten, i enlighet med sina lagstadgade uppgifter, för den oundgängliga försörjningen och omsorgen för en utlänning som befinner sig i Finland utan uppehållstillstånd. Mottagningsdirektivet utgår från att beviljandet av mottagningstjänster grundar sig på personens status som sökande av internationellt skydd. När det gäller begränsningen av hur länge mottagningstjänster tillhandahålls är det i vilket fall som helst fråga om nationella bestämmelser som överskrider mottagningsdirektivets miniminivå.

Grundlagsutskottet har inte ansett att det i princip är problematiskt med tanke på 6 § i grundlagen att begränsa tillgången till mottagningstjänster eller hur länge de tillhandahålls för personer som söker internationellt skydd (GrUU 26/2010 rd, GrUU 47/2014 rd). Grundlagsutskottet har emellertid betonat att en bestämmelse som tillåter hänsyn till individuella förhållanden gör att problematiken visavi diskrimineringsförbudet kommer i skymundan (GrUU 26/2010 rd). Förslaget innehåller en möjlighet att av exceptionellt vägande skäl fortsätta mottagningstjänsterna även efter de tidsfrister som fastställts för tillhandahållandet. I förslaget beaktas således grundlagsutskottets tidigare utlåtandepraxis och det bedöms således inte som oskäligt med avseende på förbudet mot diskriminering.

13.4.2 Oundgänglig försörjning

I propositionen föreslås att bestämmelser ska utfärdas i den permanenta lagstiftningen om grunddelen av mottagningspenningen enligt den temporära lagen (466/2024) och den ändring av den kompletterande mottagningspenningen som grundlagsutskottet förutsätter.

Enligt 19 § 1 mom. i grundlagen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Tryggheten enligt 19 § 1 mom. i grundlagen är enligt grundlagsutskottet oberoende av den gällande sociallagstiftningen och är inte direkt kopplad till befintliga förmånssystem (GrUU 25/2024 rd). Ordalydelsen i 19 § 1 mom. i grundlagen tar inte heller ställning till hur lagstiftaren lagstiftningstekniskt ska genomföra den rätt som tryggas där. Detta kan göras exempelvis genom lika stora eller behovsprövade penningförmåner, naturaförmåner eller tjänster eller en kombination av dessa (GrUU 25/2024 rd). Med tanke på tillämpningsområdet för den individuella prövning som det hänvisas till i motiveringen till 19 § 1 mom. i grundlagen är det enligt grundlagsutskottet också av betydelse att den nödvändiga försörjningsnivån enligt bestämmelsen också kan vara lägre än

den nivå som föreskrivs i den gällande lagen om utkomststöd. Fastställandet av den miniminivå som avses i 19 § 1 mom. i grundlagen kan förutsätta individuell prövning där uppfyllandet av miniminivån för förutsättningarna för ett människovärdigt liv bedöms (GrUU 25/2024 rd, GrUU 52/2025 rd).

Grundlagsutskottet har bedömt regleringen av mottagningspenning med tanke på 19 § 1 mom. om oundgänglig försörjning och omsorg i grundlagen (GrUU 59/2010 rd, GrUU 25/2024 rd). Enligt grundlagsutskottet kan mottagningspenning inte för dess mottagares del uppfattas som en miniminivå enligt 19 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 15/2023 rd, GrUU 25/2024 rd). Fastställandet av denna miniminivå kan förutsätta individuell prövning där uppfyllandet av miniminivån för förutsättningarna för ett människovärdigt liv bedöms (GrUU 25/2024 rd). Grundlagsutskottet ansåg det vara nödvändigt att det när mottagningspenningens grunddel minskades entydigt framgår av lagen att beviljandet av stöd och förutsättningarna för beviljande baserar sig på prövning och att bestämmelsen i 19 § 1 mom. i mottagningslagen om tryggande av den oundgängliga försörjning som en person behöver för ett människovärdigt liv samt för att främja personens möjligheter att klara sig på egen hand också gäller den kompletterande mottagningspenningen (GrUU 25/2024). Grundlagsutskottet konstaterade dock att kraven i 19 § 1 mom. i grundlagen inte uppfylls av ett system där en rätt enligt en bestämmelse om de grundläggande fri- och rättigheterna tryggas enbart eller i sista hand endast utifrån utövande av myndighetens prövningsrätt som inte är juridiskt bindande enligt lag. Eftersom grunderna för individens rättigheter enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska regleras genom lag och utövandet av offentlig makt alltid ska kunna återföras till behörighetsgrunden i en lag som stiftats av riksdagen (RP 1/1998 rd), förutsätter också rätten till oundgänglig försörjning och omsorg att dessa grunder regleras i lag (GrUU 25/2024 rd). För lagar gäller det allmänna kravet på att en lag ska vara exakt och noga avgränsad. (GrUU 10/2016 rd, GrUU 36/2024 rd). Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 25/2024 rd) var det i samband med att mottagningspenningens grunddel minskades också nödvändigt att förtydliga bestämmelserna om kompletterande mottagningspenning för att bestämmelserna om barnets rättigheter ska utfärdas genom lag i enlighet med 80 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har konstaterat att barnets bästa och rättigheter ska tillgodoses fullt ut (GrUU 2/2021 rd). Grundlagsutskottet betonade också vikten av att bestämmelserna tillämpas på behörigt sätt med tanke på barnets bästa och barnets rättigheter (GrUU 25/2024 rd). I propositionen föreslås det bestämmelser om kompletterande mottagningspenning i enlighet med vad grundlagsutskottet förutsätter.

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. En precisering av bestämmelserna om kompletterande mottagningspenning i den temporära lagen har minskat de negativa konsekvenserna av minskningen av mottagningspenningen och särskilt stött barns och utsatta sökandes utkomst och välbefinnande. Eftersom det bland dem som får mottagningspenning kan finnas särskilt utsatta personer, ska förläggningarna vid behov på eget initiativ ta rollen att utreda grunderna för kompletterande mottagningspenning och stödja sökanden. Det ökade beviljandet av kompletterande mottagningspenning visar för sin del att de som får mottagningstjänster har fått stöd när de behöver det. Genom prövningen vid beviljandet av kompletterande mottagningspenning säkerställs förverkligandet av individens rätt till trygghet enligt 19 § 1 mom. i grundlagen. Även om minskningen av mottagningspenningen har varit förenad med konstaterade negativa konsekvenser, är de inte sådana att de utgör ett hinder för permanent lagstiftning om ändringarna.

Utkomststödets grunddel kan i vissa situationer sänkas med 50 procent om den som ansöker om utkomststöd trots uppmaningar inte handlar i enlighet med skyldigheterna. Enligt motiveringarna till lagstiftningsordningen för propositionen om reformen av lagen om utkomststöd (RP 116/2025 rd, s. 133) har det vid beredningen av propositionen bedömts att en

sänkning med 50 procent fortfarande kan betraktas som ett belopp som räcker för att trygga den oundgängliga försörjningen och omsorgen i enlighet med 19 § 1 mom. i grundlagen. Med beaktande av indexhöjningarna av utkomststödet åren 2026 och 2027 hamnar det minskade beloppet av mottagningspenningen på samma nivå som det utkomststöd som sänkts med 50 procent. I fortsättningen föreslås utkomststödets belopp sänkt med 50 procent användas som nationell referensnivå för mottagningspenningen. Dessutom kan kompletterande mottagningspenning användas på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter för att vid behov trygga den försörjning som är oundgänglig för ett människovärdigt liv för en person som omfattas av mottagningstjänsterna. Genom individuell prövning vid beviljande av kompletterande mottagningspenning säkerställs det att personens rätt till försörjning inte äventyras i något skede. Med tanke på propositionen är det väsentligt att indexhöjningarna av mottagningspenningen återbetalas från och med början av 2028. De föreslagna ändringarna av mottagningspenningen äventyrar inte rätten till en sådan oundgänglig försörjning som behövs för ett människovärdigt liv, eftersom de har utarbetats i enlighet med sänkningen av utkomststödets grunddel.

Grundlagsutskottet har konstaterat att särställningen för olika personer som omfattas av förmånssystemet utgör ett godtagbart kriterium för att i viss mån avskilja utkomststödets och mottagningspenningens storlek från varandra (GrUU 15/2023 rd, GrUU 25/2025 rd). Även mottagningsdirektivet tillåter uttryckligen ofördelaktigare behandling av sökande jämfört med medlemslandets egna medborgare. Möjligheten till ofördelaktigare behandling enligt direktivet gäller särskilt stöd för utkomst och situationer där en del av stödet även ges i form av materiella tillgångar. Det är inte fråga om en godtycklig särbehandling som strider mot jämställdhetsbestämmelsen i grundlagen, eftersom situationen för en mottagare av mottagningstjänster skiljer sig från situationen för en person som bor i kommunen. Det finns också godtagbara grunder för särbehandlingen. Personer som omfattas av mottagningspenning kan placeras i en annan ställning vad gäller utkomsten än personer som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

Enligt förslaget kan den försörjning och omsorg som behövs för att en mottagare av mottagningstjänster ska ha ett människovärdigt liv undantagsvis tryggas kortvarigt med hjälp av nyttigheter i en situation där mottagningssystemet belastas på grund av ett oproportionerligt stort antal personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd eller på grund av någon annan exceptionell situation. Det kan till exempel vara fråga om en situation med massinvandring där huvuduppgiften för personalen vid en nyinrättad förläggning är att säkerställa nödvändig omsorg för alla klienter, såsom inkvartering, måltider och brådskande hälso- och sjukvård, och det inte är möjligt att fatta individuella beslut om mottagningspenning. Det kan också vara fråga om en situation med centraliserad screening. Att ordna mottagning i en situation med centraliserad screening motsvarar flyktingslussen enligt 12 § i den gällande mottagningslagen. Grundlagsutskottet har ansett det vara möjligt att kortvarigt trygga försörjningen uteslutande i form av nyttigheter för personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd i flyktingslussar (GrUU 18/2001 rd, GrUU 8/2005 rd, GrUU 59/2010 rd, GrUU 25/2024 rd).

Mottagningspenningen ersätts med nyttigheter eller betalningsförbindelser för personer som precis har kommit till landet och som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. En person har inte rätt till mottagningspenning retroaktivt för den tid då försörjningen sköts i form av nyttigheter. Beviljandet av mottagningspenning föreslås inte upphöra för en mottagare av mottagningstjänster som redan en gång har fått ett beslut om beviljande av mottagningspenning. Det är fråga om en så kortvarig situation som möjligt, som varar högst några veckor. Om det är fråga om centraliserad screening kan situationen pågå högst så länge som screeningen pågår. Förslaget utgår från ibruktagande av det nationella spelrummet enligt mottagningsdirektivet.

Det är motiverat att ta i bruk spelrummet för att säkerställa den oundgängliga försörjningen för alla som omfattas av mottagningen, även vid störningar i samband med inresan. Tröskeln är hög för att ta i bruk undantagsåtgärden. En förutsättning för undantag från beviljande av mottagningspenning är att inrikesministeriet har beslutat om ibruktagande av en beredskapsplan i enlighet med EU:s migrations- och asylpakt som föreslås i 12 §. Om undantagssituationen berör personer som söker internationellt skydd ska inrikesministeriet meddela Europeiska kommissionen och Europeiska unionens asylbyrå om ibruktagandet av beredskapsplanen. Inrikesministeriet bör också meddela kommissionen och asylbyrån om att undantagssituationen upphör.

13.4.3 Skyldigheter och påföljder

Enligt förslaget ska den som söker internationellt skydd identifiera sig 2–4 gånger i månaden. Försummelse av identifieringsskyldigheten kan leda till en sänkning av mottagningspenningen eller om personen försvinner till att mottagningstjänsterna avslutas fem vardagar efter det att identifieringen försummades. Personen avses inte ha rätt till mottagningspenning under den tid då han eller hon inte är klient på förläggningen. Förslaget grundar sig på mottagningsdirektivet och det nationella spelrummet utnyttjas. Det är motiverat att ta i bruk spelrummet, eftersom dess mål är att förhindra missbruk av mottagningssystemet och sekundära förflyttningar. Syftet med identifieringen är att säkerställa att mottagaren av mottagningstjänster fortfarande är klient hos förläggningen och kan nås av myndigheterna, utan att man oskäligt ingriper i dennes grundläggande fri- och rättigheter. Identifieringsskyldigheten gäller inte barn eller arbetande.

Personer som får tillfälligt skydd föreslås vara skyldiga att identifiera sig en gång i månaden. Personer som får tillfälligt skydd har ett giltigt uppehållstillstånd och rätt att röra sig inom EU-området med stöd av direktivet om tillfälligt skydd. Syftet med identifieringen att säkerställa att den som får tillfälligt skydd fortfarande är klient vid förläggningen. Enligt skäl 4 i Europeiska unionens råds genomförandebeslut (EU) 2025/1460 om förlängning av det tillfälliga skyddet bör medlemsstaterna avslå ansökningar om uppehållstillstånd som görs på grundval av artikel 8.1 i direktiv 2001/55/EG när det är uppenbart att den berörda personen redan har erhållit uppehållstillstånd på denna grund i en annan medlemsstat. Detta skulle stå i överensstämmelse med domstolens dom av den 27 februari 2025 i mål C-753/23, särskilt punkt 30.

Grundlagsutskottet har konstaterat att det är möjligt att även ålägga mottagare av utkomststöd skyldigheter utan hinder av 19 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 31/1997 rd, GrUU 34/2010 rd, GrUU 11/2023 rd). I fråga om den föreslagna identifieringsskyldigheten kan man bedöma att det är fråga om en motsvarande typ av skyldighet. Genom propositionen säkerställs att personen känner till konsekvenserna av att inte identifiera sig. Dessutom avses personen bli registrerad på nytt och börja omfattas av mottagningstjänsterna om han eller hon återvänder till förläggningen. Om personen har nödvändig frånvaro som tillfälligt hindrar honom eller henne från att iaktta identifieringen, föreslås personen kunna undvika påföljder genom att på förhand komma överens med förläggningen om frånvaron i fråga. Därmed kan det inte anses oskäligt eller godtyckligt om mottagningstjänsterna upphör till följd av att personen inte fullgör identifieringsskyldigheten. Mottagaren av mottagningstjänsterna har ansvar att se till att bibehålla sin rätt till mottagningstjänster och till den försörjningstrygghet som beviljas enligt mottagningssystemet. Det föreslagna identifieringsintervallet kan bedömas vara rimligt och bedöms därmed inte heller begränsa personens rörelsefrihet eller rättigheter mer än nödvändigt.

Enligt förslaget kan Migrationsverket besluta om undantag från identifieringsskyldigheten på grund av massinvandring eller andra inresestörningar. Det är nödvändigt med undantag från identifieringsskyldigheten för att förläggningarnas resurser i en störningssituation ska kunna styras till att trygga invandrarnas försörjning och omsorg. Beslutet föreslås gälla alla mottagare

av mottagningstjänster samtidigt. Förläggningen ska informera klienterna och – särskilt när undantagssituationen upphör – säkerställa att ingen drabbas av påföljder för att de inte har varit medvetna om att undantagssituationen upphör.

Enligt propositionen föreslås ett nytt kapitel i mottagningslagen som föreskriver om begränsningar som gäller mottagningstjänster. De föreslagna bestämmelserna innehåller påföljder i anslutning till försummelse av påförda skyldigheter, vilka föreslås påverka personens mottagningstjänster och i vissa situationer även rörelsefriheten.

De föreslagna begränsningarna som gäller mottagningstjänster baserar sig på mottagningsdirektivet och det nationella spelrummet utnyttjas i införandet av dessa. Det är ändamålsenligt att ta i bruk det nationella spelrummet, eftersom mottagningssystemet på så sätt kan rikta sina begränsade resurser till dem som verkligen behöver dem och förhindra missbruk, som man inte har kunnat ingripa i tillräckligt effektivt med den nuvarande regleringen. Det föreslås att det nationella spelrummet ska användas särskilt när det gäller det föreslagna genomförandet av begränsningen och indragningen av mottagningstjänsterna. Medlemsstaterna ska trygga en tillräcklig levnadsstandard i enlighet med unionsrätten och internationella skyldigheter även under begränsningarna. Europeiska unionens domstol och Europeiska människorättsdomstolen har i flera av sina avgöranden tagit ställning till begränsningen av mottagningsförhållanden och nivån på mottagningstjänster som tryggar ett värdigt liv (se till exempel Europeiska unionens domstols beslut Zubair Haqbin mot Belgien C-233/18, Europeiska unionens domstols beslut Ministero dell'Interno mot TO C-422/21, Europeiska människorättsdomstolens beslut M.S.S. mot Belgien och Grekland 30696/09 och Europeiska människorättsdomstolens beslut Camara mot Belgien 49255/22). I förslaget har man beslutat att föreslå att mottagningspenningen sänks och att mottagningstjänsterna dras in för att genomföra artikel 23 i mottagningsdirektivet, vilket i praktiken innebär att personens utkomst tryggas med nyttigheter. Den valda lösningen möjliggör på bästa möjliga sätt att personens oundgängliga försörjning och omsorg kan tryggas på individnivå även under begränsningsåtgärder.

De föreslagna skyldigheterna och påföljderna gäller även andra än dem som söker internationellt skydd. Direktivet om tillfälligt skydd som gäller personer som får tillfälligt skydd och återvändandedirektivet som gäller personer som fått ett verkställbart beslut om avlägsnande ur landet strider inte mot fastställandet av de föreslagna skyldigheterna. Ur jämlikhetssynpunkt är det motiverat att skyldigheterna till tillämpliga delar gäller alla grupper som omfattas av mottagningstjänster.

Enligt grundlagsutskottet är det möjligt att ålägga skyldigheter för mottagare av utkomststöd (GrUU 31/1997 rd, GrUU 34/2010 rd, GrUU 11/2023 rd, GrUU 52/2025). Villkoren för att få en förmån har för vissa grupper varit strängare än normalt, om det varit möjligt utifrån de allmänna förutsättningarna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna och om inskränkningarna varit godtagbara och proportionella (GrUU 55/2016). Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att grundlagen i sig inte hindrar att det ställs villkor för erhållandet av en förmån som avser att trygga den grundläggande försörjningen, så länge villkoren uppfyller de allmänna kriterierna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Till exempel har det ansetts godtagbart att ålägga en arbetslös arbetssökande att delta i åtgärder som främjar hans eller hennes arbetsförmåga och sysselsättning (GrUU 50/2005 rd).

Enligt förslaget kan mottagningspenningens grunddel som beviljas en mottagare av mottagningstjänster sänkas med 20 procent om personen utan grundad anledning underlåter att iaktta de skyldigheter som personen ålagts, såsom skyldigheten att identifiera sig, uppdatera sina kontaktuppgifter eller delta i en anvisad kurs som ger basinformation om det finländska

samhället, skyldigheten att vistas inom ett visst geografiskt område eller kravet att bo på en viss förläggning. Mottagningspenningen kan dessutom sänkas för utlänningar som ska avlägsnas ur landet och personer som söker internationellt skydd, som har lämnat in en efterföljande ansökan. Sänkningen av mottagningspenningen är en följd av att mottagaren av mottagningstjänsterna underlåter att iaktta sina skyldigheter. Syftet med skyldigheterna är att främja smidigheten i förfarandena och samarbetet med myndigheterna samt hanteringen av asyl- och mottagningssystemet, förebygga missbruk, trygga säkerheten och boendefriden på förläggningen samt främja en persons utresa ur landet när personen inte längre har rätt att vistas i Finland. Personen kan genom sin egen verksamhet bidra till att mottagningspenningen inte sänks.

En minskning av mottagningspenningen med 20 procent motsvarar beloppet av sund kost för en ensamboende vuxen man enligt vad som fastställts i referensbudgeten. Enligt förslaget beviljar förläggningen dessutom vid behov på ansökan kompletterande mottagningspenning för nödvändiga utgifter eller ger de nyttigheter som behövs till den vars mottagningspenning sänks. En sänkning av mottagningspenningen kan anses skälig med beaktande av att begränsningen varar högst 2 månader åt gången. Utkomstens tillräcklighet ska bedömas på nytt om personens omständigheter förändras under tiden mottagningspenningen är sänkt.

Europeiska unionens domstol har ansett att mottagningsdirektivet, med beaktande av artikel 1 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, inte ger en medlemsstat rätt att helt och hållet dra in materiella mottagningstjänster som gäller boende, livsmedel eller klädsel, inte ens tillfälligt. Domstolen har påpekat att när påföljder föreläggs ska hänsyn tas till sökandens personliga situation och till proportionalitetsprincipen. Enligt domstolen ska medlemsstaterna säkerställa att påföljder för försummelser inte försämrar sökandens människovärdiga levnadsstandard, särskilt med beaktande av sökandens särskilda behov och andra relevanta omständigheter som gäller sökanden (Zubair Hagbin mot Belgien, C-233/18). Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har betonat att myndigheterna måste trygga de grundläggande rättigheterna för asylsökande, såsom tillgången till boende, mat och kläder, för att deras människovärde inte ska äventyras (M.S.S. mot Belgien och Grekland, nr 30696/09). Även 19 § 1 mom. i grundlagen förutsätter att var och en tryggas den oundgängliga försörjning och omsorg som behövs för ett människovärdigt liv.

Under den tid som mottagningstjänsterna dras in kvarstår personens rätt till mottagningstjänster, men ingen mottagningspenning eller brukspenning beviljas. Personen kan emellertid beviljas kompletterande mottagningspenning om det är nödvändigt i en exceptionell situation. Den förläggning där personen registreras som klient avses trygga personens oundgängliga försörjning och omsorg genom att ordna inkvartering och måltider samt bevilja nyttigheter. Personen avses fortfarande också rätt till andra mottagningstjänster, såsom social- och hälsovårdstjänster, handledning och rådgivning samt tolkning.

Grundlagsutskottet har ansett det vara möjligt att kortvarigt trygga försörjningen uteslutande i form av nyttigheter för personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd i flyktingslussar (GrUU 18/2001 rd, GrUU 8/2005 rd, GrUU 59/2010 rd, GrUU 25/2024 rd). Att trygga försörjningen enbart i form av nyttigheter, såsom mat och kläder, innebär åtminstone i princip att den sökandes valfrihet när det gäller grundläggande saker i livet inskränks jämfört med om mottagningspenning beviljas i form av pengar. Grundlagsutskottet har betonat att ju längre tid försörjningen tryggas genom nyttigheter desto viktigare kan begränsningarna bli i denna form av mottagande som är avsedd att vara ett undantag. Utskottet har funnit det möjligt att en utdragen vistelse på flyktingsluss (och tryggande av försörjningen genom nyttigheter) i något skede kan bli en fråga om vistelsen är laglig med avseende på rätten i 19 § 1 mom. och även andra grundläggande fri- och rättigheter i grundlagen (GrUU 18/2001

rd). I förslaget avses med nyttigheter dock i större omfattning även betalningsförbindelser och presentkort. I en situation där det är nödvändigt kan man dessutom bevilja personen kompletterande mottagningspenning. Det stöd som beviljas den som berörs av de indragna tjänsterna motsvarar således i praktiken det stöd som beviljas personer som vistas i landet utan uppehållsrätt.

Enligt förslaget kan indragning av mottagningstjänster gälla sökande som inte har rätt att stanna på finskt territorium och som har försummat sin skyldighet enligt 145 a § i utlänningslagen att samarbeta med den behöriga myndigheten under förfarandet för avlägsnande ur landet. Gruppen i fråga omfattas inte av mottagningsdirektivets tillämpningsområde, varvid det också är motiverat att nationellt påföra dem påföljder om det i vissa situationer anses motiverat att personer som hör till gruppen i fråga fortfarande omfattas av tjänsterna och är tillgängliga för myndigheterna för att främja verkställandet av avlägsnandet ur landet. När det gäller en utlänning som inte har rätt att stanna kvar på finskt territorium kan det i princip anses godtagbart att personen tillhandahålls mer begränsade tjänster. Enligt förslaget är det fråga om ett kortvarigt tillstånd, vars upphörande personen själv har möjlighet att påverka genom att följa beslutet om avlägsnande ur landet och samarbeta i förfarandet för avlägsnande ur landet.

Klienter som uppför sig våldsamt eller störande på förläggningen ska i princip behandlas på samma sätt som andra människor som äventyrar säkerheten. På förläggningens klienter tillämpas vid behov åtgärder enlig 2 kap. 10 § i polislagen. Det är emellertid ofta endast en tillfällig lösning att vidta åtgärder enligt polislagen, och grunderna för förvar uppfylls inte nödvändigtvis i alla situationer. En enskild klients aggressiva eller våldsamma beteende kan äventyra andra klienters rätt till trygghet, privatliv och skydd av familjelivet. Enligt förslaget kan mottagningspenningen sänkas om en person upprepade gånger eller allvarligt bryter mot den allmänna ordningen och säkerheten på förläggningen. Förläggningens klienter ska tydligt informeras om vilket slags uppträdande som är förbjudet eller vilken slags verksamhet som är förbjuden och om påföljden för brott mot den allmänna ordningen och säkerheten på förläggningen. Mottagningstjänsterna för en person kan dras in om personen fortsätter med den förbjudna verksamheten och fortfarande bryter mot den allmänna ordningen och försvagar säkerheten på förläggningen även efter att mottagningspenningen av samma orsak redan en gång har sänkts för personen. Genom att sänka grunddelen av mottagningspenningen och dra in mottagningstjänsterna strävar man efter att ingripa i oönskat beteende och trygga rätten till personlig trygghet enligt 7 § i grundlagen och skyddet för privatlivet enligt 10 § för de andra klienterna på förläggningen. Grundlagsutskottet har nyligen bedömt allmän ordning och säkerhet som en förutsättning för tagande i förvar. Utskottet konstaterade att med avseende på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna är det i extrema fall fråga om skydd av rätten till personlig trygghet enligt 7 § i grundlagen (GrUU 64/2024 rd). Ett starkt intresse av detta slag har enligt grundlagsutskottet i allmänhet ansetts utgöra en med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna acceptabel grund som i konstitutionellt hänseende ger rätt att begränsa en grundläggande fri- eller rättighet, förutsatt att även de övriga generella villkoren för inskränkningar uppfylls (se GrUU 67/2010 rd, GrUU 5/1999 rd, GrUU 64/2024 rd). Enligt förslaget kan mottagningspenningen sänkas eller mottagningstjänsterna dras in för högst två månader åt gången för en person som har brutit mot ordningsstadgan. Om en persons omständigheter förändras kan begränsningen upphöra också före detta. Även i denna situation kan personen själv genom sitt beteende bidra till att mottagningspenningen inte sänks eller mottagningstjänsterna inte dras in.

Grundlagsutskottet har vid bedömningen av sänkningen av utkomststödets grunddel konstaterat att när sänkning av utkomststöd tillämpas ska det säkerställas att det i enskilda fall inte uppstår situationer som strider mot 19 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 31/1997 rd, GrUU 52/2025 rd). Enligt utskottets uppfattning tryggar bestämmelsen även rätten för en person som inte har

förmåga att agera i enlighet med de skyldigheter som ålagts honom eller henne (GrUU 52/2025 rd). Enligt förslaget ska ett beslut om sänkning av mottagningspenningen enligt 45 och 46 § eller om indragning av mottagningstjänster enligt 47 § inte fattas om det äventyrar den oundgängliga försörjning eller omsorg som personen behöver för ett människovärdigt liv, eller om sänkningen i övrigt är oskälig. Sänkning av mottagningspenningen eller indragning av mottagningstjänsterna baserar sig på den individuella situationen för mottagaren av mottagningstjänsterna och på en helhetsbedömning av omständigheterna. Vid bedömningen beaktas till exempel begränsningarnas proportionalitet i förhållande till den klandervärda verksamheten samt orsaker som är oberoende av personen, såsom särskilda mottagandebehov. Ny prövning görs vid behov även under begränsningsåtgärderna, om personens situation eller omständigheter förändras. Enligt 6 § i mottagningslagen ska särskild uppmärksamhet fästas vid faktorer som hänför sig till barnets bästa. I situationen ska således även förverkligandet av vårdnadshavarens underhållsskyldighet och omsorgsansvar bedömas. Vårdnadshavarens mottagningspenning ska inte sänkas om barnets försörjning och välbefinnande äventyras på grund av det.

Indragning av mottagningstjänster för en sökande som har fått ett beslut om överföring till den medlemsstat som ansvarar för behandlingen av ansökan i enlighet med förordningen om asyl- och migrationshantering grundar sig på artikel 21 i mottagningsdirektivet och förordningen om asyl- och migrationshantering. Ett mål med mottagningsdirektivet är att förhindra sökandes sekundära förflyttningar från en medlemsstat till en annan. Sökanden har rätt till mottagningstjänster enligt mottagningsdirektivet endast i den medlemsstat där hans eller hennes ansökan behandlas. Förordningen om asyl- och migrationshantering förutsätter också att den sökandes rätt att arbeta återkallas. Mottagningsdirektivet och bestämmelserna i EU:s migrations- och asylpakt ställer persongrupper i olika situationer i olika ställning med tanke på de rättigheter som ges dem. Rättigheter som avviker från varandra i olika situationer väljs således inte godtyckligt, utan grundar sig på unionsrätten.

Beslutet om indragning av tjänster för den som har fått ett beslut om överföring fattas med stöd av mottagningsdirektivet, men indragningen av mottagningstjänster grundar sig på direkt tillämplig reglering i förordningen om asyl- och migrationshantering. Eftersom mottagningstjänsterna för en person som har fått ett beslut om överföring ska dras in med stöd av förordningen om asyl- och migrationshantering görs inte motsvarande skälighetsprövning som vid sänkning av mottagningspenning eller indragning av mottagningstjänster på någon annan grund när det beslutas om indragning av mottagningstjänsterna för en person som har fått beslut om överföring. Det ingår dock ett nationellt spelrum i fråga om hur försörjningen och omsorgen för den person som fått beslut om överföring ska tryggas under den tid mottagningstjänsterna är indragna. Enligt förslaget motsvarar indragningen av mottagningstjänster för en person som fått ett beslut om överföring den indragning av mottagningstjänster som beskrivs ovan. Personen beviljas inte mottagningspenning eller brukspenning. Inkvartering och måltider ordnas för personen, och förläggningen tryggar den oundgängliga försörjningen genom nyttigheter. Personens särskilda mottagandebehov och barnets bästa beaktas vid beslut om inkvartering och överföring. Dessutom ska förläggningen vid beviljandet av nyttigheter beakta personens helhetssituation och barnets bästa samt personens särskilda mottagandebehov. Syftet med den individuella prövning som förläggningen gör är också att säkerställa att försörjningen eller omsorgen inte äventyras i en enskild situation när mottagningstjänsterna dras in för den som fått beslut om överföring.

Förläggningen är skyldig att i enlighet med 21 och 22 § i grundlagen se till att mottagaren av mottagningstjänster inte drabbas av rättsförluster på grund av att han eller hon inte har känt till sina rättigheter eller skyldigheter eller konsekvenserna av att inte fullgöra sina skyldigheter. Informationsskyldigheten framhävs särskilt när en person åläggs skyldigheter vars försummelse

kan leda till en begränsning av hans eller hennes rättigheter. I förslaget preciseras förläggningens uppgift att ge mottagaren av mottagningstjänster information om dennes rättigheter och skyldigheter samt att vägleda och ge råd till personen under mottagningsprocessen. Sänkning av mottagningspenningen eller indragning av mottagningstjänsterna förutsätter att den som saken gäller hörs i enlighet med förvaltningslagen. Sökanden meddelas ett förvaltningsbeslut om de begränsningar som föreslås i propositionen. Enligt förslaget ska förläggningen också fatta beslut om de förmåner som beviljas i form av nyttigheter under indragningen av mottagningstjänsterna. Den berörda kan föra ärendet till domstol för behandling.

I förslaget har de överträdelser som leder till sänkning av mottagningspenningen och de orsaker som leder till indragning av mottagningstjänster definierats exakt och noga avgränsat så att det inte uppstår en obegränsat omfattande prövningsrätt för myndigheten. Begränsningsåtgärderna är proportionella på det sätt som förutsätts i mottagningsdirektivet, grundlagen och den internationella regleringen och de grundar sig på individuell bedömning. Med de valda lösningarna kan man säkerställa att mottagaren av mottagningstjänster får en oundgänglig försörjning och omsorg i enlighet med 19 § 1 mom. även under en begränsningsåtgärd.

Utifrån 2 § 3 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för administrativa påföljder bestämmas i lag, eftersom det innebär utövning av offentlig makt att påföra en sådan typ av avgift. Även enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska det genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området lag. Detta kräver att lagen innehåller klara och specifika bestämmelser om betalningsskyldighet och grunderna för avgiftsbeloppet samt om den betalningsskyldiges rättskydd (GrUU 32/2005 rd, s. 2, GrUU 55/2005 rd, s. 2/I). När det gäller administrativa påföljder är det fråga om betydande utövning av offentlig makt (GrUU 49/2017 rd). Utskottet har ansett att även om kravet på exakthet enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen i grundlagens 8 § inte direkt gäller administrativa påföljder kan det allmänna kravet på exakthet ändå inte förbigås i ett sammanhang som här (se t.ex. GrUU 9/2012 rd, s. 2, GrUU 57/2010 rd, s. 2/II, GrUU 74/2002 rd, s. 5/I). Det måste framgå mot vilken lagstiftning handlingar eller försummelser ska bryta för att vara straffbara. Grundlagsutskottet har påpekat bland annat att det måste utifrån formuleringen gå att förutse vilket slag av verksamhet eller försummelse som är straffbar med stöd av bestämmelsen (GrUU 74/2002 rd). Bestämmelserna måste dessutom uppfylla kraven i fråga om rätt proportion på påföljderna (se t.ex. GrUU 28/2014 rd, GrUU 15/2014 rd). Med stöd av kravet på att inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna ska vara acceptabla måste ett vägande samhälleligt behov av administrativa påföljder kunna påvisas. Också grunden för dem måste vara godtagbar inom systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 23/1997 rd, s. 2/II).

Beslutet om sänkning av mottagningspenningen eller indragning av mottagningstjänsterna fattas av Migrationsverket. I förslaget har man beaktat att det bör föreskrivas genom lag om skyldigheter som berör individen och om sådana påföljder för brott mot dem som ska betraktas som administrativa påföljder. De grunder på vilka mottagningspenningen kan sänkas eller mottagningstjänsterna indras är likaså exakta och noggrant avgränsade.

Sänkning av mottagningspenningen och indragning av mottagningstjänsterna är avsedda som verktyg för Migrationsverket att ingripa i situationer där en klient vid förläggningen stör den allmänna ordningen på förläggningen eller i dess omedelbara närhet eller utgör en fara för andra personers säkerhet. Häri ingår även att klienten innehar eller tar med sig så kallade farliga föremål eller ämnen till förläggningens område. Målet är att främja den allmänna ordningen och säkerheten på förläggningen, vilket i sig kan betraktas som ett samhälleligt acceptabelt syfte. Främjande av allmän ordning och säkerhet hänför sig också direkt till tryggande av individens

rättigheter. Det bör påpekas att på förläggningarna handlar det om kollektiv boende och där finns utrymmen som används gemensamt. Även barnfamiljer är klienter vid förläggningarna. Med avseende på en effektiv och fungerande myndighetsverksamhet samt tryggande av andra individers rättigheter kan de föreslagna ändringarna betraktas som motiverade för att målen för dem ska uppnås samt nödvändiga och tillräckliga för att trygga det rättsobjekt som är föremål för dem.

Den gällande mottagningslagen har inte innehållit några bestämmelser om skyldigheter i anslutning till allmän ordning eller säkerhet eller om brott mot skyldigheter och påföljder för brott. I förslaget har den skyldighet som berör individen avskilts tillräckligt exakt och noggrant avgränsat. Påföljderna för brott mot skyldigheten har graderats så i förslaget att mottagningspenningen kan sänkas om den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd upprepade gånger och allvarligt bryter mot det som föreskrivs i 16 a § 1 eller 2 mom. och mottagningstjänsterna indras om personen fortsätter att bryta mot de nämnda skyldigheterna. För närvarande har det i praktiken varit möjligt att ingripa i störningar av den allmänna ordningen och annat äventyrande av säkerheten endast genom åtgärder enligt 2 kap. 10 § i polislagen och i sista hand genom tagande i förvar enligt utlänningslagen. Tagande i förvar som en nödvändig förvaltningstvångsmetod är ett sätt att trygga personer och egendom i en situation där förläggningens allmänna ordning och säkerhet hotas, men de bestämmelser som föreslås i mottagningslagen ger myndigheterna flera verktyg att ingripa i störande beteende eller äventyrande av andras säkerhet och förebygga att situationerna utvecklas.

En gärning eller försummelse som avses i bestämmelserna om administrativa påföljder kan i vissa situationer också uppfylla brottsrekvisit enligt strafflagen eller någon annan lag. Bestämmelserna blir då av betydelse med avseende på förbudet mot dubbel straffbarhet (ne bis in idem) enligt artikel 4 i tilläggsprotokoll nr 7 till Europakonventionen (se t.ex. GrUU 17/2013 rd, s. 3 och GrUU 9/2012 rd, s. 4). Principen fastställs också i artikel 14.7 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och i artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Störande av den allmänna ordningen på förläggningen eller äventyrande av andra personers säkerhet på förläggningen kan vara verksamhet som gör att en brottsutredning inleds. Sådan verksamhet kan innebära till exempel att en annan person misshandlas på förläggningen. När Migrationsverket då överväger en administrativa påföljd, det vill säga sänkning av mottagningspenningen, måste verket i egenskap av lagtillämpare beakta förbudet mot dubbel straffbarhet.

13.4.4 Retroaktivt uttag av avgiften för mottagningstjänster

Enligt förslaget kan avgiften för mottagningstjänster tas ut retroaktivt för högst tre månader. Det ingår ingen motsvarande bestämmelse i den gällande mottagningslagen. Förslaget grundar sig på mottagningsdirektivet och det nationella spelrummet har utnyttjats. Det är motiverat att ta i bruk spelrummet för att förhindra missbruk av mottagningssystemet. Mottagningstjänsterna är avsedda att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd samt identifierandet av och hjälpen till offer för människohandel. Mottagningstjänsterna är avsedda för dem som inte har tillräckliga egna tillgångar eller inkomster. En person som har haft tillgång till tillräckliga inkomster eller tillgångar har fått en oskälig fördel genom mottagningstjänsterna, varvid även ett retroaktivt uttag av avgiften är motiverat. Propositionen innehåller dessutom ett förslag om mottagarens skyldighet att meddela förläggningen om sådana inkomster och tillgångar som mottagaren har tillgång till och som är av betydelse för beviljandet av mottagningspenning eller för att få mottagningstjänster. Om mottagaren av mottagningstjänster inte iakttar denna

anmälningsskyldighet eller har agerat bedrägligt vid anmälan, kan det anses motiverat att påföra mottagaren påföljder för detta.

I samband med ändringen av lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (lag 362/2005), som föregick mottagningslagen, ansåg grundlagsutskottet inte att det är problematiskt att en avgift tas ut för mottagningstjänsterna. I avgiften för mottagningstjänster är det fråga om ersättning för en tjänst som tillhandahålls av det allmänna, och det högsta beloppet kopplas i bestämmelsen ihop med kostnaderna för tjänsten. På grund av utskottets utlåtande (GrUU 8/2005 rd, s. 2) fogades emellertid utifrån förvaltningsutskottets betänkande till lagen en bestämmelse enligt vilken avgiften ska efterskänkas eller nedsättas till den del förutsättningarna för personens eller familjens försörjning eller förverkligandet av personens lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut, samt även en bestämmelse enligt vilken avgiften inte ska uppbäras retroaktivt (FvUB 7/2005 rd, s. 4). Enligt förslaget får retroaktivt uttag av avgiften under inga omständigheter leda till att personens eller dennes familjs försörjning äventyras. Vid uttag av en retroaktiv avgift ska förläggningen försäkra sig om att den som söker internationellt skydd och den som får tillfälligt skydd har haft tillräckliga inkomster eller tillräcklig förmögenhet under den tid då mottagningstjänster har ordnats för honom eller henne. Retroaktivt uttag av avgiften ska således inte leda till att personen ansöker om mottagningspenning eller kompletterande mottagningspenning (se även FvUB 7/2005 rd, s. 4). Vid fastställandet av avgiften beaktas personens individuella situation och omständigheter, särskilda mottagandebehov och vid behov barnets bästa. I förslaget har man således beaktat en prövning från fall till fall och det ska inte heller i övrigt anses oskäligt.

Personen avses fortfarande ha rätt att överklaga beslutet om omprövningsbegäran hos förvaltningsdomstolen. Med tanke på personens rättssäkerhet är det viktigt att denne i förväg informeras om både avgiften för mottagningstjänsterna och dess retroaktiva uttag. I denna proposition utökas förläggningens skyldighet att informera om skyldigheterna i anslutning till mottagningen samt att handleda och ge råd till mottagaren av mottagningstjänster under mottagningen.

13.4.5 Rätt till hälso- och sjukvård

Enligt förslaget ska välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen avtala med Migrationsverket om produktion av hälso- och sjukvårdstjänster enligt mottagningslagen och lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter för utlänningar som söker internationellt skydd, som får tillfälligt skydd och som tagits i förvar samt för offer för människohandel som inte har en hemkommun i Finland i enlighet med lagen om hemkommun.

Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Det allmänna ska också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Grundlagsutskottet har betonat att även om den första meningen i 19 § 3 mom. i grundlagen inte tryggar något specifikt sätt att erbjuda tjänster, utgår grundlagen till denna del från att tjänsterna ska vara tillräckliga (se GrUU 38/2024 rd, punkt 4, GrUU 26/2017 rd, s. 33 och 37–42, GrUU 12/2015 rd, s. 3, och GrUU 11/1995 rd, s. 2). I samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna konstaterades att en bestämmelse i grundlagen inte binder ordnandet av social- och hälsotjänster till den dåvarande lagstiftningen (RP 309/1993 rd, s. 75/II, och till exempel GrUU 63/2024 rd, punkt 5 med hänvisningar). Också andra bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter, såsom bestämmelserna om jämlikhet och förbud mot diskriminering, inverkar indirekt på tillgången till och sättet att ordna tjänster (RP 309/1993 rd, s. 75). Utskottet har

uttryckligen betonat att bestämmelsen förpliktar det allmänna att garantera tillgången till tjänster (se GrUU 26/2017 rd, särskilt s. 45–46, och GrUU 54/2014 rd, 1/II). Bestämmelsen innebär således ett krav på ett tillräckligt utbud av tjänster i hela landet (GrUU 38/2024 rd, punkt 4, GrUU 17/2021 rd, stycke 72 och GrUU 26/2017 rd, s. 33).

Diskrimineringsbestämmelserna i 6 § i grundlagen förutsätter i princip lika behandling, bland annat oberoende av bostadsorten (GrUU 24/2017 rd, s. 4). I nuläget kan omfattningen av och tillgången till vård för personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd ha varierat beroende på vid vilken förläggning klienten är registrerad. Grundlagsutskottet har uttryckligen konstaterat att det trots den godtagbara grunden i princip innebär vissa problem med avseende på förverkligandet av jämlikhetsprincipen att en patientgrupp får vård snabbare än andra. Regleringen som helhet blev emellertid inte konstitutionellt problematisk (GrUU 1/2006 rd). Sedermera har man behandlat hur snabbt vissa patientgrupper får vård och hur de särbehandlas med tanke på jämlikheten särskilt i samband med lagstiftningen om vårdgarantin (se GrUU 41/2010 rd och GrUU 48/2024 rd). Syftet med propositionen är att förverkliga jämlikhetsprincipen genom att reglera mottagningstjänsterna ännu mer exakt och försätta mottagare av mottagningstjänster i en mer jämlik ställning sinsemellan, oavsett vid vilken förläggning de är registrerade som klienter. Det finns inga vägande samhälleliga intressen för att bevara nuläget oförändrat, som skulle ha ett sakmässigt och fast samband med förverkligandet av jämställdhetsprincipen. Enligt ovanstående bedöms propositionen inte påverka dem som faller under välfärdsområdenas organiseringsansvar. Bedömningen av huruvida tjänsterna är tillräckliga för mottagare av mottagningstjänster och utlänningar som tagits i förvar avses även i fortsättningen i sista hand basera sig på en individuell bedömning. Propositionen tryggar individens rätt till tillräckliga hälso- och sjukvårdstjänster som grundar sig på en individuell bedömning av behovet, och den föreslagna lagstiftningen ska anses vara i enlighet med 19 § 3 mom. i grundlagen.

13.5 Minderårigas rättigheter

13.5.1 Allmänt

I de föreslagna bestämmelserna bör man ta hänsyn till internationella förpliktelser samt grundlagens och utlänningslagens bestämmelser som gäller beaktande av barnets bästa. Enligt artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter ska barnets bästa beaktas i första hand vid alla åtgärder som rör barn. I artikel 24.2 om barnets rättigheter i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna konstateras att vid alla åtgärder som rör barn, oavsett om de vidtas av offentliga myndigheter eller privata institutioner, ska barnets bästa komma i främsta rummet. Motsvarande förpliktelse har också skrivits in i 6 § 3 mom. i grundlagen, 6 § i utlänningslagen och 5 § i mottagningslagen.

Bestämmelser om beaktande av barnets bästa i beslutsfattande som rör ett barn ingår i 6 § i utlänningslagen och 5 § i mottagningslagen, vilka baserar sig på artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter. Enligt den artikeln ska vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Vid bestämmande av barnets bästa handlar det alltid om en helhetsprövning. Europadomstolen har i sin avgörandepraxis betonat att man måste hitta en rättvis balans mellan individens och samhällets konkurrerande intressen i situationer som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 8 i Europakonventionen. Hänsyn måste tas till å ena sidan samhällets behov av att förhindra till exempel att den nationella säkerheten allvarligt äventyras och å andra sidan tredjelandsmedborgares rätt att åtnjuta skydd för familjelivet, och dessa intressen måste vägas

mot varandra. EU-domstolen har i sin rättspraxis brukat godkänna den nationella säkerheten som ett berättigat mål för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna.

Grundlagsutskottet har understrukit att barnets bästa ska beaktas med avseende på enskilda barn i varje förekommande fall eller situation också när bestämmelserna tillämpas (GrUU 15/2021 rd, GrUU 18/2018 rd, s. 3, GrUU 17/2018 rd, s. 3, GrUU 25/2024 rd). Det ska fullt ut ses till att barnets bästa och rättigheter tillgodoses (GrUU 2/2021 rd). I beslutsfattande enligt utlänningslagen samt vid ordnande av mottagningstjänster för barn enligt mottagningslagen ska myndigheterna fästa uppmärksamhet vid barnets bästa samt vid omständigheter som hänför sig till barnets utveckling och hälsa.

13.5.2 Multidisciplinär åldersbedömning

Den föreslagna multidisciplinära åldersbedömningen är av betydelse med avseende på särskilt 6, 7 och 10 § i grundlagen. I bestämmelser som gäller minderåriga måste man beakta 6 § 3 mom. i grundlagen, enligt vilket barn ska bemötas som jämlika individer och de ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Enligt artikel 8 i Europakonventionen har envar rätt att åtnjuta respekt för sitt privat- och familjeliv. Det är tillåtet att ingripa i skyddet för privatlivet när det är stadgat i lag och i ett demokratiskt samhälle och är nödvändigt med hänsyn till bland annat landets säkerhet och den allmänna säkerheten eller förebyggandet av oordning och brott eller skyddandet av andra personers fri- och rättigheter. I artikel 7 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheternas konstateras att var och en har rätt till respekt för sitt privatliv och familjeliv.

Åldersbedömning i samband med utlänningsärenden handlar om att utreda om en person som säker internationellt skydd har den ålder som han eller hon uppgett. Den vanligaste situationen är att en utlänning som uppger sig vara minderåriga misstänks vara fullvuxen. Åldern har betydelse för många rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i lag, såsom barnskydd, läroplikt, straffrättsligt ansvar, arbetsliv och giftermål. Åldern är av väsentlig betydelse även vid asylförfarandet och mottagningen, eftersom minderåriga och särskilt minderåriga som saknar vårdnadshavare garanteras specialarrangemang. I utlänningslagen finns flera olika bestämmelser om omständigheter som hänför sig till minderårighet. Till dem hör definitionen av familjemedlem i 37 § och villkoret att ett barn ska vara minderårigt i 38 §. Dessutom kan minderårighet vara av betydelse till exempel för att en ansökan som är anhängig vid Migrationsverket ska väljas ut till ansökningsförfarandet.

Enligt 7 § i grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. Den personliga integriteten får inte kränkas utan laglig grund. Grundlagsutskottet har ansett att för bestämmelsernas proportionalitet spelar det en väsentlig roll att undersökningar för att bestämma åldern görs bara när det är nödvändigt för att uppfylla lagens syfte. När det första gången föreskrevs om rättsmedicinsk undersökning av åldern i utlänningslagen ansåg grundlagsutskottet det viktigt att en undersökning kan utföras bara om det finns uppenbara skäl att misstänka uppgifternas tillförlitlighet. Utskottet har också ansett det viktigt att oklara fall avgörs till sökandens för del. Utskottet har också betonat att det med hänsyn till rättsskyddsgarantierna och barnets bästa är viktigt att åldern av grundad anledning kan bestämmas också på begäran av sökanden eller dennes vårdnadshavare eller lagliga företrädare. (GrUU 16/2010)

Med avseende på skyddet för privatlivet enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och den personliga integriteten enligt 7 § i grundlagen är det centralt att åtgärder och undersökningar som gäller åldersbedömning är frivilliga.

Europarådets ministerkommitté antog i december 2022 en rekommendation om åldersbedömning, CM/Rec (2022)22,[93] enligt vilken åldern bör bedömas endast om det finns grundad anledning att misstänka att en person inte är minderårig. Bedömning av barnets bästa borde ingå i beslutsfattandet om behovet av åldersbedömning. I besluten om åldersbedömning borde orsakerna till att myndigheten har giltiga orsaker att tvivla på åldern specificeras.[94] Ett beslut om att utföra en åldersbedömning borde fattas bara om det anses nödvändigt och det finns allvarliga och giltiga orsaker att tvivla på åldern med beaktande av alla omständigheter som framkommit i fallet. I förfarandet för åldersbedömning borde barnets bästa beaktas när en person är föremål för åldersbedömning.[95] Konventionen om barnets rättigheter erbjuder en referensram för bedömning av åldern hos minderåriga sökande som saknar vårdnadshavare. Konventionen innehåller förpliktelser till bland annat icke-diskriminering (artikel 2), beaktande av barnets bästa (artikel 3) samt hörande (artikel 12). Genom konventionen garanteras dessutom barnets rätt till en identitet. Varje barn har rätt till en identitet (artikel 8). Med identitet avses inte bara namn, utan också födelsetid samt handlingar av vilka dessa uppgifter framgår. Många barn och unga som anländer till Europa saknar identitetshandlingar, varvid åldersbedömning är ett sätt att utreda den sökandes ålder och därmed också identiteten. Bedömning av den sökandes ålder är ett viktigt steg när man ska säkerställa att de särskilda garantier och rättigheter som tillförsäkras barn tillgodoses. Enligt kommittén för barnets rättigheter bör bedömning av åldern inte basera sig bara på personens fysiska väsen utan också på den psykologiska mognadsnivån. Bedömningen bör ske på ett vetenskapligt och tryggt sätt med respekt för barnets bästa och människovärde. Kommitténs allmänna kommentar nr 14 (CRC/C/GC/14, punkt 77) förutsätter att barnet har en företrädare. Kommitténs allmänna kommentar nr 6 (CRC/GC/2005/6) styr tillämpningen av konventionen om barnets rättigheter i fråga om ensamkommande barn som saknar vårdnadshavare. Kommitténs rekommendation framhäver att barnets identitet måste utredas så snabbt som möjligt, vilket enligt kommittén inbegriper även utredning av åldern.

Utredning av åldern med hjälp av multidisciplinär åldersbedömning stödjer tillgodoseendet av barns rättigheter och bästa. Den föreslagna bedömningen av den sökandes ålder som görs i multidisciplinärt samarbete beaktar på ett mångsidigare sätt än tidigare psykologiska, sociala, kulturella och miljöfaktorer. Den föreslagna tvåstegsbedömningen av åldern på en person som söker internationellt skydd stödjer användningen av mindre invasiva metoder i första hand. Det bör påpekas att de föreslagna bestämmelserna om multidisciplinär åldersbedömning berör endast sådana som söker internationellt skydd och den nuvarande rättsmedicinska undersökningen av åldern ska även i fortsättningen användas för att utreda åldern på till exempel en anknytningsperson. Detta kan i någon mån anses försämra jämlikheten mellan personer som är föremål för åldersbedömning. Multidisciplinär åldersbedömning baserar sig emellertid på förpliktande bestämmelser i förordningen om asylförfaranden, och den omfattar inte andra än sådana som söker internationellt skydd. Med avseende på de praktiska arrangemangen är det motiverat att anknytningspersonens ålder även i fortsättningen undersöks på myndigheternas initiativ genom rättsmedicinsk undersökning. Anknytningspersoner omfattas vanligtvis inte längre av mottagningstjänster och förläggningens utlåtande om personens ålder, som föreslås i propositionen, kommer således inte på fråga.

13.5.3 Hörande av minderåriga

Den utvidgade skyldigheten att personligen hör minderåriga som söker internationellt skydd främjar tillgodoseendet av barns rättigheter och barnets bästa. I fortsättningen ska skyldigheten

[93] Europarådets ministerkommittés rekommendation CM/Rec(2022)22.
[94] Bilagan till ministerkommitténs rekommendation, punkt 65.
[95] Bilagan till ministerkommitténs rekommendation (CM/Rec(2022)22), punkt 39

inte vara bunden till 12 års ålder, som annars föreskrivs i utlänningslagen. Bestämmelserna kan i detta avseende delvis försämra barnens jämlikhet i förhållande till andra utlänningsärenden. Ändringen baserar sig på förpliktande bestämmelser i förordningen om asylförfaranden. Dessutom bör man beakta att utlänningslagens åldersgräns på 12 år inte utgör något hinder för att höra minderåriga som är yngre än så.

13.5.4 Mottagning

Enligt förslaget ska den tid under vilken mottagningstjänster tillhandahålls begränsas för en utlänning som inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium. Barn som saknar vårdnadshavare har ställts utanför begränsningen av den tid under vilken mottagningstjänster tillhandahålls. Detta kan betraktas som motiverat med tanke på barnets bästa och därför att återvändandedirektivet förutsätter särskilda arrangemang när barn ska avlägsnas landet. Begränsningen av den tid under vilken mottagningstjänster tillhandahålls gäller dock medsökande barn. I slutet av februari 2026 omfattade förläggningarnas tjänster sammanlagt 39 medsökande barn, som inte hade någon anhängig ansökan om internationellt skydd eller tillfälligt sätt. På förläggningarna fanns dessutom sammanlagt 26 medsökande barn, som hade en tredje eller senare ansökan om internationellt skydd anhängig. Enligt förslaget skulle dessa barns rätt till mottagningstjänster upphöra. Det bör dock påpekas att barns vistelseort bestäms i första hand genom barnets vårdnadshavare och barnets vårdnadshavare bär det primära ansvaret för barnets fostran, utveckling, vård och trygghet. Barnets vårdnadshavare ansvarar för barnet också i en situation där vårdnadshavaren beslutar att stanna i Finland utan laglig grund för vistelsen efter att mottagningstjänsterna upphört. I princip borde utlänningen återvända på eget initiativ till sitt hemland eller till något annat land till vilket han eller hon har garanterad inresa. I samband med prövningen av avlägsnande ur landet av barn och deras familjer har man i enlighet med 6 §, 145 § och 146 § i utlänningslagen också bedömt barnets bästa och barnets samt hela familjens band till Finland. Den trygghet som anges i 19 § 1 mom. i grundlagen tillkommer var och en inom Finland jurisdiktion. Därmed har också en person som vistas i Finland utan uppehållsrätt rätt att få åtminstone oundgänglig försörjning och omsorg. Barnets bästa beaktas i propositionen också på sätt att mottagningstjänsterna kan vid behov fortsätta av exceptionellt vägande skäl, till exempel för att säkerställa att familjen hittar inkvartering när det lämnar förläggningen.

Den föreslagna skyldigheten att identifiera sig regelbundet ska inte gälla barn. Detta främjar tillgodoseendet av barnets bästa. Om barnets förälder inte fullgör identifieringsskyldigheten, kan påföljderna dock indirekt drabba även barnet. Om oro för barnets välbefinnande eller vistelseort väcks på förläggningen, kan man vid behov göra barnskyddsanmälan om barnet eller kontakta polisen för att hitta barnet.

Sänkning av mottagningspenningen och indragning av mottagningstjänsterna ska tillämpas även på barn. De kan påverkas direkt eller indirekt av begränsningsåtgärderna genom påföljder som riktas mot barnets vårdnadshavare. Påföljder kan undvikas genom att iaktta förläggningens regler och de skyldigheter som hänför sig till förfarandet. Europeiska unionens domstol har konstaterat att när sanktioner åläggs ensamkommande barn ska de nationella myndigheterna ta hänsyn till underårigas utsatta situation och säkerställa att sanktionerna är proportionerliga. Alla sanktioner ska vara i linje med barnets bästa, i enlighet med artikel 24 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. (Zubair Haqbin mot Belgien C-233/18) Europeiska unionens domstol har konstaterat att principen om barnets bästa i artikel 24.2 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna inkluderar en skyldighet som innebär att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn (M.A. m.fl. (C-648/11). Enligt domstolen ska de nationella myndigheterna ta hänsyn till underårigas utsatta situation och säkerställa att sanktionerna är proportionerliga när medlemsstaterna ålägger ensamkommande barn sanktioner

(Haqbin mot Belgien, C-233/18) Enligt Europadomstolens rättspraxis är medlemsstaterna skyldiga att tillhandahålla asylsökande tillräckliga materiella mottagningsvillkor, särskilt dem som tillhör utsatta grupper. Domstolen bekräftade i sitt avgörande de slutsatser som man kommit fram till i samband med fallet Tarakhel, enligt vilka familjer som har underåriga barn ska ges särskilt skydd. (M.S.S. mot Belgien & Grekland, no 30696/09)

I samband med att mottagningstjänster indras sörjs det för den oundgängliga försörjning som är nödvändig för att även barn ska ha ett människovärdigt liv med hjälp av förnödenheter. Förläggningen bör även i denna situation säkerställa att barnets försörjning och omsorg inte äventyras. Grundlagsutskottet har understrukit att barnets bästa ska beaktas med avseende på enskilda barn i varje förekommande fall eller situation också när bestämmelserna tillämpas (GrUU 15/2021 rd, GrUU 18/2018 rd, s. 3 och GrUU 17/2018 rd, s. 3). Det ska fullt ut ses till att barnets bästa och rättigheter tillgodoses (GrUU 2/2021 rd, GrUU 25/2024 rd). När myndigheterna ordnar mottagningstjänster för barn ska uppmärksamhet fästas vid barnets bästa samt vid omständigheter som hänför sig till barnets utveckling och hälsa. Om en indragningsåtgärd berör ett barn eller en vuxen som har hand om ett barn, ska uppmärksamhet fästas vid att begränsningen inte äventyrar barnets välbefinnande eller begränsar tillgodoseendet av barnets rättigheter. Detta är väsentligt även när gränsförfarandet och gränsförfarandet för återvändande tillämpas; förfarandet ska inte tillämpas om det i ett enskilt fall anses strida mot barnets bästa, eller om mottagningstjänster för barnet inte kan ordnas i enlighet med mottagningslagen med beaktande av barnets bästa och behov. Eftersom barnets bästa ska vara vägledande princip i all verksamhet med anknytning till minderåriga, borde myndigheten pröva nödvändigheten av begränsningsåtgärder enligt 50 § i mottagningslagen och å andra sidan även i fortsättningen planera inkvartering och begränsning av rörelsefriheten under gränsförfarandet i enlighet med barnets bästa och så att barnets rättigheter inte begränsas mera än nödvändigt.

13.5.5 Förordnande av en företrädare i landskapet Åland

Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen, och ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av någon orsak som gäller hans eller hennes person. Jämlikhetsbestämmelsen i 6 § i grundlagen utgår bland annat från att alla ska behandlas lika oavsett var man är bosatt (GrUU 24/2017 rd, s. 4). I den gällande integrationslagen föreskrivs det inte om förordnande av en företrädare för barn utan vårdnadshavare som befinner sig i landskapet Åland. Med tanke på likabehandlingen av barn som saknar vårdnadshavare är det viktigt att föreskriva att för dem förordnas en företrädare enligt integrationslagen oberoende om de är bosatta i Finland eller Åland. Det tillägg som föreslås till 35 § i integrationslagen, enligt vilket i fortsättningen även en kommun som hör till landskapet Åland ska ansöka om förordnande av företrädare, tryggar likabehandlingen av barn som saknar vårdnadshavare.

13.5.6 Kontroll av straffregisterutdrag beträffande företrädare för barn utan vårdnadshavare

Enligt förslaget ska Migrationsverket och livskraftscentralen i fortsättningen ha rätt att kontrollera straffregisterutdrag beträffande sådana företrädare för barn utan vårdnadshavare som avses i mottagningslagen och integrationslagen även efter att de har förordnats. Förslaget baserar sig på förpliktande EU-bestämmelser.

I enlighet med 40 § 2 mom. i den gällande mottagningslagen krävs ett straffregisterutdrag i samband med förfarandet för förordnande av företrädare, varvid straffregisterutdraget lämnas till tingsrätten. Efter att företrädaren blivit förordnad kan uppdraget dock fortgå flera år. För Migrationsverket och livskraftscentralen föreskrivs således en ny uppgift i anslutning till tillsynen över företrädarverksamheten, enligt vilken dessa myndigheter ska kontrollera företrädarnas straffregisterutdrag till exempel när det har gått mycket lång tid sedan företrädaren

förordnades och det för företrädaren inte har förordnats några nya barn som ska företrädas eller om det med tanke på straffregistret finns skäl att misstänka att företrädaren inte är behörig för uppdraget, till exempel på grund av klagomål mot företrädaren. Förfarandet är exceptionellt så till vida att den gällande lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn gäller kontroll av straffregistret endast en gång, när man väljs till arbetsuppgiften eller när arbetet börjar. Barn som saknar vårdnadshavare är dock särskilt utsatta och beroende av att myndigheterna ser till deras säkerhet. Av denna orsak är det exceptionella förfarandet i anslutning till kontroll av straffregisterutdrag motiverat och ändamålsenligt i dessa situationer.

Den centrala principen i FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 60/1991) är att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet när myndighetsbeslut, lagar eller samhällspolitiska lösningar som rör barn fattas. Enligt artiklarna 19 och 34 i konventionen ska barn särskilt skyddas särskilt mot våld och sexuellt utnyttjande. Vidare har var och en enligt artikel 5 i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 19/1990) rätt till frihet och personlig säkerhet. Enligt 19 § i grundlagen ska det allmänna stödja dem som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Främjandet av barnens välfärd täcker också skydd mot våld, underkastelse och utnyttjande (RP 309/1993 rd). Enligt artikel 22.1 i förordningen om asylförfaranden ska barnets bästa komma i främsta rummet när de behöriga myndigheterna tillämpar förordningen. Motsvarande bestämmelser finns i artikel 25.6 i direktivet om asylförfaranden och artikel 20.5 i skyddsgrundsförordningen.

För att trygga barnets bästa, säkerhet och utveckling är det centralt att man vid behov kan kontrollera om en företrädare som står i personlig kontakt med ett barn utan vårdnadshavarens närvaro är behörig för sitt uppdrag. Tryggande av barnets säkerhet kan anses vara en godtagbar orsak att begränsa skyddet för företrädarens privatliv när det gäller kontroll av straffregisterutdraget. Begränsningen är dessutom noggrant avgränsad och exakt, eftersom det föreskrivs om Migrationsverkets och livskraftscentralens rätt att kontrollera straffregisterutdraget beträffande en sådan företrädare för ett barn utan vårdnadshavare som avses i mottagningslagen och integrationslagen i en ny 5 c § i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn. Bestämmelser om företrädarens skyldighet att lämna ett utdrag till dessa myndigheter föreslås i 39 a § 2 mom. i mottagningslagen och 36 § 2 mom. i integrationslagen.

13.6 Begränsning av rörelsefriheten

13.6.1 Allmänt

Enligt 9 § 1 mom. i grundlagen har utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Enligt 7 § 3 mom. i grundlagen får den personliga integriteten inte kränkas och ingen får berövas sin frihet godtyckligt eller utan laglig grund. Straff som innefattar frihetsberövande får dömas ut endast av domstol. Lagligheten av andra frihetsberövanden ska kunna underkastas domstolsprövning. Rättigheterna för den som har berövats sin frihet ska tryggas genom lag.

Grundlagsutskottet har framhållit att begränsningar av rörelsefriheten och den personliga friheten i varje enskilt fall inte bara ska vara nödvändiga utan också stå i rätt proportion till det mål som eftersträvas. (GrUU 48/2016 rd, s. 4)

13.6.2 Åtgärder för begränsning av rörelsefriheten i enlighet med mottagningslagen

Det föreslås att nya bestämmelser fogas till mottagningslagen, som tillämpas för att begränsa den rörelsefrihet som avses i 9 § i grundlagen för personer som söker internationellt skydd. Det föreslås att det till mottagningslagen fogas en ny bestämmelse, enligt vilken Migrationsverket får fatta beslut om att placera personer som söker internationellt skydd inom ett tydligt avgränsat geografiskt område (49 §), och en bestämmelse, enligt vilken en person som söker internationellt skydd kan åläggas att bo på en bestämd förläggning (50 §). Förslagen grundar sig på mottagandedirektivet, och det internationella handlingsutrymme som ges medlemsstaterna i direktivet utnyttjas i förslagen. Huvudregeln är fortfarande, även utan särskilda åtgärder för att begränsa rörelsefriheten, att personen inte har rätt att välja på vilken förläggning det ordnas mottagningstjänster för honom eller henne. I princip kan en person som registrerats som klient på en förläggning dock ordna sin inkvartering själv, varvid personen har möjlighet att välja sin boningsplats. För att få tjänster ska personen dock vara registrerad som klient på den förläggning som anvisats för honom eller henne.

Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas bland annat på grund av ursprung eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis motsvarar invandrarstatus ursprung, som i 6 § 2 mom. i grundlagen uttryckligen tas upp som en förbjuden grund för särbehandling (GrUU 55/2016 rd, s. 4). En godtagbar grund för särbehandling av utlänningar kan anses vara att den föreslagna regleringen gäller till exempel sådana utlänningar i vilkas fall grunderna för uppehållstillståndet först utreds, eller i vilkas fall risk för avvikande föreligger. Behovet av att använda det nationella handlingsutrymmet har blivit aktuellt i den förändrade verksamhetsmiljön, så att man kan förbereda sig för nya och oförutsägbara situationer och fenomen, framför allt sådana som äventyrar den allmänna ordningen.

Att placera personer som söker internationellt skydd inom ett geografiskt område begränsar personens vistelse och rörlighet till ett avgränsat geografiskt område. Sökanden ska följa kravet i enlighet med artikel 9.4 i förfarandeförordningen. Sökanden har rätt att röra sig fritt inom ett visst geografiskt område och möjlighet att ordna sin inkvartering även som privat inkvartering. Området ska vara tillräckligt stort, till exempel en kommun eller ett landskap, så att personen kan leva ett normalt liv och så att begränsningen inte kränker personens privatliv. Myndigheterna övervakar inte om sökanden avlägsnar sig från ett visst tydligt avgränsat geografiskt område och sökanden hindras inte heller att avlägsna sig med maktmedel eller på annat sätt.

Enligt föreslagna 50 § i mottagningslagen kan sökanden åläggas att bo på en bestämd förläggning samt anmäla sig där 1–4 gånger om dygnet eller vara närvarande under vissa tider. Inom ramen för anmälningsskyldigheten eller närvaroskyldigheten kan sökanden röra sig fritt utanför förläggningen och ingen annan tillsyn riktas mot sökanden. Grundlagsutskottet har tidigare yttrat sig om skyldigheten att bo på en bestämd förläggning och ansett att den utgör en begräsning av rörelsefriheten och bör granskas utifrån de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Samtidigt har utskottet beaktat skyldigheten att anmäla sig på förläggningen upp till fyra gånger per dygn och ansett att effekterna av boendeskyldigheten kan bli så stora att säkringsåtgärden de facto närmar sig frihetsberövande (GrUU 48/2016 rd, s.3–4). Grundlagsutskottet har i sitt betänkande om ändring av bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUB 25/1994 rd) konstaterat att eventuella inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter bör bygga på lagar som stiftats av riksdagen och att de ska vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade, nödvändiga och dikterade av något tungt vägande samhälleligt skäl. Inskränkningarna ska även vara förenliga med kravet på proportionalitet samt med hänsyn till systemet för de

grundläggande fri- och rättigheterna normativt acceptabla. Den föreslagna regleringen om begränsning av rörelsefriheten i mottagningslagen är redan en del av regleringen om det gemensamma europeiska asylsystemet. De föreslagna ändringarna grundar sig på EU-regleringen och ska således i princip inte anses vara godtyckliga. Detta innebär också att regleringen om begränsning av rörelsefriheten kan godkännas med hänsyn till de rättigheter som tryggas i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

Det föreslås att exakta bestämmelser om inskränkningar utfärdas genom lag. Att placera personer som söker internationellt skydd i ett visst geografiskt område är möjligt bara om det är behövligt för att hantera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet. Målet är att säkerställa att Migrationsverket har möjlighet att handlägga ansökningar effektivt och placera personer som bor på förläggningar jämnt runtom i Finland. Syftet med kravet är att garantera en smidig handläggning av ansökningsärenden och att inkvarteringskapaciteten används fullständigt. Åtgärder enligt 50 § i mottagningslagen, vilka begränsar sökandens rörelsefrihet, kan förordnas endast om det är behövligt av skäl som hänför sig till allmän ordning eller förfarandemässiga omständigheter i fråga om ansökan för att förhindra att sökanden flyr. Syftet med begränsningsåtgärder är att säkerställa till exempel slutförandet av myndighetsåtgärder i en situation där den allmänna ordningen är hotad eller där det i sökandens fall anses föreligga risk för avvikande på grund av förfarandemässiga omständigheter i fråga om sökandens ansökan. Begränsningsåtgärder kan alltså inte förordnas slumpmässigt för vem som helst, och genom dem ingriper man i sökandens rättigheter så litet som möjligt.

De föreslagna åtgärderna för begränsning av rörelsefriheten handlar om tidsmässigt tydligt avgränsade åtgärder. Placeringen av personer som söker internationellt skydd i ett visst geografiskt område gäller tills den inte längre anses vara behövlig för att hantera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet, dock högst tolv månader. Syftet med skyldigheten att bo på en bestämd förläggning är framför allt att trygga smidiga förfaranden och att de slutförs. Till exempel kan en viss grupp av människor som kommit till Finland samtidigt åläggas att bo på en bestämd förläggning av skäl som hänför sig till allmän säkerhet tills ansökningarna om internationellt skydd kan registreras och övriga åtgärder i början av förfarandet genomföras. Begränsningsåtgärden gäller i högst tolv månader. Begränsningsåtgärden ska dock förordnas att upphöra omedelbart, när de faser som hänför sig till förordnandet av den är slutförda eller den orsak som hänför sig till allmän ordning inte längre föreligger. I fall där sökanden till exempel anses vistas i fel medlemsstat och därför åläggs att bo på en bestämd förläggning varar åtgärderna på motsvarande sätt endast tills sökanden har flyttats till den medlemsstat där sökanden är skyldig att vistas. I praktiken kan begränsningsåtgärdens längd i de flesta fallen antas vara betydligt kortare än tolv månader. Kravet på att bo på en bestämd förläggning skiljer sig från boendeskyldigheten som säkringsåtgärd enligt 120 a § i utlänningslagen på det sättet att det innebär en begränsningsåtgärd som endast hänför sig till förfarandet eller den allmänna situationen snarare än en begränsningsåtgärd som sökanden orsakat genom sitt eget beteende. Vid beslut om begränsningsåtgärden utövar man således inte individuell prövning på samma sätt som vid användning av säkringsåtgärder. Personens individuella omständigheter beaktas dock när begränsningsåtgärden förordnas.

I den föreslagna regleringen har man fastställt tydliga förutsättningar för åtgärder som begränsar rörelsefriheten samt ramar för hur länge de får pågå. Dessa är av betydelse även med tanke på proportionaliteten i begränsningarna. Grundlagsutskottet har tidigare konstaterat att undantagen från begränsningarna i rörelsefriheten är av betydelse med tanke på proportionaliteten (GrUU 44/2022 rd). Enligt förslaget har sökanden rätt att avlägsna sig från det angivna geografiska området, om det är nödvändigt för att få mottagningstjänster eller för att träffa en myndighet eller en annan nödvändig instans för behandling av ett ärende som rör internationellt skydd eller

för att delta i en domstolsbehandling. Migrationsverket kan bevilja sökanden ett tillstånd att tillfälligt lämna det geografiska området på grund av en nära anhörigs allvarliga sjukdom eller begravning eller av något annat vägande personligt skäl. Enligt förslaget ska det geografiska området vara tillräckligt stort, så att man kan trygga sökandens personliga integritet, tillgången till mottagningstjänster och de särskilda förfarandegarantier som avses i artikel 21 i förfarandeförordningen. De begränsningsåtgärder som förordnas med stöd av 50 § i mottagningslagen ska vara proportionerliga med beaktande av sökandens personliga situation. Till exempel när man fastställer hur många gånger sökanden ska anmäla sig eller när man väljer mellan anmälningsskyldigheten och närvaroskyldigheten, beaktar man sökandens eventuella särskilda mottagningsbehov och omständigheter som hänför sig till sökandens familj. När det gäller gränsförfarandet begränsas åläggandet även av gällande 5 § i utlänningslagen, enligt vilken utlänningarnas rättigheter inte får begränsas mer än vad som är nödvändigt när lagen tillämpas.

Förordnandet av begränsningsåtgärder påverkar inte behandlingen av personens ansökan om internationellt skydd eller tillgång till mottagningstjänster. De föreslagna ändringarna förhindrar inte heller en fullständig respekt för förbudet mot tillbakasändning. Även om begränsningarna inte gäller alla sökande, kan förordnandet av dem inte anses leda till en godtycklig uppdelning, eftersom förordnandet av begränsningar grundar sig på förutsättningar som föreskrivs genom lag.

I samband med totalreformen av utlänningslagen har grundlagsutskottet i fråga om säkringsåtgärder (GrUU 4/2004 rd) konstaterat att vad gäller anmälningsskyldighet, skyldighet att överlämna sitt resedokument och skyldighet att ställa säkerhet är det fråga om såtillvida fristående skyldigheter i relation till huvudsaken att de spelar en klart egen roll för rättsskyddet. Att påföra en utlänning en sådan skyldighet har att göra med utlänningens rättigheter och skyldigheter på det sätt som avses i grundlagens 21 § 1 mom. Å andra sidan handlar det om beslut som är av den typen att de bör iakttas omedelbart. Det är möjligt att söka ändring i beslutet om åläggandet att bo på en bestämd förläggning. På grund av sin karaktär ska beslutet dock iakttas omedelbart. Placeringen av personer som söker internationellt skydd i ett visst geografiskt område leder direkt, med stöd av förfarandeförordningen, till en skyldighet för sökanden att stanna inom det anvisade området. Ett individuellt förvaltningsbeslut fattas inte om detta för varje sökande. Därför har sökanden inte heller rätt att överklaga den egentliga placeringen. I enlighet med vad som föreslås (56 a §) har sökanden dock rätt att begära omprövning enligt förvaltningslagen av ett beslut där Migrationsverket förvägrar sökanden tillstånd att avlägsna sig från det anvisade området. Ändring i beslutet om begäran om omprövning får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut får inte sökas hos högsta förvaltningsdomstolen. Förbudet mot att hänskjuta förvägrandet av tillstånd för av avgöras av högsta förvaltningsdomstolen kan anses vara ett mindre undantag i förhållande till huvudregeln för rätten att söka ändring, eftersom det handlar om exakt avgränsade situationer, en liten grupp av personer och ett innehållsmässigt tydligt ärende. Det kan anses att sökandens rättskydd enligt 21 § i grundlagen tillgodoses.

Staten ska sträva efter att garantera den nationella säkerheten och den allmänna ordningen under alla förhållanden (GrUU 37/2022 rd, stycke 8, GrUU 16/2022 rd, stycke 10). Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses, inklusive rätten till personlig säkerhet. Kravet på att bo på en bestämd förläggning har en koppling särskilt till att upprätthålla den allmänna ordningen i situationer där det att begränsningsåtgärder inte förordnas kan anses vara det sämre alternativet för samhället. Åtgärdernas proportionalitet ska även granskas i förhållande till nya invandringssituationer, såsom att invandringen belastar ett visst område eller gränsövergångsställe, varvid det inte nödvändigtvis är fråga om en situation med omfattande invandring till hela Finland. Det är även

beaktansvärt att det i varje fall är mer tillåtet att resa in i landet för personer som söker internationellt skydd än för övriga utlänningar, och att myndigheterna i Finland, med undantag för gränsförfarandet, är skyldiga att bevilja sökanden inresetillstånd för den tid ansökan prövas. Å andra sidan kan begränsningsåtgärder till följd av processuella omständigheter härledas särskilt till förhindrade av sekundär förflyttning, med beaktande av att sökanden i gränsförfarandet inte ska beviljas tillträde till en medlemsstats territorium. I fråga om en sökande som meddelats ett beslut om överföring som avses i förordningen om asyl- och migrationshantering kan man också påvisa att sekundär förflyttning redan har skett. Kravet på att bo på en bestämd förläggning enligt föreslagna 50 § i mottagningslagen kan således anses vara en proportionerlig åtgärd för att förebygga säkerhetsrisker och trygga den allmänna ordningen. De föreslagna begränsningsåtgärderna har en ovannämnd, tydlig koppling till att förhindra sekundär förflyttning inom EU, vilket med tanke på EU:s migrations- och asylpakt kan anses som ett centralt mål, och därigenom till att upprätthålla den nationella säkerheten, och således kan de anses vara behövliga av vägande samhälleliga skäl.

13.6.3 Gränsförfarande och gränsförfarande för återvändande

I sitt utlåtande om införande av ett gränsförfarande har grundlagsutskottet ansett att en sökandes skyldighet på grund av gränsförfarandet att vistas på området för den förläggning som anvisats sökanden, där det med hjälp av hinder säkerställs att sökanden stannar inom området, utgör en begränsning av rörelsefriheten för vilken det med avseende på förfarandets natur finns godtagbara grunder (GrUU 17/2024 rd). Grundlagsutskottet anser att det med avseende på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna kan påvisas godtagbara grunder för de begränsningar av rörelsefriheten som gäller gränsförfarandet. Framför allt hänför sig grunderna till förhindrande av missbruk, effektiv behandling av ogrundade ansökningar och behovet av att effektivisera övervakningen av sekundär förflyttning vid EU:s yttre gränser (GrUU 17/2024 rd, s.11). Detta är även syftet med bestämmelserna om gränsförfarandet och gränsförfarandet för återvändande i pakten, och i denna proposition föreslås inte ändringar i det sätt som utskottet redan bedömt för att genomföra begränsningen av rörelsefriheten vid tillämpning av gränsförfarandet. I propositionen föreslås att rörelsefriheten begränsas i gränsförfarandet för återvändande på samma sätt som i gränsförfarandet, som föregår det tidsmässigt.

I samband med sin bedömning av bestämmelserna i gränsbevakningslagen (GrUU 37/2022 rd, stycke 6) har grundlagsutskottet betonat att åtgärder som reglerar inresa ska vidtas i enlighet med de internationella förpliktelserna, och de ska respektera de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt trygga en människovärdig behandling (se även GrUU 15/2022 rd, stycke 8). Utskottet anser att dessa krav också kan grunda sig på 1 och 22 § i grundlagen (GrUU 37/2022 rd, stycke 6). Enligt 9 § 4 mom. i grundlagen regleras rätten för utlänningar att resa in i Finland och att vistas i landet genom lag. En utlänning får inte utvisas, utlämnas eller återsändas, om han eller hon till följd härav riskerar dödsstraff, tortyr eller någon annan behandling som kränker människovärdet.

Inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna måste vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade, nödvändiga och dikterade av något tungt vägande samhälleligt skäl. Inskränkningarna ska också vara förenliga med kravet på proportionalitet samt med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna normativt acceptabla (t.ex. GrUB 25/1994 rd, GrUU 44/2022 rd). I förfarandedirektivet, som föregick förfarandeförordningen, fastställdes ingen maximilängd för gränsförfarandet utöver fristen på fyra veckor för prövning av ansökan, utan det skulle utfärdas nationella bestämmelser om den totala längden av förfarandet. Enligt artikel 51.2 i förfarandeförordningen ska gränsförfarandet pågå i högst tolv veckor, inklusive förvaltningsförfarande för prövning av ansökan och sökande av ändring. Om ansökan avslås i gränsförfarandet, överförs sökanden till gränsförfarandet för återvändande,

vars syfte är att säkerställa avlägsnande. Maximilängden för gränsförfarandet för återvändande är också tolv veckor enligt förordningen om ett gränsförfarande för återvändande. Således är den sammanlagda maximilängden för gränsförfarandet och gränsförfarandet för återvändande sex månader.

Enligt grundlagsutskottet utgör åtminstone ett långvarigt förbud att avlägsna sig ett ingrepp i friheten som är skyddad genom 7 § i grundlagen, det vill säga ett arrangemang genom vilket en person förbjuds och förhindras att avlägsna sig från en för honom eller henne fastställd och noggrant avgränsad vistelseplats (RP 309/1993 rd, s. 51/II, GrUU 5/2016 rd, s. 6/II, GrUU 43/2010 rd). Den handläggningstid för gränsförfarandet som blir direkt tillämplig enligt förordningen förlängs med en vecka från den maximilängd (elva veckor) som utlänningslagen möjliggör till tolv veckor. Detta anses inte vara en betydande förändring i det gällande gränsförfarandet, som grundlagsutskottet bedömt. Sökandens rättskydd ökas av förutsättningen i artikel 54.1 i förfarandeförordningen, enligt vilken det ska fattas ett sådant förvaltningsbeslut som avses i artikel 9 i mottagandedirektivet om begränsning av rörelsefriheten och det ska vara möjligt att söka ändring i beslutet. I fråga om gränsförfarandet fattas beslutet om sättet att begränsa rörelsefriheten, eftersom skyldigheten att begränsa rörligheten under gränsförfarande är direkt tillämplig lagstiftning med stöd av artiklarna 43.2 och 54.1 i förfarandeförordningen. Således gäller även ändringssökande sättet att begränsa rörelsefriheten under gränsförfarandet. I övrigt ändras förfarandet inte, eftersom en opartisk och individuell handläggning av sökandens ansökan tryggas fortfarande. När det gäller proportionaliteten i begränsningarna av rörelsefriheten är det också väsentligt att det även framöver är möjligt att tillämpa gränsförfarandet endast så länge som det är nödvändigt för att uppnå målen med förfarandet. Förutom tidsfristen på tolv veckor enligt förfarandeförordningen finns det i artikel 53 bestämmelser om situationer där man ska upphöra att tillämpa gränsförfarandet.

Syftet med den nya förordningen om ett gränsförfarande för återvändande är att säkerställa en persons avlägsnande i en situation där personens ansökan har avslagits i gränsförfarandet. Enligt artikel 4.1 i denna förordning ska personens rörelsefrihet begränsas även under gränsförfarandet för återvändande, och personen får inte tillåtas att resa in på den berörda medlemsstatens territorium. Maximilängden för gränsförfarandet för återvändande är tolv veckor. På samma sätt som förfarandeförordningen i fråga om gränsförfarandet är även regleringen i förordningen om ett gränsförfarande för återvändande ovillkorlig när det gäller begränsning av rörelsefriheten på grund av förfarandet, men den låter medlemsstaterna bestämma sättet att begränsa rörelsefriheten. I propositionen föreslås det att begränsningen av rörelsefriheten vid gränsförfarandet för återvändande genomförs på samma sätt som det föreskrivs i 104 b § i utlänningslagen enligt förslaget, så att sökanden är skyldig att vistas på området för den förläggning som anvisats honom eller henne, och det säkerställs med hjälp av hinder att sökanden stannar inom området i fråga. Under gränsförfarandet för återvändande har sökandena en likadan rätt till inkvartering och mottagningstjänster enligt mottagandedirektivet (artikel 4.2) som under gränsförfarandet. På samma sätt som under gränsförfarandet ordnas sökandens mottagande under gränsförfarandet för återvändande enligt mottagningslagen på en förläggning och med hjälp av de tjänster som förläggningen tillhandahåller. Då kan man, i enlighet med vad grundlagsutskottet förutsätter, på författningsgrund tillgodose sökandens rätt till oundgänglig försörjning och omsorg (GrUU 15/2021 rd, stycke 7) även under gränsförfarandet för återvändande, på motsvarande sätt som under gränsförfarandet. Mottagningslagen tillämpas även på sökandens rättigheter med anknytning till mottagande samt eventuella begränsningar.

Grundlagsutskottet har tidigare konstaterat att undantagen från begränsningarna i rörelsefriheten är av betydelse med tanke på proportionaliteten (GrUU 44/2022 rd). Liksom under gränsförfarandet får sökanden under gränsförfarandet för återvändande av vägande personliga skäl och med tillstånd från Migrationsverket lämna förläggningens område.

Dessutom är det möjligt att lämna förläggningens område för att få tillgång till mottagningstjänster eller ordna en minderårigs skolgång, om dessa inte kan ordnas på området för förläggningen. För sökandens rättskydd är det också väsentligt att beslutet om sättet att begränsa rörelsefriheten även gäller gränsförfarandet för återvändande.

Det centrala syftet med gränsförfarandet för återvändande är att säkerställa avlägsnandet av en person vars ansökan har avslagits vid gränsförfarandet. I praktiken har antagandet om en sannolikt ogrundad ansökan vid gränsförfarandet i så fall konstaterats även i besvärsdomstolen, det vill säga att sökanden även har haft möjlighet att överklaga beslutet. Det är också väsentligt att personen inte i något skede har getts tillträde till Finlands territorium, varför personens rörelsefrihet ska begränsas även under gränsförfarandet för återvändande. Under det föreslagna gränsförfarandet för återvändande begränsas sökandens rättigheter inte mer än vad som är nödvändigt, men ändå så att syftet med gränsförfarandet för återvändande genomförs på samma sätt som syftet med gränsförfarandet. Dessutom är det beaktansvärt att tidsfristerna med anledning av förordningen är absoluta: om tidsfristen på tolv veckor för gränsförfarandet överskrids, kan inte heller gränsförfarandet för återvändande tillämpas, utan ett eventuellt avlägsnande genomförs inom ramen för det normala förfarandet för återvändande.

Förordningens förpliktande reglering om begränsning av rörelsefriheten under gränsförfarandet och gränsförfarandet för återvändande innebär att rättigheterna för en person som söker internationellt skydd och myndighetens tvingande skyldighet enligt förordningen att inte låta sökanden resa in till en medlemsstats territorium så länge som gränsförfarandet eller gränsförfarandet för återvändande tillämpas ställs mot varandra. Å andra sidan har myndigheten begränsade möjligheter att genomföra skyldigheten i fråga, eftersom den primära metoden för begränsning av rörelsefriheten aldrig ska vara tagande i förvar. Gränsförfarandet och gränsförfarandet för återvändande har på EU-nivå ansetts vara centrala sätt att kontrollera migrationen till Europa och sekundär förflyttning, varför förfarandena i och med pakten blir obligatoriska i alla medlemsländer. Till förfarandena styrs endast vissa ansökningar som uppfyller tydliga kriterier. Sedan gränsförfarandet togs i bruk på nationell nivå har färre än 70 sökande styrts till förfarandet, trots att över 3 500 personer har sökt internationellt skydd i Finland under samma period. Av de sökande som styrts till gränsförfarandet har nästan alla meddelats ett avslag, varför de ansökningar som styrts till förfarandet kan anses ha styrts dit på korrekta grunder. I enlighet med vad som tydliggjorts ovan är syftet med propositionen inte att på ett betydande sätt utvidga tillämpningsområdet för gränsförfarandet, och den procentuella andelen ansökningar som styrs till förfarandet kan inte antas öka i framtiden, eftersom förutsättningarna för tillämpningen anses vara strikta även framöver, trots användning av handlingsutrymmet. Det är fortfarande motiverat att använda det nationella handlingsutrymmet på ett sätt som utvidgar tillämpningsområdet för gränsförfarandet av samma skäl som gällde 2024 och som hänför sig till att öka den nationella säkerheten och förhindra missbruk av systemet. Således kan även åtgärder för begränsning av rörelsefriheten anses vara motiverade med tanke på syftet med gränsförfarandet och gränsförfarandet för återvändande.

De föreslagna lösningarna för att begränsa rörelsefriheten begränsar rättigheterna för personer som ansökt om internationellt skydd så litet som är möjligt inom ramen för förfarandena, och begränsningarnas negativa effekter på välbefinnandet undviks så långt som möjligt. I förordningarna fastställs också tydliga ramar för situationer där tillämpningen av förfarandena ska avslutas. Den föreslagna regleringen med anledning av förordningarna kan med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna anses vara proportionerlig, när man beaktar de vägande samhälleliga och hela EU:s intressen som ligger till grund för regleringen.

13.6.4 Screening

Enligt artikel 1 i screeningförordningen är målet med screening bland annat att stärka kontrollen av tredjelandsmedborgare som passerar de yttre gränserna och att kontrollera huruvida de personer som genomgår screening skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. Artiklarna 6 och 7 i screeningförordningen ålägger en medlemsstat att i sin nationella rätt fastställa bestämmelser för att säkerställa att personer som genomgår screening hålls tillgängliga för de myndigheter som ansvarar för att genomföra screeningen under den tid som screeningen pågår, i syfte att förebygga varje risk för avvikande, potentiella hot mot den inre säkerheten som ett sådant avvikande kan medföra samt med stöd av artikel 5 potentiella hot mot folkhälsan. Enligt artikel 9.1 i screeningförordningen ska personer som genomgår screening hållas tillgängliga för screeningmyndigheterna under pågående screening. Screeningförfarandets maximilängd är för personer som genomgår screening med stöd av artikel 5 högst sju dagar och för dem som genomgår screening med stöd av artikel 7 högst tre dagar. Personer som genomgår screening med stöd av artikel 5 i screeningförordningen har inte fått tillstånd att resa in till Finlands territorium, och personer som genomgår screening med stöd av artikel 7 vistas i Finland olagligt.

Eftersom screeningförordningen ställer en skyldighet för medlemsstaterna att genom nationell lagstiftning säkerställa att personer som genomgår screening hålls tillgängliga för myndigheterna, måste man bedöma huruvida säkringsåtgärderna enligt utlänningslagen är tillräckliga. Den anmälningsskyldighet som avses i 118 § i utlänningslagen kan inte anses vara tillräcklig för att fullgöra skyldigheten enligt förordningen, eftersom man under pågående screeningförfarande ännu inte har kunnat utreda potentiella hot mot den inre säkerheten som den som genomgår screening orsakar, om säkerhetskontrollen i samband med screeningen är oavslutad. Tagande i förvar enligt 121 § i utlänningslagen är avsett som en metod som ska tillgripas i sista hand. Metoden kan användas vid screeningförfarandet, om förutsättningarna för den uppfylls. Vid screeningförfarandet är tagande i förvar dock inte det ändamålsenligaste sättet att fullgöra skyldigheterna enligt förordningen. Screeningförfarandet handlar inte om att begränsa rörelsefriheten för en person som genomgår screening av en individuell orsak som baserar sig på personen, såsom i fråga om tagande i förvar, utan en metod som mer allmänt gäller alla personer som genomgår screening.

Vid gränsförfarandet utgör sökandens skyldighet att vistas på området för den förläggning som anvisats sökanden, där det med hjälp av hinder säkerställs att sökanden stannar inom området, en begränsning av rörelsefriheten för vilken det med avseende på förfarandets natur finns godtagbara grunder (GrUU 17/2024 rd). Enligt grundlagsutskottet utgör å andra sidan ett långvarigt förbud att avlägsna sig ett ingrepp i friheten som är skyddad genom 7 § i grundlagen, det vill säga ett arrangemang genom vilket en person förbjuds och förhindras att avlägsna sig från en för honom eller henne fastställd och noggrant avgränsad vistelseplats (RP 309/1993 rd, s. 51/II, GrUU 5/2016 rd, s. 6/II, GrUU 43/2010 rd).

Det är nödvändigt att utfärda bestämmelser om begränsning av rörelsefriheten för att kunna genomföra screeningförordningens syfte. När det gäller proportionaliteten i begränsningen av rörelsefriheten är det väsentligt att det vid screening är möjligt att begränsa rörelsefriheten endast så länge som det är nödvändigt för att uppnå målen med screeningförfarandet. Det föreslås att det i 16 d § 2 mom. i utlänningslagen föreskrivs att en person som genomgår screening är skyldig att vistas på den screeningplats och det screeninginkvarteringsställe som screeningmyndigheten anvisat honom eller henne. Enligt artikel 18 i screeningförordningen upphör screeningen när den har slutförts, dock senast när de tidsfrister som fastställs i artikel 8 löper ut (tre eller sju dygn). Även om inte alla kontroller har slutförts inom dessa tidsfrister ska

screeningen avslutas och personen ska hänvisas till lämpligt förfarande. Således är längden för begränsningen av rörelsefriheten exakt och noggrant avgränsad.

Den föreslagna begränsningen av rörelsefriheten vid screeningförfarande motsvarar delvis den gällande regleringen om gränsförfarande, men på grund av att screeningförfarandet tar en betydligt kortare tid finns det också skillnader. Vid screeningförfarandet kan man säkerställa med hinder att den som genomgår screening stannar på screeningplatsen och screeninginkvarteringsstället. Liksom vid gränsförfarandet kan det vara fråga om fysiska hinder, såsom stängsel och portar. Jämfört med tagande i förvar är skyldigheten för en person som genomgår screening att vistas på den plats som anvisats honom eller henne en lindrigare metod. Det innebär inte frihetsberövande, eftersom det är fråga om en relativt kortvarig begränsning som inte är absolut.

Undantagen från begränsningarna i rörelsefriheten är av betydelse med tanke på proportionaliteten (t.ex. GrUU 44/2022 rd). Av screeningförfarandets korta längd jämfört med gränsförfarandet följer att den som genomgår screening inte har samma rätt som under gränsförfarandet att ansöka om tillstånd att avlägsna sig från screeninginkvarteringsstället av personliga skäl. En viktig del av screeningförfarandet är att utföra en säkerhetskontroll enligt artikel 15 i screeningförordningen. Om det tar flera dagar att utföra dessa sökningar eller att erhålla en annan medlemsstats yttrande om den som genomgår screening, måste man säkerställa att personen inte avlägsnar sig från den plats som anvisats honom eller henne. Enligt föreslagna 16 f § i utlänningslagen ordnas oundgänglig försörjning och omsorg för personer som genomgår screening på screeningplatsen och screeninginkvarteringsstället. Då kan man, i enlighet med vad grundlagsutskottet förutsätter, på författningsgrund tillgodose rätten till oundgänglig försörjning och omsorg (GrUU 15/2021 rd, stycke 7).

En avvikelse från skyldigheten för den som genomgår screening att stanna på området för den anvisade screeningplatsen eller det anvisade screeninginkvarteringsstället görs alltid när den som genomgår screening är i behov av brådskande hälso- och sjukvård. Att ordna minderårigas skolgång blir inte aktuellt under den kortvariga screeningen. Begränsningen av rörelsefriheten under screeningförfarandet har endast en begränsad konsekvens för hur den som genomgår screening kan sköta sina sociala relationer. Friheten för den som genomgår screening att hålla kontakt med andra personer per telefon eller via andra elektroniska kommunikationsmedier begränsas inte.

Begränsning av rörelsefriheten kan anses vara nödvändig och proportionerlig med avseende på begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna av skäl som framför allt hänför sig till behovet av att identifiera potentiella hot mot den inre säkerheten och att förebygga sekundär förflyttning inom EU.

13.7 Rätt till arbete

I 18 § i grundlagen finns bestämmelser om rätten till arbete och om näringsfriheten. Finland ska säkerställa att denna grundläggande rättighet tillgodoses för personer som omfattas av Finlands jurisdiktion oberoende av deras nationalitet. Enligt Finlands grundlag kan utlänningars rätt till arbete begränsas genom lag, och utlänningar måste uppfylla lagstadgade förutsättningar för att kunna utöva denna rättighet för att arbeta i Finland (RP 309/1993 rd). I propositionen föreslås inte ändringar i huvudregeln enligt den gällande lagen om att rätten att arbeta för en person som sökt internationellt skydd börjar efter tre månader, om sökanden visat upp ett sådant dokument som avses i 11 § 1 mom. 1 punkten i utlänningslagen. Om sökanden inte kan visa upp ett sådant dokument som avses i lagen, börjar rätten att arbeta sex månader efter det att ansökan registrerades.

Förslaget enligt vilket sådana sökande som meddelats ett beslut om indragning av mottagningstjänster för den som fått ett beslut om överföring enligt 48 § i mottagningslagen, eller för vilka behandlingen av ansökan påskyndas på vissa grunder enligt artikel 42 i förfarandeförordningen, grundar sig på mottagandedirektivet och förpliktande reglering i förordningen om asyl-och migrationshantering. Syftet är att minska sökandenas sekundära förflyttning och missbruk av asylsystemet, och därför kan man anse att det finns ett vägande samhälleligt behov av att begränsa rätten att arbeta för dessa sökandegrupper, utöver att det är fråga om förpliktande EU-reglering.

13.8 Skyddet för privatlivet

13.8.1 Allmänt

I 10 § i grundlagen finns bestämmelser om skyddet för privatlivet och om att vars och ens privatliv, heder och hemfrid är tryggade. Enligt artikel 8 i Europeiska människorättskonventionen (FördrS 18 och 19/1990) har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Myndigheterna får ingripa i användningen av den då lagen tillåter det och det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt av hänsyn till statens säkerhet eller den allmänna säkerheten eller landets ekonomiska välstånd, eller för att upprätthålla den allmänna ordningen eller förhindra brott, för att skydda hälsa eller moral eller för att skydda annans fri- och rättigheter. Skyddet för privatlivet tryggas även i artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och artikel 217 i FN:s internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter.

13.8.2 Teknisk övervakning vid screeningförfarande

Enligt förslaget föreskrivs det i samband med screeningförfarande om screeningmyndigheternas möjlighet att utföra teknisk övervakning. Screeninginkvarteringsstället ska jämföras med rum en boende förfogar över på förläggningen, som inte omfattas av hemfridsskyddet (GrUU 59/2010 rd, s. 3). Däremot är teknisk övervakning utan tvivel av betydelse med tanke på skyddet för privatlivet. Grundlagsutskottet har påpekat att inskränkningar av skyddet för privatlivet ska ha ett acceptabelt samhälleligt intresse och stå i rätt proportion till det eftersträvade målet. Det betyder att inskränkningarna måste vara nödvändiga för att ett godtagbart syfte ska nås. Inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna är tillåtna bara om målet inte kan nås genom mindre ingrepp i rättigheterna. En inskränkning får inte heller vara mer genomgripande än vad som är motiverat med hänsyn till hur tungt vägande det bakomliggande intresset är i relation till det rättsobjekt som ska inskränkas (GrUB 25/1994 rd och t.ex. GrUU 56/2014 rd och GrUU 18/2013 rd).

Den föreslagna tekniska övervakningen gäller dock inte inkvarterings-, hygien- eller omklädningsrum. Regleringen om teknisk övervakning är således inte problematisk med avseende på skyddet för hemfrid. Avgränsningen är exakt och innehållet i den framgår av lagen. Grunden för att utföra teknisk övervakning är säkerställande av ordningen och begränsningen av rörelsefriheten på screeninginkvarteringsstället. Förslaget är ett ärende som ingår i det nationella handlingsutrymmet enligt screeningförordningen och som genomför kravet på att i nationell rätt föreskriva om metoder för att säkerställa att de som genomgår screening hålls tillgängliga i enlighet med artiklarna 6 och 7 i screeningförordningen.

13.8.3 Reglering om behandling av personuppgifter och nationell behandling av personuppgifter

Propositionen är av betydelse med avseende på skyddet för privatlivet, som tryggas i 10 § i grundlagen. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas enligt paragrafens 1 mom. genom lag. Grundlagsutskottets vedertagna praxis har varit att lagstiftarens handlingsutrymme begränsas både av denna bestämmelse och av att skyddet för personuppgifter delvis ingår i skyddet för privatlivet, som tryggas i samma moment. I det stora hela handlar det om att lagstiftaren måste tillgodose denna rätt på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna överlag (se t.ex. GrUU 13/2016 rd, s. 3–4). De föreslagna bestämmelserna är av betydelse också med avseende på Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. I artikel 7 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna tryggas skyddet för privatlivet och i artikel 8 tryggas vars och ens rätt till skydd för egna personuppgifter. Utskottet har framhållit att man vid tillämpningen av EU-lagstiftningen om behandling av personuppgifter måste ta hänsyn till de här artiklarna i stadgan och att EU-domstolens domar på dessa punkter är utslagsgivande för det viktigaste innehållet i respekten för privatlivet och skyddet för personuppgifter (GrUU 14/2018 rd).

Grundlagsutskottet har relativt mycket utlåtandepraxis gällande skyddet för personuppgifter (se utlåtandepraxis sammanfattat t.ex. GrUU 4/2021 rd jämte hänvisningar). Grundlagsutskottet har inom tillämpningsområdet för EU:s dataskyddsförordning justerat sin ståndpunkt om skyddet för personuppgifter i fråga om kraven på föreskrivande genom lag. Utskottet anser att skyddet för personuppgifter bör härefter i första hand tillgodoses med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den nya nationella allmänna lagstiftningen. Även med tanke på tydligheten bör man förhålla sig restriktivt när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger. Utskottet ser det dock som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter (se t.ex. GrUU 51/2018 rd och GrUU 14/2018 rd). Grundlagsutskottet har också särskilt lyft fram behovet av reglering i de fall där personuppgifterna behandlas av en myndighet (GrUU 14/2018 rd).

I behandlingen av personuppgifter som avses i screeningförordningen är det fråga om behandling av personuppgifter som hör till tillämpningsområdet för den allmänna dataskyddsförordningen. Således tillämpas den allmänna dataskyddsförordningen och den kompletterande nationella dataskyddslagstiftningen på behandling av personuppgifter under screening.

Under screeningförfarandet behandlar screeningmyndigheterna personuppgifter främst för att fullgöra de lagstadgade skyldigheterna i enlighet med screeningförordningen, varvid behandlingen av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c i förordningen. Screeningförordningen ålägger screeningmyndigheterna att behandla uppgifter om den som genomgår screening, vilka ska anges på ett screeningformulär enligt artikel 17 i screeningförordningen. Dessa omfattar till exempel uppgifter i anslutning till identifiering av personen, uppgifter om den preliminära hälsokontroll som gjordes i enlighet med artikel 12 i screeningförordningen samt uppgifter om sårbarhetskontrollen. Enligt förordningen ska uppgifterna också lagras och lämnas till de myndigheter som tredjelandsmedborgaren hänvisas till.

Screeningmyndigheterna ska enligt förordningen göra sökningar i unionens databaser för säkerhetskontrollen. I förordningen fastställs var sökningar ska göras och på vilket sätt resultaten får behandlas. Dessutom förutsätts i artikel 7 c i förordningen om Ecris-TCN-systemet (EU) 2019/816 att man granskar nationella kriminalregister innan man ger ett sådant yttrande som avses i artikeln till en annan medlemsstats screeningmyndighet som begärt det. Rättsgrunden för dessa behandlingsåtgärder är artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen.

Enligt screeningförordningen kan man för säkerhetskontrolländamål också göra sökningar i relevanta nationella databaser. Den i propositionen föreslagna kompletterande regleringen gör det möjligt för screeningmyndigheterna att få uppgifter om beslut om vissa brott ur nationella kriminalregister och bötesregister för säkerhetskontrolländamål. Till denna del grundar sig behandlingen på artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen, enligt vilken behandling är tillåten för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning.

Den i propositionen föreslagna kompletterande regleringen om behandling av personuppgifter i samband med screening grundar sig på det nationella handlingsutrymmet enligt artikel 6 i dataskyddsförordningen. Inom ramen för handlingsutrymmet kan dock mer detaljerade bestämmelser utfärdas till exempel om samfund till vilka personuppgifter kan utlämnas och i vilka syften. En medlemsstats nationella rätt enligt artikel 6.3 i förordningen ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

I samband med teknisk övervakning behandlas även personuppgifter. Eftersom det handlar om reglering som är känslig i fråga om de grundläggande fri- och rättigheterna, kan behandlingen av personuppgifter i samband med teknisk övervakning inte genomföras på ett ändamålsenligt sätt utan reglering som utfärdas inom ramen för det nationella handlingsutrymmet i enlighet med artikel 6.2 och 6.3 i förordningen. För att uppnå syftet med övervakningen är det nödvändigt att kunna behandla de personuppgifter som erhållits med hjälp av övervakningen. Rättsgrunden för behandlingen av personuppgifter är artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen. Förslaget är ett ärende som ingår i det nationella handlingsutrymmet enligt screeningförordningen och som genomför kravet på att i nationell rätt föreskriva om metoder för att säkerställa att de som genomgår screening hålls tillgängliga i enlighet med artiklarna 6 och 7 i screeningförordningen.

De personuppgifter som behandlas i enlighet med screeningförordningen omfattar också uppgifter som hör till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen, och bestämmelserna om dem beskrivs mer detaljerat nedan.

Enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen får behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelser eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder enligt artikel 6.1 endast utföras under kontroll av myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs. Enligt 7 § i dataskyddslagen får personuppgifter som rör ovan avsedda fällande domar i brottmål och lagöverträdelser som innefattar brott eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder behandlas, om uppgifterna behandlas för syften som anges i 6 § 1 mom. 1, 2 eller 7 punkten. Bestämmelsen i 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen gör det möjligt att behandla uppgifter när behandlingen regleras i lag eller behandlingen föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag. Vid behandling av personuppgifter ska man vidta lämpliga och särskilda åtgärder för att skydda den registrerades rättigheter i enlighet med 6 § 2 mom. i dataskyddslagen. Den ovannämnda regleringen är av betydelse för de föreslagna ändringarna i straffregisterlagen och de föreslagna

bestämmelseändringar i personuppgiftslagarna för screeningsmyndigheter som gäller utlämnande av uppgifter ur bötesregistret.

I sin utlåtandepraxis har grundlagsutskottet fäst uppmärksamhet vid vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter kan gälla behövliga uppgifter för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det enligt utskottet i lagstiftningen ingå ett krav på att informationen är nödvändig för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 31/2017 rd och GrUU 17/2016 rd och de utlåtanden som hänvisas till där). Å andra sidan har utskottet ansett att grundlagen inte tillåter en generös och ospecificerad rätt att få uppgifter, inte ens om den är förenad med nödvändighetskriteriet (se t.ex. GrUU 71/2014 rd, GrUU 62/2010 rd och GrUU 59/2010 rd). Utskottet har dessutom i sin praxis bedömt att tillåtande av behandling av känsliga uppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter (GrUU 37/2013 rd). I sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har utskottet lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (se t.ex. GrUU 15/2018 rd och GrUU 38/2016 rd).

Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis ansett att det är viktigt att till den del som EU-lagstiftningen förutsätter eller möjliggör nationell reglering, ska vid användningen av detta nationella handlingsutrymme kraven som följer av de grundläggande och mänskliga rättigheterna beaktas (se GrUU 25/2005 rd). Screeningförordningen innehåller en skyldighet att göra sökningar i relevanta unionens databaser, men sökningar i nationella databaser görs efter medlemsstatens prövning. Avsikten är att Finland använder detta nationella handlingsutrymme som tillåts i artikel 15 i screeningförordningen och gör sökningar även i nationella databaser för att utföra säkerhetskontroller i samband med screening. Sökningar i nationella register genomförs som utlämnande av uppgifter ur det nationella straffregistret och bötesregistret utifrån resultat av sökningar i unionens databaser. Utlämnande av nationella straffregisteruppgifter till polisen är behövligt för att ge ett yttrande enligt artikel 7 c i förordningen om Ecris-TCN-systemet (EU) 2019/816. Förordningen ålägger myndigheten att granska straffregisteruppgifterna för detta syfte, och därför är det inte fråga om användning av det nationella handlingsutrymmet när uppgifter behandlas för att utarbeta ett yttrande som en annan medlemsstat har begärt. Utlämnande av uppgifter ur straffregistret och bötesregistret innebär att man ingriper i skyddet för privatlivet och skyddet av personuppgifter.

I behandlingen av personuppgifter beaktas den allmänna lagstiftningens krav på minimering av uppgifterna och ändamålsenlighetsprinciper samt dataskyddslagens krav på behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål. De uppgifter som lämnas ut ur straffregistret och bötesregistret begränsas till att gälla uppgifter om definierade avgöranden som rör terroristbrott och andra allvarliga brott, som behövs för att utföra säkerhetskontroller i samband med screening. Uppgifter lämnas ut till screeningmyndigheter som definierats på nationell nivå. På så sätt begränsas de uppgifter som lämnas ut till att gälla uppgifter om sådana brott för vilka screeningmyndigheterna får en flaggning när de gör en sökning i Ecris-TCN-systemet i enlighet med screeningförordningens krav. De utlämnade uppgifterna används endast för att konstatera huruvida personen i fråga utgör ett hot mot den inre säkerheten. I det screeningformulär som lagras anges endast huruvida sökningarna i de relevanta databaserna gav några träffar. Innehållet i träffen lagras inte. Tiden för att radera screeningformuläret föreskrivs exakt i förordningen, och när det gäller behandling av screeningformuläret för andra ändamål än det ursprungliga iakttas bestämmelserna i den gällande lagen. Den föreslagna regleringen anses således vara exakt och noggrant avgränsad på det sätt som grundlagen förutsätter, och det finns en rättslig grund enligt dataskyddsförordningen för behandling av personuppgifter.

Avgivande av ett sådant yttrande som avses i artikel 7 c i förordningen om Ecris-TCN-systemet (EU) 2019/816 till screeningmyndigheterna i en annan medlemsstat förutsätter att den dömande medlemsstatens relevanta nationella myndighet granskar uppgifter i det nationella kriminalregistret. Sökningarna i det nationella kriminalregistret begränsas till att gälla det som den andra medlemsstatens screeningmyndighet begärt. Förordningen innehåller en skyldighet att både göra en sökning och att ge ett yttrande. Det är dock nödvändigt att i enlighet med 29 § i offentlighetslagen utfärda bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur kriminalregistret och personuppgifter som ingår i yttrandet till en annan medlemsstats screeningmyndighet enligt screeningförordningen för att bryta sekretess. Den föreslagna nationella regleringen anses vara nödvändig på grund av villkoren för brytande av sekretess.

I artikel 5.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs om ändamålsbegränsning av behandling av personuppgifter. Personuppgifter ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Enligt skäl 50 i ingressen till förordningen bör behandling av personuppgifter för andra ändamål än de för vilka de ursprungligen samlades in endast vara tillåten, när detta är förenligt med de ändamål för vilka personuppgifterna ursprungligen samlades in. I dessa fall krävs det inte någon annan separat rättslig grund än den med stöd av vilken insamlingen av personuppgifter medgavs. Om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning som den personuppgiftsansvarige har fått i uppgift att utföra, kan unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt fastställa och närmare ange för vilka uppgifter och syften ytterligare behandling bör betraktas som förenlig och laglig. Den rättsliga grund för behandling av personuppgifter som återfinns i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt kan också utgöra en rättslig grund för ytterligare behandling. För att fastställa om ett ändamål med den ytterligare behandlingen är förenligt med det ändamål för vilket personuppgifterna ursprungligen insamlades bör den personuppgiftsansvarige, efter att ha uppfyllt alla krav vad beträffar den ursprungliga behandlingens lagenlighet, bland annat beakta alla kopplingar mellan dessa ändamål och ändamålen med den avsedda ytterligare behandlingen, det sammanhang inom vilket personuppgifterna insamlats, särskilt de registrerades rimliga förväntningar till följd av förhållandet till den personuppgiftsansvarige i fråga om den art, den planerade ytterligare behandlingens konsekvenser för de registrerade samt förekomsten av lämpliga skyddsåtgärder för både den ursprungliga och den planerade ytterligare behandlingen.

Vidare ska medlemsstaterna enligt artikel 4 i dataskyddsdirektivet (2016/680) föreskriva att personuppgifter ska behandlas på ett lagligt och korrekt sätt, samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte behandlas på ett sätt som står i strid med dessa ändamål. Behandling som utförs av samma eller en annan personuppgiftsansvarig för något annat ändamål än det ursprungliga ska tillåtas, om det finns bestämmelser om behandlingen i lag och behandlingen för detta ändamål är nödvändig och proportionerlig.

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis betonat genomförandet av ändamålsbegränsning vid behandling av personuppgifter (bl.a. GrUU 20/2016 rd, GrUU 21/2012 rd), särskilt i fråga om känsliga personuppgifter. Någon annan verksamhet än den som är förknippad med det ursprungliga ändamålet får inte bli det huvudsakliga ändamålet eller ens ett viktigt ändamål med registret (GrUU 1/2018 rd, GrUU 14/2017 rd, GrUU 14/2009 rd). Det är möjligt att göra undantag från ändamålsbegränsningen om de kan karakteriseras som exakta och ringa (GrUU 47/2010 rd). Enligt grundlagsutskottet ska behandlingen av känsliga uppgifter vidare begränsas till det som är absolut nödvändigt genom exakta och noga avgränsade bestämmelser (GrUU 58/2018 rd).

I de föreslagna lagarna om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet och behandling av personuppgifter inom Tullen föreskrivs om ett nytt ändamål i fråga om behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga. Syftet med ändringarna är att möjliggöra användning av uppgifter i nationella informationssystem för den säkerhetskontroll som avses i artikel 15 i screeningförordningen och som syftar till att kontrollera huruvida de personer som genomgår screening skulle kunna utgöra ett hot mot den inre säkerheten. Enligt artikel 15.2 i screeningförordningen kan man för säkerhetskontrolländamål också göra sökningar i relevanta nationella databaser.

Sambandet mellan de föreslagna nya ändamålen och det ursprungliga insamlings- och lagringsändamålet är syftet med det ursprungliga ändamålet och säkerhetskontrollen. De europeiska informationssystem som avses i artikel 15.2 i screeningförordningen och i vilka man gör sökningar innehåller uppgifter till exempel om fällande domar mot tredjelandsmedborgare samt Europols och Interpols uppgifter. Den föreslagna ändringen i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet gör det möjligt att behandla information om undersöknings- och övervakningsuppgifter samt information som hänför sig till förhindrande i förväg och avslöjande av brott i ett nytt syfte. När det gäller Tullen är dessa ursprungliga behandlingsändamål desamma. I fråga om Gränsbevakningsväsendet omfattar de ursprungliga ändamålen ovannämnda förhindrande i förväg och avslöjande av brott, men även gränsbevakning samt upprätthållande av gränssäkerheten och gränsordningen samt utredning av brott och upprätthållande av den allmänna ordningen och säkerheten. Förutom att det i lagarna om behandling av personuppgifter vid dessa myndigheter separat i varje lag föreskrivs om nödvändighet vid behandling av särskilda personuppgiftskategorier, föreskrivs det också om kravet på nödvändighet i fråga om sökningar i nationella informationssystem vid säkerhetskontroller.

I propositionen föreslås inga ändringar i den nationella regleringen om den registrerades rättigheter.

13.8.4 Behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter

I de olika faserna under screeningförfarandet behandlas uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter enligt artikel 9.2 g, h och i i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt 6 § i dataskyddslagen tillämpas artikel 9 i dataskyddsförordningen dock inte på sådan behandling av uppgifter som regleras i lag eller som föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag, eller när en tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster vid ordnande eller produktion av tjänster behandlar uppgifter som tillhandahållaren i denna verksamhet fått om en persons hälsotillstånd eller funktionsnedsättning. Enligt 8 § i personuppgiftslagen för migrationsförvaltningen får den personuppgiftsansvarige inom lagens tillämpningsområde behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, om behandlingen är nödvändig med tanke på behandlingsändamålet.

Under screeningförfarandet kommer screeningmyndigheterna att behandla biometriska uppgifter om personer som genomgår screening vid registrering av dem i enlighet med artiklarna 15, 22 och 24 i Eurodac-förordningen, till den del detta ännu inte har gjorts. Avsikten är inte att i samband med screening lagra biometriska uppgifter i UMA-datasystemet på nationell nivå. Behandling av biometriska uppgifter för att lagra dem i unionens datasystem i enlighet med den direkt tillämpliga förordningen är nödvändig för de nationellt definierade screeningmyndigheterna. Det är möjligt för screeningmyndigheterna att lagra biometriska uppgifter i det datasystem som förordningen förutsätter med stöd av de nuvarande bestämmelserna.

I samband med den preliminära hälsokontroll som avses i artikel 12 i screeningförordningen behandlas hälsouppgifter om den som genomgår screening. I fråga om personuppgifter som gäller hälsokontrollen är den personuppgiftsansvarige tillhandahållaren av hälso- och sjukvårdstjänster, och på behandlingen tillämpas lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023). Uppgifter om den preliminära hälsokontrollen ska anges på screeningformuläret. Man beskriver dock inte personens hälsotillstånd detaljerat på screeningformuläret, utan konstaterar huruvida man identifierat ett behov av att utföra ytterligare hälsokontroller på basis av den preliminära hälsokontrollen.

Även i samband med sårbarhetskontrollen kan det komma fram uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. På personuppgifter som behandlas i samband med sårbarhetskontrollen tillämpas personuppgiftslagen för migrationsförvaltningen, eftersom sårbarhetskontroller utförs som en del av beslutsfattandet om och övervakningen av utlänningars inresa. Enligt personuppgiftslagen för migrationsförvaltningen får den personuppgiftsansvarige behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, om behandlingen är nödvändig med tanke på behandlingsändamålet. Screeningförordningen förutsätter att man gör en sårbarhetskontroll och lagrar relevanta uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter i samband med sårbarhetsprocessen på screeningformuläret, så behandlingen är i enlighet med de nuvarande bestämmelserna nödvändig i den omfattning som förutsätts i förordningen för screeningsyften.

I propositionen föreslås således inte några ändringar i den nationella regleringen om behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter.

13.8.5 Skyddet för hemfrid

Enligt föreslagna 10 § 3 mom. i mottagningslagen omfattar Migrationsverkets tillsyn över avtalet om produktion av mottagningstjänster rätt att göra inspektioner i förläggningens lokaler. Inspektionen kan i vissa avgränsade situationer även gälla utrymmen som används för boende, vilket innebär ingripande i skyddet för hemfrid, om vilket det föreskrivs i 10 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har ansett att de utrymmen en boende förfogar över på förläggningen inte omfattas av hemfridsskyddet enligt 10 § i grundlagen (GrUU 59/2010 rd). Inspektions- och åtgärdsbefogenheter som riktas till sådana utrymmen är däremot relevanta med avseende på skyddet för privatlivet, som tryggas i grundlagen (GrUU 59/2010 rd, GrUU 5/2006 rd). Grundlagsutskottet har ansett att det är acceptabelt att inspektera de utrymmen en boende förfogar över på en förläggning för att omhänderta farliga eller enligt lag förbjudna ämnen eller föremål, när rätten att göra inspektioner är tydligt avgränsad och det finns en grundad och nödvändig anledning till den. (GrUU 59/2010 rd).

Enligt 10 § 3 mom. i grundlagen kan genom lag föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas eller för att brott skall kunna utredas. Med tanke på regleringens exakthet är det väsentligt att det i lagen anges i vilket syfte en åtgärd som ingriper i hemfriden är tillåten, och att det av lagen framgår vad som i det aktuella fallet avses med att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 37/2005 rd). Grundlagsutskottet har förutsatt att regleringen om åtgärder som ingriper i hemfriden ska bedömas som nödvändig vid beredningen av förslaget (GrUU 49/2014 rd, GrUU 33/2013 rd). Till exempel i en bostad kan man göra en inspektion endast om det är nödvändigt för att utreda omständigheter som är föremål för inspektionen. (GrUU 54/2014 rd, GrUU 46/2001 rd). Dessutom har utskottet konstaterat att en myndighets befogenhet att göra inspektioner inom hemfriden inte kan grunda sig endast på samtycke (GrUU 40/2006, GrUU 37/2005).

Enligt föreslagna 10 § 3 mom. i mottagningslagen kan utrymmen som används för boende på en förläggning inspekteras endast om inspektionen är nödvändig för att trygga klientens ställning och rättigheter samt ändamålsenliga tjänster. Vid inspektionsverksamheten ska man dessutom iaktta bestämmelserna om inspektioner och förfarandena i samband med inspektioner enligt förvaltningslagen. I samband med en inspektion av en förläggnings lokaler kan man förutom förläggningens gemensamma lokaler göra en inspektion av rum eller bostäder som är obebodda och tomma vid inspektionstidpunkten. Ett utrymme som används för boende kan enligt förslaget endast inspekteras om det är nödvändigt för att utreda omständigheter som är föremål för inspektionen eller för att trygga klientens ställning och rättigheter eller ändamålsenliga boendeförhållanden. En inspektion av en klients eget rum eller egen bostad kan vara nödvändig för att få en helhetsbild, till exempel i en situation där det i ett klagomål som gäller förläggningen har framförts missförhållanden som hänför sig till renligheten och hygienen på förläggningen eller inkvarteringens säkerhet.

Den föreslagna regleringen är exakt och noggrant avgränsad. Syftet med en inspektionsåtgärd som ingriper i hemfriden är att tillgodose rätten till oundgänglig försörjning och omsorg enligt 19 § 1 mom. för mottagaren av mottagningstjänster. Inspektionsrätten utövas endast om det är nödvändigt för att tillgodose dessa rättigheter.

13.8.6 Utvidgning av rätten till information i samband med styrning av och tillsyn över företrädarverksamhet

I propositionen föreslås att 91 § 1 mom. i integrationslagen om livskraftscentralens rätt att få information för styrnings- och tillsynsuppgifter ändras på så sätt att livskraftscentralen i fortsättningen har rätt att få information för denna uppgift från Migrationsverket och förläggningen. I paragrafen är det inte fråga om sådana särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen.

Lagens bestämmelser om den föreslagna rätten till information är exakta och noggrant avgränsade, eftersom bestämmelserna gäller en lagstadgad uppgift för vilken informationen behövs, och rätten till information begränsas till att gälla nödvändig information. Med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet finns det en godtagbar grund för rätten till information, genomförande av livskraftscentralens lagstadgade styrnings- och tillsynsuppgift, och särskilt tillsyn över företrädarverksamhet. Det är också förenligt med barnets bästa att den myndighet som utövar tillsyn över företrädarverksamheten får heltäckande information om företrädarens verksamhet för att sköta tillsynsuppgiften. En viktig princip i FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 60/1991) är att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet när man utfärdar myndighetsbeslut, lagar eller samhällspolitiska avgöranden som rör barn.

13.9 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter till andra än myndigheter

13.9.1 Allmänt

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Kravet på ändamålsenlighet är ett juridiskt villkor och det måste bedömas från fall till fall om kravet uppfylls. Då måste man bland annat beakta vilken typ av förvaltningsuppgift det handlar om (GrUU 53/2010 rd, GrUU 23/20213 rd, GrUU 5/2014 rd). Överföring av en serviceuppgift kan enligt grundlagsutskottet vara nödvändig för ändamålsenlig skötsel av uppgiften, om de förutsättningar som nämns i bestämmelsen för säkerställande av

tillgången till tjänster eller verksamhetens effektivitet uppfylls (GrUU 3/2009 rd). Enligt förarbetena till grundlagen ska man dessutom fästa särskild uppmärksamhet vid enskilda personers och sammanslutningars behov (RP 1/1998 rd, s. 179/II). Huruvida kravet på ändamålsenlighet uppfylls måste bedömas från fall till fall varje gång då en offentlig förvaltningsuppgift föreslås bli anförtrodd någon utanför myndighetsorganisationen (GrUU 44/2016 rd). Det är även viktigt att göra en sådan avgränsning av befogenheterna att den andel av maktutövningen som sköts utanför myndighetsmaskineriet får karaktären av assisterande och kompletterande maktutövning i relation till myndigheternas verksamhet (GrUU 57/2010 rd).

Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock anförtros endast myndigheter. Enligt förarbetena till grundlagen (RP 1/1998 rd, s. 180/I) och grundlagsutskottets praxis (GrUU 22/2014 rd, GrUU 55/2005 rd) ska man som betydande utövning av offentlig makt betrakta till exempel rätt att använda maktmedel som grundar sig på självständig prövning eller att på annat sätt ingripa i individens grundläggande fri- och rättigheter.

13.9.2 Avtal om produktion av mottagningstjänster

Mottagningstjänster säkerställer en oundgänglig försörjning och omsorg enligt 19 § 1 mom. i grundlagen för personer som söker internationellt skydd och som får tillfälligt skydd. I mottagningstjänsterna ingår även åtgärder genom vilka man begränsar rättigheterna för den som får mottagningstjänster. Produktion av mottagningstjänster kan därför till många delar betraktas som en sådan offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen. Trots att propositionen har beretts så att all utövning av betydande offentlig makt föreskrivs som myndighetsuppgift, föreslås det i propositionen att även förläggningen får till uppgift att vidta åtgärder som hänför sig till personers rättigheter och skyldigheter. Propositionen måste således bedömas med beaktande av 124 § i grundlagen.

En väsentlig faktor i samband med att ordna mottagningstjänster är att antalet klienter varierar mycket beroende på antalet personer som reser in i landet och som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Anskaffning av mottagningstjänster från en privat serviceproducent gör det möjligt att dimensionera mottagningskapaciteten på ett flexibelt och effektivt sätt utifrån klientantalet vid varje tillfälle. Samtidigt säkerställer man att man kan trygga en oundgänglig försörjning och omsorg enligt 19 § 1 mom. i grundlagen för personer som söker internationellt skydd och som får tillfälligt skydd samt de förhållanden som krävs i mottagandedirektivet och direktivet om tillfälligt skydd i alla situationer. Anskaffning av mottagningstjänster är ändamålsenlig särskilt på grund av att man på så sätt kan säkerställa tillgången till och tillgängligheten av tjänsterna. Anskaffning av mottagningstjänster säkerställer dessutom att tjänster tillhandahålls i rätt tid och att individuella behov kan beaktas bättre vid tillhandahållandet av tjänster.

För ändamålsenlig anskaffning av mottagningstjänster kan Migrationsverket ingå avtal om att driva en förläggning med en serviceproducent inom den offentliga, privata eller tredje sektorn. Genom avtalet kan Migrationsverket inte utan en uttrycklig bestämmelse i lag överföra den utövning av offentlig makt som ankommer på en myndighet eller begränsa de rättigheter som enligt mottagningslagen hör till personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Migrationsverket har även framöver ett sådant ansvar som avses i 8 § för styrningen, planeringen och övervakningen av den praktiska mottagningsverksamheten i alla situationer.

Bestämmelser om kompetenskrav för dem som sköter offentliga förvaltningsuppgifter i anslutning till mottagningstjänster finns i lag. I 9 § i mottagningslagen finns det bestämmelser om kompetenskrav för föreståndaren för en förläggning. Enligt 17 § i lagen gäller bestämmelserna i 60 § i barnskyddslagen i fråga om kompetenskraven för de anställda vid

grupphem, enheter för stödboende och andra inkvarteringsställen för barn som saknar vårdnadshavare. På en förläggning utförs socialt arbete och social handledning av en i 26 § i lagen avsedd yrkesutbildad person inom socialvården, och bestämmelser om kompetenskraven finns i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015). Hälso- och sjukvårdstjänster enligt 27 § i lagen ges av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, och bestämmelser om kompetenskraven finns i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994). Tillstånds- och tillsynsverket styr och övervakar på riksnivå yrkesutövningen i fråga om yrkesutbildade personer inom socialvården och de yrkesutbildade personerna inom hälso- och sjukvården. Enligt förslaget kan Migrationsverket dessutom i det avtal som det ingår med serviceproducenten förutsätta att arbetstagare som sköter styrningsuppgifter till exempel ska ha en för uppgiften lämplig examen inom social-, hälso- och sjukvårds- eller vårdbranschen eller pedagogik samt av Tillstånds- och tillsynsverket beviljad rätt att utöva socionom-, sjuksköter- eller hälsovårdaryrke som legitimerad yrkesutbildad person. I avtalet fastställs också en tillräcklig personaldimensionering för förläggningens klientantal.

När någon annan än en myndighet utövar offentlig makt vid skötsel av uppgifter med anknytning till mottagningstjänster enligt denna lag, tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar på personen. Enligt förslaget fogas en hänvisningsbestämmelse om skadeståndsansvar till lagen. Dessutom ska den serviceproducent som driver förläggningen förutom mottagningslagen iaktta de allmänna förvaltningslagarna i ärenden som rör beviljande och förvägrande av mottagningstjänster samt vid beredning av dem, beslutsfattande om dem och genomförande av beslut. Det fattas ett beslut om förläggningens avgöranden, och mottagaren av mottagningstjänster kan föra beslutet till domstol för avgörande.

I förslaget preciseras minimiinnehållet i avtal mellan Migrationsverket och en serviceproducent inom den offentliga, privata eller tredje sektorn, Migrationsverkets styrnings- och tillsynsansvar, påföljderna för avtalsbrott och kraven för serviceproducenter. Preciseringarna säkerställer att serviceproducentens förläggningsverksamhet är ändamålsenlig och att den inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättsskyddet eller andra krav på god förvaltning. De uppgifter som enligt propositionen avses ankomma på förläggningen och som innehåller utövning av offentlig makt har dessutom bedömts skilt för sig i följande avsnitt.

13.9.3 Multidisciplinär åldersbedömning

Enligt 6 a § i utlänningslagen gör Migrationsverket en bedömning av åldern hos den som söker internationellt skydd efter att ha fått ett utlåtande om den multidisciplinära åldersbedömningen och vid behov om den rättsmedicinska åldersbedömningen, och åldern hos den som ansöker om uppehållstillstånd eller hos anknytningspersonen efter att ha fått ett utlåtande om den rättsmedicinska åldersbedömningen. Enligt föreslagna 6 b § begär Migrationsverket för den multidisciplinära åldersbedömning som avses i artikel 25 i förfarandeförordningen av förläggningen ett utlåtande om åldern hos den som ansöker om internationellt skydd. På förläggningens begäran kan ett utlåtande om sökandens ålder ges av en verksamhetsenhet inom den offentliga eller privata social- och hälsovården. I enlighet med den föreslagna regleringen kan ett utlåtande om sökandens ålder även ges av sådana yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården som inte är myndigheter. Propositionen måste bedömas med beaktande av 124 § i grundlagen.

Det utlåtande som begärs för multidisciplinär åldersbedömning handlar om att sköta uppgifter i samband med produktion av tjänster. Utlåtandet kan överhuvudtaget utarbetas endast på begäran av Migrationsverket. Med tanke på förvaltningens effektivitet är det motiverat att utfärda bestämmelser om att Migrationsverket i första hand ska begära ett utlåtande om

sökandens ålder för den multidisciplinära åldersbedömningen från förläggningen. Det faktum att de yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården som arbetar på förläggningen i varje fall kommunicerar med den som söker internationellt skydd talar för denna syn. Eftersom personens ålder är av betydelse med avseende på många rättigheter och skyldigheter, även i fråga om förfarandet för internationellt skydd, kan det anses motiverat att den multidisciplinära åldersbedömningen görs så effektivt som möjligt. Därför är det motiverat att man i bedömningen i mån av möjlighet använder till exempel uppgifter som erhållits och samlats in i samband med mottagningstjänster till behövliga delar, och att förläggningen utarbetar ett utlåtande om sökandens ålder.

Med tanke på individens rättskydd och oberoende har det dock ansetts nödvändigt att föreskriva att förläggningen har möjlighet att begära ett utlåtande för den multidisciplinära åldersbedömningen från en verksamhetsenhet inom den offentliga eller privata social- och hälsovården. I bestämmelserna beaktas även tillgodoseendet av individens rättigheter till fullo, och de föreslagna bestämmelserna anses således inte vara problematiska med avseende på kravet på ändamålsenlighet. Till sin natur kan utlåtandet om sökandens ålder jämföras till exempel med en socialarbetares utlåtande om barnets bästa, som Migrationsverket kan begära av förläggningen för att beakta barnets bästa. Med beaktande av det ovannämnda kan den föreslagna regleringen anses vara ändamålsenlig med tanke på förvaltningens effektivitet och förvaltningsuppgiftens natur.

Ett utlåtande av andra än yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården som är myndigheter kan till sin natur betraktas som assisterande och kompletterande i relation till myndigheternas verksamhet, eftersom det inte bestämmer slutresultatet (sökandens ålder), utan gäller en av de faktorer som Migrationsverket måste beakta vid prövning av en ansökan om internationellt skydd. Enligt den ändring av 116 § i utlänningslagen som föreslås i denna proposition är Migrationsverket en sådan beslutande myndighet som avses i artikel 3.16 i förfarandeförordningen. Enligt förfarandeförordningen är en beslutande myndighet ansvarig för att pröva ansökningar om internationellt skydd och behörig att fatta beslut inom ramen för det administrativa förfarandet.

Grundlagsutskottet har i fråga om utfärdande av ett läkarintyg och läkarutlåtande om förarens hälsotillstånd konstaterat att det inte i regel motsvarar det som avses i 124 § i grundlagen, där offentliga förvaltningsuppgifter som en myndighet sköter anvisas utanför myndighetsapparaten. I sådana fall beaktas ett intyg eller utlåtande av en läkare som en sådan medicinsk utredning som lagen förutsätter. (GrUU 63/2024 rd). Den föreslagna regleringen kan bedömas handla om ett motsvarande förfarande till sin natur, eftersom Migrationsverket i enlighet med 6 a § gör en bedömning av sökandens ålder efter att ha fått ett utlåtande för multidisciplinär åldersbedömning. Således handlar det inte heller om att överföra beslutanderätt som gäller en individs centrala rättigheter. Den föreslagna regleringen innehåller inte heller överföring av en sådan prövningsrätt till en privat aktör eller instans som till sin natur kan anses vara direkt beslutande i fråga om en individs centrala rättigheter. Myndigheten, i detta fall Migrationsverket, ansvarar fortfarande för beslutsfattandet i fråga om en individs rättigheter. Rättsverkningarna av det utlåtande som begärs för den multidisciplinära åldersbedömningen har således begränsats på ett ändamålsenligt sätt till vad som är nödvändigt med avseende på regleringens syfte.

Bestämmelserna om den multidisciplinära åldersbedömningen äventyrar inte de grundläggande fri- och rättigheterna, rättsskyddet eller kraven på god förvaltning. När det gäller det utlåtande som begärs för den multidisciplinära åldersbedömningen kan man bedöma att det till sin natur handlar om assisterande och kompletterande uppgifter i relation till myndigheternas verksamhet, och en effektiv skötsel av uppgifterna förutsätter att även andra än myndigheter

kan ge utlåtandet. Den föreslagna regleringen ska anses uppfylla kravet på ändamålsenlighet enligt 124 § i grundlagen, och propositionen innebär inte överföring av uppgifter som gäller utövning av offentlig makt till andra än myndigheter.

13.9.4 Hur länge mottagningstjänster tillhandahålls

Enligt vad som föreslås till 14 a § 5 mom. i mottagningslagen får föreståndaren för en förläggning trots de tidsgränser som annars fastställs i paragrafen besluta att fortsätta tillhandahållandet av mottagningstjänster under en skälig tid av exceptionellt vägande skäl. Propositionen måste bedömas med beaktande av 124 § i grundlagen.

Innehållet i bestämmelsen i fråga motsvarar 14 a § 4 mom. i den gällande mottagningslagen. I och med den föreslagna ändringen är det enligt momentet möjligt att fortsätta tillhandahållandet av mottagningstjänster av exceptionellt vägande skäl i stället för särskilda personliga skäl enligt den gällande lagen. Det föreslås att bestämmelser om den uppgift som gäller att fortsätta tillhandahållandet av mottagningstjänster utfärdas genom lag, och uppgiften grundar sig på situationer som fastställs i lag och som är så exakt avgränsade som möjligt. Målet med regleringen är att möjliggöra så kallade överföringsarrangemang i situationer, där ett exceptionellt vägande skäl kortvarigt hindrar överföring av en person som beviljats uppehållstillstånd till kommunen eller genomförande av avlägsnande.

I specialmotiveringen till föreslagna 14 a § 5 mom. beskrivs exempel på situationer på vilka momentet kan tillämpas. Behovet av att pröva förlängning av mottagningstjänsterna kan uppstå plötsligt och hänföra sig till exempelvis individens livssituation, såsom sjukdom, sårbar ställning eller graviditet. Situationerna kan också handla om oförutsedda svårigheter med överföring till kommunen eller avlägsnande. I sådana situationer har föreståndaren för förläggningen en faktisk möjlighet att utan dröjsmål bedöma behovet av att fortsätta tillhandahållandet av tjänster, och föreståndaren har även i princip tillgång till aktuella uppgifter om de fallspecifika omständigheterna. Således är det motiverat att föreståndaren för en förläggning även framöver beslutar om att fortsätta tillhandahållandet av mottagningstjänster. Den föreslagna regleringen kan anses vara behövlig för ändamålsenlig skötsel av uppgiften.

Allmänt taget kan mottagningstjänsterna anses stå i samband med en individs grundläggande fri- och rättigheter. Förlängningen av tillhandahållandet av mottagningstjänster enligt förslaget kan dock inte anses handla om en sådan uppgift som på ett betydande sätt ingriper i en individs grundläggande fri- och rättigheter. Den föreslagna regleringen gör det i första hand möjligt att fortsätta tillhandahållandet av mottagningstjänster i en situation där tillhandahållandet av tjänster annars med stöd av lag upphör. När föreståndaren för en förläggning fattar beslut om att fortsätta tillhandahållandet av tjänster är det således i första hand fråga om reglering som stärker en individs rättsställning. Den föreslagna regleringen gör det möjligt att beakta fallspecifika omständigheter och stöder möjligheterna att tillgodose en individs grundläggande fri- och rättigheter. I de situationer där man anser att det inte finns ett exceptionellt vägande skäl till att fortsätta tillhandahållandet av tjänster ingriper man dock inte i det som föreskrivs i 19 § i grundlagen, eftersom välfärdsområdena och Folkpensionsanstalten i sista hand ansvarar för att säkerställa en oundgänglig försörjning och omsorg utanför mottagningstjänsterna. Den föreslagna regleringen ska anses uppfylla kravet på ändamålsenlighet enligt 124 § i grundlagen, och den innebär inte överföring av uppgifter som gäller utövning av offentlig makt till andra än myndigheter.

13.9.5 Begränsningsåtgärder i samband med mottagningstjänster

Betydande utövning av offentlig makt ingår i beslut som begränsar en sökandes tjänster på ett sätt som eventuellt inskränker sökandens valfrihet och privatliv. Därför fattas beslut om sänkning av mottagningspenningen eller indragning av mottagningstjänsterna enligt förslaget av Migrationsverket. Migrationsverket begär av förläggningen en utredning om särskilda eller individuella omständigheter som anknyter till sökandens person och som eventuellt påverkar beslutet. Behörigheten att avgöra enskilda ärenden hör till överdirektören för Migrationsverket, som kan förordna uppgifter för verkets tjänstemän genom Migrationsverkets arbetsordning som han eller hon fastställt.

Syftet är att personer som är föremål för indragning av mottagningstjänster och för indragning av mottagningstjänster för en person som fått ett beslut om överföring i regel inkvarteras på en statlig förläggning. Eftersom det ändå inte nödvändigtvis är ändamålsenligt att ordna inkvarteringen på en statlig förläggning i alla situationer, till exempel på grund av att det är orimligt att flytta personen, ska regleringen även bedömas med tanke på uppfyllandet av förutsättningarna i 124 §. En förläggning utöver offentlig makt när den beviljar nyttigheter till en person som är föremål för indragning av tjänster. Att säkerställa oundgänglig försörjning och omsorg i en situation där mottagningstjänsterna har dragits in förutsätter individuell prövning som inte kan göras av Migrationsverket. För att man ska kunna beakta sökandens individuella behov på ett tillräckligt sätt och reagera på eventuella förändringar i behoven utan dröjsmål är det ändamålsenligt att överföra uppgiften till förläggningen. Eftersom det vid beviljande av nyttigheter är fråga om individuell behovsprövning, har beviljandet av dem i lag ålagts yrkesutbildade personer inom socialvården. Personen meddelas ett förvaltningsbeslut om beviljande av nyttigheter.

Med tanke på tillgången till och effektiviteten av tjänsterna är det ändamålsenligt att beslutet om beviljande av nyttigheter även kan fattas på någon annan förläggning än på en statlig förläggning. Ändamålsenligheten vid överföring av uppgiften stöds även av det faktum att förläggningen på bästa sätt kan beakta personens individuella behov vid beviljande av nyttigheter. Den föreslagna regleringen äventyrar inte en individs grundläggande fri- och rättigheter, rättsskyddet eller kraven på god förvaltning och ska anses uppfylla kravet på ändamålsenlighet enligt 124 § i grundlagen.

Retroaktivt uttag av avgifter för mottagningstjänster handlar om att ta ut kostnader för sådana lagstadgade tjänster som en person får på grund av sin ställning och som tillhandahålls utan prövning. Att retroaktivt ta ut en avgift som förutsätter en retroaktiv bedömning av personens inkomster och förmögenhet samt laglighetsgrunderna för att ta ut avgiften i relation till tillgodoseende av den rättighet som tryggas i 19 § i mom. i grundlagen kan jämföras med återkrav. Återkrav har av hävd ansetts vara betydande utövning av offentlig makt enligt 124 § i grundlagen (se GrUU 18/2021 rd, stycke 4; GrUU 50/2017 rd, s. 34; GrUU 45/2006 rd, s. 2), och uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt bara kan ges myndigheter. I propositionen föreslås det att Migrationsverket beslutar om retroaktivt uttag av avgifter för mottagningstjänster. Även begäranden om rättelse av beslut om avgifter lämnas till Migrationsverket.

13.10 Regional självstyrelse

Enligt 121 § 4 mom. i grundlagen bestäms om självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner genom lag. Denna bestämmelse i grundlagen har bedömts särskilt i samband med lagstiftningen om inrättande av välfärdsområden (GrUU 17/2021 rd, tidigare även GrUU 65/2018 rd, GrUU 15/2018 rd, GrUU 26/2017 rd, GrUU 75/2014 rd och GrUU 67/2014 rd).

Grundlagsutskottet har konstaterat att ett gemensamt drag för regleringen i grundlagen om olika former av självstyrelse är demokrati (GrUU 17/2021 rd, stycke 26, GrUU 26/2017 rd, s. 24). Utskottet har dock fäst uppmärksamhet vid att den statliga styrningen av välfärdsområdena och finansieringsmodellen för områdena de facto inskränker välfärdsområdesfullmäktiges beslutanderätt (GrUU 17/2021 rd, stycke 26).

Grundlagsutskottet har betonat det allmännas skyldighet enligt 22 § i grundlagen att trygga tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, inklusive tillgodoseendet av de grundläggande sociala rättigheterna enligt 19 § 3 mom. i grundlagen (GrUU 14/2024 rd, stycke 19, GrUU 40/2024 rd, stycke 7). I sig kan det bedömas att den föreslagna skyldigheten för välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen att producera tjänster för Migrationsverket i viss mån ytterligare begränsar välfärdsområdenas begränsade möjlighet att själv besluta om sina uppgifter. Å andra sidan regleras välfärdsområdenas uppgifter redan nu i hög grad, och trots skyldigheten att producera tjänster har välfärdsområdena frihet att bestämma hur de närmare avtalar om att producera tjänster för Migrationsverket inom sitt område.

Grundlagsutskottet anser att finansieringen av de områden som avses i 121 § 4 mom. i grundlagen i tillämpliga delar ska bedömas i ljuset av grundlagsutskottets praxis i fråga om finansieringsprincipen. Finansieringsprincipens betydelse vid den konstitutionella bedömningen av bestämmelserna om förvaltningsområden som är större än kommuner avviker dock enligt grundlagsutskottet bland annat på grund av att beskattningsrätten saknas (GrUU 15/2018 rd, s. 21). Det är uttryckligen den statliga finansieringen och fördelningen av den som intar en avgörande ställning när det gäller att se till att välfärdsområdena klarar av att sköta sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt (GrUU 15/2018 rd, s. 21). Grundlagsutskottet har sett det som väsentligt att finansieringen av social- och hälsotjänsterna i tillräcklig grad motsvarar servicebehovet (GrUU 17/2021 rd, s. 23, GrUU 15/2018 rd, s. 23). I lagförslaget bestäms ersättningen för de tjänster som välfärdsområdena producerar utifrån ett avtal som ingås med Migrationsverket. Om det i avtalet inte särskilt har avtalats om ersättningar, bestäms ersättningen enligt kostnaderna för att producera tjänster. Lagförslaget beaktas till fullo i Migrationsverkets finansiering, och förslaget bedöms således inte äventyra genomförandet av finansieringsprincipen.

Även kommunerna i landskapet Åland har kommunal självstyrelse på det sätt som föreskrivs i 121 § i grundlagen. Enligt den finansieringsprincip som ingår i självstyrelse får kommunernas lagstadgade uppgifter inte äventyra kommunernas möjligheter att självständigt bestämma om sin ekonomi och förvaltning. I sin vedertagna praxis har grundlagsutskottet betonat att när kommunerna åläggs uppgifter ska det i enlighet med finansieringsprincipen ses till att kommunerna har faktiska förutsättningar att klara av dem. Utskottet har också ansett att finansieringsuppgifter för kommunerna, med hänsyn till att självstyrelsen är skyddad i grundlagen, inte får vara så stora att de försämrar kommunernas verksamhetsvillkor på ett sätt som äventyrar kommunernas möjligheter att självständigt bestämma om sin ekonomi och därmed också om sin förvaltning (se till exempel GrUU 41/2014 rd, s. 3, GrUU 50/2005 rd, s. 2). Finansieringsprincipen ingår även i artikel 9.2 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse, enligt vilken de lokala myndigheternas ekonomiska resurser ska motsvara de uppgifter som tilldelats dem i grundlag och annan lag (se till exempel GrUU 16/2014 rd, s. 2).

Det föreslås i propositionen att ett omnämnande av en kommun som hör till landskapet Åland fogas till 35 och 38 § i integrationslagen. Syftet med tilläggen är att främja likabehandling av minderåriga utan vårdnadshavare. Det är centralt att en företrädare enligt integrationslagen förordnas för nämnda barn i mycket sårbar ställning, oavsett om de bor på fastlandet eller på Åland. Det är fråga om en ny uppgift för landskapet Åland, men arbetsmängden bedöms vara

mycket liten i den nuvarande situationen med ett litet antal barn och även i en situation där det finns fler barn. Med stöd av 69 § 2 mom. i den gällande integrationslagen kan en kommun som hör till landskapet Åland söka ersättning av staten för ordnande av boende eller stöd för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare. Kommunerna i landskapet Åland kan med stöd av detta söka ersättning för kostnader som uppstått av ordnandet av stöd för minderåriga inom socialvården för minderåriga barn utan vårdnadshavare.

På basis av de ovannämnda omständigheterna bedöms de föreslagna tilläggen i 35 och 38 § i integrationslagen inte äventyra den ekonomiska bärkraften för kommunerna i landskapet Åland eller genomförandet av finansieringsprincipen.

13.11 Bemyndigande att utfärda förordningar

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. I förarbetena till grundlagen konstateras att när man bedömer om bemyndigandet att utfärda bestämmelser i lag ska ges till statsrådet eller ett ministerium ska utgångspunkten vara att förordningar om vittsyftande och principiellt viktiga ärenden samt sådana andra ärenden vars betydelse kräver det utfärdas av statsrådets allmänna sammanträde. Denna princip framgår bland annat av 67 § om beslutsfattandet i statsrådet. Således kan ministerierna bemyndigas att utfärda förordningar om frågor av mer teknisk natur och frågor som har ringa samhällelig eller politisk betydelse. Även grundlagsutskottets praxis utgår från att lagstiftande makt kan delegeras till ett ministerium närmast då det är fråga om bestämmelser som tydligt är tekniska till sin art och lämpar sig för den verkställande makten (t.ex. GrUU 20/1997 rd). I propositionen föreslås det att man genom förordning av statsrådet får fastställa länder som på nationell nivå anses vara säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer. Ärendets politiska betydelse betonas av att fastställandet av länder eventuellt kan påverka Finlands internationella relationer och förutsättningar att verka i internationellt samarbete. Därför är det inte endast fråga om ett ärende som är tekniskt till sin art eller som har ringa politisk betydelse. Grundlagens 80 § och grundlagsutskottets utlåtandepraxis med anknytning till den förutsätter bland annat att det föreskrivs om bemyndiganden i lag och att bemyndigandena ska vara exakta och noggrant avgränsade (se t.ex. GrUU 45/2016 rd, s. 4 och GrUU 17/2010 rd. s. 2). Enligt förslaget innehåller 100 § 2 mom. i utlänningslagen en bestämmelse om bemyndigande. I den föreslagna paragrafen i utlänningslagen hänvisas till förfarandeförordningen, som innehåller exakta bestämmelser om vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att ett land ska kunna anses som ett säkert tredjeland eller ett säkert ursprungsland. Fastställande av länder genom förordning av statsrådet möjliggör snabba ändringar med anledning av eventuella förändringar i säkerhetsläget. Fastställande av säkra länder på nationell nivå förutsätter en kontinuerlig granskning av säkerhetsläget i länderna i fråga.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom det i propositionen föreslås ny reglering som gäller flera grundläggande fri- och rättigheter, anser regeringen dock det motiverat att begära ett utlåtande av grundlagsutskottet, åtminstone om helheten för rättskydd, inklusive kortare besvärstider, förvaltningsdomstolens behandlingstider, besvärsförbud, samt begränsning av rätten för organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning att närvara vid screening i förhållande till GL 21 §; förvaltningsdomstolens behandlingstider i förhållande till GL 3 §; undantag från rätten att vistas i Finland under behandling av ansökan om internationellt skydd och deras förhållande till GL 9 § 4 mom.; nya åtgärder som gäller begränsning av rörelsefriheten, inklusive teknisk

övervakning vid screening, i förhållande till GL 9 § samt nya begränsningsåtgärder vid mottagning, inklusive sänkning av mottagningspenningen och indragning av mottagningstjänsterna, i förhållande till GL 19 § 1 mom.

Kläm

På basis av det som anges ovan och eftersom det i det mottagandedirektiv och de förordningar som bildar EU:s migrations- och asylpakt finns bestämmelser som det föreslås att ska genomföras genom eller kompletteras genom lag, lämnas följande lagförslag till riksdagen för godkännande:

1.

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i utlänningslagen (301/2004) 3 § 16 punkten, 87 a, 87 b, 88, 88 b–88 e, 89, 96, 96 a, 97, 97 b, 98 a, 99, 99 a, 104, 107, 108 och 133 § och 196 § 5 mom.,

sådana de lyder, 3 § 16 punkten och 97 och 98 a § i lag 501/2016, 87 a och 88 c § i lag 323/2009, 87 b, 88 d och 88 e § i lag 422/2014, 88 och 89 § i lag 666/2024, 88 b § i lagarna 323/2009 och 247/2025, 96 § i lagarna 973/2007, 501/2016 och 472/2024, 96 a, 97 b, 99 och 99 a § i lag 194/2015, 104 § i lag 426/2024, 107 § i lagarna 666/2024 och 247/2025, 108 § i lagarna 323/2009 och 666/2024, 133 § i lagarna 749/2011 och 816/2022 och 196 § 5 mom. i lag 1022/2018,

ändras 3 § 12 a och 27 punkten, 6 a och 6 b §, 35 § 2 och 3 mom., 39 § 1 mom., 40 § 4 mom., 52 c § 2 mom., 54 § 2 mom., 55 § 1 mom., 56 d § 2 och 3 mom., 57 § 4 mom., 58 § 4 och 8 mom., 60 d § 1 mom., 81 b § 2 mom., 81 c § 7 mom., 87 § och mellanrubriken före den, 94 § och mellanrubriken före den, 95, 95 a–95 c, 97 a, 98, 100–103, 104 a–104 c, 105 och 106 § och mellanrubriken före den, 110 § 3 mom., 112 § 1 mom. 3 punkten, 113 § 1 mom., 116 §, 116 a § 4 mom., 117 och 133 a §, 135 § 1 mom., 136 a § 1 mom., 147 a § 2 mom., 193 och 198 a §, 198 b § 1 mom., 199 och 200 a § och 208 § 1 mom.,

av dem 3 § 12 a punkten och 106 § sådana de lyder i lag 323/2009, 3 § 27 punkten och 58 § 8 mom. sådana de lyder i lag 147/2025, 6 a § sådan den lyder i lag 549/2010, 6 b § sådan den lyder i lagarna 549/2010, 501/2016 och 472/2024, 35 § 2 mom., 133 a § och 147 a § 2 mom. sådana de lyder i lag 472/2024, 35 § 3 mom. sådant det lyder i lag 64/2025, 39 § 1 mom. sådant det lyder i lag 302/2025, 40 § 4 mom., 136 a § 1 mom., 198 b § 1 mom. och 200 a § sådana de lyder i lag 247/2025, 52 c § 2 mom. sådant det lyder i lag 389/2015, 54 § 2 mom., 55 § 1 mom. och 87 § sådana de lyder i lag 666/2024, 56 d § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag 1408/2025, 57 § 4 mom. och 58 § 4 mom. sådana de lyder i lag 668/2013, 60 d § 1 mom. sådant det lyder i lag 121/2018, 81 b § 2 mom. sådant det lyder i lag 216/2023, 81 c § 7 mom. sådant det lyder i lag 255/2025, 95 § sådan den lyder i lagarna 194/2015, 437/2019 och 816/2022, 95 a § sådan den lyder i lagarna 194/2015 och 426/2024, 95 b § sådan den lyder i lagarna 432/2009 och 501/2016, 95 c och 198 a § sådana de lyder i lag 432/2009, 97 a § sådan den lyder i lagarna 194/2015, 426/2024 och 247/2025, 98 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 432/2009,102 § sådan den lyder i lagarna 194/2015 och 437/2019, 103 § sådan den lyder i lag 437/2019, 101, 104 a–104 c och 105 § sådana de lyder i lag 426/2024, 113 § 1 mom. sådant det lyder i lag 332/2016, 116 och 117 § sådana de lyder i lag 501/2016, 116 a § 4 mom. sådant det lyder i lag 816/2022, 193 § sådan den lyder i lag 16/2017, 199 § sådan den lyder i lag 1022/2018 och 208 § 1 mom. sådant det lyder i lag 49/2017, samt

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 619/2006, 358/2007, 323/2009, 631/2011, 1338/2011, 668/2013, 1218/2013, 332/2016, 501/2016, 121/2022, 216/2023, 389/2023 och 147/2025, nya 14 a, 14 b och 28–32 punkter, till 6 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till lagen en ny 6 c §, till 9 § ett nytt 2 mom., i stället för det 2 mom. som upphävts genom lag 737/2021, till lagen en ny 16 §, i stället för den 16 § som upphävts genom lag 1214/2013, och en ny kapitelrubrik före den, till lagen nya 16 a—16 j §, till 39 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 302/2025, ett nytt 5 mom., till 40 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 449/2012, 121/2022, 487/2024, 147/2025 och 247/2025, ett nytt 5 mom., varvid det nuvarande 5 mom. blir 6 mom., till 53 §, sådan den lyder i lagarna 720/2018,

216/2023, 225/2024 och 666/2024, ett nytt 8 mom., i stället för det 8 mom. som upphävts genom lag 225/2024, till 81 b §, sådan den lyder i lagarna 216/2023 och 1410/2025, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom., till 81 c §, sådan den lyder i lag 255/2025, ett nytt 8 mom., varvid det nuvarande 8 mom. blir 9 mom., en ny mellanrubrik före 90 §, till lagen nya 113 a, 116 b och 116 c § och en ny mellanrubrik före 116 c §, till 131 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 631/2011, 332/2016, 620/2020, 1251/2020 och 472/2024, ett nytt 6 mom., till 147 a §, sådan den lyder i lagarna 194/2015 och 472/2024, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till lagen nya 190 c och 190 d §, till 191 §, sådan den lyder i lagarna 1218/2013, 132/2016, 121/2022 och 216/2023, en ny 9 punkt i stället för den 9 punkt som upphävts genom lag 216/2023 och ett nytt 2 mom., till lagen nya 193 a, 193 b, 198 c och 200 b § och till 202 §, sådan den lyder i lagarna 1022/2018 och 247/2025, ett nytt 4 mom. som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

— —

12 a) *status som alternativt skyddsbehövande* status som beviljas en utlänning som kan få sådant alternativt skydd som avses i artikel 3 led 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU, nedan *skyddsgrundsförordningen,*

— —

14 a) *asylsökande* en person som har gjort en ansökan om internationellt skydd om vilken ett lagakraftvunnet beslut ännu inte har fattats,

14 b) *asylförfarande* det förfarande för beviljande av internationellt skydd som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU, nedan *förordningen om asylförfaranden*,

— —

27) *olaglig vistelse* vistelse i landet av en sådan tredjelandsmedborgare som inte uppfyller eller inte längre uppfyller villkoren för inresa enligt kodexen om Schengengränserna eller villkoren för inresa eller vistelse enligt denna lag,

28) *screeningförordningen* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817,

29) *person som genomgår screening* en tredjelandsmedborgare som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 5 eller 7 i screeningförordningen,

30) *screeningplats* ett sådant gränsövergångsställe, polisens verksamhetsställe, Tullens verksamhetsställe eller en sådan av screeningmyndigheterna förvaltad lämplig plats av annat slag eller någon annan motsvarande plats som anvisats den som genomgår screening och där uppgifterna enligt screeningförfarandet utförs,

31) *screeninginkvarteringsställe* ett ställe som screeningmyndigheten anvisat den som genomgår screening och som lämpar sig för inkvartering,

32) *centraliserad screening* ett screeningförfarande där de uppgifter som ingår i screeningförfarandet genom beslut av screeningmyndigheterna utförs på en eller flera screeningplatser på grund av olaglig inresa, en i 3 § 7 punkten i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) avsedd exceptionell epidemi eller av någon annan motsvarande orsak.

6 §

Tillämpning av lagen på minderåriga

— —

Bestämmelser om hörande av barn i fråga om internationellt skydd finns i artikel 22.3 i förordningen om asylförfaranden.

— —

6 a §

Åldersbedömning

För bestämning av åldern hos den som ansöker om uppehållstillstånd i Finland eller hos anknytningspersonen kan det göras en åldersbedömning, om det råder misstanke om åldern. Bestämmelser om åldersbedömning av den som söker internationellt skydd finns i artikel 25 i förordningen om asylförfaranden.

Migrationsverket gör en bedömning av

1) åldern hos den som söker internationellt skydd efter att ha fått ett utlåtande om den multidisciplinära åldersbedömningen och vid behov om den rättsmedicinska åldersbedömningen, och

2) åldern hos den som ansöker om uppehållstillstånd eller hos anknytningspersonen efter att ha fått ett utlåtande om den rättsmedicinska åldersbedömningen.

6 b §

Multidisciplinär åldersbedömning

För den multidisciplinära åldersbedömning som avses i artikel 25 i förordningen om asylförfaranden begär Migrationsverket av förläggningen ett utlåtande om åldern hos den som ansöker om internationellt skydd. Förläggningens yrkesutbildade personal inom social- och hälsovården utarbetar ett utlåtande genom multiprofessionellt samarbete.

Förläggningen kan vid behov begära det utlåtande som avses i 1 mom. också av en verksamhetsenhet inom den offentliga eller privata social- och hälsovården.

Vårdnadshavaren eller en i 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) avsedd företrädare eller tillfällig företrädare eller någon annan laglig företrädare för den som söker internationellt skydd har rätt att närvara i situationer som hänför sig till utarbetandet av utlåtandet och som förutsätter att sökanden är personligen närvarande.

6 c §

Rättsmedicinsk åldersbedömning

En rättsmedicinsk undersökning för bestämning av åldern på en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd i Finland eller på en anknytningsperson genomförs vid Institutet för hälsa och välfärd på begäran av Migrationsverket. Två sakkunniga ska ge ett gemensamt utlåtande om undersökningen. Av dem ska åtminstone den ena vara anställd vid Institutet för hälsa och välfärd. De sakkunniga ska vara legitimerade läkare eller tandläkare som har sådan behörighet som krävs för utförandet av undersökningen.

De åtgärder som undersökningen kräver kan på begäran av Institutet för hälsa och välfärd också utföras vid en verksamhetsenhet inom den offentliga eller privata hälso- och sjukvården. De åtgärder som undersökningen kräver ska utföras av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Vårdnadshavaren eller en i 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel avsedd företrädare eller tillfällig företrädare eller någon annan laglig företrädare för den som blir undersökt har rätt att närvara vid undersökningen.

Vad som i artikel 25.4–25.6 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs om medicinska undersökningar tillämpas också på utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd i Finland och på anknytningspersoner.

9 §

Rättshjälp

— —

Med avvikelse från vad som föreskrivs i rättshjälpslagen omfattar rättshjälp i ett sådant förvaltningsförfarande för beviljande av internationellt skydd som avses i förordningen om asylförfaranden och i ett sådant förvaltningsförfarande för fastställande av ansvar som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) N:o 604/2013, nedan *förordningen om asyl- och migrationshantering*, sådana åtgärder av ett rättsbiträde som är nödvändiga i ärendet med beaktande av ärendets natur och betydelse samt av omständigheterna som helhet.

— —

2 a kap.

Screening vid de yttre gränserna och inom Finlands territorium

16 §

Screeningmyndigheter

Gränsbevakningsväsendet, polisen, Tullen och skyddspolisen är sådana screeningmyndigheter som avses i artikel 2.10 i screeningförordningen.

16 a §

Arbetsfördelning mellan screeningmyndigheterna

Gränsbevakningsväsendet utför screening enligt artikel 5 i screeningförordningen. Tullen utför screening enligt artikel 5 när den genomför in- och utresekontroller med stöd av 31 § i tullagen (304/2016).

Polisen utför screening enligt artikel 7 och screening enligt artikel 5 i screeningförordningen när den genomför in- och utresekontroller med stöd av 2 kap. 21 § i polislagen.

Polisen ger screeningmyndigheterna i en annan medlemsstat i Europeiska unionen ett yttrande enligt artikel 7 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det

europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726.

Om gränskontrollen tillfälligt har återinförts vid de inre gränserna i enlighet med 15 § i gränsbevakningslagen, fördelas screeningmyndigheternas ansvar för screeningen enligt ansvaren för in- och utresekontroll.

Skyddspolisen deltar i utförandet av säkerhetskontroller enligt artikel 15.2 i screeningförordningen och kan delta i identifieringen av personer enligt artikel 14 i den förordningen. Skyddspolisen har rätt att vidta också andra åtgärder som är nödvändiga för utförande av säkerhetskontroller.

Inom landskapet Åland ansvarar Gränsbevakningsväsendet och Tullen för screeningen. I sina uppgifter i anslutning till screeningförfarandet kan Gränsbevakningsväsendet och Tullen samarbeta med Ålands polismyndighet. Det föreskrivs särskilt om samarbetet och respektive myndighets befogenheter i samarbetet.

Gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen kan komma överens om tillfälliga och kortvariga undantag från screeningansvaret.

16 b §

Befogenheter vid screening hos tjänstemän som är screeningmyndigheter

En tjänsteman som är screeningmyndighet har för genomförande av screeningen rätt att

1) genomföra sådan identifiering av den som genomgår screening som avses i artikel 14 i screeningförordningen,

2) genomföra sådan säkerhetskontroll genom sökningar i databaser som avses i artikel 15.2 i screeningförordningen,

3) registrera uppgifter som erhållits i samband med screeningförfarandet med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020).

Tjänstemän vid Gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen som utför screeninguppgifter har dessutom rätt att utan brottsmisstanke

1) förhindra att den person som ska screenas avlägsnar sig från screeningförfarandet,

2) tillfälligt omhänderta handlingar, föremål och fordon samt inspektera och genomsöka dem,

3) företa kroppsvisitation för att söka efter föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter med iakttagande av 8 kap. 30 § 1 punkten och 33 § i tvångsmedelslagen (806/2011) samt 28 a § i gränsbevakningslagen, 2 kap. 21 § i polislagen och 31 § i tullagen.

Beslut om att under screeningförfarandet förhindra att en person avlägsnar sig enligt 2 mom. 1 punkten och tillfälligt omhänderta föremål och fordon enligt 2 mom. 2 punkten fattas av den gränsbevakningsman som tjänstgör som chef vid gränsövergångsstället eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad, en polisman som hör till befälet eller en tullman som tjänstgör som chef för tullkontoret eller en till uppgiften förordnad tullman som tjänstgör som chef för tullbrottsbekämpningen eller tullövervakningen. I brådskande fall förhindras att en person avlägsnar sig och genomförs omhändertagandet av den polisman, gränsbevakningsman eller tullman som utför screeninguppdraget och denne ska utan dröjsmål föra ärendet till ovan nämnda tjänsteman för avgörande.

16 c §

Rådgivning vid screeningförfarande

Screeningmyndigheten ska i början av screeningen informera den som genomgår screening om screeningförfarandet samt om hans eller hennes rättigheter och skyldigheter i förfarandet. Informationen ges på ett språk som det finns grundad anledning att anta att personen förstår.

Den som genomgår screening ska genom sin underskrift bekräfta att han eller hon har fått informationen.

16 d §

Närvaro på screeningplatsen och screeninginkvarteringsstället i fråga om den som genomgår screening

Bestämmelser om screeningförfarandets längd finns i artikel 8.3 och 8.4 i screeningförordningen.

Under den tid screeningförfarandet pågår är den som genomgår screening skyldig att vistas på den screeningplats och det screeninginkvarteringsställe som screeningmyndigheten anvisat honom eller henne. Det kan säkerställas med hinder att den som genomgår screening inte avlägsnar sig från dessa platser. Den som genomgår screening ska tydligt informeras om gränserna för screeningplatsens och screeninginkvarteringsställets område.

Screeningmyndigheten kan övervaka screeninginkvarteringsställets område med hjälp av teknisk övervakning. Teknisk övervakning får inte utföras i inkvarterings-, sanitets- eller omklädningslokaler. Teknisk övervakning används för att säkerställa ordningen och begränsningen av rörelsefriheten på screeninginkvarteringsstället. Den som övervakas ska med lämplig skyltning underrättas om den tekniska övervakningen.

På behandlingen av upptagningar från teknisk övervakning tillämpas vad som särskilt föreskrivs om behandlingen av personuppgifter hos respektive screeningmyndighet som utför teknisk övervakning.

Den som genomgår screening har inte rätt att avlägsna sig från den screeningplats och det screeninginkvarteringsställe som anvisats honom eller henne, utom för att få brådskande hälso- och sjukvård.

16 e §

Tillfällig företrädare för minderåriga

Bestämmelser om att förordna en tillfällig företrädare för en minderårig som genomgår screening utan vårdnadshavare finns i 5 kap. i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel. Om en minderårig som genomgår screening utan vårdnadshavare inte har ansökt om internationellt skydd tillämpas barnskyddslagen (417/2007) på honom eller henne.

16 f §

Uppehälle för den som genomgår screening

Screeningmyndigheten svarar för uppehället för personer som genomgår screening och som vistas på en screeningplats och på ett av screeningmyndigheten inrättat screeninginkvarteringsställe. Migrationsverket svarar för ordnandet av inkvartering och måltider för personer som genomgår screening om en förläggning har anvisats som screeninginkvarteringsställe för den som genomgår screening. Screeningmyndigheten ansvarar för transporten av personer som genomgår screening till screeninginkvarteringsstället.

Avvikelse från ansvaren enligt 1 mom. kan göras vid centraliserad screening eller i övrigt tillfälligt genom överenskommelse mellan screeningmyndigheten och Migrationsverket.

16 g §

Preliminär hälsokontroll av den som genomgår screening

Migrationsverket ordnar preliminära hälsokontroller enligt artikel 12.1 i screeningförordningen. Den preliminära hälsokontrollen av den som söker internationellt skydd genomförs som en del av mottagningstjänsterna enligt lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

Med avvikelse från vad som i 1 mom. föreskrivs om organiseringsansvaret bestäms ersättningen för preliminära hälsokontroller som Migrationsverket ordnar för andra än personer som söker internationellt skydd utifrån ett avtal mellan screeningmyndigheten och Migrationsverket.

Avvikelse från ovan föreskrivna ansvar kan göras vid centraliserad screening eller i övrigt tillfälligt genom överenskommelse mellan screeningmyndigheten och Migrationsverket.

16 h §

Anmälan om felaktiga uppgifter på screeningblanketten

Om den som genomgår screening gör en i artikel 17.3 i screeningförordningen avsedd anmälan till förläggningen ska anmälan förmedlas till screeningmyndigheten.

16 i §

Närvaro av organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning

Chefen för gränsövergångsstället eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad, en polisman som hör till befälet eller en tullman som tjänstgör som chef för tullkontoret kan på begäran tillåta att organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning närvarar vid screeningen på screeningplatsen, om närvaron inte äventyrar säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen vid gränsövergångsstället, polisens verksamhetsställe, tullkontoret eller någon annan screeningplats.

Chefen för gränsövergångsstället eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad, en polisman som hör till befälet eller en tullman som tjänstgör som chef för tullkontoret kan förbjuda organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning att närvara på screeninginkvarteringsstället, om närvaron kan äventyra säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen på screeninginkvarteringsstället.

16 j §

Oberoende övervakningsmekanism för de grundläggande rättigheterna

Diskrimineringsombudsmannen ansvarar för övervakningsuppgifterna enligt den oberoende övervakningsmekanism som avses i artikel 10.2 a i screeningförordningen och artikel 43.4 i förordningen om asylförfaranden.

Den myndighet som ansvarar för screeningförfarandet eller gränsförfarandet svarar för hantering och utredning av sådana motiverade anklagelser som avses i artikel 10.2 b i screeningförordningen. På hantering och utredning av motiverade anklagelser tillämpas 8 a kap. i förvaltningslagen.

På diskrimineringsombudsmannens rätt att få uppgifter och utredningar för skötseln av uppgiften enligt 1 mom. tillämpas 4 § 1 mom. samt 5 och 11 § i lagen om diskrimineringsombudsmannen (1326/2014).

På diskrimineringsombudsmannens rätt att utföra inspektioner för skötseln av uppgiften enligt 1 mom. tillämpas 6 § 1 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen. Inspektionen kan också vara oanmäld på förhand.

Diskrimineringsombudsmannen kan årligen ge statsrådet rekommendationer utifrån sina observationer i övervakningsuppdraget. Diskrimineringsombudsmannen kan ge myndigheter utlåtanden och rekommendationer i sina uppgifter enligt 1 mom.

På det lämpliga säkerhetsgodkännande som avses i artikel 10.2 sjätte stycket i screeningförordningen tillämpas säkerhetsutredningslagen (726/2014).

35 §

Identifiering som villkor för beviljande av uppehållstillstånd

— —

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får dock beviljas trots att ett giltigt resedokument saknas, om uppehållstillståndet beviljas med stöd av 51, 52, 52 a, 52 d, 52 e, 110, 113 a § eller på grund av internationellt skydd. Trots att resedokument saknas kan det första tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljas för ett i Finland fött barn som beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband.

Om sökanden har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd, kan ett permanent uppehållstillstånd beviljas på dessa villkor trots att ett giltigt resedokument saknas.

— —

39 §

Försörjningsförutsättning vid beviljande av uppehållstillstånd

För att uppehållstillstånd ska kunna beviljas förutsätts det att utlänningens försörjning är tryggad, om inte något annat föreskrivs i denna lag. I ett enskilt fall kan avvikelse göras från försörjningsförutsättningen, om det finns exceptionellt vägande skäl eller om ett barns bästa kräver det. Försörjningsförutsättningen tillämpas inte när uppehållstillstånd beviljas på grund av internationellt skydd eller med stöd av 6 kap., om inte något annat följer av 114 § 3 mom., 114 a § 4 mom. eller 115 § 2 mom.

— —

I 1 mom. avsedda undantag som grundar sig på barnets bästa och exceptionellt vägande skäl tillämpas inte, om det är fråga om en tredjelandsmedborgares ansökan om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta enligt 56 d §. Dessutom ska försörjningen i ett sådant fall vara tryggad oberoende av på vilka grunder sökanden vistas eller tidigare har vistats i Finland.

40 §

Uppehållsrätt

— —

Bestämmelser om rätten för personer som söker internationellt skydd att stanna kvar i landet tills beslut har fattats om ansökan finns i artikel 10 i förordningen om asylförfaranden och i 102 § i denna lag.

Bestämmelser om rätten för personer som söker internationellt skydd att vistas på finskt territorium under gränsförfarandet finns i artikel 43.2 i förordningen om asylförfaranden.

— —

52 c §

Beslut om betänketid

— —

Förläggningen i Joutseno som svarar för det hjälpsystem som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel kan besluta huruvida betänketid ska ges och om den ska förlängas eller avbrytas, om ett offer för människohandel upptas i hjälpsystemet innan polisen eller gränskontrollmyndigheten har fattat beslut i frågan. Förläggningen ska utan dröjsmål underrätta polisen om sina beslut om betänketid.

— —

53 §

Det första tidsbegränsade uppehållstillståndets längd

— —

Ett tillfälligt uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 113 a § beviljas för högst ett år.

— —

54 §

Beviljande av fortsatt tillstånd

— —

Om en utlänning har fått uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd, beviljas ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd, om inte det i ärendet framkommer i artikel 14 eller 19 i skyddsgrundsförordningen eller i artikel 66.6 i förordningen om asylförfaranden avsedda grunder för återkallande av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande.

— —

55 §

Det fortsatta tillståndets längd

Ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år. Ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av flyktingskap beviljas för tre år. Ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd beviljas för två år. Ett nytt tillfälligt uppehållstillstånd beviljas för högst ett år, om det beviljas med stöd av 113 a §.

— —

56 d §

Beviljande av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

— —

Den oavbrutna vistelsen i Finland avbryts inte av en oavbruten vistelse utanför Finland som är

kortare än sex månader, om frånvaroperioderna inte överstiger tio månader totalt. Vistelsen i Finland kan av särskilda skäl anses vara oavbruten även om frånvaroperioderna varit längre än de ovannämnda tidsperioderna. Då beaktas emellertid inte frånvaroperioderna när vistelsetiden beräknas. Om den som ansöker om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta är innehavare av ett EU-blåkort, avbryts inte den oavbrutna vistelsen av en oavbruten vistelse utanför Europeiska unionen som är kortare än tolv månader, om frånvaroperioderna inte överstiger arton månader totalt. Om den som beviljats internationellt skydd påträffas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen så att han eller hon inte har uppehållsrätt där avbryts den oavbrutna vistelsen oberoende av hur länge eller av vilken orsak han eller hon har vistats utanför Finland.

Tidsfristen på fem år beräknas från den första dagen för det första tidsbegränsade uppehållstillstånd som beviljats för kontinuerlig vistelse i landet eller från inresedagen, om tredjelandsmedborgaren vid inresan haft kontinuerligt uppehållstillstånd. I fråga om flyktingar och alternativt skyddsbehövande beräknas tidsfristen från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in, om flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har beviljats på basis av ansökan i fråga. I fråga om sådana innehavare av EU-blåkort som har utnyttjat sådan rörlighet för längre vistelse som avses i artikel 21 i blåkortsdirektivet beaktas vid beräkningen av en oavbruten vistelse på fem år också laglig vistelse i någon av Europeiska unionens medlemsstater som innehavare av EU-blåkort och dessutom som innehavare av nationellt uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning eller tillstånd för forskare samt som person som beviljats internationellt skydd. Av laglig vistelse som innehavare av tillstånd för studerande beaktas hälften. Dessutom förutsätts av innehavare av EU-blåkort att de omedelbart innan ansökan om uppehållstillstånd lämnades in har vistats lagligen i landet oavbrutet i två år.

— —

57 §

Hinder för beviljande av permanent uppehållstillstånd och EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

— —

EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta beviljas inte med stöd av vistelse på basis av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande om denna status har återkallats med stöd av artikel 14.1 b, 14.1 c, 19.1 b eller 19.1 c i skyddsgrundsförordningen.

58 §

Återkallande av uppehållstillstånd

— —

Ett tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd eller ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta kan återkallas, om vid ansökan om uppehållstillstånd medvetet har lämnats oriktiga upplysningar om sökandens identitet eller andra oriktiga upplysningar som har påverkat beslutet, eller om något som hade kunnat hindra beviljandet av uppehållstillstånd har hemlighållits. Ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta får återkallas också, om tillståndet grundar sig på vistelse på basis av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och denna status har återkallats med stöd av artikel 14.1 b, 14.1 c, 19.1 b eller 19.1 c i skyddsgrundsförordningen.

— —

Ett tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd återkallas, om personens flyktingstatus har återkallats med stöd av artikel 14.1 b i skyddsgrundsförordningen, eftersom han eller hon inte längre beviljas flyktingstatus med stöd av artikel 12.2 a eller c eller artikel 12.3 eller om flyktingstatus har återkallats med stöd av artikel 14.1 d eller e eller om personens status som

alternativt skyddsbehövande har återkallats med stöd av artikel 19.1 b, eftersom han eller hon inte längre beviljas status som alternativt skyddsbehövande med stöd av artikel 17.1 eller 17.2. Ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta återkallas om personens flyktingstatus har återkallats med stöd av artikel 14.1 b i skyddsgrundsförordningen, eftersom han eller hon inte längre beviljas flyktingstatus med stöd av artikel 12.2 eller 12.3 eller om personens status som alternativt skyddsbehövande har återkallats med stöd av artikel 19.1 b, eftersom han eller hon inte längre beviljas status som alternativt skyddsbehövande med stöd av artikel 17.1 eller 17.2.

60 d §

Biometriska kännetecken för uppehållstillståndskort

Migrationsverket eller en finsk beskickning ska vid registrering av ansökan om uppehållstillstånd och polisen eller gränsbevakningsväsendet vid registrering av ansökan om internationellt skydd, för uppehållstillståndskortet ta fingeravtryck av sökandens samtliga fingrar. I samband med ansökan om fortsatt tillstånd tas fingeravtryck dock endast om det finns särskilda skäl till det eller om det har gått fem år sedan det föregående uppehållstillståndskortet för vilket fingeravtryck lämnades blev beviljat. Fingeravtryck tas också vid ansökan om permanent uppehållstillstånd och om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta.

— —

81 b §

Rätt att arbeta och rätt att utöva näring utan uppehållstillstånd

— —

En utlänning som har gjort en ansökan om internationellt skydd eller en i artikel 55 i förordningen om asylförfaranden avsedd efterföljande ansökan har rätt att förvärvsarbeta utan uppehållstillstånd, om utlänningen har

1) visat upp ett sådant dokument som avses i 11 § 1 mom. 1 punkten i denna lag och vistats i landet i tre månader efter att ha registrerat ansökan, eller

2) vistats i landet i sex månader efter att ha registrerat ansökan.

Med avvikelse från 2 mom. har en utlänning vars ansökan om internationellt skydd prövas i ett påskyndat förfarande i enlighet med artikel 42.1 a–42.1 f i förordningen om asylförfaranden inte rätt att förvärvsarbeta.

— —

81 c §

Rätt att inleda arbete samt rättens varaktighet

— —

Om rätten att arbeta grundar sig på en ansökan om internationellt skydd, upphör rätten att arbeta när sökanden har fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd eller när prövningen av ansökan om internationellt skydd har påskyndats i enlighet med artikel 42.1 a–42.1 f i förordningen om asylförfaranden. Om sökanden har rätt att stanna i Finland under den tid ändringssökandet pågår i enlighet med artikel 68 i förordningen om asylförfaranden eller artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering, fortsätter rätten att arbeta tills rätten att stanna i Finland upphör och beslutet gällande ändringssökandet har delgetts. Om sökanden har rätt att stanna i Finland under den tid ändringssökandet pågår i enlighet med artikel 68 i förordningen om asylförfaranden eller artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering och högsta förvaltningsdomstolen återförvisar ett ärende som

gäller internationellt skydd till Migrationsverket eller förvaltningsdomstolen, fortsätter rätten att arbeta att gälla och upphör i enlighet med vad som föreskrivs i detta moment.

Bestämmelser om upphörande av rätten att arbeta i en situation där mottagningstjänsterna för den som fått ett beslut om överföring har återkallats finns i 48 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

— —

Förutsättningar för beviljande och återkallande av internationellt skydd

87 §

Beviljande och återkallande av internationellt skydd

Bestämmelser om förutsättningarna för beviljande och återkallande av internationellt skydd finns i skyddsgrundsförordningen.

Flyktingkvot och annan humanitär invandring

90 §

— —

Förfarande för internationellt skydd

94 §

Förfarande för beviljande av internationellt skydd

Bestämmelser om förfarandet för beviljande av internationellt skydd finns i förordningen om asylförfaranden.

Vid förfarandet för internationellt skydd behandlas en ansökan som företetts för en myndighet vid finska gränsen eller på finskt territorium och som grundar sig på ett behov av internationellt skydd.

I samband med förfarandet för beviljande av internationellt skydd prövas och avgörs beviljande av uppehållsrätt även på andra grunder som framkommer.

95 §

Utarbetande, registrering och inlämnande av ansökan om internationellt skydd

Ansökan om internationellt skydd görs hos polisen, gränskontrollmyndigheten, Migrationsverket eller personalen vid en förläggning.

Polisen eller gränskontrollmyndigheten registrerar ansökan.

Ansökan lämnas in till Migrationsverket, som informerar sökanden om tidpunkten och sättet för inlämnandet. Om Migrationsverket anser det vara ändamålsenligt och säkerställer att sökanden är i Finland, kan ansökan lämnas in med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där Migrationsverket och sökanden har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Migrationsverket ska när det överväger på vilket sätt inlämnandet görs beakta om sökanden befinner sig i en utsatt ställning som beror på sökandens ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd eller om det finns andra personliga orsaker som kan inverka på situationen samt beakta de förutsättningar som anges i 6 §. Migrationsverket ska säkerställa att inlämnandet kan göras på ett informationssäkert sätt. Ansökan kan också lämnas in på en

blankett om sökanden inte kan lämna in ansökan på något annat sätt på grund fångenskap eller långvarig sjukhusvård eller någon annan orsak som inte beror på sökanden.

Med avvikelse från 3 mom. lämnas ansökan in till den myndighet som registrerar ansökan i samband med registreringen, om den registrerande myndigheten anser det klart att det är fråga om

1) en första efterföljande ansökan, som har gjorts endast för att förhindra eller fördröja omedelbar verkställighet av ett lagakraftvunnet beslut om avlägsnande ur landet, eller

2) en andra eller ytterligare efterföljande ansökan.

När ansökan har registrerats kan polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket omhänderta sökandens resedokument och behålla det tills sökanden beviljas uppehållstillstånd eller lämnar landet. Ett omhändertaget resedokument kan överlämnas till en annan behörig myndighet, som därefter ansvarar för att förvara det. Polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket utfärdar ett intyg över att resedokumentet omhändertagits.

En behörig tjänsteman från en främmande stat som ingår i en enhet i Finland som i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan *gräns- och kustbevakningsförordningen,* utplacerats från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen och en i Finland utplacerad medlem i en asylstödgrupp som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010, nedan *förordningen om asylbyrån*, får bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter som gäller registrering av utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten.

Migrationsverket kan i samband med centraliserad screening bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter som gäller registrering av utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd.

95 a §

Kostnadsfri rättslig rådgivning

Migrationsverket ger sådan kostnadsfri rättslig rådgivning till personer som ansöker om internationellt skydd som avses i artikel 16 i förordningen om asylförfaranden och artikel 21 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Den tjänsteman vid Migrationsverket som ger rättslig rådgivning ska ha en oberoende och självständig roll i förhållande till beslutsfattandet samt tillräcklig förtrogenhet med förfarandet för beviljande av internationellt skydd och förfarandet för att fastställa den ansvariga medlemsstaten.

Sökanden kan i alla skeden av förfarandet begära kostnadsfri rättslig rådgivning av den behöriga myndigheten, som förmedlar begäran till Migrationsverket. Den rättsliga rådgivningen ska ordnas efter behov, vid rätt tidpunkt och på tillbörligt sätt med beaktande av sökandens individuella situation samt så att rådgivningens faktiska tillgänglighet och informationssäkerhet säkerställs. När rådgivningen ordnas och sättet att ordna den övervägs ska särskild uppmärksamhet fästas förutom vid verksamhetens effektivitet också vid särskilda behov som beror på sökandens sårbara ställning eller andra personliga skäl.

Kostnadsfri rättslig rådgivning ges inte, om

1) ansökan är en första efterföljande ansökan vars syfte endast är att direkt förhindra eller fördröja verkställigheten av ett lagakraftvunnet beslut om avlägsnande ur landet som fattats med stöd av en tidigare ansökan,

2) ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan, eller

3) sökanden redan har ett ombud.

95 b §

Återkallande av ansökan om internationellt skydd

Bestämmelser om uttryckligt återkallande av en ansökan om internationellt skydd finns i artikel 40 i förordningen om asylförfaranden.

En sökande kan återkalla sin ansökan om internationellt skydd genom att personligen göra en skriftlig anmälan om det till Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten eller vid en förläggning till föreståndaren eller biträdande föreståndaren. Av anmälan ska entydigt framgå att sökandens avsikt är att återkalla sin ansökan. Sökanden ska datera och underteckna anmälan.

Den som tar emot en anmälan om återkallande ska be sökanden uppge hur han eller hon förhåller sig till att eventuellt avlägsnas ur landet och meddelas inreseförbud. Den som tar emot anmälan ska ha två ojäviga vittnen till återkallandet. Vittnena kan vara tjänstemän eller arbetstagare vid Migrationsverket eller vid förläggningen eller polis- eller gränskontrollmyndigheter.

95 c §

Förfallande av ansökan om internationellt skydd

Migrationsverket fattar beslut om att en ansökan om internationellt skydd förfaller, om sökanden har avlidit.

97 a §

Granskning av intervjuprotokollet

Bestämmelser om personliga intervjuer i fråga om internationellt skydd finns i artiklarna 11–14 i förordningen om asylförfaranden.

Efter intervjun ska sökanden få en kopia av protokollet genast eller så snart som möjligt efter intervjun, och sökanden ska ges en tidsfrist på två veckor inom vilken sökanden kan ge in korrigeringar och tillägg till protokollet. Sökanden kan ges en längre tidsfrist, om ärendets natur kräver det. Protokollet kan tolkas för sökanden efter samtalet, om Migrationsverket anser det vara ändamålsenligt.

98 §

Undersökningsförfarandets längd när en domstol upphäver ett beslut om internationellt skydd och återsänder det till Migrationsverket för ny behandling

När en domstol upphäver ett beslut om internationellt skydd och återsänder det till Migrationsverket för ny behandling ska undersökningsförfarandet slutföras senast

1) inom en månad från det att domstolens beslut vunnit laga kraft, om prövning av ansökan har nekats på en grund som avses i artikel 38.1 a, 38.1 b, 38.1 c eller 38.1 d i förordningen om asylförfaranden eller med stöd av en grund som avses i artikel 38.2 i den förordningen,

2) inom åtta dagar från det att domstolens beslut vunnit laga kraft, om prövning av ansökan har nekats på en grund som avses i artikel 38.1 e i förordningen om asylförfaranden,

3) inom två månader från det att domstolens beslut vunnit laga kraft, om ansökan har prövats i ett påskyndat prövningsförfarande enligt artikel 42 i förordningen om asylförfaranden,

4) inom tre månader från det att domstolens beslut vunnit laga kraft, om ansökan har prövats i ett normalt förfarande enligt artikel 39.3 i förordningen om asylförfaranden. Tidsfristen kan

undantagsvis förlängas till fem månader, om det av orsaker som inte beror på Migrationsverket inte är möjligt att avsluta undersökningsförfarandet inom en kortare tid.

100 §

Fastställande av säkra länder på nationell nivå

I artikel 64 i förordningen om asylförfaranden finns bestämmelser om fastställande på nationell nivå av tredjeländer som säkra tredjeländer enligt artikel 59 i den förordningen och som säkra ursprungsländer enligt artikel 61 i den förordningen.

I 1 mom. avsedda säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer får utses genom förordning av statsrådet. Fastställandet av länder grundar sig på landinformation som Migrationsverket bedömer.

Migrationsverket lämnar de uppgifter om säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer på nationell nivå som avses i artikel 64.4 i förordningen om asylförfaranden till Europeiska kommissionen och Europeiska unionens asylbyrå.

101 §

Uppenbart ogrundad ansökan

En ansökan om internationellt skydd kan betraktas som uppenbart ogrundad om den har avslagits vid ett påskyndat förfarande enligt artikel 42 i förordningen om asylförfaranden.

102 §

Rätt att stanna kvar på finskt territorium i samband med ansökningar om internationellt skydd

Med avvikelse från artikel 10.1 i förordningen om asylförfaranden och utan att det begränsar tillämpningen av principen om förbud mot tillbakasändning har sökanden inte rätt att stanna kvar på finskt territorium under den tid som ansökan om internationellt skydd prövas och sökanden kan avlägsnas ur landet, om

1) det genom ett lagakraftvunnet beslut har beslutats att sökanden på grund av brott ska utlämnas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, till ett tredjeland, till internationella brottmålsdomstolen eller till någon annan internationell domstol i vilken Finland är part,

2) det genom ett lagakraftvunnet beslut har beslutats att sökanden för verkställighet av ett frihetsstraff ska förflyttas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller till ett tredjeland,

3) sökanden utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten; detta får dock inte påverka tillämpningen av artiklarna 12 och 17 i skyddsgrundsförordningen,

4) en första efterföljande ansökan har lämnats in endast för att fördröja eller förhindra verkställigheten av ett sådant beslut som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas ur landet och prövningen av ansökan i fråga inte fortsätter i enlighet med artikel 55.7 i förordningen om asylförfaranden, eller

5) ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan efter ett lagakraftvunnet beslut om att prövning av en tidigare efterföljande ansökan nekas eller att den avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad.

Migrationsverket ger på begäran av en behörig myndighet eller en domstol ett utlåtande i ett ärende som gäller utlämning eller överföring av en sökande som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. I utlåtandet ska det anges om utlämningen eller överföringen till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, ett tredjeland eller en internationell domstol som avses i 1 punkten i det momentet är möjlig på ett sådant sätt att beslutet om utlämning eller överföring inte leder till

direkt eller indirekt återsändande som strider mot Finlands förpliktelser enligt internationell rätt och unionsrätten.

Bestämmelser om utlämning för brott mellan Finland och andra medlemsstater i Europeiska unionen finns i artikel 10.3 i förordningen om asylförfaranden. Vad som i 2 mom. föreskrivs om begäran om utlåtande tillämpas också på sådana situationer som avses i detta moment.

103 §

Avvisande av ansökan utan prövning

Utöver vad som föreskrivs i förordningen om asylförfaranden nekas prövning av en ansökan om internationellt skydd om någon av grunderna enligt artikel 38.1 i förordningen är tillämplig.

104 a §

Gränsförfarande

Bestämmelser om gränsförfarande finns i artiklarna 43–54 i förordningen om asylförfaranden.

Utöver vad som föreskrivs i artiklarna 45.1 och 53.1 i förordningen om asylförfaranden tillämpas gränsförfarande också när villkoren i artikel 43.1 i den förordningen uppfylls, om

1) prövning av ansökan kan nekas i enlighet med 103 § i denna lag eller artikel 38.2 i förordningen om asylförfaranden, eller

2) ansökan prövas enligt ett påskyndat förfarande enligt artikel 42.1 a, 42.1 b, 42.1 d, 42.1 e eller 42.1 g.

Om villkoren uppfylls tillämpas gränsförfarande på en sökande som överförs till Finland genom omfördelning i enlighet med artikel 67.11 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

Diskrimineringsombudsmannen övervakar tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna i gränsförfarandet i enlighet med 16 j § och artikel 10.2 första stycket led a i screeningförordningen.

Vid tillämpning av gränsförfarande ska ansökan avgöras och beslutet delges inom fem veckor från registreringen av ansökan. Om gränsförfarande tillämpas på en sökande som överförs till Finland genom omfördelning i enlighet med artikel 67.11 i förordningen om asyl- och migrationshantering kan Migrationsverket förlänga prövningen av ansökan med fyra veckor. Om Finland genom ett sådant genomförandebeslut av rådet som avses i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1359 om hantering av kris- och force majeure-situationer på migrations- och asylområdet och om ändring av förordning (EU) 2021/1147, nedan *krisförordningen*, har fått tillstånd att använda ett i artikel 11.1 i den förordningen avsett undantag från prövningstiden vid gränsförfarandet kan Migrationsverket förlänga prövningen av ansökan med tre veckor.

Inrikesministeriet ska till Europeiska kommissionen lämna en i artikel 49 i förordningen om asylförfaranden avsedd underrättelse om att tillräcklig kapacitet har uppnåtts och en i artikel 50 avsedd underrättelse om att det årliga högsta antalet ansökningar har uppnåtts.

104 b §

Begränsning av rörelsefriheten vid gränsförfarande

I artikel 43.2 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det att sökande under gränsförfarandet inte har rätt att resa in på medlemsstatens territorium och i artikel 54.1 att sökandes rörelsefrihet ska begränsas under gränsförfarandet.

Sökanden är under gränsförfarandet skyldig att vistas på området för den förläggning som anvisats honom eller henne, och det säkerställs med hjälp av hinder att sökanden stannar inom området i fråga. Med området för en förläggning avses förläggningens tomt samt ett område på tomten som är tydligt avskilt. Tomten eller det avskilda området ska vara tillräckligt stort, så att sökandens privatliv kan tryggas och sökanden kan få tillgång till mottagningstjänster. Sökanden ska ges tydlig information om gränserna för området.

Migrationsverket kan bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt avlägsna sig från förläggningens område på grund av en nära anhörigs allvarliga sjukdom eller begravning, eller av något annat vägande personligt skäl.

Sökanden har också rätt att avlägsna sig från förläggningens område, om det är nödvändigt för att få tillgång till mottagningstjänster eller för att ordna skolgång för minderåriga.

Om begränsningsåtgärderna fattas ett beslut enligt 50 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

104 c §

Återvändandeförfarande vid tillämpning av gränsförfarande

Bestämmelser om återvändandeförfarandet efter gränsförfarandet finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1349 om inrättande av ett gränsförfarande för återvändande och om ändring av förordning (EU) 2021/1148, nedan *förordningen om ett gränsförfarande för återvändande*.

Begränsningen av rörelsefriheten fortsätter i återvändandeförfarandet efter gränsförfarandet i enlighet med 104 b §.

105 §

Ansökan om internationellt skydd av medborgare i Europeiska unionen

En ansökan om internationellt skydd som en medborgare i Europeiska unionen har gjort lämnas obeaktad, om inte något annat följer av protokoll nr 24 till Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Migrationsverket ska utan dröjsmål underrätta inrikesministeriet när en unionsmedborgare har gjort en ansökan som gäller internationellt skydd om Migrationsverket tar upp ansökan till prövning. Inrikesministeriet underrättar rådet om saken.

På handläggningen av ansökan tillämpas förordningen om asylförfaranden, med undantag för artikel 11 som gäller intervju för att avgöra om ansökan tas upp till prövning.

Flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande

106 §

Flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande

Flyktingstatus ska beviljas

1) en utlänning som tagits till Finland inom flyktingkvoten och som beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskap, och

2) en sådan familjemedlem till en utlänning som fått uppehållstillstånd i Finland på grund av familjeband och som ska betraktas som flykting.

Status som alternativt skyddsbehövande ska beviljas

1) en utlänning som tagits till Finland inom flyktingkvoten och som beviljats uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd,

2) en sådan familjemedlem till en person som beviljats alternativt skydd som fått uppehållstillstånd i Finland på grund av familjeband och som behöver alternativt skydd.

Bestämmelser om beviljande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande vid förfarandet för beviljande av internationellt skydd finns i artiklarna 13 och 18 i skyddsgrundsförordningen.

110 §

Beviljande av uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd

— —

Uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd beviljas inte, om utlänningen anses äventyra allmän ordning eller säkerhet eller om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon har gjort sig skyldig till

1) ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten enligt definitionerna i internationella fördrag om sådana brott,

2) ett annat grovt brott utanför Finland än ett politiskt brott innan han eller hon beviljades tillfälligt skydd i Finland, eller

3) en gärning som strider mot Förenta nationernas syften och principer.

— —

112 §

Beviljande av tillfälligt uppehållstillstånd

Tillfälligt uppehållstillstånd beviljas en utlänning som

— —

3) beviljas uppehållstillstånd med stöd av 113 a §.

— —

113 §

Beviljande av kontinuerligt uppehållstillstånd

Kontinuerligt uppehållstillstånd beviljas en utlänning som med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen får uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd eller uppehållstillstånd som kvotflykting. Kontinuerligt uppehållstillstånd kan beviljas en utlänning som tas till Finland i enlighet med ett beslut som statsrådet fattat med stöd av 93 § i denna lag.

— —

113 a §

Beviljande av uppehållstillstånd vid tillämpning av förbudet mot tillbakasändning

Uppehållstillstånd beviljas en utlänning som befinner sig i Finland och som inte beviljas internationellt skydd med stöd av artikel 5.2, 12.2 eller 12.3, 14.2 eller 17.1–17.3 i skyddsgrundsförordningen, om han eller hon inte kan avlägsnas ur landet på grund av att denne hotas av om dödsstraff, tortyr, förföljelse eller annan behandling som kränker människovärdet.

Uppehållstillstånd beviljas en utlänning som befinner sig i Finland och vars internationella skydd har återkallats med stöd av artikel 14 eller 19 i skyddsgrundsförordningen, om han eller hon inte kan avlägsnas ur landet på grund av att denne hotas av om dödsstraff, tortyr, förföljelse eller annan behandling som kränker människovärdet.

116 §

Behörighet i anslutning till internationellt skydd

Migrationsverket
1) är en sådan beslutande myndighet som avses i artikel 3.16 i förordningen om asylförfaranden,
2) fortsätter vid behov att utreda identiteten efter att ansökan registrerats och samlar uppgifter om familjemedlemmar och andra anhöriga,
3) beviljar och återkallar uppehållstillstånd,
4) beslutar om återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande,
5) tillämpar de mekanismer för att fastställa den medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan som avses i del III i förordningen om asyl- och migrationshantering och svarar för utbyte av uppgifter enligt artikel 51 i den förordningen,
6) svarar för de förfaranden för omfördelning som avses i del IV i förordningen om asyl- och migrationshantering samt för de förfaranden för ansvarskompensation som avses i förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen, och
7) fattar, efter att ha fått utlåtande av skyddspolisen, beslut om beviljande av uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller alternativt skydd när det gäller utlänningar som tas till Finland inom flyktingkvoten.

Polisen och gränskontrollmyndigheten kan bistå Migrationsverket vid utredningen av grunderna för ansökan och andra uppgifter som är viktiga med tanke på prövningen av ansökan som hör till den beslutande myndighetens uppgifter.

Polisen kan delta i personliga intervjuer som gäller internationellt skydd, om Finlands nationella säkerhet eller internationella förbindelser eller allmän ordning eller säkerhet kräver det.

Polisinrättningen ger en utlänning som återsänds till den stat som är ansvarig för prövning av ansökan en sådan laissez-passer-handling som avses i artikel 46.1 femte stycket i förordningen om asyl- och migrationshantering.

116 a §

Bistånd från Europeiska unionens asylbyrå

— —

En medlem i en asylstödgrupp som på Finlands begäran utplacerats i Finland får under ledning och tillsyn av en tjänsteman vid Migrationsverket bistå Migrationsverket vid utredningen av grunderna för ansökan, andra uppgifter som är viktiga med tanke på prövningen av ansökan och den ansvariga medlemsstaten samt verkställa delgivning enligt 205 § 4 mom. Medlemmarna i stödgruppen ska iaktta finsk lag när de fullgör sina uppgifter och utövar sina befogenheter i Finland.

116 b §

Kontaktpunkter

Migrationsverket är en sådan kontaktpunkt som avses i artikel 37 i skyddsgrundsförordningen och en sådan kontaktpunkt som avses i artikel 71 i förordningen om asylförfaranden.

Situationer med migrationstryck och krissituationer

116 c §

Beslut om åtaganden som gäller solidaritetsbidrag

Statsrådet beslutar vid sitt allmänna sammanträde om Finlands åtaganden gällande solidaritetsbidrag enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen.

117 §

Beslut om utnyttjande av solidaritet och av möjligheter till undantag

Statsrådet beslutar vid sitt allmänna sammanträde om underrättelser och begäranden till Europeiska kommissionen och Europeiska unionens råd gällande utnyttjande av solidaritet enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen och utnyttjande av möjligheter till undantag enligt krisförordningen.

131 §

Upptagande av signalement

— —

En behörig tjänsteman från en främmande stat som ingår i en enhet i Finland som i enlighet med gräns- och kustbevakningsförordningen utplacerats från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen och en i Finland utplacerad medlem i en i förordningen om asylbyrån avsedd asylstödgrupp får bistå polisen och gränskontrollmyndigheten med upptagande av signalement enligt 1 mom. under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten.

133 a §

Tillämpning av passlagen

Passlagens (671/2006) bestämmelser om passets säkerhetsdetaljer, tagande av fingeravtryck, passets tekniska del, kontroll av uppgifter i den tekniska delen, skydd av uppgifter i den tekniska delen, avläsning av fingeravtryck i den tekniska delen och om beslut tillämpas också på resedokument som avses i detta kapitel. Fingeravtryck som lagrats i den tekniska delen i ett främlingspass eller ett resedokument för flykting får, utöver vad som föreskrivs i den nämnda lagen, avläsas även av Migrationsverket för konstaterande av ett dokuments äkthet och verifiering av identitet, om utförandet av de uppgifter som föreskrivits för verket förutsätter det.

135 §

Beviljande av resedokument för flykting

Resedokument för flykting beviljas utlänningar som beviljats flyktingstatus och vars flyktingstatus inte har återkallats.

— —

136 a §

Giltighetsområdet för främlingspass och för resedokument för flykting

Resedokument för flykting och sådana främlingspass som har beviljats med stöd av 134 § 2 mom. eller som har beviljats en person som fått uppehållstillstånd med stöd av 113 a § ger inte en utlänning rätt att resa till den stat där han eller hon är medborgare eller till sitt tidigare permanenta bosättningsland.

— —

147 a §

Frivillig återresa

— —

Ingen tidsfrist för frivillig återresa fastställs heller om det finns risk för avvikande, om personen anses äventyra allmän ordning eller säkerhet eller nationell säkerhet, om ansökan om uppehållstillstånd avslagits såsom uppenbart ogrundad eller bedräglig, eller om prövning av en ansökan om internationellt skydd nekats i enlighet med 103 § eller artikel 38.2 i förordningen om asylförfaranden eller om det är fråga om en uppenbart ogrundad ansökan enligt 101 §. Risken för avvikande ska bedömas i enlighet med 121 a §.

En tidsfrist för frivillig avresa enligt artikel 4.5 i förordningen om ett gränsförfarande för återvändande begärs hos gränskontrollmyndigheten, som fattar ett beslut i ärendet.

— —

190 c §

Besvärstid i vissa ärenden som gäller internationellt skydd

Besvär över Migrationsverkets beslut i ett ärende som gäller internationellt skydd ska anföras inom tio dagar från delfåendet av beslutet, om

1) ansökan har avslagits på grund av att prövning av ansökan har nekats i enlighet med artikel 38.2 i förordningen om asylförfaranden eller i enlighet med 103 § i denna lag,

2) ansökan har avslagits genom att den implicit återkallats i enlighet med artikel 41 i förordningen om asylförfaranden, eller

3) ansökan har prövats i ett påskyndat prövningsförfarande enligt artikel 42 i förordningen om asylförfaranden och avslagits som ogrundad i enlighet med artikel 39.3 i den förordningen eller som uppenbart ogrundad i enlighet med 101 § i denna lag.

Besvär ska anföras inom den tidsfrist som föreskrivs i 1 mom. också när det genom det överklagade beslutet samtidigt har avgjorts ett uppehållstillstånd på någon annan grund och beslutats om inreseförbud. Bestämmelser om anförande av besvär över ett ärende som gäller avlägsnande ur landet och som hänför sig till det överklagade beslutet finns i artikel 67.1 i förordningen om asylförfaranden.

Bestämmelser om beräknandet av besvärstiderna finns i artikel 67.8 i förordningen om asylförfaranden.

190 d §

Besvärstid vid beslut om överföring

Besvär över ett i artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering avsett beslut om överföring ska anföras inom två veckor från delfåendet av beslutet.

Besvär ska anföras inom den tid som föreskrivs i 1 mom. också om det genom det överklagade beslutet samtidigt har fattats beslut om inreseförbud och återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland.

191 §

Besvärsförbud

I följande beslut som fattats med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär:

— —

9) beslut om avslag på en i 16 i § 1 mom. avsedd begäran om att närvara på screeningplatsen,

— —

Ett beslut genom vilket internationellt skydd återkallas med stöd av artikel 66.6 i förordningen om asylförfaranden får inte överklagas genom besvär.

193 §

Behörig förvaltningsdomstol i ärenden som gäller internationellt skydd

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 192 § bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen i enlighet med 2 mom. i denna paragraf, om Migrationsverkets beslut gäller

1) ansökan om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd,

2) avslag på ansökan om erhållande av tillfälligt skydd,

3) beslut om överföring som avses i artikel 42.1 eller artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering,

4) avlägsnande ur landet, meddelande av inreseförbud eller återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland och beslutet hänför sig till ett beslut om avslag som fattats i ett förfarande för beviljande av internationellt skydd eller tillfälligt skydd eller till en överföring som avses i artikel 42.1 eller artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering,

5) återkallande av internationellt skydd och därtill anknytande återkallande av resedokument för flykting eller främlingspass, avlägsnande ur landet eller meddelande av inreseförbud,

6) uppehållstillstånd som sökts på någon annan grund och som har avgjorts i samband med ett ärende som gäller beviljande eller återkallande av internationellt skydd.

Om beslutet har fattats vid Migrationsverkets

1) södra verksamhetsområde, är Helsingfors förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen,

2) östra verksamhetsområde, är Östra Finlands förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen,

3) norra verksamhetsområde, är Norra Finlands förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen,

4) västra verksamhetsområde, är Åbo förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen.

Närmare bestämmelser om Migrationsverkets verksamhetsområden utfärdas i Migrationsverkets arbetsordning. Migrationsverket och Domstolsverket samarbetar när

Migrationsverket beslutar om verksamhetsområden och andra ärenden som påverkar ändringssökande och domstolarnas verksamhet.

193 a §

Behandling i förvaltningsdomstolen av ärenden som gäller internationellt skydd

Förvaltningsdomstolen ska sträva efter att behandla besvär i ärenden som gäller internationellt skydd

1) inom 12 veckor från registreringen av ansökan, om ansökan har prövats vid Migrationsverket i ett gränsförfarande enligt artikel 43 i förordningen om asylförfaranden,

2) inom tre månader från det att besvären anfördes, om Migrationsverkets beslut har fattats på en grund som avses i artikel 68.3 i förordningen om asylförfaranden,

3) inom sex månader från det att besvären anfördes i andra än i 1 och 2 punkten avsedda ärenden som gäller beviljande av internationellt skydd samt i andra än i 2 punkten avsedda ärenden som gäller återkallande av internationellt skydd.

I de situationer som avses i 1 mom. 2 punkten ska förvaltningsdomstolen sträva efter att behandla besvären inom sex månader från det att besvären anfördes, om förvaltningsdomstolen inte har tillåtit ändringssökanden att stanna kvar på finskt territorium i väntan på ett beslut med anledning av besvären.

Förvaltningsdomstolen ska sträva efter att behandla besvären inom de tidsfrister som föreskrivs i 1 mom. också när det genom det överklagade beslutet samtidigt har fattats beslut om uppehållstillstånd på någon annan grund, om inreseförbud och om återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland. Bestämmelser om behandling av besvär över ett ärende som gäller avlägsnande ur landet och som hänför sig till det överklagade beslutet finns i artikel 67.1 i förordningen om asylförfaranden.

Förvaltningsdomstolen ska behandla besvär som gäller ett ärende som avses i 193 § 1 mom. 2 punkten skyndsamt. Högsta förvaltningsdomstolen ska behandla besvär som gäller ett ärende som avses i 193 § 1 mom. 1–4 punkten skyndsamt.

Om Finland genom ett i artikel 4 i krisförordningen avsett genomförandebeslut av rådet har fått tillstånd att använda ett undantag från behandlingstiden vid ett gränsförfarande enligt artikel 11.1 i den förordningen, ska förvaltningsdomstolen sträva efter att behandla besvären inom 18 veckor från registreringen av ansökan.

193 b §

Behandling i förvaltningsdomstolen av ärenden som gäller beslut om överföring

Bestämmelser om tidsfristen för behandling av besvär över beslut om överföring enligt artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering finns i artikel 43.3 i den förordningen.

Förvaltningsdomstolen ska sträva efter att behandla besvären inom den tidsfrist som föreskrivs i artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering också om det genom det överklagade beslutet samtidigt har fattats beslut om inreseförbud och återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland.

198 a §

Förfallande i förvaltningsdomstolen av ett ärende som gäller internationellt skydd

Förvaltningsdomstolen kan fatta beslut om att ett ärende som gäller ändringssökande avseende internationellt skydd förfaller, om den som söker ändring självmant, utan myndighetsinsatser,

har lämnat Finland eller anses sannolikt ha lämnat Finland på det sätt som avses i artikel 41.1 e i förordningen om asylförfaranden.

198 b §

Ansökan som avser verkställighet

En ansökan om uppskov med verkställigheten av ett beslut om överföring enligt artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska göras inom sju dagar från det att beslutet har delgivits den person som beslutet om överföring gäller. Tidsfristen ska omfatta minst fem vardagar.

— —

198 c §

Ansökan om att stanna kvar på finskt territorium

Bestämmelser om rätten att stanna kvar i landet under den tid ändringssökandet pågår finns i artikel 68 i förordningen om asylförfaranden.

Om ett beslut om beviljande eller återkallande av internationellt skydd har fattats på en grund som avses i artikel 68.3 i förordningen om asylförfaranden, ska ansökan om att stanna kvar på finskt territorium under den tid ändringssökandet pågår göras till förvaltningsdomstolen inom sju dagar från det att beslutet delgavs sökanden eller den person vars internationella skydd har återkallats. Tidsfristen ska omfatta minst fem vardagar.

199 §

Avgörande av ansökan som avser verkställighet och ansökan om att stanna kvar på finskt territorium

Förvaltningsdomstolen kan avgöra en ansökan som avser verkställighet och en ansökan om att stanna kvar på finskt territorium utan handlingar som inkommit i ärendet, om de omständigheter som behövs för att ärendet ska kunna avgöras framgår av besvärsskriften eller på något annat sätt.

I förvaltningsdomstolens beslut om verkställighet eller om att stanna kvar på finskt territorium får ändring inte sökas särskilt genom besvär.

Bestämmelser om tidsfristen för avgörande av beslut som gäller en ansökan som avses i 198 b § 1 mom. finns i artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Förvaltningsdomstolen ska fatta beslut om en i 198 c § 2 mom. avsedd ansökan inom sju dagar. Tidsfristen ska omfatta minst fem vardagar.

200 a §

Verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning i ärenden som gäller internationellt skydd

Om ett beslut om avvisning eller utvisning hänför sig till ett beslut om beviljande eller återkallande av internationellt skydd, kan beslutet verkställas efter det att sökanden eller den person vars internationella skydd har återkallats inte enligt artikel 68 i förordningen om asylförfaranden har rätt att stanna kvar på finskt territorium eller har vägrats rätten att stanna kvar på finskt territorium genom ett beslut av förvaltningsdomstolen enligt 199 §. Om det

behövs besvärstillstånd av högsta förvaltningsdomstolen i ärendet hindrar besvären inte verkställigheten av beslutet, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

Om ett undantag enligt 102 § tillämpas kan ett tidigare beslut om avvisning eller utvisning verkställas under den tid som ansökan prövas.

200 b §

Verkställighet av beslut om överföring

Bestämmelser om verkställighet av ett beslut om överföring enligt artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering finns i artikel 43.3 i den förordningen.

202 §

Särskilda verkställighetsbestämmelser

— —

Ett i 16 i § 2 mom. avsett beslut om att förbjuda närvaron av sådana organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning kan verkställas trots ändringssökande, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

208 §

Information till diskrimineringsombudsmannen

Diskrimineringsombudsmannen ska informeras om de beslut enligt skyddsgrundsförordningen och denna lag som gäller beviljande av uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd eller tillfälligt skydd, avvisning eller utvisning av en utlänning eller nekad inresa samt om beslut om överföring. Diskrimineringsombudsmannen ska också utan dröjsmål informeras om beslut om tagande i förvar av en utlänning, om boendeskyldighet för barn samt om beslut vid ett gränsförfarande om begränsning av rörelsefriheten enligt 50 § i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel samt om den screeningblankett som avses i artikel 17.3 tredje stycket i screeningförordningen. På ombudsmannens begäran ska denne också informeras om andra beslut enligt denna lag, ges de uppgifter som behövs för att övervaka verkställigheten av avlägsnanden ur landet enligt 152 b § samt ges de uppgifter som behövs för den övervakningsuppgift som avses i 16 j § 1 mom.

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

På prövning av sådana ansökningar om internationellt skydd som lämnats in före ikraftträdandet av denna lag samt på sådana undersökningar som gäller återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande som inletts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser om förfarandet och om ändringssökande som gällde vid ikraftträdandet. Bestämmelser om tillämpningen av förordningen om asylförfaranden finns i artikel 79.3 i den förordningen.

Om en ansökan om internationellt skydd har lämnats in före ikraftträdandet av denna lag och prövas i ett påskyndat förfarande, tillämpas 81 b § om rätt att arbeta och rätt att utöva näring utan uppehållstillstånd i dess lydelse vid ikraftträdandet. Om Migrationsverket har fattat beslut om en ansökan om internationellt skydd före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas på varaktigheten av rätten att arbeta för den som söker internationellt skydd 81 c § 7 mom. i dess

lydelse vid ikraftträdandet. Bestämmelser om tillämpningen av förordningen om asyl- och migrationshantering finns i artikel 85.2 i den förordningen.

Om en vistelse utanför Finland har ägt rum före ikraftträdandet av denna lag tillämpas på vistelsen 56 d § 2 mom. i dess lydelse vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) 3 § 1 mom. 6 punkten, 22 § 2 mom., 30 § och 55 § 2 mom., av dem 30 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 473/2015,

ändras 3 § 1, 3 och 9 punkten, 6, 7, 9–14, 14 a, 15, 16 och 18 §, 19 § 3 mom., 20 § 2 mom., 21 § 2 mom., 23 § 3 mom., 29 och 31 §, rubriken för 32 §, 32 § 3 mom., 39–41 §, 42 § 1 och 2 mom., 43, 44, 56, 58 och 60 §, 61 § 1 mom. och 63 § 1 mom.,

av dem 3 § 9 punkten sådan den lyder i lag 388/2015, 6, 16 och 40 § sådana de lyder i lag 87/2015, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1253/2011 och 1294/2022, 9 och 10 § sådana de lyder i lag 1161/2016, 12 § sådan den lyder i lag 1165/2021, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 427/2024, 14 § sådan den lyder i lagarna 673/2015 och 1084/2022, 14 a och 31 § sådana de lyder i lag 673/2015, 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1294/2022, 39 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 616/2020, 41 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 851/2019, 56 § sådan den lyder i lag 851/2019 och 58 § sådan den lyder i lagarna 616/2020 och 1294/2022, och

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 388/2015, en ny 10 punkt, till lagen nya 11 a, 13 a, 15 a och 16 a §, till 17 § ett nytt 5 mom., till 19 § ett nytt 4 mom., till lagen en ny 23 a §, till 32 § nya 4 och 5 mom., till lagen en ny 39 a §, ett nytt 6 kap., i stället för det 6 kap. som upphävts genom lag 616/2020, samt nya 56 a och 63 a § som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *person som söker internationellt skydd* en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som avses i artikel 3.13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU, nedan *förordningen om asylförfaranden,* och som har gjort en ansökan om internationellt skydd för vilken det ännu inte har fattats ett lagakraftvunnet beslut,

— —

3) *mottagande* en helhet som utgörs av förläggningar och deras mottagningstjänster och vars syfte är att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd,

— —

9) *hjälpinsatser* tjänster och stödåtgärder för offer för människohandel,

10) *gränskontrollmyndighet* Gränsbevakningsväsendet och andra myndigheter som har rätt att genomföra in- och utresekontroller enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna).

6 §

Tillämpning av lagen på personer med särskilda mottagandebehov

Vid tillämpningen av denna lag ska hänsyn tas till särskilda mottagandebehov hos personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd.

Särskilda mottagandebehov ska bedömas individuellt. Bedömningen ska göras så snart som möjligt, dock senast inom 30 dagar från det att ett ärende som gäller internationellt skydd eller tillfälligt skydd har blivit anhängigt. Om särskilda mottagandebehov framkommer i ett senare skede, ska förläggningen bedöma dessa behov och svara på dem.

7 §

Ersättning för kostnader

Staten ersätter kostnader som orsakas av åtgärder som avses i denna lag inom ramen för statsbudgeten.

Migrationsverket betalar kostnaderna för inrättande och upprätthållande av förläggningar samt ersättning för produktionen av mottagningstjänster. Kostnaderna ersätts för den tid under vilken utlänningen har rätt att få mottagningstjänster med stöd av 14 och 14 a § eller under vilken förläggningen är ett sådant screeninginkvarteringsställe som avses i 3 § 1 mom. 31 punkten i utlänningslagen. Migrationsverket betalar ersättning till serviceproducenten för hjälp till sådana offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

Migrationsverket betalar på ansökan arvodet till en företrädare för ett barn som saknar vårdnadshavare på basis av den tid som företrädaren har använt för uppgifterna och ersättning för de kostnader som orsakats av företrädandet, om företrädaren har förordnats med stöd av denna lag och barnet inte har beviljats uppehållstillstånd eller en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland på grund av tillfälligt skydd. Närmare bestämmelser om grunderna för utbetalning av arvode, arvodets storlek och kostnader som ska ersättas samt om förfarandet vid utbetalning av arvode och ersättning för kostnader får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Ersättningen för de social- och hälsovårdstjänster enligt 25 och 26 § som välfärdsområdet producerar bestäms utifrån ett avtal mellan välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen och Migrationsverket. Om det inte har avtalats om ersättning ska Migrationsverket betala en ersättning som motsvarar kostnaderna för att producera tjänsten. Ersättning för annan service som produceras av en offentlig eller privat serviceproducent bestäms enligt vad som särskilt har avtalats.

9 §

Statliga förläggningar

Migrationsverket svarar för driften av statliga förläggningar samt beslutar om inrättande och nedläggning av dem och om deras verksamhetsställen.

Föreståndaren för en statlig förläggning förutsätts ha en för uppgiften lämplig examen, god förtrogenhet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga och sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver.

En föreståndare som sköter uppgifter som avses i 2 mom. svarar inom ramen för sin behörighet för att den förläggning som han eller hon leder har tillräcklig personal för verksamheten och att de krav som ställs på förläggningens verksamhet i denna lag och i den övriga lagstiftningen iakttas.

10 §

Avtal om produktion av mottagningstjänster

Migrationsverket kan ingå avtal om produktion av mottagningstjänster med serviceproducenter inom den privata, offentliga eller tredje sektorn. Migrationsverket behåller ansvaret för den styrning, planering och övervakning som föreskrivs i 8 § också när mottagningstjänsterna produceras av en icke-statlig förläggning.

I avtalet mellan Migrationsverket och serviceproducenten ska det åtminstone avtalas om

1) tjänstens innehåll, omfattning och kvalitet,

2) produktionen av mottagningstjänster med iakttagande av denna lag och allmänna förvaltningslagar,

3) arrangemangen för Migrationsverkets styrning och övervakning,

4) grunderna för hur kostnaderna bestäms och ersätts, samt

5) påföljder vid avtalsbrott och villkoren för hävning av avtalet.

Om det är fråga om ett avtal om inrättande och upprätthållande av en förläggning, ska det utöver de villkor som anges i 2 mom. åtminstone avtalas om

1) kraven på förläggningens lokaler och personal, och

2) utvidgning, inskränkning och nedläggning av förläggningar samt beredskap för omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring.

Migrationsverket har rätt att av serviceproducenten avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter och utredningar som är nödvändiga för övervakningen samt rätt att inspektera de lokaler som förläggningen förfogar över. Inspektionsrätten gäller dock inte lokaler som mottagaren av mottagningstjänster använder för boende, om det inte är nödvändigt att inspektera lokalerna för att trygga klientens ställning och rättigheter eller ändamålsenliga tjänster. I fråga om inspektionen tillämpas i övrigt bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen.

Serviceproducenten svarar för att de mottagningstjänster som serviceproducenten producerar är lagenliga och avtalsenliga. Om en serviceproducent bryter mot lag eller avtal, kan Migrationsverket ge en anmärkning eller ett föreläggande om rättelse, förelägga avtalsvite, begränsa verksamhetens omfattning eller avbryta verksamheten till den del det är nödvändigt eller häva avtalet i fråga om en väsentlig överträdelse. Migrationsverket ska se till att servicen fortsätter när avtalet upphör.

11 §

Krav som gäller produktion av mottagningstjänster

Migrationsverket ska säkerställa att icke-statliga förläggningar har tillräckliga professionella, verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna mottagningstjänster.

I fråga om behörighetsvillkoren för föreståndare för icke-statliga förläggningar tillämpas 9 § 2 mom.

11 a §

Straffrättsligt tjänsteansvar och skadeståndsansvar

På personer som är anställda hos icke-statliga förläggningar tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter i denna lag avsedda uppgifter i anslutning till mottagningstjänster. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

12 §

Beredskap för omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring

Migrationsverket svarar för beredskapen att ordna mottagandet av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd vid omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring. Migrationsverket ska utarbeta en nationell beredskapsplan för omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring och styra andra myndigheters och aktörers beredskap för att ordna mottagandet.

Migrationsverket utför sina beredskapsuppgifter i samarbete med andra myndigheter och aktörer.

Inrikesministeriet svarar för utarbetandet av en beredskapsplan enligt EU:s migrations- och asylpakt, ibruktagandet av planen och underrättelsen om ibruktagandet till Europeiska unionens asylbyrå och Europeiska kommissionen.

13 §

Mottagningstjänster

Migrationsverket ordnar mottagningstjänster. Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd får mottagningstjänster via den förläggning där de registreras som klienter.

Till mottagningstjänsterna hör inkvartering, mottagnings- och brukspenning, socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster, tolk- och översättartjänster samt handledning och rådgivning enligt det som föreskrivs i detta kapitel. Inom ramen för mottagningstjänsterna kan också måltider ordnas.

I grupphem och enheter för stödboende avsedda för barn som saknar vårdnadshavare ordnas daglig omvårdnad, omsorg och fostran av barn. Fullt uppehälle kan ordnas i grupphem och enheter för stödboende.

13 a §

Identifiering och uppdatering av kontaktuppgifter

En förutsättning för att få mottagningstjänster är att personen regelbundet identifierar sig vid förläggningen. Personer som söker internationellt skydd ska identifiera sig 2–4 gånger i månaden och personer som får tillfälligt skydd en gång i månaden. Identifieringsskyldigheten gäller inte personer under 18 år eller förvärvsarbetande. Personen ska dessutom meddela förläggningen sina kontaktuppgifter och uppdatera dem.

Identifieringen kan göras personligen vid förläggningen eller på något annat tillförlitligt sätt som Migrationsverket bestämmer.

Om en person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd utan grundad anledning försummar att identifiera sig vid förläggningen, kan personens klientrelation vid förläggningen avslutas fem vardagar efter det att identifieringen försummades.

Genom Migrationsverkets beslut kan avvikelse göras från skyldigheten att identifiera sig vid omfattande invandring eller andra störningssituationer i anslutning till invandring. Beslutet gäller alla mottagare av mottagningstjänster och är i kraft temporärt.

14 §

Mottagare av mottagningstjänster

Mottagningstjänster tillhandahålls tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd.

Den som gjort en efterföljande ansökan om internationellt skydd tillhandahålls dock inte mottagningstjänster, om avvikelse görs från sökandens rätt att stanna kvar på finskt territorium med stöd av 102 § i utlänningslagen.

14 a §

Hur länge mottagningstjänster tillhandahålls

Personer som sökt internationellt skydd och som har fått uppehållstillstånd och som uppfyller villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun eller personer som får tillfälligt skydd och som uppfyller villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun tillhandahålls mottagningstjänster under den tid då övergången till kommunen ordnas, dock högst 3 månader från det att villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun uppfylls. Mottagningstjänster för minderåriga som saknar vårdnadshavare tillhandahålls dock under den tid då övergången till kommunen ordnas.

Mottagningstjänster tillhandahålls i högst 60 dagar efter det att en tredjelandsmedborgare inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium.

Med avvikelse från vad som i 2 mom. föreskrivs om hur länge mottagningstjänster tillhandahålls ska mottagningstjänster tillhandahållas den som gjort en efterföljande ansökan om internationellt skydd i högst 14 dagar efter det att han eller hon inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium.

Med avvikelse från vad som i 2 och 3 mom. föreskrivs om hur länge mottagningstjänster tillhandahålls ska mottagningstjänster för barn som saknar vårdnadshavare tillhandahållas tills barnet lämnar landet.

Trots de tidsgränser som föreskrivs ovan kan förläggningens föreståndare besluta att fortsätta tillhandahållandet av mottagningstjänster under en skälig tid av exceptionellt vägande skäl.

15 §

Information

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska informeras om mottagningstjänsterna, rättigheter och skyldigheter i samband med mottagandet, påföljder vid försummelse av skyldigheter, rättshjälp samt organisationer som bistår i frågor som hänför sig till mottagandet.

Polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket ska ge sådana uppgifter som avses i 1 mom. till personer som söker internationellt skydd så snart som möjligt och senast inom tre dagar från det att ansökan gjordes eller när ansökan registreras. Personer som söker tillfälligt skydd ska ges uppgifterna när ansökan registreras.

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska få uppgifterna skriftligen i begriplig och tydlig form på sitt modersmål eller på ett språk som personen rimligen kan förväntas förstå. Vid behov kan uppgifterna även ges muntligen. Personen ska genom sin underskrift bekräfta att han eller hon har fått uppgifterna.

Polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket ska ge ett barn som saknar vårdnadshavare uppgifterna på ett sätt som är lämpligt med beaktande av barnets ålder och

utvecklingsnivå. Uppgifterna ska ges i närvaro av en företrädare eller en tillfällig företrädare som förordnats för barnet.

15 a §

Handledning och rådgivning

Förläggningen ska ordna handledning och rådgivning för personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd.

16 §

Inkvartering på en förläggning

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras på en förläggning. Vid inkvarteringen beaktas de inkvarterades ålder, kön och särskilda mottagandebehov. Inkvarteringen ordnas så att familjemedlemmar kan bo tillsammans om de så vill. När inkvartering ordnas vidtas lämpliga åtgärder för att säkerställa att inkvarteringen genomförs tryggt.

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan flyttas till en annan förläggning, om det är nödvändigt för personens egen skull, förläggningens verksamhet eller administrationen av asyl- eller mottagningssystemet.

Migrationsverket beslutar om inkvartering och förflyttning som hänför sig till administrationen av asyl- och mottagningssystemet. Förläggningen beslutar om inkvartering och förflyttning, om de hänför sig till förläggningens verksamhet eller mottagaren av mottagningstjänster själv. Migrationsverket kan förbehålla sig rätten att besluta om förflyttning, om man i ett ärende som gäller förflyttning inte kan uppnå enighet om vilken förläggning personen ska flyttas till.

16 a §

Allmän ordning och säkerhet vid förläggningen

Klienten får inte störa den allmänna ordningen vid förläggningen eller i dess omedelbara närhet eller utgöra en fara för andras säkerhet.

Till förläggningen får inte medföras eller på förläggningen innehas sådana föremål eller ämnen som enligt någon annan lag inte får innehas eller som kan orsaka fara för den boendes eller en annan persons liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom, om det är sannolikt att ämnet eller föremålet kommer att användas på ett sådant sätt.

Migrationsverket fastställer en ordningsstadga för förläggningen som innehåller närmare bestämmelser än denna lag om allmän ordning och säkerhet vid förläggningen, brandsäkerhet, innehav av farliga ämnen och föremål och förläggningens och klienternas egendom samt andra motsvarande enskilda omständigheter i anslutning till upprätthållandet av ordningen vid förläggningen och ordnandet av verksamheten.

Förläggningen ska delge i enlighet med 15 § 3 och 4 mom. den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ordningsstadgan när han eller hon registrerar sig som klient vid förläggningen.

17 §

Inkvartering av barn utan vårdnadshavare

— —

Barn utan vårdnadshavare kan inkvarteras på en förläggning för vuxna eller familjer tillsammans med en närstående vuxen som ansvarar för omsorgen om barnet, om det är förenligt med barnets bästa.

18 §

Enskild inkvartering

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan själva ordna sin inkvartering.

Föreståndaren för en förläggning beslutar på förslag av en socialarbetare om förflyttning av ett barn utan vårdnadshavare till enskild inkvartering. Socialarbetaren ska höra barnet och barnets företrädare innan förslaget görs. Förläggningen meddelar adressen för ett barn utan vårdnadshavare som bor i enskild inkvartering och uppgifter om de personer hos vilka barnet bor till välfärdsområdet på bostadsorten eller till Helsingfors stad. Meddelandet ska åtföljas av beslutet om enskild inkvartering av barnet.

19 §

Mottagningspenning

— —

Kompletterande mottagningspenning kan beviljas för utgifter som på grund av personens eller dennes familjs särskilda behov eller förhållanden anses behövliga för att trygga den oundgängliga försörjning som behövs för ett människovärdigt liv samt för att främja möjligheterna att klara sig självständigt.

Om inrikesministeriet har beslutat att en beredskapsplan enligt 12 § 3 mom. ska tas i bruk, kan den oundgängliga försörjningen för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd tryggas kortvarigt med nyttigheter efter ankomsten till landet.

20 §

Mottagningspenningens belopp

— —

Mottagningspenningens grunddel per månad är

1) för ensamstående 300 euro och i förläggningar med måltidsservice 88 euro,

2) för andra personer över 18 år än de som avses i 1 punkten 254 euro och i förläggningar med måltidsservice 72 euro,

3) för barn i åldern 10–17 år som bor tillsammans med sin familj 210 euro och i förläggningar med måltidsservice 60 euro,

4) för barn under 10 år som bor tillsammans med sin familj 191 euro och i förläggningar med måltidsservice 57 euro,

5) för ensamförsörjare 336 euro och i förläggningar med måltidsservice 97 euro.

— —

21 §

Brukspenning

— —

Brukspenningen för barn utan vårdnadshavare är 26 euro per månad för barn under 16 år och 47 euro per månad för barn som fyllt 16 år. Brukspenningen kan också vara mindre än så, om det är motiverat med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå.

23 §

Beviljande och återkrav av mottagnings- och brukspenning

— —

Vid beviljandet av mottagnings- och brukspenning iakttas bestämmelserna om fastställande av utkomststöd och förfarandet i 2 och 3 kap. i lagen om utkomststöd. Vid återkrav av mottagnings- och brukspenning tillämpas bestämmelserna om återkrav i 4 kap. i den lagen.

23 a §

Anmälan av inkomster och tillgångar

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och deras familjemedlemmar ska till den förläggning där de är registrerade som klienter lämna alla sådana uppgifter om sina inkomster och tillgångar som de känner till och som påverkar beviljandet av mottagningspenning och brukspenning samt tillhandahållandet av andra mottagningstjänster. De ska omedelbart anmäla förändringar i uppgifterna till förläggningen.

29 §

Tillhandahållande av basinformation om det finländska samhället

Förläggningen ska för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ordna en kurs som ger basinformation om det finländska samhället. Kursen är obligatorisk för mottagare av mottagningstjänster som fyllt 18 år.

Genom Migrationsverkets beslut kan undantag göras från skyldigheten att ordna kurser vid omfattande invandring eller andra störningssituationer i anslutning till invandring.

31 §

Assisterad frivillig återresa

Till tredjelandsmedborgare som sökt internationellt skydd, personer som får tillfälligt skydd och offer för människohandel samt personer som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 51 § i utlänningslagen kan som stöd för frivillig återresa betalas bidrag och ersättning för skäliga resekostnader för återresan till hemlandet eller till något annat land där hans eller hennes inresa är garanterad. En förutsättning för stöd för återresan är att den återvändande personen inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland. En förutsättning för att bidrag och ersättning ska betalas till den som sökt internationellt skydd är dessutom att han eller hon frivilligt och i permanent syfte avlägsnar sig ur landet efter att ha återkallat sin ansökan om skydd eller efter att ha fått sin ansökan om uppehållstillstånd avslagen.

Bidrag och ersättning beviljas, om återvändaren är i behov av stöd och inte kan börja återintegrera sig eller täcka sina resekostnader genom förvärvsarbete, andra inkomster eller tillgångar eller på något annat sätt. När bidragsbeloppet bestäms ska återvändarens personliga omständigheter och förhållandena i återvändandelandet beaktas. För att bidrag ska beviljas förutsätts det att sökanden har en plan för hur bidraget kommer att användas. Bidragets belopp kan vara större än vanligt, om Migrationsverket efter att ha hört inrikesministeriet undantagsvis beslutar att stödja en begränsad grupps återresa under en viss tid. Närmare bestämmelser om bidraget och dess belopp, om målgruppen för bidraget samt om förfarandena vid beviljande av bidrag utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Bidrag och ersättning beviljas på återvändarens ansökan av den förläggning där han eller hon är registrerad som klient, eller av Migrationsverket. Den beviljande förläggningen eller Migrationsverket kan återkräva ett bidrag eller en ersättning som visar sig ha betalats ut på felaktiga grunder eller utan grund. Ansökan om återkrav ska lämnas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets förläggningen är belägen.

32 §

Avgifter för mottagningstjänster och retroaktivt uttag av avgifter

— —

Avgiften påförs av förläggningens föreståndare.

Avgiften tas ut till fullt belopp, om mottagaren av mottagningstjänster inte anmäler sina inkomster och tillgångar i enlighet med 23 a §.

Avgiften kan tas ut retroaktivt för högst tre månader, om det i efterhand framgår att mottagaren av mottagningstjänster skulle ha haft tillräckliga inkomster eller tillgångar för att betala avgiften.

Migrationsverket beslutar om retroaktivt uttag av avgifter. Förläggningens föreståndare ska lämna in en ansökan om retroaktivt uttag av avgiften till Migrationsverket inom sex månader från det uppgift fåtts om att mottagningstjänster tillhandahållits avgiftsfritt utan grund. Till ansökan ska fogas en tillräcklig utredning om de mottagningstjänster som personen har tillhandahållits, om den betalningsskyldige och om dennes förutsättningar att betala avgiften.

39 §

Förordnande av företrädare

För barn som söker internationellt skydd, barn som får tillfälligt skydd eller sådana barn som är offer för människohandel och inte har uppehållstillstånd ska det utses en företrädare, om barnet befinner sig i Finland utan vårdnadshavare. Företrädaren ska utses så snart som möjligt, dock senast 15 vardagar efter det att ansökan har gjorts eller barnet har upptagits i hjälpsystemet. Om inrikesministeriet har fattat beslut om ibruktagande av en beredskapsplan enligt 12 § 3 mom., kan Migrationsverket förlänga tidsfristen för förordnande av en företrädare till 25 vardagar.

Den förläggning där barnet är registrerat som klient ska utan dröjsmål göra en ansökan om förordnande av en företrädare efter att ha hört barnet i enlighet med 5 § 2 mom.

Företrädaren förordnas av den tingsrätt inom vars domkrets den förläggning där barnet har registrerats som klient är belägen. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten i enlighet med rättegångsbalken. Ett beslut om förordnande av företrädare ska iakttas, även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

Innan en företrädare förordnas ska förläggningens föreståndare utan dröjsmål förordna en arbetstagare som hör till förläggningens personal till en sådan tillfällig företrädare som avses i artikel 23.2 första stycket led a i förordningen om asylförfaranden. Med en arbetstagare som hör

till förläggningens personal avses en socialarbetare eller en arbetstagare som ansvarar för barnets vård- och fostringsuppgifter.

39 a §

Administration av företrädarverksamheten

Migrationsverket svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten samt för utbildningen av företrädarna.

Företrädaren ska på begäran för Migrationsverket visa upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993).

Den förläggning där ett barn har registrerats som klient svarar för den praktiska administrationen av företrädarverksamheten.

40 §

Företrädarens behörighet

Till företrädare förordnas en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. Vid bedömningen av lämpligheten ska hänsyn tas till den föreslagna företrädarens kompetens och sakkunskap, uppdragets art och omfattning samt övriga omständigheter som inverkar på saken. En person vars intressen står eller skulle kunna stå i strid med barnets intressen får inte förordnas till företrädare.

En förutsättning för att en person ska kunna förordnas till företrädare är att personen för tingsrätten har uppvisat ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen.

En enskild företrädare kan samtidigt företräda högst 30 barn. Om inrikesministeriet har fattat beslut om ibruktagande av en beredskapsplan enligt 12 § 3 mom., kan Migrationsverket höja det maximala antalet barn som samtidigt kan företrädas av en enskild företrädare till 50.

41 §

Företrädarens uppgifter

Företrädaren ska

1) föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person i enlighet med 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen och 25 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden,

2) föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets förmögenhet och ekonomi i enlighet med lagen om förmyndarverksamhet (442/1999),

3) i sitt uppdrag se till att barnets bästa tryggas,

4) bistå barnet vid kontakten med barnets familjemedlemmar och andra anhöriga, och

5) bistå barnet vid förfaranden som gäller barn enligt utlänningslagen.

Innan ett i 1 mom. avsett beslut som gäller barnets person eller förmögenhet fattas ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom.

I företrädarens uppgifter ingår inte barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad.

42 §

Befriande av en företrädare från sitt uppdrag

Om det efter att en företrädare har förordnats framkommer att barnet har en vårdnadshavare i Finland eller om en vårdnadshavare förordnas för barnet, ska företrädaren befrias från sitt uppdrag, om inte befriandet strider mot barnets bästa. Företrädaren kan befrias från sitt uppdrag om denne begär det eller på grund av sjukdom eller av någon annan orsak är förhindrad att sköta sitt uppdrag, om denne inte sköter sina uppgifter på behörigt sätt eller om det finns någon annan särskild orsak till detta.

Ansökan om befrielse från uppdraget som företrädare kan göras av företrädaren, av barnet självt om barnet har fyllt 15 år, av den förläggning där barnet har registrerats som klient eller av barnets vårdnadshavare.

— —

43 §

Upphörande av företrädaruppdraget

Företrädarens uppdrag upphör när

1) den som företräds fyller 18 år eller konstateras ha uppnått myndighetsåldern, eller

2) den som företräds varaktigt flyttar från Finland.

44 §

Anmälningsskyldighet

Tingsrätten ska underrätta förläggningen, Migrationsverket och befolkningsdatasystemet om beslut som gäller förordnande till företrädare för barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel eller om beslut som gäller befriande av företrädare från uppdraget.

Om barnet har i 66 § i lagen om förmyndarverksamhet avsedd egendom som förvaltas av företrädaren ska tingsrätten underrätta förmyndarmyndigheten om förordnandet av företrädare för anteckning om företrädarens uppdrag i registret över förmynderskapsärenden.

Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten och förläggningen ska utan dröjsmål underrätta en i 39 § avsedd företrädare eller tillfällig företrädare om sådana omständigheter som gäller det barn som företräds och som bedöms vara av betydelse vid skötseln av företrädarens uppgifter enligt 41 §.

Den förläggning där barnet är registrerat som klient ska underrätta en minderårig utan vårdnadshavare om att en i 39 § avsedd företrädare eller en tillfällig företrädare har förordnats för honom eller henne.

6 kap.

Begränsningar som gäller mottagningstjänster

45 §

Sänkning av mottagningspenningen

Migrationsverket beslutar om en sänkning med 20 procent av mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, om personen utan grundad anledning

1) upprepade gånger underlåter att iaktta skyldigheten enligt 13 a § att identifiera sig vid förläggningen,

2) inte uppdaterar sina kontaktuppgifter i enlighet med 13 a §,

3) upprepade gånger eller allvarligt bryter mot 16 a § 1 eller 2 mom., eller

4) upprepade gånger vägrar att genomgå den kurs som avses i 29 § och som anvisats honom eller henne.

Migrationsverket beslutar om en sänkning med 20 procent av mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd, om personen utan grundad anledning avlägsnar sig från ett visst geografiskt område som avses i 49 § eller inte iakttar kravet enligt 50 § på att bo på en bestämd förläggning.

Beslut om sänkning av mottagningspenningen kan fattas för högst två månader åt gången.

En sänkning av mottagningspenningen får inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskälig.

46 §

Sänkning av mottagningspenningen för personer som ska avlägsnas ur landet och för personer som gjort en efterföljande ansökan

Migrationsverket beslutar om en sänkning med 20 procent av mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, om de får mottagningstjänster efter det att de inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium eller om den som söker internationellt skydd har gjort en efterföljande ansökan.

Beslutet om sänkning av mottagningspenningen gäller tills utlänningen har avlägsnat sig ur landet.

En sänkning av mottagningspenningen får inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskälig.

47 §

Indragning av mottagningstjänster

Migrationsverket beslutar om indragning av mottagningstjänster för sådana personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd

1) som inte har rätt att stanna kvar på finskt territorium och som har försummat sin skyldighet enligt 145 a § i utlänningslagen att samarbeta under förfarandet för avlägsnande ur landet, eller

2) för vilka mottagningspenningens grunddel har sänkts med stöd av 45 § 1 mom. 3 punkten och personen fortsätter att bryta mot 16 a § 1 eller 2 mom.

När mottagningstjänsterna dras in beviljas personen inte mottagningspenningens grunddel enligt 19 § eller brukspenning enligt 21 §. Personen kan beviljas kompletterande mottagningspenning enligt 19 § endast om det är nödvändigt i en exceptionell situation. Den förläggning där personen registreras som klient ska trygga personens försörjning och omsorg genom att ordna inkvartering och måltider samt genom att bevilja nyttigheter. Nyttigheterna beviljas på ansökan av en i 25 § avsedd yrkesutbildad person inom socialvården.

Beslut om indragning av mottagningstjänster fattas i de situationer som avses i 1 mom. 2 punkten för högst två månader åt gången.

Indragningen av mottagningstjänsterna upphör om grunderna enligt 1 mom. 1 punkten anses ha upphört eller om en domstol förbjuder eller avbryter verkställigheten av avlägsnandet av en utlänning ur landet.

En indragning av mottagningstjänsterna får inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskälig.

48 §

Indragning av mottagningstjänster för personer som fått beslut om överföring

Migrationsverket beslutar om indragning av mottagningstjänster och om upphörande av rätten att arbeta för personer som söker internationellt skydd och som fått ett beslut om överföring enligt artikel 42 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013, nedan *förordningen om asyl- och migrationshantering,* om Finland inte är den stat som personen ska vara skyldig att befinna sig i med stöd av artikel 17 i den förordningen. Mottagningstjänsterna dras in och rätten att arbeta upphör från den tidpunkt då sökanden har fått del av beslutet att överföra honom eller henne till den ansvariga medlemsstaten. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för indragning av mottagningstjänster finns i artikel 18 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

När mottagningstjänsterna dras in beviljas personen inte mottagningspenningens grunddel enligt 19 § eller brukspenning enligt 21 §. Personen kan beviljas kompletterande mottagningspenning enligt 19 § endast om det är nödvändigt i en exceptionell situation. Den förläggning där personen registreras som klient ska trygga personens försörjning och omsorg genom att ordna inkvartering och måltider samt genom att bevilja nyttigheter. Nyttigheterna beviljas på ansökan av en i 25 § avsedd yrkesutbildad person inom socialvården.

49 §

Anvisande av personer som söker internationellt skydd till ett visst geografiskt område

Migrationsverket kan besluta om anvisande av personer som söker internationellt skydd till ett visst klart avgränsat geografiskt område, om det behövs för att administrera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet.

Bestämmelser om skyldigheten för den som söker internationellt skydd att stanna kvar på ett anvisat geografiskt område finns i artikel 9.4 i förordningen om asylförfaranden.

Det geografiska området ska vara ett landskap, en kommun eller ett välfärdsområde eller något annat motsvarande område som är tillräckligt omfattande med tanke på tryggandet av sökandens privatliv, tillgången till mottagningstjänster och de särskilda förfarandegarantier som avses i artikel 21 i förordningen om asylförfaranden. Förläggningen ska ge sökanden tydlig information om gränserna för det geografiska området och om följderna av att sökanden olovligt avlägsnar sig från området.

Migrationsverket kan bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt avlägsna sig från det geografiska området på grund av en nära anhörigs allvarliga sjukdom eller begravning, eller av något annat vägande personligt skäl. Sökanden har också rätt att avlägsna sig från det geografiska området, om det är nödvändigt för att få mottagningstjänster eller för ett möte med en myndighet eller någon annan aktör som är nödvändig för behandlingen av ett ärende som gäller internationellt skydd eller för att delta i en domstolsbehandling. Sökanden ska på förhand underrätta förläggningen om sådana avlägsnanden.

Anvisandet till det geografiska området gäller tills det inte längre anses vara nödvändigt för att administrera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet, dock högst 12 månader från det att det inleddes.

50 §

Krav på att bo på en bestämd förläggning av skäl som hänför sig till allmän ordning eller förfarandemässiga omständigheter

Personer som söker internationellt skydd kan genom beslut av Migrationsverket, polisen eller gränskontrollmyndigheten förordnas att bo på en bestämd förläggning samt att anmäla sig där en till fyra gånger per dygn eller att vara närvarande vid vissa tidpunkter, om det behövs av skäl som hänför sig till allmän ordning eller förfarandemässiga omständigheter i fråga om ansökan. De åtgärder som vidtas på grund av förfarandemässiga omständigheter förutsätter att det föreligger en sådan risk för avvikande som avses i 121 a § i utlänningslagen.

Begränsningarna ska vara proportionella med beaktande av sökandens personliga situation. Sökanden har trots begränsningarna rätt att få mottagningstjänster, nödvändiga social- och hälsovårdstjänster och att delta i nödvändiga möten med myndigheter och domstolar. Sökanden ska underrätta förläggningen om sådana möten.

En begränsning är i kraft högst 12 månader från det att åtgärden inleddes. Om begränsningen inte längre behövs av skäl som hänför sig till allmän ordning eller förfarandemässiga omständigheter i fråga om ansökan, ska det dock omedelbart bestämmas att den ska upphöra. Migrationsverket, polisen eller gränskontrollmyndigheten bestämmer att begränsningen upphör.

56 §

Sökande av ändring i fråga om avgift för mottagningstjänster och retroaktivt uttag av avgifter

En betalningsskyldig som anser att det har skett ett fel i samband med påförandet av en avgift får begära omprövning hos den föreståndare för en förläggning som har påfört avgiften inom sex månader från påförandet. Omprövning av retroaktivt uttag av avgifter får begäras hos Migrationsverket. Begäran om omprövning ska göras inom sex månader från det att avgiften påfördes. Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I förvaltningsdomstolens beslut får dock ändring inte sökas genom besvär.

56 a §

Sökande av ändring i fråga om tillstånd att avlägsna sig från ett visst geografiskt område

Omprövning av ett beslut där tillstånd enligt 49 § 4 mom. nekats får begäras hos Migrationsverket. Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I förvaltningsdomstolens beslut får dock ändring inte sökas genom besvär.

8 kap.

Särskilda bestämmelser

58 §

Rätt att få uppgifter

Inrikesministeriet, förundersökningsmyndigheter, välfärdsområden, Helsingfors stad, HUS-sammanslutningen och kommunala myndigheter har rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få de upplysningar som är nödvändiga för att utföra uppgifterna enligt 3 och 4 kap. av varandra, av Migrationsverket, av förläggningar, av offentliga eller privata serviceproducenter som producerar i 3 och 4 kap. avsedda tjänster och av företrädare för barn utan vårdnadshavare.

En offentlig eller privat serviceproducent som producerar i 3 och 4 kap. avsedda tjänster och vars klient är en person som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel har rätt att trots sekretessbestämmelserna av Migrationsverket och förläggningar avgiftsfritt få de upplysningar som är nödvändiga för att producera tjänsterna.

Företrädare för barn utan vårdnadshavare har rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få de upplysningar som är nödvändiga för att utföra uppgifterna enligt 41 § av Migrationsverket, förläggningar, välfärdsområden, Helsingfors stad, HUS-sammanslutningen, kommunala myndigheter, Folkpensionsanstalten och sådana offentliga eller privata serviceproducenter som producerar i 3 och 4 kap avsedda tjänster.

60 §

Omhändertagande av ämnen och föremål

En förläggning ska omhänderta sådana ämnen och föremål som påträffas hos en boende och

1) som kan orsaka fara för den boendes eller en annan persons liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom, om det är sannolikt att ämnet eller föremålet kommer att användas på ett sådant sätt, eller

2) vars innehav är förbjudet med stöd av någon annan lag.

Egendomen ska när inkvarteringen upphör återlämnas till den person av vilken den omhändertogs, om inte något annat föreskrivs om återlämnande, överlåtelse eller förstöring av sådan egendom någon annanstans i lag.

Beslut om omhändertagande fattas och omhändertagandet utförs av förläggningens föreståndare eller av en av denne förordnad person som utför socialvårdsarbete. I brådskande fall kan även någon annan person som utför socialvårdsarbete vid förläggningen utföra omhändertagandet. Föreståndaren eller den av föreståndaren förordnade person som utför socialvårdsarbete ska då omedelbart underrättas om saken, och personen ska besluta om omhändertagande, om inte egendomen återlämnas.

61 §

Inspektion av rum som en boende förfogar över

De rum som en boende vid en förläggning förfogar över kan inspekteras, om det finns grundad anledning att misstänka att den boende där förvarar sådana ämnen eller föremål som avses i 60 §.

— —

63 §

Antecknande av åtgärder om omhändertagande av ämnen och föremål och inspektion av rum som en boende förfogar över

Förläggningen ska upprätta protokoll över omhändertagande av ämnen och föremål och över inspektion av rum som en boende förfogar över. Protokollet ska undertecknas av den som utfört

åtgärden, av en annan anställd som varit närvarande vid utförandet och av den hos vilken den omhändertagna egendomen påträffades eller som förfogade över de rum som inspekterades.

— —

63 a §

Förmedling av delgivning av beslut

Förläggningen ska delge personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd Migrationsverkets beslut om sänkning av mottagningspenningen enligt 45 §, om sänkning av mottagningspenningen för personer som ska avlägsnas ur landet och för personer som gjort en efterföljande ansökan enligt 46 §, om indragning av mottagningstjänster enligt 47 §, om indragning av mottagningstjänster för personer som fått beslut om överföring enligt 48 § och om kravet på att bo på en bestämd förläggning enligt 50 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 14 och 14 a § tillämpas dock först från och med den 1 september 2026.

3.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) 4 § 1 mom. 5 punkten,

ändras 1 § 1 mom. 3 punkten, 3 § 2 mom. 6 och 11 punkten, 7 § 1 mom., 11 § 1 och 3 mom. och 13 §, av dem 1 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 683/2023, 3 § 2 mom. 6 och 11 punkten sådan den lyder i lag 228/2024, 11 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lag 574/2025 och 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1295/2022 och 574/2025, samt

fogas till lagen en ny 14 c § som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde och ändamålet med behandlingen av personuppgifter

Denna lag tillämpas, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, på helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och på annan behandling av personuppgifter, om personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant, och personuppgifterna behandlas för följande ändamål:

— —

3) mottagande av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, hjälp till offer för människohandel, ordnande av inkvartering för och preliminär hälsokontroll av personer som genomgår screening, verksamhet i anslutning till företrädande av barn utan vårdnadshavare inom mottagningsverksamheten samt styrning, planering och övervakning av dessa verksamheter,

— —

3 §

Personuppgiftsansvariga och ansvarsfördelningen i fråga om ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden

— —

För att utföra sina lagstadgade uppgifter får varje myndighet behandla de uppgifter den registrerat på följande sätt:

— —

6) Tullen för behandlingsändamål som anges i 1 § 1 mom. 1 punkten,

— —

11) välfärdsområdenas myndigheter, Helsingfors stad och myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland för behandlingsändamål som anges i 1 § 1 mom. 5 punkten.

— —

7 §

Personuppgifter som får behandlas

Den personuppgiftsansvarige får för de ändamål som anges i 1 § behandla personers identifieringsuppgifter, uppgifter om familjeförhållandena, uppgifter om företrädande, uppgifter som beskriver kunnande, kontaktuppgifter samt uppgifter om resedokument och det kort över ett anhängigt ansökningsärende som gäller en person som söker internationellt skydd.

— —

11 §

Rätt att få uppgifter mellan de personuppgiftsansvariga för ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden

Vid behandlingen av uppgifter i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden har

1) Migrationsverket rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. av polisen, skyddspolisen, Gränsbevakningsväsendet, Tullen, förläggningar, förvarsenheter, utrikesministeriet, beskickningar, livskraftscentraler samt välfärdsområdenas myndigheter, Helsingfors stad och myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland få uppgifter som är nödvändiga för att Migrationsverket ska kunna sköta sina uppgifter enligt utlänningslagen, medborgarskapslagen (359/2003), lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (907/2017), nedan *säsongsarbetslagen*, lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017), nedan *ICT-lagen*, lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018), nedan *forskar- och studerandelagen*, lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (224/2024), nedan *lagen om högkvalificerad anställning*, lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011), nedan *mottagningslagen*, lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002), nedan *förvarslagen* och lagen om främjande av integration (681/2023), nedan *integrationslagen*,

2) en förläggning rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 3 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, Tullen, andra förläggningar, förvarsenheter och livskraftscentraler få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av förläggningens uppgifter enligt mottagningslagen och för förläggningens uppgifter i anslutning till screening enligt utlänningslagen,

3) en förvarsenhet rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 4 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, förläggningar och andra förvarsenheter få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av förvarsenhetens uppgifter enligt förvarslagen,

4) utrikesministeriet rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet och beskickningar få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av utrikesministeriets uppgifter enligt utlänningslagen,

5) en beskickning rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 och 2 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet och utrikesministeriet få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av beskickningens uppgifter enligt utlänningslagen och medborgarskapslagen,

6) en livskraftscentral rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 och 5 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, förläggningar, beskickningar samt välfärdsområdenas myndigheter, Helsingfors stad och myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av centralens uppgifter enligt utlänningslagen och integrationslagen,

7) en myndighet i ett välfärdsområde, Helsingfors stad och myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 5 punkten av Migrationsverket, förläggningar och livskraftscentraler få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av myndighetens uppgifter enligt integrationslagen.

— —

Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet. Bestämmelser om Tullens rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen.

— —

13 §

Annan rätt att få uppgifter

Migrationsverket har för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom., förläggningar för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 3 punkten, förvarsenheter för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 4 punkten, livskraftscentralerna, utrikesministeriet och beskickningar för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 punkten samt välfärdsområdenas myndigheter, Helsingfors stad och myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 5 punkten rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för skötseln av uppgifter enligt utlänningslagen, medborgarskapslagen, säsongarbetslagen, ICT-lagen, forskar- och studerandelagen, lagen om högkvalificerad anställning, mottagningslagen, förvarslagen och integrationslagen få nödvändiga uppgifter om fysiska och juridiska personer av de aktörer som anges i 4 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt av privata tjänsteproducenter och av företrädare som förordnats för barn utan vårdnadshavare.

Bestämmelser om polisens rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet. Bestämmelser om Tullens rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen.

Migrationsverket, förläggningar och förvarsenheter har dessutom rätt att trots sekretessbestämmelserna och avgiftsfritt få behövliga uppgifter för skötseln av sina uppgifter enligt följande:

1) för prövning enligt artiklarna 25 och 34 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013 av en persons förmåga att ta hand om ett barn eller en person i beroendeställning

a) av Rättsregistercentralen ur bötesregistret vederbörandes personuppgifter, uppgifter om avgöranden, verkställighetsärenden, förvandlingsstraff och händelser,

b) av Rättsregistercentralen ur justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och dess delsystem uppgifter om brott som vederbörande misstänks ha begått och som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter eller domstolar,

c) av Rättsregistercentralen ur straffregistret vederbörandes straffregisterutdrag,

d) av förundersökningsmyndigheterna uppgifter om brott som vederbörande misstänks ha begått samt om brottsanmälan och förundersökning som gäller denne,

e) av välfärdsområdets, Helsingfors stads och kommunens myndigheter samt av hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland och HUS-sammanslutningen uppgifter om de social- och hälsovårdstjänster samt sociala förmåner som vederbörande har fått,

f) av Skatteförvaltningen uppgifter om vederbörandes förmögenhet och inkomster,

g) av Brottspåföljdsmyndigheten vederbörandes kontaktuppgifter samt uppgifter om vistelseort och frigivningsdag,

2) av Rättsregistercentralen ur justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och dess delsystem samt ur straffregistret uppgifter om

a) brott som en anknytningsperson misstänks ha begått och som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter eller domstolar, för bedömning av ett barns bästa, möjligheterna till ett gemensamt liv eller försörjningsförutsättningen vid en helhetsbedömning av förutsättningarna för uppehållstillstånd och uppehållsrätt,

b) försörjningsplikt för utredning av om förutsättningarna för uppehållstillstånd på grund av familjeband, för uppehållskort eller för registrering av uppehållsrätt uppfylls,

c) försörjningsplikt för utredning av försörjningsförutsättningen,

d) anhängiga domstolsärenden och avgöranden som gäller Migrationsverkets beslut eller behörighet eller som är av betydelse med tanke på behandlingen av ett ärende som är anhängigt vid Migrationsverket,

e) handlingar som gäller inledande av, handlingar som ligger till grund för ett avgörande av och handlingar som gäller behandlingen av ett ärende för bedömning av ett barns bästa och de allmänna förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd,

f) straffregisterutdrag för anknytningspersonen för bedömning av ett barns bästa, möjligheterna till ett gemensamt liv eller försörjningsförutsättningen när det görs en sammantagen bedömning för att utreda förutsättningarna för uppehållstillstånd och uppehållsrätt,

3) av förundersökningsmyndigheterna uppgifter om brott som en anknytningsperson misstänks ha begått, brottsanmälan och förundersökning som gäller denne för bedömning av ett barns bästa, möjligheterna till ett gemensamt liv eller försörjningsförutsättningen vid en helhetsbedömning av förutsättningarna för uppehållstillstånd och uppehållsrätt, samt vid beslutsprövning av huruvida en person ska tas med i hjälpsystemet för offer för människohandel, uppgifter om förundersökning av brott och polisanmälningar som är eller har varit anhängiga,

4) av Folkpensionsanstalten uppgifter om inkomster, förmåner och familjeband för utredning av misstänkt motstridiga uppgifter eller äktheten i fråga om anställningsförhållanden och familjeband,

5) av Skatteförvaltningen uppgifter om förmögenhet och inkomster för utredning av misstänkt motstridiga uppgifter eller äktheten i fråga om anställningsförhållanden och familjeband,

6) av Utbildningsstyrelsen eller av utbildningsanordnaren, vid en helhetsbedömning av förutsättningarna för uppehållstillstånd, uppehållsrätt eller medborgarskap, i fråga om utlänningar uppgifter om inledande av studierätten, tillfälligt avbrytande av studierätten, annat tillfälligt avbrott i studier, studierättens och studiernas upphörande samt terminsavgiftens storlek och betalning av den, om sådana stipendier, bostadsförmåner och måltidsförmåner som beviljas av utbildningsanordnaren samt om studieprestationer, vitsord och examina,

7) av utrikesministeriet eller en beskickning uppgifter om avslagsbeslut som gäller legalisering av en handling för bedömning av utländska handlingars tillförlitlighet,

8) av Transport- och kommunikationsverket och av Tillstånds- och tillsynsverket uppgifter om rätt att utöva ett visst yrke när det gäller en utlänning och dennes familjemedlemmar, för utredning av försörjningsförutsättningen eller förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd, uppehållstillstånd för säsongarbete eller uppehållskort eller registrering av uppehållsrätt.

14 c §

Personuppgiftsansvarig och nationell åtkomstpunkt för Eurodac

Migrationsverket är personuppgiftsansvarigt för det Eurodacsystem som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013.

Den nationella åtkomstpunkt som avses i den i 1 mom. avsedda förordningen administreras av Migrationsverket.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) 18 § 3 mom., sådant det lyder i lag 818/2022,

ändras 3 § 5 punkten, 16 § 1 mom. 4 punkten, det inledande stycket i 18 § 2 mom. och 31 § 2 mom. 3 punkten, sådana de lyder, 3 § 5 punkten och det inledande stycket i 18 § 2 mom. i lag 818/2022, 16 § 1 mom. 4 punkten i lag 493/2025 och 31 § 2 mom. 3 punkten i lag 1250/2020, samt

fogas till 13 § ett nytt 5 mom. och till 31 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1250/2020, en ny 4 punkt som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

— —

5) *Eurodacförordningen* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013,

— —

13 §

Behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga

— —

Polisen får behandla personuppgifter som avses i 5–8 § för andra ändamål med behandlingen än det ursprungliga för utförande av den säkerhetskontroll vid screening som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, nedan *screeningförordningen,* om behandlingen av uppgifterna är nödvändig för att bedöma om den person som säkerhetskontrollen gäller utgör ett hot mot den inre säkerheten.

16 §

Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har polisen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt det avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:

— —

4) ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002), för ändamål enligt 49 § i den lagen, uppgifter om brott och straffrättsliga påföljder, uppgifter för behandling av tillståndsärenden och sådana uppgifter om en sådan person som avses i 47 § 1 och 2 punkten i lagen om verkställighet av böter som finns i avgöranden som gäller brott som avses i artikel 15.4 i screeningförordningen och som behövs för utförande av den säkerhetskontroll som avses i den artikeln eller för utarbetande av ett yttrande enligt artikel 7c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726, ur det straffregister som avses i straffregisterlagen (770/1993), för ändamål enligt 4 och 4 a § i den lagen, uppgifter om personer, av justitieförvaltningsmyndigheterna uppgifter om personer som är efterlysta av dem, ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020) uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter och domstolar,

— —

18 §

Rätt att få uppgifter ur vissa europeiska informationssystem för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristbrott och allvarliga brott

— —

Centralkriminalpolisen är den kontrollmyndighet som avses i artikel 6.1 i Eurodacförordningen för framställningar om jämförelser med Eurodacuppgifter för förebyggande, avslöjande och utredning av följande brott:

— —

31 §

Övrigt utlämnande av personuppgifter till utlandet

— —

Polisen får trots sekretessbestämmelserna

— —

3) till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån lämna ut personuppgifter som ska behandlas vid utförande av uppgifter enligt 131 § i utlänningslagen med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624,

4) till de nationella screeningmyndigheter som avses i artikel 2.10 i screeningförordningen i en annan medlemsstat i Europeiska unionen lämna ut personuppgifter om det yttrande som avses i 16 a § 3 mom. i utlänningslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019) 5 § 6 punkten, 15 a § och 22 § 4 punkten, av dem 5 § 6 punkten sådan den lyder i lag 819/2022 och 15 a § sådan den lyder i lag 430/2024, samt

fogas till 16 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 430/2024, ett nytt 3 mom. som följer:

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

— —

6) *Eurodacförordningen* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013,

— —

15 a §

Behandling av personuppgifter för utförande av teknisk övervakning

Gränsbevakningsväsendet får behandla personuppgifter för utförande av sådan teknisk övervakning som avses i 29 § i gränsbevakningslagen och i 16 d § 2 mom. i utlänningslagen (301/2024).

16 §

Behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga

— —

Gränsbevakningsväsendet får behandla personuppgifter som avses i 7–11 § för andra ändamål än det ursprungliga för utförande av den säkerhetskontroll vid screening som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, nedan *screeningförordningen,* om behandlingen av uppgifterna är nödvändig för att bedöma om den person som säkerhetskontrollen gäller utgör ett hot mot den inre säkerheten.

22 §

Rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har Gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna för utförandet av sina uppgifter rätt få uppgifter enligt följande:

— —

4) uppgifter om brott och straffrättsliga påföljder ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002) för upprätthållande av gränssäkerheten, förundersökning, annan undersökning, räddningsuppdrag, uppdrag som avses i lagen om sjöfartskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), påförande av påföljdsavgift för transportörer och påförande av oljeutsläppsavgift och sådana uppgifter om en sådan person som avses i 47 § 1 och 2 punkten i lagen om verkställighet av böter som finns i avgöranden som gäller brott som avses i artikel 15.4 i screeningförordningen och som behövs för utförande av den säkerhetskontroll som avses i den artikeln.

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

6.

Lag

om ändring av lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om främjande av integration (681/2023) 2 § 3 mom. 1 och 2 punkten, 35–38 §, 41 § 2 mom., 43 § 1 mom. 2 punkten, 58 §, 83 § 2 och 3 mom., 86 § 1 och 2 mom., 91 § 1 mom., 93 § och 95 § 1 och 2 mom.,

av dem 2 § 3 mom. 1 och 2 punkten, 35 §, 37 § och 38 § 2–5 mom. sådana de lyder i sin svenska språkdräkt i lag 1100/2024, 95 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 1100/2024, 36 §, 41 § 2 mom., 43 § 1 mom. 2 punkten, 58 § och 91 § 1 mom. sådana de lyder i lag 721/2025, 83 § 2 och 3 mom. samt 86 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 1376/2025 och 93 § sådan den lyder i sin svenska språkdräkt i lag 322/2024, samt

fogas till lagen en ny 96 a § som följer:

2 §

Tillämpningsområde

— —

Bestämmelserna i 4 kap. om anvisande till kommunplats och i 61–66 § om ersättning för kostnader till kommuner eller välfärdsområden tillämpas på den som

1) får internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,

2) efter att ha ansökt om internationellt skydd har beviljats uppehållstillstånd enligt 51, 52 eller 113 a § i utlänningslagen,

— —

35 §

Förordnande av företrädare

För ett barn som avses i 2 § 6 mom. och som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller utan i 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel avsedd företrädare ska det utan dröjsmål utses en företrädare.

Välfärdsområdet eller den kommun som hör till landskapet Åland ska ansöka om förordnande av företrädare efter att ha hört barnet och beaktat barnets bästa på det sätt som föreskrivs i 4 §.

Företrädaren förordnas av den tingsrätt inom vars domkrets barnets hemkommun finns. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten. Ett beslut om förordnande av en företrädare ska iakttas, även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

Tingsrätten ska meddela välfärdsområdet, kommunen, Migrationsverket och befolkningsdatasystemet om beslut som gäller förordnande av företrädare för barn eller befriande från sådana uppdrag.

Om barnet har i 66 § i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) avsedd egendom som förvaltas av företrädaren ska tingsrätten meddela förmyndarmyndigheten om förordnandet av företrädare för anteckning om företrädarens uppdrag i registret över förmynderskapsärenden.

Välfärdsområdet eller den kommun som hör till landskapet Åland ska underrätta ett barn utan vårdnadshavare om att en företrädare har utsetts för barnet och om hur det är möjligt att anföra ett klagomål över företrädarens agerande.

36 §

Administration av företrädarverksamheten

Livskraftscentralen svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten.

Företrädaren ska på begäran för livskraftscentralen visa upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993).

37 §

Företrädarens behörighet och uppgifter

På behörigheten för en företrädare som förordnas med stöd av denna lag tillämpas 40 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

Företrädaren ska

1) föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person med iakttagande av vad som föreskrivs i 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen och 25 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019),

2) föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets förmögenhet och ekonomi med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet,

3) i sitt uppdrag säkerställa att barnets bästa tryggas,

4) bistå barnet vid kontakten med barnets familjemedlemmar och andra anhöriga, och

5) bistå barnet vid förfaranden enligt utlänningslagen.

Innan ett beslut som gäller barnets person eller förmögenhet fattas ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 4 § 2 mom.

I företrädarens uppgifter ingår inte barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad.

38 §

Befriande av en företrädare från sitt uppdrag och upphörande av företrädaruppdraget

Om det efter att en företrädare har förordnats framkommer att barnet har en vårdnadshavare i Finland eller om en vårdnadshavare förordnas för barnet, ska företrädaren befrias från sitt uppdrag, om inte befriandet strider mot barnets bästa. Företrädaren kan befrias från sitt uppdrag om denne begär det eller på grund av sjukdom eller av någon annan orsak är förhindrad att sköta sitt uppdrag, om denne inte sköter sina uppgifter på behörigt sätt, eller om det finns någon annan särskild orsak till detta.

Ansökan till tingsrätten om befrielse från uppdraget som företrädare kan göras av företrädaren, av barnet självt om barnet har fyllt 15 år, av välfärdsområdet, av den kommun som

hör till landskapet Åland eller av barnets vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för barnet.

Företrädaren befrias från sitt uppdrag av den tingsrätt inom vars domkrets barnets hemkommun finns. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten. Ett beslut om befriande av en företrädare från dennes uppdrag ska iakttas, även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

På tingsrättens anmälningsplikt tillämpas 35 § 4 och 5 mom.

På upphörande av företrädaruppdrag tillämpas 43 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

41 §

Regional planering och utveckling och regionalt genomförande av anvisande till kommun

— —

Livskraftscentralen ska genomföra den regionala planeringen i samarbete med kommunerna, välfärdsområdena, Migrationsverket, förläggningarna och familjegrupphemmen i området samt med andra myndigheter som är viktiga med avseende på anvisande till kommun och med aktörer inom tredje sektorn.

43 §

Anvisande till kommun

Livskraftscentralen ska till en kommunplats som överenskommits genom ett i 42 § avsett avtal

— —

2) på framställning av en förläggning anvisa en person som avses i 2 § 3 mom. och som har sådana särskilda mottagandebehov som avses i 6 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

— —

58 §

Regional samarbetsgrupp för invandring och integrationsfrämjande

Livskraftscentralen kan tillsätta en regional samarbetsgrupp för invandring och integrationsfrämjande. Samarbetsgruppen har till uppgift att stödja livskraftscentralen i utförandet av de uppgifter som avses i 55 §. Samarbetsgruppen kan även ha andra uppgifter i anknytning till invandring och integrationsfrämjande. I samarbetsgruppen kan ingå regionens kommuner, välfärdsområden, polisen, förläggningar, andra myndigheter, företrädare för näringslivet samt organisationer, föreningar, sammanslutningar och serviceproducenter av integrationsfrämjande åtgärder och tjänster.

83 §

Rätt att regionalt få uppgifter för anvisande till kommun

— —

En kommun som inte hör till landskapet Åland, ett välfärdsområde och en livskraftscentral har rätt att av varandra, Migrationsverket och förläggningen avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 42–44 § i fråga om i 2 § 3 och 4 mom. avsedda personer.

En kommun som hör till landskapet Åland och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket, förläggningen och livskraftscentralen avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 42 och 43 § i fråga om i 2 § 3 och 4 mom. avsedda personer.

86 §

Rätt att få information för tillhandahållande av integrationsfrämjande tjänster

Kommunen och arbetskraftsmyndigheten har rätt att av varandra, Migrationsverket, förläggningen och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § och en integrationsplan enligt 16 § i fråga om invandrare för vilka en sådan bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § ska utarbetas.

Kommunen, välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten har rätt att av varandra, Folkpensionsanstalten, Migrationsverket, förläggningen och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § och en integrationsplan enligt 16 § i fråga om invandrare, om välfärdsområdet deltar i bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 §.

— —

91 §

Rätt att få information för styrnings- och tillsynsuppgifter

Livskraftscentralen har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna av en kommun, ett välfärdsområde, Tillstånds- och tillsynsverket, en företrädare som avses i 35 § och en serviceproducent som avses i denna lag få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 55 § 1 mom. 1, 5 och 6 punkten samt av Migrationsverket och förläggningen de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 55 § 1 mom. 6 punkten.

— —

93 §

Rätt till information för en företrädare för en minderårig

En företrädare som avses i 35 § har rätt att av Migrationsverket, välfärdsområdet, förläggningen, kommunen, Folkpensionsanstalten, familjegrupphemmet och en serviceproducent som avses i denna lag avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 37 §.

Migrationsverket ska utan dröjsmål underrätta en företrädare som avses i 35 § om sådana omständigheter som gäller det barn som företräds och som bedöms vara av betydelse vid skötseln av företrädarens i 37 § avsedda uppgifter.

95 §

Sökande av ändring

I andra beslut som avses i denna lag än tingsrättens beslut får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelser om sökande av ändring i kommunens beslut enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice finns i 17 kap. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice.

— —

96 a §

Sekretess

Uppgifter och handlingar som har erhållits för utförande av uppgifter som avses i denna lag är sekretessbelagda.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

7.

Lag

om ändring av hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) en ny 72 a § som följer:

72 a §

Vissa hälso- och sjukvårdstjänster inom migrationssystemet

Välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen ska med Migrationsverket avtala om produktion av sådana hälso- och sjukvårdstjänster som avses i 26 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) och 13 § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) för personer som med stöd av de lagarna har rätt till hälso- och sjukvårdstjänster.

Bestämmelser om ersättning för sådana hälso- och sjukvårdstjänster som avses i 1 mom. finns i 7 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (224/2024) 4 § 10 punkten som följer:

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

— —

10) *internationellt skydd* sådant internationellt skydd som avses i artikel 3.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———————

9.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) 2 § 2 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 473/2024, som följer:

2 §

Tillämpningsområde

— —

Denna lag tillämpas inte på tredjelandsmedborgare

1) som söker internationellt skydd eller som åtnjuter internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

10.

Lag

om ändring av 4 a § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i straffregisterlagen (770/1993) 4 a § 1 mom. 8 punkten, sådan den lyder i lag 23/2022, samt

fogas till 4 a § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1093/1999, 733/2014, 1114/2018, 75/2021, 23/2022 och 424/2023, en ny 9 punkt och till 4 a §, sådan den lyder i lagarna 1093/1999, 215/2012, 733/2014, 1114/2018, 75/2021, 23/2022, 333/2022, 424/2023 och 313/2025, ett nytt 7 mom. som följer:

4 a §

Utöver vad som bestäms i 4 §, lämnas ur straffregistret uppgifter om personer ut till finska myndigheter i ärenden som gäller

— —

8) beviljande eller återkrav av rekryteringsstöd som avses i lagen om ett försök med rekryteringsstöd (20/2022),

9) den säkerhetskontroll som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 samt lämnande av det yttrande som avses i artikel 7c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726.

— —

För utförande av den säkerhetskontroll och lämnande av det yttrande som avses i 1 mom. 9 punkten lämnas uppgifter ut om avgöranden som gäller sådana brott som avses i artikel 15.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

11.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Migrationsverket (156/1995) 2 § 2 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 621/2020, som följer:

2 §

Uppgifter

— —

Migrationsverket svarar för

— —

3) driften av de statliga förläggningarna och statens förvarsenheter,

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

12.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket (717/2018) 1 § 2 mom. som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

— —

Lagen tillämpas på personer som kommer till eller uppehåller sig i Migrationsverkets lokaler. Lagen tillämpas inte på personer som kommer till eller uppehåller sig i inkvarteringsrum i sådana statliga förläggningar som drivs av Migrationsverket.

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

13.

Lag

om ändring av 28 § i lagen om privata säkerhetstjänster

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) 28 § 1 mom. 9 punkten, sådan den lyder i lag 1316/2016, som följer:

28 §

Rätt att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet

Om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning, kan polisinrättningen på den ort där ett område eller en plats finns eller från vilken ett trafikmedel avgår bevilja tillstånd att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet

— —

9) i förläggningar som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) på ansökan av förläggningens innehavare eller Migrationsverket.

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

14.

Lag

om ändring av 25 § i barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i barnskyddslagen (417/2007) 25 § 1 mom. 10 punkten, sådan den lyder i lag 1111/2016, som följer:

25 §

Anmälningsskyldighet

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos någon av följande aktörer, eller som utför motsvarande uppgifter i ett uppdragsförhållande eller som självständig yrkesutövare, samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till välfärdsområdet, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds:

— —

10) en förläggning som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011),

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

15.

Lag

om ändring av lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002) 2 § 2 mom. 5 och 6 punkten, sådana de lyder, 2 § 2 mom. 5 punkten i lag 723/2025 och 6 punkten i lag 926/2012, och

fogas till 2 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 926/2012, 547/2021, 422/2023 och 723/2025, en ny 7 punkt och till lagen en ny 5 c § som följer:

2 §

Tillämpningsområde

— —

På de villkor som anges i 1 mom. tillämpas lagen även på

— —

5) sådana serviceproducenter inom privat småbarnspedagogik som avses i 43 § i lagen om småbarnspedagogik (540/2018),

6) skaffande av tjänster för morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998), och

7) sådana företrädare för barn utan vårdnadshavare som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) och lagen om främjande av integration (681/2023).

— —

5 c §

Straffregisterutdrag beträffande företrädare för barn utan vårdnadshavare

Om det är fråga om en sådan företrädare för ett barn utan vårdnadshavare som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel eller i lagen om främjande av integration, ska företrädaren för tingsrätten visa upp ett i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen avsett straffregisterutdrag enligt vad som föreskrivs i 40 § 2 mom. lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

Migrationsverket har på basis av sin tillsynsuppgift enligt 39 a § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel, och livskraftscentralen på basis av sin tillsynsuppgift enligt 36 § i lagen om främjande av integration, rätt att begära att företrädaren visar upp ett i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen avsett straffregisterutdrag.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

16.

Lag

om ändring av 12 a och 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999) 12 a § 1 mom. 8 punkten och 12 b § 1 mom. 5 punkten, sådana de lyder i lag 648/2016, som följer:

12 a §

Sammansättning i vissa ärenden

Förvaltningsdomstolen är domför också i en sammansättning med två ledamöter, om inte en fråga som skall avgöras i ärendet på grund av sin natur kräver en sammansättning med tre ledamöter och domstolen skall avgöra ett fullföljdsärende som gäller

— —

8) internationellt skydd eller tillämpningen av utlänningslagen (301/2004),

— —

12 b §

Domförhet med en ledamot

Förvaltningsdomstolen är domför även med en ledamot när den avgör fullföljdsärenden som gäller

— —

5) ansökningar om internationellt skydd vars grunder inte har undersökts eller som har behandlats vid påskyndat förfarande eller beslut om överföring som hänför sig till internationellt skydd.

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

17.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om högsta förvaltningsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om högsta förvaltningsdomstolen (1265/2006) 6 § 4 mom., sådant det lyder i lag 649/2016, som följer:

6 §

— —

Högsta förvaltningsdomstolen är domför också i en sammansättning med två ledamöter när den avgör ärenden som gäller ansökan om besvärstillstånd och yrkanden som har samband med dem i ärenden som gäller internationellt skydd eller ärenden som gäller beslut om överföring i sammanhanget internationellt skydd, om inte en fråga som ska avgöras i ärendet på grund av sin natur kräver en sammansättning med tre ledamöter. Ärendet får behandlas och avgöras i en sammansättning med två ledamöter även när det genom det överklagade beslutet samtidigt har avgjorts en ansökan om uppehållstillstånd enligt andra kriterier och fattats beslut om avlägsnande ur landet och om inreseförbud. Ett ärende som har behandlats i en sammansättning med två ledamöter ska överföras till en utökad sammansättning för avgörande, om ledamöterna inte är eniga om avgörandet.

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

18.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) 14 § 1 mom. och 16 § 1 mom. 10 punkten samt

fogas till 15 § ett nytt 4 mom. som följer:

14 §

Behandling av personuppgifter som erhållits genom teknisk övervakning

Tullen har rätt att behandla i 6 § avsedda personuppgifter som har erhållits genom teknisk övervakning, inklusive biometriska uppgifter, för att övervaka efterlevnaden av tullagstiftningen och annan lagstiftning som omfattas av Tullens tillsynsbehörighet, för identifiering av personer i enlighet med 28 § i tullagen samt för utförande av i 16 d § i utlänningslagen (301/2004) avsedd teknisk övervakning.

— —

15 §

Behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga

— —

Dessutom får Tullen behandla personuppgifter som avses i 7–10 § för andra ändamål än det ursprungliga för utförande av sådana säkerhetskontroller vid screening som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, nedan *screeningförordningen*, om behandlingen är nödvändig för att bedöma huruvida den person som genomgår säkerhetskontroll utgör ett hot mot den inre säkerheten.

16 §

Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har Tullen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt som avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:

— —

10) ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002) uppgifter om bötesstraff och verkställigheten av dem samt sådana uppgifter om en person enligt 47 § 1 och 2 punkten i den lagen som finns i avgöranden som gäller brott enligt artikel 15.4 i screeningförordningen och som behövs för utförande av i den artikeln avsedda säkerhetskontroller, ur det straffregister som avses i straffregisterlagen (770/1993) uppgifter om

personer och juridiska personer för de ändamål som föreskrivs i 4 och 4 a § i den lagen, ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020) uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter och domstolar,

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

19.

Lag

om ändring av 27 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) 27 § 3 mom. som följer:

27 §

Inledande av jobbsökning

— —

Om inte något annat följer av internationella avtal som är förpliktande för Finland, förutsätter registreringen av en utländsk medborgare eller statslös person som arbetssökande dessutom att denna

1) på basis av internationella avtal om arbetskraftens fria rörlighet som är förpliktande för Finland har rätt att komma till Finland för att söka arbete och förvärvsarbeta utan den prövning av tillgången på arbetskraft som avses i utlänningslagen (301/2004),

2) har rätt att förvärvsarbeta med stöd av ett uppehållstillstånd och tillståndet inte är förenat med några begränsningar som gäller arbetsgivaren, eller

3) har rätt att arbeta på basis av en ansökan om internationellt skydd och är medlem i en arbetslöshetskassa som avses i 1 § i lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) och har under den tid som medlemskapet i kassan varat arbetat minst 12 månader.

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

20.

Lag

om ändring av 6 och 8 § i lagen om allmänt stöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt stöd (48/2026) 6 § 2 mom. och 8 § som följer:

6 §

Rätt till allmänt stöd på basis av boende eller Europeiska unionens lagstiftning

— —

Trots vad som föreskrivs i 8 § 1 punkten ska allmänt stöd betalas med iakttagande av vad som i 1 kap. 8 a § 2 och 3 mom. och 8 b § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om rätten till inkomstrelaterad dagpenning, om det allmänna stödet för en person vars arbetsvillkor har uppfyllts finansieras på det sätt som avses i 50 § 2 mom. i denna lag.

— —

8 §

Begränsningar som gäller utlänningar

En person som inte är finsk medborgare har inte rätt till allmänt stöd, om personen har rätt att förvärvsarbeta

1) på basis av ett tillfälligt uppehållstillstånd, eller

2) på basis av en ansökan om internationellt skydd som inte har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———————

Helsingfors den 16 april 2026

Statsminister

Petteri Orpo

Inrikesminister Mari Rantanen

1.

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i utlänningslagen (301/2004) 3 § 16 punkten, 87 a, 87 b, 88, 88 b–88 e, 89, 96, 96 a, 97, 97 b, 98 a, 99, 99 a, 104, 107, 108 och 133 § och 196 § 5 mom.,

sådana de lyder, 3 § 16 punkten och 97 och 98 a § i lag 501/2016, 87 a och 88 c § i lag 323/2009, 87 b, 88 d och 88 e § i lag 422/2014, 88 och 89 § i lag 666/2024, 88 b § i lagarna 323/2009 och 247/2025, 96 § i lagarna 973/2007, 501/2016 och 472/2024, 96 a, 97 b, 99 och 99 a § i lag 194/2015, 104 § i lag 426/2024, 107 § i lagarna 666/2024 och 247/2025, 108 § i lagarna 323/2009 och 666/2024, 133 § i lagarna 749/2011 och 816/2022 och 196 § 5 mom. i lag 1022/2018,

ändras 3 § 12 a och 27 punkten, 6 a och 6 b §, 35 § 2 och 3 mom., 39 § 1 mom., 40 § 4 mom., 52 c § 2 mom., 54 § 2 mom., 55 § 1 mom., 56 d § 2 och 3 mom., 57 § 4 mom., 58 § 4 och 8 mom., 60 d § 1 mom., 81 b § 2 mom., 81 c § 7 mom., 87 § och mellanrubriken före den, 94 § och mellanrubriken före den, 95, 95 a–95 c, 97 a, 98, 100–103, 104 a–104 c, 105 och 106 § och mellanrubriken före den, 110 § 3 mom., 112 § 1 mom. 3 punkten, 113 § 1 mom., 116 §, 116 a § 4 mom., 117 och 133 a §, 135 § 1 mom., 136 a § 1 mom., 147 a § 2 mom., 193 och 198 a §, 198 b § 1 mom., 199 och 200 a § och 208 § 1 mom.,

av dem 3 § 12 a punkten och 106 § sådana de lyder i lag 323/2009, 3 § 27 punkten och 58 § 8 mom. sådana de lyder i lag 147/2025, 6 a § sådan den lyder i lag 549/2010, 6 b § sådan den lyder i lagarna 549/2010, 501/2016 och 472/2024, 35 § 2 mom., 133 a § och 147 a § 2 mom. sådana de lyder i lag 472/2024, 35 § 3 mom. sådant det lyder i lag 64/2025, 39 § 1 mom. sådant det lyder i lag 302/2025, 40 § 4 mom., 136 a § 1 mom., 198 b § 1 mom. och 200 a § sådana de lyder i lag 247/2025, 52 c § 2 mom. sådant det lyder i lag 389/2015, 54 § 2 mom., 55 § 1 mom. och 87 § sådana de lyder i lag 666/2024, 56 d § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag 1408/2025, 57 § 4 mom. och 58 § 4 mom. sådana de lyder i lag 668/2013, 60 d § 1 mom. sådant det lyder i lag 121/2018, 81 b § 2 mom. sådant det lyder i lag 216/2023, 81 c § 7 mom. sådant det lyder i lag 255/2025, 95 § sådan den lyder i lagarna 194/2015, 437/2019 och 816/2022, 95 a § sådan den lyder i lagarna 194/2015 och 426/2024, 95 b § sådan den lyder i lagarna 432/2009 och 501/2016, 95 c och 198 a § sådana de lyder i lag 432/2009, 97 a § sådan den lyder i lagarna 194/2015, 426/2024 och 247/2025, 98 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 432/2009,102 § sådan den lyder i lagarna 194/2015 och 437/2019, 103 § sådan den lyder i lag 437/2019, 101, 104 a–104 c och 105 § sådana de lyder i lag 426/2024, 113 § 1 mom. sådant det lyder i lag 332/2016, 116 och 117 § sådana de lyder i lag 501/2016, 116 a § 4 mom. sådant det lyder i lag 816/2022, 193 § sådan den lyder i lag 16/2017, 199 § sådan den lyder i lag 1022/2018 och 208 § 1 mom. sådant det lyder i lag 49/2017, samt

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 619/2006, 358/2007, 323/2009, 631/2011, 1338/2011, 668/2013, 1218/2013, 332/2016, 501/2016, 121/2022, 216/2023, 389/2023 och 147/2025, nya 14 a, 14 b och 28–32 punkter, till 6 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till lagen en ny 6 c §, till 9 § ett nytt 2 mom., i stället för det 2 mom. som upphävts genom lag 737/2021, till lagen en ny 16 §, i stället för den 16 § som upphävts genom lag 1214/2013, och en ny kapitelrubrik före den, till lagen nya 16 a—16 j §, till 39 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 302/2025, ett nytt 5 mom., till 40 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 449/2012, 121/2022, 487/2024, 147/2025 och 247/2025, ett nytt 5 mom.,

varvid det nuvarande 5 mom. blir 6 mom., till 53 §, sådan den lyder i lagarna 720/2018, 216/2023, 225/2024 och 666/2024, ett nytt 8 mom., i stället för det 8 mom. som upphävts genom lag 225/2024, till 81 b §, sådan den lyder i lagarna 216/2023 och 1410/2025, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom., till 81 c §, sådan den lyder i lag 255/2025, ett nytt 8 mom., varvid det nuvarande 8 mom. blir 9 mom., en ny mellanrubrik före 90 §, till lagen nya 113 a, 116 b och 116 c § och en ny mellanrubrik före 116 c §, till 131 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 631/2011, 332/2016, 620/2020, 1251/2020 och 472/2024, ett nytt 6 mom., till 147 a §, sådan den lyder i lagarna 194/2015 och 472/2024, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till lagen nya 190 c och 190 d §, till 191 §, sådan den lyder i lagarna 1218/2013, 132/2016, 121/2022 och 216/2023, en ny 9 punkt i stället för den 9 punkt som upphävts genom lag 216/2023 och ett nytt 2 mom., till lagen nya 193 a, 193 b, 198 c och 200 b § och till 202 §, sådan den lyder i lagarna 1022/2018 och 247/2025, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §	3 §
Definitioner	*Definitioner*
I denna lag avses med	I denna lag avses med
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
12 a) *status som alternativt skyddsbehövande* status som beviljas en utlänning som kan få alternativt skydd,	12 a) *status som alternativt skyddsbehövande* status som beviljas en utlänning som kan få *sådant alternativt skydd som avses i artikel 3 led 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU, nedan* ***skyddsgrundsförordningen****,*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	14 a) ***asylsökande*** *en person som har gjort en ansökan om internationellt skydd om vilken ett lagakraftvunnet beslut ännu inte har fattats,*
	14 b) ***asylförfarande*** det *förfarande för beviljande av internationellt skydd som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
16) förordningen om bestämmandet av den ansvariga staten Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat,	*direktiv 2013/32/EU, nedan förordningen om asylförfaranden*,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	16) (upphävs)
27) *olaglig vistelse* vistelse i landet av en sådan tredjelandsmedborgare som inte uppfyller eller inte längre uppfyller villkoren för inresa enligt kodexen om Schengengränserna eller villkoren för inresa eller vistelse enligt denna lag.	— — — — — — — — — — — — — — —
	27) *olaglig vistelse* vistelse i landet av en sådan tredjelandsmedborgare som inte uppfyller eller inte längre uppfyller villkoren för inresa enligt kodexen om Schengengränserna eller villkoren för inresa eller vistelse enligt denna lag,
	28) ***screeningförordningen*** *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817,*
	29) ***person som genomgår screening*** *en tredjelandsmedborgare som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 5 eller 7 i screeningförordningen,*
	30) ***screeningplats*** *ett sådant gränsövergångsställe, polisens verksamhetsställe, Tullens verksamhetsställe eller en sådan av screeningmyndigheterna förvaltad lämplig plats av annat slag eller någon annan motsvarande plats som anvisats den som genomgår screening och där uppgifterna enligt screeningförfarandet utförs,*
	31) ***screeninginkvarteringsställe*** *ett ställe som screeningmyndigheten anvisat den som genomgår screening och som lämpar sig för inkvartering,*
	32) ***centraliserad screening*** *ett screeningförfarande där de uppgifter som ingår i screeningförfarandet genom beslut av screeningmyndigheterna utförs på en eller flera screeningplatser på grund av olaglig inresa, en i 3 § 7 punkten i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) avsedd*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	exceptionell epidemi eller av någon annan motsvarande orsak.
6 §	6 §
Tillämpning av lagen på minderåriga	*Tillämpning av lagen på minderåriga*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Ärenden som gäller minderåriga barn skall behandlas i brådskande ordning.	*Bestämmelser om hörande av barn i fråga om internationellt skydd finns i artikel 22.3 i förordningen om asylförfaranden.*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
6 a §	6 a §
Rättsmedicinsk undersökning för bestämning av ålder	***Åldersbedömning***
Rättsmedicinsk undersökning kan genomföras för bestämning av åldern på en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd eller på en anknytningsperson, om det finns uppenbara skäl att misstänka att de uppgifter som personen lämnat om sin ålder inte är tillförlitliga.	*För bestämning av åldern hos den som ansöker om uppehållstillstånd i Finland eller hos anknytningspersonen kan det göras en åldersbedömning, om det råder misstanke om åldern. Bestämmelser om åldersbedömning av den som söker internationellt skydd finns i artikel 25 i förordningen om asylförfaranden.*
För att undersökningen ska få genomföras krävs det att den som ska undersökas har gett sitt skriftliga samtycke till undersökningen och att samtycket är baserat på vetskap och fri vilja. Dessutom krävs ett skriftligt samtycke av personens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för personen.	*Migrationsverket gör en bedömning av*
Om en person vägrar genomgå undersökning är följden att han eller hon betraktas som myndig, om det inte finns en godtagbar orsak till vägran. Vägran att genomgå undersökning kan inte ensam för sig utgöra en grund för att avslå en ansökan om internationellt skydd.	*1) åldern hos den som söker internationellt skydd efter att ha fått ett utlåtande om den multidisciplinära åldersbedömningen och vid behov om den rättsmedicinska åldersbedömningen, och*
Innan samtycket begärs ska sökanden eller anknytningspersonen samt sökandens eller anknytningspersonens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare ges information om åldersbestämningens betydelse, om de rättsmedicinska undersökningsmetoder som används vid åldersbestämningen, om deras eventuella inverkan på hälsan samt om följderna av	*2) åldern hos den som ansöker om uppehållstillstånd eller hos anknytningspersonen efter att ha fått ett utlåtande om den rättsmedicinska åldersbedömningen.*

Gällande lydelse

undersökningen och av vägran att genomgå undersökning. Informationen ska ges sökanden eller anknytningspersonen samt sökandens eller anknytningspersonens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare på dennes modersmål eller på ett språk som det finns grundad anledning att anta att denne förstår.

6 b §

Genomförandet av en rättsmedicinsk undersökning

En rättsmedicinsk undersökning för bestämning av åldern på en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd i Finland eller en anknytningsperson genomförs vid Institutet för hälsa och välfärd, på begäran av Migrationsverket. Två sakkunniga ska ge ett gemensamt utlåtande om undersökningen. Av dem ska åtminstone den ena vara anställd vid Institutet för hälsa och välfärd. De sakkunniga ska vara legitimerade läkare eller tandläkare som har sådan behörighet som krävs för utförandet av undersökningen. (29.6.2016/501)

De åtgärder som undersökningen kräver kan på begäran av Institutet för hälsa och välfärd också utföras vid ett centralsjukhus, en kommunal hälsovårdscentral eller en verksamhetsenhet inom den privata hälso- och sjukvården. De åtgärder som undersökningen kräver ska utföras av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. En tjänsteman vid Migrationsverket ska i samband med åtgärderna verifiera identiteten på den person som blir undersökt. Vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för den som blir undersökt har rätt att vara närvarande vid undersökningen. (5.7.2024/472)

Närmare bestämmelser om genomförandet av undersökningen kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

6 b §

Multidisciplinär åldersbedömning

För den multidisciplinära åldersbedömning som avses i artikel 25 i förordningen om asylförfaranden begär Migrationsverket av förläggningen ett utlåtande om åldern hos den som ansöker om internationellt skydd. Förläggningens yrkesutbildade personal inom social- och hälsovården utarbetar ett utlåtande genom multiprofessionellt samarbete.

Förläggningen kan vid behov begära det utlåtande som avses i 1 mom. också av en verksamhetsenhet inom den offentliga eller privata social- och hälsovården.

Vårdnadshavaren eller en i 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) avsedd företrädare eller tillfällig företrädare eller någon annan laglig företrädare för den som söker internationellt skydd har rätt att närvara i situationer som hänför sig till utarbetandet av utlåtandet och som förutsätter att sökanden är personligen närvarande.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
(ny)	6 c §
	Rättsmedicinsk åldersbedömning
	En rättsmedicinsk undersökning för bestämning av åldern på en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd i Finland eller på en anknytningsperson genomförs vid Institutet för hälsa och välfärd på begäran av Migrationsverket. Två sakkunniga ska ge ett gemensamt utlåtande om undersökningen. Av dem ska åtminstone den ena vara anställd vid Institutet för hälsa och välfärd. De sakkunniga ska vara legitimerade läkare eller tandläkare som har sådan behörighet som krävs för utförandet av undersökningen. *De åtgärder som undersökningen kräver kan på begäran av Institutet för hälsa och välfärd också utföras vid en verksamhetsenhet inom den offentliga eller privata hälso- och sjukvården. De åtgärder som undersökningen kräver ska utföras av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Vårdnadshavaren eller en i 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel avsedd företrädare eller tillfällig företrädare eller någon annan laglig företrädare för den som blir undersökt har rätt att närvara vid undersökningen.* *Vad som i artikel 25.4–25.6 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs om medicinska undersökningar tillämpas också på utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd i Finland och på anknytningspersoner.*
9 §	9 §
Rättshjälp	*Rättshjälp*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
2 mom. har upphävts genom L 15.1.2021/737.	*Med avvikelse från vad som föreskrivs i rättshjälpslagen omfattar rättshjälp i ett sådant förvaltningsförfarande för beviljande av internationellt skydd som avses i förordningen om asylförfaranden och i ett sådant förvaltningsförfarande för*
— — — — — — — — — — — — — — — —	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	*fastställande av ansvar som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) N:o 604/2013, nedan **förordningen om asyl- och migrationshantering**, sådana åtgärder av ett rättsbiträde som är nödvändiga i ärendet med beaktande av ärendets natur och betydelse samt av omständigheterna som helhet.*
	— — — — — — — — — — — — — —
(ny)	2 a kap.
	Screening vid de yttre gränserna och inom Finlands territorium
(ny)	16 §
	Screeningmyndigheter
	Gränsbevakningsväsendet, polisen, Tullen och skyddspolisen är sådana screeningmyndigheter som avses i artikel 2.10 i screeningförordningen.
(ny)	16 a §
	Arbetsfördelning mellan screeningmyndigheterna
	Gränsbevakningsväsendet utför screening enligt artikel 5 i screeningförordningen. Tullen utför screening enligt artikel 5 när den genomför in- och utresekontroller med stöd av 31 § i tullagen (304/2016).
	Polisen utför screening enligt artikel 7 och screening enligt artikel 5 i screeningförordningen när den genomför in- och utresekontroller med stöd av 2 kap. 21 § i polislagen.
	Polisen ger screeningmyndigheterna i en annan medlemsstat i Europeiska unionen ett yttrande enligt artikel 7 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726. *Om gränskontrollen tillfälligt har återinförts vid de inre gränserna i enlighet med 15 § i gränsbevakningslagen, fördelas screeningmyndigheternas ansvar för screeningen enligt ansvaren för in- och utresekontroll.* *Skyddspolisen deltar i utförandet av säkerhetskontroller enligt artikel 15.2 i screeningförordningen och kan delta i identifieringen av personer enligt artikel 14 i den förordningen. Skyddspolisen har rätt att vidta också andra åtgärder som är nödvändiga för utförande av säkerhetskontroller.* *Inom landskapet Åland ansvarar Gränsbevakningsväsendet och Tullen för screeningen. I sina uppgifter i anslutning till screeningförfarandet kan Gränsbevakningsväsendet och Tullen samarbeta med Ålands polismyndighet. Det föreskrivs särskilt om samarbetet och respektive myndighets befogenheter i samarbetet.* *Gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen kan komma överens om tillfälliga och kortvariga undantag från screeningansvaret*.
(ny)	16 b § *Befogenheter vid screening hos tjänstemän som är screeningmyndigheter* *En tjänsteman som är screeningmyndighet har för genomförande av screeningen rätt att* *1) genomföra sådan identifiering av den som genomgår screening som avses i artikel 14 i screeningförordningen,* *2) genomföra sådan säkerhetskontroll genom sökningar i databaser som avses i artikel 15.2 i screeningförordningen,*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3) registrera uppgifter som erhållits i samband med screeningförfarandet med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020).
	Tjänstemän vid Gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen som utför screeninguppgifter har dessutom rätt att utan brottsmisstanke
	1) förhindra att den person som ska screenas avlägsnar sig från screeningförfarandet,
	2) tillfälligt omhänderta handlingar, föremål och fordon samt inspektera och genomsöka dem,
	3) företa kroppsvisitation för att söka efter föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter med iakttagande av 8 kap. 30 § 1 punkten och 33 § i tvångsmedelslagen (806/2011) samt 28 a § i gränsbevakningslagen, 2 kap. 21 § i polislagen och 31 § i tullagen.
	Beslut om att under screeningförfarandet förhindra att en person avlägsnar sig enligt 2 mom. 1 punkten och tillfälligt omhänderta föremål och fordon enligt 2 mom. 2 punkten fattas av den gränsbevakningsman som tjänstgör som chef vid gränsövergångsstället eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad, en polisman som hör till befälet eller en tullman som tjänstgör som chef för tullkontoret eller en till uppgiften förordnad tullman som tjänstgör som chef för tullbrottsbekämpningen eller tullövervakningen. I brådskande fall förhindras att en person avlägsnar sig och genomförs omhändertagandet av den polisman, gränsbevakningsman eller tullman som utför screeninguppdraget och denne ska utan dröjsmål föra ärendet till ovan nämnda tjänsteman för avgörande.
(ny)	16 c §
	Rådgivning vid screeningförfarande
	Screeningmyndigheten ska i början av screeningen informera den som genomgår screening om screeningförfarandet samt om

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	hans eller hennes rättigheter och skyldigheter i förfarandet. Informationen ges på ett språk som det finns grundad anledning att anta att personen förstår. Den som genomgår screening ska genom sin underskrift bekräfta att han eller hon har fått informationen.
(ny)	16 d §
	Närvaro på screeningplatsen och screeninginkvarteringsstället i fråga om den som genomgår screening
	Bestämmelser om screeningförfarandets längd finns i artikel 8.3 och 8.4 i screeningförordningen.
	Under den tid screeningförfarandet pågår är den som genomgår screening skyldig att vistas på den screeningplats och det screeninginkvarteringsställe som screeningmyndigheten anvisat honom eller henne. Det kan säkerställas med hinder att den som genomgår screening inte avlägsnar sig från dessa platser. Den som genomgår screening ska tydligt informeras om gränserna för screeningplatsens och screeninginkvarteringsställets område.
	Screeningmyndigheten kan övervaka screeninginkvarteringsställets område med hjälp av teknisk övervakning. Teknisk övervakning får inte utföras i inkvarterings-, sanitets- eller omklädningslokaler. Teknisk övervakning används för att säkerställa ordningen och begränsningen av rörelsefriheten på screeninginkvarteringsstället. Den som övervakas ska med lämplig skyltning underrättas om den tekniska övervakningen.
	På behandlingen av upptagningar från teknisk övervakning tillämpas vad som särskilt föreskrivs om behandlingen av personuppgifter hos respektive screeningmyndighet som utför teknisk övervakning.
	Den som genomgår screening har inte rätt att avlägsna sig från den screeningplats och det screeninginkvarteringsställe som anvisats honom eller henne, utom för att få brådskande hälso- och sjukvård.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
(ny)	16 e §
	Tillfällig företrädare för minderåriga
	Bestämmelser om att förordna en tillfällig företrädare för en minderårig som genomgår screening utan vårdnadshavare finns i 5 kap. i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel. Om en minderårig som genomgår screening utan vårdnadshavare inte har ansökt om internationellt skydd tillämpas barnskyddslagen (417/2007) på honom eller henne.
(ny)	16 f §
	Uppehälle för den som genomgår screening
	Screeningmyndigheten svarar för uppehället för personer som genomgår screening och som vistas på en screeningplats och på ett av screeningmyndigheten inrättat screeninginkvarteringsställe. *Migrationsverket svarar för ordnandet av inkvartering och måltider för personer som genomgår screening om en förläggning har anvisats som screeninginkvarteringsställe för den som genomgår screening. Screeningmyndigheten ansvarar för transporten av personer som genomgår screening till screeninginkvarteringsstället.* *Avvikelse från ansvaren enligt 1 mom. kan göras vid centraliserad screening eller i övrigt tillfälligt genom överenskommelse mellan screeningmyndigheten och Migrationsverket.*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
(ny)	16 g §
	Preliminär hälsokontroll av den som genomgår screening
	Migrationsverket ordnar preliminära hälsokontroller enligt artikel 12.1 i screeningförordningen. Den preliminära hälsokontrollen av den som söker internationellt skydd genomförs som en del av mottagningstjänsterna enligt lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.
	Med avvikelse från vad som i 1 mom. föreskrivs om organiseringsansvaret bestäms ersättningen för preliminära hälsokontroller som Migrationsverket ordnar för andra än personer som söker internationellt skydd utifrån ett avtal mellan screeningmyndigheten och Migrationsverket.
	Avvikelse från ovan föreskrivna ansvar kan göras vid centraliserad screening eller i övrigt tillfälligt genom överenskommelse mellan screeningmyndigheten och Migrationsverket.
(ny)	16 h §
	Anmälan om felaktiga uppgifter på screeningblanketten
	Om den som genomgår screening gör en i artikel 17.3 i screeningförordningen avsedd anmälan till förläggningen ska anmälan förmedlas till screeningmyndigheten.
(ny)	16 i §
	Närvaro av organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning
	Chefen för gränsövergångsstället eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad, en polisman som hör till befälet eller en tullman som tjänstgör som chef för tullkontoret kan på begäran tillåta att organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning närvarar vid

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	screeningen på screeningplatsen, om att närvaron inte äventyrar säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen vid gränsövergångsstället, polisens verksamhetsställe, tullkontoret eller någon annan screeningplats. *Chefen för gränsövergångsstället eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad, en polisman som hör till befälet eller en tullman som tjänstgör som chef för tullkontoret kan förbjuda organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning att närvara på screeninginkvarteringsstället, om närvaron kan äventyra säkerheten, den allmänna ordningen eller förvaltningen på screeninginkvarteringsstället.*
(ny)	16 j §
	Oberoende övervakningsmekanism för de grundläggande rättigheterna
	Diskrimineringsombudsmannen ansvarar för övervakningsuppgifterna enligt den oberoende övervakningsmekanism som avses i artikel 10.2 a i screeningförordningen och artikel 43.4 i förordningen om asylförfaranden. *Den myndighet som ansvarar för screeningförfarandet eller gränsförfarandet svarar för hantering och utredning av sådana motiverade anklagelser som avses i artikel 10.2 b i screeningförordningen. På hantering och utredning av motiverade anklagelser tillämpas 8 a kap. i förvaltningslagen.* *På diskrimineringsombudsmannens rätt att få uppgifter och utredningar för skötseln av uppgiften enligt 1 mom. tillämpas 4 § 1 mom. samt 5 och 11 § i lagen om diskrimineringsombudsmannen (1326/2014).* *På diskrimineringsombudsmannens rätt att utföra inspektioner för skötseln av uppgiften enligt 1 mom. tillämpas 6 § 1 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen. Inspektionen kan också vara oanmäld på förhand.* *Diskrimineringsombudsmannen kan årligen ge statsrådet rekommendationer utifrån sina observationer i övervakningsuppdraget. Diskrimineringsombudsmannen kan ge*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	myndigheter utlåtanden och rekommendationer i sina uppgifter enligt 1 mom. *På det lämpliga säkerhetsgodkännande som avses i artikel 10.2 sjätte stycket i screeningförordningen tillämpas säkerhetsutredningslagen (726/2014).*
35 §	35 §
Identifiering som villkor för beviljande av uppehållstillstånd	*Identifiering som villkor för beviljande av uppehållstillstånd*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får dock beviljas trots att ett giltigt resedokument saknas, om uppehållstillståndet beviljas med stöd av 51, 52, 52 a, 52 d, 52 e, 87, 88, 89 eller 110 §. Trots att resedokument saknas kan det första tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljas för ett i Finland fött barn som beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband. Om sökanden har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 87 eller 88 §, kan ett permanent uppehållstillstånd beviljas på dessa villkor trots att ett giltigt resedokument saknas.	Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får dock beviljas trots att ett giltigt resedokument saknas, om uppehållstillståndet beviljas med stöd av 51, 52, 52 a, 52 d, 52 e, 110, *113 a* § *eller på grund av internationellt skydd*. Trots att resedokument saknas kan det första tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljas för ett i Finland fött barn som beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband. Om sökanden har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd *på grund av internationellt skydd*, kan ett permanent uppehållstillstånd beviljas på dessa villkor trots att ett giltigt resedokument saknas.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
39 §	39 §
Försörjningsförutsättning vid beviljande av uppehållstillstånd	*Försörjningsförutsättning vid beviljande av uppehållstillstånd*
För att uppehållstillstånd ska kunna beviljas förutsätts det att utlänningens försörjning är tryggad, om inte något annat föreskrivs i denna lag. I ett enskilt fall kan avvikelse göras från försörjningsförutsättningen, om det finns exceptionellt vägande skäl eller om ett barns bästa kräver det. Försörjningsförutsättningen tillämpas inte när uppehållstillstånd beviljas med stöd av 6 kap., om inte något annat följer av 114 § 3 mom., 114 a § 4 mom. eller 115 § 2 mom.	För att uppehållstillstånd ska kunna beviljas förutsätts det att utlänningens försörjning är tryggad, om inte något annat föreskrivs i denna lag. I ett enskilt fall kan avvikelse göras från försörjningsförutsättningen, om det finns exceptionellt vägande skäl eller om ett barns bästa kräver det. Försörjningsförutsättningen tillämpas inte när uppehållstillstånd beviljas *grund av internationellt skydd eller* med stöd av 6 kap., om inte något annat följer av 114 § 3 mom., 114 a § 4 mom. eller 115 § 2 mom.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	I 1 mom. avsedda undantag som grundar sig på barnets bästa och exceptionellt vägande

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	skäl tillämpas inte om det är fråga om en tredjelandsmedborgares ansökan om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta enligt 56 d §. Dessutom ska försörjningen i ett sådant fall vara tryggad oberoende av på vilka grunder sökanden vistas eller tidigare har vistats i Finland.
40 §	40 §
Uppehållsrätt	*Uppehållsrätt*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
En person som söker internationellt skydd får lagligen vistas i landet tills ett beslut har fattats om ansökan, om inte något annat följer av 200 a § 5–7 mom. — — — — — — — — — — — — — — —	Bestämmelser om rätten för personer som söker internationellt skydd att stanna kvar i landet tills beslut har fattats om ansökan *finns i artikel 10 i förordningen om asylförfaranden och i 102 § i denna lag*. *Bestämmelser om rätten för personer som söker internationellt skydd att vistas på finskt territorium under gränsförfarandet finns i artikel 43.2 i förordningen om asylförfaranden.* — — — — — — — — — — — — — — —
52 c §	52 c §
Beslut om betänketid	*Beslut om betänketid*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Förläggningen i Joutseno som svarar för hjälpsystem*et* som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel *(746/2011)* kan besluta huruvida betänketid ska ges och om den ska förlängas eller avbrytas, om ett offer för människohandel upptas i hjälpsystemet innan polisen eller gränskontrollmyndigheten har fattat beslut i frågan. Förläggningen ska utan dröjsmål underrätta polisen om sina beslut om betänketid. — — — — — — — — — — — — — — —	Förläggningen i Joutseno som svarar för *det* hjälpsystem som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel kan besluta huruvida betänketid ska ges och om den ska förlängas eller avbrytas, om ett offer för människohandel upptas i hjälpsystemet innan polisen eller gränskontrollmyndigheten har fattat beslut i frågan. Förläggningen ska utan dröjsmål underrätta polisen om sina beslut om betänketid. — — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
53 §	53 §
Det första tidsbegränsade uppehållstillståndets längd	*Det första tidsbegränsade uppehållstillståndets längd*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
8 mom. har upphävts genom L 3.5.2024/225.	*Ett tillfälligt uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 113 a § beviljas för högst ett år.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
54 §	54 §
Beviljande av fortsatt tillstånd	*Beviljande av fortsatt tillstånd*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Om en utlänning har fått uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd, beviljas ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd, om det inte i ärendet framkommer i 107 eller 108 § avsedda grunder för upphörande eller återkallande av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande.	Om en utlänning har fått uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd, beviljas ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd, om inte det i ärendet framkommer i *artikel 14 eller 19 i skyddsgrundsförordningen eller i artikel 66.6 i förordningen om asylförfaranden* avsedda grunder för återkallande av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
55 §	55 §
Det fortsatta tillståndets längd	*Det fortsatta tillståndets längd*
Ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år. Ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av flyktingskap beviljas för tre år. Ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd beviljas för två år.	Ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år. Ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av flyktingskap beviljas för tre år. Ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd beviljas för två år. *Ett nytt tillfälligt uppehållstillstånd beviljas för högst ett år, om det beviljas med stöd av 113 a §.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
56 d §	56 d §
Beviljande av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta	*Beviljande av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Den oavbrutna vistelsen i Finland avbryts inte av en oavbruten vistelse utanför Finland	Den oavbrutna vistelsen i Finland avbryts inte av en oavbruten vistelse utanför Finland

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
som är kortare än sex månader, om frånvaroperioderna inte överstiger tio månader totalt. Vistelsen i Finland kan av särskilda skäl anses vara oavbruten även om frånvaroperioderna varit längre än de ovannämnda tidsperioderna. Då beaktas emellertid inte frånvaroperioderna när vistelsetiden beräknas. Om den som ansöker om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta är innehavare av ett EU-blåkort, avbryts inte den oavbrutna vistelsen av en oavbruten vistelse utanför Europeiska unionen som är kortare än tolv månader, om frånvaroperioderna inte överstiger arton månader totalt.	som är kortare än sex månader, om frånvaroperioderna inte överstiger tio månader totalt. Vistelsen i Finland kan av särskilda skäl anses vara oavbruten även om frånvaroperioderna varit längre än de ovannämnda tidsperioderna. Då beaktas emellertid inte frånvaroperioderna när vistelsetiden beräknas. Om den som ansöker om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta är innehavare av ett EU-blåkort, avbryts inte den oavbrutna vistelsen av en oavbruten vistelse utanför Europeiska unionen som är kortare än tolv månader, om frånvaroperioderna inte överstiger arton månader totalt. *Om den som beviljats internationellt skydd påträffas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen så att han eller hon inte har uppehållsrätt där avbryts den oavbrutna vistelsen oberoende av hur länge eller av vilken orsak han eller hon har vistats utanför Finland.*
Den föreskrivna tiden på fem år beräknas från den första dagen för det första tidsbegränsade uppehållstillstånd som beviljats för kontinuerlig vistelse i landet eller från inresedagen, om tredjelandsmedborgaren vid inresan haft kontinuerligt uppehållstillstånd. I fråga om flyktingar och alternativt skyddsbehövande beräknas den föreskrivna tiden från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in. I fråga om sådana innehavare av EU-blåkort som har utnyttjat sådan rörlighet för längre vistelse som avses i artikel 21 i blåkortsdirektivet beaktas vid beräkningen av en oavbruten vistelse på fem år också laglig vistelse i någon av Europeiska unionens medlemsstater som innehavare av EU-blåkort och dessutom som innehavare av nationellt uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning eller tillstånd för forskare samt som person som beviljats internationellt skydd. Av laglig vistelse som innehavare av tillstånd för studerande beaktas hälften. Dessutom förutsätts av innehavare av EU-blåkort att de omedelbart innan ansökan om uppehållstillstånd lämnades in har vistats lagligen i landet oavbrutet i två år.	*Tidsfristen* på fem år beräknas från den första dagen för det första tidsbegränsade uppehållstillstånd som beviljats för kontinuerlig vistelse i landet eller från inresedagen, om tredjelandsmedborgaren vid inresan haft kontinuerligt uppehållstillstånd. I fråga om flyktingar och alternativt skyddsbehövande beräknas tidsfristen från den dag då ansökan om internationellt skydd lämnades in, *om flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har beviljats på basis av ansökan i fråga*. I fråga om sådana innehavare av EU-blåkort som har utnyttjat sådan rörlighet för längre vistelse som avses i artikel 21 i blåkortsdirektivet beaktas vid beräkningen av en oavbruten vistelse på fem år också laglig vistelse i någon av Europeiska unionens medlemsstater som innehavare av EU-blåkort och dessutom som innehavare av nationellt uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning eller tillstånd för forskare samt som person som beviljats internationellt skydd. Av laglig vistelse som innehavare av tillstånd för studerande beaktas hälften. Dessutom förutsätts av innehavare av EU-blåkort att de omedelbart innan ansökan om uppehållstillstånd lämnades in har vistats lagligen i landet oavbrutet i två år.
— — — — — — — — — — — — — —	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	— — — — — — — — — — — — — — —
57 §	57 §
Hinder för beviljande av permanent uppehållstillstånd och EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta	*Hinder för beviljande av permanent uppehållstillstånd och EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta beviljas inte med stöd av vistelse på basis av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande om denna status har återkallats med stöd av 108 § 1 mom.	EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta beviljas inte med stöd av vistelse på basis av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande om denna status har återkallats med stöd av *artikel 14.1 b, 14.1 c, 19.1 b eller 19.1 c i skyddsgrundsförordningen*.
58 §	58 §
Återkallande av uppehållstillstånd	*Återkallande av uppehållstillstånd*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Ett tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd eller ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta kan återkallas, om vid ansökan om uppehållstillstånd medvetet har lämnats oriktiga upplysningar om sökandens identitet eller andra oriktiga upplysningar som har påverkat beslutet, eller om något som hade kunnat hindra beviljandet av uppehållstillstånd har hemlighållits. Ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta får återkallas också, om tillståndet grundar sig på vistelse på basis av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och denna status har återkallats med stöd av 108 § 1 mom.	Ett tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd eller ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta kan återkallas, om vid ansökan om uppehållstillstånd medvetet har lämnats oriktiga upplysningar om sökandens identitet eller andra oriktiga upplysningar som har påverkat beslutet, eller om något som hade kunnat hindra beviljandet av uppehållstillstånd har hemlighållits. Ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta får återkallas också, om tillståndet grundar sig på vistelse på basis av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och denna status har återkallats med stöd av *artikel 14.1 b, 14.1 c, 19.1 b eller 19.1 c i skyddsgrundsförordningen.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Ett tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd återkallas, om personens flyktingstatus har upphört enligt det som föreskrivs i 107 § 1 mom. 6–8 punkten eller om personens status som alternativt skyddsbehövande har upphört enligt det som föreskrivs i 107 § 3 mom. Ett EU-	Ett tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd återkallas, om personens flyktingstatus har återkallats *med stöd av artikel 14.1 b i skyddsgrundsförordningen, eftersom han eller hon inte längre beviljas flyktingstatus med stöd av artikel 12.2 a eller c eller artikel 12.3 eller om flyktingstatus har*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
uppehållstillstånd för varaktigt bosatta återkallas, om personens flyktingstatus har upphört enligt det som föreskrivs i 107 § 1 mom. 6 punkten eller om personens status som alternativt skyddsbehövande har upphört enligt det som föreskrivs i 107 § 3 mom.	*återkallats med stöd av artikel 14.1 d eller e eller om personens status som alternativt skyddsbehövande har återkallats med stöd av artikel 19.1 b, eftersom han eller hon inte längre beviljas status som alternativt skyddsbehövande med stöd av artikel 17.1 eller 17.2.* Ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta återkallas om personens flyktingstatus har återkallats *med stöd av artikel 14.1 b i skyddsgrundsförordningen, eftersom han eller hon inte längre beviljas flyktingstatus med stöd av artikel 12.2 eller 12.3 eller om personens status som alternativt skyddsbehövande har återkallats med stöd av artikel 19.1 b, eftersom han eller hon inte längre beviljas status som alternativt skyddsbehövande med stöd av artikel 17.1 eller 17.2.*
60 d §	60 d §
Biometriska kännetecken för uppehållstillståndskort	*Biometriska kännetecken för uppehållstillståndskort*
Migrationsverket eller en finsk beskickning ska vid inlämning av ansökan om uppehållstillstånd och polisen eller gränsbevakningsväsendet vid inlämning av ansökan om internationellt skydd, för uppehållstillståndskortet ta fingeravtryck av sökandens samtliga fingrar. I samband med ansökan om fortsatt tillstånd tas fingeravtryck dock endast om det finns särskilda skäl till det eller om det har gått fem år sedan det föregående uppehållstillståndskortet för vilket fingeravtryck lämnades blev beviljat. Fingeravtryck tas också vid ansökan om permanent uppehållstillstånd och om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta.	Migrationsverket eller en finsk beskickning ska vid registrering av ansökan om uppehållstillstånd och polisen eller gränsbevakningsväsendet vid *registrering* av ansökan om internationellt skydd, för uppehållstillståndskortet ta fingeravtryck av sökandens samtliga fingrar. I samband med ansökan om fortsatt tillstånd tas fingeravtryck dock endast om det finns särskilda skäl till det eller om det har gått fem år sedan det föregående uppehållstillståndskortet för vilket fingeravtryck lämnades blev beviljat. Fingeravtryck tas också vid ansökan om permanent uppehållstillstånd och om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
81 b §	81 b §
Rätt att arbeta och rätt att utöva näring utan uppehållstillstånd	*Rätt att arbeta och rätt att utöva näring utan uppehållstillstånd*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
En utlänning som har sökt internationellt skydd eller lämnat in en sådan ny ansökan	En utlänning som har *gjort en ansökan om internationellt skydd eller en i artikel 55 i*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
som avses i 102 § har rätt att förvärvsarbeta utan uppehållstillstånd då utlänningen har 1) visat upp ett sådant dokument som avses i 11 § 1 mom. 1 punkten och efter att ha lämnat in ansökan har vistats i landet i tre månader, eller 2) efter att ha lämnat in ansökan har vistats i landet i sex månader. — — — — — — — — — — — — — — —	*förordningen om asylförfaranden avsedd efterföljande ansökan* har rätt att förvärvsarbeta utan uppehållstillstånd, om utlänningen har 1) visat upp ett sådant dokument som avses i 11 § 1 mom. 1 punkten *i denna lag* och vistats i landet i tre månader efter att ha *registrerat* ansökan, eller 2) vistats i landet i sex månader efter att ha *registrerat* ansökan. *Med avvikelse från 2 mom. har en utlänning vars ansökan om internationellt skydd prövas i ett påskyndat förfarande i enlighet med artikel 42.1 a–42.1 f i förordningen om asylförfaranden inte rätt att förvärvsarbeta.* — — — — — — — — — — — — — — —
81 c § *Rätt att inleda arbete samt rättens varaktighet* — — — — — — — — — — — — — — —	81 c § *Rätt att inleda arbete samt rättens varaktighet* — — — — — — — — — — — — — — —
Om rätten att arbeta grundar sig på en ansökan om internationellt skydd, upphör rätten att arbeta när sökanden har fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd eller när sökandens ansökan om internationellt skydd har förfallit. Om en ansökan om internationellt skydd har behandlats i ett normalt förfarande enligt denna lag, fortsätter rätten att arbeta dock att gälla den tid som rätten att söka ändring i beslutet gäller. Om ändring har sökts i ett beslut som fattats i ett normalt förfarande, fortsätter rätten att arbeta att gälla och upphör när sökanden har fått del av förvaltningsdomstolens beslut genom vilket besvär i ett ärende som gäller internationellt skydd har avslagits. Om högsta förvaltningsdomstolen återförvisar ett ärende om internationellt skydd som behandlats i ett normalt förfarande till Migrationsverket eller förvaltningsdomstolen, fortsätter rätten att arbeta att gälla och upphör i enlighet med vad som föreskrivs i detta moment. — — — — — — — — — — — — — — —	Om rätten att arbeta grundar sig på en ansökan om internationellt skydd, upphör rätten att arbeta när sökanden har fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd eller när *prövningen av ansökan om internationellt skydd har påskyndats i enlighet med artikel 42.1 a–42.1 f i förordningen om asylförfaranden. Om sökanden har rätt att stanna i Finland under den tid ändringssökandet pågår i enlighet med artikel 68 i förordningen om asylförfaranden eller artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering, fortsätter rätten att arbeta tills rätten att stanna i Finland upphör och beslutet gällande ändringssökandet har delgetts. Om sökanden har rätt att stanna i Finland under den tid ändringssökandet pågår i enlighet med artikel 68 i förordningen om asylförfaranden eller artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering och* högsta förvaltningsdomstolen återförvisar ett ärende som gäller internationellt skydd till Migrationsverket eller förvaltningsdomstolen, fortsätter rätten att arbeta att gälla och upphör

Gällande lydelse

Villkor för beviljande av internationellt skydd

87 §

Asyl

En utlänning som befinner sig i landet ska beviljas asyl, om han eller hon vistas utanför sitt hemland eller sitt permanenta bosättningsland till följd av att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sitt ursprung, sin religion, nationalitet eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller på grund av sin politiska uppfattning, och om han eller hon på grund av sin fruktan inte vill använda sig av detta lands skydd.

Asyl förvägras en utlänning som har begått eller som av grundad anledning misstänks ha begått

1) ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten enligt definitionerna i internationella fördrag om sådana brott,

2) annat grovt brott utanför Finland än ett politiskt brott innan han eller hon kom som flykting till Finland, eller

3) en gärning som strider mot Förenta nationernas syften och principer.

Vad som föreskrivs i 2 mom. tillämpas också på utlänningar som anstiftar eller på något annat sätt deltar i utförandet av brott eller gärningar som nämns i det momentet.

Asyl förvägras en person som kan få skydd eller hjälp av andra organ eller kontor inom

Föreslagen lydelse

i enlighet med vad som föreskrivs i detta moment.

Bestämmelser om upphörande av rätten att arbeta i en situation där mottagningstjänsterna för den som fått ett beslut om överföring har återkallats finns i 48 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

— — — — — — — — — — — — — —

***Förutsättningar** för beviljande **och återkallande** av internationellt skydd*

87 §

Beviljande och återkallande av internationellt skydd

Bestämmelser om förutsättningarna för beviljande och återkallande av internationellt skydd finns i skyddsgrundsförordningen.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Förenta nationerna än Förenta nationernas flyktingkommissariat (UNHCR). När skyddet eller hjälpen har upphört utan att personens ställning slutgiltigt har reglerats enligt gällande resolutioner som antagits av Förenta nationernas generalförsamling har han eller hon rätt att få flyktingstatus. Har personen frivilligt avstått från det skydd som nämns ovan genom att avlägsna sig från skyddsområdet av andra skäl än sådana som hänför sig till behovet av skydd, ska hans eller hennes uppehållsrätt prövas enligt denna lag.	
Asyl förvägras en utlänning som av de behöriga myndigheterna i den stat där han eller hon har bosatt sig har tillerkänts de rättigheter och skyldigheter som hör samman med medborgarskap i den staten.	
Asyl förvägras, om	
1) det finns grundad anledning att anta att utlänningen utgör en fara för den nationella säkerheten, eller	
2) utlänningen utgör en samhällsfara med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen grovt brott.	
87 a §	(upphävs)
Handlingar som betraktas som förföljelse	
Som förföljelse betraktas handlingar som på grund av sin natur eller för att de är återkommande innebär en allvarlig kränkning av de grundläggande mänskliga rättigheterna. Som förföljelse betraktas också en ansamling av olika handlingar som innefattar kränkningar av de mänskliga rättigheterna och som är tillräckligt allvarliga för att betraktas som förföljelse.	
Handlingar som betraktas som förföljelse kan utgöras av	
1) fysiskt eller psykiskt våld, inklusive sexuellt våld,	
2) rättsliga eller administrativa åtgärder eller åtgärder som hör samman med polisverksamheten eller rättsskipningen och som i sig är diskriminerande eller genomförs på ett diskriminerande sätt,	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3) åtal eller straff som är oproportionerliga eller diskriminerande, *4) avsaknad eller förvägrande av möjligheten att överklaga, vilket resulterar i ett oproportionerligt eller diskriminerande straff,* *5) åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt där fullgörandet av militärtjänst skulle innefatta sådana gärningar som avses i 87 § 2 mom.,* *6) handlingar som riktar sig mot personer på grund av deras kön eller som riktar sig mot barn.*	
87 b §	(upphävs)
Orsaker till förföljelse	
Vid bedömningen av orsakerna till förföljelse beaktas åtminstone faktorer som hör samman med ursprung, religion, nationalitet och politisk åskådning samt tillhörighet till en viss samhällsgrupp, i enlighet med vad som föreskrivs i denna paragraf. *När det gäller orsaker till förföljelse, avses med* *1) ursprung särskilt hudfärg, härkomst eller tillhörighet till en viss etnisk grupp,* *2) religion särskilt teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, privat eller offentligt deltagande i eller avstående från formell trosutövning enskilt eller tillsammans med andra, andra religiösa handlingar eller åsiktsyttringar eller andra former av individuellt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet av en trosriktning,* *3) nationalitet medborgarskap i en viss stat eller avsaknad av medborgarskap, samt tillhörighet till en viss grupp som förenas av dess kultur, etniska särdrag eller språk, dess geografiska ursprung eller politiska bakgrund eller dess förbindelser med befolkningen i en annan stat,* *4) politisk åskådning särskilt åsikter, tankar eller föreställningar om de aktörer som möjligen utövar förföljelse samt om deras politik eller metoder.*	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Vid bedömningen av orsakerna till förföljelse kan man som en viss samhällsgrupp betrakta en grupp *1) vars medlemmar har en sådan gemensam bakgrund, naturlig egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avstå från den, och* *2) som uppfattas som annorlunda av omgivningen.* *En viss samhällsgrupp kan också bestå av en grupp vars gemensamma egenskap utgörs av personernas sexuella läggning, vilken vid bedömningen av orsakerna till förföljelse dock inte kan innefatta handlingar som betraktas som brottsliga. Vid bedömningen av om en person ska anses tillhöra en viss samhällsgrupp eller när särdragen hos en sådan grupp bestäms ska hänsyn dessutom tas till könsidentiteten och till andra könsrelaterade aspekter.* *Vid bedömningen av huruvida sökandens fruktan för förföljelse är välgrundad är det irrelevant om sökanden faktiskt har sådana särdrag i fråga om ursprung, religion, nationalitet, tillhörighet till en samhällsgrupp eller politisk grupp som är orsak till förföljelsen, om den som utövar förföljelsen tillskriver sökanden sådana särdrag.*	
88 §	(upphävs)
Alternativt skydd	
En utlänning som befinner sig i landet ska beviljas uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd trots att villkoren för beviljande av asyl enligt 87 § inte uppfylls, om det finns grundad anledning att förmoda att utlänningen utsätts för en verklig risk att lida allvarlig skada om han eller hon återsänds till sitt hemland eller sitt permanenta bosättningsland, och han eller hon inte kan eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av detta lands skydd. Med allvarlig skada avses *1) dödsstraff eller avrättning,*	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2) tortyr eller annan behandling eller bestraffning som är omänsklig eller kränker människovärdet, *3) allvarlig och personlig fara som föranleds av urskillningslöst våld i samband med en internationell eller intern väpnad konflikt.* *En utlänning förvägras uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd, om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon* *1) har begått ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten enligt definitionerna i internationella fördrag om sådana brott,* *2) har begått ett grovt brott,* *3) har begått en gärning som strider mot Förenta nationernas syften och principer, eller* *4) utgör en fara för samhället eller den nationella säkerheten.* *Vad som föreskrivs i 2 mom. tillämpas också på utlänningar som anstiftar eller på något annat sätt deltar i utförandet av brott eller gärningar som nämns i det momentet.* *Uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd förvägras en utlänning som* *1) före ankomsten till Finland har begått ett eller flera andra än i 2 mom. avsedda brott för vilka fängelsestraff hade kunnat dömas ut enligt strafflagen om brotten hade begåtts i Finland, och* *2) har lämnat sitt ursprungsland endast för att undgå påföljder för dessa brott.*	
88 b §	(upphävs)
Behov av internationellt skydd efter utresan *En sådan välgrundad fruktan för förföljelse som avses i 87 § 1 mom. eller en sådan verklig risk för att lida allvarlig skada som avses i 88 § 1 mom. kan grunda sig på händelser som har ägt rum efter det att sökanden lämnade sitt hemland eller sitt permanenta bosättningsland, eller på verksamhet som sökanden har deltagit i sedan han eller hon lämnade landet.*	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Om sådan förföljelse enligt 87 § 1 mom. som konstaterats i samband med en ny ansökan enligt 102 § grundar sig på omständigheter som sökanden själv efter det att sökanden lämnade sitt hemland eller sitt permanenta bosättningsland har förorsakat i det enda eller huvudsakliga syftet att skapa de förutsättningar som krävs för ansökan om internationellt skydd, kan sökanden i stället för asyl beviljas sådant uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd som avses i 88 § 1 mom.	
88 c §	(upphävs)
Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada	
Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada kan utgöras av *1) staten,* *2) partier eller organisationer som utövar kontroll över staten eller en betydande del av dess territorium, eller* *3) andra än statliga aktörer, om det kan visas att de aktörer som enligt 88 d § ger skydd inte kan eller vill erbjuda skydd mot förföljelse eller allvarlig skada.*	
88 d §	(upphävs)
Givande av skydd	
Skydd kan ges av en sådan stat eller av en sådan internationell organisation som utövar kontroll över staten eller en betydande del av dess territorium, som är villig och har förmåga att erbjuda skydd. Skyddet måste vara effektivt och av varaktig natur.	
88 e §	(upphävs)
Internt flyktalternativ	
En utlänning kan förvägras asyl eller uppehållstillstånd enligt 88 eller 88 a §, om han eller hon i en del av sitt hemland eller sitt permanenta bosättningsland inte har en	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
välgrundad anledning att frukta förföljelse eller att utsättas för en verklig risk för att lida allvarlig skada eller om han eller hon i en del av sitt hemland eller sitt permanenta bosättningsland har möjlighet att få skydd på det sätt som avses i 88 d §. Dessutom förutsätts det att han eller hon på ett säkert och lagligt sätt kan resa till och beviljas rätt till inresa i den delen av landet och rimligen kan förväntas uppehålla sig där. *Vid bedömningen av om någon del av landet överensstämmer med beskrivningen i 1 mom. ska de allmänna förhållanden som råder i den delen av landet och sökandens personliga förhållanden beaktas.*	
89 §	(upphävs)
Beviljande av uppehållstillstånd vid tillämpning av förbud mot tillbakasändning	
En utlänning som befinner sig i Finland och som har förvägrats asyl på en grund som anges i 87 § 2, 3 eller 6 mom. eller förvägrats uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd på en grund som anges i 88 § 2–4 mom. beviljas tillfälligt uppehållstillstånd för högst ett år i sänder, om utlänningen inte kan avlägsnas ur landet därför att han eller hon hotas av dödsstraff, tortyr, förföljelse eller någon annan behandling som kränker människovärdet. *En utlänning som befinner sig i Finland och vars flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har upphört eller återkallats med stöd av 107 eller 108 § beviljas tillfälligt uppehållstillstånd för högst ett år i sänder, om utlänningen inte kan avlägsnas ur landet därför att han eller hon hotas av dödsstraff, tortyr, förföljelse eller någon annan behandling som kränker människovärdet.*	
(ny mellanrubrik)	*Flyktingkvot och annan humanitär invandring*
	90 §
	— — — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse

Asylförfaranden

94 §

Asylförfarandet

Vid asylförfarandet behandlas en ansökan som företetts för en myndighet vid finska gränsen eller på finskt territorium och som grundar sig på ett behov av internationellt skydd.

En utlänning som åberopar risk för kränkning av sina mänskliga rättigheter anses söka asyl, om han eller hon inte uttryckligen uppger något annat.

I samband med asylförfarandet prövas och avgörs beviljande av uppehållsrätt även på andra grunder som framkommer.

95 §

Inlämnande av ansökan om internationellt skydd

En ansökan om internationellt skydd ska lämnas in till polisen eller gränskontrollmyndigheten vid ankomsten till landet eller så snart som möjligt efter det.

Ansökan kan även lämnas in senare, om

1) förhållandena i utlänningens hemland eller permanenta bosättningsland har förändrats under den tid han eller hon har varit i Finland,

2) utlänningen först senare har kunnat lägga fram en utredning som stöd för ansökan, eller

3) det finns andra motiverade grunder.

Polisen eller gränskontrollmyndigheten ska registrera ansökan utan dröjsmål. Om en ansökan om internationellt skydd görs till personalen vid Migrationsverket, en förläggning, en förvarsenhet eller Tullen, ska sökanden hänvisas att lämna in ansökan till

Föreslagen lydelse

Förfarande för internationellt skydd

94 §

Förfarande för beviljande av internationellt skydd

Bestämmelser om förfarandet för beviljande av internationellt skydd finns i förordningen om asylförfaranden.

Vid förfarandet för internationellt skydd behandlas en ansökan som företetts för en myndighet vid finska gränsen eller på finskt territorium och som grundar sig på ett behov av internationellt skydd.

I samband med förfarandet för beviljande av internationellt skydd prövas och avgörs beviljande av uppehållsrätt även på andra grunder som framkommer.

95 §

***Utarbetande, registrering och** inlämnande av ansökan om internationellt skydd*

Ansökan om internationellt skydd görs hos polisen, gränskontrollmyndigheten, Migrationsverket eller personalen vid en förläggning.

Polisen eller gränskontrollmyndigheten registrerar ansökan.

Ansökan lämnas in till Migrationsverket, som informerar sökanden om tidpunkten och sättet för inlämnandet. Om Migrationsverket anser det vara ändamålsenligt och säkerställer att sökanden är i Finland, kan ansökan lämnas in med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där Migrationsverket och sökanden har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Migrationsverket ska när det överväger på vilket sätt inlämnandet görs beakta om sökanden

Gällande lydelse

polisen eller gränskontrollmyndigheten och ansökan ska registreras inom sex vardagar från det att ansökan lämnades in. Om antalet ansökningar kraftigt ökat, får polisen eller gränskontrollmyndigheten förlänga tidsfristen för registreringen till tio vardagar. Den som har beslutat om förlängd tidsfrist ska underrätta kommissionen om tillämpningen av den förlängda tidsfristen minst en gång om året och genast när den förlängda tidsfristen inte längre behövs.

När ansökan har lämnats in kan polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket omhänderta sökandens resedokument och behålla det tills sökanden beviljas upphållstillstånd eller lämnar landet. Ett omhändertaget resedokument kan överlämnas till en annan behörig myndighet, som därefter ansvarar för att förvara det. Polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket utfärdar ett intyg över att resedokumentet omhändertagits.

En behörig tjänsteman från en främmande stat som ingår i en enhet i Finland som i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan *gräns- och kustbevakningsförordningen*, utplacerats från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen och en i Finland utplacerad medlem i en asylstödgrupp som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av

Föreslagen lydelse

befinner sig i en utsatt ställning som beror på sökandens ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd eller om det finns andra personliga orsaker som kan inverka på situationen samt beakta de förutsättningar som anges i 6 §. Migrationsverket ska säkerställa att inlämnandet kan göras på ett informationssäkert sätt. Ansökan kan också lämnas in på en blankett om sökanden inte kan lämna in ansökan på något annat sätt på grund fångenskap eller långvarig sjukhusvård eller någon annan orsak som inte beror på sökanden.

Med avvikelse från 3 mom. lämnas ansökan in till den myndighet som registrerar ansökan i samband med registreringen, om den registrerande myndigheten anser det klart att det är fråga om

1) en första efterföljande ansökan, som har gjorts endast för att förhindra eller fördröja omedelbar verkställighet av ett lagakraftvunnet beslut om avlägsnande ur landet, eller

2) en andra eller ytterligare efterföljande ansökan.

När ansökan har *registrerats* kan polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket omhänderta sökandens resedokument och behålla det tills sökanden beviljas uppehållstillstånd eller lämnar landet. Ett omhändertaget resedokument kan överlämnas till en annan behörig myndighet, som därefter ansvarar för att förvara det. Polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket utfärdar ett intyg över att resedokumentet omhändertagits.

En behörig tjänsteman från en främmande stat som ingår i en enhet i Finland som i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan *gräns- och kustbevakningsförordningen,* utplacerats från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen och en i Finland utplacerad medlem i en asylstödgrupp som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2303 om Europeiska

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
förordning (EU) nr 439/2010, nedan *förordningen om asylbyrån*, får bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter som gäller registrering av utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten.	unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010, nedan *förordningen om asylbyrån*, får bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter som gäller registrering av utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten. *Migrationsverket kan i samband med centraliserad screening bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter som gäller registrering av utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd.*
95 a §	95 a §
Information till den som ansöker om internationellt skydd	***Kostnadsfri rättslig rådgivning***
Den som ansöker om internationellt skydd ska upplysas om asylförfarandet och om sina rättigheter och skyldigheter under förfarandet. Polisen eller gränskontrollmyndigheten ska informera sökanden när han eller hon lämnar in sin ansökan om internationellt skydd. Om ett gränsförfarande som avses i 104 a § inte tillämpas, kan informationen även ges av Migrationsverket eller en förläggning så snart som möjligt efter det att ansökan har lämnats in. Informationen ges på sökandens modersmål eller på ett språk som det finns grundad anledning att anta att sökanden förstår. Om ett beslut som gäller ansökan om internationellt skydd inte kan fattas inom sex månader från det att ansökan lämnades in, ska sökanden informeras om att handläggningen drar ut på tiden. På begäran av sökanden ska han eller hon även få information om orsaken till dröjsmålet och när beslutet är att vänta.	*Migrationsverket ger sådan kostnadsfri rättslig rådgivning till personer som ansöker om internationellt skydd som avses i artikel 16 i förordningen om asylförfaranden och artikel 21 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Den tjänsteman vid Migrationsverket som ger rättslig rådgivning ska ha en oberoende och självständig roll i förhållande till beslutsfattandet samt tillräcklig förtrogenhet med förfarandet för beviljande av internationellt skydd och förfarandet för att fastställa den ansvariga medlemsstaten.* *Sökanden kan i alla skeden av förfarandet begära kostnadsfri rättslig rådgivning av den behöriga myndigheten, som förmedlar begäran till Migrationsverket. Den rättsliga rådgivningen ska ordnas efter behov, vid rätt tidpunkt och på tillbörligt sätt med beaktande av sökandens individuella situation samt så att rådgivningens faktiska tillgänglighet och informationssäkerhet säkerställs. När rådgivningen ordnas och sättet att ordna den övervägs ska särskild uppmärksamhet fästas förutom vid verksamhetens effektivitet också vid särskilda behov som beror på sökandens sårbara ställning eller andra personliga skäl.* *Kostnadsfri rättslig rådgivning ges inte, om*

Gällande lydelse

95 b §

Återkallande av ansökan om internationellt skydd

En sökande kan återkalla sin ansökan om internationellt skydd genom att personligen göra en skriftlig anmälan om det till Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten eller vid en förläggning till föreståndaren eller biträdande föreståndaren. Av anmälan ska entydigt framgå att sökandens avsikt är att återkalla sin ansökan. Sökanden ska datera och underteckna anmälan.

Den som tar emot en anmälan om återkallande ska be sökanden uppge hur han eller hon förhåller sig till att eventuellt avlägsnas ur landet och meddelas inreseförbud. Den som tar emot anmälan ska ha två ojäviga vittnen till återkallandet. Vittnena kan vara tjänstemän eller arbetstagare vid Migrationsverket eller vid förläggningen eller polis- eller gränskontrollmyndigheter.

I samband med att Migrationsverket fattar beslut om att en ansökan förfaller, kan verket besluta att utlänningen ska avlägsnas ur landet och meddelas inreseförbud, om förutsättningar för avlägsnande ur landet och meddelande av inreseförbud föreligger med stöd av denna lag.

Föreslagen lydelse

1) ansökan är en första efterföljande ansökan vars syfte endast är att direkt förhindra eller fördröja verkställigheten av ett lagakraftvunnet beslut om avlägsnande ur landet som fattats med stöd av en tidigare ansökan,

2) ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan, eller

3) sökanden redan har ett ombud.

95 b §

Återkallande av ansökan om internationellt skydd

Bestämmelser om uttryckligt återkallande av en ansökan om internationellt skydd finns i artikel 40 i förordningen om asylförfaranden.

En sökande kan återkalla sin ansökan om internationellt skydd genom att personligen göra en skriftlig anmälan om det till Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten eller vid en förläggning till föreståndaren eller biträdande föreståndaren. Av anmälan ska entydigt framgå att sökandens avsikt är att återkalla sin ansökan. Sökanden ska datera och underteckna anmälan.

Den som tar emot en anmälan om återkallande ska be sökanden uppge hur han eller hon förhåller sig till att eventuellt avlägsnas ur landet och meddelas inreseförbud. Den som tar emot anmälan ska ha två ojäviga vittnen till återkallandet. Vittnena kan vara tjänstemän eller arbetstagare vid Migrationsverket eller vid förläggningen eller polis- eller gränskontrollmyndigheter.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
95 c §	95 c §
Förfallande av ansökan om internationellt skydd	*Förfallande av ansökan om internationellt skydd*
Migrationsverket fattar beslut om att en ansökan om internationellt skydd förfaller, om sökanden har avlidit eller om sökanden har lämnat eller anses sannolikt ha lämnat Finland. Sökanden kan anses sannolikt ha lämnat Finland, om hans eller hennes vistelseort enligt uppgifter från förläggningen har varit okänd under minst två månader eller om personen inte på minst två månader har kunnat kontaktas med hjälp av de kontaktuppgifter som han eller hon senast uppgett. Om sökanden anmäler sig till den behöriga myndigheten efter det att Migrationsverket med stöd av 1 mom. har fattat beslut om att sökandens ansökan förfaller, ska sökanden upplysas om rätten att lämna in en ny ansökan.	Migrationsverket fattar beslut om att en ansökan om internationellt skydd förfaller, om sökanden har avlidit.
96 §	(upphävs)
Kort över anhängigt ansökningsärende	
För en utlänning som söker internationellt skydd eller tillfälligt skydd eller som kommit till Finland som kvotflykting kan det utfärdas ett kort som visar att hans eller hennes ansökningsärende är anhängigt i Finland. Kortet utfärdas av polisen, gränsbevakningsväsendet eller Migrationsverket. *På kortet antecknas sökandens namn, födelsedatum och medborgarskap, och det förses med ett fotografi. Om sökandens identitet inte har kunnat utredas, antecknas detta på kortet. Kortet gäller en viss tid i Finland, dock högst tills ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft eller tills personen har lämnat landet eller fått ett resedokument.* *Utlänningen ska återlämna kortet när ansökan har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft, om han eller hon lämnar landet eller om han eller hon har fått ett resedokument. När kortet har upphört att*	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
gälla kan gränskontrollmyndigheten, polisen eller Migrationsverket omhänderta kortet.	
96 a §	(upphävs)
Särskilda förfarandegarantier	
En sökande som på grund av sin utsatta ställning enligt 6 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) har eller annars under asylförfarandet har konstaterats ha särskilda behov ges stöd för att säkerställa att han eller hon kan utnyttja de rättigheter och uppfylla de förpliktelser som hör till asylförfarandet.	
97 §	(upphävs)
Asylutredning	
Migrationsverket utreder identitet, resrutt och inresa för en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd samt utreder muntligen uppgifter som behövs för bestämmande av den stat som ansvarar för handläggningen av asylansökan. När sökandens identitet utreds ska personuppgifter om hans eller hennes familjemedlemmar och övriga anhöriga samlas in. *Migrationsverket för ett asylsamtal för att muntligen reda ut de grunder som sökanden uppger för att han eller hon i sitt hemland eller i sitt permanenta bosättningsland är utsatt för förföljelse eller andra rättskränkningar eller hotas av sådana.* *Polisen kan delta i asylsamtalen, om Finlands nationella säkerhet eller internationella förbindelser eller allmän ordning eller säkerhet kräver det.*	
97 a §	97 a §
Asylsamtal	***Granskning av intervjuprotokollet***
När en sökande hörs i ett asylsamtal är det endast av grundad anledning tillåtet för en familjemedlem att vara närvarande. När en	*Bestämmelser om personliga intervjuer i fråga om internationellt skydd finns i*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
minderårig asylsökande hörs ska 6 § i denna lag och 14 § i förvaltningslagen tillämpas.	*artiklarna 11–14 i förordningen om asylförfaranden.*
Under asylsamtalet ska det särskilt utredas hur sökanden förhåller sig till att eventuellt avlägsnas ur landet och sändas till ett säkert ursprungsland samt till att meddelas inreseförbud. Med sökanden ska särskilt utredas på vilka grunder han eller hon anser att staten i fråga inte är säker för honom eller henne. Dessutom ska det utredas om det finns andra grunder än behov av internationellt skydd för att sökanden ska beviljas uppehållsrätt.	
Asylsamtalet får spelas in i form av ljud och bild. Sökanden ska underrättas om inspelningen innan den påbörjas.	
Ett protokoll ska upprättas över asylsamtalet. Efter samtalet ska sökanden få en kopia av protokollet genast eller så snart som möjligt efter samtalet, och sökanden ska ges en tidsfrist på två veckor inom vilken sökanden kan ge in korrigeringar och tillägg till protokollet. Sökanden kan ges en längre tidsfrist, om ärendets natur kräver det. Protokollet kan tolkas för sökanden efter samtalet, om Migrationsverket anser det vara ändamålsenligt.	Efter intervjun ska sökanden få en kopia av protokollet genast eller så snart som möjligt efter intervjun, och sökanden ska ges en tidsfrist på två veckor inom vilken sökanden kan ge in korrigeringar och tillägg till protokollet. Sökanden kan ges en längre tidsfrist, om ärendets natur kräver det. Protokollet kan tolkas för sökanden efter samtalet, om Migrationsverket anser det vara ändamålsenligt.
En företrädare som avses i 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd eller en annan företrädare ska vara närvarande under asylsamtal med en minderårig som saknar vårdnadshavare.	
Om Migrationsverket anser det vara ändamålsenligt, kan asylsamtal föras med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där Migrationsverket och sökanden har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Migrationsverket ska när det överväger på vilket sätt asylsamtalet ska föras beakta om sökanden befinner sig i en utsatt ställning som beror på sökandens ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd eller om det finns andra personliga orsaker som kan inverka på samtalets förlopp samt beakta de förutsättningar som anges i 6 §. Migrationsverket ska säkerställa att	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
asylsamtalet kan föras på ett informationssäkert sätt.	
97 b §	(upphävs)
Inhämtande av information i enskilda ärenden som gäller internationellt skydd	
De myndigheter som avses i denna lag får inte i ett enskilt ärende som gäller internationellt skydd inhämta information på ett sådant sätt att aktörer som utövar förföljelse eller orsakar allvarlig skada får kännedom om ärendet och att säkerheten för personen i fråga eller för dennes närstående äventyras. *För sökanden ordnas med dennas samtycke en läkarundersökning för att utreda faktorer som tyder på tidigare förföljelse eller allvarlig skada, om det behövs för bedömningen av ansökan om internationellt skydd.*	
98 §	98 §
Avgörande av ansökan om internationellt skydd	***Undersökningsförfarandets längd när en domstol upphäver ett beslut om internationellt skydd och återsänder det till Migrationsverket för ny behandling***
En ansökan om internationellt skydd behandlas vid normalt eller påskyndat förfarande. Förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd bedöms individuellt för varje sökande med beaktande av de utredningar som han eller hon lagt fram om sina förhållanden i staten i fråga samt aktuella uppgifter från olika källor om förhållandena i staten. Efter att ha fått tillgängliga utredningar skall myndigheten avgöra ärendet till förmån för sökanden på basis av hans eller hennes utsaga, om sökanden till den del det är möjligt har bidragit till att utreda saken och om myndigheten är övertygad om att ansökan är trovärdig i fråga om behovet av internationellt skydd.	*När en domstol upphäver ett beslut om internationellt skydd och återsänder det till Migrationsverket för ny behandling ska undersökningsförfarandet slutföras senast* *1) inom en månad från det att domstolens beslut vunnit laga kraft, om prövning av ansökan har nekats på en grund som avses i artikel 38.1 a, 38.1 b, 38.1 c eller 38.1 d i förordningen om asylförfaranden eller med stöd av en grund som avses i artikel 38.2 i den förordningen,* *2) inom åtta dagar från det att domstolens beslut vunnit laga kraft, om prövning av ansökan har nekats på en grund som avses i artikel 38.1 e i förordningen om asylförfaranden,* *3) inom två månader från det att domstolens beslut vunnit laga kraft, om ansökan har prövats i ett påskyndat prövningsförfarande*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Om ansökan avslås, beslutas samtidigt att personen skall avvisas eller utvisas, om det i ärendet inte framkommer några sådana särskilda skäl som gör att beslut om avvisning eller utvisning inte skall fattas.	*enligt artikel 42 i förordningen om asylförfaranden,* *4) inom tre månader från det att domstolens beslut vunnit laga kraft, om ansökan har prövats i ett normalt förfarande enligt artikel 39.3 i förordningen om asylförfaranden. Tidsfristen kan undantagsvis förlängas till fem månader, om det av orsaker som inte beror på Migrationsverket inte är möjligt att avsluta undersökningsförfarandet inom en kortare tid.*
98 a §	(upphävs)
Beslut om ansökan om internationellt skydd	
Beslut om en ansökan om internationellt skydd ska fattas inom sex månader från det att ansökan har lämnats in eller, om det förfarande som föreskrivs i förordningen om bestämmandet av den ansvariga staten tillämpas på ansökan, från tidpunkten för bestämmande av att Finland är den medlemsstat som är ansvarig för handläggningen, sökanden befinner sig på Finlands territorium och Migrationsverket har tagit ansvar för honom eller henne. *Beslutet ska fattas inom 15 månader, om beslutet av någon av följande orsaker inte kan fattas inom den tidsfrist som anges i 1 mom.:* *1) ärendet involverar komplicerade frågor med anknytning till faktiska eller rättsliga omständigheter,* *2) ett stort antal tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ansöker om internationellt skydd samtidigt, vilket leder till att det i praktiken blir mycket svårt att avsluta förfarandet inom fristen om sex månader,* *3) förseningen uppenbart beror på att sökanden inte har medverkat till att klargöra sin ansökan.* *Beslutet ska fattas inom 18 månader, om beslutet inte kan fattas inom den tidsfrist som anges i 2 mom. på grund av att det krävs en längre utredningstid för att säkerställa en korrekt och motiverad prövning av ansökan om internationellt skydd.* *Om förhållandena i ursprungslandet är osäkra och beslutet på grund av detta inte kan*	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
fattas inom den tidsfrist som anges i 1–3 mom., ska beslutet dock fattas senast 21 månader från det att den tidsfrist som anges i 1 mom. har börjat löpa.	
Bestämmelserna i 4 mom. begränsar inte erhållande av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande.	
99 §	(upphävs)
Säkert asylland	
När ansökan avgörs vid asylförfarandet kan som ett säkert asylland för sökanden betraktas en sådan stat	
1) som utan geografiska förbehåll har tillträtt och iakttar konventionen angående flyktingars rättsliga ställning, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976) samt konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (FördrS 60/1989), och	
2) där sökanden har fått och fortfarande kan få skydd som avses i 87 eller 88 § eller som annars är tillräckligt.	
99 a §	(upphävs)
Säkert tredjeland	
När ansökan avgörs vid asylförfarandet kan som ett säkert tredjeland för sökanden betraktas en sådan stat	
1) som utan geografiska förbehåll har tillträtt och iakttar konventionen angående flyktingars rättsliga ställning, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976) samt konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (FördrS 60/1989), och	
2) där sökanden kunde ha fått skydd som avses i 87 eller 88 § eller som annars är tillräckligt.	

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Till en utlänning som ska sändas tillbaka till ett säkert tredjeland ska på det berörda landets språk ges en handling av vilken det framgår att hans eller hennes ansökan inte har prövats i sak i Finland.

100 §

Säkert ursprungsland

När ansökan avgörs vid asylförfarandet kan som ett säkert ursprungsland för sökanden betraktas en stat där han eller hon inte löper risk att utsättas för förföljelse eller allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Vid bedömningen av ett säkert ursprungsland beaktas särskilt om

1) staten har ett stabilt och demokratiskt samhällssystem,

2) staten har ett oavhängigt och opartiskt rättsväsende samt om nivån på rättskipningen motsvarar de krav som skall ställas på en rättvis rättegång, och om

3) staten har tillträtt och iakttar de viktigaste internationella konventionerna om mänskliga rättigheter och om det i staten har förekommit allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

100 §

Fastställande av säkra länder på nationell nivå

I artikel 64 i förordningen om asylförfaranden finns bestämmelser om fastställande på nationell nivå av tredjeländer som säkra tredjeländer enligt artikel 59 i den förordningen och som säkra ursprungsländer enligt artikel 61 i den förordningen.

I 1 mom. avsedda säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer får utses genom förordning av statsrådet. Fastställandet av länder grundar sig på landinformation som Migrationsverket bedömer.

Migrationsverket lämnar de uppgifter om säkra tredjeländer och säkra ursprungsländer på nationell nivå som avses i artikel 64.4 i förordningen om asylförfaranden till Europeiska kommissionen och Europeiska unionens asylbyrå.

101 §

Uppenbart ogrundad ansökan

En ansökan om internationellt skydd kan betraktas som uppenbart ogrundad när den har avslagits vid ett påskyndat förfarande enligt 104 §.

101 §

Uppenbart ogrundad ansökan

En ansökan om internationellt skydd kan betraktas som uppenbart ogrundad, om den har avslagits vid ett påskyndat förfarande enligt *artikel 42 i förordningen om asylförfaranden*.

102 §

Ny ansökan

Med ny ansökan avses en ansökan om internationellt skydd som en utlänning lämnar

102 §

Rätt att stanna kvar på finskt territorium i samband med ansökningar om internationellt skydd

Med avvikelse från artikel 10.1 i förordningen om asylförfaranden och utan att

Gällande lydelse

in efter att ha meddelats ett lagakraftvunnet beslut av Migrationsverket eller förvaltningsdomstolen på sin tidigare ansökan medan han eller hon fortfarande vistas i landet eller efter att ha fått ett beslut har lämnat landet för en kort tid. Som ny ansökan betraktas dock inte en ansökan som lämnats in efter det att Migrationsverket med stöd av 95 c § har fattat ett beslut om förfallande.

Om en ny ansökan lämnas in medan ärendet fortfarande är anhängigt, ska de uppgifter som sökanden lägger fram tillställas den myndighet som behandlar ärendet för att beaktas som ny utredning i det anhängiga ärendet.

För att en ny ansökan ska tas upp till prövning förutsätts det att ansökan innehåller eller att det i ärendet i övrigt framkommer nya fakta eller uppgifter som på ett avgörande sätt bidrar till att sökanden kan betraktas som en person som beviljats internationellt skydd. För att ansökan ska tas upp till prövning förutsätts också att sökanden av orsaker som är oberoende av honom eller henne inte har kunnat lägga fram dessa fakta eller uppgifter i samband med behandlingen av en tidigare ansökan eller sökande av ändring av den. Migrationsverket får basera sin utredning av förutsättningarna för att en ansökan ska tas upp till prövning på enbart skriftliga inlagor.

Föreslagen lydelse

det begränsar tillämpningen av principen om förbud mot tillbakasändning har sökanden inte rätt att stanna kvar på finskt territorium under den tid som ansökan om internationellt skydd prövas och sökanden kan avlägsnas ur landet, om

1) det genom ett lagakraftvunnet beslut har beslutats att sökanden på grund av brott ska utlämnas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, till ett tredjeland, till internationella brottmålsdomstolen eller till någon annan internationell domstol i vilken Finland är part,

2) det genom ett lagakraftvunnet beslut har beslutats att sökanden för verkställighet av ett frihetsstraff ska förflyttas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller till ett tredjeland,

3) sökanden utgör en fara för den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten; detta får dock inte påverka tillämpningen av artiklarna 12 och 17 i skyddsgrundsförordningen,

4) en första efterföljande ansökan har lämnats in endast för att fördröja eller förhindra verkställigheten av ett sådant beslut som skulle leda till att sökanden omedelbart avlägsnas ur landet och prövningen av ansökan i fråga inte fortsätter i enlighet med artikel 55.7 i förordningen om asylförfaranden, eller

5) ansökan är en andra eller ytterligare efterföljande ansökan efter ett lagakraftvunnet beslut om att prövning av en tidigare efterföljande ansökan nekas eller att den avslås som ogrundad eller uppenbart ogrundad.

Migrationsverket ger på begäran av en behörig myndighet eller en domstol ett utlåtande i ett ärende som gäller utlämning eller överföring av en sökande som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. I utlåtandet ska det anges om utlämningen eller överföringen till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, ett tredjeland eller en internationell domstol som avses i 1 punkten i det momentet är möjlig på ett sådant sätt att beslutet om utlämning eller överföring inte leder till direkt eller indirekt återsändande som strider mot

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Finlands förpliktelser enligt internationell rätt och unionsrätten. *Bestämmelser om utlämning för brott mellan Finland och andra medlemsstater i Europeiska unionen finns i artikel 10.3 i förordningen om asylförfaranden. Vad som i 2 mom. föreskrivs om begäran om utlåtande tillämpas också på sådana situationer som avses detta moment.*
103 §	103 §
Avvisande av ansökan utan prövning	*Avvisande av ansökan utan prövning*
En ansökan om internationellt skydd kan avvisas utan prövning, om sökanden 1) har kommit från ett sådant i 99 § definierat säkert asylland eller ett i 99 a § definierat säkert tredjeland dit han eller hon kan sändas tillbaka, 2) kan sändas till en annan stat som enligt rådets förordning om bestämmandet av den ansvariga staten är skyldig att pröva hans eller hennes asylansökan, 3) har fått internationellt skydd i en annan medlemsstat i Europeiska unionen dit han eller hon kan sändas, eller 4) har lämnat in en ny ansökan som inte uppfyller de i 102 § 3 mom. föreskrivna förutsättningarna för att tas upp till prövning.	*Utöver vad som föreskrivs i förordningen om asylförfaranden nekas prövning av en ansökan om internationellt skydd om någon av grunderna enligt artikel 38.1 i förordningen är tillämplig.*
104 §	(upphävs)
Tillämpning av påskyndat förfarande	
En ansökan om internationellt skydd behandlas vid påskyndat förfarande, om *1) ansökan inte motiveras med sådana grunder som avses i 87 § 1 mom. eller 88 § 1 mom. eller med andra grunder som har anknytning till förbuden mot tillbakasändning eller om påståendena är klart icke-trovärdiga,* *2) sökanden har kommit från ett säkert ursprungsland dit han eller hon kan sändas tillbaka,* *3) sökanden har vilselett myndigheterna genom att lämna oriktiga uppgifter eller falska handlingar eller genom att undanhålla relevanta uppgifter eller handlingar som rör*	

hans eller hennes identitet eller medborgarskap och som kunde ha påverkat beslutet i negativ riktning,

4) det kan antas att sökanden i ond tro har förstört eller gjort sig av med en identitets- eller resehandling som skulle ha bidragit till att fastställa hans eller hennes identitet eller medborgarskap,

5) det är fråga om en ny ansökan som uppfyller förutsättningarna enligt 102 § 3 mom. för upptagande av en ansökan till prövning,

6) sökanden har lämnat in en ansökan enbart för att fördröja eller hindra verkställigheten av ett redan fattat eller förestående beslut som skulle leda till att sökanden avlägsnas ur landet,

7) sökanden vägrar att fullgöra sin skyldighet att lämna fingeravtryck i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol begär jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa,

8) sökanden olagligen har anlänt till Finland eller olagligen har förlängt sin vistelse i Finland och, utan sådana grunder som avses i 95 § 2 mom., varken har anmält sig till myndigheterna eller lämnat in en ansökan om internationellt skydd så snart som möjligt med tanke på omständigheterna kring inresan, eller

9) sökanden på allvarliga grunder kan betraktas som en fara för den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen, eller sökanden med tvång har avlägsnats ur

Gällande lydelse

landet på allvarliga grunder som gäller allmän ordning och säkerhet.

En ansökan som har lämnats in av en minderårig utan vårdnadshavare avgörs vid påskyndat förfarande endast på en grund som anges i 1 mom. 2, 5 eller 9 punkten.

Om stöd som avses i 96 a § inte kan ges vid påskyndat förfarande, får påskyndat förfarande inte tillämpas.

Vid tillämpning av påskyndat förfarande ska Migrationsverket avgöra ansökan inom fem månader från det att den lämnades in.

104 a §

Gränsförfarande

Vid ett gränsförfarande beslutas det att en ansökan om internationellt skydd som gjorts vid ett gränsövergångsställe vid den yttre gränsen eller i samband med ett olovligt överskridande av den yttre gränsen ska avvisas utan prövning med stöd av 103 § eller avgörs ansökan vid påskyndat förfarande med stöd av 104 §.

Det är tillåtet att tillfälligt avvika från tillämpningen av gränsförfarandet enligt 1 mom., om tillämpningen på grund av exceptionella omständigheter inte är möjlig.

Om sökanden är en minderårig utan vårdnadshavare, tillämpas gränsförfarandet endast om ansökan kan

1) avvisas utan prövning

a) med stöd av 103 § 1 punkten, med hänsyn till att sökanden kommer från ett i 99 a § definierat säkert tredjeland dit han eller hon kan sändas tillbaka, eller

b) med stöd av 103 § 4 punkten, eller

2) behandlas vid påskyndat förfarande

a) med stöd av 104 § 1 mom. 2, 5 eller 9 punkten,

b) med stöd av 104 § 1 mom. 3 punkten, om sökanden har visat upp falska handlingar, eller

c) med stöd av 104 § 1 mom. 4 punkten.

En förutsättning för tillämpning av 3 mom. 2 punkten underpunkterna b och c är dessutom att det finns allvarliga skäl att anse att sökanden försöker dölja betydande

Föreslagen lydelse

104 a §

Gränsförfarande

Bestämmelser om gränsförfarande finns i artiklarna 43–54 i förordningen om asylförfaranden.

Utöver vad som föreskrivs i artiklarna 45.1 och 53.1 i förordningen om asylförfaranden tillämpas gränsförfarande också när villkoren i artikel 43.1 i den förordningen uppfylls, om

1) prövning av ansökan kan nekas i enlighet med 103 § i denna lag eller artikel 38.2 i förordningen om asylförfaranden, eller

2) ansökan prövas enligt ett påskyndat förfarande enligt artikel 42.1 a, 42.1 b, 42.1 d, 42.1 e eller 42.1 g.

Om villkoren uppfylls tillämpas gränsförfarande på en sökande som överförs till Finland genom omfördelning i enlighet med artikel 67.11 i förordningen om asyl- och migrationshantering.

Diskrimineringsombudsmannen övervakar tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna i gränsförfarandet i enlighet med 16 j § och artikel 10.2 första stycket led a i screeningförordningen.

Vid tillämpning av gränsförfarande ska ansökan avgöras och beslutet delges inom fem veckor från registreringen av ansökan. Om gränsförfarande tillämpas på en sökande som överförs till Finland genom omfördelning i enlighet med artikel 67.11 i förordningen om asyl- och migrationshantering kan Migrationsverket förlänga prövningen av ansökan med fyra veckor. Om Finland genom

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
omständigheter som sannolikt skulle leda till ett negativt beslut. Sökanden ska ges möjlighet att ange godtagbara skäl till sitt förfarande.	*ett sådant genomförandebeslut av rådet som avses i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1359 om hantering av kris- och force majeure-situationer på migrations- och asylområdet och om ändring av förordning (EU) 2021/1147, nedan* ***krisförordningen****, har fått tillstånd att använda ett i artikel 11.1 i den förordningen avsett undantag från prövningstiden vid gränsförfarandet kan Migrationsverket förlänga prövningen av ansökan med tre veckor.*
Gränsförfarandet tillämpas inte, om det stöd som avses i 96 a § inte kan ges.	*Inrikesministeriet ska till Europeiska kommissionen lämna en i artikel 49 i förordningen om asylförfaranden avsedd underrättelse om att tillräcklig kapacitet har uppnåtts och en i artikel 50 avsedd underrättelse om att det årliga högsta antalet ansökningar har uppnåtts.*
När gränsförfarandet tillämpas ska Migrationsverket avgöra ansökan inom fyra veckor från det att den lämnades in.	
104 b §	104 b §
Begränsning av rörelsefriheten vid gränsförfarande	*Begränsning av rörelsefriheten vid gränsförfarande*
Med avvikelse från vad som föreskrivs i 40 § 3 mom. och 41 § har sökanden inte rätt att röra sig fritt och välja bostadsort under gränsförfarandet. Under gränsförfarandet är sökanden skyldig att vistas *vid gränsen eller i transitzonen eller* på området för en förläggning som är belägen *i närheten* av dessa och som anvisats sökanden, och det säkerställs med hjälp av hinder att sökanden stannar inom området i fråga. Med området för en förläggning avses förläggningens tomt samt ett område på tomten som är tydligt avskilt. Tomten eller det avskilda området ska vara tillräckligt stort, så att sökandens privatliv kan tryggas och sökanden kan få tillgång till mottagningstjänster. Sökanden ska ges tydlig information om gränserna för området.	*I artikel 43.2 i förordningen om asylförfaranden föreskrivs det att sökande under gränsförfarandet inte har rätt att resa in på medlemsstatens territorium och i artikel 54.1 att sökandes rörelsefrihet ska begränsas under gränsförfarandet.* Sökanden är under gränsförfarandet skyldig att vistas på området för den förläggning som anvisats honom eller henne, och det säkerställs med hjälp av hinder att sökanden stannar inom området i fråga. Med området för en förläggning avses förläggningens tomt samt ett område på tomten som är tydligt avskilt. Tomten eller det avskilda området ska vara tillräckligt stort, så att sökandens privatliv kan tryggas och sökanden kan få tillgång till mottagningstjänster. Sökanden ska ges tydlig information om gränserna för området.
Migrationsverket kan bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt avlägsna sig från förläggningens område på grund av en nära anhörigs allvarliga sjukdom eller begravning, eller av något annat vägande personligt skäl.	Migrationsverket kan bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt avlägsna sig från förläggningens område på grund av en nära anhörigs allvarliga sjukdom eller begravning, eller av något annat vägande personligt skäl.

Gällande lydelse

Sökanden har också rätt att avlägsna sig från förläggningens område, om det är nödvändigt för att få tillgång till mottagningstjänster eller för att ordna skolgång för minderåriga.

104 c §

Upphörande av gränsförfarande

Gränsförfarandet upphör

1) om det inte finns förutsättningar att avvisa ansökan om internationellt skydd utan prövning eller att avgöra den vid påskyndat förfarande,

2) om Migrationsverket inte har fattat ett beslut som gäller ansökan om internationellt skydd inom fyra veckor från det att ansökan lämnades in,

3) om Migrationsverkets beslut inte delges inom sju dagar, av vilka minst fem måste vara vardagar, från det att beslutet fattades,

4) om förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten av ett avvisningsbeslut, eller

5) fyra veckor från det att avvisningsbeslutet har blivit verkställbart, om förvaltningsdomstolen inte har förbjudit verkställigheten av beslutet.

105 §

Asylansökan av medborgare i Europeiska unionen

Migrationsverket ska utan dröjsmål underrätta inrikesministeriet när en unionsmedborgare har lämnat in *en asylansökan, om Migrationsverket anser att staten i fråga inte är ett säkert ursprungsland för sökanden och inte avgör ansökan med tillämpning av 104 § 1 mom. 2 punkten och 101 §.* Inrikesministeriet underrättar rådet om saken.

Föreslagen lydelse

Sökanden har också rätt att avlägsna sig från förläggningens område, om det är nödvändigt för att få tillgång till mottagningstjänster eller för att ordna skolgång för minderåriga.

Om begränsningsåtgärderna fattas ett beslut enligt 50 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

104 c §

Återvändandeförfarande vid tillämpning av gränsförfarande

Bestämmelser om återvändandeförfarandet efter gränsförfarandet finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1349 om inrättande av ett gränsförfarande för återvändande och om ändring av förordning (EU) 2021/1148, nedan ***förordningen om ett gränsförfarande för återvändande****.*

Begränsningen av rörelsefriheten fortsätter i återvändandeförfarandet efter gränsförfarandet i enlighet med 104 b §.

105 §

Ansökan ***om internationellt skydd*** *av medborgare i Europeiska unionen*

En ansökan om internationellt skydd som en medborgare i Europeiska unionen har gjort lämnas obeaktad, om inte något annat följer av protokoll nr 24 till Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Migrationsverket ska utan dröjsmål underrätta inrikesministeriet när en unionsmedborgare har gjort *en ansökan som gäller internationellt skydd* om Migrationsverket tar upp ansökan

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	till prövning. Inrikesministeriet underrättar rådet om saken. *På handläggningen av ansökan tillämpas förordningen om asylförfaranden, med undantag för artikel 11 som gäller intervju för att avgöra om ansökan tas upp till prövning.*
Flyktingskap	***Flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande***
106 §	106 §
Flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande	*Flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande*
Flyktingstatus ska beviljas 1) en utlänning som har fått asyl i Finland, 2) en utlänning som tagits till Finland inom flyktingkvoten och som beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskap, 3) en sådan familjemedlem till en utlänning enligt 1 eller 2 punkten som fått uppehållstillstånd på grund av familjeband och som ska betraktas som flykting. Status som alternativt skyddsbehövande ska beviljas 1) en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd, 2) en sådan familjemedlem till en utlänning enligt 1 punkten som fått uppehållstillstånd på grund av familjeband och som anses vara i behov av alternativt skydd.	Flyktingstatus ska beviljas 1) *en utlänning som tagits till Finland inom flyktingkvoten och som beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskap, och* 2) *en sådan familjemedlem till en utlänning som fått uppehållstillstånd i Finland på grund av familjeband och som ska betraktas som flykting.* *Status som alternativt skyddsbehövande ska beviljas* 1) *en utlänning som tagits till Finland inom flyktingkvoten och som beviljats uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd,* 2) *en sådan familjemedlem till en person som beviljats alternativt skydd som fått uppehållstillstånd i Finland på grund av familjeband och som behöver alternativt skydd.* *Bestämmelser om beviljande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande vid förfarandet för beviljande av internationellt skydd finns i artiklarna 13 och 18 i skyddsgrundsförordningen.*
107 §	(upphävs)
Upphörande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande	
En persons flyktingstatus upphör, om	

1) personen av fri vilja på nytt begagnar sig av den stats skydd där han eller hon är medborgare,

2) personen efter att ha förlorat sitt medborgarskap återfår det av egen fri vilja,

3) personen förvärvar medborgarskap i en annan stat och kan få den statens skydd,

4) personen av fri vilja bosätter sig i det land som han eller hon flydde från och utanför vilket han eller hon stannade av rädsla för förföljelse,

5) personen inte längre är i behov av skydd, eftersom de förhållanden som rådde när han eller hon blev flykting har upphört att råda,

6) personen efter att ha beviljats flyktingstatus har begått eller det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon har begått en gärning som avses i 87 § 2 mom. 1 eller 3 punkten eller 87 § 3 mom.,

7) det finns grundad anledning att anta att personen utgör en fara för den nationella säkerheten, eller

8) personen utgör en samhällsfara med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen grovt brott.

En persons status som alternativt skyddsbehövande upphör, om de förhållanden som beslutet att bevilja personen status som alternativt skyddsbehövande grundade sig på har upphört att råda eller har förändrats i sådan mån att skydd inte längre behövs.

En persons status som alternativt skyddsbehövande upphör också om det finns grundad anledning att misstänka att personen efter att ha beviljats status som alternativt skyddsbehövande har begått en gärning som avses i 88 § 2 eller 3 mom.

Den förändring av förhållandena som avses i 1 mom. 5 punkten och i 2 mom. ska vara väsentlig och varaktig. Bestämmelserna i 1 mom. 5 punkten och 2 mom. tillämpas dock inte på personer som kan åberopa tvingande skäl grundade på tidigare förföljelse eller allvarlig skada för att inte vilja begagna sig av den stats skydd vari han eller hon är medborgare eller av sitt tidigare permanenta bosättningslands skydd.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
När en persons flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande ska upphöra ska en individuell utredning göras.	
Det att en person reser till den stat där han eller hon är medborgare eller till sitt tidigare permanenta bosättningsland kan med beaktande av vistelsens längd och syfte betraktas som	
1) att personen i enlighet med 1 mom. 1 punkten av fri vilja på nytt begagnar sig av den stats skydd där han eller hon är medborgare,	
2) att personen i enlighet med 1 mom. 4 punkten av fri vilja bosätter sig i det land som han eller hon flydde från och utanför vilket han eller hon stannade av rädsla för förföljelse, eller	
3) ett tecken på förändrade förhållanden i enlighet med 2 mom.	
108 §	(upphävs)
Återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande	
Flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande ska återkallas, om	
1) sökanden när han eller hon har sökt internationellt skydd medvetet har lämnat oriktiga upplysningar som har påverkat beslutet,	
2) sökanden när han eller hon har sökt internationellt skydd har hemlighållit omständigheter som skulle ha påverkat beslutet, eller	
3) sökanden borde ha förvägrats asyl med stöd av 87 § 2–5 mom. eller uppehållstillstånd med stöd av 88 § 2–4 mom.	
När en persons flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande ska återkallas ska en individuell utredning göras.	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
110 §	110 §
Beviljande av uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd	*Beviljande av uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd beviljas inte, om utlänningen anses äventyra allmän ordning eller säkerhet eller om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon har gjort sig skyldig till *en gärning som avses i 87 § 2 mom.*	Uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd beviljas inte, om utlänningen anses äventyra allmän ordning eller säkerhet eller om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon har gjort sig skyldig till *1) ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten enligt definitionerna i internationella fördrag om sådana brott,* *2) ett annat grovt brott utanför Finland än ett politiskt brott innan han eller hon beviljades tillfälligt skydd i Finland, eller* *3) en gärning som strider mot Förenta nationernas syften och principer.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
112 §	112 §
Beviljande av tillfälligt uppehållstillstånd	*Beviljande av tillfälligt uppehållstillstånd*
Tillfälligt uppehållstillstånd beviljas en utlänning som	Tillfälligt uppehållstillstånd beviljas en utlänning som
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) beviljas uppehållstillstånd med stöd av *89 §*.	3) beviljas uppehållstillstånd med stöd av *113 a* §.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
113 §	113 §
Beviljande av kontinuerligt uppehållstillstånd	*Beviljande av kontinuerligt uppehållstillstånd*
Kontinuerligt uppehållstillstånd beviljas en utlänning som får *asyl, som beviljas uppehållstillstånd i egenskap av kvotflykting eller som beviljas uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd*. Kontinuerligt uppehållstillstånd kan beviljas en utlänning som tas till Finland i enlighet med ett beslut som statsrådet fattat med stöd av 93 §.	Kontinuerligt uppehållstillstånd beviljas en utlänning som *med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen får uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd eller uppehållstillstånd som kvotflykting*. Kontinuerligt uppehållstillstånd kan beviljas en utlänning som tas till Finland i enlighet med ett beslut som statsrådet fattat med stöd av 93 § i denna lag.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
(ny)	113 a §
	Beviljande av uppehållstillstånd vid tillämpning av förbudet mot tillbakasändning
	Uppehållstillstånd beviljas en utlänning som befinner sig i Finland och som inte beviljas internationellt skydd med stöd av artikel 5.2, 12.2 eller 12.3, 14.2 eller 17.1–17.3 i skyddsgrundsförordningen, om han eller hon inte kan avlägsnas ur landet på grund av att denne hotas av om dödsstraff, tortyr, förföljelse eller annan behandling som kränker människovärdet.
	Uppehållstillstånd beviljas en utlänning som befinner sig i Finland och vars internationella skydd har återkallats med stöd av artikel 14 eller 19 i skyddsgrundsförordningen, om han eller hon inte kan avlägsnas ur landet på grund av att denne hotas av om dödsstraff, tortyr, förföljelse eller annan behandling som kränker människovärdet.
116 §	116 §
***Migrationsverkets** behörighet i anslutning till internationellt skydd*	*Behörighet i anslutning till internationellt skydd*
Migrationsverket 1) beviljar och återkallar uppehållstillstånd, 2) beslutar om upphörande och återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande, 3) beslutar på begäran av en annan avtalsslutande stat om mottagande eller återtagande av asylsökande enligt förordningen om bestämmandet av den ansvariga staten och begär av en annan avtalsslutande stat motsvarande beslut om mottagande respektive återtagande av asylsökande, 4) ger utlänningar som ska sändas tillbaka till ett säkert tredjeland en handling av vilken det framgår att utlänningens ansökan inte har prövats i sak i Finland.	Migrationsverket 1) *är en sådan beslutande myndighet som avses i artikel 3.16 i förordningen om asylförfaranden,* 2) *fortsätter vid behov att utreda identiteten efter att ansökan registrerats och samlar uppgifter om familjemedlemmar och andra anhöriga,* 3) beviljar och återkallar uppehållstillstånd, 4) beslutar om återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande, *5) tillämpar de mekanismer för att fastställa den medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan som avses i del III i förordningen om asyl- och migrationshantering och svarar för utbyte av uppgifter enligt artikel 51 i den förordningen,* *6) svarar för de förfaranden för omfördelning som avses i del IV i förordningen om asyl- och*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	migrationshantering samt för de förfaranden för ansvarskompensation som avses i förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen, och
Migrationsverket fattar, efter att ha fått utlåtande av skyddspolisen, beslut om beviljande av uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller alternativt skydd när det gäller utlänningar som tas till Finland inom flyktingkvoten.	*7)* fattar, efter att ha fått utlåtande av skyddspolisen, beslut om beviljande av uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller alternativt skydd när det gäller utlänningar som tas till Finland inom flyktingkvoten. *Polisen och gränskontrollmyndigheten kan bistå Migrationsverket vid utredningen av grunderna för ansökan och andra uppgifter som är viktiga med tanke på prövningen av ansökan som hör till den beslutande myndighetens uppgifter.* *Polisen kan delta i personliga intervjuer som gäller internationellt skydd, om Finlands nationella säkerhet eller internationella förbindelser eller allmän ordning eller säkerhet kräver det.* *Polisinrättningen ger en utlänning som återsänds till den stat som är ansvarig för prövning av ansökan en sådan laissez-passer-handling som avses i artikel 46.1 femte stycket i förordningen om asyl- och migrationshantering.*
116 a §	116 a §
Bistånd från Europeiska unionens asylbyrå	*Bistånd från Europeiska unionens asylbyrå*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
En medlem i en asylstödgrupp som på Finlands begäran utplacerats i Finland får *sköta uppgifter i anslutning till asylutredning enligt 97 §* samt delgivning enligt 205 § 4 mom. under ledning och tillsyn av en tjänsteman vid Migrationsverket. Medlemmarna i stödgruppen ska iaktta finsk lag när de fullgör sina uppgifter och utövar sina befogenheter i Finland.	En medlem i en asylstödgrupp som på Finlands begäran utplacerats i Finland får under ledning och tillsyn av en tjänsteman vid Migrationsverket *bistå Migrationsverket vid utredningen av grunderna för ansökan, andra uppgifter som är viktiga med tanke på prövningen av ansökan och den ansvariga medlemsstaten* samt verkställa delgivning enligt 205 § 4 mom. Medlemmarna i stödgruppen ska iaktta finsk lag när de fullgör sina uppgifter och utövar sina befogenheter i Finland.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
(ny)	*116 b §* *Kontaktpunkter* *Migrationsverket är en sådan kontaktpunkt som avses i artikel 37 i skyddsgrundsförordningen och en sådan kontaktpunkt som avses i artikel 71 i förordningen om asylförfaranden.*
(ny mellanrubrik)	*Situationer med migrationstryck och krissituationer*
(ny)	116 c § *Beslut om åtaganden som gäller solidaritetsbidrag* *Statsrådet beslutar vid sitt allmänna sammanträde om Finlands åtaganden gällande solidaritetsbidrag enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen.*
117 § *Passersedel* En utlänning som ska sändas tillbaka till en stat som tillämpar förordningen om bestämmandet av den ansvariga staten får av polisinrättningen en passersedel i enlighet med den förordningen.	117 § ***Beslut om utnyttjande av solidaritet och av möjligheter till undantag*** *Statsrådet beslutar vid sitt allmänna sammanträde om underrättelser och begäranden till Europeiska kommissionen och Europeiska unionens råd gällande utnyttjande av solidaritet enligt förordningen om asyl- och migrationshantering och krisförordningen och utnyttjande av möjligheter till undantag enligt krisförordningen.*
131 § *Upptagande av signalement*	131 § *Upptagande av signalement*
(ny)	— — — — — — — — — — — — — — — *En behörig tjänsteman från en främmande stat som ingår i en enhet i Finland som i enlighet med gräns- och*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	kustbevakningsförordningen utplacerats från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen och en i Finland utplacerad medlem i en i förordningen om asylbyrån avsedd asylstödgrupp får bistå polisen och gränskontrollmyndigheten med upptagande av signalement enligt 1 mom. under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten.
133 §	(upphävs)
Registrering av invandrare vid massinvandring	
Om antalet invandrare undantagsvis är så stort att det inte är möjligt att vid sedvanligt förfarande klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna, kan statsrådet vid allmänt sammanträde besluta att invandrare i fråga om vilka förutsättningarna för inresa är oklara eller identiteten är oklar, för registrering ska föras till en flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.	
Statsrådet fattar beslutet för en bestämd tid, likväl för högst tre månader.	
Polisen eller gränskontrollmyndigheten eller, under deras tillsyn, en tjänsteman som inrikesministeriet förordnat för uppgiften får i samband med registreringen ta upp i 131 § 1 mom. avsedda signalement på invandrarna. Under tiden för registreringen ska invandrarna uppehålla sig i flyktingslussen, om inte skäl som hänför sig till deras hälsotillstånd eller någon annan viktig personlig orsak förutsätter något annat.	
Registreringen ska utföras utan dröjsmål.	
En behörig tjänsteman från en främmande stat som ingår i en enhet i Finland som i enlighet med gräns- och kustbevakningsförordningen utplacerats från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen och en i Finland utplacerad medlem i en i förordningen om asylbyrån avsedd asylstödgrupp får bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter enligt 3 mom. och med upptagande av signalement	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
enligt 131 § 1 mom. under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten.	
133 a §	133 a §
Tillämpning av passlagen	*Tillämpning av passlagen*
Passlagens (671/2006) bestämmelser om passets säkerhetsdetaljer, tagande av fingeravtryck, passets tekniska del, kontroll av uppgifter i den tekniska delen, skydd av uppgifter i den tekniska delen och avläsning av fingeravtryck i den tekniska delen tillämpas också på resedokument som avses i detta kapitel. Fingeravtryck som lagrats i den tekniska delen i ett främlingspass eller ett resedokument för flykting får, utöver vad som föreskrivs i den nämnda lagen, avläsas även av Migrationsverket för konstaterande av ett dokuments äkthet och verifiering av identitet, om utförandet av de uppgifter som föreskrivits för verket förutsätter det.	Passlagens (671/2006) bestämmelser om passets säkerhetsdetaljer, tagande av fingeravtryck, passets tekniska del, kontroll av uppgifter i den tekniska delen, skydd av uppgifter i den tekniska delen, avläsning av fingeravtryck i den tekniska delen *och om beslut* tillämpas också på resedokument som avses i detta kapitel. Fingeravtryck som lagrats i den tekniska delen i ett främlingspass eller ett resedokument för flykting får, utöver vad som föreskrivs i den nämnda lagen, avläsas även av Migrationsverket för konstaterande av ett dokuments äkthet och verifiering av identitet, om utförandet av de uppgifter som föreskrivits för verket förutsätter det.
135 §	135 §
Beviljande av resedokument för flykting	*Beviljande av resedokument för flykting*
Resedokument för flykting beviljas utlänningar som erhållit flyktingstatus *som avses i 106 §* och vars flyktingstatus inte upphört eller återkallats.	Resedokument för flykting beviljas utlänningar som *beviljats* flyktingstatus och vars flyktingstatus inte *har återkallats*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
136 §	136 a §
Giltighetsområdet för främlingspass och för resedokument för flykting	*Giltighetsområdet för främlingspass och för resedokument för flykting*
Resedokument för flykting och sådana främlingspass som har beviljats med stöd av 134 § 2 mom. eller som har beviljats en person som fått uppehållstillstånd med stöd av *89* § ger inte en utlänning rätt att resa till den stat där han eller hon är medborgare eller till sitt tidigare permanenta bosättningsland.	Resedokument för flykting och sådana främlingspass som har beviljats med stöd av 134 § 2 mom. eller som har beviljats en person som fått uppehållstillstånd med stöd av *113 a* § ger inte en utlänning rätt att resa till den stat där han eller hon är medborgare eller till sitt tidigare permanenta bosättningsland.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
147 a §	147 a §
Frivillig återresa	*Frivillig återresa*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Ingen tidsfrist för frivillig återresa fastställs heller om det finns risk för avvikande, om personen anses äventyra allmän ordning eller säkerhet eller nationell säkerhet, om ansökan om uppehållstillstånd avslagits såsom uppenbart ogrundad eller bedräglig, eller om ansökan om internationellt skydd avvisas utan prövning i enlighet med 103 § eller det är fråga om en uppenbart ogrundad ansökan enligt 101 §. Risken för avvikande ska bedömas i enlighet med 121 a §.	Ingen tidsfrist för frivillig återresa fastställs heller om det finns risk för avvikande, om personen anses äventyra allmän ordning eller säkerhet eller nationell säkerhet, om ansökan om uppehållstillstånd avslagits såsom uppenbart ogrundad eller bedräglig, eller om *prövning av* en ansökan om internationellt skydd *nekats* i enlighet med 103 § *eller artikel 38.2 i förordningen om asylförfaranden* eller om det är fråga om en uppenbart ogrundad ansökan enligt 101 §. Risken för avvikande ska bedömas i enlighet med 121 a §.
— — — — — — — — — — — — — — —	*En tidsfrist för frivillig avresa enligt artikel 4.5 i förordningen om ett gränsförfarande för återvändande begärs hos gränskontrollmyndigheten, som fattar ett beslut i ärendet.*
(ny)	— — — — — — — — — — — — — — —
(ny)	190 c §
	Besvärstid i vissa ärenden som gäller internationellt skydd
	Besvär över Migrationsverkets beslut i ett ärende som gäller internationellt skydd ska anföras inom tio dagar från delfåendet av beslutet, om
	1) ansökan har avslagits på grund av att prövning av ansökan har nekats i enlighet med artikel 38.2 i förordningen om asylförfaranden eller i enlighet med 103 § i denna lag,
	2) ansökan har avslagits genom att den implicit återkallats i enlighet med artikel 41 i förordningen om asylförfaranden, eller
	3) ansökan har prövats i ett påskyndat prövningsförfarande enligt artikel 42 i förordningen om asylförfaranden och avslagits som ogrundad i enlighet med artikel 39.3 i den förordningen eller som uppenbart ogrundad i enlighet med 101 § i denna lag.
	Besvär ska anföras inom den tidsfrist som föreskrivs i 1 mom. också när det genom det

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	överklagade beslutet samtidigt har avgjorts ett uppehållstillstånd på någon annan grund och beslutats om inreseförbud. Bestämmelser om anförande av besvär över ett ärende som gäller avlägsnande ur landet och som hänför sig till det överklagade beslutet finns i artikel 67.1 i förordningen om asylförfaranden. *Bestämmelser om beräknandet av besvärstiderna finns i artikel 67.8 i förordningen om asylförfaranden.*
(ny)	190 d § *Besvärstid vid beslut om överföring* *Besvär över ett i artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering avsett beslut om överföring ska anföras inom två veckor från delfåendet av beslutet.* *Besvär ska anföras inom den tid som föreskrivs i 1 mom. också om det genom det överklagade beslutet samtidigt har fattats beslut om inreseförbud och återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland.*
191 § *Besvärsförbud* I följande beslut som fattats med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär: — — — — — — — — — — — — — — — —	191 § *Besvärsförbud* I följande beslut som fattats med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär: — — — — — — — — — — — — — — — —
9 punkten har upphävts genom L 16.2.2023/216.	*9) beslut om avslag på en i 16 i § 1 mom. avsedd begäran om att närvara på screeningplatsen,*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Ett beslut genom vilket internationellt skydd återkallas med stöd av artikel 66.6 i förordningen om asylförfaranden får inte överklagas genom besvär.

Gällande lydelse

193 §

Behörig förvaltningsdomstol i ärenden som gäller internationellt skydd

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 192 § bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i 2 mom., om Migrationsverkets beslut gäller

1) ansökan om asyl eller ansökan om uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd,

2) avslag på ansökan om erhållande av tillfälligt skydd,

3) avlägsnande ur landet, meddelande av inreseförbud eller återkallande av resedokument som utfärdats i Finland, och beslutet anknyter till beslut om avslag som fattats vid asylförfarande eller förfarande som gäller tillfälligt skydd,

4) upphörande av flyktingstatus och därtill hörande återkallande av resedokument för flykting, eller upphörande av status som alternativt skyddsbehövande och därtill hörande återkallande av främlingspass,

5) återkallande av flyktingstatus och därtill hörande återkallande av resedokument för flykting eller återkallande av status som alternativt skyddsbehövande och därtill hörande återkallande av främlingspass.

Om beslutet fattats vid Migrationsverkets *asylenhets*

1) södra område, är Helsingfors förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen,

2) östra område, är Östra Finlands förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen,

3) norra område, är Norra Finlands förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen,

Föreslagen lydelse

193 §

Behörig förvaltningsdomstol i ärenden som gäller internationellt skydd

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 192 § bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen i enlighet med 2 mom. i denna paragraf, om Migrationsverkets beslut gäller

1) ansökan om uppehållstillstånd på grund av *internationellt skydd*,

2) avslag på ansökan om erhållande av tillfälligt skydd,

3) *beslut om överföring som avses i artikel 42.1 eller artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering,*

4) avlägsnande ur landet, meddelande av inreseförbud eller återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland och beslutet hänför sig till ett beslut om avslag som fattats *i ett förfarande för beviljande av internationellt skydd* eller tillfälligt skydd *eller till en överföring som avses i artikel 42.1 eller artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering*,

5) *återkallande av internationellt skydd och därtill anknytande återkallande av resedokument för flykting eller främlingspass, avlägsnande ur landet eller meddelande av inreseförbud*,

6) uppehållstillstånd som sökts på någon annan grund och som har avgjorts i samband med ett ärende som gäller beviljande eller återkallande av internationellt skydd.

Om beslutet har fattats vid Migrationsverkets

1) södra *verksamhets*område, är Helsingfors förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen,

2) östra *verksamhets*område, är Östra Finlands förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen,

3) norra *verksamhets*område, är Norra Finlands förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen,

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4) västra område, är Åbo förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen.	4) västra *verksamhets*område, är Åbo förvaltningsdomstol den behöriga förvaltningsdomstolen.
Förvaltningsdomstolen ska behandla besvär i ärenden som avses i 1 mom. 1–3 punkten skyndsamt.	
Närmare bestämmelser om områdena för Migrationsverkets asylenhet utfärdas i Migrationsverkets arbetsordning.	Närmare bestämmelser om Migrationsverkets verksamhetsområden utfärdas i Migrationsverkets arbetsordning. *Migrationsverket och Domstolsverket samarbetar när Migrationsverket beslutar om verksamhetsområden och andra ärenden som påverkar ändringssökande och domstolarnas verksamhet*.
(ny)	193 a §
	Behandling i förvaltningsdomstolen av ärenden som gäller internationellt skydd
	Förvaltningsdomstolen ska sträva efter att behandla besvär i ärenden som gäller internationellt skydd
	1) inom 12 veckor från registreringen av ansökan, om ansökan har prövats vid Migrationsverket i ett gränsförfarande enligt artikel 43 i förordningen om asylförfaranden,
	2) inom tre månader från det att besvären anfördes, om Migrationsverkets beslut har fattats på en grund som avses i artikel 68.3 i förordningen om asylförfaranden,
	3) inom sex månader från det att besvären anfördes i andra än i 1 och 2 punkten avsedda ärenden som gäller beviljande av internationellt skydd samt i andra än i 2 punkten avsedda ärenden som gäller återkallande av internationellt skydd.
	I de situationer som avses i 1 mom. 2 punkten ska förvaltningsdomstolen sträva efter att behandla besvären inom sex månader från det att besvären anfördes, om förvaltningsdomstolen inte har tillåtit ändringssökanden att stanna kvar på finskt territorium i väntan på ett beslut med anledning av besvären.
	Förvaltningsdomstolen ska sträva efter att behandla besvären inom de tidsfrister som föreskrivs i 1 mom. också när det genom det överklagade beslutet samtidigt har fattats beslut om uppehållstillstånd på någon annan

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	grund, om inreseförbud och om återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland. Bestämmelser om behandling av besvär över ett ärende som gäller avlägsnande ur landet och som hänför sig till det överklagade beslutet finns i artikel 67.1 i förordningen om asylförfaranden. *Förvaltningsdomstolen ska behandla besvär som gäller ett ärende som avses i 193 § 1 mom. 2 punkten skyndsamt. Högsta förvaltningsdomstolen ska behandla besvär som gäller ett ärende som avses i 193 § 1 mom. 1–4 punkten skyndsamt.* *Om Finland genom ett i artikel 4 i krisförordningen avsett genomförandebeslut av rådet har fått tillstånd att använda ett undantag från behandlingstiden vid ett gränsförfarande enligt artikel 11.1 i den förordningen, ska förvaltningsdomstolen sträva efter att behandla besvären inom 18 veckor från registreringen av ansökan.*
(ny)	193 b § *Behandling i förvaltningsdomstolen av ärenden som gäller beslut om överföring* *Bestämmelser om tidsfristen för behandling av besvär över beslut om överföring enligt artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering finns i artikel 43.3 i den förordningen.* *Förvaltningsdomstolen ska sträva efter att behandla besvären inom den tidsfrist som föreskrivs i artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering också om det genom det överklagade beslutet samtidigt har fattats beslut om inreseförbud och återkallande av ett resedokument som utfärdats i Finland.*
196 §	196 §
— — — — — — — — — — — — — — — — *Högsta förvaltningsdomstolen ska behandla besvär som gäller ett utvisningsbeslut som fattats med stöd av 149 § 1 mom. 2–4 punkten eller 149 § 4 mom. skyndsamt. Detsamma gäller besvär över utvisningsbeslut som*	(upphävs)

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
fattats på den grunden att den som ska utvisas anses äventyra allmän ordning eller säkerhet på i 156 § avsett sätt.	
198 a §	198 a §
Förfallande i förvaltningsdomstolen av ett ärende som gäller internationellt skydd	*Förfallande i förvaltningsdomstolen av ett ärende som gäller internationellt skydd*
Förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen kan fatta beslut om att ett ärende som gäller ändringssökande avseende internationellt skydd förfaller, om den som söker ändring självmant, utan myndighetsinsatser, har lämnat Finland eller anses sannolikt ha lämnat Finland på det sätt som *föreskrivs i 95 c § 1 mom.*	*Förvaltningsdomstolen* kan fatta beslut om att ett ärende som gäller ändringssökande avseende internationellt skydd förfaller, om den som söker ändring självmant, utan myndighetsinsatser, har lämnat Finland eller anses sannolikt ha lämnat Finland på det sätt som *avses i artikel 41.1 e i förordningen om asylförfaranden.*
198 b §	198 b §
Ansökan som avser verkställighet	*Ansökan som avser verkställighet*
Om beslut om avvisning eller utvisning har fattats med stöd av 95 b, 101 eller 103 §, ska ansökan om förbud mot eller avbrytande av verkställighet göras inom sju dagar från det att beslutet har delgivits sökanden. Tidsfristen ska omfatta minst fem vardagar.	*En ansökan om uppskov med verkställigheten av ett beslut om överföring enligt artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering ska göras inom sju dagar från det att beslutet har delgivits den person som beslutet om överföring gäller.* Tidsfristen ska omfatta minst fem vardagar.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
(ny)	198 c §
	Ansökan om att stanna kvar på finskt territorium
	Bestämmelser om rätten att stanna kvar i landet under den tid ändringssökandet pågår finns i artikel 68 i förordningen om asylförfaranden.
	Om ett beslut om beviljande eller återkallande av internationellt skydd har fattats på en grund som avses i artikel 68.3 i förordningen om asylförfaranden, ska ansökan om att stanna kvar på finskt territorium under den tid ändringssökandet pågår göras till förvaltningsdomstolen inom sju dagar från det att beslutet delgavs

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sökanden eller den person vars internationella skydd har återkallats. Tidsfristen ska omfatta minst fem vardagar.

199 §

Avgörande av ansökan som avser verkställighet

Förvaltningsdomstolen kan avgöra en ansökan om förbud mot eller avbrytande av verkställighet utan sådana handlingar som getts in av myndigheterna, om de omständigheter som behövs för att ärendet ska kunna avgöras framgår av besvärsskriften eller på något annat sätt.

I förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller förbud mot eller avbrytande av verkställighet får ändring inte sökas särskilt genom besvär.

Högsta förvaltningsdomstolen kan under de förutsättningar som anges i 1 mom. utan handlingarna i ärendet avgöra en ansökan om förbud mot eller avbrytande av verkställighet.

Beslutet om en i 198 b § 1 mom. avsedd ansökan ska fattas inom sju dagar. Tidsfristen ska omfatta minst fem vardagar.

199 §

Avgörande av ansökan som avser verkställighet ***och ansökan om att stanna kvar på finskt territorium***

Förvaltningsdomstolen kan avgöra en ansökan *som avser verkställighet och en ansökan om att stanna kvar på finskt territorium utan handlingar som inkommit i ärendet*, om de omständigheter som behövs för att ärendet ska kunna avgöras framgår av besvärsskriften eller på något annat sätt.

I förvaltningsdomstolens beslut *om verkställighet eller om att stanna kvar på finskt territorium* får ändring inte sökas särskilt genom besvär.

Bestämmelser om tidsfristen för avgörande av beslut som gäller en ansökan som avses i 198 b § 1 mom. finns i artikel 43.3 i förordningen om asyl- och migrationshantering. Förvaltningsdomstolen ska fatta beslut om en i 198 c § 2 mom. avsedd ansökan inom sju dagar. Tidsfristen ska omfatta minst fem vardagar.

200 a §

Verkställighet av beslut om utvisning i ärenden som inte gäller internationellt skydd

Ett sådant beslut om utvisning i ett ärende som inte gäller internationellt skydd som får överklagas genom besvär får inte verkställas förrän beslutet har vunnit laga kraft, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Om det behövs besvärstillstånd av högsta förvaltningsdomstolen i ärendet hindrar besvären inte verkställigheten av beslutet, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

Ett utvisningsbeslut som har fattats med stöd av 149 § 1 mom. 2–4 punkten eller 149 § 4 mom. får verkställas tidigast 30 dagar efter

200 a §

Verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning i ärenden som gäller internationellt skydd

Om ett beslut om avvisning eller utvisning hänför sig till ett beslut om beviljande eller återkallande av internationellt skydd, kan beslutet verkställas efter det att sökanden eller den person vars internationella skydd har återkallats inte enligt artikel 68 i förordningen om asylförfaranden har rätt att stanna kvar på finskt territorium eller har vägrats rätten att stanna kvar på finskt territorium genom ett beslut av förvaltningsdomstolen enligt 199 §. Om det behövs besvärstillstånd av högsta förvaltningsdomstolen i ärendet hindrar

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
det att beslutet har delgivits, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Utvisningsbeslutet får dock inte verkställas förrän en i 198 b § 2 mom. avsedd ansökan har avgjorts. Ett utvisningsbeslut som grundar sig på att förutsättningarna för beviljande av ett i 51 § avsett tillfälligt uppehållstillstånd inte längre föreligger, får verkställas tidigast den åttonde dagen efter det att beslutet har delgivits sökanden, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Före verkställigheten ska det säkerställas att tidsfristen har omfattat minst fem vardagar.	*besvären inte verkställigheten av beslutet, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.* *Om ett undantag enligt 102 § tillämpas kan ett tidigare beslut om avvisning eller utvisning verkställas under den tid som ansökan prövas.*
(ny)	200 b § *Verkställighet av beslut om överföring* *Bestämmelser om verkställighet av ett beslut om överföring enligt artikel 42.1 och artikel 67.10 i förordningen om asyl- och migrationshantering finns i artikel 43.3 i den förordningen.*
202 § *Särskilda verkställighetsbestämmelser* — — — — — — — — — — — — — — — —	202 § *Särskilda verkställighetsbestämmelser* — — — — — — — — — — — — — — — —
(ny)	*Ett i 16 i § 2 mom. avsett beslut om att förbjuda närvaron av sådana organisationer och personer som tillhandahåller rådgivning kan verkställas trots ändringssökande, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.*
208 § *Information till diskrimineringsombudsmannen* Diskrimineringsombudsmannen ska informeras om de beslut enligt denna lag som gäller beviljande av uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd eller tillfälligt skydd, avvisning eller utvisning av en utlänning eller nekad inresa. Diskrimineringsombudsmannen ska också	208 § *Information till diskrimineringsombudsmannen* Diskrimineringsombudsmannen ska informeras om de beslut enligt *skyddsgrundsförordningen* och denna lag som gäller beviljande av uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd eller tillfälligt skydd, avvisning eller utvisning av en utlänning eller nekad inresa *samt om beslut*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
utan dröjsmål informeras om beslut om tagande i förvar av en utlänning *och* beslut om boendeskyldighet för barn. På ombudsmannens begäran ska denne också informeras om andra beslut enligt denna lag *och* ges de uppgifter som behövs för att övervaka verkställigheten av avlägsnanden ur landet enligt 152 b §.	*om överföring*. Diskrimineringsombudsmannen ska också utan dröjsmål informeras om beslut om tagande i förvar av en utlänning, om boendeskyldighet för barn *samt om beslut vid ett gränsförfarande om begränsning av rörelsefriheten enligt 50 § i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel samt om den screeningblankett som avses i artikel 17.3 tredje stycket i screeningförordningen.* På ombudsmannens begäran ska denne också informeras om andra beslut enligt denna lag, ges de uppgifter som behövs för att övervaka verkställigheten av avlägsnanden ur landet enligt 152 b § *samt ges de uppgifter som behövs för den övervakningsuppgift som avses i 16 j § 1 mom.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	På prövning av sådana ansökningar om internationellt skydd som lämnats in före ikraftträdandet av denna lag samt på sådana undersökningar som gäller återkallande av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande som inletts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser om förfarandet och om ändringssökande som gällde vid ikraftträdandet. Bestämmelser om tillämpningen av förordningen om asylförfaranden finns i artikel 79.3 i den förordningen.
	Om en ansökan om internationellt skydd har lämnats in före ikraftträdandet av denna lag och prövas i ett påskyndat förfarande, tillämpas 81 b § om rätt att arbeta och rätt att utöva näring utan uppehållstillstånd i dess lydelse vid ikraftträdandet. Om Migrationsverket har fattat beslut om en ansökan om internationellt skydd före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas på varaktigheten av rätten att arbeta för den som söker internationellt skydd 81 c § 7 mom. i dess lydelse vid ikraftträdandet. Bestämmelser om tillämpningen av förordningen om asyl- och

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

migrationshantering finns i artikel 85.2 i den förordningen om.

Om en vistelse utanför Finland har ägt rum före ikraftträdandet av denna lag tillämpas på vistelsen 56 d § 2 mom. i dess lydelse vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) 3 § 1 mom. 6 punkten, 22 § 2 mom., 30 § och 55 § 2 mom., av dem 30 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 473/2015,

ändras 3 § 1, 3 och 9 punkten, 6, 7, 9–14, 14 a, 15, 16 och 18 §, 19 § 3 mom., 20 § 2 mom., 21 § 2 mom., 23 § 3 mom., 29 och 31 §, rubriken för 32 §, 32 § 3 mom., 39–41 §, 42 § 1 och 2 mom., 43, 44, 56, 58 och 60 §, 61 § 1 mom. och 63 § 1 mom.,

av dem 3 § 9 punkten sådan den lyder i lag 388/2015, 6, 16 och 40 § sådana de lyder i lag 87/2015, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1253/2011 och 1294/2022, 9 och 10 § sådana de lyder i lag 1161/2016, 12 § sådan den lyder i lag 1165/2021, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 427/2024, 14 § sådan den lyder i lagarna 673/2015 och 1084/2022, 14 a och 31 § sådana de lyder i lag 673/2015, 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1294/2022, 39 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 616/2020, 41 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 851/2019, 56 § sådan den lyder i lag 851/2019 och 58 § sådan den lyder i lagarna 616/2020 och 1294/2022, och

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 388/2015, en ny 10 punkt, till lagen nya 11 a, 13 a, 15 a och 16 a §, till 17 § ett nytt 5 mom., till 19 § ett nytt 4 mom., till lagen en ny 23 a §, till 32 § nya 4 och 5 mom., till lagen en ny 39 a §, ett nytt 6 kap., i stället för det 6 kap. som upphävts genom lag 616/2020, samt nya 56 a och 63 a § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §	3 §
Definitioner	*Definitioner*
I denna lag avses med	I denna lag avses med
1) *person som söker internationellt skydd* en utlänning som ansökt om internationellt skydd i enlighet med 95 § i utlänningslagen (301/2004),	1) *person som söker internationellt skydd en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som avses i artikel 3.13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU, nedan förordningen om asylförfaranden, och som har gjort en ansökan om internationellt skydd för vilken det ännu inte har fattats ett lagakraftvunnet beslut,*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3) *mottagande* en helhet som utgörs av förläggningar och *flyktingslussar samt* deras mottagningstjänster och vars syfte är att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd,	3) *mottagande* en helhet som utgörs av förläggningar och deras mottagningstjänster och vars syfte är att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd,
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
6) flyktingsluss en plats där utlänningar som avses i 109 eller 133 § i utlänningslagen inkvarteras och där mottagningstjänster ordnas för dem,	(upphävs)
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	9) *hjälpinsatser* tjänster och stödåtgärder för offer för människohandel,
	10) *gränskontrollmyndighet Gränsbevakningsväsendet och andra myndigheter som har rätt att genomföra in- och utresekontroller enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna).*
6 §	6 §
Tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning	*Tillämpning av lagen på personer* ***med särskilda mottagandebehov***
Då denna lag tillämpas ska de särskilda behov som beror på en persons särskilt utsatta ställning, såsom på åldern eller det fysiska och psykiska tillståndet, beaktas hos personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel. En persons särskilt utsatta ställning och de särskilda behov som beror på den ska utredas individuellt inom en rimlig tid från det att ärendet blivit anhängigt. De särskilda behoven ska beaktas under hela den tid som ansökan om internationellt skydd behandlas, under den tid som tillfälligt skydd ges och under den tid som offer för människohandel får hjälptjänster enligt 4 kap.	*Vid tillämpningen av denna lag ska hänsyn tas till särskilda mottagandebehov hos personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd.* *Särskilda mottagandebehov ska bedömas individuellt. Bedömningen ska göras så snart som möjligt, dock senast inom 30 dagar från det att ett ärende som gäller internationellt skydd eller tillfälligt skydd har blivit anhängigt. Om särskilda mottagandebehov framkommer i ett senare skede, ska förläggningen bedöma dessa behov och svara på dem.*

Gällande lydelse

7 §

Ersättning för kostnader

Staten ersätter kostnader som orsakas av åtgärder som avses i denna lag inom ramen för statsbudgeten.

Migrationsverket betalar kostnaderna för inrättande och upprätthållande av förläggningar *och flyktingslussar* samt ersättning till *tjänste*producenten för ordnandet av mottagningstjänster. Kostnaderna ersätts för den tid under vilken en utlänning har rätt till mottagningstjänster med stöd av *12* och 14 §. Migrationsverket betalar ersättning till *tjänste*producenten för hjälp till sådana offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

Migrationsverket betalar på ansökan arvodet till en företrädare för ett barn som saknar vårdnadshavare *och inte har uppehållstillstånd i Finland* på basis av den tid som företrädaren har använt för uppgifterna och ersättning för de kostnader som orsakats av företrädandet. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för betalningen av arvodet och arvodets storlek, de kostnader som ersätts samt förfarandet vid betalningen av arvoden och ersättning för kostnader.

Föreslagen lydelse

7 §

Ersättning för kostnader

Staten ersätter kostnader som orsakas av åtgärder som avses i denna lag inom ramen för statsbudgeten.

Migrationsverket betalar kostnaderna för inrättande och upprätthållande av förläggningar samt ersättning *för produktionen* av mottagningstjänster. Kostnaderna ersätts för den tid under vilken utlänningen har rätt *att få* mottagningstjänster med stöd av 14 och *14 a § eller under vilken förläggningen är ett sådant screeninginkvarteringsställe som avses i 3 § 1 mom. 31 punkten i utlänningslagen.* Migrationsverket betalar ersättning till *service*producenten för hjälp till sådana offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

Migrationsverket betalar på ansökan arvodet till en företrädare för ett barn som saknar vårdnadshavare på basis av den tid som företrädaren har använt för uppgifterna och ersättning för de kostnader som orsakats av företrädandet, *om företrädaren har förordnats med stöd av denna lag och barnet inte har beviljats uppehållstillstånd eller en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland på grund av tillfälligt skydd.* Närmare bestämmelser om grunderna för utbetalning av arvode, arvodets storlek och kostnader som ska ersättas samt *om* förfarandet vid *ut*betalning av arvode och ersättning för kostnader får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Ersättningen för de social- och hälsovårdstjänster enligt 25 och 26 § som välfärdsområdet producerar bestäms utifrån ett avtal mellan välfärdsområdet eller HUS-sammanslutningen och Migrationsverket. Om det inte har avtalats om ersättning ska Migrationsverket betala en ersättning som motsvarar kostnaderna för att producera tjänsten. Ersättning för annan service som produceras av en offentlig eller privat

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	serviceproducent bestäms enligt vad som särskilt har avtalats.
9 §	9 §
Statliga förläggningar och flyktingslussar	***Statliga förläggningar***
Migrationsverket svarar för driften av statliga förläggningar *och flyktingslussar* samt beslutar om inrättande och nedläggning av dem och om deras verksamhetsställen.	Migrationsverket svarar för driften av statliga förläggningar samt beslutar om inrättande och nedläggning av dem och om deras verksamhetsställen.
Föreståndaren för en statlig förläggning *eller flyktingsluss* förutsätts ha en för uppgiften lämplig examen, god förtrogenhet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga och sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver. *Genom förordning av statsrådet får bestämmelser utfärdas om tillsättning av tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktingslussarna och om deras arbetsordningar.*	Föreståndaren för en statlig förläggning förutsätts ha en för uppgiften lämplig examen, god förtrogenhet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga och sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver.
	En föreståndare som sköter uppgifter som avses i 2 mom. svarar inom ramen för sin behörighet för att den förläggning som han eller hon leder har tillräcklig personal för verksamheten och att de krav som ställs på förläggningens verksamhet i denna lag och i den övriga lagstiftningen iakttas.
10 §	10 §
Icke-statliga förläggningar och flyktingslussar	***Avtal om produktion av mottagningstjänster***
Migrationsverket avtalar om inrättande och nedläggning av förläggningar och flyktingslussar och om deras verksamhetsställen med kommuner, samkommuner, andra offentligrättsliga samfund eller privata sammanslutningar eller stiftelser.	*Migrationsverket kan ingå avtal om produktion av mottagningstjänster med serviceproducenter inom den privata, offentliga eller tredje sektorn. Migrationsverket behåller ansvaret för den styrning, planering och övervakning som föreskrivs i 8 § också när mottagningstjänsterna produceras av en icke-statlig förläggning.*
Avtalet ska åtminstone innehålla bestämmelser om	*I avtalet mellan Migrationsverket och serviceproducenten ska det åtminstone avtalas om*
1) förläggningens och flyktingslussens lokaler och personal,	

Gällande lydelse

2) ordnandet av mottagningstjänster med iakttagande av denna lag och allmänna förvaltningslagar,

3) ersättning av kostnaderna,

4) styrning och tillsyn,

5) utvidgning, inskränkning och nedläggning av förläggningar och flyktingslussar,

6) en beredskapsplan.

I fråga om behörighetsvillkoren för föreståndare för icke-statliga förläggningar och flyktingslussar tillämpas 9 § 2 mom.

När någon annan aktör än en myndighet utövar offentlig makt vid skötseln av sådana uppgifter enligt denna lag som hänför sig till mottagningstjänster, ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på aktören.

Föreslagen lydelse

1) tjänstens innehåll, omfattning och kvalitet,

2) produktionen av mottagningstjänster med iakttagande av denna lag och allmänna förvaltningslagar,

3) arrangemangen för Migrationsverkets styrning och övervakning,

4) grunderna för hur kostnaderna bestäms och ersätts, samt

5) påföljder vid avtalsbrott och villkoren för hävning av avtalet.

Om det är fråga om ett avtal om inrättande och upprätthållande av en förläggning, ska det utöver de villkor som anges i 2 mom. åtminstone avtalas om

1) kraven på förläggningens lokaler och personal, och

2) utvidgning, inskränkning och nedläggning av förläggningar samt beredskap för omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring.

Migrationsverket har rätt att av serviceproducenten avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter och utredningar som är nödvändiga för övervakningen samt rätt att inspektera de lokaler som förläggningen förfogar över. Inspektionsrätten gäller dock inte lokaler som mottagaren av mottagningstjänster använder för boende, om det inte är nödvändigt att inspektera lokalerna för att trygga klientens ställning och rättigheter eller ändamålsenliga tjänster. I fråga om inspektionen tillämpas i övrigt bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen.

Serviceproducenten svarar för att de mottagningstjänster som serviceproducenten producerar är lagenliga och avtalsenliga. Om en serviceproducent bryter mot lag eller avtal, kan Migrationsverket ge en anmärkning eller ett föreläggande om rättelse, förelägga avtalsvite, begränsa verksamhetens omfattning eller avbryta verksamheten till den del det är nödvändigt eller häva avtalet i fråga om en väsentlig överträdelse. Migrationsverket ska se till att servicen fortsätter när avtalet upphör.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
11 §	11 §
Ordnande av tagande i förvar av utlänningar	***Krav som gäller produktion av mottagningstjänster***
En utlänning kan med stöd av 121 § i utlänningslagen tas i förvar vid en förläggning som upprätthålls av staten eller av en kommun. Bestämmelser om bemötandet av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter finns i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002).	*Migrationsverket ska säkerställa att icke-statliga förläggningar har tillräckliga professionella, verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna mottagningstjänster.* *I fråga om behörighetsvillkoren för föreståndare för icke-statliga förläggningar tillämpas 9 § 2 mom.*
(ny)	11 a §
	Straffrättsligt tjänsteansvar och skadeståndsansvar
	På personer som är anställda hos icke-statliga förläggningar tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter i denna lag avsedda uppgifter i anslutning till mottagningstjänster. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).
12 §	12 §
Mottagande vid massinvandring	***Beredskap för omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring***
Om ett så stort antal i 109 eller 133 § i utlänningslagen avsedda utlänningar kommer till Finland att de inte kan placeras på förläggningarna eller det inte är möjligt att klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna vid sedvanligt förfarande, ska mottagningstjänsterna ordnas på flyktingslussar. Avsikten är att inkvarteringen på flyktingslussar ska vara kortvarig. Den som inkvarteras på en flyktingsluss får de nyttigheter som behövs för den oundgängliga försörjningen. I en situation med massinvandring svarar Migrationsverket för beredskapen *för* att	Migrationsverket svarar för beredskapen att ordna mottagandet av personer som söker

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ordna mottagande av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Migrationsverket utarbetar en nationell beredskapsplan för massinvandring och styr andra myndigheters och aktörers beredskap för att ordna mottagandet.	internationellt skydd eller får tillfälligt skydd *vid omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring*. Migrationsverket *ska* utarbeta en nationell beredskapsplan för *omfattande invandring och andra störningssituationer i anslutning till invandring* och styr*a* andra myndigheters och aktörers beredskap för att ordna mottagandet.
Migrationsverket utför sina *i 2 mom. avsedda* uppgifter *och vidtar andra behövliga åtgärder* i samarbete med andra myndigheter *och med de* aktörer *som avses i 10 § 1 mom*.	Migrationsverket utför sina *beredskaps*uppgifter i samarbete med andra myndigheter och aktörer.
	Inrikesministeriet svarar för utarbetandet av en beredskapsplan enligt EU:s migrations- och asylpakt, ibruktagandet av planen och underrättelsen om ibruktagandet till Europeiska unionens asylbyrå och Europeiska kommissionen.
13 §	13 §
Mottagningstjänster	*Mottagningstjänster*
Mottagningstjänsterna ordnas av den förläggning där den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd registreras som klient.	*Migrationsverket ordnar mottagningstjänster. Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd får mottagningstjänster via den förläggning där de registreras som klienter.*
Till mottagningstjänsterna hör inkvartering, mottagnings- och brukspenning, socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster, tolk- och översättartjänster samt *arbets- och studieverksamhet* enligt det som bestäms i detta kapitel. Inom ramen för mottagningstjänsterna kan också måltider ordnas.	Till mottagningstjänsterna hör inkvartering, mottagnings- och brukspenning, socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster, tolk- och översättartjänster samt *handledning och rådgivning* enligt det som föreskrivs i detta kapitel. Inom ramen för mottagningstjänsterna kan också måltider ordnas.
Fullt uppehälle kan ordnas i grupphem och enheter för stödboende avsedda för barn som saknar vårdnadshavare.	I grupphem och enheter för stödboende avsedda för barn som saknar vårdnadshavare ordnas *daglig omvårdnad, omsorg och fostran av barn*. *Fullt uppehälle kan ordnas i grupphem och enheter för stödboende*.
Om ett gränsförfarande enligt 104 a § i utlänningslagen tillämpas, ska det inom	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ramen för mottagningstjänsterna också ordnas måltider.	
(ny)	13 a § *Identifiering och uppdatering av kontaktuppgifter* *En förutsättning för att få mottagningstjänster är att personen regelbundet identifierar sig vid förläggningen. Personer som söker internationellt skydd ska identifiera sig 2–4 gånger i månaden och personer som får tillfälligt skydd en gång i månaden. Identifieringsskyldigheten gäller inte personer under 18 år eller förvärvsarbetande. Personen ska dessutom meddela förläggningen sina kontaktuppgifter och uppdatera dem.* *Identifieringen kan göras personligen vid förläggningen eller på något annat tillförlitligt sätt som Migrationsverket bestämmer.* *Om en person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd utan grundad anledning försummar att identifiera sig vid förläggningen, kan personens klientrelation vid förläggningen avslutas fem vardagar efter det att identifieringen försummades.* *Genom Migrationsverkets beslut kan avvikelse göras från skyldigheten att identifiera sig vid omfattande invandring eller andra störningssituationer i anslutning till invandring. Beslutet gäller alla mottagare av mottagningstjänster och är i kraft temporärt.*
14 § *Mottagare av mottagningstjänster* Mottagningstjänster tillhandahålls personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. *Mottagningstjänster kan under en rimlig tid tillhandahållas personer som på basis av ansökan om internationellt skydd fått*	14 § *Mottagare av mottagningstjänster* Mottagningstjänster tillhandahålls *tredjelandsmedborgare eller statslösa* personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. *Den som gjort en efterföljande ansökan om internationellt skydd tillhandahålls dock inte mottagningstjänster, om avvikelse görs från*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
uppehållstillstånd och personer som fått tillfälligt skydd och har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd.	*sökandens rätt att stanna kvar på finskt territorium med stöd av 102 § i utlänningslagen.*
Den person som får tillfälligt skydd och som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland kan tillhandahållas mottagningstjänster under en rimlig tid.	
14 a §	14 a §
Hur länge mottagningstjänster tillhandahålls	*Hur länge mottagningstjänster tillhandahålls*
Om uppehållstillstånd förvägras eller det tillfälliga skyddet upphör för en utlänning som fått mottagningstjänster, tillhandahålls personen i fråga mottagningstjänster tills han eller hon har avlägsnat sig ur landet.	*Personer som sökt internationellt skydd och som har fått uppehållstillstånd och som uppfyller villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun eller personer som får tillfälligt skydd och som uppfyller villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun tillhandahålls mottagningstjänster under den tid då övergången till kommunen ordnas, dock högst 3 månader från det att villkoren för att få en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun uppfylls. Mottagningstjänster för minderåriga som saknar vårdnadshavare tillhandahålls dock under den tid då övergången till kommunen ordnas.*
Den som söker internationellt skydd och är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz tillhandahålls emellertid mottagningstjänster endast tills han eller hon fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd. Om en medborgare i en ovannämnd stat som fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd samtycker till att lämna landet under övervakning eller samtycker till att beslutet om avvisning verkställs innan 30 dagar har förflutit från delgivningen av beslutet, kan personen tillhandahållas mottagningstjänster fram till dess att han eller hon lämnar landet, dock i högst 7 dygn.	*Mottagningstjänster tillhandahålls i högst 60 dagar efter det att en tredjelandsmedborgare inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium.*
För en tredjelandsmedborgare som inte har gjort en ansökan om assisterad frivillig återresa tillhandahålls mottagningstjänster i högst 30 dagar från det att beslutet om avlägsnande ur landet har blivit verkställbart och polisen har informerat förläggningen om	*Med avvikelse från vad som i 2 mom. föreskrivs om hur länge mottagningstjänster tillhandahålls ska mottagningstjänster tillhandahållas den som gjort en efterföljande ansökan om internationellt skydd i högst 14*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
att avlägsnandet inte kan verkställas genom myndighetsåtgärder. Har en assisterad återresa trots ansökan inte genomförts eller har ansökan om assisterad återresa återtagits, upphör emellertid tillhandahållandet av mottagningstjänster senast 90 dagar efter det att ansökan gjordes, om inte tredjelandsmedborgaren har beviljats uppehållstillstånd. Detta moment tillämpas inte på mottagningstjänster för barn som saknar vårdnadshavare.	*dagar efter det att han eller hon inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium.*
Trots de tidsgränser som föreskrivs i 2 och 3 mom. får föreståndaren för en förläggning besluta att någon av särskilda skäl som anknyter till dennes person ska tillhandahållas mottagningstjänster under en rimlig tid.	*Med avvikelse från vad som i 2 och 3 mom. föreskrivs om hur länge mottagningstjänster tillhandahålls ska mottagningstjänster för barn som saknar vårdnadshavare tillhandahållas tills barnet lämnar landet.* *Trots de tidsgränser som föreskrivs ovan kan förläggningens föreståndare besluta att fortsätta tillhandahållandet av mottagningstjänster under en skälig tid av exceptionellt vägande skäl.*
15 §	15 §
Information	*Information*
Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska informeras om mottagningstjänsterna, rättigheter och skyldigheter i samband med mottagandet, rättshjälp samt organisationer som bistår i frågor som hänför sig till mottagandet.	Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska informeras om mottagningstjänsterna, rättigheter och skyldigheter i samband med mottagandet, påföljder vid försummelse av skyldigheter, rättshjälp samt organisationer som bistår i frågor som hänför sig till mottagandet.
Polisen eller gränskontrollmyndigheten ska ge sådana uppgifter som avses i 1 mom. till personer som söker internationellt skydd *då de lämnar in sin ansökan och till personer som får tillfälligt skydd efter att de anlänt till landet. Uppgifterna ska ges så snart som möjligt, dock senast 15 dagar efter det att ansökan om internationellt skydd har lämnats in och efter att personuppgifterna om den som får tillfälligt skydd har registrerats. Förläggningen ger de uppgifter som avses i 1 mom. efter registreringen vid förläggningen.*	Polisen, gränskontrollmyndigheten *eller Migrationsverket* ska ge sådana uppgifter som avses i 1 mom. till personer som söker internationellt skydd *så snart som möjligt och senast inom tre dagar från det att ansökan gjordes eller när ansökan registreras. Personer som söker tillfälligt skydd ska ges uppgifterna när ansökan registreras.*
Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska få uppgifterna skriftligen på sitt modersmål eller på ett språk som det finns grundad anledning att anta att	Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska få uppgifterna skriftligen *i begriplig och tydlig form* på sitt modersmål eller på ett språk *som personen rimligen kan förväntas förstå*. Vid behov kan

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
han eller hon förstår. Vid behov kan uppgifterna även ges muntligen.	uppgifterna även ges muntligen. *Personen ska genom sin underskrift bekräfta att han eller hon har fått uppgifterna.* *Polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket ska ge ett barn som saknar vårdnadshavare uppgifterna på ett sätt som är lämpligt med beaktande av barnets ålder och utvecklingsnivå. Uppgifterna ska ges i närvaro av en företrädare eller en tillfällig företrädare som förordnats för barnet.*
(ny)	15 a § *Handledning och rådgivning* *Förläggningen ska ordna handledning och rådgivning för personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd.*
16 § *Inkvartering på en förläggning*	16 § *Inkvartering på en förläggning*
Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras på en förläggning. Vid inkvarteringen beaktas de inkvarterades ålder och kön. *En sökande kan flyttas till en annan förläggning om det behövs för personens egen skull, förläggningens verksamhet eller behandlingen av ansökan om internationellt skydd.* Inkvarteringen ska ordnas så att familjemedlemmar kan bo tillsammans om de så vill. Förläggningen beslutar om inkvartering och förflyttning. *Innan beslut om förflyttning fattas, ska den som ska flyttas höras. Innan det beslutas att ett barn utan vårdnadshavare ska flyttas, ska också barnets företrädare höras*. Migrationsverket kan förbehålla sig rätten att besluta om inkvartering eller förflyttning, om det behövs för *behandlingen av ansökan om internationellt skydd* eller om man i ett ärende som gäller förflyttning enligt 1 mom. inte kan uppnå enighet om till vilken förläggning personen ska flyttas.	Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras på en förläggning. Vid inkvarteringen beaktas de inkvarterades ålder, kön *och särskilda mottagandebehov*. Inkvarteringen ordnas så att familjemedlemmar kan bo tillsammans om de så vill. *När inkvartering ordnas vidtas lämpliga åtgärder för att säkerställa att inkvarteringen genomförs tryggt*. *Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan flyttas till en annan förläggning, om det är nödvändigt för personens egen skull, förläggningens verksamhet eller administrationen av asyl- eller mottagningssystemet.* Migrationsverket beslutar om inkvartering och förflyttning som hänför sig till administrationen av asyl- och mottagningssystemet. Förläggningen beslutar om inkvartering och förflyttning, om de hänför sig till förläggningens verksamhet eller mottagaren av mottagningstjänster själv. Migrationsverket kan förbehålla sig rätten att besluta om förflyttning, om man i ett ärende

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	som gäller förflyttning inte kan uppnå enighet om vilken förläggning personen ska flyttas till.
	16 a §
(ny)	*Allmän ordning och säkerhet vid förläggningen*
	Klienten får inte störa den allmänna ordningen vid förläggningen eller i dess omedelbara närhet eller utgöra en fara för andras säkerhet.
	Till förläggningen får inte medföras eller på förläggningen innehas sådana föremål eller ämnen som enligt någon annan lag inte får innehas eller som kan orsaka fara för den boendes eller en annan persons liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom, om det är sannolikt att ämnet eller föremålet kommer att användas på ett sådant sätt.
	Migrationsverket fastställer en ordningsstadga för förläggningen som innehåller närmare bestämmelser än denna lag om allmän ordning och säkerhet vid förläggningen, brandsäkerhet, innehav av farliga ämnen och föremål och förläggningens och klienternas egendom samt andra motsvarande enskilda omständigheter i anslutning till upprätthållandet av ordningen vid förläggningen och ordnandet av verksamheten.
	Förläggningen ska delge i enlighet med 15 § 3 och 4 mom. den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ordningsstadgan när han eller hon registrerar sig som klient vid förläggningen.
17 §	17 §
Inkvartering av barn utan vårdnadshavare	*Inkvartering av barn utan vårdnadshavare*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Barn utan vårdnadshavare kan inkvarteras på en förläggning för vuxna eller familjer tillsammans med en närstående vuxen som ansvarar för omsorgen om barnet, om det är förenligt med barnets bästa.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
18 §	18 §
Enskild inkvartering	*Enskild inkvartering*
Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan själva ordna sin inkvartering. *De ska då skriftligen uppge sin adress och lägga fram ett hyresavtal eller en annan utredning om den enskilda inkvarteringen för den förläggning där de är registrerade som klienter. Adressuppgifterna och hyresavtalet eller utredningen krävs för att andra mottagningstjänster ska kunna ges.*	Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan själva ordna sin inkvartering.
Föreståndaren för en förläggning beslutar om förflyttning av ett barn utan vårdnadshavare till enskild inkvartering e*fter att ha hört barnet och dess företrädare samt förläggningens socialarbetare*. Förläggningen meddelar adressen för ett barn utan vårdnadshavare som bor i enskild inkvartering och uppgifter om de personer hos vilka barnet bor till välfärdsområdet på boningsorten eller till Helsingfors stad. Meddelandet ska åtföljas av *rapporter av förläggningens socialarbetare och barnets företrädare om huruvida förhållandena i den enskilda inkvarteringen är lämpliga samt om huruvida den eller de som tar hand om barnet kan sörja för barnets vård.*	Föreståndaren för en förläggning beslutar på förslag av en socialarbetare om förflyttning av ett barn utan vårdnadshavare till enskild inkvartering. *Socialarbetaren ska höra barnet och barnets företrädare innan förslaget görs*. Förläggningen meddelar adressen för ett barn utan vårdnadshavare som bor i enskild inkvartering och uppgifter om de personer hos vilka barnet bor till välfärdsområdet på bostadsorten eller till Helsingfors stad. Meddelandet ska åtföljas av *beslutet om enskild inkvartering av barnet*.
19 §	19 §
Mottagningspenning	*Mottagningspenning*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Den kompletterande mottagningspenningen täcker utgifter som ansetts behövliga på grund av en persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden.	*Kompletterande mottagningspenning kan beviljas för utgifter som på grund av personens eller dennes familjs särskilda behov eller förhållanden anses behövliga för att trygga den oundgängliga försörjning som behövs för ett människovärdigt liv samt för att främja möjligheterna att klara sig självständigt.* *Om inrikesministeriet har beslutat att en beredskapsplan enligt 12 § 3 mom. ska tas i bruk, kan den oundgängliga försörjningen för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd tryggas kortvarigt med nyttigheter efter ankomsten till landet.*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
20 §	20 §
Mottagningspenningens belopp	*Mottagningspenningens belopp*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Mottagningspenningens grunddel per månad är 1) för ensamstående och ensamförsörjare *290* euro, i förläggningar med måltidsservice *85* euro, 2) för andra personer över 18 år än de som avses i 1 punkten *245* euro, i förläggningar med måltidsservice *70* euro, 3) för barn som bor tillsammans med sin familj *185* euro, i förläggningar med måltidsservice *55* euro.	Mottagningspenningens grunddel per månad är 1) för ensamstående *300* euro *och* i förläggningar med måltidsservice *88* euro, 2) för andra personer över 18 år än de som avses i 1 punkten *254* euro *och* i förläggningar med måltidsservice *72* euro, 3) för barn *i åldern 10–17 år* som bor tillsammans med sin familj *210* euro *och* i förläggningar med måltidsservice *60* euro, *4) för barn under 10 år som bor tillsammans med sin familj 191 euro och i förläggningar med måltidsservice 57 euro,* *5) för ensamförsörjare 336 euro och i förläggningar med måltidsservice 97 euro.*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
21 §	21 §
Brukspenning	*Brukspenning*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Brukspenningen för barn utan vårdnadshavare är *25* euro per månad för barn under 16 år och *45* euro per månad för barn som fyllt 16 år. Brukspenningen kan också vara mindre än så, om det är motiverat med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå.	Brukspenningen för barn utan vårdnadshavare är *26* euro per månad för barn under 16 år och *47* euro per månad för barn som fyllt 16 år. Brukspenningen kan också vara mindre än så, om det är motiverat med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå.
22 §	22 §
Justering av mottagnings- och brukspenningen	*Justering av mottagnings- och brukspenningen*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
De belopp av mottagnings- och brukspenning som bestäms i 20 och 21 § motsvarar det poängtal för folkpensionsindex	(upphävs)

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
enligt vilket de folkpensioner som betalades i januari 2010 har beräknats.	
23 §	23 §
Beviljande och återkrav av mottagnings- och brukspenning	*Beviljande och återkrav av mottagnings- och brukspenning*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Vid beviljandet av mottagnings- och brukspenning iakttas *i tillämpliga delar* bestämmelserna om förfarandet i 3 kap. i lagen om utkomststöd. Vid återkrav av mottagnings- och brukspenning tillämpas bestämmelserna om återkrav i 4 kap. i lagen *om utkomststöd*.	Vid beviljandet av mottagnings- och brukspenning iakttas bestämmelserna *om fastställande av utkomststöd och* förfarandet i *2 och* 3 kap. i lagen om utkomststöd. Vid återkrav av mottagnings- och brukspenning tillämpas bestämmelserna om återkrav i 4 kap. i den lagen.
(ny)	23 a §
	Anmälan av inkomster och tillgångar
	Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och deras familjemedlemmar ska till den förläggning där de är registrerade som klienter lämna alla sådana uppgifter om sina inkomster och tillgångar som de känner till och som påverkar beviljandet av mottagningspenning och brukspenning samt tillhandahållandet av andra mottagningstjänster. De ska omedelbart anmäla förändringar i uppgifterna till förläggningen.
29 §	29 §
Arbets- och studieverksamhet	***Tillhandahållande av basinformation om det finländska samhället***
Vid andra förläggningar än transitförläggningar ska möjligheter till arbete och studier ordnas för att främja självständigt handlande hos personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Också vid transitförläggningar kan motsvarande möjligheter ordnas. *Om en boende vid en förläggning upprepade gånger utan grundad anledning vägrar delta i sådant arbete eller sådana*	*Förläggningen ska för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ordna en kurs som ger basinformation om det finländska samhället. Kursen är obligatorisk för mottagare av mottagningstjänster som fyllt 18 år.* *Genom Migrationsverkets beslut kan undantag göras från skyldigheten att ordna kurser vid omfattande invandring eller andra*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
studier som han eller hon anvisats, kan den mottagningspenning som betalas ut till honom eller henne minskas med högst 20 procent under högst två månaders tid. Avdraget får inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv eller för uppfyllandet av en lagstadgad underhållsskyldighet och det får inte heller i övrigt vara oskäligt.	*störningssituationer i anslutning till invandring.*
30 §	(upphävs)
Försäkringsskyddet för personer som deltar i arbete och studier	
För olycksfall eller yrkessjukdom som drabbat en person under arbete och studier betalas till personen ersättning av statens medel enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) till den del som den skadade inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag. *Statskontoret behandlar ärenden som gäller betalning av ersättning. I beslut som Statskontoret har fattat med stöd av denna paragraf får ändring sökas på det sätt som anges i 33 kap. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.* *Migrationsverket ordnar gruppansvarsförsäkring för personer som deltar i arbete och studier.*	
31 §	31 §
Stöd för återresa	***Assisterad frivillig återresa***
Till en tredjelandsmedborgare som sökt internationellt skydd, den som fått tillfälligt skydd eller som är offer för människohandel *och som enligt lagen om hemkommun inte har någon hemort i Finland* samt till den som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 51 § i utlänningslagen kan som stöd för återresa betalas bidrag och ersättning för skäliga rese- och flyttkostnader för återresan till hemlandet eller till något annat land där hans eller hennes inresa är garanterad. En förutsättning för att	Till tredjelandsmedborgare som sökt internationellt skydd, personer som får tillfälligt skydd och offer för människohandel samt personer som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 51 § i utlänningslagen kan som stöd för frivillig återresa betalas bidrag och ersättning för skäliga resekostnader för återresan till hemlandet eller till något annat land där hans eller hennes inresa är garanterad. *En förutsättning för stöd för återresan är att den återvändande personen*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
bidrag och ersättning ska betalas till den som sökt internationellt skydd är dessutom att han eller hon frivilligt och i permanent syfte avlägsnar sig ur landet efter att ha återtagit sin ansökan om skydd eller efter att ha fått sin ansökan om uppehållstillstånd avslagen.	*inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.* En förutsättning för att bidrag och ersättning ska betalas till den som sökt internationellt skydd är dessutom att han eller hon frivilligt och i permanent syfte avlägsnar sig ur landet efter att ha återkallat sin ansökan om skydd eller efter att ha fått sin ansökan om uppehållstillstånd avslagen.
Bidrag och ersättning beviljas, om den återvändande personen är i behov av stöd och inte kan börja återintegrera sig eller täcka sina rese- *och flytt*kostnader genom förvärvsarbete, andra inkomster eller tillgångar eller på något annat sätt. När bidragsbeloppet bestäms ska återvändarens personliga omständigheter och förhållandena i återvändandelandet beaktas. För att bidrag ska beviljas förutsätts det att sökanden har en plan för hur bidraget kommer att användas. Närmare bestämmelser om bidraget och dess belopp samt om förfarandena vid beviljande av bidrag utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.	Bidrag och ersättning beviljas, om återvändaren är i behov av stöd och inte kan börja återintegrera sig eller täcka sina resekostnader genom förvärvsarbete, andra inkomster eller tillgångar eller på något annat sätt. När bidragsbeloppet bestäms ska återvändarens personliga omständigheter och förhållandena i återvändandelandet beaktas. För att bidrag ska beviljas förutsätts det att sökanden har en plan för hur bidraget kommer att användas. *Bidragets belopp kan vara större än vanligt, om Migrationsverket efter att ha hört inrikesministeriet undantagsvis beslutar att stödja en begränsad grupps återresa under en viss tid.* Närmare bestämmelser om bidraget och dess belopp, om målgruppen för bidraget samt om förfarandena vid beviljande av bidrag utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.
Bidrag och ersättning beviljas på återvändarens ansökan av den förläggning där han eller hon är registrerad som klient. *Om återvändaren inte längre är registrerad som klient vid en förläggning, kan bidraget på ansökan beviljas av Migrationsverket.* Den beviljande förläggningen eller Migrationsverket kan återkräva bidrag eller ersättning som visar sig ha betalats ut på felaktiga grunder eller utan grund. Ansökan om återkrav ska lämnas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets förläggningen är belägen.	Bidrag och ersättning beviljas på återvändarens ansökan av den förläggning där han eller hon är registrerad som klient, *eller av Migrationsverket*. Den beviljande förläggningen eller Migrationsverket kan återkräva ett bidrag eller en ersättning som visar sig ha betalats ut på felaktiga grunder eller utan grund. Ansökan om återkrav ska lämnas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets förläggningen är belägen.
32 §	32 §
Avgifter för mottagningstjänster	*Avgifter för mottagningstjänster* ***och retroaktivt uttag av avgifter***
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Avgiften påförs av förläggningens föreståndare. *Avgifterna tas inte ut retroaktivt.*	Avgiften påförs av förläggningens föreståndare.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Avgiften tas ut till fullt belopp, om mottagaren av mottagningstjänster inte anmäler sina inkomster och tillgångar i enlighet med 23 a §.

Avgiften kan tas ut retroaktivt för högst tre månader, om det i efterhand framgår att mottagaren av mottagningstjänster skulle ha haft tillräckliga inkomster eller tillgångar för att betala avgiften.

Migrationsverket beslutar om retroaktivt uttag av avgifter. Förläggningens föreståndare ska lämna in en ansökan om retroaktivt uttag av avgiften till Migrationsverket inom sex månader från det uppgift fåtts om att mottagningstjänster tillhandahållits avgiftsfritt utan grund. Till ansökan ska fogas en tillräcklig utredning om de mottagningstjänster som personen har tillhandahållits, om den betalningsskyldige och om dennes förutsättningar att betala avgiften.

39 §

Förordnande av företrädare

För barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har uppehållstillstånd ska det utan dröjsmål utses en företrädare, om barnet befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare.

Ansökan om förordnande av företrädare görs av den förläggning *eller flyktingsluss* där barnet har registrerats som klient. Innan ansökan görs ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom. *Förläggningens eller flyktingslussens föreståndare ska använda den talan som ankommer på vårdnadshavaren i angelägenheter som gäller barnets person*

39 §

Förordnande av företrädare

För barn som söker internationellt skydd, barn som får tillfälligt skydd eller sådana barn som är offer för människohandel och inte har uppehållstillstånd ska det utses en företrädare, om barnet befinner sig i Finland utan vårdnadshavare. *Företrädaren ska utses så snart som möjligt, dock senast 15 vardagar efter det att ansökan har gjorts eller barnet har upptagits i hjälpsystemet. Om inrikesministeriet har fattat beslut om ibruktagande av en beredskapsplan enligt 12 § 3 mom., kan* Migrationsverket *förlänga tidsfristen för förordnande av en företrädare till 25 vardagar.*

Den förläggning där barnet är registrerat som klient *ska utan dröjsmål göra* en ansökan om förordnande av en företrädare *efter att ha hört barnet* i enlighet med 5 § 2 mom.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
och förmögenhet tills en företrädare för barnet har förordnats. Företrädaren förordnas av den tingsrätt inom vars domkrets den förläggning där barnet har registrerats som klient är belägen. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten *på det sätt som föreskrivs* i rättegångsbalken. Ett beslut om förordnande av företrädare ska iakttas, även om beslutet inte har vunnit laga kraft. *Styrningen, planeringen och övervakningen av verksamheten i anslutning till företrädande hör till Migrationsverkets uppgifter. Den förläggning eller flyktingsluss där barnet har registrerats som kund svarar för den praktiska administrationen av verksamheten i anslutning till företrädande.*	Företrädaren förordnas av den tingsrätt inom vars domkrets den förläggning där barnet har registrerats som klient är belägen. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten i enlighet med rättegångsbalken. Ett beslut om förordnande av företrädare ska iakttas, även om beslutet inte har vunnit laga kraft. *Innan en företrädare förordnas ska förläggningens föreståndare utan dröjsmål förordna en arbetstagare som hör till förläggningens personal till en sådan tillfällig företrädare som avses i artikel 23.2 första stycket led a i förordningen om asylförfaranden. Med en arbetstagare som hör till förläggningens personal avses en socialarbetare eller en arbetstagare som ansvarar för barnets vård- och fostringsuppgifter.*
(ny)	39 a § *Administration av företrädarverksamheten* *Migrationsverket svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten samt för utbildningen av företrädarna.* *Företrädaren ska på begäran för Migrationsverket visa upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993).* *Den förläggning där ett barn har registrerats som klient svarar för den praktiska administrationen av företrädarverksamheten.*
40 § *Företrädarens behörighet* Till företrädare förordnas en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. En person vars intressen står eller skulle kunna stå i strid med barnets intressen får inte förordnas till företrädare.	40 § *Företrädarens behörighet* Till företrädare förordnas en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt sam-tycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. *Vid bedömningen av lämpligheten ska hänsyn tas till den föreslagna företrädarens kompetens och sakkunskap, uppdragets art och omfattning*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

samt övriga omständigheter som inverkar på saken. En person vars intressen står eller skulle kunna stå i strid med barnets intressen får inte förordnas till företrädare.

En förutsättning för att en person ska kunna förordnas till företrädare är att personen för tingsrätten har uppvisat ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993).

En förutsättning för att en person ska kunna förordnas till företrädare är att personen för tingsrätten har uppvisat ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen.

En enskild företrädare kan samtidigt företräda högst 30 barn. Om inrikesministeriet har fattat beslut om ibruktagande av en beredskapsplan enligt 12 § 3 mom., kan Migrationsverket höja det maximala antalet barn som samtidigt kan företrädas av en enskild företrädare till 50.

41 §

Företrädarens uppgifter

Företrädaren för vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet samt förvaltar barnets förmögenhet på det sätt som bestäms i 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen, 25 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden samt i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Innan ett beslut som gäller barnets person eller förmögenhet fattas ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom. i denna lag.

I företrädarens uppgifter ingår inte barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad.

När uppdraget upphör ska företrädaren avge redovisning i enlighet med vad som bestäms i lagen om förmyndarverksamhet.

41 §

Företrädarens uppgifter

Företrädaren ska

1) föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person i *enlighet med* 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen och 25 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden,

2) föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets förmögenhet och ekonomi *i enlighet med* lagen om förmyndarverksamhet (442/1999),

3) i sitt uppdrag se till att barnets bästa tryggas,

4) bistå barnet vid kontakten med barnets familjemedlemmar och andra anhöriga, och

5) bistå barnet vid förfaranden som gäller barn enligt utlänningslagen.

Innan ett *i 1 mom. avsett* beslut som gäller barnets person eller förmögenhet fattas ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom.

I företrädarens uppgifter ingår inte barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
42 §	42 §
Befriande av en företrädare från sitt uppdrag	*Befriande av en företrädare från sitt uppdrag*
Framgår det efter att en företrädare förordnats att barnet har en vårdnadshavare i Finland, ska företrädaren befrias från sitt uppdrag, om inte befriandet strider mot barnets fördel. En företrädare kan befrias från sitt uppdrag om han eller hon begär det eller på grund av sjukdom eller av någon annan orsak är förhindrad *eller oförmögen* att sköta sitt uppdrag eller om det finns andra särskilda skäl.	Om det efter att en företrädare har förordnats framkommer att barnet har en vårdnadshavare i Finland *eller om en vårdnadshavare förordnas för barnet*, ska företrädaren befrias från sitt uppdrag, om inte befriandet strider mot barnets bästa. Företrädaren kan befrias från sitt uppdrag om denne begär det eller på grund av sjukdom eller av någon annan orsak är förhindrad att sköta sitt uppdrag, *om denne inte sköter sina uppgifter på behörigt sätt* eller om det finns någon annan särskild orsak till detta.
Ansökan om befrielse från uppdraget som företrädare kan göras av företrädaren, av barnet självt om *han eller hon* har fyllt 15 år, av den förläggning *eller flyktingsluss* där barnet har registrerats som klient eller av barnets vårdnadshavare e*ller någon annan laglig företrädare för barnet.*	Ansökan om befrielse från uppdraget som företrädare kan göras av företrädaren, av barnet självt om *barnet* har fyllt 15 år, av den förläggning där barnet har registrerats som klient eller av barnets vårdnadshavare.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
43 §	43 §
Upphörande av företrädaruppdraget	*Upphörande av företrädaruppdraget*
Företrädarens uppdrag upphör när 1) den som företräds *uppnår* myndighetsålder, 2) den som företräds varaktigt flyttar från Finland, *eller* *3) en vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare utses i Finland för den som företräds.*	Företrädarens uppdrag upphör när 1) den som företräds *fyller 18 år eller konstateras ha uppnått* myndighetsåldern, *eller* 2) den som företräds varaktigt flyttar från Finland.
44 §	44 §
Anmälningsskyldighet	*Anmälningsskyldighet*
Tingsrätten ska underrätta Migrationsverket och befolkningsdatasystemet om beslut som gäller förordnande till företrädare för barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel eller befriande av företrädare från uppdraget.	Tingsrätten ska underrätta *förläggningen,* Migrationsverket och befolkningsdatasystemet om beslut som gäller förordnande till företrädare för barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel eller *om beslut*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Har barnet förmögenhet som avses i 66 § i lagen om förmyndarverksamhet *och* som förvaltas av företrädaren, ska tingsrätten *meddela* förmyndarmyndigheten om att uppdraget som företrädare ska införas i registret över förmynderskapsärenden.	*som gäller* befriande av företrädare från uppdraget. *Om barnet har* i 66 § i lagen om förmyndarverksamhet *avsedd egendom som* förvaltas av företrädaren ska tingsrätten *underrätta* förmyndarmyndigheten om *förordnandet av* företrädare f*ör anteckning om företrädarens uppdrag* i registret över förmynderskapsärenden. *Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten och förläggningen ska utan dröjsmål underrätta en i 39 § avsedd företrädare eller tillfällig företrädare om sådana omständigheter som gäller det barn som företräds och som bedöms vara av betydelse vid skötseln av företrädarens uppgifter enligt 41 §.* *Den förläggning där barnet är registrerat som klient ska underrätta en minderårig utan vårdnadshavare om att en i 39 § avsedd företrädare eller en tillfällig företrädare har förordnats för honom eller henne.*
	6 kap.
(ny)	**Begränsningar som gäller mottagningstjänster**
	45 §
	Sänkning av mottagningspenningen
	Migrationsverket beslutar om en sänkning med 20 procent av mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, om personen utan grundad anledning *1) upprepade gånger underlåter att iaktta skyldigheten enligt 13 a § att identifiera sig vid förläggningen,* *2) inte uppdaterar sina kontaktuppgifter i enlighet med 13 a §,* *3) upprepade gånger eller allvarligt bryter mot 16 a § 1 eller 2 mom., eller* *4) upprepade gånger vägrar att genomgå den kurs som avses i 29 § och som anvisats honom eller henne.*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Migrationsverket beslutar om en sänkning med 20 procent av mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd, om personen utan grundad anledning avlägsnar sig från ett visst geografiskt område som avses i 49 § eller inte iakttar kravet enligt 50 § på att bo på en bestämd förläggning. *Beslut om sänkning av mottagningspenningen kan fattas för högst två månader åt gången.* *En sänkning av mottagningspenningen får inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskälig.*
(ny)	46 § *Sänkning av mottagningspenningen för personer som ska avlägsnas ur landet och för personer som gjort en efterföljande ansökan* *Migrationsverket beslutar om en sänkning med 20 procent av mottagningspenningens grunddel för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, om de får mottagningstjänster efter det att de inte längre har rätt att stanna kvar på finskt territorium eller om den som söker internationellt skydd har gjort en efterföljande ansökan.* *Beslutet om sänkning av mottagningspenningen gäller tills utlänningen har avlägsnat sig ur landet.* *En sänkning av mottagningspenningen får inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskälig.*
(ny)	47 § *Indragning av mottagningstjänster* *Migrationsverket beslutar om indragning av mottagningstjänster för sådana personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1) som inte har rätt att stanna kvar på finskt territorium och som har försummat sin skyldighet enligt 145 a § i utlänningslagen att samarbeta under förfarandet för avlägsnande ur landet, eller *2) för vilka mottagningspenningens grunddel har sänkts med stöd av 45 § 1 mom. 3 punkten och personen fortsätter att bryta mot16 a § 1 eller 2 mom.* *När mottagningstjänsterna dras in beviljas personen inte mottagningspenningens grunddel enligt 19 § eller brukspenning enligt 21 §. Personen kan beviljas kompletterande mottagningspenning enligt 19 § endast om det är nödvändigt i en exceptionell situation. Den förläggning där personen registreras som klient ska trygga personens försörjning och omsorg genom att ordna inkvartering och måltider samt genom att bevilja nyttigheter. Nyttigheterna beviljas på ansökan av en i 25 § avsedd yrkesutbildad person inom socialvården.* *Beslut om indragning av mottagningstjänster fattas i de situationer som avses i 1 mom. 2 punkten för högst två månader åt gången.* *Indragningen av mottagningstjänsterna upphör om grunderna enligt 1 mom. 1 punkten anses ha upphört eller om en domstol förbjuder eller avbryter verkställigheten av avlägsnandet av en utlänning ur landet.* *En indragning av mottagningstjänsterna får inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggande av ett människovärdigt liv och inte heller i övrigt vara oskälig.*
(ny)	48 § *Indragning av mottagningstjänster för personer som fått beslut om överföring* *Migrationsverket beslutar om indragning av mottagningstjänster och om upphörande av rätten att arbeta för personer som söker internationellt skydd och som fått ett beslut om överföring enligt artikel 42 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 om asyl- och*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013, nedan förordningen om asyl- och migrationshantering, om Finland inte är den stat som personen ska vara skyldig att befinna sig i med stöd av artikel 17 i den förordningen. Mottagningstjänsterna dras in och rätten att arbeta upphör från den tidpunkt då sökanden har fått del av beslutet att överföra honom eller henne till den ansvariga medlemsstaten. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för indragning av mottagningstjänster finns i artikel 18 i förordningen om asyl- och migrationshantering. *När mottagningstjänsterna dras in beviljas personen inte mottagningspenningens grunddel enligt 19 § eller brukspenning enligt 21 §. Personen kan beviljas kompletterande mottagningspenning enligt 19 § endast om det är nödvändigt i en exceptionell situation. Den förläggning där personen registreras som klient ska trygga personens försörjning och omsorg genom att ordna inkvartering och måltider samt genom att bevilja nyttigheter. Nyttigheterna beviljas på ansökan av en i 25 § avsedd yrkesutbildad person inom socialvården.*
(ny)	49 § *Anvisande av personer som söker internationellt skydd till ett visst geografiskt område* *Migrationsverket kan besluta om anvisande av personer som söker internationellt skydd till ett visst klart avgränsat geografiskt område, om det behövs för att administrera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet.* *Bestämmelser om skyldigheten för den som söker internationellt skydd att stanna kvar på ett anvisat geografiskt område finns i artikel 9.4 i förordningen om asylförfaranden.* *Det geografiska området ska vara ett landskap, en kommun eller ett välfärdsområde eller något annat motsvarande område som är*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	tillräckligt omfattande med tanke på tryggandet av sökandens privatliv, tillgången till mottagningstjänster och de särskilda förfarandegarantier som avses i artikel 21 i förordningen om asylförfaranden. Förläggningen ska ge sökanden tydlig information om gränserna för det geografiska området och om följderna av att sökanden olovligt avlägsnar sig från området. *Migrationsverket kan bevilja sökanden tillstånd att tillfälligt avlägsna sig från det geografiska området på grund av en nära anhörigs allvarliga sjukdom eller begravning, eller av något annat vägande personligt skäl. Sökanden har också rätt att avlägsna sig från det geografiska området, om det är nödvändigt för att få mottagningstjänster eller för ett möte med en myndighet eller någon annan aktör som är nödvändig för behandlingen av ett ärende som gäller internationellt skydd eller för att delta i en domstolsbehandling. Sökanden ska på förhand underrätta förläggningen om sådana avlägsnanden.* *Anvisandet till det geografiska området gäller tills det inte längre anses vara nödvändigt för att administrera förfarandet för internationellt skydd eller mottagningssystemet, dock högst 12 månader från det att det inleddes.*
(ny)	50 § *Krav på att bo på en bestämd förläggning av skäl som hänför sig till allmän ordning eller förfarandemässiga omständigheter* *Personer som söker internationellt skydd kan genom beslut av Migrationsverket, polisen eller gränskontrollmyndigheten förordnas att bo på en bestämd förläggning samt att anmäla sig där en till fyra gånger per dygn eller att vara närvarande vid vissa tidpunkter, om det behövs av skäl som hänför sig till allmän ordning eller förfarandemässiga omständigheter i fråga om ansökan. De åtgärder som vidtas på grund av förfarandemässiga omständigheter förutsätter att det föreligger en sådan risk för*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	avvikande som avses i 121 a § i utlänningslagen. *Begränsningarna ska vara proportionella med beaktande av sökandens personliga situation. Sökanden har trots begränsningarna rätt att få mottagningstjänster, nödvändiga social- och hälsovårdstjänster och att delta i nödvändiga möten med myndigheter och domstolar. Sökanden ska underrätta förläggningen om sådana möten.* *En begränsning är i kraft högst 12 månader från det att åtgärden inleddes. Om begränsningen inte längre behövs av skäl som hänför sig till allmän ordning eller förfarandemässiga omständigheter i fråga om ansökan, ska det dock omedelbart bestämmas att den ska upphöra. Migrationsverket, polisen eller gränskontrollmyndigheten bestämmer att begränsningen upphör.*
55 §	55 §
Ändringssökande	*Ändringssökande*
I andra beslut som avses i denna lag än tingsrättens beslut får ändring sökas genom besvär på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. *Besvärsskriften kan även lämnas in till förläggningens föreståndare som utan dröjsmål ska lämna in den och sitt eget utlåtande till förvaltningsdomstolen.*	I andra beslut som avses i denna lag än tingsrättens beslut får ändring sökas genom besvär på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.
56 §	56 §
Sökande av ändring i fråga om avgift för mottagningstjänster	*Sökande av ändring i fråga om avgift för mottagningstjänster* ***och retroaktivt uttag av avgifter***
En betalningsskyldig som anser att det har skett ett fel i samband med påförandet av en avgift får begära omprövning hos den föreståndare för en förläggning som har påfört avgiften inom sex månader från påförandet. I ett beslut med anledning av omprövningsbegäran får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt	En betalningsskyldig som anser att det har skett ett fel i samband med påförandet av en avgift får begära omprövning hos den föreståndare för en förläggning som har påfört avgiften inom sex månader från påförandet. *Omprövning av retroaktivt uttag av avgifter får begäras hos Migrationsverket. Begäran om omprövning ska göras inom sex månader*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.	*från det att avgiften påfördes. Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol* finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I förvaltningsdomstolens beslut får *dock* ändring inte sökas genom besvär.
(ny)	56 a §
	Sökande av ändring i fråga om tillstånd att avlägsna sig från ett visst geografiskt område
	Omprövning av ett beslut där tillstånd enligt 49 § 4 mom. nekats får begäras hos Migrationsverket. Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I förvaltningsdomstolens beslut får dock ändring inte sökas genom besvär.
	8 kap. Särskilda bestämmelser
58 §	58 §
Rätt att få uppgifter	*Rätt att få uppgifter*
Inrikesministeriet, förundersökningsmyndigheter, välfärdsområden, Helsingfors stad, HUS-sammanslutningen och kommunala myndigheter har rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få de upplysningar som är nödvändiga för att utföra uppgifterna enligt 3 och 4 kap. av varandra, av Migrationsverket, av förläggningar *och flyktingslussar*, av offentliga eller privata serviceproducenter som *tillhandahåller* tjänster enligt 3 och 4 kap. och av företrädare för barn utan vårdnadshavare.	Inrikesministeriet, förundersökningsmyndigheter, välfärdsområden, Helsingfors stad, HUS-sammanslutningen och kommunala myndigheter har rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få de upplysningar som är nödvändiga för att utföra uppgifterna enligt 3 och 4 kap. av varandra, av Migrationsverket, av förläggningar, av offentliga eller privata serviceproducenter som *producerar* i 3 och 4 kap. *avsedda* tjänster och av företrädare för barn utan vårdnadshavare.
En offentlig eller privat serviceproducent som tillhandahåller tjänster enligt 3 och 4 kap. och vars klient är *asylsökande*, en person som får tillfälligt skydd eller offer för människohandel har rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få de upplysningar som är nödvändiga för att	En offentlig eller privat serviceproducent som *producerar* i 3 och 4 kap. *avsedda* tjänster och vars klient är en person som söker *internationellt skydd*, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel har rätt att trots sekretessbestämmelserna av Migrationsverket och förläggningar avgiftsfritt få de

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
tillhandahålla tjänsterna av Migrationsverket, förläggningar *och flyktingslussar*.	upplysningar som är nödvändiga för att *producera* tjänsterna.
Företrädare för barn utan vårdnadshavare har rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få de upplysningar som är nödvändiga för att utföra uppgifterna enligt 41 § av Migrationsverket, förläggningar, *flyktingslussar,* välfärdsområden, Helsingfors stad, HUS-sammanslutningen, kommunala myndigheter, Folkpensionsanstalten och sådana offentliga eller privata serviceproducenter som *tillhandahåller* tjänster enligt 3 och 4 kap.	Företrädare för barn utan vårdnadshavare har rätt att trots sekretessbestämmelserna avgifts-fritt få de upplysningar som är nödvändiga för att utföra uppgifterna enligt 41 § av Migrationsverket, förläggningar, välfärdsområden, Helsingfors stad, HUS-sammanslutningen, kommunala myndigheter, Folkpensionsanstalten och sådana offentliga eller privata service-producenter som *producerar* i 3 och 4 kap *avsedda* tjänster.
60 §	60 §
Omhändertagande av ämnen och föremål	*Omhändertagande av ämnen och föremål*
En förläggning *eller flyktingsluss* ska omhänderta sådana ämnen och föremål som påträffas hos en boende och	En förläggning ska omhänderta sådana ämnen och föremål som påträffas hos en boende och
1) som kan orsaka fara för den boendes eller en annan persons liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom, om det är sannolikt att ämnet eller föremålet kommer att användas på ett sådant sätt, eller	1) som kan orsaka fara för den boendes eller en annan persons liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom, om det är sannolikt att ämnet eller föremålet kommer att användas på ett sådant sätt, eller
2) vars innehav är förbjudet med stöd av någon annan lag.	2) vars innehav är förbjudet med stöd av någon annan lag.
Egendomen ska när inkvarteringen upphör återlämnas till den person av vilken den omhändertogs, om inte något annat föreskrivs om återlämnande, överlåtelse eller förstöring av sådan egendom någon annanstans i lag.	Egendomen ska när inkvarteringen upphör återlämnas till den person av vilken den omhändertogs, om inte något annat föreskrivs om återlämnande, överlåtelse eller förstöring av sådan egendom någon annanstans i lag.
Beslut om omhändertagande fattas och omhändertagandet utförs av förläggningens *eller flyktingslussens* föreståndare eller av en av denne förordnad person som utför socialvårdsarbete. I brådskande fall kan även någon annan person som utför socialvårdsarbete vid förläggningen eller flyktingslussen utföra omhändertagandet. Föreståndaren eller den av *denne* förordnade *personen* som utför socialvårdsarbete ska då omedelbart underrättas om saken, och *denne* ska besluta om omhändertagande, om egendomen inte återlämnas.	Beslut om omhändertagande fattas och omhändertagandet utförs av förläggningens föreståndare eller av en av denne förordnad person som utför socialvårdsarbete. I brådskande fall kan även någon annan person som utför socialvårdsarbete vid förläggningen utföra omhändertagandet. Föreståndaren eller den av *föreståndaren* förordnade person som utför socialvårdsarbete ska då omedelbart underrättas om saken, och *personen* ska besluta om omhändertagande, om inte egendomen återlämnas.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
61 §	61 §
Inspektion av rum som en boende förfogar över	*Inspektion av rum som en boende förfogar över*
De rum som en boende vid en förläggning *eller flyktingsluss* förfogar över kan inspekteras, om det finns grundad anledning att misstänka att den boende där förvarar sådana ämnen eller föremål som avses i 60 §.	De rum som en boende vid en förläggning förfogar över kan inspekteras, om det finns grundad anledning att misstänka att den boende där förvarar sådana ämnen eller föremål som avses i 60 §.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
63 §	63 §
Antecknande av åtgärder om omhändertagande av ämnen och föremål och inspektion av rum som en boende förfogar över	*Antecknande av åtgärder om omhändertagande av ämnen och föremål och inspektion av rum som en boende förfogar över*
Förläggningen *eller flyktingslussen* ska upprätta protokoll över omhändertagande av ämnen och föremål och över inspektion av rum som en boende förfogar över. Protokollet ska undertecknas av den som utfört åtgärden, av en annan anställd som varit närvarande vid utförandet och av den hos vilken den omhändertagna egendomen påträffades eller som förfogade över de rum som inspekterades.	Förläggningen ska upprätta protokoll över omhändertagande av ämnen och föremål och över inspektion av rum som en boende förfogar över. Protokollet ska undertecknas av den som utfört åtgärden, av en annan anställd som varit närvarande vid utförandet och av den hos vilken den omhändertagna egendomen påträffades eller som förfogade över de rum som inspekterades.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
(ny)	63 a §
	Förmedling av delgivning av beslut
	Förläggningen ska delge personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd Migrationsverkets beslut om sänkning av mottagningspenningen enligt 45 §, om sänkning av mottagningspenningen för personer som ska avlägsnas ur landet och för personer som gjort en efterföljande ansökan enligt 46 §, om indragning av mottagningstjänster enligt 47 §, om indragning av mottagningstjänster för personer som fått beslut om överföring enligt 48 § och om kravet på att bo på en bestämd förläggning enligt 50 §.
	———

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Denna lag träder i kraft den 20 . *Bestämmelserna i 14 och 14 a § tillämpas dock först från och med den 1 september 2026.*

3.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) 4 § 1 mom. 5 punkten,

ändras 1 § 1 mom. 3 punkten, 3 § 2 mom. 6 och 11 punkten, 7 § 1 mom., 11 § 1 och 3 mom. och 13 §, av dem 1 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 683/2023, 3 § 2 mom. 6 och 11 punkten sådan den lyder i lag 228/2024, 11 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lag 574/2025 och 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1295/2022 och 574/2025, samt

fogas till lagen en ny 14 c § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	1 §
Lagens tillämpningsområde och ändamålet med behandlingen av personuppgifter	*Lagens tillämpningsområde och ändamålet med behandlingen av personuppgifter*
Denna lag tillämpas, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, på helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och på annan behandling av personuppgifter, om personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant, och personuppgifterna behandlas för följande ändamål:	Denna lag tillämpas, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, på helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och på annan behandling av personuppgifter, om personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant, och personuppgifterna behandlas för följande ändamål:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) mottagande av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, hjälp till offer för människohandel, verksamhet i anslutning till företrädande av barn utan vårdnadshavare inom mottagningsverksamheten samt styrning, planering och övervakning av dessa verksamheter,	3) mottagande av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, hjälp till offer för människohandel, *ordnande av inkvartering för och preliminär hälsokontroll av personer som genomgår screening,* verksamhet i anslutning till företrädande av barn utan vårdnadshavare inom mottagningsverksamheten samt styrning, planering och övervakning av dessa verksamheter,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §	3 §
Personuppgiftsansvariga och ansvarsfördelningen i fråga om ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden	*Personuppgiftsansvariga och ansvarsfördelningen i fråga om ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
För att utföra sina lagstadgade uppgifter får varje myndighet behandla de uppgifter den registrerat på följande sätt:	För att utföra sina lagstadgade uppgifter får varje myndighet behandla de uppgifter den registrerat på följande sätt:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
6) *flyktingslussar för behandlingsändamål som anges i 1 § 1 mom. 1 och 3 punkten,*	6) *Tullen* för behandlingsändamål som anges i 1 § 1 mom. 1 punkten,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
11) välfärdsområdenas myndigheter och Helsingfors stad för behandlingsändamål som anges i 1 § 1 mom. 5 punkten.	11) välfärdsområdenas myndigheter, Helsingfors stad o*ch myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland* för behandlingsändamål som anges i 1 § 1 mom. 5 punkten.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4 §	4 §
Behandling för något annat ändamål än det ursprungliga av uppgifter som registrerats i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden	*Behandling för något annat ändamål än det ursprungliga av uppgifter som registrerats i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden*
Varje personuppgiftsansvarig får, för något annat ändamål än det ursprungliga och enligt följande, behandla uppgifter som den registrerat i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden, om uppgifterna är nödvändiga för att myndigheten ska kunna sköta sina lagstadgade uppgifter:	
— — — — — — — — — — — — — — —	
5) flyktingslussar uppgifter som de har registrerat för behandlingsändamål som anges i 1 § 1 mom. 1 punkten, för behandlingsändamål som anges i 1 § 1 mom. 3 punkten.	(upphävs)
— — — — — — — — — — — — — — —	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 §	7 §
Personuppgifter som får behandlas	*Personuppgifter som får behandlas*
Den personuppgiftsansvarige får för de ändamål som anges i 1 § behandla personers identifieringsuppgifter, uppgifter om familjeförhållandena, uppgifter om företrädande, uppgifter som beskriver kunnande, kontaktuppgifter samt uppgifter om resedokument och det kort över ett anhängigt ansökningsärende som avses 96 § i utlänningslagen (301/2004).	Den personuppgiftsansvarige får för de ändamål som anges i 1 § behandla personers identifieringsuppgifter, uppgifter om familjeförhållandena, uppgifter om företrädande, uppgifter som beskriver kunnande, kontaktuppgifter samt uppgifter om resedokument och det kort över ett anhängigt ansökningsärende *som gäller en person som söker internationellt skydd*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
11 §	11 §
Rätt att få uppgifter mellan de personuppgiftsansvariga för ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden	*Rätt att få uppgifter mellan de personuppgiftsansvariga för ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden*
Vid behandlingen av uppgifter i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden har 1) Migrationsverket rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. av polisen, skyddspolisen, Gränsbevakningsväsendet, förläggningar, *flyktingslussar,* förvarsenheter, utrikesministeriet, beskickningar, livskraftscentraler samt välfärdsområdenas myndigheter *och* Helsingfors stad få uppgifter som är nödvändiga för att Migrationsverket ska kunna sköta sina uppgifter enligt utlänningslagen, medborgarskapslagen (359/2003), lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (907/2017), nedan *säsongsarbetslagen*, lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017), nedan *ICT-lagen*, lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018), *nedan forskar- och studerandelagen*, lagen om villkor för	Vid behandlingen av uppgifter i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden har 1) Migrationsverket rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. av polisen, skyddspolisen, Gränsbevakningsväsendet, *Tullen*, förläggningar, förvarsenheter, utrikesministeriet, beskickningar, livskraftscentraler samt välfärdsområdenas myndigheter, Helsingfors stad o*ch myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland* få uppgifter som är nödvändiga för att Migrationsverket ska kunna sköta sina uppgifter enligt utlänningslagen, medborgarskapslagen (359/2003), lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (907/2017), nedan *säsongsarbetslagen*, lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017), nedan *ICT-lagen*, lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (224/2024), nedan *lagen om högkvalificerad anställning,* lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011), nedan *mottagningslagen*, lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002), nedan *förvarslagen* och lagen om främjande av integration (681/2023), nedan *integrationslagen*,	(719/2018), nedan *forskar- och studerandelagen*, lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (224/2024), nedan *lagen om högkvalificerad anställning*, lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011), nedan *mottagningslagen*, lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002), nedan *förvarslagen* och lagen om främjande av integration (681/2023), nedan *integrationslagen*,
2) en förläggning rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 3 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, andra förläggningar, *flyktingslussar,* förvarsenheter och livskraftscentraler få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av förläggningens uppgifter enligt mottagningslagen,	2) en förläggning rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 3 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, *Tullen*, andra förläggningar, förvarsenheter och livskraftscentraler få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av förläggningens uppgifter enligt mottagningslagen *och för förläggningens uppgifter i anslutning till screening enligt utlänningslagen,*
3) *en flyktingsluss rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 och 3 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, förläggningar, andra flyktingslussar, förvarsenheter och livskraftscentraler få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av flyktingslussens uppgifter enligt utlänningslagen och mottagningslagen,*	(upphävs)
4) en förvarsenhet rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 4 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, förläggningar, flyktingslussar och andra förvarsenheter få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av förvarsenhetens uppgifter enligt förvarslagen,	*3)* en förvarsenhet rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 4 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, förläggningar och andra förvarsenheter få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av förvarsenhetens uppgifter enligt förvarslagen,
5) utrikesministeriet rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet och beskickningar få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av utrikesministeriets uppgifter enligt utlänningslagen,	*4)* utrikesministeriet rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet och beskickningar få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6) en beskickning rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 och 2 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet och utrikesministeriet få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av beskickningens uppgifter enligt utlänningslagen och medborgarskapslagen,	av utrikesministeriets uppgifter enligt utlänningslagen,
7) en livskraftscentral rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 och 5 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, förläggningar, *flyktingslussar,* beskickningar samt välfärdsområdenas myndigheter och Helsingfors stad få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av centralens uppgifter enligt utlänningslagen och integrationslagen,	*5)* en beskickning rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 och 2 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet och utrikesministeriet få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av beskickningens uppgifter enligt utlänningslagen och medborgarskapslagen,
8) en myndighet i ett välfärdsområde och Helsingfors stad rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 5 punkten av Migrationsverket, förläggningar och livskraftscentraler få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av välfärdsområdets uppgifter enligt integrationslagen.	*6)* en livskraftscentral rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 och 5 punkten av Migrationsverket, polisen, Gränsbevakningsväsendet, förläggningar, beskickningar samt välfärdsområdenas myndigheter, Helsingfors stad *och myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland* få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av centralens uppgifter enligt utlänningslagen och integrationslagen,
	7) en myndighet i ett välfärdsområde, Helsingfors stad *och myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland* rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 5 punkten av Migrationsverket, förläggningar och livskraftscentraler få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av myndighetens uppgifter enligt integrationslagen.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet.	Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet. *Bestämmelser om Tullens rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
13 §	13 §
Annan rätt att få uppgifter	*Annan rätt att få uppgifter*
Migrationsverket har för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom., förläggningar för behandlingsändamål enligt	Migrationsverket har för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom., förläggningar för behandlingsändamål enligt

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 § 1 mom. 3 punkten, *flyktingslussar för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 och 3 punkten,* förvarsenheter för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 4 punkten, livskraftscentralerna, utrikesministeriet och beskickningar för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 punkten samt välfärdsområdenas myndigheter *och* Helsingfors stad för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 5 punkten rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för skötseln av uppgifter enligt utlänningslagen, medborgarskapslagen, säsongarbetslagen, ICT-lagen, forskar- och studerandelagen, lagen om högkvalificerad anställning, mottagningslagen, förvarslagen och integrationslagen få nödvändiga uppgifter om fysiska och juridiska personer av de aktörer som anges i 4 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt av privata tjänsteproducenter och av företrädare som förordnats för barn utan vårdnadshavare.	1 § 1 mom. 3 punkten, förvarsenheter för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 4 punkten, livskraftscentralerna, utrikesministeriet och beskickningar för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 1 punkten samt välfärdsområdenas myndigheter, Helsingfors stad *och myndigheter i kommuner som hör till landskapet Åland* för behandlingsändamål enligt 1 § 1 mom. 5 punkten rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt för skötseln av uppgifter enligt utlänningslagen, medborgarskapslagen, säsongarbetslagen, ICT-lagen, forskar- och studerandelagen, lagen om högkvalificerad anställning, mottagningslagen, förvarslagen och integrationslagen få nödvändiga uppgifter om fysiska och juridiska personer av de aktörer som anges i 4 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt av privata tjänsteproducenter och av företrädare som förordnats för barn utan vårdnadshavare.
Bestämmelser om polisens rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.	Bestämmelser om polisens rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.
Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet.	Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet. *Bestämmelser om Tullens rätt att få uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen.*
Migrationsverket *samt* förläggningar, *flyktingslussar* och förvarsenheter har dessutom rätt att trots sekretessbestämmelserna och avgiftsfritt få behövliga uppgifter för skötseln av sina uppgifter enligt följande:	Migrationsverket, förläggningar och förvarsenheter har dessutom rätt att trots sekretessbestämmelserna och avgiftsfritt få behövliga uppgifter för skötseln av sina uppgifter enligt följande:
1) för prövning enligt artiklarna 8 och 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat av en persons förmåga att ta hand om ett barn eller en person i beroendeställning	1) för prövning enligt artiklarna *25 och 34 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013* av en persons förmåga att ta hand om ett barn eller en person i beroendeställning

Gällande lydelse

a) av Rättsregistercentralen ur bötesregistret vederbörandes personuppgifter, uppgifter om avgöranden, verkställighetsärenden, förvandlingsstraff och händelser,

b) av Rättsregistercentralen ur justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och dess delsystem uppgifter om brott som vederbörande misstänks ha begått och som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter eller domstolar,

c) av Rättsregistercentralen ur straffregistret vederbörandes straffregregisterutdrag,

d) av förundersökningsmyndigheterna uppgifter om brott som vederbörande misstänks ha begått samt om brottsanmälan och förundersökning som gäller denne,

e) av välfärdsområdets, Helsingfors stads och kommunens myndigheter samt av hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland och HUS-sammanslutningen uppgifter om de social- och hälsovårdstjänster samt sociala förmåner som vederbörande har fått,

f) av Skatteförvaltningen uppgifter om vederbörandes förmögenhet och inkomster,

g) av Brottspåföljdsmyndigheten vederbörandes kontaktuppgifter samt uppgifter om vistelseort och frigivningsdag,

2) av Rättsregistercentralen ur justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och dess delsystem samt ur straffregistret uppgifter om

a) brott som en anknytningsperson misstänks ha begått och som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter eller domstolar, för bedömning av ett barns bästa, möjligheterna till ett gemensamt liv eller försörjningsförutsättningen vid en helhetsbedömning av förutsättningarna för uppehållstillstånd och uppehållsrätt,

b) försörjningsplikt för utredning av om förutsättningarna för uppehållstillstånd på grund av familjeband, för uppehållskort eller för registrering av uppehållsrätt uppfylls,

c) försörjningsplikt för utredning av försörjningsförutsättningen,

d) anhängiga domstolsärenden och avgöranden som gäller Migrationsverkets beslut eller behörighet eller som är av

Föreslagen lydelse

a) av Rättsregistercentralen ur bötesregistret vederbörandes personuppgifter, uppgifter om avgöranden, verkställighetsärenden, förvandlingsstraff och händelser,

b) av Rättsregistercentralen ur justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och dess delsystem uppgifter om brott som vederbörande misstänks ha begått och som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter eller domstolar,

c) av Rättsregistercentralen ur straffregistret vederbörandes straffregisterutdrag,

d) av förundersökningsmyndigheterna uppgifter om brott som vederbörande misstänks ha begått samt om brottsanmälan och förundersökning som gäller denne,

e) av välfärdsområdets, Helsingfors stads och kommunens myndigheter samt av hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland och HUS-sammanslutningen uppgifter om de social- och hälsovårdstjänster samt sociala förmåner som vederbörande har fått,

f) av Skatteförvaltningen uppgifter om vederbörandes förmögenhet och inkomster,

g) av Brottspåföljdsmyndigheten vederbörandes kontaktuppgifter samt uppgifter om vistelseort och frigivningsdag,

2) av Rättsregistercentralen ur justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och dess delsystem samt ur straffregistret uppgifter om

a) brott som en anknytningsperson misstänks ha begått och som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter eller domstolar, för bedömning av ett barns bästa, möjligheterna till ett gemensamt liv eller försörjningsförutsättningen vid en helhetsbedömning av förutsättningarna för uppehållstillstånd och uppehållsrätt,

b) försörjningsplikt för utredning av om förutsättningarna för uppehållstillstånd på grund av familjeband, för uppehållskort eller för registrering av uppehållsrätt uppfylls,

c) försörjningsplikt för utredning av försörjningsförutsättningen,

d) anhängiga domstolsärenden och avgöranden som gäller Migrationsverkets beslut eller behörighet eller som är av

Gällande lydelse

betydelse med tanke på behandlingen av ett ärende som är anhängigt vid Migrationsverket,

e) handlingar som gäller inledande av, handlingar som ligger till grund för ett avgörande av och handlingar som gäller behandlingen av ett ärende för bedömning av ett barns bästa och de allmänna förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd,

f) straffregisterutdrag för anknytningspersonen för bedömning av ett barns bästa, möjligheterna till ett gemensamt liv eller försörjningsförutsättningen när det görs en sammantagen bedömning för att utreda förutsättningarna för uppehållstillstånd och uppehållsrätt,

3) av förundersökningsmyndigheterna uppgifter om brott som en anknytningsperson misstänks ha begått, brottsanmälan och förundersökning som gäller denne för bedömning av ett barns bästa, möjligheterna till ett gemensamt liv eller försörjningsförutsättningen vid en helhetsbedömning av förutsättningarna för uppehållstillstånd och uppehållsrätt, samt vid beslutsprövning av huruvida en person ska tas med i hjälpsystemet för offer för människohandel, uppgifter om förundersökning av brott och polisanmälningar som är eller har varit anhängiga,

4) av Folkpensionsanstalten uppgifter om inkomster, förmåner och familjeband för utredning av misstänkt motstridiga uppgifter eller äktheten i fråga om anställningsförhållanden och familjeband,

5 punkten har upphävts genom L 29.12.2022/1295.

6) av Skatteförvaltningen uppgifter om förmögenhet och inkomster för utredning av misstänkt motstridiga uppgifter eller äktheten i fråga om anställningsförhållanden och familjeband,

7) av Utbildningsstyrelsen eller av utbildningsanordnaren, vid en helhetsbedömning av förutsättningarna för uppehållstillstånd, uppehållsrätt eller medborgarskap, i fråga om utlänningar

Föreslagen lydelse

betydelse med tanke på behandlingen av ett ärende som är anhängigt vid Migrationsverket,

e) handlingar som gäller inledande av, handlingar som ligger till grund för ett avgörande av och handlingar som gäller behandlingen av ett ärende för bedömning av ett barns bästa och de allmänna förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd,

f) straffregisterutdrag för anknytningspersonen för bedömning av ett barns bästa, möjligheterna till ett gemensamt liv eller försörjningsförutsättningen när det görs en sammantagen bedömning för att utreda förutsättningarna för uppehållstillstånd och uppehållsrätt,

3) av förundersökningsmyndigheterna uppgifter om brott som en anknytningsperson misstänks ha begått, brottsanmälan och förundersökning som gäller denne för bedömning av ett barns bästa, möjligheterna till ett gemensamt liv eller försörjningsförutsättningen vid en helhetsbedömning av förutsättningarna för uppehållstillstånd och uppehållsrätt, samt vid beslutsprövning av huruvida en person ska tas med i hjälpsystemet för offer för människohandel, uppgifter om förundersökning av brott och polisanmälningar som är eller har varit anhängiga,

4) av Folkpensionsanstalten uppgifter om inkomster, förmåner och familjeband för utredning av misstänkt motstridiga uppgifter eller äktheten i fråga om anställningsförhållanden och familjeband,

5) av Skatteförvaltningen uppgifter om förmögenhet och inkomster för utredning av misstänkt motstridiga uppgifter eller äktheten i fråga om anställningsförhållanden och familjeband,

6) av Utbildningsstyrelsen eller av utbildningsanordnaren, vid en helhetsbedömning av förutsättningarna för uppehållstillstånd, uppehållsrätt eller medborgarskap, i fråga om utlänningar uppgifter om inledande av studierätten,

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
uppgifter om inledande av studierätten, tillfälligt avbrytande av studierätten, annat tillfälligt avbrott i studier, studierättens och studiernas upphörande samt terminsavgiftens storlek och betalning av den, om sådana stipendier, bostadsförmåner och måltidsförmåner som beviljas av utbildningsanordnaren samt om studieprestationer, vitsord och examina,	tillfälligt avbrytande av studierätten, annat tillfälligt avbrott i studier, studierättens och studiernas upphörande samt terminsavgiftens storlek och betalning av den, om sådana stipendier, bostadsförmåner och måltidsförmåner som beviljas av utbildningsanordnaren samt om studieprestationer, vitsord och examina,
8) av utrikesministeriet eller en beskickning uppgifter om avslagsbeslut som gäller legalisering av en handling för bedömning av utländska handlingars tillförlitlighet,	*7)* av utrikesministeriet eller en beskickning uppgifter om avslagsbeslut som gäller legalisering av en handling för bedömning av utländska handlingars tillförlitlighet,
9) av Transport- och kommunikationsverket och av Tillstånds- och tillsynsverket *för social- och hälsovården* uppgifter om rätt att utöva ett visst yrke när det gäller en utlänning och dennes familjemedlemmar, för utredning av försörjningsförutsättningen eller förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd, uppehållstillstånd för säsongarbete eller uppehållskort eller registrering av uppehållsrätt.	*8)* av Transport- och kommunikationsverket och av Tillstånds- och tillsynsverket uppgifter om rätt att utöva ett visst yrke när det gäller en utlänning och dennes familjemedlemmar, för utredning av försörjningsförutsättningen eller förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd, uppehållstillstånd för säsongarbete eller uppehållskort eller registrering av uppehållsrätt.
(ny)	14 c §
	Personuppgiftsansvarig och nationell åtkomstpunkt för Eurodac
	Migrationsverket är personuppgiftsansvarigt för det Eurodacsystem som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1358 om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Den nationella åtkomstpunkt som avses i den i 1 mom. avsedda förordningen administreras av Migrationsverket.
	Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) 18 § 3 mom., sådant det lyder i lag 818/2022,

ändras 3 § 5 punkten, 16 § 1 mom. 4 punkten, det inledande stycket i 18 § 2 mom. och 31 § 2 mom. 3 punkten, sådana de lyder, 3 § 5 punkten och det inledande stycket i 18 § 2 mom. i lag 818/2022, 16 § 1 mom. 4 punkten i lag 493/2025 och 31 § 2 mom. 3 punkten i lag 1250/2020, samt

fogas till 13 § ett nytt 5 mom. och till 31 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1250/2020, en ny 4 punkt som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §	3 §
Definitioner	*Definitioner*
I denna lag avses med	I denna lag avses med
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5) *Eurodacförordningen* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol begär jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa,	5) *Eurodacförordningen* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) *2024/1358* om inrättande av Eurodac för jämförelse av *biometriska uppgifter* för *att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013,*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	13 §
	Behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga
	— — — — — — — — — — — — — — —
(ny)	*Polisen får behandla personuppgifter som avses i 5–8 § för andra ändamål med behandlingen än det ursprungliga för utförande av den säkerhetskontroll vid screening som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, nedan* ***screeningförordningen****, om behandlingen av uppgifterna är nödvändig för att bedöma om den person som säkerhetskontrollen gäller utgör ett hot mot den inre säkerheten.*
	16 §
	Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem
	Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har polisen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt det avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:
16 §	— — — — — — — — — — — — — — —
Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem	4) ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002), för ändamål enligt 49 § i den lagen, uppgifter om brott och straffrättsliga påföljder, uppgifter för behandling av tillståndsärenden *och sådana uppgifter om en sådan person som avses i 47 § 1 och 2 punkten i lagen om verkställighet av böter som finns i avgöranden som gäller brott som avses i artikel 15.4 i screeningförordningen och som behövs för utförande av den säkerhetskontroll som avses i den artikeln eller för utarbetande av ett yttrande enligt artikel 7c i*
Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har polisen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt det avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:	
— — — — — — — — — — — — — — —	
4) ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002), för ändamål enligt 49 § i den lagen, uppgifter om brott och straffrättsliga påföljder *samt* uppgifter för behandling av tillståndsärenden, ur det straffregister som avses i straffregisterlagen (770/1993), för ändamål enligt 4 och 4 a § i den lagen, uppgifter om personer, av justitieförvaltningsmyndigheterna uppgifter	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
om personer som är efterlysta av dem, ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020) uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter och domstolar,	*Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726,* ur det straffregister som avses i straffregisterlagen (770/1993), för ändamål enligt 4 och 4 a § i den lagen, uppgifter om personer, av justitieförvaltningsmyndigheterna uppgifter om personer som är efterlysta av dem, ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020) uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter och domstolar,
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
18 §	18 §
Rätt att få uppgifter ur vissa europeiska informationssystem för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristbrott och allvarliga brott	*Rätt att få uppgifter ur vissa europeiska informationssystem för förebyggande, avslöjande och utredning av terroristbrott och allvarliga brott*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Vid centralkriminalpolisen finns den nationella åtkomstpunkt som avses i artikel *3.2* i Eurodacförordningen för framställningar om jämförelser *av uppgifter om fingeravtryck* med Eurodacuppgifter för förebyggande, avslöjande och utredning av följande brott:	*Centralkriminalpolisen är den kontrollmyndighet* som avses i artikel 6.1 i Eurodacförordningen för framställningar om jämförelser med Eurodacuppgifter för förebyggande, avslöjande och utredning av följande brott:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Centralkriminalpolisen är dessutom den kontrollmyndighet som avses i artikel 6.1 i Eurodacförordningen.	(upphävs 3 mom.)

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
31 §	31 §
Övrigt utlämnande av personuppgifter till utlandet	*Övrigt utlämnande av personuppgifter till utlandet*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Polisen får trots sekretessbestämmelserna	Polisen får trots sekretessbestämmelserna
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån lämna ut personuppgifter som ska behandlas vid utförande av uppgifter enligt 131 § i utlänningslagen med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624.	3) till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån lämna ut personuppgifter som ska behandlas vid utförande av uppgifter enligt 131 § i utlänningslagen med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624*,*
— — — — — — — — — — — — — — —	*4) till de nationella screeningmyndigheter som avses i artikel 2.10 i screeningförordningen i en annan medlemsstat i Europeiska unionen lämna ut personuppgifter om det yttrande som avses i 16 a § 3 mom. i utlänningslagen.*
	— — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	————

5.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019) 5 § 6 punkten, 15 a § och 22 § 4 punkten, av dem 5 § 6 punkten sådan den lyder i lag 819/2022 och 15 a § sådan den lyder i lag 430/2024, samt

fogas till 16 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 430/2024, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 §	5 §
Definitioner	*Definitioner*
I denna lag avses med	I denna lag avses med
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
6) *Eurodacförordningen* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol begär jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 om inrättande av en Europeisk byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa,	6) *Eurodacförordningen* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) *2024/1358* om inrättande av Eurodac för jämförelse av *biometriska uppgifter* för *att effektivt tillämpa Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2024/1351 och (EU) 2024/1350 och rådets direktiv 2001/55/EG, och identifiera tredjelandsmedborgare och statslösa personer som vistas olagligt och om framställningar från medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol om jämförelse med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 603/2013,*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
15 a §	15 a §
Behandling av personuppgifter för utförande av teknisk övervakning	*Behandling av personuppgifter för utförande av teknisk övervakning*
Gränsbevakningsväsendet får behandla personuppgifter för utförande av sådan teknisk övervakning som avses i 29 § i gränsbevakningslagen.	Gränsbevakningsväsendet får behandla personuppgifter för utförande av sådan teknisk övervakning som avses i 29 § i

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	gränsbevakningslagen *och i 16 d § 2 mom. i utlänningslagen (301/2024)*.
	16 §
(ny)	*Behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga*
	— — — — — — — — — — — — — —
	Gränsbevakningsväsendet får behandla personuppgifter som avses i 7–11 § för andra ändamål än det ursprungliga för utförande av den säkerhetskontroll vid screening som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, nedan ***screeningförordningen****, om behandlingen av uppgifterna är nödvändig för att bedöma om den person som säkerhetskontrollen gäller utgör ett hot mot den inre säkerheten.*
22 §	22 §
Rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem	*Rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem*
Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har Gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna för utförandet av sina uppgifter rätt få uppgifter enligt följande:	Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har Gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna för utförandet av sina uppgifter rätt få uppgifter enligt följande:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4) uppgifter om brott och straffrättsliga påföljder ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002) för upprätthållande av gränssäkerheten, förundersökning, annan undersökning, räddningsuppdrag, uppdrag som avses i lagen om sjöfartskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), påförande av påföljdsavgift för transportörer och påförande av oljeutsläppsavgift,	4) uppgifter om brott och straffrättsliga påföljder ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002) för upprätthållande av gränssäkerheten, förundersökning, annan undersökning, räddningsuppdrag, uppdrag som avses i lagen om sjöfartskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), påförande av påföljdsavgift för transportörer och påförande av oljeutsläppsavgift *och sådana uppgifter om en sådan person som avses i 47 § 1 och 2 punkten i lagen om verkställighet av böter som finns i*
— — — — — — — — — — — — — — —	

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	avgöranden som gäller brott som avses i artikel 15.4 i screeningförordningen och som behövs för utförande av den säkerhetskontroll som avses i den artikeln.
	— — — — — — — — — — — — — — —
	Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om främjande av integration (681/2023) 2 § 3 mom. 1 och 2 punkten, 35–38 §, 41 § 2 mom., 43 § 1 mom. 2 punkten, 58 §, 83 § 2 och 3 mom., 86 § 1 och 2 mom., 91 § 1 mom., 93 § och 95 § 1 och 2 mom.,

av dem 2 § 3 mom. 1 och 2 punkten, 35 §, 37 § och 38 § 2–5 mom. sådana de lyder i sin svenska språkdräkt i lag 1100/2024, 95 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 1100/2024, 36 §, 41 § 2 mom., 43 § 1 mom. 2 punkten, 58 § och 91 § 1 mom. sådana de lyder i lag 721/2025, 83 § 2 och 3 mom. samt 86 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 1376/2025 och 93 § sådan den lyder i sin svenska språkdräkt i lag 322/2024, samt

fogas till lagen en ny 96 a § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	2 §
Tillämpningsområde	*Tillämpningsområde*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Bestämmelserna i 4 kap. om anvisande till kommunplats och i 61–66 § om ersättning för kostnader till kommuner eller välfärdsområden tillämpas på den som	Bestämmelserna i 4 kap. om anvisande till kommunplats och i 61–66 § om ersättning för kostnader till kommuner eller välfärdsområden tillämpas på den som
1) får internationellt skydd enligt utlänningslagen,	1) får internationellt skydd enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,*
2) efter att ha ansökt om internationellt skydd har beviljats uppehållstillstånd enligt 51, 52 eller 89 § i utlänningslagen,	2) efter att ha ansökt om internationellt skydd har beviljats uppehållstillstånd enligt 51, 52 eller *113 a §* i utlänningslagen,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
35 §	35 §
Förordnande av företrädare	*Förordnande av företrädare*
För ett barn som avses i 2 § 6 mom. och som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller annan laglig företrädare ska det utan dröjsmål utses en företrädare.	För ett barn som avses i 2 § 6 mom. och som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller utan *i 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel avsedd företrädare* ska det utan dröjsmål utses en företrädare.
Välfärdsområdet ska ansöka om förordnande av företrädare efter att ha hört barnet och beaktat barnets bästa på det sätt som föreskrivs i 4 §.	Välfärdsområdet *eller den kommun som hör till landskapet Åland* ska ansöka om förordnande av företrädare efter att ha hört barnet och beaktat barnets bästa på det sätt som föreskrivs i 4 §.
Företrädaren förordnas av den tingsrätt inom vars domkrets barnets hemkommun finns. Beslutet om förordnande av företrädare ska följas trots att beslutet inte har vunnit laga kraft.	Företrädaren förordnas av den tingsrätt inom vars domkrets barnets hemkommun finns. *Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten.* Ett beslut om förordnande av en företrädare ska *iakttas, även om* beslutet inte har vunnit laga kraft.
Tingsrätten ska meddela välfärdsområdet, kommunen, Migrationsverket och befolkningsdatasystemet om beslut rörande förordnande av företrädare för barn eller befriande från sådana uppdrag.	Tingsrätten ska meddela välfärdsområdet, kommunen, Migrationsverket och befolkningsdatasystemet om beslut som gäller förordnande av företrädare för barn eller befriande från sådana uppdrag.
Om barnet har i 66 § i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) avsedd egendom som förvaltas av företrädaren ska tingsrätten meddela förmyndarmyndigheten om förordnandet av företrädare för anteckning om företrädarens uppdrag i registret över förmynderskapsärenden.	Om barnet har i 66 § i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) avsedd egendom som förvaltas av företrädaren ska tingsrätten meddela förmyndarmyndigheten om förordnandet av företrädare för anteckning om företrädarens uppdrag i registret över förmynderskapsärenden.
	Välfärdsområdet eller den kommun som hör till landskapet Åland ska underrätta ett barn utan vårdnadshavare om att en företrädare har utsetts för barnet och om hur det är möjligt att anföra ett klagomål över företrädarens agerande.
36 §	36 §
Styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten	***Administration** av företrädarverksamheten*
Livskraftscentralen svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten.	Livskraftscentralen svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Företrädaren ska på begäran för livskraftscentralen visa upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993).
37 §	37 §
Företrädarens behörighet och uppgifter	*Företrädarens behörighet och uppgifter*
På behörigheten *och uppgifterna* för en företrädare som förordnas med stöd av denna lag tillämpas 40 *och 41 § i lagen* om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.	På behörigheten för en företrädare som förordnas med stöd av denna lag tillämpas 40 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel. *Företrädaren ska* *1) föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person med iakttagande av vad som föreskrivs i 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen och 25 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019),* *2) föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets förmögenhet och ekonomi med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet,* *3) i sitt uppdrag säkerställa att barnets bästa tryggas,* *4) bistå barnet vid kontakten med barnets familjemedlemmar och andra anhöriga, och* *5) bistå barnet vid förfaranden enligt utlänningslagen.* *Innan ett beslut som gäller barnets person eller förmögenhet fattas ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 4 § 2 mom.* *I företrädarens uppgifter ingår inte barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad.*
38 §	38 §
Befriande av en företrädare från sitt uppdrag och upphörande av företrädaruppdraget	*Befriande av en företrädare från sitt uppdrag och upphörande av företrädaruppdraget*
Om det efter att en företrädare har förordnats framkommer att barnet har en vårdnadshavare i Finland, ska företrädaren befrias från sitt uppdrag, om inte befriandet strider mot barnets bästa. Företrädaren kan	Om det efter att en företrädare har förordnats framkommer att barnet har en vårdnadshavare i Finland *eller om en vårdnadshavare förordnas för barnet,* ska företrädaren befrias från sitt uppdrag, om inte

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
befrias från sitt uppdrag om denne begär det eller på grund av sjukdom eller någon annan orsak är förhindrad *eller oförmögen* att sköta sitt uppdrag eller om det finns någon annan särskild orsak till detta.	befriandet strider mot barnets bästa. Företrädaren kan befrias från sitt uppdrag om denne begär det eller på grund av sjukdom eller *av* någon annan orsak är förhindrad att sköta sitt uppdrag, *om denne inte sköter sina uppgifter på behörigt sätt,* eller om det finns någon annan särskild orsak till detta.
Ansökan till tingsrätten om befrielse från uppdraget som företrädare kan göras av företrädaren, av barnet självt om barnet har fyllt 15 år, av välfärdsområdet eller av barnets vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för barnet.	Ansökan till tingsrätten om befrielse från uppdraget som företrädare kan göras av företrädaren, av barnet självt om barnet har fyllt 15 år, av välfärdsområdet, *av den kommun som hör till landskapet Åland* eller av barnets vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för barnet.
Företrädaren befrias från sitt uppdrag av den tingsrätt inom vars domkrets barnets hemkommun finns. Beslutet om befriande av företrädaren från dennes uppdrag ska följas trots att beslutet inte har vunnit laga kraft.	Företrädaren befrias från sitt uppdrag av den tingsrätt inom vars domkrets barnets hemkommun finns. *Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten.* Ett beslut om befriande av en företrädare från dennes uppdrag ska iakttas, även om beslutet inte har vunnit laga kraft.
På tingsrättens anmälningsplikt tillämpas 35 § 4 och 5 mom.	På tingsrättens anmälningsplikt tillämpas 35 § 4 och 5 mom.
På upphörande av företrädaruppdrag tillämpas 43 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.	På upphörande av företrädaruppdrag tillämpas 43 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.
41 §	41 §
Regional planering och utveckling och regionalt genomförande av anvisande till kommun	*Regional planering och utveckling och regionalt genomförande av anvisande till kommun*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Livskraftscentralen ska genomföra den regionala planeringen i samarbete med kommunerna, välfärdsområdena, Migrationsverket och förläggningarna, *flyktingslussarna* och familjegrupphemmen i området samt med andra myndigheter som är viktiga med avseende på anvisande till kommuner och med aktörer inom tredje sektorn.	Livskraftscentralen ska genomföra den regionala planeringen i samarbete med kommunerna, välfärdsområdena, Migrationsverket, förläggningarna och familjegrupphemmen i området samt med andra myndigheter som är viktiga med avseende på anvisande till kommun och med aktörer inom tredje sektorn.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
43 §	43 §
Anvisande till kommun	*Anvisande till kommun*
Livskraftscentralen ska till en kommunplats som överenskommits genom ett i 42 § avsett avtal	Livskraftscentralen ska till en kommunplats som överenskommits genom ett i 42 § avsett avtal
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
2) på framställning av en förläggning anvisa en person som avses i 2 § 3 mom. och som befinner sig i en utsatt ställning i den mening som avses i 6 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.	2) på framställning av en förläggning anvisa en person som avses i 2 § 3 mom. och som har *sådana särskilda mottagandebehov* som avses i 6 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
58 §	58 §
Regional samarbetsgrupp för invandring och integrationsfrämjande	*Regional samarbetsgrupp för invandring och integrationsfrämjande*
Livskraftscentralen kan tillsätta en regional samarbetsgrupp för invandring och integrationsfrämjande. Samarbetsgruppen har till uppgift att stödja livskraftscentralen i utförandet av de uppgifter som avses i 55 §. Samarbetsgruppen kan även ha andra uppgifter i anknytning till invandring och integrationsfrämjande. I samarbetsgruppen kan ingå regionens kommuner, välfärdsområden, polisen, förläggningar *och flyktingslussar*, andra myndigheter, företrädare för näringslivet samt organisationer, föreningar, sammanslutningar och serviceproducenter av integrationsfrämjande åtgärder och tjänster.	Livskraftscentralen kan tillsätta en regional samarbetsgrupp för invandring och integrationsfrämjande. Samarbetsgruppen har till uppgift att stödja livskraftscentralen i utförandet av de uppgifter som avses i 55 §. Samarbetsgruppen kan även ha andra uppgifter i anknytning till invandring och integrationsfrämjande. I samarbetsgruppen kan ingå regionens kommuner, välfärdsområden, polisen, förläggningar, andra myndigheter, företrädare för näringslivet samt organisationer, föreningar, sammanslutningar och serviceproducenter av integrationsfrämjande åtgärder och tjänster.
83 §	83 §
Rätt att regionalt få uppgifter för anvisande till kommun	*Rätt att regionalt få uppgifter för anvisande till kommun*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
En kommun som inte hör till landskapet Åland, ett välfärdsområde och en livskraftscentral har rätt att av varandra, Migrationsverket, förläggningen *och flyktingslussen* avgiftsfritt och trots	En kommun som inte hör till landskapet Åland, ett välfärdsområde och en livskraftscentral har rätt att av varandra, Migrationsverket och förläggningen avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna

Gällande lydelse

sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 42–44 § i fråga om i 2 § 3 och 4 mom. avsedda personer.

En kommun som hör till landskapet Åland och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket, förläggningen, *flyktingslussen* och livskraftscentralen avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 42 och 43 § i fråga om i 2 § 3 och 4 mom. avsedda personer.

86 §

Rätt att få information för tillhandahållande av integrationsfrämjande tjänster

Kommunen och arbetskraftsmyndigheten har rätt att av varandra, Migrationsverket, förläggningen, *flyktingslussen* och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § och en integrationsplan enligt 16 § i fråga om invandrare för vilka en sådan bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § ska utarbetas.

Kommunen, välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten har rätt att av varandra, Folkpensionsanstalten, Migrationsverket, förläggningen, *flyktingslussen* och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § och en integrationsplan enligt 16 § i fråga om invandrare, om välfärdsområdet deltar i bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Föreslagen lydelse

få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 42–44 § i fråga om i 2 § 3 och 4 mom. avsedda personer.

En kommun som hör till landskapet Åland och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket, förläggningen och livskraftscentralen avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 42 och 43 § i fråga om i 2 § 3 och 4 mom. avsedda personer.

86 §

Rätt att få information för tillhandahållande av integrationsfrämjande tjänster

Kommunen och arbetskraftsmyndigheten har rätt att av varandra, Migrationsverket, förläggningen och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § och en integrationsplan enligt 16 § i fråga om invandrare för vilka en sådan bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § ska utarbetas.

Kommunen, välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten har rätt att av varandra, Folkpensionsanstalten, Migrationsverket, förläggningen och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § och en integrationsplan enligt 16 § i fråga om invandrare, om välfärdsområdet deltar i bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
91 §	91 §
Rätt att få information för styrnings- och tillsynsuppgifter	*Rätt att få information för styrnings- och tillsynsuppgifter*
Livskraftscentralen har rätt att av en kommun, ett välfärdsområde, Tillstånds- och tillsynsverket, en företrädare som avses i 35 § och en serviceproducent som avses i denna lag avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 55 § 1 mom. 1, 5 och 6 punkten.	Livskraftscentralen har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna av en kommun, ett välfärdsområde, Tillstånds- och tillsynsverket, en företrädare som avses i 35 § och en serviceproducent som avses i denna lag få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 55 § 1 mom. 1, 5 och 6 punkten *samt av Migrationsverket och förläggningen de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 55 § 1 mom. 6 punkten.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
93 §	93 §
Rätt till information för en företrädare för en minderårig	*Rätt till information för en företrädare för en minderårig*
En företrädare som avses i 35 § har rätt att av Migrationsverket, välfärdsområdet, förläggningen, *flyktingslussen,* kommunen, Folkpensionsanstalten, familjegrupphemmet och en serviceproducent som avses i denna lag avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 37 §.	En företrädare som avses i 35 § har rätt att av Migrationsverket, välfärdsområdet, förläggningen, kommunen, Folkpensionsanstalten, familjegrupphemmet och en serviceproducent som avses i denna lag avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 37 §. *Migrationsverket ska utan dröjsmål underrätta en företrädare som avses i 35 § om sådana omständigheter som gäller det barn som företräds och som bedöms vara av betydelse vid skötseln av företrädarens i 37 § avsedda uppgifter.*
95 §	95 §
Sökande av ändring	*Sökande av ändring*
Omprövning av beslut som avses i denna lag får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen. Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019),	*I andra beslut* som avses i denna lag *än tingsrättens beslut* får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen. Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden, om inte annat

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelser om sökande av ändring i kommunens beslut enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice finns i 17 kap. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice.	föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelser om sökande av ändring i kommunens beslut enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice finns i 17 kap. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
(ny)	96 a §
	Sekretess
	Uppgifter och handlingar som har erhållits för utförande av uppgifter som avses i denna lag är sekretessbelagda.
	Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) en ny 72 a § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
(ny)	72 a §
	Vissa hälso- och sjukvårdstjänster inom migrationssystemet
	Välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen ska med Migrationsverket avtala om produktion av sådana hälso- och sjukvårdstjänster som avses i 26 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) och 13 § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) för personer som med stöd av de lagarna har rätt till hälso- och sjukvårdstjänster.
	Bestämmelser om ersättning för sådana hälso- och sjukvårdstjänster som avses i 1 mom. finns i 7 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (224/2024) 4 § 10 punkten som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §	4 §
Definitioner	*Definitioner*
I denna lag avses med	I denna lag avses med
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
10) *internationellt skydd* internationellt skydd som avses i artikel 2 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet.	10) *internationellt skydd sådant* internationellt skydd som avses i artikel *3.3* i Europaparlamentets och rådets *förordning* (EU) *2024/1347* om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet*, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU*.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

9.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) 2 § 2 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 473/2024, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	2 §
Tillämpningsområde	*Tillämpningsområde*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Denna lag tillämpas inte på tredjelandsmedborgare	Denna lag tillämpas inte på tredjelandsmedborgare
1) som söker internationellt skydd eller som åtnjuter internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet,	1) som söker internationellt skydd eller som åtnjuter internationellt skydd enligt Europaparlamentets och rådets *förordning* (EU) *2024/1347* om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, *om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	————

10.

Lag

om ändring av 4 a § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i straffregisterlagen (770/1993) 4 a § 1 mom. 8 punkten, sådan den lyder i lag 23/2022, samt

fogas till 4 a § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1093/1999, 733/2014, 1114/2018, 75/2021, 23/2022 och 424/2023, en ny 9 punkt och till 4 a §, sådan den lyder i lagarna 1093/1999, 215/2012, 733/2014, 1114/2018, 75/2021, 23/2022, 333/2022, 424/2023 och 313/2025, ett nytt 7 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 a §	4 a §
Utöver vad som bestäms i 4 §, lämnas ur straffregistret uppgifter om personer ut till finska myndigheter i ärenden som gäller	Utöver vad som bestäms i 4 §, lämnas ur straffregistret uppgifter om personer ut till finska myndigheter i ärenden som gäller
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
8) beviljande eller återkrav av rekryteringsstöd som avses i lagen om ett försök med rekryteringsstöd (20/2022).	8) beviljande eller återkrav av rekryteringsstöd som avses i lagen om ett försök med rekryteringsstöd (20/2022),
— — — — — — — — — — — — — — —	*9) den säkerhetskontroll som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817 samt lämnande av det yttrande som avses i artikel 7c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726.*
	— — — — — — — — — — — — — — —
	För utförande av den säkerhetskontroll och lämnande av det yttrande som avses i 1 mom. 9 punkten lämnas uppgifter ut om avgöranden

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	som gäller sådana brott som avses i artikel 15.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817.
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	————

11.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Migrationsverket (156/1995) 2 § 2 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 621/2020, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	2 §
Uppgifter	*Uppgifter*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Migrationsverket svarar för	Migrationsverket svarar för
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
3) driften av de statliga förläggningarna och *flyktingslussarna samt* statens förvarsenheter,	3) driften av de statliga förläggningarna och statens förvarsenheter,
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	————

12.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om säkerhetsskydd i Migrationsverket (717/2018) 1 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	1 §
Lagens tillämpningsområde	*Lagens tillämpningsområde*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Lagen tillämpas på personer som kommer till eller uppehåller sig i Migrationsverkets lokaler. Lagen tillämpas inte på personer som kommer till eller uppehåller sig i inkvarteringsrum i sådana statliga förläggningar *för asylsökande och flyktingslussar* som drivs av Migrationsverket.	Lagen tillämpas på personer som kommer till eller uppehåller sig i Migrationsverkets lokaler. Lagen tillämpas inte på personer som kommer till eller uppehåller sig i inkvarteringsrum i sådana statliga förläggningar som drivs av Migrationsverket.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	————

13.

Lag

om ändring av 28 § i lagen om privata säkerhetstjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) 28 § 1 mom. 9 punkten, sådan den lyder i lag 1316/2016, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
28 §	28 §
Rätt att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet	*Rätt att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet*
Om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning, kan polisinrättningen på den ort där ett område eller en plats finns eller från vilken ett trafikmedel avgår bevilja tillstånd att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet	Om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning, kan polisinrättningen på den ort där ett område eller en plats finns eller från vilken ett trafikmedel avgår bevilja tillstånd att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
9) i förläggningar *eller flyktingslussar* som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) på ansökan av förläggningens *eller flyktingslussens* innehavare eller Migrationsverket.	9) i förläggningar som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) på ansökan av förläggningens innehavare eller Migrationsverket.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

14.

Lag

om ändring av 25 § i barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i barnskyddslagen (417/2007) 25 § 1 mom. 10 punkten, sådan den lyder i lag 1111/2016, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
25 §	25 §
Anmälningsskyldighet	*Anmälningsskyldighet*
De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos någon av följande aktörer, eller som utför motsvarande uppgifter i ett uppdragsförhållande eller som självständig yrkesutövare, samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till välfärdsområdet, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds:	De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos någon av följande aktörer, eller som utför motsvarande uppgifter i ett uppdragsförhållande eller som självständig yrkesutövare, samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till välfärdsområdet, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
10) en förläggning *eller flyktingsluss* som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011),	10) en förläggning som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011),
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

15.

Lag

om ändring av lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002) 2 § 2 mom. 5 och 6 punkten, sådana de lyder, 2 § 2 mom. 5 punkten i lag 723/2025 och 6 punkten i lag 926/2012, och

fogas till 2 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 926/2012, 547/2021, 422/2023 och 723/2025, en ny 7 punkt och till lagen en ny 5 c § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	2 §
Tillämpningsområde	*Tillämpningsområde*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
På de villkor som anges i 1 mom. tillämpas lagen även på	På de villkor som anges i 1 mom. tillämpas lagen även på
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
5) sådana serviceproducenter inom privat småbarnspedagogik som avses i 43 § i lagen om småbarnspedagogik (540/2018), *och*	5) sådana serviceproducenter inom privat småbarnspedagogik som avses i 43 § i lagen om småbarnspedagogik (540/2018),
6) skaffande av tjänster för morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998).	6) skaffande av tjänster för morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998), *och*
— — — — — — — — — — — — — — — —	*7) sådana företrädare för barn utan vårdnadshavare som avses i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) och lagen om främjande av integration (681/2023).*
.	— — — — — — — — — — — — — — — —
(ny)	5 c §
	Straffregisterutdrag beträffande företrädare för barn utan vårdnadshavare
	Om det är fråga om en sådan företrädare för ett barn utan vårdnadshavare som avses i lagen om mottagande av personer som söker

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel eller i lagen om främjande av integration, ska företrädaren för tingsrätten visa upp ett i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen avsett straffregisterutdrag enligt vad som föreskrivs i 40 § 2 mom. lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

Migrationsverket har på basis av sin tillsynsuppgift enligt 39 a § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel, och livskraftscentralen på basis av sin tillsynsuppgift enligt 36 § i lagen om främjande av integration, rätt att begära att företrädaren visar upp ett i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen avsett straffregisterutdrag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.

Lag

om ändring av 12 a och 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999) 12 a § 1 mom. 8 punkten och 12 b § 1 mom. 5 punkten, sådana de lyder i lag 648/2016, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 a §	12 a §
Sammansättning i vissa ärenden	*Sammansättning i vissa ärenden*
Förvaltningsdomstolen är domför också i en sammansättning med två ledamöter, om inte en fråga som skall avgöras i ärendet på grund av sin natur kräver en sammansättning med tre ledamöter och domstolen skall avgöra ett fullföljdsärende som gäller	Förvaltningsdomstolen är domför också i en sammansättning med två ledamöter, om inte en fråga som skall avgöras i ärendet på grund av sin natur kräver en sammansättning med tre ledamöter och domstolen skall avgöra ett fullföljdsärende som gäller
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
8) tillämpningen av utlänningslagen (301/2004),	8) *internationellt skydd eller* tillämpningen av utlänningslagen (301/2004),
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
12 b §	12 b §
Domförhet med en ledamot	*Domförhet med en ledamot*
Förvaltningsdomstolen är domför även med en ledamot när den avgör fullföljdsärenden som gäller	Förvaltningsdomstolen är domför även med en ledamot när den avgör fullföljdsärenden som gäller
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5) ärenden enligt 103 § i utlänningslagen och ärenden som avgjorts vid påskyndat förfarande enligt 104 § i den lagen.	5) *ansökningar om internationellt skydd vars grunder inte har undersökts eller som har behandlats* vid påskyndat förfarande *eller beslut om överföring som hänför sig till internationellt skydd.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	Denna lag träder i kraft den 20 .

17.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om högsta förvaltningsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om högsta förvaltningsdomstolen (1265/2006) 6 § 4 mom., sådant det lyder i lag 649/2016, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	6 §
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Högsta förvaltningsdomstolen är domför också i en sammansättning med två ledamöter när den avgör ärenden som gäller ansökan om besvärstillstånd och yrkanden som har samband med dem i ärenden *enligt 6 kap. i utlänningslagen (301/2004)* som gäller internationellt skydd, om inte en fråga som ska avgöras i ärendet på grund av sin natur kräver en sammansättning med tre ledamöter. Ärendet får behandlas och avgöras i en sammansättning med två ledamöter även när det genom det överklagade beslutet samtidigt har avgjorts en ansökan om uppehållstillstånd enligt andra kriterier och fattats beslut om avlägsnande ur landet och om inreseförbud. Ett ärende som har behandlats i en sammansättning med två ledamöter ska överföras till en utökad sammansättning för avgörande, om ledamöterna inte är eniga om avgörandet.	Högsta förvaltningsdomstolen är domför också i en sammansättning med två ledamöter när den avgör ärenden som gäller ansökan om besvärstillstånd och yrkanden som har samband med dem i ärenden som gäller internationellt skydd *eller ärenden som gäller beslut om överföring i sammanhanget internationellt skydd,* om inte en fråga som ska avgöras i ärendet på grund av sin natur kräver en sammansättning med tre ledamöter. Ärendet får behandlas och avgöras i en sammansättning med två ledamöter även när det genom det överklagade beslutet samtidigt har avgjorts en ansökan om uppehållstillstånd enligt andra kriterier och fattats beslut om avlägsnande ur landet och om inreseförbud. Ett ärende som har behandlats i en sammansättning med två ledamöter ska överföras till en utökad sammansättning för avgörande, om ledamöterna inte är eniga om avgörandet.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

18.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) 14 § 1 mom. och 16 § 1 mom. 10 punkten samt
fogas till 15 § ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 §	14 §
Behandling av personuppgifter som erhållits genom teknisk övervakning	*Behandling av personuppgifter som erhållits genom teknisk övervakning*
Tullen har rätt att behandla i 6 § avsedda personuppgifter som har erhållits genom teknisk övervakning, inklusive biometriska uppgifter, för att övervaka efterlevnaden av tullagstiftningen och annan lagstiftning som omfattas av Tullens tillsynsbehörighet *och* för identifiering av personer i enlighet med 28 § i tullagen.	Tullen har rätt att behandla i 6 § avsedda personuppgifter som har erhållits genom teknisk övervakning, inklusive biometriska uppgifter, för att övervaka efterlevnaden av tullagstiftningen och annan lagstiftning som omfattas av Tullens tillsynsbehörighet, för identifiering av personer i enlighet med 28 § i tullagen *samt för utförande av i 16 d § i utlänningslagen (301/2004) avsedd teknisk övervakning*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	15 §
	Behandling av personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga
	— — — — — — — — — — — — — — —
(ny)	*Dessutom får Tullen behandla personuppgifter som avses i 7–10 § för andra ändamål än det ursprungliga för utförande av sådana säkerhetskontroller vid screening som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817, nedan* ***screeningförordningen****, om behandlingen är*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	nödvändig för att bedöma huruvida den person som genomgår säkerhetskontroll utgör ett hot mot den inre säkerheten.
16 §	16 §
Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem	*Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem*
Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har Tullen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt som avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:	Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har Tullen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt som avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
10) ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002) uppgifter om bötesstraff och verkställigheten av dem, ur det straffregister som avses i straffregisterlagen (770/1993) uppgifter om personer och juridiska personer för de ändamål som nämns i 4 och 4 a § i den lagen och ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter och domstolar,	10) ur det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002) uppgifter om bötesstraff och verkställigheten av dem *samt sådana uppgifter om en person enligt 47 § 1 och 2 punkten i den lagen som finns i avgöranden som gäller brott enligt artikel 15.4 i screeningförordningen och som behövs för utförande av i den artikeln avsedda säkerhetskontroller*, ur det straffregister som avses i straffregisterlagen (770/1993) uppgifter om personer och juridiska personer för de ändamål som föreskrivs i 4 och 4 a § i den lagen, ur det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som avses i lagen om *justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020)* uppgifter om avgöranden i brottmål och om avgörandenas laga kraft samt ur det rikssystem för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter som avses i den lagen uppgifter om brottmål som är eller har varit anhängiga vid åklagarmyndigheter och domstolar,
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Denna lag träder i kraft den 20 .

19.

Lag

om ändring av 27 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) 27 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
27 §	27 §
Inledande av jobbsökning	*Inledande av jobbsökning*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Om inte något annat följer av internationella avtal som är förpliktande för Finland, förutsätter registreringen av en utländsk medborgare eller statslös person som arbetssökande dessutom att denna	Om inte något annat följer av internationella avtal som är förpliktande för Finland, förutsätter registreringen av en utländsk medborgare eller statslös person som arbetssökande dessutom att denna
1) på basis av internationella avtal om arbetskraftens fria rörlighet som är förpliktande för Finland har rätt att komma till Finland för att söka arbete och förvärvsarbeta utan den prövning av tillgången på arbetskraft som avses i utlänningslagen (301/2004), *eller*	1) på basis av internationella avtal om arbetskraftens fria rörlighet som är förpliktande för Finland har rätt att komma till Finland för att söka arbete och förvärvsarbeta utan den prövning av tillgången på arbetskraft som avses i utlänningslagen (301/2004),
2) har rätt att förvärvsarbeta med stöd av ett uppehållstillstånd och tillståndet inte är förenat med några begränsningar som gäller arbetsgivaren.	2) har rätt att förvärvsarbeta med stöd av ett uppehållstillstånd och tillståndet inte är förenat med några begränsningar som gäller arbetsgivaren, *eller*
— — — — — — — — — — — — — — —	*3) har rätt att arbeta på basis av en ansökan om internationellt skydd och är medlem i en arbetslöshetskassa som avses i 1 § i lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) och har under den tid som medlemskapet i kassan varat arbetat minst 12 månader.*
	— — — — — — — — — — — — — — —
	Denna lag träder i kraft den 20 .

20.

Lag

om ändring av 6 och 8 § i lagen om allmänt stöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt stöd (48/2026) 6 § 2 mom. och 8 § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	6 §
Rätt till allmänt stöd på basis av boende eller Europeiska unionens lagstiftning	*Rätt till allmänt stöd på basis av boende eller Europeiska unionens lagstiftning*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Trots vad som föreskrivs i 8 § ska allmänt stöd betalas med iakttagande av vad som i 1 kap. 8 a § 2 och 3 mom. och 8 b § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om rätten till inkomstrelaterad dagpenning, om det allmänna stödet för en person vars arbetsvillkor har uppfyllts finansieras på det sätt som avses i 50 § 2 mom. i denna lag.	Trots vad som föreskrivs i 8 § *1 punkten* ska allmänt stöd betalas med iakttagande av vad som i 1 kap. 8 a § 2 och 3 mom. och 8 b § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om rätten till inkomstrelaterad dagpenning, om det allmänna stödet för en person vars arbetsvillkor har uppfyllts finansieras på det sätt som avses i 50 § 2 mom. i denna lag.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
8 §	8 §
Begränsningar som gäller utlänningar	*Begränsningar som gäller utlänningar*
En person som inte är finsk medborgare har inte rätt till allmänt stöd, om personen har rätt att förvärvsarbeta på basis av ett tillfälligt uppehållstillstånd.	En person som inte är finsk medborgare har inte rätt till allmänt stöd, om personen har rätt att förvärvsarbeta *1)* på basis av ett tillfälligt uppehållstillstånd*, eller* *2) på basis av en ansökan om internationellt skydd som inte har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.*

Denna lag träder i kraft den 20 .